

4-3547

L

Sumptibus CLAV

1.

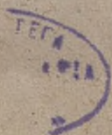
CVM

C
certum
Prouidenti
mihi noti cog
eo dispositionis
copia scriptum inuen
rarum amatores fraudare
que à situ & antiquitate adedò com
me accingerem, vt quamprimùm qua
id etiam curavi, vt sub tuo nomine ederetur,
liquisque virtutibus præstares. Huc accedit tuo
qui per viginti ferè annos, omnibus officiis me or
non destitisti. Romæ M. D. XLV. xv. Kalend. Iul.

RODVLPHI GVALTERI SER
de Prouidentia Interpretis, ad Ioachimum Vadianum.

THEODORETI Orationes de Prouidentia Latinitate per nos donatas, tuo po
tissimùm nomini dedicare visum est, vt ad te rediret quod abs te profectum est.
Tu enim numquam antehac nobis visas, cùm ex Italia Romæ nuper impressas acce
pisses, præceptori nostro transmisisti: qui easdem mihi obtulit, petens vt per me La
tinè loqui discerent, quæ hactenus Græcis tantùm auribus intellectæ fuerant. Atque
utinam hîc mihi ea adfuisset verborum vis, quæ facundissimi scriptoris eloquentiam
exprimere potuisset. Has tam diu amissas, cùmque tincis & blattis bellum gerentes,
B. Theod. Tom. IV. â ij

...nti
 ...ue ad
 ...am, cu-
 ...ensionem,
 ...que hæresim
 ...quinto verò libro,
 ...hoc opus conficiunt) di-
 ...orum rectorumque dogmatum
 Epitome, comparatione cum hære-
 tico- rum fabulis facta, quàm non
 confusum præ illis, sed sincerum at-
 que irreprehensibile catholicum
 dogma sit, demonstrat. Stylus huic
 perspicuus, minimèque redundans.

**HERETICARVM
 FABVLARVM.**

Photius in Bibliotheca Codice LVI.

*Theodorus Abbas & Philosophus, in
 Argumento Synodi Ephesina.*

Ανεγνώσθη Θεοδορείτου Κύρου καὶ τῆς
 αἵρέσεων, τῆς ἀπὸ Σίμωνος Ἐξαμαρτύων, ἡ
 μέγιστος ὧν ὁ κήρυξ τὴν ἀκμὴν κατέλη-
 φε, τὴν βλάστην παρθαλλομαθῶν. παρ-

Εἰ δὲ βούλεται τις γινῶναι, ὅτι Θεοδώ-
 ειτος ἔστιν ἐκ τῆς Νεστορείου, ἀναγνώσθη
 αὐτῆς αἵρέσεων αὐτῆς Θεοδορητῶ γε-
 γραμμένον βιβλίον.

Quòd

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ,

ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ, ΗΤΟΙ ΠΟΛΥΜΟΡΦΟΣ.

BEATI

THEODORETI

EPISCOPI CYRI,

ERANISTES, SEV POLYMORPHVS.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

PRÆFATIO.

ΒΙΣΙ' τίνες, οἱ πῶ ἐκ γέ-
 νοις, ἢ παιδύσεως, ἢ κε-
 πορθωμάτων ἀξίεπαγον οὐκ
 ἔχοντες ἀειφαίειαν, ἐκ
 πονηρῶν ὀπιτηδωμάτων ὀπισημοὶ γινέ-
 σθαι φιλονεικοῦσι. τοιοῦτος ἦν ἐκεῖνος Α-
 λέξανδρος ὁ χαλκικός, ὁ δὲ ἔχων ἀει-
 βλεπτον, οὐ λαμπερότητα γένους, οὐ δει-
 νότητα λόγων, οὐ δημαγωγίαν, οὐ στρατη-
 γίαν, οὐ τὰ ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίας, μόν-
 ον δὲ βαύασον τέχνῳ μεταχειρίζων, ἐκ
 μόνης τῆς καὶ τῆς Ἡσυχίου Παύλου μανίας
 ἐχρηματο γινώσκων. καὶ Σεμεῖ δὲ πάλιν, ἀ-
 φανὴς ἀνδραποδὴς πάντων, ὁ ἀνδραποδω-
 δης, ἐκ τῆς καὶ τῆς Ἰσαακίου Δαβὶδ Ἰρα-
 σούτητος ὀνομαστότατος γένοντο. Φασὶ δὲ
 καὶ τὸν τῆς Μανιχαϊκῆς αἵρέσεως διδρασκῶν,
 μασιγίαν οὐκ ἐπιγινώσκων, καὶ φιλοτιμίας
 ἐρωτῶν πῶ μυστηριῶν ἐκείνων οὐκ ἐπιγινώσκων
 Ἰρασκείαν. τῆτο καὶ νῦν δρῶσι τίνες, καὶ τὸ
 ἀξίεπαγον τῆς ἀρετῆς κλέος, ἀπὸ τοῦ τῆτο

SVNT nonnulli, qui
 cum ex genere, vel eru-
 ditione, vel rebus præ-
 clarè gestis laude di-
 gnâ claritatem non
 habeant, improbis studiis insignes eu-
 adere contendunt. Talis erat Alexan-
 der ille faber ærarius, qui suspicien-
 dum in se nihil habens, non generis
 nobilitatem, non dicendi facultatem,
 non regendi populi, aut ducendi exer-
 citus scientiam, non bellicorum faci-
 norum commendationem, sed illi-
 beralem tantum & sordidam exercens
 artem, ex sola aduersus diuinissimum
 Paulum insaniam notus extitit. Semei-
 quoque, homo planè obscurus, & ser-
 uili ingenio, ex sua aduersus diuinum
 Dauidem insolentia celeberrimus eua-
 fit. Sed & Manichæorum hæresis in-
 uentorem seruum ferunt fuisse ma-
 stigiam, & gloriæ cupiditate incen-
 sum execrandam illam superstitionem
 excogitasse. Hoc ipsum nonnulli
 nunc quoque faciunt: qui expeten-
 dam virtutis gloriam, propter labores

B
 71
 13

B
 L
 59

B. Theod. Tom. IV.

L11819030

qui illam præcedunt fugientes, turpissimam & miserrimam sibi famam peperere. Cum enim nouorum dogmatum auctores esse cuperent, ex multis sectis impietatem emendicarunt, & hanc perniciosam hæresim conflarunt. Ego igitur paucis cum eis differere conabor, tum ut ipsis aliquid remedij afferam, tum ut eos qui sani sunt præmuniam. Scripti autem nomen est Eranistes seu Polymorphus, hoc est emendicator seu forma multiplex. A multis namque impiis hominibus infausta sua dogmata emendicantes, varium hoc & multiforme commentum proferunt. Quod enim Deum solùm Christũ dominum nominant, id Simonis & Cerdonis, & Marcionis, & aliorum est, qui execrandæ huic sententiæ sunt affines. Quod verò ex Virgine natiuitatem confitentur quidem, sed eam traiecitiam dicunt fuisse, nec Deum Verbum quicquam ex Virgine sumpsisse, ex Valentini & Bardesanis, & his adhærentium prodigiosis diætiis hausierunt. Quod autem Christi domini diuinitatem & humanitatem vnã naturam vocant, ex Apollinaris nugis furati sunt. Quod denique Christi diuinitati passionem tribuunt, ex Arrii & Eunomij blasphemia compilarunt. vt iure videatur hoc eorum inuentum mendicorum vestibus, quas ex diuersis pannis consuunt, non dissimile. Qua de causâ Eranistem, vt dixi, seu Polymorphum Librum appello. More autem dialogi procedet oratio, vt quæ interrogationes & responsiones, propositiones & solutiones, obiectionesque, & cetera Dialogorum formæ propria contineat. Interrogantium verò & respondentium nomina corpori Dialogorum non inferam, sicut veteres Græcorum sapientes fecerunt: sed extrâ versuum initiis adscribam. Illi enim omni genere doctrinæ exultis, & quorum vita in litterarum studiis consumebatur, sua scripta offerebant. Ego verò etiã iis qui bonarum artium mysteriis initiati non sunt, facilem & expeditã esse volectionem, & vtilitatis inuentionẽ. Planior autẽ res erit, si personæ differentiũ ex adscriptis in margine nominibus manifestæ fiant. Atque illi quidem, qui pro Apostolicis dogmatibus decertat, Orthodoxus nomen est: alter Eranistes appellatur. Quemadmodum enim eum

ἡ γυναικῶν ἀποδράσαντες πόνοις, ἢ δυσκλε-
 εράτην καὶ τρισαθλίαν σφίσι ἀδύνατον ἐπορεύσασθαι
 παρ᾽ ἐφ᾽ ἑαυτὰς. καὶ γὰρ διδυμάτων παρ᾽ ἐσάται
 γυνεῶν ποτήσαντες, ἐκ πολλῶν αἱρέσεων ἡ ερα-
 νιστῆς ἢ ἀσέβητος, καὶ ἢ ὀλέθριον τῶν τῶν
 σκευῶν αἱρέσει. ἐγὼ δὲ ἀδύνατον βραχέα δε-
 λεῖσθαι περὶ ἑσῶν, ἔτι δὲ αὐτῶν χάριν τερα-
 πείας, ἔτι δὲ ὑψαιμόνων ἐνεκα παρ᾽ ἐμῆς.
 ὄνομα δὲ συζητήματα, ἐραμισθῆς, ἢ πολυμορ-
 φος. ἐκ πολλῶν γὰρ αἰουμένων ἀποδράσαντων ἐρα-
 νιστῆς τὰ δύσηνα διδυμάτω, ὅ ποικίλον τῶ-
 ν το καὶ πολυμορφον παρ᾽ ἐφ᾽ ἑσῶν φέρηται. ὅ
 μὴ γὰρ θεὸν μόνον ὀνομάζον ἢ δεσπότην Χρι-
 στῶν, Σίμωνος ὄντι, καὶ Κέρδωνος, καὶ Μαρκίωνος,
 ἔτι δὲ ἄλλων, ὅσοι τῶν μισαροῦ τύπου μετέχουσι γα-
 λουήματος. ὅ δὲ ἢ ἐκ πῶρθεν μὴ γνήσιον ὁμο-
 λογεῖν, πῶρδὲ δὲ τῶν τῶν γυνεῶν λέγειν,
 καὶ μηδὲν ἐκ τῶν πῶρθεν τὸν θεὸν λόγον λαβῆναι,
 ἐκ τῶν Βαλεντίνου, ἔτι Βαρδιστῆρος, ἔτι τῶν τῶν
 ἀπολλινῶν τερατολογίας ἐσύλησαν. τὸ δὲ γε-
 μῖνον φύσιν ἀποκαλεῖται ἢ θεότητα τῶν δεσπότη
 Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποδράσαντων, ἐκ τῶν Ἀπολινα-
 ρεῖς φλυαφῶν ὑφείλοντο. πάλιν δὲ αὐτῶν, ὅ τῶν
 θεότητι τῶν Χριστοῦ παρ᾽ ἐσῶν τὸ πάθος, ἐκ τῶν
 Ἀρείς, καὶ Εὐνομίς βλασφημίας κεκλόφασιν.
 ὡς εὐοικεῖται πῶν δὲ πῶν ἀρχῶν ἀτεχνῶς πῶν
 ὑπὸ τῶν παρ᾽ ἐσῶν ἐκ ἀποφῶν βραχίων
 σκευῶν ἀποδράσαντων ἐσῶν. οὐ δὲ γὰρ ἡ ἐρα-
 μισθῆς, ἢ πολυμορφον, τὸ δὲ παρ᾽ ἐσῶν τῶν
 συζητήματα. ἀπολογικὸς μὲν τῶν λόγων παρ᾽
 ἐσῶν, ἐρωτήσεως ἔχων καὶ ἀποκρίσεως, καὶ παρ᾽
 ἐσῶν, καὶ λύσεως, ἔτι ἀπ᾽ ἐσῶν, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα
 τῶν ἀπολογικῶν ἴδια χαρακτηριστῶν. τὰ δὲ γε-
 ἢ ἐρωτῶντων καὶ ἀποκρινομένων ὀνόματα, οὐ
 τὰ σώματι τῶν λόγων συζῶν, κατὰ τῶν οἱ
 πάλαι τῶν Ἑλλήνων σοφοί, ἀλλ᾽ ἔξωθεν πα-
 ρ᾽ ἐσῶν τῶν εἰχῶν ἀρχαῖς. ἐκ τῶν μὴ
 γὰρ πῶν ἀποδράσαντων ἡ γυνεῶν παιδείας,
 καὶ οἷς βίος ὁ λόγος παρ᾽ ἐσῶν τὰ συζητή-
 ματα. ἐγὼ δὲ καὶ τῶν λόγων ἀμυήτους ὑπὸ
 ὀπλον ἔτι βραχίον πῶν ἀπ᾽ ἐσῶν, καὶ τῶν ὀφε-
 λείας πῶν ὑρεσιν. ἔσται δὲ τῶν, δὴλων γνο-
 μῶν τῶν ἀποδράσαντων παρ᾽ ἐσῶν ἐκ
 τῶν παρ᾽ ἐσῶν ἀποδράσαντων ἐξῶθεν ὀνομά-
 των. καὶ τὰ μὴ ὑπὸ τῶν ἀποδράσαντων ἀπο-
 λογικῶν διδυμάτων, ὀρθόδοξος ὄνομα. ὁ
 δὲ ἔτερος ἐραμισθῆς ὀνομάζεται. ὡς παρ᾽ ἐσῶν τῶν

ὡς ἐ πολλῶν ἐλέω προφρόνῳ προσάτιω
 ὀνομάζῃν εἰσάταρῳ, καὶ χρημασίην τ' συλ-
 λέγῃν ὅτι τὰ μὲν χημάτα· οὕτω δὲ καὶ τού-
 του τίω δὲ τίω ἐπωνυμίαν ἐκ τῆς ὅτι τῆδ-
 μάτων τετέικα μὲν. Αξιά δὲ τοὺς ἐν τευξομέ-
 νοις, πάσις προεληφώς δίχα ποιήσασθαι τ'
 ἀληθείας τίω βάσμον. καὶ γὰρ ἡμεῖς σαφην-
 νείας φροσίνοντες, εἰς τρεῖς ἀφ' ἑαυτοῦ διε-
 λοῦμεν τὸ σύγγραμμα. καὶ ὁ μὲν πρῶτος περὶ τ'
 ἀρεπτον εἶναι τ' μονοφυσίς ἡοῦ τ' θεότης δε-
 ζεταί τ' ἀγῶνα· ὁ δὲ δεύτερος ἀσύχυτον, σὺν
 θεῷ φαίαι, δεῖξῃ γαγγημῶν τ' ἐνωσιν τ' δε-
 σσῶτου Χριστοῦ θεότητος τε ἑαυτοῦ ἀφροπότητος.
 ὁ δὲ γὰρ τρίτος περὶ τ' ἀπαθείας τ' τ' φροσίνος
 ἡμῶν ἀγωνισταί θεότητος. Μετὰ μὲν τοὺς τρεῖς
 ἀγῶνας, οἷς ἐπαγωνίσματα, ἀλλ' ἅπαντα
 προεδήσομεν, ἐκείτω κεφαλαίω συλλογισμὸν
 προεφρομίζοντες, καὶ δεκτικῶς ἀντικρις πρὸς
 ἡμῖν φυλάτῳ μὲν τ' ἀποστόλων τ' κήρυγμα.

qui à multis per misericordiam alitur,
 appellare mendicum solemus, & ne-
 gotiatorem eum qui scit pecunias col-
 ligere: ita etiam huic ex eius studiis &
 instituto nomen imposuimus. Rogo
 autem lectores, ut sine anticipata opi-
 nione veritatem examinent. Nos enim
 perspicuitatis causa Librum in
 in tres Dialogos diuidemus. Et pri-
 mus quidem immutabilem esse vni-
 geniti Filij diuinitatem contendet:
 secundus autem inconfusam, Deo be-
 nē iuuante, Christi Domini diuinitatis
 & humanitatis vnionem fuisse
 ostendet: tertius denique impatibi-
 lem fuisse Saluatoris nostri diuinitatē
 demonstrabit. His tribus certamini-
 bus quædam alia velut certaminum
 additamenta adiiciemus, vnicuique
 capiti breuem summam adiungentes,
 & apertè ostendentes id à nobis fer-
 uari, quod ab Apostolis prædica-
 tum est.

Α Τ Ρ Ε Π Τ Ο Σ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ Α'

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΑΙ ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ.

I M M V T A B I L I S

DIALOGVS PRIMVS.

ORTHODOXVS ET ERANISTES.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ.

ORTHODOXVS.

MEINON μὲν ὡς συμφωνῆν ἡ-
 μάς, καὶ τ' ἀποστολικῶ διδασκα-
 λίαν φυλάτῃν ἀκήρατον. ἐπειδὴ ὅ-
 ἐκ οἷα ἀπὸ ὅτι τ' ὁμόνοισιν ἀελεύσαρτες, κα-
 νὰ νῦν ἡμῖν προεδηξασθε δόγματα, δίχα λινὸς
 ἐειδος, εἰ δοκῇ, κρινῆ ζήτησων τ' ἀλήθειας.

ERAN. Ἡμεῖς ζήτησεως οὐ δεόμεθα·
 ἀκριβῶς γὰρ τ' ἀληθείας ἐξόμεθα.

ΟΡΘ. Τοῦτο καὶ τῆς ἀρεπτικῆς ἡσεί-
 ληφεν ἕκαστος. καὶ μὲν τοὶ καὶ Ἰουδαῖοι, καὶ
 Ἕλληες, τῆς τ' ἀληθείας δογμάτων προεσα-
 τέφῃ νομίζουσιν· καὶ οὐ μόνον γὰρ οἱ τὰ Πλα-
 B. Theod. Tom. IV.

ELIUS quidem esset nos
 consentire, & doctrinam
 Apostolicam integram cō-
 seruare. Sed quia nescio
 quam ob causam, soluta concordia, no-
 bis noua dogmata proponitis, absque
 vlla, si placet, contentione veritatem
 communi opera quæramus.

ERAN. Nos inquisitione non ege-
 mus: veritatem enim exploratè per-
 ceptam tenemus.

ORTH. Hoc hæretici omnes per-
 suasum habent. quinetiam Iudæi &
 Græci veritatis dogmatum propugna-
 tores se putant: nec ij modò qui Pla-
 A ij

tonis & Pythagoræ placita sequuntur, sed Epicuri quoque discipuli, & qui athei sunt prorsus, & nihil opinantes. Non conuenit autem anticipatæ opinionis seruire, sed veram doctrinam inquirere.

ERAN. Suasioni tuæ parco, & monitis acquiesco.

ORTH. Quoniam igitur priorem cohortationem facile admisisti, velim rursus ne humanis rationibus veritatis inquisitionem subiicias, sed Apostolorum & Prophetarum, & Sanctorum qui hos secuti sunt vestigia inquiras. Hoc enim facere viatores solent, vt cum à via regia deflexerint, femitas considerent, si quorum abeuntium aut venientium vestigia habeant, vel hominum, vel equorum, vel asinorum, vel mulorum, & postquam inuenerint, canum more illa persequuntur, nec antè desistunt, quam in rectam viam redierint.

ERAN. Sic faciamus. Tu itaque præxi, vt qui sermonem inchoasti.

ORTH. De diuinis ergo nominibus, substantia, inquam, & hypostasibus, personisque & proprietatibus, priore loco differamus, & quomodo inter se differant cognoscamus & definiamus: tum cetera deinceps aggrediamur.

ERAN. Pulcherrimum & conuenientissimum sermoni nostro exordium dedisti. His enim perspicuè explicatis, facilius procedet nostra disputatio.

ORTH. Quoniam igitur hæc ita fieri oportere censuimus, responde, o amice, Dei Patris, & vnigeniti Filij, & sanctissimi Spiritus, num vnã substantiam dicimus, sicut à diuina Scriptura vetere & noua, & à Patribus Nicææ congregatis edocti sumus, an Arrij blasphemiam sequimur?

ERAN. Vnam confitemur sanctæ Trinitatis substantiam.

ORTH. Hypostasim autem, an aliud quàm substantiam significare putamus, an substantiæ aliud esse nomen existimamus?

ERAN. Est-ne aliqua differentia inter substantiam & hypostasim?

ORTH. Secundum externam quidem sapiëntiam nulla est. nam substantia seu essentia id quod est significat, & id quod subsistit est hypostasis. At secundum Patrum doctrinam, sicut

Α τωνοσ κ̅υ̅ Πυθαγόρου θρησκύοντες, ἀλλὰ κ̅υ̅ οἱ τῆσ̅ Επικούρου συμμορίας, ἔοι πάμπαν ἀθεοὶ ἔαδδξασοι. προσήκει δὲ μὴ προσλήψασθαι δουλοῦσιν, ἀλλὰ πλὴν ἀληθῆ γνώσιν ἐπιζητήσιν.

EPAN. Πείθομαι τῆ̅ π̅ραγμάσει, καὶ δέχομαι πλὴν εἰσηγησιν.

OPΘ. Επεὶ δὴ τοίνυν ἤ̅ προστέρας διπέθῶσ̅ ἐδέξω̅ π̅ρακλήσιν, ἀξιῶ̅ σε πάλιν, μὴ λογισμοῖσ̅ ἀνθρωπίνοισ̅ ἐπιτρέψαι τ̅ ἀληθείας ἢ̅ ἔρθυναν, ἀλλὰ τ̅ ἀποδόλων, κ̅υ̅ προσφητῆ̅, κ̅υ̅ τ̅ μετ̅ ἐκείνοισ̅ ἀγίων ἐπιζητήσασιν τὰ̅ ἴχνη. ἔστω γὰρ κ̅υ̅ τοῖσ̅ ὁδοιπόροισ̅ φίλον ποιήσιν, ὅταν ἐκτραπῶσι τ̅ λεωφόροσ̅, ἔστω̅ ἀτραποῖσ̅ ἄχρηστοσ̅, εἰπῶν ἀπιόντων ἢ̅ ἐρχομένων ἔχουσι τύποισ̅ ποδῶν, ἢ̅ ἀνθρώπων, ἢ̅ ἵππων, ἢ̅ ὄνων, ἢ̅ ἡμίονων. καὶ ὅταν ὑ̅ρωσι, καὶ τ̅ κύνασ̅ ἰχνηλατοῖσι, καὶ οὐ̅ προστέραν ἀφιάσιν, ἕως ἀν̅ πλὴν διθείμεν ὁδὸν ἀπολάβωσιν.

EPAN. Οὕτω ποιῶμεν. ἢ̅ γὰρ τοίνυν ἀνὸς, ἀτε δὴ ἀρξασ τῆ̅ λόγου.

OPΘ. Οὐκοῦν̅ π̅ρα τῆ̅ θεῶν ὀνομάτων, ἕσας φημὶ, κ̅υ̅ ὑ̅πόστασιν, ἔσ̅ προσώπων, καὶ ἰδιοτήτων, διδύκρινησ̅ ἡμῶσ̅ προστέραν, κ̅υ̅ γνώμεν ἔσ̅ ὀνομάτων τίνα ἔχει̅ π̅ρα εἰς ἁμῶσ̅ ἄχρηστοσ̅ εἶθ̅ ἔστω λοιπὸν ἀψάμῶσ̅ τῆ̅ εἰσῆσ̅.

EPAN. Καμῖσον καὶ ἀναγκαστάτον ἔδωκασ̅ τὰ̅ λόγῳ τ̅ προσοίμοιον. Τούτων γὰρ διδύκρινῶν γηρομένων, ῥᾶον̅ προσβήσεσται ἢ̅ ἀχρηστοίσ̅.

OPΘ. Επεὶ δὴ τοίνυν ἄρα καὶ σιωπήφισαμῶσ̅ ἔστω̅ χρῆνα γνέσασιν, ἀποκριναι̅ φιλότης. τῆ̅ θεοῦ, καὶ πατρὸσ̅, καὶ τῆ̅ μονογῆμοῖσ̅ ὑ̅οῦ, κ̅υ̅ τ̅ π̅ρα γένου π̅ρα ματος, μίαν οὐσίαν φημὶ, ὡσ̅ π̅ρα τ̅ θείας γραφῆσ̅ ἐδιδάχθημεν παλαῶσ̅ τε ἔσ̅ νέας, ἔσ̅ τ̅ ἐν Νικαίᾳ σιωπηλοῦσ̅ πατέρων, ἢ̅ ἔσ̅ Ἀρείου βλασφημίας ἀκολουθοῦμεν;

EPAN. Μίαν ὁμολογεῦμεν τῆσ̅ ἀγίας τριάδος οὐσίαν.

OPΘ. Τὴν̅ ὑ̅πόστασιν, ἀπὸσ̅ π̅ρα οὐσίαν σημαίνην νομίζομεν, ἢ̅ τ̅ οὐσίας ἔσ̅ ἔσ̅ ὑ̅πόσασιν ὀνομασ̅;

EPAN. Ἐχθ̅ ἵνα̅ ἀχρηστοῦσ̅ ἢ̅ ἕσ̅ ὑ̅πόσασιν πλὴν ὑ̅πόσασιν;

OPΘ. Κατὰ̅ μὲν πλὴν ἴσασ̅ σοφίαν, οὐκ̅ ἔχει. ἢ̅ τε γὰρ οὐσία τ̅ ὄνσ̅ σημαίνη, καὶ ὅ̅ ὑ̅φέως ἢ̅ ὑ̅πόσασιν. καὶ δὲ γε πλὴν τῆ̅ πατέρων διδασκαλίαν, ἡμῶσ̅

ἐξ ἁφ' ἑαυτῶν τὸ κοινὸν ἕσθ' ὁ ἴδιον, ἢ τὸ
 γένος ἕσθ' ὁ εἶδος ἢ ὁ ἄτομον, ταῦτα ἢ
 οὐσία παρὰ τὴν ὑπόστασιν ἐστίν.

EPAN. Σαφέστερον τὰ περὶ τῶν γένους ἔ
 τῶν ἄτομου εἶπε.

OPH. Γένος καλεῖται τὸ ζῶον πολλά γὰρ
 σημαίνει καὶ τῶν δηλοῦν γὰρ ἔτι λογικόν, καὶ τὸ
 ἀλογον, καὶ αὐτὰ πάλιν τῶν ἀλογων εἶδη πολλά, τὰ
 μὲν πτερωτά, τὰ δὲ ἀμφίβια, τὰ δὲ περὶ τὴν
 κτῆ. Ἐκ τούτων δὲ ἕκαστον εἰς πολλά διαφεύγει. ἢ
 γὰρ περὶ τῶν ἀλλομύων ἔστι λέων, ἀλλο δὲ περὶ δα-
 λισ, ἀλλο δὲ τῶν ἄερων, ἔτι μύρια ἕτερα. ἕτω δὲ B
 τῶν πτερωτῶν, καὶ τῶν ἀλλων, εἶδη πολλά. ἀλλ' ὁμοίως
 τῶν ἀπτότων γένος ἔστι τὸ ζῶον, εἶδη δὲ τὰ
 παρὰ τὴν ὑπόστασιν. ἕτω δὲ ἀνθρώπου ὄνομα κοι-
 νὸν ἔστι τῶν τῶν φύσεως ὄνομα. σημαίνει γὰρ καὶ
 τὸ Ρωμαῖον, καὶ τὸ Ἀθηναῖον, ἔτι τὸ Γεργον, καὶ τὸ
 Σαυρομάτιον, ἔτι τὸ Αἰγυπτίον, καὶ συλλήβδην
 εἰπεῖν, ἀπὸ μέρους ὅσοι τῶν φύσεως κοινονοῦσι τὴν φύ-
 σεως. ὁ δὲ γε Παῦλος ἢ Γεργος ὄνομα ὁσέτι
 τὸ κοινὸν σημαίνει τὴν φύσεως, ἀλλὰ τὸ τίνα ἀν-
 θρώπων. ὁσέτι γὰρ τὸν Παῦλον ἀκούσας, εἰς
 τὸ Ἀδάμ, καὶ τὸ Ἀβραάμ, καὶ τὸ Ἰακώβ ἀνέδρα-
 με τὰ λογισμῶν, ἀλλὰ ἕτον μόνον ἐνόησεν, ἔτι
 τὸ παροσηχεῖας κατήκουσε. τὸ μὲν τοῦ ἀνθρώπου
 ἀπὸ μέρους ἀκούσας, ὁσέτι εἰς τὸ ἄτομον ἀ-
 φαιρῶν τὸ νοῦν, ἀλλὰ ἔτι τὸ Ἰνδόν, καὶ τὸ Σκύθην,
 ἔτι τὸ Μασσαγέτιον, καὶ ἀπὸ μέρους ἀπὸ μέρους γέ-
 νος ἀνθρώπων λογίζεσθαι. ἔτι τὸ ἡμᾶς, ἔτι ἢ
 φύσεως μόνον, ἀλλὰ καὶ ἢ θεῖα διδασκαλίας γραφί.
 εἶπε γὰρ ὁ θεός, φησὶν ἀπαλείψω τὸ ἀνθρώπου
 ὄν ἐπὶ πᾶσα γὰρ παρὰ τὸ σῶσαι τὸν γῆς. ἕτω δὲ περὶ
 παμπόλλων εἴρηκε μύρια δαδων. πλεόντων γὰρ ἢ
 διχαλίων καὶ ἀφροσύων μὲν τὸ Ἀδάμ διελη-
 λυτότων ἐστίν, πλεὺς ἁφ' ἑαυτῶν καὶ ἀκαχυσμοῦ πα-
 νωλεθρία τοῖς ἀνθρώποις ἐπήνελεκεν. οὕτω D
 καὶ ὁ μακάριος λέγει Δαβὶδ, ἀνθρώπου ἐν
 τῆμῃ ὣν οὐ σιωπῆκεν, οὐ τῶν δεινῶν, ἢ τῶν δει-
 νῶν, ἀλλὰ κοινῆ πᾶν τῶν ἀνθρώπων κατη-
 γορῶν. καὶ μύρια τοιαῦτα ἔστιν ὁρεῖν, ἀλλ'
 οὐ γὰρ ἢ μνηστέον.

EPAN. Δέδεικται σαφῶς ἢ ἀφ' ἑαυτῶν τῶν
 κοινῶν παρὰ τὸ ἴδιον ἀλλ' εἰς τὸ περὶ τὸ οὐ-
 σίας καὶ τὴν ὑπόστασιν ἐπὶ τὸν ἄλλω λόγον.

OPH. Ὡσαύτως πάλιν τὸ ἀνθρώπου ὄνομα
 κοινὸν ἔστι τῶν φύσεως ὄνομα, ἕτω δὲ θεῖα
 ἔστιν τὸ ἀγαθὸν τῶν ἀγαθῶν σημαίνει εἰλήφω μὲν.

B. Theod. Tom. IV.

A differunt commune & proprium, vel
 genus & species ac indiuiduum, ita
 differunt substantia & hypostasis.

ERAN. Dic paulo clarius de gene-
 re, specie, & indiuiduo.

ORTH. Genus appellamus ani-
 mal. multa enim simul significat.
 nam & ratione præditum & ratio-
 nis expertum complectitur. & rationis
 expertum rursus multæ sunt species.
 Alia enim sunt volatilia, alia vitæ an-
 cipitis: quædam pedibus gradiuntur,
 alia natant. Vnumquodque porro
 istorum in multa diuiditur. Pede-
 strium quippe aliud est leo, aliud par-
 dus, aliud taurus, & mille alia. Sic
 etiam & volucrum, & reliquorum,
 multæ sunt species: sed horum tamen
 omnium genus est animal, species au-
 tem, quas recensui. Sic hominis ap-
 pellation naturæ huius commune no-
 men est. Significat enim & Romanum,
 & Atheniensem, & Persam, & Sau-
 romatam, & Ægyptium, & vt semel
 dicam quotquot sunt huius naturæ
 participes. Pauli verò & Petri nomen
 non communem naturam designat,
 sed quempiam hominem. Nemo enim
 Paulū audiens, ad Adam, vel Abraham,
 vel Iacob cogitationem conuertit, sed
 eum solū cogitat, cuius appellationem
 audiuit. At si hominem simplici-
 ter audiuit, non in aliquod indiui-
 duum cogitationem defigit, sed & In-
 dum, & Scytham, & Massagetam, &
 vniuersum humanum genus animo
 comprehendit. Hoc porro nos non
 natura solū, sed diuina etiam Scri-
 ptura docet. Dixit enim Deus, inquit;
Delebo hominem quem formauī à facie Gen. 6. 7.
terre. Hoc verò dixit de hominibus
 numero infinitis. Cū enim anni post
 Adam præterissent plusquàm bis mil-
 le ac ducenti, hominibus per inunda-
 tionem exitium attulit. Eodémque
 modo etiam beatus Dauid loquitur,
Homo cū in honore esset, non intellexit, Psal. 48. 21.
 non hunc vel illum, sed vniuersè om-
 nes homines accusans. Innumerabilia
 huiusmodi reperire est, sed producere
 sermonem nihil est opus.

ERAN. Communis & proprij disci-
 men apertè ostensum est: sed ad sub-
 stantiam & hypostasim redeamus.

ORTH. Sicut ergo nomen Homo
 commune est toti huic naturæ: ita
 diuinæ substantiæ nomen sanctam
 Trinitatem significare accepimus,

A iij

hypostasim verò personā aliquam designare, vel Patris, nempe vel Filij, vel Spiritus sancti. Nam hypostasim, & personam, & proprietatem, idem significare dicimus, sanctorum Patrum doctrinam sequentes.

ERAN. Hæc ita se habere confitemur.

ORTH. Quæcumque ergo de natura diuina dicuntur, communia sunt Patris & Filij & Spiritus sancti, vt Deus, dominus, conditor, omnipotens, & quæ his similia.

ERAN. Hęc citra controuersiam Trinitatis sunt communia.

ORTHOD. Quæ autem hypostases seu personas designant, ea sanctæ Trinitati communia non sunt, sed illius sunt personæ, cuius sunt propria. vt nomen Pater, & Ingenitus, propria sunt Patris: nomen quodque Filius, & Vnigenitus, & Deus Verbum, non Patrem significant, nec Spiritum sanctum, sed Filium. Spiritus verò sanctus, & Paracletus, Spiritus personam designant.

ERAN. An non igitur spiritū vocat sacra scriptura etiam Patrem & Filium?

ORTH. Spiritum vocauit & Patrem & Filium, vt significet diuinam naturam esse incorpoream, & circumscribi non posse: Spiritum autem sanctum solam Spiritus personam appellat.

ERAN. Hoc quoque extra controuersiam est positum.

ORTH. Quoniam ergo aliqua diximus esse sanctæ Trinitatis communia, aliqua verò cuiusque hypostasis propria, nomen Immutabile substantiæne commune dicimus esse, an alicuius personæ proprium?

ERAN. Commune est Trinitatis Immutabile. Nec enim fieri potest, vt substantiæ aliud sit mutabile, aliud immutabile.

ORTH. Præclarè dixisti. Sicut enim Mortale commune est hominum, ita sanctæ Trinitatis commune est Immutabile, & alterationis expers. Immutabilis igitur etiam vnigenitus Filius, sicut & Pater qui ipsum genuit, & Spiritus sanctus.

ERAN. Immutabilis.

ORTH. Quomodo igitur Euangelicum illud dictum *Verbum caro factum est* proferentes, mutationem immutabili naturæ tribuistis?

ERAN. Non per mutationem ipsum

A Ἐ δὲ γενέσασαι, ὡς ὁ πῶς πινός ἐστι δηλωτικῶς, οἷον, ἢ τῆ πατρὸς, ἢ τῆ υἱοῦ, ἢ τῆ ἀγίου πνεύματος. Ἐ γὰρ ἡσάσασαι, καὶ ὡς ὁ πῶς πινός, καὶ τῆ ιδιότητι, αὐτὸν σημαίνειν φαρμὰ τοῖς τῆ ἀγίων πατέρων ὄρεσι ἀκολουθῶντες.

EPAN. Συνομολογῶν μὲν ἔγωγε αὐτ' ἐχθρῶν.

OPΘ. Οσα πίνωμεν ὡς τῆ θείας λέγεται φύσεως, κοινὰ αὐτὰ ἔστι τῆ πατρὸς καὶ τῆ υἱοῦ καὶ τῆ ἀγίου πνεύματος, οἷον, ὁ θεός, ὁ κύριος, ὁ δημιουργός, ὁ πρῶτος κτλ, καὶ ὅσα τοῦτοις ἔστι ὡς ἀπλήσια.

B EPAN. Αναμφισβητήτως κοινὰ τῆ τριάδος ἔστιν.

OPΘ. Οσα δ' αὖτε πίνωμεν ἡσάσασαι ἡσάσασαι δηλωτικῶς, ἔκετι αὐτὰ τῆ ἀγίας τριάδος κοινὰ, ἀλλ' ἐκείνης ἔστι τῆ ἡσάσασαι, ἢς ἔστιν ἴδιον. οἷον τὸ πατὴρ ὄνομα, καὶ τὸ ἀγίου πνεύματος, τῆ πατρὸς ἔστιν ἴδιον, καὶ αὐτὸ πάλιν, ὁ υἱὸς ὄνομα, καὶ ὁ μονογενής, καὶ ὁ θεός λόγος, ἢ τὸν πατέρα δηλοῦν, ὅθεν ὁ πνεῦμα ὁ ἀγίου, δηλὰ τῆ υἱοῦ. καὶ ὁ πνεῦμα ὁ ἀγίου, καὶ ὁ ὡς ἀπλήσια, τῆ πνεύματος ἡσάσασαι ἡσάσασαι δηλωτικῶς.

EPAN. Οὐ καλεῖ πίνωμεν ἡ θεία γραφή πνεῦμα καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν;

OPΘ. Πνεῦμα κέκληκε καὶ τῆ πατέρα καὶ τὸν υἱόν, ὁ ἀσώματος καὶ ἀσείρα φωνὴ τῆ θείας φύσεως ἡσάσασαι σημαίνουσα πνεῦμα ὁ ἀγίου μόνω τῆ πνεύματος τῆ ἡσάσασαι ὀνομάζει.

EPAN. Αναμφίλεκτόν ἐστι καὶ τῆτο.

OPΘ. Ἐπειδὴ πίνωμεν πᾶσι μὲν ἑφαρμὴ τῆ ἀγίας τριάδος κοινὰ, ἵνα ἡσάσασαι ἡσάσασαι ἴδια, ὁ ἀτρέπιον ὄνομα κοινὸν ἐστὶ τῆ οὐσίας φαρμὰ, ἢ πινός ἡσάσασαι ἴδιον;

EPAN. Κοινὸν ἔστι τῆ τριάδος ὁ ἀτρέπιον. ὅθεν γὰρ οἶόν τε, ὁ μὲν ἐστὶ τῆ οὐσίας τρέπιον, ὁ δὲ ἀτρέπιον.

D OPΘ. Αἰετα εἰρηκας. ὡς περὶ γὰρ τῆ αἰ. θεσπῶν κοινὸν ἔστι ὁ θεῶν, ἔγωγε τῆ ἀγίας τριάδος κοινὸν ὁ ἀτρέπιον τε καὶ ἀγαλλοῖστων. ἀτρέπιος ποιγαροῦ καὶ ὁ μονογενής υἱός, καὶ τῆ καὶ ὁ γυνήσας αὐτὸν πατὴρ, ὁ δὲ ἀγίου πνεύματος.

EPAN. Ατρέπιος.

OPΘ. Πᾶσι πίνωμεν ὁ ἀγαλλοῖστων ἐαῖνο ρητὸν ὡς ἀγῶντες, ὁ ὁ λόγος ὡς ἐγῶντο, τῆ ἀτρέπιον ὡς ἀπλήσια φύσις;

EPAN. Οὐ καὶ ἔγωγε αὐτὸν λέγωμεν

Ioan. 1.

γαρῆσθαι ἄρκα, ἀλλ' ὡς οἶδεν αὐτός.

ΟΡΘ. Εἰ μὴ ἄρκα λαβὼν λέγεται γα-
ρῆσθαι ἄρξ, δυοῖν γὰρ ἄλλω ἀνάγκη λέ-
γειν, ἢ πῶς εἰς ἄρκα ἔσπιω αὐτὸν ὑπομε-
μνησκέναι, ἢ δοκῆσαι τοιοῦτον ὀφθῆναι, καὶ δὲ
τὸν ἀληθῆ λόγον ἀφῆρξεν εἶναι θεόν.

ΕΡΑΝ. Βαλεντινιανῶν αὐτῆ, καὶ Μαρ-
κιωνιστῶν, καὶ Μανιχαίων ἡ δόξα. ἡμεῖς
δὲ ὁμολοῦμεν ὡς ἐδιδάχθημεν ἄρκα ἔσπιω
τῆ θεὸν λόγον.

ΟΡΘ. Τὸ ἄρκα ἔσπιω τί νοοῦντες; ὃ ἄρ-
κα λαβὼν, ἢ ὃ εἰς ἄρκα τραπῶσαι;

ΕΡΑΝ. Ἀ ἡμεῖς ἀκηκόαμεν τῆ Εὐα-
γγελιστῆ λέγοντος, ὁ λόγος ἄρξ ἐγένετο.

ΟΡΘ. Τὸ δὲ ἐγένετο πῶς νοεῖτε;

ΕΡΑΝ. Ὁ πῶς εἰς ἄρκα ἔσπιω
ὑπομείνας ἐγένετο ἄρξ, καὶ ἦδη ἐφίω,
ὡς οἶδεν. ἡμεῖς δὲ ἴσμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ
διωπατά. καὶ γὰρ ὃ νεκρὸν ὕδωρ εἰς αἷμα
μετέβαλε, καὶ πῶς ἡμέραν εἰς νύκτα, καὶ
πῶς θάλασσαν ἠπειρον ἐδήξε, καὶ πῶς
αἰὸν ἔρημον ὕδατων ἐπλήρωσεν. ἀκρο-
μαθὸν δὲ καὶ τῆ περὶ τοῦ λέγοντος, πῶς
ἔσπιω ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν ἐν τῇ
οὐρανῶ καὶ ἐν τῇ γῆ.

ΟΡΘ. Τῶς κτίσιν ὁ ποιητὴς ὡς αὐτὸς ἐθέ-
λη μετασχηματῆσαι. πρεσβῆ γὰρ ἔστι, καὶ τοῖς
τῆ δημιουργήσαντος ἀκολουθεῖ ἰδίωσιν.
αὐτὸς δὲ ἀπρεσβῆτον ἔχει πῶς φύσιν καὶ ἀναλ-
ογίωτον. πύτου δὲ γῆρας, πῶς μὲν τῆ κτί-
σεως ὁ περὶ τοῦ φησὶν, ὁ ποιῶν πάντα
καὶ μετασχηματῆσαι. πῶς δὲ τῆ θεοῦ λόγου
ὁ μέγας λέγει Δαβὶδ, σὺ γὰρ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ
ἔτι σου οὐκ ἐκλείψουσι. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς θεὸς
πῶς εἰπαὶ, ἐγὼ εἶμι, ὃ οὐκ ἠλλοίωμα.

ΕΡΑΝ. Ταῦτα κεκρυμμένα οὐ δεῖ ζητεῖν.

ΟΡΘ. Οὐδὲ γὰρ δεδιωμένα περὶ τῶν
ἀγνοῦν.

ΕΡΑΝ. Εἰ μὴ λαμβάνει ὁ τῆ ἄρκα ἔσπιω
ἔσπιω ἡμεῖς δὲ ὅτι ὁ λόγος ἄρξ ἐγένετο.

ΟΡΘ. Εἰ τραπῶσαι ἐγένετο ἄρξ, ὃ μεμνη-
κεῖ ὁ περὶ τῶν ἄλλων ἰδίω. καὶ τῶν ὅσων πολλῶν εἰ-
κόνων καταμαθεῖν ὀφείτεις. ὃ γὰρ ἢ τοιαῦτα ἀμ-
μος περὶ τοῦ λέγοντος πῶς, περὶ τοῦ μὲν ῥοῶδης
γένεσθαι, εἶτα εἰς ὕδατος μεταπήγνυσθαι, καὶ
αἷμα τῆ ἔσπιω πῶς περὶ τοῦ λέγοντος ἀμείβει. ὃ οὐ
ἔτι γὰρ φάμενος, ἀλλ' ὕδατος ὀνομαζέσθαι.

A carnem factum esse dicimus, sed quo-
modo ipse nouit.

ORTH. Si non carne assumpta
caro factus dicitur, duorum alterum
affirmari necesse est, vel ipsum in car-
nem mutatum esse, vel opinione tan-
tium talem visum esse, reuera autem
carnis expertem esse Deum.

ERAN. Hæc Valentinianorum, &
Marcionistarum, & Manichæorum
est opinio. Nos verò sine controuersia
incarnatū esse Deum Verbū didicimus.

B ORTH. Incarnatum esse quo-
modo intelligitis? carnemne assum-
pisse, an in carnem conuersum esse?

ERAN. Quæ nos Euangelistam di-
centem audiuius, Verbum caro fa-
ctum est. Ioan. 1.

ORTH. Factum est autem quomodo
intelligitis?

ERAN. Qui mutationem in car-
nem sustinuit, caro factus est, & iam
dixi, quomodo ipse nouit. Nos au-
tem scimus omnia ipsi possibilia esse.
Nam & Nili aquam in sanguinem
conuertit, & diem in noctem, &
mare terram continentem effecit, &
solitudinem aquis carentem aquis re-
pleuit. Audiuius etiam Prophetam
dicentem, Omnia quecumque uoluit
Psalm. 113. 11
Dominus fecit in celo & in terra.

ORTH. Creaturam conditor trans-
format ut uult. est enim mutabilis, &
fabricatoris nutum sequitur. Ipse
autem naturam immutabilem, & al-
terationis expertem habet. Idcirco de
creatura dicit Propheta, Qui facit om-
nia, & transformat: de Deo autem
Verbo dicit magnus Dauid, Tu autem
Psalm. 102.
idem ipse es, & anni tui non deficient. &
rursus Deus ipse de seipso, Ego sum, &
Malach. 3.
non mutator.

ERAN. Quæ abdita sunt exquiri
non debent.

ORTH. Nec quæ patefacta penitus
ignorari.

ERAN. Incarnationis modum igno-
ro: audiui autem quòd Verbum caro
factum est.

ORTH. Si mutatione caro factum
est, non mansit quòd prius erat. quòd
quidem ex multis similitudinibus in-
telligi facile potest. Nam arena quæ-
dam igni admota primum fluida effi-
citur, deinde in vitrum concrefcit, &
una cum mutatione nomen commu-
tat: non enim amplius arena, sed vi-
trum nominatur.

ERAN. Ita est.

ORTH. Vitis quoque fructum cum vuam appellemus, postquam expressa est, non vuam, sed vinum dicimus.

ERAN. Omnino.

ORTH. Ipsum verò vinum, cum mutatum fuerit, non amplius vinum, sed acetum solemus appellare.

ERAN. Verum est.

ORTH. Sic lapidem coctum & resolutum, non amplius lapidem, sed calcem appellamus. Innumera quoque id genus reperire est, quæ unà cum mutatione nomen commutant.

ERAN. In confesso est.

ORTH. Si ergo Deum Verbum in carnem mutatum dicitis, cur Deum & non carnem potius ipsum appellatis? Congruit enim naturæ mutationi nominis mutatio. Nam si ubi ea quæ mutantur aliquam retinent cum iis quæ prius erant cognationem, (habet enim acetum cum vino aliquam propinquitatem, & vinum cum fructu vitis, & vitrum cum arena,) post mutationem alia nomina sortiuntur: ubi infinita est differentia, & tanta, quanta culicis ad vniuersam creaturam, visibilem & inuisibilem, (tantum enim est ac longè maius discrimen inter naturam carnis & diuinitatis,) quomodo fieri potest, vt post mutationem prior maneat appellatio?

ERAN. Sæpè dixi quòd non per mutationem factum sit caro: sed manens quòd erat factum sit quòd non erat.

ORTH. Sed illud factum est, nisi declaretur, mutationem innuit, & alterationem. Nisi enim carne assumpta caro factum est, mutationem subeundo factum est caro.

ERAN. Assumere istud inuentum vestrum est. Euangelista enim dicit, *Verbum caro factum est.*

ORTH. Videris aut diuinam scripturam ignorare, aut sciens improbè agere. Ego verò te vel ignarum docebo, vel improbum conuincam. Responde ergo, diuini Pauli doctrinam faterisne spiritalem?

ERAN. Omnino.

ORTH. Eumdemque spiritum per Euangelistas & Apostolos operatum esse dicis?

ERAN. Sic existimo: Ita enim me docuit scriptura Apostolica: *Di-*

1. Cor. 12.4

missiones enim, inquit, gratiarum sunt, idem autem spiritus. & rursus,

A EPAN. Οὕτως ἔχῃ.

OPΘ. Καὶ τῆς ἀμπέλου τὸ καρπὸν σαφυλίῳ ὀνομάζοντες, ὅταν ἀποθλίψωμεν, οὐ σαφυλίῳ, ἀλλὰ οἶνον προσαγορεύομεν.

EPAN. Πάνυγε.

OPΘ. Αὐτὸν δὲ τὸ οἶνον, ἐκ Ἑσπίας γινόμενον, οὐκέτι οἶνον, ἀλλ' ὄξος ὀνομάζην εἰώθαμεν.

EPAN. Αληθές.

OPΘ. Οὕτω τὸ λίθον ἐφέροντες τε ἐξελύοντες, οὐκέτι λίθον, ἀλλ' ἄσβεστον ἢ πύθρον καλοῦμεν. Ἐμυρία δὲ ποιαῦτά ἐστιν ὕρην, αἰ

B σὼν τῆ Ἑσπῆ. μελαβάλλῃ τῷ κλήσιν.

EPAN. Σιωμολόγησαι.

OPΘ. Εἰ πίνω τὸ εἰς ἀρχὰς Ἑσπῶν τὸ θεὸν λόγον ὑπομεμνηκέναι φατέ, τί δήποτε θεὸν αὐτὸν ἀλλὰ μὴ ἀρχὰς προσαγορεύετε; ἀρμότιός γὰρ τῆ ἀλλοιώσεως τῆς φύσεως ἢ τῆ προσηγείας ἐσθλαγῆ. εἰ γὰρ ἔνθα τὰ μεταβολήματα ἔχῃ τινὰ πρὸς αἰ πρῶτον ἢ οὐ γέννησιν, (πελαγῆ γὰρ πῶς καὶ ὄξος τὰ οἶνον, καὶ ὁ οἶνος τὰ τὸ ἀμπέλου καρπῶ, καὶ τῆ ψάμμου ἢ ὑάλου,) ἐτέρας αὐτὰ μὴ τῶ ἀλλοίωσιν μελαβαλλῆ προσηγείας ὅπου

C ὁ ἀφ' ὧρον ἀπειρον, καὶ ποσὸν ὅσον ἐμπίδου πρὸς τὸ κτήσιν ἀπασθῆν τὸ ὄρα τῶ ἐ ἀόρατον (ποσὸν γὰρ, μάλλον δὲ καὶ πολλῶ πλείον, ὁ μέσον φύσεως (ἀρκὸς καὶ θεότητος) πῶς οἶον τε μὴ τὸ Ἑσπῆν τὸ ποσὸν μὲναι προσηγείαν;

EPAN. Πολλάκις ἐφίω, ὅτι ἔκατὰ Ἑσπῶν ἐχέτο ἀρξ, ἀλλὰ μὲν ὅ ἦν, γένηεν ὅ ἔκ ἦν.

OPΘ. Αλλὰ ἔπο ὁ γένηεν, εἰ μὴ ἀφ' ἑσθλαγῆ, Ἑσπῆν αἰνίτῃ) καὶ ἀλλοίωσιν. εἰ μὴ γὰρ ἀρχὰς ἔχων ἐχέτο ἀρξ, τραπείς ἐχέτο ἀρξ.

EPAN. Τοῦτο τὸ ἔλαβεν ὑμέτερον ὅστιν ὕρεμα. ὁ γὰρ διαγγελιστὴς ὁ λόγος ἀρξ ἐχέτο λέγῃ.

D OPΘ. Εοικας ἢ τὸ θεῖον γραφῶν ἀγορῆν, ἢ ὅτι σάμμος κακουργεῖν. ἐγὼ δὲ σε, ἢ ἀνομιῶν διδάξω, ἢ κακουργῶντα ἐλέγξω. ἀποκρίσαι πίνω, τὸ θεῖον Παύλου πνευματικῆν τῶ διδασκαλίῳ ὁμολογεῖς;

EPAN. Πάνυγε.

OPΘ. Καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, εἰς τε τὸ ὕαγγελιστῶν, εἰς τε τὸ ἀποστόλων ἐνεργῆσαι λέγῃ;

EP. Οὕτω φημί ἔγω γὰρ ὡς τὸ τὸ ἀποστολικῆς ἐδιδάχθη Ἰσαφῆς. διατρέψας γὰρ φησι χαρισμάτων εἰσὶ, ὅ ἢ αὐτὸ πνεῦμα: καὶ πάλιν,

ταυτα ἡ πῶτα ἐνεργησὶ ἐν κτὶ αὐτὸ πνεῦμα, διαχωρῶν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται, καὶ αὐτῶς, ἔχοντες ἡ αὐτὸ πνεῦμα τὴ φύσεως.

A *Hæc autem omnia operatur unus atque idem spiritus, dividens privatim unicuique sicut vult. & rursus, Habentes autem eundem spiritum fidei.*

2. Cor. 4. 13

ΟΡΘ. Εἰς καθεὶν τῶν ἀποστολικῶν πρῆξι-
 γες μὴ τυχεῖς, εἰ ποῖναι ἔσονται πνεῦματός ἐστι
 φανερὸν ὅτι τῶν ἀγγελικῶν, ὅτι τῶν ἀποστο-
 λῶν παιδῶν μαρτυροῦν τὸ ἀποστόλου τὸ ἀ-
 γγέλιον ῥητὴν ἐρμηνεύοντος. Ἑβραίοις γὰρ
 ἔπιτελλων οὕτως ἔφη, οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων
 ἔπιλαμβαίνεσθε, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ
 ἔπιλαμβαίνεσθε. ἀποκρίναι ποῖναι τὴ φύσεως ἢ σπέρ-
 ματος ἢ Ἀβραάμ; ὁμοίως ὁμοίως εἶχε καὶ φύσιν
 Ἀβραάμ, εἶχε ἢ τὸ σπέρμα τῶν Ἀβραάμ;

ORTH. Opportunè Apostolica ci-
 tasti testimonia. Si ergo eiusdem spi-
 ritus esse dicimus Evangelistarum &
 Apostolorum doctrinam, audi Apo-
 stolum Euangelij verba interpretan-
 tem. Nam ad Hebræos scribens sic
 ait, *Non enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit.* Dic
 igitur, *Quid intelligis semen Abrahæ?*
 An non id quod habuit Abraham se-
 cundum naturam, habuit etiam semen
 Abrahæ?

Hebr. 2

EPAN. Οὐ πῶτα ἀμάρτην γὰρ ὁ Χρι-
 στὸς οὐκ ἐποίησεν.

B ERAN. Non omnia. Christus enim
 peccatum non fecit.

ΟΡΘ. Ἡ ἀμάρτηα ἕκ ἐστὶ τὴ φύσεως, ἀλλὰ
 τὴ κακῆς προαιρέσεως. Ἰδτε δὴ χάριν, ἕκ ἀορι-
 στως ἐφωσ, ὁμοίως εἶχε Ἀβραάμ, ἀλλ' ὁμοίως εἶχε
 καὶ φύσιν, Ἰδτε τὸ σῶμα καὶ ψυχὴ λογικῆ. εἰ-
 πέ ποῖναι σαφῶς, εἰ σωματολογικῶς τὸ σπέρμα τῶν
 Ἀβραάμ καὶ σῶμα ἐστὶ καὶ ψυχὴ λογικῆ. εἰ-
 πέ ἄρα μὴ ἢ καὶ τῶν τοῖς Ἀπολλινάρις συμ-
 φέρη ληρήμασιν. ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐτέρωθεν σε τῶν τοῖς
 σωματολογικῶν κατὰ μαρτυροῦσιν. εἰπέ ποῖναι, οἱ
 Ἰουδαῖοι σῶμα ἔχουσι καὶ ψυχὴν λογικῆ;

ORTH. Peccatum non est naturæ,
 sed malæ voluntatis. Ideò non indefi-
 nitè dixi, *Quod habuit Abraham,*
 sed quod habuit secundum naturam,
 hoc est corpus & animam ratione præ-
 ditam. Dic ergo apertè, *utrum se-
 men Abrahæ fatearis esse corpus &
 animam ratione præditam.* Nisi for-
 tè in hoc etiam Apollinaris deliria fe-
 ctaris. Verùm hoc ego te alia etiam
 ratione fateri compellam. Dic ergo,
 habentne Iudæi corpus & animam
 ratione præditam?

C

EPAN. Δὴλον ὡς ἔχουσι.

ERAN. Clarum est eos habere.

ΟΡ. Οταν ποῖναι ἀκούσθην ἢ προφήτου
 λέγοντος, σὺ ἡ Ἰσραὴλ ὁ παῖς μου Ἰακώβ, ὃν
 ἐξελεξάμην, σπέρμα Ἀβραάμ, ὃν ἠγάπησα,
 μὴ μόνον ἄρχας τοῖς Ἰβραῖοις νοῦν, ἢ νοῦν
 ἀνθρώπων ἕκ σωματῶν καὶ ψυχῶν σωματωσῶ;

ORTH. Quando ergo Prophetam
 audierimus dicentem, *Et tu Israel* Esa. 41. 8.
*seruus meus Iacob quem elegi, semen Ab-
 rahæ amici mei,* num carnes solùm Iudeos
 arbitramur, an homines ex corpori-
 bus animisque conflatos?

EPAN. Ἀληθές.

ERAN. Vera dicis.

ΟΡΘ. Καὶ τὸ σπέρμα τῶν Ἀβραάμ, ὁμοίως
 ἀψυχον, ὁμοίως ἀνοῦν, ἀλλὰ πῶτα ἔχον, ὁμοίως
 πῶτα φύσιν χαρακτικῆς τῶν Ἀβραάμ;

ORTH. Et semen Abrahæ, non ani-
 mæ nec mentis expers, sed omnia
 habens quæ Abrahæ naturam expri-
 munt?

EP. Ο ταυτα λέγων δύο παρσεβῶν υἱούς.

D ER. Qui hæc dicit, duos inducit filios.

ΟΡΘ. Ο ἡ τὸ θεὸν λόγον εἰς ἄρχα τετρα-
 φθα λέγων, ὁμοίως ἕνα λέγει υἱόν. ἄρχα γὰρ αὐτὴ
 καὶ αὐτὴν ἕκ υἱός ἡμεῖς ἡ ἕνα υἱόν ὁμολο-
 ῦμεν, σπέρματος Ἀβραάμ ἔπιλαμβανόμενον
 καὶ τὸ θεῖον ἀπόστολον, καὶ τὸ ἀνθρώπων πα-
 τρισταθῆσαν ἑστῆσαν. εἰ ἡ μὴ τέρχας τὸ ἀπο-
 στολικὴν διδασκαλίαν, ἀντίκρις ὁμολόγησον.

ORTH. At qui Deum Verbum in
 carnem conuersum esse dicit, nullum
 dicit filium. Caro enim ipsa per se non
 est filius. Nos autem vnum filium con-
 fitemur, qui semen Abrahæ apprehendit,
 vt diuinus ait Apostolus, &
 qui hominum salutem procurauit.
 Quod si tibi non placet doctrina Apo-
 stolica, apertè profiterere.

EPAN. Ἐναντία ποῖναι φανερὸν εἰρηκέναι
 τοῖς ἀποστόλοις. ὁμοίως γὰρ εἶναι πως δοκεῖ τὸ
 ὁ λόγος ἄρχα ἐχέτω, τῶν σπέρματος Ἀβραάμ
 ἐπελάβετο.

ERAN. Pugnantia ergo locutos di-
 cimus Apostolos. Contrarium enim
 quodammodo videtur *Verbum caro fa-
 ctum est ei quod est Semen Abrahæ,*
apprehendit.

ORTH. Tibi fortasse non intelligenti, vel temerè contendenti, pugnare videntur quæ rectè consentiunt. Iis enim qui sana mente præditi sunt non videntur. Docet enim diuinus Apostolus, quòd non per mutationem Deus Verbum caro factum sit, sed semine Abrahamæ apprehenso. Simul etiam & factam Abrahamæ promissionem in memoriam reuocat. An verò non meministi promissionum, quas Deus vniuersorum Patriarchæ dedit?

ERAN. Quarúmnam?

Gen. 12. 9.

ORTH. Quando ex paterna ipsum domo eduxit, & in Palæstinam venire iussit, nónne dixit ei, *Benedicentes te benedicam, & maledicentes te maledicam, & benedicentur in semine tuo omnes gentes terra?*

ERAN. Memoria teneo has promissiones.

ORTH. Recordare igitur etiam fœderum, quæ à Deo cum Isaac & Iacob facta sunt. Nam easdem promissiones his quoque dedit, secundis & tertiis priores confirmans.

ERAN. Harum etiam memini.

Gal. 3.

ORTH. Hæc autem fœdera enarrans diuinus Apostolus sic in epistola ad Galatas dicit, *Abrahæ dicta sunt promissiones, & semini eius. Non dicit, & seminibus, tamquam de multis, sed tamquam de uno, qui est Christus, apertissimè ostendens humanitatem Christi ex semine Abrahamæ germinasse, & Abrahamæ factam promissionem impleuisse.*

ERAN. Dicta sunt hæc ab Apostolo.

ORTH. Poterant hæc quidem satis esse ad tollendam omnem controuersiam quæ hac de re agitur. Ego tamen aliam quoque prædictionem tibi in memoriam reuocabo. Iacob patriarcha benedictionem hanc sibi & patri & auo datam soli Iudæ filio dedit, dicens, *Non deficiet princeps de Iuda, & dux de femoribus eius, donec veniat cui repositum est, & ipse erit expectatio gentium.* An prædictionem istam non admittis tamquam de Christo Salvatore prænuntiatam?

Gen. 49. 10

ERAN. Iudæi tales prophetias perperam interpretantur: ego verò Christianus sum, diuinis credens scripturis,

A ΟΡΘ. Σοὶ τὰ μὴ νοοῦπι, ἢ μάλιστα φιλονεικῶπι, ἐναντία δοκεῖ τὰ σύμφωνα. τοῖς γὰρ σώφροσι λογισμῶν κερημηδύοις ἔφαινετα. διδάσκει γὰρ ὁ θεῖος ἀπόστολος, ὡς οὐ τραπεῖς ὁ θεὸς λόγος ἔφ' ἔφημετο, ἀλλὰ ἀπέρματος Ἀβραάμ ἑπιλαβόμενος. καὶ ταυτὸν δὲ, ἔτι πρὸς τὸ Ἀβραάμ κερημηδύοις ἐπαγγελίας ἀναμνηστικῆς. ἢ ἔμνησα τὴν τὰ πατριαρχικῶν ἔτι τοῦ ὅλων δοθησῶν ὑποχέσεων;

EPAN. Ποίων;

B ΟΡΘ. Ηνίκα αὐτὸν ἐκ τῆς πατρῶας ἐξήγαγον αἰκίας, ἔτι εἰς τὴν Παλαιστίνην ἐλθεῖν πρὴν ἤνυσεν, οὗκ ἔφη πρὸς αὐτὸν, διλογησάτωις διλογησῶμαι σε, καὶ τοῖς καταρωμένοις σε καταρῶσομαι, καὶ διλογηθήσομαι ἐν τῶν ἀπέρματι σου πᾶντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς;

EPAN. Μέννησα τῆν δὲ τὴν ὑποχέσεων.

ΟΡΘ. Οὐκοῦν ἀναμνηστικῆ καὶ τῆν πρὸς Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ κερημηδύων τῶν θεοῦ σωθησῶν. τὰς αὐτὰς γὰρ καὶ τούτοις δέδωκεν ὑποχέσεις, βεβαίων τοῖς δούτεροις ἔτι τῶν πρώτοις τὰ πρῶτερα.

EPAN. Μέννησα καὶ τούτων.

C ΟΡΘ. Ταύτας ἢ τὰς σωθησῶν ἐρμηνεύων ὁ θεῖος ἀπόστολος, οὕτως ἐν τῇ πρὸς Γαλαθὰς φησί. τὰς δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, ἔτι τὰς ἀπέρματι αὐτῶν. οὐ λέγει καὶ τοῖς ἀπέρμασιν αὐτῶν ὡς ἔτι πολλοῖς, ἀλλ' ὡς ἐφ' εἰνός, ὅς ἐστι Χριστός. ἐπαγγέσασθε δὲ καὶ τὴν ἀνδραγαθίαν τῆς Χριστοῦ ἐκ ἀπέρματος βλαστήσασθε Ἀβραάμ, ἔτι πρὸς τὸ Ἀβραάμ κερημηδύοις ἐπαγγελίαν πληρώσασθε.

EPAN. Εἶρηται ταῦτα τὰς ἀποστόλων.

D ΟΡΘ. Ἰακώβ μὴ καὶ ταῦτα πᾶσιν τῶν αἰώνων κινουμένων ἀμφισβήτησιν λύσαι. ἐγὼ δὲ ὁμῶς καὶ ἐτέρας σε παραρρήσεως ἀναμνησάσω. Ἰακώβ ὁ πατριαρχὸς τῶν δευτέρων τῆς διλογίας αὐτῶν ἔτι τε πατεὶ καὶ τὰς πάσων δοθησῶν, Ἰσάακ τὰ πατρίδ' δέδωκε μόνῳ. ἔφη δὲ οὕτως. οὗκ ἐκλείψῃ ἄρχων ἐξ Ἰουδα, καὶ ἠγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτῶν, ἕως αὐτῶν ἔλθῃ ὁ ἀποκτείνων, καὶ αὐτὸς παραδοκίαν ἐθναῖν. ἢ οὐδέχῃ τῶνδε τῶν παραρρήσων, ὡς αἰετῶν τῶν ἁγίων εἰρημύων Χριστοῦ;

EPAN. Ἰουδαῖοι τὰς ποιαύτας παραρρησῶν ἐρμηνεύουσι παραφρησίας. ἐγὼ δὲ Χριστιανός εἰμι, τοῖς θεοῖς πιστεύων λόγοις,

καὶ τὰς ἀλλοτρίους ἢ τοῦτον ἡμῶν προφητείας αἰ- A
ενδοιάτως δέχομαι.

ΟΡΘ. Ἐπειδὴ τοῖνυν πιστεύειν ταῖς προ-
φητείας ὁμολογεῖς, καὶ τὰ προεῖρηθέντα ἀλλοτρίους ἢ
τοῦτον ἡμῶν τετελεσθῆναι λέγεις, νόησον ἐν-
τεύθεν τῆς ἀποστολικῆς ῥητικῆς τῆς σκοποῦν. ταῖς γὰρ
πρὸς τοὺς πατριαρχὰς γεννηθῆναι ἐπαγγελίας πε-
ρασμαμένας ὑπεδέχοντο, ἢ θαυμασίαν
ἐκείνῳ ἀφῆκε φωνὴν· οὐ γὰρ δὴ πού ἀγγέλων
ὑπελάμβανεται. μονογενὴ λέγων, ἀλευδῆς ἢ
ὑποχρεῖται, ἐπέθηκε ταῖς ἐπαγγελίαις ὁ δεσπό-
της πέρας, ἀνεώγει τοῖς ἔθνεσιν ἢ τῆς βολῆς B
πηγῆς, τῆς Ἀβραάμίου σπέρματος ὁ θεὸς ἐπέ-
ληπται, ἀφ' οὗτου πάλιν αἰῶν ἐπηγγελῆναι
προφητείας, ἀφ' οὗτου πάλιν
τῆς ἐναντίου ἐμπεδοῖ προσηγορίαν.

EPAN. Δεῖσα τοῖς ἀποστολικαῖς τὰ προ-
φητικὰ συνηρμόθη.

ΟΡΘ. Οὕτω πάλιν ὁ θεὸς ἀπόστολος τῆς
Ἰουδαίας ἡμᾶς αἰαμιμνήσκων βερεγγείας, καὶ δι-
κνῆς καὶ τῶν πτωχῶν δεξιαμνήσκων τῶν πέρας, βοᾷ, προ-
δηλον γὰρ, ὅτι ἐξ Ἰουδαίας ἀνατέταλκεν ὁ κύριος.
Ταῦτά δὲ ἔρξε ὁ προφήτης Μιχαίας, ἔοικε δὲ
ἀγγελικῆς Μάθαιος πεποίηκεν. ὁ μὲν γὰρ εἶπε τῆς
προεῖρησιν, ὁ δὲ τῆς ἰστορίας τῆς μάρτυριον συνέ-
τάξε. καὶ τῆς ἀδόξου, ὅτι τοῖς προσηγορίαις
τοῖς τῆς ἀληθείας ἐχθροῖς ἐφῆκε ὡς Ἡρώδης σαφῶς
εἶπεν, ὡς ἐν τῇ Βηθλεὲμ ὁ Χριστὸς γεννηθήσεται.
γένεσθαι γὰρ φησὶ, ἔοικε δὲ τῇ Βηθλεὲμ γῆ Ἰου-
δα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἴς τινος ἡγεμονίαν Ἰου-
δα. ἐκ τούτου μοι ἐξελεύσεται ἡγεμόνος,
ὅς τις ποιμανεῖ τὸ λαὸν μου τῆς Ἰσραήλ. ἐπαγα-
γῶν δὲ ἔοικε ἡμεῖς ἔοικε Ἰουδαῖοι κακοήθως
πρόβητον, ἀτελεῖς προσηγορίαις τῆς μάρτυ-
ριαν. εἰρηκῶς γὰρ ὁ προφήτης, ἐκ τούτου ἐξε-
λεύσεται μοι ἡγεμόνος, ἐπήγαγε, ἔοικε ἀξιο-
δοῦ αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀφῆκε ἡμερῶν αἰῶνος. D

EPAN. Δεῖσα πεποίητας, πᾶσιν τεθη-
κῶς τῆς προφητείας πάλιν μάρτυριον. δείκνυσι
γὰρ τῆς ἐν Βηθλεὲμ τελεθῆναι θεόν.

ΟΡΘ. Οὐ θεὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπον.
ἀνθρώπον μὲν, ὡς ἐξ Ἰουδαίας καὶ Ἰσραὴλ βλα-
στήσθηται, ἔοικε τῇ Βηθλεὲμ γεννηθῆναι. θεὸν δὲ,
ὡς πρὸ αἰώνων ὑπαρχόντα. τὸ γὰρ, ἐκ σου
μοι ἐξελεύσεται ἡγεμόνος, πάλιν καὶ Ἰσραὴλ ἡ-
νυσιαν πάλιν ἐπὶ ἐλάτου τῆς ἡμερῶν γεννη-
θῆναι δηλοῖ τὸ δὲ ἀξιοδοῦ αὐτῶν ἀπὸ τῆς

& probatas de Salvatore nostro pro-
phetias sine vlla dubitatione reci-
pio.

ORTH. Quoniam ergo fateris te cre-
dere prophetiis, & quæ prædicta sunt
de Salvatore nostro edita esse dicis,
hinc verborum Apostoli scopum con-
sidera. Patriarchis enim factas pro-
missiones ad exitum perductas fuisse
ostendens, admirabilem illam vo-
cem emisit, *Non enim Angelos uti-* Hebr. 2.
que apprehendit. Quasi diceret, *Ver-*
ra est promissio, imposuit Domi-
nus promissionibus finem, apertus
est gentibus benedictionis fons,
Deus semen Abrahamæ apprehendit,
per hoc promissam salutem præstat,
per hoc gentium expectationem con-
firmat.

ERAN. Præclarè cum Aposto-
licis prophetica connexa sunt.

ORTHOD. Idem rursus diu-
nus Apostolus de Iudæa benedictio-
ne nos admonens, & huic quoque
respondisse euentum ostendens, ex-
clamat, *Manifestum est enim quod*
ex Iuda ortus sit Dominus. Hoc ip-
sum & Propheta Michæas, & Mat-
thæus Euangelista fecerunt. Ille
enim vaticinium edidit, hic verò
historiæ propheticum testimonium
adiunxit. Et quòd admiratione di-
gnum est, manifestos veritatis ho-
stes Herodi apertè dixisse ait, quòd
Christus in Bethleem nascitur. *Scri-* Matth. 2.
ptum est, inquit, Et tu Bethleem ter- Mich. 5.
ra Iuda, nequaquam minima es in
principibus Iuda. Ex te enim mihi
exiet dux, qui reget populum meum
Israel. Nos autem id quoque ad-
iungemus, quod Iudæi malignè omi-
ferunt, dum imperfectum profe-
runt testimonium. Cùm enim dixisset
Propheta, *Ex te egredietur mihi*
Dux, adiecit, Et egressus eius ab initio
à diebus eternitatis.

ERAN. Optimè fecisti totū Prophe-
tæ laudans testimonium. ostendit enim
Deum esse, qui in Bethleem natus est.

ORTH. Non Deum modò, verùm
etiam hominem. Hominem quidem,
tanquam ex Iuda secundum carnem
propagatum, & in Bethleem natum:
Deum verò, tanquam ante sæcula
existentem. Hoc enim, *Ex te mihi egre-*
dietur Dux, natiuitatem secundum car-
nem, quæ in nouissimis diebus facta est,
ostendit: illud verò, Egressus eius ab ini-

tio à diebus aternitatis, cum ante saecula extitisse aperte declarat. Sic etiam diuinus Apostolus in epistola ad Romanos, veterem Iudæorum felicitatem in deterius mutatam deflens, diuinamque promissionem, & legem eis datam commemorans, hoc tandem subiecit, *Quorum patres, & ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula seculorum, Amen.* Iisdemque verbis & omnium conditorem, dominum, ac gubernatorem esse ostendit vt Deum, & ex Iudæis ortum vt hominem.

ERAN. Ecce ista interpretatus es. ad Hieremie prophetiam quid dices? Illa enim solum Deum esse prædicat.

ORTH. Quam dicis prophetiam?

ERAN. *Hic Deus noster, non reputabitur alius præter ipsum. Inuenit omnem viam scientie, & dedit eam Iacob filio suo, & Israel dilecto suo. Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est.* In his Propheta nec de carne, nec de humanitate, nec de homine, sed de solo Deo vaticinatus est.

ORTH. Vbinam ergo ratiocinationis est vsus? Diuinam naturam inuisibilem esse dicimus, an Apostolo non assentimur dicenti, *Immortali, inuisibili, soli Deo?*

ERAN. Citra controuersiam diuina natura inuisibilis est.

ORTH. Quomodo ergo fine corpore cerni poterat inuisibilis natura? An illorum verborum Apostoli non meministi, quæ perspicue docent diuinam naturam conspici non posse? Sic enim dicit, *Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest.* Si ergo nec ab hominibus, dico ego nec ab Angelis, videri potest diuina natura, dic quomodo in terra is visus est qui cerni & conspici non potest?

ERAN. Propheta dixit, quod in terra visus est.

ORTH. Et Apostolus dixit, *Immortali, inuisibili, soli Deo, & Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest.*

ERAN. Quid ergo, falsumne dicit Propheta?

ORTH. Absit. diuini enim Spiritus & hæc & illa sunt verba. Quæ-

Αχῆς ἀφ' ἡμερῶν αἰῶνος, ἢ ἀποαιῶνιον ὑπάρξειν κηρύττει σαφῶς. οὕτω δὲ ὁ θεὸς ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Ρωμαιοὺς ἐπιστολῇ, τῆς παλαίας Ἰουδαίων βίβλης οὐλοφύρου λέγει πλὴν ὅτι τὸ χεῖρον μεταβολῶν, καὶ τῆς θείας ἐπαγγελίας ἐνομοθεσίας μνημονώσας, καὶ ταῦτα πρὸς ἡμεῖς ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἔξ ὧν ὁ Χριστὸς ἐγενήθη, ὧν ὅτι πατέρων θεὸς βίβλοιο εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἀμὲν. καὶ χεῖρ ταῦτον, καὶ τῶν ἀπατέρων δημιουργόν, καὶ δεσπότην, καὶ ἀρχηγόν ὡς θεόν, καὶ ἔξ Ἰουδαίων βεβήθη.

B. κίτα ὡς ἀνθρώπον ἔδειξε.

EPAN. Ἰδοὺ ταῦτα ἠρμηνεύσας πρὸς τὴν Ἱερεμίου πρὸς φητεῖαν τί αἰεὶ εἶπεις; ἐκείνη γὰρ αὐτὸν θεόν μόνον κηρύττει.

OPΘ. Ποίαν λέγεις πρὸς φητεῖαν;

EPAN. Οὗτος ὁ θεὸς ἡμεῖς, οὐ λογιζόμεθα ἔτερος πρὸς αὐτὸν. ἔξ ὧν πᾶσιν ὁδὸν ἐπισημῆς, ἔδωκεν αὐτῷ Ἰακώβ πατρί πατρὶ αὐτῶν, ἔξ Ἰσραὴλ ὃ ἠγαπημένον ἔσται αὐτῶν. καὶ ταῦτα ὅτι τῆς ὠφθῆς, καὶ τοῖς ἀνθρώποις σαφῶς ἐγράφη. ἐν τοῖσι δὲ πρὸς φητεῖς, οὔτε πρὸς ἀρκῶς, ἔτε πρὸς ἀνθρώπων, ἔτε πρὸς ἀνθρώπων, ἀλλὰ πρὸς μόνον θεὸν ὁμοῦ γένοιτο.

C. ἀνθρώπου, ἀλλὰ πρὸς μόνον θεὸν ὁμοῦ γένοιτο.

OPΘ. Ποῦ ποίνω χρεία συλλογισμῶν; πλὴν θεῖαν φύσιν ἀόρατον εἶναι φησὶ. ἢ ἔτι φησὶ μὴ εἶναι ἀόρατον λέγειν, ἀφάρτω, ἀοράτω, μόνον θεῶν;

EPAN. Αναμφιλέκτως ἡ θεία φύσις ἀόρατος.

OPΘ. Πῶς ποίνω οἶόν τε εἶναι ὁφθῆναι διὰ σώματος πλὴν ἀόρατον φύσιν; ἢ οὐ μὲμνησαι τῶν ἀποστολικῶν ἐκείνων ῥητῶν, ἀ διδάσκει σαφῶς τῆς θείας φύσεως τὸ ἀόρατον; λέγει δὲ οὕτως, ὃν εἶδεν ὁσδεῖς ἀνθρώπων, οὔτε ἰδεῖν δύναται. εἰ ποίνω ἀδύνατος ἀνθρώποις, ἐγὼ δὲ φημι καὶ ἀγγέλοις, ἢ τῆς θείας φύσεως θεωρία, εἶπε πῶς ὅτι τῆς γῆς ὁ ἀόρατος καὶ ἀόρατος ὠφθῆ;

D. δύναται. εἰ ποίνω ἀδύνατος ἀνθρώποις, ἐγὼ δὲ φημι καὶ ἀγγέλοις, ἢ τῆς θείας φύσεως θεωρία, εἶπε πῶς ὅτι τῆς γῆς ὁ ἀόρατος καὶ ἀόρατος ὠφθῆ;

EPAN. Ο πρὸς φητεῖς εἶπεν, ὅτι ὅτι τῆς γῆς ὠφθῆ.

OPΘ. Καὶ ὁ ἀπόστολος εἶπεν, ἀφάρτω, ἀοράτω, μόνον θεῶν καὶ, ὃν εἶδεν ὁσδεῖς ἀνθρώπων, οὔτε ἰδεῖν δύναται.

EPAN. Τί οἶον, λέυδεταὶ ὁ πρὸς φητεῖς;

OPΘ. Μὴ γένοιτο, τῆς θεῖου γὰρ πνεύματος καὶ ταῦτα καὶ κήρυκα τὰ ῥήματα. Ζη-

τήσωμεν

Rom. 9.

Bas. 5. 37.

1. Tim. 1.

1. Tim. 6.

ἡσώμην ποίνω πῶς ὁ ἀόρατος ὤφθη.

EPAN. Μή μοι λογισμοὺς ἀνθρώπινους προσενέγκης. ἐγὼ γὰρ μόνη πείθομαι τῇ θεῖα γραφῇ.

ΟΡΘΟΔ. Μηδένα δέξῃ λόγον, ἢ κίσα βεβαρούμενον γραφικῇ μῦσεια.

EPAN. Εὰν μοι τῆς ἀμφιβολίας πλὴν ἴδωσιν ἐκ τῆς θείας προσενέγκης γραφῆς, δέξομαι καὶ οὐκ ἀπιφθέξομαι.

ΟΡΘΟ. Οἶδ' ὅτι καὶ πρὸ βραχέος πλὴν διαγγελικῶν ῥῆσιν ἀφ' ἧς ἀποστολικῆς μῦ- B τυρίας σαφῆ πεποιήκαμεν, καὶ δεδήλωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς ἀπόστολος πῶς ὁ λόγος ἀφ' ἐχέτο, διαρ- ῥῆδω εἰπὼν, ὅτι γὰρ δὴ πού ἀγγέλων ὀπιλαμβάνεσθαι, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ὀπιλαμβάνε- ται. ὁ αὐτὸς ποίνω καὶ ἡμᾶς διδάξῃ διδάσκαλος, πῶς ὁ θεὸς λόγος ὅτι τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς ἀν- θρώποις σιωπῶν ἀφῆ.

EPAN. Εγὼ καὶ τοῖς ἀποστολικῶν καὶ τοῖς προ- φητικῶν πείθομαι λόγοις. δεῖξον ποίνω, καὶ πλὴν ὑποχέσιν, τὴν προσφητείας πλὴν ἐρμηνείαν.

ΟΡΘΟ. Τιμωτέα γραφῶν ὁ θεὸς ἀπόστολος καὶ ταῦτα τέλεον ὁμολογησὺν ἡμῶν μέγα ὅτι C ὅτι ὁ ὀπιλαμβάνει μυστήριον, θεὸς ἐφανερώθη ἐν ἁρχῇ, ἐδικαίωθη ἐν πνύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἐθνεσιν, ὀπιλαμβάνει ἐν κόσμῳ ἀνελη- φθη ἐν δόξῃ. δὴλον ποίνω, ὡς ἀόρατος μὴ ἡ θεῖα φύσις, ὀρατὴ ἢ ἡ ἀρχὴ, καὶ ἀφ' ἧς ὀρατῆς ἡ ἀόρα- τος ὤφθη, δι' αὐτῆς ἐνεργήσασα τὰ θαυμάσια, ὅτι τὸ οἰκίαν ἀποκαλύψασα διψαμῖν. τῇ μὲν γὰρ χεῖρ πλὴν ὀπιλαμβάνει ἐδημιούργησεν ἀθήσιν, καὶ τὴν ἐκ γῆς τυφλὸν ἐθεράπευσε. καὶ αὐτὸ πάλιν, πλὴν ἀκουστικῶν ἐνεργῶν ἀπέδωκε τὰ κωφῶν, καὶ πλὴν πεπεδημένῳ ἔλυσε γλῶτταν, ἀπὸ τῆς ὀργάνου τοῖς δακτύλοις χησαμένους, ὅτι δὲ τὴν φάρμακον ἀλεξίκακον, ὅτι πύσμα D προσενέγκων. οὕτω πάλιν ὅτι θαλάττης βα- δίσας, ὅτι τῆς θεότητος ὤφθη πᾶσι πᾶσι δυνάμει. ἀρμόδιως ποίνω ὁ θεὸς ἀπόστολος εἶπε, Θεὸς ἐφανερώθη ἐν ἁρχῇ. δι' ἐκείνης γὰρ ἡ ἀθέατος ἐπέφαινε φύσις, δι' ἐκείνης αὐτῶν εἶδον καὶ τῶν ἀγγέλων οἱ δῆμοι. ὤφθη γὰρ φησὶν ἀγγέλοις. μὴ ἡμῶν οὕτω ἀρα τὴν δωρεὰς ταύτης καὶ τῶν ἀσωμά- των ἢ φύσις ἀπέλαυσεν.

EPAN. Οὐκοῦν καὶ πρὸ τῆς τῆς φησὶν
B. Theod. Tom. IV.

A ramus igitur quo pacto inuisibilis vi- sus sit.

ERAN. Ne mihi cogitationes & ratiocinationes humanas adduxeris. Ego enim in sola diuina scriptura acquiesco.

ORTH. Nullam rationem admit- tes, quæ diuinæ scripturæ testimonio non confirmetur.

ERAN. Si mihi ex diuina scriptu- ra dubitationis solutionem attuleris, admittam, & minimè contra- dicam.

ORTH. Scis quòd paulo antè di- ctum Euangelicum per Apostoli te- stimonium declarauimus, nobisque exposuit diuinus Apostolus, quo modo Verbum caro factum sit diser- tète dicens, *Non enim Angelos utique* Hebr. 2. 3 *apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit.* Idem igitur & nunc docebit nos magister, quomodo Deus Verbum in terra visus sit, & cum homi- nibus conuersatus.

ERAN. Ego & Apostolicis & pro- pheticis assentior sermonibus. Pro- fer igitur quam pollicitus es prophe- tiæ interpretationem.

ORTH. Ad Timotheum scribens 1.Tim. 6. diuinus Apostolus hæc etiam adie- cit, *Manifestè magnum est pietatis my-* 1.Tim. 3. 16 *sterium, Deus manifestus est in car- ne, iustificatus in spiritu, visus Ange- lis, predicatus gentibus, creditus est in mundo, assumptus est in gloria.* Ma- nifestum est ergo, quòd inuisibilis quidem sit diuina natura, visibilis autem caro, & quòd per hanc visi- bilem inuisibilis illa conspecta sit, per eam edens miracula, & suam reuelans potentiam. Nam oculo- rum sensum manu fabricauit, & cæcum à natiuitate sanauit, & surdo auditum restituit, & linguam vin- ctam soluit, digitorum vtens instru- mento, & tanquam salutare quod- dam pharmacum adhibens sputum. Ita rursus in mari ambulans diuinitatis omnipotentiam patefecit. Ap- tète ergo diuinus dixit Apostolus, *Deus manife- stus est in carne.* Per hanc siquidem apparuit natura, quæ cerni non poterat: per hanc illam quoque viderunt Angelorum turmæ: *visus est enim, inquit, Angelis.* Nobiscum igitur huius doni particeps facta est etiam incorporea natura.

ERAN. Angeli ergo ante Saluatoris

B

aduentum Deum non videbant.

ORTH. Apostolus dixit, quod manifestatus in carne Angelis visus est.

Matth. 18.

ERAN. Atqui Dominus dixit, Videte ne contemnatis unum ex his pusillis minimis: dico enim vobis, quod Angeli eorum semper vident faciem patris mei qui in calis est.

Ioan. 5. 46.

ORTH. Sed Dominus rursus dixit, Non quia patrem quis vidit, nisi is qui est a Deo, hic vidit patrem. Ideo etiam Euangelista aperte clamat, Deum nemo vidit unquam, & confirmat quod a Domino dictum est, Unigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse narrauit. Et magnus Moyses, cupiens inuisibilem naturam videre, audiuit ipsum dominum Deum dicentem, Non videbit faciem meam homo, & viuet.

Ioan. 1.

Exod. 33.

ERAN. Quomodo ergo intelligemus quod Angeli eorum semper vident faciem patris vestri?

ORTH. Sicut ea intelligere solemus, quæ de hominibus dicuntur, qui Deum vidisse existimati sunt.

ERAN. Dic clariùs, non enim intellexi. An non etiam ab hominibus cerni potest Deus?

ORTH. Nequaquam.

Gen. 18.

Esa. 61.

Exod. 33.

ERAN. Attamen diuinam scripturam audimus dicentem, Apparuit Deus Abrahe ad quercum Mambra, & Esaiam dicentem, Vidi Dominum sedentem super thronum excelsum & eleuatum. Eodemque modo loquuntur Michæas, & Daniel, & Ezechiel. De Moyse verò legislatore narrat historia, quod locutus est Dominus Moyse facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum. Et ipse quoque vniuersorum Deus dicit, Ore ad os loquar ei palam, & non per anigmata. Quid ergo dicemus? quod diuinam

ORTH. Minimè. Ipse enim Deus dixit, Nemo videbit faciem meam, & viuet.

ERAN. Mentuntur ergo qui se Deum vidisse dixerunt?

ORTH. Absit. Viderunt enim quæ ipsos cernerè fas erat.

ERAN. Ad spectantium ergo captum benignus Dominus reuelationes attemperat?

ORTH. Omninò. Et hæc ita se habere per Prophetam testatur. Ego,

Osce 12.

A ὅτι φαιείας, ἔχ' ἐώρων οἱ ἀγγελοὶ τὸ θεόν.

OPΘ. Ο ἀπόστολος εἶπεν, ὅτι φανερωθεὶς ἐν ἑσπέρῃ ὡφθη ἀγγέλοις.

EPAN. Αλλ' ὁ κύριος ἐφη, ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῆ μικρὰν τούτων τῆ ἐλαχίστων. ἀλλὰ γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ ἀγγελοὶ αὐτὰν καθ' ἡμέραν ὁρᾶσι τὸ πρόσωπον τῆ πατρὸς ἡμῶν τῆ ἐν οὐρανοῖς.

OPΘ. Αλλ' ὁ κύριος πάλιν εἶπεν, οὐχ ὅτι τὸ πατέρα τις ἐώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν πατὴρ τῆ θεοῦ, ἔτος ἐώρακε τὸ πατέρα. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ὁ διάλογος ἀντικρὺ βοᾷ, θεὸν ὁσδοὶς ἐώρακεν πῶποτε, καὶ βεβαίως τὸ κυρίου τὸ λόγον. ὁ μονογενὴς γὰρ φησιν ἡμῶς, ὁ ὢν εἰς τὸ κόλπον τῆ πατρὸς, ἐκείνος ἐξηγήσατο. καὶ Μωϋσῆς ὁ μέγας, ποιήσας ἰδεῖν τὸ ἀόρατον φύσιν, ἠέκασεν αὐτῆ λέγοντος τῆ δεσποτοῦ θεοῦ, ἔδεις ὄψαι τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ζῆσαι.

EPAN. Γὰρ οὖν νοήσομεν, ὅτι οἱ ἀγγελοὶ αὐτῶν καθ' ἡμέραν ὁρᾶσι τὸ πρόσωπον τῆ πατρὸς ἡμῶν;

OPΘ. Ως νοῦν εἰώθαμεν πατὴρ τῆ ἐώρακέμεν τὸ θεὸν νομιθέντων ἀδελφῶν.

EP. Εἰπέ σαφέστερον ἔ νενόηκα γὰρ. μὴ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ὁρατὸς ὁ θεός;

OPΘ. Οὐδαμῶς.

EPAN. Αλλ' ὁμως ἀκούομεν τῆ θείας γραφῆς λεγούσης, ὡφθη ὁ θεός τῶν Ἀβραάμ πρὸς τῆ δρυὶ τῆ Μამβρῆ καὶ Ησαίου λέγοντος, εἶδον τὸ κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, καὶ ἐπηρμήρου. καὶ ὁ Μιχαίας ἵστατο τῆτο λέγει, καὶ ὁ Δαυιδ καὶ ὁ Ιεζεκιήλ. καὶ τῆ Μωσέως τῆ νομοθέτης φησὶν ἡ ἱστορία, ὅτι ἐλάλησε κύριος τῶν Μωϋσῆ, ἐνώπιος ἐνώπιω, ὡς εἶτις λαλήσῃ πρὸς φίλον αὐτῶν. καὶ αὐτὸς τῆ ὅτι ὁ ἔλωκεν τῆ θεός, ὅτι τόμα ἔστῃ τόμα λαλήσω αὐτῶν, ἐν εἶδῃ, καὶ ἔδιδ' ἀνιγμάτων. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι πλὴν θεῶν ἐστασάντο φύσιν;

OPΘ. Οὐδαμῶς. αὐτὸς γὰρ ὁ θεός ἐφη, οὐδεὶς ὄψεται τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ζῆσαι.

EPAN. Ὑπὸ δὲ οὐδὲν τοίνυν οἱ τὸν θεὸν ἐώρακέμεν φησάντες;

OPΘ. Μὴ ἤρῳιτο. εἶδον γὰρ ἀπὸ ἰδεῖν αὐτοῦ οἶόν τε ἰδῶ.

EPAN. Τῆ διωδάμῃ ἀρα τῆ ὁρώντων ὁ φίλος θεοῦ δεσποτὸς τῆς ἀποκαλύψης μετῆς;

OPΘ. Ο Δ. Γαῦν γε. καὶ τῆτο δῆλον ἀπὸ τῆ προφήτου πεποίηκεν. ἐγὼ

γδ' ἔφη ὁ θεός ἐπλήθυνα, ἔ ἐν χειρὶ παρεφθ-
 ἦν ὁμοιωθῆναι. ὅτι εἶπεν ὁ φθῆναι, ἀλλ' ὁμοιω-
 θῆναι. ἢ ὁμοιωσις ὅτι αὐτῷ δηλοῖ τὸ ὁμοιωθῆναι
 τῷ φύσιν. ὅτι γδ' ἢ τῆ βασιλέως εἰκὼν αὐτῆ
 δείκνυσι τῆ βασιλέως τῷ φύσιν, καὶ
 ἐναργεῖς διασώζει τῆ βασιλέως τοῖς χα-
 ρακτηριστοῖς.

EPAN. Αδελφὸν ὅτι τῶ πο γε, καὶ ἀσαφές. ἔ-
 χειρῶ ὅτι τῆ θεοῦ τ' οὐσίαν εἶδον οἱ θεοὶ ἀποκα-
 λυφθῆς ἐκείνας θεοσάμνοι;

OPΘ. Τίς γδ' οὕτω μέμνηται, ὡς τε τῶ πο
 φᾶναι πολυμήσαι;

EPAN. Εἴρηται δὲ ὁμοῖως ὡς ἐώρακασι.

OPΘ. Εἴρηται. ἢ μεῖς δὲ καὶ λογισμοῖς δι-
 σέβεισι θεοσάμνοι, καὶ ταῖς ἀποφάσει ταῖς
 θείας πιστεύοντες, αἱ βοῶσι ἀφ' ἑρῆδῶν,
 θεὸν ὁμοῖως ἐώρακε πᾶποτε, φησὶ αὐτοῖς
 οὐ τῷ θεῖον φύσιν ἐώρακεναι, ἀλλ' ὁμοῖως
 ἕνα τῆ σφᾶν διωμένη συμμέτρως.

EPAN. Οὕτως φησὶ.

OPΘ. Οὕτω τοίνυν καὶ περὶ τῶ ἀγγέλων
 νοσησάντων, ἀκούοντες ὅτι καὶ ἡμέραν ὁράσι
 τὸ πρῶτον τῆ πατρὸς ὑμῶν. οὐ γὰρ τῷ
 θεῖον οὐσίαν ὁράσι, τῷ ἀπειράστῳ, τῷ
 ἀκατάληπτον, τῷ ἀπειρόντων, τῷ ἀειλη-
 πτικῶ τῶ ὅλων, ἀλλὰ διὲνα ἕνα τῆ αὐτῆ
 φύσιν συμμέτρως.

EPAN. Ωμολογήται ταῦτα οὕτως ἔχον.

OPΘ. Μετὰ μὲντοι τῷ ἐνανθεσθῆ-
 σιν, ὡφθη καὶ τοῖς ἀγγέλοις, καὶ τὸν θεῖον ἀπό-
 φθον, οὐχ ὁμοιωματι δόξης, ἀλλ' ἀληθεῖ καὶ
 ζῶντι θεοσάμνος, οἷον τινι πρῶτα πᾶσι
 τῶ τῆς θεοῦ παρεκλήματι. θεὸς ἐφανε-
 ρῶθη γὰρ φησὶ ἐν θεῖον, ἐδικαιώθη ἐν πνεύ-
 ματι, ὡφθη ἀγγέλοις.

EPAN. Τοῦτο μὲν, ὡς γραφικὸν ἐδέξα-
 μιν, ἔστι δὲ τῶ ὀνομάτων κληρονομίας οὐ
 δέχομαι.

OP. Ποῖον ἢ μεῖς κληρονομία κληρονομία;

EPAN. Τὸ τῆ πρῶτα πᾶσι πᾶσι
 γδ' γραφῆ τῷ τῆ κυρίου θεοῦ πρῶτα πᾶσι
 πᾶσι παρεκλήματι;

OPΘ. Εοικῶς μὴ μάλα ἀσπουδαῖως τῷ
 θεῖον ἀναγνωσκῆναι γραφῶν. ἢ γδ' αὖ, ὅτι αὖ
 ἐμέμνηται τῶ πρῶτ' ἢ μὲν ὡς ἐν εἰκόνι ρηθέντι.
 παρεφθον μὲν γδ' καὶ τὸ πρῶτ' θεοῦ φανερωθῆναι
 τῷ ἀόρατον φύσιν φᾶναι τὸν θεῖον ἀπόφθον,

B. Theod. Tom. IV.

A inquit, *visiones multiplicavi, & in*
Prophetarum manibus assimilatus sum.
 Non ait visus sum, sed assimilatus
 sum. Similitudo autem non ipsam
 ostendit rei quæ cernitur naturam.
 Neque enim regis imago ipsius re-
 gis demonstrat naturam, etiam si
 expressam referat regis effigiem.

ERAN. Hoc obscurum est, &
 non satis explicatum. Ergo nec Dei
 essentiam viderunt qui revelationes
 illas contemplati sunt?

ORTH. Quis aded mente captus,
 ut hoc affirmare audeat?

ERAN. Et tamen dictum est quod
 viderint.

ORTH. Dictum est. Nos verò, &
 piis cogitationibus utentes, & diui-
 nis asseuerationibus credentes, quæ
 disertè affirmant, quod Deum nemo
 vidit vnquam, dicimus ipsos non di-
 uinam naturam vidisse, sed visiones
 quasdam ipsorum captui accom-
 modatas.

ERAN. Ita dicimus.

ORTH. Sic ergo de Angelis intelli-
 gamus, audientes quod semper vi-
 dent faciem patris vestri. Non enim
 vident diuinam substantiam, quæ
 nec circumscribi, nec comprehendi,
 nec mente percipi potest, & quæ vni-
 uersa comprehendit, sed speciem
 quandam ipsorum naturæ accom-
 modatam.

ERAN. Hæc ita se habere in con-
 fesso est.

ORTH. Post incarnationem verò,
 visus est etiam Angelis, secundum di-
 uinum Apostolum, non in similitu-
 dine gloriæ, sed vero ac viuo utens,
 quasi velamine, carnis integumento.
Manifestatus est enim, inquit, Deus
in carne, iustificatus in spiritu, visus
Angelis.

ERAN. Hoc quidem tamquam
 scripturæ testimonium admisi: vo-
 cum verò nouitates non recipio.

ORTH. Quodnam nos nouum no-
 men excogitauimus?

ERAN. Velaminis nomen. Quæ-
 nam enim scriptura carnem Domini
 velamen appellauit?

ORTH. Videris parum diligenter
 diuinam legere scripturam: alioqui
 non reprehendisses propositam à no-
 bis similitudinem. Primùm enim,
 quod per carnem manifestatam esse
 naturam inuisibilem dixit Apostolus,

B ij

permittit vt carnem diuinitatis velamen esse intelligamus. Deinde diuinus Apostolus in epistola ad Hebræos apertè hoc nomine vsus est. Sic enim dicit : *Habentes itaque , fratres , fiduciam in introitu Sanctorum in sanguine IESV , quam initiauit nobis viam nouam , & viuentem per velamen , id est , carnem suam , & sacerdotem magnum super domum Dei , accedentem cum veritate , ingredientem cum vero corde , in plenitudine fidei , & quæ sequuntur.*

Hebr. 10.

ERAN. Demonstratio hæc est, cui contradici non potest. Apostolico enim testimonio confirmatur.

ORTH. Ne nos ergo rerum nouarum accuses. Tibi enim aliud etiam proponemus propheticum testimonium , quod carnem Domini stolam & pallium apertè nominat.

ERAN. Si perplexum & ambiguum non videbitur , minimè contradicemus , & gratiam habebimus.

ORTH. Efficiam vt veritati promissi tu ipse perhibeas testimonium. Nosti Iacob Patriarcham , cum Iudam benediceret , Iudæ principatum Domini natiuitate circumscripsisse? *Non deficiet , inquit , princeps ex Iuda , nec Dux ex femoribus eius , donec veniat cui repositum est , & ipse erit expectatio gentium.* Hanc autem prophetiam de Christo editam esse antea confessus es.

Gen. 49.

ERAN. Confessus sum.

ORTH. Repete igitur memoria etiam illa quæ sequuntur. Sic enim dicit , *Cuius aduentum gentes expectant. Lauabit in vino stolam suam , & in sanguine vix pallium suum.*

ERAN. De vestimentis locutus est Patriarcha , non de corpore.

ORTH. Ostende igitur vbi in sanguine vix lauerit pallium.

ERAN. Tu verò demonstra quòd corpus his tinxerit.

ORTH. Oro te vt obscuriùs respondeas. Ad sunt enim fortasse aliqui mysteriis non initiati.

ERAN. Sic audiam , & sic respondebo.

ORTH. Scis quòd vitem Dominus se ipsum appellauit?

ERAN. Scio eum dixisse , *Ego sum vitis vera.*

ORTH. Fructus verò vitis pressus quomodo appellatur?

Ioan. 15.

A *ὡραπέτασμα τῆς θεότητος ὅπως ἐπέφθην ἡ ἄρκα νοῦν. ἔπειτα δὲ σαφῶς ὁ θεὸς ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ ἐχρησάτο ὡς ὀνόματι. λέγει δὲ οὕτως· ἔχοντες οὖν ἀδελφοὶ πρῆρησίαν εἰς τὸ εἰσοδὸν τῆς ἀγίας ἐν ταῖς αἱματὶ Ἰησοῦ, ἡμῶν ἐκλήθει ἡμῶν ὁδὸν πρὸς πατρὸς καὶ ζωῆς, ἧς τὸ κεντρῶδες ὄνομα, τὸ ἐστὶ τῆς ἁγίας αὐτῆς, καὶ ἱερέα μέγαν ὅτι τὸ οἶκον τοῦ θεοῦ, προσερχόμενον μὲν ἀληθείας, εἰσερχόμενον μὲν ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφροσύνῃ πίστεως, καὶ τὰ ἐξ ἧς.*

B EPAN. Αναμνήρητος ἡ ἀπόδοξις. ἀποστολικῆ γὰρ κεκύρωται μάρτυρία.

OPΘ. Μὴ τίνω ἡμᾶς γραφὰς κηνοτομίας. πρῆξε δὲ ἡμεῖς γὰρ ἱερεῖς καὶ ἐπέσαν προσφητικῶν μάρτυριον, πολλῶν ἀντικρὺς τοῦ κυρίου τῶν ἁγίων καὶ πειστικῶν ὀνομαζομένων.

EP. Εἰ μὴ ἀνιγματοῦδος ὄφθει καὶ ἀμφίβολος, ἔκ ἀπὸ πλείστον, καὶ χαλεπὸν ὁμολογησόμενον.

OPΘ. Αὐτὸν σε τῆ ἀληθείᾳ τῆ ἐπαγγελίας ὡραπέτασμα μάρτυρησαι. οἶδα ὅτι τὸ Ἰσραὴλ διλογῶν Ἰακώβ ὁ πατριάρχης, τὸ δεσποτικῶς πειστικῶς ἔγραψε γενεῆς τῆ Ἰσραὴλ ἡγεμονίαν; ὅτι ἐκλείψεται γὰρ ἄρχων ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ ἡγεμόνους ἐκ τῆς μητρὸς αὐτῆς, ἕως ἀνέλθῃ ὡς ἀποκρῖται, καὶ αὐτὸς προσδοκῆται ἐθνῶν. ταῦτα δὲ γὰρ τοῖς ἐμπαροῦσιν ὁμολογησάσας πρὸς τὸ θεῖον τελεῖσθαι τῶν προσφητικῶν.

ERAN. Ὁμολόγησα.

OPΘ. Αναμνήρηται τοιγαροῦν τὸ ἐξ ἧς. λέγει γὰρ ὡσαύτως· οὐκ ἔτι πῶς πρῶσιον τὰ ἔθνη προσδέχεται· πολλῶς ἐν οἴκῳ τῆς πολλῶν αὐτῆς. ἔκ ἐν αἱματισσαφυλῆς τῶν πειστικῶν αὐτῆς.

ERAN. Περὶ ἱματίων εἰρηκεν ὁ πατριάρχης, οὐ πρὸς σάματος.

OPΘ. Δέξον οὖν πηνίκα ἢ ποδὸν ἐν αἱματισσαφυλῆς ἐπλήρωσε τῶν πειστικῶν.

EP. Σὺ δὲ δέξον ὅτι τὸ σῶμα τούτοις ἐφοίνιζεν.

OPΘ. Αξιώσε μυστικῶς ἀποκρίνασθαι. ἡνὲς γὰρ ἴσως πρῆρησασιν ἀμύητοι.

EP. Οὕτως ἀκρόσομαι, καὶ ἕτως ἀποκρινῶμαι.

OPΘ. Οἶδ' ὅτι ἀμπελον ὁ κύριος ἑαυτὸν προσσηγῆσεν;

ERAN. Οἶδα ὡς εἰρηκεν, ἐγὼ εἰμι ἢ ἀμπελος ἢ ἀληθινή.

OPΘ. Ο δὲ τῆ ἀμπελου καρπὸς πειστικῶν ποίον ἔχει προσφητικῶν;

EPAN. Οίνος προσηρβύεται.

OP. Ηνίκα ὅτ' ἡ πλῆθρα τῆς ἑσπέρης ἔπεω-
σαν οἱ ἐραυάται τῆς λόγχης, τί ποροχέτηναι φα-
σιν ἐκ τούτης οἱ συζητησάμενοι τὰ διασηλίας;

EPAN. Αἷμα καὶ ὕδωρ.

OPΘ. Αἷμα ἀρα σαφυλῆς ὅτ' ἑσπέρης
προσηρβύσει αἷμα. εἰ γὰρ ἀμπελὸς ὁ δεσπό-
της ὠνόμασται, ὅτ' ἀμπελοῦ καρπὸς οἶνος πορο-
σαρβύεται, αἷματος ὅτ' ὕδατος ἐκ τῆς δε-
σπότου πλῆθρας κροισοὶ ποροχέτηναι ἀφ' αὐ-
τοῦ σώματος ἐπι τὰ κατω διήλθον, εἰκότως
ἀρα ἐ προσφῶρος ποροσπεν ὁ πατειαρχης, B
πλῆθρα ἐν οἶνω τ' ἐσπέρης αὐτῆς, καὶ ἐν αἷματι σα-
φυλῆς τ' ἀειβολαὶ αὐτῆς. ὡσαύτως γὰρ ἡμεῖς τὸν
μυστικὸν τῆς ἀμπελοῦ καρπὸν μὲν τ' ἀγιασμὸν
αἷμα δεσποτικὸν ὀνομάζομεν ἔτι τ' ἀληθινῆς
ἀμπελοῦ ὅτ' αἷμα σαφυλῆς ὠνόμασται αἷμα.

EPAN. Μυστικῶς αἷμα καὶ σαφῶς ὁ ποροκεί-
μενος ἀποδέδεται λόγος.

OPΘ. Εἰ ἐ ἀνιάρχη σοι εἰς πῆσιν τὰ εἰρη-
μῶρα, ἀλλ' ὁμοῦ καὶ ἐπέσεν ἀποδέξιν εἰς βε-
βαιώσιν τ' ἀληθείας ποροσπῆσω.

EPAN. Χαριῆ μοι τῆτο δρῶν. τίω γὰρ
ὠφέλεσαν ἀξίσης.

OPΘ. Οἶδα ὅτι ἄρτον ὁ θεὸς τὸ οἶκον
ποροσηρβύσει σῶμα;

EPAN. Οἶδα.

OPΘ. Καὶ ἐτέρωτι ὅτ' ἐπι τῆς ἑσπέρης αἷμα
μασῆν;

EP. Οἶδα ἐ ἔτι ἡκούσα γὰρ αὐτῆς λέγειν-
τος, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῆ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου, καὶ ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τῆς σίτου πεσῶν εἰς τὴν
γῆν ἀποθάνῃ, μόνος μῶν ἐστί. ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ,
πλῆθρα καρπὸν φέρει.

OPΘ. Εν δὲ γε τῆς τῆς μυστικῶν ποροσπῆσω
σῶμα τ' ἄρτον ἐκ ἀλασε, καὶ αἷμα ὅτ' κρῆμα.

EPAN. Οὕτως ὠνόμασται.

OPΘ. Αλλὰ καὶ τῆς φύσιν ὅτ' σῶμα σῶμα
κλητεῖν, καὶ ὅτ' αἷμα αἷμα.

EPAN. Ω μολογήσεται.

OPΘ. Ὁ θεὸς ἑσπέρης ὁ ἡμέτερος ἐνήλ-
θαξε τὰ ὀνόματα. καὶ τὰς καὶ σῶμα τῆ
τῆς συμβόλου τῆς ἑσπέρης ὀνόμα. τὰς δὲ συμβόλου
τῆς σῶματος, ἔτι τῆς ἀμπελοῦ ἐαυτὸν ὀνομάσται,
αἷμα τὸ σύμβολον ποροσηρβύσει.

EP. Τῆτο μὲν ἀληθῶς εἰρηκας. ἐβελόμη ὅτ'
τῆς αἷμα καὶ τῆς ὀνομάτων ἐραλλαγῆς.

B. Theod. Tom. IV.

A ERAN. Vinum nuncupatur.

ORTH. Quando autem Saluatoris
latus milites lancea fauciarunt, quid
inde manasse dicunt Euangeliorum
scriptores?

ERAN. Sanguinem & aquam.

ORTH. Sanguinem igitur vix
Saluatoris appellavit sanguinem. Si
enim Dominus vitis appellatus est,
& fructus vitis vinum appellatur, san-
guinis verò & aquæ riui ex Domini
latere profusi per reliquum corpus
deorsum manarunt, iure omnino &
appositè vaticinatus est Patriarcha;
*Lauabit in vino stolam suam, & in san-
guine vna pallium suum.* Sicut enim
nos mysticum vitis fructum post san-
ctificationem sanguinem Domini-
cum appellamus, sic veræ vitis san-
guinem vix sanguinem nominavit.

ERAN. Obscurè simul & dilucidè
quod propositum fuerat demonstra-
tum est.

ORTH. Et si hæc tibi ad fidem fa-
ciendam sufficiunt, ad veritatem ta-
men confirmandam aliam etiam pro-
bationem adiiciam.

ERAN. Si hæc feceris, rem mihi
gratam facies. vtilitatem enim au-
xeris.

C ORTH. Scis quòd panem Deus
2 proprium corpus appellavit?

ERAN. Scio.

ORTH. Alibi verò carnem fru-
mentum nominavit?

ERAN. Hoc etiam scio. Audiui
quippe dicentem, *Venit hora ut clari-* Ioan. 12.
ficeretur filius hominis. &c. Nisi granum
frumenti cadens in terram mortuum fue-
rit, ipsum solum manet: si autem mor-
uum fuerit, multum fructum affert.

ORTH. In mysteriorum verò in-
stitutione panem appellavit corpus,
& quod mixtum erat sanguinem.

ERAN. Sic nominavit.

D ORTH. Atqui secundum naturam,
& corpus iure corpus vocabitur, &
sanguis sanguis.

ERAN. In confesso est.

ORTH. Saluator autem noster no-
mina permutavit, & corpori quidem
id quod erat symboli nomen impo-
suit: symbolo verò quod erat cor-
poris. Sic vitem seipsum qui nomina-
uit, sanguinis nomen symbolo tribuit.

ERAN. Hoc quidem verè dixisti.
Vellem autem permutationis nomi-
num causam edificere.

B iij

ORTH. Manifestus est scopus iis qui A
 diuinis mysteriis sunt initiati. Vole-
 bat enim eos, qui diuinis mysteriis
 participant, non attendere naturam
 eorum quæ cernuntur, sed per nomi-
 num mutationem mutationi quæ ex
 gratia facta est fidem adhibere. Qui
 enim corpus naturale frumentum &
 panem appellauit, & vitem rursus se
 ipsum nominauit, is visibilia symbo-
 la corporis & sanguinis appellatio-
 ne honorauit, non naturam mutans,
 sed naturæ gratiam addens.

ERAN. Et mysticè mystica dicta
 sunt, & perspicuè declarata quæ non
 omnibus sunt nota.

OR. Quoniam igitur constat & sto-
 lam & palliū à Patriarcha corpus Do-
 minicum appellari, atque in sermonē
 de diuinis mysteriis ingressi sumus,
 dic per veritatem, cuius putas sym-
 bolum & figuram esse cibum fan-
 tissimum? diuinitatisne Christi Do-
 mini, an corporis & sanguinis?

ERAN. Non dubium quin illorum,
 quorum & nomina acceperunt.

ORTH. Corporis & sanguinis dicis?

ERAN. Ita dico.

ORTH. Vt veritatis amicum de-
 cet locutus es. Nam Dominus acce-
 pto symbolo non dixit, *Hæc est diui-
 nitas mea*, sed *Hoc est corpus meum*.
 & rursus, *Hic est sanguis meus*. &
 alibi, *Panis quem ego dabo, caro mea
 est, quam ego dabo pro mundi vita*.

Ioan. 6.

ERAN. Vera sunt hæc, diuina enim
 sunt oracula.

ORTH. Si ergo vera, corpus utique
 habuit Dominus.

ERAN. Ego verò ipsum corporis
 expertem aio fuisse.

ORTH. Sed confiteris ipsum ha-
 buisse corpus.

ERAN. Ego dico quòd Verbum
 caro factum est. Sic enim didici.

ORTH. In pertusum, quòd aiunt,
 dolium, vt apparet, infundimus.
 Nam post omnes illas demonstratio-
 nes, & obiectionum solutiones, eo-
 dem reuolueris.

ERAN. Non ego tibi verba mea,
 sed Euangelica profero.

ORTH. Ego verò an Euangelicorum
 dictorum interpretationem tibi ex
 propheticis & Apostolicis verbis non
 attuli?

ERAN. Non sufficiunt illa ad di-
 rimendam quæstionem.

OPΘ. Δῆλος ὁ σκοπὸς τοῖς τὰ θεῖα με-
 μηρημένοις. ἠβουλήθη γὰρ τοῖς τῶν θεῶν μυστη-
 ρίων μεταλαχθῆναι, μὴ τῆ φύσιν τῆ βλεπο-
 μηδῶν προσεχθῆναι, ἀλλὰ διὰ τῆ ὀνομασίαν
 ἐναλλαγῆς, περὶ τῆ ἐκ τῆ χάριτος γενη-
 μένῃ μεταβολῇ. ὁ γὰρ δὴ ὁ φύσιν σῶμα οἶτον ἐ-
 ἄρτον προσαρθῆσαι, καὶ αὐτὸ πάλιν ἑαυτοῦ
 ἀμπελον ὀνομάσας, οὗτος τὰ ὀρώμενα σύμ-
 बोλα τῆ τῆ σῶματος καὶ αἵματος προσσηρεῖα
 πέτημικεν, οὐ πλὴν φύσιν μεταβολῶν, ἀλλὰ
 πλὴν χάριν τῆ φύσιν προσεφεκέως.

EPAN. Καὶ μυστικῶς ἐρρήθη τὰ μυστικά,
 καὶ σαφῶς ἐδιδάχθη τὰ πᾶσιν οὐ γνώριμα.

OPΘ. Ἐπειδὴ τοῖνυν σιωαμολόγηται, καὶ
 σολιῶ καὶ ἀπειβολιῶ. ὑπὸ τῆ πατριαρχοῦ το
 δεσποτικῶν ὀνομάσας σῶμα, εἰς δὲ τῆ
 τῶν θεῶν μυστηρίων εἰσεληλυθαιμὲν λόγον,
 εἶπε πρὸς τῆ ἀληθείας, ἕνος ἡγῆ σύμβολον
 τε καὶ τύπον τῆ πραγματικῆ Ἐσφῆς; τῆ θεότητος
 τῆ δεσποτικῆ Χριστοῦ, ἢ τῆ σῶματος καὶ τῆ αἵματος.

EPAN. Δῆλον ὡς ἐκείνων, ὧν καὶ τῆ
 προσσηρεῖας ἐδέξατο.

OPΘ. Τοῦ σῶματος καὶ τῆ αἵματος λέγεις;

EPAN. Οὕτω λέγω.

OPΘ. Φιλαλήτως εἶρηκας. Ἐ γὰρ ὁ κύριος
 τὸ σύμβολον λαβὼν, οὐκ εἶπε, ἔσθι ὅστις ἡ θεότης
 μου. ἀλλὰ ἔσθι τὸ σῶμα μου. καὶ πάλιν, ἔσθι τὸ
 αἷμα μου. καὶ ἑτέρωθεν, ὁ ἄρτος ὃν ἐγὼ δώσω, ἢ
 ἄρξ μου ἔσθι, ἢ ἐγὼ δώσω ὑμῶν τῆ ἰσχύος ζωῆς.

EPAN. Ἀληθῆ ταῦτα, θεῖα γὰρ ἔστι λόγια.

OPΘ. Εἰ τοῖνυν ἀληθῆ, σῶμα δῆπου εἶ-
 χεν ὁ κύριος.

EPAN. Ἐγὼ γὰρ αὐτὸν ἀσώματον λέγω.

OP. Ἀλλ' ὁμολογεῖς αὐτὸν ἐχρησάσασθαι σῶμα.

EPAN. Ἐγὼ λέγω, ὅτι ὁ λόγος ἄρξ ἐχρη-
 σάσθη. οὕτως γὰρ ἐδιδάχθη.

OPΘ. Κατὰ τῆ προφητικῆν, ὡς εἶπεν, εἰς τε-
 τηρημένον πῖθον ἀντιθέμενον. καὶ γὰρ ἐκείνας ἀπά-
 στας τῆς ἀποδείξεως, καὶ τῆς τῶν ἀντιθέσεων λύσεως,
 τοῖς αὐτοῖς λόγοις ἀνακυχθεῖς.

EPAN. Οὐκ ἐμνηστῆσαι λόγους, ἀλλ' ἀ-
 ἀγγελικαῖς προσφῆρα.

OPΘ. Ἐγὼ δὲ τῶν ἀγγελικῶν πλὴν ἐρμη-
 νείαν οὐκ οὐκ προσφῆτικῶν σοὶ καὶ ἀποστολικῶν
 προσσηρήνοχα λόγων.

EPAN. Οὐκ ἀποχρησάσθησαν ἐν τῶν τῆ
 πύμνον λύσεως.

ΟΡΘ. Καὶ μὲν ἐδείξαμεν, ὡς ἀόρατος ἂν ἐφανερώηται Ἰησοῦς ἡμεῖς καὶ αὐτῆς δὲ τῆς Ἐκκλησίας τὴν συγγένειαν ὡς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀνδρῶν ἐδιδάχθημεν. ἄπειρα γὰρ ἄβραμ ὅπλα καταλαμβάνεται. Ἐὖ δὲ ἀποστόλης θεὸς πρὸς τὸν πατριάρχην λέγει, ἐν τῷ σπέρματι σου διλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. καὶ ὁ ἀπόστολος, πρὸς ῥωμ. γ', ὅτι ὁ Ἰούδας ἀνατέταλκεν ὁ κύριος. καὶ ἐτέρας δὲ πολλὰς ποιῶντας πρὸς τὸν ἀβραάμ μάρτυρας. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐτέρων ἀκούσαι ποτεῖς, ἀκούσον ἕξ ἀποστόλων λέγωντος, πᾶς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ θεοῦ γεννηθεὶς ἀπὸ ἀβραάμ ὁ ἀπὸ τοῦ θεοῦ γεννηθεὶς ὡς ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ἰσχυρῶς κατέσταται. ὅθεν ἀνακρίθων ἔχον πᾶσι καὶ τῶν ὁ πρὸς γενεὴν.

ΕΡ. Δίξον τρίτον ὅτι σῶμα λαβὼν προσήνεκεν.

ΟΡΘ. Αὐτὸς ὁ θεὸς ἀπόστολος ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ χειρὶ διδάσκει σαφῶς. μετ' ὀλίγα γὰρ οὕτω φησὶ δὲ εἰσερχόμενος εἰς τὸ κόσμον λέγει, ἰσχυρῶς καὶ πρὸς ῥωμ. γ' ὅτι ἡτέλησας, σῶμα ὃ κατηρτίσω μοι. ὅτι εἶπεν, εἰς σῶμα μεταβέβληκας, ἀλλὰ σῶμα κατηρτίσω μοι. δηλοῖ ὅτι τὸ ὑπὸ τῷ πνεύματι ὃ σῶμα γενηθῆναι Ἰησοῦς ἡμεῖς, καὶ τὸ τῷ διαχελίου φωνῶν. μὴ φοβηθῆς γὰρ φησὶ ὡς ἀπὸ τοῦ θεοῦ Μαριάμ τῆς γυναικὸς σου. τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθῆναι ἐκ πνεύματος ὅτι ἀγίου.

ΕΡ. Σῶμα τρίτον ἢ πρὸς ἑαυτὸν μόνον ἐγέννησεν.

ΟΡΘ. Οὐδὲ αὐτῷ, ὡς εἶοικε, κατενόησας τὸ συλλαβῶν τῷ σωθῆναι, ἢ πού γε τῷ Ἰησοῦ. τὸ γὰρ τὸ συλλαβῶν, ἢ τὸ τῷ γεννηθῆναι ἔστι διδάσκει τὸ Ἰωσήφ. οὐ γὰρ εἶπε, ὅτι ἔξ αὐτῆς γεννηθῆναι, τὸ ἔστι πνεῦμα, ἢ πνεῦμα, ἐκ πνεύματος ὅτι ἀγίου; ἐπειδὴ γὰρ ὁ Ἰωσήφ ἀγνοῶν τὸ μυστήριον, μισοῦσάν ὑπὸ πᾶσι, ἐδιδάχθη σαφῶς τὸ πνεῦμα τῷ Ἰησοῦ. Ἐν τῷ πνεύματι τῷ πνεύματι μιλῶν εἶρηκε, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι. πνεῦμα τὸ δὲ ἐκ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἢ ἡμεῖς ὅτι πᾶσι τῶν ἁγίων ἀποστόλων, εἰ τῶν ἁγίων ἰερῶν ὅτι δῶρα προσφέρην, ἰερὰς δὲ ὁ Χριστὸς καὶ ὁ ἀπὸ θεοῦ γεννηθεὶς, προσενεώχε δὲ ὅτι ἄλλω πᾶσι ἰσχυρῶς, ἀλλὰ ὅτι σῶμα ὅτι ἑαυτῷ, σῶμα ἄρα εἶχεν ὁ ἀπὸ τοῦ θεοῦ γεννηθεὶς Χριστὸς.

ΕΡ. Πολλὰς εἰπὼν, ὡς ὁ δὲ ἐγὼ ἀσώματον φανῆναι τὸν θεὸν λόγον φησὶ. οὐ μὲν δὲ αὐτὸν σῶμα ἀνέληφέναι, ἀλλὰ ἄρα γεννηθῆναι λέγω.

A ORTH. Atqui ostendimus, quòd cum inuisibilis esset, manifestatus est per carnem. Ipsius verò carnis cognationem à diuinis viris didicimus. Semen enim Abrahæ apprehendit. Et dominus Deus Patriarchæ dixit, *In semine tuo benedicentur omnes gentes terræ.* & Apostolus, *Manifestum est enim, quòd ex Iuda ortus est Dominus.* & alia multa eiusmodi adduximus testimonia. Quoniam autem alia etiam audire cupis, audi Apostolum dicentem, *Omnis pontifex ex hominibus assumptus constituitur ut offerat dona & sacrificia.* Vnde etiam necesse est hunc quoque habere aliquid quod assumat.

ERAN. Ostende ergo quòd assumpto corpore obtulerit.

ORTH. Hoc ipse diuinus Apostolus in eodem loco aperte docet. Paulo post enim sic dicit, *Ideo ingrediens mundum dicit, Hostiam & oblationem noluisi, corpus autem perfecisti mihi.* Non dixit, in corpus conuertisti, sed corpus adaptasti mihi. Significat autem à spiritu profectam corporis formationem, vt est in Euangelio, *Noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Quòd enim in ea natum est, de Spiritu sancto est.*

ERAN. Solum ergo corpus Virgo genuit.

ORTH. Nec ipsas, vt apparet, verborum syllabas, nedum sententiam, affecutus es. Modum enim conceptionis, non generationis Iosephum docet. Non enim dixit, *Quòd in ea natum, hoc est factum vel formatum, ex Spiritu sancto est?* Quia enim Ioseph, ignarus mysterij, adulterium suspicabatur, de formatione à Spiritu sancto facta perspicue edoctus est. Hæc per Prophetam significans dixit, *Corpus autem perfecisti mihi.* Diuinus autem Apostolus, spiritu plenus, prædictionem interpretatus est. Si ergo sacerdotum proprium est offerre munera, Christus autem secundum humanitatem sacerdos appellatus est, hostiam porrò aliam, quàm corpus suum, non obtulit, sequitur Christum dominum corpus habuisse.

ERAN. Quòd sæpè iam dixi, neque ego incorporeum apparuisse Deum Verbum dico: ipsum tamen non corpus assumpsisse, sed carnem factum esse affirmo.

ORTH. Quantū video, cum Valenti-
tini, & Marcionis, & Manetis sodalibus nobis certamen est. Immò nec illi vnquam dicere ausi sunt immutabilem naturam in carnem fuisse conuersam.

ERAN. Conuitiis laceffere à Christianis alienum est.

ORTH. Non laceffimus conuitiis, sed pro veritate pugnamus, & agrè admodum ferimus, quòd de rebus minimè dubiis tanquam de dubiis litigatis. Ego verò illiberalem hanc pertinaciam tuam compescere conabor. Responde igitur, an promissio-
num, quæ Dauidi factæ sunt, memineris.

ERAN. Quatum?

ORTH. Quas in octuagesimo octauo psalmo Propheta posuit.

ERAN. Multas scio Dauidi promissiones factas esse. Quasnam ergo in præsentia requiris?

ORTH. Quæ de Christo domino factæ sunt.

ERAN. Tu ipse Psalmi verba reuoca in memoriam. Demonstrationes enim te allaturum pollicitus es.

ORTH. Audi ergo Prophetam Deum statim in principio Psalmi colaudantem. Nam cum propheticis oculis præuideret populi iniquitatem, atque huius comitem futuram captiuitatem, Domino suo vera ipsius promissa commemorauit. Sic autem dixit, *Misericordias tuas Domine in æternum cantabo, in generationem & generationem annuntiabo veritatem tuam in ore meo. Quoniam dixisti, in æternum misericordia edificabitur, in celis preparabitur veritas tua.* Per hæc autem omnia docet Propheta, & promissionem Dei benignitate factam, & promissionis veritatem. Deinde addit quænam & quibus promiserit, ipsum Deum loquentem inducens. *Disposui enim, inquit, testamentum electis meis. Electos verò vocauit Patriarchas. Postea subiungit, Iuravi Dauid seruo meo. Dicit porro etiam qua de re iurauerit. Usque in æternum preparabo semen tuum, & edificabo in generationem & generationem sedem tuam. Dic ergo quem nam semen Dauidis appellatum existimas?*

ERAN. De Salomone hæc promissio facta est.

A O P Θ. Ως ὥρα, πρὸς τοὺς Βαλεντίνου, καὶ Μαρκίωνος, καὶ Μανήτος συσασιώτας ἐχθροὺς τῆ ἀγάπης. μάλλον δ', ὅτε ἐκείνοι τραπῆναι εἰς Ἑβραῖα πλὴν ἀπρεπῆτον φύσιν εἰπεῖν ἐτόλμησαν πώποτε.

EPAN. Τὸ λοιδορεῖν χριστιανῶν ἀλλότριον.

O P Θ. Οὐ λοιδοροῦμαι, ἀλλ' ἀληθείας ὑπομαχοῦμαι, καὶ λίαν ἀχολοῦμαι, ὅτι τοῖς ἀμφιλέκτοις ὡς ἀμφιλέκτοις ὑπομαχεῖτε. ἐγὼ μὲν τοὺς ἀληθινὰς σε ἐφιλόνηκον δὲ ἀλύσει πειρασμοῦ. ἀπόκριναι τοίνυν, τὴ πρὸς τὸ Δαβὶδ πρὸς θεοῦ γενημημένων ὑποσχέσεων εἰ μέμνησαι.

EPAN. Ποίων;

O P Θ. Ἀς ἐν ταῖς ὁδοῦν κατὰ ὁδοῦ φαλμοῦ σπηρμωσεν ὁ παρθένος.

EPAN. Ποίας οἶδα πρὸς τὸ Δαβὶδ ἐπαγγελίας γενημημένας. ποίας οὖν ἐπι τῆ παρθένου ἐπιζητεῖς;

O P Θ. Τὰς αἰεὶ τῆ δεσποῦ Χριστοῦ.

EPAN. Αὐτὸς ἀνάμνησον τῆ ρητῆς. αὐτὸς γὰρ ὑπέχρου παροσφέρην τὰς ἀποδείξεις.

O P Θ. Αχρυσον τοίνυν διθύς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆ φαλμοῦ τῆ παρθένου τῆ θεοῦ ἀνυμνωῦτος. παροσφητικοῖς γὰρ παροσφιδῶν ὀφθαλμοῖς πλὴν ἐσομένην τῆ λαοῦ πρὸς ἀνομιάν, καὶ πλὴν ἀφ' αὐτῆν ἡνιοσμένην ἀχμαλωσίαν, τῆ ἀφ' αὐτῶν ὑποσχέσεων τῆ οἰκείον ἀνύμνησε δεσποῦ. ἔφη δὲ οὕτως. τὰ ἐλέη σου κύριε, εἰς τὸ ἀνάνα ἄσπμα, εἰς ἡμεῶν καὶ ἡμεῶν ἀπαγγελῶ πλὴν ἀληθῶν ἑσὶ ἐν ταῖς σωματί μου. ὅτι εἶπας, εἰς τὸ ἀνάνα ἐλεος οἰκοδομηθήσεται, ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐποιμαθήσεται ἡ ἀληθῶν σου. ἀφ' ἧς τῶν πύργων ὁ παροσφῆτης διδάσκει, καὶ τῆ ἀφ' αὐτῶν παροσφῆται πρὸς θεοῦ γενημημένων ἐπαγγελίαν, καὶ τῆ ἐπαγγελίας τὸ ἀφ' αὐτῶν.

D εἶτα λέγει ἵνα τε καὶ ἕσιν ὑπέχετο, αὐτὸν φησὶ γὰρ ὅτι δέχεται τὸν θεόν. διετέμελλεν γὰρ φησὶ ἀφ' ἡμέτερον τοῖς ἐκλεκτοῖς μου. ἐκλεκτοῖς δ' οἱ πατεράρχαι ἐκάλουν. ἔπειτα ὅτι φέρει ὡμοσά Δαβὶδ ὡ δούλω μου. λέγει δ' ὅτι αἰεὶ ἕσιν ὡμοσῶν. εἰς τὸ ἀνάνα ἐπιμαθῶ τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς ἡμεῶν ἐπ' ἡμεῶν τὸ θεῖόν σε. εἶπε τοίνυν, τίνα τὸ σπέρμα τῆ Δαβὶδ ὑπολαμβάνει κεκλήσεται, ἡ ὑποσχεῖται.

EPAN. Περὶ τῆ Σολομῶντος ἡ ἐπαγγελία γενηται.

ΟΡΘ. Οὐκοῦν καὶ πρὸς τοὺς πατριάρχας ἄ
 πει τῶ Σολομῶντος ἐποίησατο τὰς σπουδαίας.
 πρὸ γὰρ τῶ πει τῶ Δαβίδ εἰρημῶν, τῶ ὑπο-
 χρέσων τῶ πρὸς ἐκείνοις ἀνέμνησε. διετέμνω
 γὰρ Φησι δὲ θεῶν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου. ὡς ἐ-
 γρητο δὲ τοῖς πατριάρχας ἐν ταῖς ἀπέρμαλι
 αἰσὶν διλογίῃσιν πᾶσι τὰ ἐξ ἔθνη. δεῖξον τοῖνυν
 διλογημῶνα διὰ Σολομῶντος τὰ ἐξ ἔθνη.

EPAN. Ταῦτις τοῖνυν πᾶσι ἐπαγγελίαν, οὐ
 διὰ τῶ Σολομῶντος, ἀλλὰ διὰ τῶ Θεοῦ
 ἡμῶν πεπλήρωκεν ὁ θεός;

ΟΡΘ. Καὶ τοῖνυν πᾶσι πρὸς τῶ Δαβίδ Β
 γενημῶνας ἐπαγγελίας ὁ δεσπότης Χριστός
 τὸ πέρας ἐπέθηκεν.

EPAN. Ἐγὼ ταῦτας ἠγούμαι τὰς ὑπο-
 χρέσας, ἢ πρὸς τῶ Σολομῶντος, ἢ πρὸς τῶ Ζο-
 ροβάβελ, τῶ θεοῦ πεποιῆσθαι.

ΟΡ. Πρὸ βαχέως τῶς Μαρκιῶνος, καὶ Βαλεν-
 τίνος, καὶ Μανητος ἐκέχρησο λόγους. νῦν δὲ πρὸς τῶ
 ἐναντίον ἐκ δὲ μέτρων συμμοίαν μετὰ βέβη-
 χας, καὶ τῶ τῶ Ἰσραήλων ἀγαθὰ συνηγορῶς. ἴδιον δὲ
 ἔπτο τῶ τῶ εὐθείας ἐκ βεπομῶν ὁδοῦ. τῶ δὲ γὰρ κα-
 κήσε πρὸς πλανᾶν, ἀπειθεῖ πορείαν ὁδοῦντες. C

EPAN. Τοῖς λοιδορῶν γενημῶνοις ὁ ἀπό-
 στολος ἐξελαύνει τῶ βασιλείας.

ΟΡΘ. Ἐὰν μάτις λοιδορῶσιν. ἐπει καὶ αὐτὸς
 ὁ θεός ἀπόστολος εἰς χαίρων ὅτιν ὅτε κέχρηται ὡ
 εἶδη. καὶ Γαλατίας μὲ ἀνοήτους ὀνομάζει. πρὸς δὲ
 ἀγῶν φησὶν, ἀνθρώποι κατεφθαρμένοι τῶ νοῦν,
 ἀδόκιμοι πρὸς τῶ πίστιν. καὶ αὐτὸ πάλιν πρὸς ἐτε-
 ρων, ὧν ὁ θεός ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῶ ἀγαθῶν
 αἰσῶν, καὶ τὰ ἐξ ἧς.

EPAN. Ἐγὼ τῶνυν ποῖαν ἴσιν πρὸς λοι-
 δορίας ἀφορμῶν;

ΟΡΘ. Τὸ τοῖς πρὸς θεοῦ πατρίσιν τῶ ἀληθείας
 ἐχθροῖς διθύμωσιν σκηνορῶν, ἢ οὐ δοκῶσιν πρὸς D
 φασὶς διλογητάτη τοῖς δισέβεισιν εἶ) πρὸς
 ἀγανάκτησιν αὐτῶ;

EPAN. Καὶ τίσιν ἐγὼ σκηνορῶσιν πρὸς
 πατριάρχαις πρὸς τῶ ἀλήθειαν;

ΟΡΘ. Νῦν Ἰουδαίους.

EPAN. Πᾶσι καὶ τῶν ἑσῶν;

ΟΡΘ. Ἰουδαῖοι πᾶσι Σολομῶντι καὶ πρὸς Ζο-
 ροβάβελ τὰς τοιαύτας πρὸς θεοῦ πατρίσιν κοροφ-
 πείας, ἵνα τῶ χριστιανικὸν ἀούσατον ἀποδεί-
 ξωσι ζήτημα. ἀπόχρη δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ρή-
 ματα διελέγξαι αὐτῶν πᾶσι πρὸς θεοῦ πατρίσιν.

ORTH. Ergo etiam de Salomone
 cum Patriarchis foedera constituit.
 Ante illa enim, quæ ibi de Dauide di-
 cta sunt, promissionum illis facta-
 rum mentionem fecit. *Disposui*, in-
 quit, *testamentum electis meis*. Pro-
 misit autem Patriarchis se in eorum
 semine benedicturum omnes gen-
 tes. Ostende igitur per Salomonem
 benedictas esse gentes.

ERAN. Promissionem hanc
 ergo, non per Salomonem, sed
 per Salvatorem nostrum, implevit
 Deus?

ORTH. Promissis, quæ Daudi fa-
 cta sunt, Christus dominus finem im-
 posuit.

ERAN. Ego has promissiones vel
 de Salomone, vel de Zorobabel à
 Deo factas puto.

ORTH. Paulo antè Marcionis, &
 Valentini, & Manetis verbis uteba-
 re: nunc ad contrariam ex diame-
 tro factionem te contulisti. Iudæo-
 rum enim impudentiæ patrocinaris.
 Est autem hoc proprium eorum qui
 à recta via deflectunt. Huc enim &
 illuc oberrant, per viam minimè tri-
 tam ingredients.

ERAN. Conuittiores Apostolus
 eiicit ex regno cælorum.

ORTH. Si temerè conuittentur.
 Nam & ipse diuinus Apostolus op-
 portunè nonnunquam hoc gene-
 re vsus est. & Galatas quidem stul-
 tos vocat, de aliis verò dicit, *Ho-
 mines mente corrupti, reprobi circa fi-
 dem*. & de aliis rursus, *Quorum Deus
 venter est, & gloria in confusione ipso-
 rum, & cetera*.

ERAN. Quam verò tibi conuittian-
 di occasionem præbui?

ORTH. Apertissimis hostibus ve-
 ritatis libenter patrocinari. an non
 tibi videtur iustissima occasio ista piis
 esse vt indignentur?

ERAN. Quorúmnam ego patrocini-
 um suscepi, qui veritati bellum in-
 ferant?

ORTH. Nunc Iudæorum.

ERAN. Quomodo, & qua ra-
 tione?

ORTH. Iudæi Salomoni & Zo-
 robabel has prophetias accommo-
 dant, vt Christianorum quæstionem
 consistere non posse ostendant. Suf-
 ficiunt autem vel ipsa verba ad con-
 futandam illorum peruersitatem.

Vsq̄ue in æternum, inquit, *preparabo sedem tuam*. Non solum enim Salomon & Zorobabel, quibus tales prophetias accommodant, expleto vitæ cursu præscripto, vitæ finem habuerunt, sed vniuersum quoque Dauidis genus extinctum est. Quis enim nouit hodie aliquem ex Dauidica stirpe prognatum?

ERAN. Qui ergo Iudæorum patriarchæ dicuntur, an ex Dauidica stirpe non sunt?

ORTH. Nequaquam.

ERAN. Vnde igitur orti sunt?

ORTH. Ex Herode alienigena, qui paterna quidem origine Ascalonites fuit, materna verò Idumæus. Quamquam hi quoque omninò interierunt, & dudum est ex quo horum quoque principatus finem cepit. Dominus autem Deus, non solum Dauidis semen in æternū seruaturum, sed eius etiam regnum promisit se sine fine conseruaturum. *Edificabo enim*, inquit, *in generatione & generationem sedem tuam*. Videmus autem & genus eius peritisse, & regnum finem cepisse. Atque hæc cernentes scimus tamen vniuersorum Deum veracem esse.

ERAN. Constat Deum minimè mentiri.

ORTHOD. Si ergo Deus verax est, vt re ipsa verax est, & Dauidi promisit fore, vt & genus ipsius & regnum perpetuò maneat, neque tamen aut genus aut regnum videmus, (vtrumque enim cessauit) quomodo aduersariis Deum veracem esse persuadebimus?

ERAN. Dubium itaque non est, quin hæc prophetia Christum designet.

ORTH. Quoniam igitur hoc concedis, age, mediam quoque Psalmi partem vnà consideremus. prophetiæ namque sententiam faciliùs assequemur.

ERAN. Præi indagationi: ego enim vestigiis tuis insistam.

ORTH. Cum multa de hoc femine promississet Deus, quòd & terra & mari dominaturus sit, & excelsior futurus regibus terræ, & primogeniti Dei nomen habiturus, Deumque patrem fidenter vocaturus, hæc quoque adiecit, *In æternum seruabo illi misericordiam meam, &*

Αἰῶς γὰρ φησι τῷ αἰῶνος ἐποιμάσω τὸ θρόνον σου. οὐ μόνον δὲ Σολομῶν ἔ Ζοροβάβελ, οἷς τὰς ποικύτας προσαρμότισαι προφητείας, τὸ ὠσιμὸν βιώσαστες χρόνον, τῷ βίου τὸ τέρμα κατέλαβον, ἀλλὰ ἔ ἀπὸν ἀπέσβη τὸ Δαβίδ, ὁ γῆνος. τίς γὰρ ἔπίσταται σήμερον ἐκ τῷ Δαυιδικῆς ἰνὰ κατὰ γὰρ μὲρον ρίζης;

EPAN. Οἱ καλούμενοι οὖν τῷ Ιουδαίων πατριάρχαι, οὗτοι ἐκ τῷ Δαυιδικῆς ἰσχυροὶ συγγείας;

OPΘ. Οὐδαμῶς.

B EPAN. Ἀλλὰ ποῦθεν ὀρμύθησαι;

OPΘ. Εξ Ἡρώδου τῷ Ἀλλοφύλου, ὃς πατρὸς γενεῇ Ἀσκαλωνίτης ἐτύχθη γενεῶν, μετῴθεν τῷ Ἰδουμαῖος. ἄλλως τε ἔ αὐτοὶ πᾶν τελευτῶς ἠφανίσθησαν, καὶ χρόνος διελήλυθεν, ἔξ οὗ καὶ ἡ τούτων ἡγεμονία ὁ πέρας ἐδέξατο. ὁ δὲ ἀσπίτης θεός, ἔ μόνον ὁ σπέρμα τῷ Δαβίδ, εἰς τὸ αἰῶνα τηρήσθην, ἀλλὰ καὶ πῶς βασιλείαν ἀκατάλυτον φυλάξην ἰσχυροί. οἰκοδομήσω γὰρ ἔφη, εἰς γῆρα καὶ γῆρα τὸν δεθῖνον σου. ὀρμύθη δὲ αὐτῷ καὶ τὸ γῆρος φερῶδον, καὶ πῶς βασιλείαν δεξαμένη πῶς πέρας. καὶ ταῦτα δὲ ὀρμύθητες ἴσμεν τῷ θεοῦ τῷ ὄλων τὸ ἀψευδές.

EPAN. Δῆλον ὡς ἀψευδῆς ὁ θεός.

OPΘ. Εἰ ποῖνω ἀληθῆς ὁ θεός, ὡς περ οὖν ἀληθῆς, ἰσχυροί τῷ Δαβίδ, ἔ τὸ γῆρος εἰς τὸ αἰῶνα φυλάξην, καὶ τὸ βασιλείαν ἀδιάδοχον τηρήσθην, οὔτε δὲ ὁ γῆρος ὀρμύθη, οὔτε τὸ βασιλείαν, ἀμφοτέρω γὰρ ἐπαύσατο, πῶς πείσθη τοῖς ἀπιλέγοντας ὡς ἀψευδῆς ὁ θεός;

EPAN. Ἀρα ὄντως ἡ προφητεία τῷ δεσπότην κηρύττει Χριστόν.

D OPΘ. Ἐπεὶ ποῖνω σωμολόγησαι, δεῦρο δὴ καὶ τὰ μέσα τῷ ψαλμοῦ κοινῇ ἀφασκοπήσωμεν. εἰσὸ μὲν γὰρ σαφέτερον τῷ προφητείας τῷ νοῦ.

EPAN. Ἡρῶδ τῷ ἐρῶνθης, ἔφομα γὰρ ἰγκληθήσων καὶ γὰρ.

OPΘ. Πολλὰ περὶ τῷ δε τῷ σπέρματος ἰσχυροί ὁ θεός, ὡς ἔ καὶ τῷ γαλατῶν καὶ τῷ γῆν κρατήσθην, καὶ τῷ ὄπτι γῆς βασιλεύοντων ἰσχυροί ἔφασι, καὶ προπῶτους τῷ θεοῦ κληθήσονται, καὶ τὸν θεὸν σου πῶς ῥησῖα καλέσθην πατέρα. καὶ ταῦτα προετίθειεν. εἰς τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ τὸ ἔλεός μου, καὶ

ἢ ἀφ' ἧς μου πιστὴ αἰσθ. καὶ ἡσόμεν εἰς τὸ αἰῶ-
να τῶ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτῶ, καὶ τὸ θρόνον αὐ-
τῶ, ὡς ἔσ' ἡμέρας τῶ οὐρανοῦ.

EPAN. Ὑπὸ φύσιν αἰθεροπείαν ἢ ἐπαγγελί-
α. τὸ αἰῶλεθρον γὰρ καὶ αἰῶνιον ἐχθ' καὶ ἡ ζωὴ καὶ
ἡ τιμὴ οἱ ἴσ' ἀνθρώποι παροσκαροῖ. ἢ τε γὰρ φύσις
ὀλιγοβίος, ἔ βασιλεία, καὶ τῆ ζωῆ, πολλὰς ἐχθ'
καὶ ἀχρεοφόους μετ' ἀβολὰς. ποι γὰρ τοῖ μόν-
ω παροσκή τὰς ἑστῆει Χειρῶ τῆς ἐπαγγελ-
ίας τὸ μέγεθος.

OP. Ἰθι ποιηροῦν ἔ παρὸς τὰ λοιπὰ. βε-
βαιότερα γὰρ σοι πύπτως ἢ παρὸς τούτου δόξα
γρησέτω. λέγει γὰρ πάλιν ὁ τ' ὄλων θεῖς. ἀπαξ
ἀμωσα ἐν τῷ ἀγγέλῳ, εἰ δὲ Δαβίδ ἡψύσμεν.
τὸ σπέρμα αὐτῶ εἰς τὸ αἰῶνα μῦναι, καὶ ὁ θρόνος
αὐτῶ ὡς ὁ ἡλιος ἐν ἀντίον μῦναι, καὶ ὡς ἡ σελήνη κα-
τηρησιμένη εἰς τὸ αἰῶνα. ἔ τὸ ἀληθὲς τὸ ἐπαγγελ-
ίας δέκναι ἐπήγαγε, καὶ ὁ μῦναι ἐν οὐρανῷ
πιστός.

EPAN. Χρὴ τοῖς παρὰ τῶ πιστοῦ μῦναι τῶ
ἐπηγγελμένοις ἀνευδοκίως πιστεύειν. εἰ γὰρ αἰ-
θεροπείας ἀληθεύειν ἐπηγγελμένοις, καὶ μὴ
βεβαιώσιν ὄρκω τοῖς λόγους, πιστεύειν εἰδῶτα-
μῦναι, τίς οὕτως ἐμβρόντητος, ὡς ἀπιστῆσαι τὰς
ποιητῆ τῶ πύπτως, ὄρκον ὅτι τῆντι τοῖς λόγους,
ὁ γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀπαρηρῶν ὁμνῶναι, τὸ ἀμε-
τάτηρον τὸ βουλήν αὐτῶ, κατὰ φησι καὶ ὁ ἀπό-
στολος, ἐμεσίτευσεν ὄρκω. ἵνα ἀφ' ἑνὸς παρ-
αμάτων ἀμετῶν, ἐν οἷς ἀδύνατον ἡψύ-
σασαι θεόν, ἰχυροῖν παρὰ κλησὶν ἐχωμεν οἱ
καταφυγόντες κρατήσῃ τῆς παροσκή μῦναι
ἐλπίδος.

OPΘ. Εἰ ῥίνω αἰαμφιλέκτως ἀληθὴς
ἢ ὑπόθεσις, οὐχ ὄρω μῦναι δὲ παρὰ Ἰουδαίους,
οὔτε τὸ γένος, οὔτε τὴν βασιλείαν τῶ παροσκήρου
Δαβίδ, πιστεύσωμεν ἐξιδήλωσ τὸ κύριον ἡμῶν
Ἰησοῦν Χριστὸν σπέρμα τῶ Δαβίδ, καὶ τὸ αἰ-
θεροπείνον ὀνομάζεσθαι. αὐτὸς γὰρ ἐχθ' καὶ τὴν
ζωὴν καὶ τὴν βασιλείαν αἰῶνιον.

EPAN. Οὐκ ἐνδοκίμως, ἀλλ' οὕτω
ταῦτ' ἐχθ' ὁμολογοῦμεν.

OPΘ. Ἀπόχρη μὲν οὖν καὶ ταῦτα δεῖξαι σα-
φῶς τῶ θεοῦ καὶ ἑστῆρος ἡμῶν, ὡς ἀνείληφεν
ἐκ σπέρματος Δαβίδ, αἰθεροπείτητα. ἵνα
δὲ τῆ τῆν πλάσιον μῦναι πασῶν διχό-
νοιαν ἐξελάσωμεν, ἀκούσωμεν τῶ θεοῦ
ἀφ' ἧς τῶ Ησαίου τῶ παροσκή του φωνῆς

*A testamentum meum fidele ipse : & ponam
in saculum saculi semen eius, & thro-
num eius sicut dies celi.*

ERAN. Superat naturam huma-
nam hæc promissio. Immortalita-
tem enim & æternitatem habent,
tum vita, tum gloria : homines ve-
rò exigui sunt temporis. Nam &
natura brevis est vitæ, & regnum,
etiam in vita, multiplices & varias
habet mutationes. Quare foli Chri-
sto Salvatore congruit huius promissi
magnitudo.

ORTH. Perge nunc ad reliqua,
quæ hanc tibi opinionem magis
confirmabunt. Dicit enim rursus
vniuersorum Deus, *Semel iuravi in
sancto meo, si David mentiar. Semen
eius in æternum manebit, & thronus
eius sicut sol in conspectu meo, & sicut
luna perfecta in æternum, & ut ve-
ritatem promissionis ostenderet, sub-
iecit, & testis in celo fidelis.*

ERAN. Oportet iis quæ à fide-
li teste promissa sunt sine dubitatio-
ne credere. Nam si hominibus af-
firmantibus se vera dicere, etiam-
si non addant verbis suis iuramen-
tum, fidem adhibere solemus, quis
est adeò vecors & attonitus, vt re-
rum omnium conditori iuramen-
tum interponenti fidem non ha-
beat? Qui enim aliàs iurare vetat,
vt consilij sui immobilitatem osten-
deret, sicut dicit Apostolus, iusu-
randum interposuit, *Vt per duas* Hebr. 6.
*res immobiles, quibus impossibile est
mentiri Deum, validam consolationem
habeamus, qui confugimus, ad tenen-
dam propositam spem.*

ORTH. Si ergo sine controuersia
vera est promissio, & apud Iudæos
nec genus, nec regnum Davidis
prophetæ cernimus, credamus haud
dubiè, dominum nostrum Iesum
Christum semen David secundùm
humanam naturam appellari. Ipse
enim & vitam & regnum habet æ-
ternum.

ERAN. Non dubitamus, sed hæc
ita se habere confitemur.

ORTH. Sufficiebant igitur hæc
quidem ad demonstrandam Dei &
saluatoris nostri, quam ex semine
David assumpsit, humanitatem. Ta-
men vt plurimum testimonio omnem
dubitationem tollamus, Deum au-
diamus, dum Esaia prophetæ voce

Es. 5.

factas Dauidi pollicitationes commemorat. *Feriam*, inquit, *vobiscum pactum sempiternum*. Et ostendens legislatorem addit, *sancta Dauid fidelis*. Quia enim hæc Dauidi promittit, & per Esaiam locutus est, promissionem re ipsa perficiet. Sed & quæ deinceps in prophetia sequuntur his congruunt. Dicit enim, *Ecce testem populis dedi eum, ducem ac præceptorem gentibus*. *Ecce gentes quæ non nouerunt te, innocabunt te: & populi qui te nesciunt ad te confugient*. Hæc autem nulli ex posteris Dauidis conueniunt. Quis enim ex profapia Dauid dux gentium, vt scribit Esaias, constitutus est? quæ porro gentes aliquem à Dauide oriundum orando tamquam Deum inuocarunt?

ERAN. De rebus manifestis non est pluribus differendum. Hæc enim verissimè Christo Domino congruunt.

ORTH. Ad aliud ergo propheticum testimonium transeamus, eundemque prophetam dicentem audiamus, *Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius*.

ERAN. Hanc ego prophetiam de Zorobabele editam esse arbitror.

ORTH. Si etiam sequentia audiueris, non permanebis in tua opinione. Sic enim nec ipsi Iudæi hanc prædictionem intellexerunt. Addit enim propheta, *Et requiescet super eum spiritus Domini, spiritus sapientie & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientie & pietatis, & replebit eum spiritus timoris Domini*. Hæc verò nemo vnquam nudo homini tribuerit. Nam etiam valde sanctis per diuisionem dantur dona spiritus, vt testatur diuinus Apostolus dicens, *Etenim alijs datur per spiritum sermo sapientie, alijs autem sermo scientie secundum eundem spiritum, & cetera*. Hic verò propheta, eum qui de radice Iesse germinauit, omnes spiritus operationes habere affirmat.

ERAN. His aduersari aperta est infania.

ORTH. Audi ergo etiam sequentia. Videbis enim in his quædam humanam naturam excedentia. Sic autem dicit, *Non secundum opinio-*

Es. 11.

1. Cor. 12.

Es. 11.

Αἰσῶς πρὸς τὸν Δαβὶδ ὑποχέσεων μνημονύοντος. Διὰ τίσω γὰρ φησὶν ὑμῖν διὰ τί κλυ αἰώνιον. καὶ δέχων τὸν νομοθέτην ἐπήγαγε τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πατῆρα. ἐπειδὴ γὰρ ταῦτα τὰ Δαβὶδ ὑπέχετο, καὶ διὰ τῆς Ησαΐου ἐφθέγγετο, καὶ φησὶν τὴν ὑπόχρεσιν, καὶ τὰ ἐξῆς δὲ τῆς προφητείας τοῦτοις ὅτι σιωφδάλ. λέγει γὰρ. Ἰδοὺ μὴ τυχεῖον ἐν ἔθνεσι δέδωκε αὐτὸν, ἀρχὴν καὶ προεβάσαντα ἐν ἔθνεσιν. ἰδοὺ ἔθνη ἃ οὐκ οἶδασί σε, ὅτι κηλέσονται σε. καὶ λαοὶ, οἳ οὐκ ὀπίστανται σε, ὅτι σε κηλέσονται. ταῦτα δὲ ὁδὸν τῆς ἐκ Δαβὶδ ἀρμότης. τίς γὰρ τῆς ἐκ Δαβὶδ, καὶ τὸν Ησαΐαν, ἀρχὴν ἐθνῶν ἀνεδείξει; ποῖα δὲ ἔθνη πᾶσα τῆς ἐκ Δαβὶδ, οἷα δὴ θεὸν, ἐπεκλήσαντο προεσευχόμενα;

ERAN. Περὶ τῆς ἀναρχῶν οὐ προσηκεί μὴ κύνην. καὶ ταῦτα γὰρ ἀληθῶς τὰ δὲ ἀπὸ τῆς προσηκεί Χειρῶν.

OPΘ. Οὐκοῦν εἰς ἑτέραν μεταβάλλου προφητικῶν μὴ τυχεῖον, καὶ τῆς αὐτῆς προφητείας λέγειος ἐπακούσωμεν. Ἐξελεύσεται ῥαβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσαΐ, καὶ αἶνος ἐκ τῆς ρίζης ἀναθήσεται.

ERAN. Ταῦτα οἷμα τὴν προφητείαν πρὸς τῆς Ζοροβάβελ γεληνῆσται.

OPΘ. Εὰν καὶ τῆς ἐξῆς ἐπακούσης, οὐκ ἐμμενῆς σοὶ τῆ δόξῃ. οὕτω γὰρ οὔτε Ἰουδαῖοι τὴν δὲ τὴν προεῖρησιν νενοήκασιν. ἐπάγει γὰρ ὁ προφήτης. καὶ ἐπὶ μαπαύσεται ἐπὶ αὐτὸν πνεῦμα θεοῦ, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλήσ καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ δικαιοσύνης, πνεῦμα φόβου θεοῦ ἐμπλήσει αὐτὸν. ταῦτα δὲ οὐκ αἶ τις ἀνθρώπου ψιλῶ προεῖρησθε. καὶ γὰρ τοῖς ἀγαθῶν ἀγίοις καὶ διαρεσιν δίδεται τῆς πνεῦματος τὰ χερίσματῶ. Δὲ μὴ τυχεῖος ἀπόστολος λέγων. ὡ μὴ γὰρ δίδεται διὰ τῆς πνεῦματος λόγος σοφίας, ἀλλὰ καὶ λόγος γνώσεως καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, καὶ τὰ ἐξῆς. ἐν ταῦτῶ δὲ ὁ προφήτης, τὸν ἐκ ρίζης Ἰεσαΐ βλαστήσαντα πάσας εἴρηκεν ἔχον τὰς ἐνεργείας τῆς πνεῦματος.

ERAN. Τοῦτοις ἀπὸ τῆς μὴ κύνῃσται φησ.

OPΘ. Οὐκοῦν ἀχρυσὸν καὶ τῆ ἐξῆς. ὅτι γὰρ αὐτὸν ἔνια καὶ τὴν ἀνθρώπου ὑποβάλλοντα φύσιν. λέγει δὲ οὕτως. οὐ καὶ τὴν δόξαι

Ξαν κρινῶ, ὅσθ' ἔτι πῶς λαλιᾷ ἐλέγξῃ· ἄλλα κρινῶ ἐν δικαιοσυνῇ ταπεινῶ κρίσιν, καὶ ἐλέγξῃ ἐν ὀρθότητι τοῖς ἐνδοξοῖς τῆς γῆς, καὶ παταξῇ πῶς γὰρ τὰ λόγῳ τῆς σόματος αὐτοῦ, καὶ τὰ πνύματι· ἄλλ' ἡλεῶν ἀνελεῖ τὸ ἀσεβῆ. πούτων ὅ τῶν παρορρήσεων, τὰ μὲν ὄντι ἀνθρώπεια, τὰ ὅττι. ἢ μὲν γὰρ δικαιοσυνῇ, ἢ ἀλήθεια, ἢ ὀρθότης τε καὶ ἀκλινὲς ἐν τῶν κρίσιν, δὴλοῖ πῶς ἔτι ὁ ἀνθρώπινον ἔρετῶ.

EPAN. Σαφέστερον ἄλλ' πούτων ἐμάθω, ὡς τῶν ὁπῆρος ἡμῶν Χριστοῦ πῶς πέρουσίην ὁ παρορρήτης ἐθέσπισεν.

OPΘ. Εναργέστερόν σε διδάξῃ τὰ πούτων ἀκόλουθα τὸ ἔρμηνεύειας ἀλήθειαν, ἐπαγγέλλομαι, τότε συμβοσκηθήσεται λύκος μὲν ἄρνου, καὶ τὰ ἐξῆς. δι' ὧν διδάσκει καὶ τῶν ἡθῶν ὁ δὲ παρορρῶν, καὶ ὁ τὸ πάσι σύμφωνον. Ἐμῶν τῶν παρορρήσεως ἐχρῆσθαι τὸ παρορρῶν τὸ πείραν, καὶ γὰρ τοῖς πλούτοις κερμῶνας, ἢ τοῖς πενίαι συζῶνας, οἰκέτας τε καὶ δεσπότας, ἢ ἄρχοντοῖς ἢ ἀρχοντας, καὶ στρατιώταις ἢ ιδιώταις, καὶ τοῖς τὰ σικῆπτα τὸ οἰκουμένης κατέχοντες, μία ἡσπιδέχεται κολυμβήθρα, μία πᾶσι διδασκαλία παρορρῶν φέρεται, μία πᾶσι μυστικῇ παρορρῶν τεράπειζα, καὶ τῶν πιστευόντων ἕκαστος ἴσως ἀπολαύει μερίδος.

EPAN. Ἀλλὰ τῶν τὰ θεὸν τὸ παρορρῶν τεύον δεικνύειν.

OPΘ. Οὐ θεὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπον. πούτου δὴ χάριν, ἢ ὀρθότης τῆς δε τὸ παρορρῶν τεύειας ἔρξαι μῦθος, ῥάβδον βλαστήσῃν ἐκ τῆς ῥίζης εἰρηκεν Ἰεσσαί· ἢ τὸ παρορρῶν συμφορῶν, ἀνέλαβε ὁ παρορρῶν. ἔφη γὰρ, ἢ ἔσαι ἡ ῥίζα τῆς Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνίστα μῦθος ἀρχὴν ἐθναῖν· ἐπ' αὐτῶν ἐθνη ἐλπίοσι, καὶ ἔσαι ἡ ἀνάπαυσις ἀπὸ τῆς Ἰεσσαί ὅ ὁ πατήρ τῆς Δαβίδ, παρὸς ὃ τὸ Δαβίδ γέγονεν ἡ μὲν ὄρκων ἡσπιδέχεται. ὅσα ἀν' δὲ ῥάβδον βλαστήσουσάν ἔξ Ἰεσσαί παρορρῶν γέρουσι τὸ δεσπότην Χριστόν, εἰ μόνον ἢ δὲ θεὸν παρορρῶν εἰρηκε ὅ τὸ παρορρῶν ἢ πῶς τὸ οἰκουμένης μετὰ βολῶν. ὅτε πλήσθη γὰρ φησὶν ἡ σύμπασα γῆ τῶν γυναικῶν τὸν κύριον, ὡς ὕδωρ πολὺ κατὰ καλύψαι θαλάσας.

EP. Τῶν μὲν παρορρῶν ἐπήκουσα θεωσιμάτων. ἐβλάστην ὅ γυναικῶν (αφῶς, εἰ καὶ τῶν ἀποστόλων ὁ θεὸς παρὸς ἐκ ἀπέρματος Δαβίδ βεβλάστηκέναι καὶ ἔφη ἔφη τὸ δεσπότην Χριστόν.

B. Theod. Tom. IV.

A *nem indicabis, neque secundum famam arguet: sed indicabit in iustitia humili, & arguet in rectitudine nobiles terre, & percutiet terram sermone oris sui, & spiritu labiorum suorum interficiet impium.* Harum prædictionum partes quædam humanæ sunt naturæ, quædam diuinæ. Iustitia enim, & veritas, & rectitudo; & immota in iudicando constantia, humanam virtutem declarant.

ERAN. Ex his aperte didicimus, quod Saluatoris nostri aduentum Prophetæ prædixerit.

B ORTH. Quæ subsequuntur interpretationis veritatem euentius te docebunt. Addit enim, *Tunc simul pascetur lupus cum agno*, & quæ sequuntur. quibus docet tum morum discrepantiam, tum fidei concordiam. Ac testem prædictionis habemus rerum experientiam. Nam & eos qui diuitiis affluunt, & eos qui paupertate conflitantur, seruos ac dominos, magistratus & subditos, milites & militiae exfortes, & eos qui orbis terrarum scepra tenent, vna excipit piscina, vna omnibus offertur doctrina, vna omnibus mystica mensa proponitur, & quilibet credentium æquali parte fruitur.

ERAN. Sed hæc Deum esse, de quo Propheta loquitur, ostendunt.

ORTH. Non solum Deum, sed etiam hominem. Ideo statim initio huius prophetiæ virgam ex radice Iesse germinaturam dixit, & prædictionem claudens exordium repetiit. Sic enim ait, *Et erit radix Iesse, & exurgens ad imperandum gentibus.* In eo gentes sperabunt, & erit requies eius honor. Iesse autem fuit pater Dauidis, Dauidi verò facta est cum iureiurando promissio. Nec verò virgam germinantem ex Iesse appellasset Christum dominum, si Deum tantum agnouisset. Prædixit autem prophetia etiam orbis terrarum mutationem. *Impleta enim est, inquit, vniuersa terra cognitione Domini, & quasi aqua multa operiat maria.*

ERAN. Audiui prophetica vaticinia. Vellem nunc scire an diuinus quoque Apostolorum chorus Christum dominum ex femine Dauid germinasse dicat secundum carnem.

C

ORTH. Rem postulasti minimè arduam, sed valdè facilem & expeditam. Audi ergo principem Apostolorum clamantem, *Propheta cum esset David, & sciret quia iureiurando iurasset illi Deus, futurum ut de fructu lumbi eius exoriretur qui sederet super sedem eius, providens locutus est de resurrectione eius, quod neque derelicta est in inferno anima eius, neque caro eius vidit corruptionem.* Ex his facile intelligere potes, quòd ex semine David secundum carnem germinaverit Christus dominus, & quòd non solum carnem, sed etiam animam habuerit.

ERAN. Quis reliquorum Apostolorum eadem prædicavit?

ORTH. Satis quidem foret folius magni Petri testimonium ad confirmandam veritatem. Nam & Dominus ab hoc solo editam pietatis confessionem recipiens insigni hanc approbatione ornauit. Sed quoniam alios hac de re testificantés audire cupis, audi Paulum & Barnabam in Antiochia Pisidiæ concionantes. Hi enim, cum Davidis mentionem fecissent, hæc addiderunt, *Huius Deus ex semine secundum promissionem eduxit Israeli salvatorem Iesum.* Et ad Timotheum scribens diuinus Apostolus hæc inter cetera posuit, *Memor esto dominum Iesum Christum surrexisse à mortuis ex semine David secundum Evangelium meum.* Et ad Romanos scribens, statim in principio meminit Davidicæ cognationis. Sic enim dicit, *Paulus servus Jesu Christi vocatus Apostolus, segregatus in Evangelium Dei, quod ante promiserat per Prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem.* & quæ sequuntur.

ERAN. Confertæ quidem sunt hæc ac veræ demonstrationes. Dic mihi autem, cur reliquam testimonij partem omisisti?

ORTH. Quia de humana natura, non de diuina ambigis. Quòd si de diuinitate dubitares, de ea tibi demonstrationes protuliffem. Sufficit tamen dicere, *secundum carnem*, ad declarandam diuinitatem quæ non exprimitur. De communis enim hominis cognatione verba faciens non dico, Hic illius secun-

ΟΡΘ. Οὐδὲν ἐπήγηλας δυσχερές, ἀλλὰ ἑλίαν ὀπιπέτες τε καὶ ῥάδιον. ἀκούσον τοίνυν τῆς προφῆτου ἤν' ἀποστόλων βουάντος, ὅτι προφήτης ὢν ὁ Δαβὶδ, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκω ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεός, ὅτι καρποὺ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ αἰαθήσῃ τὸ κατὰ σαρκὸς τὸν Χριστόν, κατήσασθαι ἐπὶ τῆς θροῦνός αὐτοῦ, περιδὸν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, ὅτι οὐτε ἐθατελείφθη εἰς ἄδου ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, οὐθ' ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἰδέθη ἀφθαρτῆ. ἐκ τούτων ἀναγινώσκῃ σοι δυνατὸν, ὅτι καὶ ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σαρκὸς βεβλάστηκεν ὁ δεσπότης Χριστός, καὶ οὐ σαρκὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχῶ εἶχαν.

EPAN. Τίς ἕτερος ταῦτα ἤν' ἀποστόλων ἐκήρυξεν;

ΟΡΘ. Ἡρκεῖ μὲν ἑ μόνος ὁ μέγας Γέτρος τῆς ἀληθείας συμπύργων. καὶ γὰρ ὁ δεσπότης παρὰ τοῦτου μόρου πλεὺς τῆς ἀληθείας ὁμολογῆσαι δεξιὰ μὲν ἔβεβαίωσε ταύτῃ τὰς ἀοιδίμω μακαρισμῶ. ἐπεὶ δὲ ἵ ἑτέρων τῶν κηρυχθέντων ἀκούσαι ποθεῖς, ἀκούσον ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Πισιδίας Παύλου τὸν Βαρνάβα διημεροῦντων. οὗτοι γὰρ τῆς Δαβὶδ μνημονώσαντες ταῦτα ἐπήγαγον· τούτου ὁ θεός ἀπὸ τῆς σπέρματος κατὰ ἐπαγγελίαν ἤγαγε τὸν Ἰσραὴλ σωτήρα Ἰησοῦν, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ Τιμοθέω δὲ ὀπιπέτων ὁ θεὸς πατέριος Παύλος καὶ ταῦτα τέθηκε, μνημονώσαι Ἰησοῦν Χριστόν ἐκ γεννηθέντων ἐκ νεκρῶν ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ τὸν ὄρκον μου. καὶ Ῥωμαίοις γραφῶν, ὅτι ἐκ τῆς προφητείας τῆς Δαυιδικῆς ἐμνημόνευσε συγγενείας. ἔφη δὲ οὕτως, Παύλος δούλος Ἰησοῦ Χριστοῦ κλητὸς Ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς ἀναγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο ἀπὸ τῆς προφητείας αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίας, περὶ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, τῆς ἡμετέρας ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ τὸν ὄρκον. καὶ τὰ ἐξῆς.

EPAN. Συχαρὶ μὲν αἱ ἀποδείξεις, καὶ ἀληθεῖς. εἰπέ δέ μοι, πῶς ποτε τὰ ἐξῆς τῆς μύτης περὶ ἐλίπες;

ΟΡΘ. Ὅτι περὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλ' οὐ περὶ τῆς θεότητος ἀμφισβήσεις. εἰ δὲ γε περὶ τῆς θεότητος ἠμφισβήσεις, περὶ ταύτης ἀν σοὶ τὰς ἀποδείξεις προσηνεύκα. πλὴν ἔρχετ' ὁ φάναξ κατὰ τὸν ὄρκον, ὡς ἀδελφάσαι πλεὺς σεσημημένω θεότητα. κρινού γὰρ ἀνθρώπου διδάσκων συγγένειαν, οὐ λέγω ὅτι δεινός ὁ δεινὰ κα-

A&. 13.

Tim. 2.

καὶ ἄρα υἱός, ἀλλ' ἀπλῶς υἱός. οὕτω καὶ A
ὁ θεὸς διαγγελιστὴς τῶν γενεαλογίαν ἔγρα-
ψεν. Ἀβραάμ γὰρ φησὶν ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ.
καὶ οὐ παρετέθεικε χτ' Ἀράμ. μόνον γὰρ
ἀδελφὸς ἦν ἔρχεται ὁ Ἰσαάκ. καὶ ἀπλη-
σίως δὲ καὶ ἄλλων ἐμνημόνευσε. ἀ-
δελφοὶ γὰρ ἦσαν, οὐδὲν ἔξω τῆς φύσεως
ἔχοντες. καὶ μὴ τοι τὸ δεσπότης Χριστοῦ
ἀφ' αὐτῶν οἱ ἀληθείας οἱ κήρυκες, καὶ ποῖς
ἀγνοοῦσιν ὅτι δεικνύουσιν τῶν κατὰ συγγέ-
νηαν, ὅτι καὶ Ἰσραήλ ὡσαύτως, ταύτη
σημαίνοντες τῶν θεότητα, καὶ διδάσκοντες,
ὡς οὐκ ἀδελφὸς μόνον, ἀλλὰ θεὸς παλαιός
μὲν ὁ δεσπότης Χριστός.

EPAN. Πολλὰς μὲν καὶ ἀποστολικὰς καὶ πα-
φνηλικὰς πρὸς ἡμετέρας μάρτυρας ἔγραψεν ὁ δια-
γγελιστὴς πείθουσι, λέγων μὲν ὁ λόγος Ἀβραὰμ ἔγενετο.

OPΘ. Καὶ γὰρ πείθουσι τῆς ταύτης δι-
δακαλία, νοῶν τὴν αὐτῶν διδασκαλίαν, ὅτι Ἀβρα-
ὰμ λαβὼν καὶ ψυχὴν λογικὴν, λέγεται γε-
γέννησθαι Ἀβραάμ. εἰ τὴν μηδὲν ἐκ τῆς ἡμετέ-
ρας φύσεως ἔλαβεν ὁ θεὸς λόγος, οὐκ ἀλη-
θεὺς μὲν αἱ παλαιὰς πατερίας καὶ τὴν
θεοῦ ἰσχύος ὅλων μὲν ὅρκων γεννηθῆναι σω-
τηρίας, ἀδύνητος τὴν Ἰουδαίαν ἡθελώσασα, ψυ-
δὴς τὴν πατρὸς τὴν Δαβὶδ ἐπαγγελία, καὶ τὴν
καὶ ἡ πρὸς τὸν θεὸν τῆς ἡμετέρας φύσεως ὡς Ἀβρα-
ὰμ τῆν πατρὸς ἐκοῦσα τῶν αἰτῶν τὴν πατρὸς
παρορρήσις ὅτι πῆρας οὐκ ἐχοίσι. κενὸν οὖν ἀρα
ὁ κήρυγμα ἡμῶν, καὶ ἡ πῆρας ἡμῶν, μα-
ταίαια καὶ τὴν ἀνάστασιν ἡ ἐλπίς. καὶ δεῖται γὰρ ὡς
ἔοικεν ὁ ἀποστολὸς λέγων, σιωπήσατε ὅτι σιω-
πέσθε ἡμᾶς ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ. εἰ γὰρ μηδὲν τῆς ἡμετέρας φύσεως εἶχεν ὁ δε-
σπότης Χριστός, καὶ ἡμῶν οὐκ ἔρχεται πο-
σηγρόνται: σώματος δὲ φύσις ἐκ νεκρῶν οὐκ
ἐγενήθη, οὔτε μὲν ἐν ἔρανον τῆ ἐκ δεξιῶν
κατέδρας τετύχηκεν. εἰ τὴν μηδὲν τούτων τε-
τύχηκε, πῶς ἡμᾶς ὁ θεὸς σιωπήσατε τε καὶ σιω-
πέσθε τῶν Χριστῶν, ποῖς μηδὲν αὐτῶν καὶ φύσιν
παρορρήσας; ἀλλὰ δυναστὸς ὅτι ταῦτα λέ-
γει. ὁ γὰρ θεὸς ἀποστολὸς, μηδὲν μὲν καὶ τῆς
κρινῆς ἀνάστασιν ἡμοῦν, μήτε τῆς ἰσ-
χῆς βασιλείας τοῖς πεπιστευκόσι καὶ ἀ-
γγελιστῶν, βοᾷ, σιωπήσατε καὶ σιωπέσθε ἡ-
μᾶς ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
διδάσκων ὡς τῆς ἀπὸ τῆς τῆς ἡμῶν ἀνάστασιν,

dum carnem filius, sed simpliciter
dico filius. Sic & diuinus Euan-
gelista genealogiam describens, A-
braham, inquit, genuit Isaac, & non
adijecit secundum carnem, quia Isaac
homo tantum erat. Eodemque mo-
do alios etiam commemorat: ho-
mines enim erant, nec quicquam
habebant præter humanam natu-
ram. At de Christo domino disse-
rentes veritatis præcones, & igna-
ris cognationem cum inferiore na-
tura ostendentes, addunt secundum
carnem, hac ratione diuinitatem in-
dicantes, & docentes quòd non ho-
mo solum, sed etiam Deus fit æter-
nus Christus dominus.

ERAN. Multa sanè & Apostoli-
ca & prophetica protulisti testimo-
nia: ego verò Euangelistæ cre-
do dicenti, Verbum caro factum est.

ORTH. Ego quoque assentior
huic diuinæ doctrinæ, sed pie illam
intelligo, quòd carnem assumens,
& animam rationalem, caro factum
esse dicitur. Quòd si nihil ex no-
stra natura assumpsit Deus Verbum,
veræ non sunt Patriarchis à Deo
vniuersorum iureiurando sancitæ
promissiones. inutilis item Iudæ be-
nedictio, falsa quæ Dauidi facta
promissio. superuacanea verò etiam
Virgo, quæ Deo incarnato nihil na-
tura nostræ contulit. Prophetarum
quoque prædictiones finem non
habent. Quare inanis est prædicatio
nostra, inanis fides nostra, vana quo-
que spes resurrectionis. Mentitur
enim, vt apparet, Apostolus di-
cens, Conresuscitauit & consedere nos
fecit in celestibus in Christo Iesu. Si
enim nostræ naturæ Christus domi-
nus nihil habuit, falsò primitiæ no-
stræ appellatus est: corporis porro
natura ex mortuis excitata non est,
neque in cælo sedem à dextris con-
secuta. Quòd si nihil horum obti-
nuit, quomodo nos Deus consuscitauit,
& cum Christo sedere fecit,
qui nihil ad eum secundum naturam
attinemus? Sed impium est hæc di-
cere. Nam diuinus Apostolus, licèt
nondum facta sit communis resurre-
ctio, nec regnum cælorum creden-
tibus exhibitum, clamat tamen,
Conresuscitauit & consedere nos fecit in
celestibus in Christo Iesu. docens quòd
cum primitiæ nostræ resurrexerint,

Ephef. i. 6:

& ad dexteram confederint, nos quoque resurrectionem omnino consequemur: quod primitiarum gloriae sint participes, qui naturam participant, fidemque susceperunt.

ERAN. Et multa & vera enarrasti: sed ego dicti Euangelici sententiam scire velim.

ORTH. Externa interpretatione tibi non est opus. Ipse enim Euangelista seipsum interpretatur. Cum enim dixisset, *Verbum caro factum est*, subiunxit, *Et habitavit in nobis*. hoc est, fixo in nobis tabernaculo, carneque ex nobis assumpta quasi templo quodam utens, caro factum dicitur. Et docens quod immutabile manserit, adiecit, *Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre, plenum gratia & veritatis*. Etenim carne amictus paternam nobilitatem praeferebat, diuinitatisque radios spargebat, & dominicae potestatis fulgorem cuibrabat, latentem naturam miraculis patefaciens. His similia sunt quae ad Philippenfes scripsit diuinus Apostolus, *Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Iesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo, sed semetipsum exinanivit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo. Humilianit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Vide praedicationis consonantiam. Euangelista dixit, *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis*: Apostolus, *serui formam accipiens*. Rursus dixit Euangelista, *Vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre*: Apostolus, *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo*. Et ut paucis dicam, ambo docent, quod cum Deus esset, Deique filius, & patris gloria ornatus, eandemque haberet cum genitore naturam & potentiam, & cum esset in principio, & esset apud Deum, & Deus esset, creaturasque esset fabricatus, serui formam accepit: & videbatur quidem hoc solum esse quod cernebatur, erat autem Deus humana natura indutus, & hominum reparans salutem. Hoc significat illud, *Verbum caro factum est*, & illud, *In similitudinem hominum factus*, & *habitu inuentus ut homo*. Hoc enim solum videbant Iudaei, & ideo dicebant illi, *De bono opere**

Α καὶ τὸ εὐαγγελιστὴν ἡμεῖς πάντως τὸ ἀναστάσεως, καὶ τῆ ἀπὸρχῆς κοινωνοῦσι τὸ δόξης οἱ κενωνοῦντες τὸ φύσεως, καὶ μετεληφότες τὸ πίστεως.

EPAN. Καὶ πολλοὶ καὶ ἀληθεῖς διεξελέλυθας λόγους. ἀλλ' ἐβουλόμην γινώσκειν τὸ ἀγγελικὸν ῥητὴν τὸ ἀληθινόν.

OPH. Οὐδεὶς Ἰουδαίου ἐρμηνείας. αὐτὸς γὰρ ὁ ἀγγελιστὴς ἑαυτὸν ἐρμηνεύει. εἰπὼν γὰρ, ὁ λόγος ἄρξ' ἐγένετο, ἐπήγαγε, καὶ ἐσκηνώσεν ἐν ἡμῖν. τὸ τ' ἐστίν, ἐν ἡμῖν σκηνώσας, καὶ οἷον ἡμῖν ἡμεῖς χρῆσάμενος τῆ ὁμοιωσῆς ἡμῶν ληφθεῖση ἄρχη, καὶ μετὰ γενῆσθαι ἄρξ'. Ἐ διδασκῶν ὡς ἀγγελοῦτος ἐμείνεν, ἐπήγαγε, καὶ ἔθεασάμεθα τὸ δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς πατρὸς πατρὸς, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. Ἐ ἄρχη γὰρ ἀειβελγημένος, ἐδέκην τὸ πατρῷον διχῆσαν, καὶ τὸ θεότητος πᾶς ἀκτῖνας δέεπεμπε, Ἐ τὸ δεσποτικῆς δέουσις ἡφῆ τὸ ἀγγέλιον, ταῖς θαυματουργίαις ἀποκαλύπτων τὸ λαοφάνουσαν φύσιν. Ὁμοίως ἔοικεν αἱ Φιλιππησίοις ἐγραψεν ὁ θεὸς ἀποστόλος. τὸ το φρονεῖσθαι ἐν ὑμῖν, ὅτι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὅς ἐν μορφῇ θεοῦ ἕω ἀρχων, οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ. ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφῷ δούλου γενῶν, ἐν ὁμοιωματι ἀνθρώπων γενόμενος, Ἐ ἡματι δὲ ῥεθεῖς ὡς ἀνδραποδος. ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ἕω ἡκώος μετὰ θανάτου, θανάτου ἡ ταπεινῶ. βλέπε τὸ τῆ κηρυγμάτων συγγῆσαι. ὁ ἀγγελιστὴς εἶπεν, ὁ λόγος ἄρξ' ἐγένετο, καὶ ἐσκηνώσεν ἐν ἡμῖν. ὁ ἀποστόλος, μορφῷ δούλου γενῶν. ὁ ἀγγελιστὴς πάλιν ἔφη, ἔθεασάμεθα τὸ δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς πατρὸς πατρὸς. ὁ ἀποστόλος, ὅς ἐν μορφῇ θεοῦ ἕω ἀρχων, οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ. καὶ συλλήθε δὲ εἰπὼν, ἀμφοτέροι διδασκοῖσιν, ὅτι θεὸς ὢν, Ἐ θεοῦ υἱός, καὶ τὸ τῆ πατρὸς ἀεικείμενος δόξαν, Ἐ τὸ αὐτῷ ἔχον φύσιν καὶ δυνάμειν ὡς ἡγήσει, ὅ ἐν ἀρχῇ ὢν, Ἐ παρὰ τὸ θεὸν ὢν, καὶ θεὸς ὢν, καὶ τὸ κτίσιν δημιουργήσας, μορφῷ ἔλαβε δούλου. καὶ ἐδόκη μὲν τὸ το μόνον εἶναι ὁ ἑωρατὸν ἡ τὸ θεός, ἀνδραποδία ἀεικείμενος φύσιν, καὶ πᾶν τῆ ἀνδραποδίων παραματόμενος ὡς ἡγήσει. τὸ το δηλοῖ τὸ, ὁ λόγος ἄρξ' ἐγένετο. καὶ τὸ, ἐν ὁμοιωματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ ἡματι δὲ ῥεθεῖς ὡς ἀνδραποδος. τὸ το γὰρ μόνον ἔβλεπον οἱ Ἰουδαῖοι. δὲ, καὶ παρὰ αὐτὸν ἔλεγον, πᾶσι καλοῦ ἔργου

ἐλιθάζομαι σε, ἀλλὰ ἐφίβρασημίαις, ὅτι αὐθροῦπος ὢν ποίεις σεαυτὸν θεόν, καὶ πλάην, ἕτος ὁ αὐθροῦπος ἔκ' ἐστὶν σάββατον, ὅτι τὸ σάββατον ἔτηρε.

A non lapidamus te, sed de blasphemia, quod cum sis homo, facis te ipsum Deum. Et rursus, Hic homo non est ex Deo, quia sabbatum non servat.

ΕΡΑΝ. Ιουδαῖοι ἀφ' ἑτέρου σφετέρην ἐτύφλωτον ἀπίστην, καὶ τούτου χάριν τούτοις ἐχρῶντο ποῖς λόγους.

ΕΡΑΝ. Iudæi propter infidelitatem suam cæcutiebant, & hanc ob causam his verbis utebantur.

ΟΡΘ. Εἰ δὲ καὶ τοῖς ἀποστόλοις ὕβρις παρέτεται ἀσάσεις τῶντα λέγειν, δέχηται ἔρμηνείαν; ἀκούω ποῖνυ αὐτῶν ἐν ᾧ πλοῖον μὲν τὸ μέγιστον τὴν γαλήνης θαυματουργίαν λέγοντων, ποταπὸς ὅστιν ὁ αὐθροῦπος οὗτος, ὅτι καὶ ἡ θαλάσσια καὶ οἱ αἶεμοι ὑπακούουσιν αὐτῷ;

ΟΡΘ. At si etiam Apostolos ante resurrectionem talia dixisse inuenis, recipisne interpretationem? Audio itaque illos in naui, post reditam ingenti miraculo tranquillitatem dicentes, Qualis est hic homo, quod & mare & venti obediunt ei?

ΕΡΑΝ. Τοῦτο μὲν ἀποδέδχεται. ἐκείνο δὲ μοι εἰπέ· ὁ θεὸς ἀπόστολος ἐν ὁμοιώματι αὐτὸν αὐθροῦπου γὰρ ἠῆσται λέγει.

ΕΡΑΝ. Hoc quidem demonstratum est: illud verò explica mihi, quod diuinus Apostolus eum in similitudine hominis factum dicit.

ΟΡΘ. Τὸ ληφθῆναι, οὐχ ὁμοίωμα αὐθροῦπου, ἀλλὰ φύσις αὐθροῦπου. μορφή γὰρ δούλου [φύσις δούλου], κατὰ τὴν καὶ ἡ μορφή τῆς θεοῦ φύσις νοσήσει θεῷ. αὐτὸς μὲν τοιοῦτον λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι αὐθροῦπου ἐγένετο, καὶ ἐν γήματι ἐβρέθη ὡς αὐθροῦπος. θεὸς γὰρ ὢν, ἐδόκει αὐθροῦπος εἶναι δι' ἡμῶν ἀνείληθε φύσιν. ὁ μὲντοι διαγγελιστὴς, τὸ ἐν ὁμοιώματι αὐθροῦπου γενέσθαι, ἔφη ἐφη γενέσθαι. ἵνα ἡ γὰρ ὅτι τῷ ἐκείνου πνεύματος εἰσὶ μαθηταὶ οἱ τῶν ἁγίων τῶν ἁγίων ἡμῶν ἀρνούντες, ἀκούσιν τὸ μέγα Ἰωάννου ἐν τῇ καθολικῇ λέγοντος· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογῇ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι, ἐκ τῆς θεοῦ ὅστις καὶ πᾶν πνεῦμα, ὃ μὴ ὁμολογῇ τὸν Ἰησοῦν ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι, ἐκ τῆς θεοῦ ὅστις ἐστὶ, καὶ τὸ ὅτι τῷ ἁγίῳ Ἀντιχρίστῳ.

ΟΡΘ. Id quod assumpsit non similitudo hominis est, sed hominis natura. Nam forma serui, [natura serui,] sicut & forma Dei natura Dei intelligitur. Ipse verò hac assumpta in similitudine hominis factus est, & habitu inuentus ut homo. Cum enim Deus esset, homo esse videbatur propter assumptam naturam. Euangelista autem illud in similitudine hominis factum esse, dicit carnem factum esse. Ut autem agnoscas contrarij spiritus discipulos esse, qui Saluatoris nostri carnem negant, audi magnum Ioannem in catholica dicentem, *Omnis spiritus, qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est: & omnis spiritus, qui non confitetur Iesum in carne venisse, ex Deo non est, & hic est spiritus anti-christi.*

i. Ioan. 4.

ΕΡ. Πιθανῶς μὲν ἠρμηνεύσας, ἐγὼ ἡ μαθεῖν ἐβουλόμην, ὅπως οἱ παλαγοὶ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλοι τὸ ῥῆμα σαρκὸς ἐγένετο νενοήσαν.

ΕΡΑΝ. Probabiliter hoc enarrasti. Ego autem scire velim, quomodo antiqui Ecclesiæ doctores *Verbum caro factum est* intellexerint.

ΟΡΘ. Ἐδὲ μὲν σε πεισθῆναι ταῖς ἀποστολικαῖς καὶ παροφητικαῖς ἀποδείξεσιν. ἐπειδὴ ἡ ἔσθ' ἡ ἀγίων πατέρων ἐρμηνείας ἐπιζητεῖς, ἐγὼ σοὶ ἐπιπέτω, σὺν θεῷ φάναι, παροφισσω τὴν θεραπείαν.

ΟΡΘ. Decebat quidem te in Apostolicis & propheticis probationibus acquiescere. Quia verò etiam sanctorum Patrum interpretationes requiris, ego hanc quoque tibi Deo iuuante adhibebo medicinam.

ΕΡΑΝ. Μὴ μοι πρὸς ἀγίας ἀνδρας ἀσήμους ἢ ἀμφιβόλους· τῆν γὰρ ποιούτων τὴν ἐρμηνείαν οὐδέξομαι.

ΕΡΑΝ. Ne mihi obscuros viros vel ambiguos adduxeris. Talium enim interpretationes non recipiam.

ΟΡΘ. Ἀξιόχρεως εἶναι σοὶ δοκεῖ Ἀθανάσιος ἐκείνος ὁ πολυθρύλλητος, ὁ φανώτατος τῆς Ἁλεξανδρείας ἐκκλησίας φωστήρ;

ΟΡΘ. Videtur tibi fide dignus celeberrimus ille Athanasius, clarissimum lumen Ecclesiæ Alexandrinæ?

ΕΡΑΝ. Πάνυγε τοῖς γὰρ ὑπὸ τῆς ἀληθείας

ΕΡΑΝ. Omnino, ut qui veritatis

doctrinam ærumnis quas perpeffus est A παθήμασι τῆ διδασκαλίᾳ ἐκύρωσεν.
confirmavit.

ORTH. Audi ergo ipsum scribentem ad Epictetum. Sic autem
» dicit. Id quod à Ioanne dicitur, *Ver-*
» *bum caro factum est*, hanc habet sen-
» tentiam, quatenus ex simili exem-
» plo elici potest. Pauli enim verba
» sunt, *Christus factus est pro nobis ma-*
» *ledictum*. Quemadmodum non quod
» ipse maledictum factus sit, sed quod
» pro nobis maledictum suscepit, fa-
» ctus dicitur maledictum: ita non
» quod conuersus sit in carnem, sed
» quod pro nobis carnem assumpsit,
» dicitur factus caro. Hæc quidem
diuinissimus Athanasius. Gregorius
verò, cuius apud omnes illustre no-
men est, qui olim regiam urbem in
Bosphori ostio sitam rexit, & postea
Nazianzum incoluit, contra Apol-
linaris præstigias sic ad Cledonium
scripsit.

ERAN. Clarus vir, & veritatis
propugnator fuit.

ORTH. Audi ergo ipsum dicen-
» tem, Hoc igitur *Verbum caro factum*
» *est simile videtur illi, quod & pecca-*
» *tum factus esse dicitur, & maledi-*
» *ctum: non quod Dominus in hæc*
» *mutatus sit, (quæ enim id fieri posset?)*
» *sed quia per id quod hæc suscepit,*
» *iniquitates nostras sustulit, & mor-*
» *bos portauit.*

ERAN. Congruit vtriusque in-
terpretatio.

ORTH. Quoniam ergo tibi Au-
stralium & Borealium partium pa-
stores consentire ostendimus, age ad
celeberrimos quoque Occidentis Epi-
scopos te velut hospitem deduca-
mus, qui alia quidem lingua, sed
non alia sententia, enarrationem con-
scripserunt.

ERAN. Audio Ambrosium, qui
Mediolani Episcopalem sedem or-
nauit, & contra omnes hæreses præ-
clarè decertasse, & pulcherrima Ap-
ostolorumque doctrinæ congruentia
scripsisse.

ORTH. Eius tibi interpretatio-
nem proferam. Hæc autem dicit in

De Incarn.
sacram. c. 6
» libro de Fide. Scriptum est, inquit,
» quia *Verbum caro factum est*. Scri-
» ptum est, non nego. Considera quid
» sequatur. Sequitur enim, *& habi-*
» *tavit in nobis*, hoc est in carne inha-
» bitauit humana. Miraris ergo quia

OPΘ. Ακουε τίνω αὐτῶ πρὸς Ἐπίκτη-
τον γεγραφότος· λέγει δὲ οὕτως. Τὸ γὰρ πρὸς
τῶ Ἰωάνη λεγόμενον, ὁ λόγος ἄρξ' ἐγένετο,
ταύτην ἔχει τὴν ἀφ' ἡμῶν, καθὼς καὶ ἐκ τῆ
ὁμοίου τούτου διωατὸν δὶρξν. γέγραπται γὰρ
πρὸς τῶ Γαύλω, Χεῖρος ἡμῶν γένο-
νε κατὰ εἶρα. ὡσαυτ' εἶχ' ὅτι αὐτὸς γέγονε κατὰ εἶρα,
ἀλλ' ὅτι τὴν ἡμῶν ἐδέξατο κατὰ εἶρα,
κατὰ εἶρα εἶρηται γεγενῆσθαι· οὕτως οὐχ' ὅτι τρα-
πίεις εἰς ἄρξ' αἶρα, ἀλλ' ὅτι ἄρξ' αἶρα ἡμῶν ἀ-
εἶρα εἶρα, λέγεται ἄρξ' γεγενῆσθαι. ταῦτα μὲν ὁ
ἁγίατος Ἀθανάσιος. Γρηγόριος δὲ, ὁ κλέος
πρὸς πᾶσι πολὺ, ὁ πάλαι μὲν τὴν βασιλεύ-
σθαι πόλιν τὴν ὅτι τῶ σώματι τῆ Βοσπόρου
κημῶν ἰθύνας, ὕστερον δὲ τὴν Ναζιανζὸν οἰ-
κήσας, καὶ τῆ Ἀπολιναρίου τερθρείας ὡδὲ
πρὸς Κληδόνιον ἔγραψεν.

ERAN. Περὶ φανῆς ὁ ἀνὴρ, καὶ πρὸς μα-
χος τῆ δὶσεβείας γεγῆσθαι.

OPΘ. Ακουε τίνω αὐτῶ λέγοντος. Ὁ οὖν
ὁ λόγος ἄρξ' ἐγένετο, ἴσόν μοι δοκεῖ γίνεσθαι τῶ
καὶ ἀμῶν τῶν αὐτὸν γεγενῆσθαι λέγεσθαι, καὶ κα-
τὰ εἶρα. ὅτι εἰς ταῦτα τῆ κυρίου μεταποιηθέν-
τος· πῶς γὰρ; ἀλλ' ὡς ἀφ' τῆ ταῦτα δεξασθαι
τῶ ἀνομίας ἡμῶν ἀναλαβόντος, καὶ τῶ νόσος
βασίλειος.

ERAN. Σύμφωνος ἀμφοτέρων ἡ ἔρ-
μηνεία.

OPΘ. Ἐπειδὴ ὅτι τοῖς τὰ νότια καὶ βό-
ρεια ποιμαίνοντες συμφωνοῦντας ἐδέξαμεν,
δεῦρο δὴ σὺ καὶ πρὸς τοῖς ἀοιδίμοις τῆς ἐσσε-
είας ξεναγήσωμεν διδασκῶντας, οἱ γλώττη
μὲν ἑτέρα, ἀφ' ἡμῶν δὲ οὐχ' ἑτέρα, τὴν ἔρ-
μηνείαν σωζέμεν.

ERAN. Ἀμβροσίον ἀκούω, τῆ τῆ Μεδιο-
λάων τῆ ἐρχερατικὸν ἀφ' ἡμῶν ἀφ' ἡμῶν ἀφ' ἡμῶν
νον, ἡρεσευκέναι μὲν καὶ τῆ πάσης αἰρέσεως, συλ-
γεγραφέναι δὲ καλλιῶν, καὶ τῆ τῆ ἀποστόλων
διδασκαλία συμβαίνοντα.

OPΘ. Αὐτὸς σοὶ τῆ ἔρμηνείαν πρὸς οἰσω.
λέγει δὲ ταῦτα ἐν τῶ πρὸς πῆστος λόγῳ. ἀλλὰ
φησὶ, γέγραπται ὅτι ὁ λόγος ἄρξ' ἐγένετο.
τὸ γραφέν ὅτι ἐξουσίαν, ἀλλὰ θεάσα-
σθαι τῶ λεγόμενον, ἔπειτα γὰρ, καὶ ἐσκήνω-
σεν ἐν ἡμῶν, τῶτ' ἐστὶν ἐν ἄρξ' ἐσκήνω-
σεν ἀφ' ἡμῶν. ταυμάζεις οὖν ἐφ' οἷς

γράφαι, ὁ λόγος (αὐτὸς ἔγνωτο, ἢ (αὐτὸς ἄναληφθεὶς τῷ θεῷ λόγῳ, ὁπότε καὶ περὶ ἀμάρτιας, ἡμῶν ἔγνωτο, εἰρηται, ὅτι ἡμῶν ἀμάρτια. τὸ ἔστιν, οὐ φύσις καὶ ἐνέργεια ἀμάρτιας ἔγνωτο, ἀλλ' ἵνα ἢ ἡμετέραν ἀμάρτιαν σαυρώσῃ (αὐτὸν). ἀποθνήσκοντες οὖν λέγοντες τὸν λόγον φύσιν ἡμεῖς φθασαί, μετελλήθηται. ἄλλος γὰρ ὅστιν ὁ ἀναλαβὼν, ἔτερον δὲ ἀναληφθέν. Μετὰ τούτοις παρεστήθη τῷ θεῷ ἡλιον ἀνάγοντα διδασκάλων ἀκούσαι. τὸ γὰρ ἡμῖν μόνον ἢ οἰκουμένης ἡσυχασίας ἀπολέσθαι μῆμα. ἔτι δὲ μὲν τούτοις θεοῖς μὴ ἡσυχασίας ἀληθείας. ἔτι γὰρ μετέρον τῷ ἀποστολικῷ κηρυγμάτων. ἐπειδὴ δὲ καὶ τῷ θεοτοκῶν ἢ ὁσεβείας παίδων (αὐτῶν) ἡμετέρας ἡκνήσατε γλώσσας, τῆ τῶν ψεύδους αὐτῶν ἀποθνήσκοντες ἡσυχασίας, πῶς ἐχάτη αὐτοῖς ἀπενείμαρτον γὰρ, ἵνα τῷ ἄλλων ἐπακτύσθητες θεῶν, εἴτα τοῖς ἐκείνων ἀποθνήσκοντες πατρύτων, θαυμάσητε μὲν ἢ συμφωνίαν, παύσητε δὲ ἢ γλωσσολογίας. ἀκούσατε τῶν φρασεολογῶν, ὅς τῷ Ἀντιοχέων ἐκκλησίας ὅτι πλῆστον σοφῶς ἐκίνησε τὰ πηδαλία, καὶ τῷ Ἀρειαικοῦ κηρύττου κρείττους ἀπέφηνεν ἀξέκυβέρνησεν ἐκκλησίας, ὅς ὁ ἀναληφθὲν ἔρμηνεύοντος. ὁ λόγος φησὶ (αὐτὸς ἔγνωτο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν ὅτι εἰς (αὐτὸν μετέβληται, ὅς δὲ ἀπέστη τῷ θεῷ, ἀλλ' ἐκείνο μὲν ἡμῶν αἰδώς, τὸ δὲ γέροντες οἰκονομικῶς. αὐτὸς οἰκοδομήσας τῷ εὐαγγελίῳ, ἔτι οἰκίσας τῷ πατρὶ ἡσυχασίας. Εἰ δὲ τῷ παλαιῶν Παλαιστίνων ἀκούσαι ποιεῖς, ἡσυχασίας Γελασίου τῷ θαυμασιώτατος ἀκούσας, ὅς τῷ Καπρυέων ὅτι μὴ εἰς ἐγείρησεν. λέγει δὲ καὶ αὐτὰ εἰς πῶς τῷ διανοητικῆς ὅτι φησὶ πῶς ἡσυχασίας. μάτε πῶς ἀληθῆς παρὰ Ἰωάννου τῷ ἀλιέως λέγοντος, καὶ ὁ λόγος (αὐτὸς ἔγνωτο, ὅς αὐτὸς μετεβλήθη ἀλλ' ἐν ἡμῖν οὐκ ἔγνωσας. ἔτερον οὐκ ἔγνω, καὶ ἔτερον ὁ λόγος. ἔτερον ὁ ἀναλῶν, ἔτερον ὁ οἰκονομικῶν αὐτῶν θεός.

EPAN. Θαυμάζω λίαν πῶς συμφωνίαν.

OPH. Ἰωάννου δὲ, τῷ μέγαν τῷ οἰκουμένης λαμπρῆρα, ὅς θεῶν μὲν ἢ Ἀντιοχέων φιλοπόμου ἡσυχασίας ἐκκλησίας, εἴτα τῷ βασιλεύουσιν σοφῶς ἐγείρησεν, οὐχ ἡγῆται ἀποστολικῶν τῷ πίστεως τετηρηκέναι κηρύττου;

EPAN. Γὰρ ἡμεῖς ἀξιάζοντες τῷ ἡσυχασίας τῷ διδασκάλων.

scriptum est, Verbum caro factum est, cum caro assumpta sit à Deo Verbo, quando & de peccato, quod non habuit, scriptum est quia peccatum factus est. hoc est non peccati natura & operatio effectus est, sed ut peccatum nostrum in carne crucifigeret. Definant ergo dicere, Verbi naturam mutata esse, quod caro assumpta sit. Aliud est enim qui assumpsit, & aliud quod assumptum est. Post hos convenit doctores Orientales audire. hæc enim nobis sola pars restat ex orbe terrarum. Ecce decebat hos primos testimonium perhibere veritati, qui doctrinam Apostolicam primi sunt amplexi. Sed quoniam aduersus primogenitos pietatis filios linguas vestras acuitis mendacij cotem adhibentes, vltimum eis locum dedimus, ut cum alios prius audieritis, horum dehinc dicta cum illorum dictis comparantes, concordiam omnium admiremini, & lingue petulantiam comprimatis. Audite igitur Flavianum, qui Antiochenæ Ecclesiæ clauum longissimo tempore sapienter tenuit, Ariannæque tempestatis victrices efficit Ecclesias quas gubernabat, Evangelicum dictum explanantem. Verbum, inquit, caro factum est, & habitauit in nobis. Non in carnem mutatum est, neque Deus esse desit: sed illud quidem erat ab æternitate, hoc verò factum est ex dispensatione, ipse sibi templum ædificans, & habitans in patibili creatura. Si autem etiam veteres Palæstinos vis audire, præbe aures admirando in primis Gelasio, qui Cæsariensem Ecclesiam diligenter excoluit. Hæc autem eius sunt verba, in concione de Apparitione Dominica. Disce veritatem à Ioanne piscatore dicente, Verbum caro factum est, non in ipsum mutatum, sed in nobis tamquam in tabernaculo habitans. Aliud est tabernaculum, aliud Verbum: aliud templum, & aliud in ipso habitans Deus.

ERAN. Valdè miror consonantiam.

ORTH. Ioannem verò, magnum orbis lumen, qui primum quidem Antiochenam magna cum laude irrigauit Ecclesiam, deinde regiam urbem sapienter coluit, an non putas Apostolicam fidei regulam tenuisse?

ERAN. Admiratione dignissimum hunc doctorem existimo.

ORTH. Hic igitur longè præstantissimum Evangelicum hunc locum interpretatus est. Sic autem loquitur. „Quare quando audis *Verbum caro factum est*, non turberis, nec animum deiicias. Non enim substantia in carnem mutata est, (hoc enim extreme impietatis est) sed id quod erat manens, sic serui formam accepit. „Quemadmodum enim quando dicit, *Christus nos redemit à maledicto legis, factus pro nobis maledictum*, non hoc dicit, quod eius substantia propriam gloriam exuens in maledicti substantia conuersa sit, (hoc enim nec demones ipsi cogitarint, neque qui valde amentes, & communi sensu naturali orbatifuerint. tantam res habet cum impietate coniunctam insaniam. Non hoc ergo dicit: sed quod nostrum in se transferens maledictum, non permittit nos esse deinceps maledictos. Ita etiam hinc carnem dicit ipsum factum esse, non mutata in carnem substantia, sed hanc assumendo illa manente integra. Quod si tibi cordi est etiam Severianum Gabalorum audire pastorem, eius quoque interpretationem tibi proponam, tu aurem adhibe. Illud *Verbum caro factum est*, non ipsum à sua natura excidisse, sed nostram naturam suscepisse significat. Si enim *factum est* de mutatione intelligis, si audieris Paulum dicentem, *Christus nos redemit à maledicto legis factus pro nobis maledictum*, an de natura & in maledictum mutatione accipies? Sicut ergo *factus maledictum*, nihil aliud significat, quàm quod maledictum nostrum in se suscepit: sic etiam *Verbum caro factum est*, & *habitauit in nobis*, nihil aliud quàm carnis assumptionem significat.

ERAN. Admiror virorum istorum concordiam & consensum. Omnes enim dicta Evangelica sic interpretati sunt, ac si vnum in locum conuenientes opinionem suam simul vnà conscripissent.

ORTH. Maximo quidem illos interuallo & montes & maria distinguunt, sed eorum consensione distantia nihil obstat. omnes quippe spiritali eadem gratia afflati sunt. Proferrem etiam tibi fortissimorum veritatis propugnatorum Diodori & Theodori enarrationes, nisi vide-

Α ΟΡΘ. Οὗτος ὁ πρῶτα ἄριστος πῶδε ὁ Διαγγελικὸν ἠρμυλώθηκε χεῖρον, ὡς δὲ φησιν. ὡς ὅταν ἀκούσης ὁ λόγος Ἐφ' ἔρχετο, μὴ θορυβηθῆς, μὴ δὲ καταπέσης. οὐ γὰρ ἡ οὐσία μετέπεσεν εἰς ἄρκα, τῆτο γὰρ τ' ἐχάτης ἀσθεῖας ἔστιν, ἀλλὰ μόνουσα ὁπ' ἔστιν, οὕτω τῆ δουλοῦ πλὴ μορφῶν ἔλαβεν. ὡς περ γὰρ ὅταν λέγῃ, Χεῖρος ἡμᾶς ἔζηγῶρασεν ὅτι κατάρρα τῆ νόμου γνόμνος ἕσθ' ἡμῶν κατάρρα, οὐ τῆτο φησιν, ὅτι ἡ οὐσία αὐτῆ τ' οὐκείας ἀποσᾶσα δόξης εἰς κατάρρα οὐσιώθη τῆτο γὰρ ὁδὲ οἱ δαίμονες αὐ' ἐνόησαμεν, οὐδ' οἱ σφάδρα ἀνόητοι, καὶ τῆν χτ' φύσιν ἀπεστερημένοι φρενῶν. Ἰσαυτῶν ἐχά μτ' τ' ἀσθεῖας καὶ πλὴ τῶν ἄνοιαν. οὐ τῆτο οὖν λέγει· ἀλλ' ὅτι τ' καθ' ἡμῶν κατάρρα δεξάμνος, ὅτι ἀφίπσιν ἡμᾶς ἐπὶ ἄποις ἔτ' λοιπόν. οὕτω δὲ καὶ ἐν αὐτῶντα ἄρκα φησιν αὐτὸν γεγηῆσθαι, οὐ μεταβολόντα εἰς ἄρκα πλὴ οὐσίαν, ἀλλὰ ἀσθασόντα αὐτῶν, αἰεπάφου μόνουσης ἐκείνης. εἰ δὲ σοι φίλον καὶ Σιθηειανοῦ τῆ Γαβάλων ἐπακούσθαι ποιμῆνος, ἐγὼ καὶ τοῦτου Σιθηειοῦ πλὴ ἐρμυλείαν, αὐτὸς δὲ τῶν ἄρχες πλὴ ἀκούω. ὁ γὰρ ὁ λόγος Ἐφ' ἔρχετο, οὐ μεταπίωσιν τῆς φύσεως σημαίνῃ, ἀλλὰ τ' ἀνάληψιν τῆς ἡμετέρας φύσεως. εἰ γὰρ ὁ ἔρχετο μεταβολῶν νομίξῃς, ἐὰν ἀκούσης Παύλου λέγοντος, Χεῖρος ἡμᾶς ἔζηγῶρασεν ὅτι τῆς κατάρρα τῆ νόμου, γνόμνος ἕσθ' ἡμῶν κατάρρα, εἰς φύσιν καὶ μετασπῶν κατάρρα ἐκλαμβάνῃς πλὴ λέξιν, ὡς περ οὖν ὁ γνόμνος κατάρρα ὁδὲν ἔτερον σημαίνῃ, ἢ ὅτι κατάρρα πλὴ καθ' ἡμῶν εἰς ἑαυτὸν ἔλαβεν, οὕτω καὶ ὁ λόγος Ἐφ' ἔρχετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, ὁδὲν ἄλλο πῆρῃσιν, ἢ τῆς κατάρρα πλὴ ἀνάληψιν.

EPAN. Αγαθὴ τ' συμφωνίας τοῖς ἀνδράς. ἀπῶντες γὰρ τ' αὐτῶν ἐρμυλείαν τ' Διαγγελικὸν καὶ ῥητῶν ἐποίησθαι, ὡς περ εἰς αὐτὸν σιθηειοῦντες, καὶ ὁ κοινῆ δόξῃ συζητάμετες.

ΟΡΘ. Μέγιστα μὲν ἀδελφοὶ ἀπ' ἀλλήλων ἐὶ ὄρη καὶ πελάγη δίξσιν, ἀλλὰ πλὴ συμφωνίαν ὅτι ἐπήμμεν ἡ ἀξίματα. ἕσθ' ἡμᾶς γὰρ ἀπῶντες πνευματικῆς ἐνηχίησθαι χεῖρος. ὡς πῆρῃσιν αὐ' Σιθηειοῦν καὶ τῆν νικηφόρων τῆς βίσεβείας ἀγωνιστῶν Διοδώρου καὶ Θεοδώρου τῆς ἐρμυλείας, εἰ μὴ δυσμε-

νός υμᾶς ἐώρων πάλι τοὺς ἀνδράς δεσχευμένους, καὶ τὸ Ἀπολιναρίου πάλι αὐτοὺς ἀπειθείας κληρονομίαι γεγραμμένοις. ἔτασσ' αὖ καὶ πούτοις σιωπᾶ γεγραφοτάς, καὶ ἐκ τῆς πηγῆς ἀρυσσάμενοι τὰ νάματα, καὶ κροισοὺς καὶ αὐτοὺς γεγραμμένοις τὸ πρῶτον. ἀλλὰ πούτοις μὴ παρελείψω ἀσπινδον γὰρ κατ' αὐτῶν ἀνεδέξασθε πόλεμον· ἐπιδείξω δέ σοι τὸ πρηνένημον τὸ ἐκκλησίας διδάσκαλον, καὶ τὸ ἐκείνου πάλι τῆς ἐκείνου ἐκκλησίας φρόνημα, ἵνα γινώσκῃς ἵνα πάλι τὸ ληφθείσης ἐδέξασθε φύσεως ἀλήκειας τὸ πρῶτον Ἰγνατίου ἐκείνου, ὃς δεξὸς τῆς μεγάλου Πέτρου δεξιάς τῆς ἀρχιερωσύνης τὸ χεῖρ ἐδέξατο, καὶ τὸ ἐκκλησίαν Ἀντιοχείων ἰθύνας τῆς μάρτυρας ἐφάνον ἀνεδήσατο, καὶ Εἰρήμιον, ὃς τὸ Πολυκάρπου διδασκαλίας ἀπήλαυσεν, ἐνεργῶς τῶν φωνημάτων τῶν ἐσπερίων, καὶ Ἰππολύτου, καὶ Μεθόδιου, τοὺς ἀρχιερέας καὶ μάρτυρας, καὶ τοὺς ἄλλους, ὧν τὸ διδασκαλίας τὰς προσηρησίας αὐτῶν.

ERAN. Γοῦθ' ἴ μοι καὶ τὰς δὲ προσοίσεις τὰς μάρτυρας.

OPH. Ἀκουσὶν ἦν ἀνδρῶν πλὴν ἑπολιτικῶν προσφρονῶν διδασκαλίας.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ἑπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ μάρτυρος, ἐκ τῆς πρὸς Ρωμαίους ἑπιστολῆς.

Γεπληροφορημένοι ἀληθῶς εἰς τὸ κύνειον ἡμῶν, ὅντα ἐκ γένους Δαβὶδ καὶ Ἰσραὴλ, υἱὸν Θεοῦ καὶ θεότητα καὶ δυνάμιν, γεγραμμένον ἀληθῶς ἐκ πατρὸς, βεβαπισμένον ὑπὸ Ἰωάννου, ἵνα πληρωθῇ πᾶσα δικαιοσύνη ὑπὸ αὐτοῦ, ἀληθῶς ἐκ Ποντίου Πιλάτου καὶ Ἡρώδου τετραρχοῦ κατηλωμένον ὑπὸ ἡμῶν Ἰσραὴλ. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἑπιστολῆς. Τί γὰρ ὠφελὲς, εἴπαρ με ἐπαμνήστis, τὸν ὃ κύνειον μου βλασφημῆς, μὴ ὁμολογῶν ἀντιπρόθετον ἄρκοφρον. ὃ τὸ τῆτο μὴ λέγων, τελείως αὐτὸν ἀπῆρηται ὡς νεκροφόνον. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἑπιστολῆς. Εἰ γὰρ τὰς δόξαις αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἑπιστολῆς ὑπὸ τῆς κύνειου ἡμῶν, καὶ γὰρ τὰς δοκεῖν δεδεμα. τί δὲ καὶ ἐμμετὸν ἐκδοτὸν δέδωκα τὰς θανάτω, πρὸς πῦρ, πρὸς μάχασαν, πρὸς θηρία; ἀλλ' ὁ ἐγγὺς μαχίρας, ἐγγὺς θεῷ. μόνον ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ συμπαθεῖν αὐτῶν πρῶτον ὑπομῶν, αὐτῶν με οἰδωματοῦτος τῆς τελείου ἀνθρώπου,

A rem vos infenso in hos animo esse, Apollinarisque in eos odio & malevolentia successisse. Vidistis enim hos etiam ceteris consonantia scripsisse, & ex diuino fonte fluentia hausisse, riuosque & ipsos quoque spiritus extitisse. Sed hos quidem prætermittam, quia implacabile bellum aduersus eos suscepistis. Ostendam verò tibi celeberrimum Ecclesiæ doctorem, & illius de diuina Incarnatione sententiam, ut cognoscas de suscepta natura quid senserit. Audiuit enim prorsus Ignatium illum, qui de Petri dextera Pontificatus gratiam suscepit, & post administratam Ecclesiam Antiochenam martyrij coronam adeptus est: & Irenæum, qui Polycarpi auditor & discipulus fuit, luménque occidentalium Gallorum, & Hippolytum ac Methodium Pontifices & martyres, & alios, quorum placitis nomina quoque adiungam.

ERAN. Valdè cupienti mihi etiam hæc testimonia propones.

ORTH. Audi ergo viros Apostolicam doctrinam sonantes.

C SANCTI IGNATII EPISCOPI Antiocheni & Martyris, ex epistola ad Romanos.

Planè cumulatèque persuasos de Domino nostro, qui est ex genere Dauid secundùm carnem, & filius Dei secundùm diuinitatem & potentiam: qui verè natus est ex Virgine, ut omnis ab ipso iustitia impleretur: verè sub Pontio Pilato & Herode Tetrarcha pro nobis crucifixus. EIVSDEM IN EADEM EPISTOLA. Quid enim prodest, si quis me laudet, Dominum autèm meum blasphemet, non confitens eum carnem gestare? Quod qui non profitetur, planè ipsum negat, ut cadaver circumferentem. EIVSDEM EX EADEM EPISTOLA. Si enim opinione tantùm hæc à Domino nostro gesta sunt, ego quoque opinione vincus sum. Cur autem meipsum morti tradidi, ad ignem, ad gladium, ad bestias? Verùm qui vicinus gladio, vicinus & Deo. Solùm in nomine Iesv Christi, ut passionum eius socius fiam, omnia sustineo, ipso me corroborante, homine perfecto,

quem aliqui ignorant negant. EIVSDEM EX EPISTOLA AD EPHESIOS. Deus noster Iesus Christus in Maria vterogestatus est secundum Dei dispensationem, ex femine quidem David, sed ex Spiritu sancto: qui natus est, & baptizatus, ut mortalitas nostra purgetur. EIVSDEM EX EADEM EPISTOLA. Si quidem singuli omnes vniuersè in gratia nominatim conuenitis in vna fide, & in vno Iesu Christo, secundum carnem ex genere David, filio hominis & filio Dei. EIVSDEM EX EADEM EPISTOLA. Vnus est medicus carnalis & spiritalis, genitus ex ingenito, in homine Deus, primùm patibilis, & tunc impatibilis, Iesus Christus Dominus noster. EIVSDEM EX EPISTOLA AD TRALLIANOS. Obturate aures vestras, quando vobis loquitur quispiam sine Iesu Christo, qui est ex genere David, qui ex Maria: qui verè natus est, verè comedit & bibit, qui sub Pontio Pilato passus est, crucifixus, & mortuus, videntibus cælestibus, terrestribus, & inferis.

I R E N A E I E P I S C O P I
Lugdunensis, ex tertio libro
contra hereses.

Cap. 11. Quorsum autem hæc verba, *in ciuitate David*, nisi ut promissionem quæ Dauidi à Deo facta erat, fore ut ex ventris ipsius fructu rex sempiternus existeret, expletam annuntiarent, quam videlicet vniuersitatis huius conditor fecerat? EIVSDEM EX EODEM LIBRO. Et cum diceret, *Audite domus David*, significabat quòd sempiternus ille rex, quem Deus Dauidi de ventris ipsius fructu excitaturum se promiserat, hic ipse est, qui ex Dauidica Virgine natus est.

Cap. 31. EIVSDEM EX EODEM LIBRO. Proinde si primus Adam patrem hominem habuisset, atque ex viri femine procreatus fuisset, non abs re dicere quis posset, secundum quoque Adamum ex Ioseph ortum esse. At verò, cum ille ex terra sumptus, atque à Deo formatus sit, oportet utique eum qui hominem à Deo effictum in seipso instauraret, eandem cum illo generationis similitudinem habere. Quid igitur causæ est, quamobrem Deus limbum rursus non sumpserit,

A ὃν ἄνευ ἀγνωσιῶντες ἀρνοῦνται. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς. Ὁ γὰρ θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκυφορήθη ὑπὸ Μαρίας κατ' οἰκονομίαν θεοῦ, ἐκ σπέρματος μὲν Δαβὶδ, ἐκ πνεύματος δὲ ἁγίου, ὃς ἐγγενήθη, ἔβαπτίσθη, ἵνα ὁ θνητὸν ἡμῶν καὶ σαρκωθῆ. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς. Εἴ ποί κατ' ἀνδρα κοινῇ πῶντες ἐν τῇ καρδίᾳ ἕξ ὀνόματος σωέρχεσθε ἐν μιᾷ πίσει, καὶ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ ἄρκα ἐκ γένους Δαβὶδ, πατὴρ ἡμῶν ἀδελφοῦ, καὶ ἡμῶν θεοῦ. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς. Εἰς ἰατρὸς ἐστὶ σαρκικὸς καὶ πνευματικὸς, γεννητὸς ἕξ ἀγγελοῦ, ἐν ἀδελφῷ θεοῦ, ἐν θανάτῳ ζωῆ ἀληθινή, καὶ ἐκ Μαρίας καὶ ἐκ θεοῦ πρῶτον πατήρ, καὶ τότε ἀπαθής, Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ κύριος ἡμῶν. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Τραλλιανούς ἐπιστολῆς. Κωφώθητε ἔν, ὅταν χεῖρς Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑμῖν λαλή τις, ἢ ἐκ γένους Δαβὶδ, ἢ ἐκ Μαρίας, ὃς ἀληθῶς ἐγγενήθη, ἐφαγέ τε ἔπειν ἀληθῶς, ἐδιώρη ἕπι Ποντίῳ Πιλάτῳ, ἐσαυρώθη, καὶ ἀπέθανε, βλέπόντων τῶν ἐπιγείων καὶ ἐπερραίων καὶ κελαιρῶν.

E I P H N A I O Y E Π I Σ Κ Ο Π Ο Υ
C Λουγδύνου, ἐκ τῆς τρίτου λόγου τῆς
Εἰς τὰς ἀρέστας.

Εἰς τὴν δὲ καὶ τὸ ἐν πόλει Δαβὶδ πρῶτον ἔχον, εἰ μὴ ἵνα πλὴν ὑπὸ θεοῦ γεννηθῆναι τῶν Δαβὶδ ὑποχρῶσιν, ὅτι ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας αὐτοῦ αἰώνιος ἐστὶ βασιλεὺς, πεπληρωμένῳ διαγγελίῳ, ἡ δὲ δημιουργὸς τῶν δὲ πῶντος πεποίητο ἐπαγγελίῳ; Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς λόγου. Καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν, ἀκούσατε δὴ οἶκος Δαβὶδ, σημαίνοντος ἡμῶν, ὅτι ἐπαγγέλατο τῶν Δαβὶδ ὁ θεός, ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας αὐτοῦ αἰώνιον ἀναστήσειν βασιλέα· οὗτός ἐστιν ἐκ τῆς Δαβὶδ πρῶτον γεννητός. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς λόγου. Εἰ ποίνω ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ἔχε πατέρα ἀδελφον, καὶ ἐκ σπέρματος ἐγγενήθη, εἰκὸς ἡμῶν καὶ τὸν δεύτερον Ἀδὰμ λέγειν αὐτὸν ἕξ Ἰωσήφ γεννηθῆσαι. Εἰ δὲ ἐκεῖνος ἐκ γῆς ἐλήθη, πλάσσης δὲ αὐτοῦ ὁ θεός, ἔδωκε καὶ τὸν ἀνακεφαλαιώμενον εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῶν θεοῦ πεπλασμένον ἀδελφον, πλὴν αὐτοῦ ἐκείνου τῆς γεννήσεως ἔχον ὁμοιότητα. Εἰς τὴν οὖν πάλιν εἰς ἐλαβε χροῖ ὁ θεός,

ἀλλ' ἔκ Μαρίας ἐνήργησε πλῆσι γυνή-
 ρασι; ἵνα μὴ ἄλλη πλάσις γηῆται, μὴ δὲ ἄλ-
 λοῦ ὁ ἄλλοι, ἀλλ' αὐτὸς ἐκ γῆτος ἀνακεφα-
 λαωθῆ, τηρουμένης τ' ὁμοιότητος. ἀγαθὸν οὖν πί-
 πλοισι καὶ οἱ λέγοντες αὐτὸν μηδὲν εἰληφέναι
 ἐκ τ' ἑρῆνου, ἵν' ἐκβῆσαι πλῆσι τ' ἄλλοις
 κληρονομίαν, καὶ ἀποβῶνται πλῆσι ὁμοιότητα.
 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆ αὐτοῦ λόγου. Ἐπεὶ παλαιὴ
 καὶ ἡ εἰς τ' Μαρίας αὐτῆ καὶ ἡδοξ. τί γὰρ εἰς
 αὐτῆ καὶ τῆ, εἰ μηδὲν ἐμῆγε λήψασθαι πρὸ
 αὐτῆ; ἐπὶ τῆ εἰ μηδὲν εἰληφέναι τῆ Μαρίας,
 οὐκ αὐτῆ ἀπὸ γῆς εἰλημμένης παρὰ τὸν ἑρ-
 φῆς, δι' ἧν ὁ ἀπὸ γῆς ληφθέν τρέφεται σῶμα.
 οὐδ' αὐτῆ εἰς τεσσαράκοντα ἡμέρας ὁμοίως ὡς
 Μαυσῆς ὁ Ἡλίας νηστεύσας ἐπέμνησε, τῆ σῶ-
 ματος ἐπιζητιῶντος τ' ἰδίῳ ἑρῆνω. ἔδ' αὐτῆ Ἰω-
 ἀννης ὁ μαθητῆς αὐτῆ πρὸ αὐτῆ γραφῶν εἰ-
 ρῆκῆ, ὁ δὲ Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τ' ὁδοπορίας
 ἐκαθέζετο. ἔδ' αὐτῆ Ὁ Δαβὶδ παρὰ ἀπεφωνήκῆ
 πρὸ αὐτῆ, ὅτι ὁ δὲ ἄλλοις τῆ τραυματίων μου
 παρὰ ἑρῆνω. οὐδ' αὐτῆ ἐδάκρυον ὅτι τ' Λαζάρου,
 οὐδ' αὐτῆ ἰδρῶσε δακρυοὺς ἁμαρτίας. οὐδ' αὐτῆ
 εἰρήκῆ ὅτι πρὸ αὐτῆ ὅτι ἡ ψυχὴ μου. οὐδ' αὐτῆ
 νυκτίσας αὐτῆ τ' πλῆθους ἐξῆλθεν ἁμαρτία καὶ ὕ-
 δωρ. ταῦτα γὰρ πᾶσι σύμβολα ἄλλοις τ' ἀπὸ
 γῆς εἰλημμένης, ἵνα εἰς αὐτὸν ἀνεκεφαλαιώσα-
 το ὁ ἰδίον πλάσμα σῶζων. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆ
 αὐτοῦ λόγου. Ὡσαύτως γὰρ ἀπὸ τῆ ἄλλοις τῆ
 ἐνὸς αὐτῆ πρὸ αὐτῆ τ' ἀπὸ γῆς ἀνεργάσου
 πεπλασμένου ἀμῆρωτος κατεργασθῆσι οἱ
 πολλοὶ, καὶ ἀπέδοθον πλῆσι ζωῆ. οὕτως ἔδει ὅτι
 δι' ἑρῆκῆ ἐνὸς αὐτῆ πρὸ αὐτῆ, τῆ ἀπὸ γῆς
 ἐκ πρὸ γῆτος γεννημένης, δικαιοσύνην πολλοῖς,
 καὶ ἀποβῶνται πλῆσι ἄλλοις. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆ
 αὐτοῦ λόγου. Ἐγὼ εἶπα υἱοὶ ὑψίστου ἐστὲ
 πᾶσι καὶ θεοὶ, ὑμεῖς δὲ ὡς ἀνθρώποι ἀπο-
 θνήσκετε. ταῦτα λέγει πρὸς τοὺς μὴ δεξα-
 μένοις πλῆσι δωρεὰν τ' ὑποθεσίας, ἀλλ' ἀτιμά-
 ζοντες πλῆσι ἄλλοις τῆς καθαρῆς γυνήσεως.
 τῆ λόγου τῆ θεοῦ, καὶ ἀποστρεφῶντας τὸν αὐ-
 θροπον τῆς εἰς θεὸν ἀπόδο, καὶ ἀρχεισιτύ-
 τας πρὸ αὐτῆ ἄλλοις τῆ ἄλλοις τῆ λόγου τῆ
 θεοῦ. εἰς τῆ πρὸ ὁ λόγος ἀνθρώπος, ἵνα ὁ
 ἀνθρώπος χωρήσας τὸν λόγον, καὶ πλῆσι ὑπο-
 θεσίαν λαβῶν, υἱὸς γηῆται θεοῦ. Τοῦ αὐ-
 τοῦ ἐκ τῆ αὐτοῦ λόγου. Τοῦ πρὸ αὐτῆ οὖν
 κατεργασθῆσι τῆ ἀπὸ γῆτος ἐκκελευσμένου οἰκονομίαν,

A sed operam dederit, ut ex Maria for-
 matio fieret? Nimirum ne alia esset
 effictio, aut aliud esset quod saluaretur,
 sed ille ipsemet instauraretur,
 servata similitudine. Valdè igitur er-
 rant, qui dicunt nihil assumpsisse ex
 Virgine, ut reiiciant carnis hereditatem,
 & similitudinem repudient.
 EIVSDEM EX EODEM LIBRO. Cap. 32.
 Quod quidem ipsius quoque in Mariam
 descensus superuacaneus fuit. Ec-
 quid enim in eam descendebat, si
 nihil ab ea sumpturus erat? Ad hæc
 si nihil à Maria sumpsisset, non uti-
 que cibos eos qui è terra sumpti sunt,
 & quibus corpus è terra sumptum
 alitur, admisisset, nec cùm quadra-
 ginta dies, sicut Moses & Elias, ieiunasset,
 in famem incidisset, corpore
 videlicet alimentum suum exposcente.
 nec præterea Ioannes ipsius discipulus
 de ipso scribens dixisset, *Ie-*
sus autem fatigatus ex itinere sedebat.
 nec item David de eo prædixisset,
Et super dolorem vulnerum meorum ad-
diderunt. nec Lazari causa lacrymas
 fudisset, nec sanguinis guttas sudor-
 is instar emisisset: nec dixisset, *Tri-*
stis est anima mea: nec denique isto
 ipsius latere sanguis unà cum aqua
 exiisset. Hæc enim cuncta carnis è
 terra sumptæ argumenta sunt, quam
 in se instauravit, ut figmento suo
 salutem afferret. EIVSDEM EX Cap. 20.
 EODEM LIBRO. Quemadmodum
 enim per unius hominis ex rudi ter-
 ra ficti inobedientiam peccatores
 multi constituti sunt, vitamque amiserunt:
 ita etiam conveniebat, ut
 per unius hominis primum ex Virgine
 procreati obedientiam multi
 iustitiam consequerentur, ac salu-
 tem recuperarent. EIVSDEM EX Cap. 217.
 EODEM LIBRO. *Ego dixi filij Ab-*
rahe estis omnes, & Dixi: vos autem ut
homines morimini. Hæc illis dicit,
 qui adoptionis munus non acceperunt,
 sed puræ Verbi Dei generationis
 incarnationem aspernantur, hominique
 ascensum ad Deum eripiunt, ac Dei
 Verbo ipsorum causa incarnato ingratos
 se præbent. Propterea enim Verbum
 Dei est homo, ut homo Verbum capi-
 ens, adoptionemque consecutus, filius
 Dei efficiatur. EIVSDEM EX EODEM LI-
 BRO. Cùm itaque Spiritus præfinitæ
 dispensationis causa descenderit, Cap. 19.

Cap. 32.

Ioan. 4. 6.

Cap. 20.

Cap. 217.

Pfalm. 82.

Cap. 19.

atque vnigenitus Dei filius, qui etiam patris Verbum est, veniente temporis plenitudine hominis causa in homine incarnatus sit, & Dominus noster Iesus Christus, qui vnus & idem est, humanam omnem administrationem expleuerit, quemadmodum & ipse Dominus testatur, & Apostoli confitentur, & Prophetæ prædicant, falsas eorum doctrinas esse constat, qui ogdoades, & quaternitates, & opiniones commenti sunt.

*SANCTI HIPPOLYTI
Episcopi & Martyris, ex Oratione
quam fecit in illud Dominus
pascit me.*

Porro autem arca ex lignis quæ putrescere non poterant, erat ipse Saluator. Per hanc enim putredinis & corruptionis experseius tabernaculum significabatur, quod nullam peccati putredinem genuit. Nam qui peccauit, confitetur & dicit, *Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ.* Dominus autem à peccato alienus erat, & ex lignis putrefactioni non obnoxiiis secundum hominem, hoc est ex Virgine & Spiritu sancto, intus & foris tamquam purissimo Verbi Dei auro circumtectus. **EIVSDEM EX SERMONE IN HELCANAM ET ANNAM.** Duc mihi, ô Samuel, in Bethleem iuuentam, vt regem ex Davide natum, & hunc à patre regem & sacerdotem vinctum ostendas. **EIVSDEM EX EODEM SERMONE.** Dic mihi, ô beata Maria, quid erat à te in vtero conceptum, & quid à te in virginali matrice gestabatur? Verbum enim erat Dei primogenitum, de cælis ad te descendens, & homo primogenitus in vtero formatus, vt primogenitum Verbum Dei homini primogenito vnitum ostenderetur. **EIVSDEM EX EODEM SERMONE.** Secundam per Prophetas, vt per Samuelem, reuocans & liberans populum à seruitute alienigenarum. Tertiam, quando incarnatus aderat homine ex virgine assumpto, qui & ciuitatem conspicatus fleuit super ipsam. **EIVSDEM EX SERMONE IN PRINCIPIVM ESAIÆ.** Ægypto quidem mundum comparauit, manufactis verò idololatriam, terræ motui

Αὐτὸς ἦν ὁ ἄριστος Θεὸς μονογενεὺς, ὃς ἐκ λόγου ἐστὶ τὸ πατρὸς, ἐλθόντος τῆς πληρώματος τῆς χάριτος, Ἐκκωνθέντος ἐν ἀνθρώπων, ἐκ πᾶσιν τῶν κατ' ἀνθρώπων οἰκονομιῶν ἐκ πληρώσεως τῆς κρείσσης ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὄντος, ὡς αὐτὸς ὁ κύριος μῆτρης, καὶ οἱ ἀποστόλοι ὁμολογοῦσι, καὶ οἱ παροφῆται κηρύττεισι, Ἰουδαίους ἀπεδείχθησαν πᾶσαι αἱ διδασκαλίαι τῶν Ἰσραὴλ ὀνόματι, καὶ τετραδάδας, καὶ δοκίμους πρὸς ἐξουρηκότων.

**ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ
ἑπισκόπου & μάρτυρος, ἐκ τοῦ λόγου τῆς
εἰς τὸ κύριος ποιμήν μου.**

Καὶ κίβωτος δὲ ἐκ ξύλων ἀσπίτων αὐτὸς ὡς ὁ Θεὸς. Ὁ γὰρ ἀσπίτων αὐτοῦ καὶ ἀδελφῶν φθόρον σκῆνος ταύτη καταγένητο, ὅτι μηδεμίαν ἀμάρτηματος σπυδαῖνα φύσιν. ὁ γὰρ ἀμάρτησας, καὶ ἔξομολογούμενος φησι, παροσάξωσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μάλωπες μου ἀπὸ παροσάπου τῆς ἀφροσύνης μου. ὁ δὲ κύριος ἀγαμάρτητος ὡς, ἐκ τῶν ἀσπίτων ξύλων ὁ κατ' ἀνθρώπων, ταῦτέσιν ἐκ τῆς πρῆξεν καὶ τῆς ἀγίου πνύματος, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τῆς χάριτος τῆς Θεοῦ οἷα καθαρῶτάτω χριστῶ περιεκαλυμμένος. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς χάριτος τῆς εἰς τὴν Ἐλκμαῖν καὶ τὴν Ἀννα. Ἀγε δῆμοι, ὦ Σαμουήλ, εἰς Βηθλεέμ ἐλκομένην τὴν δάμαλιν, ἵνα ὅπως εἴδῃς τὴν ἐκ Δαβὶδ βασιλέα πικτόμηνον, καὶ τῆτον ἑσπὸς πατρὸς βασιλέα ἐκ ἱερέα χριστόμηνον. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς χάριτος. Εἰπέ μοι, ὦ μακαρία Μαρία, τί ὡς ὁ ἑσπὸς ἐν τῇ κοιλίᾳ σου φλημμένην, καὶ τί ὡς ὁ ἑσπὸς ἐν πρῆξενική μήτρα βασιλομήνου; λόγος γὰρ ὡς Θεοῦ παροστότου ἀπὸ οὐραῖαν ὅτι σὲ κατερχόμενος, καὶ ἀνθρώπος παροστότου ἐν κοιλίᾳ πλαστόμηνος, ἵν' ὁ παροστότου λόγος Θεοῦ παροστότου ἀνθρώπων σωματόμηνος δέξῃ. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς χάριτος. Τί ὡς δούτεραν, τί ὡς ἀπὸ τῆς παροσφῆς ὡς ἀπὸ τῆς Σαμουήλ ἀνακαλῶν, καὶ ὅπως ἐφῶν τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς δουλείας τῶν ἄλλοφύλων. ἢ ὅτι τῆτον, ἐν ἡ ἑσπὸς πρῆξεν τὴν ἐκ τῆς πρῆξεν ἀνθρώπων ἀνακαλῶν, ὃς ἐκ ἰδῶν τῆς πόλιν, ἐκλαυσεν ἐπὶ αὐτῇ. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς χάριτος εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἡσαίου. Αἰγύπτῳ μὲν τὸν κόσμον ἀπέκασε, χριστοποίησι δὲ τὴν εἰδωλολατρίαν, σφισμῶν

δέ πῶ μετ' ἀνάστασιν καὶ κατὰ λῶσιν αὐτῆς. κύριον δέ, τὸν λόγον νεφέλῳ δὲ κρύφῳ, ὃ καθαρώτατον σκῆνος, εἰς ὃ ἐν θρονοῖς οὐρανῶν κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, εἰσῆλθεν εἰς τὸν βίον οἰοσά πῶ πλάτῳ.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΕΘΟΔΙΟΥ

ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος, ἐκ τῆς παρὰ μάρτυρων λόγου.

Οὕτω γὰρ θαυμαστὸν καὶ περὶ ἀποδοξασθῆναι ἔστι τὸ μάρτυριον, ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἡμῶν αὐτῶ ἐμάρτυρησεν, οὐχ ἀπαγμὸν ἡμιστάμνος ὃ εἶ ἴσα θεῷ, ἵνα καὶ τούτω τὸν ἀδελφὸν τῶν χριστιανῶν, εἰς ὃν κατέβη, σέψῃ.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ

ἐπισκόπου Αντιοχείων ἑομολογητῆ, ἐκ τῆς ἐρμηνείας τῆς ἱε. ψαλμοῦ.

Ἀλλὰ μὲν ἢ τῶ Ἰησοῦ ἐκατέρων πεῖρα ἔχε. γέρονε γὰρ καὶ ἐν τῶν χροῖα τῆν ἀδελφῶν ψυχῶν, καὶ τῆς ἁγίας ἐκτὸς γεννημένη ἤν καὶ ὑφέσκη. λογικῆ ἀρεῆ, καὶ τῆς ψυχῆς τῆν ἀδελφῶν ὁμοούσιος, ὡσαυτὴ καὶ ἡ ἁγία ὁμοούσιος τῆ τῆν ἀδελφῶν ἁγίου τυχρόν, ἐκ τῆς Μαρίας παρελθοῦσα. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς παρὰ ψυχῆς λόγου. Τί δὲ αὐτοῖς εἴποιεν εἰς τῶ βρέφοις ἀναβλέψατες ἀναεσφῶν, ἢ πῶ τῆς ἡλικίας ἀνάδυσαν, ἢ πῶ ἐπίτασιν τῆν χροῖων, ἢ πῶ τῆ σῶματος αὐξίω; ἵνα δὲ πρῶτῶ λέγῃ τῶ ἐπι εἰδάφοις ἐκπληρωθείσας θαυματουργίας, ὁράτωσαν τῶ τῆν νεκρῶν ἀναβιώσεως, τὰ τῶ πάθος σύμβολα, τὰ τῆν μαστῆραν ἴχνη, τοῖς τῶ πληγῶν μῶλωπας, τῶ τετραμῶνας πλαγῶν, τοῖς τῶ ἡλων τύποις, τῶ τῶ αἵματος ἐκχέσειν, τὰ τῶ θανάτου σημειῖα, καὶ ὃ σύμπαν εἰπεῖν, αὐτῶ τῶ ἰδίου σῶματος ἀνάστασιν. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῶ λόγου. Καὶ μὲν εἴ τις εἰς τῶ σῶματος γέννησιν ἀφορεῖ, προδήλως δὲρήσθην αὐτῶ ὡς ἐν τῆ Βηθλεὲμ τεχθεῖς ἐσπαργανώθη, καὶ τῆ Αἰγύπτῳ χροῖοις ἐπεσφῆ ἔσιν ἐνεκεν τῶ ἀλάστορος ἐπιβελῆς Ἡρώδου, καὶ τῆ Ναζαρέτ ἀδελφῶν νύξῆθη. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶ αὐτοῦ λόγου. Οὐ γὰρ τῶ τῶ ἔστιν ἢ σκηνῆ τῶ λόγου, καὶ θεοῦ, δι' ἧς τῶ θείαν ἐθεωρεῖ δόξῃ

Adenique interitum & euerfionem ipsius. Dominum porro, Verbum: nubem leuem, purissimum eius tabernaculum, in quo confidens Dominus noster Iesus Christus in vitam ingressus est ad conuellendum errorem.

SANCTI METHODII EPISCOPI & Martyris, ex Sermone de Martyribus.

Adeo enim admirandum, & magnopere expetendum est martyrium; ut dominus ipse Iesus Christus, filius Dei, ipsum honorans passus sit, non rapinam arbitratus se esse æqualem Deo, ut hoc dono etiam hominem ad quem descendat coronaret.

SANCTI EUSTATHII Episcopi Antiocheni & Confessoris, ex Interpretatione Psalmi XV.

Atqui anima Iesu utrumque expetita est. Fuit enim & in loco humanarum animarum, & extra carnem constituta viuit & superstes est. Ratione igitur est prædita, & eiusdem cum animabus hominum substantiæ, sicut & caro consubstantialis carni hominum, quæ ex Maria prodiit. EIVSDEM EX LIBRO DE ANIMA. Quid autem dicent qui ad infantis educationē respexerint, vel ad ætatis accessionem, vel ad productionē temporum, vel ad corporis incrementum? Ut autem prætermittam miracula in terra edita, videant mortuorum resurrectiones, passionis symbola, flagellorum vestigia, plagarum cicatrices, latus perfossum, clauorum notas, sanguinis effusionem, mortis signa, & ut omnia complectar, ipsam proprii corporis resurrectionem. EIVSDEM EX EODEM LIBRO. Si quis verò ad corporis generationem respicit, palam deprehendet, quòd in Bethleem natus fasciis inuolutus est, & in Ægypto, propter immanissimi Herodis insidias, per aliquot annos educatus, & in Nazareth ad virilem ætatem prouectus. EIVSDEM EX EODEM LIBRO. Non enim est idem tabernaculum Verbi & Dei, per quod diuinam gloriam contempla-

batur beatus Stephanus. EIVSDEM
 EX SERMONE IN ILLVD, *Dominus
 creavit me initium viarum suarum.* Si
 ergo generationis principium acce-
 pit Verbum, ex quo per maternum
 transiens vterum corporalia membra
 gestavit, constat quod factus est ex
 muliere. At si Verbum & Deus an-
 teà erat apud patrem, & vniuersa
 per ipsum facta esse dicimus, non
 est vtiq; factus ex muliere, qui est,
 & creaturis omnibus vt sint causam
 præbet: sed Deus natura est omnibus
 bonis abundans, infinitus, & qui
 mente comprehendi nequit: ex mu-
 liere autem factus est homo, qui in
 virginali vtero Spiritu sancto forma-
 tus est. EIVSDEM EX EODEM SER-
 MONE. Templum enim propriè
 mundum & immaculatum est huma-
 num Verbi tabernaculum, in quo
 se conspiciendum præbens habita-
 uit. Neque verò hæc probabilibus
 ducti coniecturis dicimus. Nam is
 qui natura filius Dei est, huius tem-
 pli destructionem & instaurationem
 prædicens, sine vlla ambiguitate nos
 hac de re docuit, cruentis Iudæis
 dicens, *Soluite templum hoc, & in tri-
 bus diebus excitabo ipsum.* EIVS-
 DEM EX EODEM LIBRO. Quando
 igitur hominem tanquam templum
 fabricatus Verbum gestavit, cor-
 pore quidem inter homines versatus
 est, varia autem miracula inuisibili-
 ter edidit, & Apostolos æterni re-
 gni præcones misit. EIVSDEM EX
 INTERPRETATIONE PSALMI XCII.
 Palàm est ergo, si vngens Deum de-
 signat, cuius sedem æternam dixit,
 quod natura Deus sit, atque ex Deo
 genitus qui vnxit. Qui verò vnctus
 est, acquisitam accepit virtutem,
 egregio templo ornatus ex habitan-
 tis in ipso diuinitate.

SANCTI ATHANASII
 Episcopi Alexandrini & Confessoris,
 ex defensione facta pro Dionysio
 Episcopo Alexandrie.

*Ego sum vitis, & vos palmites. Pa-
 ter meus agricola est.* Nos enim Do-
 mini secundum corpus cognati su-
 mus. eamque ob causam ipse dixit,
Narrabo nomen tuum fratribus meis.
 Et sicut palmites eiusdem sunt cum
 vite substantiæ, & ex ea propagati:

A ὁ μακάριος Στέφανος. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ
 τῆς λέγου τῆς εἰς τὸ, κύριος ἐκτίσέ με ἄρ-
 χῶ ὁδῶν αὐτῆ. Εἰ μὲν οὖν ἀρχῶ τῆς
 γνησιώσως εἴληφεν ὁ λόγος, ἀφ' οὗ ἀφ' τῆς
 μητέρας δευδύσας γαστρός τῆς θεμαλικῆς
 ἐφόρεσεν ἁρμονίας, σωζήσκειν ὅτι γέγενεν ἐκ
 γυναικός. Εἰ δὲ λόγος καὶ θεὸς ἡ ἀνεκτεν
 πατέρα τὰ πατερί, καὶ τὰ συμπύματα δι' αὐ-
 τοῦ γενησάτω φαιλῶ, ὅτι ἀρεῖ γέγενεν
 ἐκ γυναικός ὁ ὢν, καὶ τοῖς γνησιώσως ἀπασι
 ἀπίος ὢν. ἀλλ' ἐστὶ πῶ φύσιν θεὸς ἀπάρκης,
 ἀπειρος, ἀπειρότης ἐκ γυναικός ὅ γέ-
 γενεν ἀνδρῶτος, ὁ ἐκ τῆς πῶ γνησιώσως
 πύματα παγίς ἀγία. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐ-
 τῆς λέγου. Ναός γὰρ κυρίως ὁ καθαρός
 καὶ ἀκατακτάτος, ἢ καὶ τὸν ἀνδρῶτον ὅτι πα-
 τὸν λόγον σκίω, εἶτα παρὰ τῆς σκίωσας
 ἀκήσεν ὁ θεός. καὶ ταῦτα, ὅτι ἐκ τῆς εἰ-
 κότων φαιλῶ. τούτου γὰρ ὁ φύσιν τῆς θεοῦ
 ὅς, πῶ λύσιν καὶ ἀνάστασιν παρὰ τῶν
 τῆς νεῶ, ἀκατακτάτως ἡμᾶς διδάσκων ἐ-
 φοδῶσας, τοῖς μακρότοις φάσκων Ιουδαίους,
 λύσατε τὸν ναὸν τῆτον, καὶ ἐν τριῶν ἡμέ-
 ρασι ἐγείρω αὐτόν. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐ-
 τῆς λέγου. Οπιώικα οὖν τὸν ἀνδρῶ-
 τον ναουρησας ἐφόρεσεν ὁ λόγος, σῶματι
 μὲν τοῖς ἀνδρῶτοις ὅτι φοιτῶ, πύματα
 παρὰ ἀκατακτάτως θαυματουργίας ἐπεδείκνυτο,
 τοῖς δὲ ἀποστόλοις κήρυκας τῆς αἰδίου βα-
 σιλείας ἐξέπεμπε. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς ἐρ-
 μιλώσας τῆς ἄβ' ψαλμοῦ. Περὶ δὲ οὖν,
 εἰς τὸν ὅτι ὁ γέγον ἀποδείκνυται θεόν, οὗ τὸν θε-
 ῶν εἶπεν ἀγῶνιον, δῆλος μὲν ὅτι φύσιν
 θεός ἐκ θεοῦ γνησιώσως ὁ γέγονας ὁ δὲ γει-
 σῶσις ὅτι κτήτων εἴληφεν ἀρετῶ, ἐκ-
 χρίτω ναουρησας κρησιώσως, ἐκ τῆς τῆς κα-
 τοικουῶτος ἐκ αὐτῆς θεότητος.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
 ὁπισκόπου Αλεξανδρείας ὁμολογητῆ, ἀπὸ
 τῆς ἀπολογίας τῆς γενησιώσως ἀφ' Διο-
 νυσίου τῆς ὁπισκόπου Αλεξανδρείας.

Εγὼ ἢ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα.
 ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν. ἡμεῖς γὰρ τῆς κυ-
 εῖου καὶ τῆς σῶμα συγγενεῖς ἐσμέν. καὶ αὐτός
 ἀφ' οὗ εἶπεν, ἀπαρὰ τῶν ὀνομά σου τοῖς
 ἀδελφοῖς μου. καὶ ὡσπερ εἰσὶ τὰ κλήμα-
 τα ὁμοῦσας τῆς ἀμπελλοῦ, καὶ ἐξ αὐτῆς

οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὁμογενῆ σώματα ἔχοντες τῷ
 σώματι τῆς κυρίου, ὡς τῆς πληρώματος αὐτοῦ
 λαμβάνοντες, καὶ κεῖνο ρίζαν ἔχοντες εἰς τὴν
 ἀγάπην, καὶ εἰς τὴν θεότητα. ὁ δὲ πατήρ
 εἶρηται ὁ γεωργός. αὐτὸς γὰρ εἰργάσατο διὰ
 τῆς λόγου τὴν ἀμπέλον, ἥτις ἐστὶ τὸ κυριακὸν
 σῶμα. Τοῦ αὐτοῦ, ὡς τῆς αὐτῆς παραγωγῆς.
 Ἀμπέλος δὲ ἐκλήθη ὁ κύριος, διὰ τὴν
 αἰετὴν τῶν κλήματων, ἀπὸ ἐσμέν ἡμεῖς, συ-
 γνήσιον σαματικῶν. Τοῦ αὐτοῦ, ὡς τῆς αἰε-
 τῆς λόγου τῆς μεζῆτος. Τὸ γεγραπτόν ἐν ἄρ-
 χῆν ὁ λόγος, φανερῶς τὴν θεότητα δηλοῖ. ὁ
 δὲ ὁ λόγος (ἀρξὲς ἐγένετο, τὸ ἀνθρώπον τῆς κυ-
 ρίου δείκνυσιν. Τοῦ αὐτοῦ, ὡς τῆς αὐτοῦ λόγου.
 Καὶ ὁ, πλωτὴς ἐν οἴνῳ τὴν σολῶν αὐτοῦ, τυτέ-
 σιν ἐν τῷ ἰδίῳ αἵματι τὸ σῶμα, τὴν αἰετο-
 λῶν τῆς θεότητος. Τοῦ αὐτοῦ, ὡς τῆς αὐτοῦ λό-
 γου. Τὸ γὰρ ἰὸν ἐπὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ ἀνα-
 φέρεται. ὁ δὲ (ἀρξὲς ἐγένετο, ἐπὶ τῆς σώμα-
 τος. ὁ λόγος (ἀρξὲς ἐγένετο, ὡς εἰς (ἀρ-
 κα ἀναλυθεῖς, ἀλλὰ (ἀρξὲς φορέσας. ὡς δι-
 ἀίπειται, ὁ δὲ γὰρ γένετο γέροντος ἐκ τῆς ἄρ-
 χῆς γυνηθεῖς, ἢ ὁ γραπτότης βέβαιος ἐγένετο,
 οὐ παρῆτερον τοιοῦτος ὢν οἷος γέροντος. Ἰω-
 αὐτοῦ ἐγένετο φησὶν ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ
 ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κυριακῆς. ἔχῃ ὅτι ἐκ τῆς γέ-
 ροντος, ἢ γεγήνηται, ἀλλ' εἶπεν ἐγένετο
 ἐν Πάτμῳ, αὐτὴ τῆς παρῆτερον. οὕτως
 ὁ λόγος εἰς ἄρξαν παρῆτερον, ὡς λέλεκα-
 ται, ὁ λόγος (ἀρξὲς ἐγένετο. ἀκουσὸν λέγοντος,
 ἐγένετο ὡς οὐκ οὐκ ἀπολωλὸς, καὶ ἐγε-
 νόμην ὡς οὐκ ἀνθρώπος ἀβουλήτος, ἐν νε-
 κροῖς ἐλθῆτος. Τοῦ αὐτοῦ, ὡς τῆς αἰε-
 τῆς ἐπιτετητον ἐπιτεληῖς. Τίς γὰρ ἠκούσε ρι-
 αῦτα πώποτε; τίς ὁ διδάξας; τίς ὁ μαθὼν;
 ὡς μὴ γὰρ Σιών ἐξελεύσεται νόμος, καὶ
 λόγος κυρίου ἐκ Ἱερουσαλήμ. Ταῦτα δὲ πό-
 θεν ἐξήλθε; ποῖος ἀδελφὸς ἐξηρῶξασθαι, ὁ-
 μοῦσιον εἶπειν ὅτι ἐκ Μαρίας σῶμα τῆ
 τῆς λόγου θεότητι; ἢ ὅτι ὁ λόγος εἰς (ἀρ-
 κα, καὶ ὅσα, καὶ πείρας, καὶ ὅλον σῶμα
 μετέβλεπται; τίς δὲ ἠκούσεν ἐν ἐκκλη-
 σία, ἢ ὅπως παρῆτερον χριστιανοῖς, ὅτι ἡσθ' ἐξ ἐφύσθ
 σῶμα παρῆτερον ὁ θεός; Τοῦ αὐτοῦ, ὡς τῆς αὐτῆς
 ἐπιτεληῖς. Τίς δὲ ἀκούων ὅτι ἐκ ἐκ Μαρίας,
 ἀλλ' ἐκ τῆς ἐαυτοῦ οὐσίας μετεποίησεν ἐαυ-
 τῷ σῶμα παρῆτερον ὁ λόγος, εἶποι ἀνθρώπων

B. Theod. Tom. IV.

ita & nos, cognata corpora habentes corpori Domini, ex eius plenitudine accipimus, & illud tanquam radicem habemus ad resurrectionem, & ad salutem. Pater autem appellatus est agricola, quippe qui per Verbum vitem coluit, quæ est corpus dominicum. EIVSDEM, EX EODEM OPERE. Vitis appellatus est Dominus, propter corporalem cognationem, quam habet nobiscum, qui fumus palmites. EIVSDEM ex maiore de fide Oratione. Quod scriptum est, *In principio erat Verbum*, diuinitatem aperte significat: illud autem, *Verbum caro factum est*, Domini humanitatem ostendit. EIVSDEM ex eadem Oratione. Et illud: *La-* Gen. 49.
uabit in vino stolam suam, hoc est in proprio sanguine corpus, quod est indumentum diuinitatis. EIVSDEM ex eadem Oratione. Hoc enim erat refertur ad eius diuinitatem: illud verò, *caro factum est*, ad corpus. Verbum caro factum est, non in carnem resolutum, sed carnem gestans. quemadmodum si dixerit quispiam, Hic factus est senex, non quòd talis à principio natus sit: aut, factus est miles veteranus, cum prius talis non esset, qualis factus est. Et Ioannes, *Factus sum*, inquit, *in insula Patmo*, in Apoc. 1.
die Dominico. non quòd ibi factus aut natus sit: sed dixit, *Factus sum in Patmo*, pro eo quod est accessi. Ita etiam Verbum ad carnem accessit, ut dictum est, *Verbum caro factum est*. Audi dicentem, *Factus sum tamquam* Psalm. 31.
vas perditum. &, *factus sum sicut homo* Psal. 87.
sine adiutorio, inter mortuos liber. EIVSDEM EX EPISTOLA AD EPICETIVM. Quis vnquam talia audiuit? quis docuit? quis didicit? *Ex Sion enim egreditur lex, & verbum Domini ex Hierusalem*. Hæc verò vnde exierunt? qualis infernus hæc euomuit? ut dicatur corpus ex Maria sumptum consubstantiale esse diuinitati Verbi, aut Verbum in carnem, & ossa, & pilos, & totum corpus mutatum esse? Quis audiuit in Ecclesia, aut omnino apud Christianos, quòd adscitum Deus & non naturale corpus gestauerit? EIVSDEM EX EADEM EPISTOLA. Quis autem audiens, quòd non ex Maria, sed ex propria substantia Verbum patibile sibi corpus efformarit, Christianum esse dixerit

D ij

qui hoc affirmet? Quis verò hanc nefariam impietatem excogitavit, ut existimet, aut dicat, eum qui ex Maria esse affirmet corpus dominicum, non iam trinitatem, sed quaternitatem in diuinitate ponere? quasi propterea dicant qui sic affecti sunt, substantiæ Trinitatis esse carnem, quam induit ex Maria Saluator. Vndenam rursus parem his impietatem eructarunt nonnulli, ut dicerent corpus non esse recentius Verbi diuinitate, sed coæternum illi semper fuisse, quandoquidem ex substantia sapientiæ conditum est? **EIVSDEM**

EX EADEM EPISTOLA. Et humanum igitur natura corpus erat, quod ex Maria prodiit secundum scripturas, & verum erat, quia eiusdem naturæ cum nostro. Soror enim nostra Maria, quia omnes ex Adam sumus, & hac de re nemo dubitabit, qui Lucæ verborum meminerit.

SANCTI BASILII EPISCOPI
Casariensis; ex interpretatione
Psalmi LIX.

Omnes alienigenæ sub Christi iugum flexo capite missi sunt: & ideò vsque ad Idumæam extendit calceamentum suum. Diuinitatis autem calceamentum est caro deifera, per quam inter homines versatus est. **EIVSDEM, EX IIS QUÆ SCRIPSIT AD AMPHILOCHIVM DE SPIRITV SANCTO.** Et vicissim particula *ex quo pro per quem* vsus est, ut quando dicit Paulus, *Factus ex muliere.* Hoc enim alibi nobis aperè distinxit, mulieri quidem conuenire dicens, ex viro factam esse, viro autem per mulierem, cum dicit, *Sicut mulier ex viro, ita vir per mulierem.* Sed partim ut indifferentem vsum ostenderet, partim ut quorundam errorem obiter corrigeret, qui putant spirituale esse corpus Domini, ut ostendat carnem deiferam ex humana massa compactam esse, significantiorem vocem prætulit. *Per mulierem* enim traiecit tantum generationem videretur innuere: *ex muliere* autem euidenter declarat communionem naturæ inter natum & genitricem.

SANCTI GREGORII EPISCOPI
Nazianzi, ex priore expositione
ad Cledonium.

Si quis dicat carnem de celo de-

Α τὸν λέγοντα ταῦτα. τίς δὲ τὸ ἀθέμιτον ταῦτις ἐπεινόησεν ἀσέβειαν, ὡς τε καὶ εἰς ἐπιθυμῶσιν ἐλθεῖν καὶ εἰπεῖν, ὅτι ὁ λέγων ἐκ Μαρίας ἐστὶ) Ὁ κλειστόν σῶμα, ἐκ ἐπιτεριάδα, ἀλλὰ τετεριάδα ἐν τῇ θεότητι Φρονί; ὡς ἀγ' τὸ τοιοῦτο οὕτω ἀφαιρέσεις τῆς οὐσίας τῆς τεριάδος λέγειν πλὴν (σάρκα, ἣν ἐκεδύσατο ἐκ Μαρίας ὁ θεὸς. ποθεν ὃ πάλιν ἠρῶ ξαντὸ ἕνας ἴσθη ἀσέβειαν τοῖς παρερημένοις, ὡς εἰπεῖν μὴ νεώτερον ἐστὶ) τὸ σῶμα τῆς τῆ λόγου θεότητος, ἀλλὰ σωμαίδιον αὐτῶ ἀφαιρέτως γεγενησθαι, ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς οὐσίας τῆς σοφίας στωέση; Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆ αὐτῆς ἐπιστολῆς. Ἀνθρώπων ἄρα φύσιν ὁ ἐκ Μαρίας σῶμα καὶ τῆς θείας γραφῆς, καὶ ἀληθινὸν δὲ ἰδὲ, ἐπεὶ δὲ ταῦτον ἰδὲ τῶ ἡμετέρῳ ἀδελφῆ γδ ἡμεῖς ἡ Μαρία, ἐπεὶ καὶ οἱ πόρτες ἐκ τῆ Ἀδάμ ἐσμέν, καὶ τὸ τοιοῦτον ἂν τίς ἀμφιβολοῖ, μηθεὺς ὦν ἔγραψε Λουκῆς.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ἐπισκόπου Καισάρειας, ἐκ τῆ ἐρμηνείας
τῆ 101. ψαλμοῦ.

Πάντες ἀλλόφυλοι ὑπέταχθησαν ζυγῶ τῆ Χριστοῦ ὑποκύψαυτες. ἀγ' τὸ καὶ πλὴν Ἰδουμαίαν ἐπιβλήσῃ ὁ ὑπόδημα αὐτῶ. ὑπόδημα ὃ τῆς θεότητος ἡ σαρξ ἡ θεοφύρος, δι' ἧς ἐπέβη τοῖς ἀνθρώποις. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς Ἀμφιλόχον ἐπιστολῆς, περὶ τῆ ἀγίου πνεύματος. Καὶ ἀνάπαυσιν τῆ εἰς ἐλέξῃ, ἀντὶ τῆ εἰς κέρηται, ὡς ὅπου λέγει Παῦλος, γυνὴ ἐκ γυναικός. τὸ γδ ἡμῖν σαφῶς ἐτέρωθεν διετείχαστο, γυναικὶ μὲν προσήκειν λέγειν ὅτι ἐκ ἀνδρός γεγενησθαι, ἀνδρὶ ὃ, ὁ δὲ τῆ γυναικός. ἀλλὰ ὁμοῦ μὲ ὁ ἀσέβειαν τῆ κέρησεως ἐνδὲν γυναικός, ὁμοῦ ὃ καὶ σφάλμα τινῶν ἐν τῶ ὑποδομῆ ἁρθουμένης, τῆ οἰομένην πνευματικὴν ἐστὶ) τῆ κλειστοῦ ὁ σῶμα, ἵνα δείξῃ ὅτι ἐκ τῆ ἀνθρώπου φύσεως ἡ θεοφύρος (σὰρξ στωεπάγη, πλὴν ἐμφρατικωτέρων φωνῶν παρετήρησε. ὁ μὲ γδ ἀγ' γυναικός, πρὸ δικῆν ἐμῆς τῆ ἐννοίᾳ τῆ γυνήσεως ὑποφαινήν. ὁ δὲ ἐκ τῆ γυναικός, ἰσχυρῶς τῶ ἀδελφῶν πλὴν κοινῶν τῆ φύσεως τῆ πικτομένης πρὸς πλὴν γυνήσεσθαι.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ, ἐκ τῆ πρὸς Κλε-
δόνιον πρὸς τῆς ἐκ θεσεως.

Εἰ τίς λέγῃ πλὴν (σάρκα) δὲ οὐρανὸν κα-

τεληλυθεναι, ἀλλὰ μὴ ἐντεῦθεν εἶη καὶ πρὸς ἡμῶν, ἀνάθεμα ἔστω. Ὁ γὰρ, ὁ δούτερος ἀν-
 θεσπος εἶξ οὐρανοῦ, ὃ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦ-
 τοι ἔοι ἐπουράνιοι, καὶ, ὁδοῦς ἀναβέβηκεν εἰς
 τὸ οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τῆς οὐρανοῦ κατὰ βίας ὁ
 υἱὸς τῆς ἀνθρώπου, καὶ εἴπῃ ἄλλο τοιοῦτον, νομι-
 στέον λέγεσθαι ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν ἀνθρώπου ἐνω-
 σιν, ὡσπερ ἔστι ἀλλὰ τὸ Χειρὸν γερνέειν τὰ πόρ-
 τα, ἔστι κατοικεῖν Χειρὸν ἐν τῇ καρδίᾳς ἡμῶν, οὐ
 καὶ τὸ Φαινόμενον τῷ θεῷ, ἀλλὰ καὶ τὸ νοούμενον,
 κίρνα μύρων ὡσπερ τὸ κλήσειν, ἔγω δὴ καὶ τὸ φύ-
 σεων. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς λόγου αὐτοῦ. Τίς δὲ ὁ λό-
 γος αὐτοῦ τὸ ἐνανθρωπήσεως, ἡ γυναικώ-
 σεως, ἰδωμένη ὡς αὐτὴ λέγεισιν. εἰ μὴ ἵνα χω-
 ρηθῇ ὁ θεὸς ἄλλως ἀχώρητος ὢν, καὶ ὡς ὑποπα-
 ραπέτασμα τῆς ἄρκι τοῖς ἀνθρώποις παροσο-
 μιλήσῃ, κομῶν τὸ παροσώπιον αὐτοῦ, καὶ τὸ δρᾶ-
 μα τὸ ὑποκρίσεως ἵνα μὴ λέγῃ ὅτι καὶ ἄλλως
 ὁμιλήσῃ ἡμῖν οἷον τε ἴω, ὡσπερ ἐν βάτω πυ-
 ρὸς, καὶ ἀνθρώπων εἶδὲ τὸ πρῶτον. εἰ ἵ-
 ἵνα λύσῃ τὸ κατὰ κίρμα τῆς ἀμύνης, τὰ ὁ-
 μοίᾳ τὸ ὁμοίον ἀρπάσας, ὡσπερ ἄρκος ἐδέησε
 ἀλλὰ πῶς ἄρκος κατὰ κίρμα, καὶ ψυχῆς ἀλλὰ
 πῶς ψυχῆς, οὐτῶς ἔνοσ ἀλλὰ τὸ νοῦν, οὐ πᾶσι
 σφύρα μόνον ἐν τῷ Ἀδάμ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν
 ἰστορίαν, ὡσπερ ἔοι ἰατρὸς λέγεισιν ἐπὶ τῷ ἄρ-
 ρωσμημάτων. ὁ γὰρ πῶς ἐντολίω ἐδέξατο,
 τῆτο καὶ πῶς ἐντολίω οὐκ ἐφύλαξε. ὁ δὲ πῶς
 ἐντολίω οὐκ ἐφύλαξε, τῆτο καὶ πῶς ὡρῶσιν
 ἐτόλμησεν. ὁ δὲ πρῶτον, τῆτο καὶ ὁφθαλμοῦ
 ἐδέητο, τῆτο καὶ παρὰ τὴν ἰστορίαν. ὁ νοῦς ἄρα παρ-
 ούλησθαι νῦν ἀποδέδεικται, καὶ μὴ βούλων-
 ται, γὰρ μετεκίρμα ὡς φασι ἀνάγκης καὶ ἀπο-
 δείξεσι. σὺ δὲ ποιεῖς ὡρῶσιν ἀπλήσιον, ὡσπερ ἀν-
 εἰ ὁφθαλμοῦ ἀνθρώπου νοσήσματος, καὶ πο-
 δὸς παρὰ τὴν ἰστορίαν, τὸν πόδα μὴ ἐτερεῶ-
 πνευες, τὸ ὁφθαλμὸν ἀτερεῶσιν τοῦ εἴας ἢ ζω-
 γραφῆς τὴν μὴ καλῶς γραφῆσιν, ὁ μὴ γρα-
 φῆν μετεκίρμα, τὸ δὲ ζωγραφῆς ὡς καπορῶσιν
 τὰ πρῶτον περὶ. εἰ ἵνα ὑπο τούτων ἐξήρησιν
 τὸ λογισμῶν, κατὰ φερούσιν ἐπὶ τὸ διωκτὸν εἶ-
 θεῷ, καὶ χεῖρας τοῦ σώσῃ τὸν ἀνθρώπον, διωκ-
 τὸν δὴ τοῦ καὶ χεῖρας ἄρκος μόνᾳ τῷ βούλεσθαι,
 ὡσπερ καὶ τὰ ἄλλα πόρτα ἐνεργεῖ καὶ ἐνήρησε
 ἁμαρτωλῶς. ἀνελε οὖν μὴ τὸ νοῦν, ἔστι πῶς ἄρκος,
 ἵνα ἡ σοὶ τέλῃ τὸ τὸ ἀπονοίας.

A scendisse, & non hinc & ex nobis esse,
 anathema sit. Illud enim *Secundus ho-* I. Cor. 13.
mo de celo, & Qualis celestis, tales &
celestes. & Nemo ascendit in calum, nisi Ioan. 3.
qui de celo descendit filius hominis, &
 quæ sunt alia eiusmodi, propter unio-
 nem cum homine dici existiman-
 dum est, sicut & per Christum fa-
 cta esse omnia, &, habitare Chri-
 stum in cordibus nostris, non quia
 Deus apparet, sed quia intelligitur,
 commixtis ut vocabulis sic etiam
 naturis. EIVSDEM EX EODEM LI-
 BRO. Qua verò de causa Verbum
 hominem factum seu incarnatum esse
 ipsi dicant videamus. Si enim, ut
 comprehenderetur Deus, qui alio-
 qui comprehendi nequit, & sub ve-
 lamine carnis cum hominibus ver-
 faretur, elegans ab eis suscepta est
 persona, & fabulæ actus: ut non di-
 cam, quòd aliter nobiscum colloqui
 poterat, sicut in rubo ignis, & hu-
 mana specie prius. Sin autem, ut
 peccati damnationem tollat, simile
 simili rapiens: sicut carne opus ha-
 bebat propter carnem condemna-
 tam, & anima propter animam, sic
 & mente propter mentem, quæ non
 solum lapsa est in Adam, sed & prior
 malè affecta est, ut medici de morbis
 dicere solent. Quod enim manda-
 tum accepit, idem mandatum non
 servavit: quod verò mandatum non
 servavit, id etiam transgressionem
 admisit: quod autem transgressum
 est, id salute indigebat, idque assump-
 tum est. Quod igitur mens assump-
 ta sit, demonstratum est velint no-
 lint, Geometricis, ut aiunt, necessi-
 tatibus & demonstrationibus. Tu
 verò perinde facis, ac si hominis o-
 culo laborante, ac pede læso, pedem
 quidem curares, oculum autem im-
 medicatum relinqueres: aut cum pi-
 ctor non benè pinxisset, picturam
 quidem emendares, pictorem verò
 tanquam re benè gesta præterires.
 Quòd si his rationibus deturbati, eò
 confugiunt, ut dicant Deum potuiss-
 se sine mente hominem servare, po-
 tuit utique etiam sine carne, sola
 voluntate, sicut & alia omnia fa-
 cit & fecit corporaliter. Tolle igitur
 vià cum mente carnem quo-
 que, ut omni ex parte perfecta sit tua
 amentia.

Descendit ergo non nudum Verbum, sed caro factum: non Dei forma, sed forma serui. Hic igitur est, qui dixit se non posse à seipso facere quicquam. Nam imbecillitatis est non posse. Sicut enim luci tenebræ, & mors vitæ, sic potentia opponitur imbecillitas. At Christus est potentia Dei. Non est igitur potentia quicquam impossibile. Si enim imbecilla est potentia, quid potens est? Quando igitur Verbum se non posse facere dicit, perspicuum est quod non diuinitati Vnigeniti impotentiam tribuat, sed imbecillitati naturæ nostræ impossibilitatem adscribat. Est enim caro infirma, sicut scriptum est, *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.* EIVSDEM EX LIBRO DE PERFECTIONE VITÆ. Sed rursus verus legislator, cuius figura erat Moyses, ex terra nostra sibi ipsi naturæ tabulas excidit. Non enim nuptiæ carnem Dei capacem fabricarunt: sed ipse propriæ carnis fit lapidicida diuino digito inscriptæ. Nam Spiritus sanctus venit ad Virginem, & virtus Altissimi obumbravit ipsi. Postquã autem hoc factum est, inuiolabilis rursus euasit natura, immortalis diuini digiti impressionibus effecta. EIVSDEM EX LIBRO ADVERSUS EUNOMIVM. Dicimus ergo, quod suprã, cum sapientiam sibi domum ædificasse dixit, carnis Domini constructionem verbis illis obscure significat. Non enim aliena in domo vera sapientia habitauit, sed domicilium sibi ex Virginali corpore extruxit. EIVSDEM EX EODEM OPERE. Verbum ante sæcula erat, caro autem in nouissimis temporibus facta est: nec contrã quisquam dixerit, vel hanc ante sæcula fuisse, vel in nouissimis temporibus factum esse Verbum. EIVSDEM EX EODEM OPERE. Non de diuino & ab interitu alieno hæc vox *Creauit me* intelligenda est, sed de eo, vt dictum est, quod secundum dispensationem assumptum est ex creata nostra natura. EIVSDEM EX PRIMA ORATIONE DE BEATITVDINIBVS. *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est se esse equalem Deo, sed seipsum exinaniuit serui formam*

Matth. 26.

Κατέβη ποῖνω ἔγυμνός λόγος, ἀλλὰ Ἐφῆ
ἡρόμνος οὐχ ἢ τῆ θεοῦ μορφῆ, ἀλλ' ἢ τῆ δούλου
μορφῆ. οὗτος οὖν ἔστιν ὁ εἰπὼν μὴ δυνάσθαι ἑαυτὸν
ποιεῖν. ὁ γὰρ μὴ δυνάσθαι ἀδενείας ἔστιν.
ὡς γὰρ τῷ φωτὶ τὸ σκότος, καὶ ὁ θάνατος τῇ ζωῇ,
οὕτω τῇ δυνάμει ἀπιδραγέλλεται ἡ ἀδένεια.
ἀλλὰ μὴν Χεῖρὸς δυνάμεις θεῶ. ἕκ ἀδυνάτως
πρώτως ἡ δυνάμεις. εἰ γὰρ ἡ δυνάμεις ἀδενεία,
τί τὸ δυνάμηνον; ἔτι μὲν ἀποφαίνῃ ὁ λόγος
ὅτι ἔδυνα) ποιεῖν, δηλοῦν ὅτι ἔχει τῇ θεότητι ἕμο-
νοχμοῖς τῆ ἀδυναμίας παρρησιασθῆσιν, ἀλλὰ τῇ ἀ-
δενείᾳ τῆ ἡμετέρας φύσεως παροσμάρτυρῃ τῆ ἀ-
δυνάτων ἀδενείας ἢ ἡ Ἐφῆ, καθὼς γέγραπται, ὅτι
τὸ πνεῦμα ἀρόθυμον, ἢ τὸ Ἐφῆ ἀδενείας. Τοῦ
αὐτοῦ, ἐκ τῆ ἐπιτελεστότητος βίου. Ἀλλὰ καὶ
ὁ ἀληθινὸς νομοθέτης, οὗ τύπος ἦν ὁ Μωϋσῆς, ἐκ
τῆ γῆς ἡμῶν ἑαυτοῦ τῆ φύσεως πλάκας ἐλά-
ξεθυσεν. οὐ γὰρ γὰμος αὐτοῦ τῆ θεοδόχου ἐδημιού-
ρησε Ἐφῆ, ἀλλ' αὐτὸς τῆ ἰδίας Ἐφῆς γίνεσθαι
λατόμος, τῷ τῷ θεῷ δακτύλῳ καταγραφεύσης.
C πνεῦμα γὰρ ἀγιον ἦλθεν ἐπὶ τῆ πῆρηνον, ἔτι ἢ
ὕψιστου ἐπεσκίασε δυνάμεις. ἐπεὶ ἢ ἔτο γέρονε,
πάλιν τὸ ἀσπύτειπλον ἔχεν ἡ φύσις, ἀθάνατος
ἡμοῦν ἡ ποῖς τῆ δακτύλου χράγμασιν. Τοῦ
αὐτοῦ, ἐκ τῆ κτ' Εὐνομίῳ λόγου. Φαμὲν ποῖ-
νω, ὅτι μὲ ποῖς παρὸ τούτου λόγοις εἰπὼν τῆ σο-
φίαν ἀκροδομηκένα ἑαυτῆ οἶκον, ἢ τῆ Ἐφῆς τῆ
κλείου κατασκυλῶ τῷ λόγῳ ἀνίσταται. οὐ γὰρ
ἐν ἀλλοτεῖα οἰκοδομηματὶ ἡ ἀληθινὴ σοφία
κατάκησεν, ἀλλ' ἑαυτῆ τὸ οἰκηθῆσθαι ἐκ τῆ
πῆρηνικὸν σώματος ἐδομήσατο. Τοῦ αὐτοῦ
ἐκ τῆς αὐτῆς παραγματείας. Ὁ λόγος
παρὸ τῆ ἀπάντων ἡμῶν, ἢ Ἐφῆ δὲ ἐπὶ ἐχάτων
ἐχέτο τῆ χροῖων, καὶ ἐκ αὐτῆς αἰαγράφ-
τας εἶποι, ἢ ταύτῳ παραμῶνιον εἶ), ἢ
ἐν ποῖς ἐχάτοις γέγραπται τὸν λόγον. Τοῦ
αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς παραγματείας. Οὐκ
ἐκ τῆ θεοῦ τῆ καὶ ἀκροῦ ἔστιν ἢ τῆ ἐκλι-
σῆμε φωνῆ, ἀλλὰ καθὼς εἶρηται, ἐκ τῆ ἀ-
ναληφθέντος κατ' οἰκονομίᾳ ἀπὸ τῆς κτισθῆς
ἡμῶν φύσεως. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς εἰς ποῖς μα-
καρισμοῖς λόγου παρῶτου. Ὁς ἐν μορφῇ θεοῦ
ἑσάρχων, ἐκ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶ)
ἴσα θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφῶν δούλου

γαθών. ἢ πτωχότερον ἐπὶ θεοῦ ἢ τῆ δουλεύου A
μορφῆς; ἢ ταπεινότερον ἐπὶ τῆ βασιλείας τῆ
ὄντων, ἢ τοῖς κοινωνίαν ἢ πτωχῆς ἢ ἡμῶν φύσεως
ἐλθεῖν; ὁ βασιλεὺς τῆ βασιλεύοντων, καὶ κύριος
τῆ κυριεύοντων, ἐτερον τῆ τῆς δουλείας μορ-
φῶν ἑσπόμεται.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΛΑΒΙΑΝΟΥ
ἐπισκόπου Αντιοχείας, ἐκ τῆς εἰς Ἰωάν-
νιν τὸν βαπτιστὴν ὁμιλίας.

Μὴ ποίνω νόστωμαλικῶς σινάφην, μὴ ὅ
γαμικῶ ὁμιλίαν ἐκδέχου. ὁ γὰρ σὺς δημιουργ-
ρὸς τῆ σωματικῶν αἰσθητῶν ὡς εἰς τὸν ἄκρον B
δημοιουργεῖ. Τοῦ αἰσθητῶν λόγου, εἰς τὸ πνεῦ-
μα κωλύει ἐπὶ ἐμέ. Ακούσατε τῆ λέγοντος, πνεῦ-
μα ἐπὶ ἐμέ, οὐ εἰτεκεν ἐρχοσέ με. Οὐκίτε φησὶν
ὡ ἀναγινώσκετε. ἢ καὶ γὰρ ὑμῖν ὁ χρισθεὶς ὡ
πνεῦματι. πνεῦματι ὅ χρισθεὶς, οὐχ ἢ ἀθεα-
τος φύσις, ἀλλὰ τὸ ἡμῖν ὁμογενές.

ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
Ἰκονίου, ἐκ τῆ λόγου τῆ εἰς τὸν πατῆρ
μου μείζον μου ἐστίν.

Διάκρινον μοι λοιπὸν τὰς φύσεις, πῶτε C
τῆ θεοῦ, πῶτε τῆ ἀνθρώπου. οὔτε γὰρ κατ' ἐκ-
πῶσιν ἐκ θεοῦ γέγονεν ἀνθρώπος. οὔτε κατ' ἐκ-
πῶσιν ἀνθρώπου θεός. θεὸν γὰρ ἐ ἀν-
θρώπον λέγω. ὅταν ὅ τὰ παθήματα τῆ ἄρκι,
καὶ τὰ πάθηματα τῆ θεῶ δῶς, ἀνάγκη καὶ
μὴ θελῶν δίδως; πῶς μὲν ταπεινοὺς λόγους
τῶ ἐκ Μαρίας ἀνθρώπου, πῶς ὅ ἀνηγμένους
καὶ θεοπροπέεις, τῶ ἐκ ἄρχῆ ὄντι λόγους. ἀφ' ἑ-
τοῦ γὰρ πῶ μὲ ἀνηγμένους, πῶ ὅ ταπεινοὺς φη-
σὶν λόγους. ἵνα ἀφ' ἑ τῆ ὑψηλῶν, τῶ ἐνοι-
κωῦτος λόγους δεῖξω τῆ συγγένειαν. ἀφ' ὅ τῆ
ταπεινῶν, τῆς ταπεινῆς ἄρκος γνωρίσω πῶ
ἀδελφῶν. ὅταν πῶ μὲν ἑαυτὸν ἴσον λέγω τῶ
πατρὸς, πῶ δὲ μείζονα τὸν πατέρα. οὐ μα-
χρόντος ἑαυτῶ, ἀλλὰ δεικνύς ὡς θεός εἰ-
μι καὶ ἀνθρώπος. θεός μὲν ἐκ τῆ ὑψηλῶν,
ἀνθρώπος δὲ, ἐκ τῆ ταπεινῶν. εἰ δὲ θε-
λητε γινῶσθαι πῶς ὁ πατὴρ μου μείζον μου ἐστίν,
ἐκ τῆ ἄρκος εἰπον, καὶ οὐκ ἐκ θεοσώπου τῆς
θεότητος. Τοῦ αἰσθητῶν ἐκ τῆ λόγου τῆ εἰς τὸν
οὐ διδάται ὁ γὸς ποιῆν ἀφ' ἑαυτῶ ὁσθέν. Ποῖος
δὲ κέρηκουσεν ἐκ οὐρανοῖς Ἀδάμ; πῶς ὅ δὲ
οὐρανοῦ σώματος ἐπλασθη ὡς εἰς πῶ ὡς

accipiens. Quid mendicius in Deo, quam forma serui? quid humilium in rege uniuersorum, quam in mendicæ naturæ nostræ communionem venire? Sed tamen rex regum & dominus dominantium seruitutis formam sua sponte induit.

SANCTI FLAVIANI EPISCOPI
Antiocheni, ex Sermone de Ioan-
ne Baptista.

Non igitur cogites corporalem contactum, nec conjugalem consuetudinem expecta. Tuus enim creator corporeum suum templum, quod ex te nascetur, fabricabit. EIVSDEM EX ORATIONE IN ILLVD, SPIRITVS DOMINI SVPER ME. Audite dicentem, Spiritus Domini super me, id est vnxi *Esā. 61.*
me. Non intelligitis, inquit, quæ le- gitis. Venio enim ad vos vnctus Spiritu. Spiritu autem vnctus, non inuisibilis natura, sed nobis cognata.

AMPHILOCHII EPISCOPI
Iconij, ex Oratione in illud, Pater *Ioan. 14.*
meus maior me est.

Discerne mihi deinceps naturas, Dei & hominis. Non enim excidens ex Deo factus est homo, neque proficiens ex homine Deus. Deum enim & hominem dico. Quando autem passiones carni, & miracula Deo assignas, necessariò quamuis nolens tribuis, humiles quidem sermones homini ex Maria nato, sublimiores verò & Deo conuenientes Verbo quod erat in principio. Hanc ob causam interdum humili, nonnunquam sublimi oratione utor, ut per sublimem inhabitantis Verbi ostendam cognationem, per humilem verò carnis infirmitatem patefaciam. Unde alicubi quidem dico me patri esse æqualem, alibi verò patrem maiorem, non mecum ipse pugnans, sed ostendens me Deum esse & hominem, Deum quidem ex sublimibus, hominem verò ex humilibus. Quòd si vultis nosse quomodo pater maior me sit, de carne dixi, & non de persona diuinitatis. EIVSDEM EX SERMONE IN ILLVD, Non potest filius facere quicquam, Qualis in cælis inobediens fuit Adam? Qualis verò ex cælesti corpore formatus est præter primam formatio-

nem protoplastus ? Sed formatus est initio qui ex terra, inobediens fuit qui ex terra, assumptus est qui ex terra. Idem etiam servatus est qui ex terra, ut ira simul vera & necessaria videatur dispensationis ratio.

SANCTI IOANNIS EPISCOPI Constantinopolitani, ex Oratione quam habuit, cum Gothus legatus ante eum dixisset.

Vide in exordio quid agat. Natura nostra induitur, infirma, & debilita, ut per eam pugnet & luctetur, statimque à principio arrogantiae naturam radiciter euellit. EIVSDEM EX GENETHLIACO. An non extremae est dementiae, ipsos quidem, cum in lapides & ligna & viles statuas Deos suos inducunt, & tanquam in carcere quodam includunt, nihil turpe arbitrari se facere aut dicere: nos vero reprehendere, quod dicamus Deum templo sibi ipsi per Spiritum sanctum extructo, opem mundo per illud attulisse? Si enim turpe est in humano corpore Deum habitare, multo magis in lapide & ligno, quanto lapis & lignum homine viliora sunt. Nisi forte his etiam rebus nullo sensu praeditis abiecius genus nostrum ipsis videtur. Ipsi & in lapides, & in canes, multi etiam haeretici in alia his caediora Dei substantiam deducunt. Nos vero talia ne audire quidem possumus. Illud autem dicimus, quod mundam carnem, & sanctam, & immaculatam, & omnis peccati expertem ex virginali utero assumpsit Christus, & proprium vas perfecit. ET POST PAUCA. Illud autem dicimus, quod cum templum sibi Deus Verbum construxisset, per illud caelestem politiam ad nos inuenit. EIVSDEM Ex Oratione, quod quae humiliter dicta & facta sunt à Christo, non propter imbecillitatem potentiae, sed propter diuersas oeconomiae rationes dicta & facta sunt.] Quae igitur sunt causae, cur & ipse, & Apostoli de ipso multa humiliter dixerint? Prima quidem & maxima est, quod carnem cum induisset, fidem facere voluerit, tum iis qui tunc erant, tum posteris omnibus, quod non esset umbra aliqua, vel figura tantum, quod cernebatur, sed veritas naturae. Si enim, cum tot humilia & hu-

πω παροπλάστος; ἀλλ' ἐπλασθη ὡς ἀρχῆς ὁ ἔκ τῆς γῆς, κτῆρουσιν ὁ ἔκ τῆς γῆς, ἀεληφθη ὁ ἔκ τῆς γῆς. Ἐξ ἧς ἐσώθη ὁ ἔκ τῆς γῆς, ἰσούτως ἀληθῆς ἅμα ἔ ἀνάκτιστος φωνῆ ὁ τ' οἰκονομίας λόγος.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ἑπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ τῆς λόγου ὃν εἶπε, Γότθου παρ' ἐσβέως παρ' αὐτῶν εἰρηκότος.

Ορα ἔκ παρομιμίων τί ποιῶν· τί τὴ φύσιν παρ' ἐσβέσθαι τ' ἡμετέρου, τ' ἠθενηκῆσαι, τ' ἠττηκῆσθαι, ὡς ἐκ μαχέσασθαι καὶ ἀναπλάσθαι δι' αὐτῆς· καὶ ἔκ τ' παρομιμίων παρ' ἄρριζον ἀνασπῆ τ' ἀπονοίας τ' φύσιν. Τοῦ αὐτῶν ἔκ τ' ἡμεθλιακῶς λόγου. Γὰρ γὰρ ἔκ ἐχάτης παρ' ἀπληξίας, αὐτοῖς μὲν εἰς λίθους καὶ ξύλα ὠτελεῖ ξόδμα τοῖς ἑαυτῶν εἰσάγοντας θεοῖς, ἔκ κατὰ τὸν ἐν δεσμωτηρίῳ τὴν κατὰ κλειόντας, μηδὲν ἀγρόν ἠγεῖσθαι μήτε ποιῶν, μήτε λέγων· ἡμῖν ὅτι εἰκαλῆν λέγουσιν, ὅτι ναὸν ἑαυτῶν κατασκυβάσας ὁ θεὸς ζῶντα ἔκ πνεύματος ἁγίου, δι' αὐτῶν τ' οἰκουμένῳ ὠφέλησεν; εἰ γὰρ ἀγρόν ἐν ἀνδραπίνῳ σώματι θεὸν οἰκῆσαι, πολλὰ μᾶλλον ἐν λίθῳ ἔκ ξύλῳ, ὅσω ὁ λίθος καὶ τὸ ξύλον ἀτιμότερον ἀνδραπίνῳ· εἰ μὴ ἄρα καὶ τ' ἀνασπῆτων τούτων ὑλῶν ὠτελέτερον τὸ γῆμος ἡμῶν αὐτοῖς ἐκ τῆς δοκῆς. αὐτῶν καὶ εἰς λίθους, ἔκ εἰς κύνας, πολλοὶ ὅτι ἀγροκῆ καὶ εἰς ἕτερα τούτων ἀτιμότερα, τ' θεοῦ κατὰ γροισι τ' ὑποῖαν. ἡμεῖς ὅτι τούτων ὁσὲν οὐτ' ἀν' ἀκούσασιν ποτὲ ἀναχομιμῆτα. ἔκ τῶν ὅτι φαρμῶν, ὅτι κατὰ τὸν τῶν καὶ ἀγροκῆ, καὶ ἀγροκῆ, καὶ ἀμφοῖν, ἀμφοῖν τῶν πάσῃ γρομῆν ἄβαστον, ἔκ παρ' ἠενηκῆς μῆρας ἔλαβεν ὁ Χεῖρος, καὶ τὸ οἰκῆσον δι' ὄρωσε σκυῖος. καὶ μετ' ὀλίγα. ἔκ τῶν ὅτι φαρμῶν, ὅτι ναὸν ἁγίον ἑαυτῶν κατασκυβάσας ὁ θεὸς λόγος, δι' ἐκεῖνου τί τὴν ἐκ τῆς οὐρανῶν πολιτείαν εἰς τὸν βίον εἰσήγαγε τὸν ἡμέτερον. Τοῦ αὐτῶν ἀπὸ τῆς λόγου, ὅτι ταπεινάς εἰρημῆτα καὶ γενημῆνα παρ' αὐτῶν Χεῖρος, οὐ δι' ἀσθενείαν διωάμεως, ἀλλὰ δι' οἰκονομίας ἀγαθόρους. Τίνες οὖν εἰσιν αἰτίαι τ' ταπεινά πολλὰ καὶ αὐτὸν καὶ τοῖς ἀποστόλοις εἰρηκῆσαι παρ' ἑαυτῶν; παρ' τῆς ἀπὸ ἀγροκῆ καὶ μεγίστη, ὅτι ἀρχῆτα αὐτὸν παρ' ἐβελῆσθαι, καὶ βουλεσθαι, καὶ τοῖς τότε καὶ τοῖς μετ' αὐτῶν πιστώσασθαι πῶς, ὅτι οὐ σκιά τις ἐστίν, ὁσὲν γῆμα ἀπλάς τὸ ὄρωμῆρον, ἀλλ' ἀληθεῖα φύσεως. εἰ γὰρ ποσαῦτα ταπεινά, καὶ ἀν-

θεσπια, & αὐτὸν, καὶ τῶν ἀποστόλων εἰρηκότων ἀπὸ αὐτῶν, ὁμοφώνως οὐκ ἔλαβε, καὶ πᾶσιν ἡμῶν τῶν ἀθλιῶν καὶ ταλαιπώρων ἀνθρώπων, ἐρηνησαομαι τῆς οἰκονομίας τὸν λόγον, καὶ πολυμήσασαι εἰπεῖν ὅτι ἄρκα οὐκ ἔλαβε, καὶ πᾶσιν τῶν φιλιαν θεσπιας ὑποθέσιν ἀνελεῖν. εἰ μηδὲν τούτων εἶπε, πόσοι οὐκ αὐτῷ εἰς τὸ βαρύνειν ἔπι κατέπεσον; Ολίγας μὲν οὖν ἐκ παντόλλων σοι περὶ ἡγασθῆναι χεῖρας τῶν κηρύκων τῆς ἀληθείας, ἵνα μὴ τὰ πλήρη τῆς ἀκοῆς ἀποκράσῃ. ἀποχρῆσαι δὲ καὶ αὐτὰ δεῖξαι τῶν ἀξιοπαύων ἀνδρῶν τῶν φρονήματος τὸν σκοπόν. σὺν δὲ αὐτῷ εἶη φάσμα λοιπόν, ὅπως ἔχῃ σοι τὰ εἰρημύρια δοκεῖν.

EPAN. Σιωπῶν μὲν εἰρήκασι ἀπῆλυτες, καὶ συμφωνῶσι τοῖς τῶν πατρῶν ἀνθρώπων ἡλίου γεωργήσασαι γὰρ οἱ τῶν πατρῶν δούμωρον φυτουργήσαστες πολλῶν ἢ εἶδον ἐκ τοῖς λόγοις διαίρεσιν.

OPΘ. Διαδόχοι τῶν θεῶν ἀποστόλων οἱ ἀνδρες γεγῆναι. ἱνὲς ἢ καὶ τῶν ἱερέων αὐτῶν φωνῆς, καὶ τῶν ἀξιοτάτων θεῶν ἀπῆλυτοισιν. οἱ δὲ γε πλεῖστοι τοῖς τῶν ἡρώτων γεφανοῖς κατεκοσμήθησαν. ἢ τὸν πῶν διαγῆς σοι δοκεῖ καὶ τῶν τούτων τῶν βλάσφημων κινήσασαι γλαφῆσαν;

EPAN. Τοῦτο μὲν δρᾶσαι δεξιῶν, τίω δὲ πολλῶν διαίρεσιν οὐ παρεστέμην.

OPΘ. Ἀλλ' ἐγὼ σοι πάλιν τῶν ἀδελφῶν μηχρήσασαι γεραπείαν. ἕνα γὰρ τῶν τῶν θαυμασιῶν ὑμῶν ἀιρέσιων διδάσκαλον ἀπολιναρίου εἰς μέσον τῶν ἀδελφῶν, καὶ δεῖξαι τοῖς ἀγίοις πατέρας τῶν, ὁ λόγος ὅτι ἐγγύς, τῶν ἀπλησιῶν νεονοκῆτα. ἀκουσον τῶν πῶν ἐκ τῶν κεφαλαίων βιβλίου οἷα παρὰ τούτου σιωπῶν γεραπείαν.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ ΕΚ ΤΟΥ

κεφαλαίων βιβλίου.

Εἰ δὲ παρεστέμην τίς οὐ παρέπετα εἰς τῶν, παρεστέμην δὲ ἄρκα ὁ Χριστός, ἄρα οὐκ ἐπέπετα εἰς ἄρκα. Καὶ πάλιν διηγεῖται ὅτι παρὰ τῶν φησί. Καὶ γὰρ ἐαυτὸν ἡμῖν εἰς συγγένειαν ἐγγεῖσατο ἀπὸ τῶν σώματος, ἵνα σώσῃ. μακρῶν δὲ κάλλιον τῶν σωζομένων τῶν σωζομένων. μακρῶν ἄρα κάλλιον ἡμῶν καὶ ἐκ τῆς σώματος τῶν. οὐκ αὐτῶν δὲ ἡμῶν κάλλιον εἰς ἄρκα γεραπείας. καὶ μετ' ὀλίγα δὲ, οὕτω λέγει. τῶν ἀπλοῦν ἐν ὅτι, τῶν δὲ σιωπῶν οὐ διώκται ἐν εἶ, Ἐφωτῶν αὐτῶν λέγει τῶν ἐνὸς λῶ-

mana & ipse & Apostoli de eo dixerint, potuit tamen Diabolus miseris quibusdam hominibus persuadere, ut dispensationis rationem negarent, & dicere auderent, quod carnem non assumpserit, & omne humanitatis fundamentum tollerent: si horum nihil dixisset, quàm multi in hoc barathrum non incidere? Paucas tibi ex plurimis præconum veritatis sententias proposui, ne multitudine aures tuas obtunderem. Satis autem hæc possunt esse, ut scopum ostendant, ad quem viri laudatissimi mentem suam direxerunt. Tuum est deinceps quomodo se habere tibi videantur quæ dicta sunt exponere.

ERAN. Consonantia quidem dicunt omnes, & consentiunt cum Orientalis terræ cultoribus ij qui occidentalem excoluerunt. magnum autem in eorum dictis discrimen animaduerti.

ORTH. Successores diuinorum Apostolorum viri hi fuerunt: quorum aliqui sacram illorum vocem audierunt, & admirabili eorum consuetudine vsi sunt: plurimi etiam martyrij coronis ornati sunt. Fasne ergo tibi videtur blasphemam contra illos linguam mouere?

ERAN. Equidem hoc facere peritimesco. ceterum magnum discrimen non probo.

ORTH. Sed ego tibi rursus inopinatum applicabo remedium. Vnum enim admirabilis vestræ hæreseos doctorem Apollinarem in medium adducam, & non aliter ac sancti Patres Verbum caro factum est intellexisse ostendam. Audi ergo quid hac de re scripserit in compendiaro suo Libro.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ ΕΚ ΤΟΥ Compendiaro.

Si quod assumit quispiam, in id non conuertitur, assumpsit autem carnem Christus, non utique in carnem conuersus est. Et rursus mox subiungens ait. Etenim seipsum nobis in cognationem per corpus donauit, ut salutem daret. multo autem præstantius est id quod seruat eo quod seruatur. Longè igitur præstantior est nobis etiam in corporis susceptione. Non esset autem præstantior, si in carnem mutatus esset. Et paulò post ita dicit. Quod simplex est vnum est: quod verò compositum est, non potest vnum esse. mutatione igitur affirmat vnicui Ver-

bi qui ipsum carnem factum esse dicit. Si verò etiam compositum vnum est, sicut homo, secundum compositionem vnum dicit, qui propter vnionem cum carne dicit, Verbū caro factum est. ET RVRVSVS POST PAVCA HAEC ETIAM DICIT. Incarnatio, exinanitio: exinanitio verò non hominem designat, sed filiū hominis, qui exinaniuit seipsum, non per mutationem, sed sumpto indumento. [Ecce tibi indumenti quoque nomen vsurpauit dogmatum tuorum doctor.] Sed & in Libello de fide sic loquitur. Credimus igitur, immutabili manente diuinitate, incarnationem eius factam esse ad renouationem humanitatis. Neque enim mutatio, aut translatio, aut inclusio facta est diuinæ potentiae. ET PAVLO POST. Adoramus Deum, qui carnem ex sancta Virgine assumpsit, & qui proinde homo est secundum carnem, Deus autem secundum spiritū. IN ALIA QVORVM EXPOSITIONE sic dicit. Confitemur filium Dei filium hominis factum esse, non nomine, sed verè assumendo carnem ex Maria Virgine.

ERAN. Non putabam hanc esse Apolinarij sententiam. alias enim de hoc viro conceperam opiniones.

ORTH. Nunc igitur didicisti, quòd non solū Prophetæ & Apostoli, & qui post illos designati sunt orbis terrarum doctores, sed etiam Apolinarius, qui hæreticas nugas conscripsit, immutabilem fateatur esse Deum Verbum, nec in carnem mutatum dicat, sed carnem assumpsisse: & hoc ab eo sæpè dictum, vt audisti. Nolite igitur contendere, vt doctorem vestrum blasphemix vocibus vincatis. Non est enim discipulus supra magistrum, ait Dominus.

ERAN. Ego quoque confiteor, & immutabilem esse Deum Verbum, & carnem assumpsisse. Tot enim ac tantis testibus repugnare extremæ est dementiæ.

ORTH. Vis etiam vt reliquarum quæstionum explicationem ordiamur?

ERAN. In crastinum diem harum examen differamus.

ORTH. Discedamus igitur soluto congressu, & eorum de quibus consensimus, recordemur.

Αρου ο φάσκων αὐτὸν (σάρκα γεννηθῆσαι. εἰ δὲ καὶ θεὸν ἐν ἑνὶ ὄντι, ὡς περ ἀνθρώπος, θεὸν καὶ σὺν θεοῖς ἐν λέξει. ἀλλὰ τὸ πρὸς σάρκα ἐνωσιν λέγων, ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο. Καὶ αὐτὸς μὲν βραχέα καὶ βραχέα εἶρηκε. Σάρκωσις, κένωσις· ἡ δὲ κένωσις οὐκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ υἱὸν ἀνθρώπου τὸν κενώσαντα ἑαυτὸν ἀπέφηνε, καὶ τὸ πᾶσι βολῶν, καὶ μεθεβόλων. Ἰδοὺ οὖν καὶ τὸ πᾶσι βολῆς ὄνομα προσεθήνησεν ὅτι τῶν διδασκάλων διδασκαλός. Ἐμὴν τοι καὶ ὡς πᾶσι πίστεως λογιζώ οὕτως λέγει· πιστεύου μὲν οὖν, ἀποδοξιώτου μνηύσης τῆς θεότητος, πλὴν σάρκωσιν αὐτῆς γεννηθῆσαι πρὸς ἀνακρίσεις τῆς ἀνθρώπινης. οὔτε γὰρ ἀλλοίωσις, οὔτε μετακίνησις, οὔτε περικλησις γένηται πᾶσι πλὴν ἀγίας τῆς θεοῦ δυνάμεως. καὶ μετ' ὀλίγα. προσκυνοῦμεν δὲ θεὸν (σάρκα ἐκ τῆς ἀγίας πύργου πρὸς λαβόντα, ἔδρα τὸ ἀνθρώπων μὲν ὄντα καὶ τὸ σάρκα, θεὸν ὅτι καὶ τὸ πᾶσι βολῶν. Καὶ ὡς ἐπέγραψεν ἐκ θεοῦ ἕως ἐφ' ὅμοιοις μὲν τὸν υἱὸν τῆς θεοῦ υἱὸν ἀνθρώπου γεννηθῆσαι, οὐκ ὀνόματι, ἀλλ' ἀληθείας πρὸς λαβόντα ἐκ Μαρίας τῆς πύργου σάρκα.

EP. Οὐκ ὀμίω βραχέα φρονῶν τὸ Απολιναριον· ἐπέγραψεν γὰρ πᾶσι τὸ ἀνθρώπων εἶχον διδασκαλός.

OPΘ. Ἰδοὺ τοίνυν μεμψήθησας, ὡς οὐ μόνον οἱ πρὸς φηται, καὶ διδασκαλοὶ, καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς χρονοτηθέντες τῆς οἰκουμένης διδασκαλοὶ, ἀλλὰ ἔσθ' Απολιναριος, ὁ τοῖς αἰρετικοῖς φλυαφῶν συζητάσας, καὶ ἀπρεπτον ὁμολογεῖ τὸν θεὸν λόγον, καὶ οὐκ εἰς σάρκα τετραφῆται φησίν, ἀλλὰ σάρκα ἀφληφέναι· καὶ τὸ πολλὰς εἶπεν ὡς ἀκηκόατε. μὴ τοίνυν ἀποκρύψαι τῆ βλασφημία φιλονεικήσετε τὸν διδασκαλον. οὐκ ἐστὶ γὰρ μαθητῆς ὑπὲρ τὸν διδασκαλον, ὁ κύριος ἐφ' ἑ.

EPAN. Ὁμολογῶ καὶ γὰρ, καὶ ἀπρεπτον εἶναι τὸν θεὸν λόγον, καὶ σάρκα ἀφληφέναι. ὅτι γὰρ τοσοῦτοι μάρτυρες ἀπίπτειν, ὡς ἀπληξίας ἐξάτης.

OPΘ. Δοκῆ τοίνυν καὶ τῶν λοιπῶν ζητημάτων γινέσθαι πλὴν λύσιν;

EPAN. Εἰς πλὴν ὑστεραίην πλὴν τούτων ἀναδοξώμεθα βασίμων.

OPΘ. Ἀπίωμεν τοίνυν ἀγαλύσμετες τῆς σιωπῆς, καὶ ὡς ὁμολογήσαμεν μνημονοῦσθαι.

ΑΣΥΓΧΥΤΟΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ Β΄

ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ.

INCONFVSVS

DIALOGVS SECVNDVS.

ERANISTES ET ORTHODOXVS.

ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ.

ERANISTES.

ΕΓΩ μὲν ἀφικόμην ὡς ὑπερόμην· σὲ δὲ χεῖρ δυοῖν θάτερον δράσαι, ἢ τὰ ζητούμενα λύσαι, ἢ τοῖς πρὸ ἡμῶν λεγόμενοις συητέσθαι.

ΟΡΘ. Εδεξάμην πῶς παρέκλησιν. ὀρθὴν γὰρ αὐτῶν καὶ δικαίαν ὑπέειληφα. δεῖ ὅτι ἡμᾶς αἰαμνηθῆναι παρέτερον, πῆ κατελείπομεν τῆ παρετεράειαν τὸν λόγον, καὶ ποῖον ἔχεν ἡ ἀφέλιξις πέρας.

ΕΡΑΝ. Εγὼ τὸ ἀφ' αὐτοῦ αἰαμνήσω. μέμνημαι γὰρ ὡς συωμολογήσαμεν, ἀπρεπτον μείναν τὸν θεὸν λόγον, ἔσθρα εἰληφέναι, οὐκ αὐτὸν εἰς ἔσθρα τραπήναι,

ΟΡΘ. Εοικας ἐσθραν τὰ δεδογμένα. φιλαλήθως γὰρ τούτων ἀνέμιησας.

ΕΡΑΝ. Καὶ ἤδη παρέτερον ἔφω, ὡς ὁ ποσούτοις ἀνιπτεινῶν ἔσ ποιούτοις διδασκαλῶν, ἐναργέστατα μέμνηνεν. οὐχ ἡκιστα δὲ με κατήδεσεν Ἀπολινάριος ταυτὰ τοῖς ὀρθοδόξοις εἰπὼν, καὶ τοῖς παροφαναῖς ἐν τοῖς παρ' ἔσθρασεως λόγοις ἐναντίαν ὁδὸν ἔσθρα οὐδὲν.

ΟΡΘ. Οὐκ οὖν ἔσθρα τὸν θεὸν λόγον ἀνιληφέναι φαμῶ;

ΕΡΑΝ. Παύγε.

ΟΡΘ. Τῶ ὅτι ἔσθρα τί νοοῦμεν; σῶμα μόνον, ὡς Ἀρείφ ἔσ Εὐνομίφ δικεῖ, ἢ σῶμα ἔσ ψυχῶ;

Ego quidem veni ut promisi: te verò duorum alterum facere oportet, ut vel ad quaesita respondeas, vel iis quæ à nobis dicentur assentire.

ΟΡΘΗ. Accipio conditionem: rectam enim ac iustam esse arbitror. Sed oportet nos animo prius repetere, vbi hesternò die sermonem abrupimus, & quem finem habuerit disputatio.

ΕΡΑΝ. Ego finem redigam in memoriam. Memini enim conuenisse inter nos, Deum Verbum immutabilem mansisse, & carnem sumpsisse, nec ipsum in carnem conuersum esse.

ΟΡΘΗ. Videris acquiescere in placitis, quæ verè ac fideliter commemorasti.

ΕΡΑΝ. Iam antè dixi, qui tot ac tantis Doctoribus repugnet, apertissime insanire. Me verò non parum permouit Apolinarius eadem docens cum orthodoxis, tametsi in Libris de Incarnatione contraria via incesserit.

ΟΡΘΗ. Deum ergo Verbum carnem assumpsisse dicimus?

ΕΡΑΝ. Omnino.

ΟΡΘΗ. Carnem autem quid intelligimus? corpusne solum, ut Arrio & Eunomio visum est, an corpus & animam?

ERAN. Corpus & animam.

ORTH. Qualem animam? rationalémne, an eam quæ à nonnullis vegetatiua seu vitalis appellatur? Cogunt enim nos non necessaria quæ- rere scriptorum Apolinarij fabulosa deliria.

ERAN. Apolinarius quippe discrimen statuit animarum?

ORTH. Ex tribus dicit compositum esse hominem, ex corpore, & anima vitali, & ex rationali rursus, quam mentem appellat. Diuina verò scriptura vnam agnoscat, non duas animas: quod aperte nos docet primi hominis formatio. *Acceptit enim, inquit, Deus puluerem terra, & formauit hominem, & inspirauit in faciem eius spiraculum vite, & factus est homo in animam uiuentem.* Dominus quoque in Euangelio sanctis discipulis dicit, *Ne timeatis eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: magis autem timete eum, qui corpus & animam potest perdere in gehennam.* Et diuinissimus Moses, recensito numero eorum qui in Ægyptum descenderant, & cum quibus singuli principes familiarum ingressi essent, addidit, *Omnes anime, quæ ingressæ sunt in Ægyptum, septuaginta quinque,* vnam cuiusque ingressorum numerans animam. Et diuinus Apostolus Troade, cum omnes Euty- chum esse mortuum putarent, dixit, *Nolite turbari: anima enim eius in ipso est.*

ERAN. Euidenter demonstratum est vnumquemque hominem vnicam animam habere.

ORTH. Sed Apolinarius duas dicit, & eam quæ expets est rationis à Deo Verbo assumptam, pro ea autem quæ rationalis est, ipsum in carne fuisse. Ideò interrogavi, ecquam dicas animam cum corpore assumptam fuisse.

ERAN. Rationalem ego dico: diuinam enim sequor scripturam.

ORTH. Perfectam ergo dicimus à Deo Verbo assumptam serui formam?

ERAN. Perfectam.

ORTH. Et meritò quidem. Cum enim primus homo totus esset sub peccato, diuinæque imaginis characteres amisisset, & generis principem secutum genus esset, necesse

A EPAN. Σάρμα καὶ ψυχῶν.

ΟΡΘ. Ποῖον ψυχῶν; ἢ λογικῶν, ἢ πτωχῶν τῶν φθικῶν καλουμένων; ἀναγκάζει γὰρ ἡμᾶς ἐρωτῆσαι ἀ μὴ δεῖ τῆς Απολιναρίου συγγραμμάτων ἡμῶν τερθρεία.

ERAN. Απολιναρίου γὰρ διαφορὰν λέγει ψυχῶν;

ΟΡΘ. Ἐκ τριῶν συκείσθαι λέγει τὸ ἀνθρώπον, ἐκ σώματος, καὶ ψυχῆς τῆς ζωικῆς, καὶ αὐτὸ πάλιν ἐκ τῆς λογικῆς, ὡς νοῦν προσεσαρηθῆναι. ἢ ἵθις γραφὴ μίαν οἶδεν ἔχει δύο ψυχὰς. καὶ τὸ διδάσκει σαφῶς ἡμᾶς ἢ τῆς πατρὸς αἰθερότου διαφορᾶσι. ἔλαβε γὰρ φησὶν ὁ θεὸς χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, ἔπλασε τὸν ἀνθρώπον, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρῶτον αὐτοῦ πνοῦν ζωῆς, καὶ ἔμελλε τὸ ἀνθρώπος εἰς ψυχῶν ζωσθαι. καὶ μὴ οὐ καὶ ἐν τοῖς Διαγγελίοις ὁ κύριος τοῖς ἀγίοις εἶρηκε μαθηταῖς. μὴ φοβέσθε ἀπὸ τῶν ἀποκλιόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχῶν μὴ διωκόντων ἀποκλίνειν. φοβήθητε ἢ μᾶλλον τὸν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχῶν ἀπολέσαι διωκόμενον ἐν γένει. καὶ ὁ Ἰσάκτος Μαυῶσις, τὸν ἀειθρὸν τῶν κατεληλυθόντων εἰς Αἴγυπτον, καὶ εἰρηκῶς μὲν ὦν ἕκαστος εἰσελήλυθε Φύλαρχος, ἐπήγαγε, πᾶσαι αἱ ψυχὰς αἱ εἰσεληλυθούσαι εἰς Αἴγυπτον ἐβδόμηκοντα πέντε, μίαν ἕκαστου τῆς εἰσεληλυθόντων ἀειθρήσας ψυχῶν. καὶ ὁ θεὸς ἀπόστολος ἐν Τρωάδι, πτόντων ἡσθηφότων τεθάναι τὸν Εὐτύχον, ἔφη, μὴ φοβέσθε, ἢ γὰρ ψυχῆ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστὶ.

ERAN. Δέδεικται σαφῶς, ὡς μίαν ἕκαστος ἀνθρώπος ἔχει ψυχῶν.

ΟΡΘ. Ἀπὸ Απολιναρίου δύο λέγει, καὶ τὴν μὴ ἀλογον ἀνελθῆναι τὸν θεὸν λόγον. ἀπὸ δὲ τῆς λογικῆς, αὐτὸν ἐν ἑσθικῇ γεννηθῆναι. τούτου χάριν ἡρώμεν, ποῖον φησὶ μὲν τῆς σώματος ἀνελθῆναι ψυχῶν.

ERAN. Τὴν λογικῶν ἐγὼ φημι. τῆς γραφῆς γὰρ ἐπομῆ τῆς θείας.

ΟΡΘ. Τελείαν ποίησαι ἀναληθῆναι φησὶν ἡμῶν θεοῦ λόγου τῆς δουλομορφίας;

ERAN. Τελείαν.

ΟΡΘ. Καὶ μάλα εἰκότως. ἐπεὶ δὴ γὰρ ὁ πατρὸς ἀνθρώπος ὁλος ἡμῶν ἀνελθῆναι ἐγένετο, ἔπειτα τῆς θείας εἰκότος ἀπώλεσε χαρακτηριστας, ἡκολούθησε ἵθαυτῶν γενεῶν τῆς γῆς ἀναγκάτως

Gen. 2.

Luc. 12.
Matth 10.

Gen. 49.

ὁ δημιουργὸς ἀμυρωγῆσαι τὴν ἀμυρωγῆσαι εἰ-
κόνα θελήσας, ὅλιω τὴν φύσιν ἀγαθῶν, πολ-
λῶ τῆν πρετέραν ἀμείνους ἐνετύπωσε χαρα-
κτήρας.

EPAN. Ταῦτα μὲν ἀληθῆ. ἀξιαὶ δὲ πρε-
τον ἡμῖν διχρινεῖς γινέσθαι τῆν ὀνομάτων πᾶς
σημασίας ἵν' ἡ ἀφ' ἑξέως ἀκαλύπτως πρεβαί-
νη, ἔμηνεν τῆν ἀμφιδομορμῶν μετὰ ἐξὸς ζη-
τούμενον ἀφ' ἀκόπιη τὸν λόγον.

OPΘ. Αἰετα εἰρήκας ἔρου τοίνυω πρεβ-
οῦ ἀν' ἐθέλης.

EPAN. Ἰσοῦ τὸν Χεῖτὸν πὶ χεῖτὴ κα-
λῆν; ἀν' ἀθεσπον;

OPΘ. Οὐδέτερον διχα θατέρου; ἀλλ'
ἐκάτερον. ὁ γὰρ θεὸς λόγος ἐνανθεσπήσας Ἰη-
σοῦς Χεῖτὸς ὀνομάσθη. καλέσας γὰρ φησι τὸ
ὄνομα αὐτῆ Ἰσοῦ. αὐτὸς γὰρ σώσας τὸν λαὸν
αὐτῆ ἀπὸ τῆν ἀμάρτηαν αὐτῆ. καὶ σήμερον τι-
κτεται ὑμῖν Χεῖτὸς κύριος ἐν πόλει Δαβίδ.
ἀγγέλων δὲ αὐτὰ φωναί. πρεβ δὲ τῆς ἐνανθεσ-
πήσεως, θεός, καὶ θεοῦ υἱός, καὶ μονογενής, καὶ
κύριος, καὶ θεὸς λόγος, καὶ ποιητὴς ὀνομάζετο.
ἐν ἀρχῆ γὰρ ἦν φησὶν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος
ἦν πρεβ τὸν θεόν. καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος, καὶ πρῶ-
τα δι' αὐτῆ ἐγένετο, καὶ ζωὴ ἦν, καὶ ἦν τὸ
φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φῶτι δὲ πρῶτα ἀνθεσπον
ἐργάμενον εἰς τὸ κόσμον. καὶ ὅσα τούτοις ἐστὶ πρεβ-
πλήσια, καὶ τῆς φύσεως τῆς θείας δηλωτικῆ. μὲν
δέγε τιμὴ ἀνθεσπῆσιν, Ἰησοῦς καὶ Χεῖτὸς ὀνο-
μάσθη.

EPAN. Οἰκοῦ θεὸς μόνον Ἰσοῦς ὁ
κύριος.

OPΘ. Ἐνανθεσπήσασα θεὸν λόγον ἀ-
κούεις, ἔ θεὸν μόνον ἀποκαλύψας;

EPAN. Ἐπὶ δὴ μὴ τραπείς ἐνωθρώπη-
σεν, ἀλλὰ μεμύρηκεν ὁ πρεβ ἦν, χεῖτὴ καλῆν αὐ-
τὸν ὁ πρεβ ἦν.

OPΘ. Ατραπείος μὲν ὁ θεὸς λόγος καὶ ἦν, καὶ ἐστὶ,
καὶ ἐστὶ ἀνθεσπείαν τῆν φύσιν λαβῶν ἐνωθεσ-
πήσε. πρεβ σήκη τοίνυω ἡμᾶς ἐκάτεραν φύσιν
ὁμολογεῖν, καὶ τιμὴ λαβουδομ, καὶ τιμὴ λη-
φῆσθαι.

EPAN. Ἀπὸ τῆ κρείττονος ὀνομάζεθιν χεῖτὴ.

OPΘ. Ο ἀνθεσπείος ἐκείνος, τὸ ζῶον
λέγω, ἀπλοῦς ἐστὶν, ἢ σῶλθετος;

EPAN. Σῶλθετος.

OPΘ. Ἐκ πῆτων συκλειμέρος;

B. Theod. Tom. IV.

A fuit ut creator, obscuratam reno-
uare imaginem volens, totam na-
turam assumendo, characteres prio-
ribus longè meliores exprime-
ret.

EPAN. Hæc quidem vera sunt.
Peto autem primùm nobis diligen-
ter explicari nominum significatio-
nes: ut disputatio sine impedimen-
to procedat, & nullius ambiguita-
tis interiecta quæstio sermonem ab-
rumpat.

ORTH. Optimè dixisti. interro-
ga ergo quod voles.

EPAN. Iesum Christum que no-
mine appellabimus? an hominem?

ORTH. Neutrum sine altero, sed
vtrumque. Nam Deus Verbum ho-
mo factus Iesus Christus appellatus
est. *Vocabis enim, inquit, nomen eius
Iesum. Ipse enim saluum faciet populum
suum à peccatis eorum. & Hodie vobis
nascitur Christus Dominus in ciuitate
David: & hæc quidem voces sunt An-
gelorum. Ante incarnationem verò,
Deus, & Dei filius, & vnigenitus,
& Dominus, & Deus Verbum, &
creator nominabatur. In principio,
inquit, erat Verbum, & Verbum erat
apud Deum, & Deus erat Verbum, &
Omnia per ipsum facta sunt, & vita
erat, & erat lux vera, que illuminat
omnem hominem venientem in hunc
mundum. & quæcumque sunt his si-
milia, diuinam naturam declaran-
tia. Post incarnationem verò, Iesus
& Christus appellatus est.*

EPAN. Est igitur Deus solùm Ie-
sus Dominus.

ORTH. Incarnatum Deum Ver-
bum audis, & Deum solùm vo-
cas?

EPAN. Quia sine mutatione fa-
ctus est homo, sed mansit quod erat,
appellandus est quod erat.

ORTH. Immutabilis quidem
Deus Verbum & erat, & est, & erit:
humana verò assumpta natura homo
factus est. Decet igitur nos vtram-
que naturam confiteri, & assumen-
tem, & assumptam.

EPAN. A meliore parte facien-
da est nuncupatio.

ORTHOD. Homo ille, animal
dico, simplèxne est, an composi-
tus?

EPAN. Compositus.

ORTH. Ex quibus compositus?

ERAN. Ex corpore & anima.

ORTH. Harum verò naturarum vtra est melior?

ERAN. Manifestum est animam præstantiorem esse. est enim ratione prædita, & immortalis, & regendo animali præposita. Corpus verò mortale est, & caducum, & ab anima separatum expers rationis est, & cadauer.

ORTH. Decebat ergo diuinam scripturam ex præstantiori parte animal nuncupare.

ERAN. Sic nuncupat. Ingressos enim in Ægyptum animas appellauit, *Cum septuaginta enim quinque animabus descendit Israel in Ægyptum.*

ORTH. A corpore verò neminem appellauit diuina scriptura?

ERAN. Carni seruientes carnes appellat. Dixit enim Deus, inquit, *Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est.*

ORTH. Sine accusatione autem neminem appellauit carnem?

ERAN. Non memini.

ORTH. Ego igitur te commonefaciam, & docebo quòd etiam valde sanctos carnes appellauit. Responde ergo, Apostolos quo nomine vocas? spirituales, an carnales?

ERAN. Spirituales, & spiritalium coryphæos & doctores.

ORTH. Audi ergo diuinum Paulum dicentem, *Quando autem placuit ei, qui me ex utero matris mee segregauit, & vocauit per gratiam suam, reuelare filium suum in me, ut ipsum annuntiauerim in gentibus, statim non acquieui carni & sanguini, nec ascendi ad eos qui ante me fuerant Apostolos.* An Apostolos accusans sic ipsos appellauit?

ERAN. Non sanè.

ORTH. Sed à natura oculis obiecta nominans, & comparans cum cælesti vocatione humanam vocationem?

ERAN. Verum est.

ORTH. Itaque audi etiam hymnorum scriptorem Dauid, Deo canentem, & dicentem, *Ad te omnis caro veniet.* Et Esaiam prophetam vaticinantem, *Videbit omnis caro salutare Dei nostri.*

ERAN. Apertè ostensum est, quòd etiam sine accusatione carnis nomen diuina scriptura tri-

A ERAN. Εκ σώματος καὶ ψυχῆς.

OP. Τῶν ἧ' φύσεων τούτων ποτέρα κρείττων;

EP. Δῆλον ὡς ἡ ψυχὴ λογικὴ τε γὰρ ἔστι, ἔ ἀθάνατος, ἔ τῷ ζῴου ἢ ἡγεμονίαν πεπίτευται· ὁ δὲ σῶμα θνητὸν ἔστι καὶ ὀπίκτηρον, καὶ τῇ ψυχῆς χειρὸν ἄλογόν ἔστι καὶ νεκρόν.

OPΘ. Ἐδει ποιησαμένῳ τῷ θεῷ γραφῆναι ἐκ τῶ ἀμείνονος φύσεως ὀνομάζειν ὁ ζῴον.

ERAN. Οὕτως ὀνομάζει. τοὺς γὰρ εἰσεληλυθότας εἰς Αἴγυπτον ψυχὰς παρεσηγέρθυσεν. ἐν ἑβδόμη κεντα γὰρ καὶ πέντε φησὶ ψυχὰς κατέβη Ἰσραὴλ εἰς Αἴγυπτον.

OPΘ. Ἀπὸ δὲ σώματος ὁσθέντα κέκληκεν ἡ θεία γραφή;

ERAN. Τοὺς τῆς ἁγίας δεδουλοκότας παρεσηγέρθυσεν ἁγίους. εἶπε γὰρ φησὶν ὁ θεός, οὐ μὴ καταμείνη ὁ πνῦν μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, ἀλλ' ὁ εἶς αὐτοῖς ἁγίους.

OPΘ. Δίχα ἡ κατηγορίας ὁσθέντα παρεσηγέρθυσεν ἁγίους;

ERAN. Οὐ μέμνημαι.

OPΘ. Ἐγὼ σε ποιησαμένῳ ἀναμνήσω καὶ διδάξω, ὡς τοὺς ἁγίους ἁγίους παρεσηγέρθυσεν. ἀποκρίναί ποίνω, τοὺς ἀποστόλους τί αὐτὸν καλέσῃς; πνῦν μαθηταῖς, ἢ ἁγίους;

ERAN. Πνῦν μαθηταῖς, ἔ τῷ πνῦν μαθητῶν κρυφαῖς ἔ διδασκάλους.

OP. Ἀχρυσὸν ποίνω τῷ θεοσεπίου Παύλου λέγοντος ὅτε δὲ ἐν δόκησεν ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρὸς μου, ἔ καλέσας εἶπε τῷ χεῖρος αὐτοῦ, ἀποκρίναί ποίνω τῷ ὑόν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα αὐτὸν διακρίνωμαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὁ θεός οὐ προσμετέμελλεν ἁγίους καὶ αἵματι, ἔ ἡ ἀνήλθον πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους· μὴ κατηγορῶν τῷ ἀποστόλων οὕτω τε αὐτοῖς παρεσηγέρθυσεν;

ERAN. Οὐ δῆτα.

D OPΘ. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ὁρωμένης φύσεως ὀνομάζων, ἔ συγκρίνων τῇ οὐρανόθεν κλήσει τῷ δι' ἀνθρώπων κλήσει;

ERAN. Ἀληθές.

OPΘ. Τοιγαρῶν καὶ τῷ ἑμνοποιοῦ Δαβὶδ ἀχρυσὸν, ἀδδντος τῷ θεῷ, καὶ λέγοντος, πρὸς σὲ πᾶσα ἁγία ἡ ἐξ. καὶ τῷ πρὸ φησὶ Ησαΐου θεοπίοντος, ὅτι ὄψεται πᾶσα ἁγία ὁ σωτήριον τῷ θεῷ ἡμῶν.

EP. Ἀποδέδειξεν ἁφῶς, ὡς καὶ δίχα κατηγορίας ἀπάσης ἀπὸ τῆς ἁγίας ἡ θεία γραφή τῷ ἀνθρώ-

πειαν ονομάζει φύσιν.

ΟΡΘ. Εγώ δέ σοι καὶ τὸ ἔπερὸν ὀπιδείξω.

ΕΡΑΝ. Ποῖον ἔπερὸν;

ΟΡΘ. Ὅτι καὶ κληρονομήσασα ζωὴν ἢ θεῖα γραφῆ, ἀπὸ τῆς ψυχῆς ονομάζει μόνως.

ΕΡΑΝ. Καὶ ποῦ τὸτο ὁρήσας ὡσαύτῃ θεῖα γραφῆ;

ΟΡΘ. Ἀκουσον τὸ δευτέρου θεοῦ λέγει Ἰεζεκιήλ τὸ ἑσπερὸν τοῦ λέγοντος, ψυχὴ ἢ ἀμάρτανια σα, αὐτὴ ἀποθανίσται, καὶ μὴ τοι καὶ λέγει Μωϋσέως τῷ μεγάλου φησὶ ψυχὴ ἢ ἀμάρτανια. Ἐπίλιν, Ἐἴσα πᾶσα ψυχὴ, ἢ τῆς οὐκ ἀκούσεται B τῷ ἑσπερὸν τοῦ κλείνου, Ἐξολεθροθήσεται, καὶ ἀλλὰ δὲ πολλά τοιαῦτα ὅστιν ὁρῶν.

ΕΡΑΝ. Ἀποδέδεικται ταῦτα.

ΟΡ. Εἰ πίνω ἔνθα φυσικὴ τῆς ὅστιν ἐνώσας, Ἐκπῆσιν, καὶ ὁμοδύλων, καὶ ὁμοχρόνων σινδύφια, ἔκ ἀπὸ μόνως τὸ κρείττονος φύσεως πόδε τὸ ζῶον ονομάζειν ἔθος τῆς θεῖας γραφῆς, ἀλλὰ Ἐ ἀπὸ τῆς ἡπιοῦς τε καὶ μείζονος πῶς ἡμῶν ἔδικαλῆτε, τὸν δευτέρου Χριστὸν μὲν τῷ θεῶν ὁμολογεῖν, καὶ ἀνθρώπον ονομάζοις, καὶ ταῦτα πολλὰν ἀγὰρ τῷ ποιεῖν ἀναγκάζοντων;

ΕΡΑΝ. Καὶ τί τὸ ἀναγκάζον ὑμᾶς, ἀνθρώπον ονομάζειν τὸν ἑσπερὸν Χριστὸν;

ΟΡΘ. Τὰ ἀφόρα καὶ πῶς ἡμῶν πασιν ἐναντία τῷ ἀρελίῳ δόγματων.

ΕΡΑΝ. Καὶ τίνα ἴσιν ἐσθλὰ δόγματα;

ΟΡΘ. Τὸ Ἀρείου, καὶ Σαβελλίου. ὁ μὲν διαρεῖ τὰς οὐσίας, ὁ δὲ τὰς ἑσπερῶς συλῆς. ὁ μὲν Ἀρῆος κρείς οὐσίας εἰσφέρει, ὁ δὲ Σαβελλίος μίαν ἑσπερῶσιν αὐτὴ τῷ τειῶν λέγει. εἰπέ πίνω, πῶς δεῖ νόσον ἑκατέρω ἰάσασθαι; ἐν ἀμφοτέροις ἑσπερῶσιν κείν τοῖς παθήμασι φάρμακον, ἢ ἑκατέρω τὸ D ἑσπερῶσιν;

ΕΡΑΝ. Ἐκατέρω τὸ ἑσπερῶσιν.

ΟΡΘ. Οὐκοῦν τὸν μὲν Ἀρῆον πειρασθῆναι μὴ πείσασθαι τῆς ἀγίας τειῶδος τῶν οὐσίας ὁμολογεῖν, καὶ τούτου τὰς ἀποδείξεις ἑσπερῶσιν ἀπὸ τῆς θεῖας γραφῆς.

ΕΡΑΝ. Οὕτω ποιητέον.

ΟΡΘ. Τὰ δὲ γε Σαβελλίω ἀναλεγεῖσθαι, τοῦ αὐτοῦ ἑσπερῶσιν. ὡς μὲν γὰρ τῆς οὐσίας ὁρῶν ἑσπερῶσιν λέγον. μίαν γὰρ κρείς ὁμολογεῖ.

A buat humanæ naturæ.

ORTH. Ego verò tibi aliud quoque demonstrabo.

ERAN. Quodnam aliud?

ORTH. Quòd etiam aliquos accusans scriptura diuina (soliùs animæ appellatione vtatur.

ERAN. Vbinam hoc inuenies in diuina scriptura?

ORTH. Audi dominum Deum per Ezechielem prophetam dicentem, Anima que peccauerit, ipsa morietur. & per magnum Moysen ait, Anima que peccauerit. & rursus, & erit, omnis anima que non audierit prophetam illum, exterminabitur. Et alia multa huiusmodi repetire est.

ERAN. Hæc demonstrata sunt.

ORTH. Si igitur, vbi naturalis quædam est vnio, & rerum creaturum, vnæque famulantium, & tempore æqualium coniunctio, non à sola præstantiore natura nominare hoc animal solet diuina scriptura, sed à minore pariter & à maiore, quare nos reprehenditis, quòd Christum Dominum, Deum esse confitentem, hominem etiam appellamus, præsertim cùm multa hæc nos facere cogant?

ERAN. Quid verò cogit vos, vt seruatorem Christum hominem appelletis?

ORTH. Diuersa, & penitus contraria hæreticorum dogmata.

ERAN. Quænam quibus contraria dogmata?

ORTH. Arrianum Sabelliano. Ille enim substantias diuidit, hic personas confundit. Et Arrius quidem tres substantias inducit: Sabellius verò pro tribus personis, vnica statuit. Dic igitur, qua ratione morbus vterque cutandus est, vnùmne vtrique malo adhibendum remedium, an cuique conueniens?

ERAN. Cuique conueniens.

ORTH. Itaque Arrio quidem persuadere conabimur, vt sanctæ Trinitatis substantiam vnã confiteatur, eiusque rei demonstrationes proferemus ex diuina scriptura.

ERAN. Sic faciendum est.

ORTH. Cum Sabellio verò differentes contrarium faciemus. De substantia enim nullum inferemus sermonem, cùm is quoque vnã fateatur.

ERAN. Manifestum est.

ORTHOD. Opinionem autem, qua parte laborat, sanare studebimus.

ERAN. Omnino.

ORTH. Quonam autem morbo illum laborare diximus?

ERAN. Circa personas claudicare dicimus.

ORTH. Quoniam ergo vnam ille dicit esse Trinitatis personam, diuinam scripturam ipsi ostendemus tres personas prædicantem.

ERAN. Hoc quidem ita faciendum est. Sed nos institutum sermonem reliquimus.

ORTH. Nequaquam. De hoc enim demonstrationes colligimus. id quod mox intelliges. Dic ergo mihi, putasne hæreses omnes, quæ à Christo nato extiterunt, & diuinitatem Christi & humanitatem confiteri?

ERAN. Nequaquam.

ORTH. Sed alias quidem solam diuinitatem, alias solam humanitatem.

ERAN. Ita se res habet.

ORTH. Alias verò partem humanitatis.

ERAN. Sic opinor. Oportet autem nobis declarare, quomodo hæc aut illa sentientes appellentur, ut apertius fiat quod est in quaestione.

ORTH. Ego hoc explicabo. Simon, & Menander, & Marcion, & Valentinus, & Basilides, & Bardesanes, & Cerdo, & Manes, apertè negauerunt humanitatem Christi. Artemon verò, & Theodotus, & Sabellius, & Paulus Samosatenus, & Marcellus, & Photinus, in oppositam ex diametro blasphemiam inciderunt. Hominem enim dumtaxat prædicant Christum, æternam verò eius diuinitatem negant. Arrius autem, & Eunomius, creatam vocant Vnigeniti diuinitatem, & solum corpus illum assumpsisse dicunt. Apolinarius porò animatum quidem corpus assumptum fatetur, sed rationalem animam & honore & salute in libris suis priuat. Hæc igitur est peruerforum dogmatum differentia. Tu verò, si veritatem amas, dic nobis, cum hisne disputationem aliquam habere conueniat, an in præceps ruentes despicere & valere iubere?

ERAN. Immanitatis est eos qui

A ERAN. Σαφές.

ΟΡΘ. Τὸ δὲ γε νοσοῦν τῆς δόξης θεοῦ περὶ σαυτοῦ ἀσώδην.

ERAN. Παύλα.

ΟΡ. Ποῖον ἢ νοσεῖν αὐτὸν εἰρήκελευν νόσον;

ERAN. Περὶ τῆς ἰσοστάσεως Φαρισηαῶν τὸν χωλὸν.

ΟΡΘ. Οὐκοῦν ἐπειδὴ μίας ἐκείνης ἐστὶ λέξις τῆς τριάδος ἰσοστάσιν, ὅτι δεῖξομεν αὐτῷ τὴν θεῖαν γραφὴν τῆς ἰσοστάσεως κηρύττουσαν.

ERAN. Τοῦτο μὲ οὕτω παρεκτείνῃ τῆς παρεκείνου καὶ ἀλελοῦπαρου λόγου.

ΟΡΘ. Οὐδαμῶς. αὐτὴ γὰρ περὶ τῆς ἀποδείξεως συλλέγομεν, καὶ τὸ πρῶτον μαθήσει. εἰπέ οὖν μοι, πᾶσας τὰς αἰρέσεις, τὰς ἀπὸ Χριστοῦ κελευθρίας, ὁμολογεῖν ἰσοείληφας καὶ τὴν θεότητα τῆς Χριστοῦ, καὶ τὴν ἀϊδιότητα;

ERAN. Οὐδαμῶς.

ΟΡΘ. Ἀλλὰ ἵνα μὴ τὴν θεότητα μόνον, πᾶσιν δὲ μόνον τὴν ἀϊδιότητα;

ERAN. Ναί.

ΟΡ. Ἀλλὰς δέγε μέγας τὴν ἀϊδιότητα;

C ERAN. Οὕτως οἶμαι. παρεσθίκει δὲ ἡμῖν δηλῶσαι, πῶς μὲν οἱ θεοὶ φρονουῦντες, πῶς ἢ οἱ ἐκείνοι, παρεσαζρῶνται, ἵνα σαφέστερον ὁ ζητούμενον γήνηται.

ΟΡΘ. Ἐγὼ τὸ πρῶτον ἐρωτῶ. Σίμων, ἔ Μένανδρος, καὶ Μαρκίων, καὶ Βαλεντίνος, καὶ Βασιλείδης, ἔ Βαρδοσάνης, ἔ Κέρδων, ἔ Μαίης, ἢ ἠρήτησιν ἀντίκρις τῆς ἀϊδιότητας τῆς Χριστοῦ. Ἀρτέμων δὲ, ἔ Θεόδοτος, ἔ Σαβέλλιος, ἔ Παῦλος ὁ Σαμοσατικός, ἔ Μαρκελλος, ἔ Φωτεινός, εἰς τὴν ἐναντίαν ἐκείνων βλασφημίαν κατέπεσον. ἄνθρωπον γὰρ μόνον κηρύττουσι τὴν Χριστοῦ, τὴν δὲ πρὸ τῶν αἰώνων ἰσάρεχουσαν φρονουῦνται θεότητα. Ἀρειος δὲ ἔ Εὐνόμιος, κλισήν καλοῦσι τῆς μονοθεοῦς τῆς θεότητας, σῶμα δὲ μόνον αὐτὸν ἀνείληφέναι φασίν. Ἀπολιναίριος δὲ ἐμψυχον μὲν ὁμολογεῖ τὸ ληφθὲν σῶμα. τὴν δὲ λογικὴν ψυχὴν, ἔ τὴν ἐμψυχῆς, ἔ τὴν θετικῆς ἐν τοῖς αἰκείοις λόγοις ἀποστερεῖ. αὐτὴ μὲν οὖν ἢ τῶν διεφθαρμένων δογμάτων ἀναφορῆς. αὐτὸς ἢ ἡμῖν φιλαλήτως εἰπέ, χρὴ ἵνα πρὸς τοῦτοις ποιῆσθαι ἀφ' ἑξῆς, ἢ δεῖ καὶ κρημνῶν φερόμενοις παρῆσθαι ἔ οἰμίζεῖν ἑαυτοῖς;

ERAN. Μισοῦν φροσύνας ἔργων ἢ τῶν κα-

μόνοντων ἰατροφίλια.

ΟΡΘ. Προσέκη κρίνω καὶ σωμαλγείν, ἔ
θεραπεύειν εἰς διώματιν.

ΕΡΑΝ. Γάνυρα.

ΟΡΘ. Εἰ κρίνω σώματα θεραπεύειν ἡπί-
ταστο, πολλοὶ δὲ γε παρῆσαντες θεραπεύειν ἡ-
ξίωσι, ἀφ' ὧρα ἔπιδηκνωότες παθήματα,
οἷον ὀφθαλμῶν ἔπιρροίας, καὶ ἀκοῶν τραύ-
ματα, καὶ ὀδόντων ὀδύνας, καὶ οἱ μὲν νό-
ρων πάντι, οἱ δὲ λύσιν, καὶ ὁ μὲν πλημμύραν
χολῆς, ὁ δὲ φλέγματος, τί ἂν ἔδρασας, εἰ-
πέ μοι ἐν ἅπασι κατεσκευάζεις φάρμακον, ἢ B

ἐκέστω πάθῃ τὸ παρῆσφορον;

ΕΡΑΝ. Τὸ ἐκέστω δηλονότι κατὰλληλόν
τε καὶ ἀλεξίκακον.

ΟΡ. Οὐκοῦν τὰ μὲν θερμὰ τῶν παθῶν κατὰ-
ψύχων, τὰ δὲ ψυχρὰ ἀθερμαίνων, καὶ τὰ μὲν τε-
ταρμύρα χαλαρὰ, τὰ δὲ γε λελυμμένα τενωτικῶσι
φάρμακῶσι βῶννις, καὶ τὰ μὲν πλαδῶντι ξηραί-
νων, ὑγρῶν δὲ ξηρὰ, ἐξήλωντες μὲν ἰατρῶσι,
ἐπανήτες δὲ τῶν υἰαίαι ὑπὸ ἰστων ἐκβεβλημῶν;

ΕΡΑΝ. Οὕτω θεραπεύειν ὁ τῆς ἰατρικῆς
παρῆσκέλευται νόμος. τὰ ὀνόματα γὰρ φα-
σι τῶν ἐναυτίων ἰαμάτων.

ΟΡΘ. Εἰ δὲ φυτουργῆς ἦσθα, πάντι αὐ τοῖς
φυτοῖσι πῶ αὐτίω παρῆσνεύχας ἔπιμέλειαι,
ἢ τῆ μὲν ροιᾷ πῶ παρῆσκουστῶν, τῆ δὲ συκῆ
πῶ οἰκείω, καὶ τῆ ὄχη ὠσαύτως, ἔ τῆ
μηλέα, καὶ τῆς ἡμεῖσι τῶ κατὰλληλοῖσι
καὶ ἅπασα πῶ ἐκέστω γε φυτῶν τὸ παρῆ-
σφορον;

ΕΡΑΝ. Δῆλον ὡς ἐκέστω φυτὸν τῆς οἰ-
κείας ἔπιμειχίας παρῆσδεῖται.

ΟΡΘ. Εἰ δὲ ναυπηγικῶ μετεχειρίζεις τέ-
χνω, ἐκεῖ αὐ τῶ ἰσοδόκω νεουργίας δεομῶν,
τῶ τοῖσι πηδαλίοισι ἀφ' ὧρα ἔπιμειχίας παρῆ-
σνεύχας ἀν' αὐτῆ, ἢ τῶ ἰσοδόκῃ παρῆσκουστῶ;

ΕΡΑΝ. Ἀναμφίλεκτα καὶ ταῦτ' ἐστίν.
ἐκέστω γὰρ πῶ οἰκείαν θεραπείαν ἔπιζητεῖ,
καὶ φυτὸν, καὶ σώματος μέριον, καὶ σκεῦη,
καὶ μέρη νηός.

ΟΡΘ. Γὰρ οὐκ οὐ γέτλιον, σώματι μὲν
καὶ τοῖσι ἀψύχοις κατὰλληλοῖσι θεραπείας παρῆ-
σφέρειν, ἔπι δὲ τῶ ψυχῶν τὸν θεραπευτικὸν
πύτων μὴ φυλάττειν χαλῶνα;

ΕΡΑΝ. Λίαν ἐστίν ἀδικώτατον
καὶ οὐ μόνον ἀδικίας, ἀλλὰ καὶ ἀνοίας

B. Theod. Tom. IV.

A agrotant negligere.

ΟΡΘΗ. Conuenit ergo his con-
dolere, & pro viribus mederi.

ΕΡΑΝ. Omnino.

ΟΡΘΗ. Si igitur corporibus me-
deri didicisses, multique à te cir-
cumstantes vt medereris flagitarent,
diuersos morbos ostendentes, verbi
gratia oculorum suffusiones, & au-
rium vlcera, & dolores dentium, &
hi quidem neruorum intensionem, alij
verò solutionem, & hic rursus flauæ
bilis redundantiam, ille verò pitui-
tæ, quæso te quid faceres? vnúmne
omnibus remedium parares, an sin-
gulis morbis conueniens?

ΕΡΑΝ. Vnicuique conueniens, &
pellendo morbo idoneum.

ΟΡΘΗ. Itaque calidas affectiones
refrigerans, & frigidas calefaciens,
& intensa relaxans, soluta firmiori-
bus medicamentis corroborans, &
humectans, sicca hume-
ctans, morbos hac ratione expelle-
res, & ab his expulsam sanitatem re-
duceres?

ΕΡΑΝ. Sic medendum esse attis
medicæ lex præcipit. Contraria enim,
inquit, contrariorum sunt reme-
dia.

ΟΡΘΗ. Si plantator esses, omni-
búsne plantis eandem culturam ad-
hiberes, an verò malo punico con-
uenientem, & ficui propriam, &
pyro ac malo similiter, & viti do-
mesticæ congruentes, plantæ deni-
que, vt semel dicam, vnicuique ac-
commodatam?

ΕΡΑΝ. Manifestum est, quòd
plantæ singulæ propriam culturam
desiderent.

ΟΡΘΗ. Si fabricandarum nauium
artem exerceres, & malum videres
refici oportere, huicne operam cla-
uo congruentem impenderes, an
eam quæ malo conuenit?

ΕΡΑΝ. Sunt & ista extra contro-
uersiam. Singula enim curationem
suam desiderant, & plantæ, & cor-
poris membra, & instrumenta, &
partes nauis.

ΟΡΘΗ. Quomodo ergo absurdum
non sit, corporibus quidem, & re-
bus inanimatis, conuenientes cura-
tiones adhibere, in animabus verò
hanc medicinx regulam non seruare?

ΕΡΑΝ. Omnino iniustissimum est,
nec solum iniustitia, sed etiã amentia

E iij

plenum. Qui enim aliter faciunt, A μισόν. οἱ γὰρ ἄλλως ποιουῦτες, αὐτῆς εἰσὶ τῆς
 medicæ artis sunt imperiti.

ORTH. Cum vnaquaque igitur
 hæresi disputantes, congruens huic
 remedium adferemus?

ERAN. Omnino.

ORTH. An congruens est medici-
 na, partim id addere quod deest,
 partim tollere quod redundat?

ERAN. Sanè.

ORTH. Photinum ergo, & Marcel-
 lum, eorumque affines sanare si co-
 nemur, quid addendo medicorum
 regulæ obtemperabimus?

ERAN. Diuinitatis Christi confes- B
 sionem. hæc enim ipsis deest.

ORTH. De humanitate verò nihil
 eis dicemus: fatentur enim Christum
 dominum esse hominem.

ERAN. Rectè dicis.

ORTH. Cum Arrio verò & Eu-
 nomio de Vnigeniti incarnatione
 differentes, quid eis suadebimus vt
 confessioni suæ adiiciant;

ERAN. Animæ assumptionem. So-
 lum enim corpus à Deo Verbo as-
 sumptum esse dicunt.

ORTH. Apolinario verò quid C
 deest, quo minùs perfecta sit ipsius de
 incarnatione sententia?

ERAN. Non separare mentem ab
 anima, sed confiteri rationalem ani-
 mam vnà cum corpore assumptam
 esse.

ORTH. De hoc igitur cum eo dif-
 feremus?

ERAN. Omnino.

ORTH. Marcionem verò, & Va-
 lentinum, & Manetem, & qui ad eos
 accedunt, quid confiteri hac in parte
 diximus, quid prorsus negare?

ERAN. Quòd in diuinitatem se
 credere dicant, humanitatem verò
 illius non admittunt.

ORTH. Illis ergo persuadere stu-
 debimus, vt humanitatis quoque
 mentionem amplectantur, & ne
 phantasiam appellent diuinam dis-
 pensationem.

ERAN. Sic facere conuenit.

ORTH. Eis ergo dicemus, quòd
 Christus non tantum Deus, sed etiam
 homo appellandus sit.

ERAN. Omnino.

ORTH. Qua autem ratione fieri
 potest, vt nos qui Christum homi-
 nem appellare abnuimus, hoc aliis
 præcipiamus? Neque enim suasioni.

θεραπείας ἀνεπισημόνες.

OP. Οὐκοῦν πρὸς αἵρεσιν ἐκείνην διαλεγόμε-
 νοι, ταύτην πρὸς σφοδρὸν προσοίσουμι φάρμακον;

ERAN. Πάνυ γε.

OP. Πρὸς σφοδρὸς ἡ θεραπεία, ἢ πρὸς εὐχέλεια
 μὴ δὲ ἐλλείπον, ἀφαιρῶν ἢ δὲ πλεονάζον;

ERAN. Ναί.

OP. Φωτίνον ποίνω, καὶ Μαρκίωνα, καὶ τοὺς ἐκεί-
 νων ἀγχιθύρας θεραπεύειν πφρώμενοι, τί αὐτῶν προ-
 σθέντες ἢ θεραπευτικὸν χεῖρονα πληρώσαμεν;

ERAN. Τῆς τῆς Χειροῦ θεότητος ἢ ὁμο-
 λογίαν. αὐτῆ γὰρ αὐτοῖς ἐλλείπει.

OPΘ. Περὶ δέ γε τῆς ἀνθρωπότητος οὐ-
 δὲν πρὸς αὐτοῖς ἐροῦμι. ὁμολογοῦσι γὰρ ἀν-
 θρωπον τὸν δεσπότην Χριστόν.

ERAN. Ορθῶς λέγεις.

OPΘ. Ἀρεῖα ἢ καὶ Εὐνομίᾳ πρὸς τὴν μονο-
 γμῆς ἐκδηρωθήσεως διαλεγόμενοι, τί αὐτῶν προ-
 σθέναι πείσαμεν αὐτοῖς τῆ σφετέρᾳ ὁμολογίᾳ;

ERAN. Τῆς ψυχῆς ἢ ἀνάληψιν σώμα γὰρ
 ἢ θεὸν λόγον μόνον ἀφληφέται φασίν.

OPΘ. Απολιναεῖα ἢ τί ἐλλείπει, ὡς αὐ-
 τὸν ἀκριβοῦν ἢ πρὸς τὴν ἐκδηρωθήσεως λόγον;

ERAN. Τὸ μὴ διείσθαι τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς
 ψυχῆς, ἀλλ' ὁμολογεῖν τὴν λογικὴν ψυχὴν
 μὴ τῆ σώματος ἀφλήφθαι.

OPΘ. Οὐκοῦν καὶ τὸ πρὸς τούτου δια-
 λεξόμεθα;

ERAN. Πάνυ γε.

OP. Μαρκίωνα ἢ, καὶ Βαλεντίνον, καὶ Μαίητα,
 καὶ ὅσοι ἄσθονοιοι τούτοις, τί μὴ ἔφαμεν ὁμολο-
 γεῖν καὶ τὸ δεῦρὸς μέγας, τί δὲ πάντων ἄρνησθαι;

ERAN. Οὐ πείσεται μὴ ἔφασθαι εἰς τὴν
 θεότητα τῆς Χειροῦ τὸν ἢ πρὸς τῆς ἀνθρωπότη-
 τος οὐ προσείενται λόγον.

OPΘ. Τοί γάρ τοι πείσεται τούτοις ἀποδο-
 σάμεν, εἰρᾶν καὶ τὸν πρὸς τῆς ἀνθρωπότη-
 τος λόγον, καὶ μὴ φαντασίᾳ τὴν θεῖαν οἰκο-
 νομίαν καλεῖν.

ERAN. Οὕτω πρὸς ἡμᾶς ποιεῖν.

OP. Εροῦμι ποίνω αὐτοῖς, ὡς ἔχρη μόνον
 θεόν, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπον ἀποκαλεῖν τὸν Χριστόν.

ERAN. Πάνυ γε.

OPΘ. Καὶ πῶς οἶόν τε πρᾶγματος ἡμᾶς
 ἡμᾶς δὲ καὶ ἀνθρώπον ἀποκαλεῖν τὸν Χρι-
 στόν, ἄλλοις τὸ πρᾶγματος; ἢ γὰρ εἰς ἡμᾶς πρᾶγ-

νοδοι ημιν, ἀλλὰ ταῦτα φρονοῦντες ἐλέξοισι.

EPAN. Καὶ πῶς ἡμεῖς τὰ αὐτὰ φρονοῦ-
μεν ἐκείνοις, καὶ ἄρα ὁμολογοῦντες, καὶ ψυ-
χῶς λογικῶς ἀνελήφεναι τὸν θεὸν λόγον;

OPΘ. Εἰ τοίνυν τὰ παρὰ ἡμᾶς ὁμολογοῦ-
μεν, τί δὴ ποτε φάσμεν τὰ ὀνόματα;

EP. Απὸ τῆς ἡμιωτέρας χρεὶ τῆς Χριστὸν καλεῖν.

OPΘ. Φύλαξον ποιησάτω τὸ καλὸν, καὶ
μὴ καλέσῃς ἐσαυρωμένον, μὴ δὲ ἐκ νεκρῶν
ἐγηγημένον, καὶ ὅσα τούτοις ἐστὶ παρὰ πλῆθια.

EPAN. Ἀλλὰ ταῦτα τῶν παθημάτων ἐστὶ
τῶν θεοτελειῶν ὀνόματα· ἢ δὲ τῶν παθημάτων
ἀρνήσις, τῆς θεοτελείας ἀναίρεσις.

OPΘ. Τὸ δὲ ἀνθρώπου ὄνομα φύσεως ὀνο-
μά ἐστιν· ἢ δὲ τούτου σωτηρία, φύσεως ἀρνήσις. ἢ δὲ
τῆς φύσεως ἀρνήσις, τῆς παθημάτων ἀναίρεσις· ἢ
δέξασθαι τῶν ἀναίρεσις, φρεσὶν τῆς θεοτελείας ποιῆσαι.

EPAN. Τὸ μὲν εἰδέναι τὴν ληθησίαν φύ-
σιν παρῶν τῆς ψυχῆς. ὁ δὲ ἀνθρώπου ἀπο-
καλεῖν τῆς οἰκουμένης τῆς θεοτελείας, σμικρῶς ἐστὶ
τῆς δεσπότου πτωχὸς δόξα.

OPΘ. Οὐκ ἐστὶν ὁ φώτερος ἑαυτὸν ἐπεὶ
ἐπεὶ Παύλου, ἐπεὶ αὐτὸς γε σωτήρας ἡγῆσθαι, ὁ μὲν γὰρ
κύριος πρὸς Ἰουδαίους ἔφη, τί με ζητεῖτε ἀπο-
κτεῖναι, ἀνθρώπου ὅς ἐστι ἀληθῆς ὑμῖν λεγέ-
ληκα, ὡς ἡχούσα παρὰ τῆς πατρὸς μου; ἐπεὶ πολ-
λαχοῦ δὲ ὑπὸν ἀνθρώπου ἑαυτὸν παρῶν τῆς
φύσεως. ὁ δὲ πᾶν ὄφημι, ὡς ἔπος πρὸς τὸν Ἰουδαί-
κον ἀφελεγρόμενος δῆμον· ἀνδρες Ἰσραηλῖται
ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους. Ἰησοῦ τῆς Ναζω-
ραίου, ἀνδρα ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδογμένον εἰς
ὑμᾶς. καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, τῆς Ἀρβου-
πάρου τοῖς παρῶν τῆς ψυχῆς ὡς ἑσθέρων ὡς σωτήριον
κέρμα, πρὸς πολλοῖς ἀποστόλοις καὶ ταῦτα ἔφη· ὡς
μὲν οὖν χρόνος τῆς αἰωνίου ζωῆς ὁ θεός, ἰδὲ νῦν
παρὰ ἡμᾶς πᾶσι πᾶνταχοῦ μετῴμεν· καὶ ὅτι
ἔστην ἡμέραν, ἐν ἧς μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην
ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ὡς ἔοικε, πῶς τῶν παρῶν
πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ὁ τοίνυν ὁ
παρὰ τῆς κυρίου ἐστὶ ἀποστόλων περὶ τῆς κηρυ-
χθῆν ὀνομαστῆρα τῶν ἁγίων, φώτερον ἑαυτὸν καὶ τῆς
μεγάλων διδασκάλων ὡς εἴληφε, καὶ μὲν τὸ καὶ
αὐτῆς τῆς φώτερον διδασκάλων πηγῆς.

EPAN. Τοῖς ἀπίστοις ἐκείνοι πτωχὸς δὲ πτωχὸς
διδασκαλίαν παρῶν τῆς ψυχῆς· νοῦν δὲ τῆς οἰκου-
μένης ὁ πλῆθον ἐπίστευσεν.

OPΘ. Μάλιστα μὲν εἰσὶν ἐπὶ τῆς Ἰουδαίᾳ,

bus nostris cedent, sed nos ita fen-
tientes refutabunt.

ERAN. Et quomodo nos idem cum
illis sentimus, qui & carnem & ani-
mam rationalem assumpsisse Deum
Verbum confitemur?

ORTH. Si igitur res confitemur,
cur nomina fugimus?

ERAN. A præstantioribus Christum
appellare conuenit.

ORTH. Serua igitur hanc regulam,
& ne crucifixum appelles, neque à
mortuis excitatum, & quæ sunt
huiusmodi.

ERAN. Sed hæc sunt salutarium
passionum nomina. passionès autem
negare, salutem est è medio tollere.

ORTH. Nomen homo naturæ no-
men est, & hoc reticere naturam
est negare. naturam autem qui ne-
gat, passionès è medio tollit, qui-
bus sublatis, irrita fit salus.

ERAN. Scire quidem assumptam
esse naturam necessarium esse duco.
Hominem verò appellare orbis ter-
rarum seruatore, de Domini glo-
ria detrahere est.

ORTH. Te igitur & Petto & Pau-
lo, atque ipso Seruatore plus sapere
existimas? Nam Dominus dixit Iu-
dæis, *Quid me queritis interficere, homi-
nem, qui veritatem vobis locutus sum,*
quam audiui à patre meo? Sæpè etiam
filius hominis se ipsum appellauit.
Petrus autem, omni laude & prædi-
catione dignus, populum Iudaicum
alloquens, *Audite, inquit, viri Israe-
lite verba hæc. Iesum Nazarenum vi-
rum à Deo approbatum in vobis.* Et bea-
tus Paulus in Arcopago salutem opti-
matibus prædicans inter alia multa
hæc dixit, *Et tempora quidem huius*
*ignorantiæ despiciens Deus, nunc an-
nunciat hominibus ut omnes ubique pæ-
nitentiam agant. eo quòd statuit diem,*
*in quo iudicaturus est orbem in equita-
te, in viro in quo statuit, fidem præbens*
omnibus, suscitans eum à mortuis. Qui
ergo nomen à Domino & Apostolis
vsurpatum & celebratum repudiat,
is se & magnis doctoribus, & ipso
sapientissimorum fonte sapientio-
rem existimat.

ERAN. Infidelibus illi hanc do-
ctrinam proponebant: nunc autem
totius orbis pars maxima fidem am-
plexa est.

ORTH. Immo sunt adhuc Iudæi,

& gentiles, & hæreticorum cater-
 uæ innumerabiles, & horum vni-
 cuique conueniens doctrina exhi-
 benda est. Quin etsi eadem omnes
 sentiremus, dic quid incommodi ha-
 beret Deum & hominem Christum
 confiteri? An non diuinitatem in eo
 perfectam, & humanitatem similiter
 cui nihil deest consideramus?

ERAN. Hæc sæpè confessi su-
 mus.

ORTH. Cur ergo nunc tollimus,
 quæ sæpius confessi sumus?

ERAN. Hominem appellare Chri-
 stum superuacaneum existimo, præ-
 sertim si fidelis cum fidei collo-
 quatur.

ORTH. Diuinum Apostolum an
 fidelem arbitraris?

ERAN. Fidelium omnium do-
 ctorem.

ORTH. Timotheum autem hac
 appellatione dignum existimas?

ERAN. Tanquam illius discipulum,
 & aliorum magistrum.

ORTH. Audi ergo doctorem do-
 ctorum perfectissimo scribentem di-
 scipulo, *Vnus Deus, vnus & mediator
 Dei & hominum homo Christus Iesus,*
*qui dedit seipsum redemptionem pro om-
 nibus: & desine in cassum nugari, &*
*leges nobis de diuinis nominibus
 imponere. Quinetiam nomen ip-
 sum mediatoris & diuinitatem hoc
 loco & humanitatem significat. Ne-
 que enim si Deus solùm esset voca-
 retur mediator. Quomodo enim in-
 ter nos & Deum mediatoris munus
 exequeretur, si nostrî nihil haberet?*
 Sed quia vt Deus cohæret patri,
 eandem habens substantiam, & vt
 homo nobis copulatur, quia ex no-
 bis serui formam accepit, rectè me-
 diator nuncupatur, ea quæ disijuncta
 erant in seipso coniungens vnione
 naturarum, diuinitatis inquam &
 humanitatis.

ERAN. An non Moyfes appellatus
 est mediator, cùm esset tantùm
 homo?

ORTH. Typus erat ille & figura
 veritatis. typus autem non habet
 omnia, quæ habet veritas. Quam-
 obrem non erat quidem ille natura
 Deus, & tamen appellatus est Deus,
 vt typum impleret: *Ecce enim, inquit,*
constitui te Deum Pharaonis, & tam-
quam Deo prophetam adiunxit Aa-

καὶ ἑλλήνες, καὶ αἰρέτην μυρία συνημέστα, καὶ
 χη πούτων ἐκάστῳ κατὰλληλον διδασκαλίαν
 προσφέρην. εἰ δὲ καὶ πάντες ἡμῶν ὁμόφρο-
 νες, εἰπέ τί λωβᾶται ὁ θεὸν καὶ ἀνθρώπον ὁ-
 μολογεῖν τὸν Χριστόν; ἢ οὐ θεότητα τελείαν
 ἐν αὐτῷ καὶ ἀνθρωπότητα ὡσαύτως ἀγγελι-
 πῆ θεωροῦμεν;

EPAN. Ταῦτα πολλάκις ὁμολογή-
 σαμεν.

OPΘ. Τί δήποτε πίνω ἀναγερόμεν ἀ-
 φ' πολλὰκις ὁμολογήσαμεν.

EPAN. Τὸ ἀνθρώπον καλεῖν τὸν Χρι-
 στὸν ὑπέληθα πεισιφρόν, μάλιστα πιστὸν ἵνα
 πιστῶ προσδραλεζόμενον.

OPΘ. Τὸν θεῖον ἀπόστολον πιστὸν εἶ-
 μίξας;

EP. Πιστῶν μενοῦ ἀποστόλων διδασκαλον.

OPΘ. Τὸν δὲ Τιμόθεον τῆς δεῦρος προσηγ-
 εῖας ὑπέληθα ἀξίον;

EPAN. Ὡς οὐκείνου γε μαθητῶν, καὶ τῶν
 ἄλλων διδασκαλον.

OPΘ. Ακουσον πίνω τῆς διδασκαλου
 τῆς διδασκαλων τῶν τελειοτάτων γραφον-
 τος μαθητῆ. εἰς θεός, εἰς καὶ μεσίτης θεοῦ
 καὶ ἀνθρώπων ἀνθρώπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ
 δούς αὐτὸν λυτῶν ἀπὸ πάντων καὶ παῦσαι
 μάτην ἀδολεγῶν, καὶ νόμοις ἡμῶν πρὸς θεῶν
 ὀνομάτων πιστεῖς. καὶ αὐτὸ δέγε τῆς μεσί-
 του ὁ ὄνομα θεότητος ἐν αὐτῷ καὶ ἀνθρώ-
 πότητος ὑπαρχῆς δηλωτικόν. οὐ γὰρ μόν-
 ον ὑπαρχόν θεός ἐκλήθη μεσίτης πῶς
 γὰρ ἀν' ἐμεσίτευσεν ἡμῶν καὶ θεῶν μηδὲν ἔ-
 χων ἡμέτερον; ἐπεὶ δὲ ὡς θεός σιωπήσῃ τῶν
 πάντων τῶν αὐτῶν ἔχων ἕξοισίαν, ὡς δὲ ἀν-
 θρώπος ἡμῶν, ἐξ ἡμῶν γὰρ ἔλαβε τῶν τῆς
 δούλου μορφῶν, εἰκότως μεσίτης ὀνόμα-
 τῶν, σιωπήσῃ ἐν αὐτῷ τὰ διεστώτα τῆς ἐνώ-
 σης τῆς φύσεων, θεότητος λέγω καὶ ἀνθρωπότη-
 τος.

EPAN. Μαυῶσῃς οὐκ εἶναι ὀνομάσθη μεσί-
 τῆς ἀνθρώπος ὢν μόνον;

OPΘ. Τύπος μὲν ἐκείνος τῆς ἀληθείας· ὁ δὲ
 τύπος οὐκ ἔχει πάντα ὅσα φησὶ ἡ ἀλήθεια. οὐ
 δὴ χάριν ἐκείνος οὐκ ἔχει μὲν φύσιν θεός, ὀνό-
 ματι δὲ ὁμοῦ θεός, ἵνα πληρώσῃ τὸν τύπον.
 ἰδοὺ γὰρ φησὶ τέλει σε θεὸν ὡς Φαραῶν ἀπί-
 κα πίνω ὡς θεῶν καὶ προσφῆτιν ἀφώρισεν. Αα-

ρῶν τῶν Φησιν, ὁ ἀδελφός σου, ἔσαι σοι τροφήτης. ἢ ἢ ἀλήθεια, καὶ θεός φύσις, καὶ ἄνθρωπος φύσις.

EP. Καὶ τίς αὐτὸν καλεῖται τύπον τῆς ἐκείνου χαρακτῆρας;

OPΘ. Ὡς εἴκει, τὰς βασιλικὰς εἰκόνας οὐ καλεῖς βασιλέως εἰκόνας;

EPAN. Πάνυγε.

OPΘ. Καὶ μὲν οὐ πάντῃ ἐχρῆσθαι, ὅσα τῶν ἀρχέτυπον ἔχει. τῶν μὲν γὰρ εἰς ἀψυχοί τε καὶ ἄλογοι. εἴτα τῶν ἐν τῷ κοίτιν ἐτέρωται καρδίας φημί, καὶ κελιάς, καὶ ἡπάτος, καὶ τῶν ἄλλων, ὅποσα τοῖς σπλάχνου ἐπιπύται τὸ μὲν τῶν ἀσθησῶν ἐχρῆσθαι εἶδος, τὰ δὲ τούτων ἐνεργείας σὶκέπτι. οὔτε γὰρ ἐπαίνοισιν, οὔτε φησὶν, οὔτε ὁρασίν, οὔτε ἡσάφοισιν, οὔτε βασιλοῦσιν, σὶν ἄλλοι δρῶσι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὅμοις εἰκόνες καλοῦνται βασιλικὰ. οὕτω καὶ Μωϋσῆς μεσίτης, καὶ ὁ Χριστὸς μεσίτης· ἀλλ' ὁ μὲν, ὡς εἰκὼν ἐτύπος· ὁ δὲ, ὡς ἀλήθεια. ἵνα δὲ σὶ ἐτέρωθεν αὐτὸ σαφέτερον ὁπιδείξω, αἰάμνησόν με τῶν πρὸς τῶν Μελχισεδέκ εἰρημῶν ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ.

EPAN. Γοίον;

OPΘ. Εκείνων, ἐντα ἡρεξετάτων ὁ θεὸς ἀπόστολος τῆς Ἀδελφικῆς ἱερωσῶν τῆς τῆς Χριστοῦ, ἀπέκασε μὲν ἐν τοῖς ἄλλοις τῆς Μελχισεδέκ ἐξ ἀποστολῆς Χριστοῦ· τῆς δὲ ἱερωσῶν ἔχον ἔφη τῆς κελίον καὶ τῶν τῶν Μελχισεδέκ.

EP. Οἴμοι οὕτω λέγει τῆς θεῖον ἀπόστολον. οὕτως γὰρ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τῆς θεῖας ὑψίστου, ὁ συναντήσας τῶν Ἀβραάμ· ἡσάφροντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῆς βασιλείων, καὶ ἀλογήσας αὐτὸν ὡς καὶ δεκάτην ἐμέρισην ἀπὸ πάντων Ἀβραάμ· τῶν ἐρμηνυθῶν βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἐπέκεινται καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅστις βασιλεὺς εἰρήνης, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων· ἀφωμοιωμένος δὲ τῶν ὑψίστου θεοῦ, μὲν ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. πρὸς τούτων οἴμοι σε τῶν ῥητῶν εἰρηκεῖται.

OPΘ. Πρὸς τούτων ἐφίω, καὶ ἐπαίνοισι δέγω ὅτι τὸ κελίον οὐ διέκοψας, ἀλλ' ὅλον τέλει· εἰπέ τοίνυν, ἀρμότῃ τούτων ἔκασον τῶν Μελχισεδέκ φύσις καὶ ἀληθείας;

EPAN. Καὶ τίς οὕτω δρασὺς ἀφαρμύσσει αὐτὸν ἡρμῶσιν ὁ θεὸς ἀπόστολος;

Arō enim, inquit, frater tuus erit tibi propheta. Veritas autem, & Deus est natura, & natura homo.

ERAN. Et quis typum appellet eum, qui euidentes archetypi characteres non habet?

ORTH. Regias imagines, ut apparet, regis imagines non vocas?

ERAN. Omnino.

ORTH. Et tamen omnia non habent quæ habet archetypum. Primum enim inanimæ sunt, & rationis expertes. deinde interioribus membris carent, corde, inquam, & ventre, & iecore, & ceteris quæ his coniuncta sunt. Ad hæc sensuum quidem speciem præ se ferunt: sed eorum actiones non exercēt. Non enim audiunt, nec loquuntur, nec vident: non scribunt, nec incedunt, nec quicquam aliud humanum agunt. Et tamen imagines regis nuncupantur. Sic & Moyses mediator est, & Christus mediator: sed ille quidem, ut imago & typus, hic autem, ut veritas. Ut autem hoc etiam alio exemplo manifestius tibi declarem, repete memoria quæ dicta sunt de Melchisedec in Epistola ad Hebræos.

ERAN. Quanam?

ORTH. Illa, in quibus diuinus Apostolus, conferens Leuiticum sacerdotium cum sacerdotio Christi, Melchisedec in aliis rebus cum Christo Domino comparauit: tum verò sacerdotium habere illum dixit secundum ordinem Melchisedec.

ERAN. Arbitror sic dicere diuinum Apostolum. *Hic enim Melchisedec, Hebr. 7. Rex Salem, sacerdos Dei summi, qui obuiant Abrahe regresso à cade regum, & benedixit ei. cui & decimas omnium diuisit Abraham. qui primum quidem interpretatur rex iustitiæ, deinde & rex Salem, quod est rex pacis, sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque finem vita habens. assimilatus autem filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.* De his puto te verbis dixisse.

ORTH. De his dixi. Laudo etiam, quòd locum non mutilum, sed integrum recitasti. Dic igitur, congruuntne horum singula Melchisedec secundum naturam & veritatem?

ERAN. Quis auderet disjungere quæ diuinus Apostolus coniunxit?

ORTH. Dicis igitur Melchisedec secundum naturam hæc con-
gnerere?

ERAN. Dico.

ORTH. Hominem illum esse dicis,
an aliam assumpsisse naturam?

ERAN. Hominem.

ORTHOD. Genitum, an ingeni-
tum?

ERAN. Quæstiones valdè absur-
das proponis.

ORTH. Tu harum causa es, qui
apertè repugnas veritati. Responde
igitur.

ERAN. Vnus est solus ingenuus,
Deus & pater.

ORTH. Genitum igitur Melchise-
dec esse dicimus?

ERAN. Genitum.

ORTH. Sed quod de illo dictum
est contraria docet. Recordare enim
illorum quæ modò recitasti, *Sine pa-
tre, sine matre, sine genealogia, neque
initium dierum, neque finem vite ha-
bens*. Quomodo igitur illi conuenit,
sine patre, & sine matre? quomodo
& illud, *nec initium ortus sui cepisse,
nec finem habiturum*? Humanam enim
hæc superant naturam.

ERAN. Excedunt hæc prorsus na-
turæ humanæ mensuram.

ORTH. Quid ergo, an falsa dixis-
se dicemus Apostolum?

ERAN. Absit.

ORTH. Qua igitur ratione fieri
queat, ut & Apostolo veritatis lau-
dem afferamus, & Melchisedec quæ
supra naturam sunt adaptemus?

ERAN. Obscurus valdè hic locus,
& qui accuratam explicationem de-
siderat.

ORTH. Iis qui attendere velint
verborum sententiam assequi difficil-
e non erit. Cùm enim dixisset diui-
nus Apostolus, *sine patre, sine matre,
sine genealogia, neque initium dierum,
neque finem vite habens*, addidit, *af-
similatus filio Dei manet sacerdos in per-
petuum*. & apertè nos docet, quòd
Melchisedech in iis quæ humanam
naturam superant archetypum est
Christus Dominus. Melchisedec ve-
rò dixit assimilatum esse filio Dei.
Sic autem consideremus. Dicisne Do-
minum patrem habuisse secundum
carnem?

ERAN. Nullo modo.

ORTH. Quid ita?

ΟΡΘ. Λέγεις τοίνυν τὰς Μελχισεδεκ τῶν
πατρῶν φύσιν ἀρμότιον;

ΕΡΑΝ. Λέγω.

ΟΡΘ. Ἀνθρώπον αὐτὸν εἶπὲς λέγεις, ἢ ἕ-
νὰ ἄλλῳ εἰληφέναι φύσιν;

ΕΡΑΝ. Ἀνθρώπον.

ΟΡΘ. Γεννητὸν, ἢ ἀγέννητον;

ΕΡ. Ἀπόποις ἀγὰρ ἐρωτήσεως παρεσφέρεις.

ΟΡΘ. Σὺ τούτων ἀπίος, παρεφαναῶς τῆ
ἀληθείᾳ μαζήμωνος ἀποκρίνας τοίνυν.

ΕΡΑΝ. Εἰς ὅστι μόνος ἀγέννητος, ὁ θεὸς
καὶ πατήρ.

ΟΡΘ. Γεννητὸν οὖν ἄρα τὸν Μελχισε-
δεκ εἶπὲς φησίν;

ΕΡΑΝ. Γεννητὸν.

ΟΡΘ. Ἀλλ' ὁ κατὰ αὐτὰ λόγος τὸ βάντια
διδάσκει. αἰαμνήθητι γὰρ ὦν ἄρτίως ἀπε-
μνημόνους ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγη-
τος, μήτε ἄρχῳ ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος
ἔχων. πῶς τοίνυν αὐτὰ ὁ ἀπάτωρ ἀρμότιος,
καὶ ὁ ἀμήτωρ; πῶς δὲ καὶ ὁ μηδὲ ἄρχῳ
εἰληφέναι τῶ εἶπὲς, μήτε λήψασθαι τέλος;
κατὰ ἀνθρώπειαν γὰρ τῶν ταύτα γενεὴ φύσιν.

ΕΡΑΝ. Ὑπερβαίνει τὰ ὄντι τῶν ταύτα τῆ
φύσεως τῆς ἀνθρωπείας τὰ μέτρα.

ΟΡΘ. Τί οὖν ψευδῆ τὸν ἀπόστολον εἰρη-
κέναι φησίν;

ΕΡΑΝ. Μὴ γνοίτω.

ΟΡΘ. Πᾶς οὖν οἶόν τε καὶ τὰς ἀποστόλων
παραμαρτυρήσας ἀλήθειαν, καὶ τὰς Μελ-
χισεδεκ παραρμόσας τὰ κατὰ φύσιν;

ΕΡΑΝ. Ἀγὰρ ἀσαφὲς ὁ χειρὶον, καὶ πολλῆς
ὅτι μάλις δέομαι ἀναπίστεως.

ΟΡΘ. Τοῖς παρεσέχον ἐτέλεσεν ἐφικτῆ
τῆ ῥητῆς ἀφανείας ἢ κατανόσεις. εἰρηκῶς γὰρ
ὁ θεὸς ἀπόστολος, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεα-
λόγητος, μήτε ἄρχῳ ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τε-
λος ἔχων, ἐπήγαγεν, ἀφωμοιωμένος δὲ τὰς
ὑπὸ τῶ θεοῦ, μηδὲ ἱερὰς εἰς ὁ δίνεκέας. καὶ
σαφῶς ἡμᾶς διδάσκει, ὡς τῶ Μελχισεδεκ
ἐν τοῖς κατὰ φύσιν ἀνθρωπείῳ φύσιν ἄρχε-
τυπὸν ὅστιν ὁ δεσπότης Χριστός. τὸν δὲ γε Μελ-
χισεδεκ εἶπεν ἀφωμοιωμένον τὰς ὑπὸ τῶ θεοῦ.
σκηπτοῦ καὶ οὕτως· εἰ λέγεις ἐγκρίνας τὸν
κρίον κατὰ φύσιν πατέρα;

ΕΡΑΝ. Οὐδαμῶς.

ΟΡΘ. Διατί;

EPAN. Εκ μόνου γδ αγίας εγγνηθη πατρ- A
 ηνου.

OP. Ουκωυ εικότως απάτωρ ανόμασαι;
 EPAN. Αληθές.

OPΘ. Λέγεις αυτον κτ' πτω θεϊου φύσιν
 ερχκέναι μητέρα;

EPAN. Ου δῆτα.

OPΘ. Εκ μόνου γδ παρ τῆς αγίων εγγ-
 ηθη πατρ.

EPAN. Σιωωμολόγηται.

OPΘ. Τοιγαρτοι ε ἀγνεαλόγητος, ως
 ἀρρητον έχων τ' εν πατρῶς γνησιν, παροσηγ- B
 βλυται. τ' γνεαυ γδ αυτ', φησιν ο παροφήτης,
 πῶς διηγήσεται;

EPAN. Ορθως λέγεις.

OPΘ. Ουτω αυτω παροσηκη δ μητε η-
 μερων αρχη, μητε ζωῆς τέλος έχη. αι-
 αρχος γδ, και αιωλεθρος, και στωτόμος, αι-
 διος, και τω πατρι σωαίδιος.

EPAN. Ταυτα μη ουτω και μοι στω-
 δικη. χη η στωπῆσαι λοιπον, πως ἀρμότῆ
 τῶτα και τω θαυμασιω Μελχισεδεκ.

OPΘ. Ως εἰκόνι και τυπω: η ἡ εἰκων, C
 ως ε παροθεν εἰρηκεν, ου πορτα έχη οσα
 δ αρχετυπον έχη. τω μ' ουω στωπῆ παροση-
 κη τῶτα φύση και ἀληθεια. τω δε γε Μελ-
 χισεδεκ, η τῆς αρχαγορῆς ισοεια παροση-
 μοσε τῶτα. διδάξασα. γδ ημαῖς τῶ πατριαρ-
 χου Αβρααμ τον πατέρα, τῶ ἡ Ισαακ τον
 πατέρα και πτω μητέρα, και τῶ Ιακωβ
 ωσαύτως, ε τῶ τούτου παιδων, και μη τοι και
 τῶ παροπαλαι γνομῶων πτω γνεαλογια
 ὀπιδείξασα, τῶ Μελχισεδεκ ουτε τον πατέρα
 εἰρηκεν, ουτε πτω μητέρα, ουτε μω εν
 πνος τῶ Νωε παιδων καταρχη δ γνος εδιδα-
 ξεν, ἵνα γνηται τῶ ἀληθως ἀμητρος και D
 απάτρος τυπος. τῶ το ἡ νοση ημαῖς εδιδα-
 ξεν ο θειος στωσολος. εν αυτω γδ τω χρωειω και
 τῶτα παροσέηκεν, ο ἡ μη γνεαλογουμωρος εἰς
 αυτων, τ' Αβρααμ στωδεδεκετωκε, και τ' έχο-
 τα τῶσ επαγγελιας ηυλόγηκεν.

EPAN. Και επειδη τῶ γε γνησικῶτων
 αυτον στω εμνημόνθυσεν η θεια γραφη, απά-
 τωρ διωαται και ἀμητωρ κελεσθαι;

OPΘ. Εἰ ἀληθως απάτωρ ωυ ε ἀμη-
 τωρ, στω αν ωυ εικων, ἀλλ' ἀληθεια. επειδη δε
 ου φύση τῶτ' έχη, ἀλλ' ατ' τ' τῆς θειας γρα-

ERAN. Ex sola enim sancta na-
 tus est Virgine.

ORTH. Rectè igitur sine patre no-
 minatus est?

ERAN. Verè.

ORTH. Dicisne ipsum matrem
 habuisse secundum diuinam natu-
 ram?

ERAN. Nequaquam.

ORTH. Ex solo enim ante sæcula
 genitus est patre.

ERAN. Inconfesso est.

ORTH. Itaque etiam sine genea-
 logia dictus est propter ineffabilem
 eius ex patre generationem. *Genera- Efa. 33.*
 tionem enim eius, ait Propheta, quis
 enarrabit?

ERAN. Rectè dicis.

ORTH. Sic ipsi conuenit, nec die-
 rum initium, nec finem vitæ habe-
 re. Caret enim principio & fine, &
 vt breuiter dicam, æternus est, &
 patri coæternus.

ERAN. Hæc mihi quoque ita vi-
 dentur. Deinceps verò consideran-
 dum est, quomodo conueniant hæc
 etiam admirando Melchisedec.

ORTH. Tanquam imagini & ty-
 po. Imago verò, sicut antè diximus,
 non omnia habet, quæcumque ha-
 bet archetypum. Itaque Saluatori
 quidem conueniunt hæc natura &
 veritate: Melchisedec verò antiquæ
 genealogiæ historia hæc attribuit.
 Cum enim patriarchæ Abraham pa-
 trem nos docuisset, Isaac verò pa-
 trem ac matrem, & Iacob similiter,
 atque huius filiorum, sed & prisco-
 rum quoque patrum seriem expo-
 suisset, Melchisedec patrem & ma-
 trem non nominauit, neque illum
 ab aliquo ex Noë posteris genus du-
 cere docuit, vt esset typus illius, qui
 verè est sine patre & sine matre.
 Quod ita nos intelligere docuit di-
 uinus Apostolus. Eodem enim loco
 hæc quoque adiecit, *Cuius autem ge-
 neratio non annunciatür ex eis, decimas
 sumpsit ab Abraham, & hunc qui habe-
 bat repromissiones benedixit.*

ERAN. Et quoniam parentum eius
 nullam mentionem fecit diuina scri-
 ptura, sine patre potest & sine matre
 appellari?

ORTH. Si verè sine patre esset, &
 sine matre, non esset imago, sed ve-
 ritas. Quia verò non natura hæc ha-
 bet, sed secundum diuinæ scriptu-

ra dispensationem, veritatis typum ostendit.

ERAN. Imaginem expressos archetypi characteres habere oportet.

ORTH. An non homo imago Dei appellatur?

ERAN. Non est imago Dei, sed ad Dei imaginem factus est.

1. Cor. II. ORTH. Audi ergo Apostolum dicentem, *Vir quidem non debet velare caput, cum sit imago & gloria Dei.*

ERAN. Sit sanè imago Dei.

ORTH. Oportebat ergo, ut ipse affirmas, servare ipsum evidentes archetypi characteres, & neque creatum esse, nec compositum, nec circumscriptum. Oportebat etiã ipsum ex nihilo aliquid creare. oportebat verbo & sine labore omnia fabricare. denique non ægrotare, nec dolere, nec irasci, nec peccare: sed immortalem esse & incorruptibilem, & omnia habere quæ habet archetypum.

ERAN. Non est in omnibus homo imago Dei.

ORTH. Verùm in quibuscumque dederis ipsum imaginem esse, maximo interuallo abesse à veritate prorsus reperies.

ERAN. In confesso est.

ORTH. Hoc etiam considera, quòd diivinus Apostolus filium appellavit imaginem patris. Dicit enim, *Qui est imago Dei invisibilis.*

Coloss. I. ERAN. Quid ergo? an non habet omnia filius quæ pater?

ORTH. Pater non est, nec sine principio, nec ingenuus.

ERAN. Si hæc haberet, non esset filius.

ORTH. Verum est igitur quod dixi, non habere imaginem omnia quæ archetypum habet.

ERAN. Verum.

ORTH. Sic igitur & Melchisedec dixit diivinus Apostolus assimilatum esse filio Dei.

ERAN. Concedamus sanè sine patre, & sine matre, & sine genealogia sic esse, ut dixisti: quòd nec initium dierum, nec vitæ finem habeat, quomodo intelligemus?

ORTH. Antiquam genealogiam conscribens diivinus Moyses, docuit nos, quòd Adam, cum tot esset annorum, genuit Seth, &

Α φής οικονομίαν, δείκνυσι τ̄ ἀληθείας τ̄ τύπον. EPAN. Χρή τιὼ εἰκόνα ἔχιν τ̄ ἀρχετύπου τοὺς χαρακτήρας.

OPΘ. Ο αἰθερπος εἰκὼν καλῆται θεοῦ.

ERAN. Οὐκ ἔστιν εἰκὼν θεοῦ, ἀλλὰ κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐγένετο.

OPΘ. Ακουσον οὖν τ̄ ἀποστόλου λέγοντος, ἀνὴρ μὴ γὰρ οἷον ὀφείλει κατακαλιπλεῖσθαι τιὼ κεφαλῶν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπαρχόν.

ERAN. Εἶτω εἰκὼν θεοῦ.

OPΘ. Εχεῖν τὸν ἰόντων, καὶ τὸν λόγον, σὺν αὐτὸν ἐναρξίς τ̄ ἀρχετύπου τοὺς χαρακτήρας, καὶ μήτε κτίσθον εἶ, μήτε στυγρον, μήτε παρρησιασθῆναι. ἔδδ παρρησιῶς αὐτὸν οἷον μὴ ὄντων δημιουργεῖν. ἔδδ λόγῳ καὶ διχα πόνου πῶτα τεκταινῆν. καὶ παρὸς τούτοις, μὴ νοσεῖν, μὴ ἀθμεῖν, μὴ θυμοῦσθαι, μὴ ἀμῶν τῶν, ἀλλ' ἀθάνατον εἶ, καὶ ἀφθαρτον, καὶ πῶτα ἔχιν, ὅσα τ̄ ἀρχετύπον ἔχ.

ERAN. Οὐ καὶ πῶτα ἔστιν ὁ αἰθερπος εἰκὼν τ̄ θεοῦ.

OPΘ. Αληθῆς ἐν οἷς παρ' αὐτὸν δῶς εἰκόνα εἶ, παμπόλλων ἰνὶ μέτρῳ τῆς ἀληθείας ἀποδέοντα πῶτως ὁρήσης.

ERAN. Ωμολόγηται.

OPΘ. Σκόπησον ἡ ἐποδε τ̄ νῦν. ὁ θεῖος ἀπόστολος εἰκόνα παρρησιασθῆναι τὸν ἰόν τ̄ παρ' εἶπε γὰρ, ὅς ἔστιν εἰκὼν τ̄ θεοῦ τ̄ ἀσρατου.

ERAN. Τί οὖν, οὐ πῶτα ἔχ ὁ ἰός ὅσα παρ' ὁ πατήρ;

OPΘ. Γατήρ οἷον ἔστιν, οὐτε ἀνάπιος, οὐτε ἀγῆνητος.

ERAN. Εἰ τῶτα εἶχεν, οἷον αὐτὸν ἰός.

OPΘ. Αληθῆς ἀρα ὁ λόγος ὄν εἶρηκα ἐγὼ, δῶς ἡ εἰκὼν ἔπῶτα ἔχ ὅσα τ̄ ἀρχετύπον ἔχ.

ERAN. Αληθῆς.

OPΘ. Οὕτω τῶν καὶ τὸν Μελχισεδεκ εἶπε ὁ θεῖος ἀπόστολος ἀφωμοιωθῆναι μὴ τῶν ἰός τ̄ θεοῦ.

ERAN. Δαῖμον τ̄ ἀπάτωρ, καὶ ἀμήτωρ, καὶ ἀγῆναλόγητος, οὕτως εἶρηκα εἶ τ̄ μήτε ἀρχῆν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, πῶς νοησομεν;

OP. Τιὼ παλαμῶν ἡμερολογίαν συζητάφων ὁ θεαπέσιος Μωϋσῆς, ἐδίδαξεν ἡμᾶς, ὡς Ἀδάμ ἐτῶ πῶσινδε ἡμόρμος, ἐγῆνησε τ̄ Σηθ, καὶ ὅτι ζῆσας

ἐπιζησας ἐτι ποσάδε, τῷ βίου ὁ τέρμα κατέ- A
 λαβεν. οὕτω καὶ πάλιν τῷ Σήθ, ἔ τῷ Ενωσ, καὶ
 τῷ ἄλλων εἰρήκε. τῷ μύτοι Μελχισεδεκ, ἔ τῷ
 ἄρχων τῷ ἡμέσεως, καὶ τῷ ζωῆς ὁ τέλος ἐσίγη-
 σεν. οὐκοῦν καὶ τῷ ἰσοείαν, οὐτε ἄρχων ἡμε-
 ρων, οὐτε ζωῆς τέλος ἔχῃ. καὶ τῷ ἄλήθην, ὁ
 μονογενῆς τῷ θεοῦ υἱός, οὐτε ἤρξατο τῷ εἶ,
 οὐτε λήψεται τέλος.

EPAN. Ωμολόγηται.

OPΘ. Κατὰ μὲν οὖν τὰ θεοπαρεπῆ ταῦτα
 ἔ ὄντως θεῖα, τύπος ὁ Μελχισεδεκ τῷ δεσπό- B
 του Χριστοῦ. καὶ δεῖγε τῷ ἄρχιερωσώλυ, ἥ τις
 ἀνθρώποις μάλλον ἢ θεῷ παροσῆκει, ὁ δεσπό-
 της Χριστός ἄρχιερός γέγενε καὶ τῷ πᾶσιν
 Μελχισεδεκ. καὶ γὰρ οὐκείνος ἐδῶν ἰσῆρ-
 χην ἄρχιερός. καὶ ὁ δεσπότης Χριστός ἰσῆρ-
 ἀπύτων ἀνθρώπων τῷ πᾶσι καὶ θε-
 τῆριον θυσιῶν παροσῆκεν.

EPAN. Πολλοὶ πάλιν τούτου κατέλυσε
 σαμὴν λόγους.

OPΘ. Εδείτο καὶ πλείονων, ὡς οἶδα· δυσ-
 νόητων γὰρ ἔφησα τὸ χεῖρον.

EPAN. Ἐπὶ τὸν παροσῆκεν ἐπαρέλθω-
 μὴν λόγους.

OPΘ. Τί δὲ λέω ἡμῖν ζήλου μῆρον;

EPAN. Ἐμοὶ λέγοντος, μὴ χεῖρα καλεῖν
 ἀνθρώπων τὸν Χριστόν, ἀλλὰ μόνον θεόν, πολ-
 λάς γε ἄλλας αὐτὸς μύσειας πῆραγες, καὶ
 δὴ ἔ τῷ ἀποστολικῷ ρῆσιν οὐκείνῳ, λέω Τιμο-
 θεῷ γραφῶν τέθηκεν, εἰς θεός, εἰς ἔ μεσίτης
 θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀνθρώπος Χριστός Ἰησοῦς,
 ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντὶ πάντων.

OPΘ. Ἀνεμῆσθαι πόθεν εἰς τίςδε τῷ
 πῆραγας ἐξεκλήναμεν. ἐμοὶ γὰρ εἰρηκότος
 ὡς καὶ αὐτὸ τῷ μεσίτου ὄνομα τῷ θεοῦ ἡμῶν
 πᾶς δύο φύσεως παροσῆκεν, αὐτὸς ἔφησα ἔ D
 Μωϋσέα καλεῖσθαι μεσίτην, ἀνθρώπος δὲ
 μόνον οὐκείνος ἐτύχημεν ὄν, οὐ θεός ἔ ἀνθρώ-
 πας. τούτου δὴ γὰρ ἵνα καλεῖσθαι ταῦτα διε-
 ξελεῖν, ἵνα δείξω τῷ τύπον οὐ πᾶσι ἔχοντα
 ὅσα ὁ ἄρχετυπον ἔχῃ. εἶπε τοίνυν, εἰ σεωμο-
 λογίς χεῖρα καὶ ἀνθρώπων ὀνομάζεσθαι τὸν
 σωτήρα Χριστόν;

EP. Ἐγὼ θεὸν αὐτὸν καλεῖσθαι θεοῦ γὰρ ὅστιν υἱός.

OPΘ. Εἰ θεὸν αὐτὸν καλεῖς, ἐπειδὴ θεὸς
 αὐτὸν ἐδιδάχθη υἱόν, καὶ ἔ ἀνθρώπων υἱόν
 γὰρ ἀνθρώπου πολλὰ κίς ἑαυτὸν παροσῆκεν.

B. Theod. Tom. IV.

cum tot vixisset annos, vita finem
 accepit. Sic etiam de Seth, & Enos,
 & reliquis dixit. Melchisedec vero
 & ortus principium & vita finem
 silentio praeteriit. Quare secundum
 historiam, nec initium dierum, nec
 vita finem habet: at secundum ve-
 ritatem, unigenitus Dei filius nec
 coepit esse, nec finem habiturus est.

ERAN. Omnes consentiunt.

ORTH. In iis ergo quae Deo con-
 ueniunt, & quae verè diuina sunt,
 Melchisedec typus & figura erat
 Christi domini: in sacerdotio au-
 tem, quod hominibus magis quàm
 Deo conuenit, Christus dominus
 pontifex fuit secundum ordinem
 Melchisedec. Nam & ille sacerdos
 fuit gentium, & Christus dominus
 pro omnibus hominibus sanctissim-
 um & salutare sacrificium obtulit.

ERAN. Multos in hac re sermones
 consumpsimus.

ORTH. Et pluribus opus erat, vt
 nosti, dixisti enim locum esse intel-
 lectu difficilem.

ERAN. Ad institutam disputatio-
 nem redeamus.

ORTH. Quid autem erat, quod à
 nobis quaerebatur?

ERAN. Cum dicerem Christum
 hominem vocari non debere, sed
 Deum duntaxat, & tu alia multa te-
 stimonia protulisti, & Apostolicum
 illud dictum imprimis, quod est in
 epistola ad Timotheum, *Vnus Deus,*
& vnus mediator Dei & hominum, ho- i. Tim. 2.
mo Christus Iesus, qui dedit seipsum re-
demptionem pro omnibus.

ORTH. Memini qua occasione in
 hanc digressionem defleximus. Nam
 cum ego dixissem, mediatoris no-
 men duas Saluatoris nostri naturas
 significare, tu subiecisti, Moysen
 quoque mediatorem appellatum,
 quamuis ille homo tantum fuerit,
 non Deus & homo. Ideò coactus
 sum hac persequi, vt ostenderem
 typum non omnia habere quae ha-
 bet archetypum. Dic igitur, an con-
 fiteare seruatorem Christum etiam
 hominem appellari debere.

ERAN. Ego Deum ipsum appello.
 Dei enim filius est.

ORTH. Si Deum ipsum vocas, quia
 didicisti filium Dei esse, voca etiam
 hominem: filium enim hominis scire
 se ipsum appellauit.

F

ERAN. Non congruit ei hominis A nomen, sicut nomen Dei.

ORTH. An quod verum non sit, an aliam ob causam?

ERAN. Nomen Dei nomen est naturæ: homo autem, nomen dispensationis.

ORTH. Dispensationem autem veramne dicimus, an imaginariam & falsam?

ERAN. Veram.

ORTH. Si igitur vera est dispensationis gratia, & incarnationem Dei Verbi appellamus dispensationem, verum est igitur & hominis nomen. Humana enim assumpta natura homo appellatus est.

ERAN. Ante passionem appellatus est homo: post passionem verò nequaquam.

ORTH. Profectò post passionem & post resurrectionem, scripsit Timotheo epistolam diuinus Apostolus, in qua Christum saluatorem appellauit hominem. Post passionem & resurrectionem, ad Corinthios scribens clamat,

1. Cor. 15.

Quoniam enim per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. & clariùs docens de quo loquatur, subiunxit, Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita etiam in Christo omnes uiuificabuntur. Post passionem & resurrectionem, diuinus Petrus Iudæos alloquens, virum ipsum appellauit. Post eius in cælos ascensionem victor Stephanus, cum lapidibus obrueretur, dixit Iudæis,

Act. 2.

Ecce video celos apertos, & filium hominis stantem à dextris Dei. Ne nos igitur sapientiores existimemus magnis præconibus veritatis.

Act. 7.

ERAN. Non sapientiores me sanctis doctoribus existimo, sed nominis vsum non reperio.

ORTH. Eos igitur, qui Domini D humanitatem negant, Marcionistas, inquam, & Manichæos, & alios qui eodem morbo laborant, quo pacto adducas, vt veritatis doctrinam amplectantur? an non ista & similia testimonia proferens, quibus doceas non Deum tantum, sed etiam hominem esse Christum Dominum?

ERAN. His fortasse proferri necesse est.

ORTH. Fideles autem cur dogmatis veritatem non doceas? oblitusne es legis Apostolicæ, quæ præcipit

EPAN. Οὐχ ἀρμότιον αὐτῷ ὁ ἀνθρώπος ὄνομα, ὡς ὁ θεὸς ὄνομα.

OP. Ως ἔκ ἐν ἀληθῆς, ἢ δι' ἑτέραν αἰτίαν;

EPAN. Τὸ θεὸς ὄνομα τῆ φύσεως ὄνομα, τὸ δὲ ἀνθρώπος τῆ οἰκονομίας ᾠρημα.

OPΘ. Τίτῳ δὲ οἰκονομίῳ ἀληθῆ φημι, ἢ φλυταιώδη ἵνα ἔ ψευδῆ;

EPAN. Αληθῆ.

OPΘ. Εἰ πίνω ἀληθῆς τῆς οἰκονομίας ἢ χάρις, τίτῳ ἐνανθρώπησιν δὲ τῷ θεῷ λόγῳ καλοῦμεν οἰκονομίῳ, ἀληθῆς ἀρετὴ καὶ ὁ ἀνθρώπος ὄνομα. Φύσιν γὰρ ἀνθρώπειον αἰαλαβῶν, ἐξηματίσεν ἀνθρώπος.

EPAN. Περὶ τῆ πάθος ἐκαλέσθη ἀνθρώπος μὲν δὲ ὁ πάθος οὐκ ἔπι.

OPΘ. Καὶ μὲν μὲν ὁ πάθος, καὶ τίτῳ αἰάσαι, ἐγραψε Τιμοθέῳ τίτῳ ἐπιστολῶν ὁ θεὸς ἀπόστολος, ἐν ἧ τὸν ἁγίον πνεῦμα προσσηγήρυσεν ἀνθρώπον. μὲν ὁ πάθος, καὶ τίτῳ αἰάσαι, Κορινθίοις γράφων βοᾷ, ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις τῶ νεκρῶν. καὶ διδασκῶν σαφέστερον περὶ τῆς ἀνάστασις, ἐπηγάγεν ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδάμ πᾶντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως ἔν τῷ Χριστῷ πᾶντες ζωοποιήσονται. μὲν ὁ πάθος καὶ τῆ αἰάσαι, ὁ θεὸς Γέσος, Ἰσραηλίοις ἠελεργόμομος, ἀνδρα αὐτὸν προσσηγήρυσεν. μὲν τῆ εἰς ἕθνοισ ἀνάληψιν, ὁ κτήνικος Στέφανος λιθοβλήτου μενος ἔφη τοῖς Ἰσραηλίοις, ἰδοὺ θεωρῶ τοῖς ἕθνοισ ἀνεωρόμομοις, καὶ τῆ ἵδὸν ὁ ἀνθρώπου ἐστὶν ἕκδεξιῶν τῆ θεοῦ. μὴ τοίνυν ἡμᾶς αὐτοῖς ἁφωτέρως ὑπονοήσωμεν τῆ μελόμων κηρύκων τῆ ἀληθείας.

EPAN. Οὐ ἁφωτέρων ἐμαυτὸν τῆ ἀγίων διδασκάλων ὑπέληφα, ἀλλ' οὐχ ἀείσκω τίτῳ τῆ ὀνόματος χρείαν.

OPΘ. Τοῖς οὖν ἔρνομομοῖς τῆ κρείου τῆ ἀνθρώπινα, Μαρκωνισαῖς φημι, ἔ Μανιχαίοις, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσοι τῶ τῶ νοσοδοσι τῆ νόσον, πῶς ἀν πείσασο ὁμολογήσασ τῆ ἀληθείας τῆ κήρυγμα; ἔ ταύτας καὶ τῆς τοιαύτας μῆτινειας προσφέρων, ὡς οὐκ ἔστι θεὸς μόνον διδασκῶν, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπος ὁ δεαπότης Χριστός.

EPAN. Ἰσως τούτοις ἀνάκλη προσφέρων.

OPΘ. Τοῖς δὲ πιστοῖς τί δήποτε μὴ διδάσκῃς τῆ δόγματος τίτῳ ἀλήθειαν; ἢ ἐπιλέλισσασ τῆ ἀποστολικῆς νομοθεσίας, ἐτοίμων εἶ;

πρὸς ἀπολογίαμ πρὸς ἡρώδης ; οὐκ ἔσται μὲν
 δὲ οὕτως. ὁ ἄριστος στρατηγὸς μόνοις τοῖς
 πολεμίοις συμπλέκεται, καὶ πολεμεῖ, καὶ
 ἀναγκάζει, καὶ φάλαγγα ῥήγνισιν, ἢ καὶ
 τοῖς στρατιώταις καλοπλίζει, καὶ πάθει, καὶ
 εἰς ἀνδρείου παύσαντων ὡς ἀπὸ χειρὸς
 ματα;

EPAN. Τοῦτο μάλλον ποιητέον αὐταί.
 OPΘ. Οὐ γὰρ ἴδιον μὲν στρατηγὸς, ὅ
 αὐτὸν μὲν περικινδυνώθειν, καὶ ὡς ἀπὸ
 τεταται, τοῖς δὲ στρατιώταις ἐπὶ ἀμφοῖν κα-
 θεύδην εἶναι, ἀλλὰ καὶ τοῖς διεκείρειν εἰς πᾶσι
 ὡς ἀπὸ ταξίν.

EPAN. Αληθές.

OPΘ. Τοῦτο ἔοικε τοῖς ἰατροῖς. τοῖς γὰρ πε-
 πιευσκόσι ὅτι πρὸς ἐλλῶν ἐλεῖν, ἀναλάβετε τὴν
 πρὸς πᾶσι τῶν θεῶν, ἵνα διωκῆσθε ἀπὸ τῆς
 πρὸς τῆς μεθοδείας τῆς διαβολῆς. καὶ πάλιν εἴτε
 οἷον περὶ ζωσάμενοι τῆς ὀσφύος ὑμῶν ἐν ἀλη-
 θεῖα, καὶ τὰ ἐξ ἧς. ἀναμνήσθητι δὲ ἀκαὶ ἐμπε-
 ρθεν εἰρήνη καὶ οὐκ ἔστιν ἰατρὸς πρὸς τῆς ἐλλεί-
 πουσιν τῆς φύσεως ποιότητα. εἰ γὰρ ὄρεσι πλεονά-
 ζουσιν πᾶσι ψυχρῶν, πρὸς τῆς θερμῶν, ἔ-
 ὡσαύτως τῆς ἀλλας. τῆς τοῦ καὶ ὁ κύριος ἐποίησεν.

EPAN. Καὶ ποῦ τῆς δεξιῆς πεποιηκότα
 τὸν κύριον;

OPΘ. Εν τῆς θεῶν διαγγελίοις.

EP. Δεξὸν οἷον, καὶ πληρώσον ἡσυχασίν.

OPΘ. Τί τὸν ἑσπέρην Χριστὸν ἐνόμιζον
 Ἰουδαῖοι;

EPAN. Ανθρωπον.

OP. Οτι ὁ θεὸς ἐπὶ πρὸς τὰ πασιν ἡγούσιν;

EPAN. Αληθές.

OPΘ. Τοι γὰρ οἱ οὔτε μαθεῖν τοῖς ἀγνο-
 οῦσιν ἐχρῆν;

EPAN. Ωμολόγηται.

OPΘ. Ακουσον τίνων αὐτῶν πρὸς αὐτοῖς
 λέγοντος, πολλὰ ἔργα ἡσυχασίν ὑμῖν ὡς ἀπὸ
 τῆς πατρὸς μου, διὰ τοῖον αὐτῶν λιθάζετέ με,
 τῶν δὲ εἰρηκότων, ὡς ἀπὸ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάρο-
 μὲν σε, ἀλλὰ ὡς ἀπὸ βλασφημίας, ὅτι ἀνθρω-
 πος ὢν ποιεῖς σαυτὸν θεόν, ἐπήραθι, ὡς ὅτι νόμος
 ὑμῶν γέγραπται, ἐγὼ εἶπον, θεοὶ ἐστέ. εἰ οὐκ εἰσὶν
 εἶπε θεοὶ, πρὸς ὅς ὁ λόγος ἔστι θεὸς ἐγγύμετο, καὶ ὅτι
 να) λυθῆναι ἡ γραφή, ὅτι ὁ πατὴρ ἡγάσεν καὶ ἀπέ-
 στέλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, ὅτι βλασφη-
 μεῖς, ὅτι εἶπον υἱὸς ἔστι θεοῦ ἐγώ. εἰ ὅτι ποιεῖς τὰ ἔργα

B. Theod. Tom. IV.

A nos semper paratos esse ad respon-
 dendum? Consideremus hoc exem-
 plum. Optimus militum magister so-
 lisne cum hostibus confligit, & in eos
 sagittat & iaculatur, eorumque or-
 dines perumpit, an suos etiam mi-
 lites armat, & disponit, & ad forti-
 ter praeliandum eorum animos ex-
 citat?

ERAN. Hoc illi præcipuè præstan-
 dum est.

ORTH. Magistri enim militum
 partes non sunt, ut ipse quidem pe-
 ricula adeat, stétque in acie, mili-
 tes verò in utramque aurem dormi-
 re sinat: sed ut hos etiam hortetur,
 ut stent in acie, & ordines seruent.

ERAN. Verum est.

ORTH. Hoc idem facit & diui-
 nus Paulus. Ad eos enim qui credi-
 derant scribens, *Accipite*, inquit, Eph. 6.
armaturam Dei, ut possitis resistere in-
sidiis diaboli. Et rursus, *State ergo suc-*
cincti lumbos vestros in veritate, & quæ
 sequuntur. Memineris etiam eorum
 quæ suprâ diximus: quòd & medicus
 naturæ adiiciat qualitatem quæ illi
 deest. Si enim deprehenderit redundare
 frigidam, calidam adiicit, &
 alias similiter. Hoc etiam Dominus
 fecit.

ERAN. Et vbinam ostendes hoc
 fecisse Dominum?

ORTH. In diuinis Euangeliis.

ERAN. Ostende igitur, & imple
 promissum.

ORTH. Quid saluatorem Christum
 putabant esse Iudæi?

ERAN. Hominem.

ORTH. Quòd verò etiam Deus erat
 penitus ignorabant?

ERAN. Verum est.

ORTH. Cùm ergo ignorarent, non-
 ne eos discere oportuit?

ERAN. In confesso est.

ORTH. Audi ergo illis dicentem, Ioan. 10. 32.
Multa bona opera ostendi vobis ex patre
meo, propter quod eorum operum me la-
pidatis? Et cùm dixissent, De bono
opere non lapidamus te, sed de blasph-
mia, quòd cùm homo sis, facis teipsum
Deum, subiunxit, In lege vestra scri-
ptum est, Ego dixi, Dij estis. Si illos
dixit Deus; ad quos sermo Dei factus
est, & non potest solui scriptura, quem
pater sanctificauit & misit in mundum;
vos dicitis quia blasphemias, quia dixi
me esse filium Dei? Si non facio opera

F ij

patris mei, nolite credere. Nam & ego A
in patre meo, & pater in me est.

ERAN. Ex his quæ modò reci-
tasti, ostendisti Dominum Iudæis
Deum seipsum, non hominem de-
monstrasse.

ORTH. Neque enim opus illis
erat id discere quod nouerant. Ho-
minem enim esse nouerant, Deum
etiam esse non nouerant. Idem ip-
sum erga Phariseos præsstitit. Videns
namque illos ad se tanquam ad com-
munem hominem accedentes, eos
sic interrogauit, *Quid uobis uidetur*
de Christo? cuiusnam est filius? & cum
respondissent, Dauid, ipse addidit,
Quomodo ergo Dauid in spiritu domi-
num ipsum uocat? Dixit enim, inquit,
Dominus Domino meo, sede à dextris
meis. Deinde ratiocinatur, si ergo
est eius dominus, quomodo est eius
filius?

ERAN. Contra te ipsum allegasti te-
stimonium. Dominus enim Phari-
sæos apertè docuit, ne eum voca-
rent filium Dauidis, sed dominum
Dauidis. Ex quibus perspicuum est,
quòd Deus appellari uelit, non homo.

ORTH. Diuinam doctrinam patrum
attendisti. Non enim prohibuit se
vocari filium Dauid, sed adiecit oportere
etiam credi ipsum esse domi-
num Dauid. Hoc enim apertè do-
cet illud, *Si igitur dominus eius est,*
quomodo filius eius est? Non enim di-
xit, Si dominus est, filius non est?
sed, quomodo filius eius est? quasi
diceret, secundum aliquid est domi-
nus, & secundum aliquid filius. Hæc
uero manifestè diuinitatem indicant
& humanitatem.

ERAN. Nihil opus est ratiocina-
tione. Dominus enim apertè docuit
nolle se vocari filium Dauid.

ORTH. Oportebat ergo & cæcos,
& Cananæam, & turbas docere, ne
appellarent illum filium Dauid. Nam
& cæci clamabant, *Fili Dauid, mise-*
rerere nostrî. & Cananæa, *Fili Dauid*
miserere mei, filia mea male à demonio
vexatur. & populus, *Hosanna filio Da-*
uid, benedictus qui uenit in nomine
Domini. Et non modò non agrè tu-
lit, sed fidem etiam laudauit. Nam
cæcos longissima nocte liberauit, &
videndi facultatem eis donauit. Can-
anææ uero filiam furiis agitatum
& de mente deturbatam sanauit, &

τῷ πατρὶ μου, μὴ πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ εἰμι τῷ
πατρὶ μου, καὶ ὁ πατὴρ εἰς ἐμοὶ ἔστιν.

ERAN. Εν οἷς ἀέγνωσ ἄρτίως, ἔδιδξας
τὸν κύριον τοῖς Ιουδαίοις θεὸν ἑαυτὸν, οὐκ ἀν-
θρώπον δείξαντα.

OPΘ. Οὐδὲ γὰρ ἐδέοντο μαθεῖν ὁμοῦ ἡδύ-
σασιν. ὅτι γὰρ ἀνθρώπος ἦν ἡδύσασιν ὅτι δὲ καὶ
θεὸς ἦν ἡδύσασιν οὐκ ἡδύσασιν. Ταῦτὸ δὲ τῷ
καὶ ὅτι τῷ Φαρισσαίων πεποιήκεν. ὡς
γὰρ ἀνθρώπων κρινῶν παροισιόντας ἰδὼν, ἤρε-
το αὐτοὺς οὕτως, τί ὑμῖν δοκῆσιν πρὸς τῷ Χει-
ροῦ; Ἰνὸς ἔστιν υἱὸς; ἐκείνων δὲ εἰρηκότων,
τῷ Δαβίδ, αὐτὸς ἐπήγαγε πῶς οὖν Δα-
βὶδ εἰς πνέματι κύριον αὐτὸν καλεῖ; εἰ-
πε γὰρ φησὶν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, καὶ
σου ἐκ δεξιῶν μου. εἶτα συλλογίζεσθαι, εἰ
οὖν κύριος αὐτὸς ἔστι, πῶς υἱὸς αὐτὸς ἔστι;

ERAN. Κατὰ ταῦτ' ἡ μάρτυριαν πρὴν-
ταίς. ἀγαθαῖσιν γὰρ ὁ κύριος τοῖς Φαρισαίοις
ἐδίδαξε μὴ καλεῖν αὐτὸν υἱὸν Δαβίδ, ἀλλὰ
κύριον Δαβίδ. Ἄφ' δὲ πύτων πέφαται θεὸς
καλεῖσθαι βουλόμηνος, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώπος.

OPΘ. Οὐ παροισιόντας, ὡς εἶοικε, τῇ θείᾳ
διδασκαλίᾳ. οὐ γὰρ ἀνείλετο καλεῖσθαι υἱὸς
Δαβίδ, ἀλλὰ παροισιόντας ὅ ἡρεῖται πι-
στεύεσθαι καὶ κύριος εἶναι τῷ Δαβίδ. τῷτο
γὰρ διδάσκει σαφῶς ὅ, εἰ οὖν κύριος αὐ-
τὸς ἔστι, πῶς υἱὸς αὐτὸς ἔστι; οὐ γὰρ εἶπεν,
εἰ κύριος ἔστιν, υἱὸς οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ πῶς υἱὸς
αὐτὸς ἔστιν, ἀπὸ τῷ, καὶ τί κύριος, καὶ καὶ
τί υἱός. ταῦτα δὲ ἀπικρὲς καὶ πλὴν θεότητα
δείκνυσιν, καὶ πλὴν ἀνθρώποτητα.

ERAN. Οὐ χρεία συλλογισμῶν. ἀπικρὲς
γὰρ ὁ κύριος ἐδίδαξεν, ὡς οὐ βούλεται καλεῖ-
σθαι υἱὸς Δαβίδ.

OP. Ἐδὲ πίνω καὶ τοῖς τυφλοῖς, καὶ τῇ Χανα-
ναίᾳ, καὶ ἄλλοι καὶ τοῖς ὄχλοις διδάξαι, μὴ κληθῆναι
αὐτὸν υἱὸν Δαβίδ. καὶ γὰρ οἱ τυφλοὶ ἐβόων, υἱὸς
Δαβίδ ἐλέησον ἡμᾶς. ἡ Χαναναία, υἱὸς Δα-
βὶδ ἐλέησον με, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαμονί-
ζεται. καὶ ὁ πλῆθος, ὡσαύτως ὡς υἱὸς Δαβίδ, δι-
λογισμῶν ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. ἡ δὲ
μόνον ἐκ ἐδουχέραιεν, ἀλλὰ καὶ τῷ πᾶσιν ἐπήνεσε.
τοῖς μὲν γὰρ τυφλοῖς τῆς μακροβιότητος νεκρῶν
ἠλυθέρωσε, καὶ πλὴν ὀπτικῶν αὐτοῖς ἐνέργειαν
ἐδωρησάτο. τῆς δὲ Χαναναίας πλὴν θυγατέρες
κορυβαντισσῶν καὶ μεμνηῖαν ἰάσαστο, καὶ

Luc. 18.

Matth. 15.

Matth. 25.

πὴν παμπόνηρον ἐξήλασε δαίμονα. τῷ δὲ γε A
 ἄρχιερέων καὶ Φαρισαίων χαλεπαίνοντων τοῖς
 βοᾶσιν ὡς σαρὰ τῆς γῆς Δαβὶδ, οὐ μόνον οὐκ
 ἐκώλυσε τοὺς βοῶντας, ἀλλὰ καὶ ἐβεβαίω-
 σε πλεῖν βύφημαί. ἀμὲν γὰρ, ἔφη, λέγω
 ὑμῖν· καὶ οὗτοι σιγήσωσιν, οἱ λίθοι κεκρα-
 ζονται.

EPAN. Τούτων πρὸς τῆς αἰασάσεως
 ἠείχετο τῷ παρορημάτων, συγκαλιῶν τῆ
 ἀσθενείᾳ τῷ μηδέποτε γησιῶς πεπιτυκώ-
 των· μὲν δὲ πλεῖν αἰάσαν, πρὸς τῆς αὐτῆς τῶ
 ὀνόματα.

OPΘ. Τὸν οὖν μακάριον Παῦλον ποῦ τῶ
 ἔσθην, ἐν τοῖς τελείοις, ἢ ἐν τοῖς ἀτελεσίν;

EPAN. Οὐ γρηὶ παύσειν ἐν τοῖς σπου-
 δαίοις.

OPΘ. Οὐ γρηὶ τῆς τῷ θεῶν λογίων ὀλι-
 γωρῆν αἰαγνώσεως.

EPAN. Καὶ τίς οὕτω τρισαθλιος, ὡς τῶ
 οἰκείας ἀμύθη. Ἐπιείας;

OPΘ. Απόκριμα πρὸς πλεῖν ἐρώτησιν, καὶ
 μαθήσῃ πλεῖν ἀγνοίᾳ.

EPAN. Γόϊαν ἐρώτησιν;

OPΘ. Ποῦ τῶ ἔσθην τὸν θεῶν ἀπό- C
 τολον;

EPAN. Δῆλον ὡς ἐν τοῖς τελειοτάτοις,
 καὶ τῷ τελείων διδασκάλον.

OP. Γόϊαν τῶ κηρύγματος ἤρξατο;

EPAN. Μετὰ τῶ τῶ Ἐπιείας αἰάλησιν,
 καὶ τῶ τῶ πηδύματος ἔπιφοίτησιν, καὶ τῶ Στε-
 φαίου τῶ νικηφόρου κατὰ λυθον.

OPΘ. Οὐτως πρὸς αὐτὸ τῶ βίου τῶ τέλος
 ἐγράψεν γράφων ἔπιτολίῳ Τιμοθέῳ τῶ μα-
 θητῆ, ἔοιδὸν ἵνα κληρὸν αὐτῶ πατρῶον καὶ ἔσθ-
 ῆς πατρὸς διδιδί, καὶ τῶ τῶ τέτρε· μνημό-
 νου Ιησοῦ Χριστοῦ ἐγηρημένον ἐκ νεκρῶν D
 ἐκ σπέρματος Δαβὶδ καὶ τῶ Δαβὶδλίον
 μου. Ἐπὶ εἰδὸς δὲ καὶ τῶ τῶ τῶ Διαγε-
 λίου πατήματα, καὶ τῶ τῶ δέκνις πλεῖν τῶ Δ-
 αγγελίου ἀλήθειαν. ἐν ᾧ γὰρ, ἔφη, κακοπαθῶ
 μέγρι δεσμάδων ὡς κεκοῦργος πολλὰς ἢ ἄλλας
 ποιάςδε μύθους ἔσθιν ἵ μοι τῶ τῶ γαίῃν,
 ἀλλὰ πρὸς ἔσθιν τῶ το νεόμικα.

EP. Ὑποχρῶμος δεῖξῃν, τῶ κῶσιον τῶ ἐλλείπ-
 σθιν διδασκάλου παρορημάτων τοῖς δεομένοις, ὅτι
 μὲν τοῖς Φαρισσαίοις, καὶ τοῖς ἄλλοις Ιουδαίοις,
 πρὸς τῶ οἰκείας διελέθη ἰσότητος, εἰρηχῶς, ὅτι

B. Theod. Tom. IV.

nocentissimum expulit dæmonem.
 Cum autem principes sacerdotum
 & Pharisei offenderentur his clamo-
 ribus, *Hosanna filio David*, non mo-
 dō non repressit clamantes, sed etiam
 faustam illam acclamationem confir-
 mavit. *Amen*, inquit, *dico vobis*,
etiamsi hi tacuerint, lapides clama-
bunt.

ERAN. Has appellationes ante
 resurrectionem toleravit, accommo-
 dans se infirmitati eorum qui non-
 dum perfectè crediderant: post re-
 surrectionem verò superuacanea sunt
 hæc nomina.

ORTH. Beatum ergo Paulum
 quo ordine statuemus, inter perfe-
 ctos, an imperfectos?

ERAN. In rebus seriis non est lu-
 dendum.

ORTH. Multo minus contem-
 nenda est diuinorum oraculorum
 lectio.

ERAN. Quis est aded infelix, vt
 propriam negligat salutem?

ORTH. Ad interrogationem re-
 sponde, & agnosces ignorantiam
 tuam.

ERAN. Quam interrogationem?

ORTH. Quo loco ponimus diui-
 num Apostolum?

ERAN. Clarum quod inter per-
 fectissimos, & perfectorum magi-
 stros.

ORTH. Quo verò tempore in-
 choauit prædicationem?

ERAN. Post Saluatoris ascensio-
 nem, & Spiritus aduentum, & vi-
 atoris Stephani lapidationem.

ORTH. Is cum sub vitæ finem vlti-
 mam epistolam scriberet ad discipu-
 lum Timotheum, eique veluti pater-
 nam quamdam hæreditatem testamē-
 to traderet, hæc etiam adiecit, *Memori-*
to Iesum Christum resurrexisse à mortuis
ex semine David secundum Euangelium
meum. Commemorauit etiam ea
 quæ Euangelij causa passus est, Euan-
 gelij veritatem ex eo confirmans. *In*
quo laboro, inquit, *usque ad vincula,*
quasi male operans. Multa huiusmodi
 alia facile mihi erat testimonia pro-
 ferre, sed superuacaneum existimaui.

ERAN. Pollicitus ostensurum te
 Dominum doctrinam, quæ desit,
 egentibus proponere, quod Phari-
 sæos quidem & reliquos Iudæos de
 diuinitate sua docuerit, dixisti: quod

F iij

verò etiam de carne sua differuerit, non ostendisti.

ORTH. Omnium maximè superuacaneum erat de carne, quam videbant, differere. Euidenter enim illa & comedens, & bibens, & laborans, & dormiens cernebatur. At tamen, vt ea omittam, quæ passionem multa & varia præcesserunt, post resurrectionem incredulis Apostolis non diuinitatem, sed humanitatem ostendit. *Videte, inquit, manus meas, & pedes meos, quia ego ipse sum. Palpate me, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Ecce impleuimus quod polliciti sumus. Ostendimus iis quidem qui diuinitatem ignorabant, traditam de ea doctrinam: iis verò qui carnis resurrectionem non credebant, hanc expositam. Cessa igitur contendere, & duas Seruatoris naturas confitere.

ERAN. Duæ erant ante vnionem, copulata verò vnam effecerunt naturam.

ORTH. Quando autem dicis factam esse vnionem?

ERAN. Statim in ipsa dico conceptione.

ORTHOD. Deum autem Verbum dicisne ante conceptionem non fuisse?

ERAN. Ante sæcula esse dico.

ORTH. Carnem verò semper cum illo vnà fuisse?

ERAN. Nequaquam.

ORTHOD. Sed à Spiritu sancto post Angeli salutationem formatam esse?

ERAN. Sic sentio.

ORTH. Non ergo duæ naturæ fuerunt ante vnionem, sed tantum vna. Si enim prius fuit diuinitas, & humanitas non simul fuit, formata enim est post salutationem Angelicam, cohæret autem formationi vnio, vna igitur natura ante vnionem fuit, quæ semper est, & ante sæcula existit. Verum tamen hoc ipsum denuò consideremus. Incarnationem, seu naturæ humanæ susceptionem, aliudne putas esse quàm vnionem?

ERAN. Non.

ORTH. Carnem enim assumendo incarnatus est.

ERAN. Videtur.

A δέ γε καὶ τῷ πάλαι τῆς Ἐκκλησίας διδασκαλίας πρὸς σίνελευν, οὐκ ἀπέδραξας.

OPΘ. Μαλιστα μὲν πάλαι τῷ πάλαι τῷ ὄρω-
 μήνης διαλεχθῆναι ἔχουσιν. ἐναργῶς γὰρ ἐ-
 ρῆτο, καὶ ἐαδίουσα, ἔπινουσα, ἔκοπιώσα, καὶ
 καθεύδουσα. πλὴν ὅμως, ἵνα τὰ πρὸς τῶν πα-
 θῶν κέρως, πολλά γε ὄντα καὶ ἀφ' ὧν, μὲν
 τῶν ἀνάστασιν, ἀπιστοῖσι τοῖς ἀπιστοῖσι, οὐ
 τῶν θεότητα, ἀλλὰ τῶν ἀθεοπόνητα ἐδρα-
 βλέπετε γὰρ φησι τὰς χεῖρας μου, καὶ τοὺς πό-
 δας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι. ἤλαφῆσατέ
 με, καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα ἔχον καὶ ὅσα οὐκ
 ἐχόν, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ἰδοὺ σοὶ πε-
 πληρώσαμεν τὴν ὑπόθεσιν. ἐδείξαμεν γὰρ
 τοῖς μὲν ἀπιστοῖσι τὴν θεότητα, τῶν πάλαι τῶν
 πρὸς σίνελευν διδασκαλίδου τοῖς δ' ἀπιστοῖσι
 τῆς Ἐκκλησίας ἀνάστασιν, τῶν πάλαι τῶν
 παύσαι τὸν φιλονεικῆν, καὶ τὰ δύο τῶν ἑ-
 τῆρος ὁμολογήσασιν φύσεως.

ERAN. Δύο πρὸς τῆς ἐνώσεως ἡσάμ-
 σωελθούσαι δὲ μία ἀπετέλεσαν φύσιν.

OPΘ. Πότε δὲ φησὶ γεγενῆσθαι τῶν
 ἐνωσιν;

C ERAN. Εὐθύς ἐγὼ λέγω πρὸς τὴν
 σύλληψιν.

OPΘ. Τὸν δὲ θεὸν λόγον οὐ πρὸς τὴν
 χεῖρ τῆς συλλήψεως λέγεις;

ERAN. Πρὸς τὴν ἀνάστασιν φημί.

OP. Τῶν δ' ἔχοντων πνεῦμα αὐτῶν;

ERAN. Οὐ δῆτα.

OPΘ. Αλλ' ἐκ πνεύματος αἰγίου μὲν
 τῶν ἀγγέλων διαπλασθῆναι πρὸς ἑρῆσιν;

ERAN. Οὕτως φημί.

OPΘ. Οὐκοῦν οὐ δύο ἡσάμ
 ἐνώσεως φύσεως, ἀλλὰ μία μόνη. εἰ γὰρ
 πρὸς τὴν χεῖρ ἢ θεότης, ἢ δὲ γε ἀθεοπό-
 νητος οὐ πνεῦμα αὐτῶν. διεπλάσθη γὰρ μὲν τὸν ἀν-
 γελικὸν ἀσασμὸν, σωῆπται δὲ τῆς διαπλα-
 σῆς ἢ ἐνώσεως· μία ἄρα φύσις πρὸς τῆς ἐνώ-
 σεως ἡσάμ, ἢ αἰεὶ οὕσα, καὶ πρὸς τῶν ἀνώνων οὐ-
 σα. ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐτῆς αὐτὸ τῆς σαρκοῦ
 μὲν. τῶν ἔχοντων, ἢ ἡσάμ ἐνδὸς θεοποίησιν, ἀλ-
 λοπι νομίζεις πρὸς τὴν ἐνώσιν;

ERAN. Οὐχί.

OPΘ. Σάρκα γὰρ πρὸς σαρκῶν ἐ-
 γράθη.

ERAN. Φαίνεται.

OP. Σιωπήσθαι ἢ τῆ προσλήψῃ ἢ ἐνώσει; A
EPAN. Οὕτω λέγω.

OPΘ. Μία οὖν φύσις παρὰ τὸ ἐνανθεσ-
πήσεως ἡ. εἰ γὰρ ταυτὸν ἐνώσει τε καὶ ἐνανθεσ-
πήσις, οὐκ ἔστιν ἐνανθεσπήσις ἀλλὰ θεσπήσις δὲ τὸ ἀνθεσπήσιον φύσιν
λαβὼν, ἐλαβε ἢ τὸ θεσμήσιον τὸ δούλα μορ-
φῶν, μία ἄρα φύσις ἢ θεία παρὰ τὸ ἐνώσεως ἡ.

EPAN. Καὶ πῶς ταυτὸν ἐνώσει τε καὶ ἐν-
ανθεσπήσις;

OPΘ. Σιωωμολόγησας ἄρτίως μὴ ἀφ-
φέρειν ταυτὸν τὰ ὀνόματα.

EP. Τοῖς θεῖς με πῶς κερύσω συλλογισμοῖς. B

OPΘ. Τὸν αὐτὸν οὖν, εἰ δοκεῖ, πάλιν αἰα-
λαβῶμεν λόγον.

EPAN. Τοῦτο ποιητέον.

OPΘ. Ἡ ἄρτιως παρὰ τὴν ἐνώσιν ἐχθ-
ραφορὰ καὶ τὴν τῆ προσλήψης φύσιν;

EPAN. Πλείστην μὲν οὖν.

OPΘ. Δίδαξον τὰ εἶδη ταύτης ἀφθόνως.

EPAN. Καὶ αὐτὸς τὸ ὀνομάτων ὀνομαζο-
μεν δὲ ἀφορῶν. ἢ μὲν γὰρ ἄρτιως, τὸ ἄρτιως
δηλοῖ τὴν ἀνάληψιν ἢ δὲ γε ἐνώσει, τὴν τῆ
διεσώτων σωμαφάν.

OPΘ. Πρεσβυτέραν δὲ τὴν ἄρτιως τῆς C
ἐνώσεως λέγεις;

EPAN. Οὐ δῆτα.

OP. Ἀλλ' ἐν τῇ συλλήψῃ γε γρηγορῶς ἢ ἐνώσει;

EPAN. Οὕτω φημί.

OPΘ. Οὐκοῦν εἰ μὴ δὲ τὸ ἀκεραῖον τῆ
χρόνου τῆς λήψεως τὸ ἄρτιως ἔστι τῆς ἐνώσεως γε-
νηται μέσον, ἢ ἢ ληφθεῖσα φύσις οὐ παρῶ-
πῆρχε τὸ λήψεως καὶ ἐνώσεως, ταυτὸ μὲν προσ-
λήψης σημαίνει ἄρτιως τε καὶ ἐνώσει, μία δὲ
ἄρα φύσις παρὰ τὸ ἐνώσεως ἢ γενητῆς ἐνώσεως
ἡ, μὲν δὲ γε τὴν ἐνώσιν, δύο λέγειν προσ-
λήψης, τὴν τε λαβῶμεν, ἔτι τὴν ληφθεῖσθαι.

EPAN. Ἐκ δύο φύσεων λέγω τὸν Χρι-
στὸν, δύο δὲ φύσεις οὐ λέγω.

OPΘ. Ἐρμηνεύσον ἡμῖν, πῶς τὸ ἐκ δύο
φύσεων λέγεις; ὡς τὸν χρυσόπασσον ἀργυρον
ὡς τὴν τῆ ἡλέκτρον καὶ αἰσθητὴν; ὡς τὴν
κόλλιν, ἢ ἐκ μόλιβδου καὶ κασιτέρου κερμυ-
νιδύω;

EPAN. Οὐδενὶ τούτων εἰκέναι τὴν δὲ
τὴν ἐνώσιν λέγω. ἀρρητὸς τε γὰρ ἔστι, καὶ ἀ-
φραστός, καὶ πᾶντα νομῶ ὑποβαίνουσα.

OPΘ. Ομολογῶ καὶ γὰρ μὴ ἐφικτὸν εἶναι

ORTH. Coharétne autem assum-
ptioni vnio?

ERAN. Ita dico.

ORTH. Vna ergo natura ante in-
carnationem fuit. Nam si vnum sunt
incarnatio & vnio, incarnatus au-
tem est naturam humanam assu-
mens, assumpsitque Dei forma ser-
ui formam, vna igitur diuina natu-
ra ante vnionem fuit.

ERAN. Et quomodo idem sunt vnio
& incarnatio?

ORTH. Paulo antè confessus es hæc
nomina non differre.

ERAN. Tu me tuis ratiocinationi-
bus decepisti.

ORTH. Eundem igitur, si placet,
repetamus sermonem.

ERAN. Sic faciendum.

ORTH. Differtne incarnatio ab
vnione secundum rei naturam?

ERAN. Plurimum differt.

ORTH. Explica fusiùs hanc diffe-
rentiam.

ERAN. Ipsa nominum intelligen-
tia discrimen ostendit. Incarnatio
enim carnis assumptionem signifi-
cat: vnio verò rerum coniunctarum
coniunctionem.

ORTHOD. Antiquiorem verò
vnione incarnationem dicis?

ERAN. Minimè.

ORTH. Sed in conceptione factam
esse vnionem?

ERAN. Sic existimo.

ORTH. Si ergo ne punctum qui-
dem temporis interiectum fuit inter
assumptionem carnis & vnionem, &
assumpta natura non fuit ante as-
sumptionem & vnionem, eandem
enim rem significant incarnatio &
vnio, vna igitur natura ante vnio-
nem seu incarnationem fuit, post
vnionem verò duas dicere conue-
nit, assumptam & assumptam.

ERAN. Ex duabus naturis dico
Christum, duas verò naturas non
dico.

ORTH. Declara nobis, quomodo
ex duabus naturis dicas. an vt argen-
tum auro illitum? vt electri compo-
sitionem? vt collam ex plumbo &
stanno conflata?

ERAN. Nulli horum similem esse
dico hanc vnionem. Verbo enim
explicari non potest, & omnem su-
perat intelligentiam.

ORTH. Fateor & ego comprehen-

di non posse vnionis modum. Quod autem vtraque natura etiam post vnionem integra manserit, ex diuina scriptura didici.

ERAN. Vbinam hoc docuit diuina scriptura?

ORTH. Tota hac doctrina plena est.

ERAN. Affer eorum quæ dicis probationes.

ORTH. Nempè tu naturæ vtriusque propria non fateris?

ERAN. Post vnionem haud quaquam.

ORTH. Hoc igitur ipsum ex sacra scriptura discamus.

ERAN. Ego diuinæ credo scripturæ.

ORTH. Cum igitur diuinum Ioannem audieris clamantem, *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. & omnia per ipsum facta sunt*, & alia huiusmodi, carnemne dicis in principio apud Deum fuisse, & natura Deum esse, & omnia fecisse, an Deum Verbum ante sæcula ex patre genitum?

ERAN. Hæc quidem Deo Verbo congruere dico: ipsum autem ab vnita carne non separo.

ORTH. Nec carnem à Deo Verbo separamus, nec confusionem facimus vnionem.

ERAN. Ego vnã noui naturam post vnionem.

ORTH. Euangelistæ quandõnam Euangelia scripserunt? ante vnionem, an longo tempore post vnionem?

ERAN. Manifestum est quod post vnionem, & post natiuitatem, & miracula, & passionem, & resurrectionem, & ascensionem in cælos, & aduentum Spiritus sancti.

ORTH. Audi ergo Ioannem dicentem, *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, & quæ sequuntur.* & Matthæum, *Liber generationis Iesu Christi, filij David, filij Abraham, & cetera.* Lucas etiam eiusdem Abraham & Dauidis genealogiam recensuit. Accommoda igitur hæc & illa vni naturæ. sed non poteris: contraria enim sunt, in principio esse, & ex Abraham esse, omnia facere, & creatum progenitorem habere.

Ioan. 1.

Ioan. 1.

Matth. 1.

τὸ ἐνώσεως λόγον. ὅτι δὲ γε φύσις ἑκατέρωθεν μὲν τὴν ἕνωσιν μεμνήσκων ἀκραιφνῆς, ὡς καὶ τῆς εἰδὸς ἐδιδάχθη γραφῆς.

EP. Καὶ ποῦ τὸ ἐδίδαξεν ἡ τοιαύτη γραφή;

OPΘ. Πᾶσα ταύτης ἐστὶ τῆς διδασκαλίας ἀνάπλευσ.

EPAN. Δὸς ὦν λέγεις τὰς ἀποδείξεις.

OPΘ. Σὺ γὰρ οὐχ ὁμολογεῖς φύσεως ἑκατέρας τὰ ἴδια;

EPAN. Μετὰ τὴν ἕνωσιν οὐδαμῶς.

OPΘ. Τοῦτο τοίνυν αὐτὸ ὡς καὶ τῆς τοιαύτης διδασκαλίας γραφῆς.

EPAN. Εγὼ πείθομαι τῇ τοιαύτῃ γραφῇ.

OPΘ. Οποῦ τοίνυν ἀκούσης Ἰωάννου τῆς θεοσεβίου βοᾶντος, ἐν ἀρχῇ ἡὺ ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἡὺ πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἡὺ ὁ λόγος, καὶ πρῶτα δι' αὐτῶν ἐγένετο, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοιαῦτα, τὴν ἄρχα λέγεις ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν (εἶ), καὶ φύσιν θεόν (εἶ), καὶ πρῶτα πεποιηθέναι, ἢ τὸν θεὸν λόγον τὸν πρὸ τῶν αἰώνων ἐκ τῆς πατρὸς γεννηθῆναι;

EPAN. Τὰ μὲν θεῶν λόγα ταῦτα πρὸς ἑκάστην φημί. οὐ χωρίζω δὲ αὐτὸν τῆς ἡνωμένης ἁρμόως.

OP. Οὔτε χωρίζομαι τὸ θεοῦ λόγου τὴν ἄρχα, οὔτε σύγχισιν ποιῶ μὲν τὴν ἕνωσιν.

EPAN. Εγὼ μίαν οἶδα μὲν τὴν ἕνωσιν φύσιν.

OPΘ. Οἶδα ἀγγελικῶς τὰ διαγγέλια πηνίκα σπεύρασαν, πρὸ τῆς ἐνώσεως, ἢ μὲν πλῆστον τῆς ἐνώσεως χρόνον;

EP. Δῆλον ὅτι μὲν τὴν ἕνωσιν, ἔτ' ἠγγήσιν, καὶ τὰ θαύματα, καὶ τὸ πάθος, ἔτ' ἀνάστασιν, καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν, καὶ τὴν τῆς ἀγίου πνεύματος ἐπιφοίτησιν.

OPΘ. Ἀκουσον τοίνυν τῆς μὲν Ἰωάννου λέγοντος, ἐν ἀρχῇ ἡὺ ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἡὺ πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἡὺ ὁ λόγος. οὗτος ἡὺ ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. πρῶτα δι' αὐτῶν ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτῶν ἐγένετο ὁσθ' ἐν, καὶ τὰ ἐξῆς. τῆ δὲ Ματθαίου, βίβλος ἠγγέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ὁ Λουκᾶς δὲ αὐτὸν Ἀβραάμ καὶ Δαβὶδ ἐγγεαλόγησε. πρὸ ἁμῶν τοίνυν ταῦτα ἐκείνην φύσιν μᾶ. ἀλλ' ὅσα αὐτῶν διώγο. ἐναντίον γὰρ τῶν ἐν ἀρχῇ (εἶ), τῶν ἐξ Ἀβραάμ (εἶ), καὶ τῶν πάντων πεποιηθέντων, τῶν κτιστῶν πρὸς ὄρον ἐγγεμένων.

EPAN. Ταῦτα λέγων εἰς δύο πρόσωπα ἅ
τὸν μονογενῆ μετ' ἐξ ἑσῶν.

OPΘ. Ἐνα μὲν γόν τῶ θεοῦ καὶ οἶδα καὶ προσ-
σκυῶ, τὸν κρείον Ἰησοῦν Χριστόν· τὸ δὲ θεο-
τητος ἔστι τὸ ἀνθρώποιοτος τὸ ἀφ' ἑσῶν ἐδι-
δάχθην. σὺ δὲ γὰρ οὐ μίαν λέγων μὲν τὴν ἑνωσιν
γεννηθῆσαι φύσιν, προσέφρασον ταύτην τὴν
διαχελίων προσοίμα.

EPAN. Ὡς ἔοικεν, ἰσχυρὰ ἀγαθὸν ἵσως ἀμή-
χαρον ἰσχυρὰ μὲν τὴν πρότασιν ἔγω σοι ῥα-
δίκα καὶ ὑπετής, μόνον ἡμῖν τὸ ζητούμενον
λύσον.

OPΘ. Ἀμφότερα τὰ δευτέρω προσήκει
Χριστῷ, καὶ ἐν ἀρχῇ ἔστι, καὶ τὸ ἐξ Ἀβραάμ
καὶ Δαβὶδ καὶ ἑσῶν βλαστῆσαι.

EPAN. Μίαν μὲν πλὴν ἑνωσιν οὐ χεῖρα
λέγων ἐνομοθέτησας φύσιν τὸν οἰκείον ποίνω
μὴ τῶ βλαστῆσαι νόμον, μεμνημένος σαρκός.

OPΘ. Καὶ διὰ τῶ μνημονῶσαι σαρκός
λύσαι τὴν πρότασιν ὑπετής· ἀμφότερα γὰρ
τὰ ἑσῶν προσέφρασον Χριστῷ.

EPAN. Καὶ γὰρ ταῦτα καὶ κείνα προσήκειν
φημὶ τὰ δευτέρω Χριστῷ.

OPΘ. Ἀλλὰ δύο φύσιν ἐν αὐτῷ θεῶν, C
ἔνεατέρα προσέφρασον τὰ πρόσφορα. εἰ δὲ
μία φύσιν ἔστιν ὁ Χριστός, πῶς οἶόν τε αὐτῷ προ-
σέφρασον τὰ ἐναντία; ἐναντίον γὰρ τὰ ἐν ἀρχῇ
ἔστι τὸ ἐξ Ἀβραάμ ἔστι Δαβὶδ καὶ ἀρχὴν εἰλη-
φέναι, μάλιστα πολλοσὴ γενεὰ μὲν τὴν Δαβὶδ
γεννηθῆναι. ἐναντίον δὲ πάλιν, καὶ ὅτι πάντα πε-
ποικέναι, τὸ ἐκ πεποικημένων βλαστῆσαι. ἔστι τὰ
ἐκ θεοῦ ἔστι, τὸ ἀνθρώποις ἐγενήσασθαι πατέρας.
ἐναντίον δὲ καὶ τὰ ἀιώνια τὸ πρόσφορον. ἔστι δὲ
τα σκεπτήσασθαι οὐτως· εἰ τῶ ἀπάντων φημὶ
τὸν θεὸν λόγον δημιουργόν;

EPAN. Οὕτω πιστεύειν τῶ τῶ τῶ τῶ
φῆς ἐδιδάχθην.

OPΘ. Ἦσθι δὲ μεμαθήσασθαι ἡμέρα τὴν
Ἀδάμ ἀφ' ἑσῶν μὲν πλὴν τῶ οὐρανοῦ
καὶ τῶ γῆς δημιουργόν;

EPAN. Ἐκτῆ.

OPΘ. Ἀπὸ δὲ τῶ Ἀδάμ μέχρι τῶ Ἀβραάμ
πόσαι διεληλύθασθαι γενεαί;

EPAN. Εἴκοσι ταύτας ὑπέσθην.

OPΘ. Ἀπὸ δὲ τῶ Ἀβραάμ μέχρι τῶ σω-
τήρος ἡμῶν Χριστοῦ, πόσαι διαχελίσις Ματ-
θαῖος ἀειθμὴ γενεαί;

ERAN. Hæc cum dicis, in duas
personas vnigenitum diuidis fi-
lium.

ORTH. Vnum quidem filium Dei
& scio & adoro, dominum Iesum
Christum: diuinitatis autem & hu-
manitatis didici differentiam. Tu ve-
rò, qui affirmas vnam factum esse
naturam post vnionem, Euangelio-
rum exordia huic accommoda.

ERAN. Arduam, vt apparet, ac
fortasse inexplicabilem putas propo-
sitionem. Sit tibi expedita & facilis,
dummodo nobis quaestionem soluas.

B ORTH. Vtraque Christo domi-
no conueniunt, & in principio esse,
& ex Abraham & David secundum
carnem germinasse.

ERAN. Vnam post vnionem di-
ci naturam non debere sanxisti. Vi-
de igitur ne carnis mentionem fa-
ciens propriam legem transgrediare.

ORTH. Etiam sine mentione car-
nis facile est propositam quaestionem
explicare. vtraque enim Christo ser-
uatori accommodo.

ERAN. Ego quoque fateor hæc &
illa Christo domino conuenire.

ORTH. Sed duas in ipso naturas
considerans, & cuique conuenientia
tribuens. Alioqui si vna natura est
Christus, quomodo illi aptari con-
traria possint? Contraria enim sunt,
in principio esse, & ab Abraham &
David originem duxisse, multisque
aded post Dauidem generationibus
natum esse. Contraria sunt rursus, om-
nia fecisse, & ex iis, quæ facta sint,
prodiisse. Item ex Deo esse, & pa-
rentes homines habere. Contrarium
denique est æterno id quod est recēs.
Et verò in hunc modum rem con-
sideremus: Dicimusne Deum Ver-
bum rerum omnium conditorem?

ERAN. Ita credere diuina ex scri-
Dptura didicimus.

ORTH. Quota verò die post cæli
& terræ creationem formatum Adam
didicimus?

ERAN. Sexta.

ORTH. Ab Adam verò vsque ad
Abraham quot praterire genera-
tiones?

ERAN. Viginti, vt opinor.

ORTH. Ab Abraham verò vsque
ad Saluatorem nostrum Christum
quot generationes enumerat Euan-
gelista Matthæus?

ERAN. *Quadragesima duas.*

ORTH. Si igitur una natura est Christus dominus, qui fieri potest, ut idem visibilium atque invisibilium omnium sit conditor, & post tot generationes à Spiritu sancto formatus sit in utero virgineo: quomodo verò, ut & Adami creator sit, & eorum qui ab Adam prognati sunt filius?

ERAN. Iam antè dixi, hæc & illa ei conuenire ut Deo incarnato. Vnam enim agnosco Verbi naturam incarnatam.

ORTH. Neque nos, vir bone, duas Dei Verbi naturas incarnatas dicimus. Scimus enim vnam esse Dei Verbi naturam. Sed carnem, qua vtens incarnatus est, alterius esse naturæ didicimus. Puto autem te idem quoque confiteri. Dic ergo, vtrum incarnationem mutatione quadam factam esse dicis?

ERAN. Modum non noui. credo autem ipsum incarnatum esse.

ORTH. Improbè ignorantiam prætexis, & Phariseorum more. Nam illi quoque, interrogationis dominicæ vim prospicientes, & conuinci metuentes, dixerunt nescimus. Ego verò disertè clamo, diuinam incarnationem mutatione liberam fuisse. Si enim alteratione quapiam & mutatione incarnatus est, nullo modo ipsi post mutationem vel res vel nomina diuina conueniunt.

ERAN. Sæpè iam confessi sumus immutabilem esse Deum Verbum.

ORTH. Carne igitur assumpta incarnatus est.

ERAN. Verum est.

ORTH. Alia quidem est incarnata Dei Verbi natura, alia ipsius carnis, quam assumens Dei Verbi natura incarnata est & homo facta.

ERAN. Hæc ita se habere constat.

ORTH. An igitur conuersus est in carnem?

ERAN. Nequaquam.

ORTH. Si ergo non conuersus, sed carne assumpta incarnatus est, congruunt autem & hæc & illa tanquam incarnato Deo, ut paulo antè dixisti, non confusæ naturæ, sed integre manserunt. Sic enim intelligentes facile Euangelistarum consonantiam cernemus. Vnius enim Vnigeniti, Christi inquam domini, ille

A EPAN. *Τεσσαρακοντα δύο.*

OPΘ. Εἰ πίνω μίᾳ φύσιν ὁ δεσπότης Χριστός, πῶς οἶόν τε αὐτὸν καὶ πατρῶν ὁμοῦς ἔσονται ὑποαρχὴν δημιουργόν, καὶ μὴ γυνεὴς ποσώπας ὑποῦσιν πνευματικῆς ἀφραπλάστωμα ἐν μήτρα παρθενικῇ; πῶς δὲ καὶ τῷ Ἀδὰμ ποιητῆς, καὶ τῷ τῷ Ἀδὰμ ἀπογόνων υἱός;

EPAN. Καὶ ἤδη πρῶτον ἐφίλω ὡς ἀρμότιος αὐτῶν καὶ ταῦτα καὶ κήνα ὡς σεφικωμένω θεῷ. μίαν γὰρ οἶδα τῷ λόγῳ φύσιν σεφικωμένην.

OPΘ. Οὐ δὲ γε ἡμεῖς, ὡ ἀγαθὲ, δύο φύσιν τῷ θεῷ λόγῳ σεφικωσάμεθα φανερῶς. ἀλλὰ πῶς ἔφαθες, ἢ ἡμεῖς ἀφραπλάστωμα ἐστὶν φύσιν ἐδιδάχθημεν. οἶμα δὲ γε τῷ πῶ καὶ σὲ σευομολογεῖν. εἶπε πίνω, ἢ ἀφραπλάστωμα καὶ ἐφίλω ἵνα γε γνησάμεθα λέγεις;

EPAN. Οὐκ οἶδα τὸν ἔσπον, πεινῶ δὲ αὐτὸν ἀφραπλάστωμα.

OPΘ. Κακούργως πεινῶσάμεθα πῶ ἀνομοίως, καὶ τοῖς Φαρισαίοις ἀφραπλάστωμα. καὶ γὰρ οἱ κείνοι, τῆς δεσποτικῆς ἐρωτήσεως ὅτι οἱμοίως θεοσάμειροι, εἶπα τὸν ἐλέγχον ὑποφάσματοι, ὅτι οἱ οἶδαμεν εἶπον. ἐγὼ ὅτι βοῶ ἀφραπλάστωμα, ὡς ἢ θεῷ ἀφραπλάστωμα ἐλθόντα ἔφαθες. εἰ γὰρ κατ' ἀλλοίωσιν ἵνα καὶ ἐφίλω ἐφραπλάστωμα, ἔδαμῶς αὐτῶν μὴ ἢ ἐφίλω ἀρμότιος τῷ πατρὶ τῷ ὀνομασάμεθα τε ἔσπον ἀφραπλάστωμα.

EPAN. Ὄμολογήσαμεν πολλάκις ἀφραπλάστωμα τὸν θεὸν λόγον.

OPΘ. Τοιγαροῦν ἀφραπλάστωμα ἀφραπλάστωμα.

EPAN. Ἀληθές.

OP. Ἀλλ' ἢ ἀφραπλάστωμα τῷ θεῷ λόγῳ φύσιν, ἀλλ' ἢ ἢ ἀφραπλάστωμα, ἡ ἀφραπλάστωμα ἢ τῷ θεῷ λόγῳ φύσιν ἀφραπλάστωμα καὶ ἐφίλω ἀφραπλάστωμα.

EPAN. Ὄμολογήσαμεν.

OPΘ. Οὐκ οἶδα πῶς εἶπα εἰς ἀφραπλάστωμα;

EPAN. Οὐδαμῶς.

OPΘ. Εἰ πίνω οὐ πεινῶ, ἀλλὰ ἀφραπλάστωμα ἀφραπλάστωμα, ἀρμότιος δὲ καὶ ταῦτα καὶ κήνα ὡς ἀφραπλάστωμα θεῷ, τῷ γὰρ εἶπας ἀφραπλάστωμα, οὐ σευομολογεῖν αἰ φύσιν, ἀλλ' ἐμειναν ἀφραπλάστωμα. ἔπα γὰρ νοοῦντες ἔσπον ἀφραπλάστωμα ἀφραπλάστωμα ἀφραπλάστωμα. τῷ γὰρ εἶπας ἀφραπλάστωμα, τῷ δεσποτικῷ Χριστῷ λέγω, ὁ μὴ

πὲ θεῖα κηρύττει, ὃ δὲ τὰ ἀνθρώπινα. οὕτω δὲ A
νοῖν καὶ αὐτὸς ὁ δεσπότης ἡμᾶς διδάσκει Χει-
ρὸς, νῦν μὲν ἑαυτὸν προσκαρτεροῦν θεοῦ υἱόν,
νῦν δὲ υἱὸν ἀνθρώπου. καὶ ποτὲ μὲν, ὡς γε-
νηνηκῆσαν τὴν μητέρα πᾶσι, ποτὲ δὲ ὡς δε-
σπότης ἐπιτίμα. Ἐνῶ μὲν τοῖς υἱὸν Δαβὶδ
ὀνομάζοντες ἀποδέχεται. νῦν δὲ διδάσκει τοῖς
ἀγροῦντας, ὡς οὐ μόνον υἱὸς ὅστιν, ἀλλὰ ἔ-
κείνος τῷ Δαβίδ. καὶ καλεῖ μὲν τὴν Ναζα-
ρετ καὶ τὴν Καπερναοὺμ πατρίδα. βοᾷ δὲ
πάλιν, ὡρὶν Ἀβραὰμ ἡγέσθαι ἐγὼ εἰμι.
παμπόλων δὲ ποιούτων ἰρήσης ἀνάπλω B
τὴν γῆαν γροφίω. ταῦτα δὲ οὐ μιᾶς φύσεως,
ἀλλὰ δύο δηλωτικὰ.

EPAN. Ο δύο φύσεις ἐν τῷ Χριστῷ θεω-
ραῖν, εἰς δύο υἱοὺς μερίζει τὸν ἕνα μονογενῆ.

OPΘ. Οὐκοῦν καὶ ὁ τὸν Παῦλον ἐκ ψυ-
χῆς λέγων καὶ σώματος, δύο Παῦλους τὸν ἕνα
ἀπέφηνεν.

EPAN. Απεικὸς ὁ παρὰ δέγμα.

OPΘ. Οἶδα καὶ γὰρ. ἐν ταῦτα γὰρ φυσικὴ
τῆς ὁμογενείων, καὶ κτίστων, καὶ ὁμοδύλων ἢ
ἑνώσεως. ἐπὶ δὲ τῷ δεσπότης Χριστοῦ, τὸ ὅλον
διδοκίας ὅτι, καὶ φιλανθρώπιος, καὶ χεί- C
πος. πλὴν καὶ φυσικῆς ἐν ταῦτα τῆς ἐνώσεως
οὕσης, ἀκέραια μεμνήσκω τὰ τῆς φύσεων
ἴδια.

EPAN. Εἰ διέμενεν ἀμυγῆ τὰ τῆς φύσεων
ἴδια, πῶς μὲν τῷ σώματος ὀρέγεται Ἐ-
φῆς ψυχῆ;

OPΘ. Οὐχ ἢ ψυχῆ Ἐφῆς ὀρέγεται.
πῶς γὰρ ἢ γὰρ ἀθανάτος, καὶ κρείττων Ἐφῆς; ἀλλὰ
τὸ σῶμα, τὸ ζωτικὸν δυνάμιν πρὸ αὐτῆς κομι-
ζόμενον, ἀνάσκει τὸ ἐνδείας, καὶ προσκαρτεροῦν
τὸ ἐλλείπον ἐφίεται. οὕτω ἔναπαύλης μὲν πό-
νον ἰμείρεται, καὶ μὲν ἐργασίαν ὑπνοῦ, καὶ τῶν ἀγῶν
ὡσαύτως. αὐτὴ καὶ τοῖνυ μὲν τὸ διδόνειν, τὸ ζω-
τικὸν ἔκτερον ἐργασίαν, ἔδὲ ὀρέγει τὸ ἐλλείπον-
τος, καὶ μὴ προσκαρτεροῦν ὑπομολὴ φθορᾶν.

EPAN. Οὐραὶ ὅτι τὴν ψυχῆς ὅτι τὸ διψᾶν, καὶ
τὸ πεινᾶν, ἔτι τὰ τοῦτοις προσομοία;

OPΘ. Εἰ τὴν ψυχῆς ταῦτα ἦν, ἔτι μὲν τὴν ἀπαλ-
λαγνῶν αὐτῷ σώματος, καὶ τὴν πείναν ὑπομένει,
καὶ τὸ δίψος, καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως.

EPAN. Τίνα οὖν φῆς εἶναι ἴδια τῆς ψυχῆς;

OPΘ. Τὸ λογικόν, τὸ ἀπλοῦν, τὸ ἀθάνα-
τον, τὸ ἀόρατον.

diuinitatem describit, hic verò hu-
manitatem. Sic autem intelligere
Christus quoque ipse Dominus nos
docuit, qui nunc quidem seipsum
Dei filium appellat, nunc filium ho-
minis: & aliàs matri, tanquam gene-
trici, honorem tribuit; aliàs eandem
tanquam dominus increpat. Et modò
approbat appellantes ipsum filium
Dauidis, modò ignorantes docet,
quòd non solùm filius sit, sed etiam
dominus Dauidis. & interdum Na-
zareth & Capernaum patriam vocat:
rursus autem clamat, *Antequam Abra-* Ioan. 8.
ham nasceretur ego sum. Huiusmodi di-
ctis plurimis inuenies refertam diui-
nam scripturam. Hec porrò non vnam
naturam, sed duas demonstrant.

ERAN. Qui duas in Christo natu-
ras considerat, in duos filios diuidit
Vnigenitum.

ORTH. Ergo & qui Paulum ex
anima & corpore dicit, duos Pau-
los pro vno Paulo facit.

ERAN. Dissimile est exemplum.

ORTH. Scio & ego. Hic enim na-
turalis est vnio eorum quæ tempore
coniuncta sunt, & creata, & conser-
ua: in Christo autem Domino diui-
næ omnia voluntati, & amoris erga
homines, & gratiæ tribuenda sunt.
Verùm hic etiam, licet naturalis sit
vnio, tamen integræ manserunt na-
turarum proprietates.

ERAN. Si manserunt sine mixtione
naturarum propria, quomodo cum
corpore cibum appetit anima?

ORTH. Non appetit cibum ani-
ma. Quomodo enim immortalis cum
sit, & cibo præstantior? Sed corpus,
vitalem ab ea vim accipiens, sentit
indigentiam, & quòd deest accipere
cupit. Sic & quietem post laborem
desiderat, & post vigiliam somnum,
& alia similiter. Mox igitur post dis-
solutionem, vitalem non habens po-
tentiam, cibum appetere desinit, &
eum non sumens interitum patitur.

ERAN. Vides quòd animæ sit siti-
re, & esurire, & quæ his similia?

ORTH. Si hæc animæ essent,
etiam post discessum è corpore, &
fame laboraret, & siti, & aliis simi-
libus.

ERAN. Quænam igitur animæ pro-
pria esse dicis?

ORTH. Esse rationalem, simpli-
cem, immutabilem, inuisibilem.

ERAN. Quid verò corporis?

ORTH. Esse compositum, visibile, mortale.

ERAN. Ex his verò compositum esse hominem dicimus?

ORTH. Sic dicimus.

ERAN. Definimus igitur hominem, animal rationale, mortale?

ORTH. In confesso est.

ERAN. Ab his etiam & illis ipsum nominamus?

ORTH. Verum est.

ERAN. Sicut igitur hinc non diuclimus, sed eundem hominem & rationalem vocamus & mortalem: sic in Christo faciendum est, eidemque adscribenda sunt tum diuina, tum humana.

ORTH. Nostra hæc est oratio, etsi à te non satis explicata. Rem igitur sic expende. Quando de humana natura differimus, ea sola commemoramus, quæ illius operationi & naturæ conueniunt.

ERAN. Sola.

ORTH. Quando autem de corpore nobis sermo est, an non ea sola rursus, quæ illius sunt propria, recensemus?

ERAN. Vera dicis.

ORTH. Cùm autem de toto animali agitur, fidenter deinceps & hæc & illa tribuimus. Homini enim conueniunt quæ & corporis & animæ sunt propria.

ERAN. Præclarè dixisti.

ORTH. Sic igitur & de Christo habenda est oratio, vt cùm de naturis loquimur, sua cuique tribuamus, sciamusque diuinitatis quædam esse propria, & quædam humanitatis. At cùm de persona verba facimus, communia facienda sunt quæ naturarum sunt propria, Christoque seruatori & hæc & illa tribuenda, vt idem & Deus & homo appelletur, filius Dei & filius hominis, filius Dauidis, & dominus Dauidis, semen Abrahamæ, & conditor Abrahamæ, & alia omnia similiter.

ERAN. Vnam quidem esse Christi personam, eique & diuina & humana conuenire rectissimè dixisti, & hoc fidei decretum amplector. Quòd autem dicis, oportere de naturis differentes, quæ cuique sunt propria ei tribuere, id mihi vnionem soluere videtur. Quare hos & similes

A EPAN. Τί δὲ τῶ σώματος;

OPΘ. Τὸ σαυθερον, τὸ ὄρατὸν, τὸ θνητὸν.

EPAN. Εκ δὲ τούτων φαρμὴν συλκείσθαι τὸν ἀνθρώπον;

OPΘ. Οὕτω φαρμὴν.

EPAN. Οειζόμεθα οὖν τὸ ἀνθρώπον, ζῶον λογικὸν θνητὸν;

OPΘ. Ωμολόγηται.

EP. Καὶ ἐκ τούτων καὶ κείνων αὐτὸν ὀνομάζομεν;

OPΘ. Αληθές.

EPAN. Ωσαυτὸν πίνω οὐ διαγερόμεν ἐν ταῦτα, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν καλοῦμεν καὶ λογικὸν καὶ θνητὸν οὕτω καὶ ἐπὶ τῷ Χριστῷ προσήκη ποιεῖν, καὶ αὐτὸν προσαρμότην ἴτε θεῶν, καὶ τὰ ἀνθρώπινα.

OPΘ. Ημέτερος οὗτος ὁ λόγος, εἰ ἔ μὴ ἀκριβῶς ἐξεργάσω. σκόπησον πίνω ὡδί. ὅταν τὸν παρὲς τῆς ἀνθρωπείας ψυχῆς ἐξετάζομεν λόγον, μόνον τὰ προσήκοντα τῇ ταύτης ἐνεργεία καὶ φύσει φαρμὴν.

EPAN. Μόνα.

OP. Ὅταν ἢ παρὲς τὸ σώματος ἡμῖν οἱ λόγοι γίνονται, πᾶν οὐ μόνον τὰ τούτου διέξιμεν ἴδια;

EPAN. Αληθές.

C OPΘ. Ἐπειδὴ δὲ παρὲς τὸ ζῶον πᾶν τὸς ἡ ἀφ' ἑξῆς γίνονται, ἀδεῶς λοιπὸν καὶ ταῦτα κακῶν προσφύρομεν. ἀρμότη γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ ἴτε τῷ σώματος, ἴτε τῇ ψυχῆς ἴδια.

EPAN. Παράλλως εἴρηκας.

OPΘ. Οὕτω ποιησάμεν καὶ τοὺς παρὲς τῷ Χριστῷ ποιείσθαι προσήκη λόγους. ἔ παρὲς μὲ τῷ φύσει ἀφ' ἑξῆς, ἀπὸνέμεν ἐκαστῶν τὰ προσφύρα, ἔ εἰδέναι ἴνα μὲ τῷ θεότητος, ἴνα ἢ τῷ ἀνθρωπότητος ἴδια. ὅταν δὲ γε τοὺς περὶ τῷ προσώπου ποιόμεθα λόγους, κινὰ χεῖν ποιῶν τὰ τῷ φύσει ἴδια, ἔ ταῦτα κακῶν ὅσον πῆρὶ προσαρμότην Χριστῷ, ἔ τὸ αὐτὸν καλῶν καὶ θεὸν καὶ ἀνθρώπον καὶ υἱὸν θεοῦ, καὶ υἱὸν ἀνθρώπου καὶ υἱὸν Δαβὶδ, καὶ κύριον Δαβὶδ. ἔ σπέρμα Ἀβραάμ, καὶ ποιητὴν Ἀβραάμ. ἔ τὰ ἄλλα πάντα ὡσαύτως.

EP. Τὸ μὲν εἶναι προσώπων τῷ Χριστῷ, καὶ αὐτὸν προσήκη καὶ τὰ θεῶν καὶ τὰ ἀνθρώπων, λίαν ὀρθῶς εἴρηκας, καὶ δέχομαι τὸνδε τὸ ὄρον τῷ πίστεως. ὅσον φάναρ πᾶν, ὡς χεῖν παρὲς τῷ φύσει ἀφ' ἑξῆς, ἀπὸνέμεν ἐκαστῶν τὰ ἴδια, λυφὴν δοκῆς μοι τῷ ἔνωσιν. οὐ δὴ χεῖν τούτοις καὶ τοὺς τοιοῦτους οὐ προσ-

οὐ παρεστέμεθα λόγους.

A sermones non approbo.

ΟΡΘ. Καὶ μὴν ὅτε τὰ παρὰ ψυχῆς καὶ σώματος ἔχρησθη, ἀξιάζατος ἔδοξεν εἶναι ἢ τῆς λόγων ἐκείνων διαρέσεις. αὐτίκα ἤντι δὲ φημίαν παρεστέμεθα. τί δὴ ποτε τοίνυν ὅτι τῆς δεσπότης Χριστοῦ θεότητος τε ἔαυθροπότητος τὸν αὐτὸν οὐδέχῃ κλονά; ἢ οὐδὲ ψυχῆ καὶ σώματι πρὸς τὴν πύθεότητα τῆς Χριστοῦ ἔαυθροπότητα; ἀλλὰ ψυχῆ μὴ ἔσώματι δίδως ἀσύγχυτον ἔνωσιν κρείσσιν δὲ ἔσυχυτον ἔνωσιν μετρητέαν λέγειν πολυῶς πύθεότητα τῆς Χριστοῦ καὶ πύθεαυθροπότητα;

ORTH. Atqui cum de anima & corpore disputarem, magni faciendi tibi visa est illa distincta loquendi ratio, eamque protinus laude es profectus. Cur igitur in Christi domini diuinitate & humanitate eandem regulam non admittis? An verò ne animæ quidem & corpori exæquas diuinitatem & humanitatem Christi? sed animæ quidem & corpori tribuis inconfusam vnionem: commixtionem verò & confusionem passas dicere audes

B diuinitatem Christi & humanitatem?

EPAN. Εγὼ μὴ τὴν θεότητα τῆς Χριστοῦ, καὶ μὴ τοὶ ἔπύθεα, ψυχῆς καὶ σώματος πολλῶ ἔντι καὶ ἀπειρῶ μέτεω τιμαλφεύρα ἔσείληθα. μίαν ἔντι τοὶ φύσιν μὴ πύθε ἔνωσιν λέγω.

ERAN. Ego sanè diuinitatem Christi, atque adeò carnem ipsam, infinitis partibus animæ & corporis dignitatem antecellere iudico: sed vnã tamen naturam post vnionem esse affirmo.

ΟΡΘ. Καὶ πῶς οὐ δυσεβές τε καὶ ἀπειρῶν, ὃ λέγειν ψυχῆ μὴ σώματι σωμαφθεύρα ἢ κίσα παθεῖν ὃ τῆς συγχύσεως πάθος, πύθε δὲ θεότητα τῆς τῶ ὄλων δεσπότης μὴ διωηήναγ μήτε πύθε οἰκείαν φύσιν ἀσύγχυτον ἀφασῶσα, μήτε πύθε αὐθροπείαν ἔλαβεν ὅτι τῆς ὄρων τῶ οἰκείων ἀφαιτηήσα; ἀλλὰ κρεῶσα τὰ ἀκρεῶτα, καὶ μύξα τὰ ἀμικτα; ταῦτα γὰρ ἔσπύθε ἢ μία φύσιν ἔσασκλάζει.

ORTHOD. Quo pacto impium non sit & absurdum, dicere animam quidem corpori copulatam nullam confusionis contagionem pati: diuinitatem verò domini vniuersorum nec propriam naturam integram conseruare potuisse, nec humanam quam assumpsit intra suos terminos retinere, sed quæ confundi non possunt confudisse, & quæ misceri nequeunt permiscuisse? Huic enim suspicioni vna natura occasionem præbet.

EPAN. Καὶ μοι ὃ τὴν συγχύσεως φθικτὸν ὄστιν ὄνομα. δύο δὲ λέγειν πρῶτα ἔμεγα φύσιν, ἵνα μὴ τῆ τῶ ἔσασκλάσει δυάδι.

ERAN. Mihi quoque confusionis nomen vitandum videtur: sed duas naturas dicere nolo, ne duos filios dicere videar.

ΟΡΘ. Εγὼ δὲ ἐκάτερον ἀφαιτηήσασκλάσει δάξω κρημνόν, καὶ τὸν τῆς δυσεβοῦς συγχύσεως, καὶ τὸν τῆς δυσεβοῦς διαρέσεως. ἐμοὶ γὰρ ἴσως ἀόσιον, καὶ διχῆ τὸν ἔνα μελίζῃ ἔντι, καὶ ὃ ἀφαιτηήσασκλάσει δυάδα τῶ φύσιν. εἶπε δὲ μοι παρὰ τῆς ἀληθείας. εἶπὸς σοὶ τῶ ἀρείου, ἢ τῶ εὐνομίου σασιωτῶ παρεστέμεθα λέγειν ὀμιχρῶν τὸν ἔντι πειρῶτο, καὶ πύθε παρὰ τῆς δεικνῶν μείονα τε ἔσασκλάσει, ἔσασκλάσει λέγειν, ἀφαιτηήσασκλάσει εἶωτασι, ἔσασκλάσει ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς ὃ, πάτερ εἰ διωατὸν πρῶτα ἀπὸ ἐμοῦ ὃ ποτήιον τῆτο, ἔσασκλάσει, νῦν ἢ ψυχῆ μου τεταρῶσα, ἔσασκλάσει τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα: πῶς αὐτῶ ἀφαιτηήσασκλάσει τὰ παρεστέμεθα; πῶς δὲ αὐτῶ δειξείας ἔσασκλάσει ἐλατῶν ἔσασκλάσει ἔσασκλάσει τὸν ἔντι, οὐδὲ γὰρ ἔσασκλάσει ὄντα.

ORTH. Ego verò vtrumque scopolulum vitare studeo, tum impiæ confusionis, tum impiæ diuisionis. Mihi enim æquè nefarium vtrumque, & vnum filium in duos diuidere, & binarium negare naturarum. Dic autem mihi per veritatem, si quis ex Arrij & Eunomij sectatoribus tecum differens, extenuare filium conaretur, eumque patre minorem & inferiorem ostendere, illa proferens, quæ dicere consueuerunt, & ex sacra scriptura citans, Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste. item, Ioan. 12. Tristis est anima mea usque ad mortem. &, Nunc anima mea turbata est, & alia huiusmodi, qua ratione solueres ipsius obiectiones? aut quomodo ostenderes, non ex his minorem effici filium, nec alterius esse substantiæ,

sed ex patris genitum esse substantia?

ERAN. Dicerem sacram scripturam hæc quidem theologicè dicere, illa verò œconomicè : & quæ œconomicè dicta sint, theologicis tribui non debere.

ORTH. Sed ille obiiceret, quòd etiam in veteri Testamento multa œconomicè diuina scriptura dicere soleat. Tale enim est illud, *Auduit Adam vocem domini Dei ambulantis. & hoc, Descendam, & videbo virum clamorem qui venit ad me opere compleuerint, an non est ita, ut sciam. Item, Nunc cognoui quòd timeas Deum.* & alia huiusmodi multa.

ERAN. Ad hæc denuò responderem, œconomiarum seu dispensationum multiplicem esse differentiam. Nam in veteri Testamento verborum huiusmodi est dispensatio, hîc autem etiam rerum.

ORTH. Sed interrogabit ille, quarumnam rerum?

ERAN. At statim audiet, earum quæ pertinent ad Incarnationem. Homo enim factus filius Dei, & verbis & re ipsa, nunc quidem carnem, nunc verò diuinitatem ostendit: sicut certe hoc loco & animæ & carnis infirmitatem ostendit. est enim timoris affectio.

ORTHOD. Si verò respondens dixerit, atqui animam non assumpsit, sed solum corpus, diuinitas autem vice animæ corpori vnita, animæ officia omnia excuta est, quibus rationibus obiectionem refutabis?

ERAN. Ex diuina scriptura profertur demonstrationes, & ostendens Deum Verbum non solum carnem sed etiam animam assumpsisse.

ORTH. Vbinam tales in scriptura reperiemus demonstrationes?

ERAN. An non audiuiisti Dominum dicentem, *Potestatem habeo ponendi animam meam, & potestatem habeo rursus sumendi eam, pono eam, ut iterum sumam eam?* Et iterum, *Anima mea nunc turbata est. & Tristis est anima mea usque ad mortem. & quod à Dauide dictum est, & à Petro expositum, Non derelicta est in inferno anima eius, neque caro eius vidit corruptionem?* Hæc & alia id genus aperte ostendunt, quòd Deus Verbum non solum carnem, sed etiam animam assumpserit.

Gen. 3.
Gen. 18.
Gen. 22.

Ioan. 10. 8.
Matth. 16.
Psal. 15.
Act. 2.

A Δὲν ἐκ τῆς τῆ πατρὸς γενημένην οὐσίας;

EPAN. Εἶπομι' ἀν, ὡς τὰ μὲν θεολογικῶς, τὰ δὲ οἰκονομικῶς ἢ θεία λέγει γραφή. καὶ ὡς οὐ γρητὰ οἰκονομικῶς εἰρημνῶα τοῖς θεολογικοῖς στωαρμῶτην.

OPΘ. Αλλά γε ἐκφρος φαίη ἀν, ὡς καὶ τῇ παλαιᾷ οἰκονομικῶς ἢ θεία γραφή λέγει πολλά. τοιοῦτο γὰρ ὅστι ὁ, ἠκουσεν Ἀδάμ τῆς φωνῆς κρείου τῆ θεοῦ πατριπαιῶτος, καὶ ὁ, κατὰ βᾶς ὄφρα εἰ ἐτ' πλὴν κραυγῶν αὐτῶν πλὴν ἐρχομῶν πρὸς με στωτελοῦται, εἰ δὲ μήγε, ἵνα γινῶ. καὶ ὁ, νῦν ἔγνω ὅτι φοβῆσθὸν τὸν θεόν καὶ πολλά ἔτερα τοιαῦτα.

EPAN. Πρὸς ταῦτα πάλιν ἀποκρινάμην ἀν, ὡς πολλῇ τῇ οἰκονομικῶν ἢ ἀφροσῶν. ἐν μὲν γὰρ τῇ παλαιᾷ λόγων τοιοῦτων οἰκονομία, ἐν ταῦτα δὲ ἐ παραμῶτων.

OPΘ. Αλλ' ἐρεῖτο ἀν ἐκεῖνος, ποῶν παραμῶτων;

EPAN. Αλλ' ἀρχὸς ἀκούσεται, τῇ τῆς ἀρκώσεως ἐν ἀνθεσπῆσαι γὰρ ὁ γὸς τῆ θεοῦ, καὶ ἀφ' ῥημάτων καὶ παραμῶτων, ποτὲ μὲν πλὴν ἀρκα, ποτὲ δὲ πλὴν θεότητα δείκνυσιν. ὡσπερ ἀμέλει καὶ ταῦτα τῆς ἀρκὸς καὶ τῆς ψυχῆς ἐδέξε πλὴν ἀσθενείῃ. δελίας γὰρ ὁ πάθος.

OPΘ. Εἰ δὲ γε ὑπολαβὼν εἶποι, καὶ μὲν ψυχῶν οὐκ ἀνέλαβεν, ἀλλὰ σῶμα μόνον, ἢ δὲ θεότης ἀντὶ ψυχῆς ἐνωθεῖσαι τῶ σῶματι πῶτα τὰ τῆς ψυχῆς ἀνεδέξατο, ποῶν ἀν λόγους πλὴν ἀντήσιν ἀφλύσας;

EPAN. Ἐκ τῆς θείας γραφῆς τῶ ἀποδείξεισ παρῶρων, καὶ δεικνῶ ὡς οὐ ἀρκα μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχῶν ὁ θεὸς λόγους ἀνέλαβεν.

OPΘ. Καὶ ποῶν ἐν τῇ γραφῇ τοιαῦτας ἀρήσομην ἀποδείξεισ;

EPAN. Οὐκ ἠκουσας τῆ κρείου λέγοντος, ἐξ εσίας ἔχω θεῖναι τὴ ψυχῶν μου, καὶ ἐξ εσίας ἔχω πάλιν λαβῆν αὐτῶν. ἢ ἡμι αὐτῶν ἀπ' ἐμυτῆ, ἵνα πάλιν λαβῶ αὐτῶν; καὶ πάλιν, ἢ ψυχῆ μου νῦν τετάρκαται. Ἐ αὐτῆς, πείλυπος ὅστι ἢ ψυχῆ μου ἕως θανάτου. καὶ ὁ πῶτα τῆ Δαβὶθ εἰρημνῶν, καὶ πῶτα τῆ Πέτερσ ἢ ῥημῶν βουμῶν, ὅτι ἐκ ἐξ ἄταλείφθη εἰς ἄδου ἢ ψυχῆ αὐτῆ, ἢ τε ἢ ἀφ' αὐτῆ εἶδε ἀφροσῶν; ταῦτα καὶ ὅσα τοιαῦτα σαφῶς δείκνυσιν, ὡς ὁ σῶμα μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχῶν ὁ θεὸς λόγους ἀνέλαβεν.

ΟΡΘ. Αρμολίως μὲν ἀγὰρ, καὶ ἐγνωσμένως ἂν
 τὰς μὲν τυεῖας πρὸς ἡγάρας. ἀνὴρ δὲ αὐτὸς ἐκ
 νος, ὡς καὶ παρὰ τὸ ἐναυθροπῆσεως Διφλεργ-
 μῆνος Ιουδαίοις ὁ θεὸς ἔφη, νηπέδῳ καὶ ζῆγίδῳ,
 καὶ τὰς ἐορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἢ ψυχὴ μου. Εἴτα
 συλλογιζόμενος Φαίη αὐτῷ, ὅτι κατὰ τὸ ἐν τῇ
 παλαιᾷ ψυχῇ σου ἔχον ἐμνημόνευσε ψυχῆς,
 οὕτω καὶ ταῦτα πεποίηκεν.

ΕΡΑΝ. ΑΜ' ἀκούσεται πάλιν, ὡς καὶ σω-
 μελικῶν μορίων παρὰ τοῦ Διφλεργμῆνη μέ-
 μνηται ἢ θεία γραφὴ. κλίνον γὰρ φησι τοὺς σου,
 ἐπάκουσόν μου, καὶ ἀνοιξόν τοὺς ὀφθαλμοὺς σου
 καὶ ἴδε· καὶ, τὸ σῶμα κωλύει ἐλάλησε ταῦτα·
 καὶ, αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἐπλασάν με,
 καὶ μυσία ποίησάν με. εἰ ποῖνῳ καὶ μὲν τὸ ἐναυθρο-
 πησιν τὴν ψυχῇ καὶ ψυχῶν νοητέον, οὕτε τὸ σῶμα
 ἄρα σῶμα νοητέον καὶ διρεθήσεται Φαίησι
 τὸ μέγα τῆς οικονομίας μυστήριον, καὶ διό-
 σονδῳ ὁσδὲν Μαρκίωνος, καὶ Βαλεντίνου,
 καὶ Μάνεντος ποίησάν γὰρ ἅπαντα καὶ κείνοι μυ-
 θολογῶσιν.

ΟΡΘ. Εἰ δὲ γε Διφλεργμῆνων ἢ μὲν
 ἔξαπίνης ἀφικεῖτο τις τῆς Απολιναρίου συμ-
 μοεῖας, καὶ ἐροῖτο, ποῖαν ὦ λαῖε ψυχῇ λέ-
 γης ἀφληφέναι; τί ἀνἀποκρίναιο;

ΕΡΑΝ. Πρῶτον μὲν, ὡς μίαν οἶδα πλὴν
 τῆ ἀνδροπῶν ψυχῇ. ἔπειτα παρὰ τοῦ ἀν-
 εἰ δὲ γε σὺ δύο νομίζεις, καὶ πλὴν μὲν λογ-
 κῇ, πλὴν δὲ ἄλογον νομίζεις, πλὴν λογικῇ
 ἀνεῖληφθαί φημι. σὺ γὰρ, ὡς ἔοικε, πλὴν ἄ-
 λογον ἔχεις, ἀτελῆ γὰρ ἡσθαι πλὴν ἡμετέραν
 σωτηρίαν ἢ ἡσθαι.

ΟΡΘ. Εἰ δὲ τῶνδε τῶν λόγων ἀπαμύνη-
 τὰς ἀποδείξεις;

ΕΡΑΝ. Δοίλω ἀνἀπεταῖς, καὶ τῶν δι-
 αγγελικῶν ἀναμνήσῳ λόγων, ὅτι τὸ παιδίον
 Ἰησοῦς ἠύξανε, καὶ ἐκραυαοῦτο τὰς πνύματι,
 ἔ χάρις τοῦ ἰσθ' ἐπ' αὐτῷ. καὶ πάλιν, Ἰη-
 σοῦς δὲ παρὰ τοῦ ἡλικία, ἔ σοφία, ἔ χά-
 ρει παρὰ τοῦ θεοῦ, ἔ ἀνδροπῶν. καὶ εἴ-
 ποιμ' ἀν, ὡς ὁσδὲν πούτων ἀρμότῃ θεότη-
 τι. ἡλικία μὲν γὰρ τὸ σῶμα παρὰ τοῦ ἡλικία,
 σοφία δὲ ψυχῇ, οὐχ ἢ ἄλογος, ἀλλ' ἢ λογικῇ. λογικῇ
 οὖν ἄρα ψυχῇ ὁ θεὸς λόγος ἀνεῖληφεν.

ΟΡΘ. Γενναίως μὲν ἀγὰρ, ὦ ἀεῖτε,
 τὰς τρεῖς τῶν ἀντιπάλων διέρρηξας φάλαγ-
 γας. ἀλλὰ πλὴν ἐνωσιν ἐκείνῳ, καὶ πλὴν πο-
 B. Theod. Tom. IV.

ΟΡΘΗ. Aptè admodum, & sapien-
 ter hæc testimonia protulisti. Sed
 obiicier ille, quòd etiam ante In-
 carnationem Deus Iudæos alloquens
 dixerit, *Ieiunium, & sabbata, & solem-* Elia. 2.
nitates vestras odit anima mea. Deinde
 sic ratiocinabitur: sicut in veteri Te-
 stamento, cum animam non habe-
 ret, animæ mentionem fecit; ita &
 hoc loco fecit.

ΕΡΑΝ. At rursus audiet, quòd
 etiam corporis partium de Deo lo-
 quens scriptura sacra meminerit. *In-*
clina, enim inquit, aurem tuam, &
aperi oculos tuos; & vide. &, Os Domini
hæc locutum est. &, Manus tuæ fecerunt
me, & formauerunt me, & alia innu-
mera eiusmodi. Quòd si etiam post
 incarnationem anima non intelligen-
 da est anima, nec corpus ergo cor-
 pus intelligendum: & inuenietur ina-
 ne spectrum magnum dispensationis
 mysterium, nullumque discrimen
 erit inter nos, & Marcionem, Va-
 lentinum, & Manetem, qui tales fa-
 bulas commenri sunt.

ΟΡΘΗ. Si verò colloquentibus
 nobis subito interueniat quispiam ex
 cohorte Apolinarij, & roget, qua-
 lem ὁ bone vir animam dicis assum-
 psisse? quid respondebis?

ΕΡΑΝ. Primum quidem, quòd
 vnam dumtaxat animam hominis
 agnoscam. Deinde adderem, quòd si
 tu duas animas esse putas, & vnam ra-
 tionalem, alteram rationis expertem
 putas, rationalem assumptam esse dico.
 Tu enim, vt videtur, rationis exper-
 tem habes, qui imperfectam nostram
 salutem arbitraris.

ΟΡΘΗ. Quòd si eorum quæ dicis
 probationes requireret?

ΕΡΑΝ. Darem facile, atque ora-
 cula Euangelica suggererem, *Puer* Luc. 2.
Iesus crescebat, & corroborabatur spiri-
tu, & gratia Dei erat in ipso. Et
 rursus, *Iesus autem proficiebat etate &*
sapientia, & gratia apud Deum & ho-
mines. & dicerem nihil horum con-
 uenire diuinitati. Ætate enim pro-
 ficat corpus, sapientia verò anima,
 non quæ caret ratione, sed quæ ra-
 tionis est compos: ratione ergo pre-
 ditam animam Deus Verbum as-
 sumpsit.

ΟΡΘΗ. Strenuè profus, ὁ bone
 vir, tres aduersariorum cuneos per-
 rupisti: sed vnionem illam, & de-
 G ij

cantatam commixtionem ac confu-
sionem, non bifariam modò, sed tri-
fariam oratione tua dissoluisti: & non
solùm diuinitatis humanitatísque dis-
crimen ostendisti, sed humanitatem
quoque ipsam bipartitò diuifisti, do-
cens aliud esse animam, & aliud
corpus, vt non iam duæ, vt dice-
bamus, sed tres intelligantur natu-
ræ Saluatoris nostri Iesu Christi.

ERAN. An tu non aliam quandam
dicis esse substantiam animæ, quàm
corporis?

ORTH. Omnino.

ERAN. Quomodo igitur tibi ab-
surda disputatio visa est?

ORTH. Quia duas recusans dicere
tres naturas confessuses.

ERAN. Suscepta cum aduersariis
concertatio hoc facere cogit. Quo
enim alio modo differat quispiam
cum iis, qui carnis, vel animæ, vel
corporis assumptionem negant, nisi
prolatis ex sacra scriptura horum de-
monstrationibus? Quo rursus modo
Vnigeniti diuinitatem extenuare co-
nantes & furentes refellat, nisi osten-
dat sacram scripturam alia theolo-
gicè dixisse, alia œconomicè?

ORTH. Vera est hæc oratio. No-
stra enim est, aut omnium potiùs,
qui Apostolicam regulam immotam
conseruarunt. Tu autem ipse do-
gmatum nostrorum defensorem te
præbuisi.

ERAN. Et qua ratione vestra
defendo, qui duos filios non di-
co?

ORTH. Quando nos vnquam duos
filios affirmantes audisti?

ERAN. Duas naturas qui dicit,
duos dicit filios.

ORTH. Tres igitur tu dicis filios:
tres enim naturas dixisti.

ERAN. Non licebat aliter aduersa-
riorum soluere argumenta.

ORTH. Hoc ipsum & à nobis au-
di: eosdem enim & nos habemus ad-
uersarios.

ERAN. At ego post vnionem duas
naturas non dico.

ORTH. Immò post multa vnionis
genera, his paulo antè verbis vsus
es. Sed tamen doce nos, quomodo
vnam post vnionem dicas naturam:
an quòd vna ex ambabus facta sit,
an quòd altera deleta, altera reman-
ferit?

A λυθρύλλητον κρείσσιν ἐσὶ χριστῶν, οὐ διχῆ μόνον, ἀλλὰ ἐπειχῆ τὰ λόγια διέλυσας. καὶ οὐ μόνον θεότητος ἐ ἀνθρώποτητος ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐδίδξας, ἀλλὰ καὶ αὐτῶ διχῆ διέλες τὴ ἀνθρώποτητα ἄλλο μὲν τι πῶ ψυχῶ, ἄλλο δὲ πῆ τὸ σῶμα διδάξας. ὡς μηκέτι δύο χρῆ τὸν ἡμέτερον λόγον, ἀλλὰ τρεῖς νοεῖσθαι φύσας τῶ ὁπῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ERAN. Σὺ γὰρ εἶπες ἄλλω πινὰ φῆς οὐσίαν πῶ τὴ ψυχῆς καὶ πῶ τὸ σῶμα τῶ φύσιν;

OPΘ. Ναχι.

B ERAN. Πῶς τοίνυν ὁ λόγος καὶ ἀδίδξος ὠφθη σοι;

OPΘ. Ὅτι δύο πῆρα τοῦ μῦθος εἶπειν τρεῖς ὠμολόγησας φύσας.

EP. Ἡ πρὸς τοῖς ἀντιπάλοις διαμάχη τῶ ποιοῖν βιάζεται. πῶς γὰρ ἀνὴς ἐτέρως διαλεχθῆν τοῖς τὸ ὁπῆρος, ἢ τῆς ψυχῆς, ἢ τῶ νοῦ πῶ ἀάληψιν ἄρουμῶν, εἰ μή τὰς πρὸς τούτων ἀποδείξεις ἀπὸ τῆς θείας πρὸς φέρων γραφῆς; πῶς δὲ ἀνὴς τοῖς τὸ μονομῶν τὴ θεότητα σμικρῶν φιλοφροσύνας διελέξαι λυπῶντας, ἢ τὰ μὲν θεολογικῶς, τὰ δὲ οἰκονομικῶς διακρίναι;

C εἰρηκῶν τὴ θεῖαν γραφῶν;

OPΘ. Αληθῆς οὗτος ὁ λόγος ἡμέτερος γὰρ, μᾶλλον δὲ πῆτων, ὅσοι τὸν ἀποστολικὸν κηρόνα διετήρησαν ἀκλινῆ. αὐτὸς δὲ σωτήρης τῶ ἡμετέρων ἀνεφαῖς δογματῶν.

ERAN. Καὶ πῶς τοῖς ὑμετέροις σωτηρηρῶ, δύο μὴ λέγων ὑοῖς;

OPΘ. Πότε ἡμῶν ἀκήκας δύο πρὸς σβούτων ὑοῖς;

EP. Ὁ δύο λέγων φύσας, δύο λέγῃ ὑοῖς.

OPΘ. Τρεῖς οὖν ἄρα σὺ λέγῃς ὑοῖς. τρεῖς γὰρ εἰρηκας φύσας.

D ERAN. Οὐκ ἔγω ἐτέρως τὰ τῶ ἀντιπῶν διαλέσσαι πρὸς βλήματα.

OPΘ. Ταῦτὸ τῶ καὶ πῆ ἡμῶν ἀκουσον. τοῖς αὐτοῖς γὰρ χρώματα καὶ ἡμεῖς ἀγαγανισαῖς.

ERAN. Αλλ' ἐγὼ μὲν τὴ ἔνωσιν δύο φύσας οὐ λέγω.

OP. Καὶ μὲν μὲν πολλὰς τὴ ἐνώσεως γενεὰς τούτοις ἐναλῆος ἐρησῶ τοῖς λόγοις. διδάξον δὲ ὁμοῦς ἡμας, πῶς μὲν λέγῃς μὲν πῶ ἔνωσιν φύσιν ὡς μίας δὲ ἀμφοῖν ἡμομῶν, ἢ ὡς τατέρας μεινάσας, τὴ δὲ ἐτέρας ἀναρεθείσας;

EPAN. Εγώ τὴν θεότητα λέγω μεμνη-
 χέναι, καταποήνηαι δὲ ὑπὸ τούτης τὴν ἀν-
 θεοποίητα.

OPΘ. Ἐλλώων τῶντα μῦθοι, καὶ Μάρι-
 χίων λῆροι. ἐγὼ δὲ καὶ ὁ φέρειν τοῖσι εἰς
 μέσον ἀγρόνομα. οἱ μὲν γὰρ καταπόσης θεῶν,
 οἱ δὲ παρὲς τῆς τῆς φωτὸς θυγατρὸς ἐν τοῖς λόγοις
 ἀνέγραψαν. ἡμεῖς δὲ τοῖς τοιοῖς δε λόγοις οὐχ
 ὡς δυσεβεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλαν ἀνοήτους ἀ-
 ποπροφόμεθα. πῶς γὰρ αἰὴ ἡ ἀπλή ἔ ἀσωήτος
 φύσις, ἢ παρὲς ληπτική τ' ὄλων, ἢ ἀνέφικτος, ἢ ἀ-
 παείγραφος, κατέπειν ἢ ἀνέγραβε φύσιν;

EPAN. Ως ἡ θαλάσσα μέλιτος παρο-
 λαβοῦσα σαρόνα. φροῦδος γὰρ ὄψης ἢ σαρόν
 ἐκείνη γίνεται, ὡς τ' θαλάττης ὕδατι μίγνυμένη.

OPΘ. Τῆς θαλάττης ἔ τ' σαρόνος ἐρ πο-
 σότητι ὁ δὲ φέρειν, καὶ ἐρ μιᾶ γε ποιότητι. ἢ μὴ
 γὰρ μεγίστη, ἢ δὲ σμικροτάτη. ἔ ἢ μὴ γλυκῆς, ἢ
 ὄ ἀλμυρῆς. ἐν δὲ γε τοῖς ἄλλοις πλείστην συλ-
 λυμένη ἐστὶν ὄρεϊν. ῥυτὴν γὰρ ἔχοισι, καὶ ἔχουσι,
 ἔ ῥοῶδη τ' φύσιν ἀμφοτέρων καὶ ὁ εἶναι ὄ αὐταῖς
 ὁμοίως κλισίῃ, καὶ ὁ ἀψυχον ὄ ὡσαύτως κρινόν, καὶ
 μὲν τοῖς ἔ σῶμα αὐτὴ καὶ κείνη καλῆται. ὁ δὲ ἐν
 οἷω ἀπεικός, τὰς ἀλγιστενοῦσας φύσας ὑπο-
 μείναι τ' κρᾶσιν, ἔ θατέρω ὑπὸ θατέρας ἀ-
 φανιδίωαι. ἐν τῶν ὄ δὲ φέρειν ἀπέφειν, καὶ
 ποσῶτον, ὡς μηδεμίαν εἰκόνα τ' ἀληθείας διέλο-
 κεῖ. ἐγὼ μὲν τοῖς δείκνυμι πολλά τ' κεραινωμέ-
 νων μὴ συλχεόμενα, ἀλλ' ἀκραφνῆ δὲ ἀμύοντα.

EP. Καὶ τίς ἀκήκοε κρᾶσιν ἀκράτον πώποτε;

OPΘ. Εγὼ σε τῆτο στυομολογήσαι
 τῶν ἀσίδάσω.

EPAN. Εἰ φανεῖν ὁρήθησόμενον ἀληθές,
 εἶτα ἀπίταξομεν τῇ ἀληθείᾳ.

OPΘΔ. Ἀποκρίναι τοίνυν, ἢ ἀνα-
 νύων, ἢ καταμύων, ὅπως αὐ σοι ἔχον ὁ
 λόγος δοκῆ.

EPAN. Ἀποκρινόμεθα.

OPΘ. Τὸ φῶς ἀίρον πάντα δοκῆ σοι τὸν
 ἀέρα πληροῦν, πλὴν εἰ μὴ τίς ἐν ἀντείοις
 οἰκίσκοις κατηργημένος ἀφώπτος ἀφάμμοι;

EPAN. Δοκεῖ μοι.

OPΘ. Καὶ ὄλον δι' ὄλου τῆ ἀέρος χωρεῖν
 ὁ φῶς;

EPAN. Καὶ τῆτό μοι σὺ δοκεῖ.

OPΘ. Ἡ ὄ κρᾶσις οὐ δι' ὄλων τῶν κεραι-
 νομύων χωρεῖ;

B. Theod. Tom. IV.

ERAN. Ego dico mansisse diuini-
 tatem, ab hac verò absorptam esse
 humanitatem.

ORTH. Græcorum hæ sunt fabu-
 læ, & nugæ Manichæorum. Ego verò
 has vel in medium proferre erubescō.
 Illi enim deuorations Deorum, hi
 verò de lucis filia in libris suis scri-
 pserunt. Nos autem huiusmodi ser-
 mones, non tantum vt impios, sed
 vt valdè stultos auersamur. Quomo-
 do enim simplex & incomposita na-
 tura, quæ vniuersa continet, quæ
 nec comprehensibilis est, nec cir-
 cumscripta, eam absorpsit naturam,
 quam assumpsit?

ERAN. Vt mare mellis guttam si
 accipiat. Statim enim gutta illa eua-
 nescit maris aquæ permixta.

ORTH. Mare & gutta quantitate
 differunt, & vna qualitate: Illud enim
 maximum est, hæc minima: & hæc
 quidem dulcis, illud verò falsum, in
 aliis autem cognationem habent plu-
 rimam. Vtrumque enim humidam
 & fluidam habet naturam, creatum
 esse vtrique atque inanimum simi-
 liter commune est, & corpus vtrum-
 que appellatur. Nihil igitur absurdi
 est, affines naturas misceri, & alte-
 ram ab altera absumi. Hic verò in-
 finita est differentia, & tanta, vt
 nulla omnino veritatis imago repe-
 riatur. Ego verò multa tibi ostend-
 dam, quæ mixta non confunduntur,
 sed sincera permanent.

ERAN. Et quis vnquam mixtio-
 nem sine mixtura factam audiuit?

ORTH. Ego perficiam vt hoc con-
 fiteare.

ERAN. Si quod dicturus es verum
 videbitur, non repugnabimus ve-
 ritati.

ORTH. Responde igitur, vel ab-
 nuens, vel annuens, prout tibi quod
 dicam se habere videbitur.

ERAN. Respondebo.

ORTH. Lux oriens totumne æe-
 rem implere tibi videtur, nisi si quis
 fortè in antris subterraneis inclusus
 lucis expertus maneat?

ERAN. Sic mihi videtur.

ORTH. Et tota per totum æerem
 lux diffundi?

ERAN. Hoc quoque ita mihi vi-
 detur.

ORTH. Mixtio autem an non per
 omnia quæ miscentur procedit?

G iij

ERAN. Verum est.

ORTH. Illuminarum verò aërem, nonne lucem & videmus, & nominamus?

ERAN. Omnino.

ORTH. Attamen etiam præfente luce, & siccam qualitatem sentimus, & humidam, sæpè etiam & frigidam & calidam.

ERAN. Hæc sentimus.

ORTH. Post lucis verò discessum, remanet aër ipse in sua natura.

ERAN. Vera hæc sunt.

ORTH. Hoc quoque considera. Ferrum igni admotum nõne igne-

ERAN. Omnino.

ORTH. Et totam ipsius substantiam penetrat ignis?

ERAN. Planè.

ORTH. Quomodo ergo non mutat ferri naturam summa vnio, & per totum permeans mixtio?

ERAN. Mutat prorsus. Non enim amplius ferrum, sed ignis esse censetur, & quidem ignis vim & operationem habet.

ORTH. An non ergo ferrum adhuc ipsum appellat faber, & incudi imponit, & malleo percutit?

ERAN. Hæc ab omnibus conceduntur.

ORTH. Non igitur ferri naturam corrumpit ignis coniunctio. Quòd si in corporibus inconfusam mixtionem reperire est, manifesta insania est in natura, quæ corrumpi vel mutari nequit, confusionem cogitare, assumptæque naturæ interitum: præfertim cum ad generis beneficium assumpta sit.

ERAN. Non dicimus deletam esse naturam quæ assumpta est, sed mutatam esse in substantiam diuinitatis.

ORTH. Non igitur habet genus humanum, & priorem circumscriptionem?

ERAN. Nequaquam.

ORTH. Quandònam verò suscepit hanc mutationem?

ERAN. Post summam vnionem.

ORTH. Et quando hanc factam esse dicis?

ERAN. Sæpè iam dixi, in conceptione.

ORTH. Atqui post conceptionem & foetus erat in utero, & natus in-

A ERAN. Αληθές.

OPΘ. Τὸν δὲ γε πεφωτισμένον ἀέρα, οὐ φῶς καὶ ὄραμα, καὶ ὀνομάζομεν;

ERAN. Πάνυ γε.

OPΘ. Αλλ' ὅμως καὶ πρῶτοντος τῷ φωτός, καὶ ξηραῖς ποιότητος ἀθανάτοια, καὶ ὑγραῖς πολλάκις ἢ ψυχραῖς, καὶ θερμῆς.

ERAN. Αἰθανάτοια τούτων.

OPΘ. Μετὰ δὲ γε πῶ τῷ φωτός ἀναχώρησιν, ἐν ἧ ἰσχυρὸν αὐτὸς καθ' αὐτὸν ὁ ἀήρ.

ERAN. Αληθῆ ταῦτα.

B OPΘ. Σκόπησον δὴ οὖν καὶ τὸδε. ὁ σιδήρεος πρῶτον μιλῶντα πρὸς πυρακτεῖται;

ERAN. Πάνυ γε.

OP. Καὶ δι' ὅλης γε τῆς ἰσχύος αὐτῆς χωρὶς τοῦ πῦρ;

ERAN. Ναί.

OPΘ. Γὰρ οὖν ἴσχυς ἐνδηγῆται τῷ σιδήρου πῶ φύσιν ἢ ἀεραῖ ἐνώσει, ἢ ἢ δι' ὅλου χωρὶς σαῖ γε κρῆσις;

ERAN. Καὶ μὴ πᾶμπῶ ἐνδηγῆται. ἴσχυς γὰρ σιδήρεος, ἀλλὰ πῦρ ἐστὶ νομιζέται. καὶ μὴ τοι καὶ πῶ πρὸς ἐνέρχεται ἔχθ.

C OPΘ. Οὐκέτι πῶν αὐτὸν ὁ χαλκὸς σιδήρου ὀνομάζει, οὐ δὲ τὰ ἀκροῖ πρῶτον μιλῶντα, οὐ δὲ γε ἴσχυς πῶ σφύρα;

ERAN. Ωμολόγηται ταῦτα.

OPΘ. Οὐκ ἐλυμήνατο ἀερα τῷ σιδήρου πῶ φύσιν ἢ τῷ πρὸς ὀμιλία. εἰ πῶν ἐν σώμασιν ἐστὶν ἴσχυς ἀσύχυτον κρῆσιν, μάλιστα ἀερα σαφῆς ἔστι τῆς ἀκροῖ πρὸς καὶ ἀλλοιωτοῦ φύσεως σύχυσιν ἴσχυς, καὶ τῆς φύσεως τῆς ἀλλοιωτοῦ ἀφαιρέσεως ἀφαιρέσει καὶ ταῦτα ληφθεῖσις ἐπὶ ἀεραῖ τῷ γένεσι.

ERAN. Οὐκ ἀφαιρέσει τῆς ληφθεῖσις φύσεως λέγειν, ἀλλὰ πῶ εἰς θεότητος οὐσίαν μεταβολῶν.

OPΘ. Οὐκοῦν ἔχθ ὁ ἀερα πῶν γένεσι, καὶ πῶ πρῶτον μιλῶντα πρὸς ἀερα;

ERAN. Οὐδαμῶς.

OPΘ. Πότε δὲ ταῦτα ἐδέξατο πῶ μεταβολῶν;

ERAN. Μετὰ πῶ ἀερα ἐνώσει.

OPΘ. Πῶν δὲ ταῦτα γένεσι;

ER. Πολλάκις ἐφίω, ὡς τῆς σύλληψιν.

OPΘ. Καὶ μὴ μῶ πῶ σύλληψιν, καὶ ἐμβρυον ὡς ἐν τῇ μήτρα, καὶ τελεθεῖσι βρέ-

φος καὶ ἡ καὶ ἐκλήθη, καὶ ὑπὸ ποιμνίων ἄ
 παροικηθή, ἔπειθ' ὡσαύτως καὶ ἐχθέρῳ,
 καὶ ὑπὸ τῷ ἀγγέλου παροικηθή. οἶδα ταῦ-
 τα, ἢ πλάτην ἡμᾶς μύθοις ὑπεείληφας;

EPAN. Ταῦτα ἢ τῶν θεῶν διαγγελίων
 ἰστορία διδάσκει, καὶ ἀντιλέγει οὐχ οἶόν τε.

OPΘ. Σκοπήσωμεν οὖν καὶ τὰ ἐξῆς. οὐχ
 ὁμολογεῖμεν περὶ τὴν ἡμετέραν τὸν κύριον;

EPAN. Ομολογεῖμεν.

OPΘ. Τίνος οὖν περὶ τὴν ἡμετέραν τὸν κύριον
 τῆς;

EPAN. Τῆς ἡμετέρας.

OPΘ. Τίνος δὲ τὸ αὐξάνειν, ἔπειθ' ὡσαύτως
 ἡλικία τε καὶ ἡλικία;

EPAN. Διήλον, ὡς ὁδὸν πύτων ἀρμότῃ
 θεότητι.

OPΘ. Οὐκ οὖν ὁδὸν τὴν πεινῆν καὶ διψῆν;

EPAN. Οὐδαμῶς.

OPΘ. Οὐδέ γε τὸ βαδίζειν, καὶ κρεῖναι,
 καὶ κρεῖναι, καὶ τὰ ἄλλα ἀπαξ ἀπλῶς τὰ
 ταῦτα;

EPAN. Οὐδαμῶς.

OP. Εἰ πίνω περὶ τὴν σύλληψιν ἢ ἐνω-
 σις γέροντες, ταῦτα δὲ πάντα μὲν τὴν σύλληψιν
 καὶ τὸν τόκον ἐχθέρῳ, ὅτι ἀρα μὲν τὴν ἐνωσιν
 τὴν οἰκείαν φύσιν ἢ ἀδελφότητος ἀπώ-
 λησεν.

EPAN. Οὐκ ἀκριβῶς ὡς ἐλάμνω. μὲν
 γὰρ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν ἢ ἄρα ἐδέ-
 ξαστο τὴν εἰς θεότητος φύσιν μεταβολῆν.

OPΘ. Οὐδὲν οὖν ἐν αὐτῇ μεμνήκεν μὲν
 τὴν ἀνάστασιν τῶν ὅσα τὴν φύσιν δηλοῖ.

EPAN. Εἰ μεμνήκεν, ὁδὸν γέροντες ἢ
 θεία μεταβολή.

OPΘ. Γὰρ οὖν ἀπιστοῖσι τοῖς μαθηταῖς καὶ
 ταῖς χεῖρας ὑπέδειξε, καὶ τοὺς πόδας;

EPAN. Ὡς εἰσήλθε τῶν θυρῶν κεκλισ-
 μένων.

OPΘ. Ἀλλὰ εἰσήλθε τῶν θυρῶν κεκλισ-
 μένων, ὡς εἰσήλθεν ἐκ μητέρας, τῶν τῆς παρ-
 θένου κλείδου ὅτι κλείδου, ὡς ὅτι θαλάτ-
 τος ἐβάδισεν. ὁδὸν περὶ δὲ καὶ τὸν σὸν ἐγγόνῃ
 λόγον τῆς φύσεως ἢ μεταβολῆ.

EPAN. Ἐδείξε τοῖς ἀπιστοῖσι ὁ δεσπότης
 χεῖρας, ὡς ἐπάλασε τὰς ἰακῶβ.

OPΘ. Ἀλλ' ὅτι εἰ νοεῖν οὕτως ὁ κύριος.
 ἢ γὰρ μαθητῶν πνεῦμα θεωρῶν τοπασμάτων,

fans fuit & dictus est, & à pasto-
 ribus adoratus, & puer similiter &
 fuit & ab Angelo vocatus est. No-
 sti hæc, an nos fabulas fingere ar-
 bitraris?

ERAN. Hæc diuinorum Euange-
 liorum historia docet, & contradi-
 ci non potest.

ORTH. Reliqua etiam confide-
 remus. Nonne confitemur Dominum
 fuisse circumcisum?

ERAN. Confitemur.

ORTH. Cuiusnam ergo fuit cir-
 cumcisio? carnis, an diuinitatis?

ERAN. Carnis.

ORTH. Cuius est crescere, & pro-
 ficere ætate & sapientia?

ERAN. Clarum est nihil horum
 conuenire diuinitati.

ORTHOD. Ergo nec esurire, nec
 sitire.

ERAN. Nullo modo.

ORTHOD. Sed nec ambulare, &
 fatigari, & dormire, & alia, vt se-
 mel dicam, eiusmodi.

ERAN. Non profus.

ORTH. Si ergo in conceptione
 vnio facta est, & hæc omnia post
 conceptionem & post partum acci-
 derunt, haudquaquam sanè post
 vnionem naturam suam amisit hu-
 manitas.

ERAN. Non rectè designaui. Post-
 quam enim à mortuis resurrexit, ca-
 ro mutationem in diuinitatis natu-
 ram fortita est.

ORTH. Nihil igitur post resurre-
 ctionem in ea mansit, quod naturam
 declaret.

ERAN. Si mansit, non est facta di-
 uina mutatio.

ORTH. Quomodo igitur increduli
 discipulis & manus ostendit, &
 pedes?

ERAN. Sicut ianuis clausis ingres-
 sus est.

ORTH. Sed ingressus est ianuis
 clausis, sicut exiuit ex utero, cum
 Virginis elaustra obsisterent, & sicut
 in mari ambulauit. Nondum au-
 tem, vt dicis, naturæ facta erat mu-
 tatio.

ERAN. Ostendit Dominus manus
 Apostolis, sicut cum Iacob luctatus
 est.

ORTH. Sed non fuit Dominus
 nos sic intelligere. Nam cum disci-
 puli suspicarentur se spiritum videre,

Luc. 14.

suspicionem hanc Dominus remouit, & carnis naturam demonstra-
uit. *Quid enim, inquit, turbati estis, & cogitationes ascendunt in cordibus vestris? videte manus meas, & pedes meos, quia ego ipse sum. Palpate me, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Et vide quàm accuratè locutus sit. Non enim dixit, carnem & ossa esse, sed carnem & ossa habere: vt ostenderet aliud quidem esse id quod habet secundùm naturam, aliud verò id quod habetur. Sicut enim aliud est id quod assumpsit, aliud quod assumptum est, vnus autem ex ambabus Christus consideratur: ita habens ab eo quod habetur plurimùm differt, nec tamen in duas personas diuidit eum qui in his intelligitur. Dominus quidem dubitantibus adhuc discipulis, & cibum petiit, & sumptum comedit, nec fallaci tantùm specie consumens, nec corporis indigentiam explens.

ERAN. Atqui duorum alterum amplecti necesse est. Aut enim indigens sumpsit, aut non indigens, comedere quidem visus est, at cibum non sumpsit.

ORTH. Cibò quidem corpus immortale factum non egebat. De iis enim qui resurgunt dixit Dominus, *Illic neque uxores ducunt, neque nubunt, sed sunt sicut Angeli.* Quòd autem cibum sumpsit, testes sunt Apostoli. Nam beatus Lucas in Actuum procemio dixit, *Et conuescens cum Apostolis, praecepit eis ne ab Hierosolymis discederent.* Et diuinissimus Petrus clariùs dixit, *Nos comeditus & bibimus cum eo postquam resurrexit à mortuis.* Cùm enim eorum qui in praesenti sunt vita proprium sit comedere, congruenter Dominus per cibum & potum carnis resurrectionem de eius veritate dubitantibus demonstrauit. Idem etiam in Lazaro & in Iairi filia fecit. Etenim cùm hanc suscitasset, iussit ei dari cibum: & Lazarum secum discumbentem habuit, veram eius resurrectionem hac ratione demonstrans.

ERAN. Si concedimus Dominum verè comedisse, concedamus etiam omnes homines post resurrectionem cibum capere.

ORTH. Quæ per quandam dispen-

A *ἔζηλασε πῶδε πῶ ἰσχυρίαν ὁ κύριος, καὶ πῶ τῶ ἁρκῶς ἰσχυρίσθη φύσιν. τί γὰρ φησι τεταραγμένοι ἔσθε, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ αἰσθανοῖσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ἴδετε τὰς χεῖρας μου, καὶ τοὺς πόδας, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι. ἤλαφῆσατέ με, καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα ἄρκα καὶ ὄστρα οὐκ ἔχῃ, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. καὶ ὄρα τὸ ῥήματος πῶ ἀκριβείαν. οὐ γὰρ εἶπε, ἄρκα καὶ ὄστρα ὄντα, ἀλλὰ ἄρκα καὶ ὄστρα ἔχοντα, ἵνα δείξῃ, ἄλλο μὲν ἔχον κτὶ πῶ φύσιν, ἄλλο δὲ ἔχον ἄρκα. ὡπερ γὰρ ἄλλο μὲν ἔστι τὸ λαβὼν, ἄλλο δὲ τὸ λαβῆναι, εἰς δὲ ἄμφοῖν ὁ Χριστὸς θεωρεῖται. οὕτω δὲ ἔχον πῶς τὸ ἔχον ἄρκα πλεῖστην μὲν ἔχῃ ἀκρίβειαν, οὕτως εἰς δύο δὲ πῶσα μείζῃ τὸν ἐν τούτοις νοοῦμενον. ὁ μὲν τοι κύριος ἀμφιβαλλόντων ἐπὶ τῶν μαθητῶν, καὶ Ἐσφίω ἤτησε, καὶ λαβὼν ἔφαγεν, οὕτε φαντασίᾳ πῶ Ἐσφίω ἀναλίσκων, οὕτε τῶ σώματος πῶ χρείαν πληρῶν.*

EPAN. Καὶ μὴ ἀνάγκη δυοῖν γάτερον δεῖσασθαι. ἢ γὰρ δεητὴς μετέλαβεν, ἢ μὴ δεόμενος ἐδέξε μὴ ἐάσειν, ἢ κίσα δὲ μετέλαβε Ἐσφῆς.

OPΘ. Τεσφῆς μὲν οὐκ ἔχρηξεν ἀθάνατον γεγηρημένον τὸ σῶμα. ἔ γὰρ πῶ τῶ ἀνίσταμένων ὁ κύριος ἔφη, οὐκ εὐτε γαμοδοσιν, οὕτε γαμίσχον, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἀγγελοὶ. ὅτι μὲν τοι μετέλαβε τῶ Ἐσφῆς, μὴ τυρες οἱ ἀποστόλοι. ὁ μὲν γὰρ μακείριος Λουκᾶς ἐν τῶ προοίμῳ τῶ προφῆσαν ἔφη, ὡς σιναλιζόμενος τοῖς ἀποστόλοις ὁ κύριος πῶ ῥῆμα φησιν ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χρεῖσασθαι. ὁ δὲ ἰσχυρίσθη τῶ Ἐσφῆς σαφέστερον εἶρηκεν, οἱ πῶνες σιναλιζόμενοι καὶ σιναλιζόμενοι αὐτῶν, μὲν δὲ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ἐπειδὴ γὰρ τῶ κτὶ τῶ πῶ ῥῆμα βίον ἴδιον τῶ ἐάσειν, ἀναλίσκως ὁ κύριος τῶς ἁρκῶς πῶ ἀνάσασιν ἀφ' ἀνάστασης ἔ ποσῶς ἐδέξε τοῖς μὴ νομίζουσιν ἀληθῆ. ταῦτὸ δὲ τῶ καὶ ὅτι τῶ Λαζάρου, ἔ ὅτι τῶ Ἰαβέρου πεποίηκε θυγατέρα. ἔ γὰρ ταῦτῶ ἀναστήσας, πῶσῶς ἐτάξεν αὐτῆ δόξῆσαι φαγεῖν, καὶ τὸν Λαζάρου σιναλιζόμενον εἶχε, ταῦτῶ δὲ κῆς πῶ ἀνάσασιν ἀληθῆ.

EPAN. Εἰ δὲ ἴδιον ἀληθῶς βεβρωκέναι τὸ κύριον, δῶ μὲν καὶ πῶ ῥῆμα ἀνδρῶν μὲν τῶ ἀνάσασιν μεταλαμβάνειν Ἐσφῆς.

OPΘOΔ. Ταῦτῶ ἅπαντα οἰκονο-

Matth. 22

Act. 1.

Act. 10.

Marc. 5.

μῶν καὶ τῶν ἁγίων ἡμεῶν, ὅτι ἐστὶ καὶ ἄλλων καὶ ὅρος τῆς φύσεως. ἐπεὶ καὶ ἄλλα ἵνα ὠκονόμησεν, ἃ τοῖς ἀγαθωσχετοῖσι οὐδ' ὅλως συμβήσεται.

EPAN. Τίνα τῶντα;

OPΘ. Τῶν ἀνισαμύων τὰ σώματα, ὅτι ἀφθαρτα γινήσεται, καὶ ἀθάνατα;

EPAN. Οὕτως ἡμαῖς ὁ θεὸς Παῦλος ἐδίδαξε. ἀπείρεται γὰρ ἐφ' ἑνὶ φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· ἀπείρεται ἐν ἀπίμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· ἀπείρεται ἐν ἀδυνείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· ἀπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν.

OPΘ. Ἀλλ' ὁ κύριος, ἀπηρα καὶ ἀλώβητα πόρτων ἀνθρώπων ἐγείρων τὰ σώματα· οὐτε γὰρ χωλότης, οὐτε τυφλότης ἐν τοῖς ἀνισαμύνοισι δρισκεται· τὰ οἰκεία σώματι τὰς ἐν τῷ ἥλων γενημύνας ἀφ' ἑαυτῆς κατέλιπε, καὶ τὸ πλυραῖς ὠτειλῶ, καὶ τούτου μύτηρες αὐτὸς τε ὁ κύριος, καὶ τῶν ὁμων αἱ χεῖρες.

EPAN. Αληθές.

OP. Εἰ ποίνω μὲν τὴν ἀνάστασιν Ἰησοῦς τῆς μετέλαβεν ὁ δεσπότης, καὶ τὰς χεῖρας ἐδίδξε ἔπειτα τοῖς πόδας τοῖς μαθηταῖς, ἔπειτα ἐν τούτοις ἀφ' ἑαυτῆς τὴν ἥλων, καὶ μύτοι γὰρ καὶ τὸ πλυραῖ, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ γενημύνην ἐκ τῆς πληγῆς ὠτειλῆν· ἔπειτα παρὸς αὐτοῖς, ψηλαφήσατέ με, καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα ἄφρα, καὶ ὁσεία ἔκ' ἐχθ'· καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα μεμύρηκεν ἄρα καὶ μὲν πῶς ἀνάστασιν ἢ τὸ σῶματος φύσις, καὶ εἰς ἑτέραν οὐσίαν οὐ μετεβλήθη.

EPAN. Οὐκοῦν ἔστι τὸν ὄντι ἔστι παρὸν μὲν πῶς ἀνάστασιν;

OPΘ. Οὐδαμῶς, ἀλλ' ἀφθαρτον, καὶ ἀπαθές, καὶ ἀθάνατον.

EP. Εἰ ἀφθαρτὸν ὄντι, καὶ ἀπαθές, καὶ ἀθάνατον, εἰς ἑτέραν μεταβέβληται φύσιν.

OPΘ. Τοιγαροῦν καὶ τὰ πόρτων ἀνθρώπων σώματα εἰς ἑτέραν οὐσίαν μεταβλήθησεται. ἀφθαρτα γὰρ ἀπόμυα καὶ ἀθάνατα ἔσται. ἢ ὅτι ἀκήκοας τῶν ἀποστόλου λέγοντος, δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τῆτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τῆτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν;

EPAN. Ακήκοα.

OPΘ. Οὐκοῦν μὴ μὴ ἢ φύσις, μεταβάλλεται δὲ αὐτῆς τὸ φθαρτὸν εἰς ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν εἰς ἀθανασίαν.

A fationem à Domino facta sunt, non sunt regula & decretum naturæ. Nam & alia quædam dispensauit, quæ reuiuiscantibus minimè euenient.

ERAN. Quænam hæc?

ORTH. An non resuscitatorum corpora incorruptibilia erunt & immortalia?

ERAN. Sic nos diuinus Paulus docuit. *Seminatur, inquit, in corruptione, surgit in incorruptione. Seminatur in ignominia, surgit in gloria. Seminatur in infirmitate, surgit in virtute. Seminatur corpus animale, surgit corpus spirituale.*

ORTH. Sed Dominus, qui minimè mutila, sed integra omnium hominum corpora suscitauit, (neque enim claudicatio, nec cæcitas in resurgentibus inuenitur) in suo tamen corpore clauorum foramina, & lateris vulnus reliquit. cuius rei testes sunt, & ipse Dominus, & manus Thomæ.

ERAN. Verum est.

ORTH. Si igitur post resurrectionem cibum sumpsit Dominus, manusque & pedes discipulis ostendit, & quæ in his erant foramina clauorum, itémque latus cum inflicti vulneris vestigio, & dixit illis, *Palpate me, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere*, mansit etiam post resurrectionem corporis natura, nec in aliam substantiam mutata est.

ERAN. Est igitur & mortale & patibile post resurrectionem?

ORTH. Nequaquam, sed incorruptibile, & impatibile, & immortale.

ERAN. Si est incorruptibile, & impatibile, & immortale, in aliam naturam mutatum est.

ORTH. Ergo omnium quoque hominum corpora in aliam substantiam mutabuntur. Incorruptibilia enim erunt omnia, & immortalia. An non audisti Apostolum dicentem, *Oportet corruptibile hoc induere incorruptibilitatem, & mortale hoc induere immortalitatem.*

ERAN. Audiui.

ORTH. Manet igitur natura, mutatur autem quod eius est corruptibile in incorruptionem, & quod mortale est in immortalitatem.

Sic autem consideremus. Infirmum A *σχηθῆσάμην δὲ οὕτως, ὃ ἀδενουῶ σῶμα καὶ*
 corpus, & quod sanum est, corpus *ὃ ὑγιᾶνον, σῶμα καθαρόν ὁμοίως.*
 perinde appellamus.

ERAN. Ita est.

ORTH. Quam ob causam?

ERAN. Quia utrumque eandem
 habet substantiam.

ORTH. Et tamen maximam in his
 cernimus differentiam. Hoc enim sa-
 num est, integrum & illæsum. Illi
 verò vel oculus effossus, vel crus fra-
 ctum est, vel aliud quodpiam graue
 incommodum.

ERAN. Sed in eadem natura hæ-
 ret utraque, & sanitas, & infirmitas. B

ORTH. Corpus igitur appellan-
 dum est substantia: morbus verò &
 sanitas, accidens.

ERAN. Utique. nam corpori hæc
 accidunt, & recedunt.

ORTH. Ergo & corruptio & mors
 accidentia non substantiæ vocan-
 dæ sunt: accedunt enim & rece-
 dunt.

ERAN. Sic vocentur.

ORTH. Ergo etiam hominum
 corpora, à corruptione quidem cum
 resurgunt & à morte liberantur, pro-
 priam tamen naturam non amit-
 tunt.

ERAN. Vera dicis.

ORTH. Ergo Dominicum quoque
 corpus, incorruptibile quidem resur-
 rexit, & impatibile, & immortale, &
 diuina gloria glorificatum, & à cæ-
 lestibus potestatibus adoratur: cor-
 pus tamen est, pristinam habens cir-
 cumscriptionem.

ERAN. In his quidem verisimilia
 dicere videris: sed post ascensionem
 in cælos, non puto te dicturum,
 quòd non in diuinitatis naturam mu-
 tatum sit.

ORTH. Ego sanè non dicerem,
 humanis persuasus rationibus. Ne-
 que enim aded sum temerarius, ut
 aliquid dicam, de quo diuina fileat
 scriptura. Audi autem diuinum Pau-
 lum clamantem, *Statuit diem in quo*
iudicaturus est orbem terrarum in iusti-
tia in viro quem statuit, fidem præbens
omnibus, suscitans eum à mortuis. Di-
 dici etiam à sanctis Angelis, quòd
 veniet eo modo quo viderunt ipsum
 discipuli euntem in cælum. Vide-
 runt autem circumscriptam natu-
 ram, non incircumscriptam. Au-
 diui & Dominum ipsum dicentem,

σχηθῆσάμην δὲ οὕτως, ὃ ἀδενουῶ σῶμα καὶ
ὃ ὑγιᾶνον, σῶμα καθαρόν ὁμοίως.

EPAN. Ναίχι.

OPΘ. Διατί;

ERAN. Ἐπειδὴ μετέχῃ τῆς αὐτῆς οὐσίας
 τὰ ἀμφοτέρω.

OPΘ. Καὶ μὴ πλείστη ἐν αὐτοῖς ὁραθῆναι
 διαφορὰν. ὃ μὴ γὰρ ὅστιν ὑγιὲς τε, καὶ ἀρπύιον, καὶ
 ἀπήμυτον. ὃ δὲ ἢ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεχυμέν-
 νον, ἢ ὃ σκέλος ἔχῃ πεπληγμένον, ἢ ἄλλο τι
 πάθος πασχάλεπον.

ERAN. Ἀλλὰ πῶς ἢ αὐτῶ φύσιν ἐκεί-
 νων γίνεται, καὶ ὑγία, καὶ ἀδένεια.

OPΘ. Οὐκοῦν ὃ σῶμα οὐσίαν κλητέον, ἔ-
 τι μὴ νόσον καὶ τι μὴ ὑγίαν συμβεβηκός.

ERAN. Γαῖονγε. συμβαίνει γὰρ τὰ σῶμα-
 τι ταῦτά γε, καὶ ἀποσυμβαίνει.

OPΘ. Τοιγαρτοὶ καὶ τι μὴ φθοραὶ, καὶ τὸν
 θάνατον συμβεβηκός, ὅσα οὐσίας ὀνομαζέοντες
 συμβαίνοισι γὰρ, ἔσονται ἀποσυμβαίνοισι.

ERAN. Οὕτω κλητέον.

OP. Οὐκοῦν καὶ τὰ τῶ ἀνθρώπων σῶματα, τῶ
 μὴ φθορᾶς ἀνιστάμενα καὶ τῶ ἀνητότητας ἀπαθ-
 λάττεται, ἢ δὲ γε οἰκείῳ ὅσα ἀπολύει φύσιν.

ERAN. Ἀληθές.

OPΘ. Καὶ ὃ δεσπολικὸν τοιγαροῦν σῶμα,
 ἀφθαρτὸν μὴ ἀνέστη, καὶ ἀπαθές, ἔσται θάνατον,
 καὶ τῆς θεῆς δόξης δεδξασμένον, καὶ πᾶσα τῶ
 ἐπουρανίων προσκυνοῦται δυνάμεων. σῶ-
 μα δὲ ὁμοῦ ὅτι, τι μὴ πλεονέχον ἔχον πλε-
 ονέχον.

ERAN. Ἐν μὴ τούτοις εἰκότα λέγειν δο-
 κῆς. μὴ δὲ γὰρ ἢ εἰς οὐρανοῖς ἀνάληψιν, ὅσα οἰ-
 μή σε λέξεν, ὡς ὅσα εἰς θεότητος μετεβλήθη
 φύσιν.

OPΘ. Ἐγὼ μὴ ὅσα ἀφαιρῶν, ἀνθρώποις
 πειθόμενος λογισμοῖς. ἔσται ὅπως εἰμι θρασύς,
 ὡς φαίμαι τι σεσηγημένον πᾶσα τῆς θεῆς γραφῆ.
 ἤκουσα μὴ τοῖς τῶ θεοῦ Παύλου βοῶντος, ὅτι
 ἔσπασεν ὁ θεὸς ἡμέραν, ἐν ἣ μέλλει κρίνειν τῶ οἰκου-
 μένων ἐν δικαιοσύνη ἐν ἀνδρὶ ὃ ὡρεσε, πῆσιν
 πᾶσιν, ἀναστήσας ἐκ νεκρῶν αὐτόν.
 μεμαθήκα δὲ ἔσται πᾶσα τῶ ἀγίων ἀγγέλων, ὅτι
 οὕτως ἐλάσεται ὃν ἔσπασεν αὐτόν εἶδον οἱ μα-
 θηταὶ πορεύομενοι εἰς τὸν οὐρανόν. εἶδον δὲ
 πᾶσα γεγραμμένον φύσιν, ὅσα ἀπείρητα-
 φον. ἤκουσα δὲ καὶ τῶ κυρίου λέγοντος,

ὄψαθε τὸν υἱὸν τῆς ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τῆς οὐρανοῦ. καὶ οἶδα περιγεγραμμένον ὃ ἔσται ἀνθρώπων ὀρώμενον. ἀθέατος γὰρ ἡ ἀπειράγραφος φύσις. καὶ μὴ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὅτι θρονοῦ δόξης, καὶ ἔθισται τοῖς μὴ ἀμφοῖς ἐκ δεξιῶν, τοῖς δὲ ἐρείφοις ἐξ ἐξωνύμων, τὸ περιγεγραμμένον δηλοῖ.

EPAN. Οὐκοῦν ὡςδὲ παρὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἀπειράγραφος ἰσὶ. ἔσται γὰρ τῆ Σεραφίμ αὐτὸν εἶδεν ὁ περιφότης κυκλούμενον.

OPΘ. Οὐκ αὐτῷ εἶδεν ὁ περιφότης τῆ θεοῦ πλὴν οὐσίαν, ἀλλ' ὅψιν ἵνα τῆ αὐτῆς διωά- B μῆ συμβαίνουσιν. μὲν δὲ πλὴν ἀάρασιν, ἀπῆρτες αὐτῷ τῆ χριστῆ τῆ ὀρωμήνῃ ὄψονται φύσιν.

EPAN. Ὑποχόμενος λόγον μὴ λέγειν ἀμύπτουρον, λογιμοῦς ἡμῖν οἰκείους περισφέρης.

OPΘ. Εγὼ ταῦτα ὡσαύτῃ θείας ἐδίδαχθην γραφῆς. ἤκουσα γὰρ Ζαχαρίου τῆ περιφότης λέγοντος, ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. πῶς δὲ ἔψεται τῆς περιφότης τῆς τέλος, τῆν ἐσαυρωκότων μὴ γινώσκοντων ἰσὶ ἐσαύρωσαν φύσιν; ἤκουσα δὲ καὶ τῆ νικηφόρου Στεφάνου βοᾶντος, ἰδὲν θεοῦ τοῖς οὐρανοῖς ἀεωγμέ- C νοις, καὶ τὸν υἱὸν τῆς ἀνθρώπου ἐσηκῶτα ἐκ δεξιῶν τῆ θεοῦ. εἶδε δὲ πλὴν ὀρωμήνῃ, οὐ πλὴν ἀόρατον φύσιν.

EPAN. Ταῦτα μὴ οὕτω γέγραπται. ἀλλὰ τὸ σῶμα, μὲν πλὴν εἰς οὐρανοῖς ἀάληψιν, ὅτι οἱμαί σε δεῖξιν ἔσται τῆ πνευματοφόρων ἀνθρώπων περισαρδολόμενον σῶμα.

OPΘ. Μάλιστα μὴ ἔσται περισηληνῆ τῆ σώματος ἔσται ἀάληψιν. ὃ γὰρ ὀρώμενον, σῶμα. δεῖξω δὲ ὅμως, ἔσται μὲν πλὴν ἀάληψιν σῶμα καλούμενον τῆ δεσπότης τῆ σώματος. ἀκουσον πῶν τῆ ἀποστόλου διδασκόντος. ἡμῶν γὰρ τὸ πολιτεύμα ἐν οὐρανοῖς ἔσται ἀάληψιν, ἐξ ἧς καὶ ἔσται ἀπεκδεχόμενα κύριον Ἰησοῦν, ὃς μετα- D ταχηματίσθαι τὸ σῶμα τῆ ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ ἡρέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῆ σώματος τῆ δόξης αὐτῆς. οὐ πῶν εἰς ἑτέραν μεταβλήθηται φύσιν, ἀλλὰ μερῶν σῶμα, θείας μὴ τοῖς δόξης πεπληρωμένον, καὶ φωτὸς πέμπων ἀκτῖνας. ἐκείνῃ τῆ ἀγίων σῶμα τῆ ἡρέσθαι σύμμορφα. εἰ γὰρ εἰς ἑτέραν ἐκείνῃ μεταβλήθη φύσιν, καὶ τῆ τῶν ὡσαύτως μετὰ βλήθησιν. σύμμορφα γὰρ ἐκείνῃ ἡρέσθαι. εἰ γὰρ τῆ ἀγίων φυλάτῃ τῆ χαρακτῆρα τῆς φύσεως, καὶ τῆ δεσπότης ἀόρα

Videbitis filium hominis venientem in nubibus cali. Scio autem circumscriptum esse quod ab hominibus cernitur. Inuisibilis enim est natura, quæ non est circumscripta. Illud etiam, sedere in throno gloriae, & statuere agnos à dextris, hoedos à sinistris, circumscriptionem significat.

ERAN. Ergo ne quidem ante incarnationem incircumscriptus fuit. Nam Propheta vidit ipsum à Sera- phim circumdatum.

ORTH. Non ipsam vidit Prophe- ta Dei substantiam, sed speciem quandam suo captui accommoda- tam. Post resurrectionem verò, omnes ipsam iudicis visibilem cernent naturam.

ERAN. Qui pollicitus es te nihil sine testimoniis dicturum, proprias nobis cogitationes proponis.

ORTH. Ego hæc à diuina scriptura didici. Audiui enim Zachariam prophetam dicentem, Videbunt in Zach. 11. quem transfixerunt. Quomodo autem sequetur euentus prophetiam, si qui crucifixerunt non agnoscent quam crucifixerunt naturam? Audiui etiam gloriosum victorem Stephanum claman- tem, Ecce video celos apertos, & Act. 7. filium hominis stantem à dextris Dei. Vidit autem visibilem, non inuisibilem naturam.

ERAN. Hæc quidem sic scripta sunt. sed corpus post ascensionem in celos non puto demonstrare te posse corpus à viris Spiritu sancto afflatis esse appellatum.

ORTH. Abundè quidem vel ea quæ dicta sunt corpus demonstrant. Quod enim videtur, corpus est. ostendam tamen post ascensionem corpus Domini corpus esse appella- tum. Audi ergo Apostolum docen- Philip. 3. tem, Nostra enim conuersatio in calis est, ex quo & seruatorem expectamus dominum Iesum, qui transformabit corpus humilitatis nostre, ut fiat conforme corpori gloriae ipsius. Non est ergo mutatum in aliam naturam: sed man- sit corpus, diuina gloria plenum, & lucis radios emittens. cui conformia fient corpora Sanctorum. Quòd si in aliam illud naturam mutatum est, & horum similiter mutabuntur: erunt enim illi conformia. Si verò corpo- ra Sanctorum naturæ formam reti- nent, corpus quoque dominicum

similiter propriam substantiam habet A
immutabilem.

ERAN. Aequalia igitur corpori do-
minico erunt corpora Sanctorum?

ORTH. Incorruptibilitatem fanē
& immortalitatem participabunt. In
communione etiam gloriae ve-
nient, sicut ait Apostolus, *Si quidem*

Rom. 8.

compatimur, ut etiam conglorificemur.
In quantitate autem ingens est dif-
ferimen, ac tantum quantum est in-
ter solem & stellas, vel potius inter
dominum & seruos, & inter illumi-
nantem & illuminatum. Sua tamen

Matth. 5.

nomina seruis quoque impertiit, & B
qui lux appellatur, lucem Sanctos
appellauit. *Vos enim, inquit, estis lux*

Matth. 13.

mundi. & qui sol iustitiae nominatur,
de seruis dicit, *Tunc fulgebunt insti*

sicut sol. Secundum qualitatem ergo,
non secundum quantitatem, confor-
mia erunt corpori dominico corpo-
ra Sanctorum. Ecce tibi aperte osten-
dimus quod a nobis postulasti. Quod
si tibi videtur, aliter etiam confide-
remus.

ERAN. Omnem conuenit lapi-
dem mouere, quod est in prouerbio,
vt veritas inueniatur: maximè verò C
cum de diuinis dogmatibus est qua-
estio.

ORTH. Dic ergo, mystica sym-
bola, quae Deo à sacerdotibus offe-
runtur, quarum rerum sunt symbola?

ERAN. Corporis & sanguinis Do-
minici.

ORTH. Verine corporis, an non
veri?

ERAN. Veri.

ORTH. Optimè. Oportet enim
imaginis extare archetypum. Nam &
pictores naturam imitantur, & eo-
rum quae videntur pingunt imagines.

ERAN. Verum est.

ORTH. Si igitur verum corpus
representant diuina mysteria, cor-
pus ergo Domini nunc quoque cor-
pus est, non in diuinitatis naturam
mutatum, sed diuina gloria repletum.

ERAN. Opportunè de diuinis my-
steriis intulisti sermonem. Nam inde
tibi ostendam corpus Domini in
aliam mutari naturam. Responde
igitur ad mea interrogata.

ORTH. Respondebo.

ERAN. Quí appellas donum
quod offertur ante sacerdotis inuo-
cationem?

ὡσαύτως τὸ οἰκείαν οὐσίαν ἀμετάβλητον ἔχει.

EPAN. Ἰσα ποίνω ἔσται τῶν δεσποτικῶν
σώματα τῶν ἁγίων τὰ σώματα;

OPΘ. Τῆς μὲν ἀφθαρσίας, καὶ ἐν ποι-
καὶ τῆς ἀθανασίας μὲν ἐξ καὶ ταῦτα. κοινωνήσῃ
δὲ καὶ τῆς δόξης, κατὰ φησιν ὁ ἀπόστολος, Εἰ-
ως συμπάρομεν, ἵνα καὶ σιωδοξασώμεν.
ὦν δὲ γε τῆ ποσότητι πολὺ ὁ ἀλάφορον ἔστιν
ἄρειν, καὶ ποσότην, ὅσον ἡλίου πρὸς ἀτέρας,
μᾶλλον δὲ ὅσον δεσποτοῦ πρὸς δούλους, καὶ
τῶ φωτίζοντος πρὸς ὁ φωτίζόμενον. μεταδίδ-
δωκε δὲ ὁμοῦ τῶν οἰκείων ὀνομάτων τοῖς δου-
λοις, ἢ φῶς καλούμενος, φῶς τοῖς ἁγίοις
ἐκείλεσεν. ἡμεῖς γὰρ φησιν ἔστὶ ὁ φῶς τῆ κό-
σμου. ἢ ἡλῖος δικαιοσύνης ὀνομαζόμενος,
πρὸ τῶν δούλων φησὶ, τότε ἐκλάμψουσιν οἱ
δίκαιοι ὡς ὁ ἡλῖος. καὶ ὁ ποιὸν ποίνω, οὐ καὶ ὁ
ποσὸν, σύμμορφα ἔσται τῶν δεσποτικῶν σώματα
τῶν ἁγίων τὰ σώματα. ἰδοὺ Ἐὶ ἀφῆρῆδεν
ἐδείξαμεν ὅπως ἡμᾶς ἐπήγειρας. εἰ δὲ σοι
δοκῆ, ἢ ἐτέρως τῶτο σκεπήσωμεν.

ERAN. Πάντα δεῖ λίθον κινεῖν, καὶ πῶ
πρῶοιμῶν, ὥστε ὁ ἀληθὲς ἄξειρεῖν. οὐχ
C ἡκιστα δὲ θεῖων παρεκκεμένων δογματῶν.

OPΘ. Εἰπέ ποίνω, τὰ μυστικὰ σύμβολα
πρὸ τῶν ἱερωμένων τῶν θεῶν παρεσφερόμενα
πίνων ἔστι σύμβολα;

ERAN. Τοῦ δεσποτικοῦ σώματος τε καὶ
αἵματος.

OPΘ. Τοῦ ὄντως σώματος ἢ οὐκ ὄντως;

EPAN. Τοῦ ὄντως.

OPΘ. Αἰετα. καὶ γὰρ εἶ) ὁ τ εἰκότος ἀρ-
χέτυπον. ἢ γὰρ οἱ ζωγράφοι τὴ φύσιν μιμοῦν-
ται, ἢ τὸ ὁρωμένων ζωγράφοι τὰς εἰκόνας.

ERAN. Αληθές.

OPΘ. Εἰ ποίνω τὸ ὄντος σώματος ἀπίτυ-
D πᾶ ἔστι τὰ θεῖα μυστήρια, σῶμα ἄρα ἔστι καὶ νῦν
τὸ δεσποτοῦ ὁ σῶμα, οὐκ εἰς θεότητος φύσιν με-
ταβλήτην, ἀλλὰ θεῖας δόξης ἀναπληροῦν.

ERAN. Εἰς κατὰ τὸ πρὸ τῶν θεῖων μυστη-
ρίων ἐκίνησας λόγον. ἐντεθέν σοι γὰρ δείξω τῶ
δεσποτικῶν σώματος πῶ εἰς ἐτέραν φύσιν
μεταβολῶν. ἀποκρίναί ποίνω πρὸς τὰς ἐμας
ἐρωτήσεις.

OPΘ. Αποκρινόμεθα.

ERAN. Τί καλῆς ὁ παρεσφερόμενον δῶ-
ρον πρὸ τῆς ἱερατικῆς ἐπιτελήσεως;

OPΘ.

ΟΡΘ. Οὐ χεῖ σαφῶς εἰπεῖν· εἰκὸς γὰρ ἂν
 ἵνας ἀμυήτους πρῆναι.

EPAN. Αἰνιγματωδῶς ἢ ἀπόκρισις ἔστω.

ΟΡΘ. Τὴν ἐκ πινυῶνδε ἀπερμάτων ἑ-
 φιλῶ.

EP. Τὸ ἕτερον σύμβολον πῶς ὀνομάζουμι;

ΟΡΘ. Κοινὸν καὶ τὸ ὄνομα, πόματος
 εἶδος σημαῖνον.

EPAN. Μετὰ δέγε τ' ἀγιασμόν, πῶς
 ταῦτα προσαρρόβεις;

ΟΡΘ. Σάμα Χειροῦ, ἔ αἷμα Χειροῦ.

EPAN. Καὶ πιεύεις γε σώματος Χειροῦ Β
 μεταλαμβάνειν, ἔ αἵματος;

ΟΡΘ. Οὕτω πιεύω.

EPAN. Ὡσπερ πίνω τὰ σύμβολα τ' δε-
 σποτικῶν σώματος τε ἔ αἵματος, ἄλλα μὲν εἰ-
 σι παρ' ἑ ἱερατικῆς ἐπικλήσεως, μὲν δέ γε πινῶ
 ἐπικλήσει μεταβάλλεται, ἔ ἕτερον γίνεται·
 οὕτω ὁ δεσποτικὸν σῶμα μὲν πινῶ ἀνάληψιν,
 εἰς πινῶ οὐσίαν μετεβλήθη πινῶ θείαν.

ΟΡΘ. Εὐχως αἷς ὑφηνες ἀρκεῖσιν. Ὡσὲν γὰρ
 μὲν τ' ἀγιασμόν τὰ μυσικὰ σύμβολα τ' οἰκείας
 ἐξίσταται φύσεως. μὲν γὰρ ἐπὶ τ' παρτέρας
 οὐσίας, ἔ τ' γήματος, ἔ τ' εἶδους, καὶ ὁρατά ἐστὶ,
 ἔ ἀπλά, οἷα ἔ παρτέρον ἡ νοεῖται ἢ ἀσφ
 ἐχέτω, ἔ πιεύεται, ἔ προσκωδεται, ὡς ἐκφ
 να ὄντα ἀσφ πιεύεται. ὡσὲν δὲ πίνω ὁ ἀρ-
 χετύπω τ' εἰκόνα, ἔ ὅψι τ' ὁμοίότητα. χεῖ γὰρ
 εἰκέναι τῆ ἀληθεία τ' τύπον. καὶ γὰρ ἐκφνο ὁ σῶ-
 μα, ὁ μὲν παρτέρον εἶδος ἔχει, ἔ γήμα, καὶ
 παργραφίω, καὶ ἀπαξάπλω εἰπεῖν, πινῶ τῆ
 σώματος οὐσίαν. ἀθάνατον ἢ μὲν πινῶ ἀνάστα-
 σιν γέρονε, ἔ κρεῖπτον φθορᾶς, καὶ τ' ἐκ δε-
 ξιῶν ἢ ἐξίωη καθέρρας, καὶ ὡσὲν πάσης παρ-
 σκωεῖται τ' κήσεως, ἀτε δὲ σῶμα χεῖματ-
 ζον τῆ δεσποτικῆς φύσεως.

EPAN. Καὶ μὲν ὁ μυσικὸν σύμβολον τ'
 παρτέραν ἀμείβει παρσηρσίαν. Ὡσὲν γὰρ
 ὀνομάζεται ὁσφ παρτέρον ἐκαλεῖτο, ἀλλὰ σῶ-
 μα παρσαρρόβείαι. χεῖ πίνω, ἔ τ' ἀληθῆν
 θεόν, ἀλλὰ μὴ σῶμα καλεῖσθαι.

ΟΡΘ. Ἀγροεῖν μοι δοκεῖς. οὐ γὰρ σῶμα
 μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄρτος ζωῆς ὀνομάζεται. οὐ-
 τως αὐτὸς ὁ κύριος παρσηρρόβει. καὶ αὐ-
 τὸ ἢ τὸ σῶμα, θεῖον ὀνομάζουμι σῶμα, καὶ ζωο-
 ποιόν, καὶ δεσποτικόν, καὶ κυριακόν, διδά-
 σκοντες ὡς οὐ χεῖνόν τινὸς ἐστὶν ἀνθρώπου,

B. Theod. Tom. IV.

ORTH. Apertè dicendum non est.
 verisimile est enim adesse aliquos my-
 steriis non initiatos.

ERAN. Respondeatur ænigma-
 ticè.

ORTH. Cibum ex talibus semi-
 nibus.

ERAN. Alterum verò symbolum
 quomodo vocamus?

ORTH. Commune & hoc nomen
 est, poculi speciem significans.

ERAN. Post sanctificationem verò, ἢ
 quomodo hæc appellas?

ORTH. Corpus Christi, & san-
 guinem Christi.

ERAN. Et credis te corpus Chri-
 sti & sanguinem percipere?

ORTH. Ita credo.

ERAN. Sicut ergo symbola Domini-
 ci corporis & sanguinis, alia sunt an-
 te sacerdotis inuocationem, post in-
 uocationem verò mutantur, & alia
 fiunt: ita Dominicum corpus post
 ascensionem in diuinam substantiam
 mutatum est.

ORTH. Retibus quæ ipse texuisti
 captus es. Neque enim symbola my-
 stica post sanctificationem recedunt
 à sua natura. Manent enim in prio-
 rè substantia, & figura, & forma, &
 videri tanquæ possunt, sicut &
 priùs: intelliguntur autem ea esse
 quæ facta sunt, & creduntur, & ado-
 rantur, vt quæ illa sint quæ creduntur.
 Confer igitur imaginem cum arche-
 typo, & videbis similitudinem. Opor-
 tet enim figuram similem esse veri-
 tati. Illud enim corpus priorem ha-
 bet formam, & circumscriptionem,
 & vt semel dicam, corporis substan-
 tiam: immortale autem post resurre-
 ctionem, & immune à corruptione fa-
 ctum est, sedémque à dextris adeptū,
 & ab omni creatura adoratur, quia
 Domini naturæ corpus appellatur.

ERAN. Atqui symbolum mysti-
 cum priorem mutat appellationem.
 non enim ampliùs nominatur, quod
 priùs vocabatur, sed corpus appel-
 latur. Oportet ergo etiam verita-
 tem Deum, & non corpus vocari.

ORTH. Ignorare mihi videris.
 Non enim corpus solùm, sed etiam
 panis vitæ nominatur. Ita Dominus
 ipse appellauit, & corpus porro ipsum,
 diuinum corpus appellamus, & viui-
 ficum, & Dominicum, docentes non
 commune hominis cuiuspiam esse,

H

*manent in figura
 et forma prius substantia
 in figura, et forma
 et figura de lapidibus
 et figura de lapidibus
 et figura de lapidibus
 p. 539. in fol. Paris 1029.*

Hebr. 13.

sed Domini nostri Iesu Christi, qui Deus est & homo. *Iesus enim Christus veri & hodie, idem & in secula.*

ERAN. Multa quidem hac de re verba fecisti : ego verò Sanctos sequor, qui in Ecclesiis olim claruerunt. Ostende igitur illos post vnionem distinxisse naturas.

ORTH. Ego quidem illorum tibi lucubrations recitabo. Tu verò admiraberis, sat scio, crebram distinctionis mentionem, quam scriptis suis, dum aduersus impias hæreses dimicant, inferuerunt. Audi ergo eos, quorum iam tibi testimonia laudaui, hæc palam & disertè affirmantes.

SANCTI IGNATII ANTIOCHENI Episcopi & martyris, ex epistola ad Smyrnaeos.

Ego enim post resurrectionem ipsum in carne scio & credo esse, & quando ad eos qui cum Petro erant venit, dixit eis, Accipite, palpate me, & videte, quia non sum dæmonium incorporeum. Et statim ipsum tetigerunt, & crediderunt. **EIVSDEM EX EADEM EPISTOLA.** Post resurrectionem autem vnà cum eis & comedit & bibit, tanquam carnaliter & spiritualiter vnitus Patri.

IRENAEI ANTIQVI EPISCOPI Lugdunensis, ex Libro secundo aduersus hæreses.

Lib. 3. c. 20.

Vniuit ergo, sicut antè diximus, hominem Deo. Nisi enim homo vicisset aduersarium hominis, non iustè victus esset hostis: & rursus, nisi Deus donasset salutem, non firmiter eam haberemus: & nisi Deo vnitus esset homo, non potuisset particeps esse incorruptibilitatis. Oportebat enim mediatorem Dei & hominum, per suam ad vtrosque cognationem, in amicitiam & concordiam vtrosque reducere, & Deo quidem hominem adiungere, hominibus verò Deum notum facere. **EIVSDEM EX LIBRO 3. EIVSDEM OPERIS.** Ideò rursus in epistola dicit, *Omnis qui credit quoniam Iesus est Christus, ex Deo natus est, vnum & eundem agnoscens Iesum Christum, cui aperta sunt cæli portæ propter carnalem*

Cap. 18.

1. Ioan. 5.

ἀλλὰ τὸ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς θεὸς ἐστὶ καὶ αἰθερῶν. Ἰησοῦς γὰρ Χριστὸς ᾠθεὶς καὶ σημεῖον, ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

EP. Πολλὰς μὲν παρὰ τούτου διεξελέλυθας λόγους ἐγὼ ἢ τοῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πύλαις ἀφάμασιν ἀκροάσασθαι ἀγίοις. δεῖξον τοίνυν ἐκείνης μὲν τῆς ἐπίστασις διαρρήτως ὡς λόγῳ τῆς φύσεως.

OPΘ. Εγὼ μὲν θί τοῖς ἐκείνων ἀναγνωσόμενοι πόντοις· σὺ ἢ θαυμαστὸς ὅτι οἶδα πλὴν τῆς διαρρήσεως ἀμετέλεστον, καὶ τοῖς οἰκείοις συζητήμασιν ἐπιτελέησαι, πρὸς τὰς δυσσεβεῖς αἰρέσεως ἀγωνιζόμενοι. ἀκουσον τοίνυν ἐκείνων, ὧν ἤδη τὰς μάρτυρίας σοὶ περὶ ἡγήσασθαι, ἀπὸ τῆς αὐτῆς καὶ ἀφ' ἑρῆδω λεγόντων.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ

ἑπισκόπου Αντιοχείας καὶ μάρτυρος, ἐκ τῆς πρὸς Σμυρναίους ἐπιστολῆς.

Εγὼ γὰρ καὶ μὲν πλὴν ἀνάστασιν ἐν ἑσπέρᾳ αὐτὸν οἶδα καὶ πνεύμα ὄντα, καὶ ὅτε πρὸς τοὺς πατέρας Πέτρον ἠλάλην, ἔφη αὐτοῖς, λάβετε, ψηλαφήσατέ με, καὶ ἴδετε, ὅτι ἐγὼ εἰμὶ δαμόνιον ἀσώματον. καὶ ὁμοῦ αὐτῶν ἠψαυτο, καὶ ἐπίστευσαν. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς. Μετὰ δὲ πλὴν ἀνάστασιν καὶ σιωπέφαγε, καὶ σιωπέπειν αὐτοῖς, ὡς θεοικῶς καὶ πνευματικῶς ἠνωμένος τὰς πατέρας.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ

ἑπισκόπου Λουγδυνίου, ἐκ τῆς δευτέρας λόγου τῆς εἰς τὰς αἰρέσεως.

Ἠνωσεν οὖν, καθὼς παρὰ φάσμα, τὸν αἰθερῶν πόντον τῶν θεῶν. εἰ γὰρ μὴ αἰθερῶν ἐνίκησεν τὸ ἀντίπαλον τῶν αἰθερῶν, ὅσα ἀνὰ δικαίως ἐνίκηθη ὁ ἐξ ἑσπέρου· πάλιν τε, εἰ μὴ ὁ θεὸς ἐδωρήσατο τὴν σωτηρίαν, ἐκ ἀβεβαίως ἐξομῆν αὐτῶν. καὶ εἰ μὴ σωλυώθη ὁ αἰθερῶν τῶν θεῶν, ὅσα ἀνὰ ἡδυνήθη μεταχρεῖν τὴν ἀφάρσας. ἔδει γὰρ τῆς μεσότητος θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων, ἵνα τῆς ἰδέας πρὸς ἐκατέρωθεν οἰκειότητος, εἰς φιλίαν καὶ ὁμοίαν τοῖς ἀφοτέροις σωματικῶν, καὶ θεῶν μὲν ὡς ἀφάρσας τῶν ἀνθρώπων, ἀνθρώποις ἢ γνωρίσασθαι τὸν θεόν. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς τρίτου λόγου τῆς αὐτῆς παρασημασίας. Διὸ πάλιν ἐν τῇ ἐπιστολῇ φησι, πᾶς ὁ πνεύμων ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκ τῆς θεοῦ γεννηθείς, ἕνα καὶ τὸ αὐτὸν εἰδὼς Ἰησοῦν Χριστὸν, ὡς ἠνοήθησεν ἀπὸ πύλων τῶν οὐρανοῦ ἀφ' ἧς πλὴν ἐν ἑσπέρᾳ

ἀλάληψιν αὐτῶν, ὅς καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἑσθίῃ ἐν ἡμέρᾳ
 ἔπαθεν ἐλεύσεται, πλὴν δόξαν ἀποκαλύπτων
 τῆ πατρὸς. Τοῦ αὐτῶν, ἐκ τῆ τετάρτου
 λόγου τῆν εἰς τὰς αἰρέσεις. Καθὼς Ησαΐας
 Φησὶ, τέκνα Ιακώβ βλαστήσῃ, καὶ ἔξου-
 θήσῃ Ἰσραὴλ, καὶ πληοθήσεται ἡ οἰκουμένη
 τῆ καρποῦ αὐτῶν. εἰς ὅλιον οὖν ἡ οἰκουμένη
 τῆ καρποῦ αὐτῶν ἀφασπαρέντος, εἰκότως
 ἐγκατελείφθη, καὶ ἐκ μέσου ἐχρέτο, πᾶ-
 ποτὲ μὲν καρποφορήσαντα καλᾶς. Ἐξ αὐ-
 τῆν γὰρ ὅτι ἑσθίῃ ὁ Χεῖρὸς ἐκαρποφο-
 ρήθη, καὶ οἱ ἀπόστολοι· νῦν δὲ μηκέτι ὄν-
 τητα ὑπαρχοντα παρὸς καρποφορίαν.
 Τοῦ αὐτῶν, ἐκ τῆ αὐτῶν λόγου. Ανακρίνη δὲ
 καὶ τοῖς Ἰσχιόνοσις, πᾶς διώδεται ἑσθίῃαι,
 εἰ μὴ ὁ θεὸς ἡμεῖς πλὴν σωτηρίαν αὐτῶν ὅτι
 γῆς ἐργασάμενος ἢ πῶς ἀνθρώπος χρησ-
 ῆς εἰς θεόν, εἰ μὴ ὁ θεὸς ἐχρησθῆ εἰς
 ἀνθρώπον. Τοῦ αὐτῶν, ἐκ τῆ αὐτῶν λόγου.
 Οἱ τὸν ἐκ τῆς πρῆτου Ἐμμανουὴλ κη-
 ρύησαντες, πλὴν ἐνωσιν τῆ λόγου τῆ θεοῦ παρὸς
 ὅ πλάσμα αὐτῶν ἐδήλωσιν. Τοῦ αὐτῶν, ἐκ
 τῆς αὐτῆς παραγματείας. Οὐ γὰρ δοκῆσθ
 ἑσθίῃαι, ἀλλ' ἐν ὑποστάσει ἀληθείας ἐγένε-
 το. εἰ μὴ ὡν ἀνθρώπος ἐφαίνετο ἀνθρώ-
 πος, οὐτε ὁ ἡμεῖς ἐπ' ἀληθείας ἐμείνε πρῶ-
 μα θεοῦ. ἐπεὶ ἀόρατον ὅ πρῶμα, οὐτε
 ἀλήθεια τίς ἡμεῖς ἐν αὐτῶν. οὐ γὰρ ἡμεῖς ἐκεί-
 να ἀφ' ἐφαίνετο. παρὸς τὸν δὲ ὅτι Ἀ-
 βραάμ, καὶ οἱ λοιποὶ παρῶνται, παρῶνται
 κῶς αὐτὸν ἐβλεπον, ὅ μὴ ὄν ἐσθίῃαι δι-
 ὄψεως παρῶνται. εἰ οὖν καὶ νῦν
 τοιοῦτος ἐφαίνῃ μὴ ὡν ἀφ' ἐφαίνετο,
 παρῶνται τίς ὅπλασία γέρονε τοῖς ἀνθρώ-
 ποις, καὶ δεῖ καὶ ἀλλῶν ἐκδέχεσθαι πα-
 ρουσίαν αὐτῶν, ἐν ἡ τοιοῦτος ἐσθίῃαι, οἷος
 νῦν ὄσθῃαι παρῶνται. ἀπεδείξαμεν δὲ
 δὲ, ὅτι ὅ αὐτῶν ὅτι δοκῆσθ λέγαν πεφη-
 νέαι, καὶ ὅσθῃαι ἐκ τῆς Μαρίας εἰλη-
 φέναι. ὅσθῃαι γὰρ ἡμεῖς ἀληθῶς ἑσθίῃαι καὶ αἰ-
 μα ἐχρησθῶς, δι' ὡν ἡμεῖς ἐξηγησάσα-
 το, εἰ μὴ πλὴν ἑσθίῃαι πλάσιν τῆ Ἀ-
 δάμ εἰς ἑαυτὸν ἀνεκεφαλαιώσατο. μά-
 ταιοι οὖν οἱ ἀπὸ Βαλερινίου, τῆτο δογματί-
 ζοντες, ἵνα ἐκβάλωσι πλὴν ζωῆς τῆς ἑσθίῃαι.

A ipsius ascensionem, qui & in eadem
 carne, in qua passus est, veniet, pa-
 tris gloriam reuelaturus. EIVSDEM Cap. 7.
 EX LIBRO 4. ADVERSUS HÆRE-
 SES. Sicut ait Esaias, *Filij Iacob ger-* Efa. 27.
minabunt, & efflorescet Israel, & im-
plebitur orbis terrarum fructu eius. In
 vniuersum ergo terrarum orbem fru-
 ctu eo disseminato, iure derelicti
 sunt, & è medio sublati, qui olim
 quidem bonos fructus tulerunt, (ex
 ipsis enim secundum carnem Chri-
 stus & Apostoli prodierunt) nunc
 autem ad fructus gignendos amplius
 B apti non sunt. EIVSDEM EX EO- Cap. 59.
 DEM LIBRO. Interrogat etiam
 Ebionitas, quomodo possint salua-
 ri, si Deus non fuit, qui eorum sa-
 lutem in terra operatus est: vel quo-
 modo in Deum migrare homo pos-
 sit, si Deus in hominem haudqua-
 quam immigrauit. EIVSDEM EX Cap. 66.
 EODEM LIBRO. Qui ex Virgine na-
 tum Emmanuelem prædicabant;
 vnionem Dei Verbi cum creatura
 sua ostendebant. EIVSDEM EX EO- Lib. 5. c. 1.
 DEM OPERE LIBRO 5. Non enim
 hæc opinione dumtaxat, sed revera
 contingebant. Alioqui, si hominis
 tantum speciem præbebat, cum ho-
 mo non esset, sanè neque id quod
 verè erat, hoc est Dei spiritus rema-
 nebat, (neque enim spiritus oculis
 cerni potest,) neque veritas vlla in eo
 erat, quandoquidem id non erat
 quod cernebatur. Est autem supe-
 rius à nobis dictum, Abraham, reli-
 quosque prophetas, per prophetiam
 eum conspexisse, nimirum id quod
 futurum erat per visum prædicentes.
 Quocirca si nunc quoque talis ap-
 paruit, cum non esset quod appare-
 bat, profectò visum quoddam pro-
 pheticum hominibus contigit, at-
 que alius ipsius aduentus expectandus
 est, in quo talis existet, qualis nunc
 propheticò modo cernitur. Demon-
 strauimus porrò nihil referre, an opi-
 nione quispiam eum apparuisse dicat,
 an ex Maria nihil sumpsisse. Neque
 enim carnem ac sanguinem, quibus
 nos redemit, verè habuisset, nisi ve-
 terem Adami fictionem in sese instau-
 rasset. Proinde vani & stulti sunt Va-
 lentiniani, qui hoc tradunt, vt car-
 nis vitam exturbent.

et Martyris, ex Oratione de distributione talentorum.

ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος, ἐκ τῆς λόγου, ἢ εἰς τὴν παλαίτων ἀφαιρομένη.

Hos autem, & eos qui aliter sentiunt, dixerit quispiam vicinos esse, ut qui errent similiter. Nam & illi etiam, vel nudum hominem confitentur apparuisse Christum in vita, diuinitatis eius talentum negantes: vel Deum confitentes, hominem rursus negant, docentes eum fallaci specie spectantium oculis illulisse, velut hominem, cum hominem non gestauerit, sed inane potius spectrum fuerit, sicut Marcion, & Valentinus & Gnostici, Verbum à carne diuellentes, talentum vnum, hoc est, incarnationem abiiciunt. EIVSDEM EX EPISTOLA AD REGINAM QVANDAM. Primitias igitur dormientium hunc vocat, tanquam primogenitum mortuorum. Qui resurgens, & volens ostendere idipsum esse resuscitatum quod mortuum fuerat, dubitantibus discipulis, accersens Thomam dixit, *Accede, palpa, et vide, quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habere.* EIVSDEM EX SERMONE IN HELICANAM ET ANNAM. Proinde tria anni tempora Seruatorem ipsum designabant, ut quæ de ipso prædicta erant mysteria perageret. In Paschate quidem, ut ostenderet sese tanquam ouem sacrificandum, & verum Pascha probandum, sicut dicit Apostolus, *Pascha nostrum pro nobis immolatus est Christus Deus.* In Pentecoste verò, ut regnum cælorum præsignificaret, ut qui cælos primus ascendit, Deoque donum hominem obtulit. EIVSDEM EX SERMONE IN MAGNUM CANTICVM. Qui perditum hominem ex terra formatum, mortisque vinculis adstrictum ex infimo inferno eripuit, qui à superis descendit, & inferius iacentem ad superna extulit: qui mortuorum fuit Evangelista, redemptor animarum, & sepulcorum resurrectio. Hic erat, qui deuicti hominis fuit auxiliator, secundum ipsum similis illi, primogenitum Verbum protoplastum Adam in Virgine visitans. Spiritualis terrenum in utero quærens, semper viuens per inobedientiam mortuum, celestis terrenum

Τούτους δὲ, ἃ ποιῶν ἐπεροδοξοῖς, φήσεν αὐτῶν γὰρ τινῶν, σφαλμομένους πᾶσα πληρώσει. καὶ γὰρ καὶ κείνοι, ἢ τοὶ ψιλὸν ἀνθρώπον ὁμολογεῖσαι πεφηνέναι τὸ Χριστὸν εἰς τὸ βίον, τὸ θεότητος αὐτοῦ ὁ ἄλλαντον ἔχοντο μῆνοι ἢ τοὶ τὸ θεὸν ὁμολογεῖσά τε, ἀναίνοισιν πάλιν τὸν ἀνθρώπον, πεφαιτασιωκέναι διδάσκοντες τὰς ὁφείδας αὐτῶν τὴν θεωμένων, ὡς ἀνθρώπον οὐ φορέσαντα ἀνθρώπον, ἀλλὰ δοκῶσιν ἵνα φασματὰ δὴ μάλλον γενεῖναι, ὅτι ὡς περ Μαρκίων, καὶ Οὐαλεντίνος, καὶ οἱ γνωστικοὶ τὸ ἄρκος ἀποδοξαίνοντες τὸ λόγον, ὅτι ἐν ἄλλαντον ἀποδοκίμουται, τὸ ἀνθρώπου πῆσιν. Τοῦτο αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς βασιλίδαν πινὰ ἐπιστολῆς. Ἀπὸ γὰρ οὗ τῶν λέγει τὴν κοιμημένων, ἀπὸ τῆς πρὸ τοῦ νεκρῶν. ὅς ἀναστάς, καὶ βουλόμενος ἐπιδοκίμῶσαι, ὅτι τῆς τῆς ἐγγηγημένον, ὁμοῦ καὶ ἀποδοκίμῶσαι, διδάσκοντων τῆς μαθητῶν, πρὸς ἀποδοκίμῶσαι τὸ ὁμοῦ, ἔφη, δεῦρο ψηλαφῶσιν ἃ ἴδε, ὅτι πνεῦμα ὁμοῦ ἔχοντες ἔχοντες, ὅτι ἔχοντες ἔχοντες. Τὸ αὐτοῦ, ἐκ τῆς εἰς τὸν Ἐλκῶν καὶ εἰς τὸν Ἀναν. Καὶ εἰς τὸν τῆς χερσὶ τῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν αὐτὸν τὸν σωτήρα, ἵνα τὰ πρὸς φησὶν ταῦτα πρὸς αὐτοῦ μυστήρια ἐπιτελέσῃ. ἐν μὲν τὰς πάχα, ἵνα ἐαυτὸν ἐπιδείξῃ τὸν μόνον ὡς πρὸς τὸν ζῆσασα, καὶ ἀληθινὸν πάχα δείκνυσθαι, ὡς ὁ ἀποστολὸς λέγει, ὅτι δὲ πάχα ἡμῶν ὡς ἡμῶν ἐτύχη Χριστὸς ὁ θεός. ἐν δὲ τῇ πεντηκστή, ἵνα πρὸς σήμερον τῆς οὐρανῶν βασιλείου, αὐτὸς πρὸς εἰς οὐρανῶν ἀναβάς, καὶ τὸν ἀνθρώπον δῶρον τῆς πρὸς πρὸς εἰς γὰς. Τοῦτο αὐτοῦ, ἐκ τῆς λόγου, τῆς εἰς τῶν ὁμοῦ τῶν μαγάλων. ὅτι ἀπολαλῶσαι ἐκ γῆς πρὸς πλάσσειν ἀνθρώπον, καὶ ἐν δεσμοῖς θανάτου κρατούμενον, εἰς ἀδου κατωτάτου ἐλευθῶσαι: ὁ αὐτὸν κατελθὼν, καὶ τὸν κατὰ εἰς τὰ αἰὼν αἰενέγγας: ὁ τὸν νεκρῶν ἀναγελεῖσθαι, ἃ τῆς ψυχῶν λυτρωτῆς, καὶ ἀνάστασις τῆς περὶ ἀμμένων γινόμενος, ὅτι ἡμεῖς ὁ τὸν νεκρῶν ἀνθρώπου γαργημένους βοηθός, κατὰ αὐτὸν ὁμοῖος αὐτῶν, πρὸς τοῦτος λόγος τὸν πρὸς πλάσσειν Ἀδάμ ἐν τῇ πρὸς γενεῇ ἐπιδοκίμῶσαι: ὁ πνευματικός τὸν χριστὸν ἐν τῇ μήτρα ἐπιδοκίμῶσαι: ὁ αἰεὶ ζῶν τὸν ἀφαιρομένη ἀποδοκίμῶσαι: ὁ οὐρανῶν τὸν ἐπιδοκίμῶσαι

Ioan. 20.

1. Cor. 15.

B

C

D

εἰς τὰ αἶψα καλῶν· ὁ δὲ Ἰησοῦς τὸ δόδρον ἀπέχευε A
 ἰδίᾳς ἡσυχίας ἐλάθουσαν ἀποδείξαι θελῶν·
 ὁ δὲ εἰς γλῶσσον ἀποδεδειγμένος, ἔβρωμα ὀ-
 φεῶς γενησόμενον, εἰς ἀδάμαντα τρέψας, καὶ
 τῆτον ὅτι ἐξ ἑλίου κρεμασθέντα, κρείον ἢ τὸ νε-
 νικηκώτος ἀποδείξας, καὶ ἕξ τὸ ἕξ ἐξ ἑλίου νικη-
 φόρος δὲ εἰσκέταται. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λό-
 γου. Οἱ γὰρ τὸ ἕξ τῆς θεῆς ἐν ἄρκον νῦν μὴ ὅτι γι-
 νώσκοντες, ὅτι γινώσκονται αὐτὸν κριτῶν ἐν δόξῃ
 ἀξιογινόμενον, τὸ νῦν ἐν ἀδόξῃ σῶμα τὸ εὐ-
 ζήμιον. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Καὶ γὰρ οἱ
 ἀπόστολοι ἐλθόντες εἰς τὸ μνημεῖον τῆς ἡμέρας τῆς B
 τρίτης, οὐκ εὗρον τὸ σῶμα τῆς Ἰησοῦ· ὃν ἔβ-
 ρον ἕξ τῆς Ἰσραήλ τῶν πατέρων τῆς Μαυσοῦτος
 ἀναβαίνοντες ἐν τῷ ὄρει ἐξήτοιμα, καὶ οὐκ εὗρον.
 Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς ἐρμηνείας τῆς β' ψαλμοῦ.
 Οὗτος ὁ παρελθὼν εἰς τὸ κόσμον, θεὸς ἔαν-
 θρωπος ἐφανερώθη, καὶ τὸ μὴ ἀνθρώπων αὐτὸς εὐ-
 κλόως ἐστὶ νοεῖν, ὅτε πεινᾷ, καὶ κοπιᾷ, καὶ ἀμυγῶν
 διψᾷ, καὶ δάκρυα φέρει, καὶ παροξυνόμενος
 λυπᾷται, καὶ ὅτι παροξυνόμενος κατεῦθε, καὶ
 ποτήριον πάθους πρᾶταιται, καὶ ἀγανακτῶν ἰδρῶτι,
 καὶ ἡσυχία ἀγέλου διωαμύεται, ἔκ τῆς Ἰουδα
 ἀποδείξαι, καὶ ἀπὸ μαρτυρίας ἡσυχίας καὶ C
 ἀπὸ Ἡρώδου ἄκουσθαι, μαρτυρεῖται τε ἡσυχία
 Πιλάτου, καὶ ἡσυχία γρατῶν τῶν πάλαι, ἔκ τῆς
 Ἰουδαίων ἐξ ἑλίου παρεστῆσθαι, ἔκ τῆς πατέ-
 ρα βοῶν ἀποδείξαι τὸ πνεῦμα, καὶ κλίνων κε-
 φάλῳ ἐκπνῆ, καὶ πλῆθυν τὸν λόγον ἡσυχίας, ἔκ
 τῆς ἀνδρῶν ἐξ ἑλίου παρεστῆσθαι, καὶ πειν-
 μερος ἡσυχίας ἀνίσταται. ὁ δὲ τῆς αὐτοῦ
 πρᾶταιται φανερώς ἐστὶν ἰδεῖν, ὅτε ἡσυχίας
 παρεστῆσθαι, καὶ τωρεῖται ἡσυχίας ποιημάτων, καὶ
 παρεστῆσθαι ἡσυχίας Συμεῶν, ἔκ τῆς Ἀννης
 μαρτυρεῖται, καὶ ζητεῖται ἡσυχίας μάγων, καὶ σημάνε-
 ται δι' ἀγέρας, καὶ ἕξ τῆς ἐν γάμοις οἶνον ἀποδείξαι D
 ἔκ τῆς θαλάσσης ἡσυχίας βίας ἀνέμων κινουμένων
 ἡσυχίας, ἔκ τῆς θαλάσσης ἡσυχίας παταεῖ, ἔκ τῆς
 ἐκ γηνητῆς ὄραν ποιῆ, ἔκ τῆς νεκρῶν Λαζάρου τε-
 τραήμερον ἀνίστα, καὶ ποικίλας διωαμεις τελεῖ,
 καὶ ἀμάρτιας ἀφίσι, καὶ δόξοισιαν δίδωσι μαθη-
 τῆς. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς λόγου τῆς εἰς τὸν κγ'
 ψαλμόν. Ἐρχεται ὅτι τῆς οὐρανόσας πύλας, ἀ-
 γελοὶ αὐτῶν σιωδοῦσιν, ἔκ τῆς κλεισμένων εἰσὶν
 αἱ πύλαι τῆς οὐρανόσας. ὅθεν πῶ γὰρ ἀναβέβηκεν
 εἰς οὐρανοῖς· ὅθεν πῶ νῦν φαίνεται τῆς διωα-
 μεις τῆς οὐρανόσας ὅθεν ἀναβαίνουσα. λέγεται

ad superna vocans, nobilis feruim
 per suam obedientiam libertate do-
 nare volens. Qui in terram solutum
 hominem, cibumque serpentis effe-
 ctum, in adamantem conuertit, &
 hunc in ligno suspensum dominum
 aduersus victorem declarauit, at-
 que ita per lignum victor inuenitur.
 EIVSDEM EX EODEM SERMONE.
 Qui enim filium Dei incarnatum
 nunc non agnoscunt, agnoscunt ip-
 sum iudicem in gloria venientem,
 quem nunc in corpore inglorio con-
 tumeliis afficiunt. EIVSDEM EX
 EODEM SERMONE. Etenim Apo-
 stoli, cum venissent ad monumentum
 die tertio, non inuenerunt corpus
 Iesu, quemadmodum filij Israel mon-
 tem conscendentes sepulcrum Mo-
 sis quaesierunt, & non inuenerunt.
 EIVSDEM ex interpretatione secundi
 Psalmi. Hic qui venit in mundum,
 Deus & homo manifestatus est. Et
 hominem quidem ipsius facile est in-
 telligere, dum esurit & defatigatur,
 & fatigatus sinit, & metuens fugit,
 & orans tristitia afficitur, & in cer-
 uicali dormit, & calicem passionis
 deprecatur, & in angore sudat, &
 ab Angelo confirmatur, & ab Iuda
 traditur, & contumeliosè tractatur à
 Caïpha; & ab Herode contemnitur,
 & à Pilato flagellatur, & à militibus
 deridetur, & à Iudæis ligno affigi-
 tur, & ad patrem clamans commen-
 dat spiritum, & inclinans caput ex-
 spirat, & lancea latus pungitur, &
 sindone inuolutus in monumento
 ponitur, & tertio die à patre susci-
 tatur. Diuinam verò ipsius naturam
 aperte rursus videre est, quando ab
 Angelis adoratur, & expectatur à Sy-
 meone, & Annæ ornatur testimonio,
 & à Magis quaeritur, & à stella in-
 dicatur, & ex aqua in nuptiis vinum
 facit, & mare vi ventorum agita-
 tum increpat, & super mare ambu-
 lat, & cæco à natiuitate visum largi-
 tur, & quadriduanum refuscitat, &
 varias virtutes perficit, & peccata
 remittit, & potestatem remittendi
 dat discipulis. EIVSDEM ex inter-
 pretatione Psalmi 23. Venit ad por-
 tas cælestes, Angeli eum comitan-
 tur, & clausæ sunt portæ cælorum.
 Nondum enim cælos ascendit. nunc
 primùm à cælestibus potestatibus
 cernitur cælo ascendens. Dicitur

ergo potestatibus ab Angelis, qui A
Seruatorem & Dominum præcur-
runt, *Attollite portas principes vestras,*
& eleuamini porta æternales, & introi-
bit Rex gloria.

SANCTI EUSTATHII EPISCOPI
Antiocheni & Confessoris, in Inscr-
ptiones titularum.

Inde igitur accidit, vt perscribe-
ret eum in throno sancto federe, si-
gnificans eum in eodem throno cum
diuinissimo spiritu collocatum esse,
propter Deum in ipso assidue habi-
tantem. EIVSDEM EX ORATIONE
DE ANIMA. Ante passionem quidem
vbique corporalem suam mortem
prædixit, tradendum se sacerdotibus
dicens, & crucis trophæū annuntians.
Post passionem verò, cum tertio die
resurrexisset à mortuis, & de ipso
resurrectione dubitarent discipuli,
apparens illis in eodem corpore, car-
nem totam cum ossibus se habere
profitetur: oculis verò illorum per-
fossū latus obiciens, clauorum quo-
que ipsorum vestigia ostendit. EIVS-
DEM, ex sermone in illud, *Dominus*
creauit me initium viarum suarum.]

Non enim dixit Paulus, conformes
filio Dei, sed conformes imagini filij
ipsius, aliud docens esse filium Dei,
aliud imaginem eius. Nam filius di-
uina paternæ virtutis insignia gerens,
imago est patris, quia similes ex simi-
libus geniti veræ imagines filij sunt
parentum: homo verò, quem gesta-
uit, imago est filij, quoniam & ex dis-
similibus pinguntur in cera coloribus
imagines: & hæc quidem manu for-
mantur, aliæ verò natura & similitu-
dine fiunt. Præterea lex ipsa verita-
tis hoc declarat. Non enim incor-
poreus sapientiæ spiritus conformis
est corporeis hominibus: sed qui per
spiritum formatus est homo chara-
cter, qui aliis omnibus paria nume-
ro membra gerit, & similem vnici-
que formam indutus est. EIVSDEM
EX EADEM ORATIONE. Quòd autem
corpus dicat conforme humanis esse,
apertius nos docet scribens ad Phi-
lippenfes. *Nostra conuersatio, inquit,*
in celis est, ex quo & Saluatorem expe-
ctamus dominum Iesum Christum, qui
transfigurabit corpus humilitatis nostre,
vt sit ipsum conforme corpori glorie ipsius.

Psalms. 24.

Philip. 3. 4.

οὐ τῆς δυνάμεσιν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων τῶν
προσπερὶντων τὸν θρόνον καὶ κύριον, ἀρατε
πύλας οἱ ἀρχόντες ὑμῶν, & ἐπέστητε πύλας
αἰώνιοι, & εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ
Ἐπισκόπου Αντιοχείας, & ὁμολογητῆ,
εἰς τὰς ἑπιγραφὰς τῆς σηλογραφίας.

Εἰπεῦθεν πίνω ἐπὶ θρόνου προῦραφεν
αὐτὸν ἀγίου κατεζεσθαι, δηλών' ὅτι σὺ θρόνος
ἀποδεδόχεται τῷ θειοτάτῳ πνύματι, διὰ τὸ
οἰκωῦντα θεὸν ἐν αὐτῷ διανεκῶς. Τοῦ αὐτῆ, ἐκ
τῆς περὶ ψυχῆς λόγου. Πρὸς μὲ τῶ πάροις ἐκά-
στοτε τὸ θωματικὸν αὐτῆ προῦλεγε θάνατον,
τοῖς ἀμφὶ τοῖς ἀρχιερέας ἐκδοθήσεσθαι φά-
σιων, & τὸ τῆ σαυροῦ Ἑσπαριὸν ἀπαχέλλων. μὲ
δὲ τὸ πάρος, τριτάτος ἐκ τῶ νεκρῶν ἀναστάς,
ἐνδιαζόντων αὐτὸν ἐγηγήθη τὸ μαθητῶν, ἑπι-
φανεῖς αὐτοῖς αὐτῷ σώματι, ἄρα μὲ ἀπασμ
σὺ ὁσέοις ἔχῃ ὁμολογεῖ, τὸ δὲ ὕψισι πύτων
τῆς περὶ ἡμῶν ὑποβάλλων πλθυράς, & τοῖς
τύποις αὐτῶν ὑποδεδόχῃ τῶ ἡλῶν. Τοῦ αὐτῆ,
ἐκ τῆς λόγου τῆ εἰς τὸ, κύριος ἐκτίσε με ἀρχὴν
ὁδῶν αὐτῆ. Οὐ γὰρ εἶπεν ὁ Παῦλος συμμόρφους
τῆς ὑοῦ τῆ θεοῦ, ἀλλὰ συμμόρφους τῆς εἰκόνοσ
τῆς ὑοῦ αὐτῆ, ἄλλο μὲν τὸ δὲ κηρύων τὸ ὑοῦ εἶναι,
ἄλλο δὲ τὸ εἰκόνα αὐτῆ. ὁ μὲ γὰρ ὑοῦσ, τὰ θεῖα τὸ πα-
τρός ἀρετῆσ γνωρίσματα φέρων, εἰκῶν ὅτι τῆ
πατρὸσ. ἐπειδὴ καὶ ὁμοιοὶ δὲ ὁμοίων γυνώμμοιοι,
εἰκόνοσ οἱ τικτόμμοιοι φαίνονται τὸ γνηνητόρων ἀνη-
θεῖσ. ὁ δὲ ἀν' ἀρετῆσ ὄν ἐφόρεσεν, εἰκῶν ὅτι τὸ ὑοῦσ,
τὸ καὶ ἐξ ἀομοίων κηρογραφεῖσθαι χρωμάτων
εἰκόνας. καὶ τῆ μὲ εἶναι θεοῦ χροστευκτοῖσ, τῆ δὲ
φύσῃ καὶ ὁμοιότητῃ γηνημῶν. ἀλλῶσ τε καὶ ἀν-
τὸσ ὁ τὸ ἀληθείασ τῆσ ὑπαρηροῦ δὲ θεσμοσ. οὐ γὰρ
τὸ ἀσώματον τὸ σοφίας πνύμα συμμόρφον τοῖσ
σωματικοῖσ ἀν' ἀρετῆσ τοῖσ ὅτιν, ἀλλ' ὁ τὸ πνύματι
θωματοποιητῆσ ἀν' ἀρετῆσ χαρακτήρ, ὁ τοῖσ ἀγ-
λοῖσ ἀπασιν ἰσάριθμα μῆνη φορῶν, καὶ τὸ ὁμοίμμο
ἐκείνοισ περὶ βεβλημῶν ἰδέασ. Τοῦ αὐτῆ, ἐκ
τῆ αὐτῆ λόγου. Οἱ τὸ τὸ σῶμα λέγῃ συμμόρφον
τοῖσ ἀν' ἀρετῆσ τοῖσ εἶναι, σαφέτερον ἡμῶσ διδά-
σκη Φιλιππησιοῖσ ἑπιπέλλων ἡμῶν τὸ πολίτευ-
μά φησιν ἐν ἕρετοῖσ ὑπὸ τῆσ, ἐξ ἧσ καὶ ἑπῆρα
ἀπεκδέχῃ μῶν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὅσ μετ' ἀρη-
μαλιστῆ τὸ σῶμα τὸ ἀπηνώσσεωσ ἡμῶν, εἰς τὸ γε-
νέσθαι αὐτὸ συμμόρφον τῷ σῶματι τῆ δόξης αὐτῆ.

ει δὲ ὁ παπεινὸν μετασχηματίζων τὸ ἀνθρώπων ἄσῳμα, σύμμορφον ἐπὶ ἰδίῳ σώματι καὶ ἁσκαδύ-
 ζῆ, ἔωλος πάλαι ἄρθεν ἀποδέδεται ἢ τῷ ἐν-
 ἀντίων συσφραγία. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ
 λόγου. Ἀλλ' ὡσπερ ἐκ τῆς πρῆξις τερτῆς,
 ὁ ἀνθρώπος ἐκ γυναικὸς λέγεται γεννηναί,
 οὕτω δὴ καὶ ὑπὸ νόμον γεννηθῆσαι γράφεται
 τῷ Δεῦ τῷ νομίῳ ἐὰν ὅτε βαδίσαι μίση-
 μάτων. ὅποτε μάλιστα παῖδα μὲν αὐτὸν ὄν-
 τα ὀκλαήμερον παροχρῆμασι οἱ γενεῖς περὶ-
 μνην ἠπειρήντο, κατὰ τὸν ὀκλαήμερον ἐκ δι-
 δωσι Λουκᾶς. εἰς τὴν ἱερόν ἀγγέρον μετέπειτα
 παροχρῆμασι τῷ κυρίῳ, τῶν καθαρίσιν ἐπιτε-
 λωῦντες ἀναφορᾶς, τὸ δοῦναι θυσίαν καὶ τὸ εἰ-
 ρημῶν ἐν νόμῳ κυρίου, ζῶντος πρυθόνων, ἢ
 δύνουσασι παροχρῆμασι εἰ τὸν τῶν καθαρίσιν
 δῶρα καὶ τὸν νόμον ὑπὸ αὐτοῦ παροχρῆμασι
 καὶ περὶ μὲν ὀκλαήμερον ἐφόρῃ, τῶν καὶ
 ὑπὸ νόμον αὐτὸν ἐκ ἀπεικίως γεννηθῆσαι
 γράφει. οὐτε ἢ ὁ λόγος ὑπὸ ἐκείνῳ τῷ νόμῳ, κα-
 τὰ τὸν οἰσυκοφάται δοξάζουσιν, αὐτὸς ὢν ὁ νό-
 μος, οὐτε ὁ θεὸς ἐδεῖτο θυμάτων καθαρίσιν,
 ἀνθρώπων ἰπὴν καθαρίσιν ἀπύματα, καὶ ἀνάξιν.
 ἀλλ' εἰ καὶ ἐκ τῆς πρῆξις τὸ ἀνθρώπινον ἐργα-
 σιον ἀναλαβὼν ἐφόρεσε, καὶ ὑπὸ νόμον ἐγένετο,
 καὶ τὰς τῶν παροχρῆμασι ἀξίας καθαρίσιν, ἐκ
 αὐτοῦ δεικνύμενος τὸ πύτων χρησίας ὑπὸ ἐμνε-
 τὰς θεραπείας, ἀλλ' ἵνα τὸ νόμον δουλείας ἐξα-
 γράσῃ τοῖς περὶ αὐτοῦ τῆ δίκη τῆ ἀρᾶς.

Quòd si humile corpus hominum
 transfigurans conforme proprio cor-
 pori efficit, vana prorsus demonstra-
 ta est aduerfariorum calumnia. EIVS-
 DEM EX EADEM ORATIONE. Sed
 quemadmodum ex Virgine natus ho-
 mo ex muliere dicitur factus esse: ita
 & sub lege factus esse dicitur, quia
 per legalia quandoque præcepta in-
 cessit, vt cum infantem ipsum octo
 dierum parentes circumcidere prom-
 pto studio festinarunt, sicut Lucas
 Evangelista tradit. Postea etiam in
 templum adduxerunt, vt sisterent
 eum Domino purificationis oblatio-
 nem peragentes, vt hostiam darent,
 sicut scriptum est in lege Domini, par-
 turturum, aut duos pullos colum-
 barum. Si ergo purgationis munera
 secundum legem pro ipso oblata
 sunt, & octauæ diei circumcisionem
 pertulit, non abs re hac de causa sub
 lege factum esse scribit. Neque ve-
 rò Verbum subiacebat legi, vt opi-
 nantur sycophantæ, cum ipse lex sit:
 neque Deus indigebat sacrificiis pur-
 gantibus, qui solo nutu omnia pur-
 gat & sanctificat. Sed quamuis as-
 sumptum ex Virgine humanum or-
 ganum gestauit, & sub lege factus
 est, primogenitorum ritu purgatus
 est, non quòd ipse indigeret hoc reme-
 dio, has obseruationes sustinuit: sed
 vt à legis seruitute redimeret eos qui
 venundati erant condemnationi ma-
 ledicti.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
 ἐπισκόπου Αλεξανδρείας, ἐκ τῆς πρῆξις
 τῶν αἰρέσεως λόγου β'.

SANCTI ATHANASII EPISCOPI
 Alexandrini, ex Oratione secunda
 contra hæreses.

Καὶ ὡσπερ ἐκ αὐτῆς ἡλευθερώτη μὲν ἀπὸ τῆς
 ἀμάρτιας, ἔ τ' ἀπαρᾶς, εἰ μὴ φύσις ἄρξ ἀν-
 θρώπινη ἦν, ἢ ἐνεδύσατο ὁ λόγος ὁσῶν γὰρ
 κρινὸν ἢ ἡμῖν παρὸς τὸ ἀλλότριον οὕτως. ἐκ
 αὐτῆς ἐθεοποιήθη ὁ ἀνθρώπος, εἰ μὴ φύσις ἐκ
 τῆς πατρὸς, καὶ ἀληθινὸς, καὶ ἴδιος ἢ αὐτοῦ ὁ λό-
 γος, ὁ γνόμενος ἄρξ. εἰ γὰρ τὸ γὰρ ποιῶντι γενεῖν
 ἢ σωτῆρα, ἵνα τῶν καὶ φύσιν τῆς θεότητος συ-
 νάψῃ τῆς καὶ φύσιν ἀνθρώπων, ἔ βαβαβα γήνηται
 ἢ σωτηρία, καὶ ἢ θεοποίησις αὐτοῦ. ὁκοῦν οἱ ἄρ-
 νουμένοι ἐκ τῆς πατρὸς εἶναι φύσις, καὶ ἴδιον τῆς
 οὐσίας αὐτοῦ τὸν υἱόν, ἄρνησάσθωσαν καὶ ἀλη-
 θινῶ ἄρξ καὶ ἀνθρώπινῶ αὐτὸν μὴ εἰ-
 ληφέναι ἐκ Μαρίας τῆς πρῆξις. Τοῦ αὐ-

Et quemadmodum liberati non
 essemus à peccato & à maledicto, ni-
 si naturâ caro humana fuisset, quam
 Verbum induit, (nihil enim nobis
 commune foret cum alieno) ita nec
 homo deificatus esset, nisi naturâ ex
 patre, verumque & proprium eius
 Verbum esset, quod caro factum est.
 Ided enim talis facta est copulatio,
 vt ei qui natura est Deus, is qui na-
 turâ est homo coniungeretur, firmâ-
 que fieret eius salus & deificatio.
 Qui ergo ex patre secundum natu-
 ram esse negant, & proprium sub-
 stantia ipsius filium, negent etiam
 ipsum veram carnem & humanam
 ex Maria virgine sumpsisse. E I V S-

DEM EX EPISTOLA AD EPICTETUM. Si ex eo quod sit & dicatur in Scripturis ex Maria esse humanumque corpus Servatoris, putant pro Trinitate dici Quaternitatem, quasi accessione facta propter corpus, valde errant, creaturam exæquantem creatori, & diuinitatem accessione augeri posse arbitantes. Et ignorant, quod non ut diuinitati aliquid accideret Verbum caro factum sit, sed ut caro resurgeret: neque ut melius redderetur Verbum ex Maria processit, sed ut genus humanum redimeret. Quomodo igitur sibi persuadent corpus, quod per Verbum redemptum est & viuificatum, viuificanti Verbo aliquid ad diuinitatem adiecisse? EIVSDEM EX EADEM EPISTOLA. Audiant quod si creatura erat Verbum, non assumpsisset creatura corpus, ut illud viuificaret. Quodnam enim creaturis à creatura auxilium esse potest, quæ ipsa quoque auxilio indiget? Sed quia Verbum cum esset creator, ipse creaturarum conditor fuit, ideò in consummatione sæculorum creaturam ipse sibi adiunxit, ut eam tanquam conditor renouaret ac recrearet. EX MAIORE ORATIONE DE FIDE. Quæ autem de verbis illis adiecimus, sede à dextris meis, de corpore Dominico dicta sunt. Si enim *calum & terram ego impleo, dicit Dominus*, ut ait Hieremias, & omnia continet Deus, à nullo autem continetur, in quam sedet sede? Corpus igitur est, cui dicit, *Sede à dextris meis*. EIVSDEM EX EADEM ORATIONE. Corpus igitur est, cui dicit, *Sede à dextris meis*. cuius & hostis fuit diabolus cum malis potestatibus, & Iudæi, & Græci. per quod corpus summus sacerdos & Apostolus fuit & appellatus est, per quod tradidit nobis mysterium dicens, *Hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur, & sanguis novi testamenti, non veteris, qui pro vobis effundetur*. Diuinitas autem nec corpus nec sanguinem habet, sed homo ex Matia assumptus causa horum fuit, de quo dixerunt Apostoli, *Iesum Nazarenum, unum à Deo approbatum in vobis*. EIVSDEM EX TOMO CONTRA ARIANOS. Et quando dicit, *Propter quod & Deus superexaltauit illum, & donauit illi nomen quod est super omne*

Psal. 109.

Hier. 23.

Act. 1.

Α τῆς, ἐκ τῆς πρὸς Ἐπίκτητον ἑπιστολῆς. Εἰ ἀφ' οὗ (ἢ) καὶ λέγεσθαι ἐν ταῖς γραφαῖς ἐκ Μαρίας (ἢ) καὶ ἀνθρώπινον τὸ σῶμα τῆς Θεότητος, νομίζουσιν αὐτὴ τετράδα λέγεσθαι, ὡς παρθένικης γονιμῆς ἀφ' οὗ σῶμα, πολὺ πλάμνεται, ὅ ποιήματα σιωποῦντες τὰ ποιητῆ, καὶ ὑπονοοῦντες διῶσθαι πλὴν θεότητι παρθένικῶν λαμβάνειν. καὶ ἠγνόησαν ὅτι οὗ ἀφ' οὗ παρθένικῶν θεότητος γέγονε ἄλλ' ὁ λόγος, ἀλλ' ἵνα ἡ ἄρα ἀνάστη. ὁ δὲ ἵνα βελτιωθῆ ὁ λόγος παρῆλθεν ἐκ Μαρίας, ἀλλ' ἵνα ὁ ἀνθρώπινος γένος λυτρώσεται. πῶς οὖν οἶονται, ὅ ἀφ' οὗ τῆς λόγου λυτρωθὲν σῶμα, καὶ ζωοποιηθὲν, παρθένικῶν εἰς θεότητι τὰ ζωοποίησιν τὸν λόγον ποιῆν; Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς ἑπιστολῆς. Ακουέτωσαν ὅτι εἰ κτίσμα ἡ ὁ λόγος, οὐ παρελαμβάνειν αὐτὸ κτίσθαι σῶμα, ἵνα τῆτο ζωοποίησιν. ποία γὰρ τοῖς κτίσμασι παρὰ κτίσματος ἐστὶ βοήθεια, θεομῆδους καὶ αὐτῶν σωτηρίας; ἀλλ' ἐπειδὴ κτίσης ὡν ὁ λόγος αὐτὸς δημιουργὸς γέγονε τῶν κτισμάτων, ἀφ' οὗ τῆτο ὅτι σιωτελεία τῶν αἰώνων ὁ κτίσθαι αὐτὸς σιωεσῆσται, ἵνα πάλιν αὐτὸ ὡς κτίσης ἀνακαμίσει, καὶ ἀνακτίσει διωρηθῆ. Ἐκ τῆς πρὸς πίστεως λόγου, τῆς μείζονος. Α δὲ πρὸς θεῶν πρὸς τῆς καὶ τοῦ ἐκ δεξιῶν μου, ὅτι εἰς ὁ κυριακὸν σῶμα λέλεκται. εἰ γὰρ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ λέγει κύριος, ὡς φησὶν Ἱερεμίας, πάντα δὲ χωρεῖ ὁ θεός, ὡς ὁ δὲ θεός δὲ χωρεῖται, εἰς ποῖον κατέξεται θρόνον; ὅ σῶμα πόινω ἐστὶν ὃ λέγει, καὶ τοῦ ἐκ δεξιῶν μου. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς λόγου. Τὸ σῶμα πόινω ἐστὶν, ὃ λέγει καὶ τοῦ ἐκ δεξιῶν μου. οὗ καὶ γέγονεν ἕρπρος ὁ ἀφ' οὗ σιωπῶντες διῶσθαι, καὶ Ἰουδαῖοι, καὶ Ἕλληνας. Δ δὲ οὗ σῶματος ἄρχιερέως καὶ ἀπόστολος γέγονε, καὶ ἐξημερίσθη, δι' οὗ πρὸς δὲ ἡμῖν μυστηρίου, λέγων, τῆτο ἐστὶ μου ὁ σῶμα ὁ ὑπὸ ὑμῶν, καὶ ὁ αἷμα τῆς καὶ τῆς ἀφ' οὗ σιωπῶντες, οὗ τῆς παλαῆς, ὁ ὑπὸ ὑμῶν ἐκ χωρόμηνον. θεότης δὲ ἔτε σῶμα οὐτε αἷμα ἔχει, ἀλλ' ὄν ἐφόρεσεν ἐκ τῆς Μαρίας ἀνθρώπινον, ἀπίος τούτων γέγονε, πρὸς οὗ εἶπον οἱ ἀπόστολοι, Ἰησοῦ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ ἄνδρα ἀπὸ θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς Ἀρφατοῖς τῶμου. Καὶ ὅτε λέγει, ὅ καὶ ὁ θεός αὐτὸν ὑπὸ ὑμῶν σιωπῶντες, καὶ ἐξελείπει τὸ αὐτῶν ὄνομα, ὅ ὑπὸ ὑμῶν

ὄνομα, καὶ τῆς ναοῦ τῆς σώματος αὐτοῦ λέγει, οὐ καὶ τῆς θεότητος. οὐ γὰρ ὁ ὑψιστος ὑψοῦται, ἀλλ' ἢ ἄρξ τῆς ὑψίστου ὑψοῦται, καὶ τῆς ἄρξ τῆς ὑψίστου ἐξαλείσαστο ὄνομα τὸ ὑψοῦ πατρὸς ὄνομα. καὶ οὐχ ὁ λόγος τῆς θεοῦ κατ' ἀρχὴν ἔλαβε τὸ καλεῖσθαι, ἀλλ' ἢ ἄρξ αὐτοῦ αὐτῶν αὐτῶν ἐθεολογήθη. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Καὶ ὅτε λέγει, οὐπω ἔτι πνύμα ἄγιον, ὅτι Ἰησοῦς ὁσέπω ἐδόξα-
 αθη, τίω ἄρξ αὐτοῦ λέγει μηδέπω δοξα-
 αδεῖσται. οὐ γὰρ ὁ κύριος τῆς δόξης δοξάζε-
 ται, ἀλλ' ἢ ἄρξ τῆς κυρίου τῆς δόξης αὐτῆ
 λαμβάνει δόξαν, σωμαβαίνουσα αὐτῶν εἰς
 οὐρανόν. ὅθεν φησὶ, καὶ πνύμα ὑποθεσίας
 οὐπω ἔτι ἀνθρώποις, εἴβρι ἢ ληφθεῖσα ἀ-
 πέρχη ἔξ ἀνθρώπων οὐπω ἔτι ἀνεληθοῦσα εἰς
 ἕρανόν. ὅσα οὖν λέγει γραφῆ, ὅτι ἔλαβεν ὁ
 υἱὸς καὶ ἐδόξα αθη, εἴβρι τίω ἀνθρωπότητα
 αὐτοῦ λέγει, οὐ τίω θεότητα. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ
 τῆς αὐτοῦ λόγου. Ωσε ἀληθινὸς θεὸς ἔστιν ὁ αὐτός,
 καὶ παρὲς τῆς γνέσθαι αὐτὸν ἀνθρώπων, καὶ
 μὲν τὸ γνέσθαι μεστῶν θεοῦ καὶ ἀνθρώ-
 των Ἰησοῦ Χριστὸν, τὸν ἠνωμένον πατεὶ καὶ
 πνύμα, ἡμῖν δὲ καὶ ἄρξ, τὸν μεστῶν
 σαυτα θεῶ καὶ ἀνθρώποις, τὸν μὴ μόνον ἀν-
 θρώπων, ἀλλὰ καὶ θεόν.

A nomen, de templo corporis eius di-
 cit, non de diuinitate. Non enim ex-
 altatur altissimus, sed caro altissimi
 exaltatur, & carni altissimi donauit
 nomen, quod est super omne no-
 men. Neque Verbum Dei princi-
 pio vocari cœpit, sed caro eius cum
 ipso diuinum honorem consecuta
 est. EIVSDEM EX EADEM ORA-
 TIONE. Et quando dicit, *Nondum* Ioan. 7.
erat Spiritus sanctus, quia Iesus nondum
erat glorificatus, carnem ipsius dicit
 nondum glorificatam. Non enim Do-
 minus gloriæ glorificatur, sed caro
 Domini gloriæ ipsa gloriam accepit
 ascendens cum illo in cælum. Vnde
 dicit, *Et spiritus adoptionis filiorum*
nondum erat in hominibus, quia pri-
 mitiæ acceptæ ex hominibus non-
 dum in cælum ascenderant. Quæ-
 cumque igitur dicit Scriptura acce-
 pisse filium, & esse glorificatum,
 propter humanitatem ipsius dicit,
 non propter diuinitatem. EIVSDEM
 EX EADEM ORATIONE. Quare ve-
 rus hic Deus est & antequam ho-
 mo fieret, & postquam factus est
 mediator Dei & hominum Iesus
 Christus, patri vnitus secundum spi-
 ritum, nobis autem secundum car-
 nem, qui intercessit inter Deum &
 homines, qui non solum est homo,
 sed etiam Deus.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ

ἐπισκόπου Μεδιολάνου, ἐν ἐκ-
 θεσὶ πίστεως.

SANCTI AMBROSII EPISCOPI
 Mediolanensis, in Expositione fidei.

Ὁμολογοῦμεν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
 στὸν, τὸν υἱὸν τῆς θεοῦ τὸν μονογενῆ, παρὲς πάντων
 αἰώνων ἀναρχῶς ἐκ πατρὸς γνηθέν-
 τας καὶ τίω θεότητα, ἐπὶ ἐχάτων δὲ τῶν
 ἡμερῶν ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου Μαρίας τὴν
 αὐτὸν ἀρκωθέντα, καὶ τέλειον τὸν ἀνθρώπων
 ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος ἀνεληφότα, ὁ
 ὁμοούσιον πατρί πατεὶ καὶ τίω θεότητα, καὶ
 ὁμοούσιον ἡμῖν καὶ τίω ἀνθρωπότητα. δύο
 γὰρ φύσεων τελείων ἐνωσις γεγῆναι ἀφρά-
 τως. εἴβρι ἓνα Χριστὸν, ἓνα υἱὸν τὸν κύριον
 ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τῆς θεοῦ καλομο-
 λογοῦμεν. εἰδότες ὅτι παρὲς σωμαίτιος ὑπαρ-
 χων πατὴρ ἑαυτῶν πατεὶ καὶ τὴν θεότητα, καὶ ἔτι
 καὶ πάντων ὑπαρχῶν δημιουργός, ἠξίωσε μὲν
 τίω συγκατάθεσιν τῆς ἀγίας παρθένου, ἡ-
 νίκα εἴβρικε παρὲς τὸν ἀγγελον, ἰδοὺ ἢ δοῦλη

Confitemur dominum nostrum
 Iesum Christum, filium Dei vnige-
 nitum, ante omnia sæcula sine prin-
 cipio ex patre genitum secundum
 diuinitatem: in nouissimis verò die-
 bus ex sancta virgine Maria eundem
 incarnatum esse, perfectumq; homi-
 nem ex anima rationali & corpore as-
 sumpsisse, consubstantialem patri se-
 cundum diuinitatem, & consubstan-
 tialem nobis secundum humanita-
 tem. Duarum enim perfectarum na-
 turarum vnio facta est ineffabiliter.
 Ideo vnum Christum, vnum filium
 dominum nostrum Iesum Christum
 filium Dei confitemur, scientes quòd
 patri suo secundum diuinitatem co-
 æternus existens, secundum quam
 omnium etiam est conditor, digna-
 tus est, post sanctæ Virginis assensum,
 quando dixit Angelo, *Eccce ancilla* Luc. 1.

*Domini, fiat mihi secundum verbum tuum, ineffabiliter sibi ex ea templum ædificare, & hoc sibi ab ipsa conceptione vnire, non coæternum ex sua substantia cælitus delatum corpus, sed ex substantiæ nostræ massa, hoc est ex Virgine id assumens, & sibi ipsi vnirens. Non in carnem mutatus Deus Verbum, neque ut spectrum apparens, sed sine mutatione & alteratione suam conseruans substantiam, assumptas naturæ nostræ primitias sibi vniit. Non principium sumens Deus Verbum ex Virgine, sed patri suo coæternus existens, naturæ nostræ primitias per immensam bonitatem sibi vnire dignatus est, non commixtus, sed in vtraque substantia vnus & idem apparens, sicut scriptum est, *Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.* Soluitur enim Christus Deus secundum meam substantiam, quam assumpsit: & solutum templum idem excitat secundum diuinam substantiam, secundum quam & omnium est conditor. Numquam post vnionem, quam sibi ex ipsa conceptione vnire dignatus est, vel à suo templo recedens, vel propter ineffabilem benignitatem valens recedere. Sed idem est patibilis & impatibilis: patibilis secundum humanitatem, impatibilis secundum diuinitatem.*

Ioan. 2.

Malach. 3. *Videte enim, videte me, quia ego sum, & non mutor.*

Luc. 24.

Refuscitato igitur templo suo Deus Verbum, & in ipso naturæ nostræ resurrectione ac renouatione perfecta, hanc discipulis suis ostendens dicebat, *Palpate me, & videte, quod spiritus carnem & ossa non habet, sicut videtis me, non esse, sed habere: vt habentem & id quod habetur considerans, non mixtionem, non couersionem, nec alterationem, sed vnionem factam intelligas. Ideo & fixuras clauorum, & lanceæ ietum demonstrauit, & coram discipulis comedit, vt omniratione naturæ nostræ resurrectionem in se renouatam persuaderet. Et cum secundum beatam diuinitatis substantiam mutationis & alterationis expers, impatibilis, immortalis, nulla re indigens esset, passiones omnes templo suo inferri permisit, & hoc propria potentia excitauit, & per templum suum perfectam naturæ nostræ reno-*

υκείου ἤμοιτό μοι καὶ ῥήμα σου, ἀπορρήτως ἐαυτῆς ἐξ αὐτῆς οἰκοδομησαί ναόν, καὶ τῆτον ἐνάσαι ἐαυτῆς ἐξ αὐτῆς τὴ συλλήψως, οὐ σωματιδον ἐκ τῆ ἐαυτῆς οὐσίας ἐθανόθεν ὅπι φερθεμένου σώμα, ἀλλ' ἐκ τῆ φουράματος τῆ ἡμετέρας οὐσίας, (ουτέστιν ἐκ τῆ πρῆθενου, τῆτο εἰληφώς καὶ ἐαυτῆς ἐνώσας. Ὡς ὁ θεὸς λόγος εἰς ἄφρα τραπεῖς, οὐτε μὲν φαίνασμα φανείς. ἀλλ' ἀπρεπῶς καὶ ἀσημοιώτως τῆ ἐαυτῆς ἀφαιτηρῶν οὐσίαν, τῆ ἀπρῆχλῶ τῆ φύσεως τῆ ἡμετέρας εἰληφώς, ἐαυτῆς ἠνωσεν. Ὡς ὁ θεὸς λόγος ἐκ τῆς πρῆθενου εἰληφώς, ἀλλὰ σωματιδός τῆ ἐαυτῆς πατεῖ ἡσάρχων, τῆ τῆ φύσεως τῆ ἡμετέρας ἀπρῆχλῶ ἐαυτῆς ὁσὶ πολλῶν ἀγαθότητα ἐνάσαι κατηξίωσεν, οὐ κρατεῖς, ἀλλ' ἐν ἐκατέρω τῆ οὐσίας εἰς καὶ ὁ αὐτὸς φανείς, καὶ ὁ γεγραμμένον, λύσατε τὸ ναὸν τῆτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγείρα αὐτόν. λύεται γὰρ ὁ Χριστὸς θεὸς καὶ τῆ ἐμὴν οὐσίαν ἡσάρχαε, ἡ λελυμένον ἐγείρα τὸ ναὸν ὁ αὐτὸς καὶ τῆ θεῖον οὐσίαν, καθ' ἡσὶ καὶ πῶντων ἡσάρχα δημιουργός. Ὡς ἔποτε μὲν τῆ ἐνωσιν, ἠν ἐξ αὐτῆς τῆ συλλήψως ἐαυτῆς ἐνάσαι κατηξίωσεν, ἠ ἀποσῆς τῆ οἰκείου ναοῦ, ἠ ἀποσῆναι

καὶ τῆ ἀφατον φιλανθρωπίου διωάμνος. ἀλλ' ἐστιν ὁ αὐτὸς παθητός, καὶ ἀπαθῆς. παθητός καὶ πῶν ἀνθρωπότητα, ἀπαθῆς καὶ πῶν θεότητα. ἴδετε γὰρ, ἴδετέ με, ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ Ὡς ἠλλοίωσθαι. ἐγείρας ποιγαρωῦ τὸν ἐαυτῆς ναὸν ὁ θεὸς λόγος, καὶ ἐν αὐτῆ τῆς φύσεως ἠμῶν ἀνάσασιν καὶ ἀνανέωσιν ἐργασάμνος, καὶ τῶν πῶν τοῖς ἐαυτῆς μαθηταῖς δεῖξας, ἔλεγε, φησάτε με, καὶ ἴδετε ὅτι πνεῦμα ἄφρα καὶ ὁσῆα Ὡς ἐχθῆ, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε, Ὡς ὄντα, ἀλλ' ἔχοντα. ἵνα καὶ τὸν ἐχθῆ, καὶ τὸν ἐγῆμνον κατημῆσας, οὐ κρασιν, οὐ ἔσπῶν, Ὡς ἀλλοίωσιν, ἀλλ' ἐνωσιν γεγραμμένον ὅπι δδιδς. ἀφῆ τῆτο καὶ τοῖς τύποις τῆ ἠλων, καὶ τῆς λόγῆς πῶν νύξιν ἐπέδῆξε, καὶ ἐμπαρωθεν τῆ μαθητῆ ἐφαγῆ, ἵνα ἀφῆ πῶντων πῶν ἀνάσασιν τῆς ἡμετέρας φύσεως ἐν αὐτῆ ἀδμεωθεῖσθαι πηγώσθαι αὐτοῖς, καὶ ὅτι καὶ πῶν μακαρίαν τῆς θεότητος οὐσίαν ἀπρεπῶς, ἀναλλοιώτως, ἀπαθῆς, ἀθάνατος, ἀνενδεῆς ἀφαιτηρῶν, πῶν τῶν πῶν εἶασε καὶ συγχώρησιν τῶν οἰκείων ἐπενεγῆσθαι ναῶ, καὶ τῆτον τῆ οἰκεία ἀνέσθαι διωάμει, ἀφῆ τε τῆ οἰκείου ναοῦ, τελεῖον πῶν ἀνανέωσιν τῆς ἡμετέρας ἐξῆρα-

B

C

D

σατο φύσεως. ποίς ὁ λέγωντας ψιλὸν ἀνδρῶ-
 πον τὸν Χριστὸν, ἢ παθητὸν τὸν θεὸν λόγον,
 ἢ εἰς ἄρκα τραπένητα, ἢ στωικιστικῶν ἐρη-
 κέναι τὸ σῶμα, ἢ οὐρανόθεν τῆτο κεκομικέναι,
 ἢ φαντασμα εἶ), ἢ θνητὸν λέγωντας τὸ θεὸν
 λόγον δεδεῆσθαι τὸ πᾶσι τῶ πατρὸς ἀναστά-
 σεως, ἢ ἀψυχὸν τὸ σῶμα ἀνειληφέναι, ἢ
 ἀνομιᾷ ἀνδρωπὸν, ἢ τὰς δύο φύσεως τῶ Χρι-
 στοῦ χτ' ἀνάκρυσιν συγχυθείσας μίᾳ γεχνῆ-
 σθαι φύσιν, ἔ μὴ ὁμολογηῶντας εἰς κύριον
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸν δύο φύσεως εἶ) ἀσυγ-
 χύτοις, ἐν δὲ πρῶτωπον, κατὰ εἰς Χριστὸς B
 εἰς υἱὸς, τοῦτοις ἀναθεματίζῃ ἢ καθολικῇ,
 ἔ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ. Τοῦ αὐτοῦ. Οὐκοῦν
 εἰ ἢ τῶ πᾶσι τῶν (ἀρξὲ ἐν Χριστῶ ἕνωσέ-
 βληται ὑβρεσι, πῶς μὲ τῆς θεότητος μιᾶς
 εἶ) ἕνωσάσεως νομίζεσθαι; εἰ γὰρ μιᾶς ἕνω-
 σάσεως ὁ λόγος ἔ ἢ (ἀρξὲ ἢ ἀπὸ γῆς τὴ φύ-
 σιν ἐχουσα, μιᾶς ἀρα ἕνωσάσεως ὁ λόγος ἔ
 ἢ ψυχῇ, ἡ τελείᾳ ἀνέλθει. μιᾶς γὰρ φύ-
 σεως ἔστιν ὁ λόγος μὲ τῶ θεοῦ, καὶ χτ' πῶ
 τῶ πατρὸς, καὶ αὐτοῦ τῶ υἱοῦ ὁμολογηῶν πῶ
 λέγουσαν, ἐγὼ ἔ ὁ πατὴρ ἐν ἐσμέν, οὐκοῦν
 ἔ ὁ πατὴρ τὴ αὐτῆς οὐσίας μὲ τῶ σώματος C
 ὀφείλῃ νομίζεσθαι. ἔ ἢ ἐπὶ τοῖς Ἀρειανοῖς
 χροῖτε τοῖς λέγουσι τὸν υἱὸν τῶ θεοῦ κτί-
 σμα εἶ), αὐτοὶ λέγοντες τὸν πατέρα μιᾶς
 εἶ) μὲ τῶ κτισμάτων οὐσίας; Τοῦ αὐτοῦ,
 ἐκ τῆς πρῶς Γραφίαν τὸν βασιλέα ἐπι-
 σολῆς. Φυλάξωμεν διαίρεσιν θεότητος ἔ
 ἄρως. εἰς τοῖς ἐκατέροις ἀποκρίνεσθαι ὁ
 υἱὸς τῶ θεοῦ, ἐπειδὴ ἐν αὐτῶ ἐκάτερᾳ
 φύσεως εἰσὶν ὁ αὐτὸς λαλεῖ, ἀλλ' οὐχ ἐνὶ
 πᾶσι, ἀλλ' ἐτέρᾳ πρόπω. πρῶσεχε
 αὐτὸν, νῦν μὲν δόξαν φηλόρημον, νῦν δὲ
 ἀνθρώπινα πάθῃ. ὡς θεὸς λαλεῖ τὰ θεῶα,
 ἐπειδὴ πρ ὁ λόγος ἔστιν. ὡς ἀνθρώπος D
 λέγῃ τὰ ταπεινά, ἐπειδὴ πρ ἐν τῇ
 ἐμῇ ἕνωσάσῃ λαλεῖ. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶ
 αὐτοῦ λόγου. Ὅθεν ἐκεῖνο τὸ ἀναγνώσθαι,
 ὡς ὁ κύριος τῆς δόξης ἐσαύρωσθαι, μὴ τῇ
 εἰ αὐτῶ δόξη σαυρωθέντα νομίσωμεν. ἀλλ' ἐπει-
 δὴ ὁ αὐτὸς θεὸς τε ἔ ἀνθρώπος, χτ' μὲ πῶ
 θεότητα θεός, χτ' δὲ πῶ πρῶσληψιν τῆς
 ἄρως ἀνθρώπος Ἰησοῦ Χριστὸς, ὁ κύριος τὴ
 δόξης ἐσαυρωσθαι λέγεται. καὶ γὰρ ἐκατέ-
 ρας μετέχῃ φύσεως, τοῦτῆσιν ἀνθρωπίνης ἔ

uationem effecit. Eos verò qui di-
 cunt nudum hominem esse Chri-
 stum, vel passioni obnoxium Deum
 Verbum, aut in carnem conuersum,
 vel consubstantiatum corpus habuif-
 se, vel de caelo id detulisse, aut phan-
 tasma esse: vel qui mortalem dicunt
 Deum Verbum opus habuisse vt à
 Patre suscitaretur, vel inanimatum
 corpus sumpsisse, vel sine mente ho-
 minem, vel duas Christi naturas per
 commixtionem confusas vnam na-
 turam factas esse: & qui non confi-
 tentur in domino nostro Iesu Chri-
 sto duas esse naturas inconfusas, vnam
 autem personam, quatenus vnus est
 Christus, vnus filius, eas anathema-
 tizat Catholica & Apostolica Ec-
 clesia. EIVSDEM. Ergo si caro omni
 & in Christo subiucit iniuriæ, quo-
 modo vnus illam cum diuinitate di-
 citis esse substantiæ? Si enim vnus
 substantiæ Verbum & caro, quæ de
 terra habet naturam, cur non vnus
 substantiæ afferantur Verbum atque
 anima, quam perfectam naturæ su-
 scipit humanæ? Vnius autem sub-
 stantiæ est Verbum cum Deo, fe-
 cundum paternam professionem, &
 ipsius Domini assertionem, qui ait,
Ego & pater vnum sumus. Vnius ergo Ioan. 102
 substantiæ pater cum terreno corpo-
 re prædicatur. Et adhuc indignami-
 ni Arrianis, quia hi dicunt filium
 Dei creaturam esse, cum ipsi dicatis
 patrem vnus cum creaturis esse sub-
 stantiæ? EIVSDEM EX EPISTOLA De fide lib:
 AD GRATIANVM IMPERATOREM. cap. 4.
 Seruemus distinctionem diuinitatis
 & carnis. vnus in vtraque loquitur
 Dei filius, quia in vtraque natura
 est. Et si idem loquitur, non vno
 semper loquitur modo. Intende nunc
 gloriam Dei, nunc hominis passio-
 nes, quia quasi Deus loquitur quæ
 sunt diuina, quia Verbum est: qua-
 si homo dicit quæ sunt humana, quia
 in mea substantia loquebatur. EIVS- Ibid. in itis
 DEM EX EODEM LIBRO. Vnde illud cap.
 quod lectum est, Dominum maie-
 statis crucifixum esse, non quasi in
 maiestate sua crucifixum putamus,
 sed quia idem Deus, idem homo,
 per diuinitatem Deus, per susce-
 ptionem carnis homo Iesus Chri-
 stus, dominus maiestatis dici-
 tur crucifixus, quia consors vtriuf-
 que naturæ, id est humanæ atque

De Incarni.
 sacram. c. 6:

Ioan. 102

De fide lib:
 cap. 4.

Ibid. in itis
 cap.

diuinæ, in natura hominis subiit passionem: vt indiscretè & dominus maiestatis dicatur esse qui passus est, & *filius hominis*, sicut scriptum est, *qui descendit de celo*. ITEM EX EODEM. Sileant igitur inanes de sermonibus quæstiones, quia *regnum Dei* sicut scriptum est, *non in persuasione verbi est, sed in ostensione virtutis*. Seruemus distinctionem diuinitatis & carnis. Vnus in vtraque loquitur Dei filius, quia in eodem vtraque natura est. Et si idem loquitur, non vno semper loquitur modo. Intende in eo nunc gloriam Dei, nunc hominis passiones. quia quasi Deus loquitur quæ sunt diuina, quia Verbum est: quasi homo dicit ea quæ sunt humana, quia in mea substantia loquebatur. EIVSDEM EX LIBRO DE INCARNATIONE DOMINI CONTRA APOLINARISTAS. Sed dum hos redarguimus, emergunt alij, qui carnem Domini dicunt & diuinitatem vnus esse naturæ. Quæ tantum sacrilegium inferna vomuerunt? Iam tolerabiliores sunt Arriani, quorum per istos perfidiæ robur adolefcit, vt maiore contentione asserant patrem, & filium, & Spiritum sanctum vnus non esse substantiæ: quia isti diuinitatem Domini & carnem substantiæ vnus dicere tentauerunt. EIVSDEM. Et hic mihi frequenter Nicæni Concilij tractatum se tenere commemorat. Sed in illo tractatu patres nostri, non carnem, sed Dei Verbum, vnus substantiæ cum patre esse dixerunt. & Verbum quidem ex paterna processisse substantia, carnem autem ex Virgine esse confessi sunt. Quomodo igitur Nicæni Concilij nomen obtenditur, & noua inducuntur quæ numquam nostri sensere maiores? EIVSDEM CONTRA APOLINARIVM. Noli igitur & tu secundum naturam interpretari, quod præter diuinitatis naturam est. Nam etsi credas à Christo carnem esse susceptam, & offeras transfigurandum corpus altaribus, non distinguas tamen naturam diuinitatis & corporis, & tibi dicitur, *Si rectè offeras, non rectè autem diuidas, peccasti, quiesce*. Diuide enim quod meum, diuide quod suum Verbi est. Ego quod erat illius non habebam, & ille quod meum est non habebat. Suscepit quod meum est, vt impartiret quod suum est.

Ioan. 3.

Cap. eod.

De Incarn. factam. c. 6.

Ibid.

Ibid. c. 4.

Α θείας. ἐν τῇ τῆς ἀνθρώπου γὰρ φύσει ὁ πάθος ἕωρμίφεν, ἵνα ἀδιαρέτως ἕ κύνιος τῆ δόξης, ἕ ἕος ἀνθρώπου εἶ) λέγηται ὁ παθών, καθὼς γέγραπται, ὁ ἕκ τῆ οὐρανοῦ καταβάς. Ομοίως τῆ αὐτῆ. Σιγάτωσαν τοιγαροῦν αἱ αὐτῆ τῆ λῶγων μάταια ζητήσε. ἡ γὰρ βασιλεία τῆ θεοῦ, καθὼς γέγραπται, ἕκ ἐν πειθῆς λόγων ὅσιν, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει διωάμεως. φυλάξωμεν πλὴν διαφοράν τῆ ἕρκος, ἕ τῆ θεότητος. Εἶς γὰρ θεοῦ ἕος, Εἶς ἐκάτερα λαλεῖ, ἐπειδὴ ἕρ ἐκάτερα φύσις ὅσιν ἐν αὐτῆ. ἀλλ' εἶ ἕ αὐτὸς λαλεῖ, οὐχ ἐνὶ μὲν τοι γὰ πῶποτε ἕρω λαλεῖ. ὁρῶς γὰρ ἐν αὐτῆ νῦν μὲ δόξαν θεοῦ, νῦν δὲ πάθη ἀνθρώπου. ὡς θεὸς λαλεῖ τὰ θεῖα, ἐπειδὴ ἕρ λόγος ὡς ἀνθρώπος λαλεῖ τὰ ἀνθρώπινα, ἐπειδὴ ἕρ ἐν τῶν τῆ ἐλάλη τῆ φύσει. Τοῦ αὐτῆ, ἕκ τῆ λῶγου τῆ αὐτῆ τῆ ἐνανθρώπησεως τῆ κυρίου χῆ Απολιναριστῶν. Ἀλλ' ἐν ὅσῳ τούτοις ἐλέγχωμεν, ἀνεφύησαν ἕτεροι, λέγοντες τὸ τε σῶμα τῆ Χριστοῦ, ἕ τῆ θεότητα μιᾶς φύσεως εἶ). ποῖος ἀδης τῆ ποσῶν πλὴν βλασφημίας ἐβύξατο; Ἀρειανοὶ γὰρ ἡδὴ τυγχάνουσιν ἀνεκτότεροι, ὡν ἡ ἀπίστια δια τούτοις κεραιώσεται ὡσε μείζονι C Φιλονοκία πατέρων, καὶ ἕον, καὶ ἀγιον πνῶμα μιᾶς οὐσίας μὴ λέγειν ἐπειδὴ ἕρ οὐτοὶ τῆ θεότητα τῆ κυρίου, ἕ τῆ ἕρκια, μιᾶς φύσεως εἰπεῖν ἐπεχίρησαν. Τοῦ αὐτῆ. Καὶ οὐτῆ δὲ μοι σιωχῶς τῆ ἐν Νικαῖα σιωδδου ἐαυτὸν κατέχιν τῆ ἐκπεσιν. ἀλλ' ἐν ἐκείνῃ τῆ ἕξετασί οἱ ἡμέτεροι πατέρες, οὐχὶ τῆ ἕρκια, τὸν δὲ τῆ θεοῦ λόγον, ἕκ μιᾶς σῶν τῆ πατρὸς οὐσίας εἶ) εἰρήκασι. ἕ τῆ μὲ λόγον ἕκ τῆ πατρὸς παρεσληλυθεναι οὐσίας, τῆ ἕρκια ἐα τῆ πῆρθενου τυγχάνειν ὡμολογήκασι. δια τί ποίνω ἡμῖν ὅ μὲ τῆ ἐν Νικαῖα παρετίνοισιν ὄνομα, εἰσάγροισι δὲ κεραιά, ἕ ἀἕρ D ὅκ ἐνεθύμησαν οἱ ἡμέτεροι παρόγονοι; Τοῦ αὐτῆ, χῆ Απολιναρίου. Μήτε σὺ θελε ποίνω χῆ φύσιν ἕσον τῆ θεότητος εἶ) ὅ σῶμα. καὶ γὰρ πιτεύσης ὡς ἀληθῆς εἶη ὅ σῶμα τῆ Χριστοῦ, ἕ προσκομίσης ὡ θυσιασθεία πρὸς μεταποίησιν, μὴ διαστίζης ἕ τῆ τῆ σῶματος ἕ τῆ θεότητος φύσιν, ἐροῦμεν καὶ σοι, ἐὰν ὀρθῶς παρεσενέκης, ὀρθῶς ἕ μὴ διέλης, ἡ μῆρτες, ἡ σύχασον. διέλε γὰρ τὸ γὰρ ὑπῆρχον ἡμῖν, ἕ ὅ ἕρ οἰκφον τῆ λῶγου. οὐκοῦν ἐγὼ μὲ ἐκ εἶχον ὅ ἕρ ἕρ ἕρχεν αὐτῆ ἐκφονος ἕ ὅκ εἶχεν ὅ ἕρ ἕρ ἕρχεν ἐμὸν. ἕ ἐλαβεν ὅ ἕρ ὑπῆρχεν ἐμὸν, μεταδώσων τῆ οἰκείων ἡμῖν.

καὶ τὸ πρὸς ἀναπλήρωσιν οὐ σύγχυσιν
 ἀνεδέξατο. Τὸ αὐτὸ, μετ' ὀλίγα. Πάυσάσθω
 πίνωσι οἱ λέγοντες ὡς ἢ ἕλθου φύσις εἰς ἄρκος
 μεταβέβληται φύσιν ἵνα μὴ δοξῇ μεταβέβληται
 καὶ τὸ αὐτὸ ἐρμηνεύειαν γεννηθῆσαι καὶ ἢ τὸ
 λόγος φύσις τοῖς τὸ σώματος πάθημασι σύμ-
 φθορος. ἕτερον γὰρ ἐστὶ τὸ προσωποῦν, καὶ ἕτερον ἐστὶ
 τὸ προσωποῦν. διὸ αὐτὸς ἠθροῖτο πρὸς τὸ
 ὡς ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὸν λέγει, ὅτι διὸ αὐτὸς
 ἐψέφω ἵνα ἀποστασῇ σοι. Ἄλλ' ἐκ τὸ σώματος ὡς τὸ
 πρὸς τὸ ἑστὶν καὶ ἐξ ἑστὶν, τῆς αὐτῆς ἢ καὶ ἀπο-
 στασῆς, ἢ τὸ σύλληψις ἀνθρωπίνῃ. καὶ αὐτὴ οὖν ἡ δὴ
 νατοῦ τὸ σώματος πνεύμα, καὶ τὸ θεότητος φύσις.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ἐπισκόπου Καισαρείας, ἐκ τοῦ πρὸς δι-
 χριστίας λόγου.

Διὸ πρὸς τὸ ἀκρῶς τὰ φίλα, αὐτὸς γε τὸ
 κοινωνίαν τὸ ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπέδειξατο, καὶ
 ἡμᾶς τὸ ἐφ' ἑκάτερον. Ἐπιβόλῃν ἠλθὲν ἕρω-
 σε μὴ τε καὶ μαλακίαν ἕωθεν τὰ πάθη, μὴ
 τε ἀνασθέντος ἕχθρον τὸ λυπηρὸν ἐπιτρέπων. ὡς
 οὖν κατεδέξατο τὸ πείναν ὁ κύριος, τὸ ἕρεα
 ἕρωθεν ἐξ ἑπὶ πνεύματος αὐτοῦ, καὶ τὸ διψᾶν ἕρω-
 σήκατο, τὸ ὑγρότητος ἀναλωθείσης τὸ ἐν τῷ σώ-
 ματι καὶ ἐνοπίασεν, τὸ μυῖν ἐτὶ ἕρωθεν ἐκ τῆς
 ἐδοιπορίας ἕρωθεν τῆντων. ἕτ' ἕρωθεν ἕρωθεν κα-
 μάτω πιεζομένης, ἀλλὰ τὸ σώματος ἰα ἐκ τὸ φύ-
 σεως ἐπακροθῶντα συμπλώματα δεχομένης.
 Τὸ αὐτὸ, εἰς τὸ ἕρωθεν Εὐνομίαν. Εὐχὸν γὰρ καὶ ἐν μορφῇ
 θεοῦ ἕρωθεν, ἵσον διὸ αὐτὸς ἕρωθεν ἕρωθεν ἕρωθεν
 ἕρωθεν φημί. ὡς γὰρ τὸ μορφῶν ἀνδραγαθία δούλα,
 ἐν τῇ ἕρωθεν τὸ ἀνθρωπότητος τὸ κύριον ἢ ἕρωθεν γε-
 ννηθῆσαι σημεῖον, οὕτως λέγων ἐν μορφῇ θεοῦ
 ἕρωθεν ἕρωθεν, τὸ θείας οὐσίας ἕρωθεν τὸ ἰδιότητος.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
 ἐπισκόπου Ναζιανζῶν, ἐκ τοῦ λόγου τῷ
 εἰς τὸν νέαν κυριακίαν.

Ἡξῶν πάλιν μετ' ἧς ἐνδοξοῦ αὐτὸ πρὸς οὐ-
 σίας, κρίνοντα ζῶντας καὶ νεκρούς. Ὅσα ἐπὶ
 ἕρωθεν ἕρωθεν, ὅσα ἀσωματων δὲ, οἷς αὐτὸς
 οἶδεν ἀληθῶς θεοειδεστέρου σώματος, ἵνα
 καὶ ὁφθῇ ἕρωθεν τῶν ἐκκεντησάντων, καὶ μεί-
 νῃ θεὸς ἕρωθεν παχύτητος. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς
 πρὸς Κληδόνιον ἐπιστολῆς. Φύσις μὲν γὰρ δύο
 θεὸς ἐστὶν ἀνθρώπος, ἐπεὶ ἐστὶν ψυχή ἐστὶν σῶμα· υἱοὶ
 δὲ οὐ δύο. Ὅσα γὰρ ἐν ἕρωθεν δύο ἀνθρώποι,

A Suscepit non ut confunderet, sed ut
 replet. EIVSDEM POST PAUCA. Ibid. c. 6.
 Desinant ergo dicere, naturam Verbi
 in corporis naturam esse mutatam,
 ne pari interpretatione videatur na-
 tura Verbi in contagium mutata pec-
 cati. Aliud est enim quod assum-
 pit, & aliud quod assumptum est.
 Virtus venit in Virginem, sicut &
 Angelus ad eam dixit. *Quia virtus* Luc. 1.
alijssimi obumbrabit te. Sed natum
 est corpus ex Virgine: & ideo cæ-
 lestis quidem descensio, sed hu-
 mana conceptio est. Non ergo ea-
 dem carnis potuit esse diuinitatis-
 que natura.

SANCTI BASILII EPISCOPI
 Cesareæ; ex Oratione de gratia-
 rum actione.

Quare cum amicum lacrymis pro-
 fecutus est, naturæ humanæ socie-
 tatem ipse ostendit, & nos ab exce-
 fu in utramque partem liberavit, nec
 mollius frangi aduersis, nec sine sen-
 su tristium esse permittens. Sic ergo
 esuriit Dominus solido cibo ipsi ab-
 sumpto, & sitiit humiditate in corpo-
 re exhausta, & defatigatus est neruis
 ac musculis ex itinere nimium ex-
 tensis: non oppressa labore diuinita-
 te, sed corpore quæ ipsius, naturam
 comitari solent accidentia sustinen-
 te. EIVSDEM, CONTRA EV-
 NOMIUM. Ego enim in forma
 Dei esse idem esse aio, ac in substan-
 tia Dei esse. Sicut enim formam
 Dei accepisse in humanæ naturæ
 substantia Dominum fuisse signifi-
 cat: ita cum dicit in forma Dei esse,
 diuinæ naturæ proprietatem ipsi at-
 testatur.

SANCTI GREGORII EPISCOPI
 Nazianzeni; ex Oratione de
 noua Dominica.

Venturum rursus cum gloriosa sua
 presentia, iudicaturum viuos & mor-
 tuos, non amplius quidem carnem,
 nec tamen incorporeum, diuiniore
 prorsus sicut ipse nouit corporis spe-
 cie, ut & videatur ab iis qui pupuge-
 runt, & maneat Deus à crassitie re-
 motus. EIVSDEM EX EPISTOLA AD
 CLEDONIUM. Naturæ quidem duæ,
 Deus & homo, quia & anima & cor-
 pus: filij verò nequaquam duo. Ne-
 que enim hîc duo sunt homines,
 I

B. Theod. Tom. IV.

etiamsi Paulus sic loquitur, cum appellat interiorem hominem & exteriorem. Ac ut summatim dicam, aliud quidem & aliud sunt ea ex quibus Saluator: quia non idem est visibile cum inuisibili, & temporis expers cum temporaneo. Non est tamen aliud, & aliud, absit. EIVSDEM EX PRIORI EXPOSITIONE AD CLEDONIVM. Si quis deposuisse nunc carnem dicit, & nudam esse diuinitatem sine corpore, nec cum assumpta natura & esse & venturum esse, aduentus eius gloriam non cernat. Vbi enim nunc est corpus, nisi cum eo qui assumpsit? Non enim secundum nugas Manichæorum apud Solem est depositum, ut honoretur per contumeliam: aut in aëre diffusum & resolutum est, ut vocis natura, & odoris halitus, & fulguris cursus minimè subsistentis. Vbi verò contrectatio post resurrectionem, in qua conspicietur aliquando ab iis qui confixerunt? Nam diuinitas per se est inuisibilis. EIVSDEM EX SECUNDA ORATIONE DE FILIO. Quatenus enim Verbum, neque obediens erat, neque inobediens. Hæc enim eorum qui subditi sunt, & inferiores: illud quidem benè moratorum, hoc verò prænam merentium. Quatenus autem serui forma, accommodat se conferuis, & alienum induit, totum in seipso me ferens cum meis, ut in seipso absumat quod deterius, sicut ceram ignis, & sol vaporem terræ. EIVSDEM EX ORATIONE IN THEOPHANIA. Postquam igitur prodiit ex Virgine cum assumptione vnum ex duobus sibi contrariis carne & spiritu, quorum alterum in Deum assumptum est, alterum gratiam exhibuit diuinitatis. EIVSDEM POST PAUCA. Missus est quidem, sed ut homo. Duplex enim erat eius natura. Nunc certè & defatigatus est, & esuriit, & sitiit, & angore affectus est, & lacrymas fudit humani corporis lege. EIVSDEM IN EADEM ORATIONE. Deus autem dicetur non Verbi, sed visibilis naturæ. Quomodo enim esset propriè Dei Deus? Sicut & pater non eius quod videtur, sed Verbi. Erat enim duplex. Quare alterum quidem propriè in ambobus, alterum non propriè, sed contra quàm in nobis habet. Noster enim propriè quidem Deus est, sed non propriè pa-

A εἰς οὕτως ὁ Παῦλος καλεῖ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ σῶμα. καὶ εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν, ἄλλο μὲν καὶ ἄλλο πᾶρ ὅσον ὁ σωτήρ, ἐπεὶ μὴ τὸν αὐτὸν τὸ ὄρατον τὰ ἀόρατον, καὶ τὸ ἀχρονον τὰ ὑπὸ χρόνον. Ἐκ ἄλλος δὲ καὶ ἄλλος, μὴ γήοιτο. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς Κληδόνιον παρτέρας ἐκθέσεως. Εἴ τις ἀποτεθεῖσθαι νῦν τὴν ἄρκα λέγει, καὶ γυμνῶ εἶναι τὴν θεότητα σώματος, ἀλλὰ μὴ μὲν τῆς πρὸς σλήμματος καὶ εἶναι, καὶ ἡξίον, μὴ ἴδι τὴν δόξαν τῆς πρὸς οὐσίας. ποῦ γὰρ τὸ σῶμα νῦν, εἰ μὴ μὲν τῆς πρὸς σλαβόντος; οὐ γὰρ δὴ καὶ τοῖς Μανιχαίων λήρες τὰ ἡλίω ἀναποτέθηται, ἵνα τίμηθῃ ἀπὸ τῆς ἀτιμίας. ἢ εἰς τὸν ἀέρα ἐχέθη καὶ διελύθη, ὡς φωτὸς φύσις, καὶ ὀσμῆς ῥύσις, καὶ ἀτραπῆς δρόμος οὐχ ἰσαμύνης. ποῦ δὲ καὶ τὸ ψλαφθηθῆναι μὲν τὴν ἀνάστασιν, ὅσον ἡ ὀφθῆσεται ποτὲ ὑπὸ τῆς ἐκκενησμένων; θεότης δὲ καὶ ἐαυτὴν ἀόρατος. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς ὑοῦ λόγου δούτερου. Ὡς μὲν γὰρ λόγος, οὐτε ὑπήκτος ἴδι, οὐτ' ἀήκτος. τῆς γὰρ ὑπὸ χεῖρας τῶντα, καὶ τῆς δούτερον. τὸ μὲν τῆς ἀγνωμονετέρον, τὸ δὲ τῆς ἀξίων κρίσεως. ὡς δὲ δούλου μορφή συγκαταβαίνει τοῖς ὁμοδούλοις, καὶ μορφοῦται τὸ ἀλλόπειον, ὅλον ἐν ἑαυτῷ φέρων ἐμὲ μὲν τῆς ἐμῆς, ἵνα ἐν ἑαυτῷ διαπύρησθαι τὸ χεῖρον, ὡς κηρὸν πῦρ, ἢ ὡς ἀτμίδα γῆς ἡλίος. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς λόγου τῆς εἰς τὰ Θεοφάνια. Ἐπειδὴ τὸν αὐτὸν πρὸς ἡλθεν ἐκ τῆς πρὸς τῆς μὲν τῆς πρὸς σλήμματος ἐκ δύο τῶν ἑαυτοῖς ἐνδυτῶν ἄρκα καὶ πνέματος. ὅσον τὸ μὲν αὐτῶν εἰς τὸν θεὸν πρὸς σλήμματος, τὸ δὲ τὴν χεῖρον πρὸς σλήμματος τῆς θεότητος. Τοῦ αὐτοῦ, μετ' ὀλίγον. Ἀπετάλη μὲν, ἀλλ' ὡς ἀνθρώπος. διπλῆ γὰρ ἡ φύσις αὐτοῦ, ἀμέλη τοι ἐντεῦθεν καὶ ἐκπίασε, ἔεπεινήσε, ἔεδίψησε, ἔἠγωνίασε, καὶ ἐδάκρυσε, ἀνθρώπινου σώματος νόμω. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῶν λόγω. Θεὸς ὅσον λέγειτο ἀν, οὐ τῆς λόγου, τῆς ὀρωμένου δὲ. πῶς γὰρ ἀν εἶη τῆς κρείως θεοῦ θεός; ὡσαυτὸς ἔπατήρ, οὐ τῆς ὀρωμένου, τῆς λόγου δὲ. ἔγδ' ἴδι διπλοῦς. ὡς τὸ μὲν κρείως ἐπ' ἀμφοῖν, τὸ δὲ οὐ κρείως, ἀλλ' ἐνδυτῶς ἢ ἐφ' ἡμῶν ἔξῃ. ἡμῶν γὰρ κρείως μὲν θεός, οὐ κρείως δὲ πα-

τήρ. καὶ τὸ ἔστιν ὃ ποιεῖ τοῖς ἀρετικοῖς πλὴν
 πλανίω, ἢ τῆς ὀνομάτων ἐπιζουξίς. ση-
 μείον δὲ, ὡς ἡλικία αἱ φύσεις διίστανται ταῖς
 ἐπινοίας, σιωδαυρεῖται τὰ ὀνόματα. Παύ-
 λου λέγοντος ἀκούετε, ἵνα ὁ θεὸς τῆς κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης· Χρι-
 στοῦ μὲν θεός, τῆς δὲ δόξης πατήρ. Εἰ γὰρ
 καὶ ὁ σωμαφότερον ἐν, ἀλλ' οὐ τῆς φύσεως,
 τῆς δὲ σιωδῶ. πούτων τί αὐτῶν ἡγοιο γνωσμά-
 τερον; πέμπτον λέγειν, ὅτι λαμβάνειν αὐ-
 τὸν ζωὴν, ἢ κρίσιν, ἢ κληρονομίαν ἐθανν, ἢ
 ἐξοισίαν πάσης ἁρκός, ἢ δόξαν, ἢ μαθητάς, B
 ἢ ὅσα λέγεται. καὶ ταῦτα τῆς ἀνθρώπινης.
 Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Εἰς γὰρ θεός,
 εἰς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀνθρώ-
 πος Χριστός Ἰησοῦς. πρὸς ἑαυτὸν γὰρ ἔτι ὡς ἀν-
 θρώπος καὶ νῦν ἕως τῆς ἐμῆς ἁγίας.
 ὅτι μὲν τῆς σαρκὸς ἔστιν ὃ προσέλαβεν, ἕως
 αὐτῶν ἐμὲ ποιήσῃ θεόν, τῆς δυνάμει τῆς ἐναν-
 θρώπησεως· καὶ μηκέτι καὶ ἁρκὰ γινώσκου-
 νται, τὰ ἁρκικὰ λέγω πάτη, καὶ χρεῖς τῆς
 ἀμάρτιας τῆς ἡμετέρας. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς
 αὐτοῦ λόγου. Ἡ πᾶσιν ἄδηλον, ὅτι γινώσκῃ μὲν
 ὡς θεός, ἀγνοεῖ δὲ φησὶ ὡς ἀνθρώπος, ἐάν
 τις ὁ φαινόμενον χρεῖσῃ τῆς νοουμένου. ὅ γὰρ
 ἀπόλυτον εἶπὲν πλὴν τῆς ἡμῶν προσσηρεῖαν, καὶ
 ἀρετον, οὐ προσσηρεῖαν τὰ ἡμῶν τῆς πίνος, ταῦ-
 τῶν δίδωσι πλὴν ἕως ἡμῶν. ὡς πλὴν ἀγνοια
 ἕως λαμβάνειν ἐπὶ ὅτι ὁ ἀπεδέτερον τὰ ἀν-
 θρώπων, μὴ τὰ θεῶν ταῦτε λογίζομεν.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
 ἐπισκόπου Νύσσης, ἐκ τῆς κατηχητικοῦ λόγου.

Καὶ τίς τῆς φησὶν, ὅτι τῆς περιγραφῆς τῆς
 ἁρκός, κατὰ τὴν ἀρετικὴν, ὅτι ἀπειρον τῆς θεο-
 τῆτος περιλείπηται; Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λό-
 γου. Εἰ δὲ ἀνθρώπου ψυχῆ, καὶ πλὴν τῆς φύ- D
 σεως ἀνάγκη συγκρατῆται τὰ σῶματι,
 πῶς κατὰ τῆς ἐξοισίαν γίνεται, τίς ἀ-
 νάγκη τῆς φύσεως τῆς ἁρκός πλὴν θεότητα
 λέγειν ἐμπεριεργαδα; Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ
 τῆς αὐτοῦ λόγου. Τί καλύψῃς θεῖας φύσεως
 ἐνωσὶν ἵνα καὶ προσσηρισμὸν γνωσῆται
 ἕως πρὸς ὁ ἀνθρώπων, πλὴν θεοπροπῆ ἀφ-
 νοισίαν καὶ ἐν τὰ προσσηρισμῶ ἀφασά-
 σαι, πάσης περιγραφῆς ἐκ τῆς εἰπὲν ὁ θεῖον
 πρηνόνας, καὶ ἐν ἀνθρώποις ἢ; Τοῦ
 αὐτοῦ, ἐκ τῆς καὶ Εὐνομίου λόγου. Εἰ δὲ

ter. Et hoc est quod errare facit hære-
 ticos, nominum coniunctio. Signum
 autem hoc est, quod quando naturæ
 mente & cogitatione distinguuntur,
 etiam nomina distinguuntur. Paulum
 audite dicentem, *Vt Deus domini no-*
stri Iesu Christi, pater gloriae. Christi qui-
 dem Deus, gloriae autem pater. Et si
 enim utraque vnum sunt, tamen non
 natura, sed coniunctione vnum sunt.
 Quid his potest esse clarius? Quantum
 dicatur, quod acceperit ipse vitam,
 aut iudicium, aut hereditatem gen-
 tium, aut potestatem omnis carnis,
 aut gloriam, aut discipulos, aut alia id
 genus. Et hæc sunt humanitatis. EIVS-
 DEM EX EADEM ORATIONE. *Vnus* 1. Tim. 2.

enim Deus, vnus mediator Dei & homi-
num; homo Christus Iesus. Adhuc enim
 vt homo pro mea salute intercedit,
 quia est cum corpore quod assumpsit,
 donec me faciat Deum, virtute in-
 carnationis, etiamsi non amplius se-
 cundum carnem agnoscat, carnales
 dico affectiones, & sine peccato no-
 stro. EIVSDEM EX EADEM ORATIONE.

An non omnibus manifestum, quod
 cognoscit vt Deus, ignorare autem se
 dicit vt homo est, si quis id quod ap-
 paret separat ab eo quod intelligi-
 tur? Quod enim sit absoluta filij
 appellatio, & sine relatione, non
 adiecto cuius sit, ansam præbet hoc
 existimandi. Itaque ignorantiam
 hanc magis pio sensu accipientes, hu-
 manitati, non diuinitati, adscriben-
 dam ducimus.

SANCTI GREGORII EPISCOPI
 Nyssæ, ex Oratione Catechetica.

Et quis hoc dicit, quod circum-
 scriptione carnis, tamquam vase quo-
 dam, diuinitatis immensitas compre-
 hendatur? EIVSDEM EX EADEM
 ORATIONE. Si hominis anima natu-
 ræ necessitate corpori copulata libe-
 rē versatur vbique, quid cogit nos
 dicere in natura carnis diuinitatem
 includi? EIVSDEM EX EADEM ORA-
 TIONE. Quid obstat, quo minus di-
 uinæ naturæ vnionem quandam cum
 humana copulationemque agnoscent-
 tes, etiam in ea copulatione Deo di-
 gnā cogitationem retineant, diui-
 nitatem extra omnem circumscri-
 ptionem esse credentes, quamuis in
 hominibus sit? EIVSDEM EX ORA-
 TIONE AD EUNOMIUM. Si autem

filius Mariæ cū fratribus colloquitur, vnigenitus verò fratres nō habet: quomodo enim inter fratres vnigeniti nomen conferuaretur? Et qui dixit, *Spiritus est Deus*, idem ad discipulos ait, *Palpate me*, vt ostenderet solam humanam naturam tangi posse, diuinam verò tangi non posse. & qui dixit, *Vado*, localem significat migrationem: qui verò omnia comprehendit, *in quo*, sicut dixit Apostolus, *condita sunt omnia*, & in ipso consistunt omnia, nihil omniū rerum extra se habet, ad quod motu aliquo transitus fieri possit.

EIVSDEM EX EADEM ORATIONE. *Dextera Dei exaltatus*. Quis ergo exaltatus est? humilissime, an altissimus? Quid est autem humile, nisi humanitas? quid aliud præter Deum est altissimus? Atqui Deus exaltatione non indiget, cū sit altissimus. Humanam igitur naturam exaltatam fuisse dicit Apostolus: exaltatam verò, eò quòd dominus & Christus facta sit. Non ergo aternam Domini existentiam hoc verbo designat Apostolus, sed humilis in altum euectionem, quæ à dextris Dei facta est. Declaratur enim per hoc verbum pietatis mysterium. Qui enim dixit, *dextera Dei exaltatus*, arcanam mysterij dispensationem aperte patefacit, quòd dextera Dei, quæ omnia condidit, quæ est Dominus, per quem omnia facta sunt, & sine quo nihil subsistit eorum quæ facta sunt, ipsa hominem sibi vnitum in propriam sustulit sublimitatem per vnionem.

SANCTI AMPHILOCHII
Episcopi Iconij, ex Oratione in illud,
Pater maior me est.

Discerne deinceps naturas, vnam Dei, alteram hominis. Neque enim ex Deo excedens homo factus est, neque proficiens ex homine Deus. EIVSDEM, ex Oratione in illud, *Non potest filius quicquam facere*.] Post resurrectionem Dominus vtrumque ostendit, & quòd corpus est non tale, & quòd id ipsum resurrexit. Repete memoria historiam. Erant discipuli congregati post passionem, & cū fores essent clausæ, stetit in medio eorum Dominus, quòd ante passionem nunquam fecerat. An verò non poterat Christus hoc & antea facere? Omnia enim Deo

Α ὁ μὲν ἐκ τῆς Μαρίας ἀδελφοῖς ἀφ' ἑλθέ-
ται, ὁ δὲ μονογενὴς ἀδελφοὺς οὐκ ἔχει· πῶς
γὰρ ἐκ ἀδελφοῖς ὁ μονογενὴς διεσώζεται; καὶ
ὁ εἰπὼν, πατὴρ μου ὁ θεός, φησὶ πρὸς τοὺς μα-
θητάς· ὁ αὐτός, ψηλαφήσατέ με, ἵνα δείξη-
ῶτι ψηλαφήτῃ μόνῃ ἢ ἀνθρώπειά φύσιν, ἀ-
ναφές δὲ τὸ θεῖον. καὶ ὁ εἰπὼν, πορεύομαι, τοπι-
κῶ ἀφ' ἑσθ' ἀφ' ἑσθ' μεταβάσασιν· ὁ δὲ τὰ παύματα
ἐμπεριειληφώς, ἐκ ᾧ, καθὼς φησιν ὁ ἀπόστο-
λος, ἐκτίθη παύματα, καὶ ἐν αὐτῶ τὰ παύματα
συνέστηκεν, ὥσθ' ἐν τοῖς οὖσιν ἕξω αὐτῶ ἔχει,
Β ὁ κατὰ ἴνα κίνησιν ἢ μεταχώρησιν γῆρηται.
Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶ αὐτοῦ λόγου. Τῆ δεξιᾷ οὖν τῶ
θεοῦ ὑψώθη. τίς οὖν ὑψώθη; ὁ ταπεινός, ἢ ὁ
ὑψιστός; τί ὁ ταπεινός, εἰ μὴ ὁ ἀνθρώπινος; τί
ἢ ἄλλο πρὸς τὸ θεῖον ἔστιν ὁ ὑψιστός; ἀλλὰ μὲν ὁ
θεὸς ὑψώθη καὶ εἰδείται ὑψιστός ὢν· ὁ ἀνθρώπι-
νον ἄρα ὁ ἀπόστολος ὑψώθη καὶ λέγει· ὑψώθη καὶ
ἢ ἄρα ὁ κύριος καὶ Χριστὸς γινέσθαι. οὐκοῦν οὐκ ἔ-
πρωγαγόνιον ὑπερῆξεν ἢ κυρεῖ ἄρα ἢ ἐποίησε ῥή-
ματος παρείησιν ὁ ἀπόστολος· ἀλλὰ τῶ ταπει-
νοῦ πρὸς τὸ ὑψηλὸν μεταποίησιν, τῶ ἐκ δεξιῶν
τῶ θεοῦ γρηγορηθῆναι. σαφηνίζεται γὰρ ἄρα τούτου
C τῶ ῥήματος ὁ τῆς ἀσθενείας μυστήριον. ὁ γὰρ εἰ-
πὼν, τῆ δεξιᾷ τῶ θεοῦ ὑψώθη, φανερώς ἐκ-
καλύπτει τῶ ἀπόρητον τῶ θεοῦ οἰκονομίᾳ, ὅτι
ἢ δεξιᾷ τῶ θεοῦ, ἢ ποιητικῇ τῶ ὄντων παύτων,
ἢ τίς ἔστιν ὁ κύριος, δι' οὗ τὰ παύματα ἐγένετο,
καὶ οὗ κυρεῖ ἡ ἰσότης τῶ γεγονότων ὥσθ' ἐν,
αὐτῆ τὸν ἐνώθεντα πρὸς αὐτῶ ἀνθρώπον εἰς
ὁ ἴδιον ἀνῆγαγῆ ὑψος ἀφ' ἑσθ' τῆς ἐνώσεως.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ
ἑπισκόπου Ικονίου, ἐκ τῶ λόγου τῶ εἰς τὸ
ὁ πατήρ μου μείζων μου ἔστιν.

Διάκρινον λοιπὸν τῶ φύσεως, πῶς τῶ θεοῦ,
D πῶς τῶ ἀνθρώπου. ἔτε γὰρ καὶ ἐκπύωσιν ἐκ
θεοῦ γέγενεν ἀνθρώπος, ἔτε καὶ πρὸς ἑσθ' ὄξ
ἀνθρώπου θεός. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶ λόγου εἰς τὸ, εἰ
δυνάτῃ ὁ υἱὸς ποιῆσιν ἀφ' ἑσθ' ὥσθ' ἐν. Μετὰ γὰρ τῶ
ἀνάστασιν ὁ κύριος τὰ σωματώτερα δείκνυσθαι, ὥ-
σθ' ὅτι εἰ ποιοῦτον τὸ σῶμα, καὶ ὅτι τῶ το ἀνιστάμενον.
ἀναμνησθῆναι τῶ ἰσοείας. ἢ ὅτι μαθητῶ συνήλει-
μῶμοι μὲν τὸ πάθος καὶ τῶ ἀνάστασιν, καὶ τῶ θυρῶν κε-
κλισμένων ἔση μέσος αὐτῶν ὁ κύριος. ὥσθ' ὅτε
ἔτε πρὸ τῶ πάθος ἐποίησε. μὴ γὰρ εἰ ἢ δυνάτω
ὁ Χριστὸς καὶ πάλιν ἔτε ποιῆσαι; παύματα γὰρ ὡς θεῶ

Ioan. 4.
Luc. 24.
Coloss. 1.
A.G. 2.

διωπατά. ἀλλ' ὅσα ἐποίησε πρὸς τῶν πάθους, ἵνα
 μὴ νομίσης Φαντασίαν πλὴν οἰκονομίαν, ἢ δό-
 κησιν, μὴ δὲ πνευματικῶν οἰκονομίας τῆς Χειροῦ
 πλὴν Ἐρχα, μὴ δὲ ἄλλ' οὐρανόθεν καταβησάντων,
 μὴ δὲ ἑτεροούσιον τῆς ἡμετέρας Ἐρχαί. Ταῦτα
 γὰρ πρῶτα τινὲς Φαντασθέντες, καὶ σεμνῶν
 νομίζοντες ἄλλ' οὐκ οὐρανόθεν καταβησάντων, λεληθά-
 σι σφᾶς αὐτοῖς διὰ τὴν ἀληθείας βλασφη-
 μοῦντες, καὶ ψεῦδος κατηγοροῦντες τὴν ἀλη-
 θείας, πρὸς τὸ καὶ πάλιν ἀποδοῦναι τὸ ψεῦ-
 δος τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἕτερον ἀνέλαβε σῶμα,
 τί πρὸς τὸ ἐμὸν τὸ τῆς Ἐκκλησίας δέον; εἰ
 ἄλλ' οὐρανόθεν καταβησάντων Ἐρχαί, τί πρὸς τὴν ἐ-
 μὴν Ἐρχαί πλὴν ὅτι τῆς γῆς εἰλημημένον; Τοῦ
 αὐτοῦ, ὅτι τῆς αὐτῆς λόγου. Διὰ ταῦτα μὴ οὐκ
 πρὸς τῶν πάθους, ἀλλὰ μὴ τὸ πάθος, τῆς θουραν
 κεκλεισμένων ἔστι τῆς μαθητῶν μέσος ὁ κύριος,
 ἵνα γῶν, ὅτι καὶ οὗ τὸ ψυχικὸν σῶμα παρὲν
 ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. ἵνα δὲ μὴ πάλιν
 ἄλλο νομίσης ἕτερον τὸ ἀνιστάμενον, τῆς Θωμᾶ
 πρὸς τὴν ἀνάστασιν ἀπίστησάντων, δείκνυσιν αὐ-
 τῶν τοῖς τύποις τῆς ἡλῶν, δείκνυσιν αὐτῶν τῆς
 τραυματικῶν τῶν ἡλῶν. ἀρ' ἔτι ἔχεν εἰς αὐτὸν ἰάσα-
 ραι, καὶ ταῦτα μὴ ἀνάστασιν, ὁ πῶτος καὶ
 πρὸς τὴν ἀνάστασιν ἰασάμενος; ἀλλὰ δι' ὧν μὴ
 τοῖς τύποις τῆς ἡλῶν δείκνυσιν, ὡς ἀδίδωσιν
 ὅτι τῶν δὲ ὧν δὲ κεκλεισμένων τῆς θουραν εἰσῆ-
 σι, δείκνυσιν ὅτι οὐ ποιοῦτο. τῶν δὲ μὴ, ἵνα πλη-
 ρώσῃ τὸν τρόπον τὴν οἰκονομίας, ἐγείρας τὴν νεκρω-
 μένον οὐ ποιοῦτον δὲ, ἵνα μὴ πάλιν ὑποπέσῃ
 φθορᾶ, μὴ δὲ πάλιν ὑποπέσῃ θάνατον.

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ὅτι τῆς
 καὶ Νειλίου.

Οὐτε τῆς ἡμετέρας ὁμοιώσεως, πρὸς τὴν
 κεκοινῶνηκεν, εἰς θεότητος φύσιν μεταβησά-
 μενος, ὅτι τὴν θεότητος αὐτῆς τρεπομένης εἰς
 πλὴν ἡμετέρας ὁμοίωσιν. μὴ γὰρ ὁ ἑὸς ἀπὸ τῆς
 ἑὸς θεός· μὴ καὶ πλὴν ἡμῶν ἐν ἑαυτῶν ὡς
 σκευάζων ὑπῆρξεν. Τοῦ αὐτοῦ, ὅτι τῆς
 πρὸς ἡμετέρας. Ἀλλ' οὐ γὰρ οὐχ ἡσυχάζων πάλιν
 βλασφημεῖς, συκοφαντῶν τὸν υἱὸν τῆς θεοῦ,
 καὶ λέγων αὐτοῖς ῥήμασιν οὕτως, ὡς περὶ ὁ
 υἱὸς καὶ πατὴρ ἐν εἰσιν, οὕτως καὶ ἡμεῖς εἰληφέν
 ὁ υἱὸς ψυχῶν, καὶ αὐτὸς, ἐν εἰσιν ἀγνοῶν ὅτι
 ὁ μὴ υἱὸς καὶ ὁ πατὴρ ἐν εἰσιν ἄλλ' πλὴν μίαν

B. Theod. Tom. IV.

possibilia sunt. Sed ante passionem
 non fecit, ne visionem esse dispensa-
 tionem, vel opinionem existimes, ne-
 ue spirituale putes Christi carnē, nec
 è caelis descendisse, nec alterius esse
 substantiæ, quàm nostræ. Hæc enim
 omnia quidam sibi animo fingentes, &
 Dominum per hæc se honorare arbi-
 trantes, non intelligunt se prætextu
 gratiarum actionis contumelia ipsum
 afficere, & veritatem mendacij ac-
 cusare. vt omittam quod mendacium
 fit à ratione prorsus alienum. Si enim
 aliud assumpsit corpus, quid ad meum
 attinet, quod salute indiget? Si car-
 nem è caelis transtulit, quid ad carnem
 meam, quæ ex terra sumpta est? EIVS-
 DEM EX EADEM ORATIONE. Pro-
 pterea igitur non ante passionem, sed
 post passionē, ianuis clausis stetit Do-
 minus in medio discipulorum, vt scias
 quòd etiam animale corpus tuum se-
 minatum resurget corpus spirituale.
 Ne autem rursus aliud esse putes quod
 resurgit, Thoma resurrectionem non
 credente, ostendit ei fixuras clauo-
 rum, ostendit ei vulnerum vestigia.
 An verò seipsum sanare non poterat;
 maximè post resurrectionem, qui om-
 nes etiam ante resurrectionem sana-
 uerat? Sed per hoc quidem, quòd cla-
 uorū fixuras ostendit, ipsum esse pro-
 bat: per istud verò, quòd ianuis clau-
 sis ingreditur, ostendit tale non esse,
 ipsum quidē, vt dispensationis munus
 impleret, corpus mortuum resuscitan-
 do: non tale autem, ne rursus ob-
 noxium esset corruptioni, nec iterum
 morti succumberet.

BEATI THEOPHILI EPISCOPI
 Alexandria, ex iis qua scripsit ad-
 versus Origenem.

Nec similitudine nostra, quam as-
 sumpsit, in diuinitatis naturam mu-
 tata, nec diuinitate ipsius in similitu-
 dinem nostram conuersa. Manet enim,
 quod ab initio erat, Deus, ma-
 net etiam, nostram in seipso retinens
 substantiam. EIVSDEM EX EODEM
 OPERE. At enim non desinens ite-
 rum blasphemias, filium Dei calum-
 nians, & his verbis vtens, Quemad-
 modum filius & pater vnum sunt, sic
 & anima quam assumpsit filius & ipse
 vnum sunt: nesciens quòd filius qui-
 dem & pater vnum sint propter vnam

I iij

substantiam, & eandem diuinitatem: anima autem & filius diuersam inter se substantiam habeant & naturam. Si enim sicut pater & filius vnum sunt, sic & anima filij & filius vnum sunt, erunt & pater & anima vnum, & diceret aliquando etiam filij anima, Qui vidit me, vidit patrem. Sed non ita est, absit. Nam filius & pater vnum sunt, quia non sunt diuersæ qualitates: anima verò & filius, & natura & substantia differunt, quia & ipsa quoque per eum facta est, eandem nobiscum habens substantiam. Si enim quemadmodum pater & filius vnum sunt, sic anima & filius vnum sunt, vt vult Origenes, erit & anima, sicut filius, splendor gloriæ Dei, & character substantiæ ipsius. Atqui hoc fieri nequit. Impossibile est igitur, vt filius & eius anima vnum sint, sicut ipse & pater vnum sunt. Et quid faciet rursus sibi ipsi repugnans? Sic enim scribit. Nequaquam turbata & tristis anima Unigenitus erat, & primogenitus omnis creaturæ. Nam Deus Verbum, vt anima præstantior, ipse filius ait, *Potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo assumendi eam.* Si igitur filius præstantior est anima sua, sicut præstantiorem esse in confesso est, quomodo eius anima æqualis est Deo, & in forma ipsius? Ipsam enim esse dicimus, quæ seipsam exinaniuit, & serui formam accepit. Quare Origenes omnes alios hæreticos impietate superat, vt demonstraui- mus. Si enim in forma Dei est Verbum, & Deo est æquale, in forma verò Dei esse, & æqualem esse Deo animam Saluatoris putat, qui sic scribere ausus est, quomodo quod est æquale præstantius est? Quæ enim natura inferiora sunt, eorum quæ supra ipsa sunt præstantiam testantur.

*SANCTI IOANNIS CHRYSOSTOMI
Episcopi Constantinopolitani, ex Ora-
tione quam in magna Eccle-
sia habuit.*

Ac Dominus quidem tuus in cælum extulit hominem: tu autem nec forum ipsi concedis. Sed quid dico in cælum? in regali throno collocauit: tu verò etiam ex vrbe expellis. EIVSDEM, in principium Psalmi 41.] Non cessat Paulus in hodiernum vsque diem

οὐσίαν, καὶ πλὴν αὐτῶν θεότητα· ἡ δὲ ψυχὴ καὶ ὁ υἱὸς, ἑτέρω πρὸς ἑτέραν ἔστιν οὐσία τε ἔ φῦσις. εἰ γὰρ ὡσπερ ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς ἓν εἰσιν, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τῷ υἱῷ καὶ ὁ υἱὸς ἓν εἰσιν, ἕνα καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ ψυχὴ ἓν, καὶ λέξῃ ποτὲ ἔ ἡ ψυχὴ τῷ υἱῷ, ὁ ἕωρακώς ἐμὲ, ἕωρακε τὸν πατέρα. ἀλλ' ὅτι ἐστὶ τῆτο, μὴ γήνοιο. ὁ γὰρ υἱὸς καὶ ὁ πατὴρ ἓν, ὅτι μὴ ἀθέοι ποιότητες· ἡ δὲ ψυχὴ καὶ ὁ υἱὸς, καὶ τῆ φύσις, καὶ τῆ οὐσία ἕτερον, ὅτι καὶ αὐτὴ δι' αὐτῶν γέγενεν, ὁμοούσιος ἡμῖν ὑπαρχουσα. εἰ γὰρ ὡ ἔειπω ὁ πατὴρ ἔ ὁ υἱὸς εἰσιν ἓν, πούτω τῷ ἔειπω καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ὁ υἱὸς ἓν εἰσι, καὶ τὸν Ωειγμῶν, ἕνα καὶ ἡ ψυχὴ, ὡς ὁ υἱὸς, ἀπορύσασμα τῆς δόξης τῷ θεοῦ, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν. ἀλλὰ μὴ ἀδιώατον τῆτο· ἀδιώατον ἄρα καὶ τὸν υἱὸν καὶ τῆ ψυχῶν αὐτῶν ἓν εἶναι, καὶ ἀπαρ αὐτὸς καὶ ὁ πατὴρ ἓν εἰσι. καὶ τί ποιήσῃ πάλιν ἑαυτῶ ἀειπίπτων; γράφῃ γὰρ οὕτως· οὐ δῆπου γὰρ ἡ τεταραγμένη καὶ ἀεὶ λυπος οὐσα ψυχὴ ὁ μονομήτης καὶ παροτότοκος πάσης κλίσεως ἐτύχουεν οὐσα. ὁ γὰρ θεὸς λόγος, ὡς κρείττων τῆς ψυχῆς τυγχόνων, αὐτὸς ὁ υἱὸς φησιν, ἔξοσιάν ἔχω θεῖναι αὐτῶν, καὶ ἔξοσιάν ἔχω λαβῆν αὐτῶν. εἰ τοίνυν κρείττων ἔστιν ὁ υἱὸς τῆς αὐτῆς ψυχῆς, ὡσπερ οἶον καὶ κρείττων ὁμολόγηται, πῶς ἡ ψυχὴ τούτου ἴσα θεῶ, καὶ ἐν μορφῇ αὐτῶ; αὐτῶ γὰρ εἶναι φαμὲν πλὴν κενώσασθαι ἑαυτῶν, ἔ μορφῶν δούλου λαβοῦσθαι. ταῖς ὑποβολαῖς τῆν ἀσεβειῶν ὅτισημότερος τῆν ἄλλων αἱρετικῶν ἐγλήετο, ὡς ἐπεσημηνάμειθα. εἰ γὰρ ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπαρχῇ ὁ λόγος, καὶ ἴσα θεῶ ἔστιν, ἐν μορφῇ δὲ θεῶ ὑπαρχῇ καὶ ἴσα θεῶ πλὴν ψυχῶν τῶ σωτῆρος οἴεται, πολμήσας οὕτω γράψαι, πῶς ὁ ἴσον κρείττων ἔστι; πὰ γὰρ ὑποβεβηκότα πλὴν φύσιν τῆν ὑπαρῶν αὐτῶ ὁ κρείττων μῆτυρῆ.

*ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ
Χρυσόμου ὁπισκόπου Κωνσταντινουπό-
λεως, ἀπὸ λόγου ἐν τῇ μεγάλῃ
ἐκκλησίᾳ ρηθέντος.*

Καὶ ὁ μὲν δεσπότης σου εἰς οὐρανὸν ἀνήγαγῃ ἀνδραπον, σὺ δὲ οὐτε ἀγορᾶς αὐτῶ μεταδίδως. καὶ τί λέγω εἰς οὐρανόν; εἰς θρόνον ἐκάθισε βασιλικόν, σὺ δὲ καὶ τὴ πόλεως ἐξελεύνης. Τοῦ αὐτῶ, εἰς τὴν ἀρχὴν ἔμα' ψαυμοῦ. Οὐ πάυεται Γαῶλος μέχρι τῆ σήμερον

Ioan. 14.

Ioan. 10.

λέγων, ἡμεῖς Χριστοῦ παρεσβόμοι, ὡς τῷ
 θεοῦ ᾧ ἡμεῖς ἀποδοῦμεν δι' ἡμῶν, δεόμεθα ἡμεῖς
 Χριστοῦ, καὶ ἀνάγκη τὰς θεῶν. καὶ ὁ δὲ ἐν ἡμῶν
 ἔστι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆ φύσεως τῆ σῆς λαβῶν ἀπὸ
 χιλῶν, ἐκάρησεν αὐτῷ πάσης ἐργῆς, καὶ ἐξουσίας,
 καὶ δυνάμεως, καὶ πᾶσι τῶν ὀνόματος ὀνομαζομένων,
 οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέ-
 λῳ τῆ ζωῆς ἰσον ἡμῶν αὐτῶν τῶν ἡμῶν, ἢ ἀπὸ
 χιλῶν τῶν ἡμῶν ἢ ἡμῶν, ἢ ἡμεῖς ἡμεῖς ἡμεῖς,
 ἢ ἡμεῖς ἡμῶν, ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ καὶ ἡμεῖς,
 καὶ ἡμεῖς ἀπολαύει τῆς. Τοῦ αὐτοῦ, ὡς τῆς
 γλωσσῶν διατρέσεως. Ἐννοήσον γὰρ, οἷον ὅστιν ἰδεῖν
 ἢ ἡμετέρας φύσιν ὅτι τῆ Χερυμ ὀνομαζομένη,
 καὶ πᾶσι αὐτῇ τῆ ἀγγελικῶν ὡς ἐκεχειρομένη
 δυνάμει. σὺ γὰρ καὶ Γαύλου σοφίαν, πῶσα
 ὀνόματα ὅτι τῆ, ὡς τῆ ἡμετέρας τῆ Χριστοῦ
 τῆ φιλανθρωπίας. οὐ γὰρ εἶπεν ἀπλῶς τῆ χάριν,
 ὁ δὲ τῆ πλοῦτον ἀπλῶς, ἀλλὰ τῆ ἡμετέρας ὡ-
 να πλοῦτον τῆ χάριτος ἐν χρηστότητι. Τοῦ αὐτοῦ,
 ἀπὸ δογματικῶν λόγων, ὅτι τὰ ταπεινὰ εἰρη-
 μῶνα καὶ γρηγορήματα ὡς Χριστοῦ, οὐ δι' ἀθέ-
 νων δυνάμεως, ἀλλὰ δι' οἰκονομίας ἀφ' ὅ-
 ρου. Καὶ μὲν τῆ ἀνάστασιν, τῆ μαθητῶν ἰδῶν ἀπι-
 σωῦντα, οὐ πῆρησάτο αὐτῶν καὶ τραύματα, καὶ
 τυπῶν ἡλῶν ὅτι δεῖξαι, καὶ χεῖρας ἀφ' ὧν ὡς ὡ-
 λῶν ἡμετέρας, καὶ εἶπεν, ἐρῶν ἡμεῖς, καὶ ἰδε, ὅτι
 πῶσα ἡμεῖς καὶ ὅσα ὡς ἔχ. Ἐξ τῆ οὐτε
 ἔξ ἐργῆς τελείας ἡλικίας τῆ ἀνθρώπων ἀέ-
 λαβεν ἀλλ' ἡνέχετο καὶ συλληφθῆναι, καὶ τῆ ἡμε-
 τῆς γαλακτοφθῆναι, καὶ ποσὸν χρόνον ὅτι
 τῆ ἡμετέρας ἀφ' ὧν, ἵνα καὶ τὰς μήκας τῆ
 χρόνου, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν τῆ οὐτε πῶσα
 τῆ. Τοῦ αὐτοῦ, ὡς τῆς λέξεως, ὅτι δαίμονες τὰ τῆ
 ἀνθρώπων εἰρημῶν. Οὐδὲν ἡμεῖς ὡς ὡς ὡς
 ἀνθρώπου, καὶ ὁ δὲν γέροντι μῶν ἡμετέρας ἀνθρώπου,
 ὅς ἔχον μῶν τῆ λογικῆς κλίσεως ὡς ἡν. ἀλλ'
 οἱ πόδες ἐγὼν ἡμετέρας κεφαλῆ, καὶ εἰς τῆ
 χρόνον ἀννε-
 ρησῶν τῆ βασιλικῶν ἡμετέρας ἀπὸ τῆς. καὶ ὡς
 γὰρ ἀνθρώπου φιλοτιμῶς ἡμετέρας καὶ μεγαλόδωρος,
 ἰδῶν ἵνα ἐκ ναυαγίου ἀφ' ὧν ἡμετέρας, καὶ ὡς
 γυμνὸν ὡς τῆ κυμάτων ἀφ' ὧν ἡμετέρας
 τῆ μόνον, δεξιὰ μῶν ὑπὲρ τῆ χερσὶ, λαμπαρῶν
 ὡς ὡς τῆ τῆ σολῆ, καὶ ὡς τῆ ἡμετέρας ἀφ' ὧν
 τῆ ἡμετέρας καὶ ὡς τῆ οὐτε ὡς τῆ φύσεως τῆ
 ἡμετέρας ἐποίησε. πῶσα ἀπέβλεπεν ὅσα εἶχεν ὁ
 ἀνθρώπου, τῆ πῶσα ἡμετέρας, πῶσα ὡς τῆ
 θεοῦ ὀνομαζομένη, πῶσα ἐν τῷ αἰῶνι
 τῆ ἡμετέρας ἀφ' ὧν, τῆ παλάμῳ βίον

A dicere, Pro Christo legatione fungimur, 2. Cor. 12
 tanquam Deo exhortante per nos, obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo.
 Nec verò hic constitit: sed & de tua natura sumptis primitiis, supra omnē collocavit principatum, & potestatem, & virtutem, & omne nomen quod nominatur, non solum in hoc sæculo, verum etiam in futuro. Quid huic honori comparari potest? Primitiæ generis nostri, quod in tam multis offendit, & ignominia affectum est, in tanta sublimitate sedent, tantoq; honore fruuntur. EIVSDEM, de diuisione linguarum.] Cogita quale sit videre naturam nostram supra Cherubim veli, & omnem Angelicam potestatem eidem circumfusam esse. Considera etiam Pauli sapientiam, quot nomina conquirat, ut Christi erga nos amorem ostendat. Non enim simpliciter dixit gratiam, nec simpliciter diuitias, sed eminentes diuitias gratiæ in bonitate. EIVSDEM EX ORATIONE DOGMATICA, quòd humiliter dicta & facta à Christo, non propter imbecillitatem potentia, sed propter varias dispensationis rationes.] Et post resurrectionem, incredulum discipulum videns, non recusauit ipsi & vulnera, & clauorum fixuras ostendere, & manus contactui cicatrices subiicere, & dixit, *Scrutare, & vide, quia spiritus carnem & ossa non habet.* Et ideò non perfecta ætatis hominem ab initio suscepit, sed sustinuit & concipi, & nasci, & lacte nutriri, & tanto tempore in terra versari, ut & temporis diuturnitate, & aliis omnibus, hoc ipsum confirmaret. EIVSDEM, aduersus eos qui dicunt demones res humanas gubernare.] Nihil erat homine vilius, & nihil gloriosius homine factum est. Is erat postrema pars creaturæ rationalis: sed pedes caput facti sūt, & in regalem sedem subuecti sunt per primitias. Quemadmodum enim homo quispian liberalis & magnificus, naufragum aliquem cernens, qui vix nudum corpus è fluctibus seruauit, supinis eum manibus excipit, & splendida veste ornat, & in summo gradu honoris collocat: ita Deus erga naturam nostram se gessit. Homo quæ habebat omnia perdiderat, libertatem, consuetudinem cum Deo, paradisi conuersationem cum calamitosa vita

commutarat, & quasi ex naufragio nudus sic illinc excesserat. Sed Deus illum excipiens statim vestiuit, & paulatim manu deducens in cælum perduxit. EIVSDEM EX EADEM ORATIONE.] Sed Deus maiore lucro damnatum compensauit, & in thronum regium naturam nostram subuexit. Et Paulus clamat dicens, *Simul resuscitauit, & confedere fecit in dextera sua in celestibus.* EIVSDEM, de iis qui Pascha primum ieiunant.] Aperuit cælus, & ex hostibus amicos fecit, eosdémque in cælum introduxit, & ad dexteram throni naturam nostram collocauit, & innumera alia bona nobis exhibuit. EIVSDEM, ex Oratione de Ascensione.] Ad hanc ergo distantiam, & altitudinem naturam nostram perduxit. Vide ubi erat inferiùs posita. Neque inferiùs descendere poterat homo, quàm quò descendit: neque altiùs ascenderé, quàm quò eum rursus euexit. EIVSDEM, ex interpretatione Epistolæ ad Ephesios.] Secundùm bonam voluntatem eius dicit, quam proposuerat in ipso, hoc est, quod optabat, hoc parturiebat, vt ita dicam, effari nobis mysterium. **Quale autem istud est? quòd hominem velit in sublimi collocare, quòd etiam factum est.** EIVSDEM, ex eadem interpretatione.] De hoc dicit Deus, domino nostro Iesu Christo, non de Deo Verbo. EIVSDEM, ex eadem interpretatione.] Et cum mortui essemus peccatis, conuificauit nos Christo. Et rursus Christus medius, & res fide digna. Si enim primitiæ viuunt, & nos viuemus. uiuificauit & illum, & nos. Vides quòd de eo quòd est secundùm carnem omnia dicta sunt. EIVSDEM, ex Euangelio secundùm Ioannem.] Quid enim addit? *Et habitauit, tabernaculum fixit, in nobis.* ac si diceret, Nihil absurdum cogites ex eo quòd dixi *factum est.* Non enim conuersionem dixi naturæ illius immutabilis, sed quasi in tabernaculo mansionem & inhabitationem. Tabernaculum autem inhabitans non est idem cum tabernaculo, sed alterum in altero habitat: alioqui, non esset tabernaculi inhabitationem. Nihil enim in seipso habitat. Alterum autem dixi secundùm substantiam. Vnionem enim & coniunctionem vnium sunt Deus Verbum & caro,

Αἰτηλάξατο, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἐκ ναυαγίου γυμνός, οὕτως ἐξῆθεν ἐκεῖθεν. Ἄλλ' ὁ θεὸς αὐτὸν δεξιὰ μὲν, ἀριστερὰ δὲ ἔθετο, καὶ ἑξ' ἡμῶν ἐκ τῆς οὐρανόθεν ἀνήγαγεν. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς οὐρανόθεν ἀνήγαγεν. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς οὐρανόθεν ἀνήγαγεν. Αλλ' ὁ θεὸς μείζονα τῆς ζημίας τῆς ἐμπορίας ἐποίησατο. καὶ πρὸς τὸν θρόνον τὸν βασιλικὸν τῆς φύσιν ἀνήγαγε τῆς ἡμετέρας. Καὶ Παῦλος βοᾷ λέγων, σιωπήσατε καὶ σιωπήσατε ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τοὺς πᾶσι πνεύματι. Ἀνάστα τοὺς οὐρανοὺς, τοὺς μισσημένους φίλους ἐποίησεν, εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάγηγεν, ἐν δεξιᾷ τῆς θρόνου ἐκάθισεν τῆς φύσιν τῆς ἡμετέρας, μυστήρια ἕτερα προέβλεπεν ἡμῖν ἀγαθὰ. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς εἰς τῆς ἀγάπης λόγου. Τοῦτο οὖν ὁ ἀπόστολος, καὶ ὁ ἕλεος, τῆς φύσιν τῆς ἡμετέρας ἀνήγαγε. βλέπετε ποῦ κατὰ ἑκεῖνο, ὅτι ποῦ ἀνω ἀπέβη. οὔτε καταβῆναι ἢ κατώτερον οὐ κατέβη ἀποστολῆς, οὔτε ἀναβῆναι ἀνωτέρου οὐ ἀνήγαγεν αὐτὸν πάλιν. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς ἐρμηνείας τῆς πρὸς Εφεσίους ὁπίσσω. Κατὰ τὴν ὁδοῦ αὐτοῦ φησὶν, ἡμετέρας ἐν αὐτῷ, ποτέστιν, ὃ ἐπέθυμει, τῆς ὁδοῦ, ὡς αὐτῆς εἶποι, ἐξείπειν ἡμῖν ὁ μυστήριον. ποῖον δὲ τῆς ὁδοῦ; ὅτι ἀποστολῆς ἀνω κατέβη βούλεται. ὃ δὲ ἐγένετο. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς ἐρμηνείας. Περὶ τοῦτου φησὶν ὁ θεὸς τῆς κυρίου ἡμετέρου Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐ πρὸς τῆς θεοῦ λόγου. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς ἐρμηνείας. Καὶ ὅτι ἡμεῖς νεκροὺς τοῖς ἁμαρτήμασι σιωπήσασκεν τῶν Χριστῶ, καὶ πάλιν ὁ Χριστὸς μέσος, καὶ ὁ πνεῦμα ἀξιόπιστον. εἰ γὰρ ἡ ἀρχὴ τῆς, ὅτι ἡμεῖς ἐσωποίησε κακείνον, καὶ ἡμεῖς ὁράς ὅτι πρὸς τῆς ἑξ' ἡμῶν πάντα εἰρημαίως. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς ἑξ' Ἰωάννου ἀποστόλου. τί γὰρ ἐπαγὰ, καὶ ἐσκηνώσεν ἐν ἡμῖν μονοουχὶ λέγων, μηδὲν ἀποποιῶν ἑσποπίας ἀπὸ τῆς ἐγγύτητος. οὐ γὰρ ἑσποπίας εἶπον τῆς ἀπεπλοῦ φύσεως ἐκείνης, ἀλλὰ σκηνώσεν, καὶ κατοικήσεν. ὅ δὲ σκηνώσεν, οὐ τῶν αὐτῶν εἶπεν τῆ σκηνῆς. ἀλλ' ἕτερον ἐν ἑτέροις σκηνῶσι. ἐπεὶ οὐδ' αὐτῶν εἶπεν σκηνώσεν. ὁ δὲ γὰρ ὁ ἑαυτῶν κατοικεῖ. ἕτερον δὲ εἶπον ἑξ' ἡμῶν οὐσίαν. τῆ γὰρ ἐνώσει, καὶ τῆ σιωπείας, ἐν ὅτι ὁ θεὸς λόγος καὶ ἡ ἑξ'.

οὐ συγχύσεως γενουμένης, ὅσα δὲ ἀφανισμοῦ ἢ οὐσίαν, ἀλλ' ἐνώσεως ἄρρητου ἑνός, καὶ ἀφρα-
 σου. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς καὶ Ματθαῖον διαγγελίης.
 Καὶ καθά ὡς τις, ἐν μεταχημίᾳ τὰς δύο ἑνῶν
 ἀλλήλων διεσηκώτων, ἀμφοτέρας ἀπλώσας τὰς
 χεῖρας, ἐκατέρωθεν λαβῶν σπλάγχνον· οὕτω ἔ-
 αὐτὸς ἐποίησε, τὴν παλαμῶν τῆς καὶ σπλάγχνων, ἢ
 θεῖαν φύσιν τῆς ἀνθρώπινης, τὰ αὐτοῦ τοῖς ἡμετέ-
 ροις. Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὴν ἀνάληψιν τῆς Χειρὸς. Κα-
 θὰ ὡς γὰρ δύο τινῶν ἀψιμαχία δισσάντων, ἔτε-
 ρὸς τις ἐν μέσῳ πρῆεν τεθεὶς λύφῃ τῆς ἐριζόντων
 μάχῃω τε καὶ διχρόισμῳ· οὕτω καὶ ὁ Χειρὸς ἐποίη-
 σεν. ὡρρίζετο ἡμῖν ὡς θεός, ἡμεῖς δὲ τῆς αὐτοῦ
 κατεφρονοῦμεν ὀργῆς, τὸν φιλαλήθερον δε-
 ἀποτίω ἀπογεφρόμενοι· ἔ μέσον ἑαυτὸν ἐμ-
 βλῶν ὁ Χειρὸς, ἐκατέρας φύσιν εἰς φιλίαν συ-
 νήγαγε, ἔ τὴν ὡς τῆς πατρὸς ἐπικειμήλιον ἡμῖν
 αὐτὸς τιμωρίαν ὑπέμεινε. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς
 αὐτοῦ λόγου. Προσηνέκε τὸν πᾶσι ἀπὸ τῆς
 τῆς ἡμετέρας φύσεως ὡς πατρί, ἔ ὁ δῶρον αὐ-
 τὸς ὁ πατὴρ ἐθαύμασε, ὅτι γὰρ τὴν ποσὺν τὴν ἀξίαν
 τῆς παροσχόμεσθαι, ἔ τῆς παροσνευθέντος ὁ ἀ-
 μωμον. ἔ γὰρ οἰκείας ἐδέξατο τῆς τοῦ χερσὶ, ἔ τῆς
 θεοῦ μέτοχον εἶναι τῆς οἰκείου πεποίηκε. καὶ ὁ
 πλέον, ἐν ὧ τῆς ἐαυτοῦ δεξιᾶς αὐτὸς μέριμνα ἠδρυ-
 σεν. ἔκοιῶ ἐπιτηγῶμεν, τίς ἐκείνος ὁ ἀκρύσας ὅστι,
 καὶ τοῦ ἐκ δεξιῶν μου τίς ἡ φύσις ἐκείνη,
 παρὸς ἡ εἶπε, γὰρ εἶ καὶ εἰς γὰρ ἀπελάθη. Τοῦ
 αὐτοῦ, μετ' ὀλίγα. Ποῖα χρησόμεθα λόγῳ, ποῖοις
 φησὶν ἔσομαι ῥήμασιν, ἀνοῶν. ἢ φύσις ἢ σαθρὰ, ἢ
 φύσις ἢ εὐτελής, ἢ πῶντων ἐλάτων ἀποδείξει-
 σα, πῶντα νενίκηκεν, ἔ ὡς ἐβόλεν ἀπῶντα, σήμε-
 ρον αἰωτέρα ἡμέρας πῶντων ἡξίωται, σήμερον
 ἀπέλαβεν ὅτι χρονον πολὺν ἐπεθύμησθαι
 ἀγγελοῖ, σήμερον ἀρχαγγελοῖ τῆς ὅτι πολὺ πο-
 θηδύων θεατῶν ἡμέρας δεδιώλωται, καὶ τῆς φύσιν
 τῆς ἡμῶν ἐν τῶν θεῶν τῆς βασιλείας τῆς δόξης τῆς
 ἀθανασίας ἐκλαμπουσθαι κατενόησθαι.

non confusis aut deletis substantiis, sed ineffabili quadam & inexplicabili vnione. EIVSDEM, ex Euangelio secundum Matthæum.] Et quemadmodum si stans quispiam medio in spatio duorum à se inuicem distantium, ambabus vtrimque manibus extensis arreptos coniunxerit, ita etiam fecit ipse, vetus Testamentum nouo, diuinam naturam humanæ, sua nostris coniungens. EIVSDEM, de ascensione Christi.] Sicut enim cum duobus inter se dissidentibus & pugnare incipientibus, alius quispiam medius interueniens contendentium pugnam dirimit & discordiam: ita & Christus fecit. Iratus nobis erat ut Deus, & nos illius iram contemnebamus, benignum dominum auerfantes: & medium se interponens Christus, vtramque naturam in gratiam reduxit, & pœnam à patre nobis imminentem ipse sustinuit. EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Obtulit igitur naturæ nostræ primitias patri, & donū pater ipse admiratus est, tum propter summam offerentis dignitatem, cum propter oblati muneris eximiam præstantiam. Hoc enim manibus suis excepit, & throni sui particeps fecit, adeoque in dexteræ suæ parte collocavit. Agnoscamus igitur quis ille sit qui audiit, *Sede à dextris meis*, & quæ Psal. 109. illa natura cui dixit, *Terra es, & in ter-* Gen. 3. *ram reuertes*. EIVSDEM, post pauca.] Qua vtrar oratione, quibus verbis eloquar, nescio. Natura caduca, natura vilis & abiecta, omnium infima, omnia vicit, omnia superauit. Hodie quæ superior omnibus esset digna habita est. hodie accepit quod diu expetiuerunt Angeli: hodie Archangeli rerum diu desideratarum spectatores fuerunt, & naturam nostram in throno regio immortalitatis gloria fulgentem contemplati sunt.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΛΑΒΙΑΝΟΥ

ἑπισκόπου Ἀντιοχείας, ἐκ τῆς καὶ Λουκάου διαγγελίης.

Ἐν πᾶσιν ἡμῖν ὁ κύριος ἑπογραφεὶ τὸν τῆς ὑπερείας χαρακτῆρα, ἔ ἀφάφορος ἑποδείκνυσαι τῆς ἡμετέρας φύσιν τῆς θεοθείας ὁδοῦ· ἔ πολλὰς ἡμῖν καὶ ἐναργεῖς ἀποδείξεις πρῆξαι τῆς τε σωματικῆς αὐτοῦ ἐπιφοιτήσεως, καὶ τῆς ἀφ' ὁσμάτους ἐνεργούσης θεο-

SANCTI FLAVIANI EPISCOPI Antiocheni, ex Euangelio secundum Lucam.

In omnibus nobis Dominus pietatis characterem describit, & varias naturæ nostræ ad salutem vias ostendit, multasque euidentes nobis præbet demonstrationes corporalis aduentus sui, & operantis per corpus di-

uinitatis. De vtraque enim natura certiores facere nos voluit. EIVS-DEM, in Theophania.] *Quis verè loquetur potentias Domini, auditas faciet laudationes eius? Quis oratione beneficij erga nos magnitudinem explicabit? Humana natura diuinitati coniungitur, salua manente in se vtraque natura.*

CYRILLI EPISCOPI Hierosolymitani, ex catechetica Oratione IV. de decem dogmatibus, de nativitate ex Virgine.

Crede quòd vnigenitus hic Dei filius propter peccata nostra de cælis in terram descenderit, similiū huic nostræ passionum suscepta humana natura, natúsque sit ex sancta Virgine & sancto Spiritu, incarnatione non per opinionem & phantasia, sed re vera facta: neque tanquam per canalem transiens per Virginem, sed ex ipsa verè incarnatus. qui verè sicut & nos comedit, & lacte ab ea verè nutritus est. Si enim phantasia esset incarnatio, spectrum quodque esset salus. Duplicis naturæ fuit Christus: homo quidem quod videbatur, Deus autem quod non apparebat. comedens quidem, vt homo verè, sicut nos, habebat enim carnis similes nobis affectiones: quinque autem panibus quinque millia pascens vt Deus: moriens quidem verè vt homo, mortuum verò quatridduanum suscitans vt Deus: dormiens in naui, vt homo, & ambulans per aquas vt Deus.

ANTIOCHI EPISCOPI Ptolemaidis.

Noli confundere naturas, & non torpebis circa dispensationem.

SANCTI HILARII EPISCOPI & Confessoris, in Libro nono de Fide.

Nescit planè vitam suam, nescit, qui Iesum Christum vt verum Deum, ita & verum hominem ignorat. Et eiusdem periculi res est, Christum Iesum, vel Spiritum Deum, vel carnem nostri corporis denegare. *Omnis ergo, inquit, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & eum coram patre meo, qui est in cælis. Qui autem nega-*

Αητος. ἀμφοτέρας γὰρ αὐτῷ ἐβούλετο πρῶτα σα-
δαγθῆ φύσες. Τοῦ αὐτῷ, εἰς τὰ Θεοφάνια.
Τίς ὡς ἀληθῶς λαλήσῃ τὰς διωαρείας τῆ κυ-
εἰς, ἀκούσας ποιήσῃ πάσας τὰς ἀνέσες αὐτῷ;
τίς αὖ λόγῳ πῶθρασῃ τῆ εἰς ἡμᾶς διεργασίας
Ἰμέγετος; ἀθρωπεία φύσις θεότητι στωάπτε-
ται, μδρουσῃς ἐφ' ἐαυτῆς ἐκατέρας τῆ φύσεως.

KYRIALLOU EPISCOPOY

Ιεροσολύμων, ἐκ τῆς κρηνητικῆς τετάρ-
του λόγου, πρὸς τὴν δέκα δογματῶν, πρὸς
τῆς ἐκ πρῆτερου γνησεως.

Πίστευε δέ, ὅτι εἰς ὁ μονογῆης γῆς τῆ θεοῦ,
ἀφ' τὰς ἀμρῆτας ἡμῶν, ἐξ οὐρανόων κρηνη-
θεν ὅτι πτω γῆ, τῆ ὁμοιοπαθῆ τῶν τῶν ἡμῶν
ἀναλαβῶν ἀνδραπότητα, καὶ γνηθεῖς ἐξ
ἀγίας πρῆτερου ἐ ἀγίου πνῆματος, οὐ δοκῆσῃ
καὶ φαντασία τῆς ἐνανδραπῆσεως γηομδρης,
ἀλλὰ τῆ ἀληθεία. οὐδ' ὡσπερ ἀφ' σωλιῶος
διελθῶν τῆ πρῆτερου, ἀλλὰ ἄρκωτῆς ἀληθῶς
ἐξ αὐτῆς, φαγῶν ὡς ἡμεῖς ἀληθῶς, καὶ γαλακ-
ποεφῆθεῖς ἀληθῶς ἐξ αὐτῆς. εἰ γὰρ φαντασία
ἡ ἐνανδραπῆσις, φαντασμα καὶ ἡ ἄρκωτῆς.
διπλοῖς ἡ ὁ Χρῆτος, ἀνδραπος μ' Ἰ φαινό-
μδνον, θεός δέ Ἰ μῆ φαινόμδνον. ἐαθῶν μδν, ὡς
ἀνδραπος ἀληθῶς ὡς ἡμεῖς. εἶχε γὰρ τῆ ἄρκωτος
Ἰ ὁμοιοπαθῆς ὡς ἡμεῖς. Ἰ ἐφῶν Ἰ ἐκ πέντε ἀρ-
των τοῖς πεντακιχλίοις ὡς θεός. ἀποθνήσκων
μ' ὡς ἀθρωπος ἀληθῶς. νεκρόν Ἰ τετραήμε-
ρον ἐγείρων ὡς θεός. κρητεύδων εἰς Ἰ πλοῖον ὡς
ἀνδραπος, καὶ πρῆπατῆρ ὅτι τῆ ὕδατων
ὡς θεός.

ANTIOXOU EPISCOPOY Πτολεμαίδος.

Μη συγκέης τὰς φύσες, καὶ οὐ ναρκῆσῃς
D πρὸς πτω οἰκονομίαν.

TOY AGIOY ILARIOY

Ἰπισκόπου ἐ ὁμολογητῆ, ἐν τῷ πρὸς
πίστεως Ἰ λόγῳ.

Οὐκ οἶδεν ὄντως τῆ ἐαυτῷ ζῶν, ὅς Ἰησοῦν τὸν
Χρῆτον ὡς ἀληθῆ θεόν, οὐτως καὶ ἀληθῆ ἀνδρα-
πον ἐκ ὅτιςα. τῆ γὰρ αὐτῷ κινδῶς Ἰ πρῆ-
γμα τυλχῶμῆ, ἐαν Χρῆτον Ἰησοῦν, καὶ πνῆμα θεόν,
ἢ ἄρκω τῆ ἡμετέρα ἀρνησῶμδα σώματος. ἀπας
Ἰγιαροῦ, ὅς ἀ ὁμολογήσῃ με ἐμῶροθεν τῆ ἀν-
δραπῶν, καὶ γὰρ ὁμολογήσω αὐτὸν ἐμῶροθεν
τῆ πατρῆς μου ἐ ἐν τοῖς ἄρκωνοῖς. ὅς δ' ἀ ἀπρῆ-
τη

Psalm. 106.

Matth. 10. 11.

σπαύ με έμωροθεν τ' ανθρωπων, καγω ανη-
 σωμα αυτον έμωροθεν τ' πατρος μου τ' εν θρα-
 νοις. Ταυτα ο λογος αρχε γηρομυθος ελεγε, κη αν-
 θρωπος Ιησους Χριστος ο κυριος τ' διδξης εδιδα-
 σκε, παρος τ' τ' εκκλησιας σωτηριαν μεσιτης
 αυτος υπορχων εν αυτω εν μυσηιω, δι' εφ
 θεω κη ανθρωποις εμεσιτευσεν. εις τυχηδων εν
 στωαμφοτερον, εκ τω ενωησαν εις αυτω εντο
 η φύσεων εν κη αυτων δι' εκατερας φύσεως ων.
 πλιω ετως ως εν εκατερω μηδετερω χηρδην,
 μη πως παύση) θεος εν) ικτομυθος ανθρωπος,
 η πλην ανθρωπος εν) εν) ανθρωπον θεος. εν κη, B
 τω τ' εν ανθρωποις δηητοις πιστεως ο μαχα-
 ριον, ο τ' μ' θεον κη ανθρωπον κηρδην, τ' η) αρχα
 κη λογον ομολογειν, ο τ' μ' θεον ειδεναμ, οτι ο αν-
 θρωπος ειη, κη τ' αρχα μη αγνοην, οτι κη λογος εστιν.
 Τοδ αυθδ, εν εν) αυτω λογω. Εκ πρηνου ποιινω
 τερχεις ανθρωπος ο μονογενης θεος, κη τ' τ' συμ-
 πληρωσιν τ' χηρδην αυτος εαυτω τ' αν-
 θρωπου παροπιω εις θεον ανθρωπον, αυ-
 τω τ' ταξιν εν πασι τοις διαγγελικις λογοις
 εφραξεν, ινα εαυτον κη υον εν) θεω διδαξη πι-
 τευεω, ο υον ανθρωπου υπομνηση κηρδην-
 οθα. τα μ' ανθρωπος εν), λογων απωτα ο C
 παρτων ανθρωπου. ουτω μωτοι,
 ωτε αυτη αυτη τη καθ' ετερον γηος αυτων ομι-
 λια μηδε ποτε λαλδην, ει μη μτ' τε σημαην
 θεον τε ο ανθρωπον. εντευτην ποιαρω τ' δε-
 λεαξην τοις απλουτεροις, κη τοις αγνοωτα, τοις
 αιρετικοις γνε) παρφασις. ωτε τα πρ' εν κη εν
 κη τ' ανθρωποτητα λαγηθεντα ψυδομυθους λε-
 γην ως κατ' αθενειδω τ' θειας ειρηται φύσεως. κη
 επειδη παρ ο εις κη αυτος εν) ο πωτα λαγαν ο-
 σα παρ ο ελαγη, φιλονεικειν αυτοις παρ εαυτ'
 πωτα αυτον ειρηκεναμ. κη οσδε ημεις ερονμυθα
 πωτας τοις οντας αυθδ λογους τ' ιδιας αυθδ
 φύσεως εν). αλλ' ειπαρ εις ο Χριστος ανθρωπος D
 κη θεος, κη ουτε ο ανθρωπος τότε παρ τον θεος, ε-
 τε μω οτε ανθρωπος τότε εν κη ο θεος, οσδε
 μτ' τ' ανθρωπον εν ταυ κη εν) ο λογος αν-
 θρωπος, ο ο λογος θεος, επωταγχες εν) εν) ο
 ο αυτω εν) μυσηιων τ' αυθδ λογων, ο κη τ' το-
 κου κατεσηκε. ο οτω εν αυτω κη χηρδην τ' αν-
 θρωπον απο τ' θεω διαρδης, τοτε τα τε ε θεω κη τ'
 ανθρωπου εφραξεν ρηματα. ο οπνηκα θεον,
 κη ανθρωπον ομολογεις, εν χηρδην τα τε θεου
 κη ανθρωπου εφραξεν ρηματα. οτε δε εν

Auerit me coram hominibus, negabo &
 ego coram patre meo qui est in celis.
 Verbum caro factum loquebatur, &
 homo Iesus Christus dominus maie-
 statis docebat. Mediator ipse in se
 ad salutem Ecclesiae constitutus, &
 illo ipso inter Deum & homines
 mediatoris sacramento utrumque
 vnus existens, dum ipse ex vnitis
 in idipsum naturis naturae vtriusque
 res eadem est. ita tamen vt neutro
 careret in vtroque, ne fortè Deus
 esse homo nascendo desineret, &
 homo rursus Deus manendo non
 esset. Hæc itaque humanæ beatitu-
 dinis fides vera est, Deum & homi-
 nem prædicare, Verbum & carnem
 confiteri, neque Deum nescire quòd
 homo sit, neque carnem ignorare quòd
 Verbum sit. EIVSDEM, in eodem
 Libro.] Natus igitur vnigenitus Deus
 ex virgine homo, & secundum ple-
 nitudinem temporum in semetipso
 prouecturus in Deum hominem,
 hunc per omnia Euangelici sermonis
 modum tenuit, vt se filium Dei cre-
 di doceret, & hominis filium præ-
 dicari admoneret, locutus & gerens
 homo vniuersa quæ Dei sunt, lo-
 quens deinde & gerens Deus vniuersa
 quæ hominis sunt: ita tamen vt in
 ipso illo vtriusque generis sermone
 numquam nisi cum significatione &
 hominis locutus & Dei sit. Hinc
 itaque fallendi simplices atque igno-
 rantes hæreticis occasio est, vt quæ
 ab eo secundum hominem dicta sunt,
 dicta esse secundum naturæ diuinæ
 infirmitatem mentiantur, & quia
 vnus atque idem est loquens omnia
 quæ loquitur, de semetipso omnia
 eum locutum esse contendant. Nec
 sanè negamus, totum illum qui eius
 manet, naturæ suæ esse sermonem.
 Sed si Iesus Christus & homo &
 Deus est, & neque cum homo tum
 primum Deus, neque cum homo,
 tum non etiam & Deus, neque post
 hominem in Deo non totus homo
 totus Deus, vnum atque idem ne-
 cesse est dictorum sacramentum eius
 esse, quod generum. Et cum in eo
 secundum tempus discernis homi-
 nem à Deo, Dei tamen atque homi-
 nis discernes sermonem. & cum Deum
 atque hominem in tempore confite-
 beris, Dei atque hominis in tem-
 pore dicta diiudica. Cum verò ex

homine & Deo rursus totius hominis, totius etiam Dei tempus intelligis, si quid aliud ad demonstrationem eius temporis dictum est, tempori coaptato quae dicta sunt. ut cum aliud sit ante hominem Deus, aliud sit homo & Deus, aliud sit post hominem & Deum totus homo, totus Deus, non confundas temporibus & generibus dispensationis sacramentum, cum pro qualitate generum & naturarum alium ei in sacramento hominis necesse est sermonem fuisse non nato, alium adhuc morituro, alium iam aeterno. Nostri igitur causa haec omnia Iesus Christus manens, & corporis nostri homo natus, secundum consuetudinem naturae nostrae locutus est, non tamen amittens naturae suae esse quod Deus est. Nam tametsi in partu ac passione ac morte naturae nostrae rem per egit, res tamen ipsas omnes virtute naturae suae gessit. EIVSDEM, in eodem Libro.] Videtne ita Deum & hominem praedicari, ut mors homini, Deo vero carnis excitatio deputetur? Naturam Dei in virtute resurrectionis intellige, dispensationem hominis in morte cognosce. Et cum sint utraque suis gesta naturis, unum tamen Christum Iesum memento esse qui utrumque est. Haec igitur demonstranda a me paucis fuerunt, ut utriusque naturae personam tractari in domino Iesu Christo meminissimus, quia qui in forma Dei manebat, formam serui accepit.

SANCTISSIMI EPISCOPI
Augustini, ex Epistola ad
Volusianum.

Epist. 3.

Nunc vero inter Deum & homines mediator apparuit, ut in unitate personae copulans utramque naturam, & solita sublimaret insolitis, & insolita solitis temperaret. EIVSDEM, in expositione Euangelij Ioannis.] Quid igitur haereticæ? cum Christus Deus sit & homo, loquitur ut homo, & calumniaris Deo? Ille in se naturam commendat humanam, tu in illo audes deformare divinam? EIVSDEM, ex Libro de expositione Fidei.] Nostrium enim est

Tract. 78.

θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, καὶ πάλιν αὐθροῦ καὶ ἄλλου, καὶ καὶ τοῦ θεοῦ καὶ καὶ τοῦ ἀνθρώπου. εἴ τι τοιοῦτο λεγέσθαι παρὰ τὸ μίλιον ἔστι καὶ ἐκείνο καὶ ἕ, ἐν τῷ κατὰ λέξιν παρὰ τὸ μίλιον. καὶ ἐπειδὴ ἄλλο ἐστὶ παρὰ τὸ αὐθροῦ θεοῦ, ἀλλ' οὐ καὶ πάλιν ἀνθρώπου καὶ θεοῦ, ἔ' ἄλλο μὲν τὸ ἀνθρώπου καὶ θεοῦ, ὅλος ἀνθρώπου, καὶ ὅλος θεοῦ, μὴ συγγένης τοῖς λεγόμενοις καὶ τοῖς γενομένοις τῆς οἰκονομίας μυστήριον. ἀνάγκη γὰρ καὶ τὸ ποιότητα τὸ ἡμῶν καὶ τὸ φύσει, ἄλλω μὲν αὐτῶν γενησὶν τὸ ὁμιλίαν, μηδέπω καὶ τὸ τῷ ἀνθρώπου τελευτήτος μυστήριον, ἄλλω δ' ἐπὶ παρὰ τὸ λαύοντος τὸ θανάτου, καὶ ἄλλω ἡδη τελευτήτος αἰωνίου. διείξας ποίνω ἀπορῆτα, ταῦτα μὲν, ὡς Χριστὸς Ἰησοῦς, καὶ τελευτήτος ἀνθρώπου σώματος ἡμετέρου, καὶ τὸ σιωπήσαν τὸ ἡμετέρας ἐλάλησε φύσεως, τὰ ἑστὶ θεός. εἰ γὰρ καὶ ἐν τῷ πύκνῳ, καὶ ἐν τῷ πύκνῳ, καὶ τὰ θανάτου, τὰ τὸ ἡμετέρας φύσεως παρὰ τὸ διλυῖν, ὅμως ἀπορῆτα ταῦτα τῇ διδυάμει τὸ εἶναι διεπαρῆτα φύσεως. Τοῦ αὐτοῦ, ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ. Οὐκ ἔστι οὐτὶν θεὸν καὶ ἀνθρώπον ὡμολογῆσαι, ὡς τὸ μὲν θάνατον τῷ ἀνθρώπῳ, τὰ δ' ἡμῶν τὸ ἀπορῆτα λέγεσθαι τὸ ἀνάστασιν; τί μὲν γὰρ τὸ θεοῦ φύσει, ἐν τῇ διδυάμει τὸ ἀναστάσεως νόσ, τὸ δ' καὶ ἀνθρώπου οἰκονομίας ἐν τῷ θανάτῳ ὅτι γινώσκει; καὶ ἐπειδὴ παρὰ ἑκάτερα τῆς οἰκείας γενηται φύσει, ἕνα μοι Χριστὸν Ἰησοῦν ἐκείνον μνημόνευε, τὸ ὄντα ἀμφοτέρω. ταῦτα δ' οὐ τοῦ γὰρ ἐξ ἑαυτοῦ ὑπέδειξα, ἵνα ἑκάτερον φύσει ἐν τῷ κλειῷ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ νοεῖσθαι μνημονεύωμεν. ὁ γὰρ ὁ ἐν μορφῇ θεοῦ ἔλαβεν δούλου μορφῆς.

ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
Αυγουστίνου, ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς
παρὰ Βολυσιανόν.

D

Νυνὶ δ' ἐστὶ μετὰ τὸν θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἐφάνη μεσίτης, ὡς αὐτὸν ἐν τῇ ἑαυτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐνώτη συνάπτην ἑκάτερον τὸ φύσει, καὶ ἐν τῇ αὐξοῦν τῆς ἀληθείας, καὶ τὰ ἀληθῆ σὺν κεράσασθαι τοῖς δὲ ἑσθίς. Τὸ αὐτὸ, ἐν τῇ ἐκ τῆς ἑαυτοῦ διαγγελίᾳ καὶ τῷ Ἰωάννῳ. Τί ποίνω ἀρετικῆ, ὅτι Χριστὸς ἐστὶ καὶ ἀνθρώπου. ἀλλ' εἰ μὲν ὡς ἀνθρώπου, συκοφαντεῖς δὲ θεόν; ἐκείνος ἐν ἑαυτῷ τί μὲν ἀνθρώπου φύσει ὑφεί, σὺ δὲ ἐκείνου πολμᾶς ἐξελτελίσαι τὸ θεῖον. Τοῦ αὐτοῦ, ἐν τῷ λόγῳ τὸ περὶ τὸ ἐκ τῆς φύσεως τὸ πίστεως. Καὶ γὰρ ἡμετέρον ἐστὶ

ὁ πατεύειν, ἐκείνου δὲ ὁ εἶδέναι. καὶ οὐ- A
πως αὐτὸς ὁ θεὸς λόγος, ὁ πρὸ ὑποδεξά-
μιμος ὁ ἄρ' ἔστιν ἀνθρώπου, ἀνθρώπος ἔγω,
καὶ ὁ παροληφθεὶς ἀνθρώπος, ὑποδεξά-
μιμος ἀπὸ ἄρ' ἔστι θεός, ἄλλο ἢ μὴ ἔγω
πρὸ ἄρ' θεός. ἢ κ' ὅτι σὺ (ἄρ' ἀνθρώπος εἶ) λέ-
γεται καὶ μικτός, μεμειώσθαι τὴν αὐτὴν οὐ-
σίαν νομιζέον. οἶδε μνησθῆναι θεὸς ἑαυτὸν δι-
χα τῆς οἰκείας φθορᾶς, καὶ μνησθῆναι μὴ ἄρ'
καὶ ἀλήθειαν. οἶδεν οὕτως ἐν ἑαυτῷ ὑπο-
δεξασθαι, ὥστε μὴδὲν αὐτῷ παροληφθεὶς
αὐξάνεσθαι, καὶ οἶδεν ἑαυτὸν ὄλον ἐνέχεον, B
ὥστε μὴδὲν αὐτῷ συμβῆναι μειώσεως. μὴ
πίνω καὶ τὴν ἡμετέρας ἀδελφείας τὴν ἐννοίαν,
καὶ τὰ ἀσθητὰ τῆς πείρας διδάγματα σοφί-
ζομενοι, ὅτι τῶν ἴσων τῶν ἑαυτοῖς μνησθῆναι
κτισμάτων μεμειώσθαι νομιζόμενοι θεὸν μὴ καὶ
ἀνθρώπον, καὶ τῆς ποιότητος συγκύσει τῶν λόγων
καὶ τῆς ἄρ' ὡς σαρκεῖ τὸ σῶμα ἡμῶν. οὐ-
τω πατεύειν μὴ ἡμῶν, μήπως τὰς προπῆ τῶν
συγκυωμένων δύο φύσεως εἰς μίαν ὑπο-
στασιν ἐκινῆσαι νομιζόμενοι. ἢ γὰρ ποιότη-
μῆς ἐστὶν ἑκατέρου φθορᾶ μέγιστος, ὁ δὲ C
Χριστός, αὐτὸς χωρῶν, ἀλλὰ οὐ χωρῶν, ἐρ-
θινῶν ὅτι ἐρθινῶν, πληρῶν ἀλλ' οὐ
πληρῶν, ἀπὸ ταυτοῦ ὁμοῦ ὦν ὄλος,
καὶ δι' ὄλου χωρῶν, ἀλλὰ τῶν ἐγγύων τὴν ἐ-
αὐτῷ δυνάμει, ὡς οἰκίρμην, ἐμῆ τῆς φύ-
σεως τῆς ἀνθρώπινης, οὐ μὴν ἢ ἀνθρώπου φύ-
σεως ἐμῆ τῆς θεῆς.

ΣΕΒΗΡΙΑΝΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Γαβάλων, εἰς τὴν ἡνῶν
τῆς Χειρῶν.

Ὁ μυστηρίου ἀληθῶς οὐρανίου καὶ ἐπι-
γείου, ὁράμιου καὶ μὴ φαινομένου. ποιού- D
τος γὰρ ἡ καὶ ὁ ἡνῶν Χριστός, οὐρα-
νίος καὶ ἐπιγίος, κερτύμιος καὶ μὴ κερ-
τύμιος, ὁράμιος καὶ ἀόρατος οὐρανίος
καὶ τὴν τῆς θεότητος φύσιν, ἐπιγίος δὲ καὶ
τὴν τῆς ἀνθρώπινης φύσιν ὁράμιος καὶ
τὴν ἄρ' ἀόρατος καὶ ὁ πρὸ ἡμῶν κερ-
τύμιος καὶ ὁ σῶμα, ἀκερῆτος καὶ τὸν
λόγον.

credere, illius autem scire. & ita ipse
Deus Verbum, cum quidquid est
hominis susceperit, homo fit, & qui
assumptus homo est, cum id totum
susceperit quod Deus est, non aliud
fit quam quod Deus. Nec tamen
quoniam incarnatus & mixtus esse
dicitur, diminutam eius substantiam
esse existimandum est. Scit Deus
seipsum miscere absque propria cor-
ruptione & interitu, & verè quidem
miscetur, ita autem nouit in se sus-
cipere, vt nihil ei additamenti cre-
scat. Vt ipse nouit, seipsum totum
infudit, ita vt nulla ei diminutio
eueniret. Ne ergo ex nostra imbecil-
litate iudicantes, & ex sensibilibus
experientiae doctrinis coniectantes,
quemadmodum creaturae ex aequo
inter se miscentur, Deum & homi-
nem commixtum esse putemus, nec
Verbum carni fuisse confusum, &
tamquam aliquod ex eis corpus fa-
ctum esse. Absit vt ita credamus, ne
fortè instar eorum quae confundun-
tur, duas naturas in vnam sub-
stantiam deductas esse existime-
mus. Eiusmodi enim mixtio est
vtriusque partis corruptio & interit-
us. Deus autem continens, sed non
contentus, scrutans, non scrutatus,
implens, non impletus, vbique totus
simul existens, & per vniuersum si-
mul procedens, vt suam infunderet
potentiam, vt potè misericors, hu-
manae naturae mixtus est, non ta-
men natura diuinæ commixta est.

SEVERIANI EPISCOPI

Gabalarum, de natiuitate
Christi.

O mysterium verè caeleste ac ter-
renum, quod cernitur, & non ap-
paret. Talis enim erat natus Chri-
stus, caelestis & terrenus, qui conti-
nebatur & non continebatur, vi-
debatur & sub visum non cadebat.
Caelestis quidem secundum diuinitatis
naturam, terrenus verò secun-
dum naturam humanitatis. videba-
tur secundum carnem, non videba-
tur secundum spiritum: contineba-
tur secundum corpus, contineri non
poterat secundum Verbum.

ΑΤΤΙΚΙ ΕΠΙΣΚΟΠΙ ΑΑΤΤΙΚΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
Constantinopolitani, ex Epistola
ad Euphychium. Κωνσταντινουπόλεως, εκ τῆς πρὸς
Ευψυχιον ἑπιστολῆς.

Quid ergo facere oportuit sapien-
tissimum? Assumptæ carnis inter-
uentu, & Dei Verbi vnione cum ho-
mine ex Maria nato, fit vtrumque,
vt qui ex vtroque vnitus erat Chri-
stus, diuinitate disponens, in sua
impatibilis naturæ maneret dignita-
te, & carne congregiendi cum mor-
te, simul cognatam carnis naturam
doceret mortē per mortem contem-
nere, simul etiam noui Testamenti
iura morte sua confirmaret.

Τί ποῖνω ἐχρῆν τὸ πρόσωπον πρᾶγμα-
τεύσατο; μεσιτεῖα τῆς πρᾶσληθείσης ἁρκός,
καὶ ἐνώσει τῆς θεῶς λόγου πρὸς τὸν Μαρίας ἀν-
δραγον, ἐκείτηρα γένε), ὡς τὸ δὲ ἀμφοῖν ἠνω-
μῆρον Χριστὸν, θεότητι μὲν ἀφ' αὐτῆς ἑμῆρον, ὅτι τὸ οἰ-
κέει μῆνα τὸ ἀπατοῖς φύσεως ἀξιώματος, ἁρκὶ
τῆς θανάτου πρᾶσμιλήσαστα, ὁμοῦ μὲν ἀποδεί-
ξαι τὴν ὁμοφύλω τῆς ἁρκός φύσει τὸ κατὰ τὸ θανάτου
ἀφ' αὐτῆς θανάτου ὑποφύω, ὁμοῦ τῆς κρατῆς ἐαυ-
τῆς τελευτῆς τῆς κενῆς ἀφ' αὐτῆς τὰ δίκαια.

CYRILLI EPISCOPI
Alexandrini, ex Epistola
ad Nestorium.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
Αλεξανδρείας, εκ τῆς πρὸς Νεστό-
ριον ἑπιστολῆς.

Et quodd diuersæ quidem sint na-
ture, quæ in veram vnitatem coalue-
runt, vnus tamen ex vtraque Deus
ac filius, non sublata naturarum dif-
ferentia propter vnionem. EIVS-
DEM, ex Epistola ad Orientales.]
Duarum enim naturarum vnio facta
est. ided vnum Christum, vnum fi-
lium, vnum Dominum confitemur.
Secundum hanc inconfusæ vnionis
intelligentiam, confitemur sanctam
Virginem esse Deiparam, quodd Dei
Verbum incarnatum sit, & homo
factum, & ex ipsa conceptione sibi
templum ex ea sumptum vnierit.
EIVSDEM.] Vnus enim dominus Iesus
Christus, etiamsi non ignoretur diffe-
rentia naturarum, ex quibus factam
dicimus ineffabilem vnionem. EIVS-
DEM.] Laudantes igitur, vt dixi,
modum incarnationis, videmus duas
naturas inter se conuenisse vnione
inseparabili, sine cōfusione, & sine di-
uisione. Caro enim caro est, & non
diuinitas, etiamsi Dei caro facta sit.
Similiter etiam Verbum Deus est, &
non caro, etiamsi propriam sibi car-
nem fecerit per dispensationem.
EIVSDEM, in expositione Epistolæ
ad Hebræos.] Etsi enim diuersæ ac
inter se inæquales intelligantur ad
vnitatem naturæ concurrisse, car-
nis, inquam, & Dei, vnus tamen
factus est qui ex vtrisque constat fi-
lius. EIVSDEM, in expositione eius-
dem Epistolæ.] Etsi dicatur vnigeni-
tum Dei Verbum carni personali

Καὶ ὅτι ἀφ' ὁμοῦ μὲν αἱ πρὸς ἐνότη-
τα πλὴν ἀληθινῶν στωενηθῆσαι φύσεως, εἰς
δὲ τὸ ἀμφοῖν θεὸς καὶ υἱός, οὐχ ὡς τῆς τῆς
φύσεως ἀφ' ὁμοῦ αἰρημῆς ἀφ' αὐτῶν
ἐνωσιν. Τοῦ αὐτοῦ, εκ τῆς πρὸς τοὺς ἀναπο-
λικούς ἑπιστολῆς. Δύο γὰρ φύσεων ἐνωσιν
C γέρονε· δὲ ἓν Χριστὸν, ἓν υἱόν, ἓν κυ-
ριον ὁμολογησῶμεν. κατὰ τὴν πλὴν τῆς ἀσυσ-
χῆτου ἐνώσεως ἐννοίαν, ὁμολογησῶμεν πλὴν
ἀλλοῦ πρᾶσμιλῆρον θεοτόκον, ἀφ' ὁμοῦ τὸν θεὸν
λόγον ἁρκωθῆναι καὶ ἐνανδρασηθῆσαι, καὶ ἐξ
αὐτῆς τῆς συλλήψως ἐνώσει ἐαυτῶν τὸν ἐξ
αὐτῆς ληφθέντα ναόν. Τοῦ αὐτοῦ. Εἰς γὰρ
κύριος Ἰησοῦς Χριστός, καὶ ἢ τῆς φύσεως μὴ
ἀγνοῆται ἀφ' ὁμοῦ, δὲ ὡν πλὴν ἀπόρρητον
ἐνωσιν πεπερασμένη φαμῶν. Τοῦ αὐτοῦ. Αἰ-
νοῦντες ποῖνω, ὡς ἐφύω, τῆς ἐνανδραση-
σεως τὸν ἔσπον, ὁρῶμεν ὅτι δύο φύσεως στωηλ-
θον ἀλλήλων καθ' ἐνωσιν ἀδιδάσασον ἀσυσ-
D χῆτως ἐ ἀδιαρέτως. ἢ γὰρ ἁρξ ἁρξ ἔστι, ἐ
οὐ θεότης τίς, εἰ καὶ γέρονε θεοῦ ἁρξ. ὁμοίως
δὲ καὶ ὁ λόγος θεός ἔστι, καὶ οὐ ἁρξ, εἰ ἐ
ἰδῶν ἐποίησατο πλὴν ἁρκα οἰκονομικῶς. Τοῦ
αὐτοῦ, εἰς ἐρμυλείαν τῆς πρὸς Ἑβραίοις ἑπι-
στολῆς. Εἰ γὰρ καὶ νοοῖντο ἀφ' ὁμοῦ, ἐ ἀλλήλων
ἀύισι, τῆς εἰς ἐνότητα στωδεδραμηκότων αἱ
φύσεως, ἁρκός τῆς λέγου καὶ θεοῦ, ἀλλ' οὖν εἰς
ἡμῶν οὐδὲ ἀμφοῖν υἱός. Τοῦ αὐτοῦ, εἰς πλὴν
ἐρμυλείαν τῆς αὐτοῦ ἑπιστολῆς. Καὶ εἰ λέγει-
το τυχόν ἡμῶν ἁρκὶ καθ' ἑαυτῶν οὐ μονο-

ἡμῶν τῷ θεοῦ λόγῳ, ὅτι ἀνάχισιν ἵνα πῶ A
 εἰς ἀλλήλας τῶ φύσεων περὶ φάσμα φα-
 μῶν, οὕτως δὲ μᾶλλον ἐκατέρας τῶ ὁφ
 ἔστιν. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶ ἀπὸ τῶ Σχολίων.
 Ἀνθρώπος ὠνόμασαι, καὶ ποιῆσαι φύσιν ὑπὲρ
 ἡμῶν. ὁ ἐκ πατρὸς γενόμενος λόγος, ὡς με-
 τερηκῶς αἵματος καὶ σαρκὸς ὁραπλησίως
 ἡμῶν. ὡφθη γὰρ οὕτως τοῖς ὅτι γῆς, καὶ οὐ
 μὴ εἰς ὁφ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν περὶ σλήψι γεγε-
 νῶς τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπότητος, τελείως
 ἐχούσης καὶ τὸ ἴδιον λόγον. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ τῆς
 ἐν ἀνθρωπότητι. Εἰς οὗ ἀρα ἔστι καὶ περὶ B
 τῆς ἐν ἀνθρωπότητι θεοῦ ἀληθινῶς, καὶ ἐν
 ἀνθρωπότητι μεμνηκῶς ὁφ ἡμῶν, ἔστι, ἔ
 ἔστι. οὐ διαρετέον οὗ ἀρα τὸν ἕνα κύριον
 Ἰησοῦ Χριστὸν, εἰς ἀνθρώπον ἰδικῶς, ἔστι
 θεὸν ἰδικῶς. ἀλλ' ἕνα ἔστι τὸν αὐτὸν Χριστὸν Ἰη-
 σοῦ (ἔστι) φαμῶν, πῶ τῶ φύσεων εἰδότες
 διαφορῶν, καὶ ἀσύγχυτοις ἀλλήλας δια-
 τηρωῦτες αὐτοῖς. Τοῦ αὐτοῦ, μὴ τὰ ἄλλα.
 Νοεῖται γὰρ πῶ ὅτι ὡς ἕτερον ἐν ἕτερον ὁ κα-
 ποικῶν, τουτέστιν, ἡ θεία φύσις ἐν ἀνθρωπότη-
 τι καὶ οὐ παροῦσα φερμῶν, ἡ ἀνάχισιν τίνα, ἔ
 μετᾶσαι, πῶ εἰς ὁφ ὅτι ἡμῶν. ὁ γὰρ ἐνοικεῖν C
 ἕτερον λεγόμενον, ὅτι αὐτὸ γέρονεν ὁφ ἔστι
 τῶ ἐν ὁ καποικῶν, νοεῖται δὲ μᾶλλον ἕτερον
 ἐν ἕτερον. ἐν δὲ γὰρ τῆ φύσιν τῶ λόγου, ἔ
 τ ἀν-
 ῶν ἀνθρωπότητος, μόνῳ ἡμῶν σημαίνε διαφορῶν
 τῶ φύσεων ὁ διαφορῶν. Εἰς γὰρ ἔξ ἀμφοῖν
 νοεῖται Χριστός. οὐκοῦν ὁ ἀσύγχυτον ὁ μᾶλα
 τετηρηκῶς, φησὶν ἐν ἡμῶν ἐσκέωκέναι τὸν λό-
 γον. ἕνα γὰρ ἡμῶν οἶδε μονογενῆ, τὸν (σάρκα ἡμῶν)
 μῶν καὶ ἐν ἀνθρωπότητι.

Ἀκήκοας, ὁ ἀγαθὸς, τῶ μεγάλων τῶ οἰκουμένης
 φωστῶν, καὶ τὰς τῶ διδασκαλίας ἀκτῖνας ἐώ-
 ρηκας. ἔ μεμνηκῶς ἀκριβῶς, ὡς οὐ μόνον
 μὴ τὸν τόκον, ἀλλὰ ἔ μὴ ὁ φησὶν πάθος, D
 καὶ πῶ ἀγάσαι, καὶ πῶ ἀνάληψιν, πῶ
 ἔνωσιν τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἀ-
 σύγχυτον ἔδειξαν.

EPAN. Οὐκ ἄμῳ αὐτοῖς διαρεῖν τὰς
 φύσεις μὴ πῶ ἔνωσιν, πολλῶν δὲ ὁφ δια-
 ρέσεως ἀμετεῖαν.

OPΘ. Ματικὸν ἔστι ἔ δρασὺ καὶ τῶ ἡμῶν
 ναίων ἐκείνων καὶ τῆς πίστεως ἀειτέων πῶ
 γλωτῆρι κινεῖν. ἵνα δὲ γῶς ὡς καὶ Ἀπολι-
 ναρίου ἀσύγχυτον λέγει γεγενησθαι πῶ ἔνω-
 B. Theod. Tom. IV.

ter unitum, non dicimus tamen na-
 turarum inter se factam ullam esse
 confusionem, sed utramque potius
 id esse quod est. EIVSDEM, ex Scho-
 liis.] Homo nominatus est, cum sit
 natura Deus, quod ex Virgine na-
 tum est Dei Patris Verbum, quo-
 niam similiter ac nos sanguini com-
 municavit & carni. Sic enim in ter-
 ris apparuit, non amittens id quod
 erat, sed assumens humanitatis na-
 turam in sua ratione perfectam.

EIVSDEM, de Incarnatione.] Vnus
 igitur est & ante incarnationem Deus
 verus, & qui in humanitate mansit id
 quod erat, & est, & erit. Non discer-
 nendum igitur unum dominum Ie-
 sum Christum, in hominem seorsum,
 & seorsum in Deum: sed unum
 eundemque Christum Iesum esse di-
 cimus, non ignorantes differentiam
 naturarum, sed eas inter se incon-
 fusas servantes, EIVSDEM, post alia.]

Schol. c. 25. Intelligitur enim certè, tanquam
 aliud in alio habitare, id est, divina
 natura in humanitate, non perpe-
 sa commixtionem, aut transfu-
 sionem, aut translationem, ut esset
 quod non erat. Quidquid enim ha-
 bitare in alio dicitur, non ipsum sit
 tale, quale est id in quo inhabitat, sed
 aliud in alio potius intelligitur. At
 verò in Verbi natura & humanitatis,
 solam nobis differentiam designat di-
 versitas naturarum: vnus enim ex
 vtraque Christus intelligitur. Ergo
 inconfusione, ut antè dixi, serva-
 ta, inhabitasse ait Verbum in no-
 bis. Scit enim vnus esse filium vni-
 genitum carnem factum & homi-
 nem.

Audiuisti, ô bone, magna orbis
 lumina, & doctrinæ radios conspe-
 xisti, & didicisti accuratè, quòd
 non solum post natiuitatem, sed etiam
 post salutiferam passionem, & resur-
 rectionem, & ascensionem, incon-
 fusam diuinitatis & humanitatis vnio-
 nem demonstrarint.

ERAN. Non putabam eos distin-
 guere naturas post vnionem: sed dis-
 tinctionem propè infinitam depre-
 hendi.

ORTH. Furiosum & temerarium
 est aduersus insignes illos viros fi-
 deique duces linguam mouere. Ut
 autem scias etiam Apolinarium in-
 confusam dicere factam fuisse vnio-

nem, huius quoque tibi verba proponam. Audi igitur ipsum loquentem.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΙ, ΕΧ
Libro Compendiario.

Vniuntur ergo Deus & corpus, adorandus opifex, qui est sapientia & potentia æterna: hæc ex diuinitate. filius Mariæ in nouissimo tempore natus, adorans Deum, sapientia proficiens, & virtute confirmatus: hæc ex corpore. Passio quidem pro peccato, & maledictum processit, nec præteribit, nec in incorporeum mutabitur. Et rursus, post pauca.] Homines brutis animalibus consubstantiales sunt secundum corpus rationis expers: alterius autem sunt substantiæ, quatenus ratione sunt præditi. Sic etiam Deus, cum hominibus consubstantialis sit secundum carnem, alterius est substantiæ quatenus Verbum & homo. Et alibi sic dicit.] Mixtarum rerum qualitates commiscetur, non intereunt. Quo fit vt nonnulla à mixtis separentur, vt vinum ab aqua. Nec commixtio cum corpore, nec qualis est corporum cum corporibus, sed segregata ab omni mixtione. Ita vt, sicut res postulat, semper diuinitatis operatio, vel sola sit, vel carni adiuncta, quemadmodum factum est in ieiunio Domini. Admixta enim diuinitate, quod ea nullius egeat, arcebatur fames: cum autem non opponeret indigentiam suam nullius rei indigentiam, exorta est fames ad Diaboli destructionem. Quod si corporum mixtio nequaquam mutata est, quanto magis diuinitatis? Et in alio loco hæc dicit.] Si ignis cum ferro commixtio, quæ ferrum ipsum ignem facit, ita vt ea faciat quæ ignis sunt, eius naturam non mutat: nec Dei cum corpore vnio, mutatio corporis est, etiam si corpus diuinas præbet operationes iis qui attingere possunt. His statim adiungit.] Si homo habet animam & corpus, manentque illa in vnione, multo magis Christus diuinitatem habens cum corpore, vtraque habet permanentia & inconfusa. Et rursus, post pauca.] Particeps enim est, quoad capere potest, humana natu-

Ασιν, προσοίσω σοι καὶ τὰς τούτου Φωνάς. ἀκουσον ποίνω αὐτὸ λέγωντος.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ ΕΚ ΤΟΥ
Ἐξ κεφάλαιον βιβλίου.

Ενοῦται ἄρα τὰ τῷ θεοῦ καὶ τῷ σώματι, δημιουργὸς προσκυνητὸς, Θεία καὶ δύναμις ὑπαρχὼν αἰώνιος· ἀπὸ θεότητος ταῦτα. υἱὸς Μαρίας ἐπ' ἐχάτου χρόνου τελεῖται, προσκυμῶν θεόν, Θεία προσκόπιων, δυνάμει κραταίου μένος· ταῦτα ἀπὸ σώματος. Ὁ μὲν ὑπὲρ ἀνδρείας πάθος, καὶ ἡ κατὰ εὐσεβήθηεν, οὐδὲ πρὸς ἀλλόθεν, οὐδὲ εἰς ἀσώματον μεταβλήθηεται. Καὶ αὐτὸς, μὴ βραχεία. Οἱ ἀνδρες τοῖς ἀλόγοις ζώοις ὁμοῦοι καὶ τὸ σῶμα τὸ ἀλογον, ἐπεροῦοι δὲ κατὰ λογικῶν. οὕτω ἔο θεὸς ἀνδρες τοῖς ὁμοῦοις ὡν καὶ τὴν ἄρκα, ἐπεροῦοις ὅτι κατὰ λόγον καὶ ἀνδρες. Καὶ ἐτέρωθι δὲ οὕτω φησὶ. Τῶν συγκριταμένων αἱ ποιότητες κεραίνωται, οὐκ ἀπόλλυται, ὡς ἵνα καὶ διίστανται ἀπὸ τῶν συγκραθέντων, κατὰ ὅσον οἶνος ἀπὸ ὕδατος. οὐδὲ πρὸς σῶμα σύγκρασις, οὐδὲ οἷα σωμάτων πρὸς σώματα. ἀλλ' ἐχουσα καὶ τὸ ἀμιγές· ὡς καὶ πρὸς τὸ δέον ἐκάστοτε τὴν θεότητος ἐνεργῆσαι, ἢ ἰδύμενον, ἢ ὀπιμύνησθαι, κατὰ γένηεν ὅτι τῆς νηθείας τῷ κυρίου. ὀπιμύνησθαι μὲν τῆς θεότητος καὶ τὸ ἀπεροσδεές, ἢ πείνα ἐκαλύετο. οὐκ ἀπὸ πείνης δὲ τῆς εἰδείας τὸ ἀπεροσδεές, ἢ πείνα ἐχέετο, πρὸς τὴν τῷ ἀφρόλου κατὰ λεισιν. εἰ δὲ τῶν σωμάτων ἢ μίξις οὐκ ἠλλάγη, πόσω μάλλον ἢ τῆς θεότητος; Καὶ εἰ ἐτέρωθι δὲ χρεῖα ταῦτα φησὶν. εἰ ἢ πρὸς σίνδρον ἀνάκρασις, πῦρ ἀποδεδησθαι αὐτὸν σίνδρον, ὡς καὶ τὰ πρὸς ἐργάζεσθαι, οὐ μετέβαλε τὴν φύσιν αὐτῶν, οὐδὲ ἢ τῷ θεοῦ πρὸς τὸ σῶμα ἐνωσις μεταβολὴ σώματος ὅτιν, καὶ τοῖ τῷ σώματος τὰς θείας ἐνεργείας πρὸς ἐργάζεσθαι δυναμένων. Τούτοις ἀπὸ τῶν σιωπησιν ἀπὸ τῆς εἰ ἀνδρες. Ἐ ψυχῶν ἔχθ, ἔ σῶμα ἔ μὲν ταῦτα ἐν ἐνότητι ὄντα· πολλῶν μάλλον ὁ Χρεῖος θεότητα ἔχων μὴ σώματος, ἔχθ ἐκάτερον ἀφρόλων τα, καὶ μὴ συγχρόμωτα. Καὶ μετ' ὀλίγα παλι. Μετέχθ μὲν γὰρ ἢ ἀνδρεσκήνη τῆς θείας

ενεργείας, καὶ ὅσον ἐφικνεῖται· ἕτερον δὲ ἔστιν ἄ-
 ῶς ἐλαχίστη μάλιστα. καὶ δεύτερος μὲν αἰ-
 δεσπος τῷ θεῷ, ὁ δὲ θεὸς οὐ δευδός τῷ
 ἀνθρώπου, ὁ δὲ αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν ποίημα
 τῷ θεῷ, ὁ δὲ οὔτε ἀνθρώπου ποίημα, οὐ-
 δὲ αὐτῷ. Καὶ μετ' ὀλίγα. Εἰ χτ' θεότητα
 ἔπι χειροῦ λαμβάνει πρὸς τὸ, ἀ βλέπει τὸν
 πατέρα καὶ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μὴ χτ' ἄρκα
 καθ' ἑαυτῷ ἰδύσθαι ὁ ἄρκωταις πρὸς τὸν μὴ
 ἄρκωτῆτα πατέρα, διαρεῖ δύο θείας ἐνερ-
 γείας· οὐ διαρεῖται δὲ· ὅτι ἄρα θεότητα
 λέγει. Εἴτ' αὖτις καὶ ταῦτα τέθηκεν. **Β**
 ὁ ἀνθρώπος ὅτι ἄλλοις προσκειμένου τῷ
 λογικῷ τῷ ἀλόγῳ, οὕτως ὁ σωτὴρ
 κτίσμα προσκειμένου τῷ ἀκτίστῳ θεῷ τῷ
 κτίσματος. τούτοις ἔταῦτα ἔπισυνάπτει. ὁ
 ἀόρατον ἔσωτερον πρὸς σῶμα ὄρατον, καὶ
 ἀφ' οὗτου θεωρητῆν, μὴ δὲ ἀόρατον· μὴ
 δὲ καὶ ἀσώματον, καὶ οὐ συμπεριλαμβάνεται
 τῷ σώματι. καὶ τὸ σῶμα, μόνον ἔπι τῷ
 ἰδίου μέτρῳ, προσλαμβάνει πρὸς
 θεὸν ἔνωσιν χτ' ὁ ζωοποιεῖσθαι, οὔτε τὸ ζω-
 ποιούμενον ζωοποιεῖ. Καὶ μετ' ὀλίγα πάλιν
 οὕτως εἴρηκεν. Εἰ μὴ δὲ ἡ ψυχῆς πρὸς
 σῶμα κρείσσει, καὶ τοι εἰς ἀρχῆς χτ' συμ-
 φῆσαν οὕσα, ὄρατῶν αὐτῶν ἀφ' ὅτου σῶ-
 μα ποιεῖ, μὴ δὲ εἰς τὰ ἄλλα τῷ σώμα-
 τος ἰδιώματα μεταβολῆς, ὥστε καὶ τέμνε-
 σθαι, καὶ ἐλαττοῦσθαι· πόσω μάλλον ὁ μὴ
 σῶματι συμφοῆς ὁ θεὸς ἀμνηστῆτος ἐνοῦ-
 ται πρὸς σῶμα; καὶ εἰ τὸ σῶμα τῷ ἀν-
 θρώπου ἔπι τῆς ἰδίας φύσεως μὴναι, καὶ
 τῷ γὰρ ἐψυχωμένον, ὁ δὲ ἔπι τῷ χειροῦ
 τὸ σῶμα ἢ σύγκρασις μὴ τε μετέβολῃεν ὡς
 μὴ εἶ) σῶμα. Καὶ μτ' πλείστα πάλιν
 ταῦτα τέθηκεν. Ὁ ψυχῶν καὶ σῶμα ὁμολο-
 γῶν ὡς ἐν ἑαυτῷ τῆς γραφῆς πρὸς τὸν
 ἑαυτῶν μάχεται, πρὸς τὸ αὐτῶν ἐνωσιν τῷ
 λόγῳ πρὸς σῶμα μεταβολῶν εἶ) φάσκων,
 ταῦτα ὁ δὲ ἔπι ψυχῆς θεωρουμένων. Ἀ-
 κουσιν αὐτῶν πάλιν ἀγαθήνδῳ βοῶντος.
 Εἰ οἱ μὴ λέγοντες πρὸς τὸν μὴ ἄρκα
 τῷ κυρίου δυσεβοῦσι, πολλῶν μάλλον οἱ μὴ
 δὲ πρὸς τῷ σῶματι ἄρκωσθαι ὁμολογηῶντες.
 Καὶ ἐν τῷ πρὸς ἄρκωσθαι λογιστῶν πάλιν ταῦ-
 τα γέγραφε. Τὸ μὲν οὖν καὶ οὐ δεξιῶν
 μου, ὡς πρὸς ἀνθρώπον λέγει· οὐ γὰρ τῷ ἀεί-

B. Theod. Tom. IV.

ra diuinæ operationis, alia autem
 est, ut minima; à maxima: & ser-
 uus est quidem homo Dei, Deus
 autem seruus non est hominis, nec
 suus. Et ille quidem creatura est
 Dei, hic verò nec hominis, nec sui
 ipsius est creatura. Et paulò post.]
 Si quis secundum diuinitatem illud
 in Christo accipit, quòd quæ vider
 patrem, & ipse facit, & non secun-
 dum carnem, secundum quam dif-
 fert incarnatus à patre non incarna-
 to, diuidit duas operationes diui-
 nas. at non diuiduntur: non dicit
 ergo diuinitatem. **DEINDE** rursus
 hæc quoque posuit.] Quemadmo-
 dum homo non est rationis expertus,
 propter coniunctionem partis ratio-
 ne præditæ cum ea quæ ratione car-
 ret: ita nec Saluator est creatura,
 licet increato Deo creatura sit ad-
 iuncta. His quoque & illa adiicit.]
 Quod sub aspectum non cadit, &
 copulatum est cum corpore quod est
 aspectabile, ac per hoc conspicitur,
 manet nihilominus invisibile, manet
 etiam incompositum, quatenus non
 vna cum corpore circumscribitur.
 Et corpus in sua manens mensura,
 vnionem cum Deo suscipit, & vi-
 uificatur, neque viuificatum viuifi-
 cat. Et paulo post sic iterum dicit.]
 Si nec animæ cum corpore coniun-
 ctio, quamuis ab initio vnà coalue-
 rint, facit ut illa propter corpus sit
 visibilis, neque ut alias corporis pro-
 prietates induat, ita ut secari ac mi-
 nui possit: quanto magis Deus, qui
 eandem cum corpore naturam non
 habet, corpori vnitur immutabiliter?
 Quòd si hominis corpus manet in
 propria natura, idque animatum,
 neque in Christo commixtio muta-
 uit corpus, ut non sit corpus. Et
 post plurima hæc rursus posuit.]
 Qui animam & corpus confitetur tan-
 quam vnum à Scriptura statui, secum
 ipse pugnat, talem Verbi cum cor-
 pore vnionem mutationem esse di-
 cens, quæ nec in anima cernitur.
AUDI rursus ipsum disertè claman-
 tem.] Hi impij sunt, qui dicunt car-
 nem Domini non manere, multo
 magis qui omninò incarnatum fuisse
 negant. Et in Libello de incarna-
 tione iterum hæc scripsit.] Illud er-
 go, *Sede à dextris meis*, tanquam ho-
 mini dicit: neque enim ei qui sema-

K iij

per sedet in throno gloriae, quatenus Deus Verbum, dictum est post ascensionem è terra : sed ei qui nunc in caelestem gloriam fuit exaltatus quatenus homo, ut dicunt Apostoli.

Act. 2.

Non enim David ascendit in caelum. dicit autem ipse, Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis. Ad hominem pertinet hoc mandatum, sessione in principio: diuina verò est dignitas cum Deo confidere, cui ministrant millia millium, & affi-

stunt decies centena millia. Et paulo post.] Non enim ut Deo subiicit inimicos, sed ut homini, sic tamen ut idem sit Deus qui videtur, & homo. Quòd autem ut homini dicatur, *Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum*, docet Paulus, proprium eius factum, iuxta diuinitatem scilicet, commemorans, *Secundum operationem, quae etiam possit subiicere sibi omnia.* Vide inseparabiles in vna persona diuinitatem & humanitatem. Et post pauca.]

Philip. 3.

Clarifica me tu pater apud te ipsum claritate quam habui, priusquam mundus esset, apud te. Verbum enim clarifica, usurpat ut homo : gloriam autem ante saecula se habere ut Deum, declarat. Et iterum post pauca.] Nos verò non abiiciamus animos abiectam putantes filij Dei adorationem, etiam in humana similitudine : sed tanquam regem aliquem etiam in vili veste regio honore afficientes. Maxime cum videamus ipsum quoque indumentum glorificatum, sicut conueniebat corpori Dei, & Saluatori mundi, & semini vitae aeternae, & diuinarum actionum instrumento, & vitiorum omnium destructori, & mortis peremptori, & resurrectionis principii. Etsi enim naturam habuit ex hominibus, tamen vitam habuit ex Deo, & potentiam è caelo, diuinamque virtutem. Et post pauca.]

Ioan. 17.

Ideo nos corpus adoramus, tanquam Verbum: corporis sumus participes, tanquam spiritus. Ecce tibi demonstratum est, eum qui primus naturarum confusionis auctor fuit, ipsum naturarum aperte usum esse distinctione. Hic & stolam corpus, & creaturam, & instrumentum appellauit. Quinetiam seruum quoque nuncupauit, quod nemo nostrum dicere vnquam est ausus. Dixit præ-

A κατημέρω ἐπὶ θρόνου δόξης, καθὼς θεὸς λόγος, εἶρηται μὲν πάλιν ἀπόδοι πάλιν ἐν γῆσι· ἀλλὰ πάλιν νῦν εἰς πάλιν ἐπουρανίον ὑψώθη· τί δόξα αὐτοῦ καθὼς ἀνθρώπος, ὡς οἱ ἀπόστολοι λέγουσιν· οὐ γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς· λέγει δὲ αὐτὸς, εἶπεν ὁ κύριος πάλιν κυεῖν μου, καθὼς ἐν δεξιῶν μου. ἀνθρώπινον μὲν τὸ πάθος, ἀρχὴν τῆς καθεδρᾶς διδοῦν· θεῖον δὲ τὸ ἀξίωμα ὁ σὺ κατήσθαι θεῶν, ὅτι λειτουργοῦσιν αἱ χίλια χιλιάδες, καὶ ὑψώθησιν αἱ μυρία μυριάδες. καὶ μετ' ὀλίγα.

B Ἰσποτάω τοὺς ἔθρους, ἀλλ' ὡς ἀνθρώπων ὡς τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ θεὸν ὁρώμενον, καὶ ἀνθρώπων. ὅτι δὲ ὡς ἀνθρώπων λέγεται ὁ, ἕως τῶν τοὺς ἔθρους σου ἰσποτόδιον ἢ ποδῶν σου, διδάσκει Παῦλος, ἴδιον αὐτῶν τὸ κατόρθωμα λέγων, καὶ τὸ θεῖον δηλαδὴ. καὶ πάλιν ἐνεργείας φύσιν, καὶ τὸ διδάσκει αὐτὸν καὶ ἰσποτάω ἐαυτῶν πᾶντα. ὅρα ἀχρεῖως ἐν τῷ ἐνὶ παροσώπῳ θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα. καὶ μὲν βραχέα. Δόξα σὸν με σὺ πᾶντα σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἢ εἶχον παρὰ τῶν τὸν κόσμον εἶναι πᾶντα σοί. τὸ μὲν γὰρ

C δόξα σὺν, ὡς ἀνθρώπος λέγει· τὸ δὲ ἔχον παρὰ αἰώνος πάλιν εἶπεν ὡς θεὸς ἀποκαλύπτει. καὶ αὐτὸς μετ' ὀλίγα. Ἀλλ' ἡμεῖς μὴ ταπεινωθῶμεν ταπεινῶν ἡγεμόνες πάλιν τῶν ὑμῶν τῶν θεοῦ παροσκύνησιν, καὶ μὲν τῆς ἀνθρωπίνης ὁμοιώσεως. ἀλλ' ὡς ὑπὸ βασιλέα καὶ ἐν ὁπερὶ φανέντα σολῆ τῇ βασιλικῇ δόξῃ δόξαζοντες. καὶ μάλιστα ὁρῶντες ἐν αὐτῷ τὸ ἔνδυμα δόξαδέν, ὡς ἡρμοστὴ σώματι θεοῦ καὶ σωτηρίᾳ κόσμου, ἐσπέρματι ζωῆς αἰωνίου, ἐὶ ὀργάνῳ θεῶν ἐνεργῶν, ἐν λυτικῷ κακίας ἀπάσης, καὶ θανάτου καταρρηκτῶ, καὶ ἀναστάσεως ἀρχηγῶ. εἰ γὰρ ἐν πάλιν φύσιν ἔξ ἀνθρώπων ἔχον, ἀλλὰ πάλιν ζωὴν ἐκ θεοῦ, ἐν τῷ δυνάμει ἔξ οὐρανοῦ, ἐν τῷ ἀρετικῷ θεῶν.

D ἐ μετ' ὀλίγα. Ὅθεν ἡμεῖς τὸ σῶμα παροσκυροῦμεν, ὡς τὸ λόγον, τῶν σώματος μετέχοντες, ὡς τὸ πνεύματος. ἰδοὺ σοὶ ἐὶ ὁ παρὼς τῶν φύσεων τῶν κατὰ εἰσάγειν, ἀναφανδὸν τῇ διαίρεσιν χρωμάτων ἀπεδείχθη. εἶπεν καὶ σολῆ τὸ σῶμα, καὶ τῶν σῶμα, καὶ ὄργανον παροσκήρδουσε. καὶ μὲν καὶ δόξαν ὠνόμασεν, ὅπως ὁσδεῖς ἡμῶν εἶπεν ἐτόλμησε πῶποτε. τῶν καὶ τῆς

ἐκ δεξιάν εἴρηκεν ἀξιώσῃναι κατέδρας, καὶ ἄλλα δὲ πλείστα πρὸς τῆς κενῆς ὑμῶν αἰρέσεως ἐκβληθῆναι.

ΕΡ. Καὶ τί δήποτε τὸ κερῆσαι πρὸς εἰσαγωγῆν τῶν ἐν τῇ λέξει διαίρεσιν;

ΟΡΘ. Βιάζεται τῆς ἀληθείας ἡ δυνάμις καὶ τοῖς ἀγὰν αὐτῇ μαχομένοις τοῖς πρὸ αὐτῆς λεγομένοις σιωπᾶσαι. Ἄλλ' εἴ σοι δοκεῖ, καὶ τὸν πρὸς τῆς ἀπαθείας τῷ κυρίου κινήσωμεν λόγον.

ΕΡΑΝ. Οἶδ' ὅτι ἐπὶ τῆς χορδᾶς οἱ μοισικοὶ ἀπαυλῆν εἰώθασιν, καὶ χαλάσιν αὐτῆς, τοῖς σκόλοπας ἀειρέφοντες. εἰ δὲ καὶ τὰ λόγου καὶ ψυχῆς πάμπαν ἐστρημῆναι δεῖται ὑπὸς ἀναπαύλης, ὅθεν ἄρα δράσωμεν ἀπεικὸς οἱ ψυχῆς καὶ λόγου μετεπιληχότες, μέθυσότες τῇ δυνάμει τὸν πόνον. ἀναβόησθε μὲν τὸν εἰς ἀέριον.

ΟΡΘ. Οὐ μὲν θεῖος Δαβὶθ ἠύκτωρ καὶ μὲν ἡμέραν τῆς νύκτος ποιεῖσθαι λόγων πλὴν ῥημάτων πρὸς ἑαυτὸν. ἡμέρας δὲ ὅμως ὅπως εἴρηκεν, καὶ φυλάξωμεν εἰς πλὴν ὑπεραίαν τῷ λαπομένου πλὴν ἔρθυναν.

Τέλος τῷ δούτερου ἀφ' αὐτοῦ.

terea in fede à dextris collocatum esse, & alia multa quæ à vana hæresi vestra reiiciuntur.

ERAN. Cur tandem igitur qui confusionem primus induxit, tantam in verbis suis distinctionem constituit?

ORTH. Cogit vis veritatis asfentiri etiam eos, qui vehementer illi repugnant. Sed si tibi videtur, etiam de impatibilitate Domini sermonem instituemus.

ERAN. Scis etiam Musicos solere chordis quietem concedere, & has paxillorum conuersione remittere. Quòd si etiam ea quæ ratione & anima carent, quietem aliquam desiderant, absurdum nihil fecerimus nos, qui animæ & rationis participes sumus, si laborem viribus metiamur. Differamus ergo in crastinum.

ORTHOD. Hortatur quidem diuinus David die ac nocte diuina eloquia meditari. fiat tamen quod dixisti, & in crastinum reliquam disquisitionem referuemus.

FINIS DIALOGI SECYNDI.

Α Π Α Θ Η Σ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ Γ'

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΑΙ ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ.

IMPRATIBILIS

DIALOGVS TERTIVS.

ORTHODOXVS ET ERANISTES.

ORTHODOXVS.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ.

Quod immutabilis sit Deus Verbum, & homo factus sit, non in carnem conuersus, sed humana perfecta assumpta natura, in prioribus disputationibus demonstrauiamus. Quod verò etiam post vnionem manserit qualis erat, immortalis, impatibilis, immutabilis, incircumscriptus, & quod naturam assumptam integram conseruarit, perspicuè nos diuina Scriptura, & Ecclesiarum doctores, & orbis terrarum lumina docuerunt. Restat ergo nobis, vt de passione verba faciamus: quod longè utilissimum erit, quia inde nobis salutaria fluentia exhibita sunt.

ERAN. Ego quoque perutilem hunc sermonem fore iudico. Ceterum ordinem quo hactenus vsi sumus non sequar, sed ipse interrogabo.

ORTH. Ego verò respondebo, nec ordinis mutationem ægrè feram. Nam qui veritatem patrocínio suo defendit, non interrogans solum, sed etiam interrogatus, veritatis victoria potitur. Roga igitur vt voluisti.

ERAN. Quemnam dicis passionem sustinuisse?

ORTH. Dominum nostrum Iesum Christum.

ERAN. Homo igitur nobis attulit salutem?

ΤΙ μὲν ἀπερίττος ὁ θεὸς λόγος, καὶ ἐν τῷ θεογενεσίᾳ οὐκ εἰς ἄρκα τραπέζης, ἀλλ' ἀνθρώπιαν φύσιν τέλειον λαβὼν, ἐν τοῖς πάθεσιν ἐξηπασμένοις ἀπεδείξαμεν λόγους. ὅτι δὲ καὶ μὴ τὴν ἐνωσιν μεμιδύηκεν οἷος ἡὼ, ἀκήρατος, ἀπαθής, ἀαλλοίωτος, ἀσείραφος, ἔως ἡὼ ἀέλαβε φύσιν ἀκραφῆ διετήρησε, σαφῶς ἡμᾶς ἡ θεία γραφή, καὶ μὴ τοι ἔτι ἐκκλησιῶν οἱ διδάσκαλοι, ἔτι τῆς οἰκουμένης οἱ φωστῆρες ἐδίδαξαν. λοιπὸν τοίνυν ἡμῖν ὁ πᾶσι τῶν πάθους πάθος λόγος, ὡς μάλιστα παρουριώτατος ὢν. αὐτὸς γὰρ ἡμῖν τὰ θεῖα παροουριώτατα νάματα.

ERAN. Οἰσιφόρον μὲν καὶ γὰρ τὸν δὲ τὸν λόγον ὑπέληφα. τὸ μὲν τοι παρῆρας οὐκ ἀέξομαι πάξεως, ἀλλὰ ἐγὼ τὰ ἐρωτήσεως ποιήσομαι.

ORTH. Εγὼ δὲ ἀποκρινούμαι, ἔτι οὐκ ὀρθώδησεν τὸ πάξεως τὴν ἐνδηγίαν. ὁ γὰρ τὸ ἀληθείας σιωπήσας, οὐκ ἐρωτῆσαν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐρωτώμενος, ἔχῃ τὸ ἀληθείας τὸ κέρτος. ἐρωτῶν ὡς ἐβουλήθη.

ERAN. Τίνα τὸ πάθος ὑπομεμιδύηκεναι λέγεις;

ORTH. Τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

ERAN. Ἀνθρώπος οὖν ἡμῖν παροουριώτατος ὢν;

ΟΡΘ. Αν θεσπον γδ εἴ) τὸν κύριον ἡμῶν A
 Ιησὺν Χριστὸν σαωματολογήσαμυ μόνον;
 ΕΡ. Νῦν δεῖσαι τί τ' Χριστὸν εἴ) πιστεύς.
 ΟΡΘ. Υἱὸν τῆ θεοῦ τῆ ζώντος ἀνδρθεσ-
 πῆσδρα.

ΕΡΑΝ. Ο δὲ τῆ θεοῦ υἱὸς θεός;
 ΟΡΘ. Θεός τίω αὐτίω οὐσίω ἐχὼν τῶ
 γεγεννηκότῃ τῶ.

ΕΡΑΝ. Θεός οὖν ὁ πάθος ἑσέμεινεν.

ΟΡΘ. Εἰ ἀσώματος τῶ σαρκῶ παρση-
 λῶτῃ, τῆ θεότητι ὁ πάθος ἀρμουν· εἰ δὲ ἄρκα
 λαβῶν ἐνὶ σφωπῆσε, τί δῆποτε ὁ μὲ παθη B
 τὸν ἑᾶς ἀπαθές, ὁ δὲ ἀπαθές ἑσσοδῶμεις
 τῶ πάθῃ;

ΕΡΑΝ. Ἀλλὰ ἄρκα τούτου χέειν παρ-
 σῆληφεν, ἵνα ἀφ' τῆ παθητῆ τὸ ἀπαθές ἑσο-
 μείνη ὁ πάθος.

ΟΡΘ. Ἀπαθῆ καλεῖς, ἑ πάθος αὐτῶ
 παρσφωμῆεις.

ΕΡΑΝ. Εἶπον ὅτι ἄρκα ἑλαβεν ἵνα παθη.

ΟΡΘ. Εἰ φύσιν δεκτικῶν εἶχε τῆ παθῶς,
 καὶ διχα ἄρκα ἐπαθεν αὐ· παρσητῆ τοίνω ἢ
 ἄρκα.

ΕΡΑΝ. Ἡ θεία φύσις ἀθάνατος, θνη C
 τῆ δὲ ἢ τῆς ἄρκα. ἡνώθη τοίνω τῆ θνητῆ
 ἢ ἀθάνατος, ἵνα γεύσηται δι' ἐκείνης θανάτου.

ΟΡΘ. Τὸ φύσῃ ἀθάνατον οὐδὲ τῶ θνη-
 τῶ σαωαπτόμυρον ἑσσοδῶμει θάνατον· ἑ τῆ-
 πο ράδιον ἀφγαῶναι.

ΕΡΑΝ. Ἀπόδῶξον τῆτο, καὶ λύσον τίω
 ἀμφισβῆτησιν.

ΟΡΘ. Τίω αὐθρωπείαν ψυχῶ ἀθά-
 νατον εἴ) φῆς, ἢ θνητῶ;

ΕΡΑΝ. Ἀθάνατον.

ΟΡΘ. Τὸ ἑσῶμα θνητὸν, ἢ ἀθάνατον;

ΕΡΑΝ. Δηλονότι θνητὸν.

ΟΡΘ. Εκ ἑ τούτων τῶ φύσειω φαμῶ
 σαωεσῶναι τὸν αὐθρωπον;

ΕΡΑΝ. Οὕτω φαμῶ.

ΟΡ. Σωῆφθη τοίνω ὁ ἀθάνατον ἑ θνητῶ.

ΕΡΑΝ. Ἀληθές.

ΟΡΘ. Ἀλλὰ τῶ σαωαφείας ἡρῶ ἐνώσεωσ
 λυομῆης, ὁ μῶ θνητὸν δέχεται τῆ θανάτου τ'
 ὄρον, μῶμει ἑ ἀθάνατος ἢ ψυχῆ, καὶ τοι τ' ἀμῶ-
 τίας ἐπενεχούσης τὸν θάνατον. ἢ οὐχ ἡρῆ πι-
 μφείας εἴ) τὸν θάνατον;

ΕΡΑΝ. Ἡ θεία τῆτο διδάσκει γεα-

ORTH. Hominémne solùm esse
 dominum nostrum Iesum Christum
 confessi sumus?

ERAN. Nunc doce quid Christum
 esse credas.

ORTH. Filium Dei viui hominem
 factum.

ERAN. Dei autem filius an Deus?

ORTH. Deus eandem habens sub-
 stantiam cum Deo, qui genuit.

ERAN. Deus igitur passionem sus-
 tinuit.

ORTH. Si sine corpore cruci affi-
 xus est, diuinitati passionem tribue.
 cum autem carne assumpta homo fa-
 ctus sit, cur id quod patibile est pati
 non sinis, & impatibile subiicis pas-
 sioni?

ERAN. Sed idèd carnem assumpfit,
 vt per patibile id quod erat impati-
 bile passionem sustineret.

ORTH. Impatibilem vocas, & pas-
 sionem adscribis.

ERAN. Dixi quòd carnem assum-
 pserit vt pateretur.

ORTH. Si naturam habuit capa-
 cem passionis, etiam sine carne pati
 poterat. Superuacanea igitur est
 caro.

ERAN. Diuina natura immortalis
 est, carnis verò mortalis. Vnita est
 itaque mortali immortalis, vt per
 illam gustaret mortem.

ORTH. Quòd natura immortale
 est, id neque si mortali coniungatur,
 mortem subit: & hoc facile est co-
 gnoscere.

ERAN. Hoc demonstra, & expli-
 ca quæstionem.

ORTH. Humanam animam im-
 mortalem esse dicis, an mortalem?

ERAN. Immortalem.

ORTH. Corpus autem mortale,
 an immortale?

ERAN. Mortale haud dubiè.

ORTH. Ex his verò naturis con-
 stare hominem dicimus?

ERAN. Sic dicimus.

ORTH. Immortale igitur mortali
 copulatum est.

ERAN. Verum est.

ORTH. Sed copulatione siue vnio-
 ne soluta, mortale quidem mortis
 legi obtemperat, manet autem ani-
 ma immortalis, quamuis peccatum
 mortem introduxerit. An verò pœ-
 nam esse mortem non putas?

ERAN. Diuina hoc docet Scriptu-

ra. Ab ea enim discimus, Deum, cum Adamo esum arboris scientiæ interdixisset, adiecisse, *Qua die comederitis ex ea, morte moriemini.*

ORTH. Pœna est igitur delinquentium mors.

ERAN. In confesso est.

ORTHOD. Quare ergo, cum anima simul & corpus peccauerint, solum corpus mortis pœnam sustinuit?

ERAN. Ipsum enim malignè arborem aspexit, & manus extendit, & fructum vetitum decerpfit: & os rursus dentibus eundem comminuit, & molaribus confecit. Hunc deinde gula exceptum traiecit in ventriculum: hic verò immutatum ad iecur transmisit. Iecur in sanguinis naturam conuersum venæ cauæ tradidit: illa verò proximè coherentibus, & hæ per alias corpori. atque ita in totum corpus vetiti cibi rapina peruasit. Iure igitur solum corpus peccati pœnam sustinuit.

ORTH. Physicorum more de nutrimento nobis disseruisti, & quot per partes procedens, & quàm multas mutationes sustinens, tandem in corporis naturam conuertatur. Illud autem considerare noluisti, quòd sine anima nihil eorum quæ commemorata sunt corpus efficiat. Derelictum enim à coniuncta sibi anima, iacet sine spiritu, & sine voce, & sine motu: & neque oculus videt bene aut malè, neque aures sonum-vocum percipiunt, nec manus mouentur, nec ingrediuntur pedes: sed simile est organo quod Musico destituitur. Quomodo igitur dixisti solum corpus peccasse, quod sine anima ne spirare quidem potest?

ERAN. Accipit quidem corpus vitam ab anima, sed damnosam peccati possessionem animæ procurat.

ORTH. Quomodo, & qua ratione?

ERAN. Per oculos quidem efficit vt malè videat, per aures autem vt ea audiat quæ non profunt, & per linguam vt nocentia loquatur, & per alia membra, quæ facere est nefas.

ORTH. Beati igitur, vt apparet, habendi sunt surdi, & oculis capti, & aliis membris orbat. Nam horum

Α φή. πρὸ αὐτῆς γὰρ μαθητῶν, ὡς ἀπαγορεύσας τῷ Ἀδὰμ ὁ θεὸς τῷ φυτῷ τῆς γνώσεως ἢ μεταλήψιν, ἐπήρα. ἢ, ἢ δὲ αὐτὴ ἡμέρα φάγηται ἀπ' αὐτῆς, θανάτου ἀποθανεῖσθε.

OP. Τιμωρία τοίνυν τῆς ἡμῶν κτήτων ὁ θάνατος.

EPAN. Ωμολόγηται.

OPΘ. Τί δήποτε τοίνυν, ψυχῆς ὁμοῦ καὶ σώματος ἡμῶν κτήτων, τὸ σῶμα μόνον ὑπομένει τῷ θανάτου πῶν ἡμωρίαν;

EP. Αὐτὸ γὰρ εἶδε τὸ ξύλον κακῶς, καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινε, καὶ τὴν ἀπειρημένον καρπὸν ἀπεσύλησε.

Ἐ αὐτὸ πάλιν τὸ σῶμα τῆτο τοῖς ὁδοῖσιν ἐλέπυεν, ἔ τῆ μύλων ἐλέειν. εἴτ' αὐτῆς ὁ οἶσο φάρος ἔπον ὑποδεξάμενος πρὲν ἐπεμψε τῆ γαστρί κακείνη ἢ ἀλλοιώσασα ἔ τῆ ἥπατι μετέδωκε. τὸ δὲ γὰρ ἡμῶν εἰς αἵματος φύσιν μετέβηεν ὡς ἐλαβε, καὶ τῆ κοίλη φλεβὶ πρὸς ἀδεδωκεν ἐκείνη ἢ τῆ συμφύεσι, κακῆσιν ἀφ' ἧ ἄλλων τῶ σῶματι καὶ ἔτως εἰς ἀπὸν διέβη τὸ σῶμα τῆ ἀπειρημένης βρώσεως ἢ ληθεία. εἰκότως τοίνυν τὸ σῶμα μόνον τῆ ὑπὸ τῆς ἀμῶν πῶ ἐμῆνε τιμωρίαν.

OPΘ. Φιολογικῶς ἡμῖν τὰ πῶ τῆς ἔμφης διεξέληλυθας, καὶ δι' ὅσων αὐτῆ μορίων ὁδοῦσας, καὶ πόσας ἀλλοιώσεσιν ὑφισταμένη, ὑπερῶν εἰς πῶ τῆ σώματος μεταβδῆται φύσιν. ἐκείνο μὲν τοι σιωδεῖν ὅσα ἢ ἔλεσας, ὡς διχα ψυχῆς φύτων ὁσῶν τὸ σῶμα τῆ εἰρημῶν ἐργάζεται. καταλειφθέν γὰρ ὑπὸ τῆ σιωεζυγμένης ψυχῆς, κείται ἀπνοῦ, καὶ ἀφωνον, καὶ ἀκίνητον. ἔ οὔτε ὀφθαλμὸς ὁρᾷ κακῶς, οὔτ' αὐ καλῶς, ἔτε τὰ ὅσα εἰσδέχεται τῆ φωνῶν τῆ ἡχῶν. οὐ κινουῶται χεῖρες, οὐ βαδίζουσι πόδες. ἀλλ' ἔοικεν ὄργανον ἔσπερημῶν τῷ μοισικοῦ. πῶς ὁὖν ἔφησα μόνον ἡμῶν κτήτων τὸ σῶμα, τὸ διχα ψυχῆς μὴ δὲ ἀναπνεῖν τὸ πῶ ἀπὸν διωάμενον;

EPAN. Μεταλαμβάνει μὲν τὸ σῶμα ζωῆς πῶ τῆς ψυχῆς, πῶ ἐξενδῆ ἢ τῆ ψυχῆ τῆς ἀμῶν πῶ ὅτι ἡμῶν κτήτων.

OPΘ. Πῶς καὶ τίνα ἔσπον;

EPAN. Διὰ μὲν ὀφθαλμῶν, ὁρᾷ αὐτῶ πῶ πῶσιν ἀφ' ἧ κακῶς. ἀφ' ἧ δὲ τῆ ἀκῶν, ἀκούειν ἀ μὴ συμφέρει, καὶ ἀφ' ἧς γλώττης, τὰ λυμῶν ὄργανα φθῆσθαι, καὶ ἀφ' ἧς ἀλλων μορίων ἀ μὴ ἡμῶν ποιῆν.

OPΘ. Τοῖς κῶφοις ἡμῖν ὡς ἔοικε μακαρίων, καὶ τοῖς τῶ βλέπειν ἀφρημῶν, καὶ τῶ ἀλλων μορίων ἔσπερημῶν. οὐ γὰρ μετῶ

καὶ ἄλλοις πούτων αἱ ψυχὰ τῆς παντοίας
 τῶ σώματος. τί δήποτε δέ, ὡ σοφώτατε, τῆ μὴ
 ψικτῆ τῆ σώματος ἐμνήσθης Ἱσπουργίων,
 πᾶς ἀξιεπαίνοιο ἢ ᾠδάλειπας; ἔστι γὰρ καὶ
 φιλικῶς, ἔ φιλανθρωπῶς ἰδεῖν, ἔ κατὰ φύ-
 ξεως ἀπομύρξασθαι δάκρυον, καὶ θεῶν ἀκοῦ-
 σαι λογίων, ἔ κλῖναι θεομῶν τοῖς, ἔ ὑμνῆ-
 σαι τῆ γλώτῃ τὸν ποιητὴν, ἔ διδάξαι τὸν πέ-
 λας ἀ δεῖ, ἔ κινῆσθαι τὰς χεῖρας εἰς ἔλεον,
 ἔ συλλήβδην εἰπεῖν, εἰς ἀπασμ κτήσιν ζῆρετῆς
 χρῆσασθαι τοῖς μορίοις τῆ σώματος.

ERAN. Αληθῆ ταῦτα.

OPΘ. Οὐκοῦν κοινὸν ψυχῆς ἔ σώματος,
 καὶ τῶ φυλάττειν, καὶ τῶ ᾠδάλειπν τοῖς νόμοις.

ERAN. Κοινόν.

OP. Εμοὶ δοκεῖ καὶ ἀρχὴν ἐκαστέρῃ τῆ ψυχῆ,
 παρ' λογισμῶ παρ' τῆ σώματος κατὰ κινήσειν.

ERAN. Πᾶς τῆ το λέγεις;

OPΘ. Οπὶ τῶ ᾠδάλειπν ὁ νοῦς πῶ ζῆρετῆ
 ἢ πῶ κακίαι σκιαγραφεῖ, εἴθ' οὕτως αὐτῶ
 ἀφαιμαρφοῖ, ὀργάνοις μὴ κεχρημένους τοῖς μο-
 ρίοις τῆ σώματος, καὶ ἄλλοις ἢ ἔ ἕλας, τᾶς εἰς
 ἐκαστέρῃ παρ' ὀφείλοισ.

ERAN. Εοικεν.

OPΘ. Εἰ ποῖναι σωματῶ τῶ σώματι,
 μᾶλλον ἢ ἀρχὴ τῆ ἀμῆρτίας· ἢ νιοχεῖν γὰρ τῶ ζῶον
 ἔ κυβερνᾶν ὅταν τεύθῃ· τί δήποτε κρινώουσα τῆς
 ἀμῆρτίας οὐ κρινώουσα τῆς ἡμφορίας;

ERAN. Καὶ πῶς οἶον τ' ἡ πῶ ἀθάνα-
 τον θανάτῳ μετατρέχειν;

OPΘ. Δίχασον ἢ ἡ ὁμοῖς μεταχρῶσθαι τῆς
 ᾠδάλειπν καὶ κολάσειως.

ERAN. Δίχασον.

OPΘ. Οὐ μὲτέλαχε δέ.

ERAN. Οὐ δῆτα.

OPΘ. Ἐν δέ γε παρ' ἡμῶν τῆ βίῳ, μὴ τῆ
 σώματος τῆ γέννη ᾠδάλειπν.

ERAN. Οὕτως εἶρηκε· μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ
 τῆ ἀποκτενόντων τῶ σώμα, πῶ δέ ψυχῆ
 μὴ διωαμῶν ἀποκτεῖναι· φοβηθῆτε δέ
 μᾶλλον τὸν ἔ ψυχῆ καὶ σώμα διωαμῶν
 ἀπολέσθαι ἐν γέννη.

OPΘ. Οὐκοῦν ἐν μὴ παρ' δε παρ' βίῳ διέ-
 φυγε τὸν θάνατον, ὡς ἀθάνατος· ἐν ἐκείνῳ ἢ
 παρ' βίῳ δώσθαι δίχας, οὐ θάνατον Ἱσπουργίου-
 σα, ἀλλ' ἐν ζῶῃ κολάσει.

ERAN. Ἡ θεῖα καὶ τῆ το διδάσκει γραφή.

A animæ malitiæ corporis participes
 non fiunt. Cur enim, ὁ sapientissime,
 quæ vituperanda sunt corporis
 ministeria commemorasti, quæ lau-
 de digna prætermisisti? Licet enim
 & amanter & humaniter intueri, &
 compunctionis lacrymas fundere, &
 diuina oracula audire, & egenti au-
 res præbere, & lingua creatorem ce-
 lebrare, & proximum docere neces-
 saria, & manus porrigere ad mise-
 ricordiam, & vt summam dicam,
 ad omnem virtutem comparandam
 vt membris corporis.

B ERAN. Vera sunt hæc.

ORTH. Est igitur commune ani-
 mæ & corporis, tum seruire leges,
 tum easdem transgredi.

ERAN. Commune.

ORTH. Mihi in utroque præire ani-
 ma videtur, vt quæ ante corpus ut-
 tur ratiocinatione.

ERAN. Quo sensu hoc dicis?

ORTH. Quod mens primùm vir-
 tutem aut vitium adumbret: deinde
 ea effingat & exprimat, instrumen-
 tis vtens partibus corporis, colori-
 bus verò & materia vtrique accom-
 modatis.

C ERAN. Sic videtur.

ORTH. Si igitur vnà cum corpore
 peccat, vel potius peccatum inchoat,
 (moderatio enim & gubernatio ani-
 malis ei tradita est,) cur cùm socia sit
 culpæ, non particeps etiam est pœnæ?

ERAN. Et quomodo fieri potest,
 vt immortalis morte mulctetur?

ORTH. Iustum tamen erat, vt quæ
 peccati socia fuit, etiam pœnæ par-
 ticeps esset.

ERAN. Iustum.

ORTH. At particeps non fuit.

ERAN. Nequaquam.

ORTH. In futura certè vita vnà
 D cum corpore in gehennam abiicie-
 tur.

ERAN. Sic dixit, *Nolite timere eos* Matth. 10.
qui occidunt corpus, animam autem non
possunt occidere: sed potius timete eum
qui potest & animam & corpus perdere
in gehennam.

ORTH. Ergo in hac quidem vita
 mortem effugit, cùm sit immortalis:
 in illa autem vita pœnas dabit, non
 morte multata, sed in vita pœnas
 sustinens.

ERAN. Hoc etiam diuina docet
 Scriptura.

ORTH. Fieri ergo non potest, A
ut mortem obeat natuta immorta-
lis.

ERAN. Sic videtur.

ORTH. Quomodo igitur Deum
Verbum dicitis mortem gustasse? Si
enim quod immortale creatum est, id
visum est mortale fieri non posse,
quomodo fieri potest, ut qui non
creatus & ab æterno est immortalis,
mortalium & immortalium natura-
rum conditor, morti sit obnoxius?

ERAN. Scimus nos quoque im-
mortalem eius esse naturam: carne
autem dicimus ipsum mortem susti-
nuisse.

ORTH. Sed nos apertè ostendimus
nullo modo posse mortem pati quod
natura est immortale. Neque enim
anima, vñà cum corpore creata, ei-
que copulata, & cum eo peccati par-
ticeps, mortis quoque particeps cum
eo fuit, propter solam naturæ im-
mortalitatem. Hoc ipsum autem
etiam aliter consideremus.

ERAN. Nihil vetat quo minus om-
nem moueamus lapidem, ut verum
inueniamus.

ORTH. Sic ergo quæramus. Vir-
tutisne ac vitij aliquos esse magi-
stros dicimus, & aliquos discipulos?

ERAN. Dicimus.

ORTH. Virtutis verò magistrum
maioribus præmiis dignum esse di-
cimus?

ERAN. Omnino.

ORTH. Sic etiam vitiorum do-
ctorem duplici ac triplici pœna di-
gnum?

ERAN. Verum est.

ORTH. Diabolus verò qua in par-
te censendus? Doctoremne esse di-
cimus, an discipulum?

ERAN. Doctorem doctorem. Ipse
enim omnis vitij & pater & magi-
ster est.

ORTH. Qui igitur homines primi
eius discipuli fuerunt?

ERAN. Adam & Eua.

ORTH. In quos autem lata mortis
sententia?

ERAN. In Adamum, & eius po-
steros.

ORTH. Discipuli ergo pœnas lue-
runt eorum quæ malè docti fuerant:
magistrum autem, quem duplici ac
triplici pœna dignum dicebamus,
pœnam euasisse?

OPΘ. Αδύνατον ἄρα θάνατον ὑπομείναι
τὴν ἀθάνατον φύσιν.

EPAN. Οὕτω πέφανται.

OPΘ. Πᾶς κρίνω τὸν θεὸν λόγον γεύσα-
σαι θανάτου φατέ; Εἰ γὰρ εἶναι κλισὸν ὁ
ἀθάνατον, ἀδύνατον ὦφθη τῆτο χυμέσασθαι θνη-
τὸν, πῶς οἶόν τε τὸν ἀκλίωτος ἔ ἀϊδίως ἀθάνα-
τον, τὸν τῆθ θνητῆθ καὶ ἀθανάτων φύσεων ποιη-
τῶ, θανάτου μεταλαχθεῖν;

EPAN. Ἰσμεν ἀπὸ καὶ ἡμεῖς τῶ φύ-
σιν ἀθάνατον, ἄρα ἢ αὐτὸν φανερῶ μετεχη-
κέαι θανάτου.

B OPΘ. Αλλὰ διαβρήδην ἡμεῖς ἀπεδεί-
ξαμεν, ὡς κατ' ἐσθῆνα ἔσπον δυνατὸν θά-
νάτου μεταλαχεῖν τὸ φύσιν ἀθάνατον. Ἐσθῆ γὰρ
ἡ ψυχὴ στυδημουρηγηθεῖσα ἔ στυαφθεῖσα
τῶ (ώματι, ἔ συμμεταχρυσά γε τῆς ἀμάρ-
τίας, ἐκείνω ἐκρινεώνησε τῆ θανάτου δια μί-
νῶ τῶ ἀθανασίαν τῆς φύσεως. Τῶτο δὲ
τῆτο καὶ ἐτέρως σχητήσωμεν.

EPAN. Οὐδὲν κωλύει πῶτα κινήσασθαι πό-
ρον, ὡς τ' ἀληθῆς ἐξδουρεῖν.

OPΘ. Ζητήσωμεν τοίνυν ὡδί. τῆς ἀρετῆς
καὶ τ' κακίας φανερῶ ἵνας μὲ εἶθ) διδασκά-
λοις, τινὰς ἢ τῶτων αὐτῶν φοιτηταῖς;

EPAN. Φανερῶ.

OPΘ. Τὸν δὲ γε τ' ἀρετῆς διδασκαλοὶ μί-
ζόνων εἶθ) λέγημεν ἀξίον αὐτῶδοσεων;

EPAN. Πάνυ γε.

OPΘ. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν τ' κακίας, δι-
πλασίας καὶ τειπλασίας ἀξίον ἡμφορείας;

EPAN. Αληθῆς.

OPΘ. Τὸν ἢ διαβόλον ποίας θετέον
μερίδος; διδασκαλον εἶθ) φανερῶ, ἢ μα-
θητῶ;

EP. Διδασκαλῶν μὲ οὖν διδασκαλον. αὐτὸς
γὰρ πάσης κακίας ἐστὶ καὶ πατήρ καὶ διδασκαλος.

OPΘ. Τίνες ἢ ἄρα τῶτου αἰθερόπων
ωσθῆρι γεγῆνῶται μαθηταῖς;

EPAN. Ο Αδάμ, καὶ ἡ Εὐά.

OPΘ. Τίνες ἢ τῶ ψῆφον τῆ θανάτου
ἐδέξατο;

EPAN. Ο Αδάμ, καὶ πῶ τῆδε ὁ γῆμος.

OP. Οἱ μαθηταῖ ἄρα δίχως ἐδοθῆ ὑπὸ ὧν κα-
κῶς ἐδιδάχθηθ. τ' δὲ γε διδασκαλον, ὃν ἀρετίως
εἰρήκαμεν διπλασίας εἶθ) καὶ τειπλασίας γε
κολάσεως ἀξίον, καὶ τῶ ἡμφορείας ἀφουρηῖν;

EPAN.

EPAN. Εοικεν.

OP. Αλλ' ὁμοίως καὶ τούτων ἕτω γενηθημένων, εἴχαιον τ' κριτῶν, ἔϊσμεν, καὶ ὀνομάζομεν.

EPAN. Μάλιστα.

OPΘ. Τί δήποτε τοίνυν εἴχαιος ὢν, ἔκ εισέ-
ωραξεν ἐκείνον τ' κακῆς διδασκαλίας βιήθυνας;

EPAN. Αὐτῶν πλὴν ἀσέβων τ' γενένης κα-
τεσκώλιασε φλόγα. πορβύεατε γὰρ φησιν οἱ κα-
τηγεμῆροι εἰς τὸ πῦρ τοῦ αἰώνιον, ὃ ἡτοίμασμε-
νον τῶν ἀφ' ὀλοῦ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ὁ γὰρ
δὲ, τοῦτου χάριν ὅσα ἐκοινώνησεν τῷ θανάτου
τοῖς μαθηταῖς, ὡς φύσιν ἔχων ἀθάνατον.

OPΘ. Οὐδὲ οἱ τὰ μέγιστα ἄρα πλημμε-
λήσαντες θανάτου οἰόνται μεταχεῖν, εἰ φύσιν
ἀθάνατον ἔχουσι;

EPAN. Ωμολόγηται.

OPΘ. Εἰ τοίνυν ὁδὲ αὐτὸς ὁ τ' κακίας
δύρατης ἔδιδάσκαλος μετέλαχε θανάτου
ἀφ' ὅτου ἀθανάσιον τ' φύσεως, πῶς οὐ πεφεί-
κατε λέγοντες τ' τ' ἀθανασίας καὶ διχοσωτήης
πηγῶν μετερχέμεναι θανάτου;

EPAN. Εἰ μὴ ἀκοσίως αὐτὸν ἕπομε-
ν ἠμῶν καὶ τὸ πάθος ἐλέγχομεν, ἔχον αὐτὸν ἐφ' ὅ-
τι καὶ ἡμῶν περὶ ὑμῶν γινόμενη κατηγεμία
διχάζει. εἰ δὲ αὐτῶν τὸ πάθος, καὶ ὁ θάνα-
τος ἐθελοούσιος κηρύσσεται περὶ ἡμῶν, οὐ κατη-
γορεῖν ἡμῶν, ἀλλ' ὑμῶν προσηκεί τ' τ' φιλαν-
θρωπίας ἕψομαι. ἐθέλησας γὰρ πέπονθε,
καὶ βουληθεὶς τῷ θανάτου μετέρχεσθαι.

OPΘ. Πάμπαν ὡς εἶοικε πλὴν θεῶν ἡγή-
κατε φύσιν. ὁ γὰρ δεσπότης θεὸς ὁδὲν ὢν μὴ
πέφουκε βούλεται, πᾶν τ' ὅσα βούλεται δύ-
ναται. βούλεται ὅτι τῆ οἰκεία φύσιν ἐφ' ὅσοι
εἶτε καὶ ἐρέπονται.

EPAN. Ημεῖς μεμαθήκαμεν ἀπαντὰ
διωατὰ τῶν θεῶν.

OP. Αορίτως ἀποφανόμενος συμπεριλαμ-
βάνης ὅτι λόγῳ καὶ ὅσα προσηκεί τῆ τ' ἀφ' ὀλοῦ
μεεῖδι. ὁ γὰρ ἀπολύτως πᾶντα εἰπὼν, καὶ τὰ ἀ-
γαθὰ, καὶ τὰ τούτων ἐναντία καὶ τῶν εἰρηκεν.

EP. Ὁ ἐν γυναικὶ Ιωβ ἔκ ἀπολύτως εἰρηκεν,
οἶδα ὅτι πᾶντα διώασα, ἀδιωαίη σοι ὅτι ὁδὲν;

OPΘ. Εἰ ἀγαθὸν τὰ τῶν διχάζω
περιεργημένα, καὶ τὸν τούτων ἐξ ἐκείνων
δύρατης σκοπὸν. ἔφη δὲ οὕτως μνησθηπὶ
ὅτι πηλὸν με ἐπλασας, εἰς δὲ γῆν με ἀπο-
ερέφης. ἢ οὐχ ὡς γάλα με ἠμῶν ἔχας, ἐπιχῆας ὅτι

B. Theod. Tom. IV.

A ERAN. Videtur.

ORTH. Et tamen, quamvis hæc ita
facta sint, iustum iudicem & scimus
& nominamus.

ERAN. Maximè.

ORTH. Cur ergo, cum sit iustus,
malæ doctrinæ rationem ab eo non
exegit?

ERAN. Inextinguibilem ipsi gehennæ
flammam præparavit. *Discedite
enim, inquit, maledicti in ignem æternum,
qui paratus est diabolo, & angelis
eius.* Hic autem propterea in
morte discipulis non iungitur, quia
naturam habet immortalem.

ORTH. Nec igitur qui maxima
crimina perpetrarunt morte plekti
possunt, si naturam habeant immor-
talem?

ERAN. In confesso est.

ORTH. Si ergo nec ipse scelerum
inuentor & magister morte affectus
est propter immortalitatem naturæ,
quomodo non cohorrescitis dicen-
tes immortalitatis & iustitiæ fontem
mortem obiisse?

ERAN. Si eum contra voluntatem
passum esse diceremus, iustum haberet
prætextum oratio, qua à vobis ac-
cusamur. Cum autem spontanea pas-
sio, & mors voluntaria à nobis præ-
dicetur, non nos accusandi, sed
laudanda eius immensa in homines
benignitas. Volens enim passus est,
& sua sponte mortem obiit.

ORTH. Diuinam, ut apparet, na-
turam penitus ignoratis. Dominus
enim Deus nihil vult eorum, quæ
ab ipsius natura abhorrent. Potest
autem quæcumque vult: vult autem
tantum naturæ suæ apta & con-
gruentia.

ERAN. Nos didicimus omnia Deo
possibilia esse.

D ORTH. Cum indefinite loqueris,
comprehendis etiam ea quæ diabo-
lo conueniunt. Qui enim absolute
omnia dicit, simul bona & his con-
traria complectitur.

ERAN. An non absolute fortis Iob
dixit, *Scio quod omnia potes, & nihil
tibi est impossibile?*

ORTH. Si legeris quæ à iusto antè
dicta sunt, facile horum scopum ex
illis inuenies. Sic enim dixit, *Me-
mento quod sicut lutum formasti me, in
terram autem me rursus conuertis. Non-
ne sicut lac mulsisti me, & sicut cascum*

L

me coagulasti? Pelle & carnibus vestisti me, ossibus & nervis compegisti me, vitam & misericordiam tribuisti mihi. visitatio tua custodivit spiritum meum. Postea subiungit, Hac habens in me ipso, scio quod omnia potes, & nihil tibi est impossibile. An ergo quæcumque his conueniunt etiam immortalem decere naturam dixit, vniuersorum Deum?

ERAN. Nihil non potest qui omnia potest Deus.

ORTH. Ergo etiam peccare potest qui est omnipotens Deus, vt tu quidem definis.

ERAN. Nullo modo.

ORTH. Quare?

ERAN. Quia non vult.

ORTHOD. Cur autem non vult?

ERAN. Quia peccare alienum est ab illa natura.

ORTH. Multa ergo non potest, cum peccatorum multa sint genera.

ERAN. Nihil horum aut vult aut potest Deus.

ORTH. Neque illa nempe quæ diuinæ naturæ contraria sunt.

ERAN. Quænam sunt hæc?

ORTH. Quale est, quod intelligentem & veram lucem Deum esse didicimus.

ERAN. Verum est.

ORTHOD. Sed neque tenebras ipsum velle & posse fieri dixerimus.

ERAN. Nullo modo.

ORTH. Præterea inuisibilem ipsius naturam esse diuina dicit Scriptura.

ERAN. Sic dicit.

ORTH. Sed visibilem eum fieri aliquando posse non dixerimus.

ERAN. Minimè.

ORTHOD. Neque verò comprehensibilem.

ERAN. Nequaquam.

ORTH. Est enim incomprehensibilis, & ad quam pertingi prorsus non possit.

ERAN. Vera dicis.

ORTH. Ergo nec qui est fieri potest vt non sit.

ERAN. Absit.

ORTH. Neque vt qui pater sit filius.

ERAN. Impossibile est.

ORTH. Neque vt ingenitus sit genitus.

Ἰσα τυρῶ; δέρμα ἔκρεας ἐνέδυσάς με, ὁστέοις δὲ ἐν ὀστέοις ἐνείρας με· ζωὴν ἢ καὶ ἔλεον ἔσθου κτλ ἐμοί, ἢ δὲ ὀπίσθησόν σου ἐφύλαξέ μου ὁ πνεῦμα. Τούτοις ἐπάρα, ταῦτα ἔχον ἐν ἐμαυτῶ, οἶδα ὅτι πᾶντα δυνάσασα, ἀδυνατεῖ σοι ἢ ὁστέον. Ὁστέον ὅσα τούτοις συμβαίη, καὶ τῆ ἀκρηστώ φύσιν ἀρέπειν ἐφί τῶν ὄλων θεῶ;

ERAN. Οὐδὲν ἀδυνατον τῶν πᾶντων δυνάμω θεῶ.

ORTH. Καὶ ὁ ἀμῶν τῶν ἀρεῶν δυνατὸν ἐστὶν πᾶντων δυνάμω θεῶ, κατὰ γὰρ τὸ ὄρον τὸν σόν;

ERAN. Οὐδαμῶς;

ORTH. Διὰ τί;

ERAN. Ἐπειδὴ ὡς οὐ βούλεται;

ORTH. Τοῦ δὴ χάριν οὐ βούλεται;

ERAN. Ἐπειδὴ τῆς φύσεως ἐκείνης ὁ ἀμῶν τῶν ἀλλότριον.

ORTH. Πολλὰ ἴσθω οὐ δύναται· πολλὰ γὰρ εἶδη πλημμελημάτων.

ERAN. Οὐδὲν τῶν ποιούτων ἢ βουλητῶν, ἢ δυνατῶν τῶν θεῶ.

ORTH. Οὔτε μὲν ἐκείνα, ἀλλὰ τῆς φύσεως

ὅστις ἐναντία τῆς θείας.

ERAN. Ποῖα ταῦτα;

ORTH. Οἶον, φῶς νοερόν τε καὶ ἀληθινόν ἐστὶ τὸν θεὸν ἐδιδάχθημεν.

ERAN. Ἀληθῶς.

ORTH. Ἀλλ' ἐκείναι αὐτὸν φάμεθα σῶτος, ἢ βουληθῆναι, ἢ δυναθῆναι γινέσθαι.

ERAN. Οὐδαμῶς.

ORTH. Πάλιν ἀόρατον αὐτῶν τῶν φύσιν ἢ θεία λέγει γραφή.

ERAN. Οὕτω λέγει.

ORTH. Ἀλλ' ὁρατῶν αὐτῶν ὅσα αὐτῶν εἴποι-

μεν δυνάσθαι γινέσθαι ποτὲ.

ERAN. Οὐδὲν.

ORTH. Οὔτε μὲν καταληπτῶν.

ERAN. Οὐ γὰρ.

ORTH. Ἀκατάληπτος γὰρ ἔστι, καὶ πᾶν πᾶν ἀέφικτος.

ERAN. Ἀληθῆ λέγει.

ORTH. Οὐκοῦν ὁστέον ὅτι ἅνθρωποι αὐτῶν ἐκ ὧν.

ERAN. Ἀπαγε.

ORTH. Οὐδέ γὰρ ὁ πατὴρ υἱός.

ERAN. Τῶν ἀδυνατῶν,

ORTH. Οὐδέ γὰρ ἀγέννητος ἀρα γεννημένος.

EPAN. Πώς γάρ;

OPΘ. Ούτε μὴν υἱὸς ἦλοιτ' ἀπὸ πατρός, ὁ πατήρ;

EPAN. Οὐδαμῶς.

OPΘ. Οὐδέ γε θεὸν ὁμοίωμα θεῶν ἦλοιτ' ἀπὸ υἱός, ἢ πατήρ;

EPAN. Πάντα ταῦτα ἀδύνατα.

OPΘ. Πολλά γ' καὶ ἄλλα τοιαῦτα διεύρομεν ὁμοίως ἀδύνατα. οὔτε γὰρ θεὸν αἰώνιον ὑπὸ χρόνον ἔσαι, οὔτε θεὸν ἀκίονον κίονον γὰρ ποιητὸν, οὔτε πεφρασμένον θεὸν ἀπειρον, καὶ ὅσα ταῦτοις ἐστὶ πρὸς ἀπλήσια.

EPAN. Οὐδὲν τούτων ἐστὶ δυνατὸν.

OPΘ. Πολλὰ τοίνυν διήρηκαμεν ἀδύνατα ὄντα τὰς πρὸς ἀδύνατα.

EPAN. Ἀληθῶς.

OPΘ. Ἀλλὰ θεὸν μὴ διωκηθῆναι τι τούτων, ἀπειρου δυνάμεως ὅτι ἀσθενείας τεκμηριον θεὸν δὲ γε διωκηθῆναι, ἀδυναμίας δὴ πούτεν, οὐ δυνάμεως.

EPAN. Πώς τὸ τοῦτο;

OPΘ. Ὅτι τούτων ἕκαστον θεὸν ἀρεπλον τῆς θεοκλήρου πῆ, καὶ ἀναλλοίωτον. θεὸν μὴ διωκηθῆναι τὸ ἀγαθὸν ἡμέραν κακόν, ἢ ὑπερβολῶς σημαίνει τῆς ἀγαθότητος, ἔστι τὸν δίκαιον μηδέποτε ἀπὸ ἡμέραν ἀδικον, μὴ δὲ τὸν ἀληθῆ ψεύτην, θεὸν ἀληθεία καὶ δικαιοσύνη σαφῆρον τε καὶ βέβαιον δείκνυσιν. οὕτω θεὸν ἀληθινὸν φάσι ὅτι ἀπὸ ἡμῶν οὐκ ἔστι, ὅθεν ὁ ὢν ὅτι ὢν. Ἀφ' ἑκείνου γὰρ ἔχει θεὸν εἶ, καὶ ἀναλλοίωτον ὑπὸ ἀρχῆς θεὸν φάσι. οὕτω τ' ἄλλα πρὸς ἀσθενείας, διήρησθε θεὸν μὴ δυνάσασθαι τῆς ἀκρας δυνάμεως ἐμφαντικόν. οὕτως ἐπὶ τῆς θεοῦ τὰ τοιαῦτα μὴ δυνάσασθαι καὶ ὁ θεὸς ἀπόστολος νεκρὸν τε καὶ τέλειεν. Ἑβραίοις μὲν γὰρ ἐπιπέλων ὡς φησὶν ἵνα ἀφ' ἑκείνου δύο παραγράφων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεὸν, ἰσχυρὰν ἀφ' ἑκείνου ἔχοντα. ὅτι ἀσθενὲς θεὸν ἀδύνατον, ἀλλὰ ἀγαθὸν αὐτὸ δίκαιον δυνατὸν. οὕτω γὰρ φησὶν ἐστὶν ἀληθῆς, ὡς ἀδύνατον εἶ, ψεύδεις ἐν αὐτῷ ἡμέραν ποτέ. θεὸν ἀδύνατον ὡς ἀρετῆς ἀληθείας ἐστὶν ἀδύνατον σημαίνει. ὅθεν δὲ γε μακαρίω Τιμοθέω γράφων, ἐταῦτα προσέφηκεν πιστὸς ὁ λόγος εἰ γὰρ σωμαθεράνομεν, καὶ συζησομεν, εἰ ὑπομενομεν, ἐ συμβασίλωσομεν, εἰ ζήνομεν, καὶ κείνος ζήνομεν ἡμᾶς, εἰ ἀπιστομεν, ὅτι ἔστις πιστὸς μὴ γὰρ, ζή-

A ERAN. Quomodo hoc fieri possit?

ORTH. Sed neque filius erit unquam pater.

ERAN. Nequaquam.

ORTH. Neque Spiritus sanctus unquam erit filius aut pater.

ERAN. Hęc omnia impossibilia sunt.

ORTH. Multa etiam alia eiusmodi reperire est, quę similiter sunt impossibilia. Nec enim quod æternum est fuerit in tempore, nec quod increatum creatum atque factum, nec B quod infinitum finitum, & quę his sunt similia.

ERAN. Nihil horum est possibile.

ORTH. Multa igitur inuenimus, quę omnipotenti Deo sunt impossibilia.

ERAN. Verè.

ORTH. Sed horum nihil posse non infirmitatis, sed immensę potentię signum est: posse autem, non potentię utique, sed impotentię.

ERAN. Quo sensu hoc dicis?

ORTH. Quia horum unumquodque Deum immutabilem, & alteratione liberum esse docet. Quod enim is qui bonus est malus fieri non possit, excellentiam bonitatis significat, & quod qui iustus est iniustus fieri nunquam possit, nec mendax qui verax est, firmam ac stabilem veritatem iustitięque declarat. Sic vera lux ut caligo fiat fieri non potest, neque ut qui est non sit. Perpetuum enim habet esse, & lux est nulli obnoxia mutationi. Sic alia omnia considerans, inuenies non posse summam potentiam designare. Sic in Deo talia non posse, diuinus quoque Apostolus intellexit, & affirmavit. Nam ad Hebręos scribens, *Ut per duas*, inquit: *Hebr. 6.*

res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium habeamus. Non imbecillum hoc impossibile, sed valdè potens esse demonstrans. Ad eò enim verax est, inquit, ut impossibile sit mendacium in eo unquam esse. Veritatis itaque potentia impossibilis mentione significatur. Ad beatum verò Timotheum scribens hæc adiecit. *Fidelis sermo.* 2. Tim. 2. *Nam si commortui sumus, & conuivemus: si sustinebimus, & coregnabimus: si negauerimus, & ille negabit nos: si non credimus, ille fidelis permanet, ne-*

negare se ipsum non potest. Rursus ergo hoc non potest infinitæ potentæ est argumentum. Etsi enim omnes homines ipsum negent, inquit, ipse tamen Deus est, & à propria natura non recedit. Habet enim esse ab interitu alienum. Hoc quippe est quod ait, *negare se ipsum non potest.* Exuberantem igitur potentiam demonstrat, quod ipsum in deterius mutari est impossibile.

ERAN. Hæc vera sunt, diuinisque scripturis consentanea.

ORTH. Si ergo multa sunt Deo impossibilia, quotquot videlicet ipsius naturæ repugnant, quid causæ est, cur alia omnia quæ naturæ sunt omittentes, ut bonum esse, iustum, verum, inuisibilem, incomprehensibilem, incircumscriptionem, æternum, & cetera quæ Deo inesse dicimus, solas immortalitatem & impatibilitatem mutabiles esse dicitis, & mutari posse in illis conceditis, Deoque potentiam, quæ infirmitatem testatur, adsignatis?

ERAN. Hoc à diuina scriptura didicimus. Clamat enim diuinus Ioannes, *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.* Et diuinus Paulus, *Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filij eius, multo magis reconciliati salui erimus in vita ipsius.*

ORTH. Vera sanè sunt ista: diuina enim sunt oracula. sed recordare eorum quæ sæpè confessi sumus.

ERAN. Quænam dicis?

ORTH. Quod filium Dei Deum Verbum non incorporeum apparuisse confessi sumus, sed naturam humanam perfectam assumpsisse.

ERAN. Hæc confessi sumus.

ORTH. Si igitur corpus & animam assumpsit humanam, hac de causa etiam filius hominis appellatus est.

ERAN. Verum est.

ORTH. Dominus ergo Iesus Christus etiam Deus verè noster est. Harum enim naturarum, alteram semper habuit, alteram verè assumpsit.

ERAN. Hæc sunt extra controuersiam.

ORTH. Ergo ut homo passionem sustinuit, ut Deus pati non potuit.

ERAN. Quomodo igitur sacra scri-

νήσασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται. πάλιν οὖν οὐ δύναται τῆς ἀπέριου δυνάμεως ἰσχυρὰ δὲ δηλωτικόν. καὶ γὰρ αἱ πρῶτες ἀποστολὴ αὐτὸν ἔρησαν, φησὶν, αὐτὸς θεὸς ἔστι, καὶ τὸ οὐκ ἐξ ἑστέ. τὸ γὰρ δηλοῖ τὸ εἶναι ἑαυτὸν οὐ δύναται. οὐκοῦν παρρησια εἰς ἐμφάνει δυνάμεως τῆς ἐπι τὸ χεῖρον ἔρησαν τὸ ἀδύνατον.

EPAN. Αληθῆ τῶτα, καὶ τοῖς θεοῖς λόγοις συμβαίνοντα.

OPΘ. Εἰ τοίνυν πολλὰ τὰ θεῶ ἀδύνατα, καὶ τοσαῦτα ὅποσα τὸ φύσεως ἐνδύηται τὸ θείας, τί δὴ ποτε τὰ ἄλλα πρῶτα καὶ φύσιν ἐώντες, τὸ ἀγαθόν, τὸ δίκαιον, τὸ ἀληθές, τὸ ἀόρατον, τὸ ἀέφικτον, τὸ ἀπερίγραφον, τὸ αἰδίον, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τὰ θεῶ παρρησια φαμὲν, μόνως πρὸ ἀθανασίαν ἐ πρὸ ἀπάθην περὶ τὸ φατέ, καὶ τὸ δυνατὸν τῆς ἀλλοιώσεως ἐπὶ αὐτῶν συγχωρεῖτε, καὶ δίδετε τὰ θεῶ δυνάμιν ἀσθενείας δηλωτικῆς;

ERAN. Τοῦτο τὸ θεῶ γραφῆς ἐδιδάχθημεν. καὶ γὰρ ὁ θεὸς Ἰωάννης βοᾷ. οὕτως ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὅτι τὸν ἑὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ δέδωκε. καὶ ὁ θεοσέσιος Παῦλος. εἰ γὰρ ἔρηροι ὄντες κατηλάγημεν τὰ θεῶ ἀφ' ἧς τὰ νάτου τὸ υἱὸν αὐτῶ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγήτες σωτησίαν ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶ.

OP. Αληθῆ δὲ τῶτα, θεῶ γὰρ ἔστι λόγια. ἀναμνήσθητι δὲ ὧν πολλάκις ὡμολογήσαμεν.

EPAN. Ποίων λέγεις;

OP. Οἱ τὸν υἱὸν τῶ θεοῦ τὸ θεὸν λόγον, ἔκ ἀσώματον ὅπι φανῆναι ὡμολογήσαμεν, ἀλλὰ φύσιν ἀποθεοπέιας τελείην ἀφληφῶτα.

EPAN. Σωμολογήσαμεν τῶτα.

OPΘ. Εἰ τοίνυν σῶμα καὶ ψυχὴ ἔλαβεν ἀποθεοπέιας, τῶ τῆτοι καὶ υἱὸς ἀποθεοπου παρρησιαρῶθη.

EPAN. Αληθές.

OPΘ. Οὐκοῦν ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ θεὸς ἠρῶν ἀληθῶς. τῶδε γὰρ τῶ φύσεων, πρὸ μὲν εἶχεν αἰεὶ, πρὸ δὲ ἔλαβεν ἀληθῶς.

EPAN. Αναμφίλεκτα τῶτα.

OP. Τοιγάρτοι ὡς ἀνθρώπος τὸ πάθος ὑπέμειν ὡς θεός, κρείττων πάθος μεμύθηκε.

EPAN. Πῶς οὖν ἡ θεῶ

γραφή πικρὸν τῆ θεοῦ πεποιθέναι φησίν;

ΟΡΘ. Ὅτι τὸ σῶμα πεποιθὸς, αὐτὸ ὄν ἐπέχρησε σῶμα. σκεψάμεθα δὲ ἐφ' αὐτῷ. ὅταν ἀκούσωμεν λεγούσης τῆς θείας γραφῆς, ἐχέτω μὲν τὸ μαρτυρῆσαι τὸν Ἰσαάκ, ἡμβλωθήσθαι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῷ τῶ ὄραϊν, ὁ νοῦς ἡμῶν ποῦ φέρεται, καὶ πῶς ἀπαπειρεῖδεται; τῆ ψυχῆ τῶ Ἰσαάκ, ἢ τῶ σώματι;

ΕΡΑΝ. Δηλονότι τῶ σώματι.

ΟΡΘ. Οὐκ οὖν ὑπάροχον καὶ πῶς ψυχῶν κεκοινωνηκέναι τῶ τ' τυφλότητος πάθος;

ΕΡΑΝ. Οὐδαμῶς.

ΟΡΘ. Ἀλλὰ μόνον τὸ σῶμα τ' ὀπλικῆς ἀδύνατος φερῆναι φανερῶν.

ΕΡΑΝ. Οὕτω φανερῶν.

ΟΡΘ. Καὶ αὖ πάλιν, ὅταν ἀκούσωμεν τῶ Ἀμασίου λέγοντος πρὸς τὸν παρρησιῶν Ἀμὸς, ὁ ὄραϊν, βαδίξτε εἰς γῆν Ἰούδα· καὶ μὴ τοὶ εἶ τ' Σαουλ πικρῶν ἡμῶν, ποῦ οἶκος τῶ βλέποντος, εἰδὲν σωματικὸν ὑποπλήρομα.

ΕΡΑΝ. Οὐδενὸς.

ΟΡΘ. Καὶ τοὶ τὰ ὀνόματα τ' αὐτῶν τ' ὀπλικὸν ἔστι μῶρον ὑγείας δηλωτικῶν.

ΕΡΑΝ. Ἀληθές.

ΟΡ. Ἀλλ' ἴσμεν ὅμως, ὅτι τ' καθαρωτέρως ψυχῆς χρηρηνομένη τ' πνεύματος ἢ ἀνεργῶν τ' παρρησιῶν ἐπίσημα χεῖν. αὐτῆ δὲγε ὄραϊν καὶ τὰ κεκρυμμένα ποιῆσαι τ' τῶ ταῦτα ὄραϊν ὄραϊνας αὐτοῖς καλεῖσθαι εἰ βλέποντας πρὸς ἑαυτοὺς.

ΕΡΑΝ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΟΡΘ. Οὐκ οὖν καὶ κείνο ὑποσκεψάμεθα.

ΕΡΑΝ. Τὸ ποῖον;

ΟΡΘ. Ὅταν ἀκούσωμεν τῆς τῆς θείας ἀγγελίαν ἰσορίας διηγουμένης, ὅτι παρρησιῶν τῶ θεῷ παρρησιῶν ὅτι κλίνης βεβλημένων, τ' ψυχῆς πῶ λύσιν τῆς μορίων εἶ) λέγουμεν, ἢ τῶ σώματος;

ΕΡΑΝ. Δηλονότι τῶ σώματος.

ΟΡ. Ὅταν δὲγε τ' πρὸς Ἑβραῖους ἐπιστολὴν ἀναγινώσκοντες, διηγουμένη ἐκείνη τ' χαρίων, ἐνταῦθα φησιν ὁ ἀπόστολος· ἄγε τῶ πρὸς ἡμῶν χεῖρας, καὶ τὰ παραλελυμένα ῥόνατα ἀπορθώσατε, καὶ ῥοχλαῖς ὀρθῶς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν· ἵνα μὴ τ' χωλὸν ἐκπατή, ἰαθῆ τ' μόνον, αὐτῶ τ' τ' σώματος μορίων ἐργάτη φανῶν ταῦτα τὸν θεῖον ἀπόστολον;

ΕΡΑΝ. Οὐδαμῶς.

ΟΡΘ. Τῶ δὲ τῆς ψυχῆς ἡλικιότητα καὶ

B. Theod. Tom. IV.

A prura filium Dei passum esse dicit?

ORTH. Quia corpus quod passum est, ipsius corpus erat. Sic autem consideremus. Cū audimus sacram scripturam dicentem, *Factum est cum senuisset Isaac, caligauerunt oculi eius, & videre non poterat, mens nostra quò fertur, & in quo defigitur? in anima Isaac, an in corpore?* Gen. 27.

ERAN. Clarum est quòd in corpore.

ORTH. An non igitur animam quoque cæcitatibus illius participem fuisse coniiicimus?

ERAN. Nullo modo.

ORTH. Sed solum corpus videndi facultate priuatum fuisse affirmamus.

ERAN. Sic affirmamus.

ORTH. Rursus cū Amasiam prophetæ Amos dicentem audimus, *Vadens, vade in terram Iuda, & Saul sciscitantem, Vbi est domus Videntis? nihil corporale cogitamus.* Amos 7.

ERAN. Ita se res habet.

ORTH. Et tamen nomina eius partis, quæ visioni seruit, incolumitatem significant.

ERAN. Verum est.

ORTH. Scimus tamen, quòd purioribus animis donata Spiritus operatio propheticam gratiam inferat, & efficiat ut arcana videant, & quòd hæc videant, idè videntes & cernentes appellati.

ERAN. Vera dicis.

ORTH. Itaque hoc etiam consideremus.

ERAN. Quidnam?

ORTH. Cū sacrorum Euangeliorum historiam audimus, quæ narrat oblatum Deo fuisse paralyticum in lecto iacentem, animæ partium solutionem illam dicimus, an corporis? Matth. 9.

ERAN. Clarum est quòd corporis.

ORTH. Cū verò Epistolam ad Hebræos legentes in locum illum inciderimus, vbi dicit Apostolus, *Propter quòd remissas manus & soluta genua erigite, & gressus rectos facite pedibus vestris, ut non quòd claudicat auertatur, magis autem sanetur, de partibusne corporis dicimus hæc sanctum Apostolum dixisse?* Hebr. 12.

ERAN. Nullo modo.

ORTH. Sed animæ languorem &

ignauiam eum eximere voluisse dicemus, & ad fortitudinem discipulos excitare?

ERAN. Omnino.

ORTH. At non inuenimus hæc in sacra Scriptura distingui. Neque enim Isaac excitatem describens corporis mentionem facit, sed Isaac absolutè dicit cæcum fuisse. Neque cernentes & videntes nominans Prophetas, horum animas videre dixit & intueri quæ arcana sunt, sed personas ipsas commemorauit.

ERAN. Ad hunc modum se res habet.

ORTH. Nec paralytici corpus ostendit esse solutum, sed hominem appellauit paralyticum.

ERAN. Verum est.

ORTH. Nec diuinus Apostolus animas nominatim expressit, cum vellet eas corroborare & excitare.

ERAN. Non sanè.

ORTH. Nos verò sensum verborum perscrutantes, intelligimus quænam sint animæ, quæ corporis propria.

ERAN. Et consentanea quidem facimus. rationales enim nos fecit Deus.

ORTH. Hac igitur vi rationis circa creatorem & saluatorem nostrum vtamur, & agnoscamus quænam ipsius diuinitati, quænam humanitati competant.

ERAN. Sed hoc si fecerimus, summam illam vnionem soluemus.

ORTH. Atqui cum in Isaac, & prophetis, & paralytico, aliisque hoc fecimus, naturalem animæ corporisque vnionem non soluimus, neque à propriis corporibus animas separauimus, sed sola cogitatione quid animæ, quid corporis proprium sit distinximus. Quid igitur absurdius est, quàm cum in animabus corporibusque sic faciamus, idem in Salvatore nostro facere nolle, sed confundere naturas, quarum differentia est, non quanta animæ & corporis, sed tanta, quanta inter temporale & æternum, inter creaturam & creatorem?

ERAN. Sacra Scriptura dicit filium Dei passionem pertulisse.

ORTH. Neque nos alium quempiam passum esse dicimus: & tamen à diuina Scriptura edocti scimus,

Α δὲ γὰρ ἐξείρησεν αὐτὸν φήσομεν, καὶ εἰς αἰδρείδου
ὡραθήσῃ τοῖς μαθηταῖς;

EPAN. Γαύουε.

OPΘ. Αλλ' οὐχ ὑρίσκημεν ταῦτα ὡραθῆναι τῇ θεῖα διηγησίᾳ γραφῇ. οὔτε γὰρ πλὴν τῆς Ἰσαὰκ διηγησάμενη τυφλότητα σώματος ἐμνημόνευσεν, ἀλλ' ἀπλῶς τὸν Ἰσαὰκ ἔφη τυφλόν. οὔτε βλέποντας καὶ ὁρῶντας ὀνομάσασα τοὺς παροφθίτας, τὰς τούτων ψυχὰς ἔφη ὁρᾶν καὶ βλέπειν τὰ κεκρυμμένα, ἀλλ' αὐτὴν ἐμνημόνευσε τῷ παροσώπων.

B. EPAN. Οὕτω τὸ τ' ἔχῃ.

OP. Οὐτὲ μὲν τ' ὡραλυτικὸς τὸ σῶμα ἔδραξε λελυμένον. ἀλλὰ τ' αἰθεροποιῶνόμασε ὡραλυτικόν.

EPAN. Αληθές.

OPΘ. Οὐδέ γε ὁ θεῖος ἀπόστολος ὀνομάσῃ τῷ ψυχῶν ἐμνημόνευσεν, ἔπιρρώσασα ταύτας καὶ διεχέουσα θελήσας.

EPAN. Οὐ γὰρ.

OPΘ. Ἡμεῖς ὅ τ' νοῦν τ' λόγων διεφθηνώμενοι, ἔπιγινώσκουμε τίνα μὲν ψυχῆς, τίνα δὲ σώματος ἴδια.

C. EPAN. Εἰκότα γε ποιῶντες. λογικὴ γὰρ ἡμᾶς ἐποίησεν ὁ θεός.

OPΘ. Τῷδε τοῖνυν τῷ λογικῷ ἔστι τῷ πεποικηκός ἡμᾶς ἔσεσκώκτος χρησώμεθα, καὶ ἔπιγινώσκουμε, τίνα μὲν αὐτὴ τῇ θεότητι, τίνα δὲ παροσική τῇ αἰθεροπότητι.

EPAN. Αλλ' αὐτὸ τὸτο δρῶντες, πλὴν ἀνεαν ἐκείνῳ ἀφραλύσομεν ἔνωσιν.

D. OP. Καὶ μὲν ἔπιγε τῷ Ἰσαὰκ, καὶ τῷ παροφθίτῳ, καὶ τῷ ὡραλύτῳ, καὶ τῷ ἄλλων τὸτο δρῶσμεντες, τῷ φρεσικῷ τῷ ψυχῆς καὶ τῷ σώματος ὅσα ἐλύσομεν ἔνωσιν, οὐδέ γε ἀπὸ τῷ οἰκείῳ σώματων τῆς ψυχῆς ἐχωρίσαμεν, ἀλλὰ ὡρὸν λόγῳ μόνῳ διεγνωσμεν, τί μὲν ἴδιον ψυχῆς, τί δὲ σώματος. πῶς ἔν ἔσχετιον ἔπι ψυχῶν ἔσχε καὶ ὡματων ποιῶντας ἔτω, ἔπι τῷ ὡματῶν ἡμῶν ἔτω πῶσαι τεῖα ποιῶν, ἀλλὰ συγχέουσα φύσας δὲ τῷ δὲ φρονον, ἔχ ὅσον ψυχῆ ἔχ παρὸς σῶμα, ἐχούσας παρὸς ἀλλήλας, ἀλλὰ ποσῶν, ὅσον τῷ ὡροσφῶν τῷ αἰδίδι δέσχηκε, καὶ τῷ ποιητῆν τῷ ποιησόμενος.

EPAN. Ἡ θεῖα γραφή φησι τὸν υἱὸν τῆς θεοῦ τῷ πάθος ὑπομεμνησκείναι.

OP. Οὐδὲ ἡμεῖς δὴ ἴδον ἵνα πεποιθῆναι φησὶ ἵσμεν ὅ μωσ, ὡρα τῷ θεῖας διδασκέντες γρα-

Φῆς, ὡς ἀπαθὴς ἢ τῆς θεότητος φύσις. ἀπάθων
 πόνων καὶ πάθος ἀκούοντες, Ἐ ἀιδροπότητος, Ἐ
 θεότητος ἐνώσιν, τῆς παθητῆ σώματος ὁ πάθος
 εἶ) φανερῶ, πλὴν ἀπαθῆ δὲ φύσιν ἐλευθέρων
 μενδρηνκέαι τῆς πάθος ὁμοιομορφίαν.

EPAN. Σώμα πόνων ἡμῖν πλὴν σωτη-
 είας παροξύνεισιν.

OP. Οὐκ ἀιδρώπου σῶμα ψιλὸν, ἀλλὰ τῆ
 κυρία ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς μονογενεῖς υἱοῦ τῆ
 θεοῦ. εἶ) τῆ το σπιννομῆ) μικρόν τε καὶ ὀπίτελές,
 πῶς τῆ τοῦ τύπου ἀποκρινόμενον ἡγῆ καὶ ἁγίου; Ἐ
 ἢ ὁ τύπος παροξυνητὸς καὶ σεβάσιμος, πῶς αὐ-
 τὸ ὁ ἀρχετύπου δικαιοφρονητον καὶ μικρόν;

EP. Οὐκ ὀπίτελές ἡγεύμεθα ὁ σῶμα, ἀλλὰ
 διαρεῖν ἀπὸ τῆς θεότητος ὁ ἀνέχουσα.

OPΘ. Οὐδὲ ἡμεῖς, ὡ ἀγαθὲ, διαμεροδρῶ
 πλὴν ἐνώσιν, ἀλλὰ θεομεροδρῶ πὰ τῆς φύσεων
 ἴδια. καὶ σὺ ἢ δῆπουθεν ὁμοιομοιογήσης αὐτήκα.

EPAN. Προφητικῶς ταῦτα παροσαρ-
 ράφης;

OPΘ. Οὐ παροφητικῶς, ἀλλ' εἰδῶς τῆ ἀλη-
 θείας πλὴν δυνάμιν. ἀλλὰ μοι ἀποκριναι καὶ
 τῆ το παροσερωταλῆ τῆ ὁδομ ἀκούσης τῆ κυρίου
 λέγοντες, ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐσμεν, καὶ ὁ ἐώρα-
 κῶς ἐμὲ ἐώρακε τὸν πατέρα, τῆ ἀρκῶς ταῦτα
 λέγης, ἢ τῆς θεότητος ἴδια;

EPAN. Καὶ πῶς οἶόν τε κατ' οὐσίαν ἐν εἶ)
 πλὴν ἀρκῶ καὶ τὸν πατέρα;

OPΘ. Τοιγαροῦν τῆς θεότητος ταῦτα δη-
 λωτικῶ;

EPAN. Αληθῆς.

OPΘ. Καὶ ὁ, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ
 θεὸς ἦν ὁ λόγος, καὶ πὰ τοῦτοις ὁμοία;

EPAN. Ὁμοιολόγηται.

OPΘ. Ὅτι καὶ πάλιν ἡ θεία γραφὴ λέγης,
 Ἰησοῦς ἢ κεκοπιακῶς ἐκ τῆ ὁδοιπορίας ἐκἀ-
 θητο οὕτως ἐπὶ τῆ πηγῆ, πίνος ὑποληπτόν τὸν
 κόπον; τῆς θεότητος, ἢ τῆς σώματος;

EPAN. Οὐκ ἀνέχουσα τὰ ἰσώμενα με-
 εἶξιν.

OPΘ. Τῆ θεία οἶον, ὡς εἶαικε, φύσιν παρο-
 αρμότης τὸν κόπον;

EPAN. Ἐμοὶ οὕτως δοκεῖ.

OPΘ. Ἀλλ' ἀντίκειν ἀντιφθέγη πὰ παρο-
 φήτη βραδύτι, οὐ πεινάσθ, ὡς ἐκ χερπιάσθ, ὡς ἐκ
 εἶσιν ἔξωδρεσις τῆ φρονησεως αὐτῆ, διδοῖς τοῖς
 πεινάσιν ἰσῶν, καὶ τοῖς μὴ ὁδωμενοῖς λύπην.

impatibilem esse naturam diuinitatis.
 Impatibilitatem igitur & passionem
 audientes, & humanitatis ac diuini-
 tatis vnionem, patibili corpori pas-
 sionem tribuimus, & impatibilem
 naturam passionis expertem mansisse
 confitemur.

ERAN. Corpus ergo nobis salu-
 tem procurauit.

ORTH. Non nudi hominis cor-
 pus, sed domini nostri Iesu Christi
 vnigeniti filij Dei. Quod si paruum
 tibi ac vile videtur, quomodo eius
 typum venerabilem & salutarem exi-
 stimas? cuius autem typus adoran-
 dus est & salutaris, qui potest arche-
 typum ipsum despici & extenuari?

ERAN. Vile corpus non existimo,
 sed diuellere nolo à diuinitate.

ORTH. Neque nos, ò bone, diui-
 dimus vnionem, sed naturarum pro-
 pria consideramus. Tu verò eadem
 vtique moxfenties.

ERAN. Prophetice nimirum hæc
 dicis?

ORTH. Non propheticè, sed quia
 veritatis vim perspectam habeo. Sed
 mihi responde hoc etiam interro-
 ganti, Quando audis Dominum di-
 centem, *Ego & pater vnium sumus*, & Ioan. 10.
Qui vidit me, vidit & patrem, dicis-
 ne hæc propria carnis esse, an diuini-
 tatis? Ioan. 14.

ERAN. Quomodo fieri potest, vt
 caro & pater vnum sint secundum
 substantiam?

ORTH. Diuinitatem ergo ista si-
 gnificant.

ERAN. Verum est.

ORTH. Et illud, *In principio erat* Ioan. 1.
Verbum, & Deus erat Verbum, & his
 similia?

ERAN. Fateor.

ORTHOD. Quando autem rursus
 dicit Scriptura sacra, *Iesus autem fa-* Ioan. 4.
tigatus ex itinere sedebat sic supra fon-
tem, cuius existimanda est lassitudo?
 diuinitatis, an corporis?

ERAN. Non audeo vnita di-
 uidere.

ORTH. Diuinæ igitur, vt apparet,
 naturæ lassitudinem tribuis.

ERAN. Sic mihi videtur.

ORTH. Sed manifestè Prophetæ
 contradicis clamanti, *Non esuriet, Ela. 40.*
neque laborabit, nec est inuestigatio sa-
pientie eius, qui dat lasso virtutem, &
is qui dolore non afficiuntur tristitiam.

Et post pauca. *Qui sustinent me, mu-
tabunt virtutem, assument pennas sicut
aquila, current, & non laborabunt, am-
bulabunt, & non deficient. Quomodo
igitur is qui aliis donat vt nec egeant,
nec defatigentur, ipse lassitudinem,
& sitim, famémque patiatur?*

ERAN. Sæpè dixi quòd vt Deus
impatibilis est, & nullius rei egens:
post incarnationem verò passiones
pertulit.

ORTH. Diuinitate passiones exci-
piens, an patibili naturæ permittens
vt secundum naturam passiones sus-
tineret, & patièdo prædicaret non
phantasiam id esse quod apparebat,
sed ex humana natura verè defum-
ptum? Sic autem consideremus. In-
circumscriptam diuinam naturam
dicimus?

ERAN. Certè.

ORTH. Natura autem incircum-
scripta à nullo circumscribitur.

ERAN. Non vtique.

ORTH. Non ergo indiget transiti-
one, cum vbique sit.

ERAN. Verum est.

ORTH. Quod verò transitiōne non
indiget, neque ambulatione.

ERAN. Videtur.

ORTH. Quod autem iter non facit
non defatigatur.

ERAN. Nequaquam.

ORTH. Non igitur defatigata est
diuina natura, cum sit incircumscri-
pta, & ambulatione non egeat.

ERAN. Sed diuina Scriptura Ie-
sum defatigatum fuisse narrat. Ie-
sus autem Deus est, *Vnus enim do-
minus Iesus Christus, per quem om-
nia.*

1. Cor. 8.

ORTH. Quoniam igitur sacra
Scriptura defatigatum ipsum dicit,
& non defatigari, considerandum est
quomodo hoc & quomodo illud vni
personæ accommodari possit.

ERAN. Tu hoc ostende. tu enim
is es, qui diuisionis sermones nobis
ingeris.

ORTH. Existimo vel barbaro fa-
cile esse hoc discernere, quòd diffi-
milium naturarum vnione concessa,
Christi quidem persona propter vnio-
nem & hæc & illa recipit, vtrique
autem naturæ conuenientia tribuun-
tur: incircumscriptæ videlicet indefa-
tigabilem esse, transeunti verò & am-
bulanti defatigatio. Nam pedum

ΑΚαὶ μετ' ὀλίγα, Οἱ δὲ ὑπομύοντές με δὴ-
λάξουσιν ἰσχύ, πλεοφυήσουσιν ὡς ἀετὸς δρα-
μοῦται, καὶ οὐ κοπιᾶσονται. βαδιούται, καὶ
οὐ πεινάσουσι. πῶς τοίνυν ὁ θεὸς ἀνεκδεδῆς τε ἔ-
απονοντοῖς ἄλλοις δωροῦμένος, αὐτὸς ἔ κόπου θε-
πάθος, καὶ ἔ δίψης, ἔ ἔ πείνης ὑπέμεινεν;

ERAN. Πολλὰ κίς εἶπον, ὅτι ὡς θεὸς ἀπα-
θῆς ἔστι καὶ ἀνεκδεδῆς. μὴ ὅ τι πῶν ἄρκωσιν, ἡδέ-
χετο τῶν παθῶν.

OPΘ. Τῆ θεότητι τὰ πάθη δεχόμενος, ἢ τῆ
παθητῆ φύσιν ὑποχωρῶν καὶ φύσιν ὑπο-
B μύειν τὰ πάθη, καὶ κηρύττειν τὰ πάθει, ὡς οὐ
φαντασία θε φασιμόμνον, ἀλλ' ἀληθῶς ἐκ τῆς
ἀνθρώπινης φύσεως εἰλημμένον; σκοπήσωμεν
ὅ ὡτως. ἀπεῖλξαφον ἔ θεῖον φύσιν φαμῶν;

ERAN. Ναιχι.

OPΘ. Η δὲ ἀπεῖλξαφος φύσις ὑπο-
θεδενὸς ἀεὶ γράφεται.

ERAN. Οὐ γὰρ οὕτω.

OPΘ. Οὐ τοίνυν δεῖται μεταβάσεως πῶν-
ταχὺ γὰρ ἔστιν.

ERAN. Αληθῆς.

OPΘ. Τὸ μεταβάσεως ἔ θεόμενον θεοῦ
C βαδίσεως.

ERAN. Φάμεται.

OPΘ. Τὸ δὲ μὴ βαδίξον οὐ κοπιᾶ;

ERAN. Οὐδαμῶς.

OPΘ. Οὐκ ἀρα κεκοπίακεν ἡ θεία φύ-
σις, ἀπεῖλξαφος οὐσα, ἔ μὴ θεομύη βα-
δίσεως.

ERAN. Αλλ' ἡ θεία γραφή κεκοπίακεναι
τὸν Ἰησοῦ ἰστορεῖ, θεὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς. εἰς γὰρ κύριος
Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα.

OPΘ. Ἐπειδὴ τοίνυν κεκοπίακεναι αὐτὸν
ἔ μὴ κοπιᾶν ἡ θεία λέγει γραφή, σκοπήτεον
πῶς μὴ τῆτο, πῶς δὲ ἐκείνο τὰ ἐνὶ πρῶτῳ-
D πῶ, διωτῶν πρῶτῳ ἰσχύ.

ERAN. Σὺ τῆτο δεῖξον. σὺ γὰρ ποῖς τὸ δια-
ρέσεως ἡμῖν εἰσοκμήξεις λόγους.

OP. Οἴμεν τῆτο καὶ βαρβαρῶν ῥάδιον
ἀφαιρῶναι, ὡς τῆς τῶν ἀνομοίων φύσεων
ὁμοιογενείσης ἐνώσεως, δεχεται μὴ θε πρῶ-
σωπον τῶ Χριστοῦ, καὶ ταῦτα καὶ κείνα
ἀφ' αὐτῶ ἐνωσιν, ἐκαστέρα δεχε φύσιν τὰ
πρῶτῳ φῶρα πρῶτῳ ἰσχύεται, τῆ μὴ ἀ-
πεῖλξαφῶ θε ἀποπον, τῆ δὲ μεταβα-
νούση καὶ βαδίξουση ὁ κόπος. ποδῶν γὰρ

ἴδιον ὁ βαδίζων, καὶ νόδιον ὁ τὰς πλείους ἀφαι-
τείνεσθαι πόνον.

EPAN. Ωμολόγηται ταῦτα σωματικὰ
εἶ) παθήματα.

OPΘ. Αληθῆς ἀρχὴ παθήσεων ἐκείνη,
ὡς ἐγὼ μὲν ἐποίησα μὲν, σὺ δὲ γε ἐκωμάδη-
σας. ἰδοὺ γὰρ ἡμῖν ἑπέδραξας, τίνα μὲν ἀνθρώ-
πότητι, τίνα δὲ παροσηκῆ θεότητι.

EP. Αλλ' οὐκ εἰς δύο τὸν ἕνα διείλον υἱούς.

OPΘ. Οὐδὲ ἡμεῖς τῆτο δρώμενον, ὡ φίλος,
ἀλλ' εἰς ὁ ἀφ' ὧρον ἀφοράντες τῆς φύσεων,
σχοπέμεθα πῶς ἀρέπον θεότητι, τίς ἂν ἀρμόδιον
σώματι.

EPAN. Οὐκ ἐδίδαξεν ἡμαῶς οὕτω δια-
ρῆν ἡθεῖα γραφὴ ἀλλὰ τὸ ὑὸν τὸ θεοδείρηκε τε-
θναύσαι. ἔτι γὰρ ὁ ἀπόστολος εἶφη· εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄν-
τες κατηλλάγημεν τὰς θεῶν ἀφ' ἧς θανάτου τὸ
ὑὸς αὐτῶν· καὶ τὸ κύριον εἶρηκεν ἐκ νεκρῶν ἐγηγ-
ρη· ὁ γὰρ θεός, φησι, ἔτ' κύριον ἐξήγαγε.

OPΘ. Οὔτε ἂν ἡθεῖα λέγη γραφὴ, σωμα-
τικὸν ὅτι τὸ Στέφανον ἀνδρες θύλαβεῖς, καὶ
ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ, καὶ πλὴν
ψυχῆς εἶποι αὐτῷ τίς μὲν τῷ σώματος ὡδρα-
δεῖσθαι ταφῆς;

EPAN. Οὐ δὴτα.

OP. Καὶ ὅτε ἀκούσῃς Ἰακώβ τὸ πατριάρ-
χου λέγοντος, θάψατέ με μὲν τὸ πατὴρ μου,
ὡς εἰ σώματος, ἢ ὡς εἰ ψυχῆς ταῦτα εἰρή-
σθαι τοπάξῃς;

EPAN. Δὴλον, ὡς ὡς εἰ σώματος.

OPΘ. Ἀνάγνωθι τὸ καὶ πᾶ ἐξῆς.

EPAN. Εκτὸς ἔθαψον Ἀβραάμ, καὶ Σάρ-
ραν πλὴν γυναικῶν αὐτῶν· καὶ, ἐκτὸς ἔθαψον Ἰα-
κώβ, καὶ Ρεβέκκην πλὴν γυναικῶν αὐτῶν· καὶ, ἐκτὸς
ἔθαψον Λίαν.

OPΘ. Οὐδ' ἐν τούτοις, οἷς νῦν ἀέγνωσ, σώ-
ματος ἐμνημόνευσε ἡθεῖα γραφὴ· ἀλλὰ ἀφ' ἧς
τῆς ὀνομάτων πλὴν ψυχῆς ὁμοῦ καὶ ὁ σῶμα ἐδή-
λου· ἡμεῖς μὲν τοὶ διαμερόμενοι ὁρθῶς, ἔφασκεν,
τὰς ψυχὰς ἀθανάτους εἶ) μόνον τὸ τῆς πατρι-
άρχων τὰ σώματα ἐν τῷ διπλῷ κατατεθῆναι
σπηλαίῳ.

EPAN. Αληθῆς.

OPΘ. Καὶ ὅτε ἀκούσωμεν τὸ τῆς πα-
ξέων ἰστορίας διηγουμένης, ὡς ὁ Ἡρώδης ἀνεί-
λεν Ἰακώβον τὸ ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρᾳ,
ἠκίστα ἔτι πλὴν ψυχῆς νομοδῶν τεθναύσαι.

proprium est ingredi, & nimio la-
bore distendi.

ERAN. Has esse corporales affe-
ctiones in confesso est.

ORTH. Vera est igitur illa prædi-
ctio, quam ego protuli, tu verò ludi-
ficatus es. Ecce enim nobis ostendisti,
quænam diuinitati, & quænam huma-
nitati conueniunt.

ERAN. Sed vnum in duos filios
non diuisi.

ORTH. Neque nos hoc facimus,
ὁ amice. sed ad differentiam respi-
cientes naturarum, consideramus
quid deceat diuinitatem, & quid
corpori conueniat.

ERAN. Non docuit nos sic distin-
guere sacra Scriptura, sed filium Dei
mortuum esse dixit. Sic enim ait
Apostolus, Si enim cum inimici esse-
mus, reconciliati sumus Deo per mortem
filij eius. & Dominum ex mortuis sus-
citatum esse dixit. Deus enim, inquit, Ag. 13.
& Dominum suscitauit.

ORTH. Quando igitur diuina
Scriptura dicit, Curauerunt autem Ag. 8.
Stephanum viri timorati, & fecerunt
placitum magnum super eum, animam
ne dixerit quisquam vnà cum cor-
pore sepulturæ mandatam?

ERAN. Non fanè.

ORTH. Et cum audis Iacob pa-
triarcham dicentem, Sepelire me cum
patribus meis, de corpore an de ani-
ma hæc dicta esse coniecis?

ERAN. Clarum est quòd de
corpore.

ORTH. Lege porrò etiam ea quæ
sequuntur.

ERAN. Ibi sepelierunt Abraham, &
Sarram uxorem eius. & Ibi sepelierunt
Isaac & Rebekcam uxorem eius. & Ibi
sepelierunt Liam.

ORTH. Nec in his quæ recitasti,
corporis mentionem fecit sacra Scri-
ptura: sed vsa est nominibus, quæ
animam simul & corpus significant.
Nos verò rectè ista diuidimus, & di-
cimus, animas quidem esse immor-
tales, sola verò corpora propheta-
rum in spelunca duplici esse depo-
sita.

ERAN. Verum est.

ORTH. Et quando Actuum hi-
storiam audimus narrantem, quòd
Herodes interfecit Iacobum fra-
trem Ioannis gladio, non certè ani-
mam quoque mortuam putabimus.

ERAN. Quomodo enim, qui cohortationis Dominicæ meminerimus, dicentis, *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere?*

ORTH. An non impium tibi videtur & absurdum, humana nomina audientes non semper animam & simul corpus intelligere, nec cum Scriptura de morte & sepultura loquitur, cum corpore animam cogitatione complecti, sed corpori soli hæc conuenire arbitrari, & animæ immortalitatem Domini doctrinæ credendo nosse: filij verò Dei passionem audientes non idem facere, sed corporis quidem, cui competit passio, nullam mentionem facere, diuinam verò naturam, quæ est impatibilis & immortalis, patibilem & mortalem pronuntiare: idque cum sciant, quòd si pati potuit Dei Verbi natura, superuacanea fuit corporis assumptio?

ERAN. A sacra Scriptura filium Dei passum esse didicimus.

ORTH. Verùm diuinus Apostolus passionem interpretatur, & ostendit naturam quæ passa est.

ERAN. Hoc igitur quam primum ostende, & dirime controuersiam.

ORTH. An ignoras locum illum Epistolæ ad Hebræos scriptæ, vbi sic loquitur diuinus Apostolus, *Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens, Nunciabo nomen tuum fratribus meis, in medio Ecclesie laudabo te. & iterum, Ecce ego & pueri quos mihi dedit Deus.*

ERAN. Hæc scio: sed in his nihil est eorum quæ te ostensurum pollicitus es.

ORTH. Declarant sanè & ista quod me ostensurum promiseram. Fraternitatis enim nomen cognationem significat, cognationem verò assumpta natura conciliauit, assumptio impartibilitatē diuinitatis apertè proclamat. Vt autem clariùs hoc ipsum te doceam, lege sequentia.

ERAN. Quia ergo pueri communicauerunt carni & sanguini, ipse quoque eorundem similiter fuit particeps, ut per mortem eum destrueret qui habebat mortis imperium, & eos liberaret, qui timore mortis per totam vitam erant obnoxij seruituti.

EPAN. Πώς γὰρ οἱ γε τῆς διασωτικῆς παραινέσεως μεμνημένοι, μὴ φοβείσθε λεγούσης ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, πλὴν τὴν ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνειν;

ΟΡΘ. Οὐ σοὶ δοκεῖ δυσεβές εἶναι καὶ χεῖρον, τῶν μὲν αἰθεροπέτων ὀνομάτων ἀκούοντας, μὴ αἰεὶ ψυχῶν ὁμοῦ ἐσῶμα νοεῖν, μὴ ὁ θανάτου πέρι καὶ πάφου τῆς γραφῆς διηγουμένης, συμπειλασθεῖν τῇ εὐνοίᾳ τὸ σῶμα πλὴν ψυχῶν, ἀλλὰ τὰ σῶματι μόνῳ προσήκον νομίζειν, πλὴν τὴν ψυχῆς ἀθανάσιον εἶδέναι, τῇ τὸ κρείον διδασκαλίᾳ πιστεύοντας. Ἐὰν γὰρ ἡμεῖς τὸ θεοῦ πάθος ἀκούοντες, μὴ τὸ τῆς φύσεως ἀλλὰ τὸ τοῦ σώματος, ὅτι προσήκει τὸ πάθος, ἡκιστα μνημονώσθην, πλὴν τὴν θεῶν φύσιν, πλὴν ἀπαθῆς καὶ ἀτρέπτου, ἐσθάνου, θνητῶν τὰ λόγια ἐπαθῆναι ἀποφάνην. Ἐταῦτα εἰδόμενος, ὡς εἴπω οἷα τε παθεῖν ἢ τῶν θεῶν λόγου φύσις, ὡς εἴπω τῆς σώματος ἢ προσληψίς ἢ;

EPAN. Παρὰ τὴν θείας γραφῆς μεμαθήκαμεν, ὡς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τὸ πάθος ὑπέμεινε.

ΟΡΘ. Καὶ μὴν ὁ θεὸς ἀπόστολος ἐρμήνευσε τὸ πάθος, καὶ πλὴν πεποιθῆσαν ὅτι δείκναι φύσιν.

EPAN. Δέξον τοίνυν ὡς τάχιστα, καὶ λύσον πλὴν ἀμφισβήτησιν.

ΟΡΘ. Οὐκ οἶδα τὸ χεῖρον εἰεῖνο τῆς πρὸς Ἑβραίους γραφείσης ὁπισθολής, ἔνθα φησὶν ὁ θεοσεβὴς Παῦλος, διὸ οὐκ ἐπαίχμεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων, ἀπαγγελάτω ὄνομα σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε καὶ πάλιν, ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παμδιὰ ἀμοι ἔδωκεν ὁ θεός.

EPAN. Οἶδα ταῦτα, ἀλλ' ὅσον ἔστιν ἐν τούτοις ὧν ἀποδείξην ὑπέροχον.

ΟΡΘ. Ὑποφάνη μὴ καὶ ταῦτα ὅπως δείξω ἐπιχειρήσω. Ὁ γὰρ τὸ ἀδελφότητος ὄνομα δηλοῖ συγγένειαν, ἢ τὴν συγγένειαν ἢ προσληψίαν φύσις εἰργάσαστο. ἢ τὴν προσληψίαν αἰαφαιδὸν κηρύττει τῆς θεότητος ἀπαθῆς. ἵνα δέ σε ἔπο διδάξω σαφέτερον, ἀνάγνωθι τὰ ἐξῆς.

EPAN. Ἐπεὶ οὖν τὰ παμδιὰ κεκρινώθηκε ἄρκος ἐσθάνου, ὡς ἀπλησίως ἐαυτὸς μετέβηκε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τὸ θανάτου καταργήσῃ τὸν ὁ κρείον ἐχόντα τὸ θανάτου, ἐσθάνου λαβῆ τούτους, ὅσοι φόβου θανάτου διὰ πᾶσι τῶν ζῆν ἔνοχοι ἢ σαρκευλείας.

ΟΡ. Οἶμαι ἄντα σαφηνείας μὴ δεῖσθαι. Α σαφῶς γὰρ διδάσκει τὸ τ' οἰκονομίας μυστήριον.

ΕΡΑΝ. Ὡν ἐπηρείλω δεῖξάν ἐν τοῖτοις ὁὐδὲν ἐώρησα.

ΟΡΘ. Καὶ μὲν Ἀβρῆδ' ἔδιδάξεν ὁ θεῖος ἀπόστολος, ὡς οἰκτεῖρας τ' ἀνθρώπων τ' φύσιν ὁ ποιητὴς, οὐ μόνον ἀρπαζομένην ὑπὸ ἔθ' ἁναίου πικρῶς, ἀλλὰ ἔπειθ' ἅσασιν τ' ζῶντων τὰδε δεδουλωμένων, ἔξ' σώματος τοῖς σώμασιν ἐπεσφραγίστατο τ' ἀνάσασιν, ἔξ' φύσεως θνητῆς κατέλυσε ἔθ' ἁναίου τ' διωασείδην. ἔπειθ' γὰρ αὐτὸς ἀνάσασιν εἶχε τ' φύσιν, ἐβουλήθη δὲ δικαίως παύσαι τὸ θανάτου τ' κράτος, ὅτι τ' ὑποκειμένων τῶν θανάτων λαβῶν ἀπὸ τ' χυλῶν ἔταύτην ἀμφοῖν φυλάξας, καὶ ἀμφοῖν ἀμύνην, ἔπειθ' ἄλλω μὲν τῶν θανάτων, ἔταύτην ἀρπάσας, ἔτ' ἀπλησίαν ἀνεμπλήσασιν. ἔπειθ' ἔτ' ταύτης ἀδικίας, καὶ τ' ἔτ' τ' ἄλλων ἀδικῶν ἐπαυπε τυραννίδα. τ' γὰρ ἀδικῶς καὶ ἀποθεῖσθαι ἀπὸ τ' χυλῶν ἀνάσασιν, ἀκλουθῆσαι ταύτην παρεσβιάσθαι τ' ἦμος. ταύτην τοῖς ἀποστολικῶς ρητοῖς ἔπειθ' ἔπειθ' πῶς ἐρμηνεύειν, καὶ ὅτι πῶς τῆς θεότητος ἀπάθειν.

ΕΡΑΝ. Οὐδὲν ἐν τοῖς ἀναγνωθεῖσι ρητοῖς ἔπειθ' τῆς θείας ἀπαθείας δεδήλωται.

ΟΡΘ. Τὸ οὖν φαίμαι τὸν θεῖον ἀπόστολον, ἔπειθ' τῶν τοῖς παιδίοις αὐτὸν κεκοινωνηκένας ἄρκος ἔπειθ' αἵματος, ἵνα ἔπειθ' τῶν θανάτου καταρῆσθαι τὸν τ' κράτος ἔχοντα τῶν θανάτου, οὐ σαφῶς δηλοῖ τ' τῆς θεότητος ἀπαθείας, καὶ τ' τῆς ἄρκος παθητὸν, ἔπειθ' ὡς παθεῖν τ' θείας μὴ διωασμένης φύσεως, ἐλαβε πῶς παθεῖν διωασμένην, καὶ ἔπειθ' ταύτης ἔλυσε τῶν ἀβόλου τ' κράτος;

ΕΡΑΝ. Πῶς ἔπειθ' τῆς ἄρκος, καὶ τῶν ἀβόλου τ' κράτος ἔλυσε, καὶ τῶν θανάτου πῶς διωασίαν;

ΟΡΘ. Τίσιν ὅπλοισι ἐξ ἄρχης χρησάμενος ὁ ἀβόλος, ἐξυδραποδίσει τῶν ἀνθρώπων πῶς φύσιν;

ΕΡ. Διὰ τ' ἀμφοῖν ἀχμυδῶτον ἐλαβε τ' τ' ἔπειθ' ἀδείσου κατασάντα πολίτην.

ΟΡΘ. Τίνα δὲ τῆς ἐντολῆς ἔπειθ' ἀβάσθαι ζημίαν ὠρεῖσιν ὁ θεός;

ΕΡΑΝ. Θάνατον.

ΟΡΘ. Οὐκ οὐ μῆτηρ μὲν τῶν θανάτου ἢ ἀμφοῖν, ταύτης δὲ πατήρ ὁ ἀβόλος.

ΟΡΘΗ. Declaratione, opinor, ista non egent. Dispensationis enim mysterium apertè docent.

ΕΡΑΝ. In his nihil vidi eorum quæ demonstraturum te receperas.

ΟΡΘΗ. At disertè nos docuit diuinus Apostolus, quòd hominum naturam miseratus conditor, non solum acerbè raptam à morte, sed tota vita huius seruituti addictam, per corpus corporibus resurrectionem procurarit, & per mortalem naturam mortis potentiam destruxerit. Cùm enim haberet ipse naturam immortalem, iustè voluit abolere mortis imperium, assumptis ex iis qui morti obnoxij erant primitiis: & has immaculatas seruans, peccatique expertes, morti quidem permisit, vt eas corripere, & suam inexplebilem expleret ingluuiem: sed propter summam illius in has iniuriam, etiam alios ab iniusta eius tyrannide liberavit. Primitias enim iniustè absorptas resuscitans, vt has totum genus sequatur efficiet. Hanc expositionem confer cum verbis Apostolicis, & diuinitatis impartibilitatem videbis.

ΕΡΑΝ. Nihil in iis quæ lecta sunt de diuina impartibilitate demonstratum est.

ΟΡΘΗ. An non, quod ait diuinus Apostolus, propterea cum pueris illum communicasse carni & sanguini, vt per mortem eum destrueret qui mortis habebat imperium, impartibilem diuinitatem, patibilem verò carnem perspicuè declarat, & quòd cùm pati natura diuina non posset, eam quæ pati poterat assumpsit, & per hanc destruxit imperium Diaboli?

ΕΡΑΝ. Quomodo per carnem, & Diaboli imperium destruxit, & mortis potentiam?

ΟΡΘΗ. Quibus armis vsus ab initio Diabolus in seruitutem redegit hominum naturam?

ΕΡΑΝ. Per peccatum captiuum abduxit eum, qui ciuis paradisi fuerat constitutus.

ΟΡΘΗ. Præcepti verò transgressioni quam pœnam constituit Deus?

ΕΡΑΝ. Mortem.

ΟΡΘΗ. Ergo mortis quidem mater est culpa, huius verò pater Diabolus.

ERAN. Verum est.

ORTH. A peccato igitur oppugnabatur hominum natura. Hoc enim in seruitutem redigens obsequentes, & ad pessimum patrem adducebat, & acerbissimæ proli transmittēbat.

ERAN. Patet.

ORTH. Iure ergo vtramque potentiam delere volens creator, ab his oppugnata suscepit naturam, quam ab omni peccato conferuans immunem, & à Diaboli tyrannide liberam præstitit, & per eam Diaboli destruxit imperium. Cùm enim eorum qui peccarant pœna mors esset, corpus verò dominicum peccati labem non habens contra legem diuinam mors rapuisset, suscitauit primùm quidem quod iniuste detinebatur, deinde aliis etiam iuste detentis liberationem promisit.

ERAN. Quomodo iustum tibi videtur, quæ iuste morti tradita sunt, cum eo quod contra leges detinebatur, resurrectionem participare?

ORTH. Tibi autem quomodo iustum esse videtur, cùm Adamus mandatum violauerit, subsequi posteros progenitorem?

ERAN. Etiam si peccati illius progenies particeps non fuit, tamen alia peccata perpetravit, & hanc ob causam mortem subiit.

ORTH. At non soli peccatores, sed etiam iusti, & Patriarchæ, & Prophetæ, & Apostoli, qui variis virtutum generibus illustres fuerunt, in mortis laqueos inciderunt.

ERAN. Quomodo fieri potuit vt immortales permanerent qui ex mortalibus parentibus orti fuerant? Nam Adam, post transgressionem, & diuinam sententiam, mortis imperio subditus, vxorem cognouit, & pater appellatus est. Mortalis autem cùm esset, mortalium pater factus est. Iure igitur omnes, qui mortalem sortiti sunt naturam, progenitorem sequuntur.

ORTH. Optimè nobis ostendisti causam, cur mortis sumus participes. Quare hoc ipsum quoque dandū est de resurrectione. Oportet enim conuenientiam esse morbi & remedij. Quemadmodum enim principe generis condemnato, vniuersum genus simul condemnatum est: ita cùm Sal-

A ERAN. Αληθές.

ΟΡΘ. Ὑπὸ ταύτης οὖν ἐπολεμείτο τῆς αὐθροπῶν ἢ φύσις. αὐτὴ γὰρ δουλομυθῶ τοὺς πειθομυθῶν, καὶ τὰ παμπονήρῳ προσήγε παρὶ, καὶ πρὲπέμπε τὰ πικροτάτῳ κηήματι.

ERAN. Φαίνεται.

ΟΡ. Εἰκότως ἄρα ὁ ποιητῆς, ἐκατέρῳ δυνατείαν καταλύσῃ θελήσας, ἢ ὑπὸ τούτων πολέμουμυθῶ ἀνέλαβε φύσιν, καὶ πάσης αὐτῶ ἀμύρτίας δξατηρήσας ἀμύμητον, καὶ τῆς ἀφρόλου τυραννίδος ἐλβύθηρῳ ἀπέφηγε, ἔτῃ ἀφρόλου ὁ κελῶτος ἀφ ταύτης κατέλυσεν. ὅπῃ γὰρ ἡμμερία τῆς ἡμύρτηκότων ὁ θανάτος μὲν, ὁ δὲ σῶμα ὁ κωριακὸν οὐκ ἔχον ἀμύρτίας κηλίδῃ, ὁ δὲ τῆς θεῖον νόμον ὁ θάνατος ἀδίκως ἐξήρπασεν, ἀνέστησε μὲν ἑσῶτον τὸ ὁ θανάτος κωριακὸν ἐπέπειτα ἢ καὶ τοῖς ἐνδίκως κωριακῶν ἐπέπειτα τῶν ἀπαλλαγῶν.

ΕΡ. Καὶ πῶς δίκαιον εἶναι σοὶ δοκεῖ, τὰ δίκαιως τὰ θανάτῳ ὁ θανάτος κωριακῶν σῶματα ὁ θανάτος κωριακῶν ἐπέπειτα κοινωνήσῃ τῆς ἀναστάσεως;

ΟΡΘ. Σοὶ ἢ πῶς εἶπῃ δίκαιον φαίνεται, τῆς Ἀδάμ ὁ θανάτος κωριακῶν τῶν ἐντολῶν, ἀκοινοῦσῃ τὰ προσήρῳ ὁ θῶτος;

ERAN. Εἰ ἔμῃ τῆς ἀναστάσεως ἐκείνης ἐκοινώνησε τὸ θῶτος, ἀλλ' ἐν ἐτέρας ἀμύρτιάδας ἐξήμύρτε, καὶ ἴδου χάριν τῆς θανάτου μετέλαβεν.

ΟΡ. Καὶ μὲν, ἐχ ἀμύρτωλοι μόνον, ἀλλὰ καὶ δίκαιοι, καὶ πατείαρχα, ἔτῃ προσήρῳ, καὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἐν ἀφρόροισ ἐίδεσιν ἄρετῆς ἀφράμυρτες, ὑπὸ τῆς ἀρκῆς τῆς θανάτου γαθῶνται.

ERAN. Πᾶς γὰρ οἶόν τε ἀθανάτους ἀφμεῖναι τοῖς ἐκ θνητῶν πατέρων βλαπτήσῃσιν; ὁ γὰρ Ἀδάμ, μὲν τῶν ἀφράσῃσιν, καὶ τῶν θεῖων ἀπόφασιν, ὑπὸ τῶν θανάτου διωασῃσιν τελέσας, ἐγὼ τῶν γυνάικῃ, ἔτῃ πατῆρ ἐχρημάτισεν. θνητὸς τῶν γαθῶν, θνητῶν κατέστη πατῆρ. εἰκότως τοῖς νῶ ἀπόστολοι θνητῶν εἰληφότες φύσιν, ἐπονται τὰ προσήρῳ.

ΟΡΘ. Αἰετα ἡμῖν τῆς θανάτου κοινωσίας τῶν αἰτίων ἐπέδξῃσιν. τῶν τῶν ὁδοῦν καὶ ὅπῃ τῆς ἀναστάσεως. καὶ γὰρ προσήρῳ τῆς τῶν πάσῃ ὁ φάρμακον. ὡσπερ γὰρ τῆς γαθῶν ἀποκρίθῃσιν ἀποκρίθῃσιν ὁ θῶτος, οὕτως τῶν σῶτων τῶν

τῆρος λυστροπος τῷ ἄραν, ἀπήλαυσε τ' ἔλβυ-
θερίας ἢ φύσις. καὶ καθάπερ κατελθόντι παρ'
Αδάμ εἰς τὸν ἄδλυ ἠκολούθησαν οἱ μεταχρόντες
τῆς φύσεως, οὕτως ἀναστάντι παρ' δεσποτῆ Χει-
στῷ κρινωνήσθ τῆς ἀναβιώσεως πᾶσα τῶν ἀν-
θρώπων ἢ φύσις.

EPAN. Αποδοκτικῶς, ὅτι ἀποφαντικῶς,
χρῆ λέγειν τῆς ἐκκλησίας τὰ δόγματα. δεῖξον
τοῖνυ τᾶτα διδάσκουσιν τῷ θεῷ γραφίω.

OPΘ. Ακουσον τῷ ἀποστόλου Ρωμάοις γρα-
φόντος, ἔ τᾶτα δι' ἐκείνων πρῆτας ἀνθρώποις
διδάσκοντες. Εἰ γὰρ παρ' τῷ ἐνὸς παρὰ πτώματι
οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἢ χάρις τῷ
θεοῦ, καὶ ἡ δωρεὰ, ἐν χάριτι τῆς ἐνὸς ἀνθρώπου
Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπέλαυσε, καὶ ἔχ-
ως δι' ἐνὸς ἀμάρτηματος ὁ δῶρημα. ὁ μὲν γὰρ
κρίμα ἔξ ἐνὸς εἰς κατὰ κρίμα, ὁ δὲ χάρισμα ἐκ
πολλῶν παρὰ πτωμάτων εἰς δικαίωμα. εἰ γὰρ
παρ' τῷ ἐνὸς παρὰ πτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευ-
σε διὰ τῷ ἐνὸς, πολλῶ μᾶλλον οἱ τῷ ἐπίσειαι τῆς
χάριτος, καὶ τῷ δωρεᾶς, καὶ τῷ δικαιοσύνης λαμβά-
νοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσοισι διὰ τῷ ἐνὸς Ἰησοῦ
Χριστοῦ. καὶ πάλιν ἀρεθὲν ὁ ἐνὸς παρὰ πτώ-
ματος εἰς πρῆτας ἀνθρώποις εἰς κατὰ κρίμα,
ἔ τως καὶ δι' ἐνὸς δικαίωματος εἰς πρῆτας ἀνθρώ-
ποις εἰς δικαίωσιν ζωῆς. ὡσπερ γὰρ διὰ τῷ παρὰ
κοῆς ἔ ἐνὸς ἀνθρώπου ἀμάρτωλοι κατεσθῆθη
οἱ πολλοί, ἔ τως καὶ διὰ τῷ ὑπακοῆς τῷ ἐνὸς δικαιο
κατασθῆσονται οἱ πολλοί. Καὶ Κορινθίοις ὅ τῷ πε-
εἰ τῷ ἀναστάσεως προσφέρων λόγον, ἐν κεφθαίω
ὁ τῷ οἰκονομίας αὐτοῖς ἀποκαλύπτει μυστήριον, ἔ
Φησὶ. νυνὶ ὅ Χριστὸς ἐνήρη) ἐκ νεκρῶν, ἀπὸ τῷ
τῷ κενυμένων ἐγήμετο. ὅτι γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ
θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ὡσπερ
γὰρ ἐν ᾧ Αδάμ πρῆτες ἀποθνήσκουσιν, ἔ τως καὶ
ἐν τῷ Χριστῷ πρῆτες ζωοποιηθήσονται. Ἰδού σοι
καὶ ἐκ τῷ θεῶν λόγων τᾶς ἀποδείξεως πρῆρηγρον.
βλέπε τοῖνυ τοῖς ἔ Αδάμ ἰὰ ἔ Χριστοῦ πρῆξε-
ταζόμενα, τῷ νόσῳ τῷ θεραπείαν, ὅ ἔ λικε τὸ φαρ-
μακον, τῷ ἀμάρτια τῷ δικαιοσύνης τῷ πλῆτον, τῷ
ἔρετῷ τῷ δολογίαν, τῷ κατὰ κρίσιν τῷ ἀφεισιν, τῷ
παρὰ βλάσφῃ τῷ τήρησιν, τῷ τελευτῇ τῷ ζωῷ, παρ'
ἔδη τῷ βασιλείαν, ὅ Αδάμ τῷ Χριστῶν, ὅ ἀν-
θρώπου τῷ ἀνθρώπων. καὶ τοῖς ἐκ ἀνθρώπου μόνον,
ἀλλὰ καὶ θεὸς παροαμῶνιος ὁ δεσποτῆς Χριστός.
ἀλλ' ἐκ τῷ ληφθεῖσης αὐτῶν ὠνόμασε φύσεως ὁ
θεῖος ἀπόστολος, ὅτι τῷ ταύτη τὰ χτῷ τῷ Αδάμ

Auator maledictionem soluit, natura
quoque libertatem recuperavit. Et
quemadmodum Adam ad inferos
descendentem secuti sunt omnes
eiusdem naturæ socij: ita cum Chri-
sto Domino resurgente particeps vi-
uificationis erit uniuersa hominum
natura.

ERAN. Demonstratiuè, & non af-
firmatiuè tantum, proponenda sunt
Ecclesiæ dogmata. Ostende igitur sa-
cram Scripturam hæc docere.

ORTH. Audi Apostolum ad Roma-
nos scribentem, & hæc per illos om-
nes homines docentem. Si enim unius
delicto multi mortui sunt, multo magis
gratia Dei & donum in gratia unius
hominis Iesu Christi in multos abunda-
uit, & non sicut per unum qui pecca-
uit donum. Nam iudicium ex uno in
condemnationem, gratia autem ex mul-
tis delictis in iustificationem. Si enim
unius delicto mors regnavit per unum,
multo magis abundantiam gratiæ & do-
nationis & iustitiæ accipientes, in vita
regnabunt per unum Iesum Christum.
Igitur sicut per unius delictum in om-
nes homines in condemnationem: sic
& per unius iustitiam in omnes homines
in iustificationem vita. Sicut enim per
inobedientiam unius hominis peccatores
constituti sunt multi: ita etiam per obe-
dientiam unius iusti constituentur mul-
ti. Et Corinthiis de resurrectione ver-
ba faciens, summam ipsis aperit
mysterium dispensationis. Nunc au-
tem, inquit, Christus resurrexit à mor-
tuis primitiæ dormientium: quoniam
quidem per hominem mors, & per ho-
minem resurrectio mortuorum. Et sicut
in Adam omnes moriuntur, ita in Chri-
sto omnes uiuificabuntur. Ecce tibi etiam
ex diuinis eloquiis demonstrationes
attuli. Vide igitur quæ Christi sunt
cum iis quæ sunt Adæ comparata,
cum morbo medicinam, cum vul-
nere pharmacum, cum peccato di-
uitias iustitiæ, cum maledictione
benedictionem, cum condemnatio-
ne remissionem, cum transgressionem
obferuationem, cum morte vitam,
cum inferis regnum, cum Adamo
Christum, hominem cum homine.
Quamquam non homo solum, sed
etiam Deus æternus est Christus do-
minus: sed ex assumpta natura eum
nominauit diuinus Apostolus, quia
secundum hanc comparauit Adamum

Rom. 5. 15-17

1. Cor. 15. 22

cum Christo. Huius enim est iustificatio, huius lucta, huius victoria, huius passiones, huius mors, huius resurrectio, huius sumus naturæ participes, cum hac regnabunt qui se ad conuenientem illi regno vitæ rationem præpararint. Secundum hanc autem dixi, non diuinitatem separans, sed humanitatis propria recensens.

ERAN. Hac de re multa differuisti, & Scripture testimoniis ea cōfirmasti. Si ergo verè carnis est passio, quomodo clamat diuinus Apostolus, Dei erga homines amorem laudās, *Qui proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum?* quem filium dicit traditum esse?

Rom. 8.

ORTH. Bona verba, ô homo. Vnus enim Dei filius est: eamque ob causam Vnigenitus appellatur.

ERAN. Si ergo vnus est Dei filius, ipsum diuinus Apostolus proprium filium appellauit.

ORTH. Verum est.

ERAN. Ipsum ergo traditum fuisse ait.

ORTH. Ipsum, sed non incorporeum, vt sæpè confessi sumus.

ERAN. Sæpè confessi sumus ipsum corpus & animam sumpsisse.

ORTH. De iis igitur Apostolus dixit, quæ corpori conueniunt.

ERAN. Apertissimè exclamauit diuinus Apostolus, *Qui proprio filio non pepercit.*

ORTH. Quando igitur Deum audis dicentem Abrahæ, *Quia non pepercisti filio tuo vnigenito propter me, iugulatum Isaac fuisse diees?*

Gen. 22. 16.

ERAN. Nequaquam.

ORTH. Et tamen Deus dixit, *Non pepercisti*: verax autem est vniuersorum Deus.

ERAN. Prompto Abrahæ animo illud *Non pepercisti* tributum est: illo enim ad immolandum filium impulsus est, sed Deus prohibuit.

ORTH. Quemadmodum ergo in Abrahæ historia non adhæxisti litteræ, sed ea explicata sententiam declarasti: sic etiam Apostolici dicti scopum scrutare. Videbis enim, non diuinam naturam, sed carnem ligno affixam, eam esse cui Deus minimè pepercit. Facile autem est etiam in typo veritatem perspi-

A πρὸξήτασε. Τούτης γὰρ ἡ δικαίωσις, Τούτης ἡ πάλη, Τούτης ἡ νίκη, Τούτης τὰ πάθη, Τούτης ὁ θάνατος, Τούτης ἡ ἀνάστασις, Τούτης κρινωνοδμῆν τὴ φύσεως, Τούτη συμβασιλύουσιν οἱ τὴ βασιλείας πλὴ πολιτεῶν παρεμελετήσαντες. Τούτη δὲ εἶπον, οὐ πλὴ θεότητα χωρίζων, ἀλλὰ τῆς ἀνδραποότητος τὰ ἴδια λέγων.

EPAN. Πολλοὺς πρὸ τούτου διεξελήλυθας λόγοις, καὶ γραφικαῖς αὐτοῖς ὠχυρώσας μῦθους. Εἰ τοίνυν τῆς ἁγίας ἀληθείας τὸ πάθος, πῶς ὁ θεὸς ἀπόστολος βοᾷ πλὴ θείαν φιλανδραποῦσαν ὑμῶν, ὅς γε τὸ ἴδιον υἱὸν οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πλὴτων πρὸξέδωκεν αὐτὸν; ποῖον υἱὸν ἐφη πρὸξεδεδοῦσθαι;

OPΘ. Εὐφῆμι, ἀνδραποῦτε. εἰς γὰρ τὸ θεὸς υἱός· οὐδὲ ἕνεκα μονοθυμῆς παρεσηγέρβυται.

EPAN. Εἰ τοίνυν εἰς ὅστιν υἱὸς τὸ θεοῦ, αὐτὸν ὁ θεὸς ἀπόστολος ἴδιον υἱὸν παρεσηγέρβυσεν.

OPΘ. Ἀληθές.

EP. Αὐτὸν οὖν ἀρεῖ ἐφη πρὸξεδεδοῦσθαι.

OPΘ. Αὐτὸν, ἀλλ' οὐκ ἀσώματον, ὡς πολλάκις ὠμολογήσαμεν.

C EPAN. Ὁμολογήθη πολλάκις σῶμα αὐτὸν καὶ ψυχῶν εἰληφέναι.

OPΘ. Οὐκοῦν πρὸ τῆς σώματι συμβεβηκότων ὁ ἀπόστολος εἶρηκεν.

EPAN. Εναργῶς ἀγὰρ ὁ ἀπόστολος κέλεται, ὅς γε τὸ ἴδιον υἱὸν οὐκ ἐφείσατο.

OPΘ. Οτὰρ οὖν ἀκούσης τῆς θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραάμ λέγοντος, αὐτὸν ὡς οὐκ ἐφείσω τῆς υἱὸς σου τῆς ἀγαπητῆς δι' ἐμέ, ἐσφάραται λέγεις τὸν Ἰσαάκ;

EPAN. Οὐδὲν.

OPΘ. Καὶ μὲν ὁ θεὸς ἐφη τὸ, οὐκ ἐφείσω· ἀληθές δὲ ὁ τῆς ὁλων θεός.

D EPAN. Τῆς παρεθυμίας τῆς Ἀβραάμ τὸ οὐκ ἐφείσω σιωπήματα. ἐκείνη γὰρ ὠρμησεν ἱερῶσαι τὸν παῖδα, ἀλλ' ὁ θεὸς διεκώλυσεν.

OP. Ὡσπερ τοίνυν ἐν τοῖς χεῖρ τῆς Ἀβραάμ ἐκλυέχου τὸ γραμμάτος, ἀλλ' ἀπαπύξας ἔστο, πλὴ ἀφαινοῖαν ἐσαφίωσις· οὕτω καὶ τὸ ἀποστολικῆς ῥήσεως ἐρβύνησεν τὸν σκοπόν. ὅτι γὰρ οὐ τὸ θεῖον φύσιν ἠκιστα τυχοῦσαν φειδύει, ἀλλὰ πλὴ ἁγία, πλὴ παρεσηλωθεῖσαν τὰς ἐξυλαστικὰς ῥάδιον δὲ καὶ τὰς τυπικὰς κατειδεῖν τὴ ἀλή-

θείου. δοκεῖ τύπος εἶναι τῆς Αβραάμ ἢ θυσία Α
 τῆς ἑσπερῆς τῆς κόσμου παρὰ τὴν εἰρηνοφιλίαν
 γίας;

EPAN. Οὐ πρότως· οὐδὲ γὰρ κλονία
 ποιούμεν δόγματων τὰ πηρυγικῶς ἐν ταῖς
 ἐκκλησίαις λεγόμενα.

OPΘ. Μάλιστα μὲν ἐξήν τοῖς τῆς ἐκκλησίας
 διδασκαλοῖς ἀκολουθεῖν. ὅτι ἢ τούτοις ἀντίτει-
 νεις, ὅτι ὁ γὰρ ποιῶν, ἀντὶ γ' οὗ τῆς σωτηρίας
 ἀχρυσὸν παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις εἰρηκότος, Αβραάμ ὁ
 πατὴρ ἡμῶν ἠγαλιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν
 τὴν ἐμὴν, ἢ εἶδε, ἢ ἐξήν· ἢ σκόπησον ὡς ἡ- B
 μέραν ὁ κύριος ὁ πάτος παρὰ τὸν ἑσπερῆν.

EPAN. Εδέξά μιν τὴν δεσποτικὴν μὲν
 τυρίαν, καὶ περὶ τὴν τύπον.

OPΘ. Παρά τις τοῖνυν τῆς ἀληθείας τὸν τύ-
 πον, ἢ ὅτι καὶ τὴν τύπον ὁ ἀπατὴς τῆς θεότητος.
 πατὴρ γὰρ καὶ υἱὸς καὶ υἱὸς ὡσαύτως ἀγα-
 πητός καὶ υἱὸς καὶ υἱὸς, ἢ φέρων ἑκάτερος τῆς θυ-
 σίας τὴν ὕλην. ὁ μὲν γὰρ τὰ ξύλα, ὁ δὲ τὸν σταυρὸν
 ὅτι τῆς ὡμῶν ἐκόμισε. Φασὶ δὲ καὶ τὴν ὄριον
 ἀκρωνυχίαν ἰερουργίας ἑκατέρας ἀξιοῦσθαι
 συμφωνεῖ καὶ ὁ τῆς ἡμερῶν ἢ τῆς νυκτῆς ἀειθ- C
 μός, καὶ ἡ μὲν ταῦτα ἀνάστασις. καὶ γὰρ Ἰσαὰκ τῆ
 τῆς πατρὸς παρὰ τὴν κτασφραγίς, ἢ ἡπερ
 ἡμέρας ὁ μεγαλόδωρος τῆτο παρὰ τὸν πατέρα
 ἀδὰν, τῆς τελετῆς τυπικῶς ἀεβίω τῆς τῆς φιλα-
 ρεῖου φωνῆς ὡφθη ἢ χριὸς ἐξηρημόμος φυ-
 τῆς, καὶ τῆς σταυρῶν τὴν εἰκόνα δέκναι, ὅς ἀντὶ τῆς
 πατρὸς ἑσπερῆς τῆς σφραγῆς. εἰ δὲ τύπος ταῦ-
 τα τῆς ἀληθείας, ἐν τῆς τῆς τύπου σφραγῆς ἢ ὑπέ-
 μνην ὁ μονοθῆς, ἀλλὰ χριὸς ἀντισηρῆς, καὶ τὰ
 βωμῶν παρὰ τὴν εἰρηνοφιλίαν, καὶ τῆς ἰερουργίας πεπλή-
 ρωκε ὁ μυστήριον, τί δὴ ποτε καὶ ταῦτα μὴ τῆ
 ἑσπερῆς ὁ πάτος παρὰ τὸν ἐσπερῆν, καὶ τῆς θεότητος
 τὴν ἀπάτην κηρύττετε;

EPAN. Καὶ σὺ τὰ παρὰ τὸν τύπου δι-
 γνόμενος, τῆς Ἰσαὰκ ἐφης ἀναβιάσαι τῆς θεῖας
 φωνῆς. ἢ δὲν τοῖνυν ἀπεικὸς ποιούμεν, ὅτι τὴν
 παρὰ τὸν ἐσπερῆν τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς θεῶν λόγον
 πεπονθέναι καὶ ἀναβιάσαι κηρύττοντες.

OPΘ. Πολλὰ κίε φημι, ὡς ἢ οἶόν τε τὴν
 εἰκόνα πρότως ἔχειν, ὅσα ὁ ἀρχετύπον ἔχει. τῆ-
 το δὲ καὶ τὴν κατὰ μαθεῖν ἀπεπέτες. ὁ γὰρ
 Ἰσαὰκ, καὶ ὁ χριὸς, καὶ μὲν ὁ ἀφ' ὅθεν τῆς φύ-
 σεων, τῆς εἰκόνας συμβαίνουσι, καὶ δὲ ὁ διηρη-
 μένων κεχωρισμένων τῆς ἑσπερῆς, ὅτι

B. Theod. Tom. IV.

cere. Videturne Abrahamæ sacrificium
 typus fuisse sacrificij quod pro mundo
 oblatum est?

ERAN. Non omnino. Nec enim
 dogmatum regulam ea statuo, quæ
 panegyrico more in Ecclesia dicun-
 tur.

ORTH. Ecclesiæ doctores sequi ma-
 ximè conueniebat. sed quoniam his
 aduersaris, non rectè id quidem, ip-
 sum certè Salvatorem audi Iudæis
 dicentem, *Abraham pater vester exul-* Ioan. 8.
tavit, ut videret diem meum, & vidit,
& gauisus est, & considera quòd
 diem Dominus passionem appella-
 rit.

ERAN. Accipio Domini testimo-
 nium, & credo figuræ.

ORTH. Confer igitur figuram
 cum veritate, & videbis etiam in fi-
 gura diuinitatis impatibilitatem. Pa-
 ter enim vtrouque est, & dilectus fi-
 lius similiter hîc atque illic, ferens
 vterque sacrificij materiam. ille enim
 ligna, hic verò crucem humeris por-
 tauit. Narrant etiam montis verti-
 cem vtriusque sacrificij operatione
 decoratum esse, conuenitque dierum
 & noctiû numerus, & posthæc resur-
 rectio. Nam & Isaac promptissima pa-
 tris voluntate iugulatus, quo ex die
 munificus Deus id fieri iusserat, ter-
 tio die typicè ad benigni Domini
 vocem reuixit: visusque est aries hæ-
 rens inter vepres, & crucis imaginem
 præferens, qui pro puero iugulatus
 est. Quòd si hæc figura sunt veritatis,
 nec in figura eadem sustinuit vnige-
 nitus, sed in eius locum aries suffe-
 ctus est, & altari impositus my-
 sterium impleuit sacrificij, cui hîc
 etiam non carni passionem assigna-
 tis, & diuinitatis impatibilitatem
 prædicatis?

D ERAN. Tu quoque de hoc typo
 differens Isaac dixisti diuina voce
 reuixisse. Nihil ergo absurdi faci-
 mus, si figuræ veritatem accommo-
 dantes, Deum Verbum passum esse
 & reuixisse prædicemus.

ORTH. Sæpè dixi, fieri non posse
 vt imago habeat omnia, quæ habet
 archetypum. quod hinc etiam faci-
 le est ediscere. Isaac enim & aries,
 quod ad naturarum quidem diffe-
 rentiam attinet, congruunt cum ima-
 gine: secundùm diuisionem autem
 separataram subsistentiarum, non

M ij

cōnueniunt. Nos enim diuinitatis & humanitatis talem prædicamus vnionem, vt vnã personam indiuisam intelligamus, eundemque Deum & hominem agnoscamus, visibilem & inuisibilem, circumscriptum & incircumscriptum, & alia omnia, quæ diuinitatem & humanitatem designant, vni personæ accommodamus. Quoniam igitur fieri non poterat, vt in aricte representaretur resurrectio, cum rationis sit expers, & diuina careat imagine, partiuntur inter se mysterij dispensationis figuram, & ille quidem mortis, hic verò resurrectionis ostendit imaginem. Hoc autem ipsum etiam in Mosaicis sacrificiis deprehendemus. Nam & in illis quoque adumbratum salutaris passionis typum videre est.

ERAN. Et quodnam Mosaicum sacrificium adumbrat veritatem?

ORTH. Totum quidem, propè dixerim, vetus Testamentum figura est noui, eamque ob causam diuinus Apostolus disertè dicit, *Umbra enim habens Lex futurorum bonorum.* & rursus, *Hæc autem omnia in figura contingebant illis.* Euidentiſſimè tamen archetypi imaginem ostendit ouis in Ægypto immolata, & vacca rufa, quæ extra castra comburebatur. cuius & Apostolus mentionem faciens in Epistola ad Hebræos subiunxit, *Propter quod & Iesus, vt sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est.* Sed de his quidem in præsentia nihil dicam. illud tantum sacrificium commemorabo, in quo duo hirci offerebantur, quorum alter mactabatur, alter verò dimittebatur. Hi enim duarum Saluatoris naturarum imaginem præfigurant, dimissus quidem impatibilis diuinitatis, mactatus verò patibilis humanitatis.

ERAN. An non tibi blasphemum videtur hircis Dominum comparare?

ORTH. Quid magis fugiendum, & odio magis habendum censes, serpentem, an hircum?

ERAN. Manifestum est quòd serpens odio dignior sit. Ledit enim appropinquantes: sæpè autem iis etiam nocet, à quibus nulla iniuria affectus est. Hircus verò ex eorū est numero quæ munda sunt, & quibus vesci licet ex Lege.

Hebr. 10. 1.

1. Cor. 10. 11.

Hebr. 13. 12.

Leuit. 16.

Α ἔπι θεότητος γὰρ ἡμεῖς καὶ ἀνδραποδότητος τοῦ αὐτοῦ κηρύττομεν ἕνωσιν, ὡς ἐνωεῖν ἐν πνεύματι ἀδιαίρετον, καὶ τὸν αὐτὸν θεὸν τε εἶδέναι καὶ ἀνδραποδῶν, ὁρώμενον καὶ ἀόρατον, περιγεγραμμένον καὶ ἀπεύγραφον, καὶ τὰ ἄλλα ἢ πάντα, ὅσα τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνδραποδότητος ὑπαρχῆς δηλωτικὰ, τῆς σωσῶντων τὰ ἐν πνεύματι κηρύττομεν. ὅτι τὸ ἴδιον οἶόν τε οὐκ ἔστι ἐν τῷ κριῶν πνεύματι ἀναβίωσιν, ἀλόγῳ γε ὄντι, καὶ τῆς θείας εἰκότος ἐφερμηδύω, μερίζονται τῷ τῆς οἰκονομίας μυστηρίου τὸν τύπον, καὶ ὁ μὲν τῷ θανάτου, ὁ δὲ τῆς ἀναστάσεως δείκνυσι τὴν εἰκόνα. αὐτὸ δὲ τῷτο καὶ τῆς Μωσαϊκῆς θυσίας εὐεισημεν. ἔστι γὰρ ἰδεῖν καὶ ἐν ἐκείναις περιγεγραφέντα τῷ σωτηρίου πάθος τὸν τύπον.

EPAN. Καὶ ποία θυσία Μωσαϊκῆ σκιαγραφεῖ τὴν ἀλήθειαν;

OPΘ. Γὰρ ὅτι, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἡ παλαιὰ τύπος ἐστὶ τῆς καινῆς. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ὁ θεὸς ἀπόστολος ἀφ' ἑρῆδω λέγει· σκιά γὰρ ἔχον ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· καὶ πάντων, αὐτὰ δὲ πάντα τύποι σκωβασμον ἐκείνοις. ἐναργέστατα δὲ δρυχετύπου δείκνυσι τὴν εἰκόνα τῷ πνεύματι ὅ ἐν Αἰγύπτῳ τυθὲν, καὶ ἡ δαμάλις ἡ πύρρα, ἡ πύρρα τῆς πύρεμβολῆς κρημνῆ. αὐτῆς καὶ ὁ ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ μνημονόσας, ἐπήραγε· δὲ Ἰησοῦς, ἵνα ἀλλάσῃ ἀλλὰ τῷ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πόλεως ἔπαθεν. ἀλλὰ τούτων μὲν ὅτι τῷ κρημνῶτος οὐδὲν ἐρῶ. ἐκείνης δὲγε τῆς θυσίας μνησθήσομαι, ἡ δύο πράγαις ἔχῃ πνευματικῶν, καὶ τὸν μὲν εἶνα θυσίον, τὸν δὲ ἕτερον ἀφιέμενον. τῆς γὰρ δύο τῷ σωτηρίου φύσει οὐ τοῦ περιγεγραφέοσι τὴν εἰκόνα, ὁ μὲν ἀφιέμενος τῆς ἀπαθῶς θεότητος, ὁ δὲ σφαπτόμενος τῆς παθητῆς ἀνδραποδότητος.

EPAN. Εἶτα οὐ σοι δοκεῖ βλάσφημον τῷ πράγαις τὸν δεσπότην ἀφομοιοῦν;

OPΘ. Τί πλέον ἢ τῆ φθικτὸν εἶ, καὶ μυσσῶν, ὄφιν, ἢ πράγον;

EPAN. Δῆλον ὡς ὄφιν ἐστὶ μυσσῶν. λαβῶται γὰρ τοὺς πελαγίζοντας, πολλὰς δὲ πημαίνῃ καὶ τοὺς οὐδὲν ἀδικήσαντας· ὁ δὲ τῆς ἐδωδίμων κενταρῶν καὶ τὸν νόμον.

OP. Οὐκουὶ ἀκούσον τὸ δευτέρου ὅτι ὄφις ὁ
χαλκῶ ὁ σωτήριον ἀπεικάζοντος πάθος. κα-
θώς ὑψώσε φησιν Μωϋσῆς τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρή-
μῳ, οὕτως ὑψώθηται δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου,
ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ μὴ ἀποληται, ἀλλ'
ἔσται ζωὴ αἰώνιον. εἰ δὲ χαλκὸς ὄφιν τὸν τῆς
προσηλωθέντος σώματος ἐπλήρωσε τύπον,
τὴ δεδράκα μὲν ἀπεικῆς, τῷ σωτηρίῳ πάθῃ
προσηλωθέντες πᾶσι τῶν πράγων θυσίαν;

EP. Οὐκ ἔστι κύνειον ὁ Ἰωάννης ἀμνὸν προσηγέρου-
σεν, καὶ ὁ Ησαΐας ὡσαύτως ἀμνὸν καὶ προέβατον.

OP. Ο δὲ γε μακαρίεος Παῦλος ἀμνὸν τῶν
αὐτῶν καὶ κύνειον καλῶς. τοὶ γὰρ οἱ, ὡς μὲν κύνει-
ον, καὶ κύνειον τοῦ ὄφινος τὸν τύπον πληροῖ, ὡς
ὁ ἀμνὸν, τὸ τῶν πράγων θυσίας δείκνυσι τὸ εἰκό-
να. ὡς γὰρ ἀμνὸν, καὶ τὸ νόμον, οὐκ ἀμνός,
ἀλλὰ χυμῶς ἐξ ἀγαθῆς προσηφέρετο. εἰς τοὶ
αὐτοὶ ὁ κύριος ἐν τοῖς διαχρησίοις, ἀμνοῖς μὲν
τοῖς δικαίοις ἀπεικῆσεν, ἐκφοῖς ἢ τοῖς ἀμνῶν
τοῖς. ὅτι τὸ πῶν ἐργῶν, οὐχ ὡς δικαίων
μόνοι, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀμνῶν τῶν, ἀπομνήσθην
ὁ πάθος, εἰκότως δὲ ἀμνῶν ὁ πράγων προ-
σηγέρῳ πᾶσι οἰκείῳ τεσσάρων.

EPAN. Ἀλλὰ τῶν δύο πράγων ὁ τύπος δύο
προέσωπα προσηγέρῳ νοῦν.

OP. Οὐχ οἷον τὴν ἐν ἐνὶ πράγῳ ἀμνῶ
καὶ αὐτὸν προσηγέρῳ, ὁ ὁ παρὴν τῆς
ἀνθρώπου, ὁ ὁ ἀπαρῆς τῆς θεότητος. ἀ-
ναρετῆς γὰρ οὐκ ἔστι πᾶσι ζωῶν οὐκ ἀνέδξε φύ-
σιν. τοῦτου δὲ χάριν, δύο προσηγέρῳ εἰς τὸ
τῶν δύο φύσιν δηλώσιν. αὐτὸ δὲ καὶ ἐφ' ἐπέ-
ρας θυσίας καταμαρτοῖ τις αἰ.

EPAN. Ποίας;

OP. Ἐντα ὅρις δύο τῶν κύνειον ὁ νο-
μοθέτης ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγέρῳ, ὁ τὸν μὲν
θύεσθαι, τὰ τερον ἢ εἰς τὸ τῆς τῆς αἵμα βα-
φέντα ἀπολύεσθαι. καὶ γὰρ ὡς αὐτὸ ὄφιν τὸν τῆς
θεότητος ὁ ἀνθρώπου τύπον, τὸ μὲν θυ-
μῶν, τὸ δὲ οἰκείῳ πάθος.

EP. Πολλοὶ ἡμῖν προσηγέρῳ τύποις,
ἐγὼ ἢ τοῖς ἀνιγματοῦς ἢ προσηγέρῳ λόγους.

OP. Καὶ μὲν ὁ θεὸς ἀπόστολος καὶ ἱστορίας
τύποις εἰνάφησι, καὶ τὸ Ἄγαρ τῶν τῶν ἀγαθῶν
ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκάλει, ὁ τὸ Σάρραν τῆς ἐπουρανίου
ἀπεικῆσεν Ἰερουσαλήμ, καὶ τὸ μὲν Ἰσμαὴλ, τῶν
πονητῶν Ἰσραὴλ, τὸν Ἰσαακ δὲ, τῶν νέου λαοῦ.
κατηγέρῳ οὐκ ἔστι τῆς μεγάλης τῆς πᾶσι

ORTH. Audi ergo Dominum ser-
penti aeneo comparantem salutiferam
passionem. *Sicut exaltauit*, inquit, *Ioan. 3.*
Moses serpentem in deserto, hinc exalta-
ti oportet filium hominis, ut omnis qui
credit in ipso non pereat, sed habeat vi-
tam eternam. Quare si serpens aeneus
crucifixi corporis typum impleuit,
quid absurdi facimus, salutari pas-
sioni hircorum sacrificium compa-
rantes?

ERAN. Quia Dominum Ioannes *Ioan. 2.*
agnum appellauit, & Esaias similiter *Esa. 53.*
agnum & ouem.

ORTH. Beatus autem Paulus pec-
catum ipsum vocat & maledictum. *2. Cor. 3.*
Gal. 3. Itaque ut maledictum, maledicti ser-
pentis typum implet: ut peccatum,
hircorum sacrificij imaginem osten-
dit. Pro peccato enim ex lege, non
agnus, sed hircus offerebatur. Idem
& Dominus in Euangelis agnis qui-
dem iustos assimilauit, hircis autem
peccatores. Quoniam ergo non pro
iustis solum, sed etiam pro peccato-
ribus passurus erat, iure per agnos
& hircos sacrificium suum prae-
figurat.

ERAN. Sed duorum hircorum ty-
pus monet ut duas personas intel-
ligamus.

ORTH. Non poterat in vno hirc-
co simul utrumque figurari, & pati-
bilis humanitatis, & diuinitatis
impatibilitas. Nam hic occisus vi-
uam naturam non ostendisset. Idem
assumpti sunt duo ad duas naturas si-
gnificandas. Idem autem ex alio
quoque sacrificio intelligi potest.

ERAN. Quonam?

ORTH. Vbi duas aues mundas le-
gislator iubet offerri, & alteram qui-
dem mactari, alteram verò in macta-
tae sanguine intinctam dimitti. Hic
enim diuinitatis & humanitatis ty-
pum videmus, huius quidem quæ
sacrificatur, illius verò, quæ passio-
nem sibi adaptat.

ERAN. Multas nobis figuras protu-
listi: ego verò ænigmaticos sermo-
nes non recipio.

ORTH. Et tamen diuinus Apосто-
lus etiam historias figuras esse dixit,
& Agar typum veteris Testamenti
vocauit, & Sarram celesti Hierusa-
lem comparauit, & Ismaelem typum
esse dixit Israël, Isaac autē noui po-
puli. Accusa ergo magnā quoque Spi-

ricus tubam, quod omnibus nobis A
enigmaticos sermones proposuit.

ERAN. Etiam si mille alios mihi ser-
mones adiungas, non persuadebis
tamen ut passionem diuidam. Au-
diui enim Angelum, qui Mariæ di-
xit, Kenite, & uidete locum, ubi posi-
tus erat Dominus.

ORTH. Hoc & nos facere solemus.
Nam communibus nominibus etiam
partem appellamus. In sanctorum
enim Apostolorum, vel Prophetarum,
aut Martyrum ædes sacras in-
gressi interrogamus, Quis situs est in
arca. Qui autem verum norunt, re-
spondentes, aut Thomam fortè Ap-
ostolum dicunt, aut Ioannem Ba-
ptistam, aut Stephanum martyrum
antesignanum, aut alium quem-
piam ex Sanctis nominantes, tamen
si perexiguæ interdum reliquiæ con-
ditæ sint. Nemo autem communia
hæc nomina cum audit, quæ & ani-
mam simul & corpus designant, in-
clusas in thecis etiam animas existi-
mabit: sed scit corpora sola in the-
cis, vel paruas quasdam corporum
particulas in eis contineri. Hoc ip-
sum & sanctus ille Angelus fecit per-
sonæ nomine corpus appellans.

ERAN. Vndenam ostendes, quod
de corpore dominico locutus sit An-
gelus mulieribus?

ORTH. Primum quidem sepul-
crum ipsum sufficit ad soluendam
quæstionem. Neque enim anima
mandata est sepulcro, aut diuinitas,
cuius natura est incircumscrip-
ta. nam corporibus sepulcra const-
tuuntur. Deinde aperte hoc docet diuina
Scriptura. Sic enim narrat sanctus

Matth. 27. *Matthæus: Cum autem serò factum
esset, venit quidam homo diues ab Ari-
mathia nomine Ioseph, qui & ipse fue-
rat discipulus Iesu. Hic accessit ad Pi-
latum, & petiit corpus Iesu. Tunc Pila-
tus iussit reddi corpus, & accepto corpo-
re Ioseph inuoluit illud in sindone munda,
& posuit illud in monumento suo
nouo, quod exciderat in petra, & ad-
uoluit saxum magnum ad ostium monu-
menti, & abiit. Vide quoties corpo-
ris mentionem faciat, ut diuinitatem
blasphemantium ora obturet. Idem
fecit beatissimus Marcus. eius autem
verba recitabo. Cum iam serò esset fa-
ctum, inquit, quia erat parasceue quod
est ante sabbatum, venit Ioseph ab Ari-*

Marc. 15.

ματος σάλλητος, ὅτι πᾶσιν ἡμῖν τοῖς ἀνιγμα-
τώδης παρεσενώθη λόγους.

EPAN. Καὶ μυεῖοις μοι ἐτέροις πα-
ρεσενέλης λόγους, μεεῖοις δὲ πάρος ἔπισης.
ἤκουσα γὰρ τῷ ἀγγέλου παρὲς τοῦ πατρὸς Μαριαμ
εἰρηκότος, δεδότε βλέπετε ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος.

OPΘ. Τοῦτο καὶ ἡμεῖς εἰώθαμεν δοῦναι.
τοῖς γὰρ κοινοῖς ὀνόμασι καὶ τὸ μέρος παρσαρ-
ρῶμεν. εἰς γὰρ τοῖς τῶν ἱερῶν ἀποστόλων, ἢ
παροφητῶν, ἢ μῦρτύρων εἰσιόντες σπηεῖς, πτω-
θανόμια τίς ὁ κείμενος ἐν τῇ λαράκι. οἱ δὲ τῷ
B ἀληθῆς εἰδότες, ἀποκρινόμενοι λέγουσιν, ἢ τὸν
Θωμά τυχῆν τὸν ἀπόστολον, ἢ τὸν βαπτιστὴν Ἰω-
άννην, ἢ Στεφάνον τῶν μῦρτύρων τὸν παρῶμα-
χον, ἢ ἕτερον τῶν ἀγίων ὀνομασί λέγοντες,
καὶ τοὶ σμικρὰν ἀγῶν ἐπίστε λειψύων κειμέ-
νων. ἀλλ' ὁσδεῖς τῶν κρινῶν τούτων ὀνομάτων
ἀκούων, ἀεὶ τῷ ψυχῶ ὁμοῦ ἔ τὸ σῶμα δηλοῖ,
ἐγκατέγραψαί τῃ θήκῃς ἔ τὰς ψυχὰς ὑπολή-
ψεται. ἀλλ' οἶδεν ὡς τὰ σῶματα μίνα τῷ θήκῃς,
ἢ μικρὰ γὰρ τῶν σῶματων ἐγκατέκταται μέρια.
ταῦτο δὴ τῷ ἔ τὸ ἅγιος εὐκείνος πεποίηκεν ἀ-
γελος, τὰ τῷ παρσαρρῶπου ὀνοματὶ τὸ σῶμα
C παρσαρρῶσεις.

EPAN. Καὶ πόθεν δείξεις, ὡς παρὲς τῷ δε-
σποτικῷ σῶματι τῷ ζωαζῆν ὁ ἀγγέλος εἶρηκε;

OPΘ. Πρῶτον μὲν αὐτὸς ὁ πάρος ἀπόρησεν τὸ
ζητημένον λύσαι. ὁσδε γὰρ ψυχὴ παρσαρρῶ δίδεται
πάφῳ, ἢ που γε θεότης ἢ ἀπειραφῶς φύσις. τοῖς
γὰρ σῶμασιν οἱ πάφοι κατασκυδαζονται. ἐπειτα ὁ
χὴ ἡ θεία τῷ σαφῶς διδάσκει γραφή. ὁ γὰρ δὴ
θεωπέσιος Ματθαῖος τῷ τον ἰσορεῖ τὸν ἔσπον.
Οψίας θρομῆνης, ἦλθεν αὐθροσπερ πλουσιος
ἀπὸ Αρειμαθίας τὸ ὄνομα Ἰωσήφ, ὅς ἔ αὐτὸς
ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ. οὗτῷ παρσαρρῶ τῶν Πι-
λάτω, ἠτήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλά-
D τος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα ἔ λαβῶν τὸ
σῶμα ὁ Ἰωσήφ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδῶνι καθα-
ρῶ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ κρινῶ αὐτῷ μνημείῳ,
ὁ ἔλατόμηνεν ἐν τῇ πέτρῃ, ἔ παρσαρρῶ λίσας
λίθον μέγδον τῇ θύρῃ τῷ μνημείου ἀπήλαθε. βλέ-
πε ποσάκις τῷ σῶματι ἐμνημόνθυσεν, ἵνα τῷ τῷ
θεότητι βλασφημώτων ἐμφορῆξῃ τὰ σῶμα-
τα. τῷ γὰρ καὶ ὁ τεισμακῆριος πεποίηκε Μάρ-
κος. ἐρῶ δὲ καὶ ἀπὸ οὗτῷ ἰσοροσεν. ὁψίας γὰρ
φῆσι θρομῆνης, ἐπεὶ ἡμῶ παρσαρρῶ κῆ, ὁ ὅστι
παρσαρρῶσῶσῶν, ἐλθῶν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Αρει-

μαθίας διγάμων βουλεύτης, ὃς καὶ αὐτὸς ἕως Α
 παροδεχόμενος τὴ βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πολήσας
 εἰσήλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ
 Ἰησοῦ. ὃ ὁ Γιλιάτος ἐτάμασεν εἰ ἥδη τέθνηκε, ἔ
 παροδεχόμενος τὴ κενταρίωνα, ἐπρωώτησεν
 εἰ πόθεν ἀπέθανε, καὶ γοῖς ἀπὸ τοῦ κενταρίωνος,
 ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰωσήφ, ἔαγρεθασας
 σινδῶνα, ἔκαθελὼν αὐτὸ, ἐνείλησεν τὴ σινδῶνι, καὶ
 κατέθηκεν ἐν μνημείῳ, καὶ τὰ ἐξ ἧς. ταῦτα μασσεν
 Ἰωάννη τὸ συμφωνίαν ὀραν, καὶ συμφώνως καὶ σωε-
 ρχῶς φερόμενον τὸ τὸ σῶματος ὄνομα, καὶ ὁ πρυθ-
 φημος ὁ Λαζαροῦ τὸ πλοῦτος ἰσώρηκεν, ὡς ὁ
 σῶμα ἤτυσεν ὁ Ἰωσήφ, ἔλαβὼν τὴ νομοζυμῶν
 ἠξίωσεν. ὃ ὁ Ἰωάννης Ἰωάννης ἔετερα παροσι-
 σῶρησεν. ἠρώτησε γὰρ τὸ Πιλάτον Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ
 Αρειμαθίας, ὡν μαθητὴς τὸ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος
 ὁ ἄλλος τὸ φόβον τὸ Ἰουδαίων, ἵνα ἀρῆ τὸ σῶμα τὸ
 Ἰησοῦ, καὶ ἐπέστρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν, καὶ ἦρε
 σῶμα τὸ Ἰησοῦ. ἦλθε ὁ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν
 πρὸς τὸ Ἰησοῦν νεκρὸς, ὁ παροστρεφὼν, φέρων μί-
 γμα σμύρνης ἔαλόης λίτρας ῥ'. ἔλαβὼν οὖν τὸ
 σῶμα τὸ Ἰησοῦ, καὶ ἐνείλησεν αὐτὸ ὀθονίοις μὲν τὸ
 ἀρωμάτων, καὶ ὡς ἐστὶν ἔθος τοῖς Ἰουδαίοις ἐν-
 ταφιάζειν. ἕως ὅτε ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐταυρώθη κή-
 πος, ἔσεν τὰ κήπευ μνημείον κενόν, ἐν ᾧ οὐδέ-
 πω σῶμα εἰσῆκεν. ἐκ τῶν οὖν ἄλλων τὸ πρὸς κενὸν τὸ
 Ἰουδαίων, ὅτι ἐστὶν ἕως τὸ μνημείον, ἐθήκατο τὸ Ἰη-
 σοῦ. ὅρα τὸν ἵνα, ποσακίς ἔσῃ σῶματος μνημονύ-
 σας, καὶ δείξας ὡς τὸ πρὸς ταῦτα παροσπλάγη,
 ἔτῃτο ἤτησεν τὸ Πιλάτον ὁ Ἰωσήφ, καὶ τὸ κα-
 θεύλεν ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔτῃτο τοῖς ὀθονίοις μὲν τὸ
 σμύρνης ἔτῃ ἀλόης ἐνείλησεν, τότε τὸ παρο-
 σῶπου τέθηκεν ὄνομα, καὶ τὸ Ἰησοῦ εἶρηκεν ἐν
 μνημείῳ τεθῆναι. τοῦτου δὴ ἐνεκα, καὶ ὁ ἄγγελος
 εἶπε. δεῦτε, βλέπετε ὅπου ἐκείτο ὁ κύριος, ἀπὸ τὸ
 κοινῆς παροσηρείας τὸ σῶμα καλέσας. οὕτω
 γὰρ καὶ ἡμεῖς λέγειν εἰώθαμεν, ἐν ταῦτα πρὸς ὅπου
 ὁ δεῖνα ἐτάφη, καὶ οὐ φαρμὸν τὸ σῶμα τὸ δεῖνος,
 ἀλλὰ ὁ δεῖνα. πᾶς ὁ σωφρονῶν οἶδεν ὡς παρὶ τὸ
 σῶματος λέγουμεν. ἔτω ὁ λέγειν σωήτης τῆς θείας
 γραφῆς ἀπέθανε γὰρ φησὶν Ααρὼν, καὶ ἔθαψεν
 αὐτὸν ἐν Ὠρὸν ὄρει ἔαπέθανε Σαμουὴλ, καὶ ἔ-
 θαψεν αὐτὸν ἐν Ἀρμαθῆμ, καὶ μύρια ποιαῦτα.
 ἔτω ὁ ἔθος τετήρηκεν ὁ θεῖος ἀπόστολος, ἔδωκεν
 Ἰησοῦ μνημονύσας θανάτου. πρὸς ἔδωκεν Γαβρι-
 σιν ὑμῖν ἐν παροσῶν, ὁ καὶ πρὸς ἔλαβον, ὅτι Χριστὸς
 ἀπέθανεν ὑπὲρ τὸ ἀμάρτησιν ἡμῶν καὶ ἕως ἡμε-
 ρῶν

mathia, nobilis decurio, qui & ipse erat
 expectans regnum Dei, & audacter in-
 troiuit ad Pilatum, & petiit corpus Ie-
 su. Pilatus autem mirabatur si iam ob-
 iisset. & accersito centurione, interroga-
 uit eum si iam mortuus esset. Et cum co-
 gnouisset a centurione donauit corpus Ie-
 seph. Ioseph autem mercatus sindonem,
 & deponens eum inuoluit sindone, & po-
 suit eum in monumento, & quæ sequun-
 tur. Mirare igitur consonantiam cer-
 nens, & consonanter continentér-
 que repetitum corporis nomen. Ce-
 leberrimus quoque Lucas similiter Luc. 23.
 narrat, quod Ioseph corpus petierit,
 & eo accepto iusta persoluerit. Di-
 uinissimus autem Ioannes alia quo-
 que adiecit. Rogauit Pilatum Ioseph ab
 Arimathia, eo quod esset discipulus Iesu,
 occultus autem propter metum Iudæo-
 rum, ut tolleret corpus Iesu, & permi-
 sit Pilatus. Venit ergo & tulit corpus Ie-
 su. Venit autem & Nicodemus, qui
 venerat ad Iesum nocte primùm, ferens
 mixturam myrrhæ & aloes, quasi libras
 centum. Acceperunt ergo corpus Iesu,
 & ligauerunt illud linteis cum aroma-
 tibus, sicut mos est Iudæis sepelire. Erat
 autem in loco, ubi crucifixus est hortus,
 & in horto monumentum nouum, in quo
 nondum quisquam positus fuerat. Ibi
 ergo propter parasceuem Iudæorum, quia
 iuxta erat monumentum, posuerunt Ie-
 sum. Vide quoties facta corporis
 mentione, & postquam hoc cruci
 affixum fuisse, & hoc Ioseph à Pi-
 lato petiisse, & hoc de ligno depo-
 sisse, & hoc linteis cum myrrha &
 aloë inuoluisse dixerat, personæ no-
 men tunc posuisse, & Iesum in mo-
 numento positum dixisse. Hac de
 causa & Angelus dixit, Venite, vide-
 te ubi positus erat Dominus, communi
 nomine corpus appellans. Sic enim
 & nos loqui solemus, In hoc loco
 ille sepultus est, & non dicimus illius
 corpus, sed ille. Omnis autem sanæ
 mentis scit nos loqui de corpore. Sic
 autē loqui consuevit sacra Scriptura,
 Mortuus, inquit, est Aaron, & sepelierunt
 ipsum in Ormonte. & Mortuus est Samuel,
 & sepelierunt ipsum in Armathem: & eius-
 modi alia innumera. Hunc morem
 obseruauit diuinus Apostolus, cum
 mortis Dominicæ mentionem face-
 ret. Tradidi enim vobis, inquit, in pri-
 mis quod & accepi, quod Christus mortuus
 est pro peccatis nostris secundum scriptu-
 ras

ras, & quod sepultus est, & quod resurrexit tertia die secundum scripturas, & quæ sequuntur.

ERAN. In his quæ modò legisti, corporis mentionem non facit Apostolus, sed nostrum omnium Salvatoris Christi. Contra te igitur testimonium protulisti, & teipsum tuis telis confixisti.

ORTH. Citò, vt apparet, oblitus es longi illius sermonis, in quo demonstravi, sæpè personarum nominibus etiam corpus appellari. Idem nunc quoque fecit diuinus Apostolus: & hoc indidem cognosci facile potest. Sic autem consideremus. Quam ob causam Corinthiis hæc scripsit vir ille diuinus?

ERAN. Quidam illos deceperant, quòd non sit corporum resurrectionis. Hoc igitur cognito, orbis terrarum magister de resurrectione apud eos verba fecit.

ORTH. Cur autem, demonstrare volens corporum resurrectionem, dominicam resurrectionem in medium produxit?

ERAN. Vt quæ satis sit ad ostendendam omnium nostrum resurrectionem.

ORTH. Quam enim habet similitudinem cum morte aliorum, vt eius resurrectione omnium resurrectionem confirmes?

ERAN. Hanc ob causam homo factus est vnigenitus filius Dei, & passus est, & mortem gustauit, vt mortem destrueret. resurgens igitur per suam resurrectionem omnium hominum prædicat resurrectionem.

ORTH. Et quis resurrectionem Dei audiens, omnium quoque hominum consimiliter futuram esse resurrectionem credat? Non enim finit vt resurrectionis sententiæ credamus naturarum dissimilitudo. Ille enim Deus est, hi verò homines: inter Deum autem & homines ingens est discrimen. Hi enim sunt mortales, & caduci, & fæno ac flori assimilati: ille autem est omnipotens.

ERAN. At corpus habebat homo factus Deus Verbum, & per hoc similitudinem cum hominibus ostendit.

ORTH. Corporis igitur omnino est passio, & mors, & resurrectio. Et hoc aliunde demonstrans diuinus

Αφάς, Ἐὐπιέταφην, Ἐὐπὶ ἐγήρηται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ τῆς γραφῆς, καὶ τὰ ἐξῆς.

EPAN. Εν οἷς ἀνέγνωσ ἄρθῶς, οὐ σώματος ἐμνημόνευσεν ὁ ἀπόστολος, ἀλλὰ τῶ πρῶτων ἡμῶν ἑσπῆρος Χριστοῦ. καὶ σαυτὴ πίνω πτω κῆρυτρεται πῆρηγαγες, καὶ σαυτὸν τοῖς σοῖς ἐβόλες βέλεσιν.

OP. Επελήθησ, ὡς εἴοικεν, ὅτι πᾶσι μακρὰν ἐπέκεινεν ὡν διεξήλθον λόγων, δεικνύς ὅτι πολλάκις τοῖς τῶ προσωπῶν ὀνόμασι Ἐὐσῶμα προσωσα γερῶν οὐσ. τῶ τῶ τῶ χ νιῶ δὲ δρακεν ὁ θεῖος ἀπόστολος, καὶ τῶ τῶ αὐτοῦθεν ράδιον ἀγαθῶναι. σκεπήσω μὲν ὅτι. τῶ δὲ χεῖν τῶτα γέγραφε Κορινθίοις ὁ θεῖος οὐτῶ ἀνὴρ;

EPAN. Τινὲς αὐτοῖς ἐξηπάτησαν, ὡς οὐκ ἔστι σωμάτων ἀνάστασις. τῶ τῶ πίνω μαθῶν ὁ τῶς οἰκουμένης διδάσκαλος, τοῖς τῶ τῶ τῶ σωμάτων ἀναστάσεως αὐτοῖς προσωσιν ὡς χε λόγους.

OP. Καὶ τί δὴ ποτε, δεῖξαι βουλόμηνος πτω τῶ σωμάτων ἀνάστασιν, πτω δεσποικεῖν ἀνάστασιν εἰς μέσον πῆρηγαγει;

EPAN. Ὡς ἐκεῖν δὴ λῶσαι πτω πρῶτων ἡμῶν ἀνάστασιν.

OP. Τί γὰρ εἰκόσ ἐχθ θανάτου τῶ ἄλλων, ἵνα τῶ ἀνάστασθ τεκμηριώσ πτω πρῶτων ἀνάστασιν;

EPAN. Τοῦτου χεῖν ἐνλω δεσπῆσεν ὁ μονογενὴς υἱὸς τῶ θεοῦ, καὶ πέπονθε, καὶ θανάτου πείραν ἔλαβεν, ἵνα καταλύσῃ τὸν θάνατον. ἀνάστασθ τοιγαρωῦ ἀφῶ τῶς οἰκείας ἀναστάσεως κηρύτῃ πτω πρῶτων ἀνδρῶτων ἀνάστασιν.

OP. Καὶ τίς αὐ πτεύσθεν, ἀνάστασιν ἀκούων θεοῦ, τῶ τῶ τῶ ἀπλησίως καὶ πτω πρῶτων ἀνδρῶτων ἀνάστασιν ἔσεσθαι; οὐκ εἶ γὰρ πτεύσθ τῶ λόγῳ τῶς ἀναστάσεως τῶ φύσεων ὁ ἀνόμοιον. ὁ μὲν γὰρ θεός, οἱ δὲ, ἀνδρῶτοι. πλείσθ δὲ ὅσον θεοῦ, καὶ ἀνδρῶτων ὁ μέσον οἱ μὲ γδ θνητοῖ, καὶ ὁ πῆρηγαγει, καὶ χε τῶ ἀπῆρηγασμένοι, ὁ ὅ πρῶτωδὴσμος.

EPAN. Αλλὰ σῶμα εἶχεν ἐνλω δεσπῆσθαι ὁ θεός λόγος, καὶ ἀφῶ τούτου πτω τῶ τῶ τῶ ἀνδρῶτοις ἐδῆξεν ὁμοίότητα.

OP. Ὁ Δ. Τοῦ σώματος οὐκ ἀεὶ ὄλωσ, τότε πάθος, καὶ ὁ θάνατος, καὶ ἡ ἀνάστασις. καὶ τῶ τῶ δεικνύς ἐτέρωθεν ὁ θεός

ἀπόστολος, ἡχοῦται πᾶσι τὴν ἀνάστασιν, καὶ τοῖς τῆ μητρὸς σωτῆρος ἀναστάσι πιστεύουσι, τὴν δὲ κοινῶν πᾶντων ἀνάστασιν μύθον ἡπολαμ- βαίνοισι, κέκερα λέγων, εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήθηται, πῶς λέγουσιν ἄλλοι ἐν ὑμῖν ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, ὅσπερ Χριστὸς ἐγήθηται. εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήθηται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἐπὶ ἐσθὲ ἐν ταῖς ἀμάρτιαις ὑμῶν. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς γαλιθαίας, ὁ ἐσθμῶν βεβαγοῖ. ἀπὸ δὲ τῆς ἀπιδουμῶν, ἐκβάλλει ὁ πιστευόμενος. εἰ γὰρ ἐκείνο φησὶν ὑμῖν ἀδύνατον καὶ φαίνεται, καὶ τῆτο δήπου Ἰουδαίος. εἰ δὲ τῆτο γὰρ ἀληθὲς (ὁ πιστὸν εἶ) δοκεῖ, καὶ κείνο ὡσαύτως δοκεῖται (εἶ) πιστὸν. σώματος γὰρ ἀνάστασις καὶ ἡ κηρύσσεται, καὶ ἀπὸ τῆς τῆτο γὰρ ἐκείνων προσαγρῶνεται. τῆτο γὰρ μὲν τοῖς πάλαι πολλοῖς συλλογισμοῖς ἀποφαινοῦσιν εἰρη- κεν. νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήθηται, ἀπὸ τῆς τῆτο κηρυμῶν ἐγήθητο. ὅτι γὰρ δι' αἰθερῶν ὁ θάνατος, καὶ δι' αἰθερῶν ἀνάστασις νεκρῶν. ὡσαύτως ἐν τῷ Ἀδάμ πᾶντες ἀπο- θνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πᾶντες ζωοποιήσονται. καὶ οὐ μόνον τὸν πᾶσι τῶν ἀναστάσεως ἐβεβαίωσε λόγον, ἀλλὰ καὶ ὁ τὸ οἰκονομίας μυστήριον ἀπεκάλυψε. τῶν τῆτοι καὶ ἀν- θερῶν τῶν Χριστὸν προσαγρῶνεται, ἵνα δείξῃ τὴν θεραπείαν τῆ νόσου κατὰλληλον.

EPAN. Ἀνθερῶν οὗ μόνον ἔστιν ὁ Χριστός;

OPΘ. Ἀπαγε. τὸν ἀντίον γὰρ πολλάκις εἰρη- κεν, ὡς οὐ μόνον ἀνθερῶν ἔστιν, ἀλλὰ καὶ θεὸς προαιώνιος. πέποιθε δὲ ὡς ἀνθερῶν, ὅτι ὡς θεός. καὶ τῆτο σαφῶς ἡμᾶς ἐδίδαξεν ὁ θεὸς ἀπόστολος, εἰρηκῶς, ὅτι γὰρ δι' αἰθερῶν ὁ θάνατος, καὶ δι' αἰθερῶν ἀνάστασις νεκρῶν. καὶ Θεσσαλονικεῖσι δὲ γράφων, ἀπὸ τῆς σω- τῆρος ἡμῶν ἀναστάσεως βεβαγοῖ τῶν πᾶσι τῶν κοινῶν ἀναστάσεως λόγον. εἰ γὰρ πιστεύομεν, φησὶν, ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτως ὁ θεός καὶ τοῖς κηρυμῶν τῶν Ἰησοῦ ἐξῆ σὺ αὐτῶν.

EPAN. Ἐδίδαξε μὲν ὁ ἀπόστολος τὴν κοινῶν ἀνάστασιν ἀπὸ τῆς δεσποτικῆς ἀναστάσεως. καὶ δήλον, ὡς σῶμα μὲν καὶ τῶν θεῶν τε καὶ ἀνάν. οὐ γὰρ ἀνὲν ἐπιεράθη ἀπὸ τούτου γὰρ δείξαι τὴν πᾶντων ἀνάστασιν, εἰ μὴ τὰ πᾶσι ἐκείνα (εἶ) κατ' οὐσίαν συγγόμενον.

A Apostolus, restitutionem vitæ omni- bus pollicetur, & iis qui Saluatoris quidem resurrectionem credebant, communem verò omnium resurre- ctionem fabulam existimabant, cla- mavit dicens, Si autem Christus prædica- tur quod resurrexit à mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam resurre- ctio mortuorum non est? Si autem resurre- ctio mortuorum non est, neque Christus resurrexit. Si autem Christus non resurre- xit, inanis est & fides vestra: adhuc enim estis in peccatis vestris. Et quidem ex eo quod factum est confirmationem sumit de futuro: ex eo autem quod non creditur, reiicit id quod creditur. Nā si vobis, inquit, impossibile illud apparet, & hoc utique falsum erit. Sin autem hoc verum est, & credibile esse videtur, & illud similiter credibile videatur. Corporis enim resurrectio hīc quoque prædicatur, & primitiæ hoc illorum appellatur. Hoc enim post multas antecedentes ratiocinationes affirmatiuè dixit, Nunc autem Christus

1. Cor. 15.

ERAN. Homo ergo tantum est Christus?

ORTH. Absit. Contrarium enim sepe diximus, quod non solum homo sit, sed etiam Deus æternus. Passus est autem ut homo, non ut Deus. Et hoc nos perspicuè docuit diuinus Apostolus dicens, quia per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Et ad Thessalonicenses scribens, ex Saluatoris nostri resurrectione communis resurrectionis sententiam confirmat. Si enim credimus, inquit, quod Iesus mortuus est, & resurrexit, ita & Deus eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo.

1. Cor. 15.

1. Theff. 4.

ERAN. Demonstravit quidem Apostolus communem resurrectionē per dominicam resurrectionem. Et clarum est, quod hic quoque corpus erat quod mortuum est, & resurrexit. Non enim conatus esset per hoc omnem resurrectionem demonstrare, nisi inter illa esset substantiæ cognatio.

dimisit, tu quoque dimitte, neque A
his passionem attribue.

ERAN. Quæ autem sunt illa?

ORTH. Nusquam Dei vocabulo
passionem adiunxit.

ERAN. Nec ego Deum Verbum
dico sine corpore passum esse, sed
carne passum esse aio.

ORTH. Modum igitur passionis,
non impatibilitatem dicis. Hoc ve-
rò nec de anima humana dixerit
quispiam. Quis enim, nisi planè de-
lirus, dicet quòd carne mortua sit
Pauli anima? hoc enim nec de sce-
lestissimo quoquam diceretur. Im-
mortales enim sunt etiam improbo-
rum animæ. Sed illum quidem homici-
dam de medio sublatum dicimus,
eius verò animam carne iugulatam
fuisse nemo dixerit. Quòd si homici-
darum, & eorum qui sepulcra ef-
fodiunt, animas à morte liberatas esse
pronuntiamus, multo sanè iustius
est, immortalem agnoscere Saluato-
ris nostri animam, quæ peccato mi-
nimè infecta est. Si enim quæ gra-
uissimè peccarunt, mortem tamen
propter naturam euaserunt, quomodo
illa, quæ & immortalem habet natu-
ram, & nulla peccati labe aspersa est,
peccati hamum exceperit?

ERAN. Frustrà nobis longos istos
sermones inculcas. Fatemur enim
immortalem esse Saluatoris ani-
mam.

ORTH. Qua igitur pœna digni estis,
qui animam quidem, cuius natura
creata est, immortalem esse dicitis,
mortalem verò diuinam substantiam
Verbo adstruitis? Et Saluatoris qui-
dem animam mortem carne gustasse
non dicitis, ipsum autem Deum Ver-
bum, omnium conditorem, mortem
passum dicere audetis?

ERAN. Impatibiliter ipsum passum
esse dicimus.

ORTH. Et quis compos mentis ri-
diculas istas verborum ambages fe-
rat? Impatibilem enim passionem ne-
mo vnquam audiuit, nec mortem
immortalem. Quodenim est impati-
bile passum non est, & quod passum
est impatibile non manet. Nos verò
diuinum Paulum clamantem audimus,
*Qui solus habet immortalitatem,
& lucem habitat inaccessibilem.*

ERAN. Cur ergo & inuisibiles
potestates, & hominum animas, &

φὴ τῷ πάθους ἐλάβησθα, ἀφες καὶ σὺ, καὶ μὴ
προσαφῆς τούτοις τὸ πάθος.

EPAN. Καὶ τίνα βούτῃστιν;

OPΘ. Οὐδαμῶς τῆ θεὸς προσηγορίᾳ τὸ
πάθος σωζέσθωξεν.

EP. Οὐδὲ ἐγὼ τὸ θεὸν λόγον δίχα σώματος
λέγω παθεῖν, ἀλλὰ ἄρα πεπονθέναι φημί.

OPΘ. Τρόπον οὖν πάθους, οὐκ ἀπάθῃαν
λέγεις. τῷτο δέ γε ὁδὸν ψυχῆς ὡς αἰθε-
ραίας φαῖη τις αἰ. τίς γὰρ εἶποι, αἰ μὴ κο-
μιδῆ ὑδαπαίων, ἢ τί ἄρα τεθνηκεν ἡ Παύ-
λου ψυχὴ; οὐ δὲ γὰρ ὡς παμπονήρου τι-
νὸς τῷτο γε αἰ ῥητέῃ ποτέ. ἀθάνατοι γὰρ
καὶ τῷ πονηρῶν αἰ ψυχαί. ἀλλὰ τὸν δεῖνα
μὴ τὸν ἀνδροφόνον ἀνηρῆσθαι φημὶ, τί-
νός τοι δέγε ψυχῶν οὐκ αἰ τις εἶποι κατεσ-
φάσθαι ἄρα. εἰ δὲ τὰς τῷ ἀνδροφόνων καὶ
τυμβωρύχων ψυχὰς ἐλάβησθαι ἢ θανάτου
φημὶ, πολλῶν δὴ τοῦ διχατότερον ἀθάνατον
εἰδέναί τι τῷ σωτήρος ἡμῶν ψυχῶν, ἀτε
δὴ τὸ ἀμάρτίας ἠέκαστα γε γὰ μὴ οὐκ. εἰ γὰρ αἰ
τὰ μέγιστα πλημμελήσασθαι τὸ θανάτου τὸ πει-
ραῖ ἀφ' οὗ τῷ φύσιν διέφυγον, πῶς αὖ οὐκ εἰ-
νη, καὶ φύσιν ἀθάνατον ἔχουσα, καὶ μηδὲ σμικρῶς
ἀμάρτίας δεξάμενῃ κηλίδᾳ, ἐδέξατο αἰ τῷ θά-
νατου ἀγκιστρον;

EPAN. Μά τι μὴ ἡμῖν τοῖς μακροῖς τούτοις
προγεννώσθαι λόγοις, ὁμολογεῖσθαι γὰρ ἀθάνα-
τον ἢ τῷ τῷ σωτήρος ψυχῶν.

OPΘ. Καὶ ποίας οὐκ αἰ εἴητε ἀξιοί τιμα-
είας, τί μὴ ψυχῶν, ἢ κτετὴν ἐχθ' οὗ φύσιν,
ἀθάνατον λέγοντες, θνητῶν δὲ τῷ λόγῳ τὸ θεῖον
ἔσθαι κατασκιδάζοντες; καὶ τὸ μὴ τῷ σωτήρος ψυ-
χῶν οὐ λέγοντες γὰρ ἔσθαι θανάτου ἄρα, αὐ-
τὸν ὅ τὸ θεὸν λόγον, τὸ τὸ ἀπρότῳν δημιουργόν,
D τῷτον λέγειν πολυμῶντες πεπονθέναι τὸ πάθος;

EPAN. Απαθῶς αὐτὸν πεπονθέναι φα-
μὶ.

OPΘ. Καὶ τίς σωφροδῶν τῷ καταγελάσθῳ
τούτων ἀνάγκητ' ἀνγρίφων; ἀπαθῆς γὰρ πάθος
οὐδεὶς ἀκήκοέ ποτε, ὁδὸν ἀθάνατον θάνατον.
τὸ γὰρ ἀπαθῆς οὐ πέποιθε, ἔ τὸ πεπονθὸς οὐκ
ἀπαθῆς μείνοι αἰν. ἡμεῖς δὲ ἀκούομεν τῷ θεοῦ
Παύλου βοᾶντος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασία,
φῶς οὐκ ἔσθαι ἀπρόσιτον.

EPAN. Τί οὖν φημὶ καὶ τὰς ἀσφαλείς
δυνάμεις, καὶ τὰς τῷ ἀνθρώπων ψυχὰς, καὶ
αὐτῶς

αὐτοὶ γε τοὶ δαίμονες ἀθάνατοι;

ΟΡΘ. Φαρμύ. Ἄλλὰ κυρίως ἀθάνατος ὁ θεός· οἷσα γὰρ ἀθάνατος, οὐ μετουσίᾳ· οὐ γὰρ πρὶ ἐτέρου πλὴν ἀθανασίας ἔχει λαβῶν. τοῖς δὲ ἀγγέλοις, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὡν ὁσπίως ἐμνήσθης, αὐτοὶ πλὴν ἀθανασίας δεδάρηται. εἰ ποῖνω ἀθάνατον αὐτὸν ὁ θεοσπίσιος ὀνομάζει Παῦλος, καὶ μόνον πλὴν ἀθανασίας ἔχει φησὶν, πῶς αὐτῷ τὸ τῆς θανάτου πᾶσι φέρμετε πάθος;

ΕΡΑΝ. Μετὰ πλὴν ἄρῃσιν αὐτὸν γήσασαθαι θανάτου Φαρμύ.

ΟΡΘ. Ἀλλ' ἀρεπτιὸν αὐτὸν πολλαῖς ὡμολογήσαμεν. εἰ τὸ ἀθάνατος πᾶσι πᾶσι ὡν, ἕτερον ἄλλ' ἄρῃσιν ὑπέμνε θάνατον, ἑπὶ τῆς ἡγήσασαθαι ὑπέμνε θάνατον, ὅθεν ἔλιπε δὲ αὐτῷ καὶ ἡ ζωὴ πρὸς ἡμέρας, ὅθεν ἰσαριθμοὶ νύκτας. καὶ ποῖα τὸ αὐτὰ λέγειν ἀσεβείας ὑπεβόλλω καταλείπει; οἷμα γὰρ ὅθεν τοῖς χεῖρ' τῆς ἀσεβείας ἀγωνισθῆναι τὸ αὐτὰ ἄλλ' τῆς γλώττης πᾶσι φέρειν ἀκίνδυνον.

ΕΡΑΝ. Παῦσα δύσεβείας ἡμᾶς γρησφόρητος. ὅθεν γὰρ ἡμεῖς πλὴν θεῖαν φύσιν πεπονθέναι Φαρμύ, ἄλλ' ἄρ' ἀνθρώπειαν· τὸ θεῖον δὲ γε συμπεποιθέναι τὸ σῶμα π.

ΟΡΘ. Τὸ συμπεποιθέναι πῶς λέγεις; ὡς τὸ ἡλὼν ἐμπηγνυμένων τὰ σῶματι πλὴν θεῖαν φύσιν τῆς ἀληθοῦς πλὴν ἀφῆσιν δέξασθαι;

ΕΡΑΝ. Ναίχι.

ΟΡΘ. Καὶ νῦν, ὅθεν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἐξητασμένοις ἐδείξαμεν, ὅθεν τὸ ψυχῶν πᾶσι μεταλαβῆναι τῆς τῆς σῶματος· ἄλλ' ὅθεν σῶμα, πλὴν ζωτικῶν δυνάμιν δεχόμενον, ἄλλ' τῆς ψυχῆς πλὴν ἀφῆσιν ἔχει τὸ παθημάτων. εἰ δὲ καὶ συλχρήσασαθαι πλὴν ψυχῶν τὰ σῶμα π σωμαλγῆν, ὅθεν ἡπτόν ἀπαθῆν τὸ θεῖον φύσιν ὁρήσασαθαι. οὐ γὰρ ἀπὸ ψυχῆς σωμαλγῆ τὰ σῶμα π. ἢ οὐ σωμαλγοῦσιν αὐτὸν ἀειληφέναι ψυχῶν;

ΕΡΑΝ. Πολλαῖς σωμαλγῆσιν.

ΟΡΘ. Καὶ πλὴν λογικῶν ψυχῶν;

ΕΡΑΝ. Πάνυχι.

ΟΡΘ. εἰ ποῖνω μὲν τὸ σῶμα ἀειληφῆναι τὸ ψυχῶν, σωμαλγῆσιν δὲ συμπαθεῖν τὰ σῶμα π τὸ ψυχῶν, ἢ ψυχῆ ἀρα σωμαλγῆν, ἔχει ἢ θεοτικῆ τὰ σῶμα π σωμαλγῆσιν ὁδυνῆσιν, ὡς

B. Theod. Tom. IV.

A ipsos etiam daemones dicimus immortales?

ORTH. Dicimus. Sed propriè immortalis est Deus. Essentia enim est immortalis, non participatione: nec enim alij acceptam fert immortalitatem. Angelis verò & aliis, quorum modò meministi, ipse immortalitatem largitus est. Si ergo immortalem ipsum diuinus Paulus vocat, & solum habere dicit immortalitatem, quomodo ei mortis passionem tribuitis?

ERAN. Post incarnationem gustasse illum mortem dicimus.

ORTH. At immutabilem illum esse confessi sæpè sumus. Si verò, cùm antea immortalis esset, per carnem postea mortem subiit, præeunte mutatione mortem obiit, vitæque destitutus est tribus diebus & totidem noctibus. Quid autem talia dicenti deest ad summam impietatem? Existimo enim ne iis quidem, qui aduersus impietatem decertant, hæc lingua proferre tutum esse.

ERAN. Desine impietatem nobis obicere. Non enim nos diuinam naturam passam dicimus, sed humanam: diuinam verò vnà cum corpore passam esse.

ORTH. Vnà passam esse quo sensu dicis? quòd clavis corpori infixis natura diuina doloris sensum habuerit?

ERAN. Omnino.

ORTH. Et nunc, & in superioribus disputationibus ostendimus, ne animam quidem participem esse omnium, quæ ad corpus pertinent: sed corpus, vitalem facultatem accipiens, passionum sensum habere per animam. Quòd si etiam concedamus animam vnà cum corpore pati, nihilominus impatibilem esse diuinam naturam inueniemus. Non enim animæ loco corpori copulata est. An non confiteris ipsum animam assumpsisse?

ERAN. Sæpè confessus sum.

ORTHOD. Et animam rationalem?

ERAN. Omnino.

ORTH. Si ergo cum corpore assumpsit animam, concessimus autem cum corpore pati animam, animæ utique simul passa est, non diuinitas cum corpore: passa est dolores, vt

N

verisimile est , per corpus suscipiens. Sed cum corpore pati animam dixerit fortasse quispiam, vnà autem mori, nullo modo. Immortalem namque naturam fortita est. Ideò & Dominus dixit, *Nolite timere eos qui corpus occidunt, animam verò non possunt occidere.* Si ergo nec Saluatoris animam dicimus consortium mortis habuisse cum corpore, quomodo temerariam blasphemiam vestram quis recipiat, quæ diuinam naturam mortis participem fuisse affirmare audeat? præsertim cum Dominus nunc corpus oblatum, nunc animam turbatam ostendat.

Matth. 10.

ERAN. Vbinam corpus oblatum ostendit Dominus? an iterum nobis tritum illud testimonium proferetis, *Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud?* & Euangelistam nobis superbientes obtrudetis dicentem, *Ipse autem dicebat de templo corporis sui, & quando surrexit à mortuis, cognouerunt discipuli ipsius, quòd hoc dixit Iesus, & crediderunt scriptura, & sermone quem dixit Dominus?*

Ioan. 2.

ORTH. Si tantopere vos offendunt diuinæ voces, quæ magnum diuinæ dispensationis mysterium prædicant, cur non Marcionis & Valentini, & Manetis exemplo eiusmodi voces deletis. Illi enim hoc fecerunt. Quòd si audax facinus id videtur, & impium, nolite Domini verba irridere, sed Apostolos sequimini, qui post resurrectionem crediderunt diuinitatem excitasse templum quod Iudæi destruxerant.

ERAN. Si validum habes testimonium, desine conuitiari, & imple quod pollicitus es.

ORTH. Meministi prorsus Euangelicorum verborum, in quibus manna cum vero cibo Dominus comparauit.

ERAN. Memini.

ORTH. In eo loco, cum de pane vitæ differuisset, hæc subiecit, *Panis quem ego dabo, caro mea est, quam ego dabo pro mundi vita.* In his autem verbis & diuinitatis munificentiam, & carnis donationem videre est.

Ioan. 6.

ERAN. Ad soluendam quæstionem non sufficit vnum testimonium.

ORTH. Æthiops Eunuchus non multas legit scripturas, sed vno inuēto

Εἰκὸς δεξαμένη διὰ τὸ σῶματος. ἀλλὰ συμπαρεῖν μὲν ἴσως τὰ σῶματι φαίη τις αὐτὴ ψυχῷ, σωμαποθνήσκην δὲ οὐδαμῶς. ἀθάνατον γὰρ ἔλαχε φύσιν. διὰ τοι τῆτο καὶ ὁ κύριος ἔφη, μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ διωκαμένων ἀποκτείνουσι. εἰ τοίνυν οὕτως τὴν ψυχὴν τῆ σωτηρίας φαρμὰ τὰ σῶματι κοινωνήσασθαι θανάτου, πῶς αὐτὸς τις τὴν πρὸ ὑμῶν πολυφωμῶν δεξατο βλασφημίαν, ἢ τὴν θείαν φύσιν μεθελαχέιν θανάτου λέγειν πολυῶς; καὶ ταῦτα τῆ κυρίου νῦν μὲν σῶμα προσφερόμενον, νῦν δὲ τὴν ψυχὴν παραπομῶν ἐπιδικησῶτος.

EP. Καὶ ποῦ τὸ σῶμα προσφερόμενον ὁ κύριος ἔδωκεν; ἢ πάλιν ἡμῖν τὸ πολυφωμῶν ὑμῶν προσοίσετε μῆρτυρίαν, λύσατε τὸ ναὸν τῆτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγείρω αὐτόν; καὶ τὸ διαλεξιπὴν ἡμῖν βρεθούμενοι πρὸξέετε λέγοντα, αὐτὸς ἔλεγε πρὸ τῆ ναοῦ τῆ σῶματος αὐτοῦ, καὶ ὅτε ἠρῆθη ἐκ νεκρῶν, ἐγνώσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τῆτο εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπίστευσαν τῆ γραφῆς, καὶ τὰ λόγον, ὃ εἶπεν ὁ κύριος;

OPΘ. Εἰ λίαν οὕτω τῆς θείας φωνῆς ἀπεχθάνεσθε, εἰ δὲ μέγα κηρύττοισι τὸ οἰκονομίας μυστήριον, τί δήποτε μὴ Μαρκίωνι, καὶ Βαλεντίνῳ, καὶ Μανητῇ ἀδελφισίως, τῆς παιδείας φωνῆς ἀελαίφετε; ἔ γὰρ ἐκείνοι ταυτὸ τῆτο δεδράκεσιν. εἰ δὲ θρασυ τῆτο δοκεῖ, ἔ ἀνόσιον, μὴ κωμαδεῖτε τῆ δεσπότητος τὰ ρήματα, ἀλλὰ τοῖς ἀποστόλοις ἀκολουθεῖτε πιστεύουσι μὲν τὴν ἀνάστασιν, ὡς ἡ θεότης ἀγέσθησεν ὃν ἔλυσαν οἱ Ἰουδαῖοι ναόν.

ERAN. Εἰ μῆρτυρίαν ἔχῃς γερραῖν, παύσαι λαίδηρο μῆρος, καὶ πληρώσον τὸ ὑπαχέσιν.

OPΘ. Μέμνησαι πύτων τῆν διαλεξιπὴν λογίων ἐκείνων, ἐν οἷς τῆ μάνα καὶ τὸ ἀληθινῆς Ἐσθῆς ὁ κύριος ἐποίησατο σύγκρισιν.

ERAN. Μέμνημα.

OP. Εν ἐκείνῳ ὃ χερίῳ, πρὸ τῆ ἀρτου τῆ ζωῆς πολλὰς λόγους διεξήσαν, ἐπήγαγε καὶ ταῦτα. ὃ ἄριστος ὃν ἐγὼ δώσω, ἢ ἄρξμα ἐστίν, ἢ ἐγὼ δώσω ὑπὸ τῆ ἔκασμα ζωῆς, καὶ ἐστίν ἰδεῖν ἐν τοῖς λόγοις, καὶ τὸ θεότητος φιλομίμη, καὶ τὸ δωρεὰν τῆ ἄρκος.

ERAN. Οὐκ ἀπόχρη μῆρτυρία μία λαοσὶ τὴν ἀμφισβήτησιν.

OPΘ. Ο Αἰθίοψ Δινοδρος οὐ πολὺ ἀνέγνω γραφάς, ἀλλὰ μίαν βίβλιν

προφητικῶν μὲν τρεῖς, δι' ἑκείνης ἐποδηγήθη. Α
 ἢ πρὸς σωτηρίαν. ὑμᾶς δὲ οὐ χιχθμοὶ πείσαι
 πλῆτες ἀπόστολοι καὶ προφῆται, καὶ οἱ μετ' ἐκεί-
 νοις τῆς ἀληθείας γυρόμενοι κήρυκες. ἀλλ' ὁμο-
 σοι ἑτέρας πρὸς τὸ δεσποτικῶν σώματος μὲν-
 τρεῖας προσείσω. οἶδά γε τῆς διαγγελικῆς
 ἰστορίας τὸ χροῖον ἐκείνῳ γε, ἔνθα τὸ πάρα
 φαγῶν μὲν τῆς μαθητῆς, ἔδιδξεν μὲν τῶ τυπικῶν
 πρὸς τὸ τέλος, ἐδίδαξε δὲ τῆς σκιάς
 ἐκείνης ποῖον ἕως ἀρχῆς σώμα.

EPAN. Οἶδα πῶς δε πῶς ἰστορίαν.

OPΘ. Οὐκοῦν ἀναμνήσθητί, τί μὲν ὁ κύριος Β
 ἔκλασε, τί τὸ ληφθῆν πρὸς σαγρβύσας εἶρηκεν.

EPAN. Τῶν ἀμνητῶν ἕνεκα μυστικώτερον
 λέξω. λαβῶν καὶ κλάσας, ἑπὶ τοῖς μαθηταῖς δι-
 νείμας ἔφη, τῶτο μοῦ ἔστι τὸ σῶμα τὸ ὑπὸ
 ὑμῶν διδόμενον, ἢ κλώμενον, καὶ τὸν ἀπόστολον
 καὶ πάλιν, τῶτο μοῦ ἔστι τὸ αἷμα τὸ τῆς κενῆς
 ἀφάτης, τὸ πρὸς πολλῶν ἐκχωρόμενον.

OPΘ. Οὐ τοίνυν θεότητος ἐμνημόνευσε, τῶ
 πάροις τὸν τύπον ἐπιδοκίμης;

EPAN. Οὐ δῆτα.

OPΘ. Ἀλλὰ σώματος γε, καὶ αἵματος;

EPAN. Ἀληθές.

OP. Σῶμα ἄρα τῶ σαυρῶ πρὸς σπλάγῃ;

EPAN. Εοικεν.

OPΘ. Ἀγε δὴ τὸδε πρὸς σαυρῶν. ἠώϊκα
 μὲν πῶς ἀνάστασιν, τῶν θυρῶν κεκλισμένων,
 πρὸς τοῖς ἀγίοις ὁ δεσπότης εἰσελήλυθε
 μαθητῶν, καὶ δείσαντες ἐθέασατο, ἦνι ἔ-
 πω τὸ δέος ἔλυσε, καὶ πίστιν ἀπὸ δέος ἐπέ-
 τηκεν;

EPAN. Εἶπεν αὐτοῖς, βλέπετε τὰς χεῖρας
 μου, καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι.
 ἤψηλά φησατέ με, καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα ἄρκα
 καὶ ὄσθα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.

OPΘ. Τὸ σῶμα τοίνυν αὐτοῖς ἀπιστοῦσιν D
 ἔδιδξεν;

EPAN. Δῆλον.

OPΘ. Τὸ σῶμα τοιγαροῦν ἐγήγηται;

EPAN. Φαίνεται.

OPΘ. Ο δὲ ἀνέστη, τῶτο δῆπου καὶ ἔτε-
 ρνήκε;

EPAN. Εοικεν.

OPΘ. Ο δὲ γε ἔτε ρνήκε, τῶτο τῶ σαυρῶ
 πρὸς σπλάγῃ;

EPAN. Ἀνάγκη.

B. Theod. Tom. IV.

prophético testimonio, per illud ad
 salutem perductus est. Vobis verò ad
 persuadendum non sufficiunt omnes
 Apostoli & prophetae, & qui post il-
 los fuerunt præcones veritatis. Sed
 tamen alia etiam tibi de corpore do-
 minico testimonia proferam. Nosti
 Evangelicæ historiæ locum illum, in
 quo pascha edens cum discipulis, ty-
 pici agni finem ostendit, docuitque
 quodnam sit umbræ illius corpus.

ERAN. Noui hanc historiam.

ORTH. Repete igitur memoria
 quid accipiens Dominus fregerit,
 & quo nomine acceptum appella-
 rit.

ERAN. Propter eos qui initiati sunt,
 obscurius dicam. Cum accepisset &
 fregisset, ac discipulis diuisisset, di-
 xit, *Hoc est corpus meum, quod pro vo-* Matth. 26.
bis datur, seu frangitur secundum A-
postolum. & rursus, Hic est sanguis I. Cor. II.
meus novi testamenti, qui pro multis ef-
funditur.

ORTH. Diuinitatis ergo non me-
 minit, passionis typum ostendens?

ERAN. Nequaquam.

ORTH. Sed corporis & sangui-
 nis?

ERAN. Verum est.

ORTHOD. Corpus ergo cruci af-
 fixum est?

ERAN. Videtur.

ORTH. Age verò, hoc etiam exa-
 minemus. Quando post resurrectio-
 nem clausis ianuis ad discipulos in-
 gressus est Dominus, & timore per-
 culsos vidit, quonam modo me-
 tum exemit, & pro metu fidem im-
 misit?

ERAN. Dixit eis, *Videte manus meas,* Luc. 24.
& pedes meos, quia ego ipse sum. Pal-
pate me, & videte, quia spiritus car-
nem & ossa non habet, sicut me videtis
habere.

ORTH. Corpus igitur ipsis non
 credentibus ostendit?

ERAN. Clarum est.

ORTH. Corpus ergo resurrexit?

ERAN. Videtur.

ORTHOD. Quod autem resur-
 rexit, hoc utique mortuum fue-
 rat?

ERAN. Consentaneum est.

ORTHOD. Quod verò mor-
 tuum est, id etiam cruci affixum
 est?

ERAN. Necessè est.

ORTH. Corpus igitur passum est, A
vttu te agnoscis.

ERAN. Hoc dicere cogit argumen-
tationum series.

ORTH. Rem autem hoc etiam mo-
do consideremus. Ego verò interro-
gabo: tu veritatis studio responde.

ERAN. Respondebo.

ORTH. Quando Spiritus sanctus
ad Apostolos venit, & admiranda
illa quæ videbant & audiebant, mul-
ta hominum millia ad domum illam
congregarunt, quænam tunc primus
Apostolorum concionem habens de
resurrectione dominica dixit?

ERAN. Diuinum Dauidem in
medium produxit, dixitque ipsum
ab vniuersorum Deo promissiones
accepisse, Christum dominum de
fructu lumborum eius germinatur-
um, & has credentem, ipsius re-
surrectionem propheticè præuidisse,
disertèque vaticinatum esse, quòd
non derelicta sit in inferno ani-
ma eius, nec caro eius viderit cor-
ruptionem.

Psalms 15.

ORTH. Horum igitur est. resurre-
ctio.

ERAN. Et quomodo sanæ mentis
quisquam non mortuæ animæ resur-
rectionem dixerit?

ORTH. Qui diuinitati, quæ im-
mutabilis est, & incircumscrip-
ta, passionem & mortem & resurrectio-
nem adscribitis, quo pacto nobis de
repente sapere videmini, vt etiam
animæ resurrectionis tribuere nomen
recusetis?

ERAN. Quia ei quod cecidit con-
uenit nomen resurrectionis.

ORTH. Sed non sine anima cor-
pus resurrectionem consequitur: sed
diuina voluntate renouatum, & so-
ciæ animæ copulatum vitam reci-
pit. An non sic Lazarum Dominus
resuscitauit?

ERAN. Manifestum est quòd cor-
pus non solum resurgit.

ORTH. Apertiùs docet diuinus
Ezechiel. Ostendit enim quemad-
modum iusserit Deus ossa concur-
rere, & quomodo vnumquodque
eorum propriam compagem receperit,
neruòsque produxerit, & venas,
& arterias, & carnem his intertex-
tam, & pellem horum omnium in-
tegrum, & tunc animas iusserit
redire ad propria corpora.

Ezech. 37.

OPΘ. Τὸ σῶμα ἄρα πέποιθε ἕξ τὸν σὸν
γε λόγον.

EP. Τοῦτο φαίμαι βιάζεται ὁ ἴ λόγων εἰρμός.

OPΘ. Σκοπήσω μὲν ἃ εἶ ὡδί. ἐγὼ δὲ πάλιν
ἐρήσομαι, σὺ δὲ φιλαλήτως ἀποκρίσαι.

EPAN. Αποκρίνομαι.

OPΘ. Οπιώκησθε πρῶτον τοῖς ἀποστό-
λοις ἐπεφοίτησε πνεῦμα, ἔπειτα ἡ δόξα ἡ
ἐκείνη τὸ ἀκούσμα πολλὰς ἀνθρώπων ὡρᾶς
δουμάθων ἐαίνο μυριάδας ἠθροισε, τίνα τῶν
ἀποστόλων ὁ ἄσπτος πτωικαῦτα δημηγορῶν
B ὡς τῆς δεσποτικῆς εἰρήκεν ἀνάστασεως;

EPAN. Τὸν θεασάσθαι Δαβὶδ εἰς μέσον
πρῆλαίου, ἔφη τε αὐτὸν ὑποσέφεσ ὡρᾶς τῆ
θεοῦ τῶν ὄλων δεξάμενον, ὡς ὁ δεσπότης
Χριστὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ βλα-
στήσῃ καὶ ταῦταις πεπτευσώτα, ὡρεῖδεν τε
ὡρεφθηνικῶς αὐτὸ πτω ἀνάστασιν, καὶ ἀφῆ-
ρήδω εἰπεῖν, ὡς ὅτι ἐγκατελείφθη εἰς
ἀδου ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, ὡς ἡ ἄρα αὐτοῦ εἶδε
ἀφῆρα.

OPΘ. Τούτων ποιᾶραῶν ἡ ἀνά-
στασις.

EPAN. Καὶ πῶς αἱ τῆς οὐ τεθνηκίας
ψυχῆς ἀνάστασιν εἴποι γε σωφροναῖ;

OP. Οἱ τῆ ἀπέπλησ καὶ ἀπεεργάφου θεότη-
τος, ἔπειτα πάθος, ἔπειτα θάνατον, ἔπειτα ἀνάστασιν λέ-
γουντες εἶναι, πῶς ἡμῖν ὁξάφης ἀνεφάνητε σώ-
φρονες, ὡς πρᾶγτεῖσθαι ἔπειτα τῆ ψυχῆ σωφρο-
πτεῖν τῆς ἀνάστασεως ὄνομα;

EPAN. Οτι τῶ πεπτευσώτα ὡρεσφορον
τῆς ἀνάστασεως ὄνομα.

OPΘ. ΑΜ' οὐ δίχα ψυχῆς τῆ σῶμα τυλ-
χάμεν τῆς ἀνάστασεως, νεοργυμέρον δὲ τῶ
θεῶ βουλήματι, καὶ τῆ ὀμύλι στωαπτόμενον,
ἀπολαμβάνει τῆ ζῆν. ἢ οὐχ οὕτω τὸν Λάζα-
ρον ὁ δεσπότης ἀνέστησεν;

EPAN. Δῆλον ὡς οὐ σῶμα μόνον
ἀνίσταται.

OP. Σαφέστερον διδάσκει ὁ θεῶς Ιεζεκιήλ.
ὅτι δεικνύει γὰρ ὅπως τῆ στωελεθῆν τὰ ὄσέα ὡρο-
σῆταξεν ὁ θεῶς, ἔπειτα τούτων ἔκαστον τῆ ἰδίᾳ
ἀπέλαβεν ἀρμονίᾳ, καὶ ἔφουσε ἰδῶρα, καὶ φλέβας,
καὶ ἀρτηρίας, καὶ τῶ μέλαξον τούτων ὡρεφρω-
μάτας ἄρας, καὶ τῆ δέρμα τούτων ἀπῶρτων τῆ
καλύμμα, καὶ τότε τῶ ψυχῆς ἐπὶ μελεθῆν ὡρεσ
τῶ οἰκείᾳ πρῆληγῆσε σῶματα.

EPAN. Αληθῆ ζωῆτα.

OP. Τὸ μὴ τι κυριακὸν σῶμα ζωῆτω δὲχ
ὑπέμεινε τὴν θρασσοῦσαν, ἀλλ' ἀκήρατον θρασσοῦσαν
ἀπέλαβε τῆς τρίτης ἡμέρας πλὴν οὐκείαν ψυχῆν.

EPAN. Ωμολόγηται.

OPΘ. Τοιγαρτοὶ πούτων ὁ πάθος, ὡν καὶ
ὁ θάνατος;

EPAN. Παύγου.

OPΘ. Τῆς δὲ γε ἀναστάσεως μνημονύσας
ὁ μέγας Πέτρος, καὶ μὴ καὶ ὁ θεὸς Δαβὶδ, τὴν
μὴ ψυχῆν ἐφασάν μὴ ἐγκαταληφθῆναι εἰς
ἀδου, ὁ δὲ σῶμα μὴ ὑπομείναι θρασσοῦσαν;

EPAN. Οὕτως ἐφασάν.

OPΘ. Οὐκ ἀρεῖ ἡ θεότης ὑπέμεινε θά-
νατον, ἀλλὰ ὁ σῶμα τὰ χειρισμῶν τῆς ψυχῆς.

EPAN. Τῶν ἀτόπων πούτων λόγων ἔγω-
γε σὺ ἀνέξομαι.

OPΘ. Τοῖς οὐκείοις δὲ θρασσοῦσαν λόγους
σοὶ γὰρ οὐτοί γε, οἷς ἀτόποις ὠνόμασας.

EPAN. Συκοφαντεῖς με ὅπως γε. ἤνδε
γὰρ τῶν λόγων σὺ εἶς ἐμός.

OPΘ. Οποῦ τινὸς ἐρωτῶντος, ποῖόν ἐστι ὁ
ζῶν ὁ λογικὸν ὁμοῦ ἔθνητον, ἀποκρίνατό τις

καὶ εἴποι ἀθροῦς, τίνα αὐτὴν καλέσας ἐρμη-
νέα τῶν λόγων, τὴν ἐρῶμενον, ἢ τὸν ἀποκρινόμενον;

EPAN. Τὸν ἀποκρινόμενον.

OPΘ. Εἰκότως ἀρεῖ ἐφίλω σοὶ εἶπὼν ποῖς
ποῖς λόγους. σὺ γὰρ δὴ πούθεν ἀποκρινόμενος, ἔ-
πέ μὴ ἀπαγορεύων, τὰ δὲ στωμολογῶν, ἐβε-
βαίου ποῖς λόγους.

EPAN. Οὐκοῦν ἀποκρινοῦμαι μὴ οὐδα-
μῶς, ἐρήσομαι δὲ μόνον. σὺ δὲ ἀποκρίνου.

OPΘ. Αποκρινοῦμαι.

EPAN. Τί δὴ ποτε πρὸς πλὴν ἀποστολι-
κῶν φησὶ ῥῆσιν ἐκείνων, εἰ γὰρ ἔγνωσαν, ὅτι αὐ-
τὸν κύριον τὸν δόξαν ἐσαύρωσαν; ἢ ἔτι γὰρ οὐτε

σώματος, οὐτε ψυχῆς ἐμνημόνευσαν.

OPΘ. Οὐκοῦν ὅτι ἔτι πρὸς ἀποστολῶν
εἰπὼν, τῆς δὲ ὑμῶν τερον, ὁ χεῖρ τῆς λόγου
θεότητος ἐξουρεθὲν ὑμῖν μηχόμενα. ἀλλὰ γυ-
μῆ τῆς λόγου θεότητι πρὸς ἀπὸ πλὴν ὁ πάθος.

EPAN. Οὐδαμῶς. ἔτι γὰρ πέποιθεν ἡ
ἰσχύς αὐτοῦ φῶς αὐτῆ καὶ αὐτὴν παθεῖν ἐχ-
οῖατε ὑμεῖς.

OPΘ. Αλλ' ὅτι πρὸς ἀποστολῶν
καὶ πρὸς ἀποστολῶν ῥητοῖς.

EPAN. Οὐδὲν ἀτόπον, τὸν ἀποστολικὸν εἶ-
B. Theod. Tom. IV.

A ERAN. Hæc vera sunt.

ORTH. Corpus sanè dominicum
corruptionem hanc non sustinuit, sed
illæsum permanens, tertio die ani-
mam suam recepit.

ERAN. In confesso est.

ORTH. Eorundem igitur est
passio, quorum est mors?

ERAN. Omnino.

ORTH. Resurrectionis autem men-
tionem facientes magnus Petrus &
diuinus David, animam quidem di-
xerunt non esse derelictam in infer-
no, corpus verò non subiisse cor-
ruptionem?

ERAN. Ita dixerunt.

ORTH. Non igitur diuinitas mor-
tem obiit, sed corpus per animæ
separationem.

ERAN. Absurda hæc ego dicta non
feram.

ORTH. Propriis ergo dictis repu-
gnas. Tua enim hæc sunt, quæ ab-
surda vocasti.

ERAN. Calumniaris me prorsus.
Horum enim dictorum nullum
meum est.

ORTH. Quando interrogante
aliquo, quodnam sit animal ratio-
nale & mortale, responderit quis-
piam, & dixerit Homo, vtrum eius
dicti vocabis interpretem, qui in-
terrogat, an qui responderet?

ERAN. Eum qui responderet.

ORTH. Rectè ergo dixi, tua dicta
hæc esse. Tu enim vtrique respon-
dens, & alia reiiciens, aliis assen-
tiens, dicta confirmabas.

ERAN. Itaque deinceps non re-
spondebo, sed tantum interrogabo.
Tu verò responde.

ORTH. Respondebo.

ERAN. Quid dicis ad illa verba A-
postoli, Si enim cognouissent, num-
quam Dominum gloriæ crucifixissent?
Hic enim nec corporis nec animæ
fit mentio.

ORTH. Ergo nec vox carne hic
adiicienda est: (vestrum hoc est com-
mentum aduersus Verbi diuinitatem
à vobis excogitatum) sed nudæ diuini-
tati attribuenda est passio.

ERAN. Nequaquam. Carne enim
passum est. incorporea verò natura
per se ipsa pati non potest.

ORTH. Sed verbis Apostolicis ni-
hil adiciendum est.

ERAN. Non est absurdum, si qui

Apostoli scopum nouit id quod de-
est expleat.

ORTH. Diuinis aliquid addere in-
sanum est, & temerarium. Explica-
re autem quæ scripta sunt, & latentem
sententiam aperire, sanctum &
religiosum est.

ERAN. Rectè dixisti.

ORTH. Nihil igitur absurdi vel im-
prij fecerimus & nos, si scriptorum
mentem perscrutati fuerimus?

ERAN. Non fanè.

ORTH. Vnà ergo quod latere vi-
detur inuestigemus.

ERAN. Omnino.

ORTH. Fratrem Domini diuinum
Iacobum magnus appellauit Pau-
lus.

ERAN. Verum est.

ORTH. Quomodo ergo ipsum fra-
trem intelligemus, diuinitatisne, an
humanitatis propinquitate?

ERAN. Vnitas naturas discerni non
feram.

ORTH. Atqui in prioribus dispu-
tationibus persæpè diuifisti; & hoc
ipsum nunc facies. Dic enim mihi,
vnigenitum Deum Verbum an fi-
lium appellas?

ERAN. Sic appello.

ORTH. Vnigenitus verò solum
filium significat?

ERAN. Omnino.

ORTH. Vnigenitus porrò fra-
trem minimè habet?

ERAN. Non habet. Fratrem
enim habens vnigenitus non dicere-
tur.

ORTH. Falsò igitur appellarunt
Iacobum fratrem Domini. Vnigeni-
tus enim est Dominus: fratrem au-
tem vnigenitus minimè habet.

ERAN. Sed non sine corpore est
Dominus, vt ea sola dicant quæ di-
uinitati cõgruunt veritatis præcones.

ORTH. Quomodo ergo verum
esse ostenderis quod dicit Apostolus?

ERAN. Si dicam hunc secundùm
carnem Domini cognationem attri-
gisse.

ORTH. Ecce iterùm nobis, quam
ipfi accusatis, distinctionem indu-
xisti.

ERAN. Non poterat aliter osten-
di cognatio.

ORTH. Noli igitur accusare eos,
qui quæ talia sunt aliter explicare
non possunt.

Α δὲ τὰ σκῆπτρον ὁ ἐλλείπον παρορθεῖναι.

ΟΡΘ. Παρορθεῖναι μὲν ἡ τοῖς θεοῖς, μα-
νικόν ἐστι καὶ δρασύ. ἀναπύσσειν δὲ τὰ γεγραμ-
μένα, καὶ πῶς κεκρυμμένῳ ἀποκαλύπτειν
ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅσιόν τε καὶ βιαγές.

ΕΡΑΝ. Ορθῶς ἔφησ.

ΟΡΘ. Οὐδὲν οὖν ἀπεικός, οὐδ' ἀόσιον
δρώμενον αἰ καὶ ἡμεῖς, ἐρόμεθα ἄντες τῶν γεγραμ-
μένων τὸν νοῦν;

ΕΡΑΝ. Οὐ δῆτα.

ΟΡΘ. Κοιῆ τὸν νοῦν ὁ δοκοῦν κεκρυφθῆναι
Β. ζήτησων.

ΕΡΑΝ. Παύσε.

ΟΡΘ. Ἀδελφὸν τῆς κυρίου τῆς θεῖον Ἰακώβ
ὁ μέγας παρορθεῖναι Παῦλος.

ΕΡΑΝ. Ἀληθές.

ΟΡΘ. Πῶς τὸν νοῦν ἀδελ-
φόν; πότερον τῆς θεότητος, ἢ τῆς αἰθεροπό-
τητος ἀγγεῖας;

ΕΡΑΝ. Τὰς ἰσῶν ἀφ' ἑαυτοῦ φύσεως διελκείν ὅτι
ἀνέξομα.

ΟΡΘ. Καὶ μὲν πολλάκις διήλθες ἐν τοῖς
ἐμπαρορθεῖναι ἐζητησμένοις. ταῦτο δὲ τῆτο δρά-
σης καὶ νοῦ. εἰπέτε γὰρ μοι, μονογενῆ τὸν θεὸν λό-
γον λέγεις ὑόν;

ΕΡΑΝ. Οὕτω λέγει.

ΟΡΘ. Οὐ μονογενῆς τῆς μόνου ὑόν θεοῦ;

ΕΡΑΝ. Παύσε.

ΟΡΘ. Ἡκιστα ὁ ἀδελφὸν ὁ μονογενῆς ἔχει;

ΕΡΑΝ. Οὐδαμῶς ἔχει. οὐ γὰρ αἱ ἀδελ-
φὸν ἔχων κληθεῖν μονογενῆς.

ΟΡΘ. Ἐθδὲ ἄρα κεκλήθησι τὸν Ἰακώ-
βον ἀδελφὸν τῆς κυρίου. μονογενῆς γὰρ ὁ κύριος,
ἡκιστα δὲ ἀδελφὸν ὁ μονογενῆς ἔχει.

ΕΡΑΝ. Ἀλλ' ὅτι ἀσώματος ὁ κύριος, ἵνα
μόνα πᾶσι θεότητι παρορθεῖναι φασι τῆς ἀλη-
θείας οἱ κήρυκες.

ΟΡΘ. Πᾶσι αἱ οὖν δείξαις ἀληθῆ τῆς ἀπο-
στόλου τὸν λόγον;

ΕΡΑΝ. Λέγων ὅτι καὶ ἄρα οὕτως τῆς δε-
σποτικῆς συγγενείας μετεῖχεν.

ΟΡΘ. Ἴδου πάλιν ἡμῖν εἰσήγαγες πῶς
πρὸς ὑμῶν κατηγερομένην διαίρεσιν.

ΕΡΑΝ. Οὐκ ἔτι ἑτέρως πῶς συγγενείαν
δείξαι.

ΟΡΘ. Μὴ τὸν νοῦν κατηγερομένην τῆς ἑτέρας
πᾶσι ταῦτα ἀφ' ἑαυτοῦ οὐ δυναμένην.

EPAN. Εἰς ἕτερον τὸν λόγον ἀπάγεις, ἂν ἐκκλῖναι θέλων ὁ παρ' ἑλθῆμα.

OPΘ. Οὐδαμῶς, ὡς ἀγαθὸν· εἴθε γὰρ δὴ τῶν ἐξητασμένων καὶ κείνο λυθῆσεται. καὶ σχόπησον οὕτως. τῶν κυρίου ἀδελφὸν τὸν Ἰακώβου ἀκούσας, οὐ τῆ θεότητι προσήκειν, ἀλλὰ τῆ ἑρκί τῶν συγγήμιαν εἰρηκας;

EPAN. Οὕτως ἐφλω.

OPΘ. Καὶ τῶν πῖνιμ τῶν σαυροῦ ὁ παρ' ἑλθῆμα ἀκούσας, τῆ ἑρκί τῶν παρ' ἑρμῶσον.

EPAN. Ο ἄπόστολος Γαυλὸς κῦριον δόξης τὸν ἐσαυρωμῶνον ἐκέλεσεν.

OPΘ. Καὶ αὐτὸς ὁ ἄπόστολος ἀδελφὸν τῶν Ἰακώβου τὸν κῦριον προσηγήρβουσιν. ὁ αὐτὸς δὲ κῦριος καὶ τῶν κῦριον εἶ, καὶ τῶν συγγήμιαν προσήρμῶσας τῆ ἑρκί, καὶ ὁ παρ' ἑλθῆμα δὴ πούθεν τῶν παρ' ἑρμῶσων. τῶν γὰρ ἀποπτῶτων, τῶν μὲν συγγήμιαν καὶ διαίρεισιν ἐνοεῖν, ὁ δὲ παρ' ἑλθῆμα ἀδιαρέτως προσάπην.

EPAN. Εγὼ πείθομαι τῶν ἄποστολων, κῦριον δόξης τῶν ἐσαυρωμῶνον προσηγήρβουσιν.

OPΘ. Καὶ ἐγὼ πείθομαι καὶ πιστεύω κῦριον εἶ δόξης. οὐ γὰρ ἀνθρώπου πῖνος κοινὸς, ἀλλὰ τῶν κυρίου τῆς δόξης σῶμα ἡμῶν ὁ παρ' ἑλθῆμα προσηλάθην. καὶ ἡμῶν εἰδέναι, ὡς ἡ ἐνωσις κοινὰ ποιεῖ τὰ ὀνόματα. σχόπησον ὅ οὕτως. τῶν ἑρκῶ τῶν κυρίου ἐκ τῶν οὐρανοῦ κατελλυθέναι λέγεις;

EPAN. Οὐ δῆτα.

OPΘ. Ἀλλ' ἐν τῆ μῆσῃ τῶν πῖρβῶν ἀπαλαθῆμα;

EPAN. Οὕτω φημί.

OPΘ. Πῶς οὖν ὁ κῦριος λέγει, ἐὰν οὖν ἴδῃτε τὸν υἱὸν τῶν ἀνθρώπων ἀναβαίνοντα ὅπου ἡμῶν παρ' ἑλθῆμα; ἔπαλιν, ὁ δὲ ἀναβῆκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τῶν οὐρανοῦ κατεβάς, ὁ υἱὸς τῶν ἀνθρώπων, ὁ ὢν ἐν τῶν οὐρανοῦ;

EPAN. Οὐ παρ' ἑλθῆμα τῶν ἑρκῶν, ἀλλὰ παρ' ἑλθῆμα τῶν θεότητος λέγει.

OPΘ. Ἀλλ' ἡ θεότης ἐκ τῶν θεοῦ καὶ πατρὸς. πῶς οὖν αὐτὸν υἱὸν ἀνθρώπου καλεῖ;

EPAN. Κοινὰ τῶν παρ' ἑλθῆμα γέρονε παρ' ἑλθῆμα φύσει ἰδία. ὁ γὰρ αὐτὸς ἀπὸ τῶν ἐνωσιν, καὶ υἱὸς ἀνθρώπου, καὶ υἱὸς θεοῦ, καὶ αἰώνιος, καὶ παρ' ἑλθῆμα φαντος, καὶ υἱὸς Δαβὶδ, ὁ κῦριος Δαβὶδ, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιαύτων ὁμοίως.

OPΘ. Μάλα ὀρθῶς, εἰδέναι ἡμῶν καὶ

EPAN. Aliò sermonem abducis, declinare cupiens quod est in quaestione.

ORTH. Nequaquam, ò bone. Nam per ea quæ explicata sunt, illud quoque soluetur: atque hoc modo considera. Fratrem Domini Iacobum cum audisti, non diuinitati competere, sed carni cognationem dixisti?

EPAN. Ita dixi.

ORTH. Et híc igitur, crucis passionem cum audieris, eam carni tribue.

B EPAN. Apostolus Paulus Dominum gloriæ crucifixum vocavit. 1. Cor. 2.

ORTH. Et idem Apostolus Iacobum fratrem Domini appellavit. Idem autem est utrobique Dominus. Si ergo rectè facis cognationem tribuens carni, & passio utriq; eidem assignanda erit. Esset enim longè absurdissimum, cognationem quidem per diuisionem intelligere, passionem autem sine diuisione attribuere.

EPAN. Ego assentior Apostolo, qui Dominum gloriæ crucifixum vocat.

ORTH. Et ego assentior & credo esse Dominum gloriæ. Non enim hominis alicuius communis, sed Domini gloriæ corpus ligno affixum fuit. Dicendum est autem vnionem nomina facere communia. Sic autem considera. Carnem Domini è cælis descendisse dicis?

EPAN. Non fanè.

ORTH. Sed in vtero Virginis formatam esse?

EPAN. Sic dico.

ORTH. Quomodo ergo dicit Dominus, Si videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius, & rursus, Nemo ascendit in celum, nisi qui de celo descendit, filius hominis qui est in celo? 1. Cor. 2.

EPAN. Non dicit de carne, sed de diuinitate.

ORTH. Sed diuinitas est ex Deo & patre. Quomodo igitur eum filium hominis vocat?

EPAN. Communia personæ euaferunt, quæ sunt propria naturarum. Idem enim propter vnionem, & filius hominis, & filius Dei, & æternus, & temporalis, filius Dauid, & dominus Dauid, & alia id genus similiter.

ORTH. Rectè admodum. Sed illud N iij

quoque sciendum est, quod nominum communio non fecit confusionem naturarum. Idcirco enim discernere querimus, quomodo Dei filius, quomodo rursus filius hominis, & quomodo idem heri, hodie, & in sæcula. & pia verborum distinctione conuenire inter se contraria deprehendimus.

ERAN. Rectè dixisti.

ORTH. Sicut ergo descendisse quidem è cælis diuinam naturam dicebas, filium verò hominis ipsa vnionis causa vocatum dixisti: sic dicere conuenit, ligno quidem affixam esse carnem, confiteri autem minime separatam ab hac fuisse diuinam naturam, siue in cruce, siue in sepulcro, passionis inde nihil suscipientem: quia nec pati nec mori natura sua potest, sed immortalem & impatibilem habet substantiã. Sic & dominum gloriæ crucifixum appellauit, impatibilis naturæ nomen attribuens patibili, quia ipsius corpus erat. Hoc verò etiã expendamus. Diuinus Apostolus dixit, *Si enim cognouissent, Dominũ gloriæ non crucifixissent.* Crucifixerunt ergo naturam quam nouerant, non quam penitus ignorabant. Si autem cognouissent quam ignorabant, non crucifixissent quam nouerant. Sed quia diuinam ignorabant, humanam cruci affixerunt. An illos non audiuisti dicentes, *De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia, quòd cum homo sis, te ipsum facis Deum?* Per hæc autem ostendunt, quòd quam videbant naturam agnouerint, inuisibilem verò prorsus ignorarint. Quòd si hanc etiam agnouissent, dominum gloriæ non crucifixissent.

ERAN. Sunt hæc quidem probabilia. Sed patrum, qui Nicææ conuenerunt, fidei doctrina, vnigenitum ipsum, Deum verum, consubstantialem patri, passum & crucifixum esse affirmat.

ORTH. Apparet te oblitum esse eorum quæ sæpè confessus es.

ERAN. Quorumnam?

ORTH. Quòd post vnionem vnipersonæ & sublimia & humilia tribuat diuina scriptura. Fortasse autem & illud ignoras, quòd cum prius dixissent celeberrimi patres incarnatum, hominem factum, tunc subiun-

Α κείνο χροῖον, ὡς οὐ σύλχεσιν εἰργάσατο τῆ φύσεως ἢ κοινότης τῆ ὀνομασίαν. Διὰ γὰρ τοῦ τῆτο ἔδιδον ἀφ' ἑαυτῶν ζητοῦμεν, πῶς μὴ υἱὸς θεοῦ, πῶς ὅτι πάλιν ὁ αὐτὸς υἱὸς ἀνθρώπου, ἔτι πῶς ὁ αὐτὸς χροῖον, σήμερον, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ τῆ διόσεβει ἀφ' ἑαυτοῦ τῆ λόγου σύμφωνα πάντα διήρησεν.

EPAN. Ορθῶς εἶρηκας.

ΟΡΘ. Ωστερ τίνω καταβέβηκεναι ἐν τῆ οὐρανῶν τῶ θεῶν φύσιν ἐφασα, ὅτι δὲγε ἀνθρώπου κληθῆναι αὐτῶ διὰ τῶ ἕνωσιν εἶρηκας. οὕτω προσπλωθῆναι μὴ τῶ ξύλω τῆ ἁρκα προσήκει λέγειν, ἀχάρισον ὅτι τῶ τῆ τῶ θεῶν φύσιν ὀμολογεῖν, καὶ τῶ σαυρῶ, καὶ τῶ τῶ τῶ, πάθος ἐκείθεν οὐ δεχομένη. ὅτι πάθει οὐ πέφυκεν, οὐ δὲγε θνησκῶν, ἀλλ' ἀθάνατον ἔχει καὶ ἀπαθῆ τῶ οὐσίαν. ταύτη τοι καὶ κύριον δόξης τῆ ἐσαυρωμένη ὀνόμασε, ὅτι τῆ ἀπαθῆς φύσεως ὄνομα τῆ παθητῆ προσεῖμας, ἐπειδή τῆ αὐτῆς ἐχρημάτισε σῶμα. προσεξετάσωμεν δὲ καὶ τῆτο. ὁ θεῖος εἶπεν ἀποστόλος, εἰ γὰρ ἔγνωσμεν, ὅτι αὐτὸν κύριον τῆς δόξης ἐσαύρωσμεν. ἐσαύρωσμεν τίνω μὴ ἔγνωσμεν φύσιν, οὐχ ἡμῶν ἠγνόησμεν. εἰ ὅτι ἔγνωσμεν ἡμῶν ἠγνόησμεν, ὅτι αὐτὸν ἐσαύρωσμεν ἡμῶν ἔγνωσμεν. ὅτι δὲ τῶ θεῶν ἠγνόησμεν, τῶ ἀνθρώπου ἐσαύρωσμεν. ἢ ὅτι ἀκήκοας αὐτῶ λεγόντων, πρὸς καλὸν ἔργον οὐ λιθάρομεν σε, ἀλλὰ πρὸς βλασφημίας, ὅτι ἀνθρώπος ἂν ποιεῖς ἑαυτὸν θεόν; διὰ ὅτι πύτων δηλοῦσιν, ὡς μὴ ἐώρων ἐπεμύνησεν φύσιν, τῶ δὲγε ἀόρατον πνεύματι παθῶν ἠγνόησμεν. εἰ δὲ καὶ κείνον ἐπέγνωσμεν, ὅτι αὐτὸν κύριον τῆς δόξης ἐσαύρωσμεν.

EPAN. Ταῦτα μὴ ἀμηνέπη ὅτι εἰκὸς ἔχει. ἢ δὲ τῆ πατέρων τῆ ἐν Νικαῖα συνεληλυθῶτων διδασκαλία τῆς πίστεως αὐτὸν τὸν μονοθεῖον, τὸν ἀληθινὸν θεόν, τὸν ὁμοούσιον τῶ πατρὶ, παθεῖν ἔτι σαυρωθῆναι φησί.

ΟΡΘ. Τῶν πολλὰς ὀμολογηθέντων ὡς εἰκοιεν ὅτι λέλλουσι.

EPAN. Ποίων;

ΟΡΘ. Οτι μὴ τῶ ἕνωσιν, ἐνὶ προσώπῳ καὶ τῶ ὑψιλά καὶ τῶ παπεινὰ προσώπῳ ἢ θεῖα γραφή. ἴσως ὅτι καὶ κείνο ἠγνόησας, ὡς εἰρηκότες πρὸς τὸν οἱ πνεύματι φημοι πατέρες, ἁρκαθῆναι, ἐν ἀνθρώπων ἡμῶν, τότε ἐπήγα-

γον, παθόντα, σταυρωθέντα, & πλώ δεκτικώ
 τῶ πάθος προσείξαντες φύσιν, οὕτω ὁ πά-
 θος τοῖς λόγοις προσέθηκαμ.

EPAN. Οἱ πατέρες τὸν υἱὸν τῆ θεοῦ, ὁ
 ἐκ τῆ φωτὸς φῶς, τὸν ἐκ τῆ οὐσίας τῆ πατρὸς,
 ἐφασκεν παθεῖν τε καὶ σταυρωθῆναι.

OPΘ. Πολλὰ κίς ἐφίλω, ὡς ἔ πα θεῖα καὶ
 πα ἀνθρώπινα ὁ ἐν δέχεται προσώπων. Δι-
 τοῖ τῆ το καὶ οἱ τειρομακαλοὶ πατέρες, ὅπως δεῖ
 πιστεύειν εἰς τὸν πατέρα διδάξαντες, ἔ εἰς τὸ τῆ
 υἱὸς προσώπων μεταβάτες, ὅκα εἶπον ὁ υἱός,
 ἔ εἰς τὸν υἱὸν τῆ θεοῦ· καὶ τοὶ λίαν ἀκόλουθον ἴω,
 πα πρὸ θεοῦ καὶ πατρὸς εἰρηκότας, ὁ υἱός καὶ
 πλώ τῆ υἱὸς θεῖναι προσσηρεῖαν. ἀλλ' ἡβουλή-
 θησαν ὁμοῦ ἔ τὸν τῆς θεολογίας, καὶ τὸν τῆ οἴκο-
 νομίας ἡμῖν προσδοῦναι λόγον, ἵνα μὴ ἄλλο μὴ
 ὁ τῆ θεότητος, ἄλλο ἢ ὁ τῆ ἀνθρώποτης προσ-
 ῶπων νομοθεῖ. πούτου δὴ χάριν, τοῖς πρὸ τῆ
 πατρὸς εἰρηκόμοις ἐπήγαγον, ὡς χρὴ πιστεύειν ἔ
 εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τῆ
 θεοῦ. Χριστὸς ἢ μὴ πλώ ἐνανθρώπησιν ὁ θεός
 λόγος ἐκλήθη. τῆ το τοῖνκα ὁ ὄνομα πρῶτα δέ-
 χεται, ἔ ὅσα τῆ θεότητος, ἔ ὅσα τῆ ἀνθρώποτη-
 τος ἴδια. ὅτι γινώσκοντες δὲ ὁμοῦς, τίνα μὴ τῶ-
 τῆς, τίνα ἢ ἐκείνης τῆ φύσεως ἔ τῆ το ἔ ἔξ αὐ-
 τῆς τῆ συμβόλου τῆ πίστεως καταμαθεῖν βίπττες.
 Πην γὰρ, εἰπέ μοι, προσθερμότης ὁ ἐκ τῆ οὐσίας
 τῆ πατρὸς; τῆ θεότητι, ἢ τῆ ἐκ πέρματος Δα-
 βίδ; ἀφ' ἀπλαθείση φύσιν;

EPAN. Δῆλον ὡς τῆ θεότητι.

OP. Τὸ ἢ θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεῶ ἀληθινῶ, τῆνος
 ἴδιον εἶ) φῆς; τῆ θεότητος, ἢ τῆ ἀνθρώποτης;

EPAN. Τῆς θεότητος.

OP. Οὐκ οὐ καὶ τῶ πατρὶ ὁμοούσιος,
 οὐ καὶ ἄφξ, οὐ δὲ γὰρ ἢ ψυχῆ κίςαι γὰρ αὐταί·
 ἀλλ' ἡ θεότης, ἢ τὰ πρῶτα τεκτενηαμένη;

EPAN. Αληθές.

OPΘ. Οὕτω δὴ οὐ καὶ χρὴ πάθος ἀκούον-
 τας, καὶ σταυρὸν, ὅτι γινώσκον πλώ φύσιν πλώ
 δεξαμένην ὁ πάθος, καὶ μὴ τῆ ἀπαθεῖ προσ-
 σάπτειν, ἀλλ' ἐκείνη, ἢ πούτουγε ἐνεκα προσ-
 σελήθη. ὅτι γὰρ καὶ οἱ ἀξιδάρασοι πατέρες
 ἀπαθεῖ πλώ θεῖαν ὁμολόγησαν φύσιν, τῆ δὲ
 ἄφξ ὁ πάθος προσσηρμόσων, μῆρτυρεῖ ὁ
 τῆς πίστεως τέλος. ἔξ δὲ οὕτως. Τοῖς δὲ
 λέγοντας, ἴω ποτὲ ὅτε ὅκα ἴω, καὶ ἄρῖν γυ-
 νηθῆναι ὅκα ἴω, ἔ ὅτι ὅξ ὅκα ὄντων ἐγῆμετο, ἢ

xerunt passum, crucifixum, & cum
 capacem passionis naturam prius
 ostendissent, tum deinde passionis
 mentionem adiecerunt.

ERAN. Patres filium Dei, qui est
 lumen de lumine, & ex patris substan-
 tia, passum & crucifixum dixerunt.

ORTH. Sæpè dixi, quòd & diui-
 na & humana vna persona recipiat.
 Ideò & beatissimi patres, cum do-
 cuissent quomodo in patrem cre-
 dendum sit, & ad filij personam tran-
 sissent, non statim dixerunt, *Et in
 filium Dei*: etsi valdè consequens
 erat, vt cum de Deo & patre dixis-
 sent, statim filij appellationem sub-
 iicerent. sed voluerunt simul & de
 diuinitate, & de dispensatione doctri-
 nam tradere, ne alia diuinitatis, alia
 humanitatis persona existimaretur.
 Et ideò iis quæ de patre dicta erant
 subiunxerunt, quomodo credendum
 sit etiam in Dominum nostrum, Ie-
 sum Christum filium Dei. Christus ve-
 rò post incarnationem Deus Verbum
 vocatus est. Hoc itaque nomen om-
 nia recipit, & quæ sunt diuinitatis, &
 quæ humanitatis sunt propria: & ta-
 men agnoscimus, quænam huius,
 quænam illius naturæ sint propria.
 id quod ex ipso etiam fidei symbolò
 facile est intelligi. Vtri enim, dic
 mihi, tribuis illud *ex substantia Pa-
 tris*? diuinitati, an ex femine David
 formatae naturæ?

ERAN. Clarum est quòd diuinitati.

ORTH. *Deum*, autem *verum de Deo
 vero*, vtrius proprium esse dicis, di-
 uinitatisne, an humanitatis?

ERAN. Diuinitatis.

ORTH. Eiusdem ergo cum patre
 est substantiæ, non caro, nec anima,
 creatæ enim sunt hæ, sed diuinitas
 quæ omnia fabricauit?

D ERAN. Verum est.

ORTH. Sic igitur oportet eos
 qui passionem & crucem audiunt,
 agnoscere naturam quæ passionem
 suscepit, nec eam impatibili tribue-
 re, sed illi quæ hanc ob causam as-
 sumpta est. Quòd enim etiam admi-
 randi Patres impatibilem esse diui-
 nam naturam confessi sunt, & carni
 passionem assignarint, testatur Fidei
 clausula, quæ sic habet. Eos verò
 qui dicunt, *Erat quando non erat, &
 priusquam nasceretur non erat, &
 quòd ex non exstantibus factus sit, vel*

ex aliqua alia hypostasi vel essentia, & qui mutabilem vel alterationi obnoxium esse dicunt filium Dei, hos anathematizat sancta & catholica & Apostolica Ecclesia. Vide ergo qualem poenam comminati sint iis qui diuinæ naturæ passionem tribuunt.

ERAN. De mutatione & alteratione ab eis ibi sermo institutus est.

ORTH. Passio autem quid est aliud, quàm mutatio & alteratio? Si enim, cum impatibilis esset ante incarnationem, post incarnationem passus est, & si cum immortalis esset ante assumptionem humanæ naturæ, gustauit mortem, vt vos dicitis, post assumptam humanam naturam, omninò mutatus est, mortalis factus ex immortalis. Sed tales sermones, & horum auctores, laudatissimi patres ex sacris septis exterminant, & tanquam putrida membra à sano corpore refecant. Quamobrem hortamur te, vt poenam metuas, & blasphemiam deresteris. Ostendam autem tibi sanctos patres hæc ipsa, quæ à nobis exposita sunt, in scriptis suis sensisse. Quorum nonnulli admirando illi Concilio interfuerunt, alij post eos in Ecclesiis floruerunt, quidam etiam multo antè orbem olim terrarum illustrauerunt. Sed neque temporum discrimen, neque linguarum diuersitas, consonantiam turbauit: sed lyræ similes videntur, quæ multas quidem & diuersas chordas habet, vnum autem sonorum concentum efficit.

ERAN. Pergratam mihi & expectandam narrationem afferes. Certissima est enim talis doctrina, & vtilissima.

ORTH. Fac igitur pateant aures, & spiritalium fontium fluenta excipe.

SANCTI IGNATII EPISCOPI Antiocheni, & Martyris, ex Epistola ad Smyrneses.

Eucharistias & oblationes non admittunt, quòd non confiteantur Eucharistiam carnem esse Saluatoris nostri Iesu Christi, quæ pro peccatis nostris passa est, quam pater benignitate sua suscitauit.

Ἐξ ἑτέρας τινὸς ὑποστάσεως ἢ οὐσίας, Φάσκειντες ἢ πρὸς τὸν ἄλλοιωτὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, τοῦτους ἀναθεματίζῃ ἡ ἀγία καθολικὴ ἔσποστολικὴ ἐκκλησία. ὅρα ὅτι οὕτω ὁποῖαν ἡπίλησθον ἡμετεῖς τοῖς ὁπάτοις τῆς ἁγίας φύσεως προσάπτουσιν.

EPAN. Περὶ Ἑσπῆς αὐτοῖς ὁ λόγος ἐστίν, καὶ ἀλλοιώσεως.

OPH. Τὸ ὅτι πάθος τί ἕτερόν ἐστι, ἢ Ἑσπῆ καὶ ἀλλοίωσις; εἰ γὰρ ἀπαθὴς πρὸς τῆς ἀφρώσεως ὢν, μὴ τὴν ἀφρώσιν ἐπάθε, Ἑσπῆν δὴ πούθεν ὑπομείνας ἐπάθε; καὶ εἰ ἀθάνατος πρὸς τῆς ἐνανθρωπήσεως ὢν, ἐχρῆστο θανάτου, καὶ τὸν ὑμέτερον λόγον, μὴ πῶς ἐνανθρωπήσιν, ἡλιθιώτη πῶς τὸς ἐξ ἀθανάτου γνησίωμος. ἀλλὰ τοῖς τοιοῦσι λόγοις, καὶ μὴ δὴ καὶ τοῖς τούτων πατέρας, τῶν ἱερῶν οἱ πρὸς βίβημοι πατέρες ἄξιόλογοι ὡς ἐβόλων, καὶ ὡς σεσηπότα μὲν τῆς ὑγαίνοντος ἀποκόπτοι σώματος. οὐ δὴ χάριν σὲ πρὸς ἀκαλόγητον δεῖσθαι πῶς ἡμετεῖς, καὶ μισῆσαι πῶς βλασφημίαν. δεῖξω δὲ σοὶ καὶ ἐν ἰδίῳ συγγραμμάσι ταῦτα τοῖς ἀγίοις πατέρας πεφρονηκότας ἀδιεξέλητων ὡς ἐνίοι μὴ τῆς θαυμασίας ἐκείνης ὁμηγύρεως ἐκοινώνησθαι, ἕντες ὅτι μετ' ἐκείνοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διετέρετο, ἕντες ὅτι πάλαι ἔσποπτο καὶ οἰκουμένῳ ἐφώτισθαι. ἀλλ' οὐτε ὁ ἀφώροσθαι τῆς καρδίας, οὐτε ὁ ἐτερογλωττῆσθαι τῆς φωνῆς, τῆς συμφωνίας ἐπήμεθεν, ἀλλ' εἰκόσιν λύρα, πολλὰς μὲν ἐχούσιν ἔσποφους χορδὰς, μίαν ὅτι ἡ γὰρ πρὸς ἀρμόνιον ἀφίεσθαι.

EPAN. Ερασιμὸν ἐμοὶ καὶ τριπόθητον προσοίσεσ ἀκρόασιν. ἀγαμφίλεκτος γὰρ ἡ ποιότης διδασκαλία, καὶ λίαν ἐστὶν ὀνησιφόρος.

OPH. Αναπέτασον τὸ πίνω τῶν ἀκοῶν, ἔτι τῶν πνευματικῶν κροισῶν ὑποδέχου τὰ νάματα.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ἑπισκόπου Αντιοχείας, ἔσποπτος, ἐκ τῆς πρὸς Σμυρναῖοις ἐπιστολῆς.

Εὐχαριστίας καὶ προσφορὰς οὐκ ἀποδέχονται, ἀλλ' ὅτι μὴ ὁμολογεῖν πῶς ἡ εὐχαριστία ἀφρώσθαι τῆς φύσεως ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πῶς ὑποστῆναι ἀμάρτιαν ἡμῶν παροῦσθαι, ἡ δὲ χρηστέτη ὁ πατήρ ἡγάρεν.

ms T. 1. 1. 36

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ Α ΙΡΕΝΑΕΙ ΕΠΙΣΚΟΠΙ

Λουγδυνίου, εκ τῆς τρίτου λόγου
τῆς εἰς τὰς αἰρέσεις.

Lugdunensis, ex tertio Libro
aduersus hereses.

Φανερόν οὖν ὅτι Παῦλος ἄλλον Χριστὸν οὐκ
οἶδεν, ἀλλ' ἢ τῆτον τὸν καὶ παθόντα, ἔταφέντα,
ἔανάσταντα, καὶ ἠντηθέντα, ὃν ἔαυθροπον λέ-
γει. εἰπὼν γάρ, εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ
νεκρῶν ἐγήθηται, ἔπιφύρει πλὴν αἰτίαν ἀποδι-
δοῦς τὴν ἑρμηνείαν αὐτῆς· ἔπιφύρει γὰρ δι' αὐθροπου
ὁ θάνατος, δι' αὐθροπου ἀνάστασις ἐκ νεκρῶν.
καὶ πάλιν ὅτι τῶν παθόντων τῶν κυρίου ἡμῶν,
καὶ τῆς αὐθροποτικῆς αὐτῆς, καὶ τῆς νεκρώσεως, B.
τῆς τῆς Χριστοῦ κέρχρηται ὀνόματι, ὡς ἔπιφύρει, μὴ
τῆς βρώματί σου ἐκείνον ἀπολλύει, ἔπιφύρει οὐ
Χριστὸς ἀπέθανε. καὶ πάλιν, νυνὶ δὲ ἐκ Χρι-
στῶ οἱ ποτὲ ὑμεῖς ὄντες μακρῶν, ἐγηθήθητε
ἐγγύς, ἐκ τῆς αἱματὶ τῆς Χριστοῦ. ἔπιφύρει, Χριστὸς
ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρτας τῆς νόμου, γε-
νόμηνος ἔπιφύρει ἡμῶν κατάρτα· γέγραπται γάρ
ἔπιφύρει κατάρτα πᾶς ὁ κρεμάμηνος ἔπιφύρει ξύλου.
Τοῦ αὐτῆς, ἐκ τῆς αὐτῆς λόγου. Ὡστερ γὰρ ἡ
αὐθροπος ἵνα πειρασθῆ, οὕτω καὶ λόγος ἵνα
δοξασθῆ. ἡ συχάζοντος μὴ τῆς λόγου ἐκ τῆς πει-
ραζέσθαι, ἔπιφύρει σαυροῦσθαι, ἔπιφύρει ἀποθνήσκειν· συγ- C
γνομήνους ἢ τῆς αὐθροπῆς ἐκ τῆς νικᾶν, καὶ
ὑπομῆνους, καὶ χερσεύεσθαι, καὶ ἀίσασθαι, καὶ ἀνα-
λαμβάνεσθαι. Τοῦ αὐτῆς, ἐκ τῆς ἐ. λόγου τῆς
αὐτῆς πωραματείας. Τῶν ἰδῶν οὖν αἱματὶ λυ-
πρωσαμῆνους ἡμᾶς τῆς κυρίως, καὶ δόντος τῆς ψυχῆς
ἔπιφύρει τῆς ἡμετέρων ψυχῶν, καὶ τῆς ἑρμηνείας πλὴν ἑαυ-
τῆς αἰτὶ τῆς ἡμετέρων ἑρμηνείας.

Manifestum est igitur, quoniam
Paulus alium Christum nescit, nisi
hunc solum, qui & passus est, & se-
pultus est, & resurrexit. qui & na-
tus est, quem & hominem vocat.
Cum enim dixisset, Si autem Christus
annuntiatur quod a mortuis resurrexit,
subiungit, rationem reddens incar-
nationis eius, Quoniam per hominem
mors, & per hominem resurrectio mor-
tuorum. Et ubique, loquens de passio-
ne Domini nostri, & humanitate
ipsius, & morte, Christi usus est
nomine, ut cum ait, Noli esca tua
perdere illum, pro quo Christus mortuus
est. Et iterum, Nunc autem in Christo
vos, qui aliquando fuistis longe, facti
estis proximi in sanguine Christi. & ite-
rum, Christus nos redemit de maledi-
cto Legis, factus pro nobis maledictum.
quia scriptum est, Maledictus omnis qui
pendet in ligno. EIVSDEM, ex eodem
Libro.] Sicut enim homo erat, ut
tentaretur, sic & Verbum, ut glori-
ficaretur. requiescete quidem Verbo,
dum tentaretur, & crucifigeretur,
& moreretur: adstante autem homini,
dum vinceret, & sustineret, & be-
nignitate vteretur, & resurgeret, &
in caelum assumeretur. EIVSDEM, ex
Libro 5. eiusdem Operis.] Cum igitur
proprio sanguine nos Dominus
redemerit, & pro animabus nostris
animam suam dederit, & carnem
suam pro carne nostra.

1. Cor. 15. 12
Rom. 14. 15
Ephes. 2. 13.
Gal. 3. 13.
Deut. 21.
Cap. 21.
Cap. 1.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ

ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος, ἐκ τῆς πρῆς
βασιλίδας πρὸς ἐπιστολῆς.

SANCTI HIPPOLYTI EPISCOPI

& Martyris, ex Epistola ad quan-
dam Reginam.

Ἀπὸρχῶν οὖν τῶν λέγει τῆς κεκοιμημένων, D
αἰτεροφρότων τῆς νεκρῶν. ὡς ἀνάστα, καὶ βου-
λόμηνος ἐνδύκηνῶν ὅτι τῶν ἡμῶν τῆς ἐγηθήμηνος,
ὅτιφ ἡμῶν καὶ ἀποθνήσκον, διζαζόντων τῆς μαθη-
τῆς, πωροκοχασάμηνος τὸν Θωμάς, ἔφη· δεδ-
ροψηλάφησον ἔπιφύρει, ὅτι πνύμα ὁσοῦν καὶ ἑρ-
μα ἑρμηνείας, ὡς ὑμεῖς με θεωρεῖτε ἔχοντα. Τοῦ
αὐτῆς, ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς. Ἀπὸρχῶν
τῶν εἰπὼν ἐπεμῆρτύρησε τῆς ἰφ' ἡμῶν εἰ-
ρημῆνους, ὡς ἐκ τῆς αὐτῆς φουράματος ἑρμηνείας
λαβῶν ὁ σωτήρ, ἡγάρε τῆς πλὴν, ἀπὸρχῶν
ποιούμηνος τῆς τῆς διζαζῶν ἑρμηνείας, ἢ οἱ

Primitias igitur hunc vocat dor-
mientium, & primogenitum ex mor-
tuis. Qui cum resurrexisset, & vellet
ostendere id ipsum fuscitatum fuisse,
quod mortuum fuerat, dubitan-
tibus Apostolis, Thomam accersens
dixit, Veni, palpa, & vide, quia spi-
ritus carnem & ossa non habet, sicut me
videtis habere. EIVSDEM, ex eadem
Epistola.] Primitias hunc vocans,
id quod a nobis dictum est testimonio
suo confirmavit, quod ex massa no-
stra carnem assumens Saluator no-
ster, hanc fuscitarit, faciens eam
primitias carnis iustorum, ut nos

omnes qui credidimus, resuscitati, huius fiducia futuram resurrectionem expectemus. EIVSDEM, ex sermone de duobus latronibus.] Vtrumque mundo exhibuit corpus Domini, sanguinem sacrum, & aquam sanctam. EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Et corpus, quamvis humano more mortuum, magnam in se vitam habet. Quæ enim ex mortuis corporibus non profluunt, ex illo manarunt, sanguis & aqua, ut sciremus quantum ad vitam valeat potestas quæ in corpore habitavit, ut nec ipsum simile aliis cadauer videatur, & nobis vitæ causas possit effundere. EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Non confringitur os sancti agni, ostendente figura, passionem non attingere virtutem. Corporis enim virtus sunt ossa.

SANCTI EVSTATHII EPISCOPI
Antiocheni & Confessoris, ex
Libro de Anima.

Paucis conuinci potest impia illorum calumnia. & maximè quidem, si non salutis hominum causa corpus suum ad mortem sponte sua præbuit. Primùm enim magnam ei attribuant imbecillitatem, qui non poterit hostium impetum reprimere. EIVSDEM, ex eodem Libro.] Cur autem magni faciunt ostendere Christum corpus inanimatum suscepisse, terreas fraudes confingentes: Vt si possint aliquos corrumpere, qui hæc ita se habere definiant, tunc affectionum mutationes diuino tribuentes Spiritui, facile ipsis persuadeant, quod mutabile est, ex immutabili natura genitum non esse. EIVSDEM, ex Oratione in illud, Dominus creauit me initium viarum suarum.] Nam homo, qui mortuus erat, tertia die resurrexit, & Mariæ, quæ ad sancta membra tangenda magna alacritate ferebatur, respondit, *Noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem meum. sed vade ad fratres meos, & dic eis, Ascendo ad patrem meum, & patrem vestrum, & Deum meum, & Deum vestrum.* Illud autem, *Nondum ascendi ad patrem meum,* non dixit Verbum & Deus qui è cælo descenderat, & in sinu patris versabatur, nec sapientia quæ res omnes creatas continet: sed ipse qui

Ioan. 10.

Α πάντες ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐνηργημένου προσδοκίμων πτω ἀνάστασιν ἔξωρθη οἱ πιστεύσαντες. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς λόγου εἰς τοὺς δύο λατράς. Ἀμφότερα πῦρ ἔχε τῆς κυρίου σῶμα τῶ κόσμῳ, αἷμα δ' ἱερὸν, καὶ ὕδωρ δ' ἅγιον. καὶ νεκρὸν τε ὄν τῶ σῶμα καὶ τὸν ἀνθρώπινον ἔσπον, μετὰ τὴν ἐξ ἁγίας ἐν αὐτῷ διώματα. ἀ γὰρ οὐ παρεχίται τῷ νεκρῶν σαμάντων, τῶντα ἐξ αὐτοῦ παρεχίται, αἷμα τε καὶ ὕδωρ: ἵν' εἰδείημεν ἡλίχον ἢ κατασπύσωσα διώματα ἐν τῷ σῶματι πρὸς ζωὴν διώματα, ὡς μὴ τε αὐτὸ τοῖς ἄλλοις ὁμοίον φαίνεσθαι νεκρὸν, ἡμῖν δὲ τὰ ζωῆς αἴτια παρεχίται διώματα. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Οὐ σωτρίβεται ἡ ὀσσην τῆς ἁγίου προσβάτου, δεικνύωτος τῆ τύπου μὴ κατασπύσωσα τῆς διώματος ὡς τῶ πάθος. σῶματος γὰρ ὅσα διώματα.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ
ἐπισκόπου Αντιοχείας καὶ ὁμολογητοῦ,
ἐκ τῆς περὶ ψυχῆς λόγου.

Δι' ὀλίγων δέ ἐστιν ἐλέγξαι τὴν ἀσεβῆ συνοφροσύνην αὐτῶν. μάλιστα μὲν γὰρ, εἰ μὴ τῆς τῷ ἀνθρώπων εἴνεκεν σωτηρίας εἰς πτω τῆ θανάτου σφαγῶν τὸ ἴδιον ἐκοισίως ἐξεδίδου σῶμα. πρὸ τῶν μὴ πολλῶν αὐτῷ περὶ ἀπλοισιν ἀδιωμάτων: ὅτι μὴ οἶός τ' ἐγίνετο τῆς πολεμίων ὀρμῶν ἐπιχειρῆν. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Διὰ τῆς περὶ πολλοῦ ποιούμεται δεικνύωται τῆ Χριστὸν ἀψυχον ἀφελῆσθαι σῶμα, γὰρ δὲ πλάττοντες ἀπάτας; ἵνα εἰ διωκηθῆεν ἡ σωφροσύνη τινὰς τῶν ἁγίων ἐχθρὸν ὀρίζεσθαι, τῆνικαὐτα ἁγίας τῶ πατρῶν ἀλλοιωσῆς τῶ τῆς ἀπλοῦτες πνέματα, ῥαδίως ἀναπέσωσιν αὐτοῖς, ὡς ἐκ ἐστὶ τῶ τρεπλὸν ἐκ τῆ ἀβέπλη φύσεως γνηθῆν. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς λόγου εἰς τῶ, κύριος ἐκπέσε με πρὸς τῶ ὀδῶν αὐτοῦ. Ο ἀνθρώπος γὰρ ὁ ἀποθανὼν τετάρτης μὲν αἰτίαι, τῆς Μαριὰμ ἀπλοῦς προσθυμουμένου τῆς ἁγίων μύθων ἀνθυκενέλης ἐκφωνῆς, μὴ μου ἀπλοῦ. ἔπει γὰρ ἀναβέθηκα πρὸς τῶ πατέρα μου: πορθίου ἡ πρὸς τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ εἶπε αὐτοῖς, ἀναβάνω πρὸς τῶ πατέρα μου, καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεὸν μου, καὶ θεὸν ὑμῶν. τὸ δὲ ἔπει ἀναβέθηκα πρὸς τῶ πατέρα μου, οὐχ ὁ λόγος ἐφασκε, τῶ θεὸς ὁ οὐρανόθεν ὀρμῶν μῶν, καὶ ὡς τοῖς κόλποις διατῶ μῶν τῆς πατρῶς, οὐδὲ ἢ πρῶτα τὰ γνηθῆτα πρὸς εἰχουσα σοφία: ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἐκπαν-

ἐκ πῶλυτοδαπῶν ἡρμοσθημένος μὴδὲν ἀν-
 θεσπος τῆς τοῦ ἐπέφηνεν, ὁ ἐκ τῆς νεκρῶν ἐγήρηται,
 ἔσθ' ἐπεὶ πῶλυτο πατὴρ μου τὸ πᾶν τὸν
 ἀνελθῶν, ἀμυβόλιμος δὲ αὐτῷ τῆς παροῦδος
 τῆς ἀπὸ γῆ. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Κύ-
 ριον δὲ τῆς δόξης αὐτὸν τὸν ἀνθεσπον τὸν σαυρω-
 θῆντα σαφῶς ἀνομάζει γράφων ὅτι καὶ κύριον
 ἔχει τὸν ἀνελθῆν αὐτὸν, καθάπερ οἱ ἀποστο-
 λοι παρὰ ἀποστολῆς Ἰσραὴλ ὁμοφρονῶς ἀγαλε-
 γμένοι φασίν· ἀποστολῶς οὖν γνωσκέτω πᾶς
 οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι κύριον αὐτὸν ἔχει τὸν ὁ θεὸς
 ἐποίησε τῆς τοῦ τῆς Ἰησοῦ, ὃν ὑμεῖς ἐσαυρώσατε, B
 τὸν παρὸντα. Ἰσραὴλ Ἰησοῦ κύριον ἐποίησε, καὶ
 οὐ πῶλυτο σοφίαν, ἔσθ' ἐπεὶ τὸν λόγον, τὸ ἀνεκάνθη ἔχον-
 τα τῆς δεσποτείας τοῦ κρᾶτος, ἀλλὰ τὸ μετέωρον,
 παρὰ σαυρῶν παροικεῖται ἀποστολῆς τῆς χεῖρας. Τοῦ
 αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Εἰ γὰρ ἀσώματος ὅστις
 οὔτε ἀφῆ χεῖρας ἑσπῆται, οὔτε ἀποστολῆς ὁμο-
 μασι περιλαμβάνεται· οὐ τρωσὶν ἑσπῆται, ἔχ-
 ῆται παροικεῖται, οὐ θανάτῳ κοινωνεῖ, οὐ
 κρύπτεται γῆ, οὐ τῶν κατὰ κλείεται, ὅτι ἐκ
 μνημάτων ἀνίσταται. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λό-
 γου. Οὐδεὶς αἶρει πῶλυτο ψυχῆ ἀπὸ ἐμοῦ, ἔξου-
 σίαν ἔχω θεῖναι πῶλυτο ψυχῆ μου, καὶ ἔξου-
 σίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτῆν. εἰ δὲ ἐκτερω-
 πῶλυτο ἔξουσίαν εἶχεν οἷα θεὸς, σαυρῶν μὲν αὐ-
 τοῦ λυεῖν ἀβούλωτος τῆς νεῶν ἐξελθόντων, ὅτι φα-
 νέτερον δὲ ἀνίσταται ἐνεούργη. ἔξ ἀνατρήτων
 δέδεται ψῆφον, ὅτι αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ τὸν ἴδιον
 ἀναστήσεται νεουργήσας οἶκον. ἀνατρεῖται δὲ καὶ
 παρὰ ἠοπάτω πατὴρ τῆς τοῦ ἡοδὸς μεγαλουργ-
 γίας. οὔτε γὰρ ἡοδὸς αὐτὸς τῆς παρὰ θεοῦ δημιουργ-
 γῆ, καὶ τῆς ἀρραγῆς τῆς ἰερῶν γραμμα-
 των ἀποφάσεως. Τοῦτου γὰρ διὰ χεῖρας, τότε
 μὲν ὁ ἡοπάτος ἡμνήτωρ τὸν Χεῖρον ἐκ νε-
 κρῶν ἐγηγήρηται γράφεται· τότε δὲ ὁ ἡοδὸς τὸν
 ἴδιον ἀναστήσεται ἑσπῆται ναόν. εἰ οὖν ἐκ
 τῆς παροικεῖται ἀποστολῆς ἀπαρῆς δέδεικται ὅ-
 θεῖον τῆς Χεῖρον πνεῦμα, περιτῶς ποῖς ἀπο-
 στολικῶς ὅτι σπῆται οἱ οἱ ἀγαθῆς. εἰ
 γὰρ ὁ Παῦλος ἔφρασε τὸν κύριον τῆς δό-
 ξης ἐσαυρώσασθαι, σαφῶς εἰς τὸν ἀνθεσ-
 πον ἀφορᾶν, οὐ τῶν τῆς τοῦ παρὰ θεοῦ
 παροικεῖται. τί οὖν τῆς τοῦ σαυρῶντος
 πλέκοντες ἔξ ἀδυναμίας, ἐσαυρώσασθαι λέγον-
 τες τὸν Χεῖρον; Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λό-
 γου. εἰ δὲ διὰ καὶ ἀδυναμίας εἶδος περιτῶς
 B. Theod. Tom. IV.

A ex diuersis membris compactus erat,
 homo id protulit: qui ex mortuis re-
 surrexerat, & ad patrem nondum
 post mortem abierat, sibi autem
 profectiois primitias reseruabat.
 EIVSDEM, ex eadem oratione.] Do-
 minum verò gloriæ ipsum hominem
 crucifixum disertè nominat scribens,
 quia & dominum & Christum de-
 clarauit ipsum, sicut Apostoli vno
 ore ad populum Israël dicunt, Cer-
 A. 2. 36.
 tissime sciat ergo omnis domus Israel,
 quod & dominum eum & Christum fe-
 cit Deus, hunc Iesum, quem vos cru-
 cifixistis. Iesum igitur, qui passus est,
 dominum fecit, & non sapientiam,
 neque Verbum, quod ab omni an-
 tiquitate ius habet dominij, sed eum
 qui in sublime actus est, & manus
 expandit in cruce. EIVSDEM, ex ea-
 dem Oratione.] Si enim est incor-
 poreus, nec manuum tactui subia-
 cet, nec sensu oculorum percipitur,
 vulnera non accipit, clavis non af-
 figitur, mortem non participat, non
 regitur terra, sepulcro non inclu-
 ditur, non surrexit ex monu-
 mento. EIVSDEM, ex eadem
 Oratione.] Nemo tollit animam à me,
 Ioan. 10. 18
 & potestatem habeo ponendi animam meam,
 & potestatem habeo iterum sumendi eam.
 Quòd si vtriusque potestatem habe-
 bat vt Deus, permisit ipsis templum
 soluere inconsideratè volentibus,
 quod resurgens illustriùs instaurauit.
 Demonstratum enim est certissimis
 testimoniis, quòd ipse per se propriam
 domum renouatam excitauit. Ad-
 scribenda autem sunt etiam diuinis-
 simo patri magnifica filij opera. Ne-
 que enim filius sine patre operatur,
 secundum inuicta sacrarum littera-
 rum effata. Quòd fit, vt filium ali-
 quando suscitasse diuinissimus geni-
 tor dicatur, aliàs filius proprium se
 templum excitaturum polliceatur.
 Si ergo ex iis quæ hactenus exposi-
 ta sunt, impatibilem esse diuinum
 Christi spiritum ostensum est, Apo-
 stolicis decretis frustra innituntur.
 Nam si Dominum gloriæ crucifi-
 xum Paulus dixit, ad hominem aper-
 tètè respiciens, non propterea diuini-
 tati passionem tribuere oportebit.
 Cur igitur ista coniungunt, dicentes
 ex imbecillitate Christum esse cru-
 cifixum? EIVSDEM, ex eadem Ora-
 tione.] Quòd si prorsus attribuenda

illi erat species imbecillitatis, homini hæc assignanda consentaneum meritò diceret quispiam, & non plenitudini diuinitatis, aut summæ sapientiæ dignitati, vel ei, qui secundum Paulum scriptus est Deus super omnia. EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Hic sanè est infirmitatis modus, per quem secundum Paulum ad mortem venisse scribitur. Viuit enim ex virtute Dei, qui vnà cum diuino Spiritu versatur homo: quoniam & virtutem altissimi esse, qui in ipso creditur, ex præcedentibus decretis ostensum est. EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Quòd si Virginis vterum ingressus, non minuit potestatem, nec corpore ligno crucis affixo spiritus polluitur. Corpus enim, sublimè in cruce pendeat: diuinus verò sapientiæ spiritus, & intra corpus versabatur, & in cælestibus insidebat, & totam terram continebat, & abyssis imperabat, & singulorum animas perlustrans iudicabat, & omnia vt Deus de more administrabat. Nec enim intra moles corporeas suprema sapientia inclusa continetur, sicut humida & sicca vasis concluduntur, & continentur potius quàm receptacula contineant. Sed cum diuina quædam sit & inexplicabilis potentia, intima & extima templi complectens confirmat, & hinc vterius procedens, moles simul vniuersas continens moderatur. EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Si autem Sol, cuius corpus cerni & sensu percipi potest, tot tantisque vbique terrarum ferens contumelias, non mutat ordinem, nec ictum vllum patium magnùmve sentit, incorpoream sapientiam pollui existimamus, & mutare naturam, si eius templum cruci affigatur, aut destructionem sustineat, aut vulnera excipiat, aut corruptionem admittat? Sed templum quidem patitur, labis autem expers substantia, omni ex parte impollutam retinet dignitatem. EIVSDEM, in inscriptiones graduum.] Gloriam acquisitam pater non recipit, cum sit perfectus, infinitus, extra omnem captum mentis, & pulchritudine non indigeat, ab omni probro sit alienus. Sed neque Verbum eius, qui Deus est ex ipso genitus, per quem facti sunt Angeli,

A *αὐτῷ προσῶπον ἰὼ, τῷ ἀνθρώπῳ τῷ αὐτῷ προσῶπτον ἀκόλουθον εἶ*) Φαίη τις αὐτῷ, οὐτιγὼ δὴ τῷ πληρώματι τῆς θεότητος, ἢ τῷ ἀξιώματι τῆς ἀνωτάτω σοφίας, ἢ τῷ ὅτι πᾶντων κτ' ἢ Παῦλον γραφομένην θεῷ. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Οὗτος μὲν δὴ τῆς ἀσθενείας ὁ ἔσπος, δι' ὃν εἰς θάνατον γράφεται κτ' ἢ Παῦλον ἀφίχθαι. Ἐπὶ γὰρ ἐκ διωάμεως θεοῦ, τῷ θεῷ πνεύματι δηλονότι στυδιατώμενος ὁ ἀνθρώπος ὅτι κτ' καὶ διώαμις ὑψίστου ὁ ἐν αὐτῷ πιετούμενος κτ' τοῖς φθασμένοις ὄροις ἀποδέχεται. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου.

B *Εἰ δὲ τῆς πρῆθηνικῆς ὀπιβατεύουσας μήτρας* ὅσα ἐμείωσε πλὴν ἕξοισίαν, οὐ δὲ τῷ ἑσὺλῳ τῆς σαυροῦ προσπαγήτος τῆς σώματος, γραμνεται ὁ πνεῦμα. Ὁ μὲν γὰρ σῶμα μεταρσιον ἑσαυροῦτο, ὁ δὲ θεῖον τῆς σοφίας πνεῦμα καὶ τῷ σώματος εἶσω διητάτο, καὶ τοῖς οὐρανίοις ἐπεβάτευε, καὶ πᾶσαν περιεῖχε πλὴν γλῶσσης, καὶ τῶν ἀβύσσων ἐκράτει, ἔταξεν ἐκείτων ψυχὰς ἀνιχνύων διέκρινε, καὶ πᾶντα ὁμοῦ στυήτως οἶσα θεὸς ἐπεραθεν. οὐ γὰρ εἶσω τῶν σωματικῶν ὀστικῶν ἢ ἀνωτάτω σοφία κειρηγμένη περιέχεται,

C *καθὰ αὐτῷ αἰ τῶν ὑγρῶν καὶ ξηρῶν ὑλαί, τῶν μὲν ἀγείων εἶσω κατακλείουσαι, περιέχουσαι δὲ μάλλον ἢ περιέχουσαι τῆς γήρας.* ἀλλὰ θεῖα τίς οὐσα καὶ ἀνεκφραστῶς διώαμις, τὰ τ' ἐνδοτάτω καὶ ἕξοτάτω τῷ νεῷ περιλαμβάνουσα κραταιοῖ, κηρύττειν ἐπέκθηνα διήκουσα, πάντας ὁμοῦ τοῖς ὄσκεις κρατεῖ περιέχουσα. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Εἰ δ' ὁ ἥλιος, σῶμα ὡν ὄρατον, καὶ ἀδησὶ καταληπτόν, ποσάτας καὶ ποιούτας πανταχοῦ γῆς ὑπομύων αἰκίας, οὐ μεταβήθει τῷ τάξιν, ὅδε ἀδεται μικρῶς ἢ μεγάλης πληγῆς, πλὴν ἀσώματον σοφίαν οἰόμεθα γραμνεται, καὶ μεταλλάθειν πλὴν φύσιν, εἰ ὁ νεὸς αὐτῆς σαυρῶ προσηλυδοται, ἢ λύσιν ὑπομύει, ἢ πρῶσιν ὑφίσταται, ἢ ἀφθοροῦν δέχεται; ἀλλὰ πάρα μὲν ὁ νεὸς, ἢ δὲ ἀκηλίδωτος οὐσία πᾶντα πασιν ἀχραντος πλὴν ἀξίαν κατέστηκεν. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου εἰς τῆς ὀπιγραφῆς τῶν ἀναβαθμῶν. Δόξαν δὲ ὀπικτητον ὁ πατήρ ὅσα ὀπιδέχεται, τέλειος, ἀπειρος, ἀπειροπότος ὡν, ἀπροσδεῆς κέλλοις, καὶ πᾶντοῖας ἐπηρείας.

D *ὁ δὲ ὁ λόγος αὐτοῦ, θεὸς ὡν ὁ γηνηθεὶς ὅδε αὐτοῦ, δι' οὗ γεγονόσιν ἀγγελοῖ*

καὶ οὐρανοὶ, καὶ γῆς ἀπειρα μέγεθ, καὶ πᾶ-
 σα συλλήβδην τῆν γῆν τῆν ὕλαν τε καὶ συστά-
 σης. ἀλλ' ὁ ἀνθρώπος τῆ Χειρὸς, ἐκ νεκρῶν
 ἐγέρθη, ὑψότα καὶ δοξάζεται, τῆ ἐναν-
 τίων ἀρχαίων ἀντίκρις Σραμίων. Τοῦ αὐ-
 τῆ, ἐκ τῆ ἀλλοτρίου λόγου. Οἱ δὲ φθόνω τῆ μίσος
 Σραμιοὶ κατ' ἀλλοτρίου, καὶ πεφραγμένοι πο-
 λεμία τῆ ἀπάξ σφραγίζονται, τῆ λόγου τε καὶ
 θεοῦ τὸν ἐαυτῆ ναὸν ἀξιοσπεπῶς ἀναστήσου-
 τος. Τοῦ ἀλλοτρίου, ἐκ τῆς ἐρμηνείας τῆ ἑβραϊ-
 κῆς. Πέρας γὰρ ὁ πεφραγμένος Ησαίας, ἀπα-
 μὲ τῆ παθῶν αὐτῆ διεξιὼν ἵχνη, πρὸς τοῖς
 ἀλλοτρίοις ἐπιφέρει, ἔ τῆτο μεγαλοφώνωτέρα βῆ,
 τῆ, ἔ εἶδον αὐτὸν, ἔ ὅσα εἶχεν οὐτε εἶδος, οὐτε
 κῆδος. ἀλλὰ τῆ εἶδος ἀλλοτρίου ἀπῆμον ἔ ἐκλείπον
 τῆ ἀπῆμον τοῖς ἵοις τῆ ἀνθρώπων. εἶπα δὲ τῆ δὲ
 ἐκφάνων, ὡς εἰς τῆ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἔκ εἰς τῆ θεῖον
 ἀνήρηται τῆ τῆς ἀπῆμον εἶδη τε καὶ πάθη,
 πεφραγμένον πάλιν ἐπάξ τῆ ἀπῆμον, ἀνθρώπος
 ἐν πληγῆν, ἔ εἶδος φέρει μάλα κακίαν.
 Τοῦ ἀλλοτρίου, ἐκ τῆ αὐτῆς ἐρμηνείας. Αὐτὸς ἄρ'
 ὅσα ὅτι, ὁ μὲ τῆ ὕβρις ἀειδῆς, ἀμορφος ὄρα-
 θεῖς, εἶπα πάλιν ἐκ μεταβολῆς ἀπῆμον ἐν-
 δυσάμενος. ὅσα γὰρ ὁ κακίαν ἐν αὐτῆ θεός
 ἀμνοῦ δίκην εἰς θάνατον ἤγατο, ἔ ἀπῆμον
 ὅσα ἀπεσφάγητο, φυσικῶς ἀόρατος ὢν.

A & cæli, & immensa terræ spatia, &
 omnes, vt paucis complectar, crea-
 turarum materia & formæ: sed ho-
 mo Christi ex mortuis fuscitatus ex-
 altatur & glorificatur, aduersariis
 ignominiam palam referentibus.
 EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Qui
 odium in illum per inuidiam susce-
 perant, & infesta in eum acie pro-
 cesserant, dissipantur, cùm Verbum
 & Deus suum ipse templum glorio-
 sè fuscitauit. EIVSDEM, ex interpre-
 tatione Psalmi 92.] Tandem igitur
 Propheta Esaias passionum eius ve-
 stigia persequens, hoc quoque inter
 alia maiori voce subiunxit, *Et vidi-*
mus eum, & non est species ei, neque
decor: sed species eius despecta & defor-
mis infra filios hominum. Deinde aper-
 tè ostendens, quòd ad hominem,
 non ad Deum referendæ sunt de-
 coræ formæ species & affectiones,
 iterùm mox addit, *Homo in plaga*
existens, & sciens ferre infirmitatem.
 EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Ip-
 se ergo is est, qui post contumelias
 sine specie & forma visus, iterùm
 deinde mutatione facta decorem in-
 duit. Neque enim habitans in ipso
 Deus instar agni ad mortem ductus
 est, & tanquam ouis mactatus, cùm
 sit natura inuisibilis.

Esa. 53.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
 ἑπισκόπου Αλεξανδρείας ἑομολογητῆ, ἐκ
 τῆς πρὸς Ἐπίκτητον ἐπιστολῆς.

SANCTI ATHANASII EPISCOPI
 Alexandrini & Confessoris, ex
 Epistola ad Epictetum.

Τίς ποσῶτον ἠέβησεν, ὡς εἰπεῖν ἄμα
 καὶ φρονεῖν, ὅτι ἡ θεότης αὐτῆ ἡ ὁμοού-
 σιος τῆ πατρὶ ἀειετημένη; καὶ ἀτελής
 ἐκ τελείου γέγονε, καὶ τῆ ἐν ξύλῳ καθη-
 λωμένον ὅσα ἡ τῆ σῶμα, ἀλλ' αὐτῆ ἡ δι-
 μιουργῆς οὐσία τῆς σοφίας; Τοῦ ἀλλοτρίου, ἐκ
 τῆς αὐτῆς ἀπῆμον. Α γὰρ τῆ ἀν-
 θεσπῆμον ἐπάξ τῆ λόγου, τῆ ἀπῆμον
 λόγου εἰς ἐαυτὸν ἀνέφερον, ἵνα ἡμεῖς
 τῆς τῆ λόγου θεότητος μεταχρεῖν διωηθῶμεν.
 καὶ ἡ τῆ ἀπῆμον, ὅτι αὐτὸς ἡ τῆ ἀπῆμον
 καὶ μὴ ἀπῆμον. ἀπῆμον μὲν, ὅτι τῆ ἴδιον
 ἀλλοτρίου ἐπάξ σῶμα, καὶ ἐν αὐτῆ τῆ ἀπῆμον
 ὄσα μὴ ἀπῆμον δὲ, ὅτι τῆ φύσις
 θεός ὢν ὁ λόγος, ἀπαθῆς ὅσα. καὶ αὐτὸς μὲν
 ὁ ἀσῶματος ἡ ἐν τῆ παθῶν σῶμα-
 τι, τῆ δὲ σῶμα εἶχεν ἐν ἐαυτῆ τὸν ἀπαθῆ

Quis eò impietatis prouectus est,
 vt diceret simulque sentiret, diui-
 nitatem ipsam, quæ patri est con-
 substantialis, circumcisam fuisse, fa-
 ctamque ex perfecta imperfectam: &
 quod in ligno clavis affixum est, non
 fuisse corpus, sed ipsam opificem
 substantiam sapientiæ? EIVSDEM,
 ex eodem Opere.] Quæ enim pa-
 tiebatur Verbi humanitas, ea Ver-
 bum huic coniunctum ad seipsum re-
 ferebat, vt nos diuinitatis Verbi par-
 ticipes esse possemus. Et admiratione
 dignum erat, quòd idem erat pa-
 tiens & non patiens. Patiens qui-
 dem, quia proprium eius corpus pa-
 tiebatur: non patiens autem, quia
 cùm natura Deus sit Verbum, im-
 patibilis est. Et ipse quidem incor-
 poreus erat in patibili corpore: cor-
 pus verò habebat intra se impatibile

Verbum, quod aufert infirmitates corporis eius. EIVSDEM, ex eadem Epistola.] Deus enim & Dominus gloriæ cum esset, erat in corpore contumeliosè crucifixo. Corpus verò patiebatur quidè percussum in ligno, & fluxerunt ex latere sanguis & aqua: at templum Verbi cum esset, plenum erat diuinitate. Propterea Sol creatorem suum in corpore contumeliis affecto patientem videns, radios contraxit, & terram obscuravit. Ipsum verò corpus, quod naturam habebat mortalem, supra naturam suam resurrexit, propter Verbum in ipso habitans, cessauitque in eo naturalis corruptio, & Verbo indutum, quod est supra hominem, factum est incorruptibile. EIVSDEM, ex maiore Sermone de Fide.] Quod excitatur à mortuis homo erat, an Deus? Interpretatur Petrus Apostolus, qui meliùs nobis nouit, & dicit, *Deponentes cum de ligno, posuerunt eum in monumento. Deus autem suscitauit illum à mortuis. Deposuit igitur de ligno mortuum corpus Iesu, & positum in monumento, & sepultum ab Ioseph ab Arimathia, hoc excitauit Verbum dicens, Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Qui omnes mortuos viuificat, & hominem assumptum ex Maria Christum Iesum viuificauit, quem assumpsit. Si enim pendens in cruce dissipata corpora Sanctorum excitauit, multo magis excitare potest corpus, quod gestauit, qui est semper viuens Deus Verbum, ut ait Paulus; *Viuus enim Dei sermo & efficax.* EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Vita ergo non moritur, sed mortuos viuificat. Sicut enim lux in obscuro loco non læditur, sic vita mortalem inuisens naturam pati non potest. Nam diuinitas Verbi immutabilis & alterationis expers est, sicut de seipso in prophetia testatur Dominus, *Videte me quia ego sum, & non sum immutatus.* EIVSDEM, ex eadem oratione.] Qui viuit mori non potest, sed mortuos potius viuificat. Est igitur & fons vitæ, secundum diuinitatem quam accepit à patre: homo autem qui mortuus est, vel potius suscitatus à mortuis, qui & pro nobis intercedit, qui ex Virgine Mariâ, quem Verbi diuinitas propter nos assumpsit. EIVS-*

λόγον, ἀφανίζονται τὰς ἀδενείας αὐτῶν τῆ σωματός. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπίσθησ. Θεὸς γὰρ καὶ κύριος τῆς δόξης ὢν, ὡς ἐν τῷ ἀδόξω καὶ θηλουμένῳ σώματι ὁ ἵσῳμα ἐπαγε μὴ νυθόλημον ἐν τῷ ξύλῳ, καὶ ἔρρεεν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αἷμα καὶ ὕδωρ· ναὸς δὲ τῆς λόγου τυχερῶν, πεπληρωμένον ὡς τῆς θεότητος. Διὰ τῆς τοῦ γουῦ, ὁ μὲν ἡλῖος ὄραν τῆ δημιουργῶν αὐτοῦ ἐν τῷ ὑβριζομένῳ σώματι ἀνεχόμενον, τὰς ἀκτίνας σκεπάζει, καὶ ἐσκόπασε τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ὅτι ὁ σῶμα φύσιν ἔχον B θνητῶν, ὑπὲρ τῶν αὐτῶν φύσιν ἀέστη διὰ τῆ ἐν αὐτῷ λόγον, καὶ πέπτωται μὴ τῆς κατὰ φύσιν φθορᾶς, ἀνδυσάμενον δὲ τὸν ὑπὲρ αὐθροπον λόγον, γένηεν ἀφάρτων. Τοῦ αὐτῶν, ἐκ τῆς αὐτῆς πίστεως λόγου τῆ μείζονος. Τὸ ἐχθροῦ μὲν ἐκ νεκρῶν ἀθροπος ὡς, ἢ θεός; ἐρμηνεύει Πέτρος ὁ ἀπόστολος, ἡμῶν μᾶλλον γνώσκων, καὶ λέγει· κατελόντες αὐτὸν ἀπὸ τῆς ξύλου, ἔθηκον αὐτὸν εἰς μνημεῖον, ὃ ἡ θεὸς ἠγάρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Ὁ γουῦ ἀπὸ τῆς ξύλου κατὰ τῆς σῶμα νεκρὸν τῆς Ἰησοῦ, ὁ καὶ εἰς μνημεῖον τεθῆν, ἐνταφιασθέν ὁ ὑπὸ C Ἰωσήφ τῆς ἀπὸ Αριμαθείας, αὐτὸ ἠγάρεν ὁ λόγος λέγων, λύσατε τὸν ναὸν τῆτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγείρω αὐτόν. ὁ καὶ πάντας τοὺς νεκροὺς ζωοποιᾶν, καὶ τὸν ἐκ Μαρίας ἀθροπον Χριστὸν Ἰησοῦν ἐζωοποίησεν, ὃν ἀείληφεν. εἰ γὰρ ὅτι σαυροῦ ὡν τὰ παροδῶ λυθῆντα νεκρὰ τῆς ἀγίων ἠγάρε σῶματα, πολλῶ μᾶλλον ἐγείρω δυνάται ὁ ἐφόρεσε σῶμα ὁ αἰεὶ ζῶν θεός λόγος, ὡς φησὶν ὁ Παῦλος, ζῶν γὰρ ὁ λόγος τῆς θεοῦ καὶ ἐνεργῆς. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Ἡ γ' οὖν ζωὴ ὅσα ἀποθνήσκου, τοὺς δὲ νεκροὺς ζωοποιεῖ. ὡς γὰρ ὁ φῶς οὐ βλάπτεται ἐν σκοτεινῷ τόπῳ, D οὕτως ἡ ζωὴ ὁ παθεῖν δυνάται ὀπίσθησ· ἀμνητῶν φύσιν. ἀτρέπτος γὰρ καὶ ἀναλλοίωτος ἡ τῆς λόγου θεότης, ὡς φησὶν ἐν παροφητεία ὁ κύριος πρὸς εἰς αὐτῶν· ἴδετέ με ὅτι ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἠλλοίωμα. Τοῦ αὐτῶν, ἐκ τῆς αὐτῶν λόγου. Ζῶν ἀποθανεῖν οὐ δυνάται, μᾶλλον δὲ τοὺς νεκροὺς ζωοποιεῖ. ἔστι πόντος ὁ πηγὴ ζωῆς τῆς ἐκ πατρὸς θεότητι, ἀθροπος δὲ ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ ἐκ νεκρῶν ἐγείρεται. ὁ καὶ ἐντυλχερῶν ὑπὲρ ἡμῶν, ὁ ἐκ παρθένου Μαρίας, ὃν ἡ τῆς λόγου θεότης δι' ἡμᾶς ἀείληφεν. Τοῦ αὐ-

Act. 13.

Ioan. 2.

Heb. 4.

Malac. 3.

τῆς, ὅτι αὐτὸς λόγος. Ἐγγύετο Λάζαρον ἀδελφόν-
 σμυτα ἀποθανεῖν· ὃ ἵκεται ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, ὅτι
 ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὅτι ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὅτι ἀδελφὸς
 ἦλθεν ὅτι τὸ θανάτου οἰκονομία, τρεποποιού-
 μος ἕως τὸ ὅτι αὐτὸς οἰκὸς σμυτος θεοῦ λόγος,
 τὸ εἰπόντος, ὅτι αὐτὸς αἶρεται ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ ἐμοῦ·
 ἀπὸ ἐμοῦ τῆς αὐτῆς πῆμι· ὅτι οἰκὸς αἶρεται
 αὐτῆς, καὶ πάλιν ὅτι οἰκὸς αἶρεται ἐξ ἑαυτοῦ
 αὐτῆς, ἢ θεοῦ οἰκὸς αἶρεται τῆς ἑαυτοῦ, ἢ πῆμι
 λαμβάνουσα πῆμι ψυχῆς οὗ ἐφόρεσεν ἀδελφ-
 που. πλήρη γὰρ αἶρεται τὸν ἀδελφόν, ἵνα
 καὶ πλήρη αὐτὸν, καὶ σὺ αὐτὸς τοῖς νεκροῖς ζωο-
 ποιήσῃ. Τοῦ αὐτοῦ, ὅτι τῆς ἁγίας Ἀρειδμοῦ
 λόγος. Οὗτος οἰκὸς λέγει ὁ μακάριος Παῦλος,
 ὁ πατὴρ ἡμεῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν, Ἰωάν-
 νης ἡμῖν διηγείται, ὅτι ἔλεγε ὁ Ἰησοῦς, λύ-
 σατε τὸν ναὸν τῆς ἡμετέρας ἡμετέρας ἐγε-
 ραὶ αὐτὸν. ἔλεγε δὲ φησὶ τῆς ἰδίου σώμα-
 τος, διὸ οἰκὸς αἶρεται τοῖς ἁγίοις, ἐπὶ τῆς σώμα-
 τος ἐξ ἑαυτοῦ, ὁ υἱὸς λέγεται ὅτι τῆς Παῦ-
 λου ἐξηγήσῃ ἐκ νεκρῶν. τὰ γὰρ τῆς σώματος αὐ-
 τῆς εἰς αὐτοῦ ἁγίου λέγεται. οὕτως οἰκὸς καὶ
 ὅτι λέγει, ζωὴν ἔδωκεν ὁ πατὴρ τῆς ἡμετέρας
 δεδοκῆται πῆμι ζωὴν νοητέον, εἰ γὰρ αὐτὸς ὅτι
 ἡ ζωὴ, πῶς ἡ ζωὴ ζωὴ λαμβάνει; Τοῦ αὐτοῦ,
 ἐκ τῆς ἁγίας ἐναρθεοπέσεως λόγος. Σιωδῶν
 γὰρ ὁ λόγος, ὅτι ὅτι αὐτὸς τῆς ἀδελφῶν
 ἡ φθορὰ, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς πῆμι ἀποθανεῖν,
 ὅτι οἰκὸς αἶρεται τὸν λόγον ἀποθανεῖν, ἀθάνατον
 ὄντα, καὶ τῆς πατρὸς υἱὸν, τοῦτου ἕνεκα ὅτι οἰκὸς
 μῆρον ἀποθανεῖν ἑαυτὸς λαμβάνει σώμα, ἵνα
 τῆς τῆς ὅτι πῆμι λόγος μεταλαβὼν ἀπὸ
 πῆμι, ἵκεται γῆμι τῆς θανάτου, καὶ τῆς τὸν
 ἐνοικῆσμυτα λόγον ἀφθαρτον ἁγίου, καὶ τῆς
 πῆμι ἀπὸ πῆμι ἡ φθορὰ παύσῃται τῆς αἶ-
 σασιως χεῖρι. ὅτι ὅτι ἱερεῖον καὶ ἡμῶν πῆμι
 ἐλθῆσεν ἀπὸ τοῦ, ὁ αὐτὸς ἑαυτὸς ἔλαβε σώμα
 παρὰ τῆς εἰς θάνατον, τῆς παρὰ τῆς
 καταλλήλα ἀπὸ πῆμι ὅτι τῆς ὅτι οἰκὸς
 ἡφανίσε τὸν θάνατον. ἕως πῆμι γὰρ ὅτι
 ὁ λόγος τῆς θεοῦ, εἰκότως τὸν ἑαυτοῦ ναὸν, καὶ
 ὅτι σωματικὸν ὄργανον παρὰ τῆς ἀπὸ τῆς
 ἕως πάντων ἐπλήρου ὅτι ὅτι οἰκὸς τῆς
 θανάτου. καὶ οὕτως σιωδῶν ὅτι ὅτι οἰκὸς τῆς
 ἀφθαρτος τῆς θεοῦ υἱὸς, εἰκότως τῆς πάντας
 ἐνέδυσεν ἀφθαρσία ἐν τῆς ἁγίας ἀνασ-
 σεως ἐπαγγελία. καὶ αὐτὴ γὰρ ἡ ὅτι τῆς θανάτου

A DEM, ex eadem Oratione.] Accidit
 vt Lazarus morbo confectus more-
 retur. Homo autem Dominicus, nec
 vi morbi superatus, nec inuitus mor-
 tuus est : sed sua sponte venit ad mor-
 tis dispensationem , corroboratus ab
 inhabitante in ipso Deo Verbo , qui
 dixit, *Nemo tollit animam meam à me,*
sed ego pono eam : potestatem habeo po-
pendi eam , & rursus potestatem habeo
sumendi eam. Diuinitas ergo filij est,
 quæ & ponit & rursus sumit animam
 hominis quem gestauit. Plenum
 enim assumpsit hominem, vt & ple-
 num ipsum , & cum ipso mortuos
 viuificaret. EIVSDEM , ex Oratione
 aduersus Arianos.] Quando igitur di-
 cit beatus Paulus, *Pater suscitauit filium*
à mortuis , Ioannes nobis narrat dixisse
 Iesum, *Soluite templum hoc, & in tribus*
diebus excitabo ipsum. Dicebat, autem
 inquit *de proprio corpore.* Perspicuū est
 ergo iis qui attendunt, quòd corpore
 excitato , filius à Paulo dicatur ex
 mortuis suscitatus. Quæ enim eius
 corporis sunt, de eius persona dicun-
 tur. Sic igitur & cū dicit, *Vitam*
dedit pater filio, carni vitam datam in-
 telligendum est. Si enim ipse est vi-
 ta, quomodo vita vitam accipit?
 EIVSDEM , ex Oratione de Incarna-
 tione.] Cū enim sciret Verbum,
 aliter tolli non posse hominum inte-
 ritum nisi per mortem, fieri autem
 non posset vt Verbum moteretur,
 quippè immortale, & Patris filius,
 hac de causa corpus sibi quod mor-
 ri posset assumit, vt corpus pertin-
 genti ad omnes Verbo vnitum , fe-
 rendæ pro omnibus morti par esset,
 & propter inhabitans Verbum incor-
 ruptibile permaneret, & omnes de-
 inceps mori desinerent resurrectio-
 nis gratia. Vnde tanquam hostiam
 & victimam ab omni macula libe-
 ram, assumptum à se corpus ad mor-
 tem offerens , conuenienti oblatio-
 ne mortem ab omnibus similibus
 statim deleuit. Nam cū super om-
 nes esset Verbum Dei, meritò suum
 ipsius templum , & corporale instru-
 mentum , pro omnium animabus of-
 ferens , quod morti debebatur per-
 soluit. atque ita per id quod erat si-
 mile cum omnibus coherens incor-
 ruptibilis Dei filius, iure omnes in-
 corruptione induit in promissione
 resurrectionis. Nam quæ morti in-

erat corruptio , aduersus homines non amplius habet locum , propter Verbum, quod in eis per vnum corpus inhabitat. EIVSDEM , ex eadem Oratione.] Ideo post diuinas ipsius per opera demonstrationes , etiam pro omnibus hostiam obtulit, pro omnibus templum suum morti tradens , vt omnes ab antiqua transgressione absolutos & liberos faceret, seipsum autem mortis victorem ostenderet, primitias vniuersorum resurrectionis proprium corpus immortale demonstrans. Corpus etenim, quod ipsum quoque communem haberet substantiam, (corpus enim humanum erat, etsi nouo miraculo ex sola Virgine coaluit) mortale tamen cum esset, ex similibus conditione mortuum est, Verbi autem in ipsum descensu non secundum naturam suam corruptum est, sed propter inhabitans Dei Verbum seiunctum fuit à corruptione. EIVSDEM , ex eadem Oratione.] Proinde vt antea dixi, Verbum, cum impossibile esset ipsum mori, (erat enim immortale) corpus sibi assumpsit quod mori posset, vt ipsum tanquam proprium pro omnibus offerret: & vt ipse pro omnibus patiens, eo quod ad ipsum aduenisset, destrueret eum qui mortis habebat imperium. EIVSDEM , ex eadem Oratione.] Patiens quidem corpus secundum corporum naturam mortuum est: fidem autem incorruptibilitatis habuit propter Verbum in ipso inhabitans. Neque enim moriente corpore Verbum etiam moriebatur. sed erat ipsum quidem impatibile, & incorruptibile, & immortale, tanquam Dei Verbum: præfens autem corpori arcebat ab eo naturalem corporum corruptionem, sicut dicit ei spiritus, *Non dabis sanctum tuum videre corruptionem.*

SANCTI DAMASI EPISCOPI
Romæ, in Expositione.

Si quis dixerit quia in passione crucis dolorem pertulit filius Dei Deus, & non caro cum anima quam induta est serui forma, quam assumpsit, sicut Scriptura dixit, anathema sit.

Epist. 3. ad Paulinum.

Φθορά κτ' τῆς αἰθεράτων οὐκέτι χωρὸν ἔχει, ἀλλὰ τὸν ἐνοικήσαυτα λόγον ἐν τούτοις ἀφ' οὗ τῆς ἐνὸς σώματος. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Τούτου ἕνεκα μὲν τῆς θειοπάτας αὐτοῦ ἐκ τῆς ἔργων ἀποδείξεως, ἥδη καὶ ὑποφ' ἡμῶν θυσιῶν ἀνέφεραν, ἀπὲρ ἡμῶν τὸν αὐτὸν ναὸν εἰς θανάτου παρὰ διδοῦς, ἵνα τῆς ἡμῶν ἀδελφότητος, καὶ ἐλευθέρως τῆς ἀρχαίας παρὰ βλάβου ποιήσῃ, δείξῃ δὲ ἑαυτὸν καὶ θανάτου κρείττονα, ἀπὲρ ἡμῶν τῆς οὐρανῶν ἀγαθάσεως ὁ ἴδιον σῶμα ἀφθαρτὸν ὅπως δεικνύμενος. Ὁ μὲν γὰρ σῶμα, ὡς καὶ αὐτὸ κοινῶν ἔχον τὴν οὐσίαν· σῶμα γὰρ ἡμῶν αἰθεράτων, εἰ καὶ καμνότερον θαύματι σιωπῆσῃ ἐκ παρ' ἡμῶν μόνως θνητὸν ὄν, κατ' ἀκολουθίαν τῆς ὁμοίαν ἀπέθνησκε, τῇ δὲ τῆς λόγου εἰς αὐτὸ ὅπως ἀφθαρτὸν, οὐκέτι κτ' τῆς ἰδίῃ φύσιν ἐφθείρετο, ἀλλὰ ἀφ' οὗ τὸν ἐνοικήσαυτα τῆς θεοῦ λόγον ἐκ τὸς ἐγένετο φθορᾶς. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Ὅθεν ὡς παρ' εἰπόν ὁ λόγος· ἐπεὶ οὐχ οἶόν τε ἡμῶν αὐτὸν ἀποθανεῖν, ἀθάνατος γὰρ ἡμῶν· ἔλαβεν ἑαυτῷ σῶμα ὁ διωκόμενος ἀποθανεῖν, ἵνα ὡς ἴδιον ἀπὲρ ἡμῶν αὐτὸ παρ' ἡμῶν καὶ ὡς αὐτὸς ὑποφ' ἡμῶν πάχων ἀφ' οὗ τῆς αὐτοῦ τὸ σῶμα ὅπως ἀφθαρτὸν, κατὰ τῆς κρείττονος ἔχοντα τῆς θανάτου. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτοῦ λόγου. Πάχων μὲν γὰρ ὁ σῶμα, κτ' τῆς ἡμῶν σαρκῶν φύσιν ἀπέθνησκεν· εἶχε δὲ τῆς ἀφθαρσίας τὴν πίσιν ἐκ τῆς ἐνοικήσαυτος αὐτοῦ λόγου. οὐ γὰρ ἀποθνήσκοντος τῆς σώματος ἐνεκροῦτο ὁ λόγος· ἀλλ' ἡμῶν αὐτὸς ἀπαθῆς, καὶ ἀφθαρτος, καὶ ἀθάνατος, οἷα δὲ θεοῦ λόγος ὑπαρχῶν, σιωπῶν δὲ μάλλον τῆς σάρκατι, διεκώλυεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν κτ' φύσιν τῆς σαρκῶν φθορᾶν, ἢ φησι καὶ ὁ πνεῦμα παρ' οὗ αὐτὸν, οὐ δώσῃς τὸν ὁσίων σου ἰδεῖν ἀφ' φθορᾶν.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΑΜΑΣΟΥ
ἑπισκόπου Ρώμης, ἀπὸ ἐκτέσεως.

Εἰ τις εἴποι, ὅτι ἐν τῇ πάσῃ τῇ φανερῇ πόνον ὑπέμεινε ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ θεός, ὅτι οὐχ ἡ σὰρξ μὲν τῆς ψυχῆς, ἡμῶν ἐνεδύσατο ἢ τῆς δουλομορφῆς, ἡμῶν ἑαυτῷ ἔλαβε, κατὰ εἰρηκεν ἢ γραφῆς, ἀνάθεμα ἔστω.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ Α. S. AMBROSII EPISCOPI

Μεδιολανού, ἐκ τῆς ἐπιτομῆς τοῦ πνεύματος.

Mediolanensis, ex Libro de fide
Catholica.

Εἰσὶ δὲ τίνες, οἱ εἰς ποσὸν ἀσεβείας προήλ-
θον, ὡς νομίζουσιν ὅτι ἡ θεότης τῆς κυρίου ἐπειρή-
θη, καὶ ἀτελής ἐκτελείου γαγγήται, καὶ ὅτι ἐν τῷ
ξύλω, οὐχ ἡ ἄρξ ἡ δὲ, ἀλλ' ἐκείνη ἡ θεία οὐσία,
ἡ τῶν πρῶτων δημιουργός. Τοῦ αἰτιῶ, ἐκ τῆς ἀ-
πίστου λόγου. Ἡ ἄρξ ἐπάσθη, ἡ θεότης θανάτου ἐ-
λαβήρα βίβη. παθεῖν τὸ σῶμα νόμῳ φύσεως ἀ-
νθρώπινης παρέχουσα: πῶς γὰρ ἐνήσκη ἡ θεὸς
διώματα, τῆς ψυχῆς μὴ διωμάτων θανάτων; μὴ
φοβείσθε γὰρ φησὶν ἀπὸ τῆς ἀποκτείνουσαν τὸ
σῶμα, τῆς ψυχῆς μὴ διωμάτων ἀποκτείνουσα.
εἰ τοίνυν ἡ ψυχὴ ἀποκτείνουσα ἐδιώματα, πῶς
ἡ θεότης θανάτου ὑποπέσειν διώματα;

In tantum impietatis processerunt
nonnulli, vt Domini diuinitatem
circumcisam, & ex perfecta imper-
fectam esse factam existiment, & in
ligno fuisse non carnem, sed diuinam
illam omnium opificam substantiam.
EIVSDEM, ex eodem Libro.] Caro
igitur est passa, diuinitas autem mor-
tis libera, passioni corpus naturæ
humanæ lege concessit. An verò
mori diuinitas potest, cum anima
non possit? Nolite, inquit, timere eos
qui corpus possunt occidere, animam au-
tem non possunt. Anima ergo si occidi
non potest, quomodo potest diuinitas
morti subiacere?

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ἑπισκόπου Καισαρείας.

SANCTI BASILII EPISCOPI

Casariensis.

Ὁ πρῶτος γνώριμος, τῶν μικρῶν ἐπισητήτων
τῆς ἀποστολικῆς λέξεως τὸ βούλημα, ὅτι οὐχὶ
θεολογίας ἡμῖν ἀποδίδωσι ἔσπον, ἀλλὰ τοῖς
τῆς οἰκονομίας λόγοις ἀποδίδωσι. κύριον γὰρ
αὐτὸν καὶ Χριστὸν ὁ θεὸς ἐποίησε τῶν τῶν Ἰη-
σοῦ, ὃν ὑμεῖς ἐσαυρώσατε, τῆς δεκτικῆς φωνῆς
πρὸς τὸ ἀνθρώπινον αἶμα καὶ ὁράσιμον πᾶσι
προεδήλωσε ἀποφθόγιμος.

Quod cuilibet notum est, qui A-
postolicæ dictionis consilium parum-
per attenderit, quòd non Theolo-
giæ nobis modum tradit, sed dispen-
sationis rationes aperit. Dominum
enim, inquit, & Christum Deus fecit,
hunc Iesum, quem vos crucifixistis, ad
humanam & omnibus visibilem na-
turam eius manifestè se conuer-
tens.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ἑπισκόπου Ναζιανζοῦ, ἐκ τῆς ἐπιτομῆς τοῦ
Νεκταρίου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως
ἑπισκόπου ἑπιστολῆς.

SANCTI GREGORII EPISCOPI

Nazianzeni, ex Epistola ad beatum
Nectarium Episcopum Constan-
tinopolitanum.

Τὸ ὅτι πρῶτων χαλεπώτατον ἐστὶ τὴν ἐκκλησια-
στικῆς συμφορῆς, ἡ τῆς Απολιναριστῶν βίβη πρῶ-
ρησία. Ἐκ οὗ οἶδ' ὅπως πρῶτον οὐκ ἡ οὐσιότης, πο-
ρισματώδεις εἰσὶ τῆς σωματικῆς ὁμοιότητος ἡμῖν
ἕξεισιν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Καὶ οὐπω τῶν δεινῶν,
ἀλλὰ τὸ πρῶτων χαλεπώτατον, ὅτι αὐτὸν τὸ μο-
νογενῆ θεόν, τὸν κριτὴν τῶν ὄντων, τὸν ἀρχηγὸν τῆς
ζωῆς, τὸν καταρέπτεον τῆς θανάτου, ἐνήσκη
πασκάλας, ἐκ τῆς ἰδέας αὐτῆς θεότητι τὸ πάθος δέ-
ξατο, καὶ ἐν τῇ τελευτῇ ἐκείνη νεκρώσθη τὸ σῶ-
ματος καὶ τῆς θεότητος σωματικῶς ὁμοιότη-
τι, καὶ ὅπως ἀπὸ τῆς πατρὸς πρῶτον ἀπὸ τῆς θανάτου
ἀναστῆναι. Τοῦ αἰτιῶ, ἐκ τῆς πρὸς Κληδόνιον
ἐπιτομῆς ἐκ τῆς οὐσίας. Εἰ μὴ ἀψυχὸς ὁ ἀνθρώ-
πος, τῶν ἐκ Αρειανῶν λέγουσιν, ἵνα ὅτι πρῶτον
θεότητα τὸ πάθος ἐπέβησιν, ὡς τῶν κινουμένων

Omnium acerbissima est in Eccle-
siasticis calamitatibus Apolinarista-
rum licentia: quos nescio quo pacto
sanctitas tua contempnit, sibi æquè
ac nos collectarum arrogantes pote-
statem. Et paulò post.] Neque hoc
adeò est graue, sed illud omnium
grauissimum, quòd ipsum vnigeni-
tum Dei filium, iudicem omnium,
principem vitæ, destructorem mor-
tis, mortalem esse affirmant, & pro-
pria diuinitate passionē pertulisse, &
in triduana illa corporis morte diui-
nitatem vnà cum corpore interiisse,
& sic iterum à patre à morte in vi-
tam reuocatam esse. EIVSDEM, ex
priori Expositione ad Cledonium.]
Si inanimus est homo, hoc etiam
dicunt Ariani, vt passionem diuini-
tati tribuant, tanquam quod mouet

corpus, id etiam patiatur. EIVSDEM. A Restabat ut de eo quod ei mandatum esse dicitur, eumque mandata servasse, & omnia quæ ipsi grata erant fecisse, tractaremus, ac præterea de perfectione, & exaltatione, & quod didicit ex iis quæ passus est obedientiam, deque sacerdotio, & oblatione, & traditione, & oratione ad eum qui à morte potest servare, & agonia, & gemitibus, & precatione, & si quid aliud est eiusmodi: nisi omnibus esset manifestum, quod in patiente istiusmodi nomina naturam immutabilem, & omni passione superiorem non significant. EIVSDEM, ex Oratione de Paschate.] Quis est iste qui venit de Edom, & de terrestribus, vel quomodo rubra sunt vestimenta eius, qui est sine sanguine, & sine corpore, tanquam vinitoris, qui plenum torcular calcaverit? Stola corporis passus pulchritudinem ex aduerso profer, quod per passionem exornatum, ac per deitatem, qua nec amabilius quicquam, nec pulchrius, illustratum est.

Orat. 1. Eia. 63.

SANCTI GREGORII EPISCOPI Nyssei, ex Oratione Catechetica.

Cap. 16. Et hæc est naturalis Dei dispensatio de morte, & de resurrectione à mortuis, non prohibere quidem quo minus separetur per mortem anima à corpore, secundum necessariam legem naturæ, sed eadem rursus inter se copulare per resurrectionem. EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Quia non aliunde quàm ex massa nostra erat homo qui Deum suscepit, qui per resurrectionem exaltatus est cum diuinitate: quemadmodum in nostro corpore vnus sensus actio totum hominem vnitum illi parti ad sentiendum excitat: ita perinde ac si vniuersa natura vnum quoddam animal esset, vnus partis resurrectio in totum penetrat, quod est in natura continuum & vnitum, ex parte toti communicata. Quid ergo alienum à probabilitate in mysterio discimus, si qui stat, ad eum respiciat qui cecidit, ut iacentem exsuscitet? EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Consequens fuerit etiam in hac parte, non hoc quidem respicere, illud verò negligere: sed in

Cap. 32.

Ibid.

τὸ σῶμα τούτου καὶ πάχοντος. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς ὑποδοχῆς λόγου. Ελείπετο αὐτῆς ἐν τεπέλασσιν ἔτετυρηκέναι τὰς ἐπιτολάς, καὶ τὰς ὑπερτάς αὐτῶν πύργους πεποιηκέναι, ἀφ' ἧς ἡμεῖς ἐπιδὲ αὐτῆς τελώσεως, καὶ ὑψώσεως, καὶ τῆς μαθεῖν ὅτι ὡς ἐπάγει πῶς ὑπακοῦν, ἀφ' ἧς χερσωσῶν τε καὶ παροσφορᾶς, καὶ παροσφορᾶς, καὶ δεήσεως, τῆς παρὰ τὸν διωκόμενον σώζειν ἐκ θανάτου, καὶ ἀγωνίας, καὶ θρόνου, καὶ παροσφορᾶς, καὶ εἰ τι ἄλλο τοιοῦτο, εἴγε μὴ πᾶσι παρὰ δὴλον ἴδιον, ὅτι αὐτῆς τὸ πάχον τοιαῦτα ἴδιον ὀνομάτων, οὐ πῶς ἀρεπτόν φύσιν, καὶ τῆς πάχον ὑψηλοτέρων ἀνιήσεται. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς εἰς τὸ πάχον λόγου. Τίς οὖν ὁ παροσφορᾶς ἐξ Ἐδῶμ, καὶ τῆς γήινων, ἢ πῶς ἐρυθρὰ τὰ ἱμάτια τῆς αἱμαίου ἐκ ἀσπασίου, ὡς λυωβάτου, ἔκ πληρῆ λυῶν πατήσματος; παροσφορᾶς τῆς ὡραίων τῆς εὐλογίας, τῆς πεπονητότος σώματος τῆς πάχον καλωπιθέντος, ἔκ τῆς θεότητι λαμπαρωθέντος, ἢς ὁσδὲν ἐρασιμώτερον, ὁσδὲν ὡραμώτερον.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ὁπισκόπου Νύσσης, ἐκ τῆς κατηχητικῆς λόγου.

Καὶ τῆς τῆς ἐκ μυστηρίου τῆς θεοῦ αὐτῆς τὸν αὐτῆς οἰκονομίας, καὶ τῆς ἐκ νεκρῶν αἰασάσεως, ὅτι ἀφ' ἧς ἡμεῖς ἀφ' ἧς τῆς σώματος πῶς ψυχῆ, καὶ πῶς αἰασάσεως τῆς φύσεως ἀκολουθῆσαι μὴ καλῶσαι, εἰς ἄλληλα ἢ πάλιν ἐπιδραματῆσαι ἀφ' ἧς αἰασάσεως. Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς λόγου. Ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἡμετέρου φουρέματος, ἢ θεοδόχου ὡραίων, ἢ ἀφ' ἧς αἰασάσεως σιωπερῆσαι τῆς θεότητι: ὡσαύτως ὅτι τῆς καὶ ἡμεῖς σώματος, ἢ τῆς ἐνὸς τῆς ἀσπασίου ἐνέργεια παρὰ τὸν πῶς σιωπῆσαι ἀφ' ἧς τῆς ὡραίων τῆς μέρει οὕτως κατὰ τῆς ἐνὸς πῶς ὄντος ζῶντος πάσης τῆς φύσεως, ἢ τῆς μέρει αἰασάσεως ὅτι τὸ πῶς διεξέρχεται, καὶ τῆς σιωπῆσαι τε ἔκ τῆς ὡραίων τῆς φύσεως, ἐκ τῆς μέρει ὅτι τὸ ὄντος σιωπῆσαι. ἢ τῆς ἐξ ὡραίων τῆς εἰκότος ἐκ τῆς μυστηρίου μυστηρίου, εἰ κῶπις παρὰ τὸν πεπλωκότα ὁ ἑσῶς, ὅτι τὸ αἰασάσεως τῆς κείμενον; Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς λόγου. Ἀκολουθῶν αὐτῆς ἐκ τῆς μέρει τούτου, μὴ τῆς βλέπειν, παροσφορᾶς δὲ τὸ ἕτερον, ἀλλ' ἐκ

μή τῶν ἀθανάτων κηροῶν ὁ αἰθερόπινος, ὅς ἂν
 δὲ τῶν αἰθερότων πολυπραγμονεῖν ὁ ἕτε-
 ρον. Τοῦ αὐτοῦ, ὅς τῆς χεῖρας Εὐνομίου πρᾶ-
 ματείας. Οὐτε ζῶσιν τὸν Λάζαρον ἢ
 αἰθερόπινον φύσιν, οὐτε δακρύει τὸν κείμε-
 νον ἢ ἀπαθὴς ἔξοσις. ἀλλ' ἴδιον τῶν αἰ-
 θερότων ὁ δακρυῶν, ἢ δὲ ζωὴ τῆς ὄντως
 ζωῆς. οὐ τρέφει τῶν χιλιάδας ἢ αἰθερόπινον
 πτωχεῖα· οὐ τρέφει ὅτι τὴν σικκῶν ἢ πηροδύ-
 ναμος ἔξοσις. τίς ὁ κοπιῶν ὅς τῆς ὁδοποιίας,
 καὶ τίς ἀκόπως ὄλον τὸν κόσμον ἔσπασεν τῶν
 λόγων; τί ὁ τῆς δόξης ἀπαύγασμα, τί ὁ τοῖς
 ἡλίοις καταπειθόμενον; ποία μορφή ὅτι τῶν πα-
 θῶν ῥαπίζεται, καὶ πῶς ἴα ἐξ αἰδίου δόξασται;
 φανερά γὰρ τῶν αἰθῶν, καὶ μὴ τίς ἐφερμύλωθη τῶν
 λόγων. Τοῦ αὐτοῦ, ὅς τῆς αὐτῆς πρᾶμα-
 τείας. Αἰτιάται τοὺς ὁ πάθος τῆς αἰθερόπινον
 φύσιν ἀναλήφοντας. βούλεται πᾶσι τῶν αὐτῶν
 τῶν πάθῶν ἔσπασαι τὴν ἰσότητά. διπλῆς
 γὰρ οὐσίας καὶ ἀμφιβόλου τῆς ἔσπασαι ἰσότητος, εἴ-
 τε ὁ θεῖος, εἴτε ὁ αἰθερόπινος ἐν πάθῶν γέρονεν,
 ἢ τῶν ἐνός καταπείθει κατασπᾶν πᾶσι τῶν
 λειπομῶν γίνεται. εἰ τοίνυν αἰτιάται τοὺς ὁ
 πάθος αἰθῶν τὸν αἰθερόπινον βλέποντας, ἐπα-
 νέσοισι πᾶσι τοὺς ἐμπαθῆ λέγοντας τῶν ἰσότη-
 τῶν. ὁ ὅς ἔσπασαι τῶν κατασπᾶν ἰσότητων,
 σιωπῶν τῶν ὁ δόματος αὐτῶν ἀποπίας γίνε-
 ται. εἰ γὰρ πάθος μὲν καὶ τῶν λόγων αὐτῶν τῶν ἰσότη-
 τῶν, ἢ ὁ τῶν πάθῶν ἐν ἀπαθῶν πάθῶν φυλάτ-
 τεται καὶ τῶν οὐσίαν, ἢ ἀπαθῶν ἀραφίσις αἰθῶν
 τῶν ὁ ἀδεχομῶν ὁ πάθος ἀλλοτεῖως ἔσπασαι.

A morte quidem agnoscere humanam
 naturam, in homine verò quod di-
 uinius est curiosè inquirere. Eiusdem, ex Opere aduersus Euno-
 mium.] Nec viuificat Lazarum hu-
 mana natura, nec deflet iacentem
 impatibilis potentia: sed lacryma
 quidem hominis est propria, vita
 autem eius quæ verè vita est. Non
 pascit multa millia humana paupe-
 ritas: non currit ad ficum omni-
 potens potestas. Quis fatigatur labore
 itineris, & quis totum mundum si-
 ne labore sustentat verbo? quid est
 splendor gloriæ, & quid quod clauis
 configitur? quænam forma in pas-
 sione alapis cæditur, & quænam ab
 æterno glorificatur? Hæc manifesta
 sunt, etiamsi nemo sermone expli-
 cet. Eiusdem, ex eodem Opere.]
 Accusat eos qui humanæ naturæ
 passionem adscribunt. Vult autem
 omnino ipsam diuinitatem passioni
 subicere. Cùm enim duplex & am-
 bigua sit opinio, diuinitatisne an hu-
 manitas passa sit, vnus reiectio al-
 terius profus erit confirmatio. Si
 enim accusant eos qui passionem in
 humana natura obseruant, laudant
 eos omninò, qui passam esse dicunt
 filij diuinitatem. Quod verò hinc
 adstruitur, absurdum eorum dogmatis
 continet patrocinium. Nam si pati-
 tur, vt ipsi dicunt, filij diuinitas, pa-
 tris autem diuinitas impatibilis re-
 manet secundùm essentiam, impati-
 bilis natura aliena profectò est ab ea
 quæ passionem sustinet.

Orat. 4.
 Orat. 5.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ
 ἑπισκόπου Ικονίου, ὅς τῶν λόγων τῶν εἰς
 ὁ, ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅ τὸν λό-
 γον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῶν πέμψωμί
 με, ἔσπασαι ζωὴν αἰώνιον.

SANCTI AMPHILOCHII
 Episcopi Iconij, ex Oratione in illud,
 Amen amen dico vobis, Qui ser-
 monem meum audit, & credit
 ei qui misit me, habet vitam æ-
 ternam.

Ioan. 5.
 Ioan. 14.

Τίνος οὖν τὰ πάθῶν; τῆς σαρκὸς. οὐκοῦν εἰ
 δίδως σαρκὸς τὰ πάθῶν, δὸς αὐτῆ καὶ τοὺς ταπει-
 νοὺς λόγους, καὶ ὅ τὰ θαύματα ἑπιγράψας, τοὺς
 ἀνηγμένους ἀπάθῶν λόγους; ὁ γὰρ θαυματουργῶν
 θεὸς, εἰκότως ὑψηλὰ λαλεῖ, καὶ τῶν ἔρ-
 γων ἐπάξια: ὁ δὲ πάθῶν αἰθερόπινος, καλῶς
 ταπεινὰ φησέται, καὶ τῶν παθῶν κατέ-
 ληλα. Τοῦ αὐτοῦ, ὅς τῶν λόγων τῶν εἰς ὁ, ὁ
 πατήρ μου μείζων μου ἔστιν. Οὐδὲν δὲ τὰ πα-
 θῶν τῆς σαρκὸς, καὶ τὰ θαύματα τῶν θεῶν

Cuius ergo sunt passiones? carnis.
 Ergo si assignas carni passiones, as-
 signa eidem etiam humiles sermones:
 & cui miracula adscribis, sublimes
 tribue sermones. Nam Deus mira-
 cula edens, iure ac meritò sublimia
 loquitur, & operibus continencia.
 Qui verò patitur homo, rectè humi-
 lia sonat, & passionibus congruen-
 tia. Eiusdem, ex oratione in illud,
 Pater maior me est.] Quando autem
 carni passiones, & Deo miracula de-

deris, necesse est vt etiam nolens tribuas, humiles quidem sermones homini ex Maria nato, sublimes verò & Deo cōuenientes, Verbo quoderat in principio. Hanc enim ob causam aliquando sublimes, aliquando humiles vsurpo sermones, vt per sublimes inhabitantis Verbi nobilitatem ostendā, perhumiles verò humilis carnis infirmitatem patefaciā. Ided nonnumquam meipsum æqualem dico patri, interdum maiorem patrem, non mecum pugnans, sed ostendens quòd Deus sum & homo, Deus quidem per sublimia, homo autem per humilia. Quòd si vultis scire quomodo pater maior me est, ex carnis id dixi, & non ex diuinitatis persona. EIVSDEM, ex Oratione in illud, *Pater, si possibile, est transeat à me calix iste.*] Noli ergo carnis passiones impatibili Verbo adsignare. Deus enim sum & homo, hæretice. Deus vt testantur miracula, homo vt declarant passiones. Cùm autem Deus sim & homo, dic quis passus est? Si Deus passus est, blasphemiam protulisti. Sin autem caro passa est, cur ei passionem non tribuis, cui metum adscribis? Alio enim patiente, alius non expauescit, & dum homo crucifigitur, Deus non perturbatur. EIVSDEM, ex Oratione aduersus Arrianos.] Ac ne longa vtar oratione, paucis rogo te, hæretice, Qui ex Deo est ante sæcula genitus, passus est, an qui ex David in nouissimis temporibus natus Iesus? Si ergo diuinitas passa est, blasphemiam dixisti: sin homo, vt habet veritas, cur homini passionem non adscribis? EIVSDEM, ex Oratione de Filio.] Cùm dixisset Petrus, *Dominum & Christum ipsum fecit Deus*, subiunxit, *Iesum, quem vos crucifixistis, eum Deus suscitauit à mortuis.* Mortua est autem non diuinitas, sed homo: & qui eum suscitauit Verbum est, Dei potentia, qui dixit in Evangelio, *Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud: Quare cùm dicitur, & Dominum ipsum & Christum fecit Deus, qui morte affectus est, & resurrexit à mortuis, carnem dicit, & non diuinitatem filij.* EIVSDEM, ex Oratione in illud, *Non potest filius ex seipso facere quicquam.*] Non enim habebat naturam, vt eius vita à morte detineretur, quandoquidem

Matth. 26.

Act. 2.

Ioan. 2.

Ioan. 5. 30.

A δῶς, ἀνάκλη ἐ μὴ θέλων δίδως, τοὺς μὲν ταπεινοὺς λόγους, τὰ ἐκ Μαρίας ἀνθρώπων, τοὺς δὲ ἀνηγμένους καὶ θεωρεπτεῖς, τὰ ἐκ ἀρχῆ ὄντι λόγῳ. ἀλλὰ τὸ γὰρ, πῆ μὲν ἀνηγμένοις, πῆ δὲ ταπεινοὺς φησὶ ἰστορησῆαι λόγους, ἵνα ἀλλὰ μὲν τῶν ὑψηλῶν ἢ ἐνοικουώτους λόγου δείξω πλὴν δι' ἡμέραν, ἀλλὰ ἢ τῶν ταπεινῶν, ἢ ταπεινῆς ἁρκὸς γνωρίσω πλὴν ἀσθενῶν. ὅθεν, πῆ μὲν αὐτὸν ἴσον λέγω ἢ πατρὸς, πῆ δὲ μείζονα τὸν πατέρα. οὐ μαχόμενος ἐαυτῷ, ἀλλὰ δεικνύς ὡς θεὸς εἰμι καὶ ἀνθρώπος, θεὸς μὲν ἐκ τῶν ὑψηλῶν, ἀνθρώπος δὲ ἐκ τῶν ταπεινῶν. εἰ ἢ θέλτε γνωρίαι πῶς ὁ πατὴρ μου μείζων μὲ ὄσιν, ἐκ τῆς ἁρκὸς εἶπον, καὶ ὅσα ἐκ παροσώπου τῆς θεότητος. τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶν λόγου εἰς ὅ, εἰ διωτὸν πῆρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ ὁ ποτήριον τῶτο. μὴ τὰ πάντα οἶον τῆς ἁρκὸς τῷ ἀπαθεῖ παροσέλης λόγῳ. θεὸς γὰρ εἰμι καὶ ἀνθρώπος, ἀίρετικέ. θεὸς, ὡς ἐγνώσται τὰ θαύματα ἀνθρώπος, ὡς μῦρτυρεῖ τὰ παθήματα. ἐπεὶ οἶον θεὸς εἰμι καὶ ἀνθρώπος, εἶπε τίς ὁ παθῶν; εἰ ὁ θεὸς ἔπαθεν, εἶπας ὁ βλάσφημον· εἰ ἢ ἡ ἁρξ ἔπαθε, τί μὴ ὁ πάθος παροσάπτεῖς, ὦ πλὴν δελιῶν ἐπάγης; ἀλλοῦ γὰρ πάχοντος, ἀλλοῦ οὐ δελιῶ, καὶ ἀνθρώπου σαυρουμένου, θεὸς οὐ παρέσθεται. τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶν κτ' Αρριανῶν λόγου. καὶ ἵνα μὴ μακρὸν ἀποτείνω τὸν λόγον, συντόμως ἐρωτῶ σε, ἀίρετικέ. ὁ ἐκ τῶν θεῶν παρ' ἢ αἰῶνων ἡμνηθεὶς ἔπαθεν, ἢ ὁ ἐκ τῶν Δαβὶδ ἐν ὑτέροις καμφοῖς τεταθεὶς Ἰησοῦς; εἰ μὲν οἶον ἡθεότης ἔπαθεν, εἶπας ὁ βλάσφημον· εἰ ἢ ὁ ἀνθρώπος, ὡς ἐχθ' ἢ ἀλήθεια, ἴστος οἶον ἐνεκεν μὴ παροσάπτεῖς τῷ ἀνθρώπῳ ὁ πάθος. τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶν παρ' ἢ ὑοῦ λόγου. εἰπὼν γὰρ ὁ Πέτρος, ὅτι καὶ κῆριον ἐ Χεῖρον αὐτὸν ἐποίησεν ὁ θεὸς, ἐπήγαγε, τῶτον τ' Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσαυρώσατε, τῶτον ὁ θεὸς ἠγάρεν ἐκ νεκρῶν. ἐνεκρώθη δὲ, οὐχ ἡθεότης, ἀλλ' ὁ ἀνθρώπος, ἐ ὁ ἐγείρας αὐτὸν ὄσιν ὁ λόγους, ἡ διώαμις ἢ θεοῦ, ὁ εἰπὼν ἐν ὧ β' ἀγγελίῳ, λύσατε τ' ναὸν τῶτον, ἐ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγῶ αὐτὸν. ὡσεὶ ἀν λέγηται, ἐ κῆριον αὐτὸν ἐ Χεῖρον ἐποίησεν ὁ θεὸς τ' νεκρωθέντα, καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα, πλὴν ἁρκα λέγει, καὶ οὐ πλὴν θεότητα ἢ ὑοῦ. τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶν λόγου τῶ εἰς ὅ, οὐ διώαται ὁ ὑοῦ ποιεῖν ἀφ' ἐαυτοῦ ὄσθεν. οὐδὲ γὰρ εἶχε φύσιν ὑπο φθορᾶς κατέχεσθαι πλὴν ζωῆς, ἀφ' ὧ

οὐχ ἢ θεότης εἰς πάθος κατασάσθῃ, πῶς ἂν γὰρ; ἀλλ' ἢ ἀνθρώποτης εἰς ἀφθαρσίαν ἀνεκκρίσθῃ. δεῖ γὰρ φησὶ τὸ θνητὸν τῆτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν, καὶ τὸ φθαρτὸν τῆτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν. ὁρᾷς πλὴν ἀκρίβειαν; τὸ θνητὸν τῆτο ἔδραξε δικαίως, ἵνα μὴ ἄλλης νομίσης ἑρκὸς ἀνάσσειν.

A diuinitas ad mortem pertracta non est. quoniam enim id modo? sed humanitas ad incorruptionem renouata est. Oportet enim, inquit, mortale hoc induere immortalitatem, & corruptibile hoc induere incorruptionem. Vi-des quam accuratè loquatur? Mortale hoc quasi digito monstrauit, ne putares alius esse carnis resurrectionem.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΛΑΒΙΑΝΟΥ
Ἐπισκόπου Αντιοχείας, ἐπὶ τῆ κυρια-
κῇ τῆ πάσχα.

SANCTI FLAVIANI EPISCOPI
Antiocheni, in Dominica
Pasche.

B:

Διὰ τῆτο καὶ σωτὴς ἡμῖν μὲν πρῆρησίας κηρύττεται, ἔθ' θάνατος ὁ δεσπολικὸς πρὸ ἡμῶν ὠμολόγηται, ὥστεν τῆς θεότητος παρούσης, ἀπατὴς γὰρ τὸ θεῖον, ἀλλὰ τῆ σώματος πλὴν οἰκονομίᾳ πληρωῦτος. Τοῦ αὐτοῦ, εἰς Ἰουδαίῳ τὸν παρεδόντων. Ὡστε ὅταν ἀκούσης τὸν δεσπότην παρεδιδόντων, μὴ κατὰ γὰρ εἰς ἀτέλειαν τὸ θεῖον ἀξίωμα, μὴ δὲ τὰ θωματικὰ πάθη τῆ θεία διδάμει παρεσάψης. ἀπατὴς γὰρ τὸ θεῖον, καὶ ἀδηγοῖται. εἰ γὰρ καὶ δούλου μορφῶν ἡγήθη ἀφ' ἑαυτοῦ φιλανθρωπίαν, ἀλλ' οὐκ ἐπράπη τὸ φύσιν. ἀλλ' ὡν ὅπως ἴδω, σιωπῶν ὁ θεῖον σώμα θανάτου πείραν λαβεῖν.

Propterea & crux nobis liberè prædicatur, & mortem dominicam confitemur, nihil patiete diuinitate, (nam diuinitas impatibilis est) sed corpore dispensationem explente. EIVSDEM; de Iuda proditore.] Quare cum Dominum proditum audies, ne ad contemptum detaxeris diuinam dignitatem, nec corporales passiones diuinæ potentia adscripseris. Nam diuinitas est passionis & alterationis ex-pers. Etsi enim præ nimia benignitate ferui formam accepit, naturam tamen suam non mutauit: sed manens quod erat, permittit diuinitas vt corpus mortem experiretur.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
Αλεξανδρείας, ἐξ ἑορταστικῶν τόμων.

THEOPHILI EPISCOPI
Alexandria, ex Tomo Heortastico.

Τὰν γὰρ ἀλόγων οὐκ ἀφρονται καὶ τίθενται πᾶσιν ἀψυχῶν, ἀλλὰ μὲν τῶν σωμάτων σιωπῶν φθίρονται, καὶ εἰς χυμὸν ἀναλύονται. ὁ δὲ σωτὴρ, ἄρας αὐτῶν ὡς τὸ κατὰ τῆ σωτῆρ τὸ ψυχῶν ἀπὸ τῆ οἰκείου σώματος, πᾶσιν αὐτῶν εἰς αὐτὸ τέθηκεν ἀναστήσας οὐ νεκρῶν. τῆτο δὲ πισυ- μῶνος ἡμᾶς, παρεύλεγε ἀφ' ἑαυτοῦ ψαλμῶδδ βραβῶν οὐκ ἐγκαταλείψης τὸ ψυχῶν μου εἰς ἀδύ, ὥστε δάσφς τὸν ὅσιόν σε ἰδεῖν διαφθοραῖ.

Ratione carentium non tolluntur, & iterum ponuntur animæ, sed vnà cum corpore intereunt, & in puluerem resoluuntur. At Saluator tollens tempore passionis animam à proprio corpore, iterum eam restituit corpori à mortuis resuscitato. Huius rei fidem nobis faciens prædixit per Psalmistam clamans, Non relinques animam meam in inferno, neque dabis sanctum tuum videre corruptionem.

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΓΕΛΑΣΙΟΥ
Ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης,
ὅτι τῆ εἰς τὰ Ἐπιφάνια λόγου.

GELASII EPISCOPI
Cæsareæ Palestine, ex Oratione
in Epiphania.

Ἐδέθη, ἐπράθη, ἐσαυρώθη, ἐψηλαφῆθη, μόλωπας ἐφόρεσεν, οὐλίω σπαθῆς ἐδέξατο. πᾶσα ταῦτα τὸ ἐκ Μαρίας τε- ρθεν ἡσέμεινε σῶμα. τὸ δὲ παρ' ἀνώ- των ἐκ πατρὸς γνηθῆν ὥστε εἰς ἡδωά- το βλάψαι. οὐ γὰρ εἶχε φύσιν ὁ λόγος. πῶς

Vinctus est, vulneratus est, crucifixus est, contrectatus est, vibices gestavit, lanceæ cicatricem retinuit. Hæc omnia natum ex Maria corpus pertulit. Ex patre autem ante sæcula genitum nemo potuit lædere, neque enim hæc fuit natura Verbi. Quomo-

do enim diuinitatem detineat quipiam? quomodo vulneret? quomodo incorpoream naturam cruentet? quomodo sepulturæ vinculis implicet? Concede igitur quæ ledere non potes, & honora diuinitatem necessitatis oratione constrictus.

SANCTI IOANNIS EPISCOPI
Constantinopolitani, ex Oratione in
illud, Pater meus vsque modò
operatur, & ego operor.

Ioan. 5.

Quod signum ostendis nobis, quòd hec facias? Quid igitur ipse? Soluite templum hoc, inquit, & ego in tribus diebus excitabo illud, de corpore suo loquens: sed illi hoc non intellexerunt. Et post pauca.] Cur non præterit hoc Euangelista, sed addidit correctionem, dicens, Ille autem dicebat de templo sui corporis? Non enim dixit, Soluite corpus hoc, sed templum, vt Deum inhabitantem ostenderet. Soluite templum hoc multo præstantius Iudaïco. Iudaïcum enim habuit legem, hoc verò legislatorem: illud literam occidentem, hoc spiritum viuificantem. EIVSDEM, ex Oratione, Quòd quæ humiliter dicta & facta sunt, non ad potentia imbecillitatem referenda sint, sed ad dispensationes varias.] Quomodo igitur hic dicit, Si possibile est? Humanæ naturæ imbecillitatem nobis ostendit, quæ volebat simpliciter auelli à præsentia vita, sed recusabat, & cunctabatur, propter præsentis vitæ amorem ipsi à Deo inditum ab initio. Si enim postquam ipse tot & tanta dixit, ausi sunt quidam dicere, quòd carnem non assumpserit, quid non dicerent, si horum dictum nihil esset? EIVSDEM, ex eadem Oratione.] Vides quomodo etiam priorem eius ætatem prænuntiarunt. Interroga ergo hæreticū, Timétne Deus, & recusat, & cunctatur, & tristitia afficitur? Quòd si responderit, Ita, recede ab eo deinceps, & statue eum infra cum Diabolo, aut illo etiam inferiùs. neque enim auderet ille hoc dicere. Si verò dixerit, nihil horum Deo dignum esse, dic, ergo nec orat Deus. Nam absque his, alterum quoque erit absurdum, si Dei verba sunt. Non enim agoniam modò significant verba, sed

Α γὰρ τις κατέχῃ θεότητα; πῶς πτερώσῃ; πῶς αἰμάσει πλὴν ἀσώματον φύσιν; πῶς δεσμοῖς παφῆς περιβλήῃ; δὸς πότινω, ἀ μὴ διώσασθαι βλάψαι, καὶ τίμησον θεότητα, τὰ τῆς ἀνάγκης συνεξάρητος λόγου.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ
ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ τοῦ
λόγου τοῦ εἰς θεόν, ὁ πατήρ μου ἕως ἀρτί
ἐργάζεται, καὶ ἐγὼ ἐργάζομαι.

Τίσημειον δεκνύς ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; τί οὖν αὐτός; λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, φησὶ, ἔγωγε ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐξάρω αὐτὸν, καὶ τὸ σώματος τοῦ ἐαυτοῦ λέγων. ἀλλ' ἐκεῖνοι αὐτὸ οὐ συνείδον. καὶ μετ' ὀλίγα, πῶς οὐ πρόδρομον αὐτὸ ὁ διαγγελιστὴς, ἀλλ' ἐπήγαγε πλὴν ἐξήρτησιν λέγων. ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε καὶ τὸ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ; ὅσοι γὰρ εἶπε, λύσατε θεὸν σῶμα τοῦτο, ἀλλὰ τὸν ναόν, ἵνα δείξῃ τὸν θεὸν ἐνοικοῦντα. λύσατε τὸν ναόν τοῦτον, πολλῶν βελτίονα τοῦ Ιουδαϊκοῦ. ὁ μὲν γὰρ εἶχε τὸν νόμον, ὁ δὲ τὸν νομοθέτην. ὁ μὲν θεοῦ χάρισμα θεοῦ ἀποκριννύον, ὁ δὲ θεοῦ πνεῦμα θεοῦ ζωοποιῶν. Τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ λόγου, ὅτι τὰ ταπεινάς εἰρημνύει καὶ γενημνύει, οὐδὲ ἀσθένειαν διδάμει, ἀλλὰ δι' οἰκονομίας ἀγαθότροπος. Πῶς οὖν ἐν ταῖς φησὶν, εἰ διωπτόν; τὰ ἀσθενείας φύσεως τὴν ἀσθένειαν ἡμῖν ἐνδείκνυται, ἢ χαίρουμένης ἀπλῶς ἀπορραγῆναι τὴν προῦσης ζωῆς, ἀλλ' ἀναδυομένης, καὶ ὀκνουμένης, ἀφ' ἧς ἐξαρχῆς ἐντεθεισὴν αὐτῇ φιλίαν τῶν θεῶν καὶ τοῦ πατρὸς τὴν πρόντα βίον. εἰ γὰρ ποσαῦτα καὶ τηλικαῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἐτόλμησαν τινες εἰπεῖν ὅτι ἔφακεν ἑαυτὸν εἰ μηδὲν τούτων εἴρητο, τί ἔκαυ' εἶπον; Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου. Οὐ πῶς ἔτι πῶς περὶ ἡλικίᾳ αὐτοῦ προσηφώνησεν. ἐρώτησον πότινω τὴν αἰρετικόν, θεὸς δὲ γλιῶ, ἔ ἀνάδύεται, καὶ ὀκνεῖ, ἔ λυπεῖται; καὶ εἶπη ὅτι ναί, ἀπόστη λοιπὸν, καὶ ἔησον αὐτὸν κατὰ μὴ τὸ ἀγαθόλου, μάλλον δὲ καὶ κείνου κατὰ τερρον. ὅσοι γὰρ ἐκεῖνος πολμήσῃ τοῦτο εἰπεῖν. αὐτὸ δὲ εἶπη, ὅτι ὅσοι τούτων ἄξιον θεοῦ, εἶπέ, ὅσοι οὐδὲ ὄχνηται θεός. χωρὶς γὰρ τούτων, καὶ ἕτερον ἀποπονέσαι, αὐτὸ θεοῦ τὰ ῥήματα ἢ. οὔτε γὰρ ἀγωνίᾳ μόνον ἐμφανῆ τὰ ῥήματα, ἀλλὰ

καὶ δύο θελήματα, ἐν μὴ ἴσος, ἐν δὲ πατρὶ, A
 εἰρημία ἀλλήλοισ. Ὁ γὰρ εἰπεῖν, οὐχ ὡς ἐγὼ
 θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ, τὸ ἐστὶν ἐμφανέστατος. Τοῦ
 αὐτοῦ, ἐκ τῆ αὐτοῦ λόγου. Ἀν γὰρ ἐπὶ τῆς θεο-
 τητος εἰρημύρον ἢ τῆτο, ἐναντιολογία τίς γί-
 νεται, καὶ πολλὰ ἀποπα ἐκ τούτου γίνεται.
 εἰ δὲ ἐπὶ τῆς ἁρκός, ἔχῃ λόγον πὰ εἰρημύρια,
 καὶ ὁδὸν αὐτὸν ἴσχυοιτο ἔκκλημα. οὐ γὰρ ὁ μὴ θέ-
 λων ἀποθανεῖν πλὴν ἁρκία, κατὰ νόμον· φύ-
 σεως γὰρ ἐστὶ τῆτο· αὐτὸς ὅτι πὰ τῆς φύσεως ἀ-
 πάριτα χωρὶς ἀμύθιας ἐπιδείκνυται, καὶ B
 μὴ πολλῆς τῆς παρομοσίας, ὡς πὰ τῆς αἰ-
 ρετικῆς ἐμφραξίας ἐμάσα. ὅπου οὐ λέγει,
 εἰ δυνατὸν, πρὸς ἑλθεῖν ἀπὸ ἐμοῦ ὁ πο-
 τῆιον τῆτο, καὶ οὐχ ὡς ἐγὼ, ἀλλ' ὡς σὺ θέ-
 λεις, ὁδὸν ἐπερὸν δείκνυσιν, ἀλλ' ὅτι ἁρκία
 ἀληθῶς παρὲς βέβληται, φοβουμύριον θάνατον.
 Ὁ γὰρ φοβεῖσθαι θάνατον, καὶ ἀναδύεσθαι, ἔ-
 ἀγωνιᾶν, ἐκείνης ἐστὶ. νῦν μὲ οὐ αὐτὴν ἐρή-
 μίαν καὶ γυμνίαν ἀφίσι τῆς οἰκείας ἐνεργείας,
 ἵνα αὐτῆς δείξας πλὴν ἀσθενείαν, πισώσεται
 αὐτῆς καὶ πλὴν φύσιν νῦν δὲ αὐτὴν ἀποκρύπτει,
 ὅτι οὐ ψιλὸς αἰθερὸς ἐστὶ.

etiam duas voluntates, vnam filij, alte-
 ram patris inter se contrarias. Nam
 dicere, *Non sicut ego volo, sed sicut tu,*
 eius est qui hoc declarat. *EIVSDEM, ex*
eadem Oratione.] Si enim de diuini-
 tate hoc dictum est, contradictio
 quædam existit, & multa absurda
 hinc oriuntur. Si verò de carne, ra-
 tioni sunt consentanea quæ dicta
 sunt, & reprehendi nihil potest. Ne-
 que enim nolle mori carnem, dam-
 nari poterit: naturæ siquidem hoc
 proprium est. Ipse verò quæcumque
 sunt naturæ, omnia præter peccarum
 exhibuit, & quidem cumula-
 tissimè, vt hæreticorum ora obstrue-
 ret. Quando igitur dicit, *Si possibile*
est, transeat à ne calix iste, & *Non si-*
cut ego, sed sicut tu vis, nihil aliud
 ostendit, nisi quòd carne verè indu-
 tus sit, quæ mortem timeat. Nam
 metuere mortem, & recusare, & tri-
 stitia affici, illius sunt. Nunc igitur
 ipsam solam & propria operatione
 destitutam relinquit, vt ipsius demon-
 strans infirmitatem, fidem etiam fa-
 ciat de illius veritate naturæ. Inter-
 dum eam occultat, quia nudus ho-
 mo non erat.

ΣΕΒΗΡΙΑΝΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
 Γαβόρων, ἐκ τῆς εἰς τὰς σφραγίδας
 λόγου.

SEVERIANI EPISCOPI
 Gabalorum, ex Oratione de
 signaculis.

Ἰουδαῖοι μάχονται τῆν Φαινομύριον, ἀ-
 γνωστοῦτες ὁ μὴ Φαινομύριον, καὶ σαυροῦσι μὲν
 πλὴν ἁρκία, ὁδὸν αἰμαροῦσι δὲ πλὴν θεοτήτα.
 εἰ γὰρ πὰ γράμματι, ὅ ἐστιν ἐνδυμα λό-
 γου, ὁ ἐμὸς λόγος οὐ σαυροφραξίεται, ὁ θεὸς
 λόγος, ἢ πηγὴ τῆς ζωῆς, τῆ ἁρκί σαυροπέ-
 θησκε; Ὁ πάθος παρὲς ὁ σῶμα, ἢ ὁ ἀπά-
 ρηα παρὲς πλὴν ἀξίαν.

Iudæi oppugnant id quod apparet,
 ignorantés id quod non apparet: &
 carnem quidem crucifigunt, diuini-
 tatem autem non perimunt. Si enim
 cum littera, quæ est verborum in-
 dumentum, mea verba non pèreunt,
 quomodo Deus Verbum, fons vitæ,
 vna cum carne interiret? Pertinet
 igitur passio ad corpus, impatibili-
 tas autem ad dignitatem.

Ἰδοῦ σοι καὶ τοὺς πὰ εἴσα, ἔ τοὺς πὰ ἐσπέρια,
 ἔ μὴ τοὶ ἔ τοὺς πὰ νότια ἔ βορφα τῆς οἰκου-
 μύνης γεωργήσαστας τμήματα, τῆς κενῆς ὑ-
 μῶν αἰρέσεως κατηγεροῦστας ἐδείξαμεν, καὶ
 τῆς φύσεως ἀναφραξίον τῆ ἀπάρην κηρύτ-
 τοντας, καὶ γλώτταν ἐκατέρων, πλὴν Ἑλλάδα
 φημι, ἔ πλὴν Ρωμείαν, σύμφωνον παρὲς τῆν
 θεῶν ὁμολογίαν κηρύξαμεν.

Ecce tibi eos, qui & Orientales, &
 Occidentales, atque etiam Australes
 & Boreales mundi partes colunt,
 inanem hæresim vestram reprehende-
 dere ostendimus, & diuinam natu-
 ram apertè impatibilem prædi-
 care, & vtramque linguam, Græcam
 dico & Romanam, consen-
 tientem de diuinis confessionem pro-
 ferre.

EPAN. Θαυμάζω καὶ γὰρ πλὴν τῆν αἰ-
 δραν συμφωνίαν· πολλῶν μὲντοι διαίρεσιν ἐν
 τοῖς λόγοις ἐθεασάμεν.

ERAN. Miror ego horum virorum
 consensum: sed multam sanè
 in eorum dictis distinctionem ani-
 maduertti.

ΟΚΤΗ. Noli ægrè ferre. Vehemens enim cum aduersariis contentio fecit vt modum excederent. Hoc & iis qui arbores colunt euenire solet. Cùm enim incuruam plantam viderint, non solùm ad rectam normam erigunt, sed in alteram quoque partem vltra directum inflectunt, vt per nimiam in contrarium inclinationem ad rectum statum perducatur. Vt autem intelligas, quòd qui multiformem hanc heresim stabilire conantur, blasphemiarum magnitudine veteres etiam hæresiarchas superare contendunt, audi rursus Apolinarij scripta, quæ diuinæ naturæ impatibilitatem prædicant, & corporis propriam esse passionem confitentur.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΙ, ΕΧ
Libro Compendiario.

Solutum templum, hoc est corpus fuscitantis ipsum, dixit Ioannes. Prorsus enim corpus est ipsi vnitum, nec alius est cum ipsis. Quòd si vnitum est Domino corpus, propria corporis propria ipsius facta sunt propter corpus. Et iterùm.] Hoc enim verum est, quòd Verbi cum corpore coniunctio non sit Verbi circumscriptio, vt nihil amplius habeat quàm corporis complexum. Ideò & in morte manet penes ipsum immortalitas. Si enim supra hanc compositionem est, est etiam supra dissolutionem. Dissolutio autem mors est. Neque enim in compositione comprehensus est, alioqui exinanitus esset mundus: neque in dissolutione indigentiam habuit quæ dissolutionem sequitur, vt anima. Et rursus.] Quemadmodum ex monumentis mortuos prodire dicit Saluator, etiamsi animæ inde non prodeant: ita seipsum resurrectorum dicit ex mortuis, etiamsi corpus tantùm resurgat. Et in alio scripto hæc scripsit.] Hominis est resurgere à mortuis, Dei verò suscitare. Vtrumque autem Christus. Deus igitur erat, & homo. Si solùm homo Christus, non viuificasset mortuos: & si solùm Deus, non seorsum à patre aliquos mortuos viuificasset. Vtrumque autem Christus. Deus ergo & homo idem. Si solùm homo Christus, mundum non

ΑΡΘ. Μὴ νεμεσίσης. ἡ σφόδρα γὰρ πρὸς τοὺς ἀνὴπάλους ἀφ' ἑμαυτῆς τῆς ἀμελείας αἰτία. Ταυτὸ δὲ τῆτο καὶ τοῖς φυτικῶμοις φίλον ποιεῖν. ὁτὼν γὰρ ἴδωσι κεκλιμένον φυτὸν, οὐ μόνον πρὸς τὸν ὀρθὸν ἀνίστασι καμόνα, ἀλλὰ καὶ πέρα τῆ δὴθέος εἰς ὃ ἔτερον ἀνικλίνοισι μέρος, ἵνα τῆ ὄπτι πλείον εἰς τοῦναντίον ὀπτικίσῃ, πῶ δὴθέαν πρᾶγματεύσῃται εἶπιν. ἵνα μὴ τοι γινῶς, ὡς οἱ τὸ πολὺμορφον ταῦτιον αἵρεσιν κρατῶναι φιλονεικῶντες τῆ τῆ βλασφημιᾶν ὑπεβολῆ καὶ τοῖς παλαγοῖς αἰρεσιάρχας ἀποκρύπτειν σπουδαζοῦσιν, ἀκουσον πάλιν τῆ Απολιναρίου συζηρημάτων, τῆ θείας φύσεως ὃ ἀπαθὲς κηρυττόντων, καὶ τῆ σώματος ἐπὶ ὃ πάθος ὁμολογηῶντων.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ ΕΚ ΤΟΥ
καὶ κεφάλαιον βιβλίου.

Τὸν λυθέντα ναὸν, τουτέστι ὃ σῶμα τῆ αἰσιῶντος αὐτὸν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης· πρῶτως ὃ ὃ σῶμα ἐν ὄσῃ πρὸς αὐτὸν, καὶ οὐκ ἄλλος τῆς πρὸ αὐτοῖς. εἰ δὲ ἐν πρὸς τὸν κύριον γέρονε ὃ σῶμα τῆ κυρίου, πὰ ἴδια τῆ σώματος ἴδια αὐτῆ κατέστη ἀφ' ὃ σῶμα. Καὶ πάλιν. Τῆτο γὰρ ὃ ἀληθὲς, ὃ τῆ πρὸς ὃ σῶμα σινάφια, οὐ καὶ πρὸς πρὸς τῆ λόγου, ὡστε μηδὲν ἔχον πλέον τῆς σωματώσεως. εἶθ' καὶ ἐν τῆ θανάτω μὴ εἶ ἀθανασία πρὸς αὐτὸν. εἰ γὰρ ὑπερ' τῶ σῶμα σιν ἐστὶ ταῦτιον, καὶ ὑπερ' τῶ ἀφ' αὐτῶν. ἀφ' αὐτοῖς δὲ ὃ θάνατος. ἔπε γὰρ τῆ σινάφια πρὸς αὐτῆ. ἢ γὰρ αὐ, ὃ κόσμος κεκένωτο· οὐτε ἐν τῆ ἀφ' αὐτῆ ὃ ἐκ τῆ ἀφ' αὐτοῖς ἐνδεῆς εἶχει, ὡστε ἡ ψυχή. Καὶ αὐτῆς. Ὡστε ἐκ τῆ μνημάτων τοῖς νεκροῖς πρὸς εἶναι φησὶν ὃ σωτήρ, καὶ τοῖς τῆ ψυχῶν ἐκβθεν ὃ πρὸς εἶναι οὕτως ἐαυτὸν ἀναστήσασθαι φησὶν ἐκ νεκρῶν, καὶ τοῖς τῆ σώματος ὄντος τῆ αἰσιμίου. Καὶ ἐν ἑτέρῳ δὲ πρὸς ἀπλησίῳ συζηρημάτων ταῦτα γέγραφε· Ἀνθρώπου ὃ ἀναστήναι ἐκ νεκρῶν, θεοῦ ὃ ἀναστήσασθαι ἐκ ἑτέρου ὃ Χειρὸς· θεοῦ ἀρε καὶ ἀνδρῶπος ἰῶ. εἰ μόνον ἀνδρῶπος ὃ Χειρὸς, οὐκ ἀν ἐξωποῖει νεκροῖς· καὶ εἰ μόνον θεός, οὐκ ἀν ἴδια πρὸς τῆ πατέρα ἐξωποῖει πῖνας τῆ νεκρῶν. ἐκ ἑτέρου ὃ Χειρὸς· θεοῦ ἀρε καὶ ἀνδρῶπος ὃ αὐτῶς. εἰ μόνον ἀνδρῶπος ὃ Χειρὸς, οὐκ ἀν κόσμον

ἔσωξεν· καὶ εἰ μόνον θεός, οὐκ αὖτ' ἀπὸ πάντων A
 ἔσωξεν· ἐκάτερον δὲ Χριστός· καὶ θεός ἄρα ὅστις,
 καὶ ἀνθρώπος· εἰ μόνον ἀνθρώπος ὁ Χριστός,
 εἰ μόνον θεός, οὐκ αὖτ' ἢ μέσος ἀνθρώπων καὶ
 θεοῦ· Καὶ μετ' ὀλίγα· Σαρξ ὅτι ζωῆς ὄργανον
 ἀρμόζοντον τοῖς πάθεσι πρὸς τῆς θείας βου-
 λᾶς· καὶ οὔτε λόγος ἑκὸς ἴδιοι, οὔτε πρᾶξις·
 καὶ τοῖς πάθεσι· ὑποδομηθῆναι καὶ ὁ ἄρκι
 προσήκον, ἰσχυρὸν καὶ τῶν παθῶν, ἀπὸ θεοῦ ἔστι
 Σαρξ· Καὶ μετ' ὀλίγα πάλιν· Υἱὸς ἐπεδήμησε
 κόσμῳ Σάρκα ἐκ τῆς πρῆχενου λαβῶν, ἡ ἐ-
 πλήρωσιν ἀγίου πνεύματος εἰς τὸν πύτων B
 ἡμῶν ἀγασμιόν· θάνατον δὲ τὸν θάνατον πα-
 ραδοίς, τὸν θάνατον ἔλυσε ἀπὸ τῆς ἀνάστασις
 εἰς πύτων ἡμῶν ἀνάστασιν· Ἐν δὲ τῷ
 πρὸ πίστεως λογιδίῳ, τῶντα φησὶ· Καὶ τῶν πρὸ
 Σάρκα παθῶν γνομήνων, πύτων ἀπάθειαν ἢ
 διώμας εἶχε πύτων ἑαυτῆς· ἀσθεῖ οὖν ὁ θεὸς
 πάθος ἀνάγων εἰς πύτων διώμας· Καὶ ἐν τῷ
 πρὸ ἁρκασιως λογιδίῳ τῶντα γέγραφε πάλ-
 λιν· Ἐν τῷ οὖν τὸν αὐτὸν δηλών, ἀν-
 θρωπον μὲν ἐκ νεκρῶν ἐγέρθη, ὡς θεὸν δὲ,
 τῆς ἀπάσης βασιλεύοντα κτίσεως·

Εἶδες τέως ἕνα τῶν τ' κενῆς ἀρέσεως διδα-
 σκῶν ἀπὸ τῆς τ' θεότητος ἀπάθειαν κηρύτ- C
 τονται, καὶ καὶ καλοῦνται ὁ σῶμα, καὶ τὸν
 θεὸν λόγον ἀναστήσασα τῶντο λίδου ἰσχυρὸς
 ἄρμον.

EPAN. Αὐχὸν καὶ τεθαύμακα,
 καὶ λίδου ἀγνώμομα, ὅτι καὶ τῆς τῶνδε τῶν
 ἀνδρῶν χινοτομίας ὡφθη φουκώτερον πα
 ἡμέτερον·

OP. Εγὼ δὲ σοι καὶ ἄλλ' ἐτέρας ἀγέλης ἀρεπ-
 κῆς πρὸ ἐξομῆς μῦθων, ἀπὸ τῶν ἡδὴ τ' τ' μονο-
 γηοῦς θεότητος τ' ἀπάθειαν κηρύττονται·

EPAN. Τίνα τῶντο λέγεις;

OPΘ. Εὐσέβιον ἴσως ἀκούεις τὸν Φοίνικα, D
 τὸν Ἐμέσης τῆς πρὸς τῶν Λιβανῶν πόλεως ἄρ-
 χιερέα ἡρόμνον·

EP. Ἐνέτυχον ἐνίοις τούτου συζητήμασι, καὶ
 ἄλλοις γε τοῖς Ἀρείου συμφερόμενον δόγμασι·

OPΘ. Ἐκείνης τῆς συμμορίας οὐκ ἐτύλ-
 χθαι ὦν· ἀλλ' ὁμοίως καὶ μείζονα τῶν μονογῆοῦς
 ἀπὸ τῶν πατέρων πειρώμενος, ἀπὸ τῆς κη-
 ρύτητος πύτων τῶν συγκληρονομήνων θεότητος, καὶ μα-
 κροῦς ὅτι ἀγῶνας ὑπὸ τῆς αὐτῆς, καὶ μάλα γε
 θαυμαστοῦ ἀνεδέξατο·

B. Theod. Tom. IV.

saluasset : & si solum Deus, per pas-
 sionem non saluasset. Vtrumque au-
 tem Christus. Deus ergo est & homo.
 Si solum homo Christus, aut si so-
 lum Deus, non inter homines &
 Deum mediator esset. Et post pau-
 ca.] Caro est vitæ organum passio-
 nibus congruens iuxta consilia Dei,
 & neque verba carnis sunt propria,
 neque actiones : & passionibus subie-
 cta, prout carni conuenit, passio-
 nibus dominatur, eo quod sit caro
 Dei. Et post pauca iterum.] Filius
 in mundo peregrinatus est carne ex
 Virgine assumpta, quam Spiritu san-
 cto impleuit ad omnium nostrum
 sanctificationem. & mortem morti
 tradens mortem destruxit per resur-
 rectionem ad omnium nostrum re-
 surrectionem. IN Libello autem de
 Fide hæc scripsit.] Et cum in carne
 passiones essent, impatibilitatem suam
 habuit potentia. Quare impius est
 qui passionem ad potentiam refert.
 Et in Libello de Incarnatione rur-
 sus hæc scripsit.] Hic igitur eum-
 dem significans, ut hominem qui-
 dem surrexisse à mortuis, ut Deum
 verò imperare vniuersæ creaturæ.

Vides vnum ex vanæ hæresis ma-
 gistris diuinitatis impatibilitatem a-
 pertè prædicare, & templum appel-
 lare corpus, & Deum Verbum id
 fuscitasse omni asseueratione con-
 firmare.

ERAN. Audiui, & miratus sum.
 ac valdè me pudet, quòd nostra ma-
 gis fugienda visa sint, quàm nouum
 doctrinæ genus ab hoc viro intro-
 ductum.

ORTH. Ego verò tibi ex alio etiam
 hereticorum grege testem producam,
 qui Vnigeniti diuinitatis impatibili-
 tatem disertè prædicat.

ERAN. Quemnam memoras?

ORTH. Eusebium fortasse Phœni-
 cem audiisti, qui Emesæ vrbis ad
 Libanum Pontifex fuit.

ERAN. Incidi in aliqua eius scri-
 pta, & deprehendi Arrij dogmata
 sequi.

ORTH. Erat ille ex ea secta. & ta-
 men etiam cum Patrem Vnigenito
 maiorem ostendere conatur, impa-
 tibilem prædicat eius qui mino-
 ratur diuinitatem, & pro hac senten-
 tia longa & valdè admiranda certa-
 mina sustinuit.

P ij

ERAN. Valdè cupienti mihi huius A etiam dicta propones.

ORTH. Prolixius ergo tibi testimonium afferam, vt desiderium tuum expleam. Audi igitur virum clamantem, & eum nobis loqui existima.

EVSEBII EMESENI.

Qua de causa mortem timet? an ne quid à morte patiat? Quid enim illi erat mors? an non secedere potentiam à carne? Non enim clauum excepit potentia, vt timeret. Si enim anima nostra non sustinet corporis passiones, licet cum eo sit, sed cæcatur oculus mente incolumi, pes amputatur, & non claudicat ratio: & hoc natura testatur, & Dominus confirmat dicens, *Nolite timere eos qui corpus possunt occidere, animam autem occidere non possunt.* Si non possunt, non quia nolunt, sed quia non possunt, etsi velint, efficere vt anima ea patiat, quæ coniunctum ipsi corpus: qui animam creauit, & corpus formauit, is eadem quæ corpus patitur, quamuis corporis passiones suscipit? Sed passus est Christus pro nobis, & non mentimur. Nam *Panis quem ego dabo caro mea est*, quam pro nobis dedit. Detentum est quod detinetur, crucifixum est quod crucifigitur. qui verò potestatem habet inhabitandi & discedendi, dicit, *Pater in manus tuas commendo spiritum meum*, non in manus eorum qui vim afferunt vt exeat. Non sum contentiosus, sed à contentione abstineo: cum mansuetudine autem de iis quæ sunt in controuersia rogare volo tanquam fratres. An non verum est quod dico, carnis passiones cadere in potentiam non potuisse? Ego itaque taceo. Dicat qui volet, quid passa est potentia. defecit? vide periculum. extincta est? vide blasphemiam. Non ampliùs fuit? hoc enim mors potentia. Dic quid possit vincere vt pareretur, & non contendo. Si verò non potes dicere, quid mihi succenses, quia non dico? Quod non habes, non excepit. Clauum infige in animam, & in potentia recipiam. Sed compassa est. Explica mihi istud, *compassa est*, quid est compassa est? verbi gratia, in carnem clauus, in

Matth. 10.

Ioan. 6.

Luc. 23.

EPAN. Ποθουῶτι μοι λῆαν καὶ τοῦτους παροσίσῃς τοῖς λόγοις.

OPΘ. Τοιγαρωῦ μακροτέραν παρὰ θέσσημα μῆρτυρίαν, ἵνα σου τὸν πόθον ἐκπληθῶσ. ἀκούε Ἰνῆω τῷ ἀνδρὸς βοῶντος, ἔπειθ ἡμας αὐτὸν ἠγού κεχρηῆσθαι τοῖς λόγοις.

EUSEBIOY EMESENOY.

Τίνος ἔνεκα φοβεῖται τὸν θάνατον; μή τι πάθη ἀπὸ τῷ θανάτου; τί γὰρ αὐτῷ θάνατος; οὐχὶ ὁ αἰαχωρήσῃ τιῶ δυνάμιν ἀπὸ τῆς ἑρπύκῃ; μὴ γὰρ ἦλον ἐδέξατο ἡ δυνάμις, ἵνα φοβηθῆ. εἰ γὰρ ἡ ψυχὴ ἡμῶν οὐ πάσῃ τὰ τῷ σώματος σπουδῶσα, ἀλλὰ τυφλοῦται ὀφθαλμὸς, καὶ ἡ ἀφάνεια ἐρρώσται, καὶ κίπτεται ποῖς, ἔπειθ οὐ χωλοῦσθ λογισμὸς καὶ ἡ φύσις μῆρτυρῆ, ἔπειθ ὁ κύριος ὀπισθοφραγῆ, ὁ λέγων, μὴ φοβεσθε τοῖς διωαμένοις ἀποκτεῖναι τὸ σῶμα, τιῶ ἡ ψυχῆ μὴ διωαμένοις ἀποκτεῖναι. εἰ τιῶ ψυχῆ οὐ διωαται, οὐχὶ ἢ οὐ βούλοισθαι οἱ ποιουῶτες, ἀλλ' ἢ οὐ διωαται καὶ θελήσασι, παθεῖν τὰ τῷ σώματος τῷ σπουδῶσθαι οὐκ ἔστις τιῶ ψυχῆ, καὶ πλάσῃς τὸ σῶμα, ἔπειθ πάσῃ τὰ τῷ σώματος, εἰ ἔπειθ τὰ μάλιστα ἀναδέχῃ τῷ σώματος εἰς ἑαυτὸν τὰ παθήματα; ἀλλ' ἔπαθε Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ οὐ φερόμεθα. ὁ γὰρ ἄρτος ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ ἄρξ μου ἐστίν, αὐτὸν ἔδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν. ἐκρατήθη ὁ κρατούμενος, ἐσαυρώθη ὁ σαυρούμενος. ὁ δὲ ἔχων δέξοισθαι καὶ ἐνοικῆσθαι καὶ αἰαχωρήσθαι τὸδε λέγει, πάτερ, εἰς χεῖρας σου παρὰ θέσσημα τὸ πνεῦμα μου, ὅσῃ εἰς χεῖρας βιαζομένων τιῶ ἐξοδῶν. ὅσῃ εἰμι φιλονεικός, ἀλλὰ καὶ ἀπέχρημα φιλονεικίας, μὴ παροσότητος ἢ πᾶσι τῷ ἀμφιβουλομένων βούλομαι πυθέσθαι ὡς ἀδελφῶν. ὅσῃ ἀληθεύων λέγω, ὅτι ἡ δυνάμις ὅσῃ ἡδύνατο δεξασθαι τῆς ἑρπύκῃ τὰ παθήματα; ἐγὼ οἶω σιωπῶ, ὁ βουλόμενος λεγέτω τί ἔπαθεν ἡ δυνάμις. ὅσῃ ἐλίπεν; ὅσῃ τὸν κίνδυνον ἀπέσβη; ὅσῃ τιῶ βλασφημῶν ὅσῃ ἐπὶ αὐτῷ; ἔπειθ γὰρ ἐστὶ δυνάμειως θάνατος. εἰπέ τί δυνάμει κρατήσῃ ὅτι ἔπαθε, ἔπειθ οὐ φιλονεικῶ. εἰ δὲ ὅσῃ ἔχῃς εἰπέιν, τί μοι ἀγλακτεῖς ὅτι οὐ λέγω, ὅ ὅσῃ ἔχῃς, ὅσῃ ἐδέξατο. ἦλον πᾶσι ξονεῖς ψυχῆ, καὶ δεξομαι εἰς δυνάμιν. ἀλλὰ σιωπέπαθεν. ἐρμηνεύσον μοι ὅσῃ σιωπέπαθεν. τί ἐστὶ τὸ σιωπέπαθεν; ὅσῃ εἰς τιῶ ἑρπύκῃ ἡλως, εἰς

D

δὲ τὴν δυνάμιν ὁ πόνος. τὸτο εἶπωμι δὲ
 σιπέπαθεν. ἢ λησεν ἢ δυνάμις ἢ μὴ τυπώ-
 μη. πῶς γὰρ δὲ ἀλγίμα ἀκολουθεῖ τῷ
 παθήματι. εἰ δὲ καὶ σῶμα πολλάκις ἐρρωμένης
 τῆς ἀφροσύνης καταφρονεῖ τῆς ἀλγίματων
 ἀφ' ἧς τὸ ἴκω τῷ ὀδυμῆματος, ἐν αὐτῷ ἐρ-
 μιλυδέτω τίς ἀφροσύνης, ἢ τί ἐπαθεν, ἢ τί
 σιπέπαθεν. τί οὖν, ὅτι ἀπέθανεν ὁ Χριστός
 ὑπὲρ ἡμῶν; πῶς ἀπέθανε; πᾶτερ, εἰς χεῖρας
 σου ᾤθηται δὲ πνεῦμά μου. ἀνεχώρησε δὲ
 πνεῦμα, ἐμῆνε δὲ σῶμα, ἀπνοῦ ἐμῆνε δὲ σῶ-
 μα. ὅτι ἀπέθανεν οὖν; ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν.
 ὁ ποιμὴν παρεσθίενε δὲ παρεσθίενε, ὁ ἱερεὺς
 παρεσθίενε δὲ θυμία. ἔδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν ἐαυ-
 τόν. καὶ ὅς τῷ ἰδίου υἱοῦ ὅτι ἐφείσατο, ἀλλ'
 ὑπὲρ ἡμῶν πᾶτων ἔδωκεν αὐτὸν τὸν υἱόν. ὅτι
 ἀγαπᾷ τὰ ῥήματα, ζητᾷ δὲ τῆς ῥήματι τὴν ἀφ-
 νοίαν. λέγει ὁ κύριος, ὅτι ὁ ἀρτός τῷ θεοῦ κατήλ-
 θεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐρμιλυδέων, εἰ καὶ οὐ
 δυνάμει σαφέστερον εἰπεῖν ἀφ' ἧς τῆς μυστηρί-
 ατος, ὅτι λέγει, ὅτι ἡ ἀρξ μου ἐστίν. ἢ ἀρξ τῷ υἱοῦ
 ἀπ' οὐρανοῦ κατήλθεν; οὐ κατήλθεν ἀπ' οὐρα-
 νοῦ. πῶς οὖν λέγει, ὁ ἀρτός τῷ θεοῦ ζῆ, καὶ κατέ-
 βεβηκεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐρμιλυδέων; ὅτι
 ἀναλαβὸσα ἡ δυνάμις ἀπ' οὐρανοῦ κατήλ-
 θεν, ὅτι ἡ δυνάμις ἀναλογίζεται τῇ ἀρξί. οὐ-
 κινῶ ἀπὸ τῆς ἀρξί, ἀπὸ τῆς ἀρξί, ἀναλογίζεται τῇ
 δυνάμει. πῶς ἐπαθε Χριστός ὑπὲρ ἡμῶν; ἐπι-
 πύθη, ἐτύφθη ὅτι κέρης, ᾤθηται τῷ θεοῦ
 ᾤθηται μέτωπον, ἀρτύθησαν αὐτῷ χεῖρες, καὶ πό-
 δες. ταῦτα πᾶτα παθήματα ᾤθηται σῶμα, ἀνα-
 φέρει δὲ ὅτι τὸν ἐνοικοῦντα. ῥίψον λίθον εἰς
 εἰκόνα βασιλέως, τί ὁ λεγόμενος; βασιλέα
 ὕβριστα. ᾤθηται ἱμάτιον βασιλέως, τί ὁ
 λεγόμενος; βασιλεῖ ἐπιδύμενος. σῶμα Χριστοῦ,
 τί ὁ λεγόμενος; Χριστός ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν.
 τίς δὲ χεῖρα ἐμοῦ καὶ σοῦ; παρεσθίενε τοῖς διαβόλοις. πῶς
 παρεσθίενε τῷ κυρίου πῶς ἀπέθανεν ὁ
 κύριος; ἀναγινώσκουσιν, ὅτι πᾶτερ εἰς τὰς χεῖ-
 ράς σου ᾤθηται δὲ πνεῦμά μου. δὲ πνεῦ-
 μα αὐτῷ, καὶ δὲ σῶμα ὅτι σαρκοῦ ὑπὲρ ἡ-
 μῶν. παρεσθίενε γὰρ δὲ παρεσθίενε, ὅσα εἰς δὲ
 σῶμα αὐτῷ λογίζεται. τοῦ αὐτῷ, ἐκ τῷ αὐτῷ
 λόγου. τὴν ἡμετέραν φύσιν ἦλθε σῶσαι, οὐ
 τὴν ἐαυτῷ ἀπολέσαι. εἰ μὴ λέγω εἰπεῖν ὅτι
 καὶ μὴ πᾶτα, ἀλλ' οὐκ ἐξενίστατε, ὅτι

A potentiam infixus est dolor. Hoc di-
 camus compassa est. Doluit poten-
 tia non percussa. Dolor enim passio-
 nis semper comes est. Quod si etiam
 corpus persæpè incolumi mente do-
 lores contemnit propter robur cogi-
 tationis, hic exponat aliquis sine con-
 tentione, quid passum sit, quidve
 compassum. Quid igitur? an non pro
 nobis mortuus est Christus? Quo-
 modo mortuus est? Pater, in manus
 tuas commendo spiritum meum. recessit
 spiritus, mansit corpus, sine spiri-
 tu mansit corpus. An ergo mortuus
 non est? Mortuus est pro nobis. Pa-
 ter quem obtulit, sacerdos hostiam
 obtulit, seipsum pro nobis dedit, &
 Qui proprio filio suo non pepercit, sed
 pro nobis omnibus dedit filium suum:
 Verba non reiicio, sed verborum
 quæro sententiam. Dicit Dominus
 panem Dei descendisse de cælo, &
 interpretans, (quamquam apertius
 dicere non possum propter mysteria)
 hoc dicit, Caro mea est. Caro filij
 descenditne de cælis? non descendit
 de cælo. Quomodo ergo dicit, Panis
 Dei vivit, & descendit de cælis, &
 interpretans? Quoniam potentia quæ
 assumpsit descendit de cælis, id quod
 habet potentia, carni tribuitur. Er-
 go conuerte, Quæ patitur caro, im-
 putantur potentia. Quomodo passus
 est Christus pro nobis? Consputus
 est, in maxilla percussus est, capiti
 eius coronam imposuerunt, confos-
 sæ sunt ipsius manus & pedes. Hæc
 omnia corporis fuerunt passiones,
 referuntur autem ad eum qui inha-
 bitat. Coniice lapidem in Imperato-
 ris imaginem. quid dicitur? Impera-
 torem iniuria affecisti. Lacera vestem
 Imperatoris, quid dicitur? Insurre-
 xisti aduersus Imperatorem. Crucifi-
 ge corpus Christi, quid dicitur? Chri-
 stus pro nobis mortuus est. Sed quid
 te aut me opus est? accedamus ad
 Evangelistas. Quomodo accepistis
 à Domino quomodo mortuus est
 Dominus? Legunt, Pater, in manus
 tuas commendo spiritum meum. Spiritus
 fursum, & corpus in cruce pro nobis.
 Obtulit enim quem, quæ in eius sunt
 corpore ipsi attribuuntur. ET VSDEM,
 ex eodem Libro.] Venit ad naturam
 nostram seruandam, non ad suam per-
 dendam. Si dixero camelum volare,
 vos protinus absurdam ducitis, quia

Rom. 18

Luc. 23

naturæ non conuenit. & rectè facitis. **A** οὐχ ἀρμόδιῃ τῇ φύσει καὶ καλῶς ποιεῖτε. εἰδὼ δὲ θελήσω εἰπεῖν ὅτι ἀνθρώποι θάλατταν οἰκοδοῖν, ὅτι ἀδέχασθε καλῶς γε ποιουῦντες· οὐ γὰρ δέχεται ἡ φύσις. ὡς παρ' οὗ ἐὰν εἶπω ξένα παρὲς τούτων τῶν φύσεων, ξενίζεσθε· οὕτως ἐὰν εἶπω, ὅτι ἐκείνη ἡ δυνάμις, ἡ παρὰ αἰώνων, ἡ ἀσώματος πλὴν φύσιν, ἡ ἀπαθῆς πλὴν ἀξίαν, ἡ οὕσα παρὰ τὸν πατέρα, ἡ παρὰ τὰ πατέρα, ἡ ἐκ δεξιῶν, ἡ ἐν δόξῃ, ἐὰν εἶπω ὅτι ἐκείνη ἡ φύσις ἡ ἀσώματος πάρα, οὐχὶ τὰ ὦτα ὑμῶν κρατεῖτε; ἐὰν μὴ κρατήσπητε ὑμῶν τὰ ὦτα ταῦτα ἀκούοντες, κρατήσω μου πλὴν καρδίαν. ἄρα ἀγέλας δυνάμια τί ποιῶσαι, οἷον ξίφος κρούσαι, ἢ ὄλωσ χίμαι; τί λέγω ἀγέλας; ψυχὴ δυνάμια; οὐ δέχεται ἡ δὸν ψυχὴ, οὐ τρέμεται ἡ ψυχὴ, οὐ κρατεῖται. καὶ εἶπες μοι, ἀλλὰ τί; λέγω σοι, οὕτως γὰρ ἐκπίθη. τὰ ἔργα αὐτῶ ἀπαθῆ, ἢ αὐτὸς ἐμπαθῆς; ὅτι ἀθετὰ πλὴν οἰκονομίαν, ἀσάφιστοι δὲ τὰς κεκουργίας. ἀπέθανε Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν, ἢ ἐσαυρώθη. οὕτως γέγραπται, οὕτως ἐδέχεται ἡ φύσις, οὐτε τὰ ῥήματα ἀπαλείφω, οὐτε φύσιν βλασφημῶ. ἀλλ' ὅτι ἀληθῆ ταῦτα λέγεσθε τ' ἀληθέστερα. ἀεργέτης οὐ χαλεπαίνων ὁ διδάσκων, ὅτι ἐπὶ ῥῶς, ἐὰν μὴ ἀγνώμων ἢ ὁ διδασκόμενος. ἔχῃς τί καλὸν εἰπεῖν; ἡ ὠικται τὰ ὦτα μὲν χαλεπὸς. φιλονεικῆ τις, προχέζων ἀκολουθῆ φιλονεικία. ἰσχυρὸν Ἰουδαῖοι πὸν ἕον τῷ θεοῦ σαυρώσαι; αὐτὴν πλὴν δυνάμιν νεκρώσαι; δυνάμει ζῶν ἀποθανεῖν; ὁ θάνατος τῆς ποιαυτῆς δυνάμεως, ἐκλείψῃ αὐτῆς ἔστι. ὁ σῶμα ἡμῶν ὅταν ἀποθάνωμεν μὴδ' ἐὰν ἐκεῖναι πλὴν δυνάμιν νεκρώσωμεν, εἰς ἀνυπέρβειον αὐτὴν καταφέρωμεν. ὅτι οἶδα εἰ ὅτι ἡ δυνάμεις ἀκούσαι. ὁ σῶμα ἐὰν ἀποθάνῃ, ἡ ψυχὴ χωρίζεται καὶ μὴδ'. ἐὰν δὲ ψυχὴ ἀποθάνῃ, ὅτι ἀσώματος ἔστιν, ὄλωσ ὅτι ἐστὶ ψυχὴ ἀποθνήσκουσα. ὄλωσ ὅτι ἐστὶν εἰς ἀνυπέρβειον γὰρ ἔστι τῶν ἀθανάτων ὁ θάνατος. νόησον ὅ ἕτερον. οὐ γὰρ πολὺ οὐδὲ εἰπεῖν. ταῦτα λέγουμεν ὡς νοοῦμεν· οὐ νομοθετοῦμεν δὲ εἰ τίς φιλονεικεῖ. ἐν δὲ οἶδα, ὅτι ἕκαστος ἀφ' ὧν φρονεῖ, ἀπὸ τούτων ἔχῃ ἀπολαύσαι. καὶ ἀποφύγετε ἕκαστος παρὰ τὸν θεόν, καὶ παρὰ δὲ ἕσθαι ὅ εἶπε παρὲς αὐτῶ καὶ ἐφρόνησε. μὴ γὰρ νομίζετε, ὅτι βίβλους ἀναγινώσκῃ ὁ θεός, ἢ μνήμης ὀχλεῖται, τί εἶπες, καὶ τίς

ἤκουσε φανερά πόνυτα. κἀγὼ οὐκ ἔγνωσα, φέρεται
 τῷ Παύλῳ ὁ ἐν αὐτῷ. ἀνδραπόδον με εἶπες, ὅτι
 ἐχθρὸς ζωῆς μετ' ἐμοῦ. ὅτι ἔγνωσα με, οὐ
 γινώσκω σε. προσέρχεται ἄλλος, εἶπες με ἐν
 τῷ ὄντων, ὅτι ἔγνωσα μου πλὴν ἀξίαν, οὐ γι-
 νώσκω σε. προσέρχεται ἄλλος. εἶπες, ὅτι ὅτι
 ἀνέλαβον σῶμα, ἠθέτησάς μου πλὴν χάριν,
 οὐ μεταλήψη μου τῆς ἀθανασίας. προσήλ-
 θεν ἄλλος, εἶπες ὅτι ὅτι ἐγγυήθην ἐκ πρῶτου
 σου, ἵνα σώσω τὸ σῶμα τῆς πρῶτου σου, οὐ σω-
 θήσῃ. ἐκείνος ἀποφέρεται τὰ φρονήματα πρὸς
 πίστεως.

Εἶδες καὶ τὴν ἄλλω τῶν ὑμετέρων διδασκαλῶν
 συμμορίαν, πρὸς ἧς τὸ τὴν θεότητα τῶν μονοθεῶν
 πεπονήσαν μαθόντες ἐνομιάζητε, πλὴν δὲ τὴν βλασ-
 φημίαν βδελυτοῦ μύου, καὶ τὴν θεότητα τὴν ἀπά-
 ρηαν κηρύττεσθαι, ἢ τὴν ταύτην τὸ πάθος προσερ-
 μόθειν πολλῶν τῶν φησάντων καὶ ἀλύτῳ.

ΕΡ. Εἶδον, καὶ τοὺς ἀγῶνας ἐταύμασα, καὶ ἀγα-
 μῃ τῶν ἐνθυμημάτων καὶ νοημάτων τῶν ἀνδρῶν.

ΟΡΘ. Οὐκοῦν, ὦ ἀγαθὲ, ζήλωσον τῶν
 μνησθῆναι, ἢ τῶν ἀπειποταῖν ἡμῶν τε λει-
 μνήσας τῆς θείας γραφῆς, ἢ τῶν πρὸς τὴν
 πατέρων τὰ ἀγαθὰ τὰ ἀξιώματα, ὑφ' ἡμῶν
 ἐν σαυτῷ τὰ κηρία τῆς πίστεως. εἰ δὲ που καὶ
 πόδῳ ὄρεσι ὅτι ἐδώδιμον, οὐτε γλυκῆσαν, ὁ-
 ποῖος ὅτι Ἀπολιναρίου καὶ Εὐσέβιου, ἔχουσαν
 δὲ τὴν προσφύρον εἰς μνησθῆναι, οὐδὲν ἀπει-
 κῶς, ὅτι μὴ χρεῖσθαι λαβόν, καταλιπεῖν δὲ τὸ
 βλαβερόν. καὶ γὰρ αἱ μνησθῆναι, δηλητηρίοις πολ-
 λακίς ἐφίξασθαι τὰ μύθοις, ὅσον μὴ ὀλέθριον
 καταλείποισι, ὅτι δὲ οἰκείον συλλέξοισι. ταῦτά
 σοι, ὦ φιλότιμος, καὶ τὴν φιλαδελφίας εἰσηγούμην
 νόμον. σὺ δὲ ὅτι μὴ ποιήσῃς, δεξάμενος τὸ πρῶτον
 νεοσιν. εἰ γὰρ ἀπέστησας, ἡμῶς τὸ ἀποστολικὸν ἐκείνον
 ἐρωτήμα λόγον, κατὰ τὴν ἡμεῖς διεσφάλαμε γὰρ
 καὶ τὸν προσφύτην, ὡς προσεταῖρημεν.

Audiit? Manifesta sunt omnia. Se-
 det Iudex, producitur Paulus qui
 hîc est. Hominem me dixisti, non ha-
 bes vitam mecum: quoniam me non
 cognouisti, nec te cognosco. Accedit
 alius, Dixisti me vnum eorum quæ
 non sunt: non nosti meam dignita-
 tem, non noui te. Accedit alius, Di-
 xisti me non assumpsisse corpus: pro
 nihilo duxisti gratiam meam, non
 eris immortalitatis meæ particeps. Ac-
 cessit alius, Dixisti me non esse natum
 de virgine, vt seruarem corpus virgi-
 nis: non saluaberis. Sic vnusquisque
 fidei suæ fructum percipit.

Vidisti etiam aliam magistrorum
 Vestrorum classem, à qua passam esse
 Vnigeniti diuinitatem didicisse vos
 putastis, hanc blasphemiam execrari,
 & diuinitatem impatibilem prædica-
 re, & eorum qui passionem illi tribue-
 re audent, cateruam dissipare.

ERAN. Vidi, & certamina suspexi,
 virumque ob præclara eius sentia &
 cogitata demiror.

ORTH. Imitare igitur apes, ὁ bone,
 & per sacra Scripturæ prata mente
 volitans, & per laudatissimorum pa-
 trū pulcherrimos flores, construe no-
 bis in teipso fauos fidei. Quod sicubi
 herbam inueneris, nec esculentā, nec
 dulcē, cuiusmodi est hic Apolinarius
 & Eusebius, quæ vtile tamen ali-
 quid habeat ad mel conficiendum,
 non erit alienum quod vtile est sume-
 re, noxio relicto. Nam & apes sæpè
 venenatis fruticibus insidentes, quod
 perniciosum est relinquunt, sibi ve-
 rò conueniens colligunt. Hæc tibi
 ὦ amice, fraternæ caritatis lege con-
 sulo. Tu autem rectè feceris, si mo-
 nitioni parueris. Quod si non audie-
 ris, nos Apostolicum illud vsurpabi-
 mus, Nos mundi fumus. Exposui-
 mus enim secundum Prophetam quæ
 iussi fumus.

ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΝ.

Οπ Απρεπιος ο θεος λογος.

DEMONSTRATIONES PER SYLLOGISMOS.

Quod Immutabilis sit Deus Verbum.

1. **V** NAM Patris & Filij & Spiritus sancti substantiam confessi sumus, & hanc immutabilem esse communi consensu diximus. Si ergo vna est Trinitatis substantia, & hæc immutabilis est, immutabilis utique est Unigenitus filius, qui vna est Trinitatis persona. Quod si immutabilis est, non immutatus videlicet caro factus est, sed carne assumpta caro factus dicitur.

2. **ALITER.** Si per conuersionem in carnem Deus Verbum caro factus est, nequaquam est immutabilis. Quod enim fit diuersum, nemo sanæ mentis immutabile appellauerit. Si autem mutabilis est, non est consubstantialis genitori. Quomodo enim fieri potest, vt simplicis substantiæ, hoc quidem sit mutabile, illud verò immutabile? Hoc porro si concesserimus, in Arrij & Eunomij blasphemiam prorsus incidemus. Illi enim filium dicunt alterius esse substantiæ.

3. **ALITER.** Si filius eiusdem est cum patre substantiæ, factus autem est caro filius mutationem in carnem passus, mutabilis ergo & non immutabilis est substantia. Si quis autem hanc blasphemiam dicere ausus fuerit, haud dubiè illam augebit per blasphemiam in patrem. Nam mutabilem ipsum quoque affirmabit, vt qui eiusdem substantiæ sit particeps.

4. **ALITER.** Carnem Deum Verbum simulque animam assumpsisse tradunt diuinæ Scripturæ. diuinissimus verò Euangelista dixit, *Verbum caro factum est.* Duorum igitur alterum facere necesse est, vt aut Verbi in carnem mutationem admittentes, sacram Scripturam vniuersam veluti falsa docentem auersemur: aut diuinæ Scripturæ

M IAN τὸ πατρὸς καὶ τὸ υἱοῦ καὶ τῷ ἁγίου πνεύματος οὐσίᾳ ὡμολογήσαμεν, καὶ τῷ τῷ ἀπρεπιον εἶ) συμφώνως εἰρήκαμεν. εἰ τῶν ἑνῶν τῶν τριάδος οὐσία, ἀπρεπιος ἡ αὐτή, ἀπρεπιος ἀρα ὁ μονογενὴς υἱός, ἐν τῆς τριάδος πρῶτον ὦν. εἰ δὲ ἀπρεπιος, οὐ τραπείς δήπου γέρονε ἄρα, ἀλλὰ ἄρα λαβῶν εἰρηται γερνέται ἄρα.

ΑΛΛΩΣ. Εἰ πλὴν εἰς ἄρα ἑβ' πλὴν ἑπομείνας ὁ θεὸς λόγος ἐγένετο ἄρα, οὐκ ἀρα ἀπρεπιος. ὁ γὰρ ἀλλοιούμενος, οὐκ αὖ τις ἀπρεπιον σωφρονῶν γε καλέσει. εἰ δὲ πρεπιός, οὐ δὲ ὁμοούσιος ἀρα τῷ γερνῆκόςτος ἐστὶ. πῶς γὰρ οἶόν τε, τῆς ἀπλῆς οὐσίας, ὁ μὲν εἶ) πρεπιόν, τὸ δὲ ἀπρεπιον, εἰ δὲ τῷ τοῦ διήμεν, τῷ Ἀρείου καὶ Εὐνομίου πῶντος ὡς πεσοῦνθα βλασφημία. ἐπεροῦσιον γὰρ οὐκ εἰρηται γε φασὶ τὸν υἱόν.

ΑΛΛΩΣ. Εἰ τῷ πατρὸς ὁ υἱὸς ὁμοούσιος, ἐγένετο δὲ ἄρα ὁ υἱὸς πλὴν εἰς ἄρα μεταβολῶν ἑπομείνας, πρεπιὴ ἀρα καὶ οὐκ ἀπρεπιος ἢ οὐσία. εἰ δὲ τῷ τῷ τῆς τολμῆσαι πλὴν βλασφημῶν, αὐξήσῃ πῶντος αὐπλὴ τῷ καὶ τῷ τῷ πατρὸς βλασφημία. πρεπιόν γὰρ δήπουθεν καὶ αὐτὸν ὀνομάσῃ, τῆς αὐτῆς γε οὐσίας μετέχοντα.

ΑΛΛΩΣ. Σάρκα τὸν θεὸν λόγον, ὁ μὲν τοι καὶ ψυχῶν εἰληφέται φασὶν αἰ θεῖαν γραφῆ. ὁ ἡ θεοπάτος βλασφημῆς εἶπεν, ὁ λόγος ἄρα ἐγένετο. αἰ ἀπλητῶν δυοῖν γὰρ τερον δράσαι, ἢ πλὴν εἰς ἄρα τῷ λόγῳ δεχομένους προπλὴν, ὡς ψαδῆ παρδδουσαρ ἀπογραφήναι πῶσαν πλὴν θεῖαν γραφῶν, παλαιῶν τε καὶ νέων. ἢ τῷ θεῖα περὶ με-

νοισ γραφή, ἥ μὲν ἄρκος ὁμολογήσασα ἦ ἡμεῖς -
 ληψιν, ὁ δὲ λαός ἡμεῖς ἡμεῖς ἡμεῖς, ὡς
 βῶς ὁ διαγγελικὸν νοουῦντας ῥητόν. τὸ τοῦ
 ἄρα ποιητέον, ὅτι καὶ ἀπρεπτοὶ ὁμολογού-
 μιν τῷ θεοῦ λόγῳ πλὴν φύσιν, καὶ τῆς ἀνα-
 λήψεως τῆς ἄρκος μωρίας ἐχομένῳ μὴ-
 τυείας.

ε'. ΑΛΛΩΣ. Τὸ σκίμου ἕτερον ὅστι
 πρὸς τὸ σκίμου μόνον. πλὴν δὲ ἄρκος σκι-
 νῶ ὁ διαγγελικὸς προσσηγέρθυσεν, ἐν δὲ
 ταύτῃ σκίμασαι τὸν θεὸν ἐφῆσε λόγον. ὁ γὰρ
 λόγος, φησὶ, ἄρκος ἐγένετο, καὶ ἐσκίωσεν ἐν
 ἡμῖν. εἰ ἡμεῖς ἐγένετο ἄρκος, ὅτι ἐσκίω-
 σεν ἐν ἄρκῳ. ἀλλὰ μὴ ἐσκίωσεν αὐτὸν ἐν
 ἄρκῳ μεμαθηκένῳ. ὁ γὰρ αὐτὸς διαγγελικὸς
 καὶ ἐν ἑτέρῳ γὰρ χωρίῳ τὸ σῶμα αὐτὸ ναὸν προσ-
 σηγέρθυσεν. πισυτέον ἄρα τῷ διαγγελικῷ, ὅ
 ῥητόν ἀναπίπτει, καὶ ὁ δοκῶν τῶν ἀμφί-
 βολῶν ἐρμηνεύσασθαι.

ζ'. ΑΛΛΩΣ. Εἰ γὰρ φασὶ ὁ διαγγελικὸς ὁ λό-
 γος ἄρκος ἐγένετο, μηδὲν ἐπήγαγε λύσαι πλὴν
 ἀμφίβολῳ διωκόμενον, ἵσως ἔσται αὐτὸν
 πρὸς φασὶν ἄλλογον ἢ πρὸς τῷ ῥητῷ ἀγαμέμνῳ,
 ὅτι σκευασμένον τῷ ῥητῷ ἀγαμέμνῳ. ὅτι οὐ-
 κὴν βίβλος ὁ ἐσκίωσεν ἐν ἡμῖν, μάτην ἄρα
 οἱ ζυγισμαχοῦντες ἐρεθίζουσι. τῷ γὰρ πρὸς ῥη-
 τῷ ἀγαμέμνῳ ἐπόμῳ ἐρμηνεύσασθαι.

η'. ΑΛΛΩΣ. Τοῦ θεοῦ λόγῳ ὁ ἀπρεπτοὶ
 ἀναφωδὸν ἐκήρυκεν ὁ πρὸς σφοδρὸς διαγγελικὸς.
 εἰπὼν γὰρ ὁ λόγος ἄρκος ἐγένετο, καὶ ἐσκίωσεν ἐν
 ἡμῖν, ὡς ἐπήγαγε, καὶ ἐθεασάμεθα ἡμεῖς ὁ δὲ
 αὐτὸς, ὁ δὲ ὡς μονογῶντος πρὸς πατρὸς, πλη-
 ρὴς χάριτος καὶ ἀληθείας. εἰ ἡμεῖς εἰς ἄρκος κεκα-
 γε τοῖς ἀνοήτοις ὡς ἐμαρτυρήκαμε μεταβολῶν, ὅτι
 αὐτὸν μὲν ὁ πρὸς ἡμῖν. εἰ ἡμεῖς καὶ ἄρκος κεκαλυμμένος ἡ
 πατρὸς ἀκτίνας τῶν ἀκτίνων ἡμῖν, ἀπρεπτοὶ μὴ
 δῆπουθεν ἐχθρὸς φύσιν, λάμπει ἡμεῖς ἐν σώματι, καὶ
 τῶν ἀόρατου φύσεως ἐκπέμπει μὴ μὴ ῥαγῶν.
 ἐκείνο γὰρ τοῦ φῶς ὅτι ἀμυρῶσαι διώσασθαι.
 ὁ γὰρ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνεται, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ
 οὐ κατέλαβεν, ὡς φησὶν ὁ ἁγίωτος Ἰωάννης.

θ'. ΑΛΛΩΣ. Τοῦ μονογῶντος ἡ δὲ ὁ πα-
 τὴρ φησὶ διαγγελικὸς ἐρμηνεύσασθαι βλαθεῖς,
 εἶτα ὁ ἐλπίρημα πληρῶσαι μὴ διωγηθεῖς, ἐκ
 τῶν πρὸς τὸν πατέρα κοινωνίας ὅτι δεικνύσασθαι ταύ-
 τῳ. ὅτι ἐκείνης γὰρ φησὶν ὑπάρχει τῆς φύσεως.
 ὅμοιοι ποιεῖν ὡς αὐτὸς εἶπεν ἡ Ἰωσήφ πρὸς τὸν ἀ-

ra assentientes, carnis quidem as-
 sumptionem confiteamur, mutatio-
 nis verò cogitationem abiiciamus,
 dictum Evangelicum piè intelligen-
 tes. Hoc autem faciendum est, quan-
 doquidem & immutabilem Dei Ver-
 bi naturam confitemur, & de assum-
 ptione carnis innumera habemus te-
 stimonia.

ALITER. Quod tabernaculum in-
 habitat aliud est ab eo quod inhabi-
 tatur: Evangelista autem carnem ta-
 bernaculum appellavit, in eoque
 Deum Verbum habitasse dixit, Ver-
 bum enim, inquit, caro factum est, &
 habitavit in nobis. At si mutatum ca-
 ro factum est, non habitavit in car-
 ne: nos verò in carne ipsum habi-
 tasse didicimus. Idem enim Euan-
 gelista in alio etiam loco corpus ip-
 sius templum appellavit. Creden-
 dum igitur est Evangelistæ dictum
 explicanti, & quod ambiguum qui-
 busdam videbatur interpretanti.

ALITER. Si Evangelista cùm di-
 xisset, Verbum caro factum est, nihil
 addidisset quod ambiguitatem posset
 tollere, iustam fortasse haberet ex-
 cusationem de hoc dicto contentio,
 verborum scilicet obscuritatem. Sed
 cùm statim adiecerit, Et habitavit in
 nobis, frustra reluctantes nugantur.
 Antecedentis enim dicti subsequens
 est explanatio.

ALITER. Dei Verbi immutabilitatē
 sapientissimus Evangelista prædica-
 vit. Cùm enim dixisset, Verbum caro
 factum est, & habitavit in nobis, mox
 subiecit, Et vidimus gloriam eius, glo-
 riam quasi unigeniti à patre, plenum
 gratiæ & veritatis. Si verò in carnem
 mutatus esset, ut stulti volunt, non
 mansisset quod erat. Sin autem etiam
 carne tectus paternæ nobilitatis radios
 spargit, immutabilem quidem habet
 naturam, lucet autem etiam in cor-
 pore, & inuisibilis naturæ splendo-
 rem emittit. Lucem enim illam ob-
 scurare nihil potest. Nam lux in te-
 nebris lucet, & tenebræ eam non compre-
 henderunt, ut ait diuinissimus Iohannes.

ALITER. Cùm Unigeniti gloriam
 explicare vellet laudatissimus Euan-
 gelista, & quod moliebatur explere
 non posset, ex eius cum patre com-
 munionem hanc ostendit. Ex illa enim,
 inquit, est natura. perinde faciens,
 ac si quis iis, qui Ioseph præter di-

Ioan. i.

6.

Ioan. i.

D

gnitatem feruire viderent , & generis eius nobilitatem ignorarent , diceret Iacob huius esse patrem , proauum verò Abraham. Sic enim & hic dixit , quòd in nobis habitans naturæ gloriam non obscurarit. *Vidimus enim , inquit , gloriam eius , gloriam quasi vnigeniti à patre.* Quòd si etiam incarnatus agnoscebatur quis esset , mansit vtique quod erat , nec in carnem mutatus est.

9. ALITER. Non carnem solam , sed animam quoque à Deo Verbo assumptam confessi sumus. Cur igitur diuinus Euangelista hoc loco animam prætermisit , & solam carnem commemorauit ? Numquid manifestum est , quod visibilem naturam demonstrarit , & eam quæ huic naturaliter cõiuncta est per illam significarit ? Facta enim mentione carnis , animæ itidem cogitatio consequitur. Quando enim Prophetam dicentem audimus ,

Psal. 144. 21

Benedicai omnis caro nomini sancto eius , non cogitamus prophetam carnes inanimas hortari , sed ex parte totum ad hymnorum cantum inuitari credimus.

10. ALITER. Voces illæ , *Verbum caro factum est* , non mutationem , sed benignitatem eius demonstrant. Cùm enim dixisset beatus Euangelista , *In principio erat Verbum , & Verbum erat apud Deum , & Deus erat Verbum . & ostendisset ipsum esse visibilium atq; inuisibilium opificem , & vitam nominasset , ac veram lucem , aliáque his similia posuisset , & diuinitatem eius , quoad mens humana capere , & huic famulans lingua enuntiare potest , commemorasset , subiunxit , & Verbum caro factum est* , tanquam obstupescens & admirans immensam erga homines benignitatem. Hic qui semper est , & Deus est , qui omnia condidit , & vitæ æternæ ac veræ lucis fons est , propter hominis salutem carnis tabernaculum sibi circumdedit. Putabatur autem hoc solùm esse quod apparebat. Idcirco nec animæ mentionem fecit , sed folius carnis fragilis & mortalis : animam autem vt immortalem silentio præteriit , vt immensam bonitatem ostenderet.

Ioan. 1.

11. ALITER. Semen Abrahæ dominum Christum vocat diuinus Apostolus. Hoc si verum est , vt certè est , non igitur in carnem mutatus est

ξίαν δουλοῦντα θεωμύοις πῶς, καὶ ἀγνοῶσιν αὐτῶν ἡγῶν καὶ πατρὸς αὐτοῦ. εἰποι τὸ Ἰακώβ (εἶ) Ἰσραὴλ πατέρα, πατρὸν ἑαυτοῦ τὸν Ἀβραάμ. ἔγω γὰρ δὴ ἐστὶν ἔφη, ὅτι καὶ σκλωώσας ἐν ἡμῖν ἐστὶν ἡμελιωτῶν τῶν φύσεως δόξαν, ἐθεασάμθα γὰρ τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦ πατρὸς. εἰ ὅτι καὶ σεβραμύος δὴ γὰρ ὡς ὅστις ἡμεῖς, μεμνήθηκεν ἄρα ὅς ἐστιν ἡμεῖς, καὶ πάλιν εἰς (ἀρχαί) τρυπῶν ἐχέμεν.

ΑΛΛΩΣ. Οὐ (ἀρχαί) μόνον, ἀλλὰ θείῃ ψυχῇ ἀειληφέναι τὸν θεὸν λόγον ὡμοιοτήτως σαμῶν. πῶς δὴ ποτε τοίνυν ὁ θεὸς διαγγελιστῆς, καὶ μὴ ψυχῇ ἐστὶν πῶς ἐλίπε, μόνος ὁ θεὸς ἐμνημόνευσε; ἢ δὴ λὸν ὅτι πάλιν ὁρωμύω ἐπέδξα φύσιν, τὸν δὲ φυσικῶς αὐτῇ στωεζυμῶν δι' αὐτῆς πῶς ἐδὴλωσε; τῇ γὰρ τοι μνήμη τῆς θεοῦ ἐστὶν ἢ τῆς ψυχῆς δὴ ποθεν στωεζυμῶν. ὅταν γὰρ ἀκούσωμεν τῶν πατρῶν τοῦ λέγοντος, διλογεῖται πάντα (ἀρχαί) τὸ ὄνομα τὸ ἀγῶν αὐτῶν, ὅτι ἀψύχως (ἀρχαί) πῶς ἀελοῦσθαι τὸν πατρῶν τῶν νομίζομεν, ἀλλὰ πῶς μέθεις τὸ πῶν εἰς ὑμῶν ἀελοῦσθαι πῶς ἐμῶν.

ΑΛΛΩΣ. Τὸ ὁ λόγος (ἀρχαί) ἐγένετο, ἢ οὐ τρυπῶν, ἀλλὰ τῆς ἀφ' αὐτοῦ φιλανθρωπίας ὡς ἀρχαί διλωμῶν. εἰπῶν γὰρ ὁ πῶν ὁ θεὸς διαγγελιστῆς, ἐν ἀρχῇ ἡμεῖς ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἡμεῖς πῶς τὸν θεὸν, καὶ θεὸς ἡμεῖς ὁ λόγος, καὶ δεῖξας αὐτὸν ἡμεῖς ὁρωμύων καὶ ἀορατῶν δημιουργῶν, καὶ ζωῶν ὀνομάσας, ἐστὶν ἀληθινὸν φῶς, καὶ ἕτερα ἀπῶν πῶς ἀπλήσια τρυπῶν, καὶ θεολογήσας ὅσον καὶ νοῦς ἀπῶν πῶν χωρεῖν οἶός τε ἡμεῖς, καὶ γλώτῃα τῶν πύτου κῶμασιν ὡς πῶν ἰκαρῶν, ἐπῶν γὰρ, καὶ ὁ λόγος (ἀρχαί) ἐγένετο, ὡς πῶν ἐστὶν ἀπλήσιος, καὶ τῶν μῶσας τῆς φιλανθρωπίας ἢ ἀπλήσιαν. ὅτι ὡν

Δαί, καὶ θεὸς ὡν, καὶ τὰ πῶν πεποιητῶν, καὶ ζωῶν ἀγιῶν καὶ ἀληθινῶν φῶτος ὡς ἀρχῶν πῶν, ἢ ἢ ἀπῶν πῶν ἐνεκα σωτηρίας ἢ τῶν θεοῦ ἐαυτῶν σκηνῶν πῶν ἐγένετο. ἐνομιάθη ὅτι τῶν μόνον ἐστὶν ὅτι ἐφάνετο. πύτου δὴ χαλεπὸν ἐστὶν ψυχῆς ἐμνημόνευσε, ἀλλὰ μόνος θεοῦ τῆς ὀπτικῆς τε καὶ θνητῆς ἢ ὅτι ψυχῇ ὡς ἀθάνατον πῶν ἀλλοῖον, ἵνα δεῖξη ἢ τῶν ἀγαθότητος ἀμειψῶν.

ΑΛΛΩΣ. Σῶμα Ἀβραάμ ὁ θεὸς ἰα. πῶς ὁ λόγος τὸν δευτέρου ὀνομάζει Χριστῶν. ἔστι ὅτι τῶν ἀληθῆς, ἀληθῆς ὅτι, ὅτι ἄρα εἰς (ἀρχαί) ὁ

θεός λόγος ἐστὶ ἀπὸ, ἀλλὰ ἀπέρματος Αβραάμ
ἀπελάβετο, καὶ πῶς αὐτὸ τῆς ἀποστόλου διδα-
σκαλίας.

β'. ΑΛΛΩΣ. Ὡμοσεν ὁ θεός τῷ Δαβίδ, ὅτι
καρπὸς τῆς σπύρας αὐτοῦ ὅτι καὶ ἄρκα ἀναστήσῃ
τὸν Χριστόν, ὡς καὶ ὁ προφήτης εἶρηκε, ὅτι μέγας
ἦρμιώθισε Πέτρος. εἰ δὲ ὁ θεός λόγος εἰς ἄρκα
πραπίεις ὠνομάσθη Χριστός, οὐδαμῶς τῶν ὄρκων
δύρησοιμι πῶς ἀλήθειαν. ἀλλὰ μὲν ἀψευδῆ,
μαλλον ἢ ἀβλαβήσαν εἶπὲν τὸν θεόν ἐδιδάχθη-
μι. οὐκ οὐδὲ οὐ πῶς εἰς ἄρκα μεταβολῶν ὁ
θεός λόγος ὑπέμνηεν, ἀλλὰ πῶς ἐκ ἀπέρ-
ματος Δαβίδ καὶ πῶς ἐπαγγελίαν ἔλαβεν
ἀπὸ τοῦ κυρίου.

A Deus Verbum, sed semen Abrahæ
apprehendit, iuxta ipsius Apostoli
doctrinam.

ALITER. Iuravit Deus Davidi, 12.
quod ex fructu lumborum eius se-
cundum carnem excitaturus esset
Christum, sicut & propheta dixit, & ^{Psalm 137.}
magnus Petrus interpretatus est. At ^{Act. 2.}
si Deus Verbum in carnem conuer-
sus Christus nominatus est, iuramen-
ti veritatem haudquaquam inuenic-
imus. Deum porro veracem, vel ip-
sam potius veritatem esse didicimus.
Non igitur mutationem in carnem
subiit Deus Verbum, sed ex semi-
ne Davidis secundum promissionem
primitias assumpsit.

ΟΤΙ ΑΣΥΓΧΥΤΟΣ Η ΕΝΩΣΙΣ.

QUOD VNIO SIT INCONFUSA.

α'. ΟΙ μίαν φύσιν θεότητος τε καὶ ἀνθρώ-
πότητος μὲν πῶς ἔνωσιν γενησάται πι-
πεύοντες, ἀναμερόσι τῶνδε τῶν λόγων πᾶς
τῶν φύσεων ἰδίωτας. ἢ δὲ τούτων ἀναίρε-
σις ἐκατέρας φύσεως ἀρήσις. οὐ γὰρ ἔα νοῆν
τῶν ἐνωθέντων ἢ σύγχυσις, οὔτε ἄρκα πῶς
ἄρκα, οὔτε θεόν τὸν θεόν. εἰ δὲ καὶ μὲν
πῶς ἔνωσιν ὀκρινές ὅτι τῶν ἐνωθέντων ἀφ-
φορῶν, ὅτι ἄρα σύγχυσις γένηεν, ἀλλ' ἀ-
σύγχυτος ἡ ἔνωσις. εἰ δὲ τῶν στωικολόγη-
ται, οὐ μίαν ἄρα φύσιν ὁ δεσπότης Χριστός, ἀλλ'
εἰς υἱός, φύσιν ἐκατέραν ὑπεδέχθη ἀκραφνῆ.

QVI vniam diuinitatis & humani-
tatis naturam post vnionem fa-
ctam esse credunt, naturarum pro-
prietates hac ratione tollunt: harum
verò ablatio vtriusque natura est ne-
gatio. Non finit enim vnitorum con-
fusio, nec carnem carnem intelligen-
re, nec Deum Deum. Sin autem
manifesta est etiam post vnionem
vnitorum differentia, nequaquam
facta est confusio, sed inconfusa est
vnio. Hoc verò concesso, non vna
est natura Christus dominus, sed
vnus filius naturam vtramque inte-
gram ostendens.

β'. ΑΛΛΩΣ. Τῶς ἔνωσιν καὶ ἡμεῖς φησὶν, καὶ
αὐτοῖς ὁ στωικολογῶσιν ἐν τῇ συλλήψῃ γενέσθαι
εἰς ἑνὴν κεκέρασε τὰς φύσεις ἢ ἔνωσις ἔστω
χρῆς, πῶς ἢ ἄρκα μὲν τὸ τὸν ἐδὲν ἔχουσα κληθῆναι
ἔωρατο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἐδείκνυτο χαρακ-
τῆρα, καὶ τὸ βρέφους τὰ μέτρα διέσωσε, καὶ τὸ παρ-
ρῶν ἠείχετο, καὶ τὸ μητρῶον εἶλκε θηλυῶς; εἰ δὲ
καὶ φαντασίαν τῶν τῶν δόκησιν ἢ τετέλεσαι,
καὶ φαντασίαν ἄρα καὶ δόκησιν, ὡς φασίν, οὐ πο-
σίενται, ἀληθῶς ἄρα σῶμα ἰσὶ ὁ ὁρῶν ἄρκα. εἰ δὲ
τῶν στωικολόγηται, ὅτι ἄρα στωέχει τὰς
φύσεις ἢ ἔνωσις, ἀλλ' ἐκατέρα μεμύηκεν
ἀκραφνῆς.

ALITER. Vnionem & nos dicimus, 2.
& ipsi consentiunt, in conceptione
factam esse. Si ergo naturas vnio per-
miscuit & confudit, quomodo caro
post partum nihil noui habere visa
est, sed & humanam exhibuit effi-
giem, & infantis mensuram seruauit,
& fasciis inuoluta est, & materna
vbera suxit? Quod si non per phan-
tasiam & opinionem hæc facta sunt,
phantasiam igitur & opinionem, vt
ipsi dicunt, non admittunt, verè
ergo corpus erat quod cernebatur.
Hoc autem concesso, non confudit
naturas vnio, sed vtraque sincera per-
mansit.

γ'. ΑΛΛΩΣ. Οἱ τὴν ποικίλω τῶν πῶς στω-
τετικότες ἔστω πολυμορφοὶ αἵρεσις, ποτὲ μὲν ἄρκα
γενησάται τὸν θεόν λόγον φασί, ποτὲ δὲ
πῶς ἄρκα λέγουσι πῶς εἰς θεότητος φύ-

ALITER. Qui variam & multiformem
hanc hæresim composuerunt,
aliàs quidem carnem factum esse
Deum Verbum dicunt, aliàs verò
carnem dicunt in diuinitatis natu-

ram mutatam esse. Vtraque autem oratio vana & inepta est, & plena falsitatis. Nam si Deus Verbum, ut ipsimet dicunt, caro factus est; cur ipsum Deum nominant, & hoc solum, hominem verò cognominare nolunt, sed & nos, qui cum eo quòd Deum fatemur, etiam hominem esse dicimus, vehementer accusant? Quòd si caro in diuinitatis naturam mutata est, quam ob causam ea percipiunt, quæ antitypa sunt corporis? superuacaneus enim est typus sublata veritate.

Α αν δε δεχθαι μεταβολιω. εκ' α' τερος ο' λ' ο' γ' ο' ε' ω' λ' ο' ς τε κ' μα' ταιος, κ' ψ' δ' ο' δ' ο' υ' σ' α' ι' α' μ' ε' φ' ο' ς. ει' μ' γ' ο' ο' θε' ο' ς λ' ο' γ' ο' ς κ' τ' α' ι' α' ν' γ' ε' λ' ο' γ' ο' ν' ε' γ' χ' υ' ε' τ' ο' (α' ρ' ξ', η' δ' η' π' ο' τ' ε' α' υ' τ' ο' ν' θε' ο' ν' ο' ν' ο' μ' α' ζ' ο' υ' σ' ι' , ε' τ' ε' τ' ο' γ' ε' μ' ο' ν' ο' ν' , α' υ' θ' ε' ρ' ο' π' ο' ν' ο' π' α' ρ' ο' σ' ο' ν' ο' μ' α' ζ' η' ν' ε' γ' ε' λ' ο' υ' σ' ι' ν' , δ' γ' λ' α' κ' η' η' μ' η' ρ' , μ' ε' τ' ο' θε' ο' ν' ο' μ' ο' λ' ο' γ' η' ι' ν' κ' η' α' υ' θ' ε' ρ' ο' π' ο' ν' ε' τ' η') λ' ε' γ' ο' ν' τ' ω' ν' , σ' φ' ο' δ' ο' ρ' α' κ' α' τ' η' γ' ο' ρ' ο' σ' ι' ν' ; ει' δ' ε' η' (α' ρ' ξ' ε' ι' ς θε' ο' τ' η' τ' ο' ς με' τ' ε' β' λ' η' η' φ' υ' σ' ι' ν' , τ' ε' δ' η' χ' α' ρ' ε' ι' ν' με' τ' α' λ' α' μ' β' α' ο' ι' ο' σ' ι' τ' η' ρ' α' ι' π' τ' υ' π' ω' ν' τ' ε' σ' α' μ' α' τ' ο' ς ; ω' ρ' ε' ι' τ' ο' ς γ' ο' ο' τ' υ' π' ο' ς α' η' η' ρ' η' μ' η' ρ' η' ς τ' η' ς α' λ' η' θ' ε' ι' α' ς .

4. ALITER. Incorporea natura corporaliter non circumciditur. Corporaliter autem adiectum est, propter spirituales cordis circumcisionem. Corporis ergo utique est circumcisio. Circumcisus porro est post unionem Christus dominus. Hoc verò concessio, quod de confusione dicitur confutatum est.

Β ΑΛΛΩΣ. Α σ' α' μ' α' τ' ο' ς σ' ω' μ' α' τ' ι' κ' α' ς ο' υ' π' ε' ρ' ε' ι' τ' ε' μ' ν' ε' τ' α' ι' φ' υ' σ' ι' ς . ο' ο' γ' ο' σ' ω' μ' α' τ' ι' κ' α' ς π' α' ρ' ε' ρ' ο' σ' κ' η' τ' α' ι' , α' λ' λ' α' τ' η' ρ' π' η' δ' υ' μ' α' τ' ι' κ' η' ρ' ο' κ' η' ρ' δ' ι' α' ς ω' ρ' ε' ι' τ' ο' μ' η' . σ' α' μ' α' τ' ο' ς ο' υ' ν' δ' η' π' ο' υ' θ' η' ν' η' ω' ρ' ε' ι' τ' ο' μ' η' . ω' ρ' ε' ι' τ' ο' μ' η' η' ο' γ' ο' μ' ε' τ' η' τ' η' ρ' α' ι' ο' ν' ο' δ' ε' α' σ' ο' τ' η' ς χ' ε' ι' ρ' ο' ς . ει' ο' γ' ο' τ' ε' τ' ο' σ' ω' μ' α' τ' ο' λ' ο' γ' η' τ' α' ι' , κ' η' ο' τ' η' ς σ' υ' λ' χ' υ' σ' ε' ω' ς α' ρ' α' δ' ι' ε' λ' η' λ' ε' κ' τ' α' ι' λ' ο' γ' ο' ς .

5. ALITER. Esuriisse & sitiisse Saluatorem Christum didicimus, & hæc verè non opinione facta esse credimus. Hæc autem non incorporea naturæ, sed corporis sunt propria. Corpus igitur habuit Christus dominus, quod ante resurrectionem naturæ affectionum capax fuit. Testis horum diuinus Apostolus. *Non enim habemus, inquit, Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris, sed omnibus modis tentatum secundum similitudinem sine peccato.* Nam peccatum non est naturæ, sed mali propositi.

Α ΑΛΛΩΣ. Π' ε' ι' ν' η' σ' α' ι' μ' η' ρ' ο' ι' ε' δ' ι' ψ' η' σ' α' ι' τ' ε' σ' ω' τ' η' ρ' α' χ' ε' ι' ρ' ο' ν' με' μα' θ' η' κ' α' μ' η' ρ' , κ' η' α' λ' η' θ' ω' ς γ' ε' τ' α' υ' τ' α' κ' η' ο' υ' δ' ο' κ' η' σ' η' γ' ε' γ' η' η' θ' α' ι' π' ι' σ' τ' ε' ο' υ' ρ' η' μ' η' . τ' α' υ' τ' α' δ' ε' ο' ς α' σ' ω' μ' α' τ' ο' υ' φ' υ' σ' ε' ω' ς , α' λ' λ' α' σ' ω' μ' α' τ' ο' ς ι' δ' ι' α' . σ' ω' μ' α' α' ρ' α' ε' ι' χ' ε' ν' ο' δ' ε' α' σ' ο' τ' η' ς χ' ε' ι' ρ' ο' ς , δ' ε' ξ' α' μ' η' ρ' ο' ν' π' α' ρ' ε' ρ' ο' τ' η' ς α' ι' α' σ' α' ρ' α' σ' ε' ω' ς τ' η' ς φ' υ' σ' ε' ω' ς τ' α' π' α' θ' η' μ' α' τ' α' . μ' η' ρ' τ' υ' ρ' ε' ι' δ' ε' τ' ο' υ' τ' ο' ι' ς κ' η' ο' θε' ι' ο' ς α' π' ο' σ' τ' ο' λ' ο' ς . ο' υ' γ' ο' ε' γ' χ' ο' υ' λ' η' ρ' η' σ' ι' ν' ε' ρ' χ' η' ρ' ε' ε' α' μ' η' δ' υ' α' μ' η' ρ' ο' ν' σ' υ' μ' π' α' ρ' η' σ' α' ι' τ' η' ς α' σ' θ' ε' ν' ε' ι' α' ς η' μ' η' ρ' , π' ε' π' τ' ε' ρ' α' μ' η' ρ' ο' ν' δ' ε' κ' τ' η' ρ' ο' υ' τ' α' κ' ε' θ' ο' μ' ο' ι' ο' τ' η' τ' α' , γ' ω' ρ' ε' ι' ς α' μ' η' ρ' η' ς . η' α' μ' η' ρ' η' ς γ' ο' ο' υ' τ' η' ς φ' υ' σ' ε' ω' ς , α' λ' λ' α' τ' η' ς κ' α' κ' η' ς π' α' ρ' ε' α' ι' ρ' ε' σ' ε' ω' ς .

6. ALITER. De diuina natura David propheta dixit, *Non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israel.* Evangelica autem historia dormientem in naui ostendit Christum dominum. Ei autem quod est non dormire dormire contrarium est. Contraria ergo sunt Euangelicis prophetica, si ut illi dicunt, Deus est Christus dominus. At contraria non sunt, ab vno enim spiritu hæc & illa sunt flumina. Corpus igitur habuit corporibus aliis cognatum Christus, cui somno opus fuit, & quod de confusione dicebatur fabulam esse ostensum est.

Α ΑΛΛΩΣ. Π' ε' ρ' ε' ι' τ' η' ς φ' υ' σ' ε' ω' ς ο' π' α' ρ' ε' φ' η' ρ' η' ς τ' η' ς ε' φ' η' Δ' α' β' ι' δ' η' , ε' μ' η' ν' υ' σ' α' ε' ξ' η' , ε' ο' γ' ο' μ' η' υ' π' ν' ω' σ' η' ο' φ' υ' λ' α' τ' η' ω' ν' τ' η' Ι' σ' ρ' α' η' λ' . η' ο' γ' ο' τ' η' β' λ' α' γ' ε' λ' ι' ω' ν' ι' σ' ο' ρ' ε' ι' α' κ' α' τ' ε' υ' δ' ο' ν' τ' α' δ' ε' ι' κ' η' ρ' ε' ι' σ' ι' ν' ε' ν' ω' π' λ' ο' ι' ω' τ' η' δ' ε' α' σ' ο' τ' η' ς χ' ε' ι' ρ' ο' ν' . ε' ν' α' ν' τ' η' ο' n' τ' η' τ' η' μ' η' υ' π' η' ρ' ο' υ' ο' ο' τ' η' κ' α' τ' ε' υ' δ' η' ν' ε' ν' α' ν' τ' η' α' δ' η' π' ο' υ' τ' ο' ι' ς β' λ' α' γ' ε' λ' ι' κ' ο' ι' ς τ' α' π' α' ρ' ε' φ' η' τ' ι' κ' α' , ει' τ' α' ρ' α' α' ρ' α' , κ' η' τ' η' ε' κ' κ' ε' ι' ω' ν' λ' ο' γ' ο' ν' , μ' ο' ν' ο' ν' θε' ο' ς ο' δ' ε' α' σ' ο' τ' η' ς χ' ε' ι' ρ' ο' ς . α' λ' λ' α' μ' ε' λ' ω' ο' ς α' ε' ν' α' ν' τ' η' α' . ει' ο' ς γ' ο' π' η' λ' ο' μ' α' τ' ο' ς τ' α' υ' τ' α' κ' α' κ' η' ς τ' α' ν' α' μ' α' τ' α' . σ' ω' μ' α' α' ρ' α' ε' ι' χ' ε' ν' ο' δ' ε' α' σ' ο' τ' η' ς χ' ε' ι' ρ' ο' ς , τ' ο' ι' ς α' λ' λ' ο' ι' ς σ' ω' μ' α' τ' ο' ς σ' υ' λ' χ' υ' ρ' η' ς , τ' η' υ' π' η' ρ' ο' υ' τ' η' γ' ρ' ε' ι' α' μ' δ' ε' ξ' α' μ' η' ρ' ο' ν' , κ' η' ο' τ' η' ς σ' υ' λ' χ' υ' σ' ε' ω' ς λ' ο' γ' ο' ς α' π' ο' δ' ε' δ' ε' κ' τ' α' ι' μ' η' θ' ο' ς .

7. ALITER. Esaias Propheta de diuina natura dixit, *Non deficiet, neq; laborabit, & quæ sequuntur.* Evangelista autem dicit, *Jesus autem defatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem.* Est autem non defatigari contrarium defatigationi.

Α ΑΛΛΩΣ. Ο π' α' ρ' ο' φ' η' τ' η' ς Η' σ' α' ι' α' ς ω' ρ' ε' ι' τ' η' ς φ' υ' σ' ε' ω' ς ε' ι' ς ε' ι' ρ' η' κ' ε' φ' υ' σ' e' ω' ς , ο' υ' π' η' λ' α' σ' η' , ο' υ' γ' ο' κ' ο' π' τ' α' σ' η' , κ' η' τ' α' ε' ξ' η' ς κ' η' ο' β' λ' α' γ' ε' λ' ι' σ' η' ς δ' ε' φ' η' σ' ι' ν' , Ι' η' ο' υ' ς ο' γ' ο' κ' ε' κ' ο' π' τ' α' κ' ω' ς ε' κ' η' τ' η' ο' δ' ο' δ' ι' π' ο' ρ' e' ι' α' ς , ε' κ' α' γ' ε' ζ' e' τ' ο' ο' υ' τ' ω' ς ο' β' η' τ' η' π' η' γ' η' . ε' ν' α' ν' τ' η' ο' n' δ' e' ο' υ' κ' ε' κ' ο' π' τ' α' σ' η' τ' η' κ' ο' π' τ' α' σ' α' ι' .

πιχαροῦ ἐναντία ἢ παροφητεία τῆ τῆ δὲ -
 αγγελίων ἰσοεῖα. ἀλλὰ μὴ οὐκ ἐναντία.
 ἐνός γὰρ ταῦτα καὶ κεῖνα θεοῦ. οὐκ οὐκ τὸ μὴ
 ἀπεριγράφου φύσεως ὅ μὴ κοπιᾶν. τὰ γὰρ
 πᾶντα πληροῖ τὸ ὁ ἀπεριγραμμένου σώμα-
 τος ὅ μεταβαίνην ἴδιον. ὅ δὲ γε μεταβαίνον
 βαδίζειν ἀνάγκη ζῶντων, τὸν οὐκ τὸ ὁδοπο-
 είας ὑφίσταται πόνον. σῶμα ἀρα μὴ ὅ βαδίσαν
 κὺ κωπιάσαν. ὅ γὰρ σωέχεται τὰς φύσεως ἢ ἐνωσις.

θ'. ΑΛΛΩΣ. Ο δεσπότης Χριστὸς ἔφη κω-
 φηρμένω τῷ θεῷ Παύλω, μὴ φοβοῦ Παῦλε,
 ἔτι ἐξῆς. ὅ ὅ τούτου ὁ θεὸς ἔξελεύσασαι, οὕτως B
 ἔδωκε ὁ πάθος, ὡς ὁ μακάριος ἔφη Λουκᾶς, ὡς κὺ
 ἰδρωτὸς αἱματώδης δρομήοις ἐκ πᾶντος ἐκ-
 κρίναι τὸ σῶμα, καὶ τούτοις ἀπερράται πλὴν
 γλῶττι τῷ ὑποκειμένω τῷ σώματι, ἔτι ὑπο-
 ἀπελικῆς ἐπικουρίας ἀναρρωθῆναι. ἐναντία
 δὲ καὶ ταῦτα. πῶς γὰρ οὐκ ἐναντίον ὁ δεῖσται
 τῆ ὁ θεὸς ἔξελεύσασαι; ἀλλὰ μὴ οὐκ ἐναντία.
 ὅ γὰρ αὐτὸς ἔστι θεὸς φύσις, ἔτι ἀνθρώπος. ἔτι ὡς
 μὴ θεός, ὡς ἀνθρώπος, τὸν δεομένους τῆ
 θάρσους ὡς ὁ ἀνθρώπος, δέχεται δι' ἀγγέ-
 λου τὸ θάρσους. καίτοι τὸ θεότιτος ἔτι πᾶν
 ματος συμπρόντος ὡς χριστῶν. ἀλλ' οὐτε C
 ἢ σωτηριώδη θεότης, ἔτι ὁ πᾶν ἄγιον πνεῦμα,
 τότε σῶμα ὑποήρσαν, ἢ πλὴν ψυχῆ, ἀλλ'
 ἀγγέλω πλὴν πλὴν ὑποσπύριαν ἐπέπερεψαν, ἵνα
 ἔτι ψυχῆς ἔτι τῆ σῶματος ἐπιδείξωσι τὸ ἀδεν-
 νηαι, ἔτι ἔτι τὸ ἀδενείας ἀγγέλωσι τὸ ἀδενου-
 των αἱ φύσεως. ταῦτα ὅ ἐγγύθεν δηλονότι τὸ θεῖας
 φύσεως συγχωροῦσι, ὡς τῆ ὑπερβασίμων,
 τὸν μὴ πιεθόντας τῆ παρολήψαι τὸ ψυχῆς ἔτι
 τῆ σῶματος, βεβαιωθῆναι τῆς ἀποδείξεσι
 τὸν ὅ ἀντιλέγοντας τῆς ἐναρξείσι μῆτυείας
 διελεγχθῆναι. εἰ τίνω σωτηρία τῆ συλλήψαι
 ἢ ἐνωσις, ἢ ὅ ἐνωσις ἔτι τὸν οὐκ εἰναι λόγον φύ- D
 σιν μίαν ἀμφω τῆς φύσεως εἰργάσατο, πῶς αὐ-
 διέμενεν ἀκέραια τὰ τῆ φύσεων ἴδια, ἔτι ἡγ-
 νίασε μὴ ἢ ψυχῆ, ἴδρωσε ὅ ὁ σῶμα, ὡς ἔτι
 δρομήοις αἱματώδης ἐκ τῆς τῆ δέοις ὑπο-
 βολῆς ἐκρίναι; εἰ ὅ ὁ μὴ σῶματος, ὅ ὅ
 ψυχῆς ἴδιον, οὐκ ἀρα μία φύσις ἑκὸς καὶ
 θεότης ἐκ τῆς ἐνωσις γέγενεν, ἀλλ' εἰς πε-
 φηεν υἱός, ἐν ἑαυτῷ δεικνύει τὰτε θεῖα, τὰτε
 ἀνθρώπινα.

ι'. ΑΛΛΩΣ. Εἰ ὅ μὴ πλὴν ἀνάστασιν
 φαῖεν πλὴν εἰς θεότητα μεταβολῆναι δεδεδῆται
 B. Theod. Tom. IV.

A Contraria ergo est prophetia histo-
 riæ Evangelicæ. At contraria non
 est. Vnius enim hæc & illa Dei sunt.
 Incircumscriptæ igitur naturæ est
 non defatigari: implet enim omnia.
 Circumscripti autem corporis pro-
 prium est transmigrare. Quod ve-
 rò migrat, cum iter facere cogitur, iti-
 neris laborem sustinet. Corpus igitur
 erat, quod iter faciens fatigaba-
 tur. Vnius enim non confundebat na-
 turas.

ALITER. Christus Dominus di-
 uino Paulo in carcere incluso dicit, *Ne timeas Paule*, & quæ sequuntur. 8.
 Qui autem huic timorem ademit, Act. 27.
 passionem adeo timuit, teste beato
 Luca, ut guttæ sanguinæ ex toto
 corpore manarint, & terram corpo-
 ri subiectam irrigarint, & Angelica
 ope corroboratus sit. Sunt autem
 hæc contraria. Qui enim contraria
 non sint timere & timorem expelle-
 re? Attamen contraria non sunt.
 Idem enim & natura Deus est, &
 homo: & ut Deus, animum iis ad-
 dit, quibus animo est opus: ut ho-
 mo, consolationem accipit ab An-
 gelo. Etsi enim diuinitas & spiritus
 aderant velut vnctio: tamen nec vni-
 ta diuinitas, nec spiritus corpus tunc
 aut animam sustentarunt, sed hoc
 ministerium Angelo commenda-
 runt, ut & animæ & corporis infir-
 mitatem ostenderent, & per infir-
 mitatem ostenderentur naturæ infir-
 morum. Hæc autem facta sunt, per-
 mittente scilicet diuina natura, ut
 posterorum, ij qui animæ corporisque
 assumptionem crederent, demon-
 strationibus confirmarentur: qui ve-
 rò contradicerent, evidentibus tē-
 stimoniis confutarentur. Si ergo
 conceptioni cohæsit vnio, vnio au-
 tem ambas naturas, ut ipsi dicunt,
 vnam naturam effecit, quomodo in-
 tegræ manserunt naturarum proprie-
 tates, & animæ quidem tristitia con-
 flictata est, corpus verò ita sudauit,
 ut etiam cruentæ guttæ præ timoris
 magnitudine manarint? Quod si hoc
 quidem corporis, illud verò animæ
 est proprium, non vna natura carnis
 & diuinitatis post vnionem facta
 est, sed vnus apparuit filius in seipso
 ostendens diuina & humana.

ALITER. Si autem dicant, in diuini-
 tatem post resurrectionem mutatum

esse corpus, sic eis resistere oportet, quod etiam post resurrectionem conspectum sit circumscriptum, & manus habens, & pedes, & reliquas corporis partes, tangique ac videri potuerit, vulnera & cicatrices habens sicut ante resurrectionem. Duorum itaque alterum dicere necesse est, ut vel diuinæ etiam naturæ hæc membra tribuantur, siquidem corpus in diuinitatem conuersum membra hæc habuit, vel corpus intra naturæ suæ fines mansisse fateamur. Atqui diuina natura simplex est & incomposita, corpus autem compositum, & multis partibus distinctum. Mutatum igitur non est in naturam diuinitatis, sed etiam post resurrectionem, licet immortale sit & incorruptibile, ac diuina gloria plenum, corpus tamen est propriam retinens circumscriptionem.

10. ALITER. Apostolis non credentibus ostendit Dominus post resurrectionem & manus, & pedes, & vestigia clauorum. Deinde ut doceret non esse fallacem imaginem quod cernebant, subiunxit, *Spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Non igitur mutatum est corpus in spiritum: caro enim erat, & ossa, & manus, & pedes. Ergo etiam post resurrectionem corpus remansit corpus.

11. ALITER. Diuina natura inuisibilis est. beatissimus autem Stephanus Dominum se vidisse dicit. Corpus ergo Domini etiam post ascensionem corpus est. Hoc enim vidit victor Stephanus. diuina siquidem natura cerni non potest.

12. ALITER. Si vniuersa hominum natura filium hominis visura est venientem in nubibus cæli, ut Dominus ipse dicit, Moyse verò rursus ipse dixit, *Nemo videbit faciem meam, & viuet,* & vtrumque verum est, veniet igitur cum corpore, cum quo in cælos ascendit. Illud enim visibile est. Hoc enim & Apostolis Angeli dixerunt, *Hic Iesus qui assumptus est à vobis in celum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in celum.* Quod si hoc verum est, ut certè verum est, non est igitur vna natura carnis & diuinitatis. Inconfusa enim est vnio.

Luc. 24.

Matth. 26. Exod. 33.

Aet. 1.

Ἐσῶμα, οὕτως ἀπάρτησάι παρησῆκει. καὶ μὴ μὲν πλὴν ἀνάσασιν παρηγεγραμμένον ἄφθι, καὶ χεῖρας ἔχον, καὶ πόδας, καὶ τὰ ἄλλα τῶ σώματος μόρια· καὶ ἀπτόν ἰω, καὶ ὄρατόν, καὶ ἀβρατησῆς ἔχον, ἕ ὡπειλάς, ὡσπερ εἶχε παρὲ τῆς ἀνάστασις. δυοῖν τοῖνυ θάτερον λέγειν ἀνάστα, ἢ καὶ τῆ θεία φύσι τῶτα παρητῆναι τὰ μόρια, εἴπαρ εἰς θεότητος φύσιν ὁ σῶμα μεταβληθῆν τῶτα εἶχε τὰ μόρια· ἢ ὁμολογεῖν ἐπὶ τῶ ὄρων τῆς φύσεως μεμνηκῆναι ὁ σῶμα. ἄλλὰ μὴν ἢ θεία φύσις ἀπλή καὶ ἀσώητος, ὁ δὲ σῶμα σώητον καὶ εἰς πολλὰ διηρημῆνον μόρια. οὐκοῦν ὅσα εἰς θεότητος μεταβλήθη φύσιν, ἄλλὰ καὶ μὲν πλὴν ἀνάσασιν ἀθάνατον μῦει καὶ ἀφθαρτον, καὶ θείας δόξης μέσον· σῶμα δὲ ὁμοσ, πλὴν οἰκείαυ ἔχον παρηγεγραμῶ.

ΑΛΛΩ Σ. Απιστοδοι ποῖς ἀπιστοδοῖς ὁ α'. κύριος μὲν πλὴν ἀνάσασιν ὡσπερ εἶξε παρὲ χεῖρας, καὶ ποῖς πόδας, καὶ τῶ ἡλων ποῖς τύποις. εἶπα διδάσκων ὡς οὐ φαρτασία τῆς ὅσι ὁ ὄρωμῆρον, ἐπήγαλῆ ὅτι πῶμα ἄρκα καὶ ὄσέα ὅσα ἔχῃ, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. οὐ μεταβλήθη ὡν εἰς πῶμα ὁ σῶμα· ἄρξ γὰρ ἰω, καὶ ὄσέα, καὶ χεῖρες, καὶ πόδες. τριγαροῦ καὶ μὲν πλὴν ἀνάσασιν σῶμα ὁ σῶμα μεμνηκῆν.

ΑΛΛΩ Σ. Ἡ θεία φύσις ἀόρατος· ἐω ἰσ. ρακῆναι δὲ τὸν κύριον ὁ τεισμακῆριος εἰρηκε Στέφανος. σῶμα ἄρα καὶ μὲν πλὴν ἀνάληψιν ὅσι τῶ κυρίου ὁ σῶμα. τῆτο γὰ ὁ νικηφόρος ἐθεάσατο Στέφανος· ἐπειδὴ παρ ἢ θεία φύσις, ἀθέατος.

ΑΛΛΩ Σ. εἰ πᾶσα τῶ ἀνθρώπων ἢ φύσις ὁ- ἰγ'. ἴεπα τῶ ἰόν τῶ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶ νεφελῶν τῶ ἔραυδ, καὶ τῶ αὐτῶ τῶ κρεῖσ φωνήν, ὡ Μωυση τῶ πῶλιν εἶπεν αὐτὸς, ὁ δεις ὁ ψῆ) ὁ ἀπόσωπόν μσ, καὶ τῆσε), ἀληθῆ τῶ ἀμφοτερα, μὲν τῶ σώματος ἄρα ἢ ἔσ, μὴ ὁ παρ εἰς τοῖς ἔρανοῖς ἀνελήλυθεν. ἐκῆνο γὰ ὄρατόν τῶ τῶ καὶ οἱ ἀγγελοῖς τοῖς ἀπιστοδοῖς εἰρήκασιν· ὅτι ὁ ἰσος ὁ ἀνάληφθεις ἀφ' ὁ μῶν εἰς τῶ ἔρανον, ὅπως ἐβλῶσε) πῶλιν, ὃν ἔσπον ἐθεάσαθε αὐτὸν πορβύομῆρον εἰς τῶ ἔρανον. εἰ τῶτο ἀληθῆς, ὡσπερ ἔν ἀληθῆς, ἔκ ἄρα μία φύσις ἄρα καὶ θεότητος. ἀσύχελος γὰ ἢ ἔνωσις.

ΟΤΙ ΑΠΑΘΗΣ Η ΤΟΥ

Θεότης.

QUOD IMPATIBILIS SIT
diuinitas Saluatoris.

α'. ΟΜΟΟΥΣΙΟΝ τῷ Θεοῦ ἔ πατρὸς τὸν υἱὸν ὡς ἄτε τῆς θείας γραφῆς, παρῆτε τῆ ἀνάγων πατέρων τῆ ἐν Νιχαία συνακρηθέντων, ὁμολογεῖν ἐδιδάχθημεν. τὸ ἵ πατρὸς τὸ ἀπαθῆναι, ἔ ἡ φύσις διδάσκει, ἔ ἡ θεία γε κηρυτῆ γραφή. ἀπαθῆ οὖν ἀρα ἔ τὸν υἱὸν παρομοιοῦσιν. ὁ γὰρ αὐτὸν τῆς οὐσίας τῆτον ἐκπαίδυε τὸν ὄρον. ὅταν ποίνω τῷ δε-
B
σποῦ Χριστοῦ τὸν σταυρὸν ἔ τὸ θανάτων τῆ θείας γραφῆς κηρυτῆσις ἀκούσωμεν, τὸ (ἀρκὸς εἶ) φάμεν ὅ παθὸς. κατ' ὁσένα γὰ ἡ φύσις γε ἀπαθῆς θεότης παθεῖν διώαται ἔπον.

β'. ΑΛΛΩΣ. Πρῶτα ὅσα ἔχῃ ὁ πατήρ ἐμαί εἰσιν, ὁ δεσποτῆς ἔφη Χριστός. ἐν δὲ δήπου παύτων ἡ ἀπαθῆα. εἰ ποίνω ἀπαθῆς ἔστιν ὡς θεός, ὡς ἀΐθετος ἀρα πέποιθεν. ἡ θεία γὰ πάθὸς οὐ παροῖεται φύσις.

γ'. ΑΛΛΩΣ. Ο κύριος ἔφη, ὁ δὲ ἀρτος ὄν ἐγὼ δώσω, ἡ ἄρξ μοῦ ἔστιν, ἡν ἐγὼ δώσω ἔσφ' τὸ κόσμῳ ζωῆς. καὶ πάλιν, ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γνώσκω τὰ ἐμαί, καὶ γνώσκω καὶ ἔσφ' τὸ ἐμῶν, καὶ τὴ ψυχὴν μου πῆμι ἔσφ' τὸ παρῆατων. σῶμα ἔν ἀρα καὶ ψυχὴν δέδωκεν ὁ ποιμὴν ὁ καλός ἔσφ' τὴ ψυχὴν καὶ σῶμα ἐχόντων παρῆατων.

δ'. ΑΛΛΩΣ. Ἐκ σῶματος καὶ ψυχῆς σῶμα κηται τὸ ἀνθρώπων ἡ φύσις. ἔξ ἡμῶν τε ἡ αὐτή, καὶ θείας ἔχρηξε παύτος ἔμοι ἐλάθῆρας. σῶμα ποίνω καὶ ψυχὴν λαβὼν ὁ δημιουργός, ἔ τὸ τὸ ἀμῆρας κηλίδων φυλάξας ἀνέπαφα, ἔσφ' μὲ τὸ σωματι-
D
των ὅ σῶμα δέδωκεν, ἔσφ' τὸ τὴ ψυχῶν καὶ τὴ ψυχὴν. εἰ ἡ αὐτὰ ἀληθῆ, ἀληθῆ ἡ, αὐτῆς γὰρ εἰσι τὸ ἀληθείας οἱ λόγοι, ληρῶσιν ἀμα καὶ βλασφημῶσιν οἱ τῆ θεία φύσις ὅ πάθὸς παροσάπιοντες.

ε'. ΑΛΛΩΣ. Πρωτότοκον ἐκ νεκρῶν τὸν δεσποτῆ Χριστὸν ὁ μακάριος παροσηρόβυσε Παύλος ὁ ἡ παροτότοκος πλὴ αὐτῶν ἔχῃ δηπουθεν φύσιν ἐκείνοις ὡν κηλεῖται παροτότοκος. ὡς ἀΐθετος οὖν ἀρα παροτότοκος ἐκ νεκρῶν. παροτος γὰ τὰς ὡδῆνας ἔλυσε τῷ θανάτου, ἔ πᾶσιν ἔδωκε τῆς ἀναβιώσεως πλὴ γλυκεῖον ἐλπίδα. ἡ ἡ ἀνέση, αὐτῆ ἔ πέποιθεν. ὡς ἀΐθετος ἀρα πέποιθεν, ὡς δὲ θεός θαυματός, μεμῶνηκεν ἀπαθῆς.

CONSUBSTANTIALEM Deo & patri filium confiteri & à diuina Scriptura, & à sanctis patribus Nicææ congregatis didicimus. Patris verò impatibilitatem & natura docet, & Scriptura diuina prædicat. Impatibilem ergo etiam filium confitebimur. Nam vnitas substantiæ hanc sententiam adstruit. Quando itaque Christi Domini crucem & mortem Scripturam diuinam prædicantem audimus, carnis esse passionem dicamus. Diuinitas enim, vt natura impatibilis, nulla ratione pati potest.

ALITER. *Omnia quæcumque habet pater mea sunt*, ait Christus Dominus. Ioan. 16. Omnium autem vnium est vtique impatibilitas. Si igitur impatibilis est vt Deus, passus est vt homo. Nam diuina natura passionem non recipit.

ALITER. Dominus dixit, *Panis quem ego dabo caro mea est, quam ego dabo pro mundi vita.* & rursus, *Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscor à meis, & animam meam pono pro ouibus.* Corpus igitur & animam dedit pastor bonus pro ouibus anima & corpore præditis.

ALITER. Ex corpore & anima confata est hominum natura. Ipsa autem peccauit, & hostia indigebat ab omni labe immuni. Cum ergo corpus & animam assumpsisset conditor, & hæc à peccati maculis intacta seruasset, pro corporibus quidem corpus dedit, pro animabus verò animam. Si autem hæc vera sunt, vt vera sunt, ipsius enim veritatis verba sunt, delirant simul & blasphemant qui passionem assignant diuinitati.

ALITER. Primogenitum ex mortuis Christum dominum beatus Paulus appellauit, Primogenitus autem eandem habet cum illis naturam, quorum primogenitus vocatur. Vt homo igitur est primogenitus ex mortuis. Primus enim dolores mortis soluit, & dulcem reuiuiscendi spem omnibus dedit. Qua ergo resurrexit, eadem & passus est. Vt homo igitur passus est: vt Deus autem admirabilis, mansit impatibilis.

6. ALITER. Primitias dormientium A
saluatorem Christum diuinus appel-
lauit Apostolus: primitiæ autem co-
gnationem habent cum toto, cuius
sunt primitiæ. Non igitur quatenus
Deus est primitiæ appellatur. Quæ
enim est cognatio diuinitatis & hu-
manitatis? Illa enim natura immorta-
lis est, hæc verò mortalis. Huiusmodi
autem dormientium est natura, quo-
rum primitiæ nuncupatus est Chri-
stus. Huiusce igitur naturæ est & mors
& resurrectio. Ictius enim resurrectio-
nem pignus habemus communis re-
surrectionis.
7. ALITER. Dubitantibus Apostolis B
persuadere volens Christus Dominus
se destructa morte resurrexisset, cor-
poris ipsis ostendit membra, latus, &
manus, & pedes, & in his seruata pas-
sionis indicia. Hoc igitur resurrexit:
hoc enim vtrique incredulis demon-
stratum est. Quod autem resurrexit,
hoc & sepultum est. quod autem se-
pultum est, hoc etiam mortuum fue-
rat. quod porro mortuum est, id etiam
cruci affixum est. Impatibilis ergo
diuina natura mansit, quamuis vnita
corpori.
8. ALITER. Qui viuificam Domini C
carnem appellant, vitam ipsam mor-
talem verbis suis confirmant. Opor-
tebat autem eos intelligere, quòd
propter vnitam ipsi vitam ipsa etiam
est viuifica. Quòd si, vt ipsi dicunt, vi-
ta mortalis est, quomodo caro quæ
natura mortalis est, & propter vitam
fit viuifica, manebit viuifica?
9. ALITER. Deus Verbum natura D
immortalis est, caro autem natura
mortalis: facta est autem & ipsa post
passionem, propter vnionem cum
Verbo, immortalis. Quomodo igitur
absurdum non sit, ipsum im-
mortalitatis datorem dicere mortis
participem fuisse?
10. ALITER. Qui carne passum esse
Deum Verbum assueuerant, interro-
gantur de dicti sententia. ac si dice-
re ausi fuerint, quòd corpore clauis
confixo dolorem diuina sustinuerit
natura, discant diuinam naturam ani-
mæ vices non gessisse. Nam etiam ani-
mam Deus Verbum vnà cum corpore
assumpsit. Si verò sermonem istum
vt blasphemum auersentur, dicant au-
tem carnem quidem natura passam
esse, sed Deum Verbum passionem
- AΛΛΩΣ. Απὸρχὴ τῆς κεκοιμημένων
τὸν σωτήρα Χριστὸν ὠνόμασεν ὁ θεὸς ἀπό-
στολος, ἢ δὲ ἀπὸρχῆ πλὴν τοῦ ὅλου ἐχθ
συληθείαν, οὐ καὶ ἔστιν ἀπὸρχῆ. οὐ τοίνυν ἡ
θεὸς ἔστιν, ἀπὸρχῆ παρεσηγέρθηται. ποία γὰρ
συληθεία θεότητος τε καὶ ἀνθρωπότητος; ἢ
μὴ γὰρ ἀθάνατος φύσις, ἢ δὲ θνητὴ. ποι-
αὐτὴ δὲ τῆς κεκοιμημένων ἢ φύσις, ὡς ἀ-
πὸρχῆ παρεσηγέρθη Χριστός. ταύτης ἀρε-
τῆς φύσεως, καὶ ὁ θάνατος, καὶ ἡ ἀνάστασις.
ταύτης γὰρ δὴ πλὴν ἀνάστασιν ἐχέτημον ἐχο-
μεν τῆς κοινῆς ἀναστάσεως.
- AΛΛΩΣ. Διαζώντας τοὺς ἀποστόλους
πεῖσαι βουλόμενος ὁ δεσπότης Χριστὸς ὡς
ἀνέστη καὶ ἀλύσας τὸν θάνατον, τὰ τῶ σώμα-
τος αὐτοῦ ἐδέξθη μέλη, πλῆθυσαν καὶ χεῖρας,
& πόδας, καὶ τὰ ἐν τούτοις φυλαχθέντα τῶ
πάθος τεκμήρια. τῆτο οὖν ἀρε ἀνέστη. τῆ-
το γὰρ δὴ πού καὶ τοῖς ἀπιστοῦσιν ἐδείχθη. ὁ δὲ
ἀνέστη, τῆτο δὴ καὶ ἐτάφη. ὁ δὲ γὰρ ἐτάφη, τῆ-
το καὶ ἐτεθνήκει. ὁ ἵ ἐτεθνήκει, τῆτο δὴ πού
τῶ σαυρῶ παρεσηλώθη. ἀπαθῆς ἀρε ἢ θεία
φύσις διέμενε, στυμημένη τῶ σώματι.
- AΛΛΩΣ. Οἱ ζωοποιὸν τῆ κυρίου τῆ Ἐφρα
παρεσηγέρθησαν, τῆ ζωὴν αὐτῶ θνητῶ τῶ
λόγῳ καὶ ἀσκηθὰ ζοιοῖν. ἐδέξ ἢ αὐτοῖς στυδεῖν,
ὡς εἶπὶ τῆ ἰωάννου αὐτῆ ζωὴν ἔ αὐτῆ ζωο-
ποιός. εἰ δὲ γὰρ καὶ τὸν αὐτῶν λόγον ἢ ζοιή
θνητῆ, πῶς αὐ ἢ Ἐφρῆ ἢ φύσῃ θνητῆ, εἶπὶ
πλὴν ζωὴν γνομένη ζωοποιός, μείναι ἀνοῦσα
ζωοποιός;
- AΛΛΩΣ. Ὁ θεὸς λόγος, φύσῃ ἀθά-
νατος, ἢ ἢ Ἐφρῆ φύσῃ θνητῆ. γένηνε ἢ καὶ
αὐτῆ μὲ τῆ πάθος τῆ τοῦ τὸν λόγον με-
τοῖα ἀθάνατος. πῶς οὖν οὐ γέτλιον, τὸν τῆ
τοιαύτης ἀθανασίας δοτήρα λέγειν μετελι-
χῆναι θανάτου;
- AΛΛΩΣ. Οἱ Ἐφρῆ πεπονημένοι τὸν
θεὸν λόγον ἰχυροῦμενοι, ἐρωτάωσάν τῆ
ρήτῃ πλὴν εἰπόμεθα. καὶ εἰ μὲ φάσαι πολμη-
σαμεν, ὡς τῆ σώματος παρεσηλωμένου τῆ ὀδυ-
νῆν ἢ θεία φύσις ἔσμενε, μετὰ θανάτωσάν
ὡς οὐ ψυχῆς χρεῖαν ἢ θεία φύσις ἐπλήρου.
& ψυχῆ γὰρ ὁ θεὸς λόγος μὲ τῆ σώματος ἀ-
νειλήφῃ. εἰ ἢ τὸνδε τὸν λόγον ὡς βλάσφημὸν
ἀποτρέφοινο, φήσαμεν εἶπὶ φύσῃ πεπονη-
ναι πλὴν Ἐφρα, τὸν ἢ θεὸν λόγον ἀκρίβως

ὁ πάθος ὡς ἰδίας ἄρκος, μὴ χειφώδης καὶ ζο-
φώδης παρερέτωσθαι λόγους, ἀλλὰ σα-
φῶς τῷ κεκεμηφάτου ρητῆ λεγέτωσθαι τὸ εὐ-
νοϊαυ. τῆς δὲ γὰρ τὸ ἐρμηνεύειας συμψήφοις ἐξου-
σιάζει ἐπειδὴ τῆς θείας γραφῆς παρερμηνεύοις.

A ut propriae carnis sibi accommodasse,
ne perplexis & obscuris sermonibus
vtantur, sed malè sonantis dicti sen-
tentiam apertè proponant. Huius
enim interpretationis approbato-
res habebunt eos qui diuinam Scri-
pturam sequi volunt.

1α. ΑΛΛΩΣ. Ο θεὸς Πέτρος ἐν τῇ κηρο-
λικῇ ὁ Χριστὸν ἐφη πεπονθέναι ἄρκου. ὁ δὲ τὸν
Χριστὸν ἀκούων, οὐκ ἀσώματον νοεῖ τὸ θεὸν λό-
γον, ἀλλὰ σαρκωμένον. τῷ Χριστῷ ποίνω
τοῦνομα φύσιν ἐκάτεραν δηλοῖ. ὁ δὲ ἄρκου
αὐτῷ τὰ πάθη παρερμηνεύον, οὐκ ἐκάτεραν,
ἀλλὰ ἁπλῶς πεπονθέναι σημαίνει. ὁ γὰρ ἀκούων
ἄρκου τὸν Χριστὸν πεπονθέναι, ἀπαθῆ νοεῖ πάλ-
ιν αὐτὸν ὡς θεὸν, μόνη δὲ τῇ ἄρκου παρερμηνεύ
ὁ πάθος. ὡς περὶ γὰρ ἀκούοντες αὐτῷ πάλιν λέ-
γοντος, ὅτι ὤμοσεν ὁ θεὸς τὰ Δαβίδ, ἐκ
καρποῦ τὸ σπύριον αὐτῷ ὁ Χριστὸς ἄρκου τὸν Χριστὸν
αἰατήσθαι, οὐ τὸν θεὸν λόγον ἐκ σπέρματος Δα-
βίδ. Ἐρχώμενος εἰληφέναι φανερῶ, ἀλλὰ πάλιν
ἄρκου πάλιν ὁμοίῳ τὰ Δαβίδ, ὡς ὁ θεὸς
λόγους ἀειλήφεν. οὕτω γὰρ τὸν ἀκούοντα
ἄρκου τὸν Χριστὸν πεπονθέναι, τῆς μὲν ἄρκου
εἰδέναι ὁ πάθος, τῆς δὲ γὰρ θεότητος πάλιν ἀπα-
θῆναι ὁμολογεῖν.

ALITER. Diuinus Petrus in Episto. **11.**
la catholica Christum carne passum **1. Pet. 4.**
esse dicit. Christum verò qui audit,
non incorporeum cogitat Deum Ver-
bum, sed incarnatum. Christi ergo
nomen vtramque naturam significat:
vox autem carne adiecta passioni, non
vtramque, sed alteram passam esse
designat. Qui enim audit Christum
carne esse passum, illum vt Deum im-
patibilem intelligit, & soli carni pas-
sionem tribuit. Sicut enim ipsum rur-
sus dicentem audientes, quòd Deus
Dauidi iurauit, se de fructu lumbo-
rum eius Christum secundum carnem
excitaturum, non Deum Verbum ex
femine Dauid originem duxisse dici-
mus, sed carnem cognatam Dauidi,
quam Deus Verbum assumpsit: sic &
eum oportet, qui audit Christum car-
ne passum esse, carnis quidem passio-
nem nosse, diuinitatis verò impatibi-
litate confiteri.

1β. ΑΛΛΩΣ. Στρωγύμνος ὁ δεσπότης εἶ-
πε Χριστὸς, πάτερ εἰς χεῖράς σου παρατίθημι
τὸ πνεῦμά μου. τῆτο δὲ τὸ πνεῦμα, οἱ μὲν Ἀρειῶ
καὶ Εὐνομίαι, πάλιν θεότητα τῷ μονοθεοῖς εἶναι φα-
σίν. ἀψυχον γὰρ ἀειλήφθαι τὸ σῶμα νομίζουσι.
οἱ δὲ τὴν ἀληθείας κήρυκες, πάλιν ψυχρῶ οὕτω κλη-
θεῖσθαι φασίν, ἐκ τῆ ἀκολουθῆσαι ρητῆ τῆτο νε-
νοηκότες. διὸ γὰρ ἐπήγαγον ὁ πῶστος Δια-
γελιστής, ἔ τῆτο εἰπὼν ἐξέπνευσε. ταῦτα μὲν οὖν
ὁ Λουκάς ἔ τῆτος ἰσόρησε. καὶ ὁ μακάριος ὁ Μάρ-
κος ὁ ἐξέπνευσεν ὁμοίως ἔ τῆκεν. ὁ δὲ γὰρ ἠότατος
Ματθαῖος, ὅτι ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. ὁ δὲ ἰωάννης
ἰωάννης, ὅτι παρέδωκε τὸ πνεῦμα. πῶτα μὲν οὖν
ἔ τῆ ἀνθρώπων εἰρήκασιν ἔ τῆτος. ἔ γὰρ ὁ ἐξέ-
πνευσεν, ἔ τῆ ἀφῆκε, ἔ τῆ παρέδωκε τὸ πνεῦ-
μα, ὅτι τῆ τελευτῶντων λέγειν εἰώθαμεν.
ποιεῖται τοῦτων ὁσὲν ἐμφασιν ἔ τῆ θεότη-
τος, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ἰσάραχθαι δηλωτικῆ.
εἰ δὲ καὶ πάλιν Ἀρδαμικῶ τῆ ρητῆ δέξατο
τῆς ἀφῆνοιαν, ὁσὲν ἦπτον καὶ οὕτω δείξει
τῆς θείας φύσεως ὁ ἀθάνατον. τὰ πατεῖ γὰρ
παρέτετο ταῦτα, οὐ τὰ θανάτω ταῦτα
παρέδωκεν. εἰ ποίνω καὶ οἱ τῆς ψυχῆς ἐξου-
B. Theol. Tom. IV.

ALITER. Crucifixus Christus do-
minus dixit, *Pater, in manus tuas com-
mendo spiritum meum.* Hunc verò spi-
ritum Arriani & Eunomiani diuini-
tatem Vnigeniti esse dicunt. Inani-
mum enim corpus assumptum pu-
tant. At veritatis præcones animam
sic appellatam dicunt, ex dictis se-
quentibus id colligentes. Statim enim
addidit sapientissimus Euangelista,
Et cum hoc dixisset, exspirauit. Hoc igitur **Marc. 15.**
modo Lucas rem narravit. Sed & beatus
Marcus similiter vsus est verbo
exspirauit. diuinitissimus autem Mat-
theus, quòd *emisit spiritum.* admiran-
dus verò Ioannes, quòd *tradidit spiri-
tum.* **Ioan. 19.** Omnia humano more dixerunt.
Nam & exspirauit, & emisit aut tra-
didit spiritum, de iis qui moriuntur
dicere consueuimus. Itaque nullum
horum significationem habet diuini-
tatis, sed animam singula designant.
Quòd si quis Arrianam quoque in his
verbis sententiam amplecti velit, ni-
hilo feciùs sic etiam diuinæ naturæ
immortalitatem ostendet. Patri enim
hanc commendauit, non morti eam
tradidit. Si ergo etiam ij, qui assum-

pram animam negant , & creaturam esse Deum Verbum dicunt, & pro anima in corpore ipsum fuisse docent, eum morti traditum fuisse non dicunt , quam veniam consequentur, qui vnam quidem Trinitatis substantiam esse confitentur, & animæ suam immortalitatem relinquunt, Deum autem Verbum, qui eiusdem est cum patre substantiæ, mortem gustasse impudenter audent affirmare?

13. ALITER. Si Christus & Deus est & homo, vt & diuina docet Scriptura, & laudatissimi patres perpetuo prædicarunt, vt homo igitur passus est, vt Deus mansit passionis expers.

14. ALITER. Si carnem assumptam fuisse confitentur, & patibilem eam fuisse dicunt ante resurrectionem, diuinitatis autem naturam impatibilem prædicant, cur patibilem relinquentes naturã, impatibili adsignant passionem?

15. ALITER. Si chirographum nostrum Saluator & Dominus cruci affixit, vt ait diuinus Apostolus, corpus igitur affixit. Homo enim vnusquisque, peccatorum maculas, tanquam litteras quasdam, in corpore imprimit. Et ideo pro peccatoribus immune ab omni peccato corpus tradidit.

16. ALITER. Quando corpus, vel carnem, vel humanitatem passam esse dicimus, diuinam naturam non separamus. Sicut enim vnita fuit esurienti, & sitienti, & defatigatæ, atque aded dormienti, & cum morte luctanti, nihil quidem horum sustinens, sed huic permittens, vt naturæ passiones exciperet: sic copulata erat & crucifixa, & passionem peragi sinebat, vt passione mortem destrueret, dolorem quidem ex passione non sustinens, passionem autem sibi accommodans, tanquam propriij templi, & carnis vnitæ, propter quam membra etiam Christi appellantur qui crediderunt, & credentium ipse caput nominatus est.

Αἱμοὶ πτω ἀάληφιν, καὶ κέσμα τὸν θεὸν λόγον εἶ) λέγοντες, ἔαντί ψυχῆς αὐτὸν ἐν τῷ σώματι γενηθῆσθαι δογματίζοντες, οὐ θανάτω αὐτὸν πῶσα δδῆναι φασί, ποίας τύχοιεν συγχώμησι οὐμίαν μὲ τῆς πειάδος οὐσίαν ὁμολογοῦντες, καὶ πτω μὲ ψυχῶ ὅτι τὸ οἰκείας ἀθανασίας ἐάντες, τὸν δὲ γε τῷ πατρὶ ὁμοούσιον θεὸν λόγον γάσσασθαι θανάτου λέγειν ἀέδλω πολμῶντες;

ΑΛΛΩΣ. Εἰ ὁ Χριστὸς καὶ θεὸς καὶ ἀνθρώπος, ἰγ' ὡς καὶ ἡ θεία διδασκαλία γραφῆ, καὶ οἱ πατρὶ φημοὶ πατέρες κηρύττοντες διετέλεσαν, ὡς ἀνθρώπος ἀερα πέποιθεν, ὡς ὁ θεὸς διέμεινεν ἀπαθῆς.

ΑΛΛΩΣ. Εἰ ὁμολογοῦσι τὸ ἄρκος τὸ ἀά- ἰδ' ληφιν, ἔ παθητῶ εἶ) φασὶν πῶσα τὸ ἀνάστασεως, τὸ θεότητος τὸ φύσιν κηρύττοισιν ἀπαθῆ, τὴ δὴ ποτε τὸ παθητῶ φύσιν ἐάντες, τῇ ἀπαθεῖ τὸ πάθος πῶσα πῶσι;

ΑΛΛΩΣ. Εἰ τὸ χροῖ γραφὸν ἡμῶν ὁ σωτὴρ ἰε' καὶ κύριος πῶσῆλωσε ὡ σαυρῶ, καὶ τὸ θεῖον ἀπόστολον, τὸ σῶμα ἀερα πῶσῆλωσεν. ἐν γὰρ ὡ σώματι πᾶς ἀνθρώπος, οἷον ἵνα γράμματα, πηγισοὶ τῶ τὸ ἀμῶρτημάτων κηλίδας. τούτου δὴ χάειν ἕσθ' τῆν ἡμῶρτηκότων τὸ πάθος ἀμῶρ- πίας ἐλθῶ θερον πῶρε δωκε σῶμα.

ΑΛΛΩΣ. Οπὸν τὸ σῶμα, ἡ τὸ ἄρκος, ἡ τὸ ἀ- ἰγ' θρωπότητα πεποιθῆναι λέγωμεν, τὸ θεῖον ἔ χω- εἶζομεν φύσιν. ὡσαυτὸ γὰρ ἦνωτο πῶσῆσι, καὶ διψῶσι, καὶ κοπιῶσι, καὶ μῦτοι καὶ καθευδούσι, καὶ ἀγωνιῶσι τὸ πάθος, ἔ δὲν μὲ τούτων ὑφισαμῆν, συλχω- ρῆσα ὁ τῶ τῆ δέχεσθαι τὰ τὸ φύσεως παθῆ. οὕτω σιωῆπλο καὶ σαυρουμῆν, καὶ σιωεχωρῶ τελεουργηθῆναι τὸ πάθος, ἵνα λύσῃ ὡ παθῆ τὸ θανάτου, ὁδωῶν μὲν ἐκ τῶ πάθους οὐ δεχομῆν, τὸ δὲ πάθος οἰκειωσαμῆν, ὡς ναοῦ γε ἰδίου, καὶ ἄρκος ἰωμῆν, δι' ἡ καὶ μέλη Χριστοῦ χρο- ματίζοισιν οἱ πιεῦσῶρτες, καὶ τῆν πεπιεσυκότων αὐτὸς ὠνόμασθαι κεφαλῆ.

Coloss. 2.

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ,

ΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΚΑΚΟΜΥΘΙΑΣ ΕΠΙΤΟΜΗ.

ΒΕΑΤΙ

THEODORETI

EPISCOPI CYRI,

HÆRETICARVM FABVLARVM COMPENDIVM.

ΤΩ ΔΕΣΠΟΤΗ ΤΩ

μεγαλωρεπεσάτω, κ̅υ̅ ε̅ι̅δοξοτάτω, κ̅υ̅ Φιλο-
χρίτω υ̅ψ̅ Σπορακίω, Θεοδώριτος ὀπίσχοπος
Κύρου τ̅ Αὐ̅γ̅στοβυφραλησίας ἐν κυρίῳ χαίρειν.

ΞΙΕΠΑΙΝΟΣ μὲν
ὁ τῆς ὑμετέρας μεγαλωρε-
πείας σχοπός. ποθεῖτε γὰρ
μαθεῖν ταῖς ἐκατέρωθεν τ̅
ὁδοῖς τῆς Ἀληθείας χαρινομη-
θείσας τῶν ἁγίων ἀγαπῶν, ὧν τὸ τέλος τ̅ ἀπα-
λείας τ̅ βάρβαρον. τ̅ ἵ πόθον εἰσεδέξατε ἔσπον,
ἔχίνα κέκισα ἀσπλαστέντων, κ̅ δυσοδμίαν
ἀφιέντων ἐπακούσατε μύθων, ἀλλ' ὅπως τοῖς
ἀγνοῦντας διδάξητε, ποία μ̅ ἡ βασιλῆος λεω-
φόρος, ἡ τοῖς δόξολοκοῖς κ̅ παροφηνικοῖς ἴαρεσι
κοσμουμύθη, ἔ τέλος ἐχουσα τ̅ οὐρανῶν τ̅ βα-
σιλείαν τίνες ἵ τ̅ αἰρετικῶν αἰ τεύχοι, αἱ τ̅ ἔχα-
τον ὄλεθρον τοῖς ἐν αὐτοῖς ὁδοιποροῦσιν ἐπά-
γουσα. ὁ μὲν οὖν σχοπός ὡς ἐφίω ἀεισός τε,
καὶ ἀξιάγατος. εἰδέναι δὲ χρ̅η̅ π̅λυ̅ φιλό-
θρον ὑμῶν ψυχῶν, ὡς τῶν παλαιῶν αἰρέσεων αἱ

DOMINO MAGNIFICENTISSIMO

& gloriosissimo, Christianique amantif-
simo filio Sporacio, Theodoretus Cyri
Augustocephrathesia Episcopus in Do-
mino salutem.

AVDE dignum est
magnificentiae ve-
stra institutum. Cu-
pitis enim scire quæ
vtrinq; extra viam
rectam novatæ à
quibusdam sunt semitæ, quarum fi-
nis est barathrum perditionis. Desi-
derium autem hoc cepistis, non ut
pessimè confictas, & tetrum spiran-
tes odorem fabulas audiatis: sed ut
eos qui nesciunt doceatis, tum qua-
nam sit via regia, Apostolicis pro-
pheticisque ornata vestigiis, & finem
habens regnum cælorum, tum hæ-
reticorum rursus qui tramites, vlti-
mum iis qui per illos incedunt exi-
tium afferentes. Institutum itaque,
ut dixi, optimum est & laude dignum.
Scire autem piam mentem vestram
conuenit, priscarum heresum com-

Q̅ iij

Psal. 118.

plures per diuinam gratiam existin-
 das esse, factasque, vt cum Pro-
 pheta loquat, sicut fenum rectorum
 quod priusquam efflorescat, exaruit. Et
 nos fortasse quispiam reprehendar,
 quod eas tenebris obliuionis iam
 traditas in memoriæ lucem proferam-
 us. Accedit fabularum multiplex
 delirium, & proiectæ in Deum bla-
 sphemiæ magnitudo, linguis ad pieta-
 tem eruditus non effanda. Libidinẽm
 verò, quam & lege sanciant, & re-
 ipsa exercent, nec eorum qui in sce-
 na educati sunt exprimere sustineat
 quisquam, vel alios loquentes audi-
 re: adeò vel insignes intemperantiæ
 artifices post se relinquit. Sed quo-
 niam fœdissimorum istorum dogma-
 tum abominatio si patefiat, dete-
 stabiliores reddit tum eos qui im-
 piè protulerunt, tum eos qui stoli-
 dè crediderunt, laborem hunc e-
 molumentum intuens libenter sus-
 cipiam. Conabor autem, quoad fie-
 ri poterit, & fabularum nugas præ-
 cidere, & blasphemiarum maxi-
 mas prætermittere, impurissimo-
 rumque & execrandorum orgiorum
 abominandam fœditatẽ transilire.
 Quinque autem in libros opus no-
 strum diuidemus. quorum primus fa-
 bularum illarum narrationem com-
 plectetur, quarum auctores creato-
 rem alterum confinxerunt, vnumque
 vniuersorum negantes esse principium,
 alia quæ non sunt principia posue-
 runt, & opinione sola Dominum
 inter homines apparuisse dixerunt.
 Quorum quidem dogmatum primus
 inuentor fuit Simon Magus Sama-
 ritanus, postremus Manes Persa præ-
 stigiator. Secundus eos ostendet, qui
 contrariam his superstitionem te-
 nuerunt. qui vnum quidem rerum
 omnium principium confessi sunt,
 Dominum autem nudum hominem
 appellarunt. cuius hæresis princeps
 fuit Ebion, vsque ad Marcellum au-
 tem & Photinum diuersas accepit in-
 telligentias. Tertius illos indicabit,
 qui inter hos & illos nati sunt, & di-
 uersorum dogmatum patres fuerunt.
 In quarto recentiores hæreses demon-
 strabimus, Arrij inquam & Euno-
 mij, & quotquot post illos emerse-
 runt, vsque ad vltimam hanc, quam
 Dominus derепentè funditùs extir-
 pauit. His igitur quatuor in libris

A πλείους ἀφ' οὗ τὴν θεῖον χάριν ἀπέσθησαν,
 καὶ ἐχθρόντο, παροφητικῶς εἰπεῖν, ὡσεὶ χόρτος
 δουράτων, ὃς παρὰ τῆς ἐξ ἀρχῆς ὄντος ἀξαρῆθη.
 καὶ ἴσως αὖ τις ἡμῖν ἐπισημῆσαι, ὅτι τὰς ζῳ-
 φῆς τῆς λήθης παροφητικῶς πάλιν εἰς τὸ τῆς
 μνήμης ἀξαρῆσαι φάσκει. παρὰ δὲ τούτων, καὶ
 πολλὰ τῶν μύθων ὁ λῆθης, καὶ τῆς χεῖρ' οὗ θεοῦ
 πολυθησίας βλασφημίας τὸ μέγεθος ἀρρη-
 τον γλώσσας ἀσέβειν παροφητικῶς. τὴν δὲ
 καὶ νενομοθετημένην πρὸς αὐτῶν καὶ παροφη-
 τικῶν λαγνείαν, οὐδὲ τῶν αἰ, σικινῆ τις τε-
 B δραμμένων ἀνάχρησι δὴ ἢ φροῦσαι, ἢ λεγόντων
 ἄλλων ἀκούσαι. ποσὺτον ἀπολείπει καὶ τοὺς ἐπι-
 σήμοις τὴν ἀσελγείας ἐργάτας. ὅτι δὲ τὸ παμ-
 μαρῶν τούτων δογματῶν τὸ μέγιστον γυμνού-
 μνον βδελυρωτέροις ἀποφανῆ καὶ τοὺς δυνα-
 τῶς γαλγυνηκότας, καὶ τοὺς αἰοήτως πεπιτευ-
 χύτας, ἀναδέξομαι παροφητικῶς τὸ πόνον, ἀφο-
 ρῶν εἰς τὸ κέρδος. πειράσομαι ὅτι ὡς ἐνι μά-
 λιςα σικινῆ μὴ τὸ τῶν μύθων ὕψλον, τῶν ὅτι
 βλασφημιῶν τὰς μεγίστας παροφητικῶς, καὶ
 τῶν ἀσελγασάτων καὶ μαρωτάτων ὀργῶν
 C ὑποφητικῶς τὸ μέγιστον. Εἰς πέντε δὲ βιβλία
 διελομένη σικινῆ φαῖται τὴν συγγραφήν.
 καὶ τὸ μὲν παροφητικῶν, τῶν μύθων αἰεί-
 κων τὴν διήγησιν δέξεται, ὧν οἱ πατέρες δη-
 μιουργῶν μὲν ἀπέπλασαν ἕτερον, τὴν δὲ
 μίαν τῶν ὄλων ἀρρηθῆντες ἀρχῆς, ἀρχῆς
 ἐτέρας οὐκ οὐσας ὑπέθεντο, δοκῆσθαι δὲ φα-
 νῶσαι τὸν κύριον εἰς ἀνθρώποις ἐφασαν. τού-
 των δὲ τῶν δογματῶν παροφητικῶς μὲν ἀρε-
 τῆς, Σίμων ὁ μαγὸς ὁ Σαμάρειτης, ἕχα-
 τος δὲ Μανῆς ὁ γῆς ὁ Πέρσης. Τὸ δὲ δό-
 τερον τοὺς ταῖα τούτοις ἐπιδείξαι τεθη-
 σκότατος. οἱ μὲν μὲν ἀρχῆς εἰ τῶν ὄλων
 D πτωμολόγησαν, ψιλὸν δὲ ἀνθρώπον τὸν κύ-
 ριον παροφητικῶς. ταύτης δὲ τὴν ἀρέσεως
 ἤρξε μὲν Εβίων, μέχρι δὲ Μαρκέλλου καὶ Φω-
 τεινοῦ τὰς ἀφῶρους ἐπινοίας ἐδέξατο. Τὸ
 δὲ τρίτον τοὺς μεταξὺ τούτων κακίωνων δη-
 λῶσθαι βεβλασηκότας, οἱ ἀφῶρων δογμα-
 των πατέρες ἐχθρόντο. Ἐν δὲ τὰς τετάρτων
 τὰς νεωτέρας ἐπιδείξομεν ἀρέσεως· τὴν Ἀρείθ
 φημὶ, καὶ Εὐνομίου, καὶ ὅσα μετ' οὐκεί-
 νας ἐφύησαν, μέχρι ταύτης τὴν ἐχάτης,
 ἢ ἀνθρώπον ὁ δεσπότης ἀνέσασσε παροφη-
 ζον. Ἐν μὲν οὖν τοῖςδε τοῖς τέτταρα βιβλίοις.

πῶ πολυαριθμῶν τῶν αἱρέσεων γυμνώσασθαι πλά-
 νω. ἵνα ὅτι τῶν ἀναγνωσασκόμενων τῆς γλώττης, καὶ τῶν
 ἀκουσασκόμενων τῆς ἀκοῆς ἀποτρέψωμεν, καὶ τῶν λοι-
 μῶδους ἀπαλλάξωμεν δυσοδομίας, καθάπερ ἡ
 Χαλαστρεὺς, καὶ μύρον δὴ ὡδὲς παροσίστομεν τῶν
 τῶν διαγγελικῶν δογματῶν ἀλήθειαν, καὶ πᾶσαν
 αἵρεσιν τῶν θεῶν λόγων διδασκαλίας ἀντίπα-
 λον ὅτι δειξομεν. Τοῖς μὲντοι τῶν παλαῶν αἱρέ-
 σεων μύθοις ἐκ τῶν παλαῶν τῶν ἐκκλησίας δι-
 δασκῶν σπουδάζει, Ἰουστίνου τῶν φιλοσόφου ἐ-
 μάρτυρος, ἐκ Εἰρήναιου τῶν Κελτικῶν καὶ γεωρ-
 γήσμουτος ἐκ φωτισμοῦ ἐξ Ἰνῆ, καὶ Κλήμους, ὅς
 ἐστὶ κλήμ Σερωμαίδης παροσηγέρθου, καὶ Ωρι-
 γήνους, καὶ Εὐσεβίου, τῶν τε Πλάτωνος, καὶ τῶν Φοί-
 νικος, καὶ Ἀδαμαντίου, ἐκ Ρόδωνος, ἐκ Τίτου, καὶ
 Διοδώρου, ἐκ Γεωργίου, ἐκ τῶν ἄλλων, οἳ καὶ τῶν
 ἑβραίων τῆς γλώττης καθάπερ καὶ τῶν ἰσ-
 ραηλῶν ἐκείνοις συγγραμμένα καὶ πᾶσιν σπυ-
 ρήσιν, καὶ τῶν ἀφ' ἑσπερίων εἰρημῶν σπουδάζει
 ἐρεῖ. ὅ γὰρ ἀπὸ πλείων αὐταῖς ὅτι τῶν κέρωντος αἰε-
 δεξάμεν. πρὸς γὰρ δὴ πᾶς ἐπὶ ἐκ νῦν σπουδάζει
 εἰς ἑξάφως ἡδὴ κέρταξάμεν. ἀλλ' ὅτι
 δεῖξαι τῶν τῶν μύθων αὐτῶν ἐπεπάρθην ἑξέφο-
 ραί. ὄνομα ὅ, τῆ μὲν σπουδάζει τῶν μύθων αἱ-
 ρέσεων, Αἱρετικῆς κακομυθίας ὅτι τομῆ, τῆ ὅ τῶν
 ἀληθείας διδασκαλίας, Θεῶν δογματῶν ὅτι το-
 μῆ. τούτων ὅ καὶ κείνων κοινόν, ἑβραίων καὶ ἀλη-
 θείας ἀφ' ἑσπερίων. Παροκαλῶ ὅ τῶν ἐν τευξο-
 μῶνους, ἔχασον τῶν αἱρετικῶν δογματῶν τῆ τῶν ἀλη-
 θείας κέρταξάσαι διδασκαλίας. τούτου γὰρ δὴ
 χάριν, καὶ ὅ πέμπτον βιβλίον σπουδάζει. ὅ τῶν
 ταῦ γὰρ τῶν μὲν τῶν θεῶν πινδύματος ἐπο-
 μῶνους λόγοις, ἐκείνα ὅ παμπονήρου ἑξένοίας
 ὅ τῶν ἐρεμῶν. ὅ δὲ ἐν ἀλλοτείοις πόνοις ἐναργῶς
 δεικνῶν τῶν ἀληθείας ὅ κέρτος, ὅ καὶ ἀμει-
 βέσθαι, καὶ τῶν πεπονηκότα, καὶ τῶν τῶν συγγραφῶν ἡ τη-
 κότα ὅ τῶν χλαιδί καὶ ζώνη κέρτην ὅ τῶν, καὶ στρατη-
 γίαν πεπονημένους, ἐκ βασιλείοις παροσερβῶν
 ἑξέ τῶν τῶν ἑβραίων ὅ τῶν ἀληθείας τῶν
 μάτην, καὶ μὲν τῶν παροσηγέρθου βοᾶ, ὡς ἡγά-
 πησα τὸν νόμον σου κύριε; ὅ τῶν τῶν ἡμέρων
 μὲν γένη μου ὅ τῶν.

A multiplicem hæresum errorem pate-
 faciemus. Ut autem & eorum qui le-
 cturi sunt linguas, & eorum qui au-
 dituri aures abstergamus, & à pesti-
 fero foetore vindicemus, tanquam
 Chalastreum quoddam & suaue olens
 unguentum, Evangelicorum dogma-
 tum veritatem adferemus, hæresim-
 que omnem diuinorum eloquiorum
 doctrinæ contrariam esse ostende-
 mus. Antiquarum porrò hæresum
 fabulas ex antiquis Ecclesiæ docto-
 ribus collegi, Iustino Philosopho &
 Martyre, & Irenæo qui Celticas gen-
 tes excoluit & illuminauit, & Cle-
 mente qui Stromateus dictus est, &
 Origene & Eusebio, tum Palæstino,
 tum Phœnice, & Adamantio, & Rho-
 done, & Tito, & Diodoro, & Geor-
 gio, & aliis, qui linguas suas contra
 falsitatem armarunt: & quæ sparsim
 ab illis scripta sunt in ordinem redi-
 gam, & quæ prolixè dicta paucis di-
 cam. Neque enim confutare illas in
 præsens institui, (nam & aduersus eas
 quæ nunc extant iam editis libris sum
 congressus) sed fabularum ipsarum
 differentiam explicare iussus sum.
 Nomen verò detestandarum hære-
 sum collectioni erit, *Hæreticarum fa-
 bularum Compendium*: veritatis autem
 doctrinæ, *Diuinorum decretorum Epi-
 tome*: commune vtrisque, *Falsi ve-
 ritique distinctio*. Hortor demùm eos
 qui lecturi sunt, ut hæreticorum dog-
 matum vnumquodque cum verita-
 tis doctrina comparent. Huius enim
 rei gratia quintum quoque Librum
 conscripsi. Videbit enim hanc diui-
 ni spiritus oracula sequi, illa verò
 prauæ cogitationis inuenta esse. Cete-
 rùm qui alienis in laboribus veritatis
 vires apertè inuenerit, precibus vicem
 reddat, tum ei qui conscripsit, tum
 ei qui scriptionem expetiit. Qui cum
 fago & cingulo utatur, militiamque
 sibi commissam gerat, & palatio eius
 causa adsidere cogatur, rerum tamen
 diuinarum cognitionem veritatisque
 doctrinam omnibus anteponit, &
 cum Propheta exclamat, *Quomodo* Psal. 118. 97
*dilexi legem tuam Domine? tota die me-
 ditatio mea est.*

ΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΚΑΚΟΜΥΘΙΑΣ ΕΠΙΤΟΜΗ.

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

HÆRETICARVM FABVLARVM COMPENDIUM.

LIBER PRIMVS.

<i>Præfatio.</i>		Πρόλογος.	
<i>De Simone mago.</i>	1	Περὶ Σίμωνος τῷ Μάρτυ.	α'
<i>De Menandro.</i>	2	Περὶ Μενάνδρου.	β'
<i>De Saturnilo.</i>	3	Περὶ Σατορνίλου.	γ'
<i>De Basilide & Ifidoro.</i>	4	Περὶ Βασιλίδου καὶ Ἰσιδώρου.	δ'
<i>De Carpocrate & Epiphane.</i>	5	Περὶ Καρποκράτους, καὶ Ἐπιφάνους.	ε'
<i>De Prodicō.</i>	6	Περὶ Προδίκου.	ς'
<i>De Valentino.</i>	7	Περὶ Βαλεντίνου.	ζ'
<i>De Secundo, & aliis.</i>	8	Περὶ Σεκυνώδου, καὶ τῶν ἄλλων.	η'
<i>De Marco præstigiatore.</i>	9	Περὶ Μάρκου τῷ γήτορος.	θ'
<i>De Ascodrutis, vel Ascodrupitis.</i>	10	Περὶ τῶν Ἀσχοδρυτῶν, ἢ Ἀσχοδρυπιτῶν.	ι'
<i>De Archonticis.</i>	11	Περὶ τῶν Ἀρχοντικῶν.	ια'
<i>De Colorbafis.</i>	12	Περὶ Κολορβασίων.	ιβ'
<i>De Barbeliotis seu Borborianis.</i>	13	Περὶ Βαρβηλιωτῶν, ἢ γυναικῶν Βορβορειανῶν.	ιγ'
<i>De Sethianis, Ophianis, vel Ophitis.</i>	14	Περὶ Σεθιανῶν, ἢ Οφειανῶν, ἢ Οφιτιῶν.	ιδ'
<i>De Cainis.</i>	15	Περὶ Καϊνῶν.	ιε'
<i>De Antitactis.</i>	16	Περὶ Ἀντιτακτικῶν.	ισ'
<i>De Peratis.</i>	17	Περὶ Περαιτικῶν.	ις'
<i>De Monoimo.</i>	18	Περὶ Μονοίμου.	ιη'
<i>De Hermogene.</i>	19	Περὶ Ἑρμογένους.	ιθ'
<i>De Tatiano, & de Hydroparastatis vel Encraititis.</i>	20	Περὶ Τατιανοῦ, καὶ τῶν Ὑδροπαραστατικῶν, ἢ Ἐγκραιτικῶν.	κ'
<i>De Seuero.</i>	21	Περὶ Σευερίου.	κα'
<i>De Bardisane & Harmonio.</i>	22	Περὶ Βαρδισάνου, καὶ Ἀρμονίου.	κβ'
<i>De Florino & Blafo.</i>	23	Περὶ Φλωρίνου, καὶ Βλάφου.	κγ'
<i>De Cerdone & Marcione.</i>	24	Περὶ Κέρδωνος & Μαρκίωνος.	κδ'
<i>De Apelle, Potito, Prepone, &c.</i>	25	Περὶ Ἀπέλλου, Ποπίτου, Πρέποντος, καὶ τῶν ἄλλων.	κε'
<i>De Manete.</i>	26	Περὶ Μανέτητος.	κς'

PRÆFATIO.

SAPIENTISSIMVS vniuersorum Deus, paucis viris, iisque piscatoribus & publicanis, & vni tabernaculorum opifici, orbem terræ colendum commisit. Pessimus autem Dæmon, hominum pernicies, hos videns multorum Deorū erroris spinas radicitus

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

MΕΝ πάσης φύσεως ὄλων θεὸς ἀνδράσιν ὀλίγοις, καὶ τούτοις ἀλιεῦσι, καὶ τελώναις, καὶ ἐνὶ σκίμω ὀρφανῶν, πλὴν τῆς χειρσωμυθίας αἰκουμηνῆς ἐνεχείρεισε γεωργίαν. ὁ δὲ παμπόνητος δαίμων, ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀλάττωρ, τούτοις ἰδὼν τῆς πολυθείου πλάνης τὰς ἀκαθάρτας παρορρήσεις

αἰαποῦνας, καὶ ἐαυτὸν τῷ ὑποκόων γυμνούμε-
νον, μηχαμορράφος ὢν καὶ πονηρίας τεχνίτης, ἐ-
τέρας ἐξέδρεν ὀπιβουλῶν ὀπινοίας. ὀκλεξά-
μῆμος γὰρ αἰθεροποις τῷ οἰκείας ἐνεργείας ἀξίως,
ἔκατά τῃ ὑπεροσωπεῖον, τῷ τῷ χριστιανῶν ὀπι-
κλῆσιν αἰθεῖς ὀπιπτεῖς, καὶ οἰόντι μῆγιτῷ ὀπιχερ-
σας ὀσῶμα τῷ κύλικος, ὀ δηλητήριον τῷ ὑδ-
δοεῖ τοῖς αἰθεροποις ὀροσενῶσχε φάρμακον.
διψῶν δὲ τῷ αἰθεροπῶν τῷ ὀλεθρον, ὀκ ἐμῆνε
χερτωθῆναι τῷ ἀποστόλων ὀ κήρυγμα, καὶ τότε
πῶ ἐξαπάτην ὀροσῆνεκεν ἄλλ' ὀθῆς ὀκεί-
νων γεωργεῖν ὀρξαμῆων, καὶ τῷ ὀσεβείας
καταβῆναι τὰ σπέρματα, ὀδῶ μετὰξὺ κα-
τέσθῆρε τὰ ζιζάνια.

A cuellere, seque obedientium sibi nu-
mero destitui, vt machinarum & im-
probitatis est artifex, alias insidian-
di rationes excogitauit. Cum enim
homines operatione sua dignos ele-
gisset, & Christianorum his nomen
velut personam quamdam imposuif-
set, & tanquam melle quodam os
poculi illiuisset, exitiale mendacij
venenum hominibus porrexerit. Cum-
que hominum perniciem sitiret, non
expectauit vt Apostolorum prædica-
tio inualesceret, & fraudem tunc
inferret: sed cum primùm illi ter-
ram colere & pietatis semina spar-
gere cœperunt, hic interim semina-
uit zizania.

ΠΕΡΙ ΣΙΜΩΝΟΣ. α'.

DE SIMONE. I.

ΣΙΜΩΝ ὁ ὀροσῶτος, ὁ Σαμῆρείτης ὁ μά-
γος, τῷ τούτου κεκοτεχνίας ὑποουργῶς αἰε-
φαῖνη. ὁς ἀπὸ Γιτθῶν ὀρμῶμῆμος, κῶμῆ ὁ αἰτή
Σαμῆρείας, καὶ γρηπείας εἰς ἀκρον ἐλάσας, ὀροσ-
τῶν μὲ πολλοῖς ἐπεισε δι' ἧς ἐδρα τεροτουργίας,
ὀροσσεδρῶν αἰτῶν, καὶ θεῖαν τινὰ δυνάμιν ὀνο-
μαῖζιν. ἐπειτα ὁ, τοῖς ἀποστόλοις ἰδὼν ἀληθεῖς ὀν-
τως καὶ θεῖας ὀουμαθουργίας ὀπιπελουῶτας, καὶ
τοῖς ὀροσσοδοσι δωρομῆμοις τῷ χῶρον τῷ πνῶμα-
τος, ἀξίαν τῷ ἴσῃν πῶ αἰτῶν ἐξοισίαν λαβῆν,
ὀπιπῶ ὁ μέγας Πέτρος ἐφώροσεν αἰετῶν τῷ παμπό-
νηρον γῶμῆν, ἔ τοῖς τῷ μετῶνοίας ὀροσπῶσῃ
φάρμακῶς τὰ δυσῶματα τῷ ὀροσῶνοίας ὀροσῶταξε
τροῶματα, ὀθῆς ὀκῆνος ὀροσῶς τῷ ὀροσῶτεραν
ἐπῶμῆθε κεκοτεχνίας, καὶ τῷ Σαμῆρεῖαν κεκαλι-
πῶν, ὡς ὀροσῶμῆν τὰ ὀροσῶτα σπέρματα, ὀροσῶς
τοῖς μῆδέπω γεωργηθέντας ὑπο τῷ ἀποστόλων
ἐξέδραμῆν, ἵνα τῷ μαγανείας ἐξαπατήσας τοῖς
ὀροσῶτοις, καὶ τῷ οἰκείας μυθολογίας ὀροσῶδη-
σας, δυσῶραδέκα τῷ ἱεραῶν ἀποστόλων ἀποφῆ-
νη τὰ ὀροσῶματα. ἄλλ' ἡ θεῖα χῶρεῖς τῷ μέγῳ Πέ-
τρῳ καὶ τῷ τούτου μεμῶας κεκαπῆσῃ. ὀροσῶ γὰρ ἐ-
πόμῆμος, τῷ μῶσαρῶν αἰετῶν διδασκαλίαν, ὀροσῶ μῶ-
χλῶν ἵνα καὶ ὀροσῶρον ἀπεσκεδῆνυτο, τῷ ὀροσῶ
θείας τῷ φῶτος ὀροσῶ ἀκῆνας ἐδείκνυ. ἄλλ' ὀροσῶ, καὶ
ὀροσῶφανῶς διελεθῶμῆμος ὀροσῶαθῆλιος, ὀροσῶ
ἐπαῶσατο καὶ τῷ αἰθεῖας ὀροσῶαθῶμῆμος,
ἔως εἰς πῶ Ρῶμῆν ἀφῆκε, Κλαυδίου
Καίσαρος βασιλευῶνος. ποσοτόν δὲ Ρῶμῶμοις
ταῖς γρηπείας κεκαπῆξεν, ὡς καὶ σῆλη τίμη-

PRIMVS autem Simon, magus Sa-
maritanus, improbitatis huius mi-
nister extitit. Qui è Gitthis, quod
Samarixæ vici nomen est, oriundus,
& ad summum præstigiorum gradum
prouectus, multis primùm per pro-
digia quæ patrabat persuasit, vt ipsi
adhærent, eumque diuinam quam-
dam potentiam appellarent. Deinde
cum Apostolos videret vera prorsus
ac diuina edere miracula, & Spi-
ritus sancti gratiam iis qui accede-
bant largiri, parèmq; ab eis pote-
statem exposceret, vbi magnus Pe-
trus perditum eius animum depre-
hendit, & desperata mentis vulne-
ra pœnitentiæ remediis curare iussit,
ille mox ad pristinam regressus im-
probitatem, relicta Samaria, vt quæ
salutaria semina susceperat, ad eos
abiit qui ab Apostolis exculti non-
dum fuerant, vt simpliciores impo-
sturis decipiens, fabulosisq; narratio-
nibus suis adstringēs, efficeret vt san-
ctorum Apostolorum dogmata diffi-
ciliùs susciperent. Sed diuina gratia
magnum Petrum aduersus eius in-
faniam armauit. Is enim subsequens,
execrandam illius doctrinam, velut
nebulam quamdam & caliginem dif-
cussit, & lucis veritatis radios ostēdit.
Sed tamen quamuis apertè conuictus
esset homo miserrimus, contra verita-
tem pugnare nõ destitit, quoad Clau-
dio Cæsare imperante Romam ve-
nit. Romanos autem præstigiis suis
sic obtufecit, vt ænea illum sta-

tua honorarint. At rursus adueniens diuinus Petrus fraudis eum pennis nudauit. Quem demum ad miraculorum certamen cum prouocasset, ac diuinæ gratiæ & præstigiæ discrimen ostendisset, spectantibus omnibus Romanis, magna illū ex altitudine precibus suis deturbauit, spectatorésque miraculi ad salutem perduxit. Hic fabulam huiusmodi commentus est. In finitam quamdam posuit potentiam, quam & vniuersorum radicem appellauit. Eam autem Ignem dicebat esse, cuius duplex foret operatio, vna quæ cerne-
 B mundum verò genitum esse, genitumque ex operatione Ignis quæ cernebatur. Ex hac autem productas primùm esse tres coniugationes, quas etiam radices nominauit. ac primam quidem appellauit mentem & mentis comprehensionem, secundam vocem & intelligentiam, tertiam rationem & cogitationem. Seipsum porrò infinitam illam dicebat potentiam: ac Iudæis quidem tanquam filium apparuisse, ad Samaritanos verò tanquam patrem descendisse, ad alias denique gentes tanquam spiritum sanctum accessisse. Et cum alteram quamdam in prostibulo stantem, Helenam nomine, sibi contubernalem fecisset, hanc primam mentis suæ comprehensionem aiebat esse, matremque omnium appellabat: ac per
 C illam se & Angelos & Archangelos fecisse, ab Angelis autem fabricatum esse mundum. Angelos postea, cum ei inuiderent, ipsam apud se detinuisse. Nolebant enim, inquit, eius opera dici. Quare in multa illam mulierum corpora immiserunt, tum in Helenam quoque illam, propter quam Troianum bellum gestum est. Propter hanc etiam se aiebat descendisse, ut & ipsam ab impositis vinculis liberaret, & hominibus per eius agnitionem salutem præberet. Descendisse autem immutatum, ne ab Angelis qui res creatas administrant cognosceretur, & in Iudæa tanquam hominem apparuisse, cum homo non esset, & tanquam passum, cum passus non esset. Prophetas autem Angelorum ministros fuisse. Itaque eos qui in ipsum crederent iubebat illos non attendere, nec Legis minas per-

A θειῶν χαλκῆ. ἀλλὰ πάλιν ὁ θεῖος ἀφικόμενος Πέτρος, ἐγύμνωσεν αὐτὸν τῆς ἀπάτης πτεράν, καὶ τέλος εἰς ἀγῶνα θαυματουργίας προσκαλεσάμενος, καὶ θείας χάριτος καὶ ρητείας ὁ ἀφ' ὧσιν δείξας, πάντων ὁρώντων Ῥωμαίων, ἀφ' ὕψους αὐτὸν πολλοῦ κατέρραξε προσευξάμενος, καὶ τοὺς αὐτόπας τῆς θαύματος εἰς σωτηρίῳ ἐζώρησεν. Οὗτος τοιοῦτον μῦθον ἐγήνησεν. ἀπειρον ἵνα ἰστέθητο δυνάμιν. ταύτῃ δὲ ρίζωμα τῆς ὄλων ἐκάλεσεν. ἡ δὲ αὐτῷ πῦρ ἔφησε, διπλῶν ἐνεργειῶν ἔχον, πλὴν μὲν φαινομένην, πλὴν ἧ κεκρυμμένην. τὸν δὲ κόσμον γνητὸν ἡ), γηγῆσθαι ἧ ἐκ τῆς φαινομένης τῆ πτερῆς ἐνεργείας. πρῶτον ἧ δὲ αὐτῆς προσβληθῆναι τρεῖς συζυγίας, αἷ καὶ ρίζας ἐκάλεσε καὶ πλὴν μὲν πρῶτον, προσσηγῆσθαι νοῦν καὶ ἐπίνοιαν, πλὴν δὲ δδύτερην, φωνὴν καὶ ἐννοίαν, πλὴν δὲ τρίτῃ λογισμὸν καὶ ἐσθῦμῃσιν. ἑαυτὸν δὲ πλὴν ἀπειρον ὠνόμασε δυνάμιν, καὶ Ἰουδαίοις μὲν ὡς υἱὸν φησὶν αὐτῶν, πρὸς δὲ Σαμαρείταις ὡς πατέρα κατακληλυθέναι, ἐν ἧ τοῖς ἄλλοις ἔθενεσιν ὡς πᾶν ἀγιον ὅτι ποιηθῆσθαι. καὶ ἑτέρας δὲ ἵνα ὅτι τέρους ἐστῶσθαι, προσπαρρηθῆσθαι Ἐλένην, στυλοῖον ποιησάμενος, πλὴν πρῶτον αὐτῆς ἐννοίαν ἔφασκεν ἡ), ἡ μητέρα τῆς ὄλων ὠνόμαζε, καὶ δι' αὐτῆς ἡ τοῖς ἀγγέλοις, καὶ τοῖς ἀρχαγγέλοις πεποιθέναι. ἰστέθη ἧ τῆς ἀγγέλων δημιουργηθῆναι τὸν κόσμον. εἶτα τοῖς ἀγγέλοις φησὶν αὐτῆς αὐτῆς πρὸς ἑαυτοῖς καταχεῖν. οὐ γὰρ ἐβούλοντο φησὶν αὐτῆς καλεῖσθαι ποιήματα. οὐδὲν χάριν, καὶ εἰς πολλὰ αὐτῷ εἰσῆγαγεν σώματα γυμναστικά, καὶ εἰς ἐκείνῃ δὲ πλὴν Ἐλένην, δι' ἣν ὁ Τρωϊκὸς ἐγήμετο πόλεμος. D ταύτης ἐνεκα ἡ αὐτὸν ἔλεγε κατακληλυθέναι, ὡς ἡ αὐτῷ τῆς ὅτι κειμένων ἐλευθερωθῆσθαι δεσμῶν, καὶ τοῖς ἀνδράποισ ἀφ' ἧ εἰς αὐτὸν ὅτι γνῶσεως πρὸς αὐτῶν σωτηρίῳ. κατακληλυθέναι δὲ ἀλλοιούμενον, ὡς μὴ γνωσθῆναι τοῖς ἧ κτίσιν οἰκονομοῖσιν ἀγγέλοις. ἡ φησὶν ὅτι Ἰουδαῖα ὡς ἀνδραποῖον μὴ ὄντα ἀνδραποῖον, καὶ παθεῖν ἧκιστα πεποιθῶτα. τοῖς ἧ πρὸς φήτας τῆς ἀγγέλων ἰσουργοῖς γηγῆσθαι. τοῖς δὲ εἰς αὐτὸν πεπευθῆσθαι ἐκέλευσε μὴ πρὸς σέχην ἐκείνοις, μὴ δὲ φείθη τῆς νόμου ταῖς ἀπειλάς,

ἀπειλὰς, ἀλλὰ πρῶτον ὡς ἐλευθέρους ἀφ' αὐτῶν ἐτελήσωσιν. οὐ γὰρ ἀφ' ἐξουσίας ἀγαθῶν, ἀλλὰ ἀφ' ἁρείου τεύξεσθαι τῆς σωτηρίας. οὐ δὴ ἁρεῖν, οἱ τῆς τούτου συμμορίας πᾶσιν ἐπὶ λυφῶν ἀπέλθον, ἔμαθησάν τε ἐχρῶντο πρὸς τοὺς ἀσέλγους, ἔμαθησάν τε ἀγῶνι μαχητῶν, ἔμαθησάν τε ἄλλα ὅσα τῆς ῥησιμότητος ἴδια ὡς θεῖα μετόντες μυστήρια. Ἐξούτου μὲν ἐν τύπῳ Διὸς εἰκόνα καὶ ἀσκησάμενοι, τῆς δὲ Ἑλένης ἐν τῷ εἶδη τῆς Ἀθηναῖς, τῶν τε ἐθιμῶν, καὶ ἑσπερίων, καὶ ὡς θεοὶ προσεκύνουσι, Σιμωνιανοὶ ἑαυτοὺς ὀνομάζοντες. ἐκ τῆς δὲ τῆς πικροτάτης ἀνεφύθησιν ῥίζης, Κλεοβαροὶ, Δοσιθεοὶ, Γορθηνοὶ, Μασσόθεοι, Ἀδριανιστῆς, Εὐτυχητῆς, Κανιστῆς. ἀλλ' οὗτοι πάντες, σμικρὰς τινὰς ἐναλλαγὰς τῆς δουλοῦς ὅτινενοικότες αἰρέσεως, οὐκ ὅτι πλείστον διήρκεσαν, ἀλλὰ λήθη πρὸς τελεῖ πρὸς ἐδοθησαν.

A timefcere, sed tanquam liberos facere quæ vellent. Non enim per bonas actiones, sed per gratiam ipsos salutem consecuturos. Quæ de causa qui huius erant sectæ, liberè omnem libidinem exercebant, & præstigiærum omni genere utebantur amatoria quædam & pellicentia usurpantes, & quæcumque alia incantatores solent, velut diuina mysteria, obeunt. Et eum huius quidem in Iouis figuram, Helenæ autem in speciem Mineræ statuem efformassent, his thura adolebant & libabant, ac tanquam Deos adorabant, Simonianorum sibi nomen imponentes. Ex hac amarissima radice orti sunt Cleobani, Dositheani, Gortheni, Malbothi, Adrianistæ, Eutyctetæ, Canistæ. Verùm hi omnes, cum impiæ heresis paruas quasdam mutationes excogitassent, non diu durarunt, sed perpetuæ obliuioni traditi sunt.

ΠΕΡΙ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ. 61.

DE MENANDRO. II.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ δὲ τις, ἔαυτὸς Σαμαρείτης, ἀπὸ Χαβραὶ κάμης οὗτω καλουμένης ὀρμῶντος, τῆς μὲν ἐκείνης διεδέξατο ῥησιμότητα, ἑαυτὸν δὲ οὐ τῆς πρῶτης ὀνόμασε διώταμιν ἀγῶνιστῶν γὰρ ἔφησε τῶν τε ἀλλ' ἑαυτοῦ ἐκείνης ἀπεσάλαται βρενθουῶντος, σωτήρα ἑαυτὸν προσσηγήθησε, τοὺς δὲ ἀγγέλους, τῶν Σιμωνιανῶν ἀπλησίως, ἑαυτὸν τῆς ἐνοίας ἔφησε προσεληλυῶσιν, ἔμαθησάν τε τὸν κόσμον δημιουργῆσαι. σῶζεσθαι δὲ τοὺς εἰς αὐτὸν βαπτισομένους, καὶ κρείττους ἀποτελεῖσθαι καὶ τῶν δὲ τῶν βίῳ, ἔμαθησάν τε διώταμιν εἰς ὄρατα τῶν κοσμοποιῶν διώταμιν ὡς εἰνεσθαι. καὶ τῶν τε σωζέσθαι τῶν Ιουστίνου ὁ ἐν φιλοσόφῳ γήματι τῆς ἀληθείας γενημένος σωζέσθαι, καὶ τῆς μὲν τυρείου ἀσκησάμενος ἑφάνον, ἔμαθησάν τε Εἰρηναῖος, οὗ ἔμαθησάν τε ἐμνήσθησιν ἀποστολικὸς καὶ ὁ αὐτὸς ἀνὴρ. καὶ Ωριγῆνης, ὁ πολυμαθῆσαν ἀσκήσας. τῶν τε ἐρημικότες διδάσκαλον Σατορνίλος, ἔμαθησάν τε Βασιλίδης, ὁ μὲν αὐτῶν πατεῖδα τῆς Ἀντιόχου τῆς Ορῆντι τῶν ποταμῶν γαλιουσίτου, ὁ δὲ Βασιλίδης τῶν Ἀλεξάνδρου, ἐναντίους καὶ τῶν διδασκάλων ἔμαθησάν τε ἀλλήλοις ἀνέπλασαν μύθους. ἐμφω δὲ ὅτι Ἀδριανὸς τῶν Καίσαρος ἐχθρὸς.

MENANDER, & ipse Samaritanus, ex vico cui Chabrai nomen est, illius quidem præstigiæ sectatus est, primam tamen se potentiam non nominavit, ignotam enim hanc aiebat esse, ceterum ab illa se missum iactans, Seruatorem seipsum appellavit. Angelos verò similiter ac Simon à Mentis comprehensione productos, & hos mundum fabricatos esse dixit. Saluari autem eos qui in ipsum baptizentur, & potentiores etiam in hac vita effici, potestatemque accipere, ut mundi effectrices potestates facillimè superent. Contra hos scripsit Iustinus, qui sub habitu Philosophi defensor fuit veritatis, martyriique corona redimitus est, & Irenæus, cuius supra meminimus, vir idem quoque Apostolicus, & Origenes multiplici doctrina præditus. Hunc habuere magistrum Saturnilus & Basilides: quorum ille Antiochiam ad Orontem fluuium sitam patriam sibi esse prædicabat, Basilides verò Alexandriam: qui & magistro & sibi inuicem contrarias fabulas confinxere. Ambo autem Hadriani Cæsaris tempore fuerunt.

EGO verò Saturnili primùm fabulas exprònam. Hic, quemadmodum Menander, vnum dixit esse Patrem prorsus ignotum, & hunc Angelos creasse, aliásque potestates. Septem autem ex horum numero mundum condidisse, hominémque finxisse, & hoc illos dixisse, *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Cùmque figmentum erigi non posset, sed vermis instar serperet, miserta, inquit, diuina potentia vitæ scintillam immisit, & imperfectum hominem perfecit. Hanc autem vitæ scintillam, post dissolutionem animalis, reuerti ad potentiam quæ miserat. Seruatorem verò Dominum non solùm non factum esse dixit, sed etiam ingenitum, & incorporeum, & informem. Specie autem potiùs quàm rei veritate hominibus apparuisse. Iudæorum Deum dixit vnum ex Angelis fuisse. Deinde commenti oblitus, (ingenitum enim, Seruatorem appellarat) patrem Christi ait, cùm vnà cum alijs Angelis Iudæorum quoque Deum destruere vellet, Christum misisse in mundum ad salutem hominum qui in ipsum crederent. Duas hominum docet esse differentias, & alios quidem bonos, alios malos esse, & hanc in natura sortitos esse differentiam. Cùmque mali dæmones malis auxiliarentur, venit, inquit, Seruator vt bonis subueniret. Nuptias hic primus omnium Diaboli doctrinam appellauit. Iubet autem & ab animatis abstinere. Prophetias verò, alias à mundi opificibus Angelis prolatas dixit, alias à Satana: atque hunc Angelum esse, qui Deo Iudæorum præcipuè aduersatur.

DE BASILIDE, ET
Isidoro. IV.

BASILIDES verò, fabulas istas vt leues contemnens, alias magis impias confixit. Dixit enim ingenitum primam omnium Mentem genuisse, ex Mente autem processisse Verbum, ex Verbo prudentiam, ex prudentiam

EΓΩ δὲ πρῶτον Σατορνίλου πρῶτον ὅτι δειξέω μυθολογίαν. Ὁ δὲ τῶν Μενανδρῶν παροπλησίως ἕνα ἔφησεν εἶναι πατέρα πᾶσι τοῖς ἀγνώστον τῶν δὲ ἀγγέλους δημιουργῆσαι, ἔτι δὲ ἄλλας δυνάμεις. ἐπιπλάσσει δὲ τινὰς ἐν τοῦτων τὸν κόσμον ποιῆσαι, καὶ τὸν ἀνθρώπον διαπλάσσει, καὶ αὐτοὺς φησὶν εἰρηκέναι, ποιήσω μὲν ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, ἔτι καὶ ὁμοίωσιν. τῶν δὲ πλάσματος ἀπορροῦσθαι μὴ δυναμῆν, ἀλλὰ σκώληκος δίκην ἐρπύλλοντος, οἰκτεῖσθαι φησὶν ἡ θεία δύναμις, ζωῆς ἀπληθήσθαι κατέπεμψε, καὶ τὸ ἀτελὴ ἀνθρώπον ἐτελεστήρησε. τῶν δὲ τὸν ἀπληθῆ τῆς ζωῆς, μὲν πρῶτον τῶν ζώων διαφέρεται, ἀνατρέχοντες πρὸς τὸ ἀποτελεσθαι δυνάμειν. τὸ δὲ σωτήριον ἔχειον οὐκ ἀγνήτων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγνήτων ἔφησεν, καὶ ἀσώματων, καὶ ἀειδέων. Φαυτασία δὲ μάλλον, ἔκ ἀληθείας τοῖς ἀνθρώποις ὅτι φανῶμαι. τὸ δὲ τῶν Ἰουδαίων θεὸν ἕνα τῶν ἀγγέλων εἰρηκεῖν εἶναι. εἶτα τῶν πλάσματος ὅτι πλάσσει, ἀγνήτων γὰρ προσσηρόβουσε τὸ σωτήριον, τὸ πατέρα φησὶ τῶν Χριστῶν, καὶ ἀλύσει βουλόμην μὲν τῶν ἄλλων ἀγγέλων ἔτι τῶν Ἰουδαίων θεόν, ἀποτελεῖται τὸν Χριστὸν εἰς τὸν κόσμον ὅτι φησὶν ἡ θεία εἰς αὐτὸν πίπτουσαν ἀνθρώπων. δύο τῶν ἀνθρώπων εἶναι λέγει διαφοράς, ἔτι μὲν εἶναι ἀγαθούς, τοῖς ὃ πονηροῖς, ἔτι τῶν ἐν φύσει τῶν διαφορῶν εἰληφέναι. τὸ ὃ πονηρῶν δαιμόνων τοῖς πονηροῖς συμπραττόντων, ἡ γὰρ φησὶν ὁ σωτὴρ ἐπαμύνασθαι τοῖς ἀγαθοῖς. τὸ ὃ γὰρ μὲν οὐκ ὡς ὅτις τῶν διαφορῶν διδασκαλίαν ὠνόμασε. νομοθετεῖ ὃ ἔμφυτον ἀπέχεσθαι. τὸ ὃ προσφητεῖται, τὰς μὲν ὑπὸ τῶν κοσμοποιῶν ἀγγέλων ἔφησεν εἰρηκεῖν, τὰς ὃ ὑπὸ τῶν Σατορνῶν. ἔτι τῶν ὃ ἀγγέλων εἶναι, διαφερόντως ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν Ἰουδαίων θεῶν.

ΠΕΡΙ ΒΑΣΙΛΙΔΟΥ, ΚΑΙ
τῶν Ἰσιδώρου. δ'.

Ο Δὲ Βασιλίδης, τούτων ὡς ὅτι τῶν κατὰ φρονήσας τῶν μύθων, ἐτέρας δυναστεῖας ἀπέπλασεν. ἔφησεν γὰρ τὸν ἀγνήτων κοῦν πρῶτον γνήσασθαι, οὐκ δὲ τῶν τοῦ πρῶτον βλαπῶν τὸν λόγον, φησὶν δὲ ἀπὸ τῶν

λόγῳ, ἀπὸ ἧς Φεγήσεως σοφίαν καὶ δυνά-
 μιν, ἐκ δὲ τούτων ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους·
 τούτοις δὲ δημιουργῆσαι τὸν οὐρανόν· ἐκ δὲ τῆς
 τούτων ἀπορροίας ἄλλοις γηλομένοις ἀγγέλους,
 ἄλλον οὐρανὸν ποιῆσαι ὅ ὡσφὼν ὡσφόμειον·
 εἶτα πάλιν ἐκ τῆς τούτων ἀπορροίας ἑτέροις
 Φωῖτας, τεκτῆνασθαι καὶ τούτοις ἕτερον οὐρανόν,
 ἔπειτα ἐκ τούτων πάλιν ἄλλοι, καὶ μέχρι τρια-
 κοσῶν ἑξήκωσιν πέμπτου ἀναρρέσαι τὸ γη-
 λομένῳ ἀπορροίαν, καὶ τὸν οὐρανὸν δημιου-
 ρῆσαι. τοῖς δὲ τὸν οὐρανὸν τὸν ἕξατον, τὸν ὑφ' ἡ-
 μῶν οὐρανὸν, οἰκωῦντας ἀγγέλους δημιου-
 ρῆσαι τὸν κόσμον, καὶ τὴν γῆν ἀναρρέσαι
 δεσποτεῖαν, ἐναὶ ἧς κληρωθῆναι τὸν Ἰουδαίων
 οἰκονομίαν, καὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ἄλλων. βουληθέντι
 ἧς τούτων τοῖς οἰκείοις ἀπολυτὰ ὑποτάξαι τὰ
 ἔθνη, τοῖς ἄλλοις ἀρχοντας ἀντιπροσέξασθαι,
 τὴν ἀγγέλιον τῶν θεῶν καὶ ὡσφόμενον τὸ
 αὐτῶν νομῶ ἀποτεῖλαι, ὃν ἔχει τὸν ὡσφόμενον
 ὡσφόμενον, ὡς ὡσφόμενον πνεῦσαν ὡσφόμενον
 παθεῖν ἧς τῆς οὐδαμῶς λέγει, ἀλλὰ Σίμωνα
 τὸν Κυριωῶν ὑπομῆναι ὅ πάθος νομαθέντα
 τῶν Χειρῶν τῶν Χειρῶν πόρρωθεν ὄρωντα, γε-
 λῶν τῶν Ἰουδαίων τὸ ἀπόνοια, εἶθ' ὕστερον ἀπε-
 λθεῖν ὡσφόμενον τὸν ἀποτεῖλαι. χεῖρας ἧς πνεῦσαν
 ἔλεγον, οὐκ εἰς τὸν ἑσταιρωμένον, ἀλλ' εἰς τὸν
 ἑσταιρωθῆναι ὡσφόμενον. οὕτω γὰρ φησὶ διωατὸν
 τὸν ἧς χρῆσιμοποιῶν διωατίας ἀπαλλαγῶναι.
 ἡρήθη δὲ ἔπειτα τῆς ἀρκῶς τῶν ἀνάστασιν, τὰς
 ἧς ὡσφόμενίας ἔπειτα ὡσφόμενον ἀγγέλων ἔφασκε
 γενηθῆναι, τὸν ἧς νόμον ὑπο τῶν ἀρχόντων τε-
 θῆναι τῶν Ἰουδαίων. τὸ ἧς εἰδωλοθύτων ἀδεῶς με-
 ταλαμβάνειν ὡσφόμενον, ἔπειτα ἀπειρημένης
 ὡσφόμενίας ἀδελφικῶς ἔπειτα εἶναι. καὶ οὗτοι δὲ, ὅ-
 μοίως τοῖς ἀπὸ Μενανδρου, καὶ Σίμωνος, καὶ πε-
 δαῖς χεῖρας, ἔπειτα ὡσφόμενίας, καὶ πνεῦσαν
 μαρτυρείας. καὶ ἀγγέλων δὲ ὀνόματα ἀνα-
 πλάσθαι, τοῖς καὶ τὸν ὡσφόμενον ἔχειν ἑφα-
 σθῶν οὐρανόν, τοῖς δὲ τὸν ὡσφόμενον, καὶ ἑφε-
 ξῆς μέχρι τῶν πέμπτου καὶ ἑξήκωσιν καὶ τρια-
 κοσῶν. τὸν δὲ ὡσφόμενον καὶ κύριον Κανλα-
 χύαν ὀνομαζοῖσι. τῶν δὲ ἀρρήτων εἶναι κα-
 λουσι, καὶ οὐ πάνσι χωρητὰ, καὶ καταληπτά,
 ἀλλὰ ἐνὶ ἀπόχλιον. εἶθ' ὡσφόμενον τὸν ἀρχόντα ἀ-
 τῶν φησὶν Ἀβραάμ. ἡ γὰρ ψήφος τῶν ὀνό-
 ματος τῶν τῶν οὐρανῶν σημεῖον τὸν ἀειθ-
 μόν. εἶχε δὲ ἔπειτα ὡσφόμενον ὡσφόμενον, Βαρ-

Atia sapientiam & potentiam, ex his
 Angelos & Archangelos, hos verò
 cælum condidisse. Ex horum porrò
 defluxu productos alios Angelos aliud
 cælum fecisse primo consimile, rur-
 sumque ex horum defluxu alios ena-
 tos fabricasse hos etiam aliud cæ-
 lum, & usque ad trecentimum
 sexagesimum quintum durasse hunc
 defluxum, cælorumque fabricatio-
 nem. Vltimum autem cælum, quod
 à nobis cernitur, inhabitantes An-
 gelos mundum condidisse, terræque
 dominium partitos esse: vnum porrò
 Iudæorum administrationem forti-
 tum esse, & hunc aliis imperare.
 Huic, cùm genti suæ subicere omnes
 alios vellet, principes alios restitisse.
 Ingenitum verò, cùm hæc videret,
 primogenitum intellectū suum misisse,
 quem Christum quoque appel-
 lauit, vt eos seruaret qui credere
 vellent. Hunc autem minimè pas-
 sum esse ait, sed Simonem Cyrenæum
 passionem sustinuisse, cùm Christus
 esse putaretur: Christum verò emi-
 nens spectantem Iudæorum insaniam
 derisisse, tum deinde ad eum qui
 miserat recessisse. Credere autem
 oportere dicebat, non in crucifi-
 xum, sed in eum qui visuserat cru-
 cifigi. Sic enim, inquit, fieri pote-
 rit, vt à mundi conditorum pote-
 state liberentur. Negauit hic etiam
 carnis resurrectionem, & prophetias
 quoque ab Angelis factas esse dixit,
 Legem verò latam à principe Iu-
 dæorum. Immolatis securè vesci
 præcepit, vetitâsque actiones nullo
 discrimine peragere. Idem, sicut Me-
 nandri & Simonis discipuli, incan-
 tationibus & præstigiis, omnisque
 generis imposturis vtuntur. Ange-
 lorumque nomina comminiscentes,
 alios primum cælum habere dixe-
 runt, alios secundum, atque ita de-
 inceps usque ad quintum & sexage-
 simum supra trecentos. Seruatorem
 autem & dominum Caulacum vo-
 cant. Hæc porrò ineffabilia esse di-
 cunt, nec ab omnibus, sed ab vno
 ex mille capi aut comprehendi pos-
 se, Principem autem illorum esse
 Abraxam, quia nominis supputatio
 trecentorum sexaginta quinque cæ-
 lorum numerum designat. Habuit
 etiam prophetas suos Basilides, Bar-

cabam & Barcoph, & alios quosdam æquè barbaros. Sed & alias his terriores fabulas finxit, quas ne lectores offenderem non adieci. ISIDORVS quoque, filius Basiliidis, fabulosa patris dicta cum aliquo additamento confirmavit. Contra hos autem decertant Agrippas cognomento Castor, & Irenæus, & Clemens Stromateus, & Origenes pro veritate dimicantes.

DE CARPOCRATE. V.

CARPOCRATES autem, genere Alexandrinus, ab Angelis quidem dicebat & ipse conditas esse creaturas: Iesum verò dominum ex Ioseph & Maria ceterorum hominum more natum esse, & virtute insignem fuisse, ut qui puram haberet animam, pristinaeque cum Ingenito conuersationis memorem. Dicit autem & eos qui similes illi fuerint, contemptis mundi fabricatoribus Angelis, potestatem similiter accipere, ut similia faciant. Quòd si puriorem quispiam habuerit animam, vel filij, inquit, dignitatem superabit. In tantam arrogantiam vesaniam proruperunt homines, magicis prestigiis, dæmonumque inuocationibus dediti, & qui libidinem tegere non sustinentes, incontinentiam pro lege habebant. Opinione enim aiebat, non veritate, rerum alia bonæ videntur, alia malæ. Verùm quoniam in hoc loco versor, nescio qui possim impudicitiae legem præterire. Pythagoras quippe animas quæ peccarant in corpora mitti docebat, ut pœnas luerent, ritæque expiarentur. Isti verò migrationis in corpora causam afferunt ex diametro contrariam Pythagoricæ. Dicunt enim animas in corpora mitti, ut omne genus libidinis exercent. Eas ergo quæ in vno descensu expleuerint, missione altera non egere: quæ autem parùm peccarint, eas bis, tæque, ac sæpius mitti, donec omnia vitiorum genera compleant. Ac ne quis hæc contra illos me fingere suspicetur, Irenæi viri Apostolici, qui Occidentem illustrauit, proferam testimonium. Sic autem scribit in Libro primo eorum, quos aduersus hæreses scripsit. Et fieri quidem ab eis impia, & ne-

A κάβαι, & Βαρκώφ, & ἑτέρας ἕνας πῶδ' ἀπλησίως βαρβαρίους, & ἄλλας ἰδίων μυσθρωτέρας ἀνέπλασε μύθους, ἕς δ' ἔφ' ἵ' ἄν τευξομύθων ἕκ ἐντέθηκα βλάβω. Καὶ Ἰσίδωρος ἰ, ὁ τ' Βασιλίδου υἱός, μετὰ τίνος ἐπιθήκης τὴν τῶ πατρὸς μυσθολογίαν ἐκράττει. καταγωνίζονται ἰ τούτοις, Ἀγρίππας, ὁ καὶ Καστωρ ἐπίκλην, καὶ Ἰερωνάος, & Κλήμης ὁ στωμαίτης, & Ωεργήνης, τῆς ἀληθείας ὑπερμαχοῦντες.

ΠΕΡΙ ΚΑΡΠΟΚΡΑΤΟΥΣ. ε'.

Ο Δέ Καρποκράτης, Ἀλεξάνδρῳ ὄν ὁ γένος, ὑπὸ μὲ ἀγγέλων & αὐτὸς τ' κλίσειν ἔφησε γνηστῶν. τ' ἰ κύριον Ἰησοῦν ἐκ τ' Ἰωσήφ & τ' Μαρίας γνηστῶν αἰσίοις ἀνθρώποις πῶδ' ἀπλησίως, ἀρετῇ ἰ αὐτὸν διαφρέσαι, & καθαρὰν ἐγκνώτα ψυχὴν, & μεμνημένον τ' μὲ τ' ἀγνηστῶν διαγωγῆς. Φησὶ ἰ ἰσὺς ἐκείνων παρ' ἀπληστοῖς, τ' κοσμοποιῶν ἀγγέλων κατὰ φρονήσονται, ὁμοίως λαμβάνειν δυνάμιν πρὸς ὁ πρῶτα τὰ ὅμοια. εἰ ἰ ἰ καθαρωτέρα πῆς χοίρη ψυχῆν, ὑπερβῆσει. Φησὶ & τ' υἱὸς τ' ἀξίω. Εἰς τοσαύτῳ τύφῳ μύθων ἐξέφθλῶν ἀνδρες, ζητεῖα μὲ χρωμῶν, & τὰς τ' δαμόνων ἐπίκλησας ποιῶν, τ' ἰ ἀσελγῶν συγκαλύπτῶν ἕκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ νόμον τ' ἀκολασίαν ποιῶν. δόξη γὰρ φησιν, ἕκ ἀληθείας, ἰ μὲ τ' πρῶτα μύθων κακὰ εἶ) δοκῆ, τὰ ἰ ἀγαθὰ. ἀλλὰ γὰρ ἐν τῶ γνηστῶν, ἕκ οἰδ' ὅπως ὑπερπιδήσω τ' τ' ἀσελγείας νομοθεσίαν. τὰς γὰρ Πυθαγορείας μετενσωματώσας εἰσδὸξ' ἀνθρώπων, τ' στωμαίτικῶν ἰ προσεδέξατο λόγον. ὁ μὲ γὰρ Πυθαγόρας τὰς ἡμῶν τῆς ψυχῆς ἔφησεν εἰς σώματα πέμπεται, ὡς & δίκας δοῦναι, & καθαρὰν αὐτοῦ. εἰποι ἰ τ' μετενσωματώσεως αἰτίαν εἶ) Φασὶ τ' Πυθαγορείας ἐν ἀνθρώπων ἐκ διαμέτρου. λέγουσι γὰρ εἰς τὰ σώματα πέμπεται τὰς ψυχῆς, ὡς πῶ εἶδος ἀσελγῶν ἐπιτελέσαι. τὰς οὖν ἐν τῇ μῶ καθ' ὁ πεπληρωκίαις, ἑτέρας μὲ χρεῖζον ἀποστολῆς. τὰς ἰ ὀλίγα ἡμῶν τῆς ψυχῆς, & δις ἐκπέμπεται, & δις, & πολλάκις, ἕως αὐτὸν ἐκπληρωσῶσιν ἀπὸ τῶ κακίας τὰ εἶδη. ἵνα ἰ μήτις ὑποπίδῃ μετὰ τὰ πλάτῃσας κατ' αὐτῶν, Ἰερωνάος, τ' τ' ἑσπέραν φωτισμῶν ἀνδρὸς ἀποστολικῶν, παραθήσομαι μῶν τῆς ψυχῆς. λέγει ἰ ὁσῶ ἐν τῶ πρῶτῳ βιβλίῳ τ' εἰς τὰς αἰρέσας συγγραφέων αὐτῶν, & εἰ μὲ πρῶτα) πρὸ αὐτοῖς τὰ ἀγαθὰ, & ἕκ-

θεσμο, καὶ ἀπειρημένα, ἐγὼ οὐκ αἰπεύουσαι. Ἄφ' ἧς οἱ τοῖς συζητάμασιν ἀπὸ τοῦ αἰγῆ-
 γραπταί, καὶ αὐτοὶ οὕτως ἐξηγηῶνται, τὸν
 Ἰησοῦ λέγοντες ἐν μυστηρίῳ τοῖς μαθηταῖς αὐ-
 τῶν ἐς ἀποστόλους κατ' ἰδίαν λελαληκέναι, καὶ
 αὐτοῖς ἀξιώσασιν τοῖς ἀξίοις ἐς τοῖς πειθαρμῶσι
 ταῦτα πῶς διδόναι. Ἄφ' ἧς πεισῶς γὰρ καὶ ἀγάπης
 σώζεσθαι, τὰ ἧς λοιπὰ ἀξίωσασιν ὄντα, καὶ πῶς
 δόξα ἡ αὐτῶν, πῆ μὲν ἀγαθὰ, πῆ ἧς κα-
 καὶ νομίζεσθαι, ἔδενός φῶς κακοῦ ἰσχυροῦς.
 ταῦτα μὲν οὖν ὁ θαυμάσιος Εἰρηναῖος πρὸς αὐ-
 τῶν ἐφ' ἧς οὐκ ἐξῆς οὐκ ἀρετῆς ἡκα. Ἄφ' ἧς οὐκ
 γὰρ ἐξ ἡμετέρας. Καὶ Ἐπιφανῆς ἡ τοῦτου παῖς, δὲ
 Πλατωνικῆς ἡ γένεσις παιδείας, ἧς τοῦτου μῦθου
 λογισμὸν ἐπλάττωεν. Ἀδριανὸς ἧς οὐτοὶ βασι-
 λῆντος πᾶς πονηρὰς ἀρετῆς ἐκράττωεν.

A faria, & verita, ego non crediderim: sed in libris eorum ita scripta sunt, & ipsi ita exponunt, dicentes Iesum in abscondito discipulis suis & Apostolis esse locutum, eumque illos ut iis qui digni erant & obtemperabant hæc traderet rogasse. Per fidem enim & dilectionem seruari: reliqua autem, cum sint indifferentia, pro hominum opinione aliquando bona, aliquando mala existimari, cum nihil sit natura malum. Hæc ergo de his dixit admirandus Irenæus. Nam quæ sequuntur non adieci, quia nimiam continent insaniam. ΕΠΙΦΑΝΗΣ verò huius filius, in Platonica institutus disciplina, illius fabulas amplificavit. Hadriano autem hi quoque imperante nefarias suas hærefes confirmarunt.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΔΙΚΟΥ. 51.

DE PRODICO. VI.

ΠΡΟΔΙΚΟΣ ἧς τῶν ἀφ' ἧς ἀμι-
 νος, πῶς τῶν καλοῦμένων Ἀδαμιτῶν
 σωεσθήσασιν ἀρεσιν. οὐκ ἀφ' ἧς λαγνῆς
 τοῖς Καρποκράτοις ἀρετῆς δόγματα. κρι-
 ναὶς γὰρ ἐπ' ἧς γυναικῶν ἐνομοθέτησιν. ἧς δὲ ἡ
 εἶναι, ἧς οὐ τοῖς κοινοῖς δειπνοῖς μόνον, ὁ λυχνίαμον
 φῶς ἐκ ποδῶν ποιούμενοι, ἧς ἀφ' ἧς ἕκαστος ἐπέ-
 τυχε σωεσθήσασιν. ἀλλὰ δὲ καὶ τελετῶν πῶς
 τῶν αὐτῶν ἀφ' ἧς ἀφ' ἧς μυστικῶν.
 καὶ τῶν δὲ μῦθου τὸν Στωματίαν πρὸς ἕξο-
 μη Κλήμεντα, ἧς ἐν ἡμέρα, ἐς πολυπειρίαν
 ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν. λέγει ἧς οὕτως ἐν ἧς τῶν
 τῶν τῶν στωματίων. εἶσι ἧς οἱ τῶν πῶν ἡμῶν Ἀφρο-
 δίτην κοινωνίαν μυστικῶν ὀνομάζουσιν, ἐνυβεί-
 ζοντες καὶ τῶν ὀνομασθῆναι. εἶτα πῶς ἀφ' ἧς
 τῶν τῶν συώδεις ἀκορασίας, ὅτι φέρει καὶ ταῦ-
 τα. οἱ γὰρ τῶν τῶν τῶν καὶ τῶν στωματίων
 στικῶν κοινωνίαν ἧς φανερῶς, καὶ τῶν οὐκ
 ταῖς τῶν βασιλείαν αὐτοῖς ἀφ' ἧς τῶν Χριστοῦ εἶναι
 τῶν χαμηλοῦς μὲν οὐκ ἧς εἶσα γὰρ κοι-
 νωνία, ἐς δὲ συμμέτοχοι εἶναι αὐτοῖς οἱ
 σῶς ἐς οἱ τῶν. εἶναι δὲ αὐτῶν ἐν ταῖς μείζο-
 σιν πρὸ αὐτοῖς ἐλπίσιν αἶ ἀφ' ἧς τῶν τῶν
 γῶς πόριαι, ἀφ' ἧς ἐκ δὲ τῶν τῶν τῶν βουλο-
 μένοις ἀπὸ τῶν. ἀφ' ἧς δὲ καὶ ἧς πα-
 ραπλήσια, ἐπὶ γὰρ τῶν ταῦτα καὶ οἱ ἀπὸ Πρω-
 δίκου ψευδῶν μῶς γνωστικῶν σφῶς αὐτοῖς ἀφ' ἧς
 γῶντες δόγματι ζοῦσιν.

PRODICVS autem hos secutus Adamitarum quam vocant hæresim constituit. Hic ad decreta Carpocratis adiecit palàm & publicè scortari. Vxores enim communes esse sanxit. Quare non solum in publicis conuiujs, lucernæ lumine remoto, in quam quisque inciderat cum ea coibat, sed mysticum initiationis ritum incontinentiam hanc ducebant. Cuius rei testem Stromateum Clementem producam, virum sanctum, & qui abundantia doctrinæ omnibus antecelluit. Sic autem loquitur in tertio Stromatum. Sunt qui publicam Venerem mysticam communionem vocant, vel ipso nomine contumeliosi. Deinde, quibusdam contra suillam illorum intemperantiam prolatis, hæc addit. Homines infelicissimi carnalem concubitus communionem consecrant, & hanc ipsos putant ad Christi regnum perducere. Ad lupanaria ergo deducit hæc communio, & cum eis communicauerint sues & hirci, maximæque apud illos in spe fuerint meretrices, quæ in prostibulo præsto sunt, & volentes omnes passim admittunt. Et post alia eiusdem generis subiungit. Talia etiam Prodici sectatores, qui falso nomine Gnosticos se appellant, dogmata profiterentur.

DE VALENTINO. VII.

EX his omnibus hæresibus occasione sumpta Valentinus infinitas fabulas suas composuit, heresimque condidit tempore Antonini primi. Primum autem Æonem posuit perfectum, quem & Principem, & Propatrem & Profundum vocat: & unâ cum illo Enneam quamdam esse, quæ Gratia & Veneranda nuncupetur. Hunc ait infinitis sæculis quietem amplexum esse. Postea ex utroque natum esse Intellectum & Veritatem. Unigenitum autem Intellectum nominant. Duas verò has coniugationes Pythagoricum quaternionem appellant, & radicem omnium vocant. Ex Intellectu & Veritate processisse dicit Verbum & Vitam, ex Verbo & Vita Hominem & Ecclesiam. Quatuor porrò has coniugationes principem generis esse Ogdoadem, & radicem ac substantiam omnium. Ac primum Æona esse dicunt, deinde Verbum & Vitam. Post Hominis & Ecclesiæ productionem, decem alios Æonas produxisset, Profundum & Mixtionem, Senij expertem & Unionem, Per se nascentem & Voluptatem, Immobilem & Concretionem, Unigenitum & Beatam. Ex Homine autem & Ecclesia producti sunt alij Æones duodecim, Paracletus & Fides, Paternus & Spes, Maternus & Dilectio, Intellectus & Prudentia, Ecclesiasticus & Beatitudo, Voluntarius & Sapientia. Hos triginta Æones dicunt aliis quidem omnibus ignotos esse, ipsis verò solis cognitos. Deinde post fabulosa plurima, quibus ostenderet venerandum esse octonarum numerum, & denarium, ac duodenarium, & tricenarium, Profundum ait ab iis quæ ab ipso nata sunt percipi non posse. Nata, ne & ipsum viderent, & aliis declararent, retinuit silentium, & hoc aggredi prohibuit. Postremus autem Æonum, quam Sapientiam vocant, cum idem cum cepisset desiderium, & quod cupiebat consequi non potuisset, peperit, inquit, substantiam informem. Talem illa fœtum ægrè ferens, ad Propatrem venit, & suam illi ærum-

ΠΕΡΙ ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΥ. ζ΄.

ΕΚ τούτων πασῶν ἡν ἀρέσεων ὁ Βαλεντίνος λαβὼν ἀφορμαί, τοῖς ἀφαι- τοῖς σιωέθηκε μύθοις. σιωεθήσατο δὲ πῶς ἀρέσειν ἐπὶ Ἀντωνίνου τῷ αἰσθητοῦ. ἡσέθητο δὲ αἰσθητὸν αἰάνα τέλειον, ὃν καὶ παρ- ἀρχῶν, καὶ παρπαρῶν, καὶ βυθὸν καλεῖ. ἐννοίῳ δὲ πῶς σιωεθήσῃ αἰάνα, χάρι καὶ σπηλιῶ καλουμένη. τῆτον ἔφησεν ὅτι αἰάνα ἀπειροῖς πῶς ἡσυχίαν ἀσάσασαται. χροῖα δὲ ὑπεροῖς ἐξ ἀμφοτέρων τὸν νοῦν ἡσάσασα καὶ πῶς ἀλήθειαν. μονοχρῆ δὲ τὸν νοῦν ὀνομάζουσι. τὰς δὲ δύο ζωῶν συζυγίας Πυθαγορικῆν ὀνομάζουσι τετρακτῶν, καὶ ρίζῶν πρώτων καλοῦσιν. ἐκ δὲ τῆς νοῦ καὶ τῆς ἀληθείας παρβληθῶν φησὶ λόγον καὶ ζωῶν. ἐκ δὲ τῆς λόγου καὶ τῆς ζωῆς, ἀσθητον καὶ ἐκκλησίαν. τὰς δὲ τέταρας συζυγίας, ἄσχηρον ὀνομάζουσι, ἔ ρίζῶν, ἔ ἡσάσασιν πρώτων. ἔ αἰσθητὸν αἰάνα εἶ) φασὶν, εἶτα τὸν λόγον καὶ πῶς ζωῶν. μὲ πῶς τῆς αἰσθητοῦ ἔ τῆς ἐκκλησίας παρ- βολῶν, ἄλλοις παρβληθῶν αἰάνας δέκα, βυθὸν καὶ μίξιν, ἀσχητον καὶ ἐνωσιν, ἀποφυῆ καὶ ἡδονῶν, ἀκίνητον καὶ σύγκρι- σιν, μονοχρῆ καὶ μακαρίῳ. ἐκ δὲ αἰσθητοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας ἔτεροι αἰάνας παρβληθῶν δυοκαίδεκα, παρβλητος ἔ πίστις, πατρικὸς ἔ ἐλπίς, μητρικὸς ἔ ἀγάπη, νοῖς ἔ σιωέσις, ἐκκλησιαστικὸς ἔ μακαριότης, θελητὸς ἔ σοφία. τούτοις φασὶ τοῖς λ' αἰάνας, τοῖς ἡδὲ ἄλλοις ἀπα- σιν ἀδελφοῖς εἶ), ἀδελφοῖς δὲ μόνοις γνωρί- μοις. εἶτα πλείστα μυθολογήσας, ὡς εἰδῆσαι ἡμῶν τὸν ὄκτω, καὶ τὸν δέκα, καὶ τὸν δυο- καίδεκα, καὶ τὸν τεράκοντα ἀριθμὸν, φησὶ τὸν βυθὸν ἀνέφικτον εἶ) πᾶσι τοῖς ἐξ αὐ- τῆς φῶτα ἔ ἰδεῖν αὐτὸν, ἔ τοῖς ἄλλοις δη- λῶσαι, κατέχευεν ἡ σιγή, ἔ πῶς ὅτι χεῖ- ρισιν δηκῶλυσεν. ὁ δὲ τελευτῶν αἰών, ἡ σοφίαν καλοῦσι, τὸν αὐτὸν εἰσδε- ξάμενος πόθον, ὅτι τυχεῖν δὲ τῆς ποθου- μένου μὴ διωηθείς, ἔτεκε φησὶ οὐσίαν ἀμορφον. ἀλήσασα δὲ ὅτι πῶς τοιούτω τῶν παρβληθῶν πῶς παρπαρῶν, ἔ ὁ πᾶ-

ρος ἐξήγειλε. στωικέτευσαμ δὲ αὐτῇ ἔοι A
 λοιποὶ αἰῶνες, ἔ αὐτῇ μὲν τινὸς συγγνω-
 μης τετύχηκε. Ὡ δὲ ἀμορφον κῆμα πλὴν
 ὕλιω εἶ) Φασίν, ἐκ τῆς ἀγοίας, ἔ τῆς
 λύπης, ἔ τῆς φόβου, ἔ τῆς ὀπιπλήξωας
 Φυείσαμ. παρηγηθὺμνος δὲ ὁ βυθὸς Ὡ μὴ
 ἔ ἄλλον αἰῶνα τὰ παρὰ πλοσίω πάθῃ
 παθεπεσιῖν, τὸν ὄρον παρῶδῆται οὐ μὲ) συ-
 ζήσου θηλείας. τῆ) γὰρ αἰῶνων ἕκαστος τὰ
 θῆ) στω ἐξέβουκαμ. τῆ)τον δὲ τὸν ὄρον ἔ
 σαυρὸν ὀνομάζουσι, ἔ ἔπερα δὲ μυθολο-
 γουδὸν ὀνόματα. Διὰ τῆ)τον Φησι ἔ πλὴν B
 σοφίαν καθαρθεῖσαμ ἀπαλλαγῆναι τῆ) πᾶ-
 ρουσι. πλὴν δὲ ἐνθύμησιν ἐκείνῳ, ἡ) ἔ
 πάθος, ἔ ἀμορφον κῆμα, ἔ ὕλιω ὀνόμα-
 σαμ, πόρρω τῶ)της ὁ ὄρος ἀπερρίψῃ. μὲ)
 τῶ)τα Φησι τὸν μονοθῆ) γῶ)μη τῆ) πατρὸς
 παρῶδῆσαι εἰς ἀσφάλῃαμ ἔ σύσασι
 τῆ) αἰῶνων, Χειρὸν ἔ πνῶ)μα ἄγιον. τὸν
 γὰρ Χειρὸν διδάξαι λέγουσι τοὺς αἰῶνας,
 ὅ) ἀκατάληπτος ὁ πατήρ. Ὡ δὲ πνῶ)μα
 Ὡ ἄγιον, πλὴν κρείττονα ἰσότητα τοὺς αἰῶ- C
 νας κατ' αἰῶνας ἐδωρήσατο. τούτων δὲ οἱ αἰῶ-
 νες τετυχηκό)τες, ὕ)μησαμ μὲν τὸν παρῶ)πα-
 πορα, κοινῇ δὲ τὰ κᾶ)λῃσα ὦν εἶ)χεν ἕκα-
 στος στωεισενεῖ)κᾶ)μνοι, παρῶ)λλονται Διὰ
 τούτων τὸν Ἰησοῦ, ὃ) ἔ στω)ρα παρῶ)σα-
 γρῶ)ουσι, ἔ Χειρὸν λόγον. στω) αὐτὰ
 δὲ ἔ ἄλλοις ἀγγέ)λοις παρῶ)δῆ)οντο, ὡς τ'
 εἶ) δ)ρυφό)ροις αὐτῆ). τῶ)τα πᾶ)τα ἐ)πὸς
 πληρώ)ματος ὀνομά)ζουσι. ἐκ)τὸς δὲ πλη-
 ρώ)ματος τὰ λεγόμε)να εἶ) τῶ)τα. πλὴν ἐ)ν-
 θύ)μησιν τῆς σοφίας ἐκείνης, ἡ) ἔ ἀμορ-
 φον κῆμα παρῶ)σηγῶ)ρβουσαμ, καλοῦ)σιν Α-
 χαμοθ. ἐξω δὲ τῆ) πληρώ)ματος γ)μο)δῆ)ω,
 ἐ)ν στω) πνῶ) ἔ κενώ)ματῃ Διὰ)γειν. οἶ)κτον δὲ D
 λαβόν)τα τὸν λεγόμε)νον Χειρὸν, ἐ)πεκ)τερ-
 μῆ)ω) Διὰ τῆ) ὄ)ρου ἔ σαυρὸν καλοῦ)μέ-
 νου, ἔ πλὴν κατ' οὐ)σί)αμ αὐτῇ δ)ω)ω)αμ μορ-
 φῶ) γῶ)σιως δὲ κα)χα)λιπτεῖν ἔ)ρημον, ἔ
 μὲ) τῶ)τα εἰς ἑ)αυτὸν στω)εἰ)λαμ πλὴν δ)ω)α-
 μιν. ἀ)δ)ησιν δὲ λαβόν)σαμ ἐκείνῳ τῆ) κα-
 τα)λαβόν)τος αὐτῶ) Φω)τὸς, δρα)μῆ)ν μὲν εἰς
 ὀ)πι)θή)σιν τού)του, ἔ)σ)πὸ δὲ τῆ) ὄ)ρου κω)λυ-
 μῆ)ω) παρῶ)βῆ)ω)αμ, εἰ)ρηκό)τος Ἰα)ώ. ἐ)π)τεῦ)θεν
 γὰρ Φασὶ ἔ τῆ)το γ)μῶ)σαι Ὡ ὀ)νο)μα. εἶ)τα δ)λ-
 γῶ)σαμ ὡς παρῶ)βῆ)ω)αμ κω)λυθεῖ)σαμ, λυ-

nam exposuit : supplicaruntque unā
 cum ipsa reliqui etiam Æones. At-
 que illi quidem aliqua concessa est
 venia. Informem autem factum Ma-
 teriam esse dicunt, ex ignorantia &
 tristitia ; metūque & increpatione
 natum. Prouidens verò Profundum,
 ne alium quemquam Æonem simili-
 casus afficeret, Terminum pro-
 ducit sine femina coniuge : nam
 aliorum Æonum unusquisque cum
 femina coniunctus est. Hunc illi
 Terminum etiam Crucem appellant,
 & alia quoque nomina confingunt.
 Huius opera dicit purgatam Sa-
 pientiam ab affectione liberatam
 fuisse. Cogitationem porro illam,
 quam & affectionem, & infor-
 mem factum, & materiam nomi-
 narunt, Terminus ab ea procul
 abiecit. Postea docet vnigenitum
 patris voluntate ad Æonum secu-
 ritatem & constitutionem produ-
 xisse Christum & Spiritum san-
 ctum. Christum enim dicunt Æo-
 nas docuisse patrem esse incom-
 prehensibilem : Spiritus autem san-
 ctus præstantiorem æqualitatem
 Æonibus inter se dedit. Quod con-
 secuti Æones Propatrem laudarunt,
 atque in commune singuli quæ
 habebant pulcherrima conferentes,
 Iesum inde producerunt, quem
 & Seruatorem appellant, & Chri-
 stum Verbum. Cum illo autem
 alios quoque Angelos produxe-
 runt, vt essent eius satellites : at-
 que hæc omnia intra Pleroma no-
 minant. Extra Pleroma autem quæ
 dicuntur hæc sunt. Sapientia il-
 lius cogitationem, quam informem
 factum appellarunt, Achamoth vo-
 cant. Eam extra Pleroma natam
 in umbra quadam & inani dege-
 re. Misericordia verò tactum Chri-
 stum quem dicunt, extensum esse
 per Terminum, cui & Crux nomen
 est, eique substantia formam dedisse,
 sed cognitione destitutam reli-
 quisse, potentiamque ad se postea
 contraxisse. Illam autem sensu affe-
 ctam lucis, quæ ipsum apprehende-
 rat, accurrisse quidem ad eam in-
 quirendam, sed ne progrediretur
 prohibitam esse à Termino, dicente
 Iao. Hinc enim hoc quoque nomen
 factum tradunt. Deinde ægrè feren-
 tem se progredi prohibitam, tristi-

tiam, & metum, & dubitationem admisisse. postea conuersionis illam cepisse desiderium. Ex his affectionibus mundum hunc conditum dicunt. Ex conuersione quidem Creatorem, & omnium animas: ex aliis autem affectionibus reliqua: ex eius quidem lacrymis humidam substantiam, ex risu verò lucem, ex aliis alia. Neque enim à reprehensione alienum duxerim omnia persequi, quæ illi fabulantur. Rogasse autem illam dicunt Christum, qui eam iam erat miseratus, vt ipsi lucem imperitiret. illum verò preces quidem suscepisse, executum tamen non esse, sed Iesum misisse, vt in eo crearentur & visibilia & inuisibilia, & throni & dominationes, & vt ipsi dicunt diuinitates. Accessit ergo cum productis Angelis, eamque ab aduentitiis affectionibus separauit, & separatas cōpegit. Hæc verò ab affectionibus separata desiderio capta est Angelorum, & spiritalem fœtum peperit Angelis consimilem, qui sursum recurrit. Ex conuersione autem animalem substantiam extitisse dicunt, & ex hac formatum esse Deum, & patrem, & regem eandem cum ipso naturam habentium animarum, quæ Dextra vocant, & materix, quæ Sinistra nominant. Omnia enim quæ conspiciuntur ipsum sibi vendicasse dicunt. Vocant autem illum & Matripatrem, & patrem, & creatorem. Et quid opus est omnes fabularum ineptias recensere? his enim quæ dicta sunt vniuersum figmentum simile est. Setuatore porro, qui apparuit, ab Achamoth quidē accepisse id quod est spiritale, à Creatore verò, animalem induisse Christum, à Dispensatione autem impositum esse corpus animalem habens substantiam, & ineffabili sapientia elaboratum, vt & tangi, & cerni, & pati posset. Materiale nihil prorsus sumpsisse illum dicunt, quod nihil eorum quæ ex materia constant salutē consequatur. Dicunt porro se quidem ex sola cognitione saluari, nos verò ex fide & bona actione: se autem operibus non egere, cum ad salutem sufficiat cognitio. Quare qui apud illos sunt perfectissimi, quicquid diuinis legibus est prohibitum sine metu perpetrant. Nam & gentilium festa celebrant, & immolatis vescuntur, &

πην καὶ φόβον καὶ ἀπορία εἰς δέξασθαι. ἐπειτα προσήμεσθαι αὐτῇ καὶ ἐπιτροφῆς ἐπιθυμίαι. ἐκ τῆς δὲ τῶν πατρῶν τὸν δε συζηταί τὸν κόσμον φασίν. ἐκ μὲν τῆς ἐπιτροφῆς τὸν δημιουργόν, καὶ τὰς ἀπόπτων ψυχάς· ἐκ δὲ τῶν ἄλλων πατρῶν τὰ λοιπά. ἐκ μὲν τῶν δακρύων αὐτῆς τὴν οὐσίαν, ἐκ δὲ τῆς γέλωτος τὸ φῶς, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων τὰ ἄλλα. ὅσα ἄμειρον γὰρ οἱ μαμέψως τὰ πάντα λέγαν ὅσα ἐκείνοι μυθολογοῦσιν. δεηθῶμαι ἢ αὐτῷ φασὶ τῆς ἡδὴ αὐτῷ ἠλεηκότος Χριστοῦ, ὥστε αὐτῇ τῆς φωτὸς μεθεδδῶναι τῆς δέξασθαι μὲν τῆς ἰκετείας, μὴ μετελθεῖν ἢ, ἀλλὰ πέμψαι τῆς Ἰησοῦν, ὥστε ἐν αὐτῷ κηραθῶμαι καὶ τὰ ὄρατά, καὶ τὰ ἀόρατα, καὶ θεόνοια, καὶ κυριότητας, καὶ θεότητας, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν. ἀφίκετο οὖν σὺ τοῖς προσβληθεῖσιν ἀγγέλοις, καὶ τῆς ἐπιθυμιῶν αὐτῷ ἐχώρισε παθημάτων, καὶ χωρίσας τῶντα σὺν ἐπέστη. αὐτῇ ἢ χωριθεῖσα τῆς παθημάτων, ἐπιθυμίαι τῶν ἀγγέλων ἐδέξατο, καὶ τέτοκε πνευματικὸν κύημα τοῖς ἀγγέλοις προσόμοιον, καὶ τῆτος ἀνέδραμνεν αἰῶ. ἐκ τῆς ἐπιτροφῆς τῶν ψυχικῶν οὐσίαν λέγουσι γενέσθαι, ἐκ τῆς μορφωθῆσαι τὸν θεόν, ἐκ πατέρων, ἐκ βασιλείας τῶν πᾶν αὐτῷ αὐτῷ φύσιν ἐχουσῶν ψυχῶν, ἀδελφὰ καλοῦσι, καὶ τῆς ὕλης, ἀπὸ ἀειτερά ὀνομάζουσι. πάντα γὰρ αὐτὸν τὰ ὀρώμενα ἰδῆσθαι φασὶ. καλοῦσι δὲ αὐτὸν, καὶ μητρὸς πατέρα, καὶ πατέρα, καὶ δημιουργόν. καὶ τί δεῖ πάντα καταλέγειν τῆς μυθοποιίας τὸν λῆρον; τοῖς γὰρ δὴ εἰρημνοῖς ὄλον ὁ πλάσμα προσέοικε. τὸν ἐπιφανεῖτα σωτήρα λαβεῖν φησιν, ἀπὸ μὲν τῆς Αχαμῶθ ὁ πνευματικόν, ἀπὸ τῆς δημιουργοῦ τὸν ψυχικόν ἐνδεύσθαι Χριστόν, ἀπὸ τῆς οἰκονομίας μετέσθαι σῶμα ψυχικῶν ἐχόν οὐσίαν, ἀρρήτων ἢ σοφία πεποιημένον πρὸς τὸ ἀπλὸν ἐκ ὄρατὸν ἠμεσθαι καὶ παθητόν. ὑλικόν ἢ οὐδὲ ὅποιον ἀνείληφέναι αὐτὸν λέγουσιν. ὅθεν γὰρ τῆς ἐκ τῆς ὕλης ἐπιδέχεται ἑσθαι φασὶ δὲ αὐτοῖς μὲν ἀπὸ μόνης τῆς γνώσεως σῶσθαι ἡμᾶς ἢ ἀπὸ πίστεως καὶ πρᾶξεως ἀγαθῆς· αὐτοῖς ἢ μὴ χρῆσθαι ἔργων, ἀκούσης εἰς ἑσθαι τῆς γνώσεως. οὐ δὴ χάριν, οἱ τελειότατοι πρὸ αὐτοῖς πᾶν ὅποιον τοῖς θεοῖς νόμοις ἀπηγορευμένον πρᾶττοισιν ἀδεῶς. καὶ γὰρ πᾶς ἐλλωιχῆς ἑορτὰς ἐπετέλωμα, καὶ εἰδαλοῦτων μετελάμβανον. καὶ

ταῖς φιληδονίαις δουλεύουσι, καὶ πρὸ ὀνομαζόμενοι A voluptatibus seruiunt, & scelera omnia indiscriminatim admittunt.

ΠΕΡΙ ΣΕΚΟΥΝΔΟΥ

καὶ ἄλλων. η'.

Ο Δὲ Σεκουῶδης, τὸν Βαλεντίνου ἀφ' ὀδοῦ δὲ ἀμύμονος, διχῆ πλὴν ὀγδοάδα διείλε, ἔ τὸ μὲν αὐτῆς ἐκέλευσε δόξιν, ἔ τὸ δὲ ἄνωμον καὶ παρτέθηκε φῶς, καὶ σκότος. καὶ ἄλλοι ὃ μωροὶ ἐντεῦθεν ἀνεφύησαν αἰρέσεως ἄρχηγοὶ, Κοσσιανὸς, Θεόδοτος, Ηρακλέων, Πτολεμαῖος, Μάρκος, ἀφόρα παρτεπινοήσαντες δόγματα.

ΠΕΡΙ ΜΑΡΚΟΥ ΤΟΥ

γῆπτος. θ'.

Ο Δὲ Μάρκος, ἔ γητείαν ἠσκήθη, καὶ πῖνα παρὰ δόξα ἀφ' ἡμαθίας ἐπιτελῶν, πολλοὺς τῶν ἀλώτων ἠπάτησεν. ἔ τὸ μακρὸν ἵνα πλασάμηνος μῦθον, ἔ φησεν ἀοταρ τῆ το πλὴν σιγῆν εἰρηκέναι. ἔ ἔ τὸ ἀγνώμεται σιγῆν φλύαρον ἀποφῆνας. ἔ τὸ καὶ τοῖς τέταρτοι ἔ εἴκοσι φοιχείοις τοῖς ἀνάσας ἀπέικασε, ἔ τοῖς μὲν ἀφώνοις, τοῖς ὃ ἠμιφώνοις, τοῖς ὃ φωνήεντας παρσηγῆρδυσεν. οὗτοι πλήθος ψευδωνύμων ἔ νότων βιβλίων συγγραψάμενοι, ἀφ' αὐτῶν καταπλήτην τοῖς ἀνοήτοις ἐπιχειροῦσι. βαπτίζοντες ὃ τοῖς ἄπατωμένοις ἐπιτέλεον εἰώθασιν, εἰς ὄνομα ἀγνώσου πατρὸς τῶν ὄλων, εἰς ἀλήθειαν μητέρα πῶτων, εἰς τὸν κατελθόντα Ἰησοῦν, εἰς ἔνωσιν, καὶ ἀπολύτρωσιν, καὶ κοινωνίαν τῶν διωάμεων ἀναμιγνύουσι ὃ ἔ Ἑβραϊκὰ ὀνόματα, δεδιπόμνοι τοῖς τελευτήτοις, ὧν ἐπιμνησθῆναι παρτεπὸν ἠγασάμεν. ἔ τὸν αὐτῶν παμπληθεῖς αἰρέσεως μὲν πλὴν τῆς ἀγνώσεως ἀνεφύησαν βλάστην. αὐτῶν ἔ τὸ τμήμα φασι καὶ τοῖς πῶν ὄνων Ἀσχοδρούτοις, πῶν ὄνων ὃ Ἀσχοδρουπίτας καλουμένοις.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΣΚΟΔΡΟΥΤΩΝ

ἢ Ἀσχοδρουπιτῶν καλουμένων. ι'.

ΟΥΤΟΙ δὲ φασι, μὴ χεῖναι τὰ θεῖα μυστήρια, ἀοράτων ἔντα σύμβολα, δι' ὀρωμένων ἐπιτελεῖσθαι παρσημάτων,

DE SECUNDO, ET
aliis. VIII.

SECUNDVS autem, Valentino succedens, bipartitò diuisit Ogdoadem, & vnā illius partem dextram vocauit, alteram sinistram: adiecítque lucem, & tenebras. Sed & alij quoque hinc orti sunt hæresis principes innumeri, Cossianus, Theodotus, Heracleon, Ptolemæus, Marcus, diuersa dogmata insuper comminifcentes.

DE MARCO PRAESTIGIATORE.
IX.

MARCVS verò & artem magicam exercuit, & præstigiis suis cum admiranda quædam faceret, multos simplices captu faciles decepit. Hic longam quandam fabulam exorsus, hanc sibi aiebat narrasse Silentium, nec eum puduit ineptè garriens facere Silentium. Idem Æonas viginti quatuor litteris comparauit, & hos mutos, illos femivocales, alios vocales appellauit. Hi adulterinorum falsique tituli librorum scripta ingenti multitudine, terrorem stultis iniicere conantur. Tingentes autem quos decipiunt, dicere solent, In nomine ignoti patris vniuersorum, in veritatem matrem omnium, & in Iesum qui descendit ad vnionem & redemptionem, communionemque potestatum. Admiscent & nomina Hebraica, ad terrorem eorum qui initiantur, quæ commemorare superuacaneum duxi. Ex his plurimæ, postquam gramen germinauit, hæreses pullularunt: horumque partem esse dicunt etiam eos, qui à quibusdam Ascodrutz, ab aliis Ascodrupitz vocantur.

DE ASCODRUTIS
vel Ascodrupitis. X.

DICUNT hi autem non debere diuina mysteria, quæ inuisibilium sunt signa, per res visibiles perfici,

neque incorporea per sensiles & corporeas: perfectam autem redemptionem esse veram eius quod est cognitionem. Quæ enim cernuntur, omnia ex ignorantia & affectione constantia, per cognitionem destruantur. Spiritalem ergo esse oportet etiam redemptionem. Propterea nec baptizant eos qui accedunt, nec apud eos celebratur baptismatis mysterium. Redemptionem quippe appellant vniuersorum cognitionem.

καὶ τὰ ἀσώματα δι' ἀσθητῶν καὶ σωματικῶν. εἰ) δὲ τὴν τελείαν ἀπολύτωσησιν τὴν ἀληθῆ τῷ ὄντος ὅτι γινώσκουσιν. τὰ γὰρ ὁρώμενα πῶτα ἵπ' ἀγνοίας καὶ πάθους συστάντα, ἀφ' ἡρώσεως καταλύεται. πνευματικῶν οὖν δεῖ καὶ τὴν λύτωσησιν ἵπ' ἀρχῆν. ἀφ' ἧς τῷ, οὔτε βαπτίζουσι πρὸς παροσιόντας, οὐδὲ ὅτι τελεῖται πρὸς αὐτοῖς τῷ βαπτίσματος ὁ μυστήριον. λύτωσησιν γὰρ καλεῖται, τὴν τῶν ὄλων ὅτι γινώσκουσιν.

DE ARCHONTICIS. XI. B ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΟΝΤΙΚΩΝ. 1α.

EX his verò nonnulli, qui Archontici dicuntur, libros quosdam à se confictos Prophetarum reuelationes vocant. Horum vnum Symphoniam appellarunt, in quo septem cælos conscripserunt, & horum vnumquodque Archontem, id est principem vnum habere, & supremam omnium Photinā quamdam matrem esse. Lauacrum autem execrantur, & mysteriorum participationem, vt quæ fiat in nomine Sabaoth. Hunc enim dicunt in septimo cælo tyrannidem exercere. Principum autem alimentum esse animas, & sine hoc viuere non posse. Diabolum verò filium esse Sabaoth: esse autem Sabaoth Deum Iudæorum, & filium, cùm malus sit, non honorare ipsum, sed in omnibus aduersari. Cain & Abel Diaboli filios esse tradunt. Simulque fabulosa quædam alia referunt, quæ omnem spirant impietatem. Alij quidam post mortem oleum & aquam mortuorum capitibus iniiciunt, sic fore dicentes vt ipsi inuisibiles sint, superioresque euadant interiectis dominationibus ac potestatibus. Docent illos fabulam etiam quamdam addere, quam si scriptis inseram, ineptiarum me socium duxerim.

ΕΚ τῶν πύτων ἑνὲς Ἀρχοντικοῦ παροσιαγο-
ερβόμοιοι, βιβλία ἑνά πλάσμευτες, ἀπο-
καλύψας ὀνομάζουσι παροσητῶν. ἐν τῷ τούτων
Συμφωνίαν ἐκάλεισαν, ἐν ᾧ ἐπὶ ἑπτὰ σιπέζρα-
ψου οὐρανοῖς, ἕκαστον δὲ αἰτῶν ἕνα ἀρχον-
τα ἔχον, μητέρας δὲ πῆνα Φωτεινῶν αἰωπά-
των εἶ). ἀναθεματίζουσι δὲ τὸ λουτρὸν, καὶ
τὴν τῶν μυστηρίων μετάληψιν, ὡς εἰς ὄνο-
μα Σαβαώθ γινόμενῶν. τῶτον γὰρ ἐν τῷ ἐβ-
δόμενῳ λέγουσιν οὐρανῶν τυραννεῖν. τῶν τῶν ἀρ-
χόντων ἑσθλῶν εἶναι φασὶ πρὸς ψυχὰς, ἔσθλῶν
ταύτης μὴ οἶον τε αὐτοῖς ζῆν. τὸν τῶν ἀφ' ἑσθλῶν
ἕν ἕν) τῷ Σαβαώθ. εἰ) δὲ τὸν Σαβαώθ
τῶν Ἰουδαίων θεόν. ποιητὸν δὲ ὄντα τὸν ἕν,
μὴ τιμᾶν αὐτὸν, ἀλλ' εἰς πῶτα ἐναντιοῦ-
σθαι. τὸν δὲ Κάϊν, καὶ τὸν Ἀβὲλ, τῷ ἀφ-
βόλου παῖδας φασὶ. καὶ ἄλλα δὲ πῆνα μυ-
θολογοῦσι πάσης ἀσεβείας μεσά. ἕτεροι δὲ ἑ-
νες, μὲν τὴν ἀποβίωσησιν, ἔλαμον καὶ ὕδωρ ταῖς
τῶν τελευτῶντων ἐμβάλλουσι κεφαλῆς.
οὔτω γὰρ φασὶν αὐτοῖς καὶ ἀσεβείοις ἔσεσθαι,
καὶ κρείττοις τῶν μεταξὺ ἀρχῶν τε καὶ ἔξου-
σιῶν. διδάσκουσι τῶν αὐτοῖς καὶ ὅτι λέγεται μύ-
θον ἑνά, ὃν ἐθελῆται τῶν συζητάμεναι, κοι-
νωεῖν τῆς φλυαρίας ἵπ' ἔλαβον.

DE COLORBASIIS. XII.

COLORBASII autem ex eo quem Propatrem vocant, primam Ogdoadem exitisse narrant: Seruatorem verò alij ex triginta Æonibus processisse dicunt, & idèò vocari Eudocetum, id est Complaci-

ΠΕΡΙ ΚΟΛΟΡΒΑΣΙΩΝ. 1β.

ΟΙ δὲ Κολορβάσιοι ἐκ τῶν καλεσμένων πρὸς
αὐτοῖς παροπατορὸς λέγουσι τῶν παροπτιῶν
ὀγδοάδα γινέσθαι. τὸν τῶν σωτήρα, οἱ μὲν ἐκ τῶν
τελειώμενων αἰώνων παροβληθῶναι φασὶ, διὰ τὸ
ἀδύνατον καλεῖσθαι, ὅτι πῶν τὸ πλήρω-

μα δι' αὐτῆς διδόνει δοξάσαι τὸν πατέρα. αὐτὸς ἔκ μόνων τῶν δέκα αἰώνων, ἄλλοι ὅμως Χριστὸς καὶ τὸ πνῶμα, εἰς σπέρμα τῆς πληρώματος γενόμενα, ἔτι τῶ πατρὸς αὐτῶν προσήγορα καλεῖσθαι Χριστὸν. ἔτι ἄλλα ὅτεσπολυοῖσι πάμπολλα.

Atum, quia vniuerso pleromati placuit patrem per illum glorificare: alij ex solis decem Æonibus, alij ex Christo & spiritu ad pleromatis stabilitatem ortum esse, patrisque nomine Christum appellari. Et alia huiusmodi fabulosa tradunt quamplurima.

ΠΕΡΙ ΒΑΡΒΗΛΙΩΤΩΝ
ἠρώσων Βορβοριανῶν. 17.

DE BARBELIOTIS SEV
Borborianis. XIII.

ΕΚ τῶν Βαλεντίνου σπερμάτων ὅ τῶν Βαρβηλιωτῶν, ἠρώσων Βορβοριανῶν, ἢ Β Ναασιανῶν, ἢ Στρατιωτικῶν, ἢ Φημιονιτῶν καλουμένων, ἐβλάστησε μύσος. Ἰστέθεντο γὰρ αἰῶνα πινὰ ἀνώλεθρον ἐν πῦρηνικῶ ἀφρόνιστῳ πνῶματι, ὃ Βαρβηλωθ ὀνομάζουσι. πινὸς ὅ Βαρβηλωθ αἰτήσων προήγνωσιν πῦρ' αὐτῆς. προεληθούσης ὅ τῆς αὐτῆς, εἴτι αὐτῆς αἰτησάσης, προεληθούσιν ἀφθαρσία, ἔπειτα αἰώνια ζωὴ. Ὀφραμψείσων δὲ πινὸς Βαρβηλωθ, ἐγκύμονα ἠρέσων, ἔσποτεκεῖν ὅ φῶς. τῶτο φῶσι, τῆ τῶ πνῶματος χειρὸς ἐν τελειότητι, ὀνομασθῶσιν Χριστὸν. αὐτῶ πάλιν ὃ Χριστὸς ἐπήγειλεν νοῦν, καὶ ἔλαβεν. ὃ δὲ πατὴρ προεσήκε ἔτι λόγον. εἴτα σπερματικῶν ἐννοια ἔτι λόγος, ἀφθαρσία ἔτι Χριστὸς, ζωὴ αἰώνιος ἔτι ὃ θέλημα, ὃ νοῦς καὶ ἡ προήγνωσις. ἔπειτα πάλιν ἐκ τῆς ἐννοίας ἔτι τῶ λόγου προεβληθῶσιν φῶσι τὸν ἀλόγητον, καὶ σὺν αὐτῶ πινὸς ἀλήθειαν. ἔτι ἠρέσων πάλιν συζῆσαι ἐτέραν ἀλόγητοῖς ἔτι ἀληθείας. ἔτι πὶ δεῖ λέγειν ἔτι τῶ ἄλλας προεβολὰς, τῶς ἐκ τῶ φῶτος ἔτι τῆς ἀφθαρσίας; μακρὸς γὰρ ὁ μῦθος, ἔτι πρὸς τῶ δυσσεβεῖ ἔτι ὃ ἀτερπὲς ἔχων. ὅπιπτεθίκασιν δὲ πούτοις ἔτι Εβραϊκὰ ὀνόματα, καὶ ἀπλήθειαν πινὸς ἀπλουτέροις πειρώμενοι. τὸν ἀλόγητον προεβαλέσων ἀνδρόσπον τέλειον ἔτι ἀλήθειαν, ὃν ἔτι ἀδάμωσιν καλοῦσι. προεβλεβλήσων δὲ σὺν αὐτῶ ἔτι ὀμόζωγα γῶσιν τελείαν. ἐντεῦθεν πάλιν ἀναδείχθῶσιν μητέρα, πατέρα, ἔτι υἱόν. ἐκ δὲ τῶ ἀνδρόσπου ἔτι τῆς γῶσως βεβλασηκέναι ζύλον. γῶσιν δὲ καὶ τῶτο προσαγορεύουσι. ἐκ δὲ τῶ προφῶτου ἀγγέλου προεβληθῶσιν λέγουσι πνῶμα ἅγιον, ὃ σοφίαν ἔτι προήγνωσιν προσηγορεύουσι. αὐτῶ πινὸς φῶσιν ἐφιεμῶσιν

EX Valentini seminibus Barbeliotarum, seu Borborianorum, vel Naafinorum, vel Stratioticorum, vel Phemionitarum, quos vocant, impuritas pullulauit. Posuerunt enim Æonem quemdam experte interitus in virginali spiritu, quem Barbeloth dicunt, & ab eo prescientiam postulasse. Et cum ista produisset, atque iterum postulasset, produisse Incorruptibilitatem, deinde vitam æternam. Exhilaratamque Barbeloth concepisse, & Lucem peperisse, quam dicunt spiritus vnetam perfectione Christum esse nominatam. Christus hic rursus Mentem se velle significauit, & accepit: pater vero adiecit etiam Rationem. Deinde copulati sunt Mentis conceptus & Ratio, incorruptibilitas & Christus, Vita æterna & Voluntas, Mens & Prescientia. Rursumque ex Mentis conceptu & & ratione productum dicunt Persegenitum & cum eo Veritatem, & aliam rursus factam esse coniugationem Persegeniti & Veritatis. Et quid opus est alias productiones recensere ex Luce & Incorruptibilitate? Longa enim est fabula, nec impia solum, sed etiam iniucunda. Ad hæc Hebraica quoque nomina adiecerunt, simpliciores obstupescere conantes. Persegenitum porro dicunt produxisse hominem perfectum & verum, quem & Adamantem vocant, vnaque cum eo productam etiam coniugem, perfectam cognitionem. Hinc rursus ostensam esse matrem, patrem, & filium. Ex homine autem & cognitione Lignum germinasse, quod ipsum cognitionem quoque vocant. Ex primo autem Angelo productum docent Spiritum sanctum, quem Sapientiam & Prunicum appellant. Hanc vero dicunt coniugem appe-

tentem Opus peperisse, in quo erat ignorantia & arrogantia. Opus vero istud Protarchontem, id est, primum principem vocant, & ipsum esse dicunt creaturarum opificem. Idem ipsum autem cum arrogantia congressum, vitiū & eius partes genuisse. Hęc ergo summam exposui, figmenti prolixitate prætermittens. Mysticas vero illorum ceremonias quis adeo infelix, qui ut ab eis peraguntur efferre lingua velit? Omnem enim improbam cogitationem, tetramque mentis conceptionem superant, quæ ab eis tanquam diuina celebrantur. Sufficit autem vel cognomen ipsum ad execrandam illorum audaciam indicandam. Borboriani enim propterea cognominati sunt.

DE SETHIANIS, VEL OPHIANIS
sive Ophitis. XIV.

SETHIANI vero, quos Ophianos vel Ophitas quidam vocant, Deum omnium hominem appellant, Lucem illum rursus cognominantes, beatumque & ab interitu alienum dicentes, & domicilium in Profundo habere affirmantes. Eius autem mentis conceptum filium hominis & secundum hominem vocant: post hunc vero esse Spiritum sanctum, & hos infra, quatuor elementa, aquam, tenebras, abyssum, chaos. Feminam porro Spiritum dicunt, ferrique super elementa. Amasse autem primum hominem ac secundum formam spiritus dicunt, & Lucem genuisse quam Christum nominant. Cumque nimiam lucis magnitudinem ferre mulier non posset, redundasse, & Christum quidem cum matre ad Æonem incorruptibilem abreptum esse, quam & veram Ecclesiam vocant: rorem vero qui ex luce redundauit deorsum lapsum dicunt, & appellatum esse Sapientiam, & Prunicum, & Masculofeminam. In aquis vero natantem corpus quidem ex eis sumpsisse, grauatamque fuisse ac pænè submersam: emeruisse tamen, & ex corpore quo tegebatur conditum esse cælum: deinde cum reliquum excussisset, ad matrem euolasse. Illum autem Prunici filium vocant. At ille rursus alium filium procrea-

Αὐτοῦ υἱοῦ, ἔργον ἀποκωῆσαι, ἐν ᾧ ἡ ἀγνοία ἐ
αὐτάδεια. Ὁ δὲ ἔργον τῆτο, ἀεφάρχοντα
καλοῦσι, καὶ αὐτὸν εἶ) λέγουσι τῆς κτίσεως ποιη-
τῆ. τῆτον δὲ τῆ αὐταδεία σωμαφάντα,
τῆ κακίαν ἀποκωῆσαι, ἐ τὰ ταύτης
μόρια. ταῦτα μὲν οὕτω ἐν κεφαλῇ διήλ-
θον, ὑπερβάς ὁ τῆ πλάσματος μήκος. ταί
δὲ μυστικὰς αὐτῶν τελετὰς τίς οὕτω τεισά-
θλιος, ὡς ἀφ' γλώττης παρενεκτεῖν τὰ
τελούμενα; πάντα γὰρ λογισμὸν ποιητῆ
ὑπερβαίνῃ, ἐ πᾶσαν ἔννοιαν μύθων, πῆ
B πῆρ' ἐκείνων ὡς θεῖα παρατόμενα. Ἐκεί-
δὲ ἐ ἡ ἐπανυμία ὁ παμμίαρον αὐτῶν ἀνι-
ξασθαι τόλμημα. Βορβοριανοὶ γὰρ οὗτου χά-
εν ἐπανομοθεσίαν.

ΠΕΡΙ ΣΗΘΙΑΝΩΝ,
ἢ Οφιδανῶν, ἢ Οφίτην. ιδ'.

ΟΙ δὲ Σηθιανοὶ, οἱ Ὀφιδανοὶ ἢ Οφίταις ἡ-
νὲς ὀνομάζουσι, ἀΐθετον καλοῦσι τὸν
τῆ ἀπύτων θεόν, φως αὐτὸν πάλιν ἐπονομά-
C ζοντες, καὶ μακρίον καὶ ἀφάρτον ἀποκαλοῦ-
τες, καὶ ἐν βυθῷ τῆ οἴκησιν ἔχοντα ἀεβελαγ-
μενοι. τῆ δὲ ἔννοιαν αὐτῶν, ἡὸν ἀΐθετου κα-
λοῦσι, καὶ δούτερον ἀΐθετον. μὲν δὲ τῆτον
ὑπερβαίνῃ τὸ ἄγιον πνεῦμα. κατὰ δὲ οὗτων,
τέσσαρα στοιχεῖα, ὕδωρ, σκότης, ἀβυσσος, χάος.
τῆ δὲ ὁ πνεῦμα καλοῦσι, καὶ τοῖς στοιχείοις
ὑπερέρεσθαι. ἐρεσθῆναι δὲ φασὶ τὸν ἀΐθετον
ἀΐθετον, καὶ τὸν δούτερον, τῶρας τῆ πνεῦμα-
τος, ἐ παιδοποιῆσαι φως, ὁ καλοῦσι Χριστόν.
μὴ διωγηθεῖσθαι δὲ βασιλῆα τῆ θήληαν τῆ
φωτὸς τῆ ὑπερβολῆ, ὑπερβλύσαι καὶ τὸν
μὲν Χριστόν, σὺ τῆ μητρί, εἰς τὸν ἀφάρτον
D αἰαασαθῆναι αἰάνα, ἡ καὶ ἀληθινῶν ἐκ-
κλησίαν καλοῦσι. τῆ δὲ αἰαβλυθεῖσθαι τῆ
φωτὸς ἐκμάδα ἐκπεσεῖν κατὰ φασί, καὶ κλη-
θῆναι σοφίαν, ἐ παρὸνικον, καὶ ἔρσιν ὀηλιω.
ἐρεσθῆναι μὲν τῆ οἰοῖς ὕδασι, παρσλαβεῖν μὲν
δὲ αὐτῶν σῶμα, καὶ βαρυνθῆναι, καὶ ὑπερ-
χον κινδυνώσαι γῆεσθαι αἰαδιώαι δὲ,
καὶ ἐκ τῆ παρσλαβεῖν σῶματος κατὰ σκιδάα τῆ
οὐρανόν, εἶτα λοιπὸν ἀπορρίψασθαι, αἰαπῆναι
παρσ τῆ μητέρα. ἐκείνοι δὲ ἡὸν τῆ παρσνίκου
καλοῦσι. καὶ ἐκείνος δὲ πάλιν ἄλλον ἡὸν παρσβα-

λετο, καὶ ἐξ ἐκείνου συζηταὶ λέγουσιν ἔτε-
ρον, καὶ μέχρι τῆς ἐπιπέδου ἀριθμοῦ πρῶτον
πὰς πρῶτον. ὑφ' ἐκάστου δὲ τούτων
ἓνα οὐρανὸν δημιουργηθῆναι, ἕκαστον οὐ-
κεῖν τὸν οὐρανὸν. ἐπέπεσον δὲ καὶ τὰ ὀνόματα
τοῖς πρῶτοις ἀριθμοῖς ὑφ' ἑκάστου, τῆς Ἑβραίων γρη-
σαμένοι γλώττης, ὡς ὅτι μνησθῆναι πρῶτον
ἀγαθὸν ἡμετέρον. Ἀφασιασάσιν δὲ φασὶ τοὺς
ἄλλοις πρῶτον πρῶτον, τῶν μὲν ὄντων ἀπ-
παν, τῶν δὲ ὅτι παππων, ὁρίων δὲ πρῶτον.
τὸν δὲ ἀθυμῶσιν, εἰς πλὴν τῶν τῆς
ὑλης ἐρεῖσθαι πλὴν ἔννοιαν, καὶ γινῆσθαι ὑφ' ὁ-
φιομορφον δὲ αὐτῆς. εἶπα καυχώμενον τὸν τῆς
ὁφιομορφου πατέρα εἰπεῖν, ἐγὼ θεὸς καὶ πα-
τήρ, ἕως ἄρα ἐμὲ ὁδοίς. πλὴν δὲ μητέρα
δυσερέθασιν ὁπίσθασιν αὐτῶν, μὴ ψάδου
ἔστι γὰρ ἄρα σὲ πατὴρ ἀπῶντων, πρῶτος αὐ-
θεσπος, υἱὸς αὐθεσπου. τούτων δὲ φασὶν ἀ-
κρούσας τῶν λόγων τῆς ὁφίως ὁ πατήρ ἔφη,
δοῦτε ποιῶσιν ἀπῶν κατ' εἰκόνα ἡμῶν.
ἕτεροι δὲ πάλιν πολλὰ πρῶτον ἔλασιν δυσε-
θείας ὁμοῦ καὶ ἀνδίας μεσά. καὶ τὸν ὁφιομορ-
φον δὲ ἐκείνον Μιχαὴλ καὶ Σαμάννα ὀνο-
μάζουσι. ἕτεροι πρῶτον διαγούσι, καὶ πῶς
ἐπιπέδου ὑφ' ὅσιν ὡς θελοῦσιν ἀποπέμψουσι. καὶ τὸν
Σηθίαν πῶς δυνάμειν εἶναι φασὶ. δὲ καὶ
Σηθίαν πρῶτον ἀπῶν τὸν δὲ Ἰησοῦν
ἄλλον λέγουσι πρῶτον τὸν Χριστόν. ἕτεροι μὲν
Ἰησοῦν εἶναι τῆς πρῶτου γινῆσθαι, τὸν δὲ
Χριστόν οὐρανὸν εἰς αὐτὸν κατελθεῖν. φασὶ
δὲ καὶ τοὺς ἀποστόλους πρῶτον ἔλασιν, νερομο-
κότας τῆς σωτήρος ἀνασῆναι πλὴν ἄρα. ἕτεροι
δὲ ἐξ αὐτῶν φασὶν, εἰς ὁφίως εἶδος ἑαυ-
τὸν ἐκτυπώσιν τὸν Χριστόν, εἰς πλὴν τῆς
πρῶτου μητέρα εἰσδύσιν. καὶ οὕτω νοοῦσιν οἱ
δείλαμοι πλὴν ἀποστολικῶν ῥῆσιν ὅς ἐν μορφῇ
θεοῦ ἑαυτῶν, οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγάσασθαι ὅ-
τι ἴσα θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφῶν
δούλου λαβῶν. τίνες δὲ αὐτὸν τὸν ὄφιν τῆς σο-
φίας σπεινῆσαι φασὶ, καὶ ὡς ἐκτύπῶν θεῷ
τῶν ποιητῆν πολεμουῦντα, τὸν Ἀδάμ ἐξαπα-
τήσασιν, καὶ δεδωκέναι πλὴν γαστρί, καὶ τούτου
χάριν εἰρησῆσαι φρονησῆσθαι τῶν πρῶτων
τὸν ὄφιν. καὶ πλὴν πολυέλικτον δὲ τῶν ἡμε-
τέρων ὁπίσθασιν ὅσιν τῆς ὁφίως πρῶτον
ὁ σῶμα, δὲ κινῶσιν πλὴν ζωογόνοι σοφίαν τῆς
ὁφίως. Ἀφ' οὗ τῆς πρῶτου πρῶτον ὁφιν.

A uit, ex eoque extitisse alterum di-
cunt, & ad septem usque numero
processisse productiones. atque ab
horum singulis conditos esse cælos,
& in proprio habitare unumquem-
que. Imposuerunt & prædictis fi-
liis Hebraicæ linguæ vocabula, quæ
commemorare superuacaneum pla-
nè duxi. Seditionem quoque aduer-
sus primum alios excitasse dicunt,
quorum ille partim auus erat, par-
tim proauus, quorumdam etiam pro-
genitor. Illum ergo animi anxium
in materiæ faciem cogitationem de-
fixisse, filiūque ex ea genuisse
serpentinum. Tum gloriantem
serpentinis patrem dixisse, Ego
sum Deus & pater, & nullus me su-
perior. Indignantem verò matrem
ad eum exclamasse, Ne mentiaris:
est enim te superior pater omnium,
primus homo, filius hominis. Quæ
inquit, verba cum audisset pater
serpentis, dixit, Venite, faciamus ho-
minem ad imaginem nostram. Et alia in-
super adiciunt plurima, quæ & im-
pietate plena sunt, & nihil habent iu-
cunditatis. Iam serpentinum illum
Michaëlem & Samanna vocant. Et
Prophetas diuidunt, ac filiis septem
pro arbitrio distribuunt. Seth diui-
nam quandam potentiam esse di-
cunt, eamque ob causam Sethiani
appellati sunt. Iesum verò alium à
Christo esse statuunt: & Iesum qui-
dem ex Virgine natum esse, Chri-
stum autem de cælis in ipsum de-
scendisse. Dicunt etiam Apostolos er-
rasse, ratos Seruatoris carnem resur-
rexisse. Sunt ex eis qui dicunt Chri-
stum in serpentis speciem transfor-
matum Virginis uterum subiisse. at-
que hoc ita miseri dictum Apostoli-
cum intelligunt, *Qui cum in forma* Philip. 2.
Dei esset, non rapinam arbitratus est
esse se equalem Deo, sed exinanivit se
ipsum formam serui accipiens. Quidam
autem serpentem ipsum dicunt con-
suetudinem habere cum sapientia, &
tanquam cum aduersario, cum Deo
creatore bellantem, Adam decepi-
se, & cognitionem dedisse, ideò-
que omnium prudentissimum dictum
esse serpentem, & flexuosam intesti-
norum nostrorum positionem ser-
pentis corpus imitari, genitalem ser-
pentis sapientiam ostendentem. Hac
de causa serpentem quoque adorant.

Quem carminibus quibusdam delin-
nitum in tenebris nutriunt, & in
execrandorum mysteriorum suorum
ritu in mensam inferunt: vbi autem
ascenderit, panibus tanquam sancti-
ficatis vescuntur.

DE CAINIS. XV.

ALII autem, quos Cainos vo-
cant, & Cain dicunt à superna
auctoritate liberatum, & Esau, & Co-
re, & Sodomitas, ceterosque omnes
eiusmodi, cognatos suos constantur,
eosque odio habitos à creatore, sed
nihil ab eo noxæ accepisse. Sapien-
tia enim quod in ipsis habebat ab
eis eripuit. Sed & proditorem Iu-
dam solum ex omnibus Apostolis di-
cunt hanc cognitionem habuisse, &
ideò prodicionis mysterium peregisse.
Proferunt etiam illius Euange-
lium, quod ipsi composuerunt: nam
ille laqueum mox induit mercedem
prodicionis. Et cum ea faciunt quæ
sunt verita, Angeli alicuius nomen
inuocant, tanquam illi videlicet in-
temperantiam offerentes. atque hoc
in vnaquaque impudicitiae specie fa-
ciunt. Esse enim pro variis impudi-
citiæ formis pari numero Angelos
quosdam, qui operibus illis coluntur.

DE ANTITACTIS. XVI.

FVERUNT & alij quidam, quos
Antitactas impij vocabant, qui
magnum ignotum Deum, vt ipsi di-
cunt, patrem suum appellabant.
Hunc verò esse bonum, & Deum
creatorem: vnum autem quempiam
ex iis qui ex eo geniti erant, semi-
nasse zizania. qui in nos omnes, vt
ipsi dicunt, mala iniecit, vt qui opti-
mo patri nostro restiterit. Quo fit
vt nos quoque illi resistamus, ad
vltionem patris nostri eius legibus ad-
uersantes. Et quoniam ipse dixit,
Non machaberis, nos, inquit, mæche-
mur, vt eius præceptum infringa-
mus. Hos malorum iure quispiam
dixerit inuentores, qui libidinibus
suis blasphemias adiungunt.

DE PERATIS. XVII.

ADEMES verò Carystius, & Pe-
raticus Euphates, à quo Perata

Aὐν ἐπεὶ δαῖς πῖσι κατὰ γέλασταις, ἐν σκάτῃ τρε-
φοῖσι, καὶ τῇ τελετῇ τῆς μυστηρίου αὐτῶν μυστη-
ρίων τῶτον τῇ τραπεζῇ προσφύροισιν ὀπιθα-
τος δὲ αὐτῶν, τῆς ἀρτων ὡς ἡγιασμένων μετα-
λαγχόμεσιν.

ΠΕΡΙ ΚΑΙΝΩΝ. 15.

AΛΛΟΙ δὲ, οὓς Καῖνοὺς ὀνομάζουσι, ἔτ'
Καῖν φασὶν ἐκ τῆς αὐτῶν αὐθεντίας λε-
λυτρωῆσθαι, καὶ τὸν Ησαῦ, καὶ τὸν Κορέ, ἔτι τοὺς Σο-
δομίτας, καὶ πάντας δὲ τοὺς τοιούτους συληθεῖς
ἰδίους ὀμολογηροῖσι. καὶ τοῦτοις ὑπὸ μὲν τῆς ποιη-
τῆς μισηθῶναι, μηδεμίαν δὲ βλάβην εἰσδέξα-
σθαι. ἢ γὰρ σοφία ὅσαρ εἶχεν ἐν αὐτοῖς, ἀνήρα-
σεν ἕξ αὐτῶν. ἔτι τὸν προσδότην δὲ Ἰουδαῖον μόνον
ἐκ πάντων τῶν ἀποστόλων τούτῳ ἐξηκέναι
τῶν γὰρ φασι, καὶ ἀφ' οὗ τῶν τῶν προσδο-
σίας ἐνεργῆσαι μυστηρίων. προσφύροισι δὲ αὐ-
τῶν ἔτι ἀγγελίον, ὅσαρ ἐκείνοι σιωπηθεῖσιν
ἐκείνος γὰρ δι' οὗ τῶν ἀγγέλων ἔλαβε τὴν προσ-
δοσίας μισθόν. ἔτι τὰ ἀπειρημένα προσήκοντες,
ἀγγέλου υἱὸς ὀπιλέροισιν ὄνομα, ὡς ἐκείνῳ
δῆθεν τῆς ἀσελγείας γρηγορήσασιν. ἔτι γὰρ τοῖς τῶν ἀπο-
στασίας εἶδεν ἰσχυροῖσι πῖσας ἀγγέλους λέροισιν,
οἱ θεοπροφῶνται τοῖς δρωμένοις.

ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΤΑΚΤΩΝ. 15.

HΣΑΝ δὲ ἔτι ἄλλοι πῖνες, οὓς Αντίτακ-
τας ἐκάλουσι οἱ ἀσεβεῖς, οἱ τὸν μέγαν ἀ-
γνωστον θεόν, ὡς αὐτοὶ λέροισι, πατέρα οἰκείον ὀ-
νόμαζον. ἔτι τὸν ἀγαθὸν εἶναι, καὶ θεὸν ποιητῶν ἕνα
δὲ πῖνα τῶν αὐτῶν γεγονότων ὀπιπῶναι ζι-
ζανία. ὅς καὶ πάντας ἡμᾶς, ὡς αὐτοὶ λέροισι, κα-
κοῖς περὶ ἐβάλεν, ἀντίταξά μιν ἡμῶν ὅτι ἀγα-
θὸν πᾶσι πατέρι. οὐ δὲ χάριν, καὶ ἡμεῖς ἀντίτακ-
σόμεθα αὐτῶν, εἰς ἐκδίκησιν τῶν πατέρων ἀ-
δικησάντων τοῖς νόμοις αὐτῶν. καὶ ὅτι τῶν εἰπῶν
οὐ μοιχόσας, ἡμεῖς φησὶ μοιχόσωμεν ὅτι
καταλύσας τῆς ὀπιπῶν αὐτῶν. τοῦτοις εἰκό-
τως αἰτίαι ἐφ' ὅραται ὀνομάσασιν κακῶν, οἱ
τῶν ἀσελγείας τῶν βλασφημίας σιω-
πῶσιν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΡΑΤΩΝ. 15.

AΔΕΜΗΣ δὲ ὁ Καρύστιος, καὶ ὁ
Περατικός Εὐφράτης, ἀφ' οὗ Περατῶν

παρασηροβήσασιν οἱ πούτων ὁμόφρονες, ἕνα A
 κόσμον εἶ) φασὶ τριχῆ διηρημένον καὶ ὁ μὲν ἐν
 μέγας, οἷον πῆρα πηλὴν εἶ) μεγαλύτερον, εἰς ἀπει-
 ρα διαρεθῶναι τῶν λόγων διυάμενον. τὴν δὲ
 πρῶτον τομὴν τριάδα παρασηροβήσοις,
 καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ἀγαθὸν τέλειον, μέγας
 πατεριόν. ὁ δὲ δεύτερον, διυάμεων ἀπει-
 ρων ὁ πληθὸς. ὁ δὲ τρίτον καλοῦσιν ἰδικόν. καὶ
 ὁ μὲν πρῶτον ἀγγήνητον λέγουσι, καὶ ὀνομά-
 ζουσι τρεῖς θεοὺς, τρεῖς λόγους, τρεῖς νοῦς, τρεῖς
 ἀνθρώπους. αἰῶθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγγήνησις,
 καὶ τῆς πρῆτης τῆς κόσμου διαρέσεως, πρῶτον B
 αὐτὴν τὴν τῆς κόσμου σὺντέλειαν, ἐν τοῖς
 Ἡρώδου χρόνοις κατεληλυθῆναι τριφυῆ ἵνα
 αἰῶθρον, καὶ τείσωμον, καὶ τειδυάμον,
 καλούμενον Χριστὸν καὶ διελεῖν τὸν τε ἀγγή-
 νητον κόσμον, καὶ τὸν αὐτογγῆ, καὶ ἐλεῖν
 εἰς τὸν δευτέρου κόσμον ἐν ᾧ ἐσμέν. κατελ-
 θῶν δὲ ὁ Χριστὸς, τὰ μὲν αἰῶθεν κατενῶσε-
 μένα ἐπέλεγειν αἰῶν παρὰ σαρκῶσιν, τὰ
 δὲ τούτοις ἐπιβουλεύσασα παρὰ σαρκῶσιν κα-
 λῶσιν. καὶ τὸν μὲν ἀγγήνητον κόσμον, καὶ τὸν
 αὐτογγῆ, σῶσασα λέγουσι. τῶν δὲ
 τὸν κόσμον ἀπολλύσασα, ὃν ἰδικόν ὀνομά-
 ζουσι. C

dicti sunt qui in horum sunt senten-
 tia, mundum unum esse docent tres
 in partes diuisum. Et partem quidem
 vnam instar magni cuiusdam fontis
 esse, quæ in infinita diuidi cogitatione
 possit. Primam autem sectionem Tri-
 nitatem appellant, eamq; vocant bo-
 num perfectū, magnitudinem pater-
 nam. Secundam verò, potestatum
 infinitarum multitudinem. Tertiam
 denique specialem vocant. Et pri-
 mam quidem dicunt ingenitum, &
 nominant tres Deos, tres sermones,
 tres mentes, tres homines. E supe-
 ris autem ab ingenito & prima di-
 uisione mundi, sub ipsam mundi con-
 summationem, in temporibus He-
 rodis descendisse hominem quem-
 dam triplicis naturæ, trium corpo-
 rum, & triplicis potestatis, Chri-
 stum nomine, & pertransisse tum in-
 genitum mundum, tum per se geni-
 tum, venisseque in hunc mundum
 in quo sumus. Qui ergo descendit
 Christus, efficiet vt ad superiora re-
 deant quæ è superioribus descenderunt,
 & quæ his insidiata sunt tradet sup-
 plicio. Atque ingenitum quidem
 mundum, & per se genitum seruan-
 dos dicunt: perire autem hunc mun-
 dum, quem specialem nominant.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΟΙΜΟΥ. ιη.

DE MONOIMO. XVIII.

ΜΟΝΟΙΜΟΝ τὸν Αραβα λέ-
 γουσι ἐκ τῆς ἑριθμητικῆς ἐπισημῆς
 λαβόντα πὰς ἀφορμας, τὴν οἰκείαν ἀρεσιν
 ἀφ' ἑαυτοῦ.

ΜΟΝΟΙΜΟΝ Arabem tradunt
 sumpta occasione ex Arithme-
 tica scientia suam hæresim condi-
 disse.

ΠΕΡΙ ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ. ιθ.

DE HERMOGENE. XIX.

Ο Δὲ Ἑρμογῆνης εἶ) ὑποκείμενης ὕλης καὶ
 σωαγγήνητον τὸν θεὸν ἐφῆ δημιουργῆσαι
 τὰ πάντα ἀδύατον γὰρ ὑπέλαβεν ὁ ἐμβρο-
 τῆτος καὶ τῶν θεῶν ὅλων, ἐκ μὴ ὄντων δη-
 μουργεῖν. εἶ) τῆς κρείου ὁ σῶμα ἐν τῶν
 ἡλίου εἶπεν ἀποτεθῆναι, τὸν δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ
 τοῖς δαίμονας εἰς τὴν ἕλκω ἀναχέσασα.
 εἶ) τούτου σωεργασίᾳ Θεόφιλος ὁ τῆς Αντιο-
 χίων ἐπίσκοπος, καὶ Ωρειγῆνης ὡσαύτως. καὶ
 ὁ Βαλεντίνου, καὶ τῶν εἶ) ἐκείνου, καὶ Εἰρη-
 ναῖος, καὶ Κλήμης, καὶ Ωρειγῆνης.

ΗΕΡΜΟΓΕΝΕΣ autem ex sub-
 iecta materia & coingento
 Deum dicit omnia creasse. Impossi-
 bile enim esse stolidus homo existi-
 mabat etiam Deo vniuersorum, vt
 ex nihilo crearet. Idem Domini
 corpus in sole depositum esse dixit:
 diabolum autem & dæmones in ma-
 teriam refundendos. Contra hunc
 scripsit Theophilus Antiochenus E-
 piscopus, & Origenes similiter. Con-
 tra Valentinum autem, eosque qui
 ab illo prodierunt, & Ireneus, & Cle-
 mens, & Origenes.

DE TATIANO, ET A ΠΕΡΙ ΤΑΤΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ
Hydroparastatis, vel Encratitis. XX.

TATIANS verò Syrus, Sophi-
sta primùm fuit, postea diuini
quoque Iustini martyris discipulus.
Post magistri verò mortem, hæresis
princeps fieri voluit. Figmenti por-
rò materiam emendicauit, à Valen-
tino quidem Æonum productiones,
à Saturnilo autem & Marcione, quòd
nuptias respuat, & animantium vi-
nìque vsum. Hunc habent ducem
qui Hydroparastata & Encratita dicuntur.
Hydroparastata autem vo-
cantur, quòd aquam pro vino offer-
rant: Encratita, quòd nec vinum bi-
bant, nec animatis vescantur. ab his
autem abstinent, tanquam malum ab-
horrentes. Cælibatum quoque obser-
uant, nuptias scortationem appellan-
tes, & legitimam coniunctionem dia-
bolicam vocantes. Hic Euangelium,
quòd diateffaron dicitur, compo-
suit, amputatis genealogiis, & aliis
omnibus, quæ Dominum ex femi-
ne Daud secundum carnem natum
ostendunt. Eoque vfi sunt non mo-
dò qui eius erant sectæ, sed ij etiam
qui Apostolica dogmata sequeban-
tur, compositionis fraudem non co-
gnoscentes, sed simplicius tamquam
compendiario libro vtentes. Nactus
sum etiam ipse libros huiusmodi su-
pra ducentos in honore habitos in
Ecclesiis nostris, quos omnes in vnum
congestos seposui, & pro his qua-
tuor Euangelistarum euangelia in-
troduxi.

DE SEVERO. XXI.

HVIUS doctrinæ succedens Se-
uerus, de suo nomine quos de-
ceperat appellauit. Inde est quòd
Encratitas nonnulli Seuerianos vo-
cant. Hi & diuini Pauli Epistolas,
& Actuum historiam reiiciunt. Con-
tra quos scribit Musanus veritatis
patronus, & Clemens Stromateus,
& Apolinarius Hierapolitanus in
Phrygia Episcopus, & Origenes.

DE BARDESANE. XXII.

BARDESANES autem Syrus,
Edefæ natus, Marci Veri Cæsa-
ris temporibus floruit. Hunc ferunt

Υδροπαράστατῶν, ἢ τοῖς Ἐγκρατῶν. κ'.

TΑΤΙΑΝΟΣ δὲ ὁ Σύρος, σοφιστῆς
Ἐργάνῃς ὁ παλαιῶν, ἔπειτα δὲ καὶ τῆς θε-
ωπειοῦ Ἰουστίνου τῆς μὲν τῶν ἐγγύτων φοιτητῆς.
μὲν δὲ πῶς τῶν διδασκάλου τελείωσιν, ἐπόησε
ἡμέτερα παρὰ τῆς αἰρέσεως. ἠρανόσατο ὃ τῶν
τῶν πλάσματος ἀφορμαί, ἀπὸ μὲν Βαλεντίνου, τῶν
αἰώνων τῶν παροβολαί, ἀπὸ δὲ Σατορνήλου, καὶ
Μαρκιῶνος, ὃ τῶν γάμων βδελύτεια, ἔ τῶν ἐμ-
ψύχων, ἔ τῶν οἴνου μετέληψιν. τῶν ἐχοιστῶν
ἀρχηγῶν οἱ λεγόμενοι Υδροπαράσταται καὶ Ἐν-
κρατῆται. Υδροπαράσταται δὲ ὀνομάζονται, ὡς
ἕδωρ ἀπὸ οἴνου παρσφύεσθαι. Ἐγκρατῆται δὲ,
ὡς μήτε οἶνον πίνοντες, μήτε τῶν ἐμψύχων μετα-
λαμβάνοντες. ἀπέχονται δὲ τούτων, ὡς πονηροῦ
μυσαπόδομοι. καὶ πῶς ἀγαμίδω δὲ μετῖασι,
πορνείῳ τῶν γάμων παρσαγορεύοντες, καὶ πῶς
ἐννομον κοινωνίαν ἀβελόικῶν ὀνομάζονται.
ὅτι καὶ ὁ δὲ τεσσάρων καλούμενον σωτήρη-
κεν Διάφελιον, τὰς τε γυραλογίας παρὶκόφας,
ἔ τὰ ἄλλα ὅσα ἐκ ἀπέρματος Δαβὶθ καὶ Ἐφ-
κα γενημένων τῶν κόριον δείκνυσιν. ἐχρησάτω
δὲ τούτω, οὐ μόνον οἱ τῆς ἐκείνου συμμοσίας,
ἀλλὰ καὶ οἱ τοῖς ἀποστολικαῖς ἐπόμοιοι δόγμασι, τῶν
τῶν σωτήρης καχυργίαν ὅτι ἐγνωκότες, ἀλλ' ἀ-
πλάστερον ὡς σωτόμω ὁ βίβλιω χρησάμενοι.
ὄσον δὲ καὶ πλείους ἢ ἀφαισίαις βίβλοισι
τοιαύτας ἐν ταῖς κτ' ἡμῶν ἐκκλησίαις τετιμη-
μένας, καὶ πάσας σωμαζαζὼν ἀπετέμνω, καὶ
τὰ τῶν τεσσάρων διαφελιστῶν ἀρτείσταζαζων
διαφέλια.

ΠΕΡΙ ΣΕΥΗΡΟΥ. κα'.

TΗΝ τούτου διδασκαλίαν Σειρήρος δεδε-
ξάμενος, ἐκ τῶν οἰκείας παρσσηρείας τὰς
ἕ τῶν ἀυτῶν πεφανακισμένοις ὀνόμασεν. ἐν τούτῳ
Σθηειανοῖς ἕ τῶν τοῖς Ἐγκρατῆταις καλούσιν. ἔ-
τοι καὶ τῆς θεῖας Παύλου τὰς ἐπιστολάς, καὶ τῶν παρὰ
ἕ τῶν ἰσορίαι ἐκβόηοισι. καὶ τούτων συζητάφῃ
Μεσομόρις τῶν ἀληθείας σωτήροισι, ἔ Κλήμης
ὁ Σβωμαίδης, ἔ Απολινάειος, ὁ τῶν καὶ Φρυγίῳ
ἱεραὶ πόλεως γεγνηὼς ἐπίσκοπος, ἔ Ωελίμης.

ΠΕΡΙ ΒΑΡΔΗΣΑΝΟΥ. κβ'.

BΑΡΔΗΣΑΝΗΣ δὲ ὁ Σύρος, ἐξ
Εδῆσης ὀρμώμενος, ὡς τοῖς Ουήσου
Μάρκου Καίθρος ἠκμασε χρόνοις. τῶν φα-

οὐ πολλά τῆς Βαλεντίνου παρὰ τῆς μυστο-
 γίας. πολλά δ' ἐκ τῆς Σύρων στυγερῶς γλώτ-
 τη, καὶ ταῦτα τινὲς μετέφρασαν εἰς τὴν Ἑλλάδα
 φωνῶν. ἐπιτύχηκε δὲ καὶ γὰρ λόγοις αὐτοῦ, καὶ
 καὶ εἰ μὴ μὴν γράφει, καὶ παρὰ τὸν Μαρκίονος
 αἵρεσιν, καὶ ἄλλοις ὅσιν ὀλίγοις. Φασὶ δὲ καὶ Ἀρμό-
 νιον, τοῦτου παῖδα ἠρόμηνον, ἐν Ἀθῆναις τὴν Ἑλ-
 ληνικῶν παρὰ δὲ τῶν φωνῶν. πολλά δ' ἐκ τῆς
 στυγερῶς, τῆς Σύρων γλώττη χρησάμενος.
 πλὴν τῶν ἀμφοτέρων ἢ πλάνην Ἐφραϊμ ὁ Σύ-
 ρος ὁ παρὰ τὸν φημις ἠναίως διήλεγξεν.

A runt multa de Valentini fabulis re-
 fecuisse. Multa etiam Syrorum lin-
 gua scripsit, quæ alij quidam in Græ-
 cam transfulerunt. Incidi & ego in
 libros eius, quos aduersus fatum scrip-
 serat, & contra heresim Marcionis;
 & in alios non paucos. Narrant &
 Harmonium, qui huius fuit filius,
 linguam Græcam Athenis didicisse.
 Multa porro quoque Syriaca lin-
 gua scripsit. Vtriusque autem er-
 rorem Ephraim Syrus vir celeberrim-
 us strenuè confutauit.

ΠΕΡΙ ΦΛΩΡΙΝΟΥ ΚΑΙ Β DE FLORINO ET BLASTO. XXIII.

ΚΑΙ Φλωρίνος δὲ, καὶ Βλάσιος, εἰς τὴν ἐν
 Ῥώμῃ παρὰ τῶν ἄλλων στυγερῶν κη-
 πάλωρον, εἰς τὸν Βαλεντίνου λόβω ἀπέκλιναμ.
 Ἰστων Φασὶ τὸ νόσον τὸ τρισμακάριον Εἰρηναῖον
 ὀλοφύρομενον, τὸ καὶ Βαλεντίνου ποιήσατο συλ-
 γραφῶν. ἔπει μὲν οὖν ἀπάρτες ἀπὸ τῆς Σίμωνος
 ἑρξάμενοι, συγγῆν ἢ πινὰ ἄλλήλοις ἀπεκύνθησαν
 δόγματα, ἀνάνας ἵνας ὀνομάσαντες, καὶ παρὰ τὸν
 ἀνάνας, καὶ ἄλλας παρὰ τὸν ἀνάνας.

SED & Florinus & Blastus, pres-
 byterorum in albo Romæ conscri-
 pti, in Valentini pestem declinarunt.
 Ferunt autem beatissimum Irenæum,
 cum horum morbum deploraret, ad-
 uersum Valentinum scripsisse. Atque
 hi quidem omnes à Simone exorti,
 cognata inter se dogmata protuler-
 unt, Æones quosdam nominantes,
 & Æonum productiones, & alias
 productionum productiones.

ΠΕΡΙ ΚΕΡΔΩΝΟΣ ΚΑΙ C DE CERDONE ET MARCIONE. XXIV.

ΜΑΡΚΙΩΝ δὲ, ὁ Κέρδων ὁ τοῦτου
 διδάσκαλος, ὁ αὐτὸς μὲν ἐκ τῆς Σίμωνος
 ἑξ ἀπάτης ἔλαβον τῆς βλασφημίας τὰς ἀφορ-
 μάς, ἀλλ' ἐτέραν ἐκνοτόμησαν ἀσεβείας ὁδόν.
 ὁ γὰρ δὴ Κέρδων, ἐγγύετο μὲν τῆς Αἰτωνίου τῆς
 παρὰ τὸν, ἔφη δὲ, ἄλλον εἶναι θεόν τὸν πατέρα τῆς
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀγνωστοῖς τῶν παρὰ
 φηταις, ἄλλον δὲ τῆς πρώτης ποιητῶν, καὶ τῆς νό-
 μος τῆς Μωσαϊκοῦ νομοθέτην, καὶ τὸ μὲν εἶναι θεόν, τὸ
 ἢ ἀγαθόν, ὁ μὲν γὰρ ἐν τῶν νόμω, φησὶν, ὁ φθαλμὸν
 αἰτὶ ὁ φθαλμοῦ, ὁ ὀδόντα αἰτὶ ὀδόντος ἐκκό-
 πειν πρὸς γὰρ. ὁ ἢ ἀγαθὸς ἐν τοῖς διαγγελίοις κε-
 λούει τὸν ἀπίστον τὸν σαρκῶνα τὸν δόξαν, ἐπέκεινται
 καὶ τὸ ἄλλω, ὁ δὲ τὸν χιτῶνα βυλοκόρυφα βεῖν,
 παρὰ τὸν αἰ καὶ τὸν ἰμάτιον. καὶ ὁ μὲν ἐν τῶν νόμω
 παρὰ τὸν ἐξ ἀγαπᾶν τὸν φίλον, καὶ μισεῖν τὸν ἐχθρόν.
 ὁ δὲ καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐκέλευεν ἀγαπᾶν, καὶ οὐ σφ-
 νοιδεῖν ὁ λίαν ἐμβρονητῆτος, ὡς καὶ ἐν τῶν νόμω
 δὲ γὰρ τὸν, τὸν πλανώμενον τὸν ἐχθρόν βουὸν ἐπα-
 νάγν, καὶ τὸ πεπιωκὸς κτήνος στυγερῶς ἀνάμα,
 καὶ μὴ παρὰ τὸν ἐχθρόν βοηθείας δεομένην. ὁ

MARCION autem, & Cerdon
 eius doctor, sumpserunt & ip-
 si quidem ex Simonis impostura ma-
 teriam blasphemix, sed aliam impie-
 tatis viam excogitarunt. Cerdo enim,
 qui Antonini primi temporibus fuit,
 alium Deum esse dixit patrem Do-
 mini nostri Iesu Christi, ignotum pro-
 phetis : alium vniuersi conditorem,
 legisque Mosaicæ legislatorem. at-
 que hunc quidem iustum esse, illum
 verò bonum. Hic enim, inquit, in
 lege præcipit oculum pro oculo,
 dentem pro dente excindere : ille
 verò bonus iubet in Euangelio dex-
 tram maxillam pulsanti alteram ob-
 uertere, & ei qui tunicam vult tol-
 lere, pallium etiam dare. Et illerur-
 sus in lege iussit diligere amicum, &
 odio habere inimicum : hic verò iussit
 etiam inimicos diligere. Nec stoli-
 dus animaduertit, quòd etiam in
 lege præcipit errantem inimici bo-
 uem reducere, & iumentum quod
 ceciderit erigere, & auxilio indigen-
 tem inimicum non despicere : &

B. Theod. Tom. IV.

quod quisolus ab eo bonus vocatur, ei qui fratrem stultum vocat gehennam minatur, iustumque se docens dixit, *Qua mensura metimini, remetietur vobis.* Verum ista refutare non presentis est temporis, praesertim cum ab iis qui diuinas Scripturas legerunt deprehendi facile possit hac blasphemia. MARCION vero Ponticus, cum hac a Cerdone didicisset, tradita sibi doctrina contentus non fuit, sed auxit impietatem. Quatuor enim ingenitas substantias oratione sua finxit. & alium quidem bonum & incognitum dixit, quem & Domini patrem appellauit: alium creatorem & iustum, quem & malum nominauit: & praeter hac materiam, quae mala sit, & alij malo sublit. Creatorem autem malo deuicto materiam accepisse, ex eaque omnia creasse: ex eo quidem quod purissimum erat, caelum, ex reliquo quatuor elementa, & ex faece quae subsederat, Inferos & Tartara. Rursum autem, cum terrae quod purissimum erat percolasset, constituit, inquit, paradysum: ex huius autem cespite vno Adam formauit, de sua illi substantia dans animam. Hinc, vt ait, animae corporisque orta contentio, corpore animam ad materiam illam deprimere contendente: anima vero corpus ad creatorem extollere conante. Hi quoque serpentem creatore meliorem dicere non verentur. Hic enim arborem cognitionis edere vetuit, ille vero hortatus est. Nec sentiunt impij, quod serpentis consilium mortem peperit. Itaque nonnulli eorum serpentem venerantur. & inueni ipse apud illos serpentem aeneum in arcula quadam cum execrandis eorum mysteriis reconditum. Non solum autem creator blasphemant, sed & patriarchas & prophetas iniquos vocant, vt creatorem malorum amator esse ostendant. Hic ex Euangeliiis id solum quod est secundum Lucam recipit, genealogiae maxima parte amputata: legem vero, & prophetas, & totum vetus Testamentum, tanquam ab alieno Deo datum reiecit. Descendisse autem dominum nostrum Iesum Christum dicit, vt a creatoris seruitute illos liberet, qui in ipsum crediderint. Hominem porro visum esse, cum humanum nihil ha-

A ως ο παρ' αὐτῶν μόνος καλεῖται ἀγαθός, τῷ μωρὸν καλεῖται τὸ ἀδελφὸν ἠπειλάσει γένει δμῶν. Ἐ δὲ κηρὶς ἐαυτὸν δίκαιον εἶπεν, ὃ μέγιστον μετρίστε, ἀντιμετρήσῃ) ὑμῖν. ἀλλὰ τὸ αὐτῶν διελέχθη ὅτι παρ' ὀνόματος κατὰ ἄλλως τε καὶ τοῖς αἰνεῖται ὁσιζγραφὰς βύβλωστος ἀγὰν ἢ βλασφημία. Ο δὲ ΜΑΡΚΙΩΝ ὁ Ποντικός, αὐτῶν παρ' αὐτῶν Κέρδανος παρ' ὀνόματος, ὅτι ἕτερον τὸ παρ' αὐτοῦ θεῖον διδασκαλίδου, ἀλλ' ἠύξῃσε τὸ ἀσέβησαι, τέτταρας γὰρ ἀγνήτοις οὐσίας ὡλόγω διεπλασε. Ἐ τὸ μὴ ἐκείλεσεν ἀγαθὸν τε καὶ ἀγνώστον, ὃν ἔπατέρω παρ' ὀνομαζοῦσε τὸ κυρίως. τὸ δὲ δημιουργὸν τε ἔδίκαιον, ὃν καὶ πονηρὸν ὠνόμαζε. Ἐ παρ' ὅτι τούτοις τὸ ὕψις, κακίῳ τε ὄσθμ, ἔ τὸ ἄλλω κακῶ τελοῦσθ. τὸ δὲ δημιουργὸν παρ' ἡμέτερον κακῶ, τὸ ὕψις λαβὴν τε, ἔ ἐκ αὐτῆς δημιουργήσασιν τὰ συμπόδια. ἐκ μὴ τὸ κενωρῶτατου, τὸ ὄσθμ, ἐκ δὲ τὸ λοιπὸν, τὰ φοιχῆα τὰ τέτταρα, ἐκ δὲ τὸ ὑποσάθμης, τὸ ἀδύς ἔ τὸ πάρταρον. πάλιν δὲ τὸ γῆς τὸ κενωρῶτατον διηγήσας, κατεσκόδασε φησὶ τὸ παρ' αὐτοῦ. ἐκ τὸ τούτου βάλων μίδου λαβῶν, ἐπλασε τὸ Ἀδάμ, ἐκ τὸ οἰκείας ὄσθας δεδωκῶς αὐτῷ τὸ ψυχῶ. ἐντεῦθεν φησὶν ἡ διαμάχη τὸ ψυχῆς ὄσθι καὶ τὸ σώματος, τῶ μὴ σώματος, παρ' ὅτι ὕψις ἐκείνῳ κατὰ σύρρα αὐτῶν φιλονεικῶντος, τὸ ψυχῆς αἰελεύσασιν παρ' ὅτι τὸν δημιουργὸν πειρωμένης τὸ σώμα. οὗτοι καὶ τὸν ὄφιν ἀγαθῶτερον εἶ) τῶ δημιουργοῦ λέγειν πολυῶσιν. ὁ μὴ γὰρ τῶ τῆς γνώσεως φυτῶ μετ' ἀλαβεῖν διεκώλυσεν, ὁ δὲ μάλα παρ' ὅτι τῆς. καὶ οὐ στωεῖδον οἱ δυσσεβεῖς, ὡς ἡ τῶ ὄφειος συμβολὴ τὸν θάνατον ἀπεκύνσεν. αὐτίκα τοίνυν τινὲς αὐτῶν καὶ πμῶσιν τὸν ὄφιν. καὶ ὄσθμ ἔγωγε παρ' αὐτοῖς ὄφιν χαλκῶ ἐν πνικῶσθω μὴ τῶ μωρῶν αὐτῶν ἐγκείμενον μυστηρίων. οὐ μόνον δὲ τὸν ποιητῶ βλασφημοῦσιν, ἀλλὰ ἔ τοῖς παρ' αὐτῶν, καὶ τοῖς παρ' ὀνόματος παρ' ὀνόματος ἀποκαλοῦσιν, ἵνα τὸ δημιουργὸν ἀποδείξωσιν πονηρῶν ἐραστήν. ὄσθμ ἐκ μὴ τὸ διαγγελίων τὸ κατὰ Λαχθῶν ἐδέξατο μόνον, ἔ τὸ γμεαλογίαν παρ' αὐτῶν τὰ πλείστα. τὸν δὲ νόμον, ἔ τοῖς παρ' ὀνόματος, καὶ τὸ παλαμῶν πύσθμ ἐκ βέβληκεν, ὡς ἔ τὸ ἄλλοτείου δεδωμένῳ θεοῦ. κατεληλυθέναι τὸ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν λέγει, ἵνα τῆς τῶ δημιουργοῦ δουλείας τοῖς εἰς αὐτὸν πεπιστευκότας ἐλευθέρῶσιν. ὄσθμ ἔ τὸ αὐτῶν ἀνθρώπων, ὄσθμ ἐν αὐτῶν ἀνθρώπων ἔχον-

τα, & δόξα παρὶν οὐδαμῶς πεποιθότα. ἐκβέ-
 βληκε δὲ & τῶν σωματικῶν αἰάσεων, ἀδιώ-
 τον ἡμέρατα ταύτην ὑπολαμβάνων. Ἐστὶ τὸ μὴ
 Κάιν, & τοὺς Σοδομίταις, & τοὺς ἄλλοις δυσε-
 βεῖς ἀπὸ τῆς σωτηρίας ἐφίσηεν ἀπολελευκέναι,
 παρεσληλυθότας ἐν τῷ ἀδὴ τῷ σωτῆρι Χρι-
 στῷ, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν ἀναληφθῶναι. τὸ δὲ
 Ἀβελ, & τὸ Ἐνώχ, & τὸ Νωε, & τοὺς πατριαρ-
 χας τε, & τοὺς λοιποὺς προφήτας, & τοὺς δικαίους,
 οὐ μετὰ λαχὴν τῶν ἐκείνοις δεδομένης ἐλυθε-
 ρίας, παρεσθραμῆν αὐτὰ μὴ βουληθέντας. οὐ
 δὴ χάριν φησὶ & τὸ ἀδύ οἰκεῖν κατεκρίθησαν.
 ποιαῦτα ὁ Μαρκίων χεῖρ τῶν πεποιθότος ἐλύθησε,
 μάλλον δὲ ἐ τούτων πολλῶν χαλεπώτερον. τὰς
 γὰρ μείζονας βλασφημίας σιγῇ παρὰ δέδωκε.
 οἶδα δὲ τούτων ἕνα πῖνα παρεσβύτην ἐνενηκοντού-
 την, ὅς ἐώθεν ἀνισαλμῶς, τὰ τῶν πύσματος
 παρὲ τῷ ματι τῶ οἰκῶν ἀπένιπτε παρὲ σωπον, ἐ
 τὸ ἀπὶ τῶν ἐρωτηθεῖς, ἐφίσηεν ὡς ἐ βούλεται δεη-
 θῆναι τῶν δημηγορῶν, & ὕδωρ ἐκ τῶν ἐκείνων ποιη-
 μάτων λαβῆν. τὸ δὲ πρῶτον ἐρηκώτων, πῶς ἐν
 ἐσθίης, & πίνης, & παρὲ βδῆ, & καθεύδης, & τὰ
 νομιζόμενα ἅπτελῆς μυστήρια, ὑπολαβῶν ἐξ
 αἰάτης εἶπε τῶτο ποιῆν, ἀφ' ὅ ἐτέρως μῆτε
 ζῆν διώαζ, μῆτε τελεῖν τὰ μυστήρια. ἐ ὁμο-
 λογῶν ἄκων ὁ μεμηνῶς, μηδὲν ἐχρῖν τῶν ἑσθ' αὐτῶν
 καλούμενον ἀγαθόν, ἀλλὰ πύτων ἀπολαύειν
 τῶν ἀγαθῶν ἐκ τῶν δημιουργῶν ποιημάτων.
 ἐγὼ δὲ τὰ πλῆστα καταλιπὼν, ἅπτε τὰ σιωεχῆ τῶ
 γραφῆς μετὰ βήσσημα. ἐ γὰρ ἔστ' ἄλλιν ὁ οὐλ-
 λογος εἰς πολλὰ τμήματα διηρέθη.

A beret, & visum esse pati, cum mi-
 nimè passus sit. Reicit etiam cor-
 porum resurrectionem, hanc fieri
 non posse existimans. Cain quidem,
 & Sodomitas, & omnes alios im-
 pios, salutem consecutos esse dixit,
 & in regnum assumptos, cum ad
 Christum seruatorem apud inferos
 accessissent: Abel verò, & Enoch
 & Noe, & patriarchas, reliquosque
 prophetas, libertatem illis datam ade-
 ptos non esse, quòd ad illum se con-
 ferre noluerint. Qua de causa, inquit,
 ad habitandos inferos damnati sunt.

B Hæc aduersus creatorem Marcion,
 atque his etiam multo grauiora de-
 bacchatus est. maiores enim bla-
 sphemias silentio præterij. Noui au-
 tem ex his senem quemdam nona-
 genarium, qui manè cum surgeret
 sputi excremento faciem suam la-
 uabat, causamque rogatus, respon-
 dit se nolle opus habere creatore,
 nec aquam quæ ex illius operibus
 est vsurpare. Et cum dicerent qui
 aderant, Quomodo ergo comedis,
 quomodo bibis, & vestiris, & dor-
 mis, & solita mysteria peragis? re-
 spondens necessitate adactum id se
 facere dixit, quòd nec viuere ali-
 ter possit, nec mysteria celebrare.
 Confessusque est amens vel inuitus,
 nihil habere illum quem bonum vo-
 cant, sed omnibus bonis frui ex ope-
 ribus creatoris. Ego verò plurimis
 ommissis ad sequentia pergam. Nam
 hic quoque cœtus multas in partes
 diuisus est.

ΠΕΡΙ ΑΠΕΛΛΟΥ ΚΑΙ
 Ποτίου, ἐ Πρέπων, ἐ τῶν ἄλλων. κε'.

DE APELLE, POTITO,
 Prepone, & aliis. XXV.

ΑΠΕΛΛΗΣ μὲν γὰρ τοῖς τῶ Μαρκίωνος ἀ-
 ἡνήτοις & ἑτέροις παρεσέθηκε πύεινον.
 Ἐστὶ δὲ ἑτέρον βιβλίον σιωθῆς, φιλαμῶνης προ-
 φητείας ὀνόμασε. ἐ τῷ Χριστῷ δὲ παρὲ τῆς
 σῶμα, ὅτι ἀνθρώπειον, ἀλλ' ἐκ τῶν κόσμου
 ὑσίας. Πόπιος δὲ, καὶ Βλάστος, ἐ Σιωερος, ἐ
 Πρέπων, ἐ Πίτων, ἀφ' ὧν διδασκαλιῶν
 παρεσέθησαν οὗτοι δὲ πύτες πῶς ἀφορμαὶ ἐκ
 τῶ Μαρκίωνος ἐρηκῶσιν βλασφημίας. πλεί-
 στοι μῶντοι χεῖρ τῶς δὲ τῆς ἀσεβείας σιωεραφῶν.
 καὶ γὰρ Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς,
 καὶ Θεόφιλος ὁ τῆς Αντιοχείων ἐπίσκοπος, ἐ
 Φίλιππος ὁ Γορτυνῆς ἐπίσκοπος, καὶ Εἰρη-

D APELLES enim Marcionis In-
 genitis alium adiecit Pyrinum,
 hoc est igneum. Hic alium quoque
 librum à se compositum Philumenæ
 prophetiam appellauit. Christo au-
 tem corpus attribuit, non humanum,
 sed de mundi substantia. Potitus verò
 & Blastus, & Syneros, & Prepon,
 & Pithon, diuersis doctrinis præ-
 fuerunt: omnes autem occasionem
 acceperunt ex blasphemis Marcio-
 nis. Plurimi sanè contra hanc im-
 pietatem scripsere. Iustinus enim
 philosophus & martyr, & Theophi-
 lus Antiochenus Episcopus, & Phi-
 lippus Gortynensis Episcopus, & Ire-

neus, cuius antè meminimus, Lugdunensis Episcopus, & Modestus, & Origenes & Rhodon, & Adamantius, & Hippolytus, & Eusebius Eusebius, & optimè omnes doctissimèque blasphemix huius rabiem confutarunt.

DE MANETE. XXVI.

MANES Persa quidem genere fuit, vt ferunt, seruitutis autem iugum diu pertulit, & Scythianus cum seruus esset vocabatur. Qui dominæ suæ heres factus, non satis habuit præter spem ditescere, nec bonorum largitorem laudauit, sed ad blasphemiam & ineptas fabulas linguam excitauit, perfectissimum instrumentum factus inimici veritatis. Hic duos Ingenitos & æternos esse dixit, Deum & Materiam, appellauitque Deum Lucem, Materiam tenebras, & Lucem bonum, tenebras malum. & alia quoque nomina imposuit. Lucem enim vocauit arborem bonam bonis refertam fructibus: Materiam verò arborem malam fructus ferentem radici congruentes. Remotum esse à Materia Deum dixit, prorsusque ignorari & ipsum à Materia, & ab ipso Materiam. Tenuisse porrò Deum partes Septentrionales & Orientales & Occidentales: Materiam verò Meridionales. Multis autem post sæculis seditionem in seipsam excitasse Materiam, eiuſq; fractus inter se. Cùmque cœptum esset bellum, & alij persequerentur, alij fugerent, eos vsque ad Lucis fines venisse, Lucemque contemplatos, lætitia simul & admiratione affectos fuisse, in eamque coniunctis viribus irruere voluisse, & rapere, tenebrisque suis Lucem admiscere. Profecta est ergo, vt stulta & inepta nec cohærens fabula narrat, cum dæmonibus & idolis, cùmque igni & aqua contra Lucem, quæ apparuerat, Materia. Deus autem repentinam impressionem veritus, (nec enim ignem habebat, vt fulmina & fulgura vibraret, nec aquam vt diluuium induceret, nec ferrum, aut aliud genus armorum,) tale quid machinatur. Acceptam Lucis particulam, velut escam & hamum in Materiam immisit. Inhians illa, & in cum

ναῖος, ἔχῃ ἀπόθεν ἐμνήσθημι, ὅτι σκῆπος Λαβδούνου, ἔ Μόδεσος, ἔ Ωρειχμης, καὶ Ρόδιον, καὶ Ἀδαμαντίος, ἔ Ἰππολύτος, καὶ ὁ Εμεσινός Εὐσεβίος, καὶ πόλυτες ἀεῖσα καὶ σφώματα τῆ βλασφημίας πλὴν λύθησαν διήλεγεσθαι.

ΠΕΡΙ ΜΑΝΕΤΟΣ. κς'

ΟΔὲ Μάνης Πέρσης μὴ μὴ, ὡς Φασί, ὁ ἄλλος, τῆς δὲ δουλείας ὅτι πλείστον εἴλκυσε τῆ ζυγόν, Σκυθιδανὸς ὁ δουλοῦν ἀποσηγορεύετο. ὅς κληρόνομος τῆς δεσποίνης ἡρόμνος, ἔκῃ ἠγάπησε πρὸ ἐλπίδα πλουτήσας, οὐ δὲ ὑμνησε τὸν δοτήρα τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' εἰς βλασφημίαν καὶ δυσσεβῆ μυθολογίαν τῆ γλώττου ἐκίνησεν, ὄργανον τελειότατον ἡρόμνος τῆ ἀληθείας ἐπυροῦ. ἔπειτ' ἄλλο ἀγνήτους καὶ αἰδίδας ἐφησεν εἶ, θεὸν ἔ ἕλιω, καὶ παροσηγορεύσε, τὸν μὴ θεὸν φῶς, πλὴν ὁ ἕλιω σκότος καὶ ὁ μὴ φῶς ἀγαθόν, ὁ ὁ σκότος, κακόν. ὅτι τετέλεκε ὁ καὶ ἀλλο ὀνόματα. ὁ μὴ γὰρ φῶς ὠνόμασε δένδρον ἀγαθόν, ἀγαθῶν πεπληρωμένον καρπῶν. τῆ δὲ ἕλιω, δένδρον κακόν, συμβαίροντας τῆ ρίζῃ φέρων καρποῖς. ἀφεσηκέναι τῆς ἕλης ἐφησε τὸν θεὸν, καὶ πῶν τὰ πασιν ἀγνοεῖν, ἔ αὐτὸν πλὴν ἕλιω, καὶ πλὴν ἕλιω αὐτόν. καὶ χεῖν, τὸν μὴ θεὸν, τὰ τε ἄρκτα ἀ μέρη, καὶ τὰ ἑσῶα, καὶ τὰ ἑσπείρια, πλὴν δὲ ἕλιω πᾶ νότια. αἰώσι ὁ πολλοῖς ὑπερῶν ἀφασασιάζου παρὲς ἑαυτῶν πλὴν ἕλιω, καὶ τοῖς τῶν τῆς καρποῖς παρὲς ἀλλήλους. τῆ δὲ πολέμου συζάντος, ἔ τῶν μὴ διωκόντων, τῶν δὲ διωκομένων, μέχρι τῶν ὄρων τῆ φωτὸς αἰθερὶς ἀφικέσθαι, εἶπα ὁ φῶς θεασαμένοις, ἠαδύωαι τε ἐπ' αὐτῶν, καὶ θαυμάσαι, ἔ βουληθῆναι πασυνδὶ κατ' αὐτῶν στρατεῦσαι, καὶ ἀρπάσαι, καὶ κερθεσαι τῶ φωτὶ ὁ ἴδιον σκότος. ἀρμησεν οὖν, ὡς ὁ ἀσύτατος, καὶ φιλώαφος, καὶ ἀνόητος ἐφησε μῦθος, ἠ ἕλη μὴ τῶν δαυμόνων, καὶ τῶν εἰδώλων, καὶ τῆ πυρὸς, καὶ τῆ ὑδατος, καὶ τῆ φανέντος φωτὸς. ὁ θεὸς δὲ, πλὴν ἀδρόαν στρατεῖαν ὀρρωδήσας, οὐ γὰρ εἰχε φησὶ πῦρ, ἵνα κεραυνοῖς χεῖσθαι, καὶ σκηπτοῖς, οὐτε ὑδωρ, ἵνα κατακλυσμὸν ἐπεινέγκη, ἔσθδὲ σίδηρον, ἠ ἄλλο ἡ ὄπλον, τοῖονδὲ τι μηχανῶνται. μοῖραν πινὰ τῆ φωτὸς λαβῶν, οἷον τι δέλεαρ καὶ ἀλκισρον τῆ ἕλη παρὸς ἐπέμπε. παροσκεμμένη δὲ ἐκείνη, καὶ ὑπερ' αὐτὸ

cum humanum nihil haberet: crucemque, & passionem, & mortem visione sola fuisse. Ad hæc corporum resurrectionem vt fabulam reiiciunt. nullam enim materię particulam salute dignam existimant. Animas quoque in corpora transire dicunt, & has quidem in volucrum, alias in iumentorum, & ferarum, & serpentum corpora immitti. Omnia autem animata esse putant, & ignem, & aquam, & aërem, & plantas, & femina. Quamobrem qui apud illos sunt perfecti, nec panem frangunt, nec olus scindunt, quin & eos qui hoc faciunt, velut homicidas aperte execrantur: scissis tamen & fractis vescuntur. Præstigiis quoque admodum vtuntur nefaria mysteria sua peragentes. eoque difficilior elui potest illorum doctrina, & qui execrandis eorum orgiis fuerit imbutus, hunc arduum profus est dimouere à corrumpentium animas dæmonum operatione, qui per initiantium incantationes eorum animas illigant. Habuit autem hic Manes discipulos tres, Aldam, Thomam, & Hermam. Et Aldam quidem ad prædicandum misit in Syriam, ad Indos verò Thomam. Postquam autem hi reuersi sunt, acerba omnia & grauias se pertulisse referentes, cum in animum nemo induceret, vt Manetem agnosceret magistrum, ausus est nequissimus Christum se dicere, Spiritumque sanctum appellare, missum se dicens iuxta Seruatoris promissionem. Promiserat enim Dominus se alium paracliticum esse missurum. Hic duodecim discipulis ad Domini exemplum designatis in Mesopotamiam profectus est, fugiens regem Persarum. Filium enim regis, morbo quodam detentum, curaturum se gloriatus, grauioribus malis implicuit. Postquam verò illinc etiam tanquam manifestus Dei hostis expulsus est, & in Persidem rediit, à rege correptus Persico supplicio pœnas luit, & pelle detracta canibus expositus est. Talis Manetis exitus fuit, & hæc impiæ hæresis sunt capita. Si quis enim omnes fabularum ineptias persequi vellet, plurimis libris opus esset. Talia impiorum hominum mentibus dogmata

Α καὶ ὁσδὲν ἀνθρώπινον ἔχοντα. καὶ τὸν σαρκῶν δὲ, καὶ τὸ πάθος, καὶ τὸ θάνατον, φαντασία γινώσκουσα. πλὴν δὲ τῶν σαρκῶν ἀνάστασιν ὡς μύθον ἐκβδμήσοισιν. ὁσδὲν γὰρ τῆς ὕλης μῶριον ἀξίον ὑπεσιλήφασιν σωτηρίας. ψυχῶν δὲ μετεσωματώσεως λέγουσι γίνεσθαι, ἕως μὲν εἰς πτηνῶν, ἕως δὲ εἰς κτηνῶν, καὶ θηρίων, καὶ ἔρπετων σώματα καθ' ἀπέμπεσθαι. πάντῃ δὲ νομίζουσι ἐμψυχα, καὶ τὸ πῦρ, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὰ ἀέρια, καὶ τὰ φυτὰ, καὶ τὰ σπέρματα. οὐδὲ γὰρ χάριν οἱ καλούμενοι τέλειοι πρὸς ἀλλήλους, οὔτε ἀρτόν κλάσιν, οὔτε λάχρον τέμνουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ζῶντα δρώσιν, ὡς μαγφόνους παροφθαλμῶς ἐπαίρονται. ἐσθίουσι δὲ ὁμοῦ τὰ τε μνόμενα καὶ τὰ κλάμενα. κέχρηται δὲ καὶ γρητείας ἀσφαφερόντως, τὰ δυσανγῆ αὐτῶν ἐκτελοῦντες μυστήρια. ζῶντι τοῖς καὶ δυσέκμητος αὐτῶν ἢ διδασκαλία, καὶ τὸν τῶν μυσταρῶν ὀργίων μετεληχότα λίαν ἐστὶ δυσχερὲς μεταπήνεσθαι τῆς τῶν ψυχοφθόρων ἐνεργείας δαυμότων, ταῖς τῶν τελοῦντων ἐπαυδαῖς ἕως ἐκείνων καταδουλοῦντων ψυχῆς. ὁ δὲ Μάνης τρεῖς ἔχε τὸν δόξω φοιτητὰς, Ἀλδῶν, καὶ Θωμαῶν, καὶ Ἑρμαῶν. καὶ τὸ μὲν Ἀλδῶν Σύροισι ἀπέστειλε κήρυκε, Ἰνδοῖς δὲ τὸν Θωμαῶν. ὅτι δὲ ἐπὶ τῶν ἡσθῶν οὗτοι, πρῶτον δαπὰ λέγοντες ὑπομεμνηκέναι δὲ ἀνά, μηδεὶος ἀνεχόμενον τὸν Μάνητα διδασκαλῶν δέξασθαι, ἐτόλμησεν ἑαυτὸν ὁ παμπόνηρος καὶ Χριστὸν παροσαρκεῦσαι, καὶ πνῦμα ἄγιον ἰνομάσαι, καὶ ἐπεσάλασαι ἐφίση καὶ πλὴν τῶν σωτήρων ὑποχέσιν. ἐπηγείλατο γὰρ ὁ κύριος πέμψαι ἄλλον πρὸς ἀκλήτον. ὁ δὲ δυοκαίδεκα μαθητὰς καὶ τὸν κυριακὸν ποιησάμενος τύπον, εἰς πλὴν μέσσην ἀφίκετο τῶν ποταμῶν, ἀποδιδράσκων τὸν Περσῶν βασιλέα. θεραπείαν γὰρ νεανίστα μῶνος πάθη πρὸς ἀπειπεσόντα τὸν τῶ βασιλέως υἱὸν, μείζονος κακοῖς πεσέβαλεν. ὅτι δὲ καὶ ἐντεῦθεν ὡς παροφανῆς ἀπίθεος ἐξηλάθη, καὶ πλὴν Περσίδα κατέλαβε, συλληφθεὶς ὑπὸ τῶ βασιλέως, πλὴν Περσικῶν ὑπέμεινε πημερίδων, καὶ τῶ δέρματος γυμνωθεὶς πρὸς ἐδῆ κυσί. τοιοῦτο τῶ Μάνητος τὸ τέλος, ζῶντα τῆς δυσεβοῖς αἰρέσεως τὰ κεφάλαια. εἰ γὰρ ἀπὸ τῶν πρὸς τῶ μύθων τὸν φιλώαφον ἐγγελήσοι διεξελθεῖν, παμπόλλων αὐτῶν δεηθῆναι βιβλίων. ζῶντα ταῖς τῶ ἀνοσίων ἀνθρώπων ἀφαινοῖας ὁ παμ-

πόνηρος δαίμων ἐνήχησε δόγματα, τοιούτοις ἐχρήσατο λογαρίαις καὶ ταξιαρχαῖς, καὶ τῆς ἀληθείας ὡραταπρόμυθος. ἀλλ' ἰσθὶν ἀρχαῖς, ὡροφητικῶς εἰπεῖν, ὕφηνε. ῥᾶσα γὰρ ὁ δεσπότης Θεοῦ δὴ ληγέει, καὶ τὰς συμμορίας τῆς πύτου σιωηζῶν διέλυσε. καὶ δὲ τῆς Μα- νεντος δυσσεβείας σιωηζῶν οἱ ἀειστοὶ τῆς δυσσεβείας σιωηζῶν, Τίτος δὲ Διόδωρος, ὁ μὲν τῶν Βοσφωρῶν ἐκκλησίαν ποιμνίας, ὁ δὲ τῆς Κιλικίων ἰθύναν μητροπολίτιν. σιωηζῶν δὲ καὶ ὁ Λαοδικεὺς Γεώργιος, ἀνήρ τ' ἰσθὶν Ἀρείου ὡρο- σατεῦων αἰρέσεως, τῆς δὲ φιλοσόφοις ἐντε- δραμμένον μαθήμασι. ὡρὸς δὲ τοιούτοις δὲ ὁ Φοίνιξ Εὐσέβιος, οὗ καὶ ὡροσθεν ἐμνησθημεν. ἐγὼ δὲ ὅτι τῶν ἑτέρων μετὰ βήσσημα φάραγα.

perditissimus Dæmon instillauit, tali- bus ducibus & ordinum prefectis vsus est bellum gerens aduersus veritatem. Sed araneæ, vt cum Prophetis loquar, telam texuit. Dominus enim menda- cium facillimè conuicit, & huic patro- cinantium turmas dissipauit. Contra Manetis porrò impietatem scripse- runt præclari veritatis defensores, Ti- tus & Diodorus, quorum alter Bo- strenorum Ecclesiæ pastor fuit, al- ter Cilicum rexit metropolim. Scri- psit etiam Georgius Laodicensus, vir patronus ille quidem hæresis Arria- næ, in philosophicis autem disci- plinis eruditus. Præter hos Phœnix quoque Eusebius, cuius suprâ memi- nimus, Ego verò ad aliam transibo cateruam.

ΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΚΑΚΟΜΥΘΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

HÆRETICARVM FABVLARVM

LIBER SECVNDVS.

Πρόλογος.		<i>Præfatio.</i>	
Περί Εβιανός.	α'	<i>De Ebione.</i>	I
Περί Ναζωραίων.	β'	<i>De Nazarenis.</i>	2
Περί Κηρίνου.	γ'	<i>De Cerintho.</i>	3
Περί Αρτέμιονος.	δ'	<i>De Artemone.</i>	4
Περί Θεοδότου.	ε'	<i>De Theodoto.</i>	5
Περί Μελχισεδεκιανών.	ς'	<i>De Melchisedecianis.</i>	6
Περί Ελκεσαίων.	ζ'	<i>De Elcesæis.</i>	7
Περί Παύλου τῶ Σαμοσατέως.	η'	<i>De Paulo Samosateno.</i>	8
Περί Σαβελίου.	θ'	<i>De Sabellio.</i>	9
Περί Μαρκέλλου.	ι'	<i>De Marcello.</i>	10
Περί Φωτεινού.	ια'	<i>De Photino.</i>	11

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Περί τῆς ἀποστόλοις σιωηζομένων αἰρετικῶν.

PRÆFATIO.

De Hæreticis qui fuerunt tempore Apostolorum.

ΙΟΥΣ μὲν ἡ πικροτάτη ρίζα τῆς Σί- μωνος ἐβλάστησε κλάδους, καὶ ὡς ὄλε- θρῆος ἐφυσαν οὗτοι καρποὶ, ἐν τῷ ὡροστώ βιβλίῳ σαφῶς ἐπεδείξαμεν. Ὡρὸς

VIVSMODI ramos ama- rissima Simonis radix edi- derit, & quàm exitiales hi fructus produxerint, in primo libro aperte ostendimus, fabula-

rum quidem prolixitatem, quoad licuit, amputantes, blasphemiarum autem maximas eloqui formidantes, & nefandorum orgiorum ea quæ nimis impia & execranda erant silentio prætereuntes. Peccaturos enim nos censuimus, si hæc illos qui nesciunt doceremus. Nam ne iis quidem qui se voluptatibus omnino manciparunt, in mentem venerunt ea quæ illi sunt ausi patrare. Hæc autem illorum animis suggessit pessimus Dæmon, bello suscepto aduersus præcones veritatis, & sinistram famam eorum qui diuina profitentur efficere hac ratione adnitens. Appellationis enim communionem probrum omnibus illaturam credidit, quod Christiani tum detestandorum dogmatum magistri, tum Euangeliorum præcones vocarentur, & quotquot discrimen ignorabant, scelestos omnes existimarent eos, qui vno & eodem nomine censebantur. Et hæc ausus est nequitix inuentor & artifex, cum primùm veritatis lux exorta est, & diuinos Apostolos radiorum instar per orbem terrarum emisit. Cum enim adhuc essent illi superstites, & Simon extitit, & Menander, & alij Simonis discipuli, quorum antè meminimus. Sed & Cerinthum ferunt, cum celeberrimus Ioannes, qui diuinum Euangelium scripsit, adhuc vixeret, hæresis suæ superfeminasse zizania: & diuinus Paulus in suis ad Timotheum epistolis alios redarguit. Sic autem scribit. *Profanas vocum nouitates deuota. Multum enim proficiunt, & sermo eorum ut cancer serpit. Ex quibus est Hymeneus, & Philetus, qui a veritate exciderunt, dicentes resurrectionem esse iam factam, & subuertunt quorundam fidem. Deinde ostendit veritatis firmitatem & soliditatem. Sed firmum fundamentum Dei stat habens signaculum hoc. Docet autem etiam quomodo Dominus omnium suorum curam gerit. Cognouit enim, inquit, Dominus qui sunt eius. Deinde hortatur fugere improborum consuetudinem, Et discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini. Deinde exemplo medetur iis qui agrè ferunt quod mali cum bonis versentur. In magna, inquit, domo non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea, & fictilia: &*

2. Tim. 2.6.

Α ἢ μύθων μήκρος ὡς ἐνὶ ὕστερον τεμόντες, ἢ δὲ βλασφημιῶν τὰς μεγίστας εἰπεῖν ὀρρώδη σφύρες, τὰ δὲ γὰρ τὸ μαρωπαίων ὀργίων δυσαγέειρα τε & μυθώτερα ὡς ἀδεδωκότες σῆν. πλημμελεῖν γὰρ ὑπεράβουλον, εἰ ταῦτα τοῖς ἀγνοῦντας διδάξαι μὴ. ἔ ἢ γὰρ οἱ παρμεταλῶς τὸ ἡδύπαθίαις δεδουλωμένοι, εἰς ἔννοιαν ἔλαβον τὰ πρὸ ἐκείνων πολυμήματα. ταῦτα ἢ αὐτῶν τὸ ψυχῆς ὁ παμπόνηρος ἐνήχησε δάμην, τὸ κτὴ κηρύκων τὸ ἀληθείας ἀναδέξαι μὴτος πόλεμος, καὶ δόξαν ποιηρῶν τὸ τὰ θεῖα πλεσθούοντων ἀφ᾽ αὐτῶν κατὰ σκεδάσαι πειρώμενος. τὸ γὰρ ἐπ᾽ αὐτοῖς τὸ κοινῶν πάντων ὑπελάβειν ἐποίησεν πλὴν βλασφημίαν. χριστιανοὶ γὰρ & τὸ μυσθῶν δογματῶν οἱ διδάσκαλοι, & τὸ διακλειχθῆναι οἱ κήρυκες ἀνομάζοντο, & πᾶς ἀγνοῶν τὸ ἀφ᾽ ὄρον, πόμπας ἐναγίς ὑπελάβουσαν τοῖς τῆς μιᾶς προσσηρείας μετέχοντες. & ταῦτα τετόλμηκεν ὁ τῆς κακίας βίβητος & τεχίτης, διζῆς τὸ τὸ ἀληθείας φῶτος ἀνατείλαντος, καὶ δικλῶ ἀκρίτων τοῖς θεοῖς ἀποσφύροις εἰς πλὴν οἰκουμένην ἐκπέμψατος. ἐπὶ γὰρ αὐτῶν ὡσεὶ ὄντων, & Σίμων ἀρεφαῖν, & Μενανδρος, & οἱ ἄλλοι τῶ Σίμωνος φοιτητῶν, ὧν καὶ ὡσεὶ ἀνὲν ἐμνήσθη μὴ. καὶ Κηρυκὸν δὲ φασιν, Ἰωάννου τῶ πρῶτον φήμου τῶ θεῖον συζητήσαντος διακλειχθῆναι ἐπὶ ὡσεὶ ὄντος, τὰ τὸ οἰκείας ἀρέσεως ὡσεὶ ἀπειραμ ζῆσαν. καὶ ὁ παπείσιος δὲ Παῦλος ἄλλων ἐν τῶ ὡσεὶ Τιμόθεον ὅτι σολαῖς κατηγήρησε. λέγει δὲ οὕτως: τὰς ἢ βεβήλους κενοφονίας ὡσεὶ ἀσσοῦ ὅτι πλείον γὰρ ὡσεὶ κούφοισιν ἀσεβείας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γὰρ ἄρα νομῶν ἔξει. ὧν ὅστιν Ὑμῆμας, & Φιλητός, οἱ τίνες ὡσεὶ τὸ ἀλήθειαν ἠσῶχιστον, λέγοντες τὸ ἀνάσασιν ἡδὴ γεγενῆσθαι, & ἀνατέτοιροι τὸ πινῶν πίσι. εἶτα δείκνυσι τὸ τῆς ἀληθείας ἐδραῖον & σαθηρόν. ὁ μῦθος ἐπὶ ῥεὸς θεμέλιος τῶ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων πλὴν σφραγῖδα ταῦ πλῆν. διδάσκει δὲ καὶ ὅπως κηδεταῖ τῶ οἰκείων ὄλων ὁ κύριος. ἐγὼ γὰρ φησι κύριος τοῖς ὄντας αὐτῶ. εἶτα πρῶτα μὲν φῶλῶν τῶ φάλλων πλὴν κοινῶν. καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομαζών τὸ ὄνομα κυρίου. ἐπειτα ἐκ ὡσεὶ ἀδείγματος ἰαπεδίῃ τοῖς δυσχεραίνοντες ὅτι τοῖς ἀγαθοῖς οἱ πονηροὶ σὺν δόξῳ σῶν. ἐν μεγάλῃ γὰρ φησιν οἰκία ἔσθ ἐστὶ μόνον χρυσᾶ σκῆπη, & ἀργυρᾶ, ἀλλὰ & ξύλινα, καὶ ὄστρακινα, &

penetrant domos, & captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis, que ducuntur variis desiderijs, semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes. Quemadmodum autem Iannes & Mambres resistunt Moysi, ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem. Deinde prædicit etiam fore, vt falsum facile deprehendatur. sed non multum proficiunt. Insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut & illorum fuit. Ego verò Apostolica protuli testimonia, vt ostenderem tum etiam, cum ipsi seminabant, communem inimicum hæresum adspersisse zizania. At sapientissimus Dominus, quo minùs mala semina spargerentur non obstitit, zizaniorum autem magnam partem conuertit in triticum. Et hoc testantur & ciuitates & vici, Simonis, & Menandri, & Cleobij, & Dosithei, & Gorthei, & Adriani, & Saturnili, & Basiliidis, & Isidori, & Carpocratis, & Epiphaniis, & aliorum huiusmodi omnium zizaniis liberati. Qui enim decepti ab illis fuerant, hos matura frumenta Dominus nominauit. Pauci quidam numero, & hi per ciuitates dispersi, Valentini, & Marcionis, Manetisque tabe affecti remansere, ad eos fortasse conuincendos, quibus nunc pascendæ creditæ sunt Ecclesiæ, qui nec exiguas impiarum hæresum reliquias conuertere valeant. Dei autem aduersarium Dæmonem belli aduersus pietatem satietas non cepit: sed alios rursus contra veritatem immisit, contraria prædictis hæreticis apertè profitentes.

DE EBIONE. I.

HVIUS autem cateruæ princeps fuit Ebion, Hebræi verò mendicum ita vocant. Hic vnum quidem, sicut & nos, Ingenitum dixit, eumque mundi opificem esse docuit: Dominum autem Iesum Christum ex Ioseph & Maria natum esse, qui homo quidem erat, sed virtute & innocentia omnibus antecellebat, ex lege autem Mosæica vitam instituebat. Solùm hi Euangelium secundum Hebræos recipiunt, Apostolum verò apostatam vocant. Ex his

Α εὐδυνόντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ ἀγχιμαλωπίζοντες γυναικεία σεσαρωμένα ἀμφοτέρωθεν, ἀγχιμαλωπίζοντες οὐκ ἐπιθυμίας ποικίλαις, πρῶτον μὲν ἄνοιαν, ἔπειτα μὲν δὲ ποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνατά. ὃν ἔπειτα Ἰωάννης ἔταξε Ἰαμβρὴς ἀπὸ τῆς ἑσθῆτος Μωϋσῆ, οὕτως ἔοικον αὐτῶν ἀληθεία, ἀνθρώποι κατεφθαρμένοι τῆς νοῦν, ἀδύκμοι πρὸς τὴν πίστιν. εἶτα παρελέξατο ὁ ἴδιος ψαυδολογίας ἀποφώρον. ἀλλ' οὐ παρενόησαν ὅτι πλείστον. ἢ γὰρ αἰτία αὐτῶν ἐκδηλος ἔσται πάντων, ὡς ἔτι ἐκείνων ἐχέτο. ἐγὼ ὅτι τὰς ἀποστολικὰς περὶ ἡγερῶν μὲν τυρίας, δεῖξαι βουλόμην, ὡς ἐπιγεωργημένων αὐτῶν ὁ κρινὸς δυσμῆνης πρὸς ἑσθῆτος τῆς αἰρέσεων τὰ ζιζάνια. ἀλλ' ὁ πρῶτος δεσπότης, τῆς μὲν τῶν πονηρῶν ἁμαρτιῶν καταβολῆς ὅσον ἐκάλυψε. τὰ ὅτι πλείστα τῆς ζιζανίας εἰς σῆτον μετέβαλε. ἔπειτα μὲν τυροὶ καὶ πώλεις, καὶ κώμαι, ἔπειτα Σίμωνος, καὶ τῆς Μενανδρίου, καὶ Κλεοβίου, ἔπειτα Δοσιθέου, ἔπειτα Γορθέου, ἔπειτα Αδριανοῦ, καὶ Σατορνίου, καὶ Βασιλίδου, καὶ Ἰσίδωρου, ἔπειτα Καρποκράτους, ἔπειτα Επιφανίου, καὶ τῆς ἄλλων ἀπαξάπλως τῆς τοιούτων ζιζανίας ἀπηλασμένα. τοῖς γὰρ ἑσθῆτος ἐκείνων βουκοληθέντας πυροὶς ὡρίμοι, ὁ δεσπότης ὠνόμασεν. ὁλίγοι δὲ τινες ἀγχιμαλωπίζοντες, καὶ οὗτοι παρελέξατο ἐν τῆς πόλεως, τῆς Βαλεντίνου, καὶ Μαρκίου, καὶ τῆς Μαίεντος διέμηναι πρὸς ἐκείνους λώβω. εἰς ἐλεγχον ὅτι ἴσως τῆς νοῦν τῆς ἐκκλησίας νέμηναι πεπιτευμένων, ὅσον τὰ σμικρὰ τῆς δυσσεβῶν αἰρέσεων λείψονα μεταβάλλειν δυνατά. ὁ ὅτι ἀπίθεος δαίμων τῆς χεῖρας τῆς ἀσεβείας πολέμου κόρον λαβὴν ἐκ ἡτέλης. ἀλλὰ ἄλλοις πρῶτον χεῖρας τῆς ἀληθείας ἐστράτευσε ἀπὸ τῆς ἐκείνων ἐκείνων παρενόηται τε θρησκυκότας αἰρετικῆς.

ΠΕΡΙ ΕΒΙΩΝΟΣ. α'.

ΔΤΑΥΤΗΣΙ δὲ τῆς φάλαγγος ἤρξεν Εβίων, τὸν πρῶτον δὲ οὕτως Εβραῖοι παρεσαρωμένοι. ὅτι ἕνα μὲν τὸν ἀγχιμαλωπίζον ἔφη πρὸς ἀπλησίως ἡμῖν, καὶ αὐτὸν ἐδέξατο εἶναι τῆς κόσμου δημιουργόν. τὸν δὲ κύνειον Ἰησοῦ Χριστὸν δὲ Ἰωσήφ καὶ τῆς Μαρίας ἔφησε γεννηθῆναι, ἀνθρώπων μὲν ὄντα, ἀπὸ τῆς δὲ ἑσθῆτος κατεφθαρτῆ τῆς ἄλλων ἀμαρτιῶν, χεῖρας δὲ τὸν Μωσαϊκὸν πολιτευόντα νόμον. μόνον δὲ τὸ χεῖρας Εβραῖοις διαγέλιον δέχονται, τῆς δὲ ἀποστολῆς ἀποστάτω καλοῦσι. ἐκ τούτων

ὁ Συμμαχος, ὃς παλαιὰ γραφῶν ἐκ τῆς Ἑβραίων μεταθετικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνῶν. Ἀλλήν ὃς τῶν αὐτῶν συμμοζία, πῶν αὐτῶν ἐπανυμίαν ἔχουσα, Ἑβρωνεῖς γὰρ οὗτοι παρρησιάζονται, τὰ ἄλλα μὲν ἀπὸ τῆς συμμοζίας γαί τοῖς παρρησιάζοις, τὸν δὲ σωτήρα ἐκείνον ἐκ τῆς Ἑβρωνεῖς γαί τοῖς παρρησιάζοις. Διαφέλιμα δὲ ὁ Χρῆστος Ματθαίου κέχρηται μόνον, καὶ ὁ αὐτὸς σάββατον καὶ τὸν Ἰουδαίων ἡμέρας νόμον, πῶν ὃ κυριακῶν κατεργασίαι τῶν ἀπλησίως ἡμῖν.

A erat Symmachus, qui vetus Testamentum ex Hebraica in Græcam linguam transtulit. Alia præter hanc classis fuit nominis eiusdem: nam & Ebionæi quoque vocantur. Qui in ceteris quidem omnibus cum prioribus conveniunt: Servatorem verò & Dominum ex Virgine natum dicunt. Evangelio autem secundum Mattheum solo utuntur, sabbatumque secundum legem Iudaicam observant, & Dominicam more nostro sanctificant.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΝΑΖΩΡΑΙΩΝ. C. B DE NAZARENIS. II.

Οἱ Ἰουδαῖοι Ἰουδαῖοι εἰσὶν, τὸν Χριστὸν ἡμέτερον ὡς ἀνθρώπον δικαίον, καὶ ὃν κελεύειν καὶ τὸν Πέτρον διαφέλιμα κέχρηται. Ταύτας συζητῶν τῶν ἀγρέσας Δομητιανὸς βασιλεύοντος ὁ Εὐσέβιος εἴρηκε. καὶ τούτων συνέγραψεν Ἰουδαῖος ὁ φιλόσοφος ἔκ τῆς Εἰρηναίου, ὃς τῶν ἀποστόλων ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ Ωριγῆνης.

NAZARENI verò Iudæi sunt, Christum honorantes tanquam hominem iustum, & Evangelio videntes quod secundum Petrum dicitur. Has hæreses imperante Domitiano conflatas auctor est Eusebius Contra quas scripsit Iustinus philosophus & martyr, & Irenæus successor Apostolorum, & Origenes.

ΠΕΡΙ ΚΗΡΙΝΘΟΥ. γ'. DE CERINTHO. III.

ΚΑΤΑ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Κηρίθου ἑτέρας ἤρξεν ἀγρέσεως. ὅστις ἐν Αἴγυπτῳ πλῆθον ἀφ' ἑαυτοῦ χρονον, καὶ τῶν φιλοσόφους παιδευθεὶς ὀπισθῆμας, ὑπερβῆκεν εἰς τὴν Ἀσίαν ἀφίκετο, καὶ τοῖς οἰκείοις μαθηταῖς ἐκ τῆς οἰκείας παροσηγορίας ὠνόμασεν. ἐδίδαξε δὲ τὸν αὐτὸν, ἕνα μὲν εἶναι τὸν ὅλον θεόν, ὅτι αὐτὸν ὅτι τὸν κόσμου δημιουργόν, ἀλλὰ διωκόμενος ἡμᾶς κεινομένης, καὶ πρυτανεύοντος αὐτὸν ἀνοούσας. τὸν Ἰησοῦν δὲ, τοῖς Ἑβραίοις τῶν ἀπλησίως, ἔφησε καὶ φύσιν ἔχει ἀδελφὸς γαί τοῦ αὐτοῦ, καὶ Ἰωσήφ ὁ τῆς Μαρίας, σωφροσύνην, καὶ δικαιοσύνην, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς διατρέψαι τὸν ὃν Χριστὸν ἐν εἰδῆ παρρησιάζοις ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς αὐτὸν κατελεγεῖν, ἔπειτα αὐτὰ τὸν ἀνοούμενον κηρύξαι θεόν, ἔπειτα ἀναγκαῖον ὄντι τελέσαι θαυματουργίας. καὶ ὃς τὸ τῶν πάντων κεινομένης, ἀποστῆναι μὲν τὸν Χριστὸν, ὃς ὃ πάσης ἡσυχίας τῆς Ἰησοῦν. ὅτι ἀποκαλύψαι πῶν ὡς αὐτὸς τεταλμῶς ἐπλάσαστο, ἔπειτα ἁπάντων διδασκαλίας συνέστηκε, ἔπειτα κεινομένης πῶν βασιλείαν ἔφησεν ὄντι ἡμᾶς ἐσεσθαι. καὶ βρωσίν, καὶ πόσιν ὠνειροπόλησε, καὶ φιληδονίας ἐφαντάσθη, καὶ γάμοις, καὶ θυσίαις, καὶ εὐχαρίαις, ἐν Ἰερουσαλήμ τελευτήσας, καὶ

C EODEM tempore Cerinthus altam hæresim instituit. Is in Ægypto plurimo tempore versatus, & in philosophicis scientiis eruditus, venit postea in Asiam, & discipulos suos de nomine suo appellavit. Docuit is autem, unum quidem uniuersorum Deum esse, non ipsum tamen conditorem esse mundi, sed separatas quasdam potestates, quæ illum penitus ignorant. Iesum verò, sicut Hebræi, secundum naturam ortum esse dixit ex viro & femina, Ioseph nimirum & Maria: temperantia autem, & iustitia, & aliis virtutibus excelluisse. Christum autem superne in eum in specie columbæ descendisse, ac tunc Deum qui ignorabatur prædicasse, & quæ scripta sunt miracula fecisse. Tempore autem passionis recessisse Christum, & Iesum passionem subiisse. Idem etiam reuelationes quasdam confinxit, quasi eas esset contemplatus, & minarum quarundam doctrinas composuit, & regnum Domini terrenum fore dixit, esumque & potum somnauit, & voluptates sibi finxit, & nuptias, & sacrificia, & dies festos, qui Hierosolymis celebrentur, atque

hæc mille annorum spatium complenda. tamdiu enim duraturum Domini regnum putabat. Contra hunc autem scripserunt non in modo, quos antè diximus, sed cum illis etiam Caius, & Dionysius Alexandrinus Episcopus. Hunc, ut fama est, diuinus Ioannes Euangelista lauante conspicatus, (accidit enim ut & ipse propter infirmam valetudinem balneo uteretur) Fugiamus hinc, ait, ne si balneum Cerinthi causa ruat, eadem & nos ruina opprimamur.

DE ARTEMONE. IV. B

ARTEMON etiam quidam, quem Artemam alij vocant, de vniuersorum quidem Deo idem quod nos sensit, ipsum vniuersi factorem perhibens: at dominum nostrum Iesum Christum nudum hominem esse dixit, natum ex virgine, prophetis virtute præstantiorem. Hæc autem dicebat etiam Apostolos prædicasse, diuinarum scripturarum sensum peruertens: ab iis autem qui post illos secuti sunt, diuinitatem Christo tributam, cum Deus non esset.

DE THEODOTO. V.

QUIDAM etiam Theodotus Byzantinus coriarius, idem cum illo sentiens alteri sodalicio præfuit. Hunc verò beatissimus Victor Romanorum Episcopus excommunicauit, ut qui dogmata Ecclesiæ adulterare conatus esset. Contra istorum hæresim conscriptus est paruus Labyrinthus, quem nonnulli Origenis opus esse putant, sed eos qui hoc dicunt stylus redarguit. Siue autem ille, siue alius conscripserit, talis in eo extat narratio. Natalem quemdam refert, ex præclaris confessoribus vnum, ab Asclepiade & Theodoto altero, qui eiusdem erant sectæ, deceptum fuisse, ut pacta mercede sodalicio, propter insignem eius confessionem, præesse vellet. Promittebant autem illi daturus se in singulos dies denarios centum & quinquaginta. Huic sæpè suasit animarum medicus, ut ab errore recederet, dicens illum non pro his, sed pro Euangelicis decretis

ταῦτα ὅτι χιλίοις ἔτεσι τελεοθήσεται. ποσὸν γὰρ ἄλλο κατεξέτη κρείου τῷ βασιλείῳ. καὶ τοῦτου δὲ οὐ μόνον οἱ περὶ ῥήθεντες σωεργαφῶν, ἀλλὰ σὺ ἐκείνοις καὶ Γάιος, ἔ Διονύσιος ὁ τῆς Αλεξάνδρῶν ἐπίσκοπος. τῆσιν, ὡς φασι, ὁ θεασάμενος Ἰωάννης ὁ ἀναγγελιστὴς λουόμενος θεασάμενος. σκέπη γὰρ ἔ αὐτὸν δι' ἄρρωστίαν χρῆσθαι τῷ βαλανεῖον. φῶντι εἶπεν ἐντεῦθεν, μὴ ἀφ' ἑκείνων τῶ βαλανεῖου πεσόντος, τῆς βλάβης καὶ ἡμεῖς συμμετάχων.

ΠΕΡΙ ΑΡΤΕΜΩΝΟΣ. δ.

ΚΑΙ Ἀρτέμων δὲ τις, ὃν τινες Ἀρτεμαῖον ὀνομάζουσι, τὰ μὲν καὶ τὸν τῆσιν ὄλων θεὸν ὡς πλησίον ἡμῖν ἐδόξασεν, αὐτὸν εἰρηκῶς εἶπεν τῆσιν πῦρτος ποιητῶν. τὸν δὲ κρείον Ἰησοῦ Χριστὸν ἀνθρώπον εἶπε φῶντι, ὅτι πρῶτον γρηνημῶν, τῆσιν δὲ περὶ φησὶν ἄρετῆ κρείονα. ταῦτα δὲ ἔ ποιῶ ἀποστόλοις ἔλεγε κεκηρυχέναι, πρὸς μὲν ὄλων τῆσιν θεῶν γραφῶν τῷ ἀφῶνισαν, τοῖσιν ἔ μετ' ἐκείνοις θεολογήσαι τὸν Χριστὸν, ὅτι ὄντα θεόν.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΟΤΟΥ. ε.

ΚΑΙ Θεόδωτος ὁ Βυζαντινὸς ὁ σκιδάξων ταῦτα τῷ περὶ ῥητικῶς, ἑτέρας ἠήσασα φατείας. τῆσιν ὁ τεισμακρείος Βίκτωρ, ὁ τῶ Ρωμαίων ἐπίσκοπος, ἀπεκήρυξεν, ὡς ὡς ἀφῶν πειραθέντα τῶ ἐκκλησίας τὰ δόγματα. Κατὰ τῶ τῶτων αἰρέσεως ὁ σμικρὸς σιωεργαφῶν Λαβύρινθος, ὃν τινες Ωειγῶν Ἰσλαμιστῶν ποιῶντα, ἀλλ' ὁ χαρακτὴρ ἐλέγχῶν λέγοντα. εἴτε ὁ ἐκείνος, εἴτε ἄλλος σιωεργαφῶν, τοῖσιν δὲ ἐν αὐτῶ διηγῶνται διήγημα. Ναταλιον ἔφη ἰνα, τῆσιν γηναίων ὀμολογητῶν ἕνα γρηνημῶν, ἔξαπατηθῶναι ὑπὸ Ἀσκληπιάδου ἔ Θεοδότη ἑτέρου τῆσιν αὐτῆσιν ὄντων αἰρέσεως, ὡς ὅτι μισθῶ περὶ φατείας, ἀφῶ τῶ ὀμολογίας ὀπίστημον. ὑπὸ ἔχοντο ὁ πρῶτος αὐτῶ πενήκοντα ἔ ἕκατὸν καθ' ἕκαστην ἡμέραν δινάει. τῷ τῶ πολλὰκις ὁ τῶ ψυχῶν ἰατρὸς πρῶνισα ἀπαλλαγῶν τῶ πλαινης, ἔχ ὑπὸ τῶ τῶν λέγων αὐτὸν, ἀλλ' ὑπὸ τῶ ἀναγγελιστῶ ἠθληκῶν

aliis verò scriptis ne hoc quidem. Et hunc rursus transmigrare, & in alia ire corpora dicit, diuersisque modis vnoquoque tempore ostendi. Carminibus, dæmonumque inuocationibus ipsi quoque videntur, & baptismatibus in elementorum confessione. Astrologiam porro, & magicum, & mathematicum errorem amplectebantur, & prognosticos seipsos appellabant. Apostolum verò prorsus repudiarunt: & librum quemdam composuerunt, quem de cælis lapsum aiebant. Hunc qui audiisset, remissionem peccatorum consequi, præter eam quam Christus dedit. Aduersus hanc hæresim verè scripsit Origenes. Eam autem celebravit Alcibiades ab Apamea Syriæ oriundus.

DE PAVLO. VIII.

PAULVS verò Samosatenus, Antiochenus quidem Episcopus fuit. Zenobia autem tunc temporis toparchiam obtinente, (Persæ siquidem Romanis deuictis Syriam illi & Phœnicem regendas dederant) in Artemonis hæresim lapsus est, hac ratione demereri illam ratus, quæ eadem cum Iudæis sentiebat. Quod cum didicissent Ecclesiarum rectores, non vacare periculo censuerunt, tantum morbum negligere, qui serpere festinabat, & adiutricem habebat maximæ ciuitatis amplitudinem. Et Dionysius quidem Alexandrinus Episcopus, vir doctrina insignis, perfectionem distulit propter senectutis imbecillitatem, per litteras autem suasit illi quæ conueniebat, & Episcopus, qui conuenerant, ad zelum pro veritate suscipiendum excitauit. Inter eos autem qui conuenerant, primas tenebant Gregorius ille magnus, & celeberrimus, qui per inhabitantem in eo spiritus gratiam ab omnibus decantata miracula peregit, & Athenodorus eius frater, & Firmilianus Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, vir illustris, & qui scientia vtraque pollebat, tum externa, tum diuina: & Helenus præterea Cilicum regens metropolim. Hi cum multi essent qui conuenerant, ceteris præsidebant. Ac primum quidem suasionibus & consiliis conati

ἄλλοις δὲ συζητήμασιν ἐπὶ τῷτο. ἔ τῷτον ἢ πάλιν μετενσωματῶσθαι, ἔ εἰς ἄλλα ἰέναι σώματα λέγει, ἔ καθ' ἕκαστον καθεὶν διαφορῶς δεικνύσθαι. ἐπιπλάσσει δὲ ἔ δαυμόνων ὀπιπλήσει ἔ οὔτοι κέχρηται, ἔ βαπτίσμασιν ὀπι τῇ τῷ σοιχείων ὀμολογία. ἀστρολογίαν δὲ, καὶ μαγικῶν, ἔ μαθηματικῶν ἠσασίζοντο πλάσσει, ἔ παρογνωστικῶν ἑαυτοῖς παροσηρόβουον. τὸν δὲ ἀπόστολον πῶντελῶς ἠρηήσησιν. ἔ βιβλον δὲ ἠτα σιωτεήκασιν, καὶ ἐκ τῷ οὔρεων ἑφασιν πεπλωκέαν. ταύτης τὸν ἀκηκότα ἀφῆσιν ἀμῶντων λαμβανῆν πρὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἐδώρησατο. καὶ ταύτης τῆς ἀρέσεως Ωρειγῆνης σιωέγραψιν ἀληθῶς. σιωεκρότησε δὲ αὐτῷ Ἀλκιβιάδης, ὁ ἄπαμείας τῆς Συρίας ὀρμόμνος.

ΠΕΡΙ ΠΑΥΛΟΥ.

η'.

ΠΑΥΛΟΣ ἦ ὁ Σαμοσατῆς, ἦ ἀμῶν Ἀντιοχείων ὀπίσκοπος, καὶ Ζηνοβίας δὲ κατ' ἐκείνον τὸν καθεὶν τοπάρχουσης. Πέροσα γὰρ Ρωμαίοις νενικηκότες ταύτη πρὸ ἐδοσιν ἔ τῆς Συρίας ἔ Φοινίκης ἠγεμονίαν. εἰς Ἀρτέμῆνος δὲ ἐφείλεν ἀρεσιν, ταύτη νομίζων θεσπῆσθαι ἐκείνῳ τὰ Ἰουδαίων φρονοσιν. τῷτο μαθόντες οἱ πᾶς ἐκκλησίας ἠθύοντες, οὐχ ἔπαέλασον ἀκίνδωνοι πρὸ ἰδεῖν ποσαύτῳ νόσον ἑρπειν ἐπειρημῶν, ἔ σιωεργῆν ἔχουσιν ἔ τῆς μερίτης πόλεως παρῆφαν. ἔ Διονύσιος μὲν ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ὀπίσκοπος, ἀμῶν ὀπίσμημος ἐν διδασκαλίᾳ ἠμέμνος, ἀπεβόητο μὲν τῷ ἐκδημῶν, διαφορῶν τῶ γῆρος ἀδένειαν. διαφορῶν ἔ γραμμάτων ἐκείνῳ πρὸ ἠνεσε τὰ παροσῆκοντα, ἔ τῶν σιωεληλυθῶτων ὀπίσκοποις, εἰς τὸν ἔσθ' τῆς Ὀσβεῖαν πρὸ ἠνεσε ζῆλον. τῶν ἔ σιωεληλυθῶτων ἐπαρῶτερον Γρηγόριος τε ὁ μέγας, ὁ παρῆρῶν ἠλητος, ὁ πᾶς παρῆσιν ἔσθ' ἀδελφῶν ταυματουργίας ὀπιτελέσας, ἔ τῶν ἐνοικουσῶν τῶ πνῶματος χάριτος, καὶ Ἀθηνόδωρος ὁ ἐκείνου γὰ ἀδελφῶς, καὶ Φιρμιλιανὸς ὁ Καππαδῶν τῆς Καππαδοκίας ὀπίσκοπος, παρῆφαν ἠμῶν, καὶ γῶσιν ἐκατέρωθεν ἔχον, καὶ τῶ ἠρεσῆν, καὶ τῶ ἠεῖν. καὶ παρῶν τούτοις Ἐλενος ὁ τῆς Κιλικίων ἠθύων μετῶπολιν. οὔτοι πολλῶν ὄντων τῶ σιωεληλυθῶτων ἠγῶντο. ἔ παρῶν μῶν εἰσηγήσει καὶ συμβουλαῖς ἐπειρησῆσθαι

τῆς κακοδοξίας μεταστῆναι τὸν Παῦλον. ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἠρνήθη παρῶς ἐκείνος μηδὲν τοιοῦτο πεφρονηκέναι, ἀλλὰ τοῖς ἀποστολικοῖς ἔφησεν ἀκολουθεῖν δόγμασιν, ὑμνήσαντες ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ τῆ δευτέρῃ, τὰ σφέτερα κατέλαβον ποιήματα. χρόνῳ διελθόντος, αὐτὸς ἠφήμη παρῶς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ἐμὴν ἄπασιν τῷ Παύλῳ τὸ ἐκβῆναι. ἀλλ' ὅσοι οὕτως οἱ παρῶς φημι ἄνθρωποι παρῶς εἰς τὸ τῶ ἀνδρὸς ἐχώρησαν ἐκτομῆ. ἀλλὰ παρῶς μὲν ἐπειράθησαν ἰατρῶσαι χάμμασι πλὴν νόσον. ὅτι δὲ δύσιστον εἶδον τὸ πάθος, πάλιν πλὴν Ἀντιόχειας παρῶς κατέλαβον, καὶ πάλιν ἠπία παρῶς νεύου φάρμακα, καὶ πῆραινοῦτες, καὶ παρῶς καλοῦτες, καὶ τῷ γε γρηγορίου ἀναμνηστικῶν σιωπῶν. εἶπα ὁραίντες τὸν μὲν ἕξαρον ἄνθρωπον, ποῖς δὲ κατηγόροις ἐπισταθμοῖς, καὶ διελθόντων παρῶς ἄνθρωποις, σιωπῶν εἰς τὸ σιωπῶν. Μαλαχίῳ δὲ πῆνος παρῶς μὲν σφιστεῦστος, ἕτερον δὲ τῷ τῶ παρῶς πῆμῆντος χροτονία, πλὴν παρῶς τὸν Παῦλον ποιησαμένου ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ἐφωράθη τὸ Χριστὸν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ λέγων, θεῖος χριστὸς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἡξιοῦμαι. τότε τοῖνυν αὐτὸν ἐν δίκῳ τῷ ἱερῶν κατηγόρων ἐχώρησαν, σύμφωνον ἠφῶν ἕξε νεύοντες. ὅτι ὁ αὐτέπεινε, καὶ τὸ ἐκκλησίας κατέχεν ἡγεμονίαν, Αὐρηλιανὸν πτωικαῦτα βασιλεύοντα διδάξαντες τὸ τῷ Παύλου δραστήτητα, ἐπεισάν ἕξελασάν τὸ ἐκκλησίας. Ἐγὼ τῷ τῷ εἰδῶν θεραπεία δεδουλωμένος, ἕξελασε δίκῳ, τὸ τῷ τῷ ὁμοπίτων ἀπὸ πῆντα ἠφῶ, τῆς ἐκείνων ἀπόμνησιν συμμορίας.

A sunt Paulum à praua opinione abducere. Postquam verò apertè negauit ille se tale quidpiam sensisse, sed Apostolica se dogmata sequi dixit, Dominum pro concordia laudantes ad greges suos redierunt. Procedente autem tempore, fama iterum oras omnes peruadens, Pauli deprauationem omnibus nuntiauit. Sed ne sic quidem laudatissimi patres facillè ad virum abscindendum processerunt: sed primò quidem morbo mederi per litteras conati sunt. vbi verò immedicabile malum esse perspexerūt, Antiochiam iterum alacri animo contenderunt, & lenia medicamenta adhibuerunt, admonentes, & exhortantes, & pacta conuenta in memoriam reuocantes. Posthæc videntes & illum inficiantem, & instantes accusatores, & illum se conuicturos pollicentes, conuenerunt in concilium. Hic Malachione quodam, qui sophisticam antea professus presbyter postea fuerat ordinatus, disputationem habente cum Paulo, deprehensus est Christum hominem dicere, diuina gratia insigniter ornatum. Tunc itaque concordii in eum lata sententia ex sacris illum catalogis meritò expunxerunt. Et quoniam resistebat, Ecclesiæque principatum obtinebat, Aurelianum, qui tunc imperabat, de Pauli audacia edocentes, persuaserunt vt ex Ecclesia illum expelleret. Idolorum enim cultui deditus equum existimauit, eum qui fidei suæ hominum sententiæ non acquiesceret, ab eorum consortio rescari.

ΠΕΡΙ ΣΑΒΕΛΛΙΟΥ. Θ'.

DE SABELLIO. IX.

ΣΑΒΕΛΛΙΟΣ δὲ ὁ Λίβης ὁ Πενταπολίτης, τῆ αὐτῆς ἠρξεν αἰρέσεως. μὲν ἕξελασιν ἔφησεν εἶναι τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱόν, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, καὶ ἐν τριώνυμον παρῶσων, καὶ τὸ αὐτὸν, ποτὲ μὲν ὡς πατέρα καλεῖ, ποτὲ δὲ ὡς υἱόν, ποτὲ ὡς ἅγιον πνεῦμα. καὶ ἐν μὲν τῇ παλαιᾷ, ὡς πατέρα νομοθετήσαν, ἐν τῇ καινῇ, ὡς υἱόν ἐκδηρῶσαν. ὡς πνεῦμα δὲ ἅγιον τοῖς ἀποστόλοις ἐπιφοιτήσαν. καὶ τὸν πύπου σιωπῶν Διονύσιος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπίσκοπος.

SABELLIUS verò Afer Pentapolitanus hanc hæresim inchoauit. Vnam hypostasim esse dixit patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, & vnam triplicis nominis personam: eundemque nunc vt patrem vocat, nunc vt filium, nunc vt Spiritum sanctum. Ac in veteri quidem Testamento, vt patrem, legem tulisse: in nouo autem, vt filium, esse incarnatum, & vt Spiritum sanctum, ad Apostolos venisse. Contra hunc scripsit Dionysius Alexandrinus Episcopus.

ΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΚΑΚΟΜΥΘΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

HÆRETICARVM FABVLARVM

LIBER TERTIVS.

Πρόλογος.

Περί Νικολαϊτῶν.

Περί Μοντανιστῶν.

Περί Νοητῆ τῷ Σμυρναίου.

Περί τῶν Τεσσαρεσκαίδεκαητῶν.

Περί Ναυάτου.

Περί Νέπωτος.

Prafatio.

α' De Nicolaitis.

β' De Montanistis.

γ' De Noeto Smyrnenfi.

δ' De Teffarefcaecatititit.

ε' De Nouato.

ς' De Nepote.

1
2
3
4
5
6

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ὅτι ἔτι τῶν ἐσομένων αἵρέσεων προείρηκεν ὁ δεσπότης Χριστός.

ΠΕΙΔΗ τῆς ἐναντίας ἀλλή-
λαις αἵρέσεσιν ἐν τοῖς προτέροις
βιβλίοις πεποιήκαμεν δήλας, φέ-
ρε δὴ ἔτι ἀλλὰς, αἱ μεταξὺ τούτων καὶ κεί-
νων ἐβλάστησαν, τοὺς ἀγνοοῦντας διδάξασθαι.
καθ' ὅσον γὰρ οἱ ἀστυγαῖοι μῦθες ἐκ πίνοσιν διεκρε-
σίου ἀέρος καὶ σπιπέδου δυσώδου ποιότητος
ἐκ τῆς γῆσ ἀναδίδονται, καὶ λυμάνονται μὴ σπέρ-
ματι, λυμάνονται ἢ φυτῶν, οἱ δὲ γηπόνοι τού-
τοις θηρόντες ἀφ' αὐτῶν οὕτω ἐκ τῆσ
ἀφ' ὅλου κακοτεχνίας ἀνεφαίνονται αἵρέσεσιν,
αἱ τῆσ ἀφ' ὅλων τοὺσ κουφοτέροσ ἐσίνοντο. ἀλλὰ
ταύτασ τῆσ ὁσείας οἱ ἀειστοὶ γεωργοὶ τῶν θείων
ληθίων ἀξήλασαν, καὶ φροῦδοσ ἀπέφηναν. τῶσ
δὲ τούτων ὅσπουλασ, καὶ ἀφ' ἧσ τῶν ζῆσανίων
ἀφ' ὅλων ὁ δεσπότησ προείρηκε, ἔτι ἀφ' ὅ-
ρων τοὺσ ἀποστόλοσ ἐδίδαξε, ποτὲ μὴ εἰπῶν,
πολλοὺσ ψευδοχρῆστοσ ἔτι ψευδοπροφήτασ καὶ
ψευδοπροφῆτασ φανήσονται, ποτὲ ἢ φυλάττε-
σαι τοὺσ πρὸσ γῆσ, καὶ ἐπαγαλῶν, πολλοὶ
ἐλθούσιν) πρὸσ ὑμασ ἐν ἐνδύμασιν ὁσβάτων,
ἔσονται δὲ εἰσὶ λυκοὶ ἀφ' ὅλων. εἶτα διδάσκει, πῶσ
ἀφ' ὅλων προσηκῆσ τῶσ ὁσβάτων, ἔτι πῶσ
τῶσ ὁσβῶν προειβληθῶν λυκοὶ ἀφ' ὅλων.

PRÆFATIO.

Quod etiam de futuris hæresibus Christus Dominus prædixit.

QUONIAM hæreses in-
ter se contrarias in prio-
ribus libris exposuimus,
age alias etiam, quæ in-
ter has & illas ortæ sunt, eos qui
nesciunt doceamus. Quemadmo-
dum enim terrestres mures, ex
quadam aëris intemperie & fœti-
da putredinis qualitate nascuntur è
terra, & seminibus, plantisque no-
xij sunt, eos verò venantur & per-
imunt agricolæ: sic maligno dia-
boli artificio exortæ sunt hæreses,
quæ leuioreσ homines lædebant.
sed has optimi pietatis agricolæ
ex diuinis segetibus exegerunt,
de medióque sustulerunt. Harum
autem infidias Dominus per zi-
zaniorum quoque parabolam præ-
dixit, & Apostolos disertè do-
cuit, nunc quidem multos dicens
prodituros pseudochristos, & pseu-
doprophetas, & pseudoapostolos:
nunc cauere hos præcipiens, & ad-
dens, *Multi venient ad vos in ve-*
stimentis ouium, intrinsecus autem sunt
lupi rapaces. Deinde docet quomo-
do dignoscere oporteat differen-
tiam ouis, & lupi ouina pelle induti.

Matth. 7.

ἡθεον διαμεναι, τὰς δὲ θυγατέρας παρθένους. Ἐξ
 ὧν ἔχῃ ἡκιστα διελέγχονται Ἰουδαῖοι σφᾶς αὐτοὺς
 ἐκ τῆς δὲ παροσηρῆας ἐπινοοῦντες οἱ τῆς
 παροσηρῆαισιν ἀκροαταὶ ἐπιτηδύοντες. καὶ
 πούτων καὶ ὁ παροσηρῆαισιν Κλήμης,
 καὶ Εἰρηναῖος, καὶ Ωριγῆνης, καὶ Ἱππολύτος
 ὁ ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς.

A cœlibem, filias virgines permansisse.
 Ex quibus liquido conuincuntur;
 falsò sibi de huius appellatione no-
 men arrogare, qui supra dictam in-
 temperantiam exercent. Contra hos
 scripsit prædictus Clemens, & Ireneus,
 & Origenes, & Hippolytus Epis-
 copus & martyr.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΤΑΝΙΣΤΩΝ. Β΄.

DE MONTANISTIS. II.

ΤΗΣ δὲ καὶ Φρύγας καλουμένης αἵρέσεως
 ἡρξάτο Μοντανός, ἀπὸ κώμης ἑνὸς ἐκ τῶν
 ἀνακλιμένης ὀρμούμενος, Ἀρδαβαν καλουμένης
 ἑστῆς οἰκητικῆς ἐρωπὶ Φιλαρχίας παρὰ κλη-
 τὸν ἑαυτὸν παροσηρῆαισιν, καὶ παροσηρῆαισιν ἐπινοή-
 σατο δύο, Πρισιλλαν καὶ Μαξιμίλλαν, καὶ τὰ
 πούτων συγγραμμάτα παροφητικῆς παροσηρῆ-
 ρυσε βιβλίου, Πέπουζαν δὲ τῆς κώμης ὠνόμα-
 σεν Ἱερουσαλήμ. Οὗτος ἔλαμον διαλύει ἐνο-
 μοτήσας, ἔνεγκας καὶ τὰς τῆς ἐκκλη-
 σίας ἐπεισηγάγητος. τῆς δὲ παρὰ τῆς τῆς τῆς τῆς
 δὲ ἐλυμῆνατο λόγον, ἔπαρ παρὰ τῆς τῆς τῆς
 σμου δημιουργίας ὁμοίως ἡμῖν ἐδοξάσεν. οἱ δὲ
 τῆς πούτου διδασκαλίας ἔζητημένοι, καλοῦν-
 ται μὲν ἀπὸ πούτου Μοντανιστῶν, καλοῦνται δὲ καὶ
 Φρύγας ἀπὸ τῆς ἐθνῶν, Πέπουζιανοὶ δὲ ἀπὸ τῆς
 κώμης, ἡ δὲ Ἱερουσαλήμ ἐκείνος ὠνόμασεν. αἱ δὲ
 τῆς Πρισιλλῆς καὶ Μαξιμίλλῆς παροφητικῆς
 ἡ δὲ τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 τοῖς. παρὰ τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 νὰ, ἐκείνοι δὲ ἐπένομολογοῦσιν, ἀλλὰ συγ-
 φαντίαν τῆς κατηρησίαν καλοῦσιν. τινὲς δὲ αὐτῶν
 τὰς τρεῖς ἑσπασάσας τῆς θεότητος Σαβελλίαν πα-
 ραπλησίως ἠρνήσαντο, τῆς αὐτῶν ἐπὶ λέγοντες, καὶ
 πατέρας, ἔχον, ἔχον πνεῦμα, παρὰ πλη-
 σίως τῶν Ἀσιανῶν Νοητῶν. Κατὰ πούτων σω-
 ραφῆν Ἀπολιναρίος, ὁ τῆς καὶ Φρυγίαν ἱερέας
 πόλεως ἐπίσκοπος γεννητός, ἀπὸ ἁλιεπάμνος,
 ἔπαρ τῆς γνώσεως τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 παροσηρῆαισιν ὡσαύτως καὶ Μιλτιάδης, καὶ Ἀ-
 πολλωνίος, καὶ ἔτεροι συγγραφεῖς. καὶ δὲ Παύλος
 τῆς αὐτῆς αἵρέσεως παροσηρῆαισιν σω-
 ραφῆ Γαῖος, οὗ δὲ παρὰ τῆς ἐμνήσθη.

B HÆRESIM, quam Cataphry-
 gas vocant, inchoauit Monta-
 nus regionis illius vico natus, cui
 nomen Ardaban. Hic dominandi
 cupiditate motus Paracletum seip-
 sum appellauit, & prophetissas duas
 fecit, Priscillam & Maximillam, har-
 rumque scripta libros propheticos
 appellauit, & Pepuzæ vico Hieru-
 salem nomen dedit. Hic & matri-
 monium solui constituit, & noua ie-
 iunia præter Ecclesiæ consuetudi-
 nem introduxit. Doctrinam verò de
 diuina Trinitate non corrupit, & de
 mundi creatione eadem nobiscum
 docuit. Qui verò huius doctrinæ ad-
 hærent, ab eo quidem Montanistæ
 dicti sunt, sed vocantur iidem Ca-
 taphryges à gente, & Pepuziani à
 vico, quem ille Hierusalem appel-
 lauit. Priscillæ porrò & Maximillæ
 prophetiæ in maiore apud illos sunt
 honore, quàm diuinum Euangelium.
 De mysteriis verò nonnulli quædam
 iactant, sed ipsi non fatentur, &
 accusationem illam calumniam vo-
 cant. Quidam illorum tres diuinita-
 tis hypostascs, sicut Sabellius, infi-
 ciati sunt, eundem esse dicentes &
 patrem, & filium, & Spiritum fan-
 ctum, quemadmodum Noetus Asia-
 nus. Contra hos scripsit Apolinarius,
 qui Hierapolis in Phrygia fuit Epi-
 scopus, vir laude dignus, & qui præ-
 ter rerum diuinarum cognitionem,
 externa quoque disciplina fuit ex-
 cultus. Similiter & Miltiades, & A-
 pollonius, alij quoque scriptores.
 Contra Patroclum autem, qui eidem
 hæresi præfuit, scripsit Caius, cuius
 antea meminimus.

ΠΕΡΙ ΝΟΗΤΟΥ. γ΄.

DE NOETO. III.

Ο Δε Νοητός, Σμυρναῖος μὲν ἡλικίας ἀνε-
 νεώσατο δὲ αἵρεσιν, ἡ δὲ Ἐπίγονος μὲν τῆς

N OETVS verò, genere fuit
 Smyrnæus, hæresim autem re-
 nouauit, quam Epigonus quidam

nomine in lucē primus ediderat, Cleomenes verò susceptam confirmarat. Hæresis autem ista sunt capita. Vnum dicunt Deum & patrem esse, vniuersorum creatorem: non apparentem illum quando vult, & apparentem cum voluerit. Inuisibilemque eundem esse, & conspicuum, genitum & ingenitum: ingenitum quidem ab initio, genitum verò, quando ex Virgine nasci voluit. Impassibilem & immortalem, rursusque patibilem & mortalem. Impassibilis enim cum esset, crucis, inquit, passionem sua sponte sustinuit. Hunc & filium appellant, & patrem, prout vsus exegerit, hoc & illud nomen sortientem. Nocti appellati sunt qui hanc hæresim adamant. Eamque post Noetum propugnauit Callistus, qui & ipse impietati dogmatis additamenta quædam adiecit.

DE TESSARESCÆ DECATITIS.
IV.

TESSARESCÆ DECATITARVM seu Quartadecimanorum hæresis hoc habuit argumentum. Ioannem Euangelistam ferunt, cum in Asia prædicaret, docuisse illos Paschale festum quartadecima Luna celebrare. Apostolicam autem traditionem malè intelligentes, Dominicæ resurrectionis diem non expectant, sed interdum feria tertia, interdum quinta, nonnunquam sabbato, vel quomodocumque acciderit, passionis memoriam celebrant. Vtuntur etiam erroneis Actibus Apostolorum, & aliis spuris vel à gratiâ alienis, quæ apocrypha vocant. Conueniunt etiam cum Nouato. nam & ipsi quoque pœnitentiæ mentionem auerfantur.

DE NOVATO. V.

NOVATVS autem Romanæ Ecclesiæ presbyter erat. Cum autem grauissima tempestas Ecclesiæ inuasisset, accidit vt quidam è pietatis alumnis post varia tormenta defatigarentur, & negationis verba vsurparent. Hi reddita tranquillitate rogarunt vt pœnitentiæ remedia obtinerent. Atque optimis quidem pastoribus metuenda Domini accu-

Α οὕτω καλούμενος ἀπεκύνησε πρῶτος, Κλεομένης δὲ τεσσαρῶν ἐβεβαίωσε. ταῦτα δὲ ἔστι τῆς αἵρέσεως τὰ κεφάλαια. ἓνα φασὶν εἶναι θεόν, καὶ πατέρα, τῆς ὅλων δημιουργόν· ἀφανῆ μὲν ὅταν ἐθέλῃ, φαινόμενον δὲ ὡς ἂν βούληται· καὶ τὸν αὐτὸν ἀόρατον εἶναι, καὶ ὁρώμενον, καὶ γινητὸν, καὶ ἀγινητὸν· ἀγινητὸν μὲν ὅτι ἀρχῆς, γινητὸν δὲ ὅτι ἐκ πατρὸς γεννηθῆναι ἠθέλησε· ἀπαθῆ καὶ ἀθάνατον, καὶ πάλιν αὖ, παθητὸν ἐπιθυμῶν. ἀπαθῆς γὰρ ὡς φησὶ ὁ τῆς σαυροῦ πάσης ἐβλήσας ἰαεὶς. τῶτον καὶ υἱὸν ὀνομάζουσι καὶ πατέρα, πρὸς τὰς χρείας τῆτο καὶ κείνο καλούμενον. Νοητοὶ παρερηγορήθησαν οἱ πῶδε πῶ αἵρεσιν ἐβρῆδωτες. ταύτης μὲν τὸν Νοητὸν ἠαρήσασκε Κάλλιστος, ὅτι θῆκας ἰνάς καὶ οὐτὶ ἐπινοήσας τῆ δυσεβείᾳ τῆ δόγματος.

ΠΕΡΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙ ΔΕΚΑΤΙΤΩΝ. δ'.

Η Δὲ τῆς Τεσσαρεσκαδεκατητῆς αἵρεσις ταῦτω ἰσχυρῶς ἐκείνη. φασὶ τὸν βιασθέντα ἰωάννην ἐν τῇ Ἀσίᾳ κηρύξασθαι, διδάξασθαι αὐτοὺς ἐν τῇ τεσσαρεσκαδεκατητῆς σελήνης ὅτι τελέσαι τὴν πάχα πῶ εὐορτίω κακῶς δὲ πῶ ἀποστολικῶν νενοηκότες πρῶτον, πῶ τῆς κυριακῆς ἀναστάσεως οἷον ἀναμνηροῦσιν ἡμέραν, ἀλλὰ ποτὲ μὲν τετάρτη, ποτὲ δὲ πέμπτη, ποτὲ δὲ σαββάτω, ἢ ὅπως αὐτῶν τύχη, πρηνηγεύουσι τῶ πάθους πῶ μνήμην. κερύσσεται δὲ καὶ ταῖς πεπληθυμέναις τῆς ἀποστολικῶν πρῶτον, καὶ τοῖς ἄλλοις νότοις, μᾶλλον δὲ ἀλλοτείοις τῆς χρείας, ἀ κερύσσουσι ἀποκρυφα. συμφέρονται δὲ καὶ τοῖς Ναυάτου. καὶ οὗτοι γὰρ τὸν πῶ τῆς μετάνοίας ἀποφύγονται λόγον.

ΠΕΡΙ ΝΑΥΑΤΟΥ. ε'.

Ο Δὲ Ναυάτος τῆς Ρωμαίων ἐκκλησίας πρῶτος ἐβλήσας ἰωάννης. χιμῶνος τῆς σφοδρότατου τῆς ἐκκλησίας ἀποστασίας, σιωπῆ ἰνάς τῆς δισεβείας σιωπῆς δραμμένων, μὲν πολλὰς αἰτίας ἀπαυδήσας, καὶ τοῖς τῆς ἀσκήσεως καὶ ἀσκήσεως ῥήμασιν. οὗτοι γὰρ ἰωάννης ἰωάννης τῆς μετάνοίας φαρμάκων τυχεῖν ἰωάννης ἰωάννης. καὶ δὲ τοῖς αἰετοῖς ἐδόξε πρῶτον τῆς ἀποστολικῶν δει-

ῥασις ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως πε-
 ράτων τῆ οἰκουμένης. Ὁ ἄπειρον αὐτῶν ὡσεπι-
 σιωπῶνται Αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν χουὶ λεί-
 ζοισι. βασιλεὺς θαρσίς καὶ νῆσοι δῶρα ὡσεπι-
 σοισι. βασιλεὺς Αραβῶν ἔ Σαβᾶ δῶρα ὡσεπι-
 σᾶξοισι. καὶ ὡσεπισησοισιν αὐτῶν πῶντες οἱ
 βασιλεὺς τῆ γῆς, πῶντα τὰ ἔθνη δουλοῦσιν αὐ-
 τῶν. αἱ ὅ ὡσεπιρήσας αὐτῶν ἄρα τῆ ὀκκλησίας ὅ
 πέρτας ἐδέξαστο. ἡ δὲ τῆ ἀρελικῶν διδασκαλία,
 ἡ μὲν ἀπόρριζος ἀνεσπᾶσθη, ἡ ὅ τῆ ἡμιζήρων φυ-
 τῶν ὡσεπι διενήνοχεν, ἐν πόλεσιν ὀλίγας ἔ κώ-
 μους μεμνηκῶμα, καὶ ὅ τῆ σευτεθκότων ἀσθενῆς
 καὶ ψυδῆς ὡσεπι φάμουσα. κύριος γὰρ ἄρα σκεδά-
 ζῃ σημεῖα ἐγχαριμύτων, καὶ μεμνείας ἀπὸ καρ-
 διάς, καὶ ἰσᾶ ρήματα παιδὸς αὐτῶν, καὶ τῆ βασιλῶ τῆ
 ἀγγέλων αὐτῶν δεικνῶσιν ἀληθῆ, καὶ ἄρα σκεδά-
 βουλάς ἐθῶν, ἔ ἀθετεῖ λογισμοὺς ῥαῶν, ἡ δὲ
 βουλή τῆ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα αἰῶν. λογισμοὶ τῆ
 καρδιάς αὐτῶν εἰς ῥυεῶν. μακρότερον δὲ ὅ ἐθνος,
 οὐ ἔστι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, ῥαὸς ὃν ἔξελεξαστο εἰς
 κληρονομίαν αὐτῶν.

ri usque ad mare, & à fluviis usque ad
 fines orbis terra. Coram eo procident Ae-
 thioopes, & inimici eius terram lingent.
 Reges Tharsis & Insula munera offerent:
 Reges Arabum & Saba dona adducent.
 & adorabunt eum omnes reges terra, om-
 nes gentes seruient ipsi. Hæ autem præ-
 dictiones per Ecclesiam finem acce-
 pere. Hæreticorum verò doctrina
 partim radicibus euulsa est, partim
 à semiaridis arboribus nihil differt,
 in paucis urbibus & vicis restans, &
 eorum qui eam composuerunt im-
 becillitatem & falsitatem ostendens.
 Dominus enim dissipat signa ventri-
 loquorum, & diuinationes à corde,
 & statuit verba filij sui, & consilium
 Angelorum suorum verum esse de-
 monstrat, & dissipat consilia gen-
 tium, & infirmat cogitationes po-
 pulorum, consilium autem Domini in
 æternum manet. cogitationes cordis eius
 in generationem & generationem. Bea-
 ta ergo gens cuius est dominus Deus
 eius, populus quem elegit in heredita-
 tem suam.

ΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΚΑΚΟΜΥΘΙΑΣ
 ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

HÆRETICARVM FABVLARVM
 LIBER QVARTVS.

Πρόλογος.		Πρόφασις.	
Περί Αρείου.	α'	De Ario.	1
Περί Ευδοξίου.	β'	De Eudoxio.	2
Περί Ευνομίου καὶ Αετίου.	γ'	De Eunomio & Aetio.	3
Περί Ψαθυριανῶν, ἔ τῶν ἄλλων ἐκ τῆς Αρείου καταγρομῶν ἀρέσεως.	δ'	De Psathyrianis, & aliis ab Arij ha- resi deriuatis.	4
Περί Μακεδονιανῶν.	ε'	De Macedonianis.	5
Περί Δονατίστων.	ς'	De Donatistis.	6
Περί Μελεπιανῶν.	ζ'	De Meletianis in Ægypto.	7
Περί Απολιναρίου.	η'	De Apolinario.	8
Περί Πολεμιανῶν, καὶ τῶν ἄλλων Απολινα- ριστῶν.	θ'	De Polemianis, & aliis Apolinari- stis.	9
Περί Αὐδιανῶν.	ι'	De Audianis.	10
Περί Μεσσαλιανῶν ἡρώων Ευχίτων, καὶ Εν- θουσιαστῶν.	ια'	De Messalianis, siue Euchitis & En- thusiastis.	11
Περί Νεστορίου.	ιβ'	De Nestorio.	12
Περί Ευτύχως.	ιγ'	De Eutyche.	13

PRÆFATIO.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Vò d̄ infandarum hæresum plurimæ antiquis Valentini Deis Profundo & Silentio traditæ sint, in scriptis iam libris ostensum est. Verum autem esse quod dicimus, testantur vrbes & vici ab his liberati. Sed mendacij parens, quem Dominus homicidam meritò appellauit, (semper enim hominum animabus insidiatur,) alias insidiarum machinas fabricatus est. Animaduertens enim execranda omnibus videri quæ de Deo vniuersorum ab eius discipulis dicta sunt, & probabilia non esse quæ de Incarnatione proferebant, (quidam enim nudam diuinitatem apparuisse dixerunt, alij solam humanitatem diuinitate destitutam dispensationem peregisse,) impietatem ab utroque excessu remotam temperauit.

DE ARIO. I.

ARIUM enim nactus, humanæ gloriæ cupidum, & arrogantia morbum in eo inflammauit, & hæresis errorem indidit. Hic enim cum Alexandrinæ Ecclesiæ presbyter esset, & magnum Alexandrum in Pontificali cathedra sedentem videret, inuidiæ stimulo percitus est, pugnaq; cum eo conferendæ materiam quærens, occasionem inuenit dogmatum impietatem. Nam cum ille Apostolicam herbam gregi præberet, & ad fontes Euangelicos oues duceret, contradicebat hic eius dictis, & sapientissimo magistro filium patri confubstantialem affirmante, repugnabat iste, creaturam vocans quem germanum filium appellabat. Et cum ille Deum Verbum Deo patri coæternum esse doceret, vt qui erat in principio, & Deus erat Verbum, & splendor gloriæ, hic ex non extrantibus cum qui est factum dicebat, & mutabilem illi naturam esse. Quin & Incarnationis quoque rationem mutilabat. Corpus enim inanimatum assumpsisse illum aiebat, animæque partes impleuisse diuinitatem, vt huic quoque prodeuntem ex corpore consensum tribueret. Idem Gloriæ de-

ΤΙ μὲν τῶν δυσωύμων αἱρέσεων αἰπλοῖς τοῖς δευτεροῖς Βαλεντινοῦ θεοῖς ὡς βυθῶν καὶ τῆς σιγῆς κεραιδοῦν ἐν τοῖς ἡδη γραφῶσι βιβλίοις δεδῆλωται. μὴ τυροῦσι δὲ ὡς λόγῳ πόλεως καὶ κωμῆς τούτων ἀπηλλαξάμενοι. ἀλλ' ὅτι τῶν ψευδῶν πατέρων, ὃν αἱ δεσποκτόνον εἰκότως ὁ κύριος προσηγόρευεν, αἰεὶ γὰρ ταῖς τῶν αἱρεσίων ἐπιβουλαῖς ψυχῶν, ἐπέβρασ ἐπιβουλῶν ἐτεκτῆνατο μηχαναί. στυγερὰν γὰρ, ὡς μὴ ἁπλῶς πᾶσιν ἐπιδοκίμασε τὰς αἰρέσεις τοῦ θεοῦ τῶν ὁλων τῶν ἐκείνου φοιτητῶν εἰρημνῶν, καὶ τῆς οἰκονομίας οἱ λόγοι ὁ πιθανὸν ἐπέδειξαν οἱ μὲν γὰρ γυμνῶς ἐφασάν ἐπιφανῶν θεότητων, οἱ δὲ μόνῳ ἀνθρωπότητος θεότητος ἐρήμον πλὴν οἰκονομίας ἐργασασθαι, ἐκέρασαν ἀσέβειαν ἐκατέρας ἀπηλλαχθέντων ὑπερβολῆς.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΙΟΥ. α'.

ΚΑΙ τὸν Αρειὸν ἄρῶν ἀνθρωπίνης οὐρανῶν δόξης, ἐκ τῆς ἀλαζονείας ἐν αὐτῷ ὁ πάρος ἐπύρσευσε, καὶ τῆς αἱρέσεως τὸν πλάτων ἐπέθηκεν. ὁ δὲ εἰς τὴν ὑπερβυτέρων κατέλασεν τὸν Ἀλεξανδρῶν ἐκκλησίας τελευτῶν, καὶ τὸ μέγα Ἀλέξανδρον τοῖς δευτεροῖς ἐκείνου ἐκείνου ἰδῶν, τὸ φθόνου ὁ κέντρον ἐδέξατο. Ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀψιμαχίας ἐπιζητῶν ἀφορμαί, ὡς φασὶν εὖρε πλὴν τῶν δευτεροῦν ἀσέβειαν ἐκείνου γὰρ πλὴν ἀποστολικῶν πόθεν τῆς ποιμνῆς προσφύγοντος, Ἐκ τῆς πρὸς τὰς διαφέλλοντας τὰς πρὸς τὰς ποδηγῶν πηγῶν, Ἐκ τῆς ἀντίπεποιθῆς λεγομένων, Ἐκ τῆς πρὸς τὸν διδασκάλου τῶν πατέρων τὸν ὁμοούσιον λέγοντος, ὁ δὲ αὐτέλεγα, κτίσμα ἀποκαλῶν, ὃν ὁ γνήσιον προσηγόρευσε καὶ κείνου τὸν θεὸν λόγον σωμῆδιον λέγοντος τῶν θεοῦ Ἐκ πατρὸς, ὡς ἐν δευτέρῳ ὄντα, καὶ θεὸν ὄντα λόγον, καὶ ἀπαύλασμα τῆς δόξης. ὁ δὲ εἰς τὸν ὄντων ἐλεγε γεγηῆσθαι τὸν ὄντα, καὶ περὶ αὐτὸν ἐχρῆν ἐφασκε φύσιν. καὶ μὴ τὸν καὶ τὸν τῆς ἐκείνου ἀνθρωπότητος ἡκρωτηρίασε λόγον. σῶμα γὰρ αὐτὸν ἀψυχον ἔφη εἰληφέναι, ἐκρηγῆναι δὲ τὰ τῆς ψυχῆς πλὴν θεότητος, ὡς τῶν προσφύγοντων πλὴν ἀπὸ τῶν σῶματος ἐπινοηθέντων συμπάσαν. ὁ δὲ καὶ τῆς δόξης

γίας τοῖς νόμοις καταλιπών, οἷς οἱ ἄρχησις αὐ-
 πόλιτι καὶ ὑποῦρηται ἔργου πρὸς ἑδδοτῶν, ἔτερον
 ἐπισηγάγε τύποι, δοξάζει τοῖς ἄξιπατηρῶν
 διδάξας τὸ πατέρα θεοῦ τὸ υἱὸν ἐν ἀγίῳ πνύ-
 ματι. Ἐτὶ μὲν ὅτι τὸ θεοῦ βαπτίσματος γινόμε-
 νῶν ὅτι κλησιν ἐν ἁγίῳ πνύματι θεοῦ τὸ ἁγίου πνύ-
 ματος ὡς φησὶς ἐν ἐπισηγάγε. Ἄλλὰ καὶ τὸ διανο-
 μητικῶν ἐν τοῖσι, βαπτίζον μὲν πρὸς ἑδδοκῆν εἰς τὸ
 ὄνομα τὸ πατρὸς, καὶ τὸ υἱοῦ, ἔτι ἀγίου πνύμα-
 τος· δοξάζει δὲ καὶ τὸ βαπτίσματος διεκώλυ-
 σε νόμον, καὶ τοῖς θεοῦ ἐπισηγάγε ἡμῶν, ἔχον-
 πλῶς βαπτίσαι, ἀλλὰ ἑτέρωθεν μαθητεύσαι B
 ἑτέρωθεν χάριτος. πορῶθεντες γὰρ ἔφη, μαθητεύ-
 σατε πᾶσι τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ
 ὄνομα τὸ πατρὸς, καὶ τὸ υἱοῦ, καὶ τὸ ἀγίου πνύματος.
 καὶ ἔτι τὸν ἴσον νόμον καὶ οἱ θεοὶ ἀποστόλοι, ἔτι οἱ μετ'
 ἐκείνοις τὸ ἐκ κλησίας διδάσκοντες, μαθητεύοσι
 τοῖς ἑτέρωθεν πιστεύοντες εἰς ὄνομα τὸ πατρὸς, ἔ-
 τι τὸ υἱοῦ, καὶ τὸ ἀγίου πνύματος, ἔτι τοῖς μαθητεύ-
 ῶντες βαπτίζουσι εἰς τὸ ὄνομα τὸ πατρὸς, καὶ τὸ
 υἱοῦ, καὶ τὸ ἀγίου πνύματος ἔτι δὴ χάριτι, οἱ τὸ δω-
 ρεῖς ἀπολαύσαντες, ὡς ἐμαθητεύθησαν καὶ ἐ-
 βαπτίσθησαν, δοξάζουσι τὸ πατέρα, ἔτι τὸ υἱόν, ἔ-
 τι τὸ ἅγιον πνύμα. ἁγέλιον γὰρ τοῖς ἁγίῳ τὸ ἀγίας C
 πειρίδος κομισαμένους τὸ βαπτίσματος δω-
 ρεῖαν, μόνον τὸ δοξολογῶν ἑτέρωθεν τὰ πα-
 τερά, καὶ ἁγέρον καταλιπεῖν τὸν υἱόν, καὶ τὸ πα-
 νάγιον πνύμα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν οἷς κατ'
 ἐκείνων συνεγράφησαν ἀπὸ πλάτους εἰρή-
 κων τῶν δὲ πρὸς συζητήσεως οὐκ ὀκνῶν, ἀ-
 ρέσειας ἐκείνης ἐπιδείξαι τὸν χαρακτήρα. τῶν
 ἁγίων τὸ ἄρρον, ταῦτα περὶ ἑλληνικά, οἱ ἐν Νικαίᾳ
 συνεληλυθότες ἅγιοι πατέρες ἀπὸ κρυφῶν ἀπεκλή-
 ρυξαν, ὡς ἀλλότρια πᾶσι τὰ θεῶν λογίων
 καὶ ἀλλόφυλα ἐπισηγάγοντα ὄνομα. χρόνῳ δὲ
 ἕτερον συμπάσι μετὰ μέλῳ, τοῖς ὡς μετὰ D
 λα βασιλεῖ Κωνσταντῖνον ἁγίου πνύματος ἐ-
 πεισε χώραν αὐτῶν μετὰ νοίας ὁδηγῶν. δοξάζει μόνος
 ἵ τὸ ἱελεῖαν ὁ βασιλεῖς, τὸ βασιλευσῶν πόλεως
 ἐπισηγάγε τὸ ὅτι σὺ πᾶσι, ὁρῶν καὶ χεῖρα τὸ ἁγίου
 ἐπισηγάγε. ὁ ἵ τὸ ἁγίου Ἀλέξανδρος, ὅτι γὰρ τὸ ἐκ-
 κλησίας ἐκείνης καὶ ἁγέ τὰ πηδάλια, ἑτέρωθεν μὲν
 ἐπειράθη πρὸς τὸ βασιλέα, τοῖς πεπλασμένοις
 Ἀρείῳ λόγῳις μηδαμῶς ὑπαρῶναι. ὅτι ἵ τὸ δι-
 χειρῶν τῶν εἶδε, σὺ γῶντας ἐξήληθεν. ἐδὲ δοκῶν ἵ ἑ-
 ρην εἰς ἁγέ τῶν τὸ ἄρρον· ἀββατον γὰρ ἦν, ἡνίκα
 ταῦτα ἐρῶν. ὁ ἁγίου ἀληθῶς ἔτι θεοῦ ἀνδρῶ-

Acantandæ legibus relictis, quas tra-
 diderant qui ab initio spectatores &
 ministri verbi fuerant, aliam formã
 introduxit, glorificare quos dece-
 perat docens Patrem per Filium in
 sancto Spiritu. Et diuini quidem ba-
 ptismatis vsitatam inuocationem mu-
 tare propter apertam transgressio-
 nem ausus non est: sed iuxta domi-
 nicum præceptum baptizare docuit
 in nomine Patris, & Filij, & Spiritus
 sancti: glorificare autem iuxta
 baptismatis legem vetuit, licet Deus
 & Saluator noster, non simplicitet
 baptizare, sed prius docere præcepe-
 rit. *Euntes enim inquit, docete om-* Matth. 28.
nes gentes, baptizantes eos in nomine
Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Ex
 hac autem lege & diuini Apostoli,
 & qui eos secuti sunt Ecclesiæ ma-
 gistri, docent eos qui accedunt, cre-
 dere in nomine Patris & Filij & Spi-
 ritus sancti, & quos docuerunt ba-
 ptizant in nomine Patris & Filij &
 Spiritus sancti. Quocirca qui donum
 adepti sunt, sicut edocti fuerunt &
 baptizati, sic glorificant, Patrem &
 Filium & Spiritum sanctum. Absur-
 dum enim est eos qui baptismi do-
 num à sancta Trinitate acceperint,
 folam gloriam patri offerre, & inhono-
 ratum Filium ac Spiritum sanctum
 relinquere. Verum nos ista in libris
 quos contra illos scripsimus prolixè
 diximus: præsentis autem operis in-
 stitutum est, vniuscuiusque hæresis
 characterem ostendere. Hunc igitur
 Arium, sic sentientem, qui apud Ni-
 ceam conuenerant sancti patres aper-
 tè abdicarunt, vt qui à diuinis elo-
 quiis profus aliena & peregrina do-
 gmata inueheret. Postea autem pœ-
 nitentiam simulans, eis qui apud
 magnum Imperatorem Constanti-
 num auctoritate valebant persuasit,
 vt ipsi daretur locus pœnitentiæ. Pre-
 cibus susceptis Imperator regiæ vr-
 bis Episcopum iussit salutem desi-
 deranti manum porrigere. At diui-
 nus Alexander, (is enim Ecclesiæ
 clauum tenebat) primùm quidem
 persuadere conatus est Imperatori,
 ne fictis Arii verbis abduceretur. Vbi
 autem ægrè hæc illum ferre animad-
 uertit, tacitus recessit. Constitutum
 porrò erat vt Arius manè admitte-
 reretur. Sabbatum enim erat quando
 hæc dicta sunt. Verus ergo ille vir

Dei, cum duobus è domesticis diuinum templum ingressus, Ecclesiarum dominum, ante sancta altaria humi prostratus, & lacrymas fundens, obsecrauit ne lupum ouibus admisceri permetteret, si quidem ille prorsus quæ luporum sunt agere volēs ouina se pelle contegebat. Ferunt autem hæc etiam verba precibus suis adiecisse, Quod si illum, quamuis talia molliatur, ineffabili consilio ingredi permittis, (inuestigari quippe iudicia tua non possunt) me famulum tuum ex præsentī vita exime. Sic expleta oratione domum flens rediit. Arius autem statura fore Imperatoris promissa confidens, diluculò processit. deinde cum ad egerendum venter urgeret, publicas latrinas ingressus est, famulo qui sequebatur foris relicto: & intestinis repente solutis ac effusis, intus sedens mortuus est. Rem spectantibus qui vnà sedebant, & exclamantibus, accurrens famulus, & exanimem conspiciatus, quod acciderat domesticis renunciauit. Diuulgata per populosissimam urbem vniuersam diuinitus immissa plaga, in templum simul omnes confluxere. Postquam autem & Imperatoris pollicitationem, & Pontificis orationem cognouerunt, Ecclesiarum præsidem laudarunt, hæresisque impietatem abominati sunt. At tamen, quamuis hæc ita euenerint, & apertissimè ostensa sit diuina sententia, perstiterunt qui morbum contraxerant contra Vnigenitum linguas acuerē. Sed cum hæc in Historia Ecclesiastica copiosè descripserim, superuacaneum puto hinc dicere. Prætermisso itaque Eusebio, & Theognio, [& Theodoro] Perinthio, & Menophanto Ephesino, & Patrophilo Scythopolitano, & aliis, folius Eudoxij mentionem faciam. Huius enim mentionem exigunt illa, quæ de Aetio & Eunomio narranda sunt.

DE EUDOXIO. II.

EUDOXIUS hic Germaniciæ urbis Tauro vicinæ Episcopus erat: sed contempto oppidulo, cum Leontij mortem audiisset, Antiochiam profectus est. Deinde sedem præter Ecclesiasticas le-

Απος, σὺ δὲ δύο ποὶ στυόντων, εἰς τὸ θεῖον νεῶν εἰσδραμὸν, ὑπὸ βόλπυε τῆ ἐκκλησιαστικῆς δεσποτικῆς, πρὸς τὴν ἱερῶν θυσιαστηρίων ὅτι τῆ γῆς ἐρριμμένος, ἐδάκρυα παροχέων, μὴ συλχωρήσασθαι τὸν λύκον τοῖς παροβάτοις ἀναμιγνύσασθαι, εἴπερ ἀληθῶς τὰ λύκων δράσαι βουλόμηνος, ἐαυτὸν συλκαλύπτῃ τὰς τῆ παροβάτου κωδίω. Φασὶ δὲ αὐτὸν ἐ τὸνδε τὸν λόγον παροθεῖναι τῆ παροσυχῆ· εἰς τὸ ἐνδίδως αὐτὸν εἰσελθεῖν καὶ τῶν αὐτὰ βεβουλυμένων δὲ τὴν ἀρρήτων οἰκονομίαν, ἀνεξίχριασα γὰρ σου τὰ κρίματα, ἐμέ τὸν δοῦλόν σου τὸν πρῶτος ζωῆς ἐλευθέρωσον. οὕτω τὸ δὲ χυλὸν ποιησάμηνος, εἰς τὸ δαμάτιον δακρύων ἀνελήλυθεν. ὃ ἡ Ἀρφος, νομιζὼν ἐμπεδωθῆσαι τὴν βασιλέως τῆς ὑποχρέσεως, πρὸς τὸν λυκαυγῆς παροελήλυθεν. εἴτα τὸ γαστρός παρὸς ἐκκρισιν ἐπειγύσης, εἰς τὰ δημόσια εἰσελήλυθε λάσπυρα, τὸν ἐπόμηνον οἰκέτιον ἐξωκαταλιπών. Ἰξαπίνης ἡ ἀπαλάχων δὲ λυθέντων τε ἐκκριθέντων, ἐνδον κατημήμος ἐτελεύτησε. τὸν συλκαθημένων τὸ πάθος θεασαμένων, καὶ βοηθημάτων, ὁ πᾶσι εἰς δραμῶν, καὶ τεθνεῶτα ἰδὼν, τὸ συμβαλὸν τοῖς οἰκείοις ἐμήνυσε. εἰς πᾶσιν ἡ πολυδωροπατατίω πόλιν τὴν θελήτου μλυθησίσης πληγῆς, εἰς τὸ θεῖον νεῶν στυέδραμον ἀπύρτες. ὅτις ἡ καὶ τὴν βασιλέως τῆς ὑποχρέσεως, καὶ τὴν ἱερέως ἐγνωσθῆναι τὸν δὲ χυλὸν, ὑμνησθῆναι τὴν ἐκκλησιαστικῆς παροσάτην, καὶ τὴν ἀνθρώπου ἐξελύξασθαι τὸν ἀσέβητον. ἀλλ' ὁμοῦς ἐ τούτων ὑπὸ τῶν γενημένων, καὶ λίαν ἐναργῶς τὸν ψήφου τῆς θείας ἐπιπέφθησίσης, ἐπέμψαν οἱ τὸν ῥόσον εἰς δεδεγμένον, καὶ τὸν μονογυοῖς ἐ τὸν παναγίου πινύματος ἀκρωάντες τῆς γλώπης. ἀγλαῖα τῶν δὲ πλάτους ἐν τῆ ἐκκλησιαστικῆ ἰσοεἰα συλχεάφης, πρὸς τὸν ἡρόμυ τῶν τὰ λέγαν. Καταλιπών τῶν εὐσέσιον, καὶ Θεόγριον, [καὶ Θεόδωρον] τὸν Περίηιον, ἐ Μιυόφωτον τὸν Εφεσίον, ἐ τὸν Συκροπολίτιον Γαῖοφιλον, καὶ τοῖς ἄλλοις, Εὐδοξίου μόνον μνηθῆσομυ. ἀπαματῆ γὰρ τούτου πῶ μνηθῆσαι τὰ καὶ Ἀέπιον καὶ Εὐνόμιον διηγήματα.

ΠΕΡΙ ΕΥΔΟΞΙΟΥ. β'.

ΟΥΤΟΣ ὁ Εὐδοξίος Γερμανικείας τῆς ὧ τῶν γὰρ τῶν πόλεως ἐπίσκοπος ἦν. ἀλλὰ τὴν πολίτης καταφρονήσας, εἰς τὴν Ἀντιόχην ὤρμησε, τὴν Λεοντίου μεμαθηκῶς τελευτήν. εἴτα τὸν ἄρῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρπά-

ἡ θεομοίε βασιλικοῖς ἢ γραμμασιν ἐκείθεν ἄγεσται, ἡ βασιλικὴ ἐν Σελευκείᾳ τῆς Ἰσσυρίας ἀθροισθῆναι συνέδριον κελυθῶν, ἀφίκετο μὲν ὡς παρὰ τὴν ἑξῆς, εἰς δὲ συνέδριον ἢ εἰσελθεῖν ἐκ ἐδάξασεν, ἀλλ' εἰς τὴν Κωνσταντινου πόλιν ἔδραμε, καὶ τοὺς βασιλικούς τω πύργῳ παραμυθολογῶν, ἐπέσει αὐτῷ τῷ συνεδριῷ αὐτῶν τὸ συνέδριον χεῖρα μὴ πύργῳ λέγων μηκύνων, ἰούτων γὰρ πύργῳ ἐμνήσθη ἐν ἐκείνῃ τῇ συγγραφῇ, ἴσχυσε καὶ τὴν πόλεως ἐκείνης ἀρπάσαι θρόνον, καὶ τὴν κηρύκων τὴν ἀληθείας ἰσχυρῶς ἐκκηρύξαι.

Agēs rapuit. Imperatoriis porrò litteris illinc eiectus, & ad Synodum, quæ Seleuciæ in Isauria cogebatur, ire iussus, accessit quidem ut fuerat imperatum, sed confessum ingredi non est ausus: Constantinopolimque properè contendens, & Imperatoriis cubiculariis blandiens, persuasit ut ibi Synodus cogeretur. Ac ne omnibus dicendis sim longior, (horum enim omnium in opere illo memini,) illius quoque ciuitatis sedem inuadere potuit, & veritatis prædicatoribus Ecclesias orbare.

ΠΕΡΙ ΕΥΝΟΜΙΟΥ ΚΑΙ ΑΕΤΙΟΥ. γ'. B

DE EUNOMIO ET AETIO. III.

ΤΟΤΕ τὸν παρθένον Ελευσίον ἔξαγαγὼν τὸν Κυζικίου, τὸν Εὐσέβιον ἐχρηστῆσεν αὐτὸν ἐκείνου. ὁ δὲ Εὐνόμιος ἢ ἢ Αἰτίον τὸν Σύρον διδάσκαλον, οὗ τὸν τριτάτον βίον, ἔα μετῆλθεν ὀπιτηθῶματα, ἔτρησε ὁ Νύσσης, ἔτρησε ὁ Μοψουεστίας, ἐν οἷς κατ' Εὐνομίου συνέγραψαν, ἐδίδαξαν ἀκριβῶς. ἔα τὰς Ἀρείου παρὰ τὸν ἑξῆς βλασφημίας. οὗ δὲ χάριν αὐτὸν ὁ Κωνσταντῖνος εἰς ἐξαπατάειν τὴν Φρυγίαν ἐξέλεγε καὶ ταῦτα οὕτως ἐκ τραπεζῆς τὸ ὄδον τὴν ἁγίας, ἔεἰς ἑτέραν ἀποκλίνας ὄδον. μὲν γὰρ δὴ τὴν πατρὸς τελευτῶν, ἡσυχάζει υἱὸς τῶν θεραπέων τῆς σώματος πεπενημένους, νόμον τῆς ἀπαγορεύοντα μὴτε ὁμοούσιον, μὴτε μὲν ἑτεροούσιον τοῦ μᾶλλον πᾶν λέγειν τὸν υἱὸν τῆς θεοῦ. οὗ γὰρ ὅποιον ἔλεγε τῆς θεοῦ πᾶν οὐσίαν ἐρῶν. ὁμοίον δὲ καὶ πᾶν τῶν γεληνικῶν λέγειν ἐκέλευσε. ἀλλ' οἱ τῆς τῶν Αἰτίον, φανῶν παρὰ τὸν πολυμήσθητα ἀόμοιον εἶναι τὸν υἱὸν καὶ πᾶν τῶν γεληνικῶν τῆς θεοῦ, ἐξέπεμψεν εἰς τὴν παρὰ τὸν ἑξῆς ἐξαπατάειν. ταῦτ' εἰδὼς ὁ Εὐδόξιος, ἐπεισε τὸν Εὐνόμιον μὴ γυμνάσαι τὸ σφέτερον φρόνημα, ἀλλ' ἀπέως ἐν τῷ ἑξῆς κατέχην, ἔεἰς ὅσον τῆς φωνῆς οἷον πᾶν ἀφίκετον κήρυγμα, ἀλλ' οἱ αὐτὸν τῆς κατὰ τὸν ἑξῆς ἐξοσίαν. τούτοις εἰδὼς ὁ Εὐνόμιος, συνεσοκασμένῳ πῶς πολλοῖς ἐν Κυζικίῳ διδασκαλίαν παρὰ τὸν ἑξῆς ὡδίνων ἢ τεκεῖν πᾶν ἀσέβησαν, πᾶν ἐδίδου ταῦτα ἑξῆς ἑξῆς, ἔτρησε ἀκούοντων ἐπίτροπος τῆς ψυχῆς. τότε πᾶν, ζήλων πυρπολοῦντες θεῶν, κηρύττει μὲν τὸν ζήλον, ὃ ἢ τὴν αἰρέσεως ἡσυχάζοντα παρὰ τὸν ἑξῆς, καὶ τὸν Εὐνομίου κατελιθόπτεσθαι ἡσυχάζοντα, ἡσυχάζοντα σαφῶς διδάξαι τὸν ὄ-

TVNC amoto à Cyzicena vrbe laudatissimo Eleusio, Eusebium eius loco ordinavit. Eunomius autem magistrum iactabat Aetium Syrum, cuius miserimam vitam, & quibus studiis se dederit, Gregorius Nyssenus, & Theodorus Mopsuestenus, in iis quæ aduersus Eunomium scripserunt, accuratè docuerunt. Hic Arij blasphemias apertè amplificavit. Quo nomine illum Constantius in quandam Phrygiæ solitudinem relegavit: idque cum à recta via iam deflexisset, atque in alteram declinasset. Post obitum enim patris seductus à quibusdam, qui corporis eius curam gerebant, legem tulit, ne quis eiusdem vel diuersæ substantiæ dicere auderet filium Dei. (nec enim fas esse aiebat Dei substantiam scrutari,) similem autem in omnibus dicere iussit: & idèd Aetium, qui primus omnium dicere ausus est filium in omnibus dissimilem esse Deo patri qui genuit, in supradictam solitudinem amandavit. Hæc cum sciret Eudoxius, persuasit Eunomio, ne quod sentiebant aperirent, sed tantisper occultum tenerent, atque in tenebris tanquam furtivum fœtum alerent, donec tempus facultatem præberet. Quibus acquiescens Eunomius, obumbratam multis apud Cyzicum doctrinam tradebat. Impietatem autem parere gestiens, hanc inter differendum innuebat, & audientium animas sauciabat. Tunc diuino quidam zelo succens, zelum occultantes, hæresis personam induunt, & Eunomij domum venientes, rogabant ut veritatem dogma-

tis apertè doceret. Inductus ille, eó- que sibi consentientes ratus, venum quod hætenus celabat euomit. Illi rursus obnixiùs orarunt, vt doctrinam toti populo exhiberet, & Imperatoris obseruantix gregem suum præferret, qui veritatem scire desiderabat. Ita rursus deceptus Eunomius blasphemiam publicè depro- mi t At illi statim, multis secum eiusdem fidei assumptis, ad comitatum properarunt, & Eudoxium de adm- issa blasphemia docuerunt. Eudoxius verò indoluit quidem, Eunomium audiens pacta transgressum de quibus conuenerat: accusatoribus autem pollicitus est rem sibi curæ futuram, sed eam penitùs neglexit, negotiorum obtendens multitudinem. Eunomij ergo accusatores, cum Eudoxij mentem perspexissent, Eunomii blasphemiam Imperatori significarunt. Imperator verò, principio quidem iussit Eudoxio, vt Eunomium acciret, & prolatam accusationem examinaret. Vbi autem illum differre animaduertit, (continenter enim veniebant accusatores) vtrumque in solitudinem missurum se minatus est, in qua degebat Actius. Metuens itaque Eudoxius, euocauit Eunomium. & primùm quidem in memoriam reuocauit de quibus illum admonuerat, deinde manifestò conuictum deposuit, quamuis ipse morbo eodem laboraret. Imperatoris enim minas pertimescebat. Ceterùm Eunomius protinus se ipsum hæresis principem renunciauit, idque cum in remota quadam ora Pamphylia habitare coactus esset. atque hinc orta est secta Eunomianorum. Hic artis argutias Theologiae adhibuit, & aduersus Vnigenitum & sanctum Spiritum blasphemias palàm eructauit. ac filium quidem primam creaturam patris præcipuamque esse dixit; Spiritum verò sanctum à filio ante alia opera creatum esse. Idem sancti etiam baptismatis legem olim à Domino & Apostolis traditam euer- tit, & contrariam apertè sanxit, non oportere dicens ter illum immergere qui baptizatur, nec inuocare Trinitatem, sed semel baptizare in Christi mortem. Baptizantes verò vsque ad pectus aqua madefaciunt, reliquis autem partibus tanquam execrandis

A γματος πλὴν ἀλήθειας. Ἐπαρθεῖς δὲ οὐκ εἰσὶν, (ἐκ τῶν πάντων εἰ) ὁμοφρονίας, ἢ μίσησιν τὸν ἰόν, ὃν τέως κατέκρυπτον. οἱ δὲ πάλιν ἀπουδαγότερον ἐλιπαρήσαντο τῷ τῷ αὐτὸν πῶρπὶ τῷ γὰρ πλὴν διδασκαλίαν προσενεγκεῖν, καὶ τῆς βασιλέως θεραπειᾶς προσημῆσαι ὁ ποιμνιον μαθεῖν τὴν ἀλήθειαν οὐκ ἐγνωμένοιον. οὕτω πάλιν ὄξυπατηθεῖς ὁ Εὐνόμιος, δημοσιάζει πλὴν βλασφημίας. οἱ ὅτι πρῶτα ἡ ὁμοπίστον πρὸς ἀληθότατες πολλοὺς, εἰς ὃν φρατόπεδον ἔδραμον, καὶ τὸν Εὐδόξιον ἐδίδαξαν τὴν πολυμηθεῖσαν ἀσέβειαν. ὁ ὅτι Εὐδόξιος, ἠλγησε μὲν μαθῶν τὴν Εὐνόμιον ὡς ἀβελή κέναι τὰς συσκευάσας σωτήρας τοῖς δὲ κατηγόροις ὑποχρεῖτο μὲν φρονήσαν, ἢ μέλῃ δὲ πῶρπτελῶς ἀσολίας σκηπτόμενος. οἱ δὲ Εὐνόμιου κατήγοροι, τὸν Εὐδόξιον κατελιθότατες σκοπὸν, τῷ βασιλεῖ τὰς Εὐνόμιου βλασφημίας ἐμήνυσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς, ὁ μὲν ὡς ὅσον ἐκέλευσε τῷ Εὐδόξιῳ τὸν Εὐνόμιον ἀγαγεῖν, καὶ πλὴν γενημεθῶν βασιλεύσαι κατηγείδω. ὅτι ὅτι ἀναβαλλόμενον ἐγνώ, στωεχῶς γὰρ προσήσαν οἱ κατήγοροι, ἀμφοτέρους ἠπέλιθησε πέμψω

C εἰς τὴν Αἴτιος διήγησιν ἐξαχθῶν. δείσας τὸν ἰόν ὁ Εὐδόξιος, ἠγάγε τὸν Εὐνόμιον. καὶ ὡς ὅσον μὲν αὐτὸν ἀνέμνησε τῷ ὑπὸ αὐτῷ γενημεθῶν ὑποθηκῶν, ἔπειτα δὲ ὡς φανερῶς ἐλελήθηεντα κατέλιπε, καὶ τοῖς πλὴν αὐτῷ καὶ αὐτὸς ὡς εἰκείμενος νόσον. τὰς γὰρ βασιλικὰς ἔδρασαν ἀπειλάς. ὁ δὲ γε Εὐνόμιος, ὡς ὅσον ὡς φανερῶς αἰρέσεως ἑαυτὸν ἀνηγέρβυσε, καὶ τῷ τα ἐξαχθῶν πινὰ τῆς Παμφυλίας ὑπὸ ἀνασολόμενος οἰκεῖν. ἐντεῦθεν ἢ τῷ Εὐνομιανῶν ἐφάρνη συμμοσία. ὅτι πλὴν θεολογίαν τεχνολογίαν ἀπέφηνε, καὶ ὡς φανερῶς τὰς χεῖρας τῶ μονογυοῖς καὶ τῶ πῶρπτος πῶρπτος ἠρβύξαστο βλασφημίας. καὶ τὸν μὲν ὑπὸ ὡς ὅσον κτίσμα τῶ πατρὸς καὶ ἔξαιρέτον ἐφηνε εἰ, ὁ δὲ πῶρπτος πῶρπτος πῶρπτος πῶρπτος ἄλλων ὡς φανερῶς τῶ ὑπὸ δημιουργηθῶν ποιημάτων. αὐτὸς καὶ τῶ ἀγίου βαπτίσματος ἀνέτρεψε τὸν ἀνεχθῶν παρὰ τῶ κυρίου καὶ ἀποστόλων ὡς φανερῶς θεοσιμὸν, καὶ ἀντίκρις ἀντενομοθέτησε, μὴ χεῖρας λέγων τῶς κατὰ τῶν τὸν βαπτίζομενον, μὴ δὲ ποιῆσαι τὴν τῆς τριᾶδος ὅτι κλησιν. ἀλλ' ἀπᾶς βαπτίζω εἰς τὸν θάνατον τῶ Χριστοῦ. καὶ βαπτίζοντες δὲ μέγχι τῷ σέρων τῷ ὕδατι δόλοισι, τοῖς δὲ ἄλλοις μορίοις τῶ σώματος ὡς ἐναγίσ

προσφέρειν ὃ ὕδωρ ἀπαγορεύουσιν. οὐ δὴ χα-
 ριν, ὡς καὶ μὴ εἰς πύελον ἐβάπτιζον, ἔξω τ' αἰδρα
 τῶν τῆς γῆ σῆματες, τ' πούτου κεφαλῶν μέχρι τ'
 γῆθους ἀπαξ εἰς ὃ ὕδωρ κατήρει. ὅτι δὲ ἵνα
 σκέβη τραυματίαν γράσασαι τ' κεφαλῆς τῆ
 πύελω προσέριρα ψείσης, ἕτερον εἶδος βαπτίσι-
 ματος ἐπενόησαν. ὅτι βάθρου γὰρ τίνες ἄρη-
 ῶν τ' αἰδραπον διεκτείνοντες, ἔξω τ' πούτου πύ-
 κεφαλῶν ἀνωρθώτες, καὶ ἀχέουσι ὃ ὕδωρ, ὅσδε-
 νός ἄλλου μορίου πρὸς φαῦνον. τίνες δὲ ἔξ αὐ-
 τῶν ἔτερον ἔσπον δέδωρον βαπτίσματος. τα-
 νίαν γὰρ μακροτάτω καὶ ἀσκιυάσμεντες, καὶ B
 τῶν τῶν κατερώσμεντες, ἐλίποισι τῶν τῶν αἰ-
 δραπον μέχρι τ' ὀνύχων, ἀπὸ τ' γῆθους ἀρξά-
 μῆνοι, εἴθ' οὕτως προσφέρουσι τ' ὕδατος πύ-
 κεφαλῶν. τῶντα δὲ μεμνῶμεν οἱ τ' ἐκεί-
 νων πεφθυγῆτες ἀσέβησαν, ἔπειτα τ' ὁπωρὸς καὶ
 θεοῦ ἠμῶν σωμαφῆντες πρὸς ἀποίσι. καὶ ἄλλο δὲ
 πολλὰ μᾶλλον πρὸ αὐτῶν λέγουσιν. ὃ ὅσα αὐτῶν
 μῆσαμι συγγραφή πρὸς ἀδύναμι. ἰχθυὶ γὰρ καὶ
 μόνῃ τ' μύσις ἀκοή μαιά τ' λογισμὸν. ἀλλὰ
 τῶντα ἡ, εἴτε πολλὰ τῶν πρὸ αὐτῶν, εἴτε καὶ μὴ,
 ἐγὼ μὴ ὅσα αὐτῶν ἰχθυοσάμῃ. ἀκήκοα δὲ ὁμοίως C
 αὐτὰ πρὸ ἀνδρῶν ἀκριβῶς τὰ ἐκείνων ὅτις α-
 μῆρων. οὕτω λυτήσας καὶ τ' ἀληθείας ὃ Εὐνό-
 μιος, ἀξίαν ὁσημέραι τ' νόσον ἐσπούδαζεν. ἐπὶ λ-
 μῆσε γὰρ εἰπεῖν, ὡς ὅσθεν τ' θεῶν ἠγνόησεν, ἀλ-
 λα ἔπειτα ἀκριβῶς ὅτις αὐτῶν τ' θεοῦ τ' ἐπίδου,
 καὶ τ' αὐτῶν ἐχθρῶν τ' θεοῦ γινώσκον, ὡς αὐτὸς
 ἐχθρῶν ἐαυτῶν ὃ θεός. εἰς ταῦτα τῶν αὐτῶν
 τῶν μῆσαν ἐκβακχούθῆντες οἱ τ' ἐκείνου λώ-
 βης μετεργῆτες, πολλῶν ἀντιφρεσὶ λέγει, οὕ-
 πως εἰδέναι τ' θεόν, ὡς αὐτὸς ἐαυτόν. ἔπειτα τ'
 ἀπὸ προσεπένοησεν, ἵνα δόξῃ καμῶν ὀρετῆς
 γεγηθῶν δόγματων. Ἐντεῦθεν ἡ Ἀρβανικὴ
 συμμορία διηρέθη διχῶν. καὶ οἱ μὴ ἐκλήθη Ἀρβα-
 νοί, οἱ τ' Εὐνομιανοί οἱ τ' Ἀρειανοί καὶ Εὐδοξίανοί D
 προσωνομάθησαν καὶ τ' Εὐδοξίου καμῶν. τῆ γὰρ
 κενὴ δόξῃ δεδουλωμένοι, τ' οἰκίαν ὅτις τῶν τοῖς
 ὁμοίωσι προσσηγῆσαν ἐσπέδασεν. οἱ αὐτοῖ τ' καὶ
 Ἐξακιοῖται προσσηγῆσαν, ἀπὸ τ' πούτου τ'
 ὀνομασίαν δέξασθαι, ἐν ᾧ ποιεῖσθαι εἰώθησαν τ'
 σκέβησιν. οἱ δὲ Εὐνομιανοί ἔπειτα Αἰτιανοί ἐκα-
 λουῦντο, ὡς Εὐνομίου τ' Αἰτίου διδάσκαλον
 ὀνομάσμεντες. οἱ δὲ αὐτοῖ ἔπειτα πρῶτον ἠγῆσαν
 πρῶτον ὀνομαζονται, ὡς ἐν οἰκίαις λα-
 θανούσας τὰς σκέβησιν ποιούμενοι. καὶ γὰρ

A aquam adhibere prohibent. Qua de
 causa, quando in folio baptizabant,
 hominem extra illud stantes, eius
 caput vsque ad pectus semel in a-
 quam deprimebant. Postquam au-
 tem contigit fauciarum quempiam ca-
 pite ad folium illiso, aliud genus ba-
 ptismatis excogitarunt. In subsellio
 enim quodam prouum hominem
 extendentes, & extra illud caput
 erigentes, aquam infundunt, qua
 nullum aliud membrum attingit.
 Quidam porro illorum alium etiam
 baptismatis modum inuenerunt. Tan-
 tiam enim longissimam preparantes,
 & hanc consecrantes, ea hominem
 vsque ad unguis inuoluunt, à pe-
 ctore incipientes, atque ita deinde
 aquam infundunt. Hæc autem indi-
 carunt qui eorum impietatem fu-
 gientes, seruatoris & Dei nostri
 ouibus se adiunxerunt. Sed & aliud
 audere illos dicunt, quod scriptis
 committere non ausim. Sufficit enim
 ad polluendum animum vel sola rei
 nefariæ auditio. Verùm hæc an ab
 illis perpetrentur, an secus, equi-
 dem affirmare nolim, audiui certè
 ab iis qui res illorum apprimè no-
 runt. Debacchatus in hunc modum
 aduersus veritatem Eunomius, morbū
 in dies augere studebat. Ausus enim
 est dicere, se nihil ex rebus diuinis
 ignorare, sed ipsam etiam Dei essen-
 tiam exactè se nosse, eandemque de
 Deo notitiam habere, quam Deus
 ipse habet de seipso. Ad hunc ab il-
 lo furem perducti qui eius pestem
 hauserunt, audent apertè profiteri,
 se ita Deum nosse, ut ipse seipsum.
 Et alia porro excogitauit, ut nouo-
 rum dogmatum inuentor haberetur.
 Hinc Ariana secta bipertitò diuisa
 est, & alij quidem Ariani appellati
 sunt, alij Eunomiani. Ariani autem
 Eudoxiani quoque vocati sunt tem-
 pore Eudoxij. Vanæ enim gloriæ ser-
 uians nomen suum iis imponere stu-
 dit qui eadem sentiebant. Iidem
 autem ipsi etiam Exacionitæ appel-
 lantur, vocabulum à loco sortiti, in
 quo conuentus agere solent. Euno-
 miani verò Aetiani quoque voca-
 bantur, quòd Eunomius Actium
 magistrum suum appellauit. Iidem &
 Troglitæ seu Troglodytæ nominantur,
 ut qui clanculùm occultis in domibus
 conuentus suos celebrent. Etenim

perpauci sunt numero, auerfantibus illos omnibus propter blasphemiam impudentiam. Atque orbis sane maxima pars ab horum pernicioseliberata est, paucæque admodum vrbes horum habent aliquos, qui & ipsi latere conantur.

DE PSATHYRIANIS ET
aliis ab Arij heresi deriuatis. IV.

EX Arij autem blasphemiam alia rursus secta erupit. Hi dicunt, Pater Deus, semper etiam filius à Deo creatus. Idem enim est in Deo creare & gignere. Hos Antiocheni Psathyrianos vocant, quod hæresis auctorem huiusmodi placentarum artificem fuisse ferunt. Aliique rursus ab illis separati, à nonnullis Cyrtiani, ab aliis Pitheciani dicti sunt, pusillo quodam homuncione, & cui altæ erant scapulæ, cum illis egresso, per quem factum ut hoc eis nomen imponeretur. Post hæc alius quoque deinceps conflatus est cætus, ab Arianis seiunctus, nomen autem ab impietate fortitus. Duliani enim appellati sunt, quod vnigenitum Dei filium seruum patris vocare ausi sunt. Syllogismo autem huiusmodi adstruunt blasphemiam. Omnis, inquiunt, creatura seruit creatori: patris verò creatura filius. Tot ex Arii vesania blasphemiarum occasiones sumpserunt: tot & in partes Arij secta diuisa est.

DE MACEDONIANIS. V.

ALIA rursus præter supradictas ex his germinauit hæresis, quæ minus impiè sentire existimata est. Paulo enim celeberrimo, qui regis vrbes pastor fuit, ab iis qui Ariano morbo laborabant expulso, Macedonius pro eo Ecclesiæ clauum suscepit. Hic Macedonius consubstantialem quidem patri filium dicere omnino repudiavit, similem autem per omnia dici constituit, & homœusion pro homoufio excogitauit. Spiritum verò sanctum, sicut Arius & Eunomius, blasphemare perstitit. Vnde qui eius sectæ dicebantur Pneumatomachi cognominati sunt. Inde & Macedonianorum sparsa sunt zizania.

A ἄλλοι εἰσὶν ἀριθμητοὶ πρῶτων αἰσῶν βεβηλωμένων δὲ τῆ βλασφημίας αἰαῖ δὲσαν. Ἐὖ μὲν πλεῖστον τὸ οἰκουμενικὸν τῶν τούτων λυμῆς ἀπήλλακται, ὀλίγοι δὲ καὶ ἄλλοι ἀριθμητοὶ πόλεις ἔχουσιν ἐκ τούτων πινὰς, καὶ αἰσῶν πειρωμένοις λαθάνειν.

ΠΕΡΙ ΨΑΘΥΡΙΑΝΩΝ, ΚΑΙ ΤΩΝ

ἐκ τῆς Ἀρείου καταρσμένων αἰρέσεως. Δ'.

EΚ τῆς Ἀρείου βλασφημίας πάλιν ἔτερον ἀπορρήγην τμημα. οὗτοι δὲ φασὶ πατὴρ ὁ θεὸς, αἰεὶ καὶ ὁ υἱὸς ὑποφθεῖ ἐκτισμένος τωτὸν γάρ ὅστιν ὅτι τῷ θεῷ ὁ κτίσας ἔστι ἡμῶν. οὗτοι οἱ Ἀντιοχεῖς Ψαθυριανοὶ ὀνομάζονται. τῶν δὲ τῆς αἰρέσεως ἀρχόντων λέγουσι τοιούτων πρῶτων γε γηῶν δὲ δημιουργόν. Καὶ ἄλλοι δὲ πάλιν ἐξ αὐτῶν χωρισθέντες, οἱ μὲν πρῶτον Κυρτιανοὶ, Πιθηκιανοὶ δὲ πρῶτον ἄλλων ἐκλήθησαν, μικροὶ τῶν αἰθεροπίσκου, καὶ ὁ μετὰ φρεσὶν ὑψηλὸν ἐγκόπος, σὺν ἐκείνοις ἐξηληλυθὸς, ἔτι τῶν αἰσῶν τῆς ἐπινομιᾶν ὅτι τεθεῖναι παροσβυάσθητος. Χρόνῳ δὲ ἕτερον ἔτερος συνέστη σύλλογος, ἐκ τῆς Ἀρσενίων χωρισθεῖς. τῶν δὲ παροσθηριανῶν ἐκ τῆς ἀσεβείας ἐγκόπος. Δεληφάνοι γὰρ ὀνομάσθησαν, τῶν μονογενῶν τῶν θεῶν υἱὸν δούλον τῶν πατρῶν τολμήσαντες καλέσαι. συλλογισμῶν δὲ τοῖσδε κεχρημένοι τῆς βλασφημίας κατὰ σκευάσεις. πρῶτον κτίσας φασὶ δούλον τῶν κεκλιότων κτίσας τῶν πατρῶν ὁ υἱὸς. ποσάτας ἔλαβον ἐκ τῆς Ἀρείου μαρίας βλασφημιῶν ἀφορμὰς. εἰς ποσάτα τῆς μαρίας καὶ Ἀρείου διηρέθη συμμορία.

ΠΕΡΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝΩΝ. ε'.

ΚΑΙ ἔτερος τῶν πατρῶν τῆς εἰρημότητος ἐκ τούτων ἐβλάστησεν αἰρέσις, ἥτιον δυσεβῆν ὑποφλημμένη. Παύλου γὰρ τῶν πρῶτων φήμου, τῶν βασιλίδαν πόλιν ποιμανάντος, τῶν δὲ τῆς Ἀρείου νόσον εἰς δόξαν ἀμύων ἐξελαθέντος, Μακεδόνιος αὐτῶν ἐκείνου τὰ τῆς ἐκκλησίας ἐκείνης ἐνεχειρίσθη πηδάλια. οὗτος ὁ Μακεδόνιος, ὁ μὲν ὀμοούσιον εἶπεν τῶν υἱὸν τῶν πατρῶν πρῶτον λέγειν ἐνομοθέτησε, ἔτι ὁμοούσιον αὐτῶν τῶν ὀμοουσίῳ παροσπεπνότησε. τῶν δὲ πρῶτον τῶν ἀγίων, Ἀρείου καὶ Εὐνομίου παροσπλησίως, βλασφημῶν διετέλεσεν. ὅθεν οἱ ἐκ τῶν τούτων συμμορίας καλέσθησαν Πνδματομάχοι ἐπινομιᾶσθησαν. ἐντεθέντες ἔτι τῶν Μακεδονιανῶν πρῶτον ἀρσενίου ζιζανίου.

ambitionis morbo laborans. Hunc qui Nicææ conuenerant sanctissimi patres ab Ecclesiæ gubernaculis repulerunt, ab eoque ordinatos iis spoliarunt, quæ præter leges donata erant. Hinc Meletianorum schisma in Ægypto conflatum est. Verùm pietatis ille quidem dogmatum nihil innouauit: hi verò, cum Arij hæresim ab iis qui tunc imperabant confirmari viderent, in eam declinarunt. Nunc autem dicunt illos esse ab hoc morbo liberatos: sed priuatim seorsum agere, nolentes ab aliis regi, & cum Ecclesiis coniungi recusare. Hac ratione, tanquam sui iuris, ridicula etiam illa excogitarunt, corpus alternis diebus aqua mundare, cum plausu manuum & saltatione quadam hymnos concinere, & tintinnabula multa ligno appensa agitare, & alia his similia. Qua de causa magnus ille Athanasius perpetuum cum eis bellum gessit.

DE APOLINARIO. VIII.

APOLINARIUS verò Laodicensis in nonnullis quidem scriptis suis doctrinam de Trinitate non violauit, sed sicut nos, & vnam diuinitatis substantiam, & tres hypostases prædicauit: in quibusdam autem gradus dignitatum definiuit, seipsum diuinæ distributionis diuisorem constituens. Eius enim inuentum est illud, magnum, maius, maximum: quasi magnus quidem sit Spiritus, maior verò filius, maximus pater. Quid porro his magis ridiculum esse possit? Si enim vnam Trinitatis substantiam reuera dicit, quo pacto eandem & paruum & magnam existimauit? In corporibus enim quantitas & quantitatis modus eiusmodi mensuras efficiunt: natura verò ab his libera nec horum mensuras admittit. Sed nos in præsens non refellere, sed opiniones diuersas ostendere instituimus. In quibusdam ergo hic rursus libris suis personarum proprietates confudit, idemque in Trinitate præstitit, quod in Incarnatione ausus fuit. Vnde & Sabellianismi infimulatus est, & incarnatum Deum Verbum dixit corpore assumpto, & anima, non rationali, sed rationis experte, quam natu-

Αφιλαρχίας εισδεδάμμενος πάθος. τῶτον οἱ οὐ Νικήα σικεληλυθότες ἀγώπιατοι πατέρες τῆς ἐκκλησίας ἀπέσπασαν πηδαλίον τοῦ δεῦρ' αὐτῆς χερσὶν ἡγήσαντας τῆν ὠδονόμος ἐδῆσαν ἐγγύμνωσάν. ἐντεῦθεν δὲ τῆ Μελετιανῶν ἐν Αἰγύπτῳ ῥήγμα σικέση. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν, ὁσὲν τῆ δ' ὑπεβείας δογματῶν ἐκρηνοτόμησεν οὔτοι δὲ, τίω ἀίρεισιν τίω Ἀρείου πῶρ' αὐτῆς τίω καῦτα βασιλεύοντων κρατυομῶν ἰδόντες, εἰς ἐκεῖνῳ ἀπέκλιαν. νῦν δὲ γε φασὶν αὐτοῖς τῶν αὐτῆς μὲν ἀπαλλαγῆναι τῆς νόσου, ἰδικῶς δὲ ἀφ' ἑαυτῶν, ὑφ' ἑτέρων μὴ βουλομῶν ἰθύνεσθαι, ἔ τίω πῶρ' αὐτῆς ἐκκλησίας πῶρ' αὐτῆς σικεληλυθόντων. τῶν τῶν τοι, ὡς αὐτόνομοι, καὶ τὰ κατὰ γὰρ ἐκεῖνα ποροσπευόντων, ὅτι πῶρ' ἡμέρῳ μὲν ὑδατὶ τὸ σῶμα καθάρειν, μὲν δὲ κρότου χερσῶν, καὶ πινος ὀρχήσεως, τῶν ὑμῶν δὲ ποτεῖσθαι, ἔ κῶδωνας πολλοῖς κῶλου πινός δ' ἐρητημῶν κινεῖν, ἔ τὰ ἄλλα ὅσα τούτοις ἐστὶ πῶρ' ἀπλήσια. οὐ δὲ χάριν αὐτοῖς ὁ μέγας ἐκεῖνος Ἀθανάσιος πολεμῶν διετέλεσεν.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ. η'.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΣ ὁ Λαοδικεὺς ἐν ἐπίλοιποις συζητήμασι τὸν πῶρ' ἡ τριάδος οὐ πῶρ' ἐφ' ἑαυτῶν λόγον. ἀλλ' ὁμοίως ἡμῶν καὶ τῆ μῶν τῆς θεότητος οὐσίῳ, καὶ τῶν τρεῖς ὑποστάσεις ἐκῆρξεν. ἐν ἐπίλοιποις δὲ βαθμοῖς ἀξιομῶντων ὡρίσασθαι, ἑαυτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς θείας χερσὶν ἡγήσαντος νομῆς. αὐτῆς γὰρ ἐστὶν ὕψωμα, ὅτι μέγα, μείζον, μέγιστον. ὡς μεγάλου μὲν ὄντος τῆ πῶρ' ματος, τῶ δὲ ὑφ' ἑαυτοῦ μείζονος, μέγιστου δὲ τῶ πατρός. τί δὲ τούτου γῶνται αὐτῶν γῶνται; εἰ γὰρ μῶν ἐστὶ τῆ τριάδος τίω οὐσίῳ τῶ ὄντι φησὶν, πῶς τῆ αὐτῶν ἔ σικεληλυθόντων, ἔ μετὰ τῶν ὑποστάσεων ἡ ἀπλήσια; ἐν μὲν γὰρ τοῖς σώμασιν ἡ ποσότης ἔ ἡ πηλικότης τὰ τῶν αὐτῶν μέτρα ποιεῖ ἡ δὲ τῶν ἑλδῶν φῶνται οὐ δὲ τῶν ἑλδῶν ὅτι δέχεται μέτρα. ἀλλὰ νῦν οὐκ αὐτῶν, ἀλλὰ δεῖξαι τῶν ἀφ' ἑαυτοῦ ποροσπευόντων δόξας. ἐν ἐπίλοιποις τῶν πάλιν αὐτῶν συζητήμασι τῶν ὑποστάσεων σικέση ἰδῶν τῶν, καὶ τῶν δὲ φησὶν ὅτι τῆ τριάδος, ὅτι ὅτι τῆς οἰκονομίας ἐτόλμησεν. ὅτι καὶ τίω τῶ Σαβελιανισμοῦ κατηρησῶν ἐδέξασθαι, ἑρκαθῶν τε τὸν θεὸν ἔφησε λόγον, σῶμα καὶ ψυχῶν ἀειληφότα, οὐ τίω λογικῶν, ἀλλὰ τίω ἀλογῶν, ἡ φυσικῶν

κλω, ἢ ἤρω ζωτικῶ πινές ὀνομάζουσι· τὸν δὲ
νοῦ ἀλλό τι πρὸς τὴν ψυχὴν εἶ) λέγων, ὅτι
ἔφησεν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἄρκεσαι πρὸς τὴν
φύσιν εἰς τὸ πληρῶσαι τῆς τοῦ πρὸς χεῖρας.
καὶ οὐ σώζοιεν ὁ σφώτατος, ὡς οὐδὲ σώ-
ματος ἀλλ' μὴ βουληθεὶς ἐδέηθη· ἀλλ' ὡφθη
αὐτῷ καὶ δίχα σώματος, ὡσπερ δὴ πάλα
τοῖς πατεράρχαις. ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν οἰκονομίαν
λόγῳ ἐκ τῆς μὲν τῆς τὸν φυλάξομεν λόγῳ.

Aralem seu vitalem quidam vocant.
Mentem quoque aliud esse statuens;
quàm animam, minimè assumptam
ait fuisse, sed diuinam suffecisse na-
turam ad vsum mentis explendum.
Nec animaduertit sapientissimus,
quòd ne corpore quidem opus ha-
buisset si noluisset, sed etiam sine
corpore, sicut olim Patriarchis, visus
esset. Sed disputationem de Incar-
natione in librum sequentem diffe-
remus.

ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΜΙΑΝΩΝ, ΚΑΙ
τῶν ἄλλων Απολιναριστῶν. θ'. B

DE POLEMIANIS, ET ALIIS
Apolinaristis. IX.

ΠΟΛΕΜΙΟΣ δὲ τις, ἐκ τῆς πύπτου συλ-
λαβασθεῖς τὰς ἀφορμὰς ἰσχυρῶς, ἐ-
πινοοῦσιν λέγειν ἡγεμονίαν, ἐκ τῆς θεότη-
τος καὶ τῆς σώματος. ἐντεῦθεν ἡ τῶν Πολεμιανῶν
ἐβλάστησεν αἵρεσις. Καὶ ἄλλοι δὲ ἕντες ἐκ τῆς Α-
πολιναριστικῆς συλαγωγῆς, ἐκ τῆς οὐρανῶν ἐφάσθη
κατεληλυθῆναι τὴν κρεῖττον τῶν σώμα. ἀφορμαὶ δὲ
διεφθέρησαν ἐν τοῖς ἐκείνου συλλαβασθεῖς δόγμα-
τα, οἱ μὲν τούτοις, οἱ δὲ ἐκείνοις ἠρέθησαν. ὅπως
δὲ εἶπεν τὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποστολῆς σώματος τῆς
ἀφορμῆς ἐκύθησε φιλώαφον τῶν δόγμάτων,
πρὸς τὸν ἀπὸ πρὸς εἰπεῖν.

POLEMIVS verò quidam, ex hu-
ius scriptis ansam nactus, & sub-
stantiarum confusionem factam di-
xit, & commixtionem diuinitatis
& corporis. Inde Polemianorum
hæresis nata est. Sed & alij quidam
ex cœtu Apolarij, corpus Domi-
ni de cælis descendisse dixerunt: &
cùm diuersa in eius scriptis dogma-
ta offenderent, hæc istis, aliis alia
placuerunt. Quomodo autem hic ab
Ecclesiæ corpore refecatus diuersas
dogmatum nugas pepererit, super-
uacaneum dicere existimaui.

ΠΕΡΙ ΑΥΔΙΑΝΩΝ. ι'.

DE AVDIANIS. X.

ΑΥΔΑΙΟΣ δὲ τις, ἐκ τῆς πέραν Εὐφρα-
του Συρίας ὀρμώμενος, ἀνθρωπομορφον
ἔφησεν τὸν θεόν, ἐκ τῆς σώματος ἀπὸ πρὸς τε-
τρεῖς μέρη, τὰ συλλαβασθεῖς πρὸς τὴν θείας
εἰρημῶνα γραφῆς ἀιότητος νενοικῶς. καὶ γὰρ
ἀνθρωπομορφῶν ἡ θεία ἀφ' ἑαυτοῦ γράφη, ὅτι
τῶν ὀρμῶν ἀκριβῶς πρὸς φύσιν ὀρμῶν, ὡς
ἐν τῷ ἀπὸ πρὸς ἀκούειν, πρὸς διδασκαλίαν πε-
ποίηται. ἀφ' οὗ τῆς τοῦ πρὸς πικρῶ τῆς θεοῦ διω-
μῶν ὀφθαλμοῖς πρὸς σιγήσῃ, ἐκ τῆς ἀκου-
σικῶν, καὶ χεῖρας πρὸς πρὸς πικρῶν, καὶ τῆς ἄλλας
ἐνεργείας ὡσαύτως. πύπτων οὐδὲν σωεὶς ὁ
ἀιότητος, πρὸς ἀνθρωπομορφῶν πρὸς μορφῶν πε-
ριτέθεικεν. οὕτω γὰρ ἐνόησε καὶ τὸ, ποιήσωμεν
ἀνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοί-
ωσιν. καὶ ἀλόγητον νοσῶν, τὸ μὲν τῆς ψυχῆς ἀ-
όρατον καὶ ἀθάνατον οὐ σωεῖδε, πρὸς τὴν σώ-
ματι μόνον τὸν λογισμὸν πρὸς πρὸς. ἀλλὰ
καὶ πρὸς τούτου ἐν τοῖς πρὸς τῆς ἀνθρωπομορ-
φῶν ἀπὸ πρὸς πρὸς φάσαι λεγῆσεται.
τῆς τὸν πρὸς πρὸς τὸν Αὐδαῖον, καὶ τὸ σιγῆ-
B. Theod. Tom. IV.

AVDÆVS autem quidam, ex Sy-
ria trans Euphratem ortus, Deum
humana forma esse docuit, & cor-
poris illi membra tribuit, stultè in-
telligens quæ per accommodatio-
nem in diuina Scriptura dicta sunt.
Hominibus enim loquens Scriptu-
ra diuina, qui ne eorum quidem quæ
cernuntur naturam exactè norunt,
prout ipsis audire licebat doctrinam
tradidit. Et ideo facultatem qua
Deus videt oculos appellauit, &
aures, qua audit, & manus, qua ope-
ratur, & alias agendi potentias simi-
liter. Quorum amens nihil intelli-
gens, humanam Deo formam impo-
suit, atque ita illud intellexit, *Fa-
ciamus hominem ad imaginem & simi-
litudinem nostram*: rationisque inopia
laborans, animam inuisibilem & im-
mortalem non perspexit, & in solo
corpore cogitationem defixit. Sed
de hoc etiam Deo duce diceretur, cùm
de hominis formatione differemus.
Hunc igitur Audæum aiunt, & te-
X

nebras, & ignem, & aquam ingenita dixisse. Qui verò eius nomen gerunt, hæc celant. Fingunt autem se communionem Ecclesiæ vitare propter fœneratores, & cohabitantes mulieribus, quamvis apud illos multo graviora perpetrantur. Neque animadvertunt, quòd nec diligentissimis Episcoporum proclive sit abscindere, sed accusatoribus opus sit, & opus testibus, secundum legem Apostolicam.

1. Tim. 4. 7. *Accusationem, inquit, adversus presbyterum noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus.* Quòd verò conuictos puniant Ecclesiasticæ leges, fidem ea faciunt quæ vbiq; terra marique aguntur. Nam & Episcopi, & diaconi, & presbyteri ab Ecclesiasticis tabulis expunguntur. Hi autem peccatorum remissionem dare se iactant. Duas enim in partes libros sacros cum adulterinis diuidentes, (hos enim eximie arcanos & mysticos existimant) & ordine hinc inde collocantes, inter hos iubent transire vnumquemque, & peccata sua confiteri: deinde confessis dant veniam, non tempus ad pœnitentiam definientes, sicut Ecclesiæ leges præcipiunt, sed potestate condonantes. Scientes autem qui sic transeunt ludum esse quod agitur, vera peccata celant, & parva quædam risu digna dicunt, quæ & dicere aliquem pigeat, nisi eadem qua ipsi amentia teneatur.

DE MESSALIANIS, SIVE Euchitis, & Enthusiastis. XI.

MESSALIANI autem, quod nomen in Græcam linguam translatum Euchitas seu precatore signifi- cat, baptisma dicunt suscipientibus nihil prodesse. Nouacula namque instar præcedentia peccata auferit, peccatorum verò radices stirpitus non excindit. Perpetua autem oratio, & peccati radicem funditus euellit, & malum dæmonem, qui ab initio datus est, ab anima expellit. Vnicuique enim homini, cum nascitur, adesse mox dæmonem dicunt, eumque ad absurdas actiones incitare. Hunc autem nec baptisma, nec aliud quicquam posse ab anima exigere, præter solam orationem. Egredi verò inhabitantem dæmonem dicunt per mucum & sputi excrementa.

Απος εἰπεῖν, ὅτι ὁ πῦρ, καὶ ὁ ὕδωρ ἀγέννητα. οἱ δὲ τὸ πύτου παρορησίας μεταληγῆτες κατακρύπτοισι τῶντα. σκήπτονται δὲ φθίζαν τὸ ἐκκλησίας τὴν κοινωνίαν, ὡς τοὺς ἰσογλύφοις, καὶ γυμναζομένοις σπουδαίουτας, καὶ τοὶ πολλῶν ἐπεὶ αὐτοῖς πολυμυθῶν χαλεπωτέρων. καὶ οὐ σπουδαῖον, ὡς ὅτι τοῖς ἀκριβέσι τῶν ἐπισκόπων ὁ ἐκτέμνην ὁπετέες. ἀλλὰ χρεία μὴ κατηγῆρων, χρεία τῶν μὲν τῶν, καὶ τῶν ἀποστολικῶν νόμων. κατηγῆρων γὰρ φησι καὶ παρορυτέρου μὴ κατηγῆρων ἐκτός δύο ἢ τριῶν μὲν τῶν. ὅτι τῶν αἰσχυρῶν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κολλῶσι νόμοι, μὲν τῶν παρὰ τοῦ κυρίου καὶ θαλαττης τὰ γινόμενα. Ἐπεὶ ὅτι σκῆποι, καὶ ἀφρονοὶ, καὶ παρορυτέροι, τὸ ἐκκλησιαστικὸν καταλόγων χειρίζον. ὅτι τῶν ἀφρονοῦ ἀμύτημάτων ποιεῖσθαι νεανιδύονται. διχῆ γὰρ τῶν ἱερῶν βίβλων μὲν τῶν νότων διελόντες, ὡς φερόντως γὰρ τῶντα νομίζουσιν ἀποκρύφοις καὶ μυστικῶν, καὶ σιχηδὸν ἔνθεν ἔνθεν τεθηκότες, ἀφρονοῦντες καὶ μετὰ τὸν τούτων κελύουσι, καὶ τὰ πλημμεληθέντα ὁμολογεῖν. εἶτα τοῖς ὁμολογηκόσιν δωροῦν τῶν ἀφρονοῦ. οὐ φερόντων οὐκ ἐξομῶν οἱ εἰς μετῶν, κατὰ κελύουσι. οἱ τὸ ἐκκλησίας θεομοῖ, ἀλλὰ ἐξομῶν ποιούμενοι τῶν συγχόρῶν. εἰδότες τῶν ἀφρονοῦντες παιδῶν τῶν γινόμενων, τὰ μὴ ἀληθῆ πλημμελήματα κατακρύπτοισι, σμικρὰ δὲ ἵνα λέγῃσι, καὶ ἡγῶτος ἄξια, ἀ καὶ λέγαν ὀκνήσεν αὐτοῖς, εἰ μὴ τῶν τούτων ἔχοι φρενοελάφῶν.

ΠΕΡΙ ΜΕΣΣΑΛΙΑΝΩΝ, ἢ ἡρώων Εὐχιστῶν ἢ Ἐνθουσιαστῶν. ια.

MΕΣΣΑΛΙΑΝΟΙ τῶν τούτων τῶν μετὰ τὸν ἡρώων εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνῶν, τοῖς ὁ χίτας σημεῖν, ὅτι βῆπλισμα φασὶ μηδὲν ὄν τῶν παρορησίας. Ζυρὸν γὰρ δίκην ἀφρονοῦ τῶν ἀμύτημάτων τὰ παρορησία, τῶν ῥίζαν ὅτι ἐκκόπη τῶν ἀμύτητων. ἢ τῶν ἐνδελεχῶν παρορησίας, καὶ τῶν ῥίζαν τῶν ἀμύτητων παρορησίας ἀνασπῶν, ἔτι τῶν ἀφρονοῦ συκληρωθέντα πονηρῶν δαίμονα τῶν ψυχῶν ἐξελαύνει. ἐκείτω γὰρ φασὶ ἀφρονοῦ τῶν ἀμύτητων παρορησίας ἀνασπῶν, καὶ ὅτι οἱ εἰς τῶν ἀποποιῶν παρορησίας ἀνασπῶν. ἔτι τῶν ἄλλο τῶν βῆπλισμα, ἔτι ἄλλο τῶν διδάσκονται τῶν ψυχῶν ἐξελάσῃ, ἀλλὰ μόνη τῶν παρορησίας ἢ ἐνέρχῃ. ἐξείναι δὲ φασὶ τῶν ἐνοικῶν δαίμονα ἀφρονοῦ, καὶ τῶν παρορησίας τῶν πῆψμα ὅτι.

οὕτως ἔξαπατηθέντες οἱ τρισαθλοὶ ἔργον μὲν
 οὐδὲν μετὰσι, πνθυματικὴς γὰρ ἑαυτοῖς ὀνομά-
 ζοισι, τῆ δὲ βίχῃ δῆθεν ἐχρηλακότες, τῆ ἡμέρας δὲ
 πλῆθον κατεύδουσιν. εἶτα ὑπὸ τῆ σφᾶς ἐκβακ-
 χύσματος δαίμονος ἔξαπατηθέντες, ἀποκαλύ-
 ψας ἑώρακέναι φασί, ἔ πα ἐσόμνα παρὰ λέξαν
 ἔπι χροῦσιν. ἐλέγχονται ὅτι ἔστ τῆ παρὰ μάτων
 ψυδδόμενοι. βρενθύνον) ὅτι τῆ πατέρω βλέπην,
 ἔ τῆ υἱόν, καὶ τῆ πνεύματον πνεύμα, τοῖς τῆ σώμα-
 τος ὀφθαλμοῖς, καὶ τῆ γνομένης τῆ πνθυματός
 ἔπιφοιτήσεως τῆ ἀέθρην δέχεσθαι. παρὰ χροῖ ὅτι
 εἰσὶν εἰς ἀρήρησιν, καὶ βιασθῶσιν, ἀναθεματίζου-
 σιν ὡς περὶ τοῖς τούτων τί λέγειντας. αὐτίκα
 τοίνυν ἔπι τῆ πνεύματου Φλαβιανού, ἔ τῆ Αν-
 τιοχέων ἔπι σκόπου, κρινόμενοι, συκοφαντίας ἐ-
 κείνων τῆς γενημένης κατηρησίας. ἀλλ' ὁ
 πνεύματος ἐκείνος ἀνὴρ τῆ γενθάνουσθμ ἐφώ-
 ρασεν ἀρεσιν. ἀρχμακτεῖν γὰρ καὶ τῆ κατηρησθῶν
 ὀξῆς, καὶ χαλεπαίνην ὡς ψυδδεῖς λόγους συντε-
 ρήκων, καὶ αὐτὸν κατῆσαι παρὰ σέταξε τῆ Α-
 δελφίου αὐτὸς γὰρ ἠγεῖτο τῆ ἐκείνου μύθων τῆ ἀ-
 ρεσιν, ἀνὴρ παρὰ σέυτης καὶ τυμβορῶν, καὶ καὶ αὐ-
 τῆς λοιπὸν ὡν ἔθνα του τῆς πύλας. παρὰ τῆ
 τὸν ὁ τρισαθακείος ἔφην Φλαβιανός, ἀγορῆ τῆς
 κατηρησθῶν, ἀτε δὴ παχυτέρος, τῆ πνθυματικῆν
 πολλοῖς εἰδῶ. ἡμεῖς δὲ φησὶν οἱ γενηρακότες ὡς ἔξο-
 νη τῆ γλώσσην τῆ εἰσεδδῆσθαι. ἀλλ' εἰπέ μοι
 ἔφην φιλαλήθως τίνα ἐστὶ παρὰ λέξομνα. ἔτῶ κα-
 τατελαχθεῖς ὁ παρὰ σέυτης, καὶ κρινόνον τῆ δολμά-
 των ὀρηκέναι νομίσας, τῆ ὀμολογία τῆ κατηρη-
 εἰαν ἐκράπτως. ταῦτα τοίνυν μεμαθηκὼς ὁ
 ἀνὴρ, τῆ τῆ εἰσῆς ἀντίς ἐείων ἔξῆλασε. Καὶ ἄλλα
 ὅτι πολλὰ φρενίτιδος ἔργα πολυῶσι. καὶ γὰρ ἔξαπα-
 νης πηδῶσι, καὶ δαίμονας ἔσπεππηδῆκέναι νεά-
 νιδόν) καὶ τοῖς δακτύλοισι δὲ τῆ ποξείας ἔπιπε-
 λουσι σῆμα, τοῖς δαίμονας ποξέβην ἰσχυροῖς ὀμε-
 νοι. καὶ ἔτερος ἀτῆα δρῶσι τῆ ἀπλησίως τῆ ἀ-
 πληξείας μετὰ, δὲ δὴ καὶ τῆ ἐνθροισατῶν ἐρηκα-
 σιν ὀνομα. ταῦτης ἠγήσατο τῆ ἀίρεσεως Σάββας,
 καὶ Ἀδελφίος, καὶ Δαώδης, καὶ Συμεώνης, καὶ Ερμαῖς,
 καὶ ἄλλοι ἄνεσ. ἔγραψε ὅτι καὶ τῆ ἔστων ἔπι σολας, Φω-
 ράσας τῆ ἀίρεσιν, ὁ πνεύματου Φημιος Ἀθηναῖος, ὁ τῆ Με-
 λιτινῆς ἔπι σκῶπος. ὁ ὅτι πνεύματων ἀείσος Ἀμφιλο-
 χιος, ὁ ἔτῆ ἰκονίς τῆ ἐκκλησίαν ἰθύνας, ἀκριβέστερον
 τῆ ἀίρεσιν ἐσηλίτευσε, τοῖς ὡς ἐκείνους παρὰ ρεῖ-
 σιν ἔσπομνήμασιν ἐν τετῆκῶς αὐτῶν τῆς Φω-
 νας, ἐσφαρχῶς δηλῆσας τῆ δόγματος τῆ ἔσφοραῖ.

A Sic decepti homines miserimi, nul-
 lum opus aggrediuntur, (spirituales
 enim seiplos vocant) sed vbi ora-
 tioni vacarint, diei maximam par-
 tem dormiunt. Deinde à dæmone
 qui eos agitat decepti, reuelatio-
 nes se vidisse perhibent, & futura
 prædicere conantur: rebus autem
 ipsis mentiri conuincuntur. Iactant
 etiam se & Patrem videre, & Filium,
 & Spiritum sanctum oculis corporis,
 Spiritusque aduentum sensu percipe-
 re. Parati autem sunt ad negandum,
 & si vrgeantur, protinus anathema-
 tizant eos qui horum aliquid dicunt.
 B Itaque cùm apud celeberrimum Fla-
 uianum Antiochenum Episcopum
 in ius vocati essent, calumnias vo-
 cabant obiectas criminationes. Sed
 vir sapientissimus latentem hæresim
 deprehendit. Cùm enim accusatori-
 bus succensere visus esset, ac mole-
 stè ferre quasi falsa confinxissent,
 assidere sibi iussit Adelphium, qui
 præerat iis qui hæresis arcessabantur,
 capularis senex, & portis mortis pro-
 ximus. Hunc alloquens beatissimus
 Flavianus, ignorare dixit accusato-
 res, vt pote crassiores, spiritalem vi-
 tæ formam. Nos verò, aiebat, qui
 consenuimus, cognitionem hanc
 C tempore percepimus. Verùm dic mi-
 hi verè & ingenuè quænam sunt quæ
 dicuntur. Delinitus hoc modo se-
 nex, & dogmatum socium se inue-
 nisse ratus, accusationem confessio-
 ne sua confirmauit. His igitur co-
 gnitis vir diuinus ab Orientis fini-
 bus illos expulit. Sed & alia multa
 faciunt; quæ phrenesim arguunt.
 Nam & repente saltant, & super
 dæmones se saltasse iactant, & digi-
 tis sagittantium speciem præferunt,
 in dæmones se iaculati affirmantes.
 D Et alia pleraque agunt simili furore
 plena, vnde & Enthusiastarum no-
 men sortiti sunt. Huius hæresis prin-
 cipes fuerunt Sabbas, & Adelphius,
 & Daodes, & Symeones, & Her-
 mas, & alij quidam. Scripsit autem
 aduersus istos epistolas, cùm hæresim
 deprehendisset, Letoius Melitines
 Episcopus. Accuratiùs verò hæresim
 confodit longè optimus Amphilo-
 chius, qui Iconij Ecclesiam rexerit,
 ipsa illorum verba actis à se confectis
 inferens, quæ dogmatis differentiam
 apertè declarant.

POSTquam autem mundo paulatim labente, & ad huius vniuersi dissolutionem festinante, vnusquisque se idoneum pietatis magistrum existimauit, cum propter ignorantiae factum nemo discere sustineret, homicida Dæmon, mendacii pater, zizaniorum seminator, non amplius per externos & manifestos hostes aduersus Ecclesiam arma mouit: sed instrumentum nactus, quod omnem, vt ita dicam, subito eius artem fusciperet, sub rectæ opinionis specie, diuinitatis simul & humanitatis Vnigeniti negationem inducit, simplicem & artificio carentem fidem nostram Græcanicis conturbans argutiis. De Nestorio profus audiuitis. Vir enim est illustris. Hic ex Germanicensium ortus oppidulo, nescio cuiusmodi ab initio studiis educatus, aliam ex alia regionem commutans, vt flagellum quoddam Ægyptiacum, in magnam Antiochenorum ciuitatem irrupit. In hac cum liberalibus disciplinis mediocriter esset imbutus, vocemque pulcherrimam & maximam exercuisset, in Ecclesiam Dei se ingessit, & in numerum presbyterorum relatus est, docendique populi munere imposito, statim in exordio ostendit qualis tota vita esset futurus. Neque enim generosum, & genitalem, quique hominum animas excolere posset, dicendi characterem securus est. Sed cum ad populi delectationem orationem suam conferret, & inanes plausus vt qui maximè aucuparetur, turbulentum & instabile vulgus ad sui desiderium excitauit, fusca veste indutus, tristis incedens, strepitus forenses declinans, pallore corporis continens videri affectans, libris domi vt plurimum incumbens, ac in otio & quiete secum habitans. Hoc habitu & hac simulatione populum inescans, magnam ætatis partem transegit, Christianus videri potius quàm esse studens, & Christi gloriæ suam præferens. Quoniam autem, vt à Domino dictum est, nihil est tam occultum quod non sciatur, neque opertum quod in lucem non veniat, & bona ope-

ΡΕΙΔΗ δὲ τῷ κόσμῳ καὶ μικρὸν ὑποφρέοντος, ἔπαρος τῶν δὲ τῶν πτωχῶν ἐπισημοῦ λύσιν, πᾶς τις ἑαυτὸν ἀξιόχρεον εἶη τῆς δισεβείας διδασκαλῶν ὡς πο, ἀφ' ἧς ἀμελείας τύφον ὁσθένος μαρτυρῶν ἀνεχομένου, ὁ δὲ ἰδύδους λοιπὸν ὁ ἀνδραποκτόνος δαίμων, ὁ δὲ ἰδύδους πατήρ, ὁ δὲ ζιζανίων σαρρῶν, τοῖς ἐξώθεν καὶ φανεραῖς πολεμοῖς καὶ τῷ ἐκκλησίας ὡπλίετο. ἀλλ' ὄρων ὄργημον πᾶσι ὡς εἰπεῖν ἀδελφῶς αὐτῶν τῶν τέχνῳ ὑποδεχόμενον, ἐν ταῖς τῆς ὁρθοδοξίας παροχρήματι, τὴν ἀρήνησιν τῆς θεότητος ὁμοῦ ἔφιλανδραπίας τῶν μοναχοῦς πρῆσαι γὰ, ὁ ἀπλουῖ καὶ ἀτεχρονλόγητον τῆς πίστεως ἡμῶν Ἑλλητικῶς στυπαράτων σοφίσμασι. Νεστέριον που πῶντως ἀκούετε. ἔ γὰ ὅπισσμος ὁ ἀνὴρ. ὅτι ἐκ τῆς Γερμανικῶν πολίτης ὄρμῳ μῆρος, ὁ δὲ οἶδα ποταποῖς ὁ δὲ δρῆς ὁστέδραμμένους ὅπισσδύμασιν, ἀλλῶ δὲ ἀλλῆς ἀμείβων χώραν, κατὰ τῶν Αἰγυπτιακῆ τις μάστιξ, τῆς μεγάλης τῆς Αντιοχείων ἐνέσκηψε πόλι. ἐν ταύτῃ λόγων ἐλθῆθειων μετελῶς μετεχτικῶς, Φωνῶν τε ὅτι καλλίστην καὶ μεγίστην ἀσκήσας, τῆς ἐκκλησίας τῶν θεῶν παροχῶν εἰσεφθάρη, καὶ τῶν καταλόγων τῶν παροσβυτέρων ἐναεῖθμος γεροντῶς, τόντε τῶν θεῶν λαὸν διδάσκειν πεπιτευμένος, ἐδῆξεν ὄντως ἐν παροσμοῖς, οἷος παρὰ πῶντα τὸν βίον γῆρησεται. οὐ γὰ τὸν ὄνγη καὶ γῆρημον, ἔ γεωργῆσαι ψυχῶν ἀνδραπῶν δυνάμενον, ἐξήλωσε χαρακτῆρα τῶν λόγων ἀλλὰ παρὸς ὁ δημοτερπῆς ἀποκλίνας, ἔ τῶν εἰς ἀερα λυομένων κρότων θηρῶν, εἰ καὶ τις ὄνλος, γῆρομῆρος, ὁ συρφεταῖδες καὶ ἀσάθμητον πλῆθος παρὸς τὸν οἰκεῖον ὄξεκαλέσατο πόλον, Φαῖον παρὸς βεβλημένους ἰμάτιον, ἐσηρακῶς βαδίζων, τοῖς ἀγοραῖοις ἐκκλίνων θορῶν, ὡχρότητι σώματος ὁ δοκεῖν ἐγκρατῆς εἶη θηρώμενος, οἴκοι τὰ πολλὰ βιβλίοις παροσμέγων, καὶ καθ' ἡσυχίαν ἑαυτῶ συχινόμενος. τοιούτοις γῆρησῶ τε ἔ πλάσμασι τοῖς πολλοῖς δελεάζων, μέγχι πῶρῳ παροήλητῆ τῆς ἡλικίας, ὁ δοκεῖν χριστιανὸς εἶη παρὸ τῶν εἶη δικάων, καὶ τῆς τῶν Χριστοῦ δόξης τὴν ἑαυτῶ παροπμῶν. ἐπεὶ δὲ, καὶ ὁ εἰρημῶνον τῶν δεασοτή, ὁσθέν χρυσῶν ὁ οὐ γνωσθήσεται, ὁσθέν ἀπόκρυφον ὁ οὐ μὴ εἰς φανερόν ἔλθῃ, καὶ τὰ κατὰ ἔρ-

γα παρ' εδηλα βετι, κ̄ τᾱ άλλως ἔχοντα χρυβιῶαι Α
 οὐ δυνάται, κ̄ τ̄ ἀνιχίασον τ̄ τ̄ θεοῦ κριμά-
 των ἀβυσσον, ἔ Νεστόριος ψήφω τ̄ παρ' εδὲ τὰ βα-
 σιλῆα κ̄ ποῖς θεοῖοις, κ̄ αὐτῶ τ̄ τινικαῦτα τ̄ οἰ-
 κουμνήης τὰ σιῆπλεα διέποντος, τ̄ κ̄ Κωνσαν-
 τινούπολιν τ̄ ὀρθοδόξων καθολικῆς ἐκκλησίας
 τ̄ παρ' εδρίαν πιεῦε), ὁσῶν ἵ ἡπην κ̄ τ̄ οἰκου-
 μνήης ἀπάσις. ἐν τῶ τᾱ μοι λοιπὸν ἔ τὰ δρα-
 ματα, ὦν μικροῦ πλήρης πᾶσα γῆ τε κ̄ θάλασ-
 σα. ὡς γὰρ τὸν μέγιστον ἐκείνον κατέλαβε θεο-
 νον, κατὰ παρ' εδὲ τὰ τυραννίδα τ̄ δεχιερωσῶνης
 τ̄ παρ' εδρίαν ἀρπάσας, ὁσῶν ἐ κατέχεν ὦν Β
 ἐαυτῶ τ̄ ὠδῖνα τ̄ ἀσεβείας οἷς τε ἰῶ. ἀλλ' ἀπὸ
 τ̄ ἐξοισίας παρ' εδρίαν ἀμαθῆ πρ̄βήσιαν, εἰς
 μέσον ἀγά, ἔ παρ' εδρίαν ἀπασιν, ἰῶ πάλαι κ̄ τ̄
 τῶ μονοθμοῖς σιωτέλαβε βλασφημίαν. ἔ πό-
 λεμον ἀνιχίς κ̄ τ̄ τῶ ἀποστολικῶν ἀρεῖται δδ-
 μάτων, κ̄ τ̄ ἀγίων πατέρων, ἀφ' οἷ κατηγέ-
 θη τ̄ ἀαγέλιον τῆς τῶ ὀρθοδόξων κατηγισα-
 μνῶν πίεως, ἐκ βαλεῖν πειεῖται ποῖς λόγους,
 παρ' εδρίαν τῆς βασιλίδος πόλεως τῶ ἐκ-
 κλησίαν, παρ' εδρίαν δὲ ἔ τῶ οἰκουμνῶν ἀπα-
 σῶ. ὁσῶν τῶ θεαπεσίου Παύλου κερκαρῶτος
 ὅπιερεφόρμος, ὁ δὲ παρ' εδρίαν ὑμαῖ βασιλῆς C
 ὁ κριμα, ὁς ποῖς ἀνιχ' ἀλλ' ὅπι τ̄ λυχιῶν τ̄ τῆς
 τῶ δεχιερέων βήματος, ἵ τὸν λυχον τῆς ἀλη-
 θείας, ἀλλὰ τ̄ τῶ φον τῆσι τῆς ἀσεβείας. ἵ ἵ
 δὲ αὐτῶ παρ' εδρίαν τῆς κερκαρῶτος ἐν γῆ κριμα, ὁ
 μὴ δεῖν τῶ ἀγίαν πρ̄βήσιον, τῶ τὸν τ̄ θεοῦ λό-
 γον τεκνῶν ἔξ αὐτῆς ἀρεκα λαβόντα, Θεοτόκον
 ὁμολογεῖν, Χριστόκον δὲ μόνον. τῶ πάλαι κ̄ τ̄
 παρ' εδρίαν τῆς ὀρθοδόξου πίεως κερκαρῶν, κ̄ τ̄
 τῶ ἀποστολικῶν παρ' εδρίαν, Θεοτόκον διδα-
 ξαῖτων ὀνομάζην, κ̄ τῶ πιεῦν τῶ τῶ κερκαρῶ
 μητέρα. Φέρε δὴ οἷ μοι λοιπὸν τῶ βλα-
 σφημον τεχνολογία κ̄ τῶ παρ' εδρίαν, ὁσῶν D
 παρ' εδρίαν ἐγνωσμένῶ, εἰς τ̄ μέσον ἀγάθωμν.
 ἵ τ̄ Χριστῶ παρ' εδρίαν, φησι, τ̄ δύο φύσεων
 βετι σιμαπτική, τῆς τε τ̄ θεότητος τ̄ μονοθμοῖς, ἔ
 τῆς ἀνιχίαν τῆς ἵ δὲ τῶ θεοῦ ἀπολύτως λε-
 γομνῆ φωνῆ, τῶ ἀπλῶ κ̄ τῶ ἀσώματον τῶ
 θεοῦ λόγον πρ̄βήσιον οὐσίαν ἵ δὲ τῶ ἀνιχίαν,
 μόνῶ τῶ ἀνιχίαν ἐποδείκνυσι φύσιν.
 ἀφ' τῆς το χριστόκον φησίν, ἀλλ' οὐ θεοτόκον
 τῶ πρ̄βήσιον ὁμολογεῖν ἀναγκάσον, μὴ ποτε λα-
 βῶν δερκῶ τῶ εἶ) λέγοντες τὸν θεὸν λό-
 γον ἐκ τῆς ἀγίας εἰληφῶτα πρ̄βήσιον, κ̄ τ̄

per manifesta sunt, & quæ aliter se
 habent celari non possunt, per ininve-
 stigabilem Dei iudiciorum abyssum,
 Nestorius eorum qui in palatio sedi-
 busque pontificalibus versabantur, &
 ipsius qui orbis terrarum sceptrum tunc
 regebat suffragio, catholicæ ortho-
 doxorum Constantinopolitanæ Ec-
 clesiæ orbisque aded vniuersi princi-
 patum adipiscitur. Hinc mihi deinceps
 acta illa, quæ terram & mare
 propemodum impleuerunt. Ut enim
 maximam illam sedem accepit,
 & Pontificatus præfecturam, velut
 tyrannidem quandam arripuit, im-
 pietatem quam parturiebat amplius
 continere non potuit: sed ex pote-
 state quam habebat stolidam assu-
 mens licentiam, profert in medium,
 omnibusque exponit, quam iam o-
 lim aduersus Vnigenitum concepe-
 rat blasphemiam, bellumque contra
 dogmata Apostolica palam gerit: &
 sanctorum patrum, qui ex quo an-
 nunciatum est Euangelium, ortho-
 doxorum fidei præfuerant, dicta re-
 iicere contendit, regiæ vrbis turbans
 Ecclesiam, orbemque simul turbans
 vniuersum. diuinum Paulum nihili
 faciens, qui clamat, *Qui autem con-* Gal. 5. 10.
turbat vos portabit iudicium quicumque
est ille. Sed super candelabrum diuini
 Pontificum suggestus, non lucernam
 veritatis, sed tenebras ponit impie-
 ratis. P̄fimus autem initæ nouitatis
 gradus fuit, non oportere sanctam
 Virginem, quæ Dei Verbum pepe-
 rit, quod ex ea carnem suscepit,
 Deiparam confiteri, sed Christipar-
 am dumtaxat. cum tamen antiquis-
 simi orthodoxæ fidei prædicatores,
 iuxta traditionem Apostolicam, Dei-
 param docuerint nominare & crede-
 re Domini matrem. Age nunc verò
 blasphemum artificium, & obserua-
 tionem nulli antea cognitam in me-
 dium producamus. Christi appella-
 tio, inquit, duas naturas significat,
 diuinitatem Vnigeniti & humanita-
 tem: Dei autem vox absolutè pro-
 lata, simplicem & incorpoream Dei
 Verbi substantiam repræsentat: ho-
 minis verò solam humanam natu-
 ram ostendit. Propterea Christipar-
 am, inquit, & non Deiparam Vir-
 ginem fateri necesse esse, ne impru-
 dentes dicamus Deum Verbum ini-
 tium ex sancta Virgine sumpsisse, at-

que ita antiquiorem matrem eo qui ex ea natus est, ex consequenti confiteri cogamur. Ne videar autem inanibus conuitiis hæc in illum iactare, illum ipsum suis verbis testem producam. Apostolicorum enim documentorum, & sanctorum quorumcumque memoriam ex cogitatione sua exterminans, in orthodoxorum Ecclesia multas istiusmodi voces edidit, Non peperit, optimi viri, Maria Deum, sed hominem peperit diuinitatis instrumentum. Et in aliis rursus nugis, Culpa vacat gentilis, qui Diis matrem inducit. Hæc à me pauca de multis dicta sint, dum ad sequentia festinat oratio. Vnde quoniam horrenda morte peribunt impij, pontificatu per sanctos Ephesi congregatos diuino suffragio deiectus est, & iussu Imperatoris Oasim habitare iussus, futuri impiorum supplicij illinc sumpsit exordium, suæ ipsius amentix factus ludibrium, & in se dictum illud complens Apostoli, *Quorumdam hominum peccata manifesta sunt precedentia ad iudicium.* Sed hæc quidem, vt quæ ab aliis multis examinata sunt, preterire consentaneum est: ad id autem quod in historia sequitur veniamus.

1.Tim.5.24

DE EUTYCHÆ. XIII.

VLTIMAM autem omnium infandam Eutyichianorum hæresim inuidus Dæmon introduxit, per quam vniuersas orbis Ecclesias afflixit: & nequitix suæ idoneum instrumentum nactus miserum Eutychem, iam olim exoletam Valentini hæresim fecit rursus pullulare. Atius enim folius corporis, Apolinarius etiam animæ assumptionem confessus est: hic verò etiam corpus assumptum negauit. Dicebat enim Deum Verbum nihil humanum ex Virgine sumpsisse: sed ipsum immutabiliter conuersum, & carnem factum, (ridiculis enim eius verbis vtor) per Virginem tantummodo traiecisse, crucique affixam & appensam fuisse incircumscrip̄tam, interminatam, incomprehensam Vnigeniti diuinitatem, candemque tumulo mandatam resurrexiss̄e. Vt autem immanem eius insaniam missam

A οὕτω παροληυτέραν τῆ μητέρα τῆ ἡμνηθέντος ὄξ ἀοπίης, καὶ τὸ ἀκόλουθον ὁμολογεῖν βιασάμεν. ἵνα δὲ μὴ δόξω λοιδορίας κεναῖς τῶν ταῦτ' αὐδρὸς κατηργῆν, αὐτὸν ἐκείνῳ οἷς εἶπε τῆ οἰκειάς ἀσβεΐας ποιήσομαι μῦθον. τῆ γὰρ ἀποστολικῶν διδασκαλιῶν, ἔκλυτος ἀγίου μνήμην τῆ εἰαυτῆ δεικνύσας ὑποφύσας, ἐν τῇ τῆ ὀρθοδόξων ἐκκλησίᾳ πολλὰς τοιαύτας ὀξεβόησε φωνὰς, ὅτι ἔτεκεν ὡ βέλυσσε Μαρία θεόν, ἀλλ' ἔτεκεν αὐθροπον θεότητος ὄργανον. καὶ ἐν ἐπεροῖς δὲ πάλιν φιλωάφοις: ἀνέκλητος ἔλλω **B** μητέρα θεοῖς ἐπεισάγων. τῶντα μὲν ὡς ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα μοι τῆ ἐκείνου τέως εἰρηάτω, παρὸς τὰ ἐξ ἧς ἐπειρημῆν τῆ λόγου. ὅθεν ὅτι τῆ θανάτω ὄξασίω ἀπολωῖται τῶν ἀνομοι, τῆς τε ἀρχερωσώης διὰ τῆ ἐν τῇ Εφεσω σωμαθροιδέντων ἀγίων ὑπὸ τῆ θείας ὀξεβόητο ψήφου, καὶ βασιλικῶν ὀμάτι τῆ Οασιν καὶ ἀδικασίαις οἰκεῖν, τῆ μνηούσης τῆ ἀσβεῶν κηλάσεως ἐν τεύτῃ ἐδέξατο τὰ παροίμια, τῶν ἀνάλωμα τῆ οἰκειάς φρενοβλαβείας ἡυόμνος, καὶ ἐφ' εἰαυτῆ πληρώσας τὸ ἀποστολικὸν ἐκείνο λόγιον, ὅτι πινὰν ἀθροῦ **C** πων αἱ ἀμύθια παρὸ δηλαῖ εἰσι παροάγρουσαι εἰς κρίσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς καὶ ἀλλοῖς πολλοῖς ὄξητασμένα, τῶν ἀδραμῆν ἀνακίχον, ὅτι τὰ ἐξ ἧς ἰώμην τῆς ἰσοείας.

ΠΕΡΙ ΕΥΤΥΧΕΟΣ. ΙΓ΄.

ΕΣΧΑΤΗΝ δὲ πρῶτων τῆ δυσάνυμον τῆ Εύτυχιδων ὀβάσκαμος δαίμων εἰσήγαγῃ ἀρεσιν, δι' ἧς τῆ καὶ τῆ οἰκμῆν ἐκύχησεν ἐκκλησίας καὶ ὄργανον ὀρών τῆ οἰκειάς δεκτικὸν πονηρίας τῆ δείλαμον Εύτύχη, τῆ παρὸ πῶν μῦθον. θεῖσιν ἀρεσιν Βαλεντίνου πάλιν ἀθήσασιν πεποίηκεν. Αρφος μὲν γὰρ μόνον τῆ σώματος, Απολι **D** νάειος τῆ τῆ ψυχῆς ὀμολόγησε πῶ ἀνάληψιν, ὅτι δὲ τῆ τῆ σώματος ἡρνήθη πῶ παρὸ σληψιν. ὅθεν γὰρ ἔφη τῆ θεὸν λόγον αὐθροπειον ἐκ τῆς πῆρθένου λαβῆν, ἀλλ' αὐτὸν ἀτρέπιως τραπέντα καὶ ὄρκα ἡυόμνον. ποῖς γὰρ καὶ ἀγῆσιν αὐτῆ κέχρημα λόγους: πῶ παρὸδον μῶνιν. ἀφ' ἧς τῆς πῆρθένου ποιήσασασιν καὶ τῆ σαυρῶ παροσπλωθῶν, καὶ παροσπαγῆσασιν πῶ ἀπαείγραφον καὶ ἀπαείσειον καὶ ἀγῶρητον θεότητα τῆ μονογῆμοῖς, καὶ τῶ πῶ τῶ παρὸ τῶ τῶ ἀδραμῆσιν τετυχηκένας τῆς ἀνασάσεως. ἵνα δὲ πῶ τῆς μαρίας ὑποβολῶν

καταλίπωμεν, ἐκεῖνο σκοπήσωμεν, ὡς εἶδεν ἡμῖν ὄφελος ἐκ τῆς ἐνανθρωπήσεως γέρονε, καὶ τῆς ἡμετέρας ἀνάστασις εἶδεν ἐχέμεν ἔχουμεν. εἶδεν γὰρ, εἰ θεὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήθηται, πρῶτως καὶ ἀνθρώπος ἀνάσθηται. πάντοτε γὰρ τῶν φύσεων ὁ ἀπόστολος. τί δὴ ποτε τοίνυν ὁ θεὸς ἀπόστολος ἀπὸ τῆς δεσποτικῆς ἀναστάσεως τὸν αὐτὸν τῆς ἡμετέρας ἀναστάσεως κρατῶν εἰ λέγον, καὶ Κορινθίοις γραφῶν βοᾷ, εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσῃ) ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήθηται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν ἰνὲς, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήθηται. ἀλλὰ ὁ μὲν γὰρ τῆς πίστευσις ὁ ἀπιστοῦμενον ἐδέξασθε, τὰ δὲ ἀπιστοῦμεν καὶ ὁ πιστοῦμενον σιωπῶντες ἐβόησαν. εἰ γὰρ ὁ ἀνάσθηται φησὶ τὸν Χριστὸν ἀληθῆς, ἀληθῆς ἀρετὴ καὶ ὁ ἡμᾶς ἀνάσθησθαι. εἰ δὲ τῆτο ψευδὲς, καὶ ὁ ἀνάσθηται τὸν Χριστὸν ἀρετὴ ψευδὲς. σῶμα γὰρ καὶ κέρας, καὶ αὐτὰ. οὐτὼ πλείοσι τῆτο κρατῶν σιλλογισμοῖς, ἀποφαντικῶς λοιπὸν ἐπήγαγε, νικῶ δὲ Χριστὸς ἐγήθηται ἐκ νεκρῶν, ἀπὸ τῆς κηκοιμημένων. ἀλλὰ δὲ τῆς ἀπὸ τῆς σαφῆς καὶ ὁ φῶμα πρὸς δὴ λωσεν. ἢ γὰρ ἀπαρχὴ πῶ αὐτῶν ἐξ φύσιν ἐκείνη, οὐτὼ ἔστιν ἀπὸ τῆς. διδάσκει δὲ καὶ πῶ τῆ οἰκονομίας ἀπὸ τῆς. ἔπειτα γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. εἶτα ἀπὸ τῶν φύσεων ὅτι τὰ παρόντα μεταβάλλει. ὡς γὰρ ἐν τῷ Ἀδάμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιήσονται. ἀλλὰ γὰρ πολλὰ πολλὰ καὶ αὐτῶν συζητήσας, αὐτῶν ὅτι τῆ παρόντος μεμνημένη ἀπέληξα. ἄλλως τῆ μνησὶν ἐν τῷ πέμπτῳ βιβλίῳ σὺν θεῷ καὶ αὐτῶν πύτων ἐρεῖν. τῆτο τοίνυν ὅτι τῆς τῆ τῆ βιβλίῳ ὁ πέρας, πῶ τῆς διαφελικῆς διδασκαλίας δι' ἡμῶν, ὡς ἔμοι γὰρ δυνατὸν, ὅτι δεῖξαι πειρασμοῦ.

A faciamus, illud consideremus, quòd nulla nobis ex Incarnatione utilitas extitit, & resurrectionis nostræ nullum pignus habemus. Neque enim si Deus ex mortuis resurrexit, homo quoque omninò resurget. maxima quippe est naturarum diuersitas. Quorsum ergo diuinus Apostolus ex Christi resurrectione nostram futuram confirmat, & ad Corinthios scribens clamat, *Si autem Christus predicatur quòd à mortuis resurrexit, quomodo dicunt quidam inter vos quòd non est resurrectio mortuorum. Si autem non est resurrectio mortuorum, nec Christus resurrexit.* Per id enim quod credebatur id quod non credebatur ostendit: cum eo autem quod non credebatur etiam id quod credebatur extrahit. Si enim, inquit, verum est Christum resurrexisse, verum est ergo nos resurrecturos: si autem hoc falsum est, & Christum ergo resurrexisse falsum est. Corpus enim & illud, & ista. Cùm hoc ita multis argumentis comprobasset, affirmatiuè deinceps adiecit, *Nunc autem Christus resurrexit, primitiæ eorum qui dormierunt.* Per primitias autem massam quoque apertè ostendit. primitiæ siquidem eandem habent naturam cum eo cuius sunt primitiæ. Docet porò causam etiam Incarnationis, *Quoniam enim per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum.* Deinde à naturis transit ad personas: *Sicut in Adam enim omnes moriuntur, ita etiam in Christo omnes uiuificabuntur.* Sed cùm hac de re multa sæpè scripserim, superuacaneum in præsens duxi sermonem producere: præsertim cùm in quinto libro de his etiam, si Deus uolet, dicturus sim. Hunc ergo libro quarto finem imponens, Euangelicæ doctrinæ præstantiam pro uiribus ostendere conabor.

ΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΚΑΚΟΜΥΘΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΘΕΙΩΝ ΔΟΓΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΟΜΗ.

HÆRETICARVM FABVLARVM

LIBER QVINTVS.

DIVINORVM DECRETORVM EPITOME.

INDEX CAPITVM.

ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΕΛΕΓΧΟΣ.

<i>Præfatio.</i>		Προοίμιον.	
<i>De Principio & Patre.</i>	1	Περὶ θεοῦ καὶ πατρὸς.	α'
<i>De Filio.</i>	2	Περὶ υἱοῦ.	β'
<i>De sancto Spiritu, & diuinis nominibus.</i>	3	Περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ τῶν θεῶν ὀνομάτων.	γ'
<i>De creatione.</i>	4	Περὶ δημιουργίας.	δ'
<i>De Materia.</i>	5	Περὶ ὕλης.	ε'
<i>De Æonibus.</i>	6	Περὶ αἰώνων.	ς'
<i>De Angelis.</i>	7	Περὶ ἀγγέλων.	ζ'
<i>De Dæmonibus.</i>	8	Περὶ δαυμόνων.	η'
<i>De Homine.</i>	9	Περὶ ἀνθρώπου.	θ'
<i>De providentia, & Seruatoris Incarnatione.</i>	10	Περὶ προνοίας, καὶ τῆς σωτῆρος οἰκονομίας.	ι'
<i>Quòd Dominus corpus suscepit.</i>	11	Ὅτι σῶμα ὁ δεσπότης ἀνέλαβε.	ια'
<i>Quòd animam etiam cum corpore assumpserit.</i>	12	Ὅτι καὶ ψυχὴν μὲν τοῦ σώματος ἀνέλαβεν.	ιβ'
<i>Quòd perfectam humanam naturam suscepit.</i>	13	Ὅτι τελείῃ τῷ ἀνθρώπῳ φύσιν ἀνέλαβεν.	ιγ'
<i>Quòd quam suscepit naturam restituerit.</i>	14	Ὅτι ὡς ἀνέλαβεν ἀνέστησε φύσιν.	ιδ'
<i>Quòd idem bonus est & iustus.</i>	15	Ὅτι ὁ αὐτὸς ἀγαθὸς καὶ δίκαιος.	ιε'
<i>Quòd idem nouum & vetus dederit Testamentum.</i>	16	Ὅτι ὁ αὐτὸς καὶ τὴν παλαιὰν καὶ τὴν καινὴν ἔδωκε διαθήκην.	ις'
<i>De baptisate.</i>	17	Περὶ βαπτίσματος.	ιζ'
<i>De resurrectione.</i>	18	Περὶ ἀναστάσεως.	ιη'
<i>De iudicio.</i>	19	Περὶ κρίσεως.	ιθ'
<i>De promissionibus.</i>	20	Περὶ ἐπαγγελῶν.	κ'
<i>De secundo Christi aduentu.</i>	21	Περὶ τῆς δευτέρας τοῦ σωτῆρος ἐπιφάνειας.	κα'
<i>De Antichristo.</i>	22	Περὶ τοῦ ἀντιχρίστου.	κβ'
<i>De uirginitate.</i>	23	Περὶ παρθενίας.	κγ'
<i>De nuptiis.</i>	24	Περὶ γάμου.	κδ'
<i>De secundis nuptiis.</i>	25	Περὶ δευτέρου γάμου.	κε'

Περὶ πορνείας.
 Περὶ μετάνοίας.
 Περὶ ἐγκρατείας.

κς' A De fornicatione. 26
 κζ' De penitentia. 27
 κη' De abstinentia. 28

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

PRÆFATIO.

ΛΥΚΥ μὲν εἶ) ὁ μέλι
 πᾶσιν ἀνθρώποις δοκεῖ, &
 συκρίσεως διχα· γλυκύτε-
 ρον δὲ φαίνεται, πικρὰς ἰνὸς
 ὡσαυτερείσης ποιότητος. & B
 πῶς ὑγίαι ἀξίεραστον μὲν ἀπὸρτες νομίζουσι·
 μὲν ὅ νόσον, ἀξίεραστοτέραν νομίζουσι, καὶ γαλήνη
 δὲ θυμωρετέρα μὲν χιμῶνα. οὕτω καὶ πῶς ἀ-
 λήθειαν οἱ ὀφρονοῦντες ἀξιοκτικτῶν ἴσασι
 χρεῖμα· λαμπροτέραν δὲ ὁμοῦ αὐτῶν & ἠο-
 τέρην πρὸς ἕταρον ὁμοῦν ἀποφαίνε ὁ ψῶδος.
 ὅτι πῶν ὁ τῆ ψῶδος ἐπεδείξαμεν ἀγχοῦ,
 καὶ τοῖς ἀρετικῶς ἐγυμνάσασκεν μύθοις, καὶ
 δῆλον αὐτῶν γαλήνηται καὶ ὁ δυσσεβῆς, καὶ
 ὁ ἀτερπέτες, καὶ ἀπίθανον, φέρε πύτοις πῶ
 διαφελικῶ ὡσαυτέρας διδασκαλίαν, δει- C
 ξωμεν φωτὸς καὶ ζῶφου ἀφθοραῖ, καὶ ὑγίας
 ἀρετας καὶ νόσου χαλεπωτάτης. ἀλλὰ γὰρ
 οὐκ ἔστιν ἄρεῖν εἰκόνα τῆ ὀφροκλειμῆ πρὸς
 ξεῖρασφ συμβαίνουσαν. καὶ γὰρ καὶ ὁ σῶ-
 τος, εἰ καὶ τῆ φωτὸς ἀπολείπεται, ἀλλ'
 οὐκ χρεῖται τοῖς ἀνθρώποις ἀναλαμῶν ὀφρο-
 φέρη. πῶς γὰρ μὲν ἡμέραν ποιοῦσιν πῶ
 ἀνάπαυλαι ἢ νύξ ὀφροκλειμῆται. καὶ ἡ
 νόσος δὲ πολλοῖς γέρονεν ὀφροκλειμῆται. τὸν γὰρ
 ὀφροκλειμῆται ἀφθορίας δημιουργῶν ὀφροκλειμῆται,
 καὶ τῶν ἀνιάρων ἐπηλείωντο πῶ ἀπαλ-
 λαγῶν, καὶ τυγῶντες ὡν ἡτισμῶν, ἐφροκλειμῆται
 ὀφροκλειμῆται. οὐκ δὲ τῶν παμπονήρων μύ- D
 θων ἐκείνων, καὶ τῶν ἀρετικῶν βλασφη-
 μῶν, πᾶσα λάβη φαίνεται τοῖς πειθομέ-
 νοις. οὐκ οὐκ ἔστιν ἄρεῖν ἐναντίαν εἰκόνα
 τῆ τῶν ἐναντίων πύτων δογματῶν ἀφθο-
 ρῶ. μᾶλλον δὲ, μῶν ὀφροκλειμῆται ἵαν ἐναργε-
 σάπῶ. ὅσον γὰρ θεοῦ καὶ ἀφθόλου ὁ
 μέσον, ποσάπῶ τῆς τῆ θεοῦ καὶ ἀφθό-
 λου διδασκαλίας ἀφθοραῖ. καὶ τῆτο δει-
 ξει σαφέτερον τοῖς μύθοις ἐκείνοις πα-
 ραπλήμων τῶν θεῶν λογίων ὁ κάλλος,
 ὡς τῆ νοερόν φωτὸς ἐκπέμπει μὲν μύθους.

DVLCE quidem mel
 esse omnibus homi-
 nibus videtur, e-
 tiam si cum nullo
 conferatur, sed dul-
 cius tamen apparet,
 si amara quæpiam qualitas oppona-
 tur: & sanitatem amabilem quidem
 ducunt omnes, sed post morbum ta-
 men amabiliorem existimant: & tran-
 quillitas quoq; gratior post tempesta-
 tem. Sic & veritatem qui rectè sapiūt
 rem magni faciendam intelligunt,
 sed illustriorem tamen illam diui-
 niorēque reddit comparatio falsi-
 tatis. Quoniam ergo falsi turpitudi-
 nem ostendimus, & hæreticas fa-
 bulas patefecimus, & planum fa-
 ctum est quàm sint illæ impiæ, & in-
 iucundæ, & minimè probabiles, age
 cum his doctrinam Euangelicam
 comparantes, ostendamus quid inter
 se differant lux & tenebræ, summa
 fanitas & morbus difficillimus.
 Quamquam nulla potest inueniri si-
 militudo, quæ propositæ compara-
 tionī conueniat. Nam & tenebræ,
 etsi luce carent, vsum tamen homi-
 nibus necessarium adferunt: quo-
 niã iis qui interdū laborant quietem
 nox conciliat. Et morbus quoque
 multis vtilis fuit. Seruatorem enim
 per hunc & creatorem agnoscentes,
 & malorum depulsionem postula-
 runt, & adepti quod petebant, vir-
 tutis curam gesserunt. Ex pessimis
 autem illis fabulis, nefandisque bla-
 sphemiis, nihil non exitij redundat
 in eos qui fidem adhibent. Quare
 nulla inueniri potest contrariorum
 similitudo, quæ contrariorum dog-
 matum istorum discrepantiæ respon-
 deat. Immo verò vnā inueni, eam-
 que euidentissimā. Quantum enim
 Deum inter & Diabolum est dif-
 crimen, tanta est Dei & Diaboli do-
 ctrinæ differentia. Hoc autem cla-
 riùs ostendit cum fabulis illis collata
 diuinorum eloquiorum pulchritudo,
 intellectualis lucis radios emittens.

Ante omnia verò dicenda sunt, quæ de vniuersorum principio didicimus.

Ἀρχὴ δὲ καὶ πατὴρ τῶν ἄλλων ἀπὸρῦτων εἶπειν, τίνος πατὴρ τῶν ὄλων δεξιῆς ἐδιδάχθημεν.

DE PRINCIPIO ET PATRE. I.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΟΣ. α'.

VNUM esse vniuersorum principium, & vetus & noua docet Scriptura, Deum vniuersorum, & patrem Domini nostri Iesu Christi, ingentum, ab interitu liberum, æternum, infinitum, incircumscriptionum, interminatum, incompositum, incorporeum, inuisibilem, simplicem, bonum, iustum, lucem intelligentem, potentiam quæ nulla mensura cognoscitur, sed sola diuina voluntate mensuratur. Omnia enim quæ vult potest. & hoc nos apertè Propheta docuit, Omnia enim, inquit, quæcumque vult Dominus fecit. Dictorum autem nobis magistra est diuina Scriptura. Deum enim dicentem audimus in principio Legis, Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti. non erunt tibi alij Dij præter me. Et rursus, Audi Israel, Dominus Deus tuus dominus vnus est. Confona his etiam docet per Esaiam prophetam, Ego enim, inquit, Deus primus, & ego post hæc: & præter me non est Deus. Ante me non est alius Deus, & post me non erit. Et rursus, Ego sum Deus, & non est alius præter me. iustus seruator non est præter me. Per hæc autem Valentini, & Marci, & Basilidis, & Marcionis nugæ apertè refellit. Nec enim ante illum, nec post illum, alium dicit esse Deum, sed eundem esse & primum & vltimum. Cum his autem consentit etiam diuina doctrina sacrorum Euangeliorum. Seruator enim & dominus noster, omnem pro nobis implens iustitiam, quod ipse Ioanniait, Sine modò, sic enim decet, impleri omnem iustitiam, suscepit qua homo erat vsum orationis, & patrem vt doceret Apostolos rogauit: sub orationis verò forma doctrinam Theologicam tradidit Apostolis. Hæc est, inquit, vita æterna, vt cognoscant te solum Deum verum. Et rursus, Censiteor tibi, pater, domine celi & terre, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Et diuinus Apostolus

ΜΙΑΝ ἑὴν τῶν ὄλων δεξιῶν ἔῃ παλαμῶ καὶ ἡ κενὴ διδασκὴ γραφῆ, τὸν θεὸν τῶν ὄλων, πατέρα τῆς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀγνήτην, ἀνώλεθρον, αἰώνιον, ἀπειρον, ἀπειραστον, ἀπερίεριστον, ἀσώματον, ἀόρατον, ἀπλοῦν, ἀγαθόν, δίχαμον, φῶς νοερὸν, διώταμιν ὁδοῦν ἐνὶ μέτρῳ γνωρίζοντι, μόνη δὲ τῆς θεῆς βουλήματι μετρουμένη. ὅσα γὰρ βούλεται, διώταται καὶ τὸ τοῦ ἡμᾶς ὁ παρρητικῆς σαφῶς ἐδίδαξε. πάντα γὰρ φησὶν ὅσα ἠέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν. τῆς εἰρημῶν δὲ διδασκαλῆς ἡ θεῖα γραφῆ. ἀκούοντι γὰρ τῆς θεοῦ λέγοντος ἐν τῇ τῆ νομοθεσίας δεξιῆ: ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς σου, ὁ ἐξαγαγὼν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου. οὐκ ἔσονται σοὶ θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ, καὶ πάλιν. ἀκούε Ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς σου κύριος εἷς ἔστι. σωφθα δὲ τούτοις ἔῃ δεξιῆ Ἡσαίου τῆς παρρητικῆς διδασκῆς. ἐγὼ γὰρ φησὶ θεὸς παρρητικῆς, καὶ ἐγὼ μὲν τῶν ὄλων, ἔῃ πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι θεός. ἐμπαρρητικῆς μου οὐκ ἔστιν ἄλλος θεός, ἔῃ μετ' ἐμὲ οὐκ ἔσαι, καὶ πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι. ἔῃ πάλιν. ἐγὼ θεός, καὶ μετ' ἐμὲ οὐκ ἔσαι. καὶ πάλιν, ἐγὼ εἰμὶ θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἕτερος πλὴν ἐμοῦ. δίχαμος ὁ παρρητικῆς οὐκ ἔστι παρρητικῆς ἐμοῦ. σαφῶς δὲ δεξιῆ τούτων τοῖς Βαλεντίνου, ἔῃ Μάρκου, ἔῃ Βασιλίδου, ἔῃ Μαρκίανος διελέχθη λήρεις. οὔτε γὰρ παρρητικῆς αὐτῶν, οὔτε μετ' αὐτὸν, ἔῃ παρρητικῆς λέγει θεὸν, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν ἔῃ ἔῃ παρρητικῆς, ἔῃ ἔῃ παρρητικῆς. συμφωνῆ δὲ τούτοις τῆς ἱερῶν ἀναγγελίαν ἡ θεῖα διδασκαλία. ὁ γὰρ σωτὴρ ἔῃ κύριος ἡμῶν πᾶσιν πλὴν τῶν ἡμῶν διχαμοσυνῶν πληρῶν, (αὐτὸς γὰρ ἔῃ παρρητικῆς τὸν Ἰωάννην, ἀφῆς ἀρτί, οὔτε γὰρ δεξιῆ πληρωθῶν πᾶς διχαμοσυνῶν,) κατεδέξαστο, ἔῃ δὲ ἀφῆς παρρητικῆς ὡν, καὶ τῆς χρείας τῆς παρρητικῆς, καὶ τῆς πατέρων διδασκῆς τοῖς ἀποστόλοις ἀπὸ τῆς ἡμῶν ἐν γῆματι τῆς παρρητικῆς τῆς θεολογίας διδασκῆς ἡμῶν μαθητικῆς παρρητικῆς ὡν. αὐτὴ γὰρ ἔῃ φησὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκασίτε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ πλὴν ἔῃ ἔῃ ἔῃ ἔῃ σοὶ, πατέρ, κύριε τῆς ἡμῶν καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ τῶν σοφῶν καὶ συνετήρων, καὶ ἀπέκρυψας αὐτὰ νηπίοις. καὶ ὁ θεὸς ἔῃ ἀπὸ τῶν

Psal. 113.

Exod. 20.

Deut. 6.

Esa. 43. & 44.

Math. 3.

Ioan. 17.

Luc. 10.

οὕτω λέγει· πάλιν δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων ἀφάρ-
 τω, ἀοράτῳ, μόνῳ θεῷ, τῆμῃ ἃ δόξα εἰς τοὺς
 αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμην. καὶ πάλιν· εἷς θεός, εἷς
 μισίτης θεός ἃ ἀιδεσέτων, ἀιδεστος Χει-
 ρός· Ἰησοῦς. ἃ αὐτῆς, εἷς θεός πατήρ, ἃ οὐ πᾶ-
 πύματα. καὶ ἑτέρας δὲ παμπόλλας χρήσεως ἔστιν
 ἀρεῖν τῆς παλαμῆς ἃ τῆς κληνῆς, δεικνύσας τὴν
 συμφωνίαν, καὶ τὴν ἑνα κηρυττούσας θεόν. ἃ ἀό-
 ρατον δὲ εἶναι αὐτὸν, ἃ ἢ παλαμᾶ διδάσκει, καὶ
 ἢ κληνῆ. ὅτι μὴ γὰρ τῆ παλαμᾶ πρὸς τὸν Μωϋσέα
 φησὶν· ὁσθὲν οὐ φητα ὁ πρὸς ὁπὸν μου, ἃ ζῆ-
 σετα. ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς διαγγελίοις ὁ κύριος ἔφη, B
 οὐχ ὅτι τὸ πατέρα τῆς ἐώρακεν, εἰ μὴ ὅτι ὡς ἐκ
 τῆς θεοῦ, ὁσθὲν ἐώρακε τὸ πατέρα. τῆς τοῦ καὶ ὁ
 θεοῦ διὰ γέλιος βοᾷ· θεὸν ὁσθὲν ἐώρακε
 πῶποτε. δείκνυσι δὲ ἃ πόθεν μεμαθήκεν. ἐπα-
 γὰ γὰρ, ὁ μονοθεῖς ἦτορ, ὁ ὡς εἰς τὸν κόλπον τῆ πα-
 τρός, ἐκείνος ἐξηγήσατο. βοᾷ δὲ καὶ ὁ ἀπόστολος·
 ἀφάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ θεῷ δόξα καὶ
 τῆμῃ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμην. καὶ πάλιν
 ὅτι εἶδεν ὁσθὲν ἀιδεσέτων, οὐτε εἶδεν διωήσεται.
 καὶ ὁ ἀπειρογὸν δὲ αὐτῆς ἃ ἀπειρογραφοῦν πάλιν
 καὶ ἐκ τῆς παλαμῆς ἃ ἐκ τῆς κληνῆς ἐδιδάχθη.
 μὴν ἃ ἐν μὴ τῆ παλαμᾶ φησὶν ὁ θεός, μὴ οὐχὶ G
 τὸ οὐρανὸν ἃ τῆ γῆ ἐγὼ πληρῶ; λέγει κύριος.
 καὶ πάλιν ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἢ δὲ γῆ ἕσο-
 πόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶον οἰκοδομήσετε
 μοι λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς κληνῆς μου
 ἔστιν; ὁ δὲ ἠότατος Δαβὶδ βοᾷ, ὅτι ἐν τῆ
 κληνῆ αὐτῆς πᾶσα τῆς γῆς. καὶ χεῖρα μὴ κέ-
 κληκε, τῆς οἰκοδομικῆς διωάμεως τῆς ἐν-
 ἔργων. ἐδίδξε δὲ ὁσθὲν αὐτὸν ἐν τοῖς πᾶσι περὶ
 γραμμένον, ἀλλὰ πᾶν τὸ αὐτῆς περὶ μετῆς
 ἐξηγητήρια. ἐν ἄλλῃ δὲ ὑμνωδίᾳ πρὸς αὐ-
 τὸν φησὶ· ποῦ πορεύθῃ ἀπὸ τῆς πηδύματός σου;
 καὶ ἀπὸ πρὸς ὅπου σου ποῦ φύγω; ἐὰν ἀναβῶ
 εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ ἐκεῖ εἶ; καὶ ἐὰν καταβῶ εἰς
 τὸν ἄδην, παρή. ἐὰν ἀναλαβοίμι τὰς πτέρυ-
 γας μου κατ' ὄρθεον, καὶ κληνῶσω εἰς τὰ ἑ-
 γατα τῆς θαλάσσης· ἃ γὰρ ἐκεί ἢ χεῖρα ὁδηγήσῃ
 με, ἃ κληνῆ με ἢ δειξάσῃ. ταῦτα ὅτι ὁ ἀπει-
 γραφοῦν αὐτῆς καὶ τῆς ἑσίας ἃ τῆς διωάμεως δείκνυ-
 σι. καὶ ὁ περὶ τῆς δὲ Ἡσαίας βοᾷ· ὁ κατέχων τὴν
 γῆν τῆς γῆς, ἃ τοῖς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ ὡσεὶ
 ἀκρίδας. καὶ πάλιν, τὴν τῶν εἰδώλων διελέγ-
 χων ἀοράτῳ, ταῦτα ἡμῖν πρὸς τῆς θεοῦ
 τῶν ὄλων τῶν διδασκαλίαν περὶ σήνεκε. τίς

A sic ait, Regi autem seculorum immortali, invisibili, soli Deo honor & gloria in secula seculorum, Amen. Et rursus, Unus Deus, unus mediator Dei & hominum homo Christus Iesus. Et rursus, Unus Deus pater, ex quo omnia. Sed & alias permultas sententias reperire est veteris ac novi, concordiam ostendentes, & unum predicantes Deum. Inuisibilem porro illum esse tum vetus docet, tum novum. In veteri enim Moyse dicit, Nemo videbit faciem meam, & vivet. In sacris autem Evangeliiis Dominus ait, Non quia patrem vidit quiquam, nisi is qui est a Deo: hic vidit patrem. Hoc ipsum diuinus quoque Evangelista clamat, Deum nemo vidit unquam. Ostendit autem etiam unde didicerit. Subiungit enim, Unigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse enarrauit. Clamat autem etiam Apostolus, Immortali, inuisibili, soli sapienti Deo gloria & honor in secula seculorum, Amen. Et rursus, Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest. Immenfitatem quoque illius & incircumscriptionem rursus tum ex veteri, tum ex nouo didicimus. Atque in vetere quidem dicit Deus, Numquid caelum & terram ego impleo? dicit Dominus. Et rursus, Caelum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum. Quam domum edificabitis mihi? dicit Dominus, vel quis est locus quietis mee? Diuinitus autem Dauid clamat, In manu eius sunt omnes fines terre. Et manum quidem vocauit economicae potestatis operationem. ostendit autem non ipsum in omnibus circumscribi, sed omnia ab eius pendere prouidentia. In alio vero Psalmo dicit ei, Quod ibo a spiritu tuo? & quo a facie tua fugiam? Si ascendero in caelum, tu illic es: & si descendero in infernum, ades. Si sumpsero pennas meas diluculo, & habitauero in finibus maris. Etenim illic manus tua deducet me, & retinebit me dextera tua. Haec autem incircumscriptionem illius & substantiam & potentiam indicant. Et Propheta Esaias clamat, Qui continet ambitum terre, & habitantes in ea tanquam locustas. Et rursus idolorum infirmitatem redarguens, hanc nobis de Deo vniuersorum doctrinam exhibuit. Quis, Ibid.

Exod. 33:

1 Ioan. 6.

1 Ioan. 12.

1. Tim. 1.

1. Tim. 6.

Esa. 66.

Psal. 94.

Psal. 138.

Esa. 40.

inquit, mensus est manu sua aquam, & calum pugillo? Quis statuit montes rutina, & sylvas lance? Quis novit mentem Domini, & quis consiliarius eius fuit, & conducet eum? Quis ostendit ei iudicium, vel viam prudentie quis ostendit ei? Deinde quoad humanæ cogitationi, & linguæ ex luto factæ fas erat, infinitam potentiam ostendit. Nam si omnes, inquit, gentes velut gutta è cado, & tanquam momentum rutinae, & tanquam saliva æstimati sunt, & reputabuntur, cui assimilabitis Dominum, vel cui similitudini assimilabitis eum? Quod si cælum & terra, & aquarum natura, omnem creatam naturam comprehendunt, horum verò mensura est mensura manus Domini, considerent qui Deum lingua metiri conantur, naturæ illius immensitatem: manum intelligentes, non corporis membrum, sed omnia fabricatam & gubernantem operationem. Hæc itaque de vniuersorum Deo vetus docet Scriptura, & inueniri alia possent iis quæ dicta sunt similia, quæ & substantiam, & sapientiam, & potentiam diuinam docent comprehendere non posse. In sacris autem Evangeliiis similia sentire Dominus Samaritanam docuit. Nam cum illa Deum loco circumscribi existimaret, & propterea dixisset, *Paires nostri in hoc monte adorauerunt: vos autem dicitis quod Hierosolymis oportet adorare*, Dominus contrariam ad sententiam illam instituit, & incircumscriptam esse diuinam naturam docuit. Sic enim affatus est. *Amen dico tibi mulier, veniet hora, & nunc est, quando nec Hierosolymis, nec in loco hoc adorabunt patrem. Et cum sic docuisset non certis locis circumscriptam esse adorationem, subiunxit, Spiritus est Deus, & qui eum adorant, in spiritu & veritate oportet adorare.* simulque & incorpoream esse ostendit naturam diuinam, & infinitam. Quod verò æternus quoque fit Deus vniuersorum, beatus David docet, nunc quidem dicens, *A seculo & usque in seculum tu es, nunc verò, Exaudiet Deus, & humiliabit illos qui est ante secula.* Docet etiam Propheta Esaias clamans, *Deus æternus, qui constituit fines terræ. non*

Ioan. 4.

Psal. 89.

Psal. 54.

Esa. 40.

γράφουσι ἐμέτροσε τῆ χειρὶ αὐτοῦ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸν οὐρανὸν ὡπταμῆ; τίς ἐψησε τὰ ὄρη σαθμῶ, καὶ τὰς νάπας ὑψηλῶ; τίς ἐγνω νοῦν κυρίου, καὶ τίς σύμβολος αὐτοῦ ἐγμέτο, ὃς συμβολάσθαι αὐτόν; ἢ τίς ἐδέξεν αὐτῷ κρίσιν, ἢ ὁδὸν σωείσεως τίς ἐδέξεν αὐτῷ; εἶτα ὡς ἐνὶ αὐτῷ ἀπειρήθη ἀφροσύνη, καὶ γλώττη πηλίγη, τὸ ἀπειρῆν δείκνυσι τῆς δυναμείας. εἰ πάντα γάρ φησι τὰ ἐθνη ὡς σαζῶν ἀπὸ κέδου, καὶ ὡς ῥοπή ὑψηλῶ, καὶ ὡς στέλος ἐνομιόθησαν καὶ λογιώθησονται, τίνοι ὁμοιώσετε κύριον, ἢ τίνοι ὁμοιωματι ὁμοιώσετε αὐτόν; εἰ δὲ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ τῶν ὑδάτων ἡ φύσις πάσης φύσεως κτίσεως ἀπειρηκίκα, πύτων δὲ πύτων μέτρον τῆς θείας χάριτος τὸ μέτρον, σκοπησάτωσαν οἱ τὸν θεὸν τῆ γλώττη μετρεῖν ὅτι χαρημῶτες τῆς φύσεως ἐκείνης τὸ ἀπειρῆν χεῖρα νοουῦτες, οὐ τὸ τῆ σώματος μέτρον, ἀλλὰ τὴν πύτων τεκτενημαθῶν καὶ κτερονόσων ἐέργων. ταῦτα μὲν οὖν ὡς πρὸς τὸ θεὸν τῶν ὄλων ἡ παλαιὰ διδασκὰ γραφή. ἄλλοι δὲ αὐτὸς καὶ ἕτερα ἄλλα πλήσια τῶν εἰρημαθῶν, τὸ ἀπειρηκίκα καὶ τῆς οὐσίας, καὶ τῆς σοφίας, ἔ τῆς δυναμείας τῆς θείας διδασκίκα. ἐν τῷ τοῖς ἱεροῖς διαχελίοις τὰ παρὰ πλήσια φερῶν ὁ κύριος τῆ Σαμάρίτην ἐδίδαξεν. ἐκείνης γὰρ τοπαζούσης τόπω ἀπειρηκίκα τὸ θεῖον, καὶ ταύτου χάριν εἰρηκίκα, οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρῳ τούτῳ παρεσκευασθῶν, ὁμοῖς δὲ λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις δεῖ παρεσκευασθῶν, ὁ κύριος αὐτῶν τὰς ἐναντίας ἐξεπαίδουσε δόξας, ἔ ἐδίδαξε τὸ τῆς θείας φύσεως ἀπειρηκίκα. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτῶν ἀμὲν λέγω σοι γινώσκαι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἔστιν, ὅτε οὐτε ἐν Ἱεροσολύμοις, οὐτε ἐν τῷ τόπω τούτῳ παρεσκευασθῶν οἱ πατέρες. οὐτῶν τε διδάξας, οὐτόποις τίσι τῆ θεῖου ἀπειρηκίκα μὲν λατρεῖν, ἐπήραγε πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοῖς παρεσκευασθῶν αὐτόν ἐν πνεύματι ἔ ἀληθῆα δεῖ παρεσκευασθῶν. καὶ ταῦτ' ἔ τὸ ἀσώματον τῆς θείας φύσεως, καὶ ἀπειροῖσων ἐδέξεν. ὅτι τῷ καὶ ἀμάνιος ὁ τῶν ὄλων θεός, ὁ μακάριος διδασκὰ Δαβὶδ, νῦν μὲν λέγων, ἀπὸ τῆς ἀμάνιος ἔ ἕως ἀμάνιος σὺ εἶ, νῦν τῷ, εἰσακούσεται ὁ θεός, καὶ ταπεινώσθαι αὐτοῖς ὁ παρὰ τῶν παρεσκευασθῶν. διδασκὰ τῷ ἔ τὸ παρεσκευασθῶν Ἡσαίας βοῶν, ὁ θεός ἀμάνιος, ὁ κτετακιδάσας τὰ ἀρεὰ τῆς γῆς. οὐ

πεινάσθαι

οὐ πεινάσῃ, ὁδὲ κατὰ σῆ, ὁδὲ ἔστιν ἐξ ἄρεσις ἡ φρονησεως αὐτῆ. ὁ δὲ θεὸς ἀπόστολος, καὶ ποιη-
τῶν αὐτῶν τῶν αἰώνων ὁπίσταται, ὁ ὅτι κύριος, οὐ μόνον πλὴν θεῶν φύσιν παρὰ τὴν κτίσεως ἐστὶ φησὶν, ἀλλὰ καὶ πλὴν βασιλείαν τοῖς ἀγίοις ἐπρεπιδάται παρὰ καθολικῆς κόσμου. ταῦτα καὶ παρὰ τῆς παλαιᾶς, ἔ παρὰ τῆς κληνῆς γραφῆς παρὰ τῆς ὁλῶν ἀρχῆς ἐδιδάχθημεν. οὐ καὶ τοῖς Βαλεντίνου ἔ Βασιλίδου μύθους, ἀρρένων καὶ θηλειῶν αἰώνων συζυγίας, καὶ μίξεις, καὶ παρὰ καθολικῆς, ὁδὲ καὶ τοῖς Κέρδωνος, καὶ Μαρκίωνος, καὶ τῆς Μανέντος ἀναφορῆς καὶ ἐναντίας ἀρ-
χαί, ἀλλὰ μίαν ἀρχὴν, ἢ αὐτὴν καὶ ἀγαθὴν καὶ δικαίαν, ὡς ὑπερῶν ὁπίσκειζομεν.

A *esuriet, neque defatigabitur, neque est inuentio prudentie eius. Diuinus vero Apostolus factorem sæculorum ipsum esse nouit. Dominus autem non solum diuinam naturam ante creationem esse dicit, sed regnum etiam sanctis paratum ante constitutionem mundi. Hæc nos & à veteri Scriptura, & à noua, de vniuersorum principio didicimus: non iuxta Valentini & Basilidis fabulas, masculorum & feminarum æonum coniugationes, & congressiones, & productiones, neque iuxta Cerdonis & Marcionis & Manetis diuersa & contraria principia, sed vnum principium idem bonum & iustum, vt postea ostendemus.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΙΟΥ. Β΄.

DE FILIO. II.

ΩΣΠΕΡ δὲ εἰς ἓνα θεὸν πιστεύον μα-
μαθῆκαμεν, οὕτω δὴ καὶ εἰς ἓνα υἱὸν παρὰ τῆς αἰώνων γεννηθημεν. καὶ οὐτε καὶ τοῖς Βαλεντίνου μύθους ἄλλον ἐστὶ φησὶν ἢ τὸν μονογενῆ, καὶ ἄλλον τὸν λόγον, καὶ ἕτερον τὸν Χριστὸν, ἔ αὐτὸν Ἰησοῦν. οὐτε καὶ πλὴν Ἀρείου ἔ Εὐνομίου βλασφημίας κήσια τὸν κύριον ἢ ἡμεῖς Ἰησοῦν Χριστὸν ὀνομάζομεν. μονογενῆ γὰρ ἐστὶ φησὶν ἢ θεῶν γραφῆ. εἰ δὲ κησὶς ἔστιν, οὐ μονογενῆς ἀδελφῶν γὰρ ἔχῃ πλὴν κήσιν, καὶ ἀπολυτὰ τὰ τὴν κτίσεως μέρα. εἰ δὲ μονογενῆς ἔστι, ὡς παρὰ οὗ ἔστιν, ὁδὲ μίαν ἀρεῖ ἔχῃ παρὰ τὰ κήσα κοινωίαν. ὅτι δὲ μονογενῆς ἔστιν, αὐτὸς ὁ μονογενῆς ἐδίδαξεν, εἰπὼν. οὕτως ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸ υἱὸν αὐτῆ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ἔ μετ' ὀλίγα, ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται. ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἠδὴ κέκριται, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τῆς μονογενοῦς υἱοῦ τῆς θεοῦ. ὁ ὅτι ἀναγγελιστῆς οὕτως ἔφη. καὶ ὁ λόγος ἄρξ ἔχῃετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα πλὴν δόξαν αὐτῆ, ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. ὁδὲ γὰρ τῆς ἀρχῆς ἢ φύσις ἐσκήνωσεν τῆς θεότητος πλὴν ἀξίαν. ἀλλὰ καὶ ἀρχα παρὰ κήσιν ἐδείκνυ πλὴν πατρῶν ἀρχῆ. καὶ πάλιν, ὁ μονογενῆς υἱὸς, ὁ ὡν εἰς τὸν κόλπον τῆς πατρῆς, ἐκείνος ἔξηγήσατο. καὶ ὁ βαπτιστῆς δὲ βοᾷ, ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχῃ ζωὴν

QUEM AD MODUM autem in vnum Deum credere didicimus, sic etiam & in vnum filium ante sæcula genitum. Et neque iuxta Valentini fabulas alium esse dicimus vnigenitum, & alium Verbum, & alium Christum, & alium rursus Iesum: neque iuxta blasphemiam Arii & Eunomij, creaturam dominum nostrum Iesum Christum appellamus. Vnigenitum enim diuina Scriptura esse dicit. at si creatus est, vnigenitus non est: sororem enim habet creaturam, & creaturæ partes omnes. Quod si vnigenitus est, vt re vera est, nullam habet cum rebus creatis communionem. Quod verò vnigenitus sit, vnigenitus ipse docuit dicens, *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum dederit, vt omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.* Et post pauca, *Qui credit in illum, non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus est, quia non credit in nomen vnigeniti filij Dei.* Evangelista autem sic dixit, *Et Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Et vidimus gloriam eius, tanquam vnigeniti à patre, plenum gratia & veritate.* Neque enim carnis natura diuinitatis dignitatem imminuit: sed etiam carnè amictus, paternam nobilitatem ostendebat. Et rursus, *Vnigenitus filius, qui est in sinu patris, ille enarravit.* Et Baptista quoque clamat, *Qui credit in filium habet vitam*

eternam: qui autem non credit in filium, non videbit vitam, sed ira Dei manet super ipsum. Et omnes quoque Apostoli filium illum Dei & germanum & verum nominant. Et pater ipse, bis de caelo voce missa, generationis veritatem ostendit. Dixit enim, Hic est filius meus dilectus, in quo complacui. Et quid dico Baptistam, & Evangelistam, & alios Apostolos, & Deum vniuersorum? Nam neque Diabolus mendacij pater ipsum aliter nominare ausus est. Sed ante certamina quidem, dubitans dicebat, Si filius Dei es: post victoriam verò, quinam esset edoctus, nihil hæsitans clamat, Quid nobis & tibi fili Dei? Venisti ante tempus torquere nos. Et in vrbe Philippis, & excelsum illum & Deum appellauit. Isti enim, inquit, homines serui Dei excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis. Seruos autem Christi Apostolos appellauit, vt qui ab ipsismet hoc didicerat. Diuinum enim Paulum & dicentem & scribentem audiebat. Paulus enim, ait, seruus Iesu Christi vocatus Apostolus. & Paulus & Timotheus serui Iesu Christi. Quòd si magister ipse mendacij, & filium vocat, & altissimum, & filium Dei, veritatis cedens splendoribus, patris ergo appellationem superare nituntur, qui filium audent appellare creaturam. Quòd verò altissimum quoque illum diuini viri nominent, audire licet Zachariam filio suo dicentem, Et tu puer, propheta altissimi vocaberis: preibis enim ante faciem Domini, parare vias eius. Præiuit autem magnus Ioannes, non Deum & patrem, sed vnigenitum filium: & huius rei testis ipse. Interrogatus enim an esset ipse Christus, hoc quidem negauit, & dixit, missus sum ante illum. Et diuinus quoque David ei dicit, Cognoscant quòd nomen tibi Dominus, tu solus altissimus super omnem terram. Si enim dominus est filius, (vnus quippe dominus Iesus Christus, per quem omnia, secundum diuinum Apostolum, & vnus dominus, vna fides,) Altissimus ergo filius quandoquidem & dominus. Sed de his nos in iis quæ aduersus Arium & Eunomium scripsimus, copiosè differuimus. Quare ad propositam doctrinam transeamus, & ostendamus,

A αἰώνιον· ὃ ἂν ἀπειθῶν τὰ ὑψὲν ὄψεται ἢ ζῶν· ἀλλ' ἡ ὀργὴ τῆς θεοῦ μὴ ἐπ' αὐτόν. καὶ πόρτες δὲ οἱ ἀπόστολοι ὑὸν αὐτὸν ἔγνωσαν καὶ ἀληθινὸν ὀνομάζουσι τῆς θεοῦ. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ πατὴρ δις οὐρανὸθεν φθεγγεῖται ἄλμυρος, ὃ γνήσιον ἔδειξε τῆς γληνῆσεως. ἔφη γὰρ, ἔστι ἕστι ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδύκησα. καὶ τί λέγω τῆ βαπτιστῆν, ἢ τῆ διαγγελιστῆν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀποστόλοις, καὶ τῆ ἰσὺ ὄλων θεῶν; οὐ δὲ γὰρ ὁ ἀλάτολος, ὁ τῆ ἰσὺ δίδυς πατὴρ, ἄλλως αὐτὸν ὀνομάσαι τετόλμηκεν, ἀλλὰ πρὸς μὲ τῆ ἀγώνων ἐσθδιδάζων ἔλεγε, εἰ υἱὸς εἶ τῆ θεοῦ. μὲν γὰρ πλὴν ἴκω, μαθῶν ὅστις ἴω, ἀναμφιβόλως βοᾷ· τί ἡμῖν ἔσσι, ὑψὲ τῆ θεοῦ; ἦλθες πρὸς κερσὸν βασιλείαν ὑμᾶς. ἐν τῆ φιλιπποῖς, καὶ ὑψιστον αὐτὸν καὶ θεὸν προσσηγέρθωσεν. οὗτοι γὰρ ἔφη οἱ ἀποστολοι δούλοισι τῆ θεοῦ τῆ ὑψιστου εἶσιν, οἳ τίνες καταγγέλλουσι ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. δούλοισι γὰρ τοῖς ἀποστόλοις τῆ Χριστοῦ προσσηγέρθωσεν, πρὸ αὐτῶν τῆτο μεμαθηκαῖς. τῆτο γὰρ τῆ θεοῦ Παύλου καὶ λέγοντος ἔγραφο· τῆτος ἤκουε. Παῦλος γὰρ φησι δούλος Ἰησοῦ Χριστοῦ κλητὸς ἀπόστολος, καὶ Παῦλος ἔτι μόνος δούλοισι Ἰησοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ αὐτὸς ὁ τῆ ἰσὺ δίδυς διδάσκαλος, ἔστι ὑὸν ὀνομάζω, καὶ ὑψιστον, καὶ ὑὸν τῆ θεοῦ, τῆς τῆς ἀληθείας πρὸς κερσὸν ἀγραπῆς, νικῆσαι ἄρα φιλονεικεῖσι τῆ πατρός τῆ προσφωνίαν κτίσμα τῆ ὑὸν προσσηγέρθωσεν πολυφῶντες. ὅτι γὰρ οἱ θεοὶ ἀνδρες ὑψιστον αὐτὸν ὀνομάζουσι, ἔστι ἀκούσαι Ζαχαρίου πρὸς τῆ ὑὸν εἰσὺ λέγοντος· καὶ σὺ πατὴρ, προσφῆτης ὑψιστου κλητῆσι· προσπορῶσιν γὰρ πρὸς προσώπου κυρίου, ἐτοιμάσαι ὁδὸν αὐτῆ. προσπορῶσιν γὰρ ὁ μέγας Ἰωάννης, οὐ τῆ θεοῦ καὶ πατρός, ἀλλὰ τῆ μονογυνοῖς ὑψιστου. ἔτι τούτου μῆτις αὐτός. ἐρωτηθεῖς γὰρ εἰ αὐτὸς ἔστιν ὁ Χριστός, τῆτο μὲ ἠρνήθη, ἔφη δὲ· ἀπειθαλμῶς εἰμὶ ἐμπροσθεν ἐκείνου. καὶ ὁ θεσπέσιος δὲ Δαβὶδ πρὸς αὐτὸν φησι· γνώτωσιν ὅτι ὀνομάσαι κύριος, σὺ μόνος ὑψιστος ἔστι πᾶσιν πλὴν ἴω. εἰ γὰρ κύριος ὁ υἱός, (εἶς γὰρ κύριος Ἰησοῦς Χριστός δι' οὗ πᾶ πόρτα καὶ τῆ θεῶν ἀπόστολον, καὶ εἶς κύριος, μία πίστις,) ὑψιστος ἄρα ὁ υἱός, ἐπειδὴ πρὸς ἑκείνους. ἀλλὰ πρὸς μὲ τούτων πολλοὺς πρὸς Ἀρειον καὶ Εὐνόμιον ἐν τοῖς πρὸς ἐκείνοις διεξήλωσιν λόγους. ἔστι πλὴν προσχεινίω τίνω μετὰ βασιλῆα διδασκαλίαν, καὶ δείξωμεν,

ὅτι τὸν αὐτὸν καὶ κύριον, καὶ μονογενῆ, καὶ θεὸν εἶ) λόγον, καὶ σωτήρα, ἔκτισεν Ἰησοῦν ἐδιδάχθησαν. ὁ δὲ ἀκούων δὲ Πέτρον εἰς μέσον, τὸν πρῶτον λέγει τὴν ἐπισημείωσιν συμφώνως ὁμολογήσαντα. τῷ γὰρ ἀποστόλων πρῶτος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῶν σωτήρων, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶ); ἀπεκρίνατο, σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ὁ δὲ θεὸς Ἰωάννης ὁ διαφελισθῆς, τὸν αὐτὸν ἔκτισεν καλεῖ πρῶτον, ἔκτισεν μονογενῆ υἱόν, ἔκτισεν ἀπρόκτιστον δημιουργόν, ἔκτισεν Ἰησοῦν. ἐν ἀρχῇ γὰρ φησὶν ἡμεῖς ὁ λόγος· τῆτο δὲ τῆ ἀϊδίου δηλωτικόν. ὁ γὰρ ἐν ἀρχῇ ὢν, αἰεὶ ἡμεῖς δηλονότι. οὐ γὰρ εἶπεν ἐν ἀρχῇ ἐγένετο, ἢ ἐν ἀρχῇ ἐκτίσθη, ἀλλ' ἐν ἀρχῇ ἡμεῖς. διδάσκει δὲ ἔκτισεν ἡμεῖς. ἐπισημαίνει γὰρ, ἔκτισεν ὁ λόγος ἡμεῖς πρὸς τὸν θεόν, ἔκτισεν ὁ θεὸς ἡμεῖς ὁ λόγος. εἶτα ὁ πρῶτος ὁμοιωσὶν ἀναλαμβάνει, καὶ φησὶν· εἶτα ἡμεῖς ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. ἔκτισεν ἡμεῖς κρινῶν τῆ ὀνόματος ὁμοίουσιν ἐδίδεκε. πάλιν δὲ φαίνεται τὸν πρὸς θεόν, ὁ ἀφορεθῆναι τῷ πρῶτον ἐδήλωσε. τῆτον ἔκτισεν μονογενῆ, ἔκτισεν Ἰησοῦν Χριστόν πολλάκις ἐκέλευσε. ἔκτισεν ὁ πρῶτος δὲ Γαυλῶν οὕτως φησὶν· ὅτι δὲ ἦλθε ὁ πληρῶμα τῆ χάριτος, ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἡρόδοτος ἐκ γυναικὸς, ἡρόδοτος ὑπὸ νόμον, ἵνα πρὸς νόμον ἔξαρχεσθαι, ἵνα πρὸς νόμον ὑποτασσάμεθα. ἔκτισεν πάλιν· ὅτι δὲ ἐδόκησεν ὁ ἀφορεθῆναι με ἐκ κοιλίας μητρὸς μου, ἔκτισεν καλέσας ἀφ' ἧς χείματος αὐτοῦ, ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί. Καὶ μυσίας δὲ ποιούσας χηρῆς ὅτιν ὄρεϊν, δι' ὧν αὐτὸν ἔκτισεν ὀνομάζουσι, ἔκτισεν ἀϊδίον υἱόν, ἔκτισεν πατὴρ ὁμοιωσὶν. τῆτο διδάσκων εἶτα αὐτοῦ ὁ διδάσκαλος, πρῶτον ἡμεῖς αὐτὸν τῷ αἰώνων δείκνυσι ποιητικῶν. ἐπὶ ἐξάτου γὰρ φησὶ τῷ ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμεῖς ἐν ὑμῶν, ὃν ἔθετο κληρονόμον πάντων, δι' οὗ ἔκτισεν αἰώνων ἐποίησεν. ὅτι δὲ οἱ πατέρες θεοπαρεπῶς νοεῖν οὐκ ἐθέλοντες εἶνα οἰόνται διωκτὸν ὁμοιωσὶν εἶ) τῆ θεοῦ τὸν ἐκ τῆ θεοῦ. πάλιν νόμος γὰρ τῆς τῷ αἰθερῶν φύσεως καὶ πρὸς θεῖαν ὑποκείμεναι φύσιν ἀνοήτως νομίζοντες, πρῶτον πρῶτον ὑποκείμεναι ὑποκείμεναι ὑποκείμεναι ὑποκείμεναι. ἀφ' ἧς εἰκόνης ὁ θεὸς ἀποστόλος

A quod eundem & dominum, & unigenitum, & Deum esse Verbum, & servatorem, & Iesum, edocti sumus. Producamus verò in medium primo loco Petrum, qui appellationes istas concordi ore confessus est. Interrogatus enim à servatore primus Apostolorum, Vos autem quem me esse dicitis? respondit, Tu es Christus filius Dei vivi. Diivinus verò Ioannes Evangelista eundem & Verbum vocat ante sæcula, & unigenitum filium, & omnium conditorem, & Christum Iesum. In principio enim, inquit, erat Verbum: hoc autem æternum esse significat. Qui enim in principio erat, semper fuit proculdubio. Non dixit enim, In principio factum est, aut, in principio creatum est, sed in principio erat. Docet autem etiam quid erat. Subiunxit enim, Et Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Deinde proœmium resumit, & ait, Hic erat in principio apud Deum. Et per nominis quidem communionem, consubstantialiẽm esse ostendit: dicens autem Deum apud Deum, personarum differentiam demonstrat. Hunc & filium unigenitum, & Iesum Christum sæpè appellavit. Sed & sapientissimus Paulus sic ait, *Gal. 4.* ubi venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Et rursus, *Gal. 1.* cum autem placuit ei qui me segregavit ex utero matris meæ, & vocavit per gratiam suam, ut revelaret filium suum in me. Sed innumeras huiusmodi sententias reperire est, per quas eundem & Christum nominant, & sempiternum filium, & patri coæternum. Hoc docens idem ipse magister, primum quidem ipsum sæculorum factorem ostendit: *Heb. 1.* Novissime, inquit, diebus istis locutus est nobis in filio, quem constituit heredem uniuersorum, per quem fecit & sæcula. Quoniam autem qui diuina ut Deo congruit intelligere nolunt, fieri non posse existimant, ut coæternus sit Deo qui ex Deo est, (humanæ enim naturæ legi diuinam quoque naturam subesse stultè putantes, patrem filio antiquiorem esse censuerunt,) per quandam similitudinem aperte demon-

Matth. 16.

Ioan. 1.

Gal. 4.

Gal. 1.

Heb. 1.

strat diuinus Apostolus, quod & ex Deo & cum Deo sit vnigenitus filius. Splendorem enim ipsum gloriæ appellauit. Splendor namque & suam habet ab igne existentiam, & cum igne coexistit. Simul enim est natura sua splendor cum igne, & radius cum Sole. Ex quo enim est Sol, ex illo & radij: sed radiorum causa est Sol, & ignis splendoris. neque enim ex radiis Sol, sed radij gignuntur ex Sole, & splendor ex igne nascitur. Sic vnigenitus filius, genitus quidem est ex patre: simul autem est cum mente, sicut verbum cum eo qui genuit, & splendor cum igne, & radius cum Sole. Sed horum vnumquodque non subsistit ipsum per se, sed in illo ex quo productum est substantiam habet. Deus autem Verbum, splendor gloriæ, non est aliqua patris operatio non subsistens, sed substantia viuens ac per se subsistens. Non enim Verbum simpliciter dictus est, sed Deus Verbum: neque solum splendor gloriæ, sed & figura substantiæ. Quoniam enim fieri non poterat, vt vna similitudine res diuinas aperte doceret, per plures similitudines vt cumque has discimus. & splendor quidem gloriæ coæternum docet: character verò substantiæ, & perfectam similitudinem ostendit, & personarum docet differentiam. Verbum denique impatibilem fuisse generationem significat. Ne enim filium audientes in humanas incideremus cogitationes, & crederemus eodem quo nos modo genitum fuisse vniuersorum opificem, Verbum illum appellauit: sic docens generationem illam ab omni passione liberam fuisse. Nec enim mens nostra Verbum parturiens opus habet coniunctione feminae, vel sectionem, fluxionemve aliquam patitur, sed sicut perfecta est, perfectum efficit Verbum. Per hæc igitur & generationis impatibilitatem, & Vnigeniti æternitatem didicimus. Quod autem & viribus par sit genitori, & in omnibus similis & æqualis, ex Domini doctrina sciri facile potest. *Pater enim meus,*

Ioan. 5.

inquit, vsque modo operatur, & ego operor, & sicut pater suscitatur mortuos, & viuificat, sic & filius quos vult viuificat. & omnia quæcumque habet pater, mea sunt, & ego in patre, & pater

Ioan. 16.

Ioan. 14.

Α *εισαργῶς ἐπιδείκνυσιν, ὅτι καὶ ἐκ τῆ θεοῦ καὶ σὺ θεῶ ἔστιν ὁ μονογενὴς υἱός. ἀπαύρασμα γὰρ αὐτὸν παρεσηγέρθει δόξης. ὁ γὰρ ἀπαύρασμα, ἔκ τῆ πνεύρος ἔχθ τῷ ὑπερβῆεν, καὶ τὰ πνεύ σωνυπερβῆεν. συμπεφυκε γὰρ τῷ πνεύ ὁ ἀπαύρασμα, καὶ ἡ ἀκτὴς τῷ ἡλίω. ἔξ οὗ γὰρ ἡλιος, ἔξ ἐκείνου καὶ ἀκτίνες. ἀλλ' αἴτιος τῶ ἀκτίνων ὁ ἡλιος, καὶ ὁ πῦρ τῆ ἀπαύρασματος. οὐ γὰρ ἡλιος ἔξ ἀκτίνων, ἀλλ' ἀκτίνες ἐκ τῆ ἡλίου γινώσκονται, καὶ ὁ ἀπαύρασμα ἐκ τῆ πνεύρος φύεται. οὕτως ὁ μονογενὴς υἱός γεγέννηται μὲν ἐκ τῆ πατρός, σὺ ἐστὶ δὲ τῷ κῶ, ὡς ὁ λόγος τῷ γεγεννηκότι, ἔ ὁ ἀπαύρασμα τῷ πνεύ, καὶ ἡ ἀκτὴς τῷ ἡλίω. ἀλλὰ τούτων ἕκαστον, οὐχ ὑφέστηκεν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, ἀλλ' ἐν ἐκείνῳ, ἔξ οὗ ἔφυ, τῷ ὑπόστασιν ἔχθ. ὁ δὲ θεός λόγος, ὁ ἀπαύρασμα τῆς δόξης, ὅσον ἐνέργεια τίς ἐστὶν αὐτὸ ὑπόστατος τῆ πατρός, ἀλλ' ὑπόστασις ζῶσα, καὶ καθ' ἑαυτῷ ὑφεστῶσα. οὐ γὰρ ἀπλῶς λόγος ὠνόμασαι, ἀλλὰ θεός λόγος. ὁ δὲ μόνον ἀπαύρασμα δόξης, ἀλλὰ ἔ χαρακτηριστῶ ὑπόστασις. ὅτι γὰρ οὐχοῖον τε ἡ εἰκὼν μᾶ σαφῶς διδάξαι τὰ θεῖα, ἀλλὰ πλεόντων εἰκόνων οὕτω πως ταῦτα μεμνημένοι. καὶ ὁ μὲ ἀπαύρασμα τῆ δόξης διδάσκει ὁ σωμαίδιον. ὁ δὲ χαρακτηριστῶ τῆς ὑπόστασις καὶ ὁ ἀκρίβεις τῆς ὁμοιότητος δείκνυσιν, ἔ ὁ τῶ ὑπόστασις διδάσκει ἀφάφορον ὁ δὲ λόγος δηλοῖ. ὁ ἀπαύρασμα τῆς γνήσεως. ἵνα γὰρ μὴ ὑὸν ἀκούοντες εἰς ἀθεσηπῖνας καταπέσωμεν ὑπονοίας, ἔ νομίσωμεν ὡραπλησίως ἡμῖν γνήσεως τὸν τῶ ὄλων δημιουργόν, λόγον αὐτὸν παρεσηγέρθει. ταῦτη διδάσκων, ὡς ἡ γνήσις ἐκείνη πάθους πρὸς ἐλευθερία. οὐδὲ γὰρ ὁ νοῦς ὁ ἡμέτερος, ὠδίνων τὸν λόγον, δεῖται τῆ τῆ ἡλεος κρινωίας, ἡ τομῶ, ἡ ῥόδοσις ὑπομένει τίνα. ἀλλὰ τέλος ὦν, τέλος ἀποτελεῖ τὸν λόγον. ἀλλὰ μὲ αὐ τούτων, ἔ ὁ τῆς γνήσεως ἀπαύρασμα, καὶ ὁ αἰδῖον τῆ μονογενοῦς ἐδιδάχθημεν. ὅτι δὲ ἔ ἰσοδύαμος ἔ γεγεννηκότος, καὶ ἔ πῶτα ὁμοίος τε ἔ ἴσος, ἐκ τῆ τῆ κυρίου διδασκαλίας καὶ ἔ μαθεῖν ὑπεπέτες. ὁ πατήρ μὲ γὰρ φησιν ἕως ἀρπὶ ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι. ἔ ὡς ἔ ὁ πατήρ ἐγαίρει τοὺς νεκροὺς ἔ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱός ἔ ἔ ἔ ζωοποιεῖ. ἔ πῶτα ὅσα ἔχθ ὁ πατήρ ἔ μᾶ ἔστι, καὶ γὰρ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατήρ*

ὦν ἐμοί. Ἐ, ὁ ἑωρακὼς ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα. Ἐν δὲ τούτοις σαφῶς ὁ ἀποστόλος μαρτυροῦν τῆς ὁμοιότητος ἐδήξεν. τῷ γὰρ Φιλίππου τὸν πατέρα δὲ λέγει ὡς ἀγαθὸν ἄνθρωπον, ὁ κύριος ἑαυτὸν ἐδήξεν, ὡς αὐτὴν διδάσκων, ὡς εἰκὼν ἐστὶν ἡ γνησίως ζῶσα, ἀναργῶς δεικνύσα τῷ γνησίως κῶτος τοῖς χαρακτήρασι. ἔφη γὰρ πρὸς τὸν Φίλιππον ποσὸν τὸν χρόνον μὴ ὑμῶν εἶμι, Ἐ ὅτε ἐγνωκᾶς με, Φίλιππε; τὸν πατέρα φησὶν ὅτι ἡμεῖς ἰδεῖν ὄραν ἐμέ; ὅτε οὐκ ἔγνωκᾶς ἐμέ. εἰ γὰρ ἐγνωκᾶς ἐμέ, ὅτε ἀπὸ ἰδεῖν ἐκείνων ἐπεπόθησας. Ἐν ἐμοί γὰρ ὁ πατήρ θεορεῖται. Ἐν τῷ γὰρ ἐπήρατον, ὁ ἑωρακὼς ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα. ὅτι ἡμεῖς ἐν αὐτῷ τῆς πίστεως πῶς θεοειδὴν ἐκάλυψε. ποσὸν γὰρ φησὶν χρόνον μὴ ὑμῶν εἶμι, Ἐ ὅτε ἐγνωκᾶς με Φίλιππε; ὅτε εἶπεν, οὐχ ἑώρακᾶς, ἀλλ' ὅτε ἐγνωκᾶς. ἑώρακε γὰρ ὁ Φίλιππος ὁ ὁρώμενον, πῶς δὲ ἀόρατον ὅτε ἐθεώρη θεότητα. Ἐν δὲ ἡ γὰρ ἡπάθη, ὡς τὸν υἱὸν ὅτε ἐγνωκᾶς ἀκριβῶς, Ἐ τούτου εἰνεκεν ἡ πατέρα ποθέσας ἰδεῖν. ἀλλὰ γὰρ εἰ πρὸς πᾶσιν αἵρεσιν ταῖς ἀποδείξεσι πάσαις χρησιμῶτα, οὐδέκα μόνον, ὅσοι εἴκοσι βίβλοις τῆς κληρονομίας πληρώσονται. καὶ δὲ τούτων ἡδη δυοκαδέκα πρὸς τὴν σωτηρίαν λόγους, καὶ πρὸς τούτοις νῦν καὶ τῆς ἄλλης θεολογίας τε ἡθικῆς καὶ διδασκαλίας τὸν σκοπὸν ἐπεδείξαμεν.

A in me. & , qui vidit me , vidit & patrem. In his autem inuariabilem similitudinem ostendit. Nam cum rogasset Philippus ut patrem ostenderet, Dominus seipsum ostendit , edocens se viuam esse genitoris imaginem, perspicue referentem characteres genitoris. Dixit enim Philippo, Tanto tempore vobiscum sum , & non cognouisti me Philippe? Patrem, inquit, cupis videre cum me vides? Me igitur non nosti. Si enim me nouisses, non illum videre desiderasses. In me enim cernitur pater. Propterea enim subiunxit, Qui vidit me, vidit patrem. Visionem autem hoc loco fidei contemplationem appellauit. Tanto enim, inquit, tempore vobiscum sum, & non cognouisti me Philippe? Non dixit, non vidisti, sed, non cognouisti. Videbat enim Philippus quod videbatur, inuisibilem autem non contemplabatur diuinitatem. Et ideo reprehensus est, ut qui filium perfecte non cognouisset, & propterea patrem videre desiderasset. Verum si aduersus omnes hæreses demonstrationibus omnibus utamur, non decem tantum, aut viginti libros reprehensionis implemimus. Contra hos autem duodecim iam libros nuper conscripsimus. & præter hos nunc alius etiam moralis Theologiæ & doctrinæ scopum ostendimus.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ
καὶ τῶν ἁγίων ὀνομάτων. γ'.

DE SANCTO SPIRITU,
& diuinis nominibus. III.

Τὸ πνεῦμα πόινω ὁ ἅγιον ἐκ τῆς θεοῦ πατρὸς ἐγένετο πῶς ὑπερξεν μεμαθήκαμεν. ὁ δὲ τῆς ὑπαρξέως ἔστος, οὔτε τῆς κτίσεως ὁμοίωκεν ἀκτίστον γὰρ ὁ πνεῦμα πνεῦμα. οὔτε πῶς μονογενεῖ ἦν. οὐδεὶς γὰρ τὸ θεοφόρον ἡνθισιν ὡροσηγέρθουσε τὸ τῆς θεοῦ πνεῦματος ὑπερξεν. ἐκ μύτοι τῆς θεοῦ εἶ) αὐτὸ, Ἐ ὁ θεοῦ εἶ), οἱ ἱεροὶ διδάσκεισι λόγοι. ὁ μὲν γὰρ δεσποτῆς Χριστὸς ὡς αὐτὸ πρὸς αὐτὸ φησὶ. συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ πνεῦμα κλητὸς ὅτε ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς. καὶ πάλιν, ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ πνεῦμα πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ πνεῦμα τῆς πατρὸς ἐκπορεύεται, ὁδηγήσει ὑμᾶς πρὸς πᾶσιν τῆς ἀληθείας. ὅτε εἰπεῖν ἐκ τῆς πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐδήξεν πηλὴν ὄντα τῆς πνεῦματος τῆς πατρὸς, Ἐ ὅτε εἶπεν ἐκπορεύεται, ἀλλ'

SPIRITUM ergo sanctum ex Deo & patre existentiam habere didicimus, existentia autem modus, nec creatura est similis, increatus est enim Spiritus sanctus: nec unigenito filio, nullus enim Sanctorum generationem appellauit existentiam Spiritus diuini. Ex Deo quidem ipsum esse, & Deum esse, docent factæ Scripturæ. Christus enim dominus hæc de illo dicit, Expedi-
Ioan. 16.
bis ut ego vadam: si ego non abiero, paracletus non veniet ad vos. Et rur-
Ioan. 15:
sus, Cum autem venerit paracletus spiritus veritatis, qui à patre procedit, deducet vos in omnem veritatem. In eo autem quod dixit, ex patre procedit, ostendit patrem esse fontem Spiritus. Et non dixit procedet, sed

procedit, ostendens & naturæ identitatem, & substantiæ indiuisibilitatem, & indifferentiam, & vnionem personarum. Quod enim procedit, non potest ab eo separari à quo procedit. Diuinus verò Apostolus de Spiritu hæc dicit, *Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei.* Ac ne quis ignorantiam putaret esse scrutationem, subiunxit, *Nullus hominum nouit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est: ita & quæ Dei sunt nemo cognouit, nisi spiritus Dei.* Ita cum de eius cognitione testimonium tulisset, ostendit etiam vndenam habeat existentiam. *Nos enim, inquit, non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est.* Hac ratione cum patre & filio illum semper coniungit, cum creatura autem nunquam coniunxit. Non enim creaturæ partem illum esse nouit, nec primam facturam nominat, secundum Arij & Eunomij & Macedonij blasphemiam: sed diuinæ gratiæ dona ostendens sic ait, *Diuisiones verò gratiarum sunt, idem autem spiritus: & diuisiones ministratorum sunt, idem autem spiritus: & diuisiones operationum sunt, idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus.* Deinde cum ostendisset gratiarum donationem, subiunxit, *Hæc autem omnia operatur vnus atque idem spiritus, diuidens singulis prout vult.* Non enim seruilis, inquit, ministerij, sed dominicæ auctoritatis est sanctissimus Spiritus, neque subseruit in opere, sed cooperatur, & Domini more agit. Sic & in fine posterioris ad eosdem epistolæ benedictionem contexit, *Gratia domini nostri Iesu Christi, & gratia Dei, & communicatio sancti Spiritus cum omnibus vobis, Amen.* Atque in priore quidem epistola, primùm statuit Spiritum, hîc verò vltimum, docens ordinem nominum non facere dignitatum differentiam. Hoc modo filium etiam patri præposuit, non ordinem euertens, quem Dominus posuit, sed æqualitatem honoris in Trinitate demonstrans. Hic ad Apostolos quoque vt Deum decebat accessit. Primùm enim domum concussit, diuinum aduentum declarans. De Deo enim vniuersorum dicit Prophetæ, *Qui respicit super terram, & facit*

1. Cor. 2.

1. Cor. 1.

1. Cor. 13.

Psal 103.

ἐκ πορόβεται, δηκνὲς καὶ τῆς φύσεως τῶν ζωότων, & τῆς οὐσίας τῶ ἀτμητον, & ἀδιαφορον, & τῶ ζωωμῶνον τῶν ὑποστάσεων. ὁ γὰρ ἐκ πορόβημον, ἀχώριστον δὲ οὐ ἐκ πορόβεται. ὁ δὲ θεὸς ἀπόστολος ταῦτα περὶ τῆ πνεύματος ἔφη. ὁ δὲ πνεῦμα πᾶντα ἐρῶναι, καὶ τὰ βαθρῆ τῆ θεοῦ. καὶ ὡς αὐτὸ μὴ τις ἀγνοίαν ὑπολάβοι τῶ ἐρῶναι, ἐπήγαγην οὐδεὶς ἀθεσπῶν οἶδε τὰ τῆ ἀθεσπῶν, εἰ μὴ ὁ πνεῦμα τῆ ἀθεσπῶν ὁ ἐν αὐτῶ. οὕτως καὶ τὰ τῆ θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ ὁ πνεῦμα τῆ θεοῦ. οὕτως αὐτῶ παρεμαρτυρήσας τῶ γῶσιν, δείκνυσι & πᾶν ἐχθὲ τῶ ὑπερβῆν. ἡμεῖς γὰρ ἔφη, οὐ ὁ πνεῦμα τῆ κόσμου ἐρῶναι, ἀλλὰ ὁ πνεῦμα ὁ ἐκ τῆ θεοῦ. ταῦτητοι πατεὶ & ὑφ' αὐτὸ ἀφαιτελεῖ σωματῆτων, τῆ κτίσῃ δὲ ὁ σωματῆξε πῶποτε. οὐ γὰρ οἶδεν αὐτὸ τῆς κτίσεως μόριον, ὅσδε πῶστον ποίημα ὀνομάξῃ, καὶ τῶ Ἀρείου, καὶ Εὐνομίου, & Μακεδονίου βλασφημῶν. ἀλλὰ τῆς θείας χάριτος τὰ δῶρα δηκνὲς οὕτως ἔφησε διαρέσῃς ἀφαικοιῶν εἶσιν, ὁ δὲ αὐτὸς κύριος, & διαρέσῃς ἐνεργημάτων εἰσιν, ὁ δὲ αὐτὸς θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πᾶντα ἐν πᾶσιν. εἶτα δείξας τῶ τῶν ἀφαικοιῶν δωρεῶν, ἐπήγαγε πᾶντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ ὁ ἐν & ὁ αὐτὸ πνεῦμα, διαρεῶν ἰδίᾳ ἐκείτω κατὰς βούλεται. οὐ γὰρ τῆς δουλικῆς ἐστὶ φησὶ ἀφαικοιῆς, ἀλλὰ τῆς δεσποτικῆς ἀξίας ὁ πᾶντα πνεῦμα. οὐδὲ ὑποεργεῖ, ἀλλὰ σωμαεργεῖ, & δεσποτικῶς ἐνεργεῖ. οὕτω κατὰ τῆ τέλῃ τῆς πῶσῃς ταῦτοι δούτερας ἐπιστολῆς, τῶ διλογίαν ἐξέφηνεν ἡ χάρις τῆ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, & ἡ ἀγάπη τῆ θεοῦ, & ἡ κοινωνία τῆ ἀγίου πνεύματος μετ' ἐμῶν ὑμῶν, ἀμῶν. & ἐν μετ' τῆ πῶστερα ἐπιστολῇ πῶστον ἔταξε ὁ πνεῦμα, ἐν ταῦ δὲ τελευτῶν, διδάσκων ὡς οὐ ποιεῖ τῶν ὀνομάτων ἢ τῶν ἀξιωμάτων ἀφαικοιῶν. ταῦτη τοι τὸν ὑόν πῶσῃταξε τῆ πῶσῃς, οὐ τῶ τῶν ἀγατρῆτων ἡ ὁ κύριος τῆ ἔθηκεν, ἀλλὰ ὁ ὀμῶν τῆς τῶσῃς ἐπιστολῆς. τῆτο & τῆς ἀποστολοῖς θεοπῶσῃς ἐπεφοίτησε. πῶστον μετ' ὁ γὰρ, ἐστῆσε τὸν οἶκον, τῶ τῆσῃ δηκνὲς ἐπισφαιδῶν. περὶ γὰρ τῆ θεοῦ τῶ ὄλων ὁ πῶσῃ φησὶ φησὶν. ὁ ἐπισφαιδῶν ἐπὶ τῆ γῶν, καὶ πῶσῃ

εὐπὴν τρέμειν, ἔπειτα δὲ ταῖς γλώτῃαις ἐν εἰ-
 δή πυρός ἐπέκλιον, ὡς ἄν πάλα ποτὲ τὸν
 θεὸν ἔφη Μωϋσῆς ἐν τῷ βάτῳ Φαλιῦαι. καὶ κα-
 τὰ ἄν ἐκείνος οὐκ ἐδαπμάτο κατόμιμος, οὐ-
 τως αἱ γλώτῃαι τῶ ἀποστόλων τῆ καυσιχῆς ἐνεργ-
 ρείας οὐκ ἐδέχοντο πείραν. ταῦτα οὐ λόγους, ἀλλ'
 ἔργους μαθῶν ὁ Ἰσάκτος Πέτρος, θεὸν αὐτὸ κέ-
 κληκε, τῆ Αναίτου τῆ κλοπῆν ὄξελέχων. εἰπὼν
 γὰρ, ἵνα τί ἠπάτησεν ὁ Σατανᾶς τῆ καρδίῃ σου
 ἰδύσασθαι σε τὸ πῦρ ἄγιον πνεῦμα, ἐπήραχθι,
 οὐκ ἐψύσω αὐθροποις, ἀλλὰ τῶ θεῷ. σιωπῶ-
 δὲ δὲ τὰ ὡρᾶ τῆ θεοσεσίῃ Γαύλου ἀεὶ τῆ
 πνεύματος εἰρημύδα. τοὶς γὰρ πεπιγευκότας,
 ναοὶς θεοῦ προσεγγόρβουσεν, ἐνοικον ἐρηκότας τῆ
 χάριτι τῆ πνεύματος. οὐκ οἶδατε γὰρ φησιν, ὅτι
 ναὸς θεοῦ ἐστὶ, καὶ τὸ πνεῦμα τῆ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν,
 ἔτι πάλιν, οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν ναοὶς
 τῆ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ
 τῆ θεοῦ. ταῦτα δὲ ἀπίκρως διδάσκει τῆ θείας εἰ-
 φύσεως τὸ πῦρ ἄγιον πνεῦμα. εἰ γὰρ θεοῦ ναὸς
 οἱ πιστεύοντες χρηματίζουσιν, ὅτι τῆ πνεύ-
 ματος τῶ χάριτι ἐδέξαντο, ἐκ τῆ θεοῦ ἀρετῆ
 πνεῦμα τὸ ἅγιον. τῆ γὰρ ἰσχύος χάριτι ἐνοικον ἐρη-
 κότες, θεοῦ ναὸς ὠνομάθησαν. ἐναργέτερον δ'
 ἡμῖν ὁ κύριος ὅτι πεδύκνοι τῆ ἀξίαν τῆ πνεύμα-
 τος. τὸ γὰρ τῆ βαπτίσματος διδασκων μυστήριον,
 οὐτως ἐφῆ τῆς μαθηταῖς. πορβόθεντες, μαθη-
 τεύσατε πῦρτα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς
 τὸ ὄνομα τῆ πατρὸς, καὶ τῆ υἱοῦ, καὶ τῆ ἁγίου πνεύ-
 ματος. εἰ δὲ κενὴν εἶχε φύσιν ὁ υἱὸς ἢ τὸ πῦρ ἄ-
 γιον πνεῦμα, οὐκ αὐθροποιεῖν τῶ πῦρ
 κεντικὸ τῆ θεῶ. κατηγόρβουσι γὰρ οἱ θεοὶ λόγοι τῆ
 λευκατερόκτων τῆ κτίσει ὡρᾶ τὸν κτίσθαι.
 εἶδὲ δὲ καὶ ὁ μονογενὴς υἱὸς θεοῦ ἔφησεν, ὡς τε ταῦ-
 τῆς ἀπαλλάξαι τῆ πλάνης τοὺς ἀθροποις, καὶ
 διδάξαι θεοῦ καὶ κτίσεως τὸ ἀφ᾽ ὅρου. ἀελῶν
 δὲ τῆ κτίσεως τῆ προσκυώσιν, οὐκ ἀφ᾽ ὅρου κτί-
 σῆ πάλιν ἐκέλευσε προσκυωεῖν. τῆ γὰρ ἀτοπω-
 τάτων, ἀφέλκειν μὲ ποὶς ἀθροποις τῆ οὐκ ὄν-
 των θεῶν, προσάγει δὲ αὐτοὺς πάλιν τῆ τῆ ποιη-
 μάτων δουλεία. δηλονότι πῶν ὡς ἀκτίσθαι ἐχθ
 φύσιν ἔστι ὁ υἱὸς, ἔστι τὸ πῦρ ἄγιον πνεῦμα. ἀφ᾽
 γὰρ δὲ τῆ διδασκόμεθα πιστεύειν εἰς τὸν πατέρα,
 ἔστι τὸν υἱόν, ἔστι τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἔστι βαπτίζο-
 μεθα εἰς τὸ ὄνομα τῆ πατρὸς, καὶ τῆ υἱοῦ, καὶ τῆ
 ἁγίου πνεύματος. ὅτι γὰρ τὸν ὡρᾶν ἀθ-
 ροποιον οὐ μόνος διέπλασεν ὁ πατήρ, ἀλλὰ

eam tremere. Deinde linguis in ignis
 specie infedit, quemadmodum olim
 Moyses Deum in rubo apparuisse
 dixit. & sicut ille ardens non con-
 sumebatur, sic linguæ Apostolorum
 vrendi vim non fenserunt. Hæc non
 verbis, sed factis edoctus divinus Pe-
 trus, Deum illum appellavit, Ananiæ
 furtum conuincens. Cum enim di-
 xisset, *Cur seduxit Satanas cor tuum,* Act. 5.
mentiri te Spiritui sancto? subiunxit,
Non es mentitus hominibus, sed Deo.
 Conueniunt autem etiam ea, quæ à
 diuino Paulo de Spiritu dicta sunt.
 Dei enim templa vocauit eos qui
 crediderant; quippe qui inhabitan-
 tem Spiritus gratiam haberent. *Ne-* 1. Cor. 3.
scitis, inquit, quia templum Dei estis,
& Spiritus Dei habitat in vobis? Et rur-
 sus, *An nescitis quoniam membra ve-*
stra templum sunt Spiritus sancti, qui
in vobis est, quem habetis à Deo? Hæc
 autem apertè docent Spiritum san-
 ctum diuinæ esse naturæ. Nam si
 Dei templum appellantur qui cre-
 diderunt, quia Spiritus gratiam acce-
 perunt, ex Deo est ergo sanctus Spi-
 ritus. Eius enim gratiam inhabitan-
 tem qui habent, Dei templum ap-
 pellati sunt. Spiritus verò dignita-
 tem euidentius nobis Dominus de-
 monstrat. Baptismatis enim docens
 mysterium, sic discipulos alloquitur,
Euntes docete omnes gentes, baptizan- Matth. 28.
tes eos in nomine Patris, & Filij & Spi-
ritus sancti. Quod si creatam habe-
 rent naturam Filius aut Spiritus san-
 ctus, cum Deo qui creauit numera-
 ti non fuissent. Arguunt enim diui-
 na eloquia eos qui præter creatorem
 creaturam adorant. Propterea etiam
 Unigenitus homo factus est, vt ab
 hoc errore homines liberaret, Deique
 & creaturæ discrimen ostende-
 ret. Qui autem creaturæ adoratio-
 nem iustulit, creatam naturam non
 iterum iussit adorare. Absurdissi-
 ma quippe res foret, homines à Diis
 qui non sunt abstrahere, & eosdem
 rursus ad feruendum creaturis ad-
 ducere. Clarum est ergo, quod in-
 creatam naturam habent Filius &
 Spiritus sanctus. Ideò enim doce-
 mur credere in Patrem & Filium &
 Spiritum sanctum, & baptizamur in
 nomine Patris, & Filij, & Spiritus san-
 cti. Quoniam enim primum homi-
 nem non solus formauit Pater, sed

& Filius, & Spiritus sanctus, dixit enim, *Fasiamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*, iure utique reformationis nouæque creationis quæ peragitur, particeps est cum Patre, tum Filius, tum Spiritus sanctus, & Trinitatis inuocatio vnumquemque renouat eorum qui baptizantur. At enim de Spiritu sancto aduersus eius gratia destitutos hæreticos tres quoque libros conscripsi: & superuacaneum existimo sermonem hoc loco producere, cum capita quæ restant orationem ad se uocent. Quare ubi diuinorum nominum interpretationem adiecero, ad illa me conferam. Quoniam enim stolidi, Hebraicorum nominum significationem ignorantes, Adonai, & Eloï, & Sabaoth, diuersos esse Deos existimarunt, operæ pretium duxi, quid horum vnumquodque Græca lingua significet iis qui nesciunt ostendere. Eloth ergo nomen Deus interpretatur, Eloï autem est Deus meus. El verò, si tenuetur, Deum quoque significat, si aspiretur, fortem. Adonai autem, Dominum, & Dominus Sabaoth, Dominus dynameon, id est, copiarum interpretatur, vel Dominus exercituum. apud Græcos enim ordines militares dynames appellantur. Saddai autem idoneum & potentem significat. Aia verò, eum qui est. hoc etiam ineffabile erat apud Hebræos. Samaritæ autem Iauē illud dicunt, vim verbi ignorantes. Hæc ergo stulti minimè intelligentes, diuersos Deos appellarunt. Nos verò ad ea quæ restant scribenda pergemus.

DE CREATIONE. IV.

ANTE omnia demonstrandum est, creationis opificem esse, non illum, qui iuxta Valentini fabulam ex passione Achamothe formatus est, & post triginta quinque æonum productiones, ex conuersione & passione natus: neque Angelos quospiam, ut Basilidi & Cerintho, aliisque visum est, quorum principatum obtinere dicunt Iadabaoth: neque ut execrandus Marcion voluit, alium quendam præter bonum opificem esse dicimus: sed vniuersorum Deum cum Vnigenito, & sanctissimo Spi-

A καὶ ὁ υἱὸς, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· ἔφη γὰρ, ποιήσωμεν ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν, εἰκότως ἀρα καὶ τῆς ἀναπλάσεως γηγομένης, καὶ τῆς καμνῆς ὑπεπελουμένης δημιουργίας, κοινωνεῖ τῷ πατρὶ καὶ ὁ υἱὸς, καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον πνεῦμα· ἔ ἢ τῆς τριάδος ὑπεκλήσις τῶν βαπτισομένων ἕκαστον νεουργεῖ. ἀλλὰ γὰρ καὶ περὶ τῶν ἁγίου πνεύματος, καὶ τῶν τῆς τούτου χρείας ἐρήμων ἀρετῶν, πρεῖς σωζόμενα λόγους καὶ πρῆλκον ὀμνημυκῶν ἐν αὐτῷ, τῶν λειπομένων κεφαλαίων πρὸς εἰσὶν τὸν λόγον ἐλκόντων. τὴν περὶ τῶν θεῶν τῶν ὀνομάτων πρὸς ἡμῶν ἐρμηνείαν ἐπὶ σκεῖνα μετέθετομεν. ὅτι γὰρ οἱ ἐμβρόντητοι, τῶν Ἑβραϊκῶν ὀνομάτων οὐκ ἐγκωλύτες τὴν σημασίαν, ἀφ' ὅρου ἐνόμισαν ἔῃ θεοὺς, τὸν Ἀδωναί, ἔ τὸν Ελωί, καὶ τὸν Σαβαώθ, πρὸς ἕνα νομίζω τὴν σημασίαν τούτων ἕκαστον καὶ τὴν Ἑλλάδα γλῶτταν ὑπεδειξάμεν τοῖς ἀγνοοῦσι. τὸ Ελωί τῶν ὀνομα, θεὸς ἐρμηνεύεται. τὸ δὲ Ελωί, ὁ θεὸς μου. τὸ δὲ Ἡλψιλούδρον μὲ καὶ αὐτὸ δηλοῖ τὸν θεόν, διασωόμενον δὲ τὸν ἰσχυρόν. τὸ Ἰ Αδωναί, τὸν κύριον, τὸ Ἰ κύριος Σαβαώθ, κύριος τῶν δυνάμεων ἐρμηνεύεται, ἢ κύριος στρατιῶν. καὶ γὰρ τῶν Ἑλλήσιν τὰ στρατιωτικὰ ἑσμάτα, δυνάμεις καλεῶνται. τὸ Ἰ Σαδδαί, τὸ ἰσχυρόν καὶ δυνατὸν σημαίνει. τὸ Ἰ Αἰά, τὸ ὄντα. τὸ τὸ καὶ ἀνεκφώνητον ὑπὸ τῶν Ἑβραίων. Σαμῶθται Ἰ Ιαβαί αὐτὸ λέγουσιν, ἀγνοοῦντες τὸ ἔ ῥήματος δυνάμιν. ταῦτα μὴ νενοηκότες οἱ πᾶσα πληγῆς, θεοὺς ἀφ' ὅρου ἐκέλευσαν ἡμῶν ἵ ὅτι τὰ λοιπὰ τῶν συζητάμεν βασιλεύματα.

ΠΕΡΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ. Δ΄.

ΕΠΙΔΕΙΞΑΙ δὲ καὶ περὶ τῶν ἀπῶτων, ὡς τῆς κτίσεως ἀρχῆς δημιουργός, οὐχ ὁ μορφωτής, καὶ τὸν Βαλεντίνου μῦθον, ἐκ τῶν πάθους τῆς Ἀχαμῶθ, καὶ μὲν πέντε καὶ τριάκοντα πρὸς ὁμοίωσιν ἀγίων δὲ ὑπεπροφῆς καὶ πάθους γηγομένης. οὐ δὲ ἀγγελοὶ ἕνεκ, καὶ Βασιλίδου, καὶ Κήριον, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὧν τὸν Ιαδαβαώθ ἀρχὴν φασίν. οὐ δὲ γὰρ καὶ τὸν Μαρκιωνά τὸν βδελυρόν, ἄλλον πινὰ πρὸς τὸν ἀγαθὸν ποιητὴν ἔῃ Φαλκῶ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀπῶτων θεόν οὐδὲ μόνον λόγῳ, καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον πνεῦμα.

& agonotheta ipse victorem athletam de creatione multa docet. Sed ne occasionem demus iis, qui vetus Testamentum non recipiunt, contradicendi iis quæ dicta sunt, transcamus ad nouum, & ostendamus ab eo consona dici. Sic enim & hæc & illa fluenta vno ex fonte manare videbuntur. Audiamus ergo diuinum Ioannem omnia per Verbum facta esse dicentem, & creaturarum, quæ cernuntur vel intelliguntur, nihil sine ipso factum esse. *Sine ipso*, inquit, *factum est nihil.* Audiamus & diuinum Paulum clamantem, *In ipso condita sunt vniuersa, visibilia & invisibilia.* Et rursus, *Per ipsum sacula fecit pater.* In Areopago autem concionans sic dixit, *Deus qui fecit mundum, & omnia que inde sunt, hic celi & terre cum sit dominus, non in manufactis templis habitat, nec manibus humanis colitur, indigens aliquo, cum ipse det omnibus vitam, & inspirationem, & omnia: fecitque ex vno sanguine omne genus hominum inhabitare super vniuersam faciem terre.* Et Lystris ad eos qui sacrificare volebant hæc dixit, *Et nos mortales sumus similes vobis homines, annuntiantes vobis ab his vanis conuerti ad Deum viuum, qui fecit calum & terram, & mare, & omnia que in eis sunt.* & quæ deinceps sequuntur eandem habent sententiam. Verùm superuacaneum est de his ampliùs dicere, & plura ex sacra Scriptura testimonia producere, cum ij etiam qui apud Græcos Philosophi claruerunt, Deum creatorem esse affirmarint. Nam & Socrates filius Sophronisci, & Plato Aristonis, horumque successores, aliique aded plurimi, in hac fuerunt sententia, creationisque ansam ex subiecta materia sumpsisse dixerunt. Age ergo, & in hoc etiam capite Ecclesiasticorum dogmatum præstantiam ostendamus.

Ioan. 1.
Heb. 1.
Act. 17.
Act. 14.

Αὐτὸς ὁ ἀθλοθέτης πολλὰ πρὸς τὴν κτίσιν διδάσκει τὴν νικηφόρον ἀγωνιστήν. Ἄλλ' ἵνα μὴ δῶμεν ἀφορμὴν τοῖς τὴν παλαιὰν ἔδεχοντο γράφω, ἀπειπεῖν τοῖς εἰρημνύοις, εἰς τὴν κενὴν ἄβυσσον, καὶ δεῖξωμεν ταῦτα σύμφωνα φερόμενα. Ἔγω γὰρ δὴ φανήσομαι μὲν ἔχοντα πηγήν ταῦτα κεκείμενα τὰ νάρματα. ἀκούσωμεν τοίνυν Ἰωάννην τὸ θεωπεσίτου πρῶτα εἰς τὸ λόγου γενηθέντα φησάντος, ἔτι ἐν τῇ κτίσει θεωρουμένων ἡ νοουμένων μηδὲν δίχα τοῦτου γενηθέντος. χεῖς γὰρ αὐτῶν φησὶν ἐχρῆστο ὁστέ ἐν. ἀκούσωμεν ὅτι ἔτι θεοῦ Παύλου βοῶντος, ὅτι ἐν αὐτῶν ἐκτίθη τὰ πρῶτα, εἴτε ὄρατα, εἴτε ἀόρατα. καὶ πάλιν, ὅτι δι' αὐτῶν τοῖς αἰῶνας ἐποίησεν ὁ πατήρ. ἔτι ἔτι Ἀρείου δὲ πάργου δημηγερῶν, οὕτως ἔφη. ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸ κόσμον ἔτι πρῶτα τὰ ἐν αὐτῶν, ὡς ἔργον καὶ γῆς ὑπαρχόντων κύριος, ὡς ἐν χριστοῖς ποιεῖ τοῖς ναοῖς κατοικεῖ, ὡς ἐν τῶν χριστῶν ἀδελφῶν (ὡς ἄπορος δὲ ὁ μὲν πρῶτος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ πάντα ἐποίησε τε ἐξ ἐνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀδελφῶν κατοικεῖν ἕπι πᾶν ὁρώσων τῆς γῆς, καὶ ἐν Λύτρωσι ὅτι τοῖς θύσασιν βουληθεῖσι ταῦτα ἔφη, καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ὑμῖν ἐσμέν ἀδελφοί, διαγγελίζομενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ὅτι ἐπὶ τῶν θεῶν ζῶντα, ὅς ἐποίησε τὸ ἔργον καὶ τὴν γῆν, καὶ τὰ ἄλλα ὡς, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ ἐξ ἧς ὅτι αὐτῆς ἐχρῆσθαι. Ἄλλ' ἵνα γὰρ πρὸς τὸν ἀεὶ ἰδίου μηχανήν, καὶ πολλὰς ἀνάγκας μύστικας ἐκ τῆς γῆς γραφῆς, καὶ τῶν πατρῶν Ἑλλήσιν ἐν φιλοσοφίᾳ ἀπορεψάντων τὸ θεὸν εἶναι φησάντων δημηγερῶν, καὶ γὰρ ὁ ἑσθρονόσκων Σωκράτης, καὶ ὁ Ἀεζωνος Πλάτων, ἔτι οἱ τούτων εἰσδοχοί, καὶ μὲντοι ἔτι ἕτεροι πλείοι, τῆς δὲ τῆς δόξης γενηθῆναι, ἔτι ἔτι ἀποκειμένης δὲ ὑλῆς ἔφασαν τὸ θεὸν εἰληφέναι τὴν δημιουργίαν τῶν ἀφορμῶν. φέρε τοίνυν καὶ ταῦτα κεφαλῶν τῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων διγνήσαν ἕπι δεῖξωμεν.

DE MATERIA. V.

ΠΕΡΙ ΥΛΗΣ. ε.

ILLI ergo, vt dicebam, ex subiecta materia omnia condita esse dicunt, eamque Deo coæquam dicentes, Deum eius auctorem nominant: non tamen malam illam iuxta Marcionis & Manetis impietatem definiunt. blasphemiam enim maximam ducunt, Deum malorum opificem

ΕΚΕΙΝΟΙ μὲν οὖν, ὡς ἐφίω, ἐξ ὑποκειμένης ὑλῆς τὰ πάντα δημιουργηθῆναι φασί, ἔτι στυγερῶς αὐτῶν τὸ θεὸν λέγοντες, ἀπίστον αὐτῆς τὸ θεὸν ὀνομαζοῦσιν, οὐ μὲν αὐτῶν κακῶς οὐρίζονται καὶ τῶν Μαρτίωνος καὶ τῶν Μανέντος ἀσεβείων. μεγίστην γὰρ βλασφημίαν νομίζουσι τὸ φανῆναι τὸν θεὸν εἶναι καὶ τῶν ποιη-

πλώ. & εὐεῖνοι μ᾽ ἴσως ἔχουσι συγχώμησιν ἀνά, μήτε ποῖς θεοῖς ἀποστόλοις ποδῶν ἐγκότες, μόνους ἢ τοῖς λογισμοῖς ἢ τῶν ὄντων ὅτι τρέφοντες γαστρῶν. οὗτοι ἢ ποῖας ἀνὴρας δίκας τ᾽ ἀσεβείας ἀξίας, τῶν μὲν θεῶν ἀπολαύσαντες διαγγελίων, ὁ δὲ πύτων ἀποδράσαντες φάσ, & ὁ σκότος ἀσπασάνοντες τοῖς νυκτερίσι πᾶσι πλησίως, ἐδὲ δὲ αὐτοῖς πλώ γινώσκοντες φιλοσόφων πύτων κρατυῶν δόξαν, ἐπειδὴ τὰς ἀκοὰς ἐβουσαν, & τῶν θεῶν πνέματος ἐπακούσαν λογίων ὅτι ἡβουλήθησαν, καὶ τῶν μὲν ἕλληνας εἰσαγαγεῖν, μὴ πονηρὰν ἢ καλέσαι. & τὸ τοῦ τῶν ἀνθρώπων λογισμῶν ἀσθενείας τεκμήριον. ἐπειδὴ γὰρ πᾶσα τέχνη πᾶσι ἀνθρώποις ὕλης ὑποκειμένης πᾶσι δίδεται, & κεραιμυτική μὲν πηλοῦ, οἰκοδομική ἢ λίθων καὶ πλίνθων, ξύλων ἢ ἢ τεκτονική καὶ ναυπηγική, & ἐρείων ἢ ὕφαντική, & ἢ σκυτοτομική ἢ δερμάτων, καὶ ζωγραφία & γυψοποιητική χρωμάτων, καὶ συλλήβδων εἰπεῖν ἐκάστη τέχνη τῶν πᾶσι ὄντων ὕλων, ὑπελαβονοὶ ἀόητοι & τῶν θεῶν μὴ διδάσασθαι ὕλης δῖα δημιουργεῖν, & οὐ συνειδὸν ὅσον ἀνθρώπου & θεοῦ ὁ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ ὡς οὐχ οἶόν τε τῶν εἰκόνα πᾶσι ἐχρῆσθαι ὅσα ὁ ἀρχέτυπον, & ὅτι ἀνθρώπος μὲν ὡς εἰκὼν, ὁ δὲ ὄντων δημιουργεῖ, θεὸς ἢ καὶ ὁ δὲ ὄντων καὶ ὅσα μὴ ὄντων. καὶ τὸ τοῦ σαφῶς ἡμᾶς ἐδίδαξεν ἢ θεῖα γραφή. ὁ μὲν γὰρ ἀπόστολος φησὶ. πῶς νοοῦμεν κλητήρια τοῖς αἰῶνας ῥήματα θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ὅσα φαινομένων τὰ βλεπόμενα γενέσθαι. καὶ πάλιν ὁ καλῶν τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. ὁ ἢ πᾶσι χρησιμῶς συζητήσας σαφῶς ἐδίδαξε, ἵνα μὲν ὅσα μὴ ὄντων, πῶς ἢ ὄντων ἐποίησεν ὁ δημιουργός. καὶ ὅτι τῶν μὲν οὐρανὸν & τῶν γῆν & τὰ ἄλλα στοιχεῖα ὅσα μὴ ὄντων πεποίηκεν. ὅσα δὲ γῆν φησὶν ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸ οὐρανὸν, & τῶν γῆν. & τὸ φάσ ἢ ὡσαύτως ὅσα μὴ ὄντων ἐδημιούργησεν. εἶπεν γὰρ φησὶν ὁ θεός, γηνητήτω φάσ, καὶ ἐγένετο φάσ. ὁ ἢ φερέωμα ὅσα τῶν ἢδη γηνημάτων πρῆξασα. γηνητήτω γὰρ ἢ φησὶ φερέωμα ὅσα μέσῳ τῶν ὕδατος. καὶ ἢ φησὶ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ὕδατος καὶ ὕδατος. καὶ τὰ σπέρματα ἢ τὰ φυτὰ ὅσα γῆς βλαστῶσαι πᾶσι δίδεται. βλαστῶσαι γὰρ ἢ φησὶ ἢ γῆ βοτάνων γένου, σπέρμα σπέρμα καὶ ἢ φησὶ, καὶ καθ᾽ ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κέρπιμον ποιοῦντα κερπὸν, ὅσα ὁ σπέρμα αὐτῶν ὅσα αὐτῶν

A dicere. Atque illis quidem fortasse aliqua danda est venia, qui nec Prophetica dicta audierint, nec diuinos Apostolos ductores habuerint, sed solis ratiocinationibus rerum cognitionem permiserint. Hi verò ecquas pro impietate dignas dent pœnas, qui cùm diuina Euangelia acceperint, horum lucem declinarunt, & tenebras vespertilionum more amplexi sunt? Oportebat autem illos horum saltem Philosophorum opinionem tenere, quandoquidem aures obturarunt, & diuini Spiritus eloquia audire noluerunt, ac materiam quidem introducere, sed malam non vocare. Est autem hoc quoque humanarum rationum imbecillitatis argumentum. Quoniam enim ars omnis apud homines subiecta materia indiget, & figulina luto, & structoria lapidibus & lateribus, lignis fabrilis, & nauium ædificatrix, & lanis textoria, & pellibus futoria, & pingendi, gylandique ars coloribus, atque, vt semel dicam, artes singulæ materia conuenienti, existimarunt stolidi Deum quoque sine materia creare non posse. nec intellexerunt quantum Dei & hominum sit discrimen, & quod fieri non possit vt omnia habeat imago quæ archetypum: & quod homo quidem, velut imago, ex iis quæ extant creet, Deus verò & ex iis quæ extant, & ex non extantibus. Quod apertè nos Scriptura docuit. Apostolus enim ait, Heb. ii. *Fide intelligimus aptata esse secula verbo Dei, vt ex inuisibilibus visibilia fierent.* Et rursus, *Qui vocat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt.* Qui autem mundi ortum conscripsit apertè docuit, quænam ex iis quæ non erant, & quænam ex iis quæ erant fecerit creator. Ac cælum quidem & terram, & alia elementa, ex non extantibus fecit. & lucem similiter ex non extantibus condidit. *Dixit enim, inquit, Deus, Fiat lux, & facta est lux.* Firmamentum autem ex iis quæ iam erant produxit. *Fiat, inquit, firmamentum in medio aquæ, & sit medium diuidens inter aquam & aquam.* Semina etiam & plantas ex terra germinare iussit. *Germinet, inquit, terra herbam fœni, seminans semen secundum similitudinem, & lignum fructiferum faciens fructum, cuius semen ipsius in ipso*

Heb. ii.

Rom. 4.

Genes. 1.

Ibid.

secundum similitudinem secundum genus in terra. Sic etiam ratione carentium animalium genera produxit. Ex aquis quidem ea quæ per aërem incedunt, & quæ in aquis degunt, & quæ amphibia appellantur. Produ-

cant enim, ait, aqua reptilia animarum viventium, & volucres volantes in firmamento celi. Ex terra autem quadrupedia & reptilia. Producat, inquit, terra animam viventem, quadrupedes & pecora. Hominem verò ex iis quæ erant, & iis quæ non erant fecit. corpus enim formavit limo de terra sumpto: animam autem ex non exstantibus creavit. Neque enim, ut impius Marcion dicit, consubstantialis est anima Deo, qui eam fecit, sed ex non exstantibus creata est: facillimè enim creat omnia quæ vult. Nec enim ex iis quæ iam facta sunt, factoris potentiam metiri conuenit. Multo enim plura his facile est ipsi producere. Quod diuinus David demonstrauit: Omnia enim, inquit, quæcumque voluit Dominus fecit. Non dixit quæcumque potuit, sed quæcumque voluit. Habet enim potentiam voluntati æqualem. Vnde non solùm ex his quæ sunt, sed ex iis etiam quæ non sunt creat. Iure ergo ex veritatis dogmatibus materiæ nomen extrusum est. Qui autem creationem cauillantur, & omni ex parte aptum opificium calumniari conantur, eaque de causa materiæ mentionem inducunt, audiant diuina oracula clamantia,

Ibidem.

Psal. 113,3.

Genes. 1.

DE ÆONIBVS. VI.

VALENTINVS, & Secundinus, & Marcus, illorumque successores, Æonas plurimos Creatore antiquiores esse dicunt, quod ex diuinis eloquiis non didicerunt, sed ipsimet fabulas confixerunt. Nec animaduenterunt stolidi, Æonem, id est, æuum aut sæculum, non substantiam aliquam subsistentem, sed spatium quoddam esse tempus denotans, aliquando in finitum, cùm de Deo sermo est, aliquando creaturæ commensuratum, aliquando humanæ vi-

A καὶ ὁμοίωτα κτ' ἄλλος ἐπὶ τῆς γῆς. οὕτω καὶ τῶν ἀλόγων ζῶων τὰ γῆνι πρῆτα γῆ. ἐκ μὲ τῶν ὑδάτων τὰ ἀερόπορα, καὶ τὰ ἐν ποῖς ὑδάσι διατώμματα, καὶ τὰ ἀμφίβια πρῶτα γῆ. Ἐξαγαγέτω γὰρ ἔφη τὰ ὑδάτα ἕρπετα ψυχῶν ζῶσων, καὶ πετεινὰ πετόμματα κτ' ὁ φερέωμα τῆς οὐρανοῦ. ἐκ δὲ τῆς γῆς τὰ τετραπόδα καὶ ἕρπετα. Ἐξαγαγέτω γὰρ φησὶν ἡ γῆ ψυχῶν ζῶσων, τετραπόδα ἕρπετα καὶ κτῶν. τὸν δ' αἰθερῶν δὲ ὄντων καὶ μὴ ὄντων ἐποίησε. ὁ μὲν γὰρ σῶμα διέπλασε χροῦν

B λαβῶν ἀπὸ γῆς, πλὴν δὲ ψυχῶν ἐκ μὴ ὄντων ἐδημιούργησεν. οὐ γὰρ κτ' τὸν δυσσεβῆ Μαρκιῶνος λόγον ὁμοούσιός ἐστιν ἡ ψυχὴ τῆς πεποικηκότος θεοῦ, ἀλλ' ἐκ μὴ ὄντων ἐκτίσθη. ῥάστα γὰρ ὅσα αὐτῷ θέλη δημιουργεῖ. οὐ γὰρ τοῖς ἡδὴ γεγενημένοις τῆς ποιότητος πλὴν δύναμιν προσήκει μετεῖν. πολλαπλάσια γὰρ πούτων ἠδὲ ἀγαθῶν αὐτῷ ῥάδιον. καὶ τῆς τοῦ Δαβὶδ ὁ θεοπέσιος πρῶτον ἠδὲ πῶτα γὰρ φησὶν ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν. ὅσα εἶπεν ὅσα ἴσχυεν, ἀλλ' ὅσα ἠθέλησεν. ἰσομέτρῳ γὰρ ἔχῃ τῆς βουλήσῃ πλὴν δυνάμιν. ὅθεν ἔ

C μόνον δὲ ὄντων, ἀλλὰ καὶ ἐκ μὴ ὄντων δημιουργεῖ. εἰκότως τὸν τῆς ἀληθείας δογματῶν ὁ πῶτε τῆς ὑλης ἐξεληγάται λόγος. οἱ δὲ τῆς κτίσιν κακίζοντες, καὶ τῆς πῶτα ῥημάτων δημιουργίαν ἀφβάλλειν ἐπιχρησῶντες, ἐπὶ τούτου χάριν τῆς πῶτε τῆς ὑλης ἐπεισάγοντες λόγον, ἀκουσάτωσιν τῆς γῆων βοῶντων λογίων. εἶδεν ὁ θεὸς πῶτα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ κατὰ λίαν. ὁ δὲ γὰρ ὑπὸ τῆς θεοῦ γεγενημένον φύσιν κακόν. ἀλλὰ τῆς πῶτε τούτου λόγον ὑπερῶν ἀναπλήροσιν. τέως δὲ πῶτε τῆς αἰώνων μυθολογίας μικρὰ διεξέλωσιν.

ΠΕΡΙ ΑΙΩΝΩΝ. 5.

VALENTINOS, καὶ Σεκουδίνος, καὶ Μάρκος, καὶ οἱ ἐκείνων ἀφῶδοχοι παμπόλλοις αἰώνας πρῶτον τῆς δημιουργοῦ φασὶν εἶναι, ὅσα ἐκ τῶν γῆων λογίων τῆς τοῦ μεμαθηκότος, ἀλλ' αὐτοὶ τοῖς μύθοις συμπλάσσαντες. καὶ οὐ σωεῖδον οἱ ἐμβρονητοῖ, ὡς ὁ αἰὼν ὅσα οὐσία τίς ἐστιν ὑπερῶσα, ἀλλὰ ἀφῶδομα πὶ χρόνου δηλωτικόν, ποτὲ μὲ ἀπείρου, ὅπου πῶτε θεοῦ λέγεται, ποτὲ δὲ τῆς κτίσῃ συμμετρῶν, ἄλλοτε δὲ τῆς αἰθερῶν ζωῆς.

ζωῆ. πάλιν μὲν γὰρ ἡμῶν φησὶν ὁ θεὸς Δαβὶδ· ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς Φωτισμὸν τῆς παρθένου σου. πάλιν δὲ ἡ κήρυξις ὁ κύριος λέγει· ἰδοὺ ἐγὼ μὲν ὁ μὲν εἶμι πάσαις ταῖς ἡμέραις, ἕως τῆς σπουδαίας τῆς αἰώνου. πάλιν δὲ τῆς θεῆς τῶ ὅλων πάλιν ὁ μακάριος Δαβὶδ· ἀπὸ τῆς αἰώνου καὶ ἕως τῆς αἰώνου σὺ εἶ. αὐτὸς οὐτε ἀρχὴν, ἔτε παρὰ ἐξ ἑαυτοῦ. καὶ ὅτι ὁ αἰὼν ἀξίωμα πιδηλεῖ, ἵνα μὴ ἕως ἀπολαβῆται αἰότητος μὴ εἶ) παρὰ τῆς αἰώνων τῆς ὅλων θεόν, ἐν ἐτέρῳ ψαλμῷ ὁ αὐτὸς ἔφη παρθένου εἰσακούσει) ὁ θεός, καὶ ἀπεινώσει αὐτοὺς ὁ παρὰ τῶν αἰώνων. ἐκείνῳ ὁ τῶ ὅλων θεός, ὁ τῶ ἀπολύτων δημιουργός, οὐ μὲν πέντε καὶ τριάκοντα αἰώνας ὅτι παρὰ ἐφ' ἑαυτοῦ τῆς ἀρχαμὸθ μὲν τῆς ὀγδοάδα, καὶ τῆς δεκάδα, καὶ τῆς δωδεκάδα, καὶ τῆς ἀρχαμὸθ, καὶ τῆς ὄρον, καὶ τῆς ὑόν, καὶ τῆς πνεύμα· ἀλλὰ παρὰ ἀπολύτων ὅτι τῶ αἰώνων, οὐτὶ ἀγαθῶν τούτων καὶ συζυγίᾳ μεμυθολογημένων, ἀλλὰ τῶ πνεύματος ὁποῦ ἀξίωμα σημαίνοντων. ἀλλὰ τοῦτο καὶ τῶ αἰώνων εἶ) ποιητῶν τῶ πατέρα καὶ τῶ ὑόν ὁ μακάριος εἶρηκε Παῦλος· ἐλάλησε γὰρ ἡμῶν ἐν ὑμῶν φησὶν, ὃν ἔθετο κληρονόμον ἀπολύτων, δι' οὗ καὶ τοῖς αἰώνας ἐποίησε. ὃν ἐποίησεν, ὅτι οὐσίαν τῶ αἰώνων δηλεῖ, ἀλλ' ὅτι ὁ θεὸς τῶ ὅλων παρὰ τῶν ἑτέρων. καὶ ἐν ἐτέρῳ ἡμεῶν φησὶν· ὃν βασιλείᾳ τῶ αἰώνων ἀφάρτω, μὴ γὰρ ἡμῶν καὶ δόξα εἰς τοῖς αἰώνας τῶ αἰώνων ἀμὲν. ὅτι ἐν υποστάτοις δηλεῖται εἶ) διδάσκων αἰώνας, ἀλλ' αἰώνιον τῶ θεοῦ κληρονομήων τῶ βασιλείαν. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἀπόστολος· Ἐφ' ἑαυτοῦ γὰρ λαλοῦμεν, ἐν τοῖς τελείοις σοφίαν ἢ οὐτὶ αἰώνου πύπου, ὅτι τῶ ἀρχόντων τῶ αἰώνου πύπου, τῶ κληρονομημένων ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν τῶ ἐν μυστηρίῳ τῶ ἀποκεκρυμμένην, καὶ παρὰ ἐφ' ἑαυτοῦ ὁ θεὸς παρὰ τῶ αἰώνων. εἰ δὲ τῶ οἰκονομίας μυστηρίου τῶ αἰώνων, καὶ τῶν θεῶν ὄρον, παρὰ τῶν ἑτέρων, ἀσεβείας ἐχάτης, τῶ ὅλων θεόν νεώτερον τῶ αἰώνων ἀποκαλέσθην. καὶ ὁ παρὰ τῶν ἑτέρων δὲ Ἡσαΐας βοᾷ· ὁ θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ κληρονομητῶν τὰ ἀέρα τῶ γῆς. καὶ πάλιν, ἀπὸ τῶ αἰώνου ὅτι ἡκούσαμεν, οὐ δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἶδον θεόν πλεῖν σου. παρὰ τῶ αἰώνων πίνω ὁ θεός, ὁ τῶ ὅλων δημιουργός.

A tæ. De nobis enim dicit diuinus Dauid, *Saeculum nostrum in illuminatione vultus tui.* De creaturis autem Dominus dicit, *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.* De Deo rursus vniuersorum idem diuinus Dauid, *A saeculo usque in saeculum tu es.* pro eo quod est, nec principium nec finem habes. Et quoniam Aeon spatium aliquod significat, ne quis stultè existimaret ante saecula non esse Deum vniuersorum, in alio Psalmo dicit idem Propheta, *Exaudiet Deus, et humiliabit eos qui est ante saecula.* Itaque vniuersorum Deus, qui omnium est conditor, non post triginta & quinq. Aëones ex passione Achamoth natus est post octidam, & denarium, & duodenarium, & Achamoth, & terminum, & filium, & spiritum: sed omnes Aëones antecedit, non hos turpes per copulationem confictos, sed eos qui quantumcumque spatium significant. Propter eà saeculorum quoque factorem esse patrem & filium beatus Paulus dicit. *Locutus enim est nobis, inquit, in fine quem fecit heredem omnium, per quem genuit et saecula.* Illud autem fecit, non substantiam saeculorum designat, sed quod Deo vniuersorum nullus est antiquior. Et alio in loco dicit, *Regi saeculorum immortali, inuisibili, soli Deo honor et gloria in saecula saeculorum, Amen.* Non subsistentes aliquos Aëones esse docens, sed æternum Dei regnum prædicans. Et rursus idem Apostolus, *Sapientiam autem loquimur inter perfectos. Sapientiam verò non saeculi huius, neque principum huius saeculi qui destruantur: sed loquimur Dei sapientiam in mysterio quæ abscondita est, quæ prædestinavit Deus ante saecula.* Quod si dispensationis mysterium, Aëonibus, vt definit Apostolus, antiquius est, extreme est impietatis, vniuersorum Deum Aëonibus iuniorem dicere. Sed & Esaias Propheta clamat, *Deus sempiternus, qui creauit terminos terræ.* Et rursus, *A saeculo non audivimus, neque oculi nostri viderunt Deum præter te.* Ante saecula ergo est Deus, qui vniuersorum est opifex.

ΠΕΡΙ ΑΓΓΕΛΩΝ. Ζ.

DE ANGELIS. VII.

ΤΟΥΣ δὲ Ἀγγέλους, οὐτε καὶ τοῖς τῶν Ἑλλήνων ποιηταῖς καὶ φιλοσόφοις ποιοῦσιν, καὶ εἰς θῆλυ καὶ ἀρρεν τῶν B.Theod. Tom. IV.

ANGELOS verò, nec sicut Graecorum poëtae & Philosophi Deos facimus, nec incorpoream Z

Gen. 1.

Gen. 6.

naturam in marem & feminam distinguimus, & intemperantes coitus inuisibilium potestatum criminamur, neque ut hereticorum fabulæ statuunt, creationis auctores illos definimus, neque coæternos Deo vniuersorum esse affirmamus. Nam hominibus vsui est femina ad generis incrementum Hoc enim prouidens Deus vniuersorum, naturam hanc sic formauit. Unde & benedictionem hanc generi præbuit dicens, *Crescite, & multiplicamini, & replete terram, & dominumini eius.* Quoniam enim mors hominum naturam deprædatur, & velut messor quispiam, non solum senes, sed etiam iuuenes excindit: natura iis necessariò opus habet, qui terram colerent, & feminent, spicâsque alias pro eis quæ fecerantur substituerent, messorisque manus agricultura vincerent. Immortali verò naturæ otiosa est sexus distinctio. Neque enim opus habent incremento qui non imminuuntur, neque coitu, qui corporibus sunt liberi. Et hoc nos docet Scriptura. Angelos enim non duos principio, sicut homines, solos creauit, sed quotquot voluit myriadas produxit. Corruptionis enim expers natura incremento non eget. Homines verò mortale corpus fortiti, mortisque obnoxij, femina profus indigent. Nemo autem eorum qui libidini sunt dediti, Angelos per ignorantiam accusat, ad maledictiæ prætextum id sumens, quod *videntes filij Dei filias hominum, quod essent pulchrae, acceperunt sibi uxores ex ipsis.* Extremæ namque est dementiæ hominum incontinentiam Angelis tribuere. Duæ enim tunc erant profapix, vna Cain, altera Seth, & Cain quidem genus maledictum erat, Seth verò pium & religiosum. Enos enim eius filius sperauit inuocare nomen Domini Dei. Inde qui ab hoc genus ducebant, filij Dei appellati, cum genere Cain misceri refugiebant. Multis exactis post annis, elegantes & venustas illorum filias contemplati piorum nepotes, victi sunt à pulchritudine, & legem paternam transgressi sunt, & cum eis affinitatem ambierunt. Deinde improbitatem inuexit commixtio.

Α ἀσώματον διακρίνομεν φύσιν, καὶ μίξεις ἀκολλάτους τῶν ἀσώματων κατηγοροῦμεν δυνάμεων. ὥστε καὶ τοὺς τῶν αἰρετικῶν μύθους ποιητὰς τῆς κτίσεως οὐλοῦμεθα, οὐτε μὴ συναδέλοις ἐκείνοι φαμὲν τῶν ὄλων θεοῦ. ποῖς μὲν γὰρ ἀνθρώποις ὁ θῆλυ χρῆσιμον ἀφ' αὐτῶν αὐξήσιν τῶν γένους. τῆτο γὰρ παρορῶν ὁ τῶν ὄλων θεός, οὐτω πτωδε πτω φύσιν διέπλασε. εἰς δὲ καὶ ταῦτω τὰς χεῖρας πτω δὴλογίαν παροσηνεῖκεν, εἰπὼν αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, & πληρώσατε πτω γῆν, & κατακυριεύσατε αὐτῆς. ὅτι γὰρ ὁ θάνατος ληΐζεται τῶν ἀνθρώπων τῆ φύσιν, καὶ οἷόν τις θεοῦ, οὐ παροσῦτας μόνον, ἀλλὰ & νέους ἐκτέμνει, ἀναγκάως ἡ φύσις ἐδεῖτο τῶν γεωργῶτων, & παροσῶτων, καὶ ἀπὲς τεμνομένων ἐπέσους ἐκείνης ἀπεισαρότων, καὶ νικῶτων τῆ γεωργίᾳ τῶ ἀμύπητος τῶ χεῖρας. τῆ δὲ ἀθανάτω φύσιν παροσῆ τῶ γένους ἡ διαίρεσις. οὐτε γὰρ αὐξήσεως δεόνται μὴ μφοῦμενοι, οὐτε μίξεως ὁμοῦτων ἀπηνάκτων. καὶ τοῦτου διδάσκαλος ἡ θεία γραφή. Ἀγγέλοις μὲν γὰρ οὐ δύο κατ' ἄρχας καταπαροσ τοὺς ἀνθρώπους ἐδημοῦργησε μόνους, ἀλλ' ὅσας ἠθέλησε μυριάδας ἐπήγαγεν. ἡ γὰρ φθορὰς ἐλάττωσε φύσις αὐξήσεως ἀπαροσδεῆς. οἱ δὲ ἀνθρώποι θνητὸν ἐρηκότες σῶμα, καὶ ὑπὸ τῶ θανάτω τελουῶτες, τῶ θῆλεος ἀναγκάως παροσδεόνται. μηδεὶς δὲ τῶ φιληθῶτων ἐξ ἀγνοίας τῶ ἀγγέλων ποιησάτω κατηγορίαν, ἀφορμῶν λαβὼν εἰς βλασφημίαν ὁ παροσ τῆ παροσῶτου ἰσορηθῆν Μωϋσέως. ὅτι ἰδόντες οἱ υἱοὶ τῶ θεοῦ τῶ θυγατέρας τῶ ἀνθρώπων ὅτι καλαὶ εἰσιν, ἐλαβον ἐξ αὐτῶν εἰς γυναῖκας. παροσ πληξίας γὰρ ἐχάτης ὁ τοῖς ἀγγέλοις παροσάτω πτω τῶ ἀνθρώπων ἀκολλάσιαν. δύο γὰρ ἡ γῆ πτωικαῦτα, ὁ τῶ Καῖν, καὶ ὁ τῶ Σηθ, & ὁ μὲν τῶ Καῖν ἐπαροσων ἡ, ὁ δὲ τῶ Σηθ ἀποσείας ἐπεμῆετο. Ἐνώς γὰρ ὁ τοῦτου υἱός, ἠλπισεν ἐπικαλείσθαι ὁ ὄνομα κυρίου τῶ θεοῦ. ἐντεῦθεν οἱ ἐκ τοῦτου φῶτες υἱοὶ θεοῦ χρομαῖζοντες, ἐφορῶν τῶ παροσ ὁ γένους τῶ Καῖν ὅτι μίξισαν. πολλῶν δὲ διελθῶτων ἐτῶν, ὅτι περπέεις τῶ ἐκείνων θεασάμενοι θυγατέρας οἱ τῶ ἀποσῶτων ἀποροσνοι, ἡπῆθησῶ τῶ κάλλους, & τὸν παροσῶτων παροσῶτων νόμον, & ὁ παροσ ἐκείνοισ ἡ παροσῶτων κῆδος. εἶτε ἡ ὅτι μίξισαν τῶ πονηθῶτων εἰσῆγαγεν;

ὅταν δὴ ἀκούσωμεν τῆς θείας λεγούσης γρα-
 φῆς· εἰσῆλθον οἱ υἱοὶ τῆς θεοῦ πρὸς τὰς θυγατέ-
 ρας τῆς ἀνθρώπων, μὴ τῶν ἀσωμάτων ἀγγέ-
 λων κατηργώμεν. ἀνθρώποι γὰρ τῆς προνομίας
 ἐπὶ τὴν γῆν υἱοὶ θεοῦ προσκαρτοῦμενοι. καὶ ὅτι
 αὐτῶν οὕτως ἔχει, μῆτις αὐτὸς ὁ τῶν ὄλων θεός,
 οὕτως λέγων· οὐ μὴ καταμείνη ὁ πνεῦμα μου
 ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ
 ἄφρονες. καὶ πάλιν ἰσοειογράφος καὶ εἶδε κυρίως
 τὴν γῆν, καὶ ἡ καταφθαρμένη, ὅτι κατέφθρε
 πᾶσα ἡ γῆ ὅσον αὐτὴ ἔπλησεν τὴν γῆν. καὶ πρὸς τὸν
 Νωὲν ὁ τῶν ὄλων ἔφη θεός· ἰδοὺ ἐγὼ καταφθί-
 ρω πᾶσαν σὰρκα. καὶ κελύσας καὶ ἀσποδύσας κί-
 βωτον, ἐπήγαγον ὅτι σὺ δὲ εἶσθι δικαίον ἐν τῇ γῆ καὶ
 τῷ ζῴῳ. οὐκ αὖτὲν ἀγγέλων ἡμῶν τῶν ἀν-
 θρώπων ἐκόλασε τὴν δικαιοσύνην ὁ νομοθε-
 τὴς, καὶ ἀνθρώποις, οὐ δέκα, καὶ εἴκοσι, καὶ ἑκατὸν,
 ἀλλὰ μυριάδας ἀπέπεσε. οὐτε αὐξήσεως τοί-
 νω οὐτε μίξεως χάριν, δεῖται τῆς ἡλικίας τῶν ἀν-
 γέλων ἢ φύσεως. πολλὰς δὲ μυριάδας εἶναι ἀν-
 γέλων ἢ θεία διδασκῆ γραφή. χίλια γὰρ φη-
 σι χιλιάδες ἐλφτούργων αὐτῶν. Ἐμύρια μυ-
 ριάδες πῆρεσθαι αὐτῶν. λήπουργια δὲ τῶν
 ἀγγέλων ἢ ὑμῶν δία. πρὸς αὐτὸν γὰρ τὸ Σεραφίμ,
 ὁ μακάριος φησὶν Ησαΐας, ὅτι ἐκέλευσεν, καὶ
 ἔλεγον ἅγιος, ἅγιος, κύριος Σαβαώθ·
 πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ. πρὸς
 δὲ τῶν Χερουβίμ ὁ θεὸς εἶπεν Εζεκιήλ, ὡς
 ἤκουσε λεγόντων, ὁλοκληρῆ ἢ δόξα κυρίου
 ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ. οὐ μόνον δὲ ὑμῶν, ἀλλὰ
 καὶ τῆς θείας οἰκονομίας ἀφρονοῦσι. καὶ τὸ
 ἡμᾶς ὁ πόρσοφος ἐδίδαξε Γαῦλος εἰπὼν· ὅ-
 τι πρῶτες εἰσὶ λήπουργια πνεύματα εἰς
 ἀφρονοῦσιν ἀπετελλόμενα ἀλλ' οὐκ ἔτι μὴ οὐκ
 κληρονομεῖν ἑαυτῶν, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἐν
 τοῖς ἱεροῖς διαγγελίοις ἔφη· ὁρᾶτε μὴ κα-
 ταφρονήσητε ἐνός τῶν μικρῶν τούτων τῶν ἐλαχί-
 στων τῶν πισυόντων εἰς ἐμέ. ἀλλ' ἡμεῖς γὰρ λέγω ὑμῖν
 καθ' ἡμέραν οἱ ἀγγελοὶ αὐτῶν ὁρᾶσι τὸ πρόσω-
 πον τοῦ πατρὸς μου, ἐν ἑσθρανοῖς. ὁ δὲ θεὸς οὐκ ἔστιν
 ἀνὴρ ὁμοιωθήτης, καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων εἶναι λέγει
 τινὰς, μᾶλλον δὲ οὐκ αὐτὸς, ἀλλ' ὅτι εἴπω πρὸς
 ἀγγελόμορφον ἀγγελος. ἔστι γὰρ φησὶν ἄξεναν-
 τίας μου ὁ ἀρχὼν Περσῶν. μέμνη ὅτι ἀρχόν-
 τος τῶν Ἑλλήνων, καὶ πρὸς τὸν ἔκειν, ὡς εἶδεις ἕτερος
 αὐτῶν σκεπάζειν ὑπὸ τῆς ἰσθμῶν Ἰουδαίας
 πρὸς τὸν θεόν, εἰ μὴ Μιχαήλ

A Quando ergo sacram Scripturam di-
 centem audierimus, *Ingressi sunt filij Dei ad filias hominum*, ne corporis ex-
 pertes Angelos accusemus. Homines enim iniquitatem illam ausi sunt, qui
 filij Dei appellabantur. Quodque hæc ita se habeant, testis est ipse
 vniuersorum Deus sic dicens, *Non permanebit spiritus meus in hominibus his, quia caro sunt*. Et rursus historiae
 scriptor, *Et vidit Dominus terram, et erat corrupta: quia omnis caro corrupe- rat viam suam in terra*. Et Noë quo-
 que dixit vniuersorum Deus, *Ecce ego disperdam omnem carnem*. Et cum iussisset construere arcam, subiun-
 xit, *Quia te inueni iustum in generatione hac*. Neque verò si Angeli pec-
 cassent, homines punisset iustitiae Legislator, & homines non decem, & viginti, & centum: sed myriades
 innumeras. Neque ergo incrementi neque mixtionis gratia feminam exi-
 git Angelorum natura. Multas por-
 rò Angelorum esse myriadas diuina docet Scriptura. *Millia enim*, inquit, *millium ministrabant ei, & decies milies centena millia adstebant ei*. Ministeriū autem Angelorum est hymnorum decantatio. De Seraphim quippe beatus Esaias dicit, quod clamabant, & dicebant, *Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus Sabaoth: plenum est caelum, & terra gloria eius*. De Cherubim autem dixit diuinus Ezechiel, quod audiuit cum dicerent, *Benedicta est gloria Domini de loco suo*. Non solum autem hymnos decantant, sed diuinis etiam dispensationibus ministrant: & hoc sapientissimus nos Paulus docuit dicens, *Non omnes sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis? Ipse quoque Dominus dixit in sacris Eu- angeliiis, Videte ne contempnatis unum ex his pusillis vel minimis qui credunt in me. Amen enim dico vobis, quia Angeli eorum semper vident faciem patris mei qui in caelis est*. Diuinus verò Daniel propheta, etiam gentium principes dixit esse aliquos. Immo verò non ipse, sed Angelus qui cum eo loquebatur. *Restitit enim mihi, inquit, princeps Persarum*. Meminit etiam principis Græcorum, & adiecit, quod nullus alius opem ei ferebat pro Iudæorum libertate apud Deum intercedenti, nisi Michael

B Gen. 4.
 Dan. 7.
 Efa. 6.
 Heb. 1.
 Matth. 18.
 Dan. 10.

princeps eorum. Magnus quoque
 Deut. 32. *Moyſes in Cantico ait, Quando di-
 videbat Altiffimus gentes quos difsemi-
 nabat filios Adam, conſtituit terminos
 gentium ſecundum numerum Angelorum
 Dei. Ex his autem, & ex iis quæ à Da-
 niele, quæque à Domino dicta ſunt
 coniectura eſt, & Angelos quofdam
 gentibus præeſſe, & quibuſdam ſin-
 gulorum hominum creditam curam
 eſſe, ne eos lædant damnove afficiant
 infeſti dæmones. Factos autem ab
 vniuerſorum Deo Angelos eſſe cre-
 dimus, ſic enim edocui ſumus. Pſal-
 miſta etenim Dauid, cum Angelos
 & cæleſtes Potestates ad Deum lau-
 Pfal. 32. *dandum excitaffer, ſubiunxit, Quia
 ipſe dixit, & facti ſunt, ipſe mandauit,
 & creati ſunt. Et ruruſ. Qui facit An-
 gelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos
 flammam ignis. Tres autem pueri
 Deum in fornace benedicentes, crea-
 turam quidem omnem ad laudum
 ſocietatem vocarunt, primos autem
 omnium Angelos. Sic autem ſe ha-
 bet laudationis exordium: Benedicite
 Dan. 3. *omnia opera Domini Domino, laudate,
 & ſuperexaltate eum in ſæcula. Deinde
 protinus ſubiungunt, Benedicite An-
 geli Domini Domino, docentes diui-
 norum operum partem quoque ipſos
 eſſe. Sed diuinus Apoſtolus hoc a-
 pertiùs nos docuit. Chriſti enim
 Ieſu domini noſtri mentionem cum
 Coloff. 1. *feciffet, ſubiunxit, Quoniam in ipſo
 condita ſunt vniuerſa in cælu & in ter-
 ra, viſibilia & inuiſibilia. Et iis quæ
 cernuntur, tanquam manifeſtis, præ-
 termiſſis, ordines inuiſibilium recen-
 ſet, ſive throni, ſive dominationes, ſive
 principatus, ſive poteſtates. omnia per
 ipſum & in ipſo creata ſunt. Hæc etiam
 de Angelis ſentire didicimus.****

DE DIABOLO, ET DÆMONIBVS.

VIII. D

DIABOLVM autem, & qui illi
 ſubſunt dæmones, non vt Mar-
 cion, & Cerdo, & Manes fabulan-
 tur ingenitos dicimus. Si enim ſunt
 ingeniti, honore quoque ſunt æqua-
 les cum vniuerſorum Deo. Quod ſi
 honore æquales, pares etiam haud
 dubiè ſunt poteſtate. At ſi pares ſunt
 poteſtate, quomodo ab vniuerſorum
 Deo creatos dicimus? quomodo au-
 tem iuſtè punirentur, qui talem ab

Αὐτὸν ἀρχὸν αἰῶν. καὶ ὁ μέγας δὲ Μωϋσῆς ἐν
 τῇ ᾠδῇ ἔφη· ὅτε διεμέριζεν ὁ ὕψιστος ἔθνη, οὐδὲ
 διέσπειρεν υἱοὺς Ἀδάμ, ἔστησεν ὄρια ἔθνων καὶ
 ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ. τεκμηριοὶ δὲ καὶ
 ταῦτα, καὶ τὰ ἐν τῷ Δανιὴλ Εἰρηναῖα, καὶ
 τὰ ὑπὸ τῷ κυρίου λεγόμενα, τίνας μὲν τῶν
 ἀγγέλων ἔθνων παρατεύειν, τίνας δὲ ἐνὸς
 ἐκαστοῦ τῶν ἀποστόλων πεπετυχημένους ἔπιμέ-
 λειν, ὥστε μὴ σίνεσθαι αὐτοῖς ἐπισημνῶν
 τοῖς ἀλάστορας δαίμονας. πεποιῆσθαι δὲ ὑπὸ
 τῷ θεοῦ τῶν ὄλων τοῖς ἀγγέλοις παρατεύειν,
 Βούτω γὰρ ἐδιδάχθημεν. ὁ μὲν γὰρ ὑμνο-
 ποιὸς Δαβὶδ, ὑμνήσας πρὸς ἐξουσίας τοῖς ἀν-
 γέλοις καὶ ταῖς ἐπουρανίαις δυνάμεισι τὸν τῶν
 ὄλων θεόν, ἐπήγαγον, ὅτι αὐτὸς εἶπε ἐν γεν-
 νήσῃ, αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν.
 Ἐπάλιν· ὁ ποίων τοῖς ἀγγέλοις αὐτῶν πρῶ-
 ματα, ἔπειτα τοῖς λειτουργοῖς αὐτῶν πρὸς φλό-
 γα. οἱ δὲ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ τὸν θεόν
 βίλοισιν, πᾶσαν μὲν πλὴν κτίσιν εἰς κοι-
 νῶν τῆς ὑμνοδίας ἐκάλεισαν, πρὸς τοὺς δὲ
 τοῖς ἀγγέλοις. ἔχθη δὲ οὕτως ὁ τῆς ὑμνοδίας
 παρομοίον· βίλοισιν πᾶν τὰ ἔργα κυρίου τῷ
 κύριον ὑμνήσθη, ἔπειτα ὑποφῶτε αὐτὸν εἰς τοὺς
 αἴθρας. εἴτε δὲ οὕτως ἐπισημνῶσιν· βίλοισιν
 ἀγγέλοις κυρίου τῷ κύριον διδάσκοντες, ὡς μέ-
 γας ἔστι οὗτοι τῶν θεῶν ἔργων εἰσιν. ὁ δὲ θεὸς ἀπό-
 στολος τῷ σαφῆς ἡμᾶς ἐπέμαρτυρε. τῷ
 γὰρ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μνημονοῦσας,
 ἐπήγαγον, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη πᾶν τὰ ἐν οὐ-
 ρανοῖς ἔπειτα ἐπὶ γῆς, εἴτε ὄρατα, εἴτε ἀόρατα. καὶ
 ὡς δὴ λέγει καὶ ἀποστόλων τὰ ὄρατα, τῷ ἀόρατοι
 λέγει τὰ πάματα, εἴτε θεοὶ, εἴτε κυριοτήτες,
 εἴτε δυνάμεις, εἴτε βίλοισιν, πᾶν τὰ δι' αὐτῶν, ἔπειτα
 αὐτὸν ἐκτίσθη. ταῦτα ἔπειτα τῶν ἀγγέλων φέρειν
 ἐδιδάχθημεν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ, ΚΑΙ

τῶν δαίμονων.

η'.

ΤΟΝ ὃν ἀπόστολος ἔπειτα ὑποφῶσιν ἐκείνῳ τε-
 λουῦσας δαίμονας, καὶ τοῖς Μαρκίανος, ἔπειτα
 Κέρδωνος, ἔπειτα Μανέντος μύθοις, ὅσα ἐν γεν-
 νήσῃ τῷ Φαυλῷ. εἰ γὰρ ἀγγέλοις, ἐπισημνῶσιν ἄρα
 τῷ τῶν ὄλων θεῷ. εἰ δὲ ὁμοίμοι, δὴλον ὅτι
 καὶ ἰσοδύναμοι. εἰ δὲ ἰσοδύναμοι, πῶς ὑπὸ
 τῷ θεοῦ τῶν ὄλων δημιουργηθῆναι Φαυλῷ;
 πῶς γὰρ αὐτὸν καταθεῖν ἐνδικῶς οἱ ποιοῦντες

Φύσιν δὲ δρχῆς εἰληγῆτες. ὅτι ἡ κολασθήσονται. **A**μφερρήδην εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἐξ ἑωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἠτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ, ἔτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. τῆτο ἡ ἐκείνη σαφῶς οἱ δαίμονες ἴσασι. ὅθεν ἐβόων, τί ἡμῖν καὶ σοὶ υἱε θεοῦ; ἢ ὑψίστου ἦλθες πρὸς καθεστὴ βασιλείαν ἡμῶν; καὶ πάλιν, ὀρκίζω σε, μή με βασθεύσῃς. ὅτι μὲν οὖν κολασθήσονται, σαφῶς ἐδιδάχθημεν. σχεπῆσωμεν ἡ λοιπὸν, εἰ δικαίως ἔπι πείσονται φύσιν τοιαύτην πρὸς τὸν πεποιηκότος δδξάμενοι. πῶς δὲ ἂν ἀγαθὸς εἰκότως κληθεῖται τὴ κακίας ὁ ποιητής, πῶς ἡ δικαίος ὁ φύσιν κολασζων ἀγαθὸν πιδράσασθαι διωαυθῶν, ἀλλὰ τοῖς τὴ κακίας πεπεδημένοι δεσμοῖς; ἀλλὰ δικαίον ἴσμεν τὸ τὸ ὄλων θεόν, καὶ δικαιοσύνης πηλῶ. οὐκ ἔχω ἀδίκως κολασθῆ τοῖς δαίμονας, ἔτι τὸ ἐκείνων ἠγυῶμενοι. καὶ ἀγαθῶν ἔπι τρεῖς μῆθρα δημιουργῶν τὸ ἀγαθὸν θεόν πρὸς τὸν φρονοῦντων ἀπιδῶτων ὀνομαζόμενον. οὐκ ἔχω ἐδημιούργησε φύσιν, δρασσαι μὲν ὅσον ἀγαθὸν διωαυθῶν, κακίαν ἡ μόνων πρὸς γινώμεν ὀδίνουσα. εἰ ἡ μήτε φύσιν πονηρὰ ἐδημιούργησεν ὁ θεός, ἀγαθῶν γὰρ ἔστιν ὡς ἀγαθὸς ποιητής; μήτε ἀδίκως κολασζῶν αἰεχῆ, δικαίος γὰρ ἔστι καὶ δικαιοσύνης νομοθέτης, καλασζῶν τὸ ἀφάβολον καὶ τοῖς ὄσον ἐκείνων τελοῦσας, γινώμη ἀρα πονηρὸς ὁ ἀφάβολος ἔτι οἱ τὸ ἐκείνη συμμοεῖας. ὡς πρὸς τὸ ἀφάβολον ἀγαθὸν δὲ δρχῆς ἀγαθὸς ἐδημιούργησεν ὁ θεός, ἀυθαίρετῶν ἡ γινώμη οἱ μὲν ἐφύλαξαν ἀκήρατον ἡν ἐλαβον φύσιν οἱ ἡ ἔπι τὸ χεῖρον ἀπέκλιναν, ἔτι τοῖς θεοῖς χαρακτῆρας διέφθῆραν, καὶ τοῖς θεοῖς δεις θελωδῆς ἀπέφωσαν ἔπι τὸ ἀφάβολος ἔτι δαυμόνων τὸ εἶφος σὺν τοῖς ἀλλοῖς ἀσωμάτοις γινόμενοι, τὸ μὲν ἐκείνων πρὸς τὸ δεσπότην θεόν ὀκ ἐζήλωσαν ὄνοια, τὸ ἡ τὸ πύφου ἔτι ἀλαζονείας εἰς δδξάμενοι παλός, ἔπι τὸ χεῖρον ἐπεπλησῶν, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἀφάβολος ἔπι τὸ ἀφάβολος. δρχῆ γὰρ τὸν δεῖ τὸ λόγων ἀνίπεται, ὡς τὸ ἐκπῶσεως τῷ ἀφάβολῳ τύφος ἐγῆετο πρὸς ξενος. καὶ Εφεσίοις δὲ γραφῶν, πρὸς ἐδῆλωσεν ὡς πρὸν ὅτι τὸ χεῖρον τρεπῶσαι, πῶς τῆ ἀέρος οἰκονομῆαν ἐπεπίστυτο. καὶ τὸν ἀρχοντα γὰρ φησι τῆς ἐξοείας τῆ ἀέρος τῆ πνυθῆματος, τῆ

initio naturam fortiti sunt? Quod enim puniendi sint, apertè dicturus est Dominus iis qui erunt à sinistris, *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis eius.* Hoc verò ipsi quoque dæmones certò sciunt. Vnde clamabant, *Quid nobis & tibi, fili Dei alius? venisti ante tempus torquere nos.* Et rursus, *Adiuro te, ne me torqueas.* Quòd igitur pœnas daturi sint, apertè didicimus. Deinceps consideremus, an hoc iustè passuri sint, qui talem naturam à creatore fortiti sunt. Quomodo autem bonus iure vocaretur auctor vitij? quomodo iustus naturam puniens, quæ boni agere nihil potest, sed vitij vinculis est adstricta? Atqui iustum esse scimus Deum vniuersorum, & fontem iustitiæ. non ergo iniustè dæmones puniet, & illorum ducem. Et bonorum conditorem scimus bonum Deum ab omnibus rectè sentientibus appellari. Non igitur creauit naturam, quæ nihil boni posset facere, solum autem vitium inuita pareret. Quòd si nec malam naturam creauit Deus, bonorum siquidem vt bonus est conditor, nec iniustè punire sustinet. iustus enim est, & iustitiæ legislator, punit autem Diabolum, & illi subditos, voluntate vtique malus est Diabolus, & qui eius sunt partium. Sicut enim hominem bonum ab initio bonus creauit Deus, libero autem mentis arbitrio, incorruptam alij quam acceperant seruarunt naturam, alij in peius declinarunt, & diuinos characteres corruerunt, atque ex diuinis belluinos fecerunt: sic Diabolus & dæmonum caterua, cum aliis incorporeis conditi, illorum erga Dominum beneuolentiam æmulati non sunt, sed fastus & arrogantia morbo correpti, in deterius conuersi sunt, & à priori sorte exciderunt. Quod declarauit diuinus Apostolus, de Episcopali ordinatione legem ferens, *Non neophytum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat Diaboli.* His enim verbis innuit, quòd Diabolo cur caderet causa fuerit superbia. Ephesiis verò scribens, ostendit quòd priusquam in deterius conuerteretur, credita ei fuerit aëris administratio. *Secundùm principem, inquit, potestatis aëris huius spiritus, qui*

Matth. 24.

Matth. 8.

Marc. 5.

1. Tim. 3.

Ephes. 2.

nunc operatur in filios diffidentia. A priori autem ordine lapsus, ministros habet eos qui Deo contradicunt. Et Dominus item in sacris Euangeliiis dixit, Videbam Satanam sicut fulgur de celo cadentem. & alio in loco, Ille, inquit, homicida erat ab initio, & in veritate non stetit. Hoc verò demonstrat, quòd à veritate auersus, veritati contraria elegit. Beati quoque Prophetæ Esaias & Ezechiel similibus vsi sunt ænigmatibus. Hoc enim significat illud, Super astra ponam solium meum, & ero similis altissimo, & comprehendam orbem terre tanquam nidum, & tanquam derelicta ova tollam. Et Ezechiel per principem Tyri apostatam principem designat, qui illi operatus est. Sic autem dicit, Hæc dicit dominus Adonai, Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & corona pulchritudinis, & in delitiis paradisi Dei genitus es, omnem lapidem indutus es. Deinde cum lapidum species enumerasset, subiunxit, A quo die conditus es cum Cherubim inunctus inhabitante, & posui te in monte sancto Dei. genitus es in medio lapidum ignitorum, ambulasti irreprehensibilis in diebus tuis, ex qua die creatus es, donec inuenta sunt iniquitates in te. A multitudine enim circumcursionis tue impleuisti promptuaria tua iniquitate, & peccasti, & vulneratus es in monte Dei. Deduxit te Cherubim adumbrans ex medio lapidum ignitorum. Exaltatum est cor tuum ob pulchritudinem tuam, corrupta est scientia tua cum pulchritudine tua propter multitudinem peccatorum tuorum, in terram proieci te, aduersarium regibus dedi te, ut traduceris propter multitudinem iniquitatum tuarum, & iniustitiarum negotiationis tue. profanavi sanctificationem tuam, educo ignem in medio tui, hic te deuorat. Hæc Prophetæ verba ostendunt ab initio quidem bonum factum fuisse, sed sponte sua propensionem in deterius suscepisse, improbique actionibus malitiam auxisse. Circūcursionem enim & negotiationem, improbitatis cogitationes vocauit. Hunc traduxit eius imbecillitatem patefaciens, & ab iis qui olim adorabant conculcari iussit. Eius enim vox est, Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici. Sed & alia plurima in-

Luc. 10.

Ioan. 8.

Ma. 14.

Ezech. 28.
12.

Luc. 10.

Α νῦν ἐνεργῶντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆ ἀπειθείας. τῆ ὁ
 πατέρα τῶν ἀξέως ἐκπεσόν, ὑπουργοῖς ἐχθ
 τοῖς ἀπλήρονας τῶ θεῷ. Ἐ ὁ κύριος ὅ ἐν τοῖς
 ἱεργῖς διαγελίοις ἐφη εἶδον τῆ Σατάνῃ ὡς ἀ
 γραπῶν πεσόντα ἐκ τῆ οὐρανοῦ. Ἐ ἐν ἑτέρω χω
 ρεῖα, ἐκείνος φησὶν ἀνθροποκτόνος ἦν ἀ τῶ ἄρ
 χῆς, Ἐ ἐν τῇ ἀληθεία ἐχέστηκε. τῆ πο τῶ ἄρ
 λοι, ὡς τῆ ἀληθείας ἐκτραπέις, τῶ ἀντὶ τῆ ἀ
 ληθεία παρείλετο. καὶ οἱ μακάριοι ὅ παρῆ
 ται Ησαίας Ἐ Ιεσεκιήλ τῶ ἀπλησίοις ἀνί
 μασι κάχρῶται. τῆ πο γῶ σημάειν τῆ, ἐπάνω τῆ
 ἀτρων θῆσω τῆ θρόνον μου, καὶ ἐσομαι ὁμοιος τῶ
 ὑψίστω, καὶ κατὰ ἀλήφωμαι τῆ οἴκου κἀν ὡς νο
 σιαν, καὶ ὡς κατὰ ἀλεφμμένα ὡ ἀ ἄρα. Ἐ ὁ Ιε
 ζεκιήλ ἀφῆ ἄρχοντος Τύρου τῆ ἀποστάτω ἀ
 χοντα ἀνίτῆ) τῆ ἐνεργῆσάντα ἐκείνω. λέγει δὲ
 ἔτως. (ἀδὲ λέγει κύριος Ἀδωναί· σὺ ἐκ σφρα
 γισμα ὁμοιώσεως, πλήρης σοφίας, καὶ σέφανος
 κάλλοις, καὶ ἐν τῇ πρῶτῃ τῆ τῶ ἀδίδισ τῆ θεῶ ἐγ
 νήης, πάντα λίθον ἐνδέδουσα. εἶπα τῆ λίθων ἀ
 πῆριθμῆσας τὰ εἶδη, ἐπήγαγῃ· ἀφῆ ἡς ἡμέρας
 κατεσκυθῆσθαι μτῆ Ἐ Χερουβείμ κερχρισμένος
 τῆ κατὰ σκυθῶντος, καὶ ἐθηκάσε ἐν ὄρῃ ἀγῶ θεοῦ.
 C ἐγνήθης ἐν μέσω λίθων πυρίων. ἐπαρῶθης ἀ
 μωμος σὺ τῆ ἡμέρας ὅ, ἀφῆ ἡς ἡμέρας ἐκτί
 αθης σὺ, ἔως οὐ δῦρεθι τὰ ἀδικήματα ἐν σοί.
 ἀπὸ γῶ πλήθους παειδομῆς σε, ἐπλησῆς τὰ
 ταμῆσά σε ἀνομίας, καὶ ἡμῶντες, καὶ ἐβουματίθης
 ἀπὸ ὄρας ἔθε. καλήγα σε ὁ Χερουβείμ ὁ συ
 σκιάζον ἐκ μέσων λίθων πυρίων. ὑψάθῃ ἡ καρ
 διά σου ὅτι ἔ καλή σου. διεφθάρῃ ἡ ἔπισημη
 σε μτῆ Ἐ κάλλοις σου, ἀφῆ ὁ πλήθους τῆ ἀμῶν
 σου, ὅτι τῆ γῶ ἔρριψάσε, ὀδυρόν βασιλέων ἐ
 δωκάσε τῶ ἀδύμαθῃα ἰθῶαι ἀφῆ ὁ πλήθους τῆ
 ἀνομῶν σου, καὶ τῆ ἀδικῶν τῆ ἐμπορίας σου ἐβε
 θήλωσα ἀγασμόν σου. ἔξ ἀγῶ πῦρ ἐν μέσω
 σε· ἔπο κατὰ φάγατῆ σε. Ἐ τῆ ὁ παρῶθῃκός λό
 γος ἐδῆξε τῆ ἀφῆ βολον ἐξ ἀρχῆς μῆ ἀγαθὸν γε
 γνηκῆνον, ἐκρωσίως ὅ τῆ ὅτι ὁ χεῖρον ῥοπήν εἰ
 δῆσῆκῆνον, τῆ ὅ κακομηχῆρίας τῆ πονηρίαν ἀ
 ξήσῆσῆ. τῆ γῶ παειδρομῶν, καὶ τῆ ἐμπορίαν, τῆ
 τῆ πονηρίας ἔπινοίας ἐκδῆσε. τῆ πῆ ἀδύμαθῆ
 πῆσεν, ἐλέγξας αὐτῆ τῆ ἀδένθῆν, καὶ πατῆσῆσαι
 ὑπὸ τῆ πάλαι παρῶθῃκῶντων ἐκέλθουεν.
 αὐτῆ γῶ ὅτι φωνῆ· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν ἔξοσιάν
 παλῆν ἐπάνω ὄφῶν, καὶ σαρπίων, καὶ ὅτι πᾶσαν
 τῆ δυνάμιν τῆ ἔρῆου. καὶ ἄλλα ὅ παμπολα

B

C

D

ἔστιν ὁρεῖν, δι' ὧν ῥάδιον μαθεῖν ὡς ἀγαθὸς δημιουργηθεὶς ὁ δὲ δαίμων, ἐκὼν εἰς πονηρίαν ἀπέκλινεν. Ἐρκεῖ ἢ καὶ ἡ ἀπειληθεῖσα κόλασις αὐτῷ δεῖξαι ὅτι τῆς κακίας αὐτῆς ἄρετον. οὐ γὰρ ἔστιν ἴδιον δικαίου θεοῦ, κολᾶσαι τὸν ἀδικῆ ἡμῶν πονηρόν.

ΠΕΡΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥ. Θ'

ΤΟΝ δέ γε ἀνθρώπον ἔπλασεν ἡμεῖς Φαμί, οὐχ ἕπο' ἀγγέλων πινῶν καὶ τοῖς βασιλίδου, καὶ Κηρίνου μύθοις, ὅθεν ἕπο' Ἰουδαβαῶθ καὶ τῷ Σηθιανῶν ἐμβροτησίαν, ὅθεν ἕπο' Σακλᾶ καὶ τῷ Μανέντος ἔπλασθη. ἀλλ' ἕπο' τῆς θείας ἐπιμαρίας τειάδος τῆς πᾶντα τεκταμένης ἡκούσαμιν γὰρ τῆς θείας λεγούσης γραφῆς, ὡς ὅτι ὁ ἄλλων ἔφη θεός, ποιῆσω μιν ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα καὶ κατ' ὁμοίωσιν ἡμετέρου. σιωπῶν δ' ἔομακείλιος ἔφη Δαβίδ. αἱ χεῖρες σου γὰρ φησὶν ἐποίησάν με, καὶ ἔπλασάν με. σιωπῶν δ' ἐπίσυν με, καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου. χεῖρας τῆς θεοῦ νοοῦ μιν, οὐ φησὶν καὶ πινὰ μύθια, ἀλλὰ τῆς δημιουργικῆς αὐτῆς δύναμιν. οὐ γὰρ σιωπῶν ἡ ἀσώματος καὶ ἀσείκητος φύσις καὶ τῆς Αὐδαίου φρενοβλάβου, ἀλλ' ἀπλή καὶ ἀνείδεος καὶ ἀχημάτιστος, καὶ ἀειληπτική τῶν ὄλων. ἀκούοντες τοίνυν τῆς Μωσαϊκῆς ἱστορίας διηγουμένης, ὅτι ἔλαβεν ὁ θεός χροῦν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἔπλασεν τὸν ἀνθρώπον, τῆς γράμματος ἐπισημῶν μιν ἀφνοίαν, καὶ νοοῦ μιν, ἡ δ' ἔχ' ἀφφερόντως πᾶσι τῶν ἀνθρώπων φύσιν ἀφθεσιν ὅτι ὄλων θεός. τῆς γὰρ ὁ μέγας παρφήτης δηλῶν, πᾶλλα μὲν εἶπε λόγῳ πεποιηκέναι τὸν τῶν ὄλων θεόν, τὸν δὲ ἀνθρώπον, ταῖς χερσὶ ἀφπλασάν. οὐτε δὲ ἐν ἐκείνοις ῥῆμα νοοῦ μιν ὁ παρῶνταγμα, ἀλλὰ βούλημά τε καὶ θέλημά. οὐτε ἐν αὐτῶν χερσὶν ἐργασίαν τῆς ἀσώματος τῆς ἀφπλασάν, ἀλλὰ τῆς πλείονα πᾶσι τῶν ποιημάτων τῆς ἀφθεσιν. ὡς παρ' γὰρ νῦν βουληθέντος αὐτῆς ὁ ἐμβρυον ἐν τῇ μήτρᾳ δημιουργεῖται, ἔη φύσις τοῖς δὲ ἔρχῃς πᾶσι αὐτῆς τεθείσιν ὄρεσι ἀκολουθεῖ, οὕτως τότε ἀνθρώπινον ἐκ τῆς γῆς ἐτελήσματος αὐτῆς σιωπῶν γῆ σῶμα, καὶ ὁ πηλὸς ἐγένετο φρῆ, καὶ αἷμα, ἔδερμα, καὶ τιμελή, καὶ νεύρα, καὶ φλέβες, ἔσπρηται, καὶ ἐκέφαλος, ἔμυελός, καὶ πᾶσι τῶν ὄτων ὑπερίσματα, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν οἱ χιτῶνες, καὶ τῆς γλώττης ἡ κερὰ ῥῆ, καὶ τῶν ἀκρῶν οἱ ἐλικοφθεῖς πό-

uenire licet, ex quibus facile sit intelligere, quod Diabolus bonus creatus est, volens autem ad vitium deflexit. Sufficiunt autem minæ ipsi intentatæ supplicij, ut improbitatem sponte sua elegisse ostendant. Iusti enim Dei proprium non est, eum punire qui necessitate malus sit.

DE HOMINE. IX.

HOMINEM verò formatum dicimus, non ab Angelis quibusdam, ut Basilidis & Cerinthi fabulæ docent, neque ab Ialdabaoth, iuxta Sethianorum stupiditatem, neque à Sacla, ut Manetis vult amentia: sed à diuina & sanctissima Trinitate quæ omnia fabricata est. Audiuius enim Scripturam diuinam dicentem, quod dixit vniuersorum Deus, *Faciamus* Gen. 1. *hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Consona autem dixit etiam beatus Dauid, *Manus enim tue, in-* Psal. 118. 33. *doce me, & discam mandata tua.* Manus porrò Dei intelligimus, non corporales aliquas partes, sed creatricem eius potentiam. Non enim composita est natura incorporea, & incircumscripta, iuxta Audæi delirium, sed simplex, formæque & figuræ expers, & omnia comprehendens. Cùm itaque Mosaicam historiam narrantem audimus, Deum è terra limum accepisse, hominémque formasse, litteræ sensum inquirimus, & insignem Dei vniuersorum erga naturam humanam affectum intelligimus. Hoc enim magnus Propheta significans, alia quidem verbo fecisse dicit Deum vniuersorum, hominem autem suis formasse manibus. Neque verò verbum in illis præceptum intelligimus, sed solam voluntatem: neque hîc corporis formationem manuum operationem, sed maiorem erga hoc opus affectionem. Sicut enim nunc ipso volente fœtus in utero creatur, & ab eo positus ab initio legibus natura obsequitur: ita tunc humanum ex terra corpus ipso volente compactum est, & limus caro factus, & sanguis, & cutis, & adeps, & nerui, & venæ, & arteriæ, & cerebrum, & medulla, & ossium sustentacula, & oculorum tuniçæ, & pupillæ nitor, & aurium flexuosi mea-

creatores Angelos colant. Ecclesia autem, diuinis verbis obtemperans, horum doctrinam summopere detestatur, & aliorum quoque fabulas auerfatur: diuinæ verò Scripturæ fidem præbens, animam dicit vnà cum corpore creati, non quæ ex feminis materia causam habeat creationis, sed quæ auctoris voluntate post corporis existat formationem. Etenim diuinissimus Moyses, prius Adæ formatum esse corpus dixit, tum deinde animam à Deo inspiratam. *Acceptit enim Deus limum de terra, & formauit hominem, & inspirauit in faciem eius spiritum vite, & factus est homo in animam viuentem.* Inspiracionem porrò illam non diuinæ substantiæ partem aliquam fuisse dicimus, iuxta Cerdonis & Marcionis infaniam: sed animæ naturam hoc verbo significari dicimus, quòd scilicet anima spiritus sit ratione præditus & intelligens. Idem etiam rursus Propheta in Legibus manifestiùs nos docuit, priùs quidem formari corpus, deinde sic animam infundi. De eo enim qui prægnantem percussit loquens, *Si egressus, inquit, fuerit formatus fœtus, reddet oculum pro oculo, dentem pro dente, & quæ sequuntur. Sin autem non formatus exierit, multabitur.* Hac ratione docens, id quod formatum sit, animatum esse, quod non formatum autem, inanimatum. Sed & celeberrimus Iob Dominum sic affatus est, *Memento quòd lutum me formasti, & in terram me rursus conuertis. Nonne sicut lac malisisti me, & velut caseum me coagulasti? Pelle & carne induisti me, ossibus & neruis compegisti me.* Et cum his verbis priorem corporis formationem ostendisset, animationis ergo laudationem adiecit. *Vitam enim, inquit, & misericordiam apud me posuisti.* Meminit autem etiam curæ, quam post hæc gerit: *Speculatio autem tua custodiuit spiritum meum.* Deinde prædicat Dei omnipotentiam. *Hac habens in te ipso, scio quòd omnia potes, & nihil est tibi impossibile.* Temporibus autem prærogatiua Deus corpus honorauit vt æqualitatem conciliaret. Nam quia immortalem creauit animam, corpus verò mortale, temporibus prærogatiuam corpori attribuit, ne anima insolentiùs in

Gen. 2.

Exod. 21.

Iob. 10.

Α ποιούς ἀγγέλους θεραπεύσαι τοῖς τῆς ἀσεβείας ὀπιτηδύμασιν. ἡ δὲ ἐκκλησία, τοῖς θεοῖς περὶ θομῶν λόγους, τὸν μὲν τούτων ἀφαφερόντως μυσάπτει λόγον, ἀποσρέφεται δὲ καὶ τῶν ἄλλων τοῖς μύθοις. τῆ δὲ θεῖα περὶ θομῶν γραφῆ λέγει, τὴν ψυχὴν σκεδημορφεῖσθαι τὰ σώματι, ὅτι ἐκ τῆς ὑλης τῆ ἀσέρματος ἔχουσαν τῆς δημιουργίας ἀφορμὰς, ἀλλὰ τῆ βουλήσ τῆ ποιητῆς μὲ τὴν τῆ σώματος σκευισαμένῳ ἀφπλασιν. καὶ γὰρ ὁ ἁγιότατος Μωϋσῆς πρὸς τερρον ἔφησε τῆ Ἀδάμ ἑξαπλασθῆναι τὸ σῶμα, εἴθ' οὕτως ἐμφυσῆσαι τὸν θεὸν τὴν ψυχὴν. ἔλαβε γὰρ ὁ θεὸς χοῦν ἀπὸ τῆ γῆς, καὶ ἐπλασεν τὸν ἀνθρώπον, καὶ ἐνεφύσθησεν εἰς τὸ πρὸς ἄνω αὐτῆ πνοῶν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἀνθρώπος εἰς ψυχὴν ζωσθῆν. ἐκεῖνο δὲ τὸ ἐμφύσημα, οὐ μέρος τῆς θεῖας οὐσίας φανερὸν, καὶ τὴν Κέρδανος καὶ Μαρκίωνος λύπην. ἀλλὰ τῆς ψυχῆς τῆ φύσιν ἑξαπλοῦτου σημαίνει λέγειν, ὅτι πνῦμα ὅστις ἡ ψυχὴ, λογικὸν τε καὶ νοερόν. καὶ τοῖς νόμοις δὲ πάλιν ὁ αὐτὸς πρὸς τῆς σαφέτερον ἡμᾶς ἐδίδαξεν, ὡς πρὸς τερρον τὸ σῶμα ἑξαμορφοῦται, εἴθ' οὕτως ἐμφύεται ἡ ψυχὴ. πρὸς γὰρ τῆ ἐσκύμονα τετυπληκτός ἔφη, εἰὰ ἐξέλθῃ ἑξέκονισμένον τὸ ἔμβρυον, ἀποτίσῃ ὀφθαλμὸν ἀπὸ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀπὸ ὀδόντος, καὶ τὰ ἐξ ἧς. εἰὰ δὲ μὴ ἐξέλθῃ ἑξέκονισμένον, ὀπιτημῶν ἔσται. ταῦτα διδάσκων, ὡς τὸ μὲ ἀφμεμορφωμῶν ἐμψυχον, τὸ δὲ μὴ μορφωθῆν ἀψυχον. καὶ ὁ πρὸς τῆς φημος δὲ Ἰωβ οὕτως ἔφη πρὸς τὸν κύριον. μνησθητὶ ὅτι πηλὸν με ἐπλασας, εἰς τῆ γῆν με πάλιν ἀποσρέφης. ἡ ἔχι ὡς γάλα με ἠμυξας, ἐπηξας δὲ με ἴσα τυρῶ; δέρμα καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὀστέοις δὲ καὶ νεφροῖς ἐνέδρας με. καὶ δείξας ἀφ τούτων πρὸς τερρον τῆ σώματος τὴν ἀφπλασιν, οὕτως τὴν πρὸς τῆ ψυχῆσως πρὸς τῆσθῆκεν ὑμῶν δίδω. ζωὴν γὰρ φησι τὸ ἔλεον ἔθου πρὸ ἐμοί. μέμνηται δὲ τῆς μὲ ταῦτα κηδεμονίας. ἡ δὲ ὀπισηπῆ σου ἐφύλατῆ μου τὸ πνῦμα. εἶτα κηρύτῃ τὸ τῆ θεοῦ πρὸς τῆ δυνάμον. ταῦτα ἔχον ἐν ἑαυτῶ, οἶδα ὅτι πρὸς τῆ δυνάσαι, ἀδυνατεῖ δὲ σοι ὀσθέν. τοῖς δὲ τῆ χρόνου πρὸς τῆσθῆοις τὸ σῶμα τετῆμηνεν ὁ θεός, τὴν ἰσότητα πρὸς τῆ νεφῶν. ὀπιτῆ γὰρ ἀθάνατον ἐποίησε τὴν ψυχὴν, τὸ δὲ σῶμα θνητόν, ἀπένδ με τὰς σώματι τὰ τῆ χρόνου πρὸς τῆσθῆοις, ἵνα ἡ ψυχὴ μὴ μεγαλαυχῆ

καὶ τούτου, καὶ κατὰ τὴν φύσιν, καὶ κατὰ τὸν χρόνον πλεονεκτῶσα. A corpus se efferret, si & natura & tempore superior esset.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ. Ι.

DE PROVIDENTIA. X.

ΤΑΥΤΗΝ ἡ ἐκκλησία κατὰ ψυχῆς καὶ σώματος ὡς τῶν θεῶν λόγιων ἐδιδάχθη ἡ δόξα. ἔ μόνον δὲ δημιουργὸν οἶδε τὸν ὅλων θεόν, ἀλλὰ ἔ κηδεμόνα ἔ ἀρτυρῆτα, καὶ κυβερνήτην τῶν ὅλων. τῶν γὰρ ἀγαθῶν ἀποπτωμάτων, πεποιθήσασθαι μὲν αὐτὸν τὰ σύμπτωτα λέγειν, οὐδέ τι χρείαν οἰκεῖν, ἀλλὰ μόνον Φιλανθρωπίᾳ, ἀμελεῖν δὲ ὧν ἐποίησε, ἔ ἀπειροεῖν τῶν κτίσιν, οἷον τὴν σκάφος ἀερέμας πτόν τε καὶ ἀκυβέρνητον ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀέμων τῆδε κακεῖσε πεμπόμενον, καὶ στροφέοις καὶ βραχέσι περιστρεφόμενον. μυστηριώδη γὰρ τῶν κατὰ Διαγόραν ὁ ἄθεον, βδελυτόμεθα δὲ καὶ τὸν Ἐπίκουρον, εἶναι μὲν θεὸν συγχωροῦντα, τῶν δὲ ἐπεσφάθηται. πρὸς ἑαυτὸν λέγοντα, καὶ μηδενὸς τῶν ἐν τῇ κτίσει γινόμενων ἀσθενεῖσθαι. καὶ τῆς Αἰετοπέλοισ δὲ προνοίας κατηγερομένου. ὅσον γὰρ αὐτῇ τέθεικε τῶν σελήνῳ, δυοῖν θάτερον, ἢ ἀδυναμία αὐτῆς, ἢ ὄγκον κατηγεροῦν. ἢ γὰρ οὐκ ἔχει δύναμιν πρὸς τῶν ὅλων ὀπιμέλειαν ἕξαρκεῖσθαι, ἢ δυναμὴν, ὀκνοῦσα δὲ, τὰ κατὰ ἡμᾶς ἀκυβέρνητα καταλείπειν. ἀλλ' ἐκείτερον βλασφημίας μετόν. ὁ γὰρ καὶ τὰ μικρότατα τῆς κτίσεως μέγιστα δημιουργῆσαι θελήσας, πῶς αὐτὸν ἀδύνατος κληθεῖν; πῶς δὲ αὐτὸν ἀμελήσει δι' ὄγκον πύτων, αὐτὸν πεποίηκε διὰ τῶν τῆς ἀγαθότητος ἀβυσσῶν; ἀλλ' ἰκανῶς τῶν πύτων αὐτοῖσιν διελέγχεται ἡ Πλάτωνος προνοία. πύτων γὰρ ἔφησεν ἐκείνοσ, καὶ μὲν δὴ καὶ οἱ τὰ ἐκείνου προνοῶντες, προσημασία τὸν τῶν ὅλων θεόν. θεὸν δὲ προσημασίᾳ, τῆς εἰμῶν μύθος ὁ μῦθος μετὰ τῶν μοιρῶν καὶ τῶν νημάτων ἐλήλαται. αἰοίας γὰρ ἕχάτης, τῶν θεῶν κυβερνήτουσ, ἕτερον τῶν σκάφει τῆς οἰκουμένης ἐπεισαγαγεῖν κυβερνήτην. χρηθὲ δὲ διαρεθῆναι τῶν λόγων, τίνα μὲν τῶν τῆς προνοίας πηδαλίων ἐξήρηται, τίνα δὲ τῶν τῆς ψυχῆς ἀπονεμένησ λογικῶ. καὶ τίνα μὲν φυσικᾶ, τίνα δὲ ὁμωνύμως καλεῖται, οὐκ ὄντα μὲν, νομιζόμενα δὲ εἶναι) κακῶ. τῶν αἰθερῶν τῶν πόντων προσημασίᾳ, φύ-

HANC Ecclesia de anima & corpore à diuinis eloquiis didicit opinionem. Non solum autem creatorem nouit vniuersorum Deum, verum etiam curatorem, & administratorem, gubernatoremque vniuersorum. Absurdissimum enim foret, creasse quidem illum omnia dicere, non ob vllam vtilitatem suam, sed ob solam benignitatem, eorum autem quæ fecit nullam curam gerere, & creaturam negligere, velut cymbam aliquam sine clauo & gubernatore à contrariis ventis huc illucque impulsam, scopulisque & rupibus illisam. Execramur enim impium Diagoram, abhorremus etiam ab Epicuro, qui Deum quidem esse concedit, sed hunc in seipsum conuersum ait, nihil eorum sentire quæ in rebus creatis sunt. Et Aristotelis quoque prouidentiam reprehendimus, qui limitem illi Lunam constituit, duorum altero, vel impotentiam eius accusans, vel socordiam. Aut enim potentiam non habet vniuersorum curæ sufficientem, aut cum habeat, per socordiam res nostras sine gubernatione reliquit. Sed vtrumque plenum est blasphemix. Qui enim vel minimas creationis partes condere voluit, impotens qui vocari queat? Qui verò per socordiam hæc negligat, quæ per bonitatis abyssum creauit? Verum abundè horum amentiam Platonis prouidentia redarguit. Omnium enim dixit ille, & qui eadem cum illo sentiunt, curam gerere Deum vniuersorum. Deo autem prouidente, Fati & Parcarum cum staminibus fabula explosa est. Summæ namque amentix fuerit, Deo gubernante orbis terrarum nauis alterum gubernatorem inducere. Ceterum distingui oratione conuenit, quænam à prouidentix gubernaculis pendent, quænam animæ ratiocinationi attributa sint, & quænam sint naturalia mala, quænam homonymè vocentur, cum mala non sint, sed esse existimantur. In rebus itaque humanis, na-

tura quidem bona sunt, prudentia, & temperantia, & iustitia, & animi magnitudo, & alia partes virtutis: mala autem, imprudentia, & intemperantia, & iniustitia, & timiditas, & alia his similia. Diuitiæ verò, & paupertas, & seruitus, & dominium, & sanitas, & morbus, & ceteræ vitæ humanæ prosperitates & aduersitates, mediam quamdam sortem & conditionem obtinent. Sunt enim velut instrumenta quædam hominibus proposita: & qui ex hominibus optimi sunt, per singula illorum virtutem sibi comparant. Videre enim licet, qui vel diuitiis affluentes, vel cum paupertate conflictantes, virtutis curam gerant, quique & in sanitate benefactorem laudent, & in morbo fortiter ferant, & seruos temperantia iustitiæque præstantes. & alios rursus, qui in paupertate improbitatem amplectuntur, & non solum furantur, sed sepulcra etiam & sacra diripiunt, vel qui diuitias instrumentum faciunt iniustitiæ, quique in sanitate quidem superbiam & insolentiam ostendunt, in morbis verò impias & blasphemias voces eructant. Ex quibus facile est intelligere, quòd pro vsu eorum qui habent, diuitiæ & paupertas, & seruitus & dominium, atque his similia, nunc laudanda sint, nunc vituperanda. quemadmodum & ferrum, nunc quidem humanæ vitæ adiutorem vocamus: quippe quod per aratrum, bivalium, & ligonem terram colat, per falcem arbores putet, per dolabram, & ferram, & domorum, & diuersorum instrumentorum fabricam præstet. nunc verò insidiatorem appellant quidam, dum enses vident, & cædes quæ per eum fiunt. Sed neque ensis causa est cædium, sed qui ense malè vsus est. neque diuitiæ & paupertas, & alia vitæ prosperitas vel aduersitas reprehendi merentur, sed qui præter leges horum quolibet vsi sunt. Nam si natura malum esset horum vnumquodque, bonorum occasio quibusdam non esset. At multos cernimus, qui per hæc perfectam virtutem exhibuerunt. Nec igitur malum est, quòd instrumentum sit boni: nec bonum rursus, quòd alteri ad vitium est instrumentum. Medium igitur ordinem tenent, sicut & medicamenta.

Α σὴ μὲν ἀγαθὰ, φρόνησις, καὶ σωφροσύνη, καὶ δικαιοσύνη, καὶ ἀνδρεία, καὶ τὰ ἄλλα μέρη τῆς ἀρετῆς· κακὰ δὲ, ἀφροσύνη, καὶ ἀκρασία, καὶ ἀδικία, καὶ δόλια, καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα τούτοις παρομοία. πλοῦτος δὲ, καὶ πείνι, καὶ δουλείᾳ, καὶ δεσποτείᾳ, καὶ ὑγίᾳ, ἔ νόσος, καὶ αἱ ἄλλα τῆ ἀνθρώπου βίῃ δὲ κληραίατε ἔ δυσκλήρεια, μέσον τινὰ ἔχουσι κληρον. οἷ γὰρ ἵνα ὄργανα παροικεῖται τοῖς ἀνθρώποις. ἔ οἱ μὲν ἀεῖσοι τῆ ἀνθρώπων, πτωχὸν ἀρετῶν δὲ ἐκάστου τῆ εἰρημῶν κατασπαράζουσι. ἔστι γὰρ εὐρεῖν, καὶ πλούτω κομῶντας, ἔ πείνι συζῶντας, ἀρετῆς ὑπερμετῶν, ἔ ἐν ὑγίᾳ τὴν ἀνθρώπων ἀνυμνουῦντας, καὶ ἐν νόσῳ καρτερῶντας, καὶ δούλους σωφροσύνη ἔ δικαιοσύνη λαμπρομορφῶν, ἔ αὐτὸ πάλιν ἀλλοῖς, τοῖς μὲν ἐν πείνι τὴν κακίαν ἀσπαζομένων, καὶ ἐ μόνον λωποδευτῶντας, ἀλλὰ καὶ νεκροσυλίας ἔ ἱεροσυλίας τολμῶντας, τοῖς δὲ τὴν πλοῦτον ἀποφαινοντας ὄργανον ἀδικίας. ἔ ἐν ὑγίᾳ μὲν ὑπερφία κεχημῶντας ἔ τυφῶ, ἐν δὲ νόσῳ βλασφημῶντας ἐρυθάνοντας λόγους. δι' ὧν καταμαθεῖν δύπετες, ὡς τῆν μετόντων τῆ χηρῆς, πλοῦτος, καὶ πείνι, καὶ δουλείᾳ, ἔ δεσποτείᾳ, ἔ τὰ τούτοις παρομοία, νῦν μὲν ἐπαίνετα, νῦν δὲ ψεκτά. ὡς ὅτι καὶ τὸν σίδηρον νῦν μὲν σκευὴν ἀποκαλοῦμεν τῆ τῆ ἀνθρώπων ζωῆς, ἀλλὰ μὲν ἀρότου, καὶ σκαπῶν, ἔ δικέλης, γεωργῶντα πτωχῶν, ἀλλὰ δὲ ἀρετῶν καταχρησῶντα τὰ φυτὰ, ἀλλὰ σκεπῶν, ἔ ὀπίονος, ἔ οἰκῶν, ἔ σκευῶν ἀναφόρων κατασπαράζοντα. νῦν δὲ ἵνες ὀπίονος ὀνομάζουσι, ὃ ἔξίφος ὀρίαντες, ἔ τὰς ἀλλὰ τούτου γεχημῶντας σφαγῶν. ἀλλ' ὅσοι δὲ ἔξίφος ἀπίον τῆ σφαγῶν, ἀλλ' ὃ κακῶς τῶν ἔξίφος χρησάμενος. οὔτε ὁ πλοῦτος, ἔ ἡ πείνι, ἔ ἡ ἄλλη τῆ βίου ὑποτιμία τε ἔ δεσποτιμία, κατηρησίας ἔξίαι, ἀλλ' οἱ ὅσοι τῶν νόμοις ἐκάστῳ τούτων χρησάμενοι. εἰ γὰρ τούτων ἐκάστου φύσῃ ποιηθὲν ἐτύχαιεν, ὅσοι ἀγαθῶν πῶν ἐχθέρων παροξύνον. διέλοχῶν δὲ ὅμοις πολλοῖς ἀλλὰ τούτων καταργηκότας πτωχὸν ἀρετῶν. οὔτε οὖν κακὸν ὃ ἀγαθὸν γιγνώσκον ὄργανον, οὔτε αὐτὸ πάλιν ἀγαθὸν ὃ ἐργαλείον ἐτέρῳ παρὸς πονηρίαν γιγνώσκον. ἔ μέσον τῶν ἑξή τῶν, κατὰ τῶν τὰ φάρμακα.

καὶ τὸ ὄπιον, καὶ τὸ κώνειον, εἰ ἀεὶ αὖτις χρῆται. ἅμα τῶν ἰατρῶν, ἀλεξιφάρμακα γίνονται. εἰ δὲ τῶν τῆς τέχνης ληψῆ λόγον, δηλητηρία καὶ ὀλέθρια. ἐστὶ δὲ ὅτε ζῆτος καὶ οἶνος νόσον τοῖς χρωμαθοῖς ἐπάγουσι. λώβει γὰρ ἡ ἀμετεία γυνᾶ. οὕτω δὴ καὶ πῶς δι-
 παρξιάου, ἔτι πῶς διεπαρξιάου, οἱ μὲν σα-
 φῶς κυβερνῶντες σωτηρία κατασκευάζουσι
 φάρμακα. οἱ δὲ ἀφροῦς ἔστω ἄσυνέτως, ἀ-
 φορμαῖς ὀλέθρα δὲ πύτων εἰσδέχονται. ταῦ-
 τα μὲν οὖν, ἔστω ταύτοις παροσμοῖα, ἀκαρ-
 πία γῆς, ἔστω ἀκαρπία, ἀπλοῖά τε καὶ ναυαγία,
 τῆς θείας παροσμοῖας ἐξήρηται. δὲ δὴ σέρχην
 ἀπομαρτῆς χεῖρ τὰ πρὸ αὐτῶν γινόμενα, καὶ
 μὴ πολυπραγμονεῖν τὰς αἰτίας. ἀνεφικτρῆς γὰρ
 τῶν θεῶν πηδαλίων ὁ λόγος ὅτι μελεσθῆναι ὅ
 τῶν ἐφ' ἡμῖν, καὶ πῶς μὲν κακίαν πάμπαν
 ἀποσκευάζουσι, εἰσοικίζουσι ὅτι πῶς ζῆτιώ,
 ἔτι τῶν τῆς μοῖρας φαιδρωέας, καὶ κατὰ τῶν
 αἰ φιλοχρηστοὶ γυναικῆς χρημωπιῆς τέχνη ὅ
 σῶμα λαμπαρῆσαι, ἔστω τὸ ψυχῆς καλλωπιζῆν
 τὸ ὄρασι τοῖς τὸ σωφροσύνης, καὶ δικαιοσύνης, ἔ
 ἀνδρείας, ἔστω φροσύνης ἀντίστοιχον. ἐφ' ἡμῖν γὰρ
 πύτων ἢ κτήσις. ἀβελτηρίας ὅτι ἐχάτης, τὸ μὲν
 ἐκ ἐφ' ἡμῖν τὸ κτήσιν ὅτι ζῆτιώ, καὶ ταῦτα μετὰ
 βολαῖς ὅτι ῥόποις ἔστω κειμήλιον, τὸ ὅτι ἔστω
 πῶς ἡμετερεῖν ἔστωσι τελοῦτων, διχλαίντε
 ἄντων, ἔστω διαρκῆς ἐχόντων, ἔστω μόνιμον, ὡς
 βίωνων πινῶν, ἔστω ὁδὸν λόγον ἀξίων κατα-
 φροῦν. εἰ ταῦτα τῶν ἀποσπίνων νοήματα
 πῶς διαίρεσι, σέρχουσι τὰ τῶν θεῶν οἰάκων
 κινήματα, καὶ τῶν τῆς τὰ πάντα κυβερνώσης
 παροσμοῖας ὅτι ἐστω ἀσπιδίου. ὁρῶμεν γὰρ ἔτι
 πῶς τῶν ἐναλλατῶν τῶν ἔποισ τῶν ὄρας,
 εἰς χερσὶν δὲ πάντα φυόμενα, ἔτι χερσὶν
 γινόμενα ἔχουσι. οὐ γὰρ ἔτι τοῖς Μανέτις
 ἀσελγῆσάτοις μύθοις, οἱ τὸ ὕλην ζῆτοντες, τὸ
 τῶν φωτῶν ἡμεροῦσι θυγατέρας, καὶ ταῦτα
 κατὰ διώχοντες, ἰσοῦσι, ἔστω τὸν ὑπερὸν χρηροῦ-
 σιν. ἀλλ' ὅτι ὄλων δημοῦργος νῶσι, καὶ τῶν
 νέφην σπῆσαι. καὶ τῶν σαφῶς ἢ θεία δι-
 δασκῆσαι γραφή. ἀνάγων γὰρ φησι νεφέλας
 ἔστω ἐχάτων τῆς γῆς, ἀτραπᾶς εἰς ὑπερὸν πε-
 πῆκεν, ὅτι ἀνάγων ἀέμοις ἐκθεσαυρῶν αὐ-
 τῆ. καὶ πάλιν, ὅτι παροκαλούμενος ὅτι ὕδαρ
 τὸ θαλάσσης, καὶ ἐκχέων αὐτὸ ὅτι παροσπον τὸ
 γῆς. καὶ αὐτῆς, πνῆσι τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ῥησῆς)

A Nam opium, & cicuta, si à medicis recto iudicio adhibeantur, morborum fiunt remedia: si præter artis rationem sumpta fuerint, venena fiunt exitialia. Interdum etiam panis & vinum morbum utentibus afferunt: damnum enim procreat immoderatio. Sic utique & prosperitatem & aduersitatem, qui rectè gubernant, salutaria efficiunt medicamenta: qui stultè & imprudenter, exitij occasionè ex iisdem suscipiunt. Hæc igitur, & quæcumq; his similia, fertilitas & sterilitas terræ, secunda nauigatio & naufragiū, à diuina pendent prouidentia. Quare in iis quæ ab ea fiunt acquiescere omnes oportet, nec causas curiosius inquirere: incomprehensibilis enim est diuinæ gubernationis ratio: eorum autem quæ in nostra sunt potestate curam gerere, ac vitium quidem penitus expellere, virtutem autem introducere, & huius partibus splendescere: & quemadmodum mulieres ornatus studiosæ comendi arte corpus expoliant, sic animæ decorem temperantiæ, & iustitiæ, & fortitudinis, & prudentiæ floribus ornare. In nostra enim potestate horum est acquisitio. Extremæ autem est stultitiæ, eorum quidem quæ in nostra potestate non sunt possessionem quærere, idque cum citissimis mutationibus obnoxia sit: quæ autem in nostra sunt potestate, gloriosa illa, & perseuerantia ac stabilia, tanquam vilia & nihili facienda negligere. Si hanc rerum humanarum distinctionem perspectam habuerimus, diuinæ gubernationis nutibus acquiescemus, & de omnia gubernante prouidentia non ambigemus. Videmus enim anni tempestates ordine mutari, & in tempore omnia produci, fierique in tempore vnumquodque. Neque enim iuxta obscenissimas Manetis fabulas, materix principes Lucis filiam concupiscentes, eamque persequentes, fundant, & pluuiam suppeditant: sed vniuersorum opifex innuit, & nubes coguntur. Et hoc apertè diuina docet Scriptura. *Educens*, inquit, *nubes ab extremo terra fulgura in pluuiam fecit. Qui producit ventos de thesauris suis. Et rursus, Qui euocat aquam maris, & effundit ipsam in faciem terra. Et rursus, Flabit spiritus eius, & fluent*

Psal. 134.

Pfal. 147.
Pfal. 103.

aqua. Et alibi, Rigans montes de superioribus suis, de fructu operum tuorum satiabitur terra. Producens fœnum iumentis, & herbam seruituti hominum, ut educas panem de terra. Possunt & alia innumerabilia in diuina Scriptura inueniri, quæ Dei prouidentiam ostendunt. Sed cum de prouidentia decem iam libros scripserim, superuacaneum puto de ea nunc sermonem producere.

DE SERVATORIS
dispensatione. XI.

DE diuina autem Incarnatione quid sentiamus operæ pretium est ostendere. Apertius enim Dei vniuersorum prouidentiam prædicat hæc disputatio. Valentinus ergo in fabulis quas finxit, alium dixit esse Vnigenitum, alium Verbum, & alium Christum qui intra pleroma, & alium Iesum, & alium rursus, qui extra, Christum. Incarnatum autem dixit esse Iesum, Christo qui extra est indutum, & corpore assumpto ex animæ substantia, per Virginem tantum traiecisse, nec ex humana natura quicquam accepisse. Basilides quoque similiter alium Vnigenitum, alium Verbum, & aliam dixit esse Sapientiam. Cerdo autem, & Marcion, & Manes, Christum hominem apparuisse dixerunt, cum humanum nihil haberet. Cerinthus verò, Iesum quidem ex Ioseph & Maria communi hominum lege genitum dixit, Christum autem è superis in Iesum descendisse. Ebionæi rursus, & Theodotiani, & Artemoniani, & Photiniani, nudum hominem dixerunt ex Virgine natum esse. Arius verò, & Eunomius, corpus quidem assumpsisse illum dicunt, sed diuinitatem animæ vsum exercuisse. Apolinarius porrò Seruatoris corpus animatum quidem esse aiebat, sed animam ratione præditam non habuisse. Mens enim superuacanea, inquit, vbi Deus Verbum adest. Multarum autem hæresum opiniones posui, veritatem Ecclesiæ ostendere volens. Ecclesia enim eundem & filium, & Vnigenitum, & Deum Verbum, & seruatorem dominum & Iesum Christum nominat. Sed filius quidem vnige-

υδατα. καὶ ἐτέρωτι. ποτίζων ὄρη ἐκ τῆς ὑψώσεων αὐτῶν, ἀπὸ καρποῦ τῆς ἔργων σου χορτασθήσεται ἡ γῆ. ὁ δὲ ἀνατέλλων χορτοῖς κτενώσει, & χλόω τῆ δουλεία τῆς ἀνθρώπων, τῶ δὲ ἀγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆ γῆς. καὶ μυρία δὲ ἔστιν ὄρη ἐτέρα ὡσαύτῃ τῆς γῆς γραφῆ, τῶ θεοῦ δὲ κρυπτόντα τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. ἀλλὰ ὡσαύτῃ πνεῦμα τοῦ θεοῦ δέκα λόγους ἤδη συζητήσας, ὡσαύτῃ ὄρη καὶ τῶν ὄρων.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
οικονομίας. ια'.

ΠΕΡΙ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως τίνα Πνευματολόγος πνεύματος δεῖξαι. σαφέστερον γὰρ οὐδὲν ὁ λόγος τῶ θεοῦ τῆς ὅλων κηρύττει τὴν πνεύματι. ὁ μὲν οὖν Βαλεντίνος ἐν οἷς ἀπέπλασε μύθοις, ἀπὸ μὲν ἐφῆ τὸν μονογενῆ, ἀπὸ δὲ τὸν λόγον, & ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὸ ἐν τῶ πνεύματι, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπὸ πάλιν τὸν ἔξω Χριστὸν ἐνανθρωπήσας ὃ τὸν Ἰησοῦν ἐφῆ, τὸν ἔξω Χριστὸν ἐνδυσάμενον, & σῶμα ἐκ τῆς ψυχικῆς οὐσίας ἀειληφότα παρεῖν ὃ μόνον ἀπὸ τῆς πνεύματος τοῦ θεοῦ ποιήσασθαι, ὡσαύτῃ ἐκ τῆς ἀνθρωπείας φύσεως εἰληφότα. καὶ Βασιλίδης δὲ ὡσαύτως, ἀπὸ τὸν μονογενῆ, καὶ ἀπὸ τὸν λόγον, & ἐπὶ τὸν εἰρηκε τὴν σοφίαν. Κέρδων δὲ, καὶ Μαρτίων, & Μανῆς, ὡς ἀνθρώπων φαιλῶν τὸν Χριστὸν ἔφασαν, ὡσαύτῃ ἀνθρώπων ἔχοντα. ὃ ὃ Κηριός, τὸν μὲν Ἰησοῦν δὲ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας ἐφῆσε γνηθῆναι καὶ τὸν Χριστὸν τῆς ἀνθρώπων νόμον, ἀπὸ τὸν Χριστὸν κατεληλυθῆτα ὅτι τὸν Ἰησοῦν. Εβιωναῖοι δὲ, καὶ Θεοδοπίδοι, καὶ Ἀρτεμυνοῖοι, & Φωτεινοῖοι, ἀπὸ τὸν ἀνθρώπων εἰρηκεσιν ἐκ τῆς πνεύματος τοῦ θεοῦ τὸν Χριστὸν γνηθῆναι. Ἀρειοὶ δὲ καὶ Εὐνομίος, σῶμα μὲν ἀπὸ τὸν ἔφασαν εἰληθέναι, τὴν θεότητα δὲ τῆς ψυχῆς ἐνηρηκεσιν τὴν χεῖρα. ὃ δὲ Ἀπολιναρίου, ἐμφυχον μὲν ἐφῆσεν ἐπὶ τῶ σωτήρος τὸ σῶμα, οὐ μὲν τὴν λογικῶν ἐνηρηκεσιν ψυχῶν. ὡσαύτῃ γὰρ ἐφῆσιν ὁ νοῦς, τῶ θεοῦ λόγου παρόντος. ὡσαύτῃ δὲ τῶ πλειόνων ἀρέσεων τέθεικα δόξας, δεῖξαι βουλόμενος τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀλήθειαν. τὸν γὰρ αὐτὸν ἢ ἐκκλησία, καὶ ὄν, καὶ μονογενῆ, καὶ θεὸν λόγον, καὶ σωτήρα κύριον, καὶ Ἰησοῦν Χριστὸν ὀνομάζει. ἀλλ' ὅς μονογε-

νῆς, καὶ θεὸς λόγος, καὶ κύριος ἔσται τῆς ἐναν-
 τιοθεσίης ὡνομάζετο, καὶ μετὰ τὴν ἐναν-
 τιοθεσίην ὡσαύτως καλεῖται. Ἰησοῦς δὲ
 Χριστὸς μὲν τὴν ἐναντιοθεσίην ὁ αὐτὸς ὡ-
 νομάθη, ἀπὸ τῆς προσηγορίας τῆς προση-
 γρείας δὲ ἀπόστολος. Ἰησοῦς μὲν γὰρ ὁ σωτὴρ ἐρ-
 μινδύεται. καὶ τοῦτου μῦθου ὁ Γαβριὴλ,
 πρὸς τὴν πρῶτον εἰπὼν καλέσεις τὸ ὄνομα
 αὐτὸ Ἰησοῦν, ὅτι αὐτὸς σώσει τὸ λαὸν αὐτὸ ἀπὸ
 τῆς ἀμάρτηαν αὐτῶν. Χριστὸς ὁ προσηγορευθεὶς,
 ἀπὸ τῆς προσηγορίας τῆς πνεύματος. ὁ μὲν γὰρ ὑμνο-
 ποιὸς Δαβὶδ, εἶπε τὸ ἐξελθεῖς σὺ θεὸς ὁ θεὸς σου
 ἔλαμον ἀγαλλιάσεως πρὸς τοὺς μετόχους σου.
 εἶπε ὁ ἱερεὺς Ἡσαΐα τὸ προφήτου γλώττης αὐτοῦ ὁ
 δεσπότης ἔφη πνεῦμα κυρίου ἐπὶ ἐμὲ· καὶ εἶπε-
 κεν ἐξελθεῖ με κύριος. ἔπειτα ὁ προφητεῖαν
 νοσῶν αὐτὸς ἡμᾶς ὁ δεσπότης ἐδίδαξεν. εἰς γὰρ
 τὴν σευαγωγίαν εἰσελθὼν, καὶ τὸ προφητικὸν βί-
 βλιον λαβὼν, ἀνέγνω μὲν τὸ εἰρημνικὸν χωρίον,
 ἔφη ὁ πρὸς τοὺς παρόντας· σήμερον ἐπληρώθη
 ἡ γραφή αὐτή ἐν τοῖς ὠσιν ὑμῶν. σευαδὰ δὲ
 τοῖς προφήταις καὶ ὁ μέγας ἐκήρυξε Πέτρος.
 τοῖς γὰρ πρὸς τὸν Κορινθίον ἐπιπέμψας τὸ μυστή-
 ριον ἔτι εἶπε· ὑμεῖς οἴδατε τὸ ῥῆμα τὸ γε-
 νομένον καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, Ἰερουσαλὴμ ἀ-
 πὸ τῆς Γαλιλαίας μὲν τὸ βάπτισμα ὁ ἐκήρυξεν
 Ἰωάννης, Ἰησοῦς τὸ ἀπὸ Ναζαρέτ, ὡς ἐξελθὼν
 αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἀγίῳ καὶ δυναμει. δη-
 λον ποίνω ἐκ τῆς εἰρημνίας, ὡς εἶπε τὸ χρι-
 σμα τῆς πνεύματος ὡνομάθη Χριστὸς. ἐξελ-
 θεὶ δὲ, ἔχων ὡς θεὸς, ἀλλ' ὡς ἀνθρώπος. εἰ ὁ
 χριστὸς ἀνθρώπος κέρις, μὲν τὴν ἐναντιοθε-
 σίην καὶ Χριστὸς ὡνομάθη. ἀλλ' ὁμοῦς οὐκ ἔ-
 λθες ὁ θεὸς λόγος, καὶ ὁμοῦς ὁ Χριστὸς. ὁ γὰρ
 θεὸς λόγος ἐναντιοθεσίης ὡνομάθη Χρι-
 στὸς Ἰησοῦς· ἐναντιοθεσίης ὁ, ἵνα τὴν ὑπὸ τῆς
 ἀμάρτηας ἀφάρτησιν νεουργήσῃ φύσιν.
 ἀπὸ τῆς πᾶσιν τὴν ἡμάρτηαν ἐλάβεν, ἵνα
 πᾶσιν ἰάσῃται. καὶ γὰρ προκαλύμματι τῆς θεό-
 τητος χρωμένον ἀνέλαβε τὴν σῶματος
 φύσιν, καὶ τὴν Ἀρείου καὶ Εὐνομίου φρενοβλα-
 βίας. ῥαδόν γὰρ ἡ αὐτὸς ἔδωκε σῶματος ὀ-
 φθῆναι, κατὰ τὴν πάλαι τὰ Ἀβραάμ, καὶ τὰ
 Ἰακώβ, καὶ τοῖς ὁμοῦς ἀγίοις ἐωράθη. ἀλλ' ἡ βε-
 λήθη αὐτῶν τῆς ἡμάρτηαν φύσιν καὶ λαγόνισα
 τῆς ἀντιπάλου, καὶ τῆς νίκης ἀπολαβῆναι. τῆς δὲ χα-
 ρίς, καὶ σῶμα καὶ ψυχὴ ἀνέλαβε λογικὴν. οὐ

A nitus, & Deus Verbum, & Domi-
 nus etiam ante incarnationem ap-
 pellabatur, & post incarnationem si-
 militer vocatur. Iesus vero Christus
 post incarnationem idem nomina-
 tus est, ex rebus ipsis sumptis vo-
 cabulis. Iesus enim interpretatur Sal-
 uator, reique testis Gabriel Vir-
 ginem alloquens, *Vocabis nomen e-*
ius Iesum, quia ipse saluum faciet po-
pulum suum a peccatis eorum. Christus
 autem appellatus est, propter vn-
 ctionem Spiritus. Dicit enim Psa-
 lmita David, *Propterea vnxit te Deus*
Deus tuus oleo letitiae pra confortibus
tuis. Per Esaiam autem Prophetae lin-
 guam Dominus ipse dixit, *Spiritus*
Domini super me, qua de causa vnxit
me Dominus. Prophetiam autem sic
 intelligere docuit nos Dominus. Sy-
 nagogam enim ingressus, cum pro-
 pheticum librum accepisset, praedi-
 ctum locum legit, & iis qui ad-
 erant dixit, *Hodie impleta est scriptu-*
ra haec in auribus vestris. Consona
 etiam Prophetis praedicauit & ma-
 gnus Petrus. Cornelio enim myste-
 rium opponens sic dixit, *Vos scitis*
verbum quod factum est per vniversam
Iudeam, incipiens a Galilea post ba-
ptismum quem praedicauit Ioannes, Ie-
sum a Nazaret, quomodo vnxit eum Deus
Spiritu sancto & virtute. Ex his er-
 go manifestum est, quod propter vn-
 ctionem Spiritus appellatus est
 Christus. Vnctus autem est, non vt
 Deus, sed vt homo. Quod si se-
 cundum humanam naturam est vn-
 ctus, etiam post Incarnationem Chri-
 stus appellatus est. Attamen non
 alius Deus verbum, & alius Chri-
 stus. Deus enim verbum homo fa-
 ctus, Christus Iesus nominatus est.
 Homo autem factus est, vt corru-
 ptam a peccato naturam renoua-
 ret. Propterea totam quae peccarat
 assumpsit, vt toti mederetur. Non
 enim ad diuinitatis integumentum
 corporis naturam assumpsit, iuxta
 delirium Arij & Eunomij. Facile nam-
 que ipsi erat etiam sine corpore vi-
 deri, quemadmodum olim visus est
 ab Abraham, & Iacob, & aliis
 sanctis: sed voluit vt natura ipsa,
 quae victa fuerat, debellaret aduer-
 sarium, & victoriam referret. eam-
 que ob causam & corpus & animam
 ratione praeditam assumpsit. Neque

enim tres in partes hominem diuina Scriptura diuidit, sed ex anima & corpore constare hoc animal dicit. Deus enim, cum ex limo corpus formasset, animam inspirauit, & duas naturas ostendit esse, non tres. Ipse autem Dominus in Euangeliis ait, *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam uero non possunt occidere.* Et multa huiusmodi in diuina Scriptura reperire est. Quod autem non diuinitati integumentum adstruens, iuxta hæreticorum fabulas, sed ut uniuerso generi per primitias victoriam præstaret, perfectam humanam naturam assumpserit, verus testis, & doctor absolutus est diuinus Apostolus. In Epistola enim ad Romanos Incarnationis referans mysterium sic loquitur: *Propterea sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit in quo omnes peccauerunt.* Cum autem his verbis ostendisset, quod fuerit initium peccati, & quis ex eo fructus geminarit, & quis hoc primus admiserit, huius quoque finem ostendit. *Vsq̄ue ad legem, inquit, peccatum erat in mundo: peccatum autem non imputabatur, cum lex non esset: sed regnauit mors ab Adam vsq̄ue ad Moysen, etiam in eos qui non peccauerunt in similitudinem præuarcationis Adæ, qui est forma futuri.* Moysen autem vocat Legem: vsq̄ue ad Seruatoris porrò aduentum uigebat huius obseruatio. Transgredientibus autem, & iis qui sub hac uiuebant, & iis qui sub lege agebant naturæ, iure mors regnauit, confirmante eius potentiam peccato. Mors enim pœna erat peccati. Ad hunc modum cum docuisset, vnde peccatum sumpserit initium, & quousque regnarit, ostendit quomodo confracta horum sit potentia, & immensam Dei benignitatem laudat dicens, *Sed non sicut delictum, ita & donum. Si enim unius delicto multi mortui sint, multo magis gratia Dei, & donum in gratia unius hominis Iesu Christi in multos abundauit.* Superat, inquit, benignitatis munificencia iusticiam. Iustitiæ namque decretum, cum vnus peccasset, uniuersum genus morti tradidit: diuina autem misericordia, cum omnes homines essent sub maledicto, &

Math. 10.

Rom. 5. 12.

A γδ τειχῆ διαρῆ τ' ἀνθρώπων ἢ θεία γραφή, ἀλλ' ὁ ψυχῆς καὶ σώματος τὸ δεῦρον σωματικὸν φησὶν. ὁ γὰρ θεὸς ὁ καὶ τὸ σῶμα ἁπλοῦς ἐνεφύσασε τὴν ψυχὴν, ἔδύο φύσεις ἐδέξασε, οὐ τρεῖς. ὁ δ' αὐτὸς δευτέρως ἐν τοῖς διαχελίοις φησὶ μὴ φοβῆσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν ἀποκτεῖναι μὴ δυναμένων. καὶ πολλὰ ἃ ποιῶντα ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς θείας γραφῆς. ὅτι ἡ ἁπλοῦς τῆς θεότητι μετὰ σώματος, καὶ τοῖς τῶν αἱρετικῶν μυθολογίαις ἀπέχρηστος πᾶσι τῶν ἁγίων πάλαι παρὰ τὸν θεὸν ἡ ἀσπίς, τελείαν τὴν ἀσπίδα φέρειν ἀνέλαβε, μὴ τὸν ἀληθῆ, καὶ διδάσκαλος ἀκριβῆς, ὁ θεὸς ἀπόστολος. ἐν γὰρ τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ τὸ τὸ οἰκονομίας ἀποκαλύπτων μυστήριον οὕτως ἔφη. Ἀφ' ἑνὸς ἄνθρωπου ἢ ἀμάρτια εἰς τὸν κόσμον εἰσήλθε, καὶ διὰ τὴν ἀμάρτιαν ὁ θάνατος, καὶ ἔτις εἰς πάντας ἀνθρώπους διήλθεν ὁ θάνατος, ἐφ' ᾧ πάντες ἠμάρτον. δεῖξας δὲ διὰ τούτων τὴν ἀμάρτιαν ἀρχὴν, ἔτι ἐκ τῆς βεβλασθηκότα καρπὸν, ἔτι τῆς αὐτῆς ἀρχῆς εἰς δὲ ἀμάρτιαν, ὅτι δείκνυσιν αὐτῆς τὸ τέλος.

C ἀρχὴ γὰρ νόμου φησὶν ἀμάρτια ἡ ἐν τῷ κόσμῳ, ἀμάρτια δὲ ὅσα ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου. ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ, μέχρι Μωϋσέως, καὶ ἐπὶ τοῖς μὴ ἀμάρτησαντας ἐν τῷ ὁμοιωματι τῆς ἀσπίδος Ἀδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τῆς ἀμάρτιας. Μωϋσῆος δὲ τὸ νόμον καὶ μετὰ τὸ τῆς ἀσπίδος ἐπιφάνειας ἢ τῆς ἀσπίδος ἐκείνης πολιτεία. ἀσπίδων τῶν καὶ τῶν ἀσπίδων πολιτευομένων, ἔτι τῶν ἀσπίδων νόμων τελουμένων τῆς φύσεως, ἐβασίλευσεν εἰκότως ὁ θάνατος, κατὰ τὴν αἰσθητὴν δύνασιν τῆς ἀμάρτιας. κατὰ δὲ τὴν ἰσχυρὰν τῆς ἀμάρτιας ὁ θάνατος. οὕτως δὲ δεῖξας πόθεν τε ἡ ἀμάρτια τὴν ἀρχὴν εἴληφε, καὶ μετὰ τὴν ἀμάρτιαν ἐβασίλευσε, δείκνυσιν πᾶς κατελύθη τούτων τῶν ἀσπίδων, ἔτι ἀμέτητον τῆς θεοῦ φιλαδελφίας ὑμῶν, λέγων οὕτως. ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ ἀσπίδων, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. ἐν γὰρ τῷ ἑνὸς ἀσπίδων ἢ οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶν μᾶλλον ἢ χάρις τῆς θεοῦ, ἔτι δὲ δωρεὰ ἐν χάριτι τῆς ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπέβασεν. ἀσπίδων φησὶν ἢ τῆς φιλαδελφίας φιλία τὸ δίκαιον. ὁ μὲν γὰρ τὸ δίκαιον ὅπως ἑνὸς ἠμάρτηκότος ἀπὸ τοῦ θύτου ἡ θανάτου πρὸς ἑδωκεν. ὁ δὲ θεὸς ἔλεος, πάντων ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς ἀσπίδος ἀμάρτιων, ἔ

ταῖς τῆς ἀμάρτιας πάσαις ἐμπεπρωμένων, δι' ἐνὸς δικαιοσύνη πάσι τῷ σωτηρίου δεδωρηται. αἰθερον δὲ τῷ σωτηριῳ προσηγήρασαν, ὅτι ζήνοῦ μῦθος αὐτῶν τὴν θεότητα. θεὸν γὰρ οἶδεν αὐτὸν, καὶ θεὸν τῶ γεγεννηκότος ὁμοτίμον. ἀλλὰ διδάσκων, ὡς τὰ ὁμοίῳ ὁμοίον ἐξείαθη, καὶ τῆ ἀπὸ τῆς ὁλοῦ ἡγάθη. καὶ γὰρ ὁ αἰθεροποιον ὑπὸ νόμον ἡμῶν, καὶ τῷ νόμον πεπληρωκῶς, τοὺς ὁμοεικότας τῷ νόμον τῷ ζῆνι ἡλυθέρωσαν. εἶτα πάλιν τὸν αὐτὸν λόγον ἐτέρως ἀνακυκλοῖ. ὅτι οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἀμάρτησματος ὁ δώρημα. ὁ μὲν γὰρ κρίμα, ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα. Β ὁ δὲ χάρισμα, ἐκ πολλῶν ὁμοεικωμάτων εἰς δικαίωμα. ὅτε φησὶν εἰς ἡμῶν, κατεκρίθησαν ἀπῆρτες, νῦν δὲ πῶν ἡμῶν τῶν, ἀπῆρτες τοῖς βουλομένοις ἢ ἄλλοις πίστεως προσκείμεναι σωτηρία. οὕτως δειξάς τῷ κοινῆς ἀμάρτιας τὴν τῶ ἐνὸς δικαιοσύνη ἀλεξίκακον ἡμῶν, δεικνύσιν δι' αὐτῶ καὶ τῶ θανάτου τελεθεισῶν κατὰ λειπν. εἰ γὰρ τῶ ἐνὸς ὁμοεικωμάτων ὁ θάνατος ἐβασίλευσε ἐξ ἑνὸς, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περὶ αὐτῶ τῷ χάριτος, ὅτι τῶ δωρεᾶς, καὶ τῷ δικαιοσύνης λαμβάνοντες, ἐν ζωῆ βασιλεύσοισι. Δι' τῶ ἐνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. τῶ θανάτου προσξένος φησὶν ἡ ἀμάρτια, τῷ δὲ ἐν βασιλείᾳ ζωῆς ἢ τῶ ἐνὸς δικαιοσύνη. ὁμοίῳ, οὐ νόμῳ, ἀλλὰ τὰ οἰκτω τὰ θεῶ τῆς σωτηρίας τυγχάνοντες. ὁ γὰρ τῶ δικαίου νόμος. πῶν εἰς τιμωρίαν ἦγε. πῶντες γὰρ τῷ ἀμάρτιας ἐργάται κατέστημεν. εἰ γὰρ ἐνὸς ἡμῶν τῶν κατεκρίθη ὁ ἡμῶν, πῶντες δὴ ποῦθεν δικαιοτέρον τοὺς ὑπὸ τὴν ἀμάρτιας τελεθεισῶς, τῷ κόλασιν δέξασθαι. ἀλλ' ὁ θεῶς ἔλεος ὑπερέβη τῶ δικαίου τοὺς ὁμοίῳ, ὅτι ἡ φιλημῶν νενίκηκε τὴν ἰσότητα, καὶ ἐνὸς τῷ νόμον πεπληρωκῶς, πῶντες τοὺς ὑπὸ τῶ πειρασμῶν βουλομένοις ἀπολαύειν τῷ ὁμοίῳ ἐξέστ. δειξάς ὅτι ἡμῶν τῶ φιλαθρωπίας ἀσάθμητον, πῶν ἔπι τῷ ἔργῳ μετὰ ἀμάρτιας λόγον. ἀρα ἔν ὡς δι' ἐνὸς ὁμοεικωμάτων εἰς πῶντες τοὺς ἀμάρτιας εἰς κατὰκριμα, ὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαίωματος, εἰς πῶντες ἀνθρώποις, εἰς δικαιοσύνη ζωῆς. εἶτα ἀπὸ τῶ ὁμοεικωμάτων, ὅτι τὰ ὁμοίῳ μετὰ ἀμάρτιας. ὡς τῶ ἄλλοις τῶ ὁμοίῳ τῷ ἐνὸς ἀνθρώπου ἀμάρτιας κατεργάθη. οἱ πολλοὶ, ὕτως καὶ ἄλλοις τῷ ὁμοίῳ ἐνὸς, δικαιοκαταστάσιν) οἱ πολλοὶ. σφόδρα ὅτι ἀμάρτιας ἐφ' ἑκατέρου ὁ οἱ πολλοὶ τῶ καὶ. καὶ γὰρ τῷ Ἀδάμ ἡμῶν-

Peccati laqueis essent irretiti, per nius iustitiam dedit omnibus salutem. Seruatorem autem hominem appellavit, non eius negans diuinitatem, sciebat enim illum Deum esse, Deumque honore patri æqualem: sed docens simile simili curatum esse, & totum per primitias sanctificatum. Cùm enim secundùm humanitatem subditus esset legi, legemque impleffet, eos qui legem transgressi erant, à maledicto liberavit. Deinde rursus eandem orationem aliter versat: *Et non sicut per unum peccatum, ita est donum. Nam iudicium quidem ex uno in condemnationem: gratia autem ex multis delictis in iustificationem.* Quando, inquit, vnus peccauit, omnes condemnati sunt: nunc autem, cùm omnes peccauerint, omnibus volentibus salus proposita est per fidem. Cùm sic ostendisset vnus iustitiam communis peccati remedium extitisse, ostendit per ipsum mortis quoque peractam destructionem. *Si enim vnus delicto mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiæ & donationis & iustitiæ accipientes in vita regnabunt per unum Iesum Christum.* Mortem, inquit, conciliauit peccatum: vitam autem in regno vnus hominis iustitia. Saluamur, non lege, sed misericordia Dei salutem adipiscentes. Lex enim iustitiæ omnes ad supplicium ducebat. omnes enim peccatores constituti sumus. Si enim cùm vnus peccasset, condemnatum est genus, multo vtique iustius erat, eos qui peccato subditi erant, supplicium subire. Sed misericordia diuinâ iustitiæ limites transgressa est, & æqualitatem vicit benignitas, & cùm vnus legem impleuerit, salute omnibus ei credere volentibus frui licet. Ostensa autem in his benignitatis inæqualitate, rursus ad dicti sui rationem se confert. *Igitur sicut per vnus delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per vnus iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ.* Deinde à rebus transit ad personas. *Sicut enim per inobedientiam vnus hominis peccatores constituti sunt multi: ita & per vnus obedientiam iusti constituentur multi.* Valde autem appositè in vtroque posuit *Multi.* Etenim cùm Adam pec-

castet, & plurimi diuinas transgressi leges essent, permanserunt in naturæ finibus nonnulli, & virtutis curam gesserunt, sicut Abel, Enoch, & Noë, & patriarchæ, & propheta, & alij plurimi, non solùm apud Iudæos, sed etiam apud alias gentes, de quibus dixit diuinus Apostolus,

Rom. 2. *Cùm enim gentes qua legem non habent, naturaliter ea que legis sunt faciant, eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex.* Et post Seruatoris aduentum, non omnes salutem assequuntur, sed qui credunt, & vitam ex diuinis legibus ducunt. Propter eà & in imagine & in archetypo illud *Multi* posuit. Sed videamus qua de causa incarnatus sit vnigenitus filius Dei, assumptaque natura humana homo appellatus sit. Eandem autem nobis doctrinam protulit etiam in Epistola ad Corinthios. Sic enim dicit, *Nunc autem Christus resurrexìt à mortuis primitiæ dormientium. quoniam quidem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum.* Deinde à natura transit ad personas, & ait, *Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificantur.* Et non dixit, *saluabuntur*, sed *uiuificantur*. quia communis est quidem resurrectio: post resurrectionem verò fiet distinctio. Et hoc declarauit subiungens, *Vnusquisque autem in suo ordine.* Multi enim & eorum qui puniuntur, & eorum qui saluantur, sunt ordines. Nam pro qualitate & quantitate iustitiæ donorum fient remunerationes. Similique modo pro differentia peccatorum, erunt & supplicia.

QVOD DOMINVS CORPVS assumperit. XII.

QVONIAM ergo Incarnationis causam didicimus, age ostendam ex diuinorum eloquiorum testimoniis, quòd homo factus Deus Verbum corpus humanum suscepit. Primùm quidem fasciæ corporis erant, non diuinitatis. Deinde butyrum & mel quod propheta multo antè prædicit, & lac maternum, & cibus alius potúsque, naturam horum susceptricem ostendunt. Siquis autem stultè opponat cibum in Abrahamæ tabernaculo datum, is valdè stultè se loqui intelliget. Illa enim

Rom. 2.

1. Cor. 15. 20.

Et. 7.

Αθηκότος, & τῶν πλείων τοῖς θεοῖς ᾤθευθενη-
 κῶτων νόμοις, διέμειναν ἄνθρωποι ὅτι τὸ ὄρωσιν τὸ φύ-
 σεως, & τὸ ἄρετῆς ἐχόντο. Φραντίσαι, ὡς Ἀβελ,
 & Εὐώχ, & Νωε, & οἱ πατριάρχαι, & οἱ προφ-
 ηταί, & ἕτεροι πλείοι, ὃ μόνον ᾤθευθευθησαν, Ἰσραηλῶσι,
 ἀλλὰ & ᾤθευθευθησαν τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι, ὡς ὅταν ὁ
 θεὸς εἶπεν ἀπόστολος ὅτι τὸν γὰρ ἔθνη, τὰ μὴ νόμον
 ἔχοντα, φύσιν τὰ τὸ νόμου ποιῆ, οὗτοι νόμον μὴ
 ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος. & μὲν τὸ τὸ σωτήρος
 ὅτι φαίμεθα οὐχ ἀπῆλυτες ἀπολαύοισι τὸ σωτη-
 ρίας, ἀλλ' οἱ πιστεύοντες, & κτ' τοῖς θεοῖς ἀντι-
 Β πολιτευόμενοι νόμοις. τούτου δὴ γάρ, & ὅτι τῆς
 εἰκότος, & ὅτι τὸ ἄρετῆς, ὃ πολλοὶ τέθη-
 κεν. ἀλλ' ἰδὼμεν πῶς γάρ ἐν τῷ θεῷ ἔθνη πησεν ὁ
 μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ, & αἰθερῶν φύσιν
 λαβὼν, αἰθερῶν ἐρημάτισε. τὸ αὐτῷ δὲ
 ἡμῖν διδασκαλίᾳ παρενεβλήθη καὶ τῆς ἁγίας
 Κορηθῶσι ὅτι τὸν ἄνθρωπον ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
 εὐδὲς ἐγήθηται ἐν νεκρῶν ἀπὸ τῆς ἡμῶν
 μῶν. ὅτι γὰρ δι' αἰθερῶν οὐ θάνατος, & δι'
 αἰθερῶν ἀνάστασις νεκρῶν. εἶτα ἀπὸ τὸ φύ-
 σεως ὅτι τὰ ἁπλάσια μετὰ βλήθη, καὶ φησιν
 ὡς ὅταν γὰρ ἐν τῷ Ἀδάμ πᾶσι ἀποθνήσκουσιν,
 οὕτως & ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται.
 & ὅτι εἶπε σωθήσονται, ἀλλὰ ζωοποιηθήσονται.
 κοινὴ μὲν γὰρ ἡ ἀνάστασις, μὲν τὸ ἀνάστασιν, γνή-
 σεται ἡ ἀνάστασις. & τῷ δεδῆλωκεν, ἐπαγα-
 γῶν ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ ἔργατι. πολλὰ γὰρ
 & κολαζομένων & σωζομένων ἔργατα. κτ' γὰρ
 τὸ τὸ δικαιοσύνης, & ποιότητα, & ποσότητα, αἱ τὸ
 δωρεὰν ἀνιδόσης ᾤθευθηθήσονται. ὡσαύτως
 δὲ καὶ κτ' πλὴν ἀμῶν τῶν ἀμῶν ἀμῶν αἱ π-
 μῶν αἱ γνήσονται.

ΟΤΙ ΣΩΜΑ Ο ΔΕΣΠΟΤΗΣ ἀνέλαβεν. 16.

ΕΓΡΕΙΔΗ ποίνω τὸ θεῖας ἐνανθρωπή-
 σεως μεμαθήκαμεν αἰτίαν, φέρε δειξώμεθα,
 τὸ θεῖον λόγιον γλώσσῃσι μῆτρειας, ὅτι ὁ
 σῶμα ὁ ἀνθρωπίνου ἐνανθρωπήσας ὁ θεὸς λό-
 γος ἀνέλαβε. ὡς ὅταν μὲν γὰρ τὰ ἀπλάσια σῶ-
 ματος ὁ θεὸς τῆς ἐπέπειτα τὸ βέβητον, & ὁ
 μέλι ὁ παρὰ τῆς πόρρωθεν παρὰ τῆς πόρρωθεν, & ὁ
 μητρῶν γόλα, & ἡ ἐδάδη ἡ ἀλήθεια & ἡ πόσις, τὸ
 τῶν δεκτικῶν ὅτι δεικνῶσι φύσιν. εἰ δὲ τις ἀνο-
 ταῖνων ἀντιθέη τὸ ἐν τῇ σκηνῇ ἡ Ἀβραάμ γεγε-
 νημένων ἐφωτῶ, ἴτω λίαν ἀνοταῖνων. ὅτι ἀνα γὰρ

ἐδόκη γίγνεσθαι, καθ' ἕτερον ἀλισχύριμα ἔσπον, ἃ
 ὄν οἶδεν ὁ δαπνηήσας. εἰ δὲ ἔδούη ἡς ἀνοήτως
 μεταλαβὴν ἐκείνων τ' ἀσώματων φύσιν, ἀλλ' ἔ-
 πείνων ὑρήσας ἔδιδος ἐκ. ἐνταῦθα δὲ ἡ χρεία
 τοιαῦτα πῆρεκίνη πάθη, οὐχ ὡς μὴ διωαμύνης
 τῆς ἰωωμύνης θεότητος ἀειδεῖς κατὰ τῆσιν ὁ
 σῶμα. ὁ γὰρ μικρὸν ὑπερὸν πᾶσι τοῖς σῶμασι τ'
 ἀθανάσιον διαρησάμενος, ῥᾶον αὐτὸ οἰκεῖον σῶ-
 μα κρείττον ἐνδείας ἀπέφωεν. ἀλλὰ πῆρεχ-
 ρή τούτου πλὴν οἰκεία ἐπιδείξαι φύσιν, ὡς τε τῆς
 τούτου πλὴν παρὰ τὴν ἄρνησιν ἀνείρεσας
 ἐναργῶς ἑβουδωμύνης ἐλέγχεται. ὡς τῆς γὰρ
 κρείττον ἀποφύγει διωαμύνης θανάτου. τῆτο
 γὰρ δὴ καὶ μὲν τῆς ἡμέρας εἰργάσατο καὶ παθεῖν, καὶ
 ἀποθανεῖν σιωεχρήσεν, ἵνα πληρώσῃ τὸ τ' οἰ-
 κνομίας μυστήριον, οὕτως ἐνεδίδου ἔπεινήν,
 ἔδιδος, ἔκοπιάν, ἔσπον, ἵνα μηδεμίαν
 λάβωσιν ἀφορμὴν οἱ Δοκίται, κεκτώαι τῆς
 ἑβουδωμύνης πλὴν ἀρεσιν. ποιησάτω ἔπεινα, ἔ-
 δίδος, ἔσπον τούτοις ὁ κόπος, καὶ ὁ ὑπνος,
 σῶμα ἀφροπινον παρὰ μαρτυροῦσιν ἔπεινα
 κρείου τὸ σῶμα. ἔπεινα μὲν βεβαυάν τὸν λόγον
 ὁ θεῖος ἀπόστολος, βοᾷ λέγων. ἐπει οὖν τὰ παι-
 δια κεκοινώνηκε ἄρκος ἔπειματος, παρὰ πλη-
 σίως καὶ αὐτὸς μετέχε τῆς αὐτῶν, ἵνα ἀφ' ἑ-
 θανάτου κατὰ τῆσιν τὸν ὁ κρείτος ἐχροντα τ' θανα-
 τάτου, ἔπαλλάξῃ τούτοις, ὅσοι φόβου θανάτου
 ἀφ' ἑθνάτου τῆς ζωῆς ἐνοχοῖ ἡσῶν θανάτου. ἀπ-
 κρεῖς ἀφ' ἑθνάτου ἐδὴ λωσεν, ὡς τ' αὐτὴν ἡμῶν
 παρὰ τῆσιν φύσιν. εἰ δὲ τίς πλὴν παρὰ τῆσιν δις-
 χραμύνης, ἀκουσάτω τῆς πατριάρχου παρὰ ἑ-
 ρντος Ἰακώβ, πλὴν ἐν οἴνῳ τ' σολὴν αὐτῶν,
 ἔπεινα ἀματι σαφυλῆς πλὴν παρὰ τῆσιν αὐτῶν.
 ἀκουσάτω δὲ ἔπεινα τοῦ τοῦ Παύλου βοῶντος ἑ-
 χροντες οὖν ἀδελφοὶ πῆρεσιν παρὰ πλὴν εἰσο-
 δον τῆς ἀγίων ἐν ταῖς ἀματι Ἰησοῦ, ἵνα ἐνεχάμ-
 σεν ἡμῶν ὁδὸν παρὰ σφατον ἔπεινα ἀφ' ἑθ-
 πατριάματος, τουτέστι τῆς ἄρκος αὐτῶν, καὶ
 ἱερέα μέγα ἐπὶ τὸν οἶκον τῆς θεοῦ, παρὰ τῆσιν
 μῦθα μὲν ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφωείᾳ τ'
 πίστεως, καὶ τῆς ἐξῆς. κατὰ πέτασμα γὰρ πλὴν
 ἄρκος αὐτῶν παρὰ τῆσιν ἐβουδωμύνης, ὡς ὁ πατριάρχος
 Ἰακώβ σολὴν καὶ παρὰ τῆσιν αὐτῶν. ἀλλὰ γὰρ παρὰ
 τὸν τ' παρὰ τούτου λόγον διρμύνην, ἔπεινα καὶ
 καὶ τῆς παλαμῆς ἀφ' ἑθνάτου σαφῶς ἐπιδεί-
 κνυούσης τῆς κρείου τὸ σῶμα.

fieri videbantur : alio autem con- Genes. 18.
 sumpta sunt modo, quem novit qui
 consumpsit. Quod si quis etiam sto-
 lidè concesserit incorpoream natu-
 ram illorum participem fuisse, ibi
 certè nec famem, nec sitim inue-
 niet. Hic verò passiones huiusmo-
 di excitabat indigentia : non quòd
 non posset vnita diuinitas efficere,
 vt corpus non indigeret : qui enim
 paulo pòst omnibus corporibus im-
 mortalitatem largitus est, faciliùs
 proprium corpus inuidum ab ege-
 state reddidisset. Sed huic permit-
 tebat vt naturam suam patefaceret,
 vt falsi apertè conuinceret hæseses
 quæ illud assumptum negarent.
 Quemadmodum enim, cùm morte
 potentius reddere id posset, (post tres
 enim dies hoc fecit) pati tamen &
 mori permisit, vt dispensationis my-
 sterium impleret : sic etiam esurire,
 & defatigari, & dormire concessit,
 ne quam haberent occasionem Do-
 citæ, qua hæsesis suæ falsitatem
 confirmarent. Fames ergo, & sitis,
 defatigatio præterea, & somnus, hu-
 manum Domini corpus fuisse te-
 stantur. Quod confirmans diuinus
 C Apostolus clamat, & dicit, Quia er- Heb. 2. 14.
 go pueri communicauerunt carni & san-
 guini, & ipse similiter participat eisdem:
 vt per mortem destrueret eum qui ha-
 bebat mortis imperium, & liberaret eos
 qui timore mortis per totam vitam ob-
 noxij erant seruituti. Apertè autem
 his verbis declarauit eandem quam
 nos naturam induisse. Si quis autem
 ægrè fert indumentum, audiat pa-
 triarcham Iacob vaticinantem, La-
 uabit in vino stolam suam, & in san-
 guine vine indumentum suum. audiat
 & diuinum Paulum clamantem, Ha-
 bentes itaque fratres fiduciam in introi-
 tu Sanctorum in sanguine Iesu, quam
 D inuitauit nobis viam nouam & viu-
 tem per velamen, id est, carnem suam,
 & sacerdotem magnum super domum Dei,
 accedamus cum vero corde in plenitudi-
 ne fidei, & quæ sequuntur. Velamen
 enim eius carnem appellauit, sicut
 patriarcha Iacob stolam & indumen-
 tum. Verùm superuacaneum est hac
 de re prolixius loqui, cùm & nouum
 & vetus Testamentum Domini cor-
 pus apertè demonstret.

QUOD ANIMAM ETIAM
cum corpore assumpserit. XIII.

A ΟΤΙ ΚΑΙ ΤΥΧΗΝ ΜΕΤΑ
τῷ σώματος ἀνέλαβεν. ιγ'.

Luc. 2.

QVOD autem animam quoque
rationalem vnigenitus Dei fi-
lius homo factus assumpserit, Evan-
gelista Lucas docet dicens, *Iesus
autem proficiebat atate & gratia apud
Deum & homines. Proficit autem æ-
tate quidem corpus, sapientia verò
anima. Diuinitas quippe neutrum
recipit incrementum. omni enim
ex parte perfectum est Dei Verbum.
Iure autem cum ætatis augmento cō-
iunxit incrementum sapientiæ. Pro
mensura enim ætatis corporis, diui-
na natura sapientiam suam reuela-
bat. Animæ porrò assumptionem
Dominus apertius docet. Iis enim
qui passionem inuoluntariam esse
coniiciebant, dicebat ante passio-*

Ioan. 10. 17

*nem, Potestatem habeo ponendi ani-
mam meam, & potestatem habeo iterum
sumendi eam. Nemo tollit eam à me.
ego pono eam à meipso, ut iterum su-
mam eam. Perspicuè autem per hæc
docuit, quòd alia est anima quæ po-
nitur & sumitur, alia diuinitas quæ
ponit & sumit. Aliam autem & al-
iam dixi, non in duas personas di-
uidens, sed naturarum ostendens dif-
ferentiam. Sic & alibi dixit, Pro-
pterea me diligit Pater, quia ego pono
animam meam pro ouibus. In alio ve-
rò loco turbationem etiam quam
anima passionis tempore sustinuit,
apertè declarauit. Dixit enim, Nunc
anima mea turbata est, & quid dicam?*

Ioan. 12. 27

*Pater saluifica me ex hac hora, sed pro-
pterea veni in horam hanc. His autem
ratiocinationibus, nunc passionem
reformidantis, nunc metum abii-
cientis angorem ostendit. Metum
verò hunc Lucas apertius docuit. In
tanta enim mortis agonia fuisse ait, vt
cruentus eius sudor esset. Factus*

Luc. 22. 44

*est, inquit, sudor eius sicut gutta san-
guinis. Hoc etiam adiecit, quòd
Angelus veniens confortauit eum.
Per omnia porrò humanæ mihi na-
turæ infirmitatem considera. Cur
enim etiam vnita diuinitate Vnige-
niti, & vnctionis instar adstante spi-
ritu, Angelus & animæ & corporis
imbecillitatem sustentat? An clarum
est quòd diuina permittente na-
tura hæc omnia facta sunt, vt*

ΟΤΙ δὲ καὶ ψυχῶν ἀνέλαβε λογικῶν
ἐνανθρωπήσας ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ,
διδάσκει ὁ ἀναγγελιστὴς Λουκᾶς λέγων, Ἰησοῦς
δὲ παρῆκοπλεν ἡλικία καὶ χάριτι, καθὼς θεὸς
καὶ ἀνθρώποις. παρῆκοπλεν ἡλικία μὲν σῶμα,
Ἐφία δὲ ψυχή. θεότης γὰρ ἐσθλότεραν ἵπτιδδσιν
ἵπτιδδχεται. πῶντέλφος γὰρ ὁ τῷ θεοῦ λόγος.
εἰκότως δὲ στωέβρξξξ τῆ τῷ ἡλικίας αὐξήσῃ
πῶν τῆς Ἐφίας ἵπτιδδσιν. παρῆς γὰρ ὁ μέτρον
τῆς τῷ σώματος ἡλικίας ἀπεκάλυπτεν ἡ θεία
φύσις πῶν οἰκείαν Ἐφίαν. Ἐφέτερον δὲ τῆς
ψυχῆς πῶν παρῆληψιν ὁ δευότης διδάσκει.
πῶν γὰρ τοπαρῆσιν ἀκρῶσιν ἐπὶ ὁ πάθος, ἔλεγε
παρῆς ὁ πάθους ἄξιοσίαν ἔχω θεῖαν τῷ ψυχῶν μὲν,
Ἐ ἄξιοσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτῶν. ὁσδεῖς ἀρῆ
αὐτῶν ἀπὸ ἐμῆ. ἐγὼ τίημι αὐτῶν ἀπὸ ἐμῶν
τῷ, ἵνα πάλιν λαβῶ αὐτῶν. ἐναργῶς δὲ διὰ
τούτων δεδήλωκεν, ὡς ἄλλη μὲν ἡ ἡθε-
μῶν καὶ λαμβανομῶν ψυχῆ, ἄλλη δὲ ἡ ἡ-
θεῖσα καὶ λαμβανούσα θεότης. ἄλλω δὲ καὶ
ἄλλω ἔφω, ὅσα εἰς δύο παρῆσπα δια-
ραῖν, ἀλλὰ τῶν φύσεων δέξινε ὁ ἀφῆφο-
ρον. οὐτω καὶ ἐτέρωθι ἔφη. ἀφῆ τῷτο ὁ πατήρ
με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίημι πῶν ψυχῶν μου
καρῆ τῶν παρῆσάτων. ἐν ἄλλω δὲ χροῖω,
καὶ ἡ καρῆμῆεν ἡ ψυχῆ παρῆσῶν καθὼς
τὸν τῷ πάθους καρῆν ἀφῆρῆδῶν ἐπέδδξεν.
ἔφη γὰρ. νῶν ἡ ψυχῆ μου τεπαρῆσκαται, καὶ
τί εἶπω; πάτερ σῶσον με ἐκ τῆς ὄρας τῶν-
της, ἀλλὰ ἀφῆ τῷτο ἐλήλυθα εἰς πῶν ὄρας
τῶν πῶν. ἀφῆ δὲ τούτων τῶν λογισμῶν ἐδή-
λωκεν ἀγωνίαν, νῶν μὲν ὁ πάθος ὑφορωμῶν,
νῶν δὲ ὁ δέος ἀπαθουμῶν. σαφέτερον δὲ
τῷτο ὁ δέος ἐδδδξεν ὁ Λουκᾶς. οὐτω γὰρ αὐ-
τὸν ἔφησεν ἀγωνιάσῃ ὁ πάθος, ὡς ὑφαμμῶν
γῆσάται τὸν ἰδρῶτα τῷ σώματος. ἐγῆετο γὰρ
φῆσιν ὁ ἰδρῶς αὐτῶν, ὡς δρόμοι αἱματος. παρῆ-
τέηκε ἡ καρῆ, ὡς ἀγγελος ἐλθῶν καρῆεῆσειεν
αὐτὸν. ἀφῆ πῶντων δὲ μοι ὄρα τῷ ἀνθρώπειας
φύσεως τῷ ἀσθένειαν. αὐθῆ ὄρα γὰρ καὶ τῷ μονογενῆς
ἡωμῶν θεότητος, καὶ ὡς χροῖμαῖος παρῆστος
ἔπῆσματος, ἀγγελος καρῆεῆδδ καὶ τῷ ψυχῆς καὶ
ἔ σώματος τῷ ἀσθένειαν; ἡ δῆλον, ὅτι τῷ θείας φύ-
σεως συλαρῆσῃς τῶν πῶν ἐγῆετο, ὡς τῷ

ἢ ὕψος ἐσομένων, τοῖς μὲν περὶ οὐρανὸν τῆς Ἀποστολικῆς καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, βεβαιωθῶσιν ἢ ἀποδείξουσιν, τοῖς δὲ ἀπιτέλεστοις τοῖς ἐναργέσι μάρτυροις, ἐλεγχθῶσιν.

posterorū deinceps, ii qui animæ corporisque assumptionem crederent, demonstrationibus confirmarentur, qui contradicerent evidentibus testimoniiis conuincerentur.

ΟΤΙ ΤΕΛΕΙΑΝ ΤΗΝ ἀποθεοποιου φύσιν ἀνέλαβε. ιδ'.

QUOD PERFECTAM HVMANAM naturam sumpsit. XIV.

ΔΙΑ τὸ ἔσο, καὶ ἀποθεοποιου ἐαυτὸν, καὶ ὑὸν ἀποθεοποιου θεωροῦσθαι. τοῖς μὲν γὰρ ἀποστόλοις πολλάκις ἐφημῆθη ὁ υἱὸς ἑσθ' ἀνθρώπου παρὰ δὲ δόξαι εἰς χεῖρας ἀποθεοποιου, καὶ ἀποκτείνου αὐτὸν, καὶ τῆς τρίτης ἡμέρας ἀναστῆναι. Ἐπὶ ἀκολουθίᾳ βυβληθέντι αἱ ἀλώπεκες ἐφη Φωλεοὶς ἔρχοι, ἔπειτα πετεινὰ τῆς ἔρανος κατασκηνώσῃς· ὁ γὰρ υἱὸς τῆς ἀποθεοποιου οὐκ ἔχει ποδὶν κελύβητα κλίναι. τοῖς ἰουδαίοις ἀπίχθεις εἶρηκε, ἡμε ζητεῖτε ἀποκτείναι, ἀποθεοποιον, ὅς τ' ἀλήθῃ ὑμῖν λελάληκα ὡς ἠκούσατε τῶν πατέρων· ὁ θεὸς ἀπόστολος βοᾷ· εἷς θεός, εἷς καὶ μεσότης θεῶν καὶ ἀνθρώπων. καὶ πόλιν· ὅτι γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, ἔστι δὲ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. τούτου δὴ χάριν, καὶ σπέρμα Ἀβραάμ, καὶ υἱὸς Δαβὶδ ὠνομασθῆναι. ὅτι γὰρ ὑπέχετο ἑσθ' Ἀβραάμ ὁ τῶν ὀλων θεός, ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ βίβλῳ γενεῶν πρῶτον καὶ ἐν τῷ ἑσθ' ἰσαακ, καὶ τῷ ἰακώβ δέδωκεν, εἰκότως ὁ θεὸς ἀπόστολος Γαλατῶν ἐπιπέλαλλον ἐφη. Ἐπὶ ἰσραὴλ ἐρρέθη αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ ἑσθ' σπέρματι αὐτοῦ. καὶ διδάσκων ἵνα θεωροῦσθαι σπέρμα, ἐπήγαγεν, οὐ λέγει καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν· ἀλλ' ὡς ἐπὶ ἐνός, καὶ ἑσθ' σπέρματι σου, ὅστις ὁ Χριστός. καὶ ἑσθ' ἰσραὴλ τοῖς ἰουδαίοις γράφον οὕτως ἐφη· οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιπέλαλλον, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιπέλαλλον, ὅθεν ὠφέλε καὶ πρῶτον τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῶσιν, ἵνα ἐλεήσῃ ἡσθ' καὶ πρὸς ἀρχιερεῖς καὶ πρὸς τὸν θεόν. ὅτι γὰρ ἰσραὴλ ἰσραὴλ ὡς τῶν θεῶν τῶν ὀλων ἐλάβεν ἰακώβ ὁ πατεράρχης βίβλῳ γενεῶν ἀπενέμην εἰρηκώς· οὐκ ὀκλήθη ἀρχὸν ἐξ ἰσραὴλ, καὶ ἡσθ' ἡσθ' μωσῆς ἐν τῶν μωσῶν σου, ἕως ἀνέλθῃ ἑσθ' ἀποκτείνου, καὶ αὐτὸς παροδοκίαι ἐσθ' ἰσραὴλ καὶ Μιχαίας ὁ παροφήτης ἀναμείβῃ τῶν παρορήσεων εἰπών· καὶ σὺ Βηθλεὲμ γῆ ἰσραὴλ ἰσραὴλ ἡσθ' ἡσθ' εἰς τὸν ἡσθ' ἡσθ' ἰσραὴλ. ἐκ οὗ γὰρ ἐξελθούσιν μοι ἡσθ' ἡσθ' καὶ αἱ ἐξοδοὶ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν ἀδωνος. καὶ πόλιν ὁ θεὸς ἀπόστολος δέδωκε ὅτι παρορήσεων τέλος, καὶ ἐπήγαγε παροδῆλον γὰρ ὅτι ἐξ ἰσραὴλ ἀνατέταλκεν

PROPTEREA autem & hominem seipsum & filium hominis vocat. Apostolis enim sæpenuerò dixit, *Tradetur filius hominis in manus hominum: & occidetur, & tertia die resurget.* Ei autem qui sequi volebar, *Vulpes, ait, foueas habent, & volucres celi nidos: filius autem hominis non habet ubi caput reclinet.* Iudæis verò apertè dixit, *Quid me queritis interficere hominem qui veritatem dixi vobis, quam audiui à patre meo?* Diuinus autem Apostolus clamat, *Vnus Deus, & mediator Dei & hominum.* & rufus, *Quoniam per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum.* Hac de causa & semen Abrahæ, & filius Dauid appellatus est. Quoniam enim pollicitus est Abrahæ vniuersorum Deus, se in femine illius benedicturum omnes gentes, & promissionem dedit & Isaac & Iacob, iure diuinus Apostolus ad Galatas scribens dixit, *Abrahæ autem dictæ sunt promissiones, & semini eius.* & docens quemnam semen vocarit, subiungit, *Non dicit & seminibus ut in multis, sed ut in vno, & semini tuo, quod est Christus.* Et ad Hebræos scribens sic ait, *Non enim Angelos utique apprehendit. Vnde debuit in omnibus fratribus assimilari, ut misericors esset & fidelis sacerdos in iis quæ ad Deum pertinent.* Quia verò etiam Iudæ, quam ab vniuersorum Deo acceperat, Iacob patriarcha benedictionem tribuit dicens, *Non deficiet princeps ex Iuda, & dux ex femoribus tuis, donec venerit cui repositum est, & ipse erit expectatio gentium.* Iam verò Michæas quoque propheta prædictionem renouat dicens, *Et tu Bethleem terra Iuda, nequaquam es minima in principibus Iuda. Ex te enim egredietur mihi dux, & egressus eius ab initio à diebus seculi.* Et iterum diuinus Apostolus prædictionum finem ostendit, & ait: *Manifestum enim est quòd ex Iuda exortus est*

Luc. 9. 44.

Ioan. 8.

1. Tim. 2.

2. Cor. 13.

Gal. 3.

Heb. 2.

Gen. 49.

Mich. 5.

Dominus noster. Has autem promissiones David quoque rex & propheta ab uniuersorum Deo accepit. Dixit enim illi, *Vsque in seculum parabo semen eius, & edificabo in generationem thronum tuum.* & rursus, *Et ponam in seculum seculi semen eius, & sedem eius ut dies caeli.* Et paulo post, *Semel iuravi in sancto meo, si David mentiar. Semen eius in seculum manet, & sedes eius tanquam sol coram me, & tanquam luna perfecta, & testis in caelo fidelis.* Has porro promissiones per Esaiam prophetam rursus verax Dominus renouauit, *Egredietur enim, inquit, virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. Et requiescet super eum spiritus Dei, spiritus sapientiae & prudentiae, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus cognitionis & pietatis, spiritus timoris Dei implebit ipsum.* & quae sequuntur eiusdem sententiae. Et iterum, *Erit radix Iesse, & exurgens ad imperandum gentibus. In ipsum gentes sperabunt, & erit requies eius honor.* Et in alio loco. *Et disponam vobis, inquit, testamentum nouum, sancta David fidelia. Quae enim promisi illi implebo, & per semen illius seruabo orbem terra. est enim mihi fidelis & vera promissio.* Harumce promissionum veritatem ostendens Euangelista Matthaeus in ipso prooemio libri sui annuntiat orbi terrarum, quod floruit expectatio gentium. *Liber enim, inquit, generationis Iesu Christi filij David, filij Abraham.* Vtrique enim promissiones de semine factae erant. Quin & diuinus Apostolus ad Romanos scribens, in principio Epistolae promissionis factae David finem ostendit. *Paulus, inquit, seruus Iesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Euangelium Dei, quod promisit per prophetas suos in Scripturis sanctis, de filio suo nato ex semine David secundum carnem.* Cum autem adiecit secundum carnem, demonstrauit quod dominus noster Iesus Christus Deus etiam erat ante saecula: filius autem David secundum humanam naturam appellatus est. Quod apertius docens subiunxit, *Filij Dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione a mortuis domini nostri Iesu Christi.* Cum enim a mortuis, inquit, resurrexisset, & spiritus gra-

Pfal. 88.

Esai. 11.

Esai. 55.

ο κύριος ημῶν. *Ἐτάς ἑπαγγελίας καὶ Δαβίδ ὁ βασιλεὺς ἐπαρρητιώθη τῷ θεῷ ὅλων ἐδέξατο. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτὸν ἕως τῆς αἰῶνος ἐτοίμασθαι σπέρμα αὐτοῦ, καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τὸ θρόνον σου. Ἐπὶ δὲ τὴν αἰῶνα εἰς τὴν αἰῶνα σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸ θρόνον αὐτοῦ, ὡς τὰς ἡμέρας τῆς ἔσχατης. Ἐμετ' ὀλίγα ἀπαξ ὁμοσα ἐν τῷ ἀγίῳ μου, εἰ τὸ Δαβίδ ἡβουσομαι σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὴν αἰῶνα μέν, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ὡς ἡλιος ἐναντίον μου, καὶ ὡς ἡ σελήνη καθηρητισμένη εἰς τὴν αἰῶνα, ἔοικε τὸ μῦθος οὗτος ἔσχατος. Ἐτάς ἑπαγγελίας ἔλαβον ἐκ τῆς πατρὸς τοῦ πατρὸς ἀβραάμ. Ἐξελθὼν γὰρ φησι ἀβραάμ ἐκ τῆς ῥίξης Ἰεσαὶ, ἔσχατος ἐκ τῆς ῥίξης ἀβραάμ. καὶ ἐπὶ αὐτὸν πνεῦμα τῆς σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βελῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ ἀσβεστίας, πνεῦμα φόβου θεοῦ ἐμπλήσας αὐτόν. Ἐπὶ δὲ τὴν αἰῶνα ἐξ ἡμετέρου θραυνοῦ. Ἐπὶ δὲ τὴν αἰῶνα ἡ ῥίζα τῆς Ἰεσαὶ, ἔοικε τὸ ἀνίστασθαι ἀρχὴν ἐθνῶν ἐπὶ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσα, ἔσχατος ἡ ἀπάπαυσις αὐτῶν ἡμῶν. Ἐν ἑτέρῳ χωρίῳ, καὶ ἐλαλήσαμεν φησὶν ὑμῖν ἐλαλήσαμεν αἰῶνιον, τὰ ὅσα Δαβὶδ τὰ πιστὰ. ἀλλὰ γὰρ ὑπερόμιλον ἐκείνων πληρώσω, καὶ ἐλατὸν σπέρματος ἐκείνου σώσω τὸ οἰκουμένην. πιστὴ γὰρ μοι ἔσται ἀβραάμ ἡ ἑπαγγελία. Ἰούτων τῶν ἑπαγγελῶν ἑπιδοκίμους τὴν ἀλήθειαν ὁ διαγγελιστὴς Ματθαῖος, ἐν τῷ προοίμῳ αὐτοῦ τῆς συγγραφῆς. διαγγέλλει τὴν οἰκουμένην, ὡς ἡ τῆς ἐθνῶν ἠύθησε πρὸς δοκίμα. βίβλος γὰρ ἐπιδοκίμους Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Δαβίδ, ἡ ὁ ἀβραάμ. πρὸς ἀμφοτέρους γὰρ αἰετὶ τὸ σπέρμα τῶν ἑπαγγελῶν ἐγγίνοντο. Ἐμὲν τοι καὶ ὁ θεὸς ἀποστόλος ἐπιδοκίμων Ῥωμαίοις, ἐν τῇ τῆς ἐπιδοκίμους ἀρχῆς, τὸ πρὸς τὸ Δαβὶδ ἐπαγγελίας ὅτι τέλος ἐπέδραξε. Παῦλος γὰρ φησὶ δόδλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς βεβαίωσιον θεοῦ, ὁ παρεπηγγέλατο ἐλατὸν τῶν παρρητιῶν αὐτῶν ἐν γραφαῖς, αἰετὶ τὸ ἡμῶν αὐτῶν τῶν ἡμετέρων ἐκ σπέρματος Δαβίδ καὶ ἀβραάμ. ὅτι καὶ ἀβραάμ πρὸς τὴν ἑσχατὴν, δεδῆλωκεν ὡς ὁ κύριος ημῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ θεὸς ὡς πατριάρχων. ἡ δὲ ἑπαγγελία καὶ τῆς ἀνθρωπείου φύσιν ἐξημαρτίσει. Ἐπὶ δὲ διδασκῶν, σαφέστερον ἐπήραγε, τὸ ἡμῶν τῆς ἐν δυνάμει καὶ πνεύματι ἀγιωσύνης, ἐξ ἀναστασεως νεκρῶν τῶν κυρίων ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀναστασεως γὰρ φησὶν ἐκ νεκρῶν, καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν χα-*

B

C

D

ειπος τοις ἀποστόλοις ἐμπλήσας, ἀφ' ἧν ἕω
 ἐκείνων ἡμορμών θαυματῶν ἀπεφανήθη θεός.
 ἐν ταύτῳ ὀνόματι γὰρ αὐτῆς τῆς μεγίστης ἐπετέ-
 λουω θαυματουργίας. ἐν δὲ γε ταύτῃ μίσω τῆς
 ἑπιστολῆς, τῆν παλαιὰ δεδεμένων τοῖς Ἰουδαίοις
 ἀγαθῶν μνημονύσας, ἐπήγαγην ὧν οἱ πα-
 τῆρες, καὶ ὅτι ὧν ὁ Χριστὸς ὁ καὶ Ἰησοῦς, ὁ ὧν
 ἑπί παύτων θεός· καὶ ἐν ταύτῃ ἐν ἑσώσω τῆν
 δύο φύσεων ὁ ἀφ' ἑοῦ ἐδίδξεν. ὅτι Ἰουδαίων
 μὲν καὶ Ἰησοῦς γένηται, καὶ παύτων δὲ θεόν
 ὡς θεόν, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας διλογητόν. ταύτῃ δὲ
 μακαρίῳ Τιμοθέῳ πρὸς ἡμᾶς, λέγων· μνημό-
 νουε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγνημένον ἐκ νεκρῶν
 ἐκ σπέρματος Δαβὶδ καὶ ὁ δαυαγέλιόν μου,
 ἐν ᾧ κεικωπαῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κεικωρῆς.
 καὶ ἄλλας δὲ παμπολλὰς ἐστὶν ὑρεῖν μάρτυρίας
 ἐν ἑκατέρῃ γραφῇ, πλὴν καὶ Ἰησοῦς τῆς ἑπιστολῆς
 ἡμῶν κηρυττούσας συλήμας. ἀπόχρη δὲ καὶ
 ταῦτα διδάξαι ὡς τελείῃ πλὴν ἀνθρώπιαν
 φύσιν ἀνέλαβε, καὶ τούτου χάριν καὶ ἵος
 Δαβὶδ, καὶ ἵος Ἀβραάμ, καὶ ἵος ἀν-
 θρώπου, καὶ ἀνθρώπου, καὶ Ἀδάμ, καὶ Ἰα-
 κώβ, καὶ Ἰσραὴλ ὀνομάσθη. ὡς γὰρ τέ-
 λος ἡν θεός, οὕτω δὲ καὶ τέλος ἀνθρώ-
 πος τελείῃ τοῖς ἀνθρώποις πρὸς ἡμᾶς πλὴν
 σωτηρίαν.

ΟΤΙ ΗΝ ΑΝΕΛΑΒΕΝ,
 ἀνέσθησε φύσιν. 1ε.

ΟΤΙ δὲ ἐν ἡν ἀνέλαβεν ἀνέσθησε φύσιν,
 μάρτυρες μὲν αὐτὸς, καὶ τὰς χεῖρας τοῖς ἀπο-
 στόλοις, ἐπὶ τοὺς πόδας ἑπιδεδυκίς· μάρτυρες δὲ
 ἐοῖ τῆ Ἰωάννη δάκτυλοι τῆν ὠτειλῶν ἀν-
 ἄμμοι. ἐ τῆτο δὲ ἐοῖ λοιποὶ δεδράχασιν ἀποστο-
 λοι τῆ κυρίου παρσσταχότος. Ἰησοῦς φησὶ
 γὰρ ἐφῆ, καὶ ἴδετε ὅτι πνύμα Ἰησοῦς ἐ ὁσέα ὀδῶ
 ἔχῃ, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. βοᾷ δὲ καὶ
 ὁ θεὸς ἀπόστολος Ἰωάννης ἐν τῇ τῆς ἑπιστολῆς
 ἀρχῇ· ὁ ἑστασάμθα, ἐ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐ Ἰη-
 σοῦ φησὶ. ὁ δὲ μέγας Πέτρος ἐν Ἰουδαίοις δη-
 μηροῦν, εἶπα τῆς τῆ Δαβὶδ ἀναμνήσας
 παρρῆσε, ἡν ἡν τῆ δεσποπικῆς παρρῆ-
 σισεν ἀνὰ σῶσως, καὶ ταῦτα ἐφῆ· ἀνδρες ἀδελ-
 φοί, ὅτι ἐν εἰπῶν μὲν παρρῆσας παρρῆσ ὑμᾶς πε-
 εἰ τῆ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι ἐ ἐτελῶθησε,
 καὶ ἐπαφῆ, ἐ ὁ μνήμα αὐτῆ ἐστὶν ἐν ἡμῶν ἀρχῆ
 τῆ σήμερον. παρρῆσῆσ ὅτι ἡν ἡν ἀρχῆ, καὶ εἰ-

Atia repleset Apostolos, per patrata
 ab ipsis miracula Deus manifestatus
 est. In nomine quippè illius maxi-
 ma peragebant miracula. In medio
 autem Epistolæ, cùm bonorum olim
 Iudæis datorum mentionem fecif-
 set, subiecit, *Quorum patres & ex qui-* Rom. 9.
bis Christus secundum carnem, qui est
in omnibus Deus. & in vna persona
duarum naturarum differentiam o-
stendit: ex Iudæis quidem natum
secundum carnem, in omnibus au-
tem Deum ut Deum, & in sæcula
benedictum. Beato rursus Timo- 1. Tim. 1.
theo præcipit dicens, Memento Ie-
sus Christum resurrexisse à mortuis ex
semine David secundum Evangelium
meum, in quo laboro usque ad vincula
quasi maleficus. Et alia quoque plu-
rimum in utroque testamento reperire
est testimonia, cognationem no-
stram cum Salvatore secundum car-
nem prædicantia. Hæc autem suf-
ficiunt ad ostendendum perfectam
illum naturam humanam assumpsif-
se, ideòq; & filium David, & filium
Abrahæ, & filium hominis, & ho-
minem, & Adam, & Iacob, & Israël
esse appellatum. Sicut enim perfe-
ctus erat Deus: ita & perfectus ho-
mo perfectam hominibus salutem
præbuit.

QUOD QUAM ASSUMPSIT
 naturam suscitavit. XV.

QUOD autem quam suscepit na-
 turam suscitauerit, testatur ipse
 Apostolis & manus & pedes osten-
 dens: testantur & Thomæ digiti,
 qui vulnera contrectarunt. quod &
 reliqui etiam fecerunt Apostoli Do-
 mino præcipiente, *Palpate enim,* ait, Luc. 24.
& videte, quoniam spiritus carnem &
ossa non habet, sicut me videtis habere.
 Clamat etiam diuinus Ioannes A-
 postolus in principio Epistolæ, *Quod* 1. Ioan. 1.
vidimus, & manus nostræ contrectaue-
runt. Magnus autem Petrus apud
Iudæos concionans, mentionem
cùm fecisset prædictionis David,
quam de dominica resurrectione va-
ticitinatus est, hæc etiam dixit, Viri Act. 2.
fratres, liceat audenter dicere ad vos
de Patriarcha David, quoniam defun-
ctus est, & sepultus est, & sepulchrum
eius est apud nos usque in hodiernum
diem. Propheta igitur cùm esset, & sci-

ret, quia iureiurando iurasset illi Deus de fructu lumbi eius secundum carnem suscitaturum Christum; ut sederet super sedem eius, providens locutus est de resurrectione eius, quod non derelicta est in inferno anima eius, nec caro eius vidit corruptionem. Duo ergo simul nos testes docent, alter Apostolus, alter Propheta, hic prædicens, ille prædictionem post euentum exponens, quod non diuinitatis, sed corporis & animæ sit resurrectio. quorum autem est resurrectio, horum utique erat & passio, non extincta anima cum corpore, (immortales enim etiam hominum sunt animæ) sed quod animæ separatione corpus mortem subiit. Diuinitas autem ab humanitate separata non est, nec in cruce, nec in sepulchro: sed cum sit immortalis & immutabilis, nec mortem nec passionem sustinuit. Nam si anima, propter insitam sibi immortalitatem, mortis corporis particeps non fuit, quæ fieri poterat, ut in circumscripta natura, aut cruce figeretur, aut sepulchro mandaretur? Hoc significantes Euangelistæ, Ioseph ab Arimathia meminere, illumque ad Pilatum venisse aiunt, & petiisse corpus Iesu, & cum Pilatus dedisset, corpus de ligno deposuisse, & sindone inuoluisse, & sepulchro corpus tradidisse. Et corporis nomen sæpius posuerunt impudens os blasphemantium apertis & euentibus testimoniis obstruentes.

A δὲ ὅτι ὄρχα ὄμοσεν αὐτῷ θεῷ, ἐν καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτῆ ὡς ἔφη ἀναστήσῃ τὸ Χρῆστον, καθίσαι ἐπὶ τῷ θρόνῳ αὐτῆ, παρεδήλωσεν εἰπὼν ὡς τὸ ἀναστήσεως αὐτῆ, ὅτι οὐκ ἐξέκατελείφθη εἰς ἄδου ἡ ψυχὴ αὐτῆ, ὅσπερ ἡ ἄρξ αὐτῆ εἶδε Ἀραφθῶραν. δύο τοίνυν καὶ ταυτῶν ἡμᾶς διδάσκεισι μῆρυτες, ὁ μὲν ἀποστόλος, ὁ δὲ παρρησίας, ὁ μὲν παρὰ γαβρῶν, ὁ δὲ μὲν ὁ τέλος ἐρμηνύων τὴν παρρησίαν, ὅπου θεότητος, ἀλλὰ σώματος ἐστὶ καὶ ψυχῆς ἡ ἀνάστασις. ὦν δὲ ἡ ἀνάστασις, πρῶτων ἀρα καὶ ὁ πάθος αὐτῆ, οὐ τὸ ψυχῆς σωματικῆς τῆς σώματος ἀθάνατοι γὰρ ἐκ τῆς ἀνθρώπων ψυχῆ ἀλλ' ὡς ὁ χειρισμὸς τὸ ψυχῆς τὸ σώματος δεξιᾶ μὲν τὸ ἀνθρώπινης, οὐτε ἐν τῷ σαρῶ, οὐτε ἐν τῷ ἄφω ἀθάνατος δὲ οὐσα, καὶ ἀτρέπιος, οὐτε θάνατον, οὐτε πάθος ὑπέμεινεν. εἰ γὰρ ἡ ψυχὴ ἄφω τὴν ἐμφυτον ἀθανασίαν οὐ κεραινωμένη τὸ τὸ σώματος τελευτῆς, πῶς οἶόν τε αὐτῆ ἀπείχθη φῶσιν, ἢ ξυλῶ παρρησιῶν, ἢ ἄφω παρρησιῶν; τῶν δηλωῶντες οἱ τῶν σαρες διαφελιστῶν, Ἰωσήφ τῶ ἀπὸ Αἰμαθίας μέμνηται, καὶ φασὶν αὐτὸν παρρησιῶν τῶ Πιλάτῳ, καὶ ἤτηκεν αὐτὸν τὸ σῶμα τῶ Ἰησοῦ, καὶ τῶ Πιλάτου δεδωκότος, κατελείν ἀπὸ τῶ ξύλου τὸ σῶμα, καὶ ἐνέθησιν σινδῶνι, καὶ παρρησιῶν σῶμα τῶ ἄφω, καὶ πολλάκις τὸ τὸ σώματος τελευτῆσιν ὄνομα, τὸ ἀναίχων τῶ βλασφημιῶν τῶς ἐναργῆσι καὶ παρρησιῶν μῆρυτῆς ἐμφετήοντες σῶμα.

QUOD IDEM SIT ET BONVS & IUSTVS. XVI.

ΟΤΙ Ο ΑΥΤΟΣ ΚΑΙ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος. 15.

QVONIAM autem execrandus Marcion alium dicit iustum, quem etiam creatorem vocat, alium bonum, quem dicit esse Christum Iesum, age de hoc quoque pauca differamus, & ostendamus dominum nostrum Iesum Christum & creatorem & seruatorem, & bonum eundem ac iustum esse. Quia enim audiuit scelestissimus legem pronuntiantem, Oculum pro oculo, & dentem pro dente, adustionem pro adustione, livorem pro livore, Dominus autem iubet percutienti dextram maxillam præbere & alteram, volentique iudicio contendere, & tunicam tollere,

D ΕΓΕΙΔΗ δὲ Μαρκίων ὁ βδελυγὸς ἔτερον λέγει τὸ δίκαιον, ὃν ἐδημιουργῶν ὀνομάζει, ἔτερον δὲ τὸ ἀγαθόν, ὃν Χρῆστον Ἰησοῦν εἶπεν φησὶ, φέρε καὶ αὐτῶν τούτου μικρὸν διεξέλθωμεν, καὶ δεῖξωμεν τὸ κρείον ἢ μὲν Ἰησοῦν Χρῆστον ἐδημιουργῶν καὶ σωτήρα, καὶ ἀγαθὸν τὸν αὐτὸν καὶ δίκαιον. ὅτι γὰρ ἤκουσεν ὁ παμμύαρος τῶ νόμου Ἀραφθῶντος, ὄφθαλμὸν ἀντὶ ὄφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος, κατὰ κτύπον ἀντὶ κατὰ κτύπον, μὲν ὡς ἀντὶ μάλωπος, τῶ δὲ κρείου ἐχθρῶν τῶ παμόντι τὴν σαργῆνα τὴν δεξιᾶν ἐρέσει καὶ τὸ ἄλλῳ, καὶ τῶ βουλομένῳ κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνα λαβεῖν, παρρησιῶν

Exod. 21.
Matth. 5.

παροδοῦναι καὶ διμάπον, ὑπέλαβεν ὁ ἐμβρόν-
 τιος, δίχαρον μὲν ἐκείνον, ἀγαθὸν δὲ τῆτον. ἔ-
 σωεῖδεν, ὡς ἢ τὸ διαφελικῶν νόμον ἀκρίβεια τῆ
 Μωσαϊκῆς βεῖ φοβερωτέρων νομοθεσίας. ἐκείνος
 μὲν γὰρ ὁ νόμος, ἀπαγορεύει τὸ φόρον, ὁ δὲ τῆ
 διαφελικῶν, καὶ τὰ μισθὸν καλοῦσι τὸ ἀδελ-
 φὸν τὸ γέννην ἀπειλεῖ. πᾶς γὰρ φησὶ ὁ λέγων
 ὅτι ἀδελφῶν αὐτῶν μισθὸν ἐνοχλοῦσιν ἐστὶν εἰς τὸ γέννην
 τῶν πυρῶν. οὕτω πάλιν ὁ παλαιὸς νόμος τῶν μοι-
 χείας κατηγόρησεν, ὁ διαφελικὸς δὲ καὶ τὸν ἀγαθὸν
 ὅτι θυμὸν, τὸ δὲ ὄφθαλμοῦ ἀσελγοῦ εἰς δουλοῦν,
 μοιχίαν καλεῖ. καὶ ὁ μὲν παλαιὸς ἀπαγορεύει
 τὸ ψεύδος, ὁ δὲ νεὸς, ἔτ' ὄρκον. καὶ ὁ μὲν πα-
 λαιὸς τὸ ἀπεχθάνομενον πρὸς τὸ γυναικα, τῶν-
 τῶν ἀπολύειν ἐκέλευσεν. ὁ δὲ νεὸς μοιχίαν κα-
 λεῖ τὸ δίχα πορνείας ἀπόλειπιν. πᾶς γὰρ φησὶν ὁ
 ἀπολύων τὸ γυναικα αὐτῶν πρὸς τὸν λόγον πορ-
 νείας, ποιεῖ αὐτῶν μοιχὸν θύω, καὶ ἀπολελυ-
 μένῳ γυναικὶ μοιχῶ. πρὸς δὲ τοῦτοίς (ἔτι
 ἄλλοι λόγοι λόγοι ἀπαμύνησιν ἠπέλιθη, καὶ κό-
 λασι ἀιώνιοι, καὶ σκῆτος ὄξωτερον, καὶ γέννην πυ-
 ρὸς, καὶ ἔτερα τοιαῦτα πολλά. ἐκ τούτων, ὁ δὲ
 ἡγεῖται) ὁ μὲν πρὸ αὐτῶν κληθὲν δίχαρον ἀγαθὸς,
 ὁ δὲ ἀγαθὸς ὄνομα ζῶντος δίχαρος. καὶ γὰρ νό-
 μοις ἀκρίβετεροις τέθηκε, ἔτ' ἡμερίας χαλε-
 πωτέρας ἠπέλιθη. ἀλλὰ ἔτ' ὅσα λέγειν,
 μαρτυρία σαφῆς. ὁ γὰρ ἐν τοῖς διαφελίοις ἀπαγο-
 ρεύσας τοῖς ἐχθροῖς ἀγαθῶν, καὶ ἐν τῶν πα-
 λαιῶν παροδοῦσιν νόμῳ μὴ φεῖδειν τῶν ἐχθρῶν
 τὸ κτεῖνος πεπρωκὸς ἔτι τὸ γέρον, ἀλλ' ἐπα-
 μύει, ἔτ' μὴ μνησθῆναι τὸ δυσμενείας ἐν τῶν
 τῶν χρεῖας χρεῶν. οὕτω πάλιν τῶν ἐχθρῶν τὸ βοῦν
 πλανώμενον ἐπιμάγειν κελεύει, ἔτ' ἀποδίδοναι
 τὰ κεκτημένῳ. οὐ μόνον δὲ τῶν αὐτῶν ἀν-
 ποῖς ὁ παλαιὸς νόμος διδάσκει Φιλανθρωπίαν,
 ἀλλ' ἢ καὶ τὸ ἀλόγων ζῶων οἶκτον ποιῆσαι πρὸς
 πάτην. οὐ φιμώσας γὰρ φησὶ βοῦν ἀλθάντα, ἔτ'
 οὐκ ἐψήσας ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτῆ. καὶ
 τοῖς ὀρνίθων πτεῖν βίβλιν εἰς νεοτῶν ἀπαγο-
 ρεύει τοῖς ἐκείνων σωθῆναι τὸν τοκέα. ἔτ'
 ἐβδόμῳ δὲ ἡμέραν ἄρνα ἐψησῆναι. ἵνα
 μὴ μόνον ὁ παῖς καὶ ἡ παιδίον ἀρνα παύσαν,
 ἀλλὰ καὶ ὁ βοῦς, καὶ τὸ ἔτι τῶν ζῶων. ποσάτην ποιῶ-
 νται ἔτ' ἀλόγων κηδεμονίαν. ἐστὶ δὲ βίβλιν καὶ
 τοῖς αὐτῶν τῶν ἀποσπλῦτων γεγραμμένοι νόμοις,
 πάσης Φιλανθρωπίας μεσοῖς. οὐ κακώσετε
 γὰρ φησὶ τὸ ἀποσπλῦτον, ὅτι ἀποσπλῦτοι ἦτε ἐν

dare etiam pallium, existimavit sto-
 lidus illum esse iustum, hunc verò
 bonum. Nec animadvertit quòd le-
 gum Evangelicarum perfectio legi-
 bus Mosaicis est terribilior. Lex enim
 illa eadem prohibet : lex verò Eu-
 angelica etiam illi qui fratrem stul-
 tum vocat gehennam minatur. *Qui-* Matth. 5.
cumque enim, inquit, fratri suo dicit
stulte, reus est gehenna ignis. Sic rur-
 sus lex antiqua damnat adulterium,
 Evangelica verò etiam turpem con-
 cupiscentiam per lascivium aspectum
 ingredientem adulterium vocat. Et
 antiqua item periurium vetat, nova
 etiam iusiurandum. antiqua eum
 qui uxorem odio habeat dimittere
 illam iussit : nova autem adulterum
 appellat repudium citra fornicatio-
 nem. *Qui enim, inquit, uxorem* Matth. 5.
suam dimittit excepta fornicationis cau-
sa, mæchari eam facit, & qui dimis-
sam dicit mæchatur. Adhæc porrò
 etiam de verbo otioso se rationem
 exacturum minatus est, & suppli-
 cium æternum, & tenebras exterior-
 res, & gehennam ignis, & alia e-
 iusmodi multa. Ex his autem, & qui
 ab eo iustus appellatur bonus depre-
 henditur, & qui bonus dicitur, iu-
 stus. Leges enim feueriores consti-
 tuit, & grauiora supplicia mina-
 tus est. Verùm hæc etiam dicere a-
 perta est insania. Qui enim in Eu-
 angeliis præcepit inimicos diligere,
 in veteri etiam lege iussit non de-
 spicere iumentum inimici, quod one-
 ri succubuerit, sed opem ferre, & non
 meminisse inimicitiarum in tempore
 necessitatis. Sic rursus inimici bo-
 uem errantem iubet reducere, &
 reddere domino. Neque verò erga
 homines tantùm lex vetus humani-
 tatem docet: verùm & rationis et-
 tiam expertium præcipit misereri. 1. Cor. 9.
Non alligabis enim, inquit, os bovi
trituranti, & non coques agnum in la-
cte matris sue. Et iis qui auium qua- Exod. 23.
 rumdam pullos inueniunt, illorum
 simul parentes aucupari vetat. Sed
 & diem septimum ferari iussit, vt
 non solùm feruus & ancilla requie-
 scant, verùm etiam bos & iumen-
 tum : tantam vel brutorum anima-
 lium curam gerit. Extant porrò &
 de profelytis scriptæ leges, plenæ
 omni humanitate. Exod. 21.
Non affligetis, in- Exod. 21.
quit, aduenam, quia fuistis aduenæ in

Agypto. Eos quoque qui metunt, & pspicas quæ excidunt, aduenæ, & pupillo & viduæ relinqui iussit. Sic & eos qui vindemiant, vuas quæ excidunt, & latentes racemos bis colligere vetat. Idemque ipsum in cæteris fructibus fieri iubet. *Non reuindemiabis*, inquit, *vineam tuam, nec iterum decerpes oleam, sed relinques aduenæ, & pupillo, & viduæ, & volucribus cæli, & bestiis terre.* Captiuæ itidem maximam curam impertit, nec libidinosorum contumeliæ permittit: sed ei primùm concedi iubet vt suos lugeat, deinde vt tondeatur, ac tum demùm coniungatur. Quod si voluptate Dominus fuerit exsarius, neque vendi permittit, nec seruire patitur, sed liberam dimitti iubet, ita ut pretij loco ducat consuetudinem quam cum illa habuit. Ecquas ergo quo genere supplicij blasphemix suæ pares pœnas luent, qui ad eò re ipsa bonum Legislatorem non solùm non iustum, sed etiam malum vocare ausi sunt?

QVOD IDEM ET VETVS ET nouum dederit Testamentum. XVII.

Nos autem scimus & veteris & noui Testamenti auctorem vnum esse, quod ipsum per Hieremiam prophetam apertè docet. *Disponam*, inquit, *domui Israel, & domui Iuda, testamentum nouum, non secundum testamentum quod disposui patribus eorum, in die quo apprehendi manum ipsorum, ad educendos eos de terra Aegypti: sed disponam eis testamentum nouum, dans leges meas in mentem eorum, & in cordibus illorum scribam eas.* Quibus verbis apertè docuit, quod qui vetus dedit, nouum etiam exhibebit. *Disponam enim*, inquit, *non secundum testamentum quod disposui. Et per Esaiam prophetam dicit, Et disponam eis testamentum æternum, sancta Dauid fidelia.* Et Dauid similiter propheta clamat, *Exurge Domine, ne roboretur homo, inducentur gentes coram te, constitue Domine Legislatorem super ipsos.* Quod si prophetis fidem non habent, audiant Legislatorem, leges antiquas non subuertentem, sed adstringentem. Subuertentis enim esset dicere, *Dicitum est antiquis, Non mœchabe-*

Deut. 24.

Deut. 21.

Hier. 31.

Esa. 33.

Psal. 9.

A τῆ Αἰγύπτου. καὶ ἀμύνας ἃ προσέταξε τοῖς ἐκπιπύοντες ἑτάχους καὶ ἀλιπεῖν τὰς ἀροισιλυτῶν, καὶ ὄρφανῶν, καὶ τῆ χήρα. οὕτως καὶ τοῖς τρυγῶντας τὰς ἐκπιπύουσας ῥάγας, καὶ τοῖς ἀλαυθάνοντες βότρες, δις συλλέγειν ἀπαγορεύει. τῷτο δὲ τῆτο καὶ ὅτι τῶ ἄλλων κελθεῖ γίνεσθαι καρπῶν. ὅτι ἐπὶ ματρύησος γὰρ φησι τῶ ἀμπελώνα σὺ, ὅσδε κολαμήση τῶ ἐλαίῳ σου, ἀλλ' ἔσαι τὰς ἀροισιλυτῶν, καὶ τὰς ὄρφανῶν, ἔ τῆ χήρα, καὶ τοῖς πετεινοῖς τῶ οὐρανοῦ, ἔ τοῖς θηείοις τῶ γῆς. ἔ ῥύτοι ἔ τῶ δρυάλωτον πλείησος ἀξιοῖ ἀροισιλυτῶν. οὐ γὰρ ἐκ δίδωσιν εἰς ὕβριν τοῖς φιλοδόχοις, ἀλλὰ ἀροισιλυτῶν ἔπιτραπύσασιν κελθεῖ θρύω τοῖς οἰκείοις ἡμῶν, εἶτα ἀποκείρεσθαι, καὶ πτωικαῦτα σιωφθῆσασιν. εἰ δὲ ἔ ἀροισιλυτῶν ὁ δεσπότης γῆροιο τῶ ἡδονῆς, ἔτε ἀποδίδου σὺ λῶρρ, οὐτε δουλεύειν εἶ, ἀλλ' ἔ ἡλυθέρου ἀφιέναι ἀροισιλυτῶν, ἔ γερύηροῦ κοινῶν αἰτὶ τῶ ἡμῶν ἔσολογῶ ῥόμο. ποῖον τοίνω πῶσιντες ἡμῶν ἀξίαν δώσοισι δίκην τῶ βλασφημίας, οἱ τῶ ἔτος ἀγαθὸν νομοθέτησιν μόνον ἔ δίκην, ἀλλὰ καὶ πονηρὸν ὀνομάσασιν τέλομῆκοτες; **ΟΤΙ Ο ΑΥΤΟΣ, ΚΑΙ ΤΗΝ παλαμῶν, καὶ τῶ κηνῶν δέδωκε ἀροισιλυτῶν. 17. ΗΜΕΙΣ δὲ ἐναῖσμεν καὶ παλαμῶν ἔ κηνῶν ἀροισιλυτῶν δότησιν, ἔ τῆτο αὐτὸ ἀροισιλυτῶν ἱερεμίου τῶ ἀροισιλυτῶν διδάσκει σαφῶς. ἀροισιλυτῶν γὰρ φησι τὰς οἰκῶν Ἰσραὴλ, καὶ τὰς Ἰουδα, ἀροισιλυτῶν κηνῶν, οὐ καὶ τῶ ἀροισιλυτῶν ἡ δειγῆμῶν τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν ἡμέρῃ ὅτι λαβοῦμοῦ μου τῶ χροῦσ αὐτῶν, ἔξαγαγεῖν αὐτοῖς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. ἀλλὰ ἀροισιλυτῶν αὐτοῖς ἀροισιλυτῶν κηνῶν, διδοῖς νόμοις μου εἰς ἀροισιλυτῶν αὐτῶν, καὶ ὅτι καρδίας αὐτῶν γράψασιν αὐτοῖς. σαφῶς ἀροισιλυτῶν εἰρημῶν ἐδίδαξεν, ὡς ὁ τῶ παλαμῶν δέδωκε, ἔ τῶ κηνῶν πῶρξεν. ἀροισιλυτῶν γὰρ ἔφην, οὐ καὶ τῶ ἀροισιλυτῶν ἡ δειγῆμῶν. καὶ ἀροισιλυτῶν ἱερεμίου τῶ ἀροισιλυτῶν ἔφην. ἔ ἀροισιλυτῶν αὐτοῖς ἀροισιλυτῶν αἰώνιοι, τὰ ὅσα Δαβὶδ τὰ πῶσασιν. καὶ Δαβὶδ ὡσαύτως ὁ ἀροισιλυτῶν βοῶν ἀνάστητι κύριε, μὴ κερταμούσασιν αἰθερῶν, κρητήσασιν ἐθνη ἐνώπιόν σου. κερταμῶν κύριε νομοθέτη ἐπ' αὐτοῖς. εἰ δὲ ἀπισθοῖσιν τῶ ἀροισιλυτῶν, ἀκουσάσασιν τῶ νομοθετωῦτος, ἔ τοῖς παλαμοῖς ὅτι ἀνατρέποντες, ἀλλ' ὅτι σφίχοντες νόμοις. ἀνατρέποντες γὰρ ἡ εἰπεῖν, ἐρρέθη τοῖς ἀροισιλυτῶν, οὐ μοιχῶν**

σφς, ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μοίχθουσιν· καὶ ἔρρηθη τοῖς
 ἄρχαίοις, καὶ φονδύσφς, ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, φόνδυ-
 σον. τὸ γὰρ οἱ συλῆκρεις Μαρκίωνος ἀντίπακα
 ποιούσιν. ὁ δὲ κύριος δι' ὧν νομοθετεῖ διαφύρηθην
 διδάσκει, ὡς οὐκ ἀνατρέπει τὰ πάλαια, ἀλλ' ἀ-
 κριβετέραν πολιτείαν εἰσάγει. καὶ καθάπερ ὁ
 γραμματιστής, τοῖς μὲν τὴν μαθησεως διαχρημάτους,
 τῶν σοικείων διδάσκει τοὺς χαρακτήρας· τοῖς δὲ
 ταῦτα μεμαθηκόσι τῶν συλλαβῶν προσφέρει
 τὰς συμπλοκάς· ἄλλοις δὲ τῶν ὀνομάτων ὡς
 παιδύων σιωπῆκω, καὶ ἑτέροις τῶν ἀνα-
 γνώσεως ἀρμόδιον, οὐκ ἐναρτίους νόμους διδά-
 σκαλίας εἰσφέρει, ἀλλὰ σύμμετρα τῆν ἡλικίας
 προσφέρει παιδύματα· οὕτως ὁ δεσπότης
 Χριστὸς ἐκάστη γενεᾷ τοὺς ἀρμόδιους ἔδωκε νό-
 μοις. τοῖς μὲν γὰρ ἀνακείτοις καὶ πρῶτοις, ἐν τῇ
 φύσει τῶν ἀφροσύμων ἀνέγραψεν. ἔχει γὰρ ἕκα-
 στος ἀγαθὸν καὶ κακὸν τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ· καὶ δρῶντες
 ἀπ' αὐτῶν οὐ θέλομεν, ταῦτα κηρύττομεν ὡς ἴσ-
 μεν, ὅτι κακὸν τὸ γινόμενον. ποιῶντες φονδύων
 πῶς ἢ μοιχθύων, οἶδεν ὅτι κακὸν τὸ γινόμενον.
 σφραγίσαι γὰρ οὐ μόνον οὐ βούλεται, ἀλλὰ καὶ
 πᾶντα μηχράται ἔσπον ὡς τε μὴ τὸ πατεῖν.
 καὶ τὴν γυναικὸς τὴν μοιχθύσεως, τῶν τῶν θύκω σέου-
 ληκότος κατηγρεῖ, καὶ λοιδορίας δὲ ἀμνηστος ὑ-
 βρεως εἰσφέρει γραφίω. καὶ ἄλλα τῶν τῶν ὄξε-
 τάσμετες ἔσπον, ἀρήσομεν πᾶντας ἀφρο-
 σφς εἰδόντας, ὅτι κακὸν τὸ κακόν. ἑσποῖς μὲν ἐν
 τῇ φύσει τῶν θεῶν ὁ δημιουργήσας ἡμᾶς θεός, τοῖς
 τῶν ἄλλοις διαφύρωσ ἐκάστη δέδωκε γενεᾷ. τῶν
 μὲν γὰρ Ἀδάμ τὸ πρῶτον φυτόν τῶν θεῶν νόμον. τῶν
 τῶν Νωε, τὸ πρῶτον τὸ κρεωφαγίας· τῶν δὲ πρῶτον το-
 μῶν τῶν παπειάρχην νομοθέτηκε, τοῖς τῶν ἄλ-
 λους διαφύρωσ τῶν μεγάλου προσφήτου σέου-
 γραψεν. ἐν δὲ τῶν τοῖς θεοῖς διαφύρωσ τῶν πρῶτον
 τῶν μικρῶν προσφύρωσ νομοθεσίας, οἷον τῶν
 σοικείων καὶ ἀπαύσας μὴ τῶν, τοῖς τελεωτά-
 τοις ἔδωκε νόμους. καὶ καθάπερ αἱ μητέρες, τοῖς
 μὲν ἀρτίτοις προσφύρωσι βρέφει τῶν ἡ-
 λιώ, μετ' ὀλίγον δὲ τῶν τοῖς ὀδοδοσι λεπτιω-
 μῶν ἔσφω, εἴτα παιδίοις καὶ μεφρακίοις γεγε-
 νημῶν τῶν εφρῶν. ἔσφω ὁ πρῶτον ὁλων θεός, τοῖς
 ἐκ δὲ παιδύοσι τὰ τελεώτερα προσφύρωσ
 μαθημάτα. πρῶτον τῶν ὄμοις καὶ τῶν παλαιῶν
 διαφύρωσ, ὡς μητρώων ἡλιώ. τῶν τῶν γάλακτος
 οὐ μετὰ λαμβάνομεν. πρῶτον γὰρ τοῖς τελείοις
 τῶν διαφύρωσ τῶν γάλα· τῶν δὲ ὄμοις

A beris, ego verò dico vobis, Mæ-
 chare: & dictum est antiquis, Non
 occides, ego verò dico vobis, Oc-
 cide. Hoc enim faciunt Antiractæ,
 cognati Marcionis. Dominus autem
 in legibus quas sancit apertè docet,
 quòd non subuertit antiqua, sed
 perfectiorem vitæ rationem inducit.
 Et quemadmodum Litterator, eos
 qui discere incipiunt, litterarum
 characteres docet: iis verò qui hos
 didicerint, syllabarum connexiones
 tradit; alios autem docens quomodo
 coniungenda sint nomina, & alios
 quæ sit lectionis concinnitas, non
 contrarias doctrinæ leges profert,
 sed congrua ætati documenta præ-
 bet. Sic Christus dominus conue-
 nientes vnicique generationi leges
 dedit. Necessarias enim & primas in
 hominum natura inscripsit. Habet
 enim vnusquisque boni & mali dii-
 dicationem, & dum facimus quæ
 pati nolumus, eo ipso malum esse
 quod à nobis fit prædicamus. Qua-
 re qui occidit, aut mœchatur, scit
 malum id esse quod facit. Occidi
 enim non modò non vult, sed omnia
 molitur, ne id pati contingat: & stu-
 prata vxore, eum qui cubile violauit
 accusat: & conuitiis affectus reum
 agit iniuriarum. Eodémque modo
 si cetera examinauerimus, intueni-
 mus omnes homines scire id malum
 esse quod malum est. Has quidem
 ergo naturæ indidit qui creauit nos
 Deus: alias autem diuersis modis de-
 dit in vnaquaque generatione. Adæ
 quippe legem de arbore imposuit,
 Noè verò de esu carniū: patriar-
 chæ de circumeisione legem tulit,
 alias per Moysen magnum prophe-
 tam conscripsit. In diuinis autem
 Euangeliis de paruis rebus latas le-
 ges, velut elementorum quorum-
 dam exercitationem cessare faciens,
 leges dedit perfectissimas. Et quem-
 admodum matres recens natis infan-
 tibus mammam præbent, postmo-
 dum cibum dentibus comminutum,
 deinde, cum pueri & adolescentes
 euaserint, solidum: sic vniuersorum
 Deus, iis qui illa didicerint, perfectio-
 rem præbet doctrinam. Vetus tamen
 Testamentum, velut maternam mam-
 mam veneramur, sed lac non sumi-
 mus. Perfectis enim superuacaneum
 est lac eius quæ nutrit: nutricem

tamen honorant, vt qui alti ab ea fuerint. Sic & nos circumcisionem quidem, & sabbatum, & sacrificia, & asperſiones feruare non ferimus: alias autem veteris Testamenti utilitates carpinus. Nam & pietatem, & fidem in Deum, & dilectionem erga proximum, & temperantiam, & iustitiam, & fortitudinem exactè docet, & veterum Sanctorum exempla imitanda proponit.

DE BAPTISMATE. XVIII.

PRO illis autem asperſionibus sufficit iis qui credunt donum sanctissimi baptismatis. Non solum enim remissionem donat veterum peccatorum, sed spem etiam ingeit promissorum bonorum, mortisque dominicæ, & resurrectionis efficit participes, & doni Spiritus participationem largitur, & filios Dei reddit, nec filios solum, sed & hæredes Dei, & cohæredes Christi. Non enim, vt amentes putant Messaliani, nouaculam tantum imitatur baptismus, præcedentia auferens peccata. hoc enim ex superabundanti largitur. Si enim hoc solum opus erat baptismatis, quorsum infantes baptizamus, qui peccatum nondum gustarunt? Non enim hoc solum pollicetur sacramentum, sed his maiora & perfectiora. Est enim arra futurorum bonorum, & typus futuræ resurrectionis, & dominicæ passionis communicatio, & dominicæ resurrectionis participatio, & pallium salutaris, & tunica lætitiæ, & stola luminosa, vel potius lux ipsa. *Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. & Quicumque baptizati sumus in Christo, in morte ipsius baptizati sumus: vt quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vita ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus.* Hæc nos de sanctissimo baptismo sentire docuit diuinus Apostolus, quod conscripti Christo resurrectionis participes erimus. Verum hîc magis mystico fermone opusest: & cum alioqui mysticos duodecim libros conscripserimus, studiosos ad eos remitemus. Nos autem quæ restant capita examinabimus.

Gal. 3.
Rom. 6.

ἡ πλὴν, ὡς ἡμεῖς ἐκείνης τραφέντες. οὕτω δὲ καὶ ἡμεῖς, τὸ μὴ ἀπειπομένω, ἐξ ὁσίων, ἐκ τῆς πατρὸς ἱεράρχειας φυλάττειν ὅσα ἀειζήμια, πλὴν δὲ ἀλλήλων ὠφέληται τὸ πλογαμαῖς διαθήκης κερποῦ μῦθα. καὶ γὰρ ὁ σέβειν, ἐκ τῶν εἰς θεὸν πίσειν, ἐκ τῶν ἀπὸ τὸν πέλας ἀγάπῃ, καὶ σωφροσύνῃ, ἐκ διακοσμίῃ, καὶ ἀνδρείᾳ, ἀκριβῶς ἐκ παιδολογίας, ἐκ παρητήρησιν εἰς μίμησιν τὰ τῶν παλαιῶν ἀγίων ἀρχέτυπα.

ΠΕΡΙ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ. ιη.

ΑΝΤΙ τῶν πατρῴων ἀειζήμων ἀποχρηστῶν πνεύματι ἢ τῶν πλογαμῶν βαπτισματος δωρεά. οὐ γὰρ μόνον τῶν παλαιῶν ἀμάρτημάτων δωρεά τῶν ἀφῆσιν, ἀλλὰ ἐκ τῆς ἐλπίδα τῆς ἐπιγελυμένων ἐντήρησιν ἀγαθῶν, καὶ τῆς δεσποτικῆς ἀποχρηστῶν, καὶ τῆς ἀναστάσεως κληρονομίας, ἐκ τῆς πνεύματος δωρεᾶς τῆς μετοισίας χερσίζονται, ἐκ τῶν ἀποφαίνῃ θεοῦ, ἐκ τῶν μόνον ὑοῖς, ἀλλὰ ἐκ κληρονομίας θεοῦ, καὶ συκληρονομίας Χριστοῦ. οὐ γὰρ, ὡς οἱ φρενοβλαβεῖς Μεσσαλιανοὶ νομίζουσι, ζυγὸν μόνον μμείται τὸ βάπτισμα, ἀλλὰ παρὰ τὸν ἀφῆσιν ἀφῆσιν ἀμάρτημα. τῶν γὰρ ἐκ πνεύματος χερσίζονται. εἰ γὰρ τὸ μόνον ἐργον τῶν βαπτισματος, ἀπὸ τῶν τὰ βρέφη βαπτιστῶν ὁσίων τῶν ἀμάρτημα χερσίζονται; ὁ δὲ γὰρ τῶν μόνον ἐπαγγέλλεται τὸ μυστήριον, ἀλλὰ τὰ τῶν μείζω, ἐκ τελεώτερον. ἀρῶν γὰρ ὅτι τῶν μόνον ἀγαθῶν, καὶ τῶν ἐσομένης ἀναστάσεως τύπος, ἐκ κοινωνία τῶν δεσποτικῶν παθημάτων, καὶ μετοισία τῶν δεσποτικῆς ἀναστάσεως, καὶ ἰμάτιον σωτηρίου, καὶ χιτῶν ἀσφροσύνης, καὶ σολή φωτοδότης, μᾶλλον δὲ αὐτὸ φῶς. ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. καὶ, ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, εἰς τὸ θανάτον αὐτοῦ ἐβαπτίσθητε. ἵνα ὡς αὐτὸς ἠῆθη Χριστὸς ἀπὸ τῆς δόξης τῆς πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ὅσοι ἐκ τῆς ἀναστάσεως ἐσοῦμεθα. Ταῦτα φρονεῖν ἡμᾶς ἀπὸ τῶν πλογαμῶν βαπτισματος ἐδίδαξεν ὁ θεὸς ἀποστόλος, ὅτι σιωθῶντες τῶν ἀμάρτημα τῶν ἀναστάσεως κοινωνήσομεν. ἀλλὰ γὰρ μυστικώτερον δεῖ λόγων ἐν τῶν. ἄλλως τε δεῖ καὶ δύο λόγους συζητῶντες μυστικῶς, εἰς ἐκεῖνα τοῖς φιλομαθεῖς ἀναπέμφομεν, ἡμῶς δὲ τῶν λειπομένων κεφαλαίων ποιησόμεθα πλὴν ἐξέτασιν.

B
C
D

ΟΥΤΩ τελειώτες τὸ μυστήριον τῆ βα-
πτισματος, πλὴν τῆς αἰάσεως ἐλ-
πίδα δεχόμεθα, αἰάσει δὲ σωμάτων παρὲν μέ-
νομεν. τὸτο γὰρ καὶ ἡ παροσηρεία δηλοῖ. αἰά-
σεως γὰρ ἡ αἰώθεν γένεσις. τὸ σῶμα δὲ ὅστις τὸ φη-
σόμενον καὶ ἀφελόμενον, καὶ εἰς χυμὸν μετα-
βαλλόμενον. ἔξελεύσεται γὰρ φησι τὸ πνεῦμα
αὐτῶν, καὶ ὅτι πρὸς τὸν χυμὸν αὐτῶν. καὶ πα-
λιν αὐτὸν μελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν, καὶ ἐκλεί-
ψοσι, καὶ εἰς τὸν χυμὸν αὐτῶν ὅτι πρὸς τὸν. καὶ B
αὐτὸς δὲ ὁ ποιητὴς παρὲν τὸν Ἀδάμ ἔφη, ὅτι
γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. πούτου πότῳ ἡ
αἰώθεν σύστασις, εἰκότως καλεῖται αἰάσεως.
τῆς γὰρ δὴ ἀθανάτου ψυχῆς οὐκ αἰάσεως, ἀλλ'
ἐπιπόδος γίνεται παρὲν τὸ σῶμα. Μαρτίων
δὲ, καὶ Κέρδων, καὶ ὁ Μανίης, καὶ ὅσοι τῶν σω-
μάτων οὐκ ἐδέξαντο τὴν αἰάσειν, ὡς ἀδιώα-
τον πρὸς τὸν δὲ τὸ βίον ἐξέβαλον. ὡς παρὲν γὰρ
ᾠήσαντες ἕλης δίχα μὴ διώασαι δημιουρ-
γεῖν τὸν θεόν, οὕτως αὐτὸν ἐνόμισαν ἡκιστα δύ-
νασθαι τὸ κατὰ πάλιν ἀφελῆν, καὶ εἰς κόνιν
ὀλίγην μεταβληθῆν, καὶ πάλιν χροῖον δαπνῆ- C
θῆν, εἰς τὸ παρὲν ἐπιπραγαλεῖν αὐτῆς ἰδέαν.
καὶ μὲν, καὶ αὐτοὶ φασὶ μίαν βάλων ἐκ τῆς γῆς
τὸν θεόν εἰληφότα ἀφελῆσαι τὸν αἰθέρα.
καὶ ἐχρῆν σιωπεῖν, ὅτι κατὰ παρὲν τὸτε πλὴν βάλ-
ων ἐκείνῳ ῥᾶστα εἰς σῶμα μετέβαλεν ὁ τῶν
ὄλων θεός, καὶ πολλὰ καὶ ἀρίθροτα πεποίηκε
μέμια, οὕτως αὐτῶν ῥᾶδιον ἐκ τῶν ὀλίγων πού-
των λειψμάτων πλὴν οὐσίαν κατὰ παρὲν τῆ
σώματος. τὸτο γὰρ δὴ ἐν τῷ πάλαι δὲ δημι-
ουργίαν ὁρατὸν ἐν τῇ μήτρᾳ γινόμενον. ἐκ
γὰρ τῶν ὀλίγων ἕλης ἑσπερματος, καὶ ὅσα φύε),
καὶ ὕμενες, καὶ ἰδιότα, καὶ φλέβες, καὶ ἄρτη-
ριαί, καὶ δέρμα, καὶ περιχρῆ, καὶ ἄρτες, ἐπὶ πάλ- D
ιν πούτα ἐξ ὧν τὸ σῶμα συνετέθη. καὶ γὰρ δὴ
τὸ θεῖον ὄρον ἡ φύσις ὀδύει, καὶ οἷον ἕλης ἀγαλ-
ματοποιός, τὸ ἐμφύχον ἀγαλμα ἀφελῆσαι,
ἐοῦτε ἡ τῆς ἕλης σμικρότης, οὕτε ἡ τῆς χροῖου τε-
νότης, οὕτε ὁ παρὲν κείμενος ἕλης πλὴν δημιουρ-
γίαν παρὲν χροῖου αἰότας τῶν ἐλάτῃς τῶν ὀρω-
μένων ἕλης παρὲν, καὶ μάλιστα παρὲν κείμενον θεῖον.
αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν ὁ Χριστός, ὅτι ἀκούσονται οἱ
ἐν τοῖς μνημείοις τῆς Φωνῆς ὑποῦ τῆς θεοῦ, καὶ
ἔξελεύσονται οἱ παρὲν ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνά-
B. Theod. Tom. IV,

IT A baptismi sacramentum pera-
gentes, spem resurrectionis acci-
pimus, & corporum resurrectionem
expectamus. Hoc enim ipsum quo-
que vocabulum declarat. Anastasis
enim est pristina restitutio. Corpus
porro est quod corrumpitur & dissol-
uitur, & in pulverem conuertitur.
Exhibit enim, inquit, *spiritus eius*, &
reuertetur in terram suam. Et rursus,
Auferes spiritum eorum, & *deficient*,
& *in terram suam reuertentur*. Et Crea-
tor ipse Adæ dixit, *Terra es*, & *in*
terram reuertentis. Huius igitur pristi-
na restitutio iure vocatur anastasis.
Immortalis enim animæ non fit re-
surrectio, sed reditus ad corpus. Mar-
cion autem, & Cerdo, & Manes, &
quotquot resurrectionem non admi-
ferunt, hunc in vitam regressum, ut
qui omnino fieri nequeat reiecerunt.
Quemadmodum enim existimarent
Deum sine materia creare non posse,
sic ipsum putarunt minimè posse
id quod est penitus dissolutum, &
in exiguum pulverem conuersum, &
tempore consumptum, in priorem
rursus formam reducere. At tamen
ipsi quoque fatentur, Deum sum-
pto à terra cespitem hominem formasse.
Et considerare oportebat, quem-
admodum cespitem illum tunc in cor-
pus facillimè conuertit vniuersorum
Deus, & multa ac diuersa membra
condidit, sic facile illi esse, ex pau-
cis his reliquiis corporis substantiam
constituere. Hoc enim nunc etiam,
sicut in prima creatione, fieri cer-
nimus in matrice, ut ex parua ma-
teria seminis, & ossa producantur,
& membranæ, & nerui, & venæ, &
arteriæ, & pellis, & adeps, & caro,
& alia omnia ex quibus corpus com-
ponitur. Nam iuxta diuinum statu-
tum natura procedit, & velut sta-
tuarius quispiam, animatam statuam
effingit: & neque modicitas mate-
riæ, neque loci angustia, nec tene-
bræ circumfusæ fabricationem pro-
hibent. Extremæ igitur dementiæ,
iis quæ cernuntur fidem non habe-
re, Deo præsertim pollicente. Chri-
stus enim ipse dixit, *Qui sunt in mo-*
numentis audient vocem filij Dei, &
procedent qui bona fecerunt in resurre-
Bb iij

Psal. 145.

Psal. 103.

Gen. 3.

Ioan. 5.

tionem vite, qui autem mala fecerunt in resurrectione iudicij. In monumentis autem degere animas nemo dixerit compos mentis: corpora enim in his sita sunt. Sadducæos quoque resurrectionis mentionem respicientes

Matth. 22. increpans Dominus hæc ait, De resurrectione autem mortuorum non legis quod dictum est à Deo dicente vobis, Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob? & subiunxit. Non est Deus Deus mortuorum, sed viventium.

Ioan. 11. Et Marthæ item dixit, Resurget frater tuus. Et illa quod ex veteri scriptura didicerat respondit, Scio quia resurget frater meus in resurrectione in nouissimo die. Deinde excipiens Dominus dixit, Ego sum resurrectio & vita, qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet. Quemadmodum ergo qui tunc dixit, Resurget frater tuus, non solam Lazari animam suscitauit, sed hanc quidem reduxit, corpus autem fœtidum & dissolutum suscitauit: ita etiam qui communem resurrectionem est pollicitus, dissoluta corpora iterum composita reddet animabus, à morte & corruptione libera efficiens. Et hoc aperte docuit diuinus Apostolus,

i. Cor. 15. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem.

Et rursus, Eo quod nolumus exspoliari, sed superuestiri, ut absorbeat quod mortale est à vita. Et iterum, Seminatur in corruptione, resurget in incorruptione. Seminatur in infirmitate, resurgit in virtute. Seminatur in ignominia, resurgit in gloria. Seminatur corpus animale, resurgit corpus spiritale.

Et rursus, Canet enim tuba, & mortui resurgent incorrupti. Posuit autem etiam ea quæ à non credentibus obiciuntur. Sed dicet quispiam, quomodo resurgunt mortui? quali autem corpore venient? Ac primum quidem stultos illos appellauit, vt qui viderent in feminibus typum resurrectionis, & ex eo non inducerentur ad credendam corporum resurrectionem. Inspiciens enim, inquit, tu quod feminas non viuificatur, nisi mortuum fuerit, & quod feminas, non corpus quod futurum est feminas, sed nudum granum, vt putà tritici, aut alicuius ceterorum. Respice, inquit, ea quæ fiunt quotidie. Sulci enim nihil differunt à sepulcris. In his enim tanquam in sepulcris, semina defo-

Ibi. em.

ασασι ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα ᾤξαντες εἰς ἀνάστασις κρίσιως. ἐν δὲ τοῖς μνημείοις οὐ τὰ ψυχὰς ἀθάνατον εἴποι τις ἀλλ' ὅτι φθαρτὰ. τὰ σώματα γὰρ ἐν τοῖς καὶ ἀκείνται. καὶ τοῖς Σαδδουκαίοις δὲ οὐ προσειμύοις τ' ᾤξεν τ' ἀνάστασις λόγον ὅτι τὴν μὴ οὐκ ἐκείνος, ἔφη ταῦτα ᾤξεν τ' ἀνάστασις τῶν νεκρῶν ὅτι ἀνεγρωτε ὁ ῥηθὲν ἔπειτα ἔπειτα λέγοντος· ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; καὶ ἐπήγαγον ὅτι ἐστὶν ὁ θεὸς θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. καὶ τῇ Μάρθᾳ δὲ ἔφη· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ἐκείνη δὲ, ὅτι τῆς παλαμῆς τῆτο δεδιδαγμένη γραφῆς, ἀπεκρίνατο· οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός μου ἐν τῇ ἀνάστασι, ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶτα ἠπολαβὼν ὁ κύριος, εἶπεν ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὴν καὶ ζήσεται. ὡς ἔφη τῶν πτωχῶν καὶ τῶν εἰπόντων ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου, οὐ πτωχῶν μόνων ἀνέστησε τῷ Λαζάρου, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπονησάμενος, ὁ δὲ σῶμα δυσώδεις καὶ ἀφθαρτῶν ἀνέστησε· οὕτω δὲ καὶ πτωχῶν κοινῶν ἀνάστασις ἠπολαβόμενος, τὰ ἀφθαρτὰ σώματα σωσάτω πάλιν ταῖς ψυχαῖς ἀποδώσει, ἐλεύθερα θανάτου καὶ φθορᾶς ἀποφύγας. Ἐτῆτο ἀφθαρτῶν ἐδίδαξεν ὁ θεὸς ἀποστόλος. δεῖ γὰρ ὁ φθαρτὸν τῆτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν. καὶ πάλιν· ἐφ' ᾧ οὐκ ἐλαττω ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καὶ ἀποθῆ ὁ θνητὸν ἠπὸ τῆ ζωῆς· καὶ αὐτῆς· ἀπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ, ἀπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει, ἀπείρεται ἐν ἀτήμει, ἐγείρεται ἐν δόξῃ. ἀπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. καὶ πάλιν· σαλπείσθαι γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγρηθῶνται ἀφθαρτοι. τέθηκε δὲ τῆ ἀπιστοιῶντων ἀπίθεσιν· ἀλλ' ἐρεῖ τις, πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποῖα δὲ σώματα ἔρρονται; Ἐπεθῶν μὲν ἀφθαρτας ἀδελφῶν ἠπολαβόμενος, ὡς ὁραὶντας ἐν τοῖς σπέρμασι τ' ἢ ἀνάστασις τύπον, καὶ μὴ ποδηγησόμενος ἐν τεύθενεῖς τ' ἢ τῶν σωμάτων ἀνάστασις. ἀφθαρτων γὰρ ἔφη, σὺ ὁ ἀπείρεις οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ, καὶ ὁ ἀπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γρησόμενον ἀπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τὴ χοι σίτου, ἢ πνὸς τῶν λοιπῶν. ἀποβλεψὼν φησὶν, εἰς τὰ καθ' ἡμέραν γιγνόμενα. ὁσπὲν γὰρ διεννώχασι τῶν τῶν αἰ ἀλλοτῶν. ἐν γὰρ ταῦταις ὡς ἐν ταφοῖς τὰ σπέρματα καταχύν-

Ezech. 17.

carnem producerent , & nervos , & pellem. *Et factum est* , inquit , cum prophetarem , & ecce terremotus , & coniunxerunt se ossa , os ad os , unumquodque ad iuncturam suam. & vidi & ecce super ea erant nervi , & caro ascendit , & excreverunt eis carnes , & ascenderunt super ipsa , & pellis super ea extensa est. Deinde docet quomodo iussi vndique reuersifunt spiritus , & quoddam his illis coniunctis , resurrectionis futuræ typus designatus est. Quod si etiam ante Seruatoris aduentum hæc vaticinabantur prophetæ , quo non digni sint supplicio , qui post Seruatoris resurrectionem , Apostolorumque prædicationem , iis quæ de resurrectione docentur non credunt?

A ἄρχα φύσας, ἐ νῶρα, ἐ δέρματα. καὶ ἔχρηστο φησὶν ἐν ταῖς ἐμέ παροφητεῦσαι, καὶ ἰδοὺ σφισμοὶ, καὶ παροσγήρασμα ὅσα, ὅσέον παρὸς ὄφειον, ἕκαστον παρὸς ἀρμονίῳ αὐτῶ. Ἐ εἶδον, Ἐ ἰδοὺ ἐπεχρησθη αὐτοῖς νῶρα, Ἐ ἄρχες ἀνεφύοντο, Ἐ ἀνέβαινον ἐπὶ αὐτὰ, καὶ περιεβάτη ἐπὶ αὐτοῖς δέρματα ἐπάνωθεν. εἶτα διδάσκει, πῶς κελδοθέντα πηματα χόσθη ἐπορῆθη τὰ πνεύματα, Ἐ ὡς τούτων τούτοις σωμαφθέντων, ὁ τῆς μνημόσης ἀνάστασεως παροδιεγράφη τύπος. εἰ δὲ Ἐ παρὸ τῶ σωτηῆρος ὅπιφωδείας ταῦτα παροῦλερον οἱ παροφῆται, πείρα ὅσα ἀν εἰκότως ἴσασμεν δίκαιοὶ μὲ πλεῖ τῶ σωτηῆρος ἀνάστασιν, καὶ τὰ τῶ ἀποστόλων κηρῦγματα, ἀραπισουῶτες ταῖς λόγο ἀνάστασεως;

DE IUDICIO. XX.

ΠΕΡΙ ΚΡΙΣΕΩΣ. κ.

Matth. 25.

QUOMODO autem iustè fiet iudicium, si corpora , vt infideles dicunt , minimè resurgant , & à solis animabus peccatorum ratio exigatur? Neque enim iustum est, vt anima , quæ cum corpore peccauit, & per oculos inuidiam & improba desideria suscepit, per aures verbis nefariis delinita est, & per singula corporis membra illecōbras quoddam non bonas admisit, peccatorum pœnas sola luat, & hoc sustineat, non breui aliquo tempore, sed sæculis infinitis? Hoc enim à diuina scriptura didicimus. *Et ibunt hi* , inquit , *in vitam æternam* , hi verò *in supplicium & ignominiam sempiternam*. Quomodo rursus fas sanctumque sit, vt Sanctorum animæ promissis bonis solæ fruuntur, quæ vnà cum corporibus rectè se gesserunt? Oculi enim compunctionis lacrymas fundunt , aures diuina eloquia ad animam transmittunt , lingua & benefactorem laudat , & assidue offert orationem , manus egentium inferuiunt subuentioni , pedes nunc ad oratoria currunt, nunc in orationibus stant , & plurimum laborem perferunt. Quomodo ergo iustum sit, vt corpus, quod vnà cum anima virtutis opes comparauit, puluis sit & abiiciatur , sola autem anima vt victrix præconium publicæ laudis obtineat. Quod si absurdum hoc est, iustum ergo, vt resurgant prius cor-

ΠΩΣ δὲ ἢ κρίσις ἐν δίκῳ γρησεται, ἢ κίσα μὲ τῶ σωμάτων καὶ τῶ ἀπίστων λόγον ἀνισαμῶων, μόνων ἢ τῶ ψυχῶν εἰς παροφῆτων ἀμῶων καὶ τῶ πεπλημημνημῶων δὴ θύνας; ὅσα δὲ γὰ δίκαιον, ἢ μὲ σώματος ἢ μῆρτηκῶων ψυχῶν, Ἐ ἀρὰ τῶ ὄφθαλμῶν, καὶ φθόνον, Ἐ πόθος ἐκτόπος εἰς δόξα μῶων, ἀρὰ δὲ τῶ ἀκαὶν λόγῳ παρονόμοις κατὰ θελαρῶων, Ἐ δὲ ἕκαστου μῶου τῶ σώματος ἐρεπισμοὶς ἵνας ὅσα ἀγαθοὶς δόξα μῶων, μῶων εἰς παροφῆτων τῶ ἕωρ τῶ πεπλημημνημῶων ποιήν, καὶ τῶ σωμῶων, ὅσα ἐν σμικρῶ τῶν χρόνων, ἀλλ' ἐν ἀπίεργῳ ἀλάσιν; τῶτο γὰ ἕωρ τῶ θείας γραφῆς ἐδιδάχθημεν. οὗτοι γὰ ἀπελεύσονται φησὶν εἰς ζωὴν αἰώνιον, Ἐ οὗτοι εἰς κόλασιν Ἐ ἀγαθῶν αἰώνιον. πῶς δὲ αὐ πάλιν ὅσον, καὶ τῶ ἀμῶων ψυχῶν μόνων τῶ ἐπηγελημῶων ἀγαθῶν ἀπολαύει μὲ τῶ σωμάτων κατωρθωκίνας τῶ ζρετιῶ; ὅφθαλμοὶ μὲ γὰ τὰ τῶ κατωρῶξεως παροχέουσι δάκρυα, αἰ δὲ ἀκοαὶ τὰ θεῖα λόγια ἀραπορθμῶουσι τῶ ψυχῆ, ἢ ἢ γλώτῆα Ἐ ὑμῆς τῶ ὕεργέτιν, καὶ διωκεῶς παροσφῆρῶ τῶ παροσευχῶ, αἰ ἢ χεῖρες ἕωυρηγῶσι τῶ θεραπειῶ τῶ δεομένων, Ἐ οἱ πόδες, νῶ μὲ εἰς δὴκτικῶους θεοῶσι οἰκῶς, νῶ ἢ σῶσιν ἐν παροσευχῶς, Ἐ πλέσῶν ὅσον ἕωμῶουσι πόνον. πῶς οἶω δίκαιον, ὅ σώμα μὲ τῶ ψυχῆς σωμα θεοῶσῶ τῶ πλοῶτον τῶ ζρετιῆς, κόνιν εἶ) Ἐ πῶρερρίφῶται, μῶων δὲ πῶ ψυχῶν ὡς νικηφόρον ἀνακηρῶθησῶται; εἰ ἢ ἢτο ἀέτλιον, δίκαιον ἄρα παροφῆτων ἀνάστασιν τὰ σώ-